

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAȘI

S U M A R :

I. STUDII: Sever Zotta, *Mănăstirea Golia* (pg. 1—39); M. Costăchescu, *Satul Prigoreni* (pg. 40—69); Gh. Ghibănescu, *Sama visteriei Moldovei din 1763* (pg. 70—121).

II. DOCUMENTE: A. Locuri. P. S. S. Iacob Episcopul Hușilor, 13 doc. între 1777 (1669—1798 (pg. 122—129); N. A. Bogdan, 16 doc. între 1724 (1733)—1807 (pg. 129—146); A. Băleanu, 15 doc. cu regește între 1713 (1665)—1778 (pg. 146—161); M. Burghilea, 9 doc. între 1726 (1761)—1825 (pg. 151—159); M. Costăchescu, 23 doc. cu regește între 1715 (1707)—1768 (pg. 160—170); Gh. Ghibănescu, 38 doc. și regește între 1715 (1648)—1787 (pg. 171—182); Traian Ichim, 10 doc. și regește între 1715 (1642)—1844 (pg. 182—192); Pr. V. Ursăcescu, 1 doc. din 1765 (pg. 193—194).

B. Lucruri. M. Costăchescu, 7005 (*Hăușeștii*); 7036 (*Berheci*); 7041 (*Condreștii pe Telejna*); 7064 (*Zorileștii*); 7064 (*Humorul*); 7015 slavon (*Săcuenii*); Tr. Ichim, 7169 (*spânzurătoare*); 7224 (*bis. sf. Lazăr, mile*); 1786 (*Berărie în Păcurari*), 1793 (*tij*); 1799 (*tij a Mileroei*), 1803 (*berărie jidovască*), 1817 (*feredeu jidovăsc*), 1841 (*Spânzurătoare la Nicolina*), 1824 (*meidanuri în Iași*), 1814 (*Piața sf. Teodor*), 1825 (*Berărie în Păcurari*), 1825 (*Taxe pe bere și Sf. Spiridon*), 1832 (*taxe de berărie*), 1832 (*inventariul unei berării*) 1776 (*bătae la holară*), 1797 (*act de despărțenie*), 1831 (*meidanul sf. Spiridon*), 1837 (*avaetul meideanului Sf. Spiridon*), 1856 (*tij*), 1841 (*vornicia de poartă*); Gh. Ghibănescu, 7172 (*plata capului*), 7072 (*sinet de bani la Turci*), 1776 (*podul de la Fălcu*), 1776 (*tij*), 1777 (*vatra târgului Fălcuului*), 1785 (*tij*) 1798 (*tij*), 1776 (*Proclamația la alipirea Bucovinei*), 1791 (*Banila*), 1785 (*Târgoveții de Huși și Episcopia*), 1792 (*tij*), 1792 (*nobilii Ghișescu*), 1825 (*tij*) 1815 (*feredeu jidovesc Sarata*), 1820 (*popasuri de drum spre Țarigrad și Brusa*), 1827 (*hrisovul Hărpășeștilor*), 1800 (*urbarii*) 7268 (*primul buget al Epitropiei sf. Spiridon*), (pg. 195—233).

C. Persoane. Gh. Ghibănescu, *Spița neamului Bădărău* (pg. 234—257).

III. MANUSCRIPTE VECHE: Eufrosina Simionescu, 1592 din *Codex Cohalmiensis* (258—269). Gh. Ghibănescu, *Din Faptele Apostolilor din 1715* (pg. 263—268).

IV. INSCRIȚII ȘI NOTIȚE DE PE CĂRȚI: Gh. Ghibănescu, M. Costăchescu, și V. Ursăcescu, *inscripții și notițe de la Vaslui, muzeul Buc., Bolgrad, Gherla, Mercuria Ciucului, Reghinul Săsesc, Berești (Covurlui), Dorohoi, Preutești, Hangu, Mădărjești și Oltenesci* (pg. 269—278).

V. VARIA. Gh. Ghibănescu, 7072 (*Zapis românesc*), 1775 (*Măcăreștii*), 1778 grecesc (*actul de naștere a lui Carussi*), 1237 text turcesc, 279—281.

VI. IAȘII ÎN CRONICARI ȘI CALATORII STRAINI: Gh. Ghibănescu, *Iașii în Nec. Costin, Ion Neculce și Contemporanii lor între 1700—1710* (pg. 281—286); M. Costăchescu, *Iașii în dr. Andreas Wolf, 1808* (286—291).

VII. PARTEA ADMINISTRATIVĂ, DEBATERI ȘI COMUNICĂRI: *Activitatea comitetului muzeului pe anul 1925 e cuprinsă în procesele verbale (No. 57—70), cu care prilej s'au făcut diferite comunicări, ce sunt date în amănunt la tabla de materii* (pg. 291—357).

VIII. RECENSIUNI de Gh. Ghibănescu și M. Costăchescu, (vezi tabla de materii) pg. 358—379.

IX. ADDENDA, Sever Zotta, *Strămoșii principesei noastre moștenitoare (sfârșit)*—379—392).

TABLA MATERILOR ȘI INDICELE CRONOLOGIC AL DOCUMENTELOR din care 187 întregi și 118 regește, pag. 393—402.

IAȘI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIATA ROMÂNEASCA”

1926

www.dacoromanica.ro

Prețul 200 lei

A V I S

Prețul Fascicolei I, apărută în 1921 e de 60 lei

„ „ II, „ „ 1922 „ „ 90 „

„ „ III, „ „ 1923 „ „ 150 „

„ „ IV, „ „ 1924 „ „ 200 „

Fascicola de față pe anul 1925, costă 200 „

Toate la un loc se expediază recomandat contra plăței de 700 lei.

Mandatele poștale să se trimeată pe adresa D-lui MIHAI COSTACHESCU, casierul Muzeului, Iași, str. Fătu, 6 (12).

Corespondența ce privește Redacția a se adresa D-lui Gh. Ghibănescu, Directorul Buletinului, str. Rafail no. 1, Iași.

Persoanele, cari vor binevoi a dona orice obiect pentru Muzeul Municipal, se vor adresa D-lui Sever Zotta, Conservatorul Muzeului, strada Cuza-Vodă, în curtea Bisericei Golia.

Scopul Societății Istorico-Arheologice a Muzeului Municipal Iași este de a publica un BULETIN, cu cuprins istoric și arheologic, care va cuprinde acte de proprietate, sau de interes public, care privesc Iași, inscripții lapidare, acte ale bisericilor din Iași, vederi fotografice ale monumentelor din Iași, hărți, planuri, facsimile, genealogii, documente de importanță istorică sau economică ce privesc Moldova întreagă.

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAȘI

S U M A R :

I. STUDII: Sever Zotta, *Mănăstirea Golia* (pg. 1—39); M. Costăchescu, *Satul Prigoreni* (pg. 40—69); Gh. Ghibănescu, *Sama visteriei Moldovei din 1763* (pg. 70—121).

II. DOCUMENTE: A. Locuri. P. S. S. Iacob Episcopul Hușilor, 13 doc. între 7177 (1669—1798 (pg. 122—129); N. A. Bogdan, 16 doc. între 7241 (1733)—1807 (pg. 129—146); A. Băleanu, 15 doc. cu regeste între 7173 (1665)—1778 (pg. 146—161); M. Burghilea, 9 doc. între 7269 (1761)—1825 (pg. 151—159); M. Costăchescu, 23 doc. cu regeste între 7215 (1707)—1768 (pg. 160—170); Gh. Ghibănescu, 38 doc. și regeste între 7156 (1648)—1787 (pg. 171—182); Traian Ichim, 10 doc. și regeste între 7150 (1642)—1844 (pg. 182—192); Pr. V. Ursăcescu, 1 doc. din 1765 (pg. 193—194).

B. Lucruri. M. Costăchescu, 7005 (*Hăuseștii*); 7036 (*Berheci*); 7041 (*Condreștii pe Telejna*); 7064 (*Zorileștii*); 7064 (*Humorul*), 7015 slavo-n (*Săcuenii*); Tr. Ichim, 7169 (*spânzurătoare*); 7224 (bis. sf. Lazăr, mile); 1786 (*Berărie în Păcurari*), 1793 (tij); 1799 (tij a Mileroei), 1803 (*berărie jidovască*), 1817 (*feredeu jidovăsc*), 1841 (*Spânzurătoare la Nicolina*), 1824 (*meidanuri în Iași*), 1814 (*Piața sf. Teodor*), 1825 (*Berărie în Păcurari*), 1825 (*Taxe pe bere și Sf. Spiridon*), 1832 (*taxe de berărie*), 1832 (*inventariul unei berării*), 1776 (*bătae la hotară*), 1797 (*act de despărțenie*), 1831 (*meidanul sf. Spiridon*), 1837 (*avaetul meideanului Sf. Spiridon*), 1856 (tij), 1841 (*vornicia de poartă*); Gh. Ghibănescu, 7172 (*plata capului*), 7072 (*sinet de bani la Turci*), 1776 (*podul de la Fălcu*), 1776 (tij), 1777 (*vatra târgului Fălcuului*), 1785 (tij) 1798 (tij), 1776 (*Proclamația la alipirea Bucovinei*), 1791 (*Banila*), 1785 (*Târgoveștii de Huși și Episcopia*), 1792 (tij), 1792 (*nobilii Ghișescu*), 1825 (tij) 1815 (*feredeu jidovesc Sarata*), 1820 (*popasuri de drum spre Țarigrad și Brusa*), 1827 (*hrisovul Hărpășeștilor*), 1800 (*urbarii*) 7268 (*primul buget al Epitropiei sf. Spiridon*), (pg. 195—233).

C. Persoane. Gh. Ghibănescu, *Spîța neamului Bădărău* (pg. 234—257).

III. MANUSCRIPTE VECHE: Eufrosina Simionescu, 1592 din *Codex Cohalmiensis* (258—269). Gh. Ghibănescu, *Din Faptele Apostolilor din 7154* (pg. 263—268).

IV. INSCRIȚII ȘI NOTIȚE DE PE CĂRȚI: Gh. Ghibănescu, M. Costăchescu, și V. Ursăcescu, *inscripții și notițe de la Vaslui, muzeul Buc., Bolgrad, Gherla, Mercuria Ciucului, Reghinul Săsesc, Berești (Covurlui), Dorohoi, Preutești, Hangu, Mădărjești și Oltenesci* (pg. 269—278).

V. VARIA. Gh. Ghibănescu, 7072 (*Zapis românesc*), 1775 (*Măcăreștii*), 1778 grecesc (*actul de naștere a lui Carussi*), 1237 text turcesc, 279—281.

VI. **IAȘII ÎN CRONICARI ȘI CALATORII STRAINI:** Gh. Ghibănescu, *Iași în Nec. Costin, Ion Neculce și Contemporanii lor între 1700—1710* (pg. 281—286); M. Costăchescu, *Iași în dr. Andreas Wolf, 1808* (286—291).

VII. **PARTEA ADMINISTRATIVĂ, DESBATERI ȘI COMUNICĂRI:** Activitatea comitetului muzeului pe anul 1925 e cuprinsă în procesele verbale (No. 57—70), cu care prilej s'au făcut diferite comunicări, ce sunt date în amănunt la tabla de materii (pg. 291—357).

VIII. **RECENSIUNI** de Gh. Ghibănescu și M. Costăchescu, (vezi tabla de materii) pg. 358—379.

IX. **ADDENDA**, Sever Zotta, *Strămoșii principesei noastre moștenitoare (sfârșit)*—379—392).

TABLA MATERILOR ȘI INDICELE CRONOLOGIC AL DOCUMENTELOR din care 187 întregi și 118 regeste, pag. 393—402.

I A Ș I

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIAȚA ROMÂNEASCĂ”

1926

Prețul Fascicolei I, apărută în 1921 e de 60 lei

„ „ II, „ „ 1922 „ „ 90 „

„ „ III, „ „ 1923 „ „ 150 „

„ „ IV, „ „ 1924 „ „ 200 „

Fascicola de față pe anul 1925, costă 200 „

*Toate la un loc se expediază recomandat contra plăței
de 700 lei.*

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPIAL, IAȘI

Mănăstirea Golia

SCHIȚĂ ISTORICĂ

„Golia în Moldova este o mare mănăstire
A Maicei Domnului, înăuntrul cetate,
Zidire a lui Vasile Vodă și are o icoană
Făcătoare de minuni și vrednică de mirat în
veacul acesta.

Mare minune și podoaba orașului Iași,
Precum e Sărindar, podoaba Bucureștilui,
E închinată Mănăstirii Vatopedi.
Și cum se zice bogată și plină de podoabe*.

Chesarie Dapontes ¹⁾.

I. SECOLUL al XVI-lea.

Precum reiese din versurile entusiaste ale cronicarului grec din secolul al XVIII-lea, Goliei i s-a dat de către acest om cult preferință față de celelalte mănăstiri ale țării. S'ar putea crede poate din cauza că era închinată unei mănăstiri grecești pe același Sf. Munte, unde Chesarie, în mirenii Constantin, era călugăr, la Xeropotam. Dar și multe alte mănăstiri erau închinate, dintre cari și aceia, care putea să rivalizeze în frumusețe cu Golia, Trei-Ierarhi, închinată ch'ar comunității mănăstirilor muntelui Atos, deci și Xeropotamului. Dapontes de altfel nu este izolat cu părerea sa; o altă personalitate a veacului al XVIII-lea, un om inteligent și care a călătorit mult, Petru cel Mare, dă și el Goliei întâietate. Vizitând Iașul în cursul războiului din 1711, „au imblat Împăratul“, scrie Neculcea, „prin toate mănăstirile de le-au văzut și din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golia, zicând că are trei feluri de meșteșuguri: leșesc, grecesc și moschicesc“.

Cel mai cult dintre cronicarii noștri, Miron Costin, care a văzut și el opere de artă occidentală, atât în Polonia, unde a studiat, cât și în Ungaria și Austria, unde a luat parte la războiul din 1683, se pronunță în același sens, scriind: „Într'acești ani au zidit Vasile Vodă și laudata mănăstirea în orașul Iașilor, întâiu supt numele a trei învățători bisericești, ce se zice: Trei Sveatiteli, mai pe urmă, a doua mănăstire, ce se cheamă Golia, cu făptură cum să vadă peste toate mănăstirile aice în țară mai iscusite“ ²⁾

Nici azi, când Golia se află într-o stare de semi-ruină, în mijlocul unei curți pe cât de mari, pe atât de neglijate, iar Trei-Ierarhi oprește pașii străinilor prin originalitatea exotică a frumuseții sale arhitectonice, nu lipsesc glasuri, cări, mai ales ce privește în

1) „Enumerarea bisericilor și mănăstirilor vestite ale sf. Marii și despre școala din sfântul Munte“ trad. din grecește de G. Murnu, în Hurmuzaki XIII, 254.

2) Letopisețul II, 315.

3) Ibid. I, 310.

teriorul dau preferință formelor nobile și majestoase ale Gol'ei, față de risipa orbitoare de aur și pietre false ale Trei-lerarhilor.

Vechimea mănăstirii Gol'a este discutată; în nici un caz nu se poate admite că data 7054 (1546) Ian. 12, de pe o evanghelie a bisericei, ferecată de Ioan Golăi *Mare Logofăt* este exactă.

În 1546 a fost Mare Logofăt unul *Matiaș*, (Dec. 1545 și probabil fără întrerupere până în Apr. 1548.) ¹⁾, pe când, Golăi ²⁾ a fost Mare Logofăt abia în 1572 ³⁾.

Probabil avem a face cu o scăpare de condei și este a se celi *анѧ* (7084) în loc de *анѧ* (7054). Anul 7084 (1576) ar corespunde tocmai cu timpul când Golăi a fost Mare Logofăt (1572—1578). Și o altă considerațiune se împotrivesc anului 1546. Evanghelia o dăruiește Golăi împreună cu soția sa *Ana* și pentru sufletele părinților și *copiilor*. Trebuie să presupunem că Ana era femeie în *vârstă mijlocie*, fiind nevasta unui Mare Logofăt și având copii. Ce vârstă ar fi avut-o însă Ana în 1606, când închină mănăstirea Vatopedului? 90—100 de ani? Cu excepțiuni nu trebuie să contăm în chestiuni cronologice. Ca cea mai veche dată autentică trebuie deci să admitem inscripția de pe crucea de aur, dăruită de Maxim Burnar Vornicul și soția sa Antimia în 7072 (1563—1564) ⁴⁾. Că biserica a fost zidită abia c. 1564 pare a confirma și pomelnicul ei, care menționează ca cel mai vechi Voevod pe Alexandru. (Lăpușneanul, 1552—61 și 1564—68). Dacă ea ar fi din 1546 s'ar fi menționat și Domnul de atunci Petru Rareș.

Din inscripția din 7054 (?) reiese că biserica era de *piatră*, iar din alta, de pe o evanghelie răscumpărată de Ioan Golăi dela Tătari cu 1.200 aspri și donată bisericei în 7083 (1575) Martie 9, că era situată la marginea (*на краю*) târgului Iași. ⁵⁾

II. SECOLUL al XVII-lea.

Afară de inscripțiile acestea, nici un document nu ni mai menționează biserica Goliei până la la 1606 (7114) Ianuarie 20, când Mitropolitul de Suceava Teodosie Barbovski dimpreună cu Episcopii Agaton de Roman, Ioan de Rădăuți și Filoteiu de Huși, confirmă că Ana, văduva lui Ioan Golăi cu fiul ei Mihail au închinat „a lor sfântă biserică ce este de dânsii zidită” mănăstirii Vatopedului „cu argintării, cu veșminte și cu toate cărțile bisericesti și cu toate casele, satele și viile ei” ⁶⁾. Actul de închinare propriu zis, care va fi precedat mărturia Mitropolitului, nu ni este cunoscut, însă el va fi avut același cuprins ca întărirea lui de către Ieremia Movilă Voevod în 30 Martie al aceluiaș an. Ea este neobișnuit de lungă și aflăm din ea că biserica pe „care o au ridicat răposatul Ioan Golia Logofătul împreună cu soția sa” a fost „din nou zidită” de ea și fiul ei Mihail, adică restaurată. Averea dăruită de Ana Logofeteasa bisericei cuprindea numeroase sate: Rujini pe Ciuhur, *Burnărești* pe Bâc, părți din Golăești pe Botna, și Turcești pe Bârlad; un loc de casă în Iași „unde au fost casele Logofătului boeriu Ioan Golia răposat,” un loc de dughene, unul de „berărie”, 10 fâlci de vie și mai multe sălașe de țigani. În schimb călugării Vatopedului trebuie să o pomenească de două ori pe an „cu paraclisuri și cu colivi,” să o grijească în caz de sărăcire sau boală și cea ce era neobișnuit în danii de acest fel: „să-i *facă și câte două rânduri de haine, unul de iarnă și altul de vară*”. Mai au a-i da și „bucate” când li va fi „cu înlesnire”. ⁷⁾

1) Ghibănescu în Uric. XVIII, 449.

2) Slav.=golul.

3) Ghibănescu, Surete, și Izvoade, V. 225.

4) Melchisedec, Notițe ist. și arh. 231 și Iorga Inscriptii din bis. Rom. II, 168.

5) Melchisedec ibid. 230 și Iorga. ibid. 169.

6) Traducere rea la Arh. Stat. Iași, Tr. 1764, Fp. 2013, Dos. 49, F. 16. Menționează e documentul în Melchisedec op. cit. 232 și în Cron. Romanului I, 237.

7) Melchisedec, ibid. 232—236, v. și Uricar IX, 139.

Atât cele trei inscripții, cât și cele două documente, nu pomenesc decât *biserica* cu hramul înălțarea Domnului, dar nu este vorbă de o *manastire*. S'ar părea deci că abia călugării dela Vatopedul au transformat acest sfânt așezământ în mănăstire.

Întâia menționare, nouă cunoscută, a Goliei ca *mănăstire* o avem abia din 7123 (1614–15) când mai mulți mari boieri mărturisesc că „au venit înaintea noastră a tuturorora părintele *Grigorie egumenul* dela sfânta *mănăstire a lui Goliea Logofăt* și cu tot soborul dela această sfântă mănăstire din Iași, ce se cheamă dela Vatopedi: anume călugării sunt aceștia: ermonah Arsenie și ermonah Ignatie și Iosif starețul și Iosif și Gavril și Partenie și Varlaam, diaconul și alți călugări bătrâni și tineri” mărturisind că au vândut Rujinți, din ținutul Iașilor pe apa Ciuhurului, dat de Ana Golieasa Logofeteasa, lui Nichifor fost mare Logofăt pentru 500 de galbeni ungurești, din cauză că mănăstirea Vatopedul e ajunsă la „mare sărăcie și neputință ce ei s'au întâmplat de cătră păgâni” încât „sunt zălogite toate argintăriile la mâinile păgânilor, până vor scăpa dintr'acea năpaste ce trag“. ¹⁾ Grigorie ar fi deci cel mai vechi egumen, nouă cunoscut, al Goliei.

Cumpărătorul moșii este răzvrătitul Logofăt al lui Ștefan Tomșa, *Nichifor Beldiman*,²⁾ decapitat împreună cu Hatmanul Șturza și Visternicul Boul în Noemvrie 1615. ³⁾ Între boierii, cari dau mărturia este și „Boul ce-au fost Visternic mare.“

În 7129 (1621) Iulie 4, mănăstirea are un proces cu călugării dela mănăstirea Aron Vodă ⁴⁾ pentru două falci de vii la „Piscop“ (dealul Episcopului din Cotnar) cari, prețind cei dela Aron Vodă, li-au fost date de Radu Vodă și au fost cumpărate dela „Boul din Suceava“, pe când cei „dela Golăi“ spun că sunt „zestrea ii Chirițoe dela Părcă-lăboe de Hotin“ ca și alte două falci din dealul Bălămuțelor, date mănăstirei.

Chirițoiaia este sora *Doamnei Elisaveta* a lui Ieremia Movilă Voevod, soția lui Dumitrachi Chiriță Paleolog mare Postelnic și fiica lui Gheorghie Izlozeanu (de Lozna), Părcălab de Hotin. ⁵⁾ Intrucât cumnatul ei, Ieremia Movilă, este unul din principalii ctitori ai mănăstirei, menționat în *pomelnic* și reprezentat în *fresca ctitorilor*, legăturile ei su-fletești cu Golia se explică.

Dar și potrivit lui Movileștilor, distrugătorul casei lor, Ștefan Tomșa Voevod, miluește mănăstirea. În 7130 (1622) April 20, hărăzește el cu blagoslovenia Arhierieilor Anastasie Arhiepiscop și Mitropolit Sucevei, Atanasie al Romanului, Etrem al Rădăuților și Mitrofan al Hușilor, mănăstirei Golia, metoh al sfintei marei Lavre Vatoped, satul Tomeștii, fost drept domnesc, în ocolul târgului Iașului, mai sus de gura Bahluiului. Părinții să-l treacă pe el, Doamna, copiii și părinții lui, în marele și micul pomelnic. ⁶⁾ Un potrivit al lui Tomșa, urmașul lui, Radul Mihnea Voevod, întărește totuși dănia aceasta. ⁷⁾ În 7139 (1631) Februar 1, supt Moisie Movilă, mănăstirea Golia („Голява“) din mijlocul („по сръка“) târgul Iași—decă nu mai este „la margine“—ca în 1575—ci târgul s'a întins spre Tătărași—are o pricină cu toți sătenii din Movilău, „ce să numește și Peș-

1) Uricar, V, 213–15.

2) Ghibănescu în Uricar XVIII, 452.

3) Let. I, 265.

4) Bianu, Doc. românești, I, 62; greșit acolo: „Miron Vodă“.

5) Arh. Genealogica II, 230. E aici locul să menționăm că Maria de Lojna (зв Ложна) *Curicina* (Куричина) Postelniceasa este chiar Chirițoiaia, nu din neamul Curicin. (Hurm. II, Supl. II, Nr. 196) și O. Forst în „Przyczynek do najdawniejszej genealogii Mohylów“, 6, n. 1).

6) Arh. Stat. Iași, Tr. 661, Op. 727, Dos. 102, F. 78,

7) Ibid. F. 80,

tera în ținutul Orhei pentru o moară, mai sus de Peșterea la Mihăilaș¹⁾ și altele. Călugări arată ispisoaace dela Golăe fost Logofăt, Ioan Vodă, Petru Vodă, Aron Vodă și Ieremia Vodă și câștigă.¹⁾

Tot supt Moisie Movilă, în 7142 (1634) Martie 15, au călugării o altă pricină, cu mănăstirea Bisericanii pentru satul Vânătorii din ținutul Neamțului. „Și după această—zice documentul—, iarăș s-au sculat călugării dela mănăstirea Goliea din Iași și au umblat cu vicleniile lor și cu strâmbătate și s-au făcut niște drese scriind că lor le-ar fi dat acel sat cucoana Maria Kirițoe și Domnia mea cu boe ii noștri am judecat cu dreaptă judecată, am lăsat stăpânirea lor în zădar și i-am trimis la țara leșească ca să aducă carte de la dânsa de isnoavă ca să știe Domnia mea adevărul cui s-au dat acel sat; și am pus soroc ca să aducă soroc.

Și Bisericanii iarăși au adus alt zapis cu mare jurământ și altă scrisoare deosebită însuși la Domnia mea, de la cucoana Maria, scriindu-ne înștiințare că au dat acel sat la Bisericanii²⁾ și Golienilor n-au dat nimic; asupra s'apânrei aceștia au făcut ei sânguri cu viclenia lor, fără de știrea ei. Și Domnia mea cu al nostru sfat văzând atâtea adiverințe și stăpâniri la mâna Bisericanilor, i-am îndreptățit, văzând dela dânsii altă cheazășie, iar Golienii au rămas rușinați înaintea Domniei mele și din toată pravila pământului. Și am luat dela ei și un ispisoc ce au avut și am zis la Divanul Domniei mele și ei au răspuns înaintea Domniei mele alte dovezi de stăpânire n-au; iar de vor găsi cu vreme Golienii scrisori de stăpânire asupra acelui sat ca să ia dela dânsii și să dea Bisericanilor, fiind făcute cu strâmbătate și cu viclenie...“³⁾

Dreptatea judecății Domnitorului, nepot de frate al lui Ieremia Movilă, nu poate să fie pusă la îndoială.

Un proces asemănător îl are mănăstirea în 7143 (1635) April 8, înaintea lui Vasile Lupu cu mănăstirea Agapia, „pentru un loc de moară și un loc de prisacă, ce este în hotarul Chiperești în gura Bahluiului, unde cade în râul Jijia.“ Călugării „Golăi“ arată un ispisoc dela Constantin Movilă Voevod „cum au dat acel sat Chipeștii Kiriței Postelnicului, iar Kirița l-au dat miluire mănăstirii și împreună cu acel sat s-au luat și acel vad de moară și acel loc de prisacă“; cei din Agapia arată însă, ispisoaace dela Aron V. V., Ieremia V. V., Simeon V. V. și Radu Mihnea V. V., iar Golia pierde.⁴⁾

Acelaș Domn însă, întărește în 7155 (1646—7) mănăstirii Golia mai multe sate, între cari unul dat de Mărica, jupâneas lui Chirița, altul de acesta și iar altul dela Alexandru Movilă V. V. Intre ele sunt și Stolnicenii, „care acum să ch-amă Pohribenii“ la Sojoca.⁵⁾

Știri importante despre biserica Golia le găsim în narațiunea Arhidiaconului *Paul de Aleppo*, care după 1552 Septembrie 1,⁶⁾ întovărăși pe Patriarhul Antiohiei, Macarie

1) Documentele d-lui Paul Gore din Chișinău. Documentul e suspect, de oarece *n'are nici o iscălitură*, iar Golăi e numit numai biv Logofăt în loc de biv *vel* Logofăt

2) V. dania din 7128 (1620) Apr. 14, în Arh. ist. R., 71—2.

3) Uricăș VII, 124—7, trad. din slav. Se pare că supt Moisie Vodă unul dintre călugări se îndeletnicia cu inventarea hrisoavelor; v. și nota precedentă.

4) Ghibănescu spisoace și Zapis II, 94—5. Procesul e reluat supt Gh. Ștefan în 7162 (1654) Iul. 8 și Golia pierde din nou (v. condica Mitropoliei, (ms.) 141—42) Probabil că și acest doc. dela Constantin V. V. făcea parte din cele plastografate în jurul numelui lui Chiriță și al soției sale.

5) Iorga, Stud. și doc. VII, 211.

6) Arh. ist. I³, 59 urm., unde la p. 65 se menționează căsătoria „de curând“ a Ruxandei, fiicei lui Vasile Lupu cu Timuș Hmielnicki, care avu loc în 1. Sept. c. n. 1652 (Hurmuzaki, IX, 15., și Iorga, Acte și Fragmente, I, 209); deci descrierea călătoriei e posteroară acestei date.

într-o călătorie prin Moldova și Țara—Românească. Biserica „Kolia“, atunci supt îngrijirea egumenului *Teodosie*, n'a fost încă terminată și totuși făcu asupra călătorului străin o puternică impresie. Reproducem descrierea lui.

„Mersem în t'ășură să vedem mănăstirea Ma'cei Domnului, care aparține *Doamnei* soției beifului, fiind zidiă de ea *de curând*. Biserica e foarte frumoasă. Acolo se află o veche și *miraculoasă icoană a Miceii Domnului*, încadrată în 24 de rosarie. Mânile și brațele sale sunt de aur curat, făcându-se cu deosebită chelălăială din partea Domnei; căci fiu-său Ștefan Vodă, căzând în boală grea și fiind duș de către mama sa la picioarele acelei icoane, la minut s-a însănătoșit. Dinaintea icoanei sunt candelade de argint aurite, cari ard totdeauna. În fața ușei sanctuarului sunt patru candelabre de bronz, mai frumoase și mai strălucite decât aurul, lucrate în Dărmamarca și plătite—se zice—cu greutatea lor în argint.

Din dosul jefului beifului, pe o coloană e portretul lui Vasile-Vodă în toată statura, într-o haină blănită cu samur și ținând în mână efigia bisericeii, pe care o prezintă spre binecuvântare Domnului nostru înconjurat de îngeri. După el stă nevasta-sa Doamna, o principesă circasiană, în o haină tot de samur și urmată de fiicele sale, dintre cari una e acum în Polonia și o alta fu căsătorită *de curând* după fiul Cazacului Hmielnicki. Lângă ei este Ștefan-Vodă cu o a *treia soră*, cari după aceea fură duși în Galția (*who afterwards were taken into Russia*). Ambii în haine frumoase și de o asemănare întocmai.

Lăsând biserica, mersem la masă, urcându-ne în clopotniță, care e *forte mare și vechie* și nu are perechie în toate aceste țări prin înălțime, lărgime și magnificență“.

Din expunerea interesantă a lui Paul de Aleppo reiese că biserica, refăcută *de curând*, c. 1651, aparținea *Doamnei* care o înzestrăse și cu miraculoasa icoană. Importantă e și arătarea *vechimei* turnului Golia, făcut poate de *Movilești*, cari, cu cumpnata lor și soțul ei, se arătau atât de darnici față de mănăstire și (Ieremia și Doamna Elisaveta) sunt cuprinși în pomelnic. Acesta cuprinde și *intreaga familie* a lui Vasile Lupu, precum urmează: „*Vasilie Voievod, Ecaterina Doamna (Cercheza) Teodosia Doamna (la, n. Bucioc) Ștefan V[oe]v[o]d. Ruzanda Doamna 1) (Hmielnicki) Nicolae, Irina, Maria Doamna (Radzivill) Ioan Vod.*“ Irina ar fi a *treia* fiică menționată, credem, numai în narațiunea lui Paul de Aleppo. Nicolae ar fi un fiu necunoscut, mort tânăr.

Evident că din recunoștință pentru vindecarea lui, Ștefăniță Vodă, dealtfel din fire zburdalnic, ușuratic și chiar patologic ²⁾, a dat o deosebită atenție mănăstirii, a cărei transformare nu fusese terminată de tată-său.

În 1668 (1660) Martie 22, miluește el „pe a noastră din nou zidită mănăstire Golia din mijlocul târgului Iași“ cu două sate, iertând totdeauna satele de toate dăjdiile și angăriile. Cu acest prilej închină el din nou mănăstirea Vatopeșului „ce au zidit-o Arcadiu și Andrian Impărați“ ³⁾

În acelaș an a terminat Ștefăniță Vodă opera începută de părinții săi, precum a-fată următoarea inscripție din pridvorul bisericeii:

ИЗВЪСНЕНИЕМЪ СЪЦА И СЪ ПОСПЪКШЕНИЕМЪ СНА И СЪВЪЗУЩЕНИЕМЪ СТОГО ДЪХА, СЕ АЗ РАВЪНЪ ГЪ НАШЕМЪ И СЪ ХЪ ІОВЪ ВАСИЛЕ БОЕВОДА И СЪЗДА СІА СТО МОНАСТІРЪ, ГДЖЕ ЕСТЬ ХРАМЪ ВЪЗНЕСЕНІА. И НЕ СЪВЪЗУЩІЕ ЛЪЗІ, СЪ ПОМОЩІЮ ВЪЖЮ, ІОВЪ СТЕФАНЪ БОЕВОДА СНА ВАСИЛЕ БОЕВОДА, СЪВЪЗУЩІИ А, ВЪКЪТЪ ЗОДІИ, АМАНЪ КД.

1) Din căs. cu Teodosia (Tudosca).

2) Constantin Căpitanul, ed. Iorga, 149.

3) Arh. Stat. Iași, Tr. 168, O. 616, Dos. 11. F. 326.—Arătarea acestor Impărați ca ctitori pare legendară. Arcadie (+408) și Adrian (+138) sunt prea îndepărtați; tot așa ne îndoiim că Constantin cel Mare (+337) a fost primul ctitor (Rev. Bis. ortodoxă Rom. XVIII, 556) ci credem că acesta e confundat cu Const. Monomahul (+1054) supt care să se fi fondat pe lângă Vatopeșul și Xeropotamul, (Encl. Mayer.)

În traducere : cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea sfântului Duh, iată cu robul Domnului Dumnezeu nostru Isus Hristos, Io Vasile Voevod, am zidit această sfântă mănăstire unde este hramul Înălțării, și nefiind săvârșită de mine, cu ajutorul lui Dumnezeu Io Ștefan Voevod, fiul lui Vasile Voevod, am săvârșit-o la anul 7168 (1660) Mai 24. ¹⁾

Existau deci în 1660 biserica în toată splendoarea ei și turnul impunător, clopotnița. Dar zidurile înalte, se pare că lipsiau, căci în 7176 (1667—8) supt Duca Vodă, se ridică cunoscutele patru turnulețe în cele patru colțuri ale curții cu cheltuiala egumenului Macarie. Este de presupus că odaia cu ele s'a făcut și zidul, căci de altfel n-ar fi avut nici un rost. Fiecare turnuleț are în jurul stemei Moldovei următoarea inscripție : « πύργο Ἰωὺ Δούκx Βολβόδα, συνδρομή Μακαρίου ἡγουμένου, ἔργον. » în traducere : „Turnul, Io Duca Vo vod cu cheltuiala lui Macarie egumenul,—7176“ ²⁾.

În 7176 (1668) Mai 9, supt Iliș Alexandru Voevod, mănăstirea avu o pricină cu Gheorghie Catargiu ³⁾ proprietarul satului Peșterea, la Țrhei (v. m. s.) ale cărui hotare să fi fost împresurate de către satul Trăbușiani al mănăstirii ; se ordonă o cercetare. Se pare că cheltuiala cu turnulețele Goliei au pus pe Macarie în oarecare încurcături financiare, căci în 7177 (1669) Iulie 15, eromonahul Macarie cu tot soborul mănăstirii Golia mărturisesc pentru piște dugheni pe ulița Chervăsăriei, cari au fost ale lui Simion Tatarul, al cărui fiu vânduse jumătate din ele lui Macsân, proegumen, iar jumătate le dăduse danie Goliei. Macarie a vândut dughenile lui Paraschiv fost Cămăraș. Țărstea Vameșul ⁴⁾ însă, care dăruise dughenile lui Tătaru, le răscumpără cu 400 de lei, iar Golia cumpără alt loc pentru mănăstire „de am lărgit locul Chervăsăriei, care noi o am făcut de iznoavă Chervăsărie nouă“ ⁵⁾.

Cătră 1670 călugării Goliei au iar o pricină cu Gheorghie Catargiu pentru „locul unei săliște ce să chiamă Golăești“ împresurată de către Catargiu. Oameni bătrâni, cari unii „*țin minte de la Aron Vodă, alții de la Ion Vodă*“ și știu că siliștea Golăeștii pe Răuț este alături cu Stojistea, „n-au apucat“ însă, „să ție călugării acel loc“ ⁶⁾.

După ce Golia avu ziduri și turnuri, era firesc că deveni un loc de adăpost în vremuri turburi pentru averile mișcătoare ale cetățenilor. Totuși instinctul de pradă—cine nu-l cunoaște azi—nu se opri dinaintea porții sfinte și întărite. Astfel în 7179 (1671) Iulie 16 cu prilejul unei hotărâncii la Ogoești, în ținutul Tutovei, pentru nepoții lui Leon-darie Vameșul lui Vasile Lupu, răzeșii mărturisesc „cum le-au perit zăpisele când primeneala lui Vasile Vodă, atunci au mârș Dumitrașco Cărnul Postelnișul cel Mare la mănăstire la Golia de au jăcuit neguștorii și-au luat zăpisele“ ⁷⁾.

În 1672, un alt călător străin, *Cornelio Magni*, întovărășind armata Sultanului și ajungând la Iași, vizitează Golia și Trei Ierarhi și găsește amândouă „*molto bene e suntuose*“. Clădirea Goliei e de piatră pătrată, are o cupolă înaltă, două turnuri și stâlpi la pridvor. Policandrele și candelarele sunt de argint ; găsește însă, ca și Petru cel

1) Melchisedec, op. cit. 238 și Iorga Inscriptii, II 161.

2) Paul de Aleppo nu le menționează. ✓

3) Doc. P. Gore, Gh. Catargi fiul lui Ianachi, Ban de Craiova și al Mariei Radu Buzescu, a fost socrul lui Ștefan Vodă Petriceico, și din el descind toți Catargieștii din Moldova. (Ghibănescu, Surete și Izvoade IX, spița).

4) Probabil fratele lui Duca Vodă.

5) Arh. Ist. I, 182. Chervăsărie=Vamă, dela turc. Kervânserei, (Cihac).

6) Doc. d-lui Paul Gore.

7) Ghibănescu, Sur. și Izv. IV, 123,—Dumitrașco a fost poate Țeaur, nepotul de frate al lui Gheorghe Ștefan Vodă.

Mare, stiluri amestecate. I se spune că între meșteri au fost și Italieni, chiar din Roma¹⁾).

Cu procesele Golia n-avu năroc. În 7186 (1678) Feb. 9, Duca Vodă întărește Treisfetitelor „un feredeu și cu școală și cu tot venitul ce avea pre ulița Savati, aproape de Bahlui“, amintind pricina supt Iliș Alexandru, pentru jumătatea venitului de feredeu când „au rămas călugării dela mănăstirea Golia din toată judecata țarei, pentru căci s-au aflat mai pre urmă dreaptă danie și miluire numai Treisfetitelor de la Vasile VV. și de la fiu său Stefan VV. unde și oasele lor aeave (sic) sânt înăuntru în biserică, în a sa zidire“²⁾).

Anul 7188 (1680) Iunie 8, ni aduce iar o știre cu privire la egumenul *Macarie*. Chizeșii lui Enachi Zlătariul „bănar“ al lui Dabija Vodă, mărturisesc că fugind el la Rașcov în Țara Căzăcească, au trebuit să plătească pentru el și au vândut din ce au găsit din averea lui, î. a. „doo fâlcă de vie la Șorogari părintelui *Macarie* ce au fost egumen la Golăe“ pentru 70 de lei argint,³⁾

Dela Vasile Lupu încoace vaza Goliei era în continuă creștere, căci dacă putea să aibă o rivală în frumusețe în Trei Ierarhi, nici o altă biserică nu era mai încăpătoare decât ea și mai impunătoare prin cadrul zidurilor și turnurilor. Nu e deci de mirare dacă până și foști Mitropoliți nu se considerau decలాsați, fiind egumeni. Astfel în 7195 (1687) Martie 11, întâlnim pe un „*Grigorie proin Mitropolit și egumen de Golia*“ care a fost și „naționalic“ al mănăstirii Bărboiul, deasemenea închinată Muntelui Atos,⁴⁾

În acelaș an Golia a fost greu încercată, precum aflăm din Letopisețe⁵⁾ : „Craiul Sobiețki, încă pogorând cu toate oștile sale pe Prut în jos, precum s-au scris mai sus, și întorcându-se atunce au dat foc de au ars și Trei Sfetitele, Mitropolia cea vechie, și atunce venind oștile și trecând pe lângă Iași, au dat foc Monastirei Goliei de au ars, Dumnezeu să nu-i erte, că și-au luat și ei plată: spun că să-i fi spânzurat Craiul“.

Moartea tragică a Domniței Ruxanda la mănăstirea Neamț, datorită Căzacilor lefegii ai aceluiaș Craiu, a pus în cauză și interesele mănăstirii Golia, eăreia, ca și Trei Ierarhilor se pare că făcuse promisiuni pentru cazul morții ei, căci în 7197 (1689) Mai 1, apar înaintea lui Vodă „*Grigori Proin Mitropolit Laodichias*, egumenul de Golia și cu cinstit egumenul și cu tot soborul sfintelor mănăstiri de la Golia și la Trei Sfetitele“ jăluindu-se de Vasile Cantacuzino, fost Paharnic, pentru bucate și pâine, rămase de la Doamna Ruxanda și pentru moșia Preutești. Cantacuzino arată diata Ruxandei, prin care-l lasă moștenitor, însă cu îndatoriri pentru mănăstirile numite, deoarece „și acestor două mănăstiri s-au tâmplat mare stricăciune de oștile leșești“. El a dat călugărilor bucatele Doamnei, scăzând cheltuielile pentru scoaterea lor din mâna lui „*Krupenski Postelnicul*, ce au fost mers să le ia pe sama Craiului leșesc, fiind atunce mare amestecătură în țară.“ Întâmplându-se însă lipsa din țară de peste un an, a lui Cantacuzino, fiind dus în Țara-Muntenească, a mai rămas să dea pâine mănăstirilor. „Mai pe urmă iar au venit în țară și întracea vreme tâmplatu-sau mănăstirii Golii a fi supt ascultarea preaosfințitului părintelui nostru *Iacov* ce a fost *Arhiepiscop Iarigradului* și a toată lumea Patriarh“

1) Iorga în Anal. Acad. Mem. Sect. Ist. XXXIII, 55—6.

2) Uricar, V, 237—38. Doc. acesta vine în sprijinul părerii d-lui St. Meteș, Dir. Arh. Stat. din Cluj. (v. Rev. Arhivelor, Buc. I, 137—38) că V. Lupu a fost înmormântat la Trei Ierarhi.

3) Iorga, Stud. și Doc. II, 20. — Monetăria a lui Dabija (1661—5) a fost ultima în Moldova. Se vede că a fost dată în antrepriză și nu s'a rentat. La Rașcov a fost reședința Domniței Ruxanda când a fost soția lui Timuș Hmielnicki.

4) Bul. Muzeului Municipal Iași, I², 260.

5) Let. II, 36.

și a trimis Vodă la el pe *Velicico Costin Hatman* și pe *Iordachi Ruset mare Visternic* „ca să le ia sama singur sfinția-sa împreună cu boerii Domniei me'e“ și cu egumenul de Trei-Ierarhi câtă pâine a mai rămas să dea Cantacuzino. O merță grâu cu mazere făcea un leu, una de săcară cu mălai, 6 $\frac{1}{2}$ lei. A mai plătit Cantacuzino și alte datorii ale Ruxandei, iar pentru satul *Preutești* a dat Golie satul *Lăzorenii* supt Stâncă la apa Ji-jiei în ținutul Iașului. ¹⁾

Cartea de judecată a lui Vodă C. Cantemir, nu este decât o confirmare a cărții Patriarhului ²⁾ din ziua precedentă, dată în urma delegațiunei juridice, menționată în cartea domnească și în care se descriu și împrejurările tragice supt cari a murit Doamna Ruxanda, mătușa lui V. Cantacuzino. ³⁾ Spre mai mare siguranță însă, întrucât, de drept, *Divanul* ar fi trebuit să judece pricina, mănăștirile cer și dobândesc în 1 Iunie de la marii boieri, în frunte cu Tudosie Dubău Mare Logofăt și Miron Costin, fost Mare Logofăt, o mărturie cu aproape acelaș cuprins ca și cartea domnească, la care se și referă. ⁴⁾

În legătură cu ocupația polonă din 1687, August, cronicarul Neculce înseamnă: „*era în Golia atunci oca de apă un potronic*“. ⁵⁾ E cea mai veche menționare a cișmelei de la Golia, din interiorul curții (v. m. j.) și se pare că nu e o legendă că V. Lupu a adus apa de Ciriș la Golia.

În toamna anului 1693 curtea Goliei a fost cadrul unei mari și rari solemnități, a unei nunți domnești, cea a lui C. Duca Toevod cu Mafia fiica lui C. Brancovanul Voievod. „Și încăleacă singur Domnul — scrie Neculce — „ca un mire împodobit și cu surguciu“ ⁶⁾ în cap și cu mare alai, de au mers la monastire Golia și acolo fiind un Patriarh de Țarigrad mazil, anume *Iacov*, îl cunună acolo în Golia.„ ⁷⁾

După trei ani, de Crăciun 1696, Patriarhul Iacov avu prilejul să cunune încă pe un domn al Moldovei, pe *Antioh Cantemir* cu fiica lui *Dumitrașcu Ceaur*, fost Logofăt Mare, nepotul de frate al lui Gheorghe Ștefan Vodă. Iată mențiunea lui *Neculai Costin*: „și cu mare veselie au nuntit o săptămână și i-au cununat sântia sa părintele chir *Iacov*, Patriarhul de Țarigrad, carele au fost lipsit din scaunul Patriarhiei și au fost venit la Moldova în zilele părintelui său, lui Cantemir Vodă și apoi tot la domnia lui Antioh Vodă mai pre urmă s-au și prestăvit și l-au astrucat la sfânta monastire Golia și cu mare evlavie, că au mers norodul de i-au sărutat mâna, luându-și ertăciune“ ⁸⁾

Curios, că nici o inscripție nu ni-a păstrat amintirea locului din biserică, în care a fost înmormântat. Locul a fost desigur în naos și probabil în dreapta lui aproape de catapeteasmă.

1) Arh. Stat. Iași, Tr 545, Op. 590, Dos. 169, F. 124-27 și 121. Rezumat în Iorga Stud. și Doc. VII, 369.

2) Ibid. 125, Rezumat în Iorga op. cit. 362.

3) El era nepot de văr primar al Ruxandei, bunica lui, soția lui Iordachi Cantacuzino m. V sternic, fiinl soră cu mama Ruxandei, amândouă fiice ale lui C. Bucioc m. Vornic, tras în țapă de Skender Pașa în Sept. 1620. (Let. I. 273) Moșia Preutești a trecut apoi la Costin Nehiul Capt. de Margine, care avu cunoscutul rol în bătălia de la Zernești (C. V. Obedeanu, Aga Constantin Bălăceanu, 28-30) și la văduva lui Maria Antonia n. cont să Mamucca della Torre, văduvită contesă Kalnoky (Iorga op. cit. 363) Fam. Mamucca della Torre ar fi de orig. siciliană. (Gauhen, Adelsbxcion, II, 667) V. despre ea și acest Bul. IV. 364.

4) Dos. cit. F. 122.

5) Let. II, 233 — Potronic = $\frac{1}{2}$ gros, vsl. pol vutura, rus. poltora. (Cihac Dict.)

6) — aigrette, panache, plumet. (Id.)

7) Let. II, 248.

8) Let. II, 42. Indicația anului morții Patriarhului „c. 1698“ la *Erbiceanu*, Croni-carii greci, 56. Se confirmă și aici că a fost „înmormântat cu mare pompă la mănăstirea preasfintei fecioare, Golia“.

Pietatea față de acest cap al bisericii ortodoxe „a toată lumea Patriarh” ar cere identificarea locului prin cercetări și respectarea lui deosebită,

III. SECOLUL al XVIII-lea.

Cu toate că am văzut că cronicarii N. Costin și Neculce numesc mănăstirea lui Golăi, Golia, sau Goliea, ea și-a păstrat numele, mai autentic, *Golăe* și în secolul al XVIII-lea.

În 7221 (1713) Iulie 1, Neculai Vodă Mavrocordat pomenește într'un hrisov de înțărîtură un zapis dela Vornicii de gloată și de la „rugătorii noștri Neofit egumenul de Golăe și Gligorie de Bărboiu” etc. ¹⁾

Acest Neofit a fost *mult timp* egumen de Golia. Încă în 7230 (1721) Dec. 10, dă o mărturie dimpreună cu Măzărache, starostele negustorilor, cu privire la niște vie ale Alevreștilor, pe valea Cozmoae în mōșia Cetățuia ²⁾.

Între 16 April 1733 și 26 Noembrie 1735, tocmai în timpul domniei evlaviosului până la misticism C. Mavrocordat, care „punea preoții de intrau la biserica curței la trei ceasuri de noapte și eșiau la șapte ceasuri din zi și se apuca de divan de-i ținea până la nouă ceasuri din zi” ³⁾, Golia fu încercată de o adevărată *catastrofă*, care era să aibă consecvențe și după câțiva ani. Iată narațiunea lui Enaki Kogălniceanu: „În zilele acestui domn, ce s-a fi lucrat nu știu, că n'am găsit nicăiurea scris, atâta știu că s'au făcut un *foc mare* în Iași, începând din Armenime de lângă biserica cea mare a lor, mergând focul spre mormânturile Turcilor, arzând mai giumătate de oraș, case multe neguțitorești și tot târgul de sus și sărăria și câteva biserici și *au ars* și mănăstirea Golia și toate casele câte au fost în ograda mănăstirei” ⁴⁾

Peste puțini ani, în 1738, Mai 31 ⁵⁾ o *altă nenorocire* lovi mănăstirea, precum ni povestește același cronicar: „În zile lui (Gr. Ghica I) s'au făcut și un *cutremur mare*, care au ținut un minut de ceas ⁶⁾ și mare spaimă au căzut asupra norodului și multe ziduri au căzut, cate și mănăstirea Golici fiind că o tocmiră într'acea vară și o acoperia cu fier alb, că arse în zilele lui Constantin Vodă Mavrocordat, și fiind mesteri din Țeara Ungurească, au căzut toate cubelile ⁷⁾ mănăstirei peste dâșii, care pre unii peste trei zile i-au găsit turtiți supt pietre».

E de presupus că același Domn va fi continuat cu restaurarea mănăstirei, fiind și el un Domn evlavios, protector al mănăstirilor, «ce mai mult se silia ca să-i rămăe lucruri vrednice pre urma lui de cât să rămăe avuție» ⁸⁾; dealtfel găsim în interiorul bisericii numeroase amintiri ale *veacului al XVIII-lea*.

Grele timpuri veniră pentru mănăstire cu prilejul ocupației rusești din 1739 supt

1) Buletinul Muzeului Municipal Iași, I^o, 288.

2) Creșterea Colecțiilor Acad. Rom. 1911, 135—Măzărache e ctitorul bis. cu același nume din Chișinău și prin fiica lui, căs. cu T. Râșcanu, Jicnicer, strămoș al boierilor Râșcanu din Mold. (Ghibănescu, Surete X., XVIII și spița).

3) Let. III, 213; ceasurile sunt *turcești*, 7 ceasuri de zi=12, 47; trei ceasuri de noapte au fost deci 9 fără 13 minute.

4) Ibid, 197.

5) Ibid 198 și N. A. Bogdan, Orașul Iași 201. În aceeași zi a „crăpat” și măn. Florești (Tutova). Data Iunie 15 de la Acad. pare greșită. Cutremurul a avut loc în „postul Senpetrului într-o Mercuri” (v. T. Pamfile, Pământul, 47).

6) Ne indoim, căci ar fi prefăcut întreg orașul în ruină. „Menutul” pare să fi fost unitatea cronologică cea mai mică în limbajul de atunci la noi. (v. Let. II, 379): „în *menutul* ce au înțeles de acel lucru”.

7) Cupolele?

8) Let. II, 73.

generalul Mûnich, cu atât mai grele, cu cât mai mari erau iluziile preoțimii ortodoxe despre armata împăratului ortodox. Ea se grăbi să întâmpine, la o milă de Iași, cu binecuvântări, de sigur, pe comandantul rus în 3/14 Septemvrie 1739 și să-l conducă cu „țere monie” în oraș; 11 prelați în frunte cu Mitropolitul *Anton* și 11 boieri compuneau deputațiunea aceasta. Intre prelați se afla și „*Erasmе, Abé de Golette*”¹⁾. Întâlnirea a avut loc la Copou („despre Muntenime”) «și s’au împreunat cu mare bucurie» scrie Neculcea.²⁾ Cu Mûnich erau și frații Constantin și Dumitrașco *Cantemir*, fii lui Antioh Vodă, unul general (brigadir), altul maior, iar Constantin găsi prilejul nimerit, «având pismă pe Grigorie Vodă», să comită unele acte de răzbunare. Astfel a risipit curțile domnești dela Frumoasa și casele Agăi Enachi „făptură de Țarigrad lângă Barnovschi” și a.

Dar „nu s-au lăsat cu atâta, ce au dat știre și la pământeni că cine va avea strae, lucruri prin mănăstiri, să le scoată, căci or să calce mănăstirile să caute avuția Grecilor și a lui Grigorie Vodă, ce ar fi lăsat prin mănăstiri. Ș’așa trimiteau pământeni deși scoteau pe a lor, eară nu toți; și cea mai de pe urmă au călcat și mănăstirile și casăle, desbrăcând lumea”³⁾. Neculce pretinde că perchezitiia aceasta n’a avut loc decât la plecarea Rușilor, în Octomvrie, când au început „a căuta în toate mănăstirile bani și odoare, și n’au prea găsit; eară haine n’au luat; eară grecești, turcești, au luat de pre unde au găsit, și a unora ce erau slugi lui Grigorie Vodă. Mai mult Constantin Beizade le lua el; eară pre la țeară au prădat tot și au jăcuit și bucate și borfe; și s’au pornit Moscalii o samă din Iași Octomvrie în trisprezece zile. Eară bieții ocmeni săraci erau închiși prin mănăstiri și cu atâta groază”⁴⁾.

Nici mănăstirea *Golia* n’a fost atunci cruțată; între cei cari prădau depozitele ei erau și moldoveni, feciorii lui Gheorghiiță (Zmăcilă), fost Spătar mare, (ginerelul lui Alexandru Buhuș Hatman.) care emigrase în 1711 cu D. Cantemir. Slujind „Moscalilor și viind și ei cu oștile moschicești aicea, au mers la bejăniia dum[i]sal[e]” lui Toader Carp Medelnicer,⁵⁾ „în măn[ă]stir[e] în *Golia* și i-au luat tot ce au avut”. Pentru paguba aceasta Gr. Ghica Vodă dă lui Carp „toate moștile” și țiganii lui Gheorghiiță.⁶⁾

Din anul 7249 (1741) August 3, se cunoaște un zapis de mărturie al lui *Gherasim egumenul de Golia*, dat în pricina unor țigani ai mănăstirei.⁷⁾ E evident acel „*Erasmе*” de mai sus.

„Eară când au fost al 4-le an, al Domniei lui C. Racovița Voevod, 1753 Ghenari 1, s-au săvârșit Măria Sa *Doamna Sullana*, fiind bolnavă încă de cu vară, zicând că este grea, ci au fost un enfracsis, care nu o au putut pricepe doftorii. Că a doua zi cu mare cinste și jale au rădicat boerii cei mari oasele cu mare adunare de Vlădici, egumeni și preoți fără de număr, mergând și Domnul cu toate gloatele pe gîos până la mănăstirea *Goliei*, făcând mare obidnuire Domnul pentru Doamna, la care cetind oasele cu mari cântări și împărțiri de bani la săraci și la tot norodul ce se afla acolo, au îngropat-o acoloa dinaintea Precistei”⁸⁾.

Mormântul Doamnei, la locul ctitorilor, ni s’a păstrat într’un frumos sarcofag de piatră.

1) Hurmuzaki—Hodoș, XVI, 456. Raportul lui Mûnich. După Neculce, Let. II, 408, a intrat în Iași în «Septemvrie în două zile, într’o Duminică».

2) L. c.

3) Enaki Kogălniceanu în Let. II, 200.

4) L. c. 411.

5) Din neamul Rusu. Era chiar ginerelul lui Gheorghiiță Spat. (v. acest Bul. I², 296-300).

6) Iorga, Stud. și Doc. VI, 451.

7) Crest. Col. Acad. Rom. 1906, 136.

8) Let. III, 224.

În acelaș an, în 25 Iunie, mănăstirea capătă o danie, o casă cu locul ei în maha-laua trepezănească, de la Dediul Codreanu mare *Armaș*, o rudă a Domnului, prin mama acestuia Ana, fiica unui alt Dediul Codreanu *Spatar*, pentru pomenirea unchiului său Dumitrașco mazălul și a mătușii Măriuța. ¹⁾ Să fi fost și Racoviștii ctitori la Golia?

În 7269 (1761) Iulie 30, *Gherasim, Arhiereu*, este tot egumen la Golia și trece în rang imediat după Mitropolit. După el vine Ioanichi, „Sanadul” de la mănăstirea Dancul și apoi abia vin Episcopii de Roman, Rădăuți și Huși. ²⁾ În 17 Aug. al aceluiaș an Ioanichii, Ep. Hușilor, se plânge că o moșie a Episcopiei se află impresurată de o moșie a M-rei Golia. Domnul cere boerilor să tie de față la cercetare „părintele Sevastias *epitropul* Golăiei, sau vechil sfinții sale” ³⁾.

Din socotelile lui Grigorie Vodă Callimachi din 1763,4 aflăm că mănăstirea avea și o frumoasă stupărie cu 400 de stupi scutiți de desetină. ⁴⁾

De o operă neperitoare se leagă numele Goliei în întâia domnie a lui Gr. Al. Ghica. „Văzând”, zice hrisovul lui din 1766 Iunie 9, „că orașul acesta întru sine nu are apă dindestul ca să fie pentru îndestularea norodului”, fiind „isterisit”, „de îndestularea apii”, „Domnia mea afară de apa ce s-au adus la mănăstirea sfântului Spiridon, s-au adus și altă apă deosăbită la svânta mănăstire Golăe după cum la o parte și la alta. Dar fiind trebuință să-s scoată haza-na de la Golăe afară la uliță și mănăstirea neavând loc afară pentru trebuința haznelii, fiind un loc de casă cu pivniță de piatră lângă zidul mănăstirii Golăe, a răposatului Panaite neguțitor, de partea mănăstirii Golăe alături cu zidul în lung până în gardul ogrăzii lui Enachie neguțitor și până în ulița ce merge la târgul fâinii” etc., Domnul ia acest loc cu învoirea fiilor lui Panaite și-l dă în parte pentru haza-na, în parte mănăstirii Sf-lui Spiridon „ca să facă dughene pe dânsul su fie pentru spită”. În schimb dă fiilor lui Panaite $\frac{1}{2}$ din moșia „domnească și pustie” Bălțile „între ținutul Iașului și între ținutul Sorociei pe Răut alături cu *Zavădenii* ale lui Gh. Carp vel Căpitan de Ropce”. ⁵⁾ Cealaltă $\frac{1}{2}$ o dă Sf-lui Spiridon. ⁶⁾

O altă ocupație rusească, cea din 1769-74, pune iar la grea încercare mănăstirea Golia. De astă dată cade ea chiar în combinațiile militare ca punct tactic.

Un raport s'răin (Valcroissant) zice: „Rușii au întărit curtea domnească din Iași 2 mănăstiri ortodoxe: sfântul Spiridon și Golia. Aceasta este slab întărită”. ⁷⁾

În 1778, Sept. 2, egumenul *Nicodim* cu tot soborul și *epitropii* mănăstirii „Goliei” neputând apăra moșia Holboca de încălcările viteilor orășenilor, o dau lui N. Balș, fost mare Paharnic, în schimb pentru două dughene în târgul de jos. Balș le avea de pe tată-său, Lupul, fost mare Log., iar acesta le cumpăraseră dela călugărul Nichifor. ⁸⁾ E de observat că se menționează și *epitropii* mănăstirii. Ei erau, evident, reprezentanții Vatopedului.

O însămănare a unui călugăr de la Sf-țul Neculai domnesc, ne lămurește asupra legăturilor din 1786 ale Mitropolitului Gavril Callimachi cu mănăstirea Golă. „Să se știe de când a răposat prea sfințila sa părintele chirio chir Gavriil al Moldovei în monastirea Goliei. Fiind că în Mitropolie ședea Măria sa Alexandru Ioan Ma-

1) Creșt. Col. Acad. Rom. 1911, 125. — Eg. din 1762 o vinde însă. (Ibid, 126).

2) Iorga, Documentele Familiei Callimachi. I, 449, — originalul se află la anticarul Șaraga din Iași. Gherasim e evident *Mitr. Sevastias* reprezentat în Fresca ctitorilor.

3) Cond. Mitropoliei, Ms. 153.

4) Iorga, op. cit. II, 96.

5) În Bucovina. Carp e fiul lui Toader de m. s. și avea moșia de pe Buhuș, Ureche și Andrei Hatman, care o căpătase dela Petru Șchiopol în 7096 (1588) Aug. 20.

6) Ghibănescu, Sur. și Izv. IX, 260—2.

7) Hurmuzaki I, 818-9.

8) Arh. Stat. Iași, Tr. 661, Op. 727, Dos. 102, F. 70.

vrocordat V. V., fiind curțile domnești arse într'acea vreme, la leat 1786 Fevruar 20, s'a întâmplat în săptămâna albă Vineri când a răposat¹⁾. Însmormântarea însă n'a avut loc la Golia, ci la *Mitropolie*.²⁾ Egumen era în acel an *Mitrofan*.³⁾

O altă inscripție privește *moartea lui Potemkin*, ale cărui titluri nenumărate sunt înșirate pe o tablă aflătoare în proprietatea *bisericeii Golia*: „Să s[ă] știe de când s-au bolnăvit cneaz Grigori Alixandrovici Sfetliș⁴⁾ și au și murit piste Prut și l-au ținut în casele Hatmanului mort 9 zile și l-au adus di acolo la Golie cu mar[e] țărămonie, car[e] nu s-au fost mai văzută nimeni în lume, la velet di la Hristos 1791 Oct. 13 și di la Adam 7300 Oct. 13.”⁵⁾ La Golia sunt însmormântate și măruntaele Kniazului, mort Duminică în 5 Oct., nu departe de Ungheni, „într'o vale unde să numește crășma lui Talpă dincoace de codrul Băcului“, precum reiese dintr'o narațiune contemporană care continuă: „Vestea au întâlnit pe drum pe generalul Popovce[v], purces după Kniaz Duminică și într-aceiași zi au venit și la Iași; sara s-au adus oasăle mortului în Iași la cvartir.”⁶⁾ I-au scos măruntaele și crierii cari s-au pus în trei vasă de argint îmbrăcate cu catife neagră și Marți [7 Oct.] noaptea le-au îngropat în biserica Goliei dinaintea stranci în care sta trăind.”

Inima a fost pusă într'o „cutie rotundă“ și trimisă probabil la Petrograd, pe când corpul a fost transportat la Cherson. În camera mortuară se afla și „tablă neagră“, sus menționată, azi la Muz. Municipal, care cuprindea titlurile lui⁷⁾. Ea este deci absolut autentică. Depunerea măruntaelor la Golia este confirmată în 1846 de către un călător rus, Arhimandritul Porfirie Uspenskii.⁸⁾ Chestia, care ne interesează, este, în care loc se află cele trei vase de argint? Cercetări recente în fața stranei domnești, întrucât atunci țara era fără Domn, iar Potemkin reprezentantul Țarului, n-au dus decât la descoperirea a două canale înguste pentru aerisire, mergând paralel la o adâncime de c. 1 m. în direcție N. S.

În 1794 Iunie 10, egumen era Arhimandritul Ștefan, care dă un zăpis privitor la 200 stângeni din Telenești «cu parte din pod și o parte din moșia Dumești de la Prut»⁹⁾.

IV. SECOLUL al XIX-lea.

Interesante sunt impresiile unui observator critic, Andreas Wolf,¹⁰⁾ despre mănăstirea Golia, care se pare că i-a plăcut mai mult. „Golie, ein Kloster mit dem höchsten Thurme; einer prächtigen und reich dotierten Kirche. Hier werden tollsüchtige Menschen (Maniaci) aufgenommen, und man glaubet dass der dasige Archimandrit den Teufel von ihnen austreiben könne“.

„Golia, o mănăstire cu turnul cel mai înalt și cu o biserică strălucită și bogat înzestrată. Aici se primesc oameni nebuni (maniaci) și se crede că Arhimandritul de aici știe să scoată dracul din ei“.

1) Erbiceanu Ist. Mitropoliei Moldovei, XLVIII.

2) Iorga, op. cit. II, 176.

3) Bul. Muzeului Municipal Iași I^a, 93.

4) Svetliși kniaz=Luminatul Principe.

5) Ibid. I^a, 329.

6) În casele Hatmanului C. Ghica „din deal de Sf-tul Spiridon“ (Bobulescu, în Spi-cuitor în ogor vecin, I, 118—19).

7) Ștefanelli, în „Arhiva“ din Iași VIII, 525-26. Deci e inexactă narațiunea lui Manolachi Drăghici că „măruntaele i-au îngropat unde s-au dat sufletul“. Ist. Mold. III, 55. Inscriptia de pe tablă v. în Melchisedec, op. cit. 239.

8) Berechet, Doc. slavone de prin arhivele ruse, Buc. 1920.

9) Uricar XXII, 228.

10) Beiträge zu einer statistisch historischen Beschreibung des Fürstentums Moldau, Hermannstadt, (Sibiu) 1805, 250 v. și M. Costăchescu în acest Bul. I^a, 183.

Despre rivala Trei-lerarhi se exprimă cu mai multă rezervă. Ea nu este decât „eine uralte grosse Klosterskirche“ — „o străvechie și mare biserică a mănăstirei“.

Dintr'o anaforă din 1813, Ianuarie 5, privitoare la repararea „podurilor“ (trotuarelor de scânduri) din Iași, aflăm că „cele mai multe uliți a orașului“ au fost atunci Podul Roș, Podul Vechiu, Podul Târgului de Sus și „podul ce merge pe lângă poarta Goliei“, ¹⁾ strada Golia, acum numită, Cuza-Vodă.

În Iunie 1819 ciuma se încuibase în Iași. Măsurile drastice luate de ocârmuire revoltaseră populația și numai datorită fidelității Arnăuților s'a putut evita o catastrofă, asemănătoare celei din Moscova din 1771, când fu ucis Mitropolitul Ambrosie, Român de origine ²⁾. Prăvăliile fură închise și aproape toți boierii părăsiră Iașul.

Iar servi Golia, ca și Sf. Spiridon, etc., ca loc de adăpost pentru „d'effets de toutes espèces“, precum raportează în 28 Iunie viceconsulul Prusiei, Baronul Kreuchely, șefului său din București, I. Marco. ³⁾

După doi ani, în 1821, o turburare și mai mare, cea din partea Eteriştilor, protejați de Domnitorul M. Suțu, puse Golia în mijlocul interesului cetățenilor.

Sosise A. Ypsilanti, sufletul mișcării și căutase imediat pe vestitul banquier („berühmten Banquier“) Andrei Pavli („Pauly“), ca să-i ceară 1.000.000 de *piastri* pentru recrutarea unui corp în contra Turcilor. Acesta făcând probabil dificultăți,—raportorul din 8 Martie, vice-consulul Prusiei, Harte, pastor protes'ant, nu poate să controleze zvonul—mănăstirea Golia, în care locuia Pavli, fu *asediată*, prin mai mult decât 8 ore, de Arnăuți dinăuntru și din afară („in und auswendig“) „Se zice“ că Pavli a dat de bună voie! („freiwillig“) 100,000 de *piastri* ⁴⁾. Acest „freiwillig“ contrastează straniu nu numai cu asediul mănăstirei, dar și cu următoarele versuri ale lui A. Beldiman :

„Mai la urmă pun la cale, voind a se și fâli
Cau puțin pune la mână pe Andrea, pe Pavli,
Neguțitor om de cinste, cel mai bun capitalist,
Îl apucă cu strânsoare să dea un ajutor bun,
Dar nici cum nu se primește, căci el nu era nebun.
Întru aceasta și Curtea trag a se amesteca,
Căci ei nu'l silea s'ajute, ci voia a'l desbrăca.
Orânduiesc spre aceasta pe un Duca executor,
Un birbant de cei de frunte și de țeri vânturător,
Execuția în casă îi pun, îi orânduiesc,
Boltă, ⁵⁾ a le seale toate, îndată pecetluiesc.
Aleargă, merge la Curte, pe la toți se jăluia,
Ca să'nțeleagă că n'are, din suflet se nevoia
Zapise de la datornici să primească le zicea,
Din așa necaz să scape, ori câte putea, făcea.
Dar nu-i chip căci toți sunt una, să ajute îl silesc
Cu cât el credea să scape, nici cum nu se mulțămesc
Îl supără eteriștii, cât să dea îl îngrozesc,
Și cu el într'o odae locuind îl îngrozesc.

1) Iorga, op. cit. I, 497.

2) Studiul nostru „O Mănăstire dispărută“ în Rev. Soc. Ist. Arh. Bis. din Chișinău, XV, 12.

3) Hurmuzaki-Iorga X, 55.

4) Ibid. 110 și nota 4. 1 Piastru=40 parale—1 Leu vechi.

5) Evident depozitul dela Golia, care era „cum se intră în Golia în mâna dreaptă lângă porțița ce duce în târgul Cucului într'o magazie mare cu uși și obloane de fer“ (T. Codrescu, al cărui tată fusese preot la Golia, în Uricar XIV. 39. urm.)

*Sudori reci vărsa de moarte, să spue nu avea cui
 Ca să-i dea vr'o ascultare, d n toți măcar unul nu-i.
 Hotărăște a da banii cu cel mai mare necaz,
 Căci Duca și eteriștii, nici ceas nu-i dau de răgaz.
 Atunci cade la'nvoială căci chip nu-i, îi nevoit,
 Două sute mii lei tocmă, numărând s-au mântuit.
 Hargilic destul făcuse, casa sirmaiea avea,
 Căci de la cel făr'de stare, pân la galbân priimea¹⁾*

Vedem cât de spontană („freiwillig“) a fost contribuția lui Pavli de 100 de mii lei, după Harte, sau, de 200 mii, după Beldiman.

Curând însă se schimbă situația și din cealaltă parte, din cea turcească, erau amenințate mănăstirile, precum reiese dintr'o scrisoare a Mitropolitului Grigorie Irinopoleos, refugiat la Chișinău, către Mitropolitul Moldovei, refugiat la Colincăuți, deasemenea în Basarabia, din 1821 Iulie 1. „În Eșii Turcii câți merg din zi în zi se înmulțesc. Mănăstirile din lăuntru până astăzi încă nu le-au supărat, fără cât le-au pecetluit, precum *Golia*, Trii Sfetitele, Sfântul Sava, Sfântul Niçolai și Sfântul Spiridon și cu ce scop au făcut Pașa acest lucru, urma va alege, dar poate și pentru ca să nu să facă despre oaste vre-o stricăciune sau prădăciune²⁾“.

Dar, scăpat poate de prădăciune, *Golia* căzu după un an, în 10 August c. n. 1822³⁾ pradă groaznicului incendiu, care mistui 4000-5000 de case și 11 biserici.⁴⁾ Poate că a scăpat *biserica* Goliei, fiind izolată, dar casele din curte și magazinele au ars⁵⁾ ca și Târgul de Sus și de Jos, Târgul Cucului, o parte din Sărărie, Podul Vechi, ulița jidovească și piața «Bellek», (Beilic) precum și 6 *sinagoage*. Focul să fi început la *hanul armenesc* și să fi durat 7 ceasuri. Lipsa totală de apă din cauza secetei, făcu scăparea iluzorie⁶⁾. Din refugiul său din Chișinău, Mitropolitul Grigorie nu uită să reclame, prin intermediul Arhiepiscopului de Chișinău și Hotin, cărțile bisericești, cari i-au fost hărăzite de către „ocărmuitorul vremelnic al Ungro-Vlahiei Neofit Episcop de Râmnic“. Cu trimiterea cărților prin carantina Sculeni fu însărcinat egumenul Goliei⁷⁾.

Pe lângă acestea mănăstirea era împreună cu celelalte mănăstiri închinată, lipsită prin câțiva ani (1821—28) de *veniturile* ei, sechestrate de către visterie din ordinul Turcilor. Administrator (Sameșul) al acestor venituri a fost din 1821—27 V. Alexandri, tatăl poetului⁸⁾. Locurile Egumenilor greci le ocupau pământeni, „preoți de mir cu cinuri de Iconomi în locul călugărilor Igumeni.“ Pentru *Golia* se prevăzu în 1826, Martie 22, numirea Iconomului *Niculai Platon*⁹⁾.

În 1827 n'a lipsit mult ca *Golia* să devină un centru cultural al Moldovei. Divanul, în frunte cu Mitropolitul Veniamin Costachi, propuse în 15 Aug. ca, întrucât casele vechii școli domnești (elinești) au ars în pojarul din 19 Iulie¹⁰⁾, să se facă o școală nouă „în ograda mănăstirii *Golia*, unde socotim mai nămerit și mai de cuviință“¹¹⁾

1) Let. III, 347.

2) Erbiceanu, Ist. Mitropoliei Mold. 135.

3) Hurmuzaki, op. cit. 175.

4) Ibid. 174.

5) „il monastero di *Golia* con tutto il magazzino di formentone è stato bruciato“ (Ibid. 175).

6) Ibid. 174.

7) Rev. Bis. Ortod. Rom. XVII, 292-3.

8) Sion, Arhondologia Moldovei, 8.

9) Uricar, I, 379.

10) V. despre el și „Arhiva genealogică“ I, 196-200.

11) Uricar, VII, 95 și Urechia, Istoria școalelor. La bugetul școalelor con-tribui *Golia* cu 250 lei pe an, atât în 1813, cât și în 1819 (Uric. IV, 179 și VII, 88).

Cu venirea Rușilor, în Mai 1828, protectorii Grecilor, căzu evident planul acesta împreună cu domnia lui Ioan Sandu Sturza. Ce privește mănăstirile închinăte, se res-tabili situația veche, și în 1832, Iunie 10, Golia avu iar un Egumen, *Sofronie*, care se plânse de împresurarea moșiei Tomeștii de către Chipăreștii Sf-lui Spiridon, arendați Hatmanului Anastasie Bașotă ¹⁾. După un an, în 1833 Iulie 26, fostul Mitropolit refugiat, Grigorie Irinopoleos „Vatopedicos“, cere rânduirea unor hotarnici ²⁾. Vechilul mănăs-tirei era în 1834 Iulie 26 Comisul V. Pogor ³⁾. Procesul cu Bașotă continuă și în 1837, egumen fiind tot Sofronie ⁴⁾ și nu e terminat nici în 1840 Iunie 21, când iar intervine Mitropolitul Grigorie, arătând că schimbul din 1778 (v. m. s. p. 11) între Balș și mănăstire a fost făcut cu „sâlnicie“, moșia Holboca, care e o parte din Tomești, având un venit de 800 de *galbeni*, pe când dughenile nu aduc decât 7000 de *lei* ⁵⁾.

În 5 Februarie 1842 zidurile Goliei au fost iar martore unei înmormântări domnești, cea a bunului, evlaviosului și patriotului, *Ioan Sandu Sturza Voevod*, primul Domn pământean după epoca Fanarișoilor. Însă numai „*Teremonia*“ s'a făcut acolo de către Epis-copiile Roman și de Huși „în ființa prea înălțatului Domn“, M. Sturza, corpul fiind depus spre veșnică odihnă în biserica sturzească Bărboiul ⁶⁾. După un an, trecu prin bolta turnului sicriul *frului, beizadea Iorgu*, mort în 6 April 1843 „la 8 ceasuri seara evro-penești“. Nici el însă, nu fu înmormântat aici, ci după ultima voință, în biserica din *Păstrăveni* în județul Neamț ⁷⁾.

Importante date privitoare la Golia găsim în descrierea călătoriei din 1846 a Ar-himandritului rus Porfirie Uspenskii (v. m. s. p. 12): „*Mănăstirea a fost din nou zugrăvită și înfrumusețată cu o nouă tâmplă în 1838. Grigorie Irinopolcos a clădit în această mănăstire un paraclis și lângă el o sufragerie curată* ⁸⁾ pentru ospătar, a închinătorilor la praznice.

El a administrat multă vreme moșiile Vatopedului în Moldova și Basarabia, dar trăia la *Chișinău*. L-am văzut în Odesa. Răposatul era gros, roșcat cu panglica ordi-nului Sf. Ana de gradul I., cu care a fost recompensat, drept vorbind nu știu pentru ce anume. Înăuntrul mănăstirii Golia sunt *magazii*, o *căsuță frumoasă* pentru chirie și o *clădire joasă pentru ținerea nebulilor*. Guvernul moldovenesc silește pe Vatopedul să clădească deasupra acestei clădiri un *spital* și să întreție medic cu cheltuiala lor. Egu-menul a răspuns însă că el va înbunătăți camerele spitalului, dar *doctor nu va tocmi*, pentru că în mănăstire la el pe cei bolnavi îi vindecă *Maica Domnului*.

Călugării Vatopedului din Atos, cari trăesc în lăcașul acesta în număr de 12, ad-ministrează toate moșiile bogate aparținând Vatopedului în Moldova și Basarabia. I-am apucat la masa comună, li-am transmis complimentele confracților dela Atos și am găsit între ei bătrâni cuvințioși, pătruqzător și chiar plăcuți. Ei mi-au aratat basinul princi-

1) Arh. Stat. Iași, Tr. 632, Op. 727, Dos. 102, F. 1.

2) Ibid. 7.

3) Ibid. 42.

4) Ibid. Cond. de Anaf. No. 36, F. 133.

5) Tr. cit. 145, Aici aflăm că Rux. Balș, divorțată de Anastasie Bașotă, s'a căs. în 12 Oct. 1828 cu colonelul Bogdan.

6) Albina Românească, din 5 Feb. 1842.

7) Bul. Muzeului Municipal Iași, I^a, 171.

8) Actualmente deposite ale *Arhivei Statului*. O iuscriptie grecească din biserică menționează reparațiile acestea. Grigorie iscălește într'un act *Gr. Gheorghiu* (grecește), (Arh. Stat. Tr. 693, Op. 765, Dos. 33 F. 41 verso. Titlul lui este în 1840 Mart 22: „Eforul mănăstirilor închinăte la mănăstirea Vatopedului“). Efor=Eptrop, (v. m. s.)

pal făcut în Mănăstirea lor, în care apa e adusă de departe. Aranjarea lui e sărăcăcioasă, și urâtă. Apa iese din 24 tuburi, se varsă în largul cuprins prin buzele unui leu și printr'o sită de fier și de acolo se răspândește prin tot orașul. Acest bazin e construit de Alexandru Moruzi în 1823¹⁾ și dres de prințul de acum Sturza în 1844²⁾ etc.³⁾

Arătărilor Arhimandritului, privitoare la împotrivirea egumenului de a se organiza tratamentul bolnavilor pe baze moderne, sunt adevărate. Un voluminos dosar din Arhiva Statului din Iași⁴⁾ cuprinzând acte din 1832–59 se ocupă de chestiunea aceasta, începând cu o cercetare a doctorilor Ilașciuc și Sachelariu⁵⁾ din ordinul protomedicului Zotta⁶⁾. Un caz grav alarmează indeosebi comitetul sănătății în 1846: „un bolnav de lungoare în delirul său s-au socotit a fi nebun și s-au dus la mănăstirea Golii unde i-au pus lanțuri de amândouă picioarele atât de strâns, încât s-au pricinuit rane, care au ajuns a-să cangrenisă și prin urmare un picior au căzut de la sine, iară celălalt au cerut trebuința a să tăia” ; „o asemenea tristă întâmplare fiind nepilduită pentru timpul de acum”, comitetul cere sfatului administrativ „să-s(ă) regularisască a se ține în cuprinsul mănăstirii Golii un ospital pentru nebuni după regula ce să păzăști și în alte țări”.⁷⁾ Sfatul supune cazul Domnitorului M. Sturza, cerând să se facă încă 3 bolnițe cu 12 „crevaturi” (paturi) și cu „doftorul și doftoriile trebuitoare”, iar victima să fie despăgubită de mănăstire cu o pensie lunară de 50 de lei. Domnul aprobă⁸⁾.

Atât mănăstirea, însă, cât și victima, au preferat o despăgubire globală de 1350 lei. După 3 ani, în 5 Oct. 1849, comitetul sănătății intervine din nou, referindu-se la cazul unui Ștefan Holban, primit de curând la Golia și el în delir de lungoare, care „din lipsa căutării au murit” și cere ca pe viitor să nu se mai primească bolnavi „supt nume de smintit”, cari nu vor avea adevărul a 3 medici cunoscuți ocârmuirii⁹⁾. În Martie 1850 Comitetul se adresează direct lui Vodă, Gr. Al. Ghica, referindu-se la cazurile menționate și recomandă delegarea la Golia a unui medic curand în persoana dr.-lui Finkelștain, fisicul ținutului Neamț. Domnitorul „cumpănând gingășia lucrului” aprobă propunerea.¹⁰⁾ Bugetul supus de comitet pentru organizarea spitalului cuprinde următoarele puncte principale: clădirea 3000 de galbeni; mobilierul, așternutul, pânzeturi, garderobă etc, pentru 15 bolnavi: 700; cheltuelile anuale c. 800 de galbeni.¹¹⁾

Un jurnal al sfatului adm. din 1853, Nov. 24, supț preșidenția *Kniazului Urusow*¹²⁾ „vremelnic viceprezident în Moldova” hotărăște să se primească 40 de bolnavi la Golia. O comisie compusă din Postelnicul N. Istrati¹³⁾ și Colonelul M. Kogălniceanu,¹⁴⁾ supț preșidenția Episcopului de Huși, Meletie, va organiza „casa smintiților”.¹⁵⁾ Situația însă

1) Greșit în loc de 1803. „au adus în orașul Eșii Isvor de apă de la Șapte-oameni și de la Cîrc 22 măsuri curgătoare cu însuși a Domniei sale cheltuială de 30,000 lei aproape” (Sc. Pastia. Despre origina Apelor din Iași, 1897, 12).

2) Berechet op. cit 88-90.

3) Tr. 1764, Op. 2073, Dos, 49.

4) F. 1. v. despre el aceșt Bul. IV, 362 urm.

5) F. 9.

6) Ibid.

7) F. 21.

8) F. 27.

9) F. 53.

10) Fam. de orig. tătărească, ca și Iusupov; cel din 1853 pare să fi fost gen. de inf. M. A. Urusow, † 1883. (Enciclopediceskii Slovar, Petersburg 1902). Unul a f. guv. al Bas. v. memoriile lui.

11) Cunoscutul antiunionist.

12) Marele om de Stat.

13) F. 37.

nu e schimbată nici în 1858, Iunie 15, când Ministerul din Năuntru comunică Secretariatului de Stat că bolnavii sunt în foarte mare neîngrijire. ¹⁾

Din 29 Iulie 1859 avem un interesant referat al comitetului sănătății: «Bolnița smintiiților la minte din Monastirea Goliea pururea s-au aflat în cea mai tristă și mizerabilă stare, atât în privința localității, cât și a tratației pătimișilor, care tot-deauna s-au ținut în fieră și butuci». — Acum însă, vizitându-se bolnița de către Ministrul din Lăuntru și președintele comitetului Lascar Catargi s-a constatat o stare deosebit de tristă: «1) «Au găsit bolnavi pe un Iconom și doi locuitori expuși la soare cu lanțuri de gât, pe un copil de 10 ani, ce pătime de spasmos și damba, ²⁾ earăși la soare pe o rogojină, asămine pe alte trii femei și doi locuitori așăzați în niște beciuri. 2) Toate aceste nouă persoane au de locuit mici beciuri, care nici nu pot servi pentru așezarea bolnavilor. 3) Crivaturi și așternuturi lipsesc cu totul, căci deși sânt vre-o câteva mindire, însă în foarte proastă stare». etc. Comitetul cere ca «din cele patru case aflate în ograda Mănăstirii | afară de beciurile ce sânt și care-s de ne locuit | una ce este cu două rânduri ³⁾ să o destineze pentru pătimiși, sau două din cele mai mici» și să se rânduiască d-rul Emil Max cu leafă de 6000 lei, pe lângă cele necesare, cf. bugetului alcătuit de d-rul C. Cihac, protomedic. Îscălește Lascar Catargiu. ⁴⁾

Egumenul însă, se împotrivi. Întâi prin adresa din 22 Iulie 1859, anterioară încheierii comitetului: «nimăruia» nu „dă dritul afară numai părinților Vatopedului de așă amesteca la cărmuirea Monastirei“, „adăpostirea smintiiților din minte urmează numai după bunavoință a egumenilor din vreme, pentru că aflându-să la M-rea Golia o sfântă icoană a Maicii preacurate făcătoare de minune, la care alerg smintiiții mai vârtos de la locurile îndepărtate și care găsesc vindecare lor prin posturi și rugăciunile preoților, egumenii au socotit de au cedat menita casă ca să fie un adăpost pentru dâșșii, pe câtă vreme vor ține rugăciunile ce să întrebuițază pentru tămăduirea lor, ear nu și ca să fie ospital regulat“. ⁵⁾

Ca răspuns însă la încheierea comitetului din 29 Iulie egumenul trimite în 25 Aug. o lungă și insolentă întâmpinare: „Îscălitul asupra așa curios înscris au întâmpinat după datorie că nici că poate exista ospiciu de acest fel în cuprinsul unui sfânt lăcaș ahierosit pentru un scop foarte diferent“. — Nici o autoritate n'are dreptul să se amestece și nu „poate accepta aceasta cerire“.

Protestează în contra unei încheieri a consiliului de miniștri din 8 Aug. în modul următor: «pe care drit și pe ce titlu sprijinit adresează asemenea pretenții unei proprietăți *stroine* ?» Dovedește că «Vatopedul să folosește de uzu-fruct și posedează pe temeiul *divini juris*, iar nu *humani juris*». Dreptul Vatopedului nu poate să fie nici îngădit, căci „*Faimosul Zaharia*» zice ritos: „*il dritto di proprieta e di sua natura illimitato*“ etc. Cel dintâi guvern, care a ridicat chestiunea aceasta, a fost — scrie el — supt Sturza în 1846, ⁶⁾ egumenul însă l-a refuzat categoric. Prințul Urusow, refuzat și el, a ordonat transportarea bolnavilor la Sf-ul Spiridon, egumenul însă a dat atunci 3000 de galbeni pentru fundarea unui ospiciu filantropic. N'a dat „*à plusieurs reprises*“, precum zice încheierea consiliului de miniștri. Zădarnică a fost și intervenția din 1853 a

1) F. 53.

2) Epilepsie.

3) Cea mărită de *Mitrop. Gr. Irinopolcos*, actuala *Arhivă a Statului*. Reiese că cealaltă casă cu două rânduri n'avea atunci de cât un rând, foarte vechi de altfel și boltit.

4) F. 61. — E viitorul șef al partidului conservator și prim-ministru.

5) F. 62.

6) v. m. s. narațiunea Arhimandritului Uspenskii.

generalului (conte) Osten-Sacken, care „au pofțit prin o particularnică, foarte delicată scrisoare pe egumenul de atunci ca să binevoască a permite unui medic a-i vizita”. El „au întâmpinat generalului că nu putea să accepte nimic din aceste, căci, deși lucrul cerut e foarte simplu, să temea ca nu cumva, acceptându-să passul întâi să producă aceasta după sine și alte ; și generalul au respectat cu deplinătate cuvintele egumenu-lui”. Procedul arbitrar al guvernului nu e cónform cu „nouă era *Iárci*”. Egumenul a fost acuzat după 14 ani de tăierea picioarelor lui Zaporojanul (v. m s.), care venise însă cu boală de picioare la mănăstire. Actele sunt în „Arhiva Mănăstirei”.

Egumenul consideră mănăstirea drept exteriorială conform acordului între Patriarhat și Rusia, iar amestecul guvernului în administrația ei, ca o atingere a lui „*status quo*” ¹⁾

Guvernul totuși n’a cedat, iar protestul egumenului, unit cu protestări ale altor egumeni greci, a ajuns în 1860 înaintea consiliului reprezentanților puterilor garante ale tratatului de Paris. Guvernul este invinuit de măsuri „ilegale și violente”. Punctul 3 al acestei întâmpinări privește cazul dela Golia : „Guvernul este acuzat că a impus mănăstirei Golia obligațiunea de a construi în interiorul acestei mănăstiri o casă pentru smintiți și a o întreține cu cheltuiala sa, pe când această obligațiune nu ar fi impusă prin actul de donațiune”. Guvernul se apără, afirmând că totdeauna a fost o casă de nebuni la Golia și că documentele le va înfățișa, dar până atunci „este în drept și are datoria a menține *status quo*”. ²⁾ Se mai referă la demersurile Domnitorului M. Sturza din 1846, și ale guvernului provizoriu rusesc din 1854. ³⁾

Pretinsele drepturi ale mănăstirei Golia au fost apărate și printr’o broșură : „*Question du Monastère de Golia à Iassy*”, apărută în 1859, al cărei autor, *E. S. Loverdos*, doctor în drept și avocat, ⁴⁾ bănuim că este și autorul protestului egumenului, sus menționat.

În fine a venit, în vara 1863, liberatoarea secularizare a mănăstirilor închinată cu o despăgubire de 51,000,000 lei vechi, „cari fac aproape 1,378 378 galbeni”, plătiți în 4 ani ⁵⁾. Exproprierea aceasta a agitat atunci nu numai opinia publică din țară, dar și cercurile diplomatice din străinătate. „Așa au fost”—scrie un contemporan—„la Constantinopole o conferință unde Turcia, Anglia, Austria, Rosia și Prusia au fost în c. ntra lucrărilor lui Couza (sic) în privința averilor mănăstirești, eară Franța s-au abținut și Italia *pro* lucrările lui Couza. Se vorbește la noi că la primavara va veni Turcul cu putere în țară spre a așeza pe greci earași în averile lor ; poate se fia, dar eu nu o cred.” ⁶⁾

Că Italia a fost singura mare putere „*pro*”, nu-i de mirat. Tânărul regat se afla atunci într’o situație similară, fiind stânjenit în desăvârșirea unității sale naționale, chiar teritoriale, de papalitate. Că Franța lui Napoleon III, protectorul nostru, care însă nu voia să se pună rău din cauza noastră cu Poarta și cu Grecia, s-a abținut, e iar de înțeles. Tot astfel e explicabilă atitudinea puterilor rivalizatoare în influența lor la porțile orientului și mai ales cea a Rusiei, protectoarea Grecilor.

Această putere a și agitat lung timp spiritele pe tema persecutării bisericești de către stat, a cărui reacțiune față de amestecul străin prin reducerea influenței exponenților propa-

1) F, 68—73.

2) v. și Neigebaur, *Beschreibung der Moldau und Walachei*, Bres’au, 1854. 208. „Iede Einmischung der moldau-walachischen Regierung in die Verwaltung dieser der griechischen Kirche gehörigen Klöster, würde durch den Patriarchen in Constantinopel als eine Verletzung des *status quo* angefochten und von Russland unterstützt werden”.

3) Cezar Bolliac, *Mănăstirile din România*, 1862, 656—57.

4) *Uricar* XXI, 338, n.

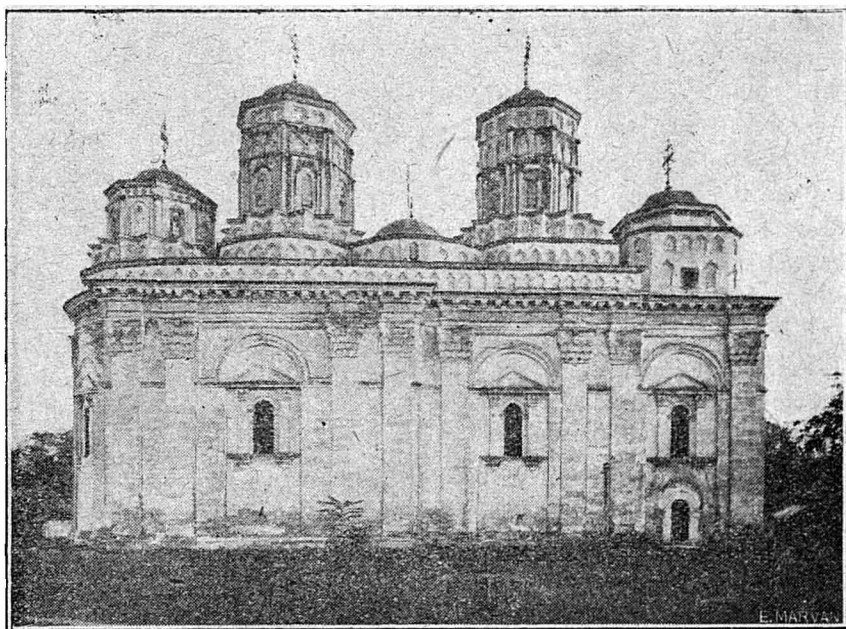
5) *Buletinul Muzeului Municipal, Iași*, 1922, I, 372.

6) *Ibid.*

gandei rusești din țară, n'a contribuit puțin atât la reducerea rolului firesc și istoric al bisericei, cât și la neglijarea așezămintelor religioase. Starea deplorabilă de acum a bisericilor Golia, Sf. Sava, Cetățuia, Galata, Frumoasa etc., sunt triste mărturii ale acestei crize istorice. Din fericire un spirit de renaștere e de observat de vr-o două decenii încoace, atât în activitatea Casei Bisericei și a Comisiunii Monumentelor Istorice, cât și în cea a bisericei însăși, în sânul căreia generații, tot mai culte, înțeleg să împace cerințele prezentului cu datorile etice față de trecutul glorios al ortodoxismului prefanariot.

* * *

Cine a urmărit cu atenție acest mic istoric al mănăstirii Golia, va fi rămas cu un gol adânc în suflet. Nici o legătură cu începuturile cu'turei noastre naționale, ca la Bistrița, Putna, Voroneț etc., nici o personalitate remarcabilă, ca Vartolomei Măzăreanu

Vederea generală a Goliei, luată din dos.

dela Putna, Paisie Velicicovschi dela Neamț, nici un gest generos n'aveam de însemnat în cronica mănăstirii. Ba, d'n contra, ameliorări pentru situația alienaților se combat, iar hotărârea din 1827 de a se înființa o școală, nu se execută, desigur din cauza rezistenței egumenului. Inchinată unei mănăstiri străine, considerându-se exteritorială, străină a rămas Golia în mijlocul lașilor. Unde se lăsa mâna ei grea—mâna moartă—biserica decădea și conacul rămânea pustiu.¹⁾ Cu ochii îndreptați spre orientul ortodox, spre ultimele urme istorice ale Bizanțului apus din Sfântul Munte, egumenii mândrei mănăstiri, în care se perindau Mitropoliți cu titluri exotice, n'aveau nici o pricepere pentru nevoile sufletești și culturale ale urmașilor acelora, cari doar pentru „sufletele” lor se lipsiseră de averi mari, moștenite sau

1) „Vrând Doamna [Ruxanda] să dia satul [Preuteștii] m[ă]n[ă]stirii Golaei, iarăși dintră a ei bună voe, s'au socotit să nu-i stia oasele și beseareca pustie, precum să viade pre multe locuri așa, fiind pre mâna călugărilor”. (Iorga, Stud. și doc. VII, 362) v. și m, s. la anul 1689.

dobândite. În mormâiala semi-conștientă a pomelnicului, „mare“, sau „mic“, se rezuma toată recunoștința seculară față de slăviții ctitori. Dar, dealtfel, nici aceștia nu ceruseră mai mult; păcatele apăsau mai greu atunci și deslegarea de ele, făcea o moșie.

Pomelnicul „mic“ transcris în secolul al XIX-lea, frumos legat în piele, este foarte scurt. Nefiind până acum cunoscut, îl reproducem aici:

„Numele fericitelor ctitori sfintei Monastiri Golii“ „Ion Golia Logofăt, Anna, soția lui, și părinții lor, Vasile Voevod, Ecaterina Doamna, Theodosia Doamna: Ștefan Vvd; Roxanda Doamna: Nicolae, Irina, Maria Doamna: Ioan Vvod, Alexandru Voevod, Elena Doamna cu fiii lor. Ieremia Vvod; Elisaveta Doamna, Scarlat Voevod: Smaragda Doamna.

Iacov Patriarh, Grigorie Arhiereu, Gheșim Arhiereu, Cosma Arhiereu, Veniamin Arhiereu și Grigorie Arhiereu.

Ștefan, Mihail, Lazăr, Hristina, Maria Salomiia, Grigorie, Anthemiia, Maxim, Dimitrie, Efstratie, Vasile și părinții lor.“

Numele din pomelnicul acesta se pot identifica, cu puține excepții, cu toată lipsa de ordine cronologică în citarea lor.

Astfel trebuia întâi să fie menționată Doamna Teodosia (Tudosca, n. Bucioc) în tăia soție a lui V. Lupu, tot așa copiii din această căsătorie, Ioan și Ruxanda. Maria „Doamnă“ a fost soția Principelui Ianusz Radziwiłł, Hatmanul mare al Litvaniei. Între copii dăm însă și de doi necunoscuți: Nicolae și Irina. Această este evident „a treia soră“ menționată de Paul de Aleppo.

Discutabil este, dacă Ioan Voevod este fiul lui Vasile Lupu, sau cel Cumpănit, supt care I. Golia a fost Logofăt. După locul menționării însă, și considerând că fiul lui Lupu nu putea să fie uitat, credem că e fiul acesuia. Elena Doamna pare să fie soacra lui Alexandru Voevod (Lăpușneanu), soția lui P. Rareș și fiica ultimului Despot al Săbiei Ioan Brancovici. Ieremia Voevod e firește Movilă, iar Scarlat, Callimachi, amândoi menționați cu soțiile lor.

Ștefan e, credem, Golia, Părcălabul de Roman ¹⁾ și Neamț din 1579, 1583 și 1597 ²⁾ fratele ctitorului, amândoi fii ai lui Lazăr și ai Elenei.

Mihail e fiul lui Ioan Golia, și este reprezentat în fronsa dela biserica Golia. Lazăr, Maria Salomiia, Grigorie și Dimitrie sunt deasemenea copii ai lui Ioan. Dimitrie e menționat ca „mare Logofăt“ în documentul din 30 Martie 1606 (v. m. s.). Ne îndoiim, nefiind cunoscut un D. Golia mare Logofăt. El e amintit de nepoții și strănepoții lui ca fost mare *Paharnic*. ³⁾ Deci Păhărnicia a fost ultima lui boerie.

Numele Dimitrie îl va fi avut de pe bunicul lui de pe mamă. Antimia pare să fi fost și ea o fiică a Anei, numită așa după bunica ei de pe mamă. ⁴⁾

Maxim, pare să fie Burnar, cel care a dăruit crucea de aur în 1564. El este poate identic cu Maxim, fiul Oltei (sora lui Hanco Golăi) ⁵⁾ probabil căsătorită cu un Bur-

1) Inedit, comunicat de d-nul Iorga.

2) Iorga în *Hurm.* XI, 895, 896 și *Stud. și Doc.* VI, 141.

3) Iorga, op. cit. 43.

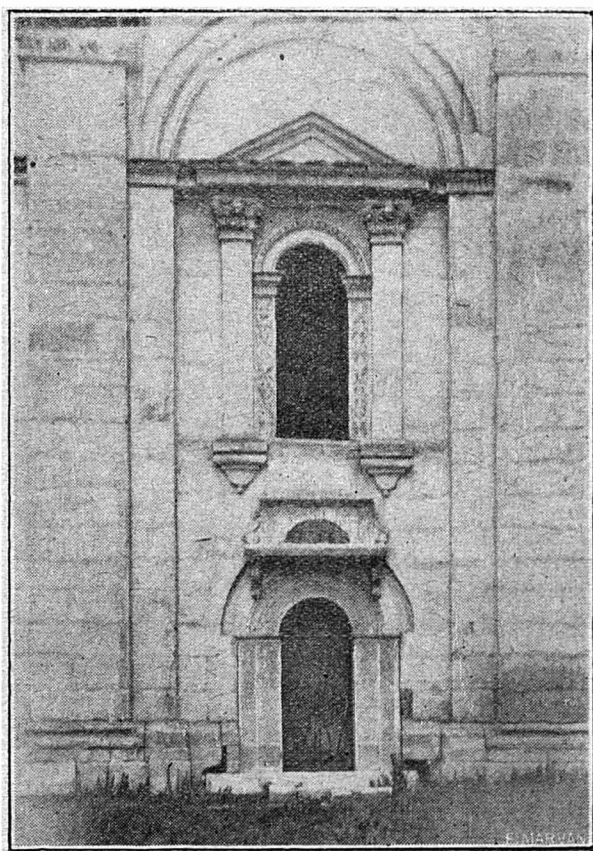
4) *Părinții* lui Ioan și ai Anei sunt astfel menționați în *Uricul* din 7114 (1606) Martie 30 (v. m. s.): „și pentru sufletul părinților lor, boiarului *Lazar Golia* și a soției sale *Elenei* și a boiarului *Dimitrie* și soției sale *Antimia*“. Totuși trebuie să menționăm că la *Acad. Rom.* (Ms. 3061, f. 47) se află o însemnare din 7223 (1714) Oct. 7, că dintr-un doc reiese că Ana Golia a fost fiica vestitului mare Logofăt Lupu Stroici (c. 1532-c. 1610); comunicat de d-nul Gh. Ghibăne scu. Doc. nefiind contemporan, poate că cuprinde o greșeală de memorie, sau poate a fost Ana numai *fină* lui Stroici. Cercetări se indică, întrucât ar explica și raporturile Movileștilor cu Golia, pe baza înrudirii lor cu Stroiceștii

5) Iorga, VI, 140. V. și satul Buncărești dăruit de Ana Golia mănăstirii.

nar ¹⁾. E de presupus, în urma indicațiilor genealogice, că Maxim a fost văr de al doilea cu Ioan Golia.

Ceilalți membri ai familiei sunt greu de identificat. Vasile poate să fie sau Vasilie Golăe din Popești ²⁾, sau, mai curând, Vasilie Buzia din *Golaești*, „ginerele lui Golăi” ³⁾ deoarece celalt, fiul unui T. Golăe, necunoscut spiței, era nepo’ul popei ot Popești, ⁴⁾ poate din altă familie cu porecla Golăi, căci se pa e că au fost mai multe. ⁵⁾ Despre Efstratie nu avem nici o indicațiune genealogică.

Dintre Ahierei, Grigorie, întâilea, pare să fie cel din 1687, «proin Mitropolit *Laodichias*». Al doilea e desigur Mitropolitul „*Irinopoleos*”, restauratorul mănăstirii din 1838, iar Gherasim nu poate să fie decât „*Sevastia*”, alt restaurator, din 1739. N’avem date despre Cosma și Veniamin.

Ușa cea mare de la intrarea în biserică.

Biserica Golia mai păstrează încă și „marele” pomelnic, scris caligrafic în limbele greacă și română, legat în carton și având titlul cu litere de aur : „ὁνόματα κλητορικὰ τοῦ ἱεροῦ μ. τῆς Γωλίας”. ⁶⁾

1) Fam. mai exista (Ionașco și Apostol) în 7175 (1667) Iunie 22, în Șurinești, jud. Vaslui (Ghibănescu, Sur. și Izv. VIII, 115).

2) Ibid. IV, 10.

3) Ibid. III, 95 și 155.

4) Ibid. IV, 9.

5) v. și o spiță scrisă la Arh. Statului Iași.

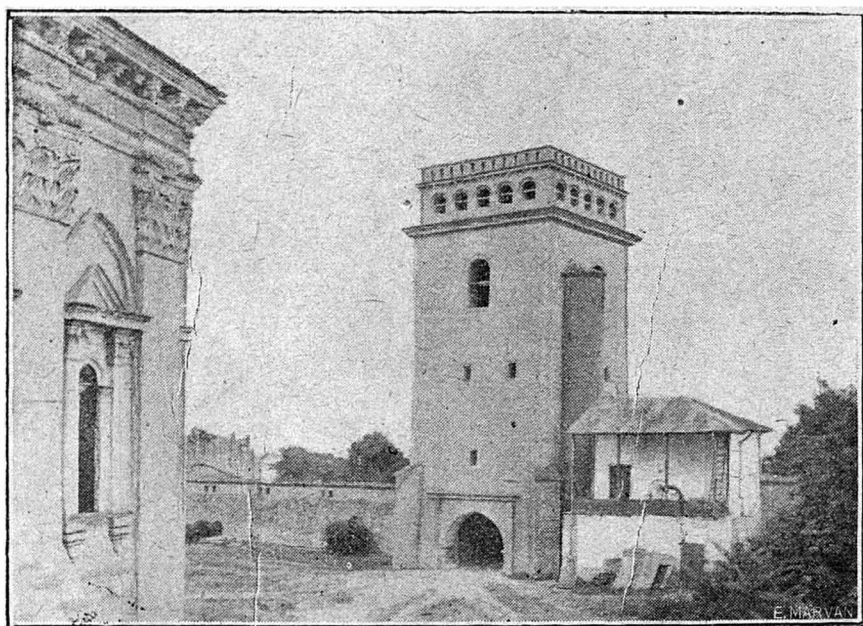
6) Numele ctitoricești ale sfintei mănăstiri Golia.

El începe, ca și micul pomeln'c, cu pomenirea fâmiliei Golia, diferă însă de el prin următoarele adăug'ri : Lazar și Elena (părinții lui I. Golia), un Ioan, alte două Hristine. Ana, un *Simion* ¹⁾ și un alt Dimitrie. În schimb lipsesc Maria, Efstratie și Vasilie.

Urmează Vo.vozii, începând cu V. Lupu, în mod mult mai amănunțit. Soția lui Ștefan Tomșa II, e numită „*Asamina*“, pe când în pomelnicul Bis. ricanilor ²⁾ i se zice *Magdalena*. Lui Iliș (Alexandru) Voevod urmează Magda ina Doamna.

Nu fără interes este neobișnuita pomenire, în Moldova, a familie' lui *Mihai Viteazul*: „*Mihail V. V.*, Stoica (greșit în loc de Stanca) Doamna și Florica, Theodora și Nicolae V. V.“ ³⁾

Mare e lista boierilor. La numele unora se dau în textul grecesc (19 p. folio) unele note explicative. Găsim dintre familiile mai cunoscute numele : Costachi, Stârcea, Sturza, Paladi, Rosetti, Cananău, Apostol, C'ocârlan, etc.

Vederea turnului Goliei din curte.

Lista Arhierilor începe și aici cu Iacov *Patriarh* și continuă cu *Patriarhii* : Neofit, Grigorie, Calinic și Agathangel. Urmează *Arhierii* : Dositheu, Gherasim, Neofit, Cosma și Grigorie, iar lor un mare număr de ieromonahi, dintre cari e greu a distinge pe egumeni de simpli călugări. Nivelarea aceasta n'are rost, dacă se deosebesc Patriarhii și Arhierii.

Lipsește însă din ambele pomelnice numele pretinsului „frate“ al lui Ioan Golia,

1) Un „Cârste Golăi fecior lui *Sămion Golăi*“ mărturisește la începutul sec. al XVII-lea că „fiind tatăl meu în țara ungurească cu *Mihai Vodă* și altă țară“ etc. (Arh. Stat. Iași, Doc.)—v. Anexa.

2) Uricar, XXIII, 362.

3) Teodora (Tudora) se cheama atât mama, cât și iubita lui Mihai Viteazul, cu care a avut un al treilea copil, pe Marula (Filitti, în Rev. „Arhivele Olteniei“, III, No, 13, spița Basarabilor).

cel al faimosulu'i trădător *Ieremia*, cea ce ne face să ne îndoim serios că i-a fost frate.¹⁾

Mănăstirea Golia a beneficiat dimpreună cu Vatopedul de o avere teritorială foarte mare. Fără să ni stea la dispoziție arh'va mănăstirei, constatăm că Golia a stăpânit următoarele moșii, târguri, vii și locuri:

În *Basarabia*: *Rujinții* pe Ciuhur, (vânduți 7123), $\frac{1}{2}$ *Goldăștii* pe Botnă, *Burnăreștii* pe Bâc, $\frac{1}{2}$ *Rușii* pe Botnă, *Viișoara* (640 fâci), siliștea *Bogdanestii*, (c. 1000 f.). *Clocușca* pe Racovăț, *Telineștii*, *Drăgușanii*, *Galici*, *Mălineștii* (410 f.) și *Clîșcăuții* (2200 f.), toate în jud. *Hotin* ²⁾ *Voroncău* (1020 f.), *Cerlina* (355 f.) *Zalucenii* (200 f.), *Climăuții* (1060 f.), *Socola* (303 f.), *Vasălcău* (380 f.), *Cirișnovățul* (418 f.), *Târgul Rușcov* (1500 f.), *Voșca*, $\frac{1}{2}$ *Pohribenii* (*Stolnicenii*) și *Trifăuții*, toate în jud. *Soroca*, pe lângă părți din *Stoicani* și o poiană din târgul *Soroca*, ³⁾ *Oxintiia*, *Molovata*, *Trăbujenii* pe Ciuhur, *Goldăștii* pe Răut (să nu fi stăpânit m-rea, v. m. s.), *Târziienii*, *Băneasca*, *Marinicii* și *Cucuruzenii*, toate în jud. *Orhei* ⁴⁾. Parte din *Lieștii*, jud. *Lăpușna* ⁵⁾. *Păgubenii* (88 f.), *Humor* pe moșia *Cajba*, *Dumeștii* lângă *Gherman*, *Comarna*, *Gorceenii*, *Oprișenii* și *Covasna*, toate în jud. *Bălți*, fost parte a jud. Iași ⁶⁾. În *Moldova*: *Tomăștii*, *Lăzorenii*, *Osoiu*, parte din *Șorogari*, *Spinenii* și dealul *Mândrului*, toate în jud. Iași ⁷⁾. Parte din *Tatomireștii*, din *Cioacăreștii*, din *Cărbuneștii*, din *Daneștii*, *Costocanii* și *Sârbii* din jud. *Vaslui* ⁸⁾. *Gorbăneștii* și *Iohilnii* în jud. *Botoșani* ⁹⁾ *Schitul Grajdienii* cu anexe în jud. *Tutova*. ¹⁰⁾ *Siliștea* și *Honeștii*, (unde ?). ¹¹⁾ *Harniceștii* în jud. *Roman*. ¹²⁾

Vilele mănăstirii: 6 fâci pe dealul domnesc în *Cotnar*, 4 fâci și o pivniță în *Iaslui*, 2 fâci pe dealul *Episcopului* și 2 fâci pe dealul *Bălămuțelor* la *Cotnar* ¹³⁾

Locuri de casă și dughene în Iași (v. m. s.).

1) Că *Ieremia* a fost frate cu *Ioan*, pretinde *Hajdău*, referindu-se la copia slav. a unui doc. din 7082 (1574) Mart 10, al cărui orig. s'ar fi aflat în arhiva mănăstirei. Însă din textul următor: „boliarin pan Ion Golia (în loc de „Golai“ 1) velikii logofăt i sluga nasz viernii Eremiia parkalab i jenia ego Tudora“ (*Ioan Vodă cel Cumplit*, ed. II, 225-6) nu reiese de loc înrudirea indicată. Mai curând, presupunând că doc.—dealtfel suspect, atât din cauza unor greșeli stilistice, gramaticale și ortografice, cât și din cauza omisiunii boierilor *Dumbrava* și *Grumaz* (v. doc. din 27 Martie al aceluiaș an la *Ghibănescu*, *Isp. și Zap.* I, 141)—ar fi autentic, *Ieremia* ar putea să fie soțul surorii lui *Ioan*, considerând, mai ales că soția acestuia *Ana*, nu este menționată, probabil ca neavând parte în moșile întărite; deci nici nu reiese că *Ieremia* a fost din neamul lui *Golia*. În *Let.* I, 227. i se zice, evident după izvor polon, *Ieremia* *Parc. de Hotin*, precum îl menționează și *Anal. Rer. Pol.* III, 492, cu porecla „*Czarniviec*“, din care *Engel* (II, 224-5) a dedus „*Tsharnietzki*“, iar *Hajdău* (op. cit. 226) „*Cernăuțeanul*“. Dar supt *Ioan Vodă* n'a fost un *Ieremia* *Parc. de Hotin*, ci *Lupu Huru*, socrul lui *Vodă*. Un *Ieremia* a fost însă *Portar de Suceava* și ca atare (ca *Hatman* și *Părcălab* de *Suceava*, de mai târziu) comandant al armatei. Se pare deci că avem a face cu o confuzie din izvor polon.

2) *Melchisedec*, op. cit. 223; Doc. *Paul Gore*; Arh. Stat. Chișinău și „*Trud*“, Chișinău II, 33—135.

3) *Trudi*, ibid și *Iorga*, Stud. și Doc. VII, 211.

4) *Hajdău*, *Ioan Vodă cel Cumplit*. 225, Doc. *Paul Gore* și Arh. Stat. Chișinău.

5) Arh. Stat. Iași, Tr. 1361, Op. 1547, Dos. 1225, F. 1-15.

6) *Trudi*, ibid. și Arh. Stat. Chișinău.

7) Arh. Stat. Iași, Tr. 661 Op. 727, Dos. 102. F. 1; Tr. 545 op. 590, Dos. 169, F. 121; Tr. 1788, op. 2039, Dos. 1225, F. 1—15; ibid. D. 427, F. 1, și *Uric*. X, 119.

8) Arh. Stat. Tr. 1361, Op. 1547, Dos. cit. I. c. și *Uric*. VI, 102—3.

9) *Uricar*, ibid.

10) Ibid.

11) *Creșt.* Col. Acad. Rom, 1909, 129.

12) *Bianu*, Catalogul manuscriselor Acad. Rom. I, 59.

13) *Melchisedec*, I. c. și *Bianu*, Doc. Rom. I, 62.

O moară la Mihăilaș, mai sus de Peșterea (Orheiu.) ¹⁾

Un loc de berărie în Iași ²⁾

O casă în Iași, mahalaoa Trepezân ască (v. m. s.)

Un loc în ulița Târgului de sus ³⁾

În 1851 avea Golia numai din darea în arendă a moși lor din Moldova un venit curat de 8253 de galbeni, ⁴⁾ sau peste 82530 lei noi, ceiace ar corespunde azi unei sume de cel puțin 3 milioane; cât de mare va fi fost venitul moșiilor din Basarabia! Din 1821—27 moșiile din Moldova au fost sechestrate, zice Sion, ⁵⁾ însă după un izvor mai sigur: „Domnii Grigorie Ghyka și Ioan St rza primiră în 1823 un firman de la Turcia, care le ordonă să gonească pe Egumenii greci ai Monastirilor închinat Locurilor-Sânțe”. Administrarea bunurilor se încredință unui comitet sub președinția Mitropolitului. ⁶⁾ Mănăstirea Golia, fiind închinată unei mănăstiri grecești, e firesc că se bucură de protecția, sau interesul neamurilor fanariote. Candele, aere, icoane și a., amintesc numele familiilor *Mavrocordat, Suțu, Rosetti, Rizos*, etc., iar inscripțiile de pe morminte cele ale familiilor *Cantacuzino, Mavrogheni, Racoviță, Callimachi* ⁷⁾ și a.

Dăm însă și de nume ale boierimei băștinașe, ca de cel al viteazului frate al lui Miron Costin, decapitat și el, *Melchisedec Costin*, Hatman, care a pus o lespede frumoasă soției sale Ecaterina, ⁸⁾ fiica lui Toma Cantacuzino; și acest înțelept sfătuitor de Domni odihnește la Golia, ⁹⁾ ca și a doua lui soție, Ana, fiica lui Voruntar Prăjescu ¹⁰⁾. Un alt mormânt, cu inscripție grecească, arată în cifre arabe că supt el odihnește dela 1649 un Gheorghie, Mare Postelnic. Acesta este, după toată probabilitatea, Gh. Cantacuzino, Mare Postelnic supt V. Lupu în 1644—5, ¹¹⁾ nu ononimul său Iordachi, care a murit mai târziu.

Un disc, donat în 1659, amintește pe Efrim Hăjdău, Părcălab ¹²⁾ (de Hotin), strămoșul istoricului Bogdan Petriceicu Hăjdău, care oprise în 1653 intrarea în cetate a fu-

1) Doc. P. Gore.

2) Melchisedec I. c.

3) Arh. Stat. Iași, Tr. 1788, Op. 2039, Dos. 818, F. 17.

4) Uricar, VI, 102—3.

5) Arhondologia Moldovei, 7—8.

6) Mem. Minist. de Externe, Uricar, XXV, 342—4.

7) Ultimele două sunt de origine românească: Cehan și Calmășul.

8) † 7193 (1685) Apr. 8 (Iorga Inscriptii, 165).

9) Inscriptia arată la prima vedere anul 7170 (1662) Feb. 7, însă Toma nu numai că trăia în toamna 1664, când a sfătuit pe Dabija Vodă să nu imite exemplul lui Gr. Ghica din Țara Rom. de a trece la Nemți (Let. II, 4) ci,—inscripțiile sunt mai sigure decât letopisețele—în 7172 (1663) Dec. 31 a pus Anei lespede de la Golia, deci nu pută să fie mort în 1662. El a murit probabil în 1665, în urma privațiunilor războiului austro-turc din 1654, prea mari pentru bătrânețile sale. De fapt se constată la inscripție ceva anormal; Din cauza lipsei de loc 0 (100) este *supraius* lui 0 (70), iar brațul stâng al literei următoare M (inițiala lui mesii) este la bază *dispicat* și prelungit spre celalt braț, dând imaginea unui r întors. Sus, unde trebuia să fie prelungirea aceasta, în mod normal, piatra e deteriorată. Brațul drept al literei M, e prescurtat, evident spre a atrage atențiunea asupra anomaliei dela cel stâng. Deaseneea un s m deasupra numărului anilor indică o abreviațiune. E deci de presupus că lucrătorul, care a săpat piatra, văzând că a deteriorat-o, unde încăpea semnul distinctiv pentru litera r, a legat-o de brațul stâng al literei M, atrăgând totdeauna atențiunea cuvenită. Am avea deci anul 7173 (1665).

10) I. C. Filitti, Arh. Gh. Gr. Cantacuzino, Spița, după Tanoviceanu.

11) Ibid. XXVI.

12) Iorga, Ibid. 167.

garului său Domn, V. Lupu. Donatoarea, soția sa, Vasilca, numită într'un loc „nepoata lui Moisie Movilă“, ¹⁾ iar în alt loc „fiică a unui Căpotici“, ²⁾ a fost probabil fiica lui V. Vartic (căsătorit cu Irina fiica lui Avram de Lucăceni din neamul Căpotici ³⁾) a cărui soră, Antimia, a fost soția lui Miron Barnovski Voevod. ⁴⁾ Numele Vasilca îl va fi avut de pe lată.

Sunt, însă la Golia și lespezi de morminte cu nume, cari n'au avut răsunet în istoria Moldovei, dar nu sunt mai puțin interesante. Dintre ele una cu o frumoasă ornamentică de coroane, caracteristică stilului imperiului, acoperise mormântul unui vecin al Goliei, al bogatului negustor T. Petrovici, † 25. Martie 1800, originar din Târnova, (Bulgaria), strămoșul cunoscutei familii Petrovici-Armis din București. El a fost tatăl Anastasiei, căsătorită în 1800 cu Hristodor Petrino. ⁵⁾

Cimilirul, din partea spre Sud a bisericii, nu mai există, iar pietrele mai de seamă au fost depuse în biserică. Cea a lui Petrovici se află în Muzeul Municipal din aceeași curte. Tot acolo se află și capul Arhimandritului Gherasim (Gheorghie?) Soroceanu, † 1857 Mai (?) precum reiese din inscripția de pe cărămida, găsită sub capul lui cu ocaziunea unor săpături.

Mai sunt la Golia 5 inscripții nepublicate ⁶⁾ dintre cari 4 grecești și una românească ⁷⁾. Între cele grecești, cea mai interesantă privește moartea timpurie, din Aprilie 1804, a Smaragdei, fiicei Domniței Zoe, care nu avea decât 17 ani. Ea nu pare să fie, după cercetările noastre ⁸⁾ decât fiica nobilei femei, care a fost Zoe A. C. Muruzi, născută Rosetti, deși același nume îl avea și o altă fiică, † 1848, soția Hatmanului A. Mavrocordat.

Biserica Golia, cu toate reparațiile, cari se fac cu întrerupere în timpul războiului, de vr'o 20 de ani încoace, deosebit de apreciată de familia noastră regală și de vizitatori din străinătate, nu se află în stare bună. Frescurile, cari ocupă toți pereții bisericii, se deteriorează din cauza umezelei, încât Com. Mon. Ist., îngrijorată, a luat de curând dispozițiunea să se fotografieze părțile amenințate, până ce situația financiară a țării va permite o restaurare mai radicală. Relativ bine conservată este marea frescă a ctitorilor, din pronaos. Ea reprezintă, precum se știe, din stânga spre dreapta, pe: Gherasim, Mitropolitul Sevestiei, cel care a restaurat biserica în 1739, pe Domnița Ruxanda, Ștefan V. V., Ecaterina Doamna, Vasile V. V., Ieremia V. V., Ioan Golia, Ana Golia, Mihail Golia și pe Grigorie Mitropolitul Irinopolei, care a restaurat biserica în 1838.

Turnul Goliei era să fie dărâmat în 1899, în urma unei încheieri a consiliului de Miniștri ⁹⁾ însă—se zice—în urma intervenției Regelui Carol a fost scăpat de distrugere și restaurat în 1900 de arhitectul N. Gabrielescu, „dându-se jos“, precum zice inscripția

1) Z. Arbure, Basarabia, 750.

2) Arh. geneal. II, 141.

3) Doc. inedit și Arh. Stat. Iași, Tr. 1765, op. 2014, Dos. 19, F. 411 și 413.

4) Arh. geneal. I. c.

5) Născ. c. 1776, fiul lui I. Petrino. În 1816 frații Hristodor și Apostol își împart numeroase moșii oărințești. Apostol s'a așezat cel dintâi în Bucovina, unde fam. a cumpărat Vașcăuții pe Ceremuș și ¹¹⁾ Voloca de la T. Mustiață. Hristodor a fost tatăl lui Petru, din a cărui căsătorie cu Eufrosina Hurmuzachi s'a născut în 1846 poetul Dimitrie, † 29 Apr. c. v. 1875. Se împlinesc deci curând 50 de ani de la moartea lui.

6) Cea din mijlocul pridvorului este aproape indescifrabilă.

7) „Supt această piatră să odihnești robul lui Dumnezeu Hagi Teodor Tomovici, cari au răposat la 1854 Noembrie în I, în vârstă de 75 ani și Mica“ (sic).

8) În Livre d'or de la noblesse Phanariote.

9) R. Suțu, Iași de odinioară, 1923, 88.

dela poartă, „partea înălțată de Meletie Egumenul Mănăstirei Golia, la anul 1855 și păstrându-se numai partea zidită din vechime“. Camerele, cari se află azi în turn, sunt din 1900, ca și scara de afară. Mainaște o scară de lemn ducea la clopotnița turnului, gol în interior.

Deasemenea au fost restaurate, acum vr'o 15 ani, 3 din cele 4 turnulețe ale lui Macarie, din timpul lui Duca Vodă, însă lipsa de fonduri pentru întreținerea monumentelor restaurate, face, ca vremea să continue opera ei de distrugere. Iar crește iarha pe turnulețe, deteriorând cărămizile. În stare rea se află și impunătorul zid din jurul întinsei curți, în care o vegetație sălbatică acopere ruinele fostului externat de fete, exceptând aripa dreaptă, scăpată de foc, în care se află Muzeul Municipal, înființat în 1906 de regretatul ing. Virg. Hălăceanu.

În timpul războiului mondial, biserica a găzduit Arhiva Curții de Apel, Arhiva Statului cea a Tribunalului, iar Muzeul, centrul, atunci înființat, al Soc Invalizilor de Război.

Acum o instalație, provizorie, a telegrafiei fără fir, din vârful turnului Goliei, contrastează straniu cu mediul arhaic al curții.

V. LISTA EGUMENILOR MĂNĂSTIREI GOLIA 1614/15—1859 ¹⁾

1614/15 Grigorie, 1653 Teodosie, înainte de 1667 Maxim, 1667 68, 1669, 1680 Macarie, 1687, 1689 Grigorie Mitr. Laodichias, 1713, 1721 Neofit, 1739, 1741 Gherasim, Mitr. Sevastias, 1742 Iosaa, 1755 Ghermanos, 1755, 1761 Gherasim, 1764 Ștefan, 1766 Nichifor, 1778 Nicodim, 1785 Mitrofan, 1794 Ștefan, 1826 Platon, 1832 Sofronie, 1833, 1836 Grigorie Mitr. Irinopoleos, 1837 Sofronie, 1838, 1840, 1846 Grigorie Mitr. 1855 Meletie, 1857 Anania, 1859 Dionisie.

VI. NEAMUL CTITORULUI.

De neamul Golia ne-am ocupat, incidental, în cursul acestui studiu, mai ales cu prilejul comentării pomelnicului mic și avem puțin de adăugat. El pare să fi fost originar din județul Vaslui, unde și azi, în satul Dănești, trăiesc urmași ai lui prin femei, poate și în linie bărbătească, însă supt alt nume.

Strămoșul documentar al familiei a fost evident acel *Goldă di Rebricea*, („Голдѣ дѣ Рѣбрица“) căruia Ștefan cel Mare îi întărește în 9 Ianuarie 1488, satul *Goldăeștii* („Голдѣешти“) pe *Rebricea* (jud. Vaslui), deoarece o parte a satului o constatăm și în 1588 ca fiind în *proprietatea Anei, văduvei lui Ioan Golia, Logofătului* ²⁾.

Uricul slavon din 1488 a fost publicat de Melchisedec în Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie ³⁾ și de I. Bogdan în Documentele lui Ștefan cel Mare ⁴⁾ dar cum publicațiile acestea sunt greu accesibile publicului, dăm aici traducerea românească, făcută de Melchisedec, modernizată și controlată de noi la mâna textului slavon din Bogdan.

«Cu mila lui Dumnezeu, noi Ștefan Voevod, Domn țării Moldovei. Știut facem cu această carte a noastră tuturor, cari o vor vedea, sau citindu-se o vor auzi, precum

1) Enumerarea are loc în ordinea întâlnirii numelor prin documente, însă este evident că unii, ca Grigorie Mitropolitul Irinopoleos și Sofronie, nu s-au succedat, ci au fost împreună, cel dintâi, deși «Stareț» al Goliei, locuind la Chișinău, precum am văzut, și administrând moșiile din Basarabia.

2) Iorga, Stud. și Doc. VI. 141.

3) Vol. I, Fasc. II, 371—73.

4) I, 317—18.

au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldovenești, mari și mici, al nostru credincios pan *Ivanco Turcul* Sulgerul și cu frații săi cu *Toader* și cu *Mihul*, de a lor bună voie, de nime nevoiți, dar nici siliți și au vândut a lor dreaptă ocină, din al lor drept uric, un sat pe *Rebricea*, anume *Goldăștii*, slugei noastre *Golăi din Rebricea* cu 150 de zloți tătarești. Și sculându-se sluga noastră *Golăi din Rebricea* a plătit toți depl'in acei mai sus scriși bani, 150 zloți, în mâna panului *Ivanco Turcul*, Sulgerul și fraților lui *Toader* și *Mihul*, înaintea noastră și înaintea boierilor noștri. Deci noi văzând a lor bună voie și înțelegere ¹⁾ și deplină plată, iar noi deasemenea și de la noi am întărit slugei noastre *Golăi* acel mai sus numit sat *Goldăștii* pe *Rebricea* ca să fie lui de la noi uric și cu tot venitul, lui și copiilor lui și nepoților lui și stră-nepoților lui și răstrănepoților lui și la tot neamul lui, cine se va alege mai de aproape nestrictat nici odinioară în veci. Iar hotarul acelui sat să fie pe vechiul hotar din toate părțile, pe unde din veac au apucat.

Iar la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrisului noi *Ștefan Voevod* și credința prea iubiților fii ai Domniei mele *Alexandru* și *Bogdan-Vlad* și credința boierilor noștri: credința Panului *Zbiarea*, cr. p. *Neaga*, cr. p. *Duma*, cr. p. *Gangur*, cr. p. *Dragoș* Vornicul, cr. p. *Hârman*, cr. p. *Iașco* Hudici, cr. p. *Dajbog*, cr. p. Șteful Părcălabul de *Hotin*, cr. p. *Micotă* și a p. *Reașes*, Părcălabii de *Neamț*, cr. p. *Andreico Ciortorovschi*, cr. p. *Grozea*, Părcălabul de *Orhei*, cr. p. *Ion Șecară*, Părcălabul de *Cetatea-Nouă*, cr. p. *Clănău*, Spătarul, cr. p. *Boldur*. Visternicul, cr. p. *Eremia*, Postelnicul, cr. p. *Andreico*, Păharnicul, cr. p. *Matei*, Stolnicul, cr. p. *Șandru*, Comisul și credința tuturor boierilor noștri moldovenești, mari și mici. Iar după a noastră viață, cine va fi Domn al țării noastre moldovenești, dintre copiii noștri, sau din neamul nostru, sau iarăși pe ori care Dumnezeu va alege Domn al țării noastre moldovenești, acela să nu strice a noastră danie, ci să-i c. întărească și împuternicească, pentru că i-am dat și întărit pentru slujba lui. Iar spre mai mare tărie și împuternicire a tot ce s-a scris mai sus, poruncim credinciosului nostru pan *Tăutul* Logofăt să scrie și pecetea noastră să o atârne la această a noastră carte. Scris-a *Toader* la *Suceava*, în anul 6996 luna Ianuarie în 9.

Din faptul că *Golăi* cumpără un sat, care-i poartă numele, fără ca să se menționeze că avem a face cu o răscumpărare, pare a rezulta că familia lui era, sau vecină cu *Goldăștii*, sau satul a fost descălecat de un înaintaș al ei. În caz contrar am avea a face cu o curioasă întâmplare.

După aproape 60 de ani, în 7054 (1546) urmași ai lui *Golăi*, *Petre* cu surorile lui *Tudora* și *Vasilca*, fii ai lui *Hanco Golăe* și rudele lor: *Isac*, *Maxim*, etc. fiii *Oltei* și nepoții lor de frate *Luca* și sora lui *Magda* și alte rude vând ocina lor „ce-au avut părinții lor *Hanco Golăe* și *Olta* și *Cărstăna*“ întărită de *Petru Vodă Rareș*, „pe giurmătate sat pe *Răbrice*, anume *Goldăștii*“.²⁾

Precum vedem, *Lazăr Golia*, tatăl Logofătului, nu este menționat, iar *Hanco*, *Oltea* și *Cărstina*, probabil frați, posedau numai ¹/₃ *Goldăștii*. Dacă ar fi fost ei copiii lui *Golăi* din 1488, ar fi trebuit să albe fiecare câte ¹/₃. Presupunem deci că generația *premergătoare*, tatăl lui *Hanco* și al surorilor lui și tatăl lui *Lazăr*, au împărțit moștenirea în două jumătăți.

De fapt în 7092 (1583) Oct. 26, „*Ștefan Golăe*, Părcălab de *Neamț*, feciorul lui

1) ЛАГОДЪ, ruțenism de la verb, ЛАГОДИТИ=a pregăti, găti, împăca, л. C R a se înțelege, (Em. Popovici, Ruthenisch-deutsches Wörterbuch) v. rom. *logodnă*. Melch. trad. greșit=slobozenie.

2) Iorga, op. cit. 140. Despre *Maxim*, poate *Burnar*, (v. m. s. p. 2.).

„Lazăr Golăe Părcălabul“ vinde moșia sa „o parte din sus din giumătate de sat din Golaști“, iar în 7096 (1588) Martie 8, „Anița giupăneasa lui Golăi Logofătul și feciorii lor Mihailă și Cărstăna“ vând din giumătate de sat din Golăști a triia parte“. ¹⁾

Dacă Logofătul Ioan a avut din jumătate de sat a treia parte, el care a avut pe fratele Ștefan și poate pe sora Tudora, soția misteriosului Ieremia, rezultă că Lazăr a avut o întreagă jumătate, cea ce n'ar fi putut să aibă, dacă ar fi fost frate cu Hanco și surorile lui. Partea lui Ioan corespunde aproape știrilor genealogice: doi frați și o soră, deci ²⁾ fiecare din moștenirea părintească.

Partea lui Ioan Logofătul ($\frac{1}{6}$ din moșia întreagă) mort înainte de 15 Nov 1584, o cumpăra „seminția“ lui, Nicoară Golăe și soția sa Sofia pentru 150 sloți tătarești, deci cu acelaș preț cu care a cumpărat Golăi moșia întreagă cu exact 100 de ani în urmă. Rezultă că valoarea pământului s'a urcat în proporția de 1:6. Nicoară să fi fost fiul lui Ștefan, ³⁾ deci nepot de frate al Logofătului.

Despre viața și carieră Marelui Logofăt Ioan Golăi, avem puține știri. Letopisețele tač, deși a fost primul sfetnic al Domnilor Ioan Vodă cel Cumplit și Petru Șchiopul. Prima lui menționare, nouă cunoscută, ca Logofăt, este din 1572 Oct. 5, ⁴⁾ supt Ioan Vodă, dar, curioasă întâmplare, ultima știre ce o avem despre el în domnia acestui Domn, ⁵⁾ este din 1573 Oct. 5, ⁶⁾ deci exact după un an. Se pare că firea evlaviosului ctitor de biserică, fiu de uricar, intelectualii acelei vremi, nu se împăca cu temperamentul pornit și belicos al stăpânului său. E deci și puțin probabil ca după retragerea, sau disgrațiarea lui, Ioan Vodă să fi încredințat „fratelui“ său, mai curând cumnatului ⁷⁾ Ieremia Părcălabul, o misiune atât de p'înă de răspundere, ca oprirea Turcilor la Dunăre. Se pare că Ioan Golăi a fost un om inteligent și abil, căci după nouă luni de Domnie a lui Petru Șchiopul ⁸⁾, în 9 Martie 1575, este iar Mare Logofăt ⁹⁾ și rămâne în situația aceasta până în 25 Iulie 1578 ¹⁰⁾ când pierdem urma lui și nu aflăm decât că nu mai trăia în 15 Nov. 1584. ¹¹⁾ Nu e de mirare că Ion Golăi se înțelegea bine cu acest Domn cumpătat, evlavios și poreclit „cel Milostiv“. ¹²⁾

Se poate că înzestrarea și închinarea mănăstirii Golia de către Ana Logofeteasa se datorește și influenței acestui Domn, care „monastirile miluia și întăria“ ¹³⁾, căci ea se bucura de sprijinul lui, întru cât în 15 Nov. 1584 Vodă-i făcu danie satul domnesc Hărniciești în ținutul Romanului. După cinci ani, în 21 Aug, 1589, li dă o carte de hotărnicie, iar urmașul lui, Aron Vodă, întărește în 4 Martie 1592 dania predecesorului. ¹⁴⁾

În 1608, Aug. 9, Logofeteasa, doi ani după închinarea mănăstirii Golia Vatopedului, capătă de la C. Movilă o întărire pentru închinarea Vatopedului a moșiei Hărniciești dimpreună cu Costocani, Liești, Spineni (Vasl.) și viile de la Cotnari ¹⁵⁾ Ana pare să

1) Iorga, ibid. 141.

2) Ghibănescu în Rev. „T. Codrescu“ II, 30.

3) Ghibănescu, Sur. și Izv. V, 225.

4) Feb. 1572-Iunie 1574.

5) Hăjdău, Ioan Vodă cel Cumplit, 250.

6) V. m. s. p. 23.

7) Iunie 1574—23 Nov. 1575.

8) V. inscripția, m. s. p. 2 și anexe.

9) Iorga, în Hurm. XI, 895.

10) Bianu, Catalogul Manuscriselor Acad. Rom. I, 59.

11) Let. I. 238.

12) Ibid.

13) Bianu I. c.

14) Ibid, 62.

fi fost o femeie energică și respectată, care prin mai mult de un sfert de veac a știut să mențină, prin 12 domnii, tradiția bărbatului. Până și sabia neodihnită, dar biruitoare, a lui Mihai Viteazul, s-a închinat înaintea templului credinței, ctitoria neamului Golia.

Poate nu este o întâmplare, ci o compensație politică • pentru familie, că, curând după dispariția, probabil prin moarte, a lui I. Golăi din Divanul Țării, apare prin documente frate-său *Ștefan*, întâi dimpreună cu Murgu, ca Părcalab de Roman, în Aprilie 1579, (v. m. s. p. 20) apoi în August, de Neamț, ¹⁾ unde îl mai găsim în 17 Mai 1583, ²⁾ supt P. Șchiopul și chiar după 10 ani, în 12 Martie 1593 ³⁾ subț Aron Vodă și în 1597 supt Ieremia Moviță. ⁴⁾

Un alt Golăi, pe care îl întâlnim prin documentele secolului al XVI-lea, este *Paharnicul*, (ceașnicul). El nu apare, însă, decât în domnia lui *Iancu Sasul*, din 20 Martie 1580 ⁵⁾ până în 3 Martie 1581. ⁶⁾ Se pune întrebarea, dacă a fost el un frate al Logofătului, sau, mai curând, fiul lui, *Dumitru Mare Paharnic* în 1590 ⁷⁾ poate identic cu Golăe, Pivnicerul, din 7099 (1590 91) ⁸⁾

Nu știm cine a fost acel *Golăi*, care a luat parte la asediul Bistriței în 6 Octombrie 1529; ⁹⁾ poate chiar Lazar, Uricariul din 1535, tatăl lui Ioan.

Din numeroșii copii ai lui Ioan Golăi nu cunoaștem decât descendența fiului său, sus numit, *Dumitru*, Paharnic în 1590 Feb. 7 ¹⁰⁾ și Logofăt (vtori ?) în 1603 Martie 30 ¹¹⁾. Filiațiunea însă nu este ușor de stabilit, precum reiese din compararea următoarelor regeste:

7248 (1740) Mart 15. „*Pălădie Golăe și Angheluț [a] Golăe și cu sora noastră Anușca*, ficiorii *Petrii lui Golăe*, neputul lui *Dum(i)trașco Golăe*” dau lui Aftanasie Mogâldea egum. de Florești, partea lor din *Golăești* pentru 20 de lei, „căci una ne iaste și neamu, a doua și răziașu” ¹²⁾.

7247 (1739) Iul. 30. Grigorie Ghica Vodă pentru „*Pălădie Golăe și frate-său Angheluț (ă) Golăe* biv Cluc(er) și alți(i) frați(i) ai lor, ficiorii lui *Golăe ce au fost Ispravnic* pă satele domnești, nepoți(i) și strănepoți(i) lui *Dumitru Golăe* ce au fost Păharnic mare” pentru niște Țigani. Aduc un act de la Petru-Vodă din 7 Februar 7093 (1590) pentru *Dumitru Golăe* vel Păharnic ce a cumpărat Țigani de la Anton Pitarul „și apoi înstrăinându-se moșul lor Golăe și tatul în Țeara-Rumânească, în câțva vreme și Țiganii rămăind aici în țeară” etc. „Și apoi viind tatăl lor iar aici în țeară”, supt Dumitrașco Cantacuzino, se face împărțeala la 7183 (1674/5) ¹³⁾.

Precum vedem, în amândouă regeste nu este numit tatăl Ispravnicului Petre Golăe, care face legătura cu Dumitru, sau Dumitrașco Golăe, Păharnicul, încât s'ar părea că nepoții i-au uitat numele de botez. Pălădie era *monah*, precum reiese dintr'un opis de documente aflător la Acad. Rom. ¹⁴⁾, privitor la hotarul Golăeștilor și deci va fi fost în vârstă înaintată în 1739/40. Dealfel calculul generațiilor nu se prea împacă cu filiațiune-

1) Iorga în Hurm. XI, 796.

2) Ghibănescu, Isp. și Zap. I, 162.

3) Bul Muz. Municip. Iași I³, 117.

4) Uric. XIX, 5.

5) Ghibănescu, Isp. și Zap. I¹, 155.

6) Id. în Uricar, XVIII, 516.

7) V. m. j.

8) Iorga, Stud. și Doc. XI, 73.

9) Id. Doc. Rom. din Arh. Bistriței, I, XXV și în Hurm. XV, 336.

10) Iorga, Stud. și Doc. VI, 440.

11) V. m. s. p. 20. Mare Logofăt era în acel an Lupu Stroici. (Ghibănescu, Divanurile Domnești, în „Arhiva” din Iași XVI, 27)

12) Iorga, op. cit. 157.

13) Iorga, ibid. 439—40.

14) Ms. No. 2821, F. 58.

nea (3, cel mult 4 generații la 100 de ani) și nu urmă decât textul documentelor, care este destul de precis, mai ales ce privește moș'a (Golăești) și boieria (Paharnic). Evenimentele extraordinare ale timpului, schimbări dese de domnii și emigrarea, put au, de altfel, să întârzie cursul normal al generațiilor.

Paladie a avut, se pare, numai două fiice, Anușca, căsătorită cu un Guță și o fiică căsătorită cu un Negură ¹⁾. Cu aceștia se stinge, întrucât suntem informați, linia Marelui Logofăt Ioan Golăi.—Paladie a mai avut o soră Paraschiva. ²⁾

Mai numeroasă, deși mijlocită numai prin un singur fiu, *Nicoară*, a fost *descendența Părcalabului Ștefan Golai*, fratele lui Ioan. O găsim în spița, publicată de d-l Ghibănescu, ³⁾ după o spiță veche și în parte controlabilă. Din ea ⁴⁾ reiese încheia decideră a familiei în răzeșie. Numai doi membri, Costin, fiul lui Nicoară și Ionașco, fiul lui Andreica, nepotul lui Nicoară, au modeste boierii, unul *Spătărel* altul *Păhărnice* ⁵⁾, titluri, de altfel neoficiale, în loc de vtori, sau treti (Spatar, Paharnic). Interesantă este *Grozava*, fiica lui Costin, căsătorită cu *T. Flondor*. Acesta nu este a se confunda cu *Armașul* T. Flondor, sau Flondor ⁶⁾ care a fost fiul lui Pavel Albotă Mare Jitnicer și numai poreclit Flondor, el însuși neiscălinnd nici odată Flondor. Soția acestuia se chema *Maria* și a fost fiica Vornicului Gr. Gherman și a Chelsinei Tăutul ⁷⁾ T. Flondor a fost însă probabil *socrul* lui Pavel Albotă și deaceia, după obicei, atât numele de botez, cât și porecla fiului lui Pavel. Celălalt fiu al lui Pavel, probabil din altă soție, se cheama Gheorghică Ciudin și a avut un rol istoric nu numai în Moldova, ⁸⁾ dar și în Țara-Românească ⁹⁾.

În general neamul Golia a avut un scurt rol istoric, nerelevat de Letopisește, iar fără profund suspectul document, publicat de Hajdău ¹⁰⁾ nu s'ar ști că a existat un trădător din neamul *acesta*. Despre acest neam se poate scrie, făcând abstracție de origine ca și despre cel de magnați poloni cu asemănare de nume:

«Familia Krawczyków przereczonych *Golskich*, nie wiele zabawiła Kronikarzów polskich» ¹¹⁾. Sunt și alte familii cu același nume, cari nu trebuie să ne deruteze. De ex. într'o spiță ¹²⁾ dăm de un Grigoraș din sec. al XVII-lea, fiul unei Nastasii, nepotul unui popă Avram, «ce i-au zis Golăe».

Mai autentic, ca origine, pare să fi fost acel «*Simion* ficiorul Nastasei din *Golăești* și cu femeia me Sohiică», care vinde în 7158 (1650) Ian. 14, o prisacă din hotarul Țigăneștilor (Vaslui) lui Iordachi (Cantacuzino) vel Visternic ¹³⁾. Poate a fost el chiar acel Sămion fiul lui Cârste Golăii menționat mai sus, ¹⁴⁾ Deasemenea pare să fie autentic *Ionașco* Golăe Mare Stolnic în 7199 (1691) Mai 27, ¹⁵⁾ probabil fiul lui Andrei ¹⁶⁾. Ursachi

1) Com. de d-l Ghibănescu după Ms. Acad. Rom.

2) Iorga, op. cit. 173.

3) Rev. T. Codrescu, VI, 30.

4) V. anexe.

5) Com. de dl. Ghibănescu după Ms. Acad. Rom. 3061, F. 47.

6) Let. II, 227-29.

7) Doc. fam. Flondor, Bucovina.

8) Let. II, 214 și 229.

9) Const. Căpt. ed. Iorga, 187.

10) V. m. s. p. 23, n. 1.

11) Familia de croitori, numită Golski, n'a ocupat mult timp pe cronicarii poloni. (Lozinski, Prawem i Lewem, II, 66).

12) Arh. Stat. Iași.

13) Ghibănescu, lsp. și Zap. II, ² 225.

14) p. 22 și n. 1.

15) Ghibănescu, op. cit. IV², 194.

16) V. m. s.

Golăe din 1794 ¹⁾), era nepotul de fiu al aceluiaș Grigoraș „ce i-au zis Golăe” ²⁾). Vornicul de Poartă Golăe din 1692 și 1695 ³⁾) nu pare să fi aparținut familiei istorice, întrucât n’avea decât acest singur nume. ⁴⁾

A N E X E

Documente privitoare la istoria mănăstirii și familiei Golia.

I.

(Pecetea Sf. Gheorghe, Patronul Mitr. Mold.) Cu mila lui Dumnezeu *Teodosie Barbovski Mitropolitul Sucevii și Agaton Episcopul Romanului și Ioan Episcopul Rădăuțului și Filoteiu Episcopul Hușului*, scriem și facem știut prin acest act ⁵⁾ subscris de noi, că mai înainte de această vreme au venit înaintea noastră *Cneghina Ana*, soția răposatului boiar *Ioan Goli* ce au fost Logofăt Mare cu fiul ei *Mihail* și de a lor bună voie de nimeni siliți au dat și au închinat a lor sfântă biserică, ce este de dâșii zidită în orașul Eșii, în care se cinstește hramul Înălțării Domnului Dumnezeu[ui] și Mântuitorului nostru Isus Hristos, cu argintării cu veșminte și cu toate cărțile bisericești, și cu toate casăle, satele și viile ei, așa feliu au închinat-o împărăteștii sfintei Monastiri numită *Vatopedu* de la Sf. Munte Atonului și la tot soborul petrecător acolo, pentru sufletul suszisului boiar, răposatului ei soț și pentru sufletul ei și a fiilor ei și spre odihna tuturor creștinilor mergători la sfântul Chinoviu, precum în însuși hrisovul de rânduire ei se arată, ca să le fie lor această sfântă biserică cu tot venitul ei ne răsluită nici odinioară în veciu; dar și sf. lor asemine să se îngrijească pentru sufletele lor, făcându-le câte o pomenire mare din an în an, după așezământul bisericesc, și scriindu-i în sfântul pomelnic acel mare, să se pomenească deopotrivă împreună cu ceilanți sfinți ctitori, cât va fi sfânta biserică și câtă vreme va fi ea în viață și fiul ei, nime din nepoți sau din rudele ei, nici din parte duhovnicească ⁶⁾ nici din boeri să n-aibă a se amesteca la această sfântă biserică și nici vre o supărare să li facă, iar după petrecerea sa și s’ar mântui din aceasta de aici [viață], unde D-zeu ar vroi, cine s-ar cerca a ștrica dania și milulrea ei, care este închinată sus zisei sfinte Lavre, unul ca acela să fie anatema și ne iertat de Domnul Dumnezeu făcătorul cerului și al pământului și de cei 12 întâi Apostoli și de cei 318 sfinți părinți din Nicheia și de toți sfinții ce au bine plăcut lui D-zeu din viac și de noi neiertat și supt blăstăm să fie și să aibă ne adormit protivnic pe Maica lui Emanuil. Deci pentru năi buna lor întărire am lipit și peceteile noastre pe acest act al nostru S’au scris în anul 7114 (1606) Ghenar ⁷⁾ 20.

(s) Pecetea Arhiepiscopului
Romanului

(s) Ana

(s) Ieremia *)
Voevodul Moldovei

Pecetea Sf. Necului
(s) Episcopiei Rădăuțului

(s) Pecetea Sf-lor Apostoli
Petru și Pavel, Episcopiei de Huși.

1) Creșt. Col. Acad. Rom. 1912, 130.

2) Arh. Stat. Iași, spița citată.

3) Sur. și Izv, VIII, 45.

4) Isp. și Zap. IV ³⁾, 18.

5) Textul rom. (v. m. s. p. 2, n. 6) este evident o traducere a textului francez, publicat în Uricar XXI, 336—38.

6) „Clericii” în textul rom. și cergle—in cel francez.

7) În trad. franc. din Uricar, greșit: Februarie.

8) În textul fr. și cel din Arhiva Stat. greșit: Ioan.

II.

«Cu mila lui Dumnezeu Noi Ieremia Movilă, Voevod, Domn țarei Moldovei, facem știre cu acest hrisov al nostru, tuturor cari vor cauta pe dânsul, sau cetinduse-l vor auzi, precum că au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri ai Moldovei, mari și mici, Kneaghina *Ana* a răposatului *Ioan Golia Logofăt*, cu fiul său *Mihail*, de a lor bună voie, de nime siliți nici asupriți, și au dat și au închinat pre cea din nou zidită biserică a lor, unde este hramul *Înălțarea Domnului Dumnezeu* și Mântuitorului nostru *Isus Hristos*, ce este în târgul Iașului pre care o au zidit răposatul *Ioan Golia Logofătul*, împreună cu soția sa, ca să fie sfintei *Monastiri Vatopedului*, ce este în Sfântul Munte al Athonului, unde este hramul *cinstitei Bunei Vestiri a prea sfintei și prea curatei și prea blagoslovitei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu* și pururea fecioarei *Mariei* ca să fie supt ascultarea acestei de mai sus scrise mănăstiri, până când va sta aceasta de mai sus scrisă biserică, și cu tot venitul ce se va aduna de la dânsa, și altul nimene să nu aibă puterea și obla-duire pre aceasta de mai sus scrisă biserică, de cât numai sus pomenita biserică a *Vatopedului* și părinții ce se vor trimite de către sobor și de către egumenul a mai sus scrisei mănăstiri. Și după aceasta asemenea a venit înaintea noastră și înaintea sfatului nostru, atât celui duhovnicesc cât și celui mirenesc, sus pomenita *Kneaghina Ana* a susscrisei *Ion Golia Logofăt*, cu fiul său *Mihail*, de nimene siliți nici asupriți, și au dat și au miluit pe aceaș de mai susscrise mănăstire a *Vatopedului*, ce este în Sfântul Munte al Athonului, pentru sufletul răposatului soțului ei *Ioan Golia Logofătul*, și pentru sufletul ei, și pentru sufletele fiilor lor, *Maria* și *Solomia* și *Lazăr* și *Grigorie* și *Dumitru Marele Logofăt* și soția sa *Christina* și fiii lor *Stefan* și pentru sufletul a mai sus scrisei *Mihail* și pentru sufletele părinților lor, boiariului *Lazăr Golia* și a soției sale *Elenei* și a boiariului *Dimitrie* și a soției sale *Antimia*: cu satul *Rujințu* pe *Ciuhur*, și cu loc de moară pe *Ciuhur* și jumătate de sat din *Go'ăești* și cu loc de moară pe *Botna*, și jumătate din *Terchilești* și cu loc de moară pe *Sarata*, și jumătatea satului *Rușii* cu loc de moară pe *Botna*; a treia parte din satul *Turcești* și cu loc de moară pe *Bârlad*, și satul *Burnărești* pe *Băc* și cu loc de moară pe *Băc*, și cu un loc de prisacă în *Braniște* și cu livezi și cu loc de sădit pe *Pruț*, și cu alt loc iarăș de prisacă, ce se numește *Valea-Cofovei*, și tij un loc de casă în târgul Iaș unde au fost casele Logofătului boierul *Ioan Golia* răposat, și cu loc de dughene ce au fost de cumpărătură, și un loc de berărie în târg, și șease fâlci de vie pe dealul domnesc și cu pivniță de peatră și patru fâlci de vie din târgul nostru *Vaslui* cu crâmi și livezi, și sălașe de țigani anume: *Fâsia* cu femeia și cu copii lor, și *Christea Jurul* cu femeia și copiii lor, și *Marco* cu femeia și cu copiii lor, și *Simeon* cu femeia și copiii lor, și *Mamuda* cu femeia și copiii lor, și *Raoa Zlutar* cu femeia și cu copiii și *Procopie Blasie* fratele lui și *Condrea Ciurea* cu femeia și cu copii lor, și *Elena* fiica lui *Murea* și sora ei *Nas'asia*, și *Vasile* fratele lui *Ciurea* cu femeia și cu copiii lor, și *Ciopârca* cu fiica sa *Stana*, și *Ana* fiica *Liud* și *Sofronia* și fiul ei *Ioan* și sora ei *Calea*, și *Ionașco Tremurici*, și *Andreica* și *Milanca*, și *Odokia*, și *Ieremia*, și *Irina* și *Ghinea* cu femeia și cu copii lor.

Deci dar noi văzând a lor de bună voie dănuire, ce ei au dat și au miluit și au înțărît pe cea de mai sus ză mănăstire a *Vatopedului*, pentru acea să fie toate acestea de mai sus scrise sfinte mănăstiri și de la noi uric și otcine cu tot venitul nestrămutat nici odinioară, în viac de viac, până când va sta sfânta mănăstire.

Iar părinții din acea de mai sus-scrisă sfântă mănăstire să aibă a face câte două pomeni mari pe an, din an în an, până când va sta sfânta mănăstire; o pomenire să

fie a două zi după dumnezeiasca arătare a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iară ce valtă pomenire a doua zi după Înălțarea Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu paraclisuri și cu colivi, și prin dare fraților părinți de băutură la Trapeză, și să pomenască deapănarea toate acestea de mai sus scrise suflăte la sfântul dumnezeesc jertfelnic în toată vremea, până când va sta sfânta mănăstire. Deci mai sus scrisă K'egh'na Ana Gol' easa, întru acest chip au așezat și s'au alcătuit în înțea noas'ră și înaintea sfatului nostru, cu mai sus scrișii părinți dintr-ocea de mai sus zisa mănăstire, socotind ea și văzând că ar veni într-un feliu de sărăcie sau va cădea în vre-o boală atnci părinții din r'acea mănăstire să aibă a o căuta și a-i purta de grijă până la darea sufletului ei, și să i facă și câte două rânduri de haine, unul de iarnă și altul de vară, și a o căuta pre dânsa și cu bucate din ceia ce Dumnezeu va da și va întări pe sfânta mănăstire, din toate să aibă a-i da ei și a-i purta de grijă, când va fi cu înlesnire părinților și sfintei biserici. Iară hotarul acestor de mai sus zise sa'e, și jumătăți de sate și părți de otcine, să le fie lor hotarele din toate părțile după însuși ale sale vechi hotare, pe unde din veac au apucat. Iar la aceasta este credința Domniei noastre a mai sus-scrisului Noi *Ieremia Movilă Voevod*, și credința a prea iubiților din înimă *Ioan Constantin*, *Ioan Alexandru Voevod*, *Ioan Bogdan Voevod*, și credința boierilor noștri: credința panului *Urck e Marele Vornic* al Țării de Jos credința panului *Christea Vornic al Țării de Sus*, credința panului *Gheorghie Părcălabul Hotinului*, credința panilor *Gheorgie* și *Ionăscu Părcălabii Neamțului*, credința panilor *Manole* și *Radul Părcălabii Romanului*, credința panului *Orăș Hatman* și *Părcălab Sucevei* credința panului *Barnovschi Postelnicul*, credința panului *Veveriță Spătarul*, credința panului *Caraiman Paharicul*, credința panului *Gîgorie Stolnicul*, credința panului *Sinion Stroici Vistearul*, credința panului *Vorontariu Comisul* și credința tuturor boierilor noștri mari și mici. „Urmează apelul către Domnii următori de a nu strica aceasta așezare, apoi blestemul obicinuit, și încheerea „poruncita credinciosului nostru și cinstului boieru panului *Stroici Mare'e Lofofăt* să scrie și pecetea noastră să o lege la a e tadevarat hrisov al nostru. Scris-a *Drăgan Tăutul* în Iași, la anul 7114, Mart 30" (1606).

Îscălit: „/ω *Ieremia Movilă Voevod*“.)

III.

În numele tatălui și al fiului și al sfântului duh, a prea sfintei și de viață făcătoarei, cei de o ființă și nedespărțitei Troițe. Iată eu robul stăpânului Domnului Dumnezeu și Mântuitorului meu Is. Hr. și a prea curatei Maicei sale pururea fecioarei Mariei adevaratul închinătoriu sfintei Troițe: Noi *Ștefan Tomșa Voevod* cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldaviei.

Facem știre cu acest hrisov al nostru, tuturor care pre dânsul să vor uita sau cettindu-se vor auzi, că Domnia me cu bună voirea lui Dumnezeu și cu b'agoslovenia rugătorilor noștri Arhieriei lui Dumnezeu, prea sfinții noștri ai Moldaviei chir *Anastase Arhiepiscop* și *Mitropolit al Sucevei* i chir *Atanasie Episcop Romanului* i chir *Efrem Episcop Rădăuțului* și chir *Mitrofan Episcop Hușului* și cu tot statul Domniei Mele, am dat și am întărit rugătorilor noștri călugări dela sfânta monastire *Golia* din târgul Eșii ce iaste metoh al sfintei mări Lavre, numite Valoped cu un sat anume *Tomestii*, care acest sat au fost domnesc și se află în ocolul târgului Iașii, cu locuri de

1) Melehisedec, op. cit. 232-36 și Uricar IX, 139.

mori, mai sus de gura Bahluiului și cu loc de prisăci ca să fie mai sus numitelor sfintelor monastiri cu toate veniturile lui. Iar călugării rugătorii noștri dela amândouă mai sus zisele sfinte monastiri, au să scrie pe Domnia me și pre Doamna Domniei mele, și pre fii noștri și pre părinții noștri, în sfântul marele și cel mic pomelnic și pomenire să facă din an în an, până când vor sta sfintele monastiri; iar hotarul acestui de mai sus scris sat Tomeștii, cu vad de mori și cu loc de prisacă, să fie despre toate părțile după hotarul vechiu pe unde din veac au umblat. Iar la aceasta este Credința Domniei Mele a mai sus scrisului Noi Ștefan Tomșa Voevod și credința tuturor boerilor noștri [cari să pomenesc anume în hrisov] ai Moldaviei mari și mici. Iar după viața noastră, cine va fi Domn din fii noștri, sau din neamul nostru, sau ori pe cine va alege Dumnezeu a fi Domn pământului nostru Moldaviei, Domnia sa să nu strice a noastră danie și miluire ce am făcut către sfânt lăcașul lui Dumnezeu al Lavrei ce să numește Vatoped și pomenirea noastră pentru ca și Domnul Dumnezeu să întărească Domnia lui și să-l îndrepteze pre dânsul către faptele bune și să-i dăruiască lui cele către mântuire. Iar cine ar îndrăzni să să ispitească de a strănuta a noastră danie și miluirea cea către sfânta bisărica lui Dumnezeu, să fie blăstămat și întreit blăstămat dela Domnul Dumnezeu cel ce au făcut cerul și pământul și de prea curată Maica lui Hristos și de doi spre zece sfinți verhovnici Apostoli între carii sunt și patru Evangheliști și de 318 sfinți părinți ai noștri cei de cetatea Nicheii carii au întărit credința, iar pre Arie spurcatul ce hulea asupra Troiței, anatemei l-au dat și să fie osândit unul ca acela cu cel ce au strigat asupra Domnului Dumnezeu și Mântitorului nostru Isus Hristos zicând: «Sângele lui asupra lor, și asupra copiilor lor» și să aibă parte cu Iuda vânzătorul Domnului în nesfârșitele veacuri și munci Amin.

Iar pentru mai mare credință și tărie de celor mai sus scrise poroncit-am credinciosului și cinstitului nostru boeriu Ionașco Ghenghea Marelui Logofăt a scrie și pecetea noastră a o legă către acest adevărat Hrisov al nostru. În Eșii au scris Dumitru, la anul 7130 (1622) April în 20 zile. ¹⁾.

(Pecete Gospod)
(să află spânzurată)

IV.

Noi Radul Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldaviei

Iată Domnia me bine am voit cu a noastră bună voință cu curată și luminată inimă, din tot sufletul nostru și din agiutorul lui Dumnezeu și am dat și am miluit și am întărit rugătorilor noștri călugări dela sfânta monastirea Golie din târgul Eșii ce iaste metoh sfintei marei Lavre ce să numește Vatoped dintr'a lor drepte drese ce au avut de danie și miluire dela Ștefan Tomșa Voevod un sat anume Tomeștii ce au fost drept domnesc și să află în ocolul târgului Eșii cu loc de prisăci și de mori, în gura Bahluiului. Pentru aceasta ca să le fie și de la noi mai sus ziselor sfintelor monastiri cu tot venitul, iar rugătorii noștri călugări de la amândouă mai sus numitele sfinte Monastiri, au a scrie pe Domnia me, și pe Doamna Domniei mele, și pre fiii noștri și pre părinții noștri în sfântul marele pomelnic, și a face pomenire din an în an. Iar de s'ar ispiti cineva după a noastră viață și Domnie, a strica a noastră danie și miluire, unul ca acela iaste blestămat și întreit blestemat de Domnul Dumnezeu și Mân-

1). Arhiva Statului Iași. Tr. 661. Op. 727. D. 102. F. 78.

tutoriuul nostru Is. Hr. și de pre curata sa Maică și de 318 părinți cei din Nichei și de toți sfinții, Amin.

Pentru aceasta a'tul să nu să amestece, peste această carte a noastră.

In Eși let 7132 (1624 25) 1)

Singur Domnul au poroncit.

Noi Radul Voevoda.

(l. p. gosp d.)

1oma

V.

Adică eu *Cârste Golăi fecior lui Samion Golai* fac știre cu ac astă scrisoare a noastră, cum au venit *Ștefan Sturza ginerile lui Pintelei Barbovski* pentru o moșiea din sat d n *Bă'loșăni* ci este în ținut D roho'ului pe vale Volovașului fiind *tatal meu în țara Ungurească cu Mihai Vodă și alta țira* sau prelejit de au p'erit caii tatăni meu lui Sămion G lăi și au rămas *pedestru*, căzut-au a să ruga *Lupului* carele au fost *socru lui Pentelii Barbovski* să facă bine sa-i deie doi cai să puie acea parte de Bă'loșăni ce mai sus scrii. Deci *Lupul fiind omul tatăni meu*, făcutu-i-au bine și iau dat doi cai și s'au prețăluit drept șasă zăci lei; Sturza având locul zestre dela socrul său Pintelei, având nevoia de multe, ca unul cu nevoia venit-au la mine să-i plătescu moșia dela dânsul sau o va vinde, iar eu nu l-am volnic t să o vândă ce l-am volnicit să o pu'e ză'og drept acei bani pentru cât au pus zălog tatăl meu Simion Golăi dreptu cei șasăzăci de lei cari noi când om însă nra bani să ne plătim ocina dela cine o a pune zălog, sau și el Ștefan Sturza încă să fii volnic a plăti acie bani să o fie Ștefan pără om iusămna banii noi, sau din frații noștri, și această scrisoare s'au făcut dinainte a mulți ficiiiori de boeri, dinainte lui Pătrașcu David și dinainte Nacului Isăcescul de Sinihău și dinainte lui Grigoraș de Bereste și Vasile Borăleanul și dinainte lui Mierăuță Ocruglic și dinainte Nicăi de Ghirei și dinainte Vasile Fontienco vă avul de umblători de Holin, și eu Gheorghe Berbun am scris acest adivărat zapis și am și iscălit să fii de credință;—„Vasili Burlianul, Nacul Isăcescul, Cârste sâni Golăi, Pătrașcu David, Grigoraș : Vasile Fotien o Vafăv de umblători”.

Izvod de dresă dela care Domni s'au făcut să-s știl.

Un dres dela Ștefan Vodă sârbescu let 7123 1615. Iulie 28.

Un dres dela Vasile Vodă, sârbesc, stricat la pecete let: 7153/1645 Mart 18.

Un dres tij dela Vasile Vodă, sârbesc, let 7154 Mart 14.

Un ispisoc dela Gheorghe Ștefan Vodă romănescu let 7164 1656 April 21.

Un ispisoc dela Gheorghe Ghica Vodă scris romănește let: 7167/1659.

Un dres tij dela Gheorghii Ștefan Vodă romănescu let 7166 1658.

Note: Documentul afă'or în copie, din c 1800, la Arhiva Statului din Iași, este interesant din punct de vedere istoric, genealogic, filologic și juridic. Deși nu este datat, se poate totuși preciza impulsul alcătuirei lui cu ajutorul identificării persoanelor. Astfel *Pintelei Barbovski*, *Nacul Isăcescul de Sinihău* și *Neculai din Ghereni* sunt bine cunoscuți genealogiei. Cel dintâi apare ca martur împreună cu Isac d: Sinihău și alții, în 7150 (1642) Iunie 20, într'un act dat din Cernăuți 2) în a cărui starostie familia avea proprie-

1) Ibid. F. 79.

2) Arh. Trib, Cernăuți Dir, Cadastrului „Mosoriuca” No. 320,

tăți, încă din întâia jumătate a s. c. al XV-lea, între cari *Berbești*, acum jud. Vâșcăuți, sat (*Barbowce*, pol.) de pe care avea și numele. Pentelei era bunicul fraților C. și T. Brahă fii lui G. Brahă, cari aveau de pe el o parte în Zamostia din acelaș județ¹. El a fost și socrul lui Ieremia Tăutul din Vilărice, ²) lângă Zamostia. Girelele lui, St. Sturza, nu este de loc cunoscut spiței familiei, ³) care nu cunoaște ca cel dintâi Ștefan, de.ăt pe Marele Logofăt din 1765. Bănuim că avem a face cu o greșeală de transcriere și este a se ceti Sârcea în loc de Sturza. De fapt un Șt. V. Stârcea a trăit în a doua jumătate a secolului al XVI-lea ⁴) Cine a fost *Lupul*, socrul lui Pentelei, nu știm, poate un Tăutul, familie, din care trei membri aveau acest nume. ⁵) Mitropolitul, de mai sus, Teodosie (Toader) Barbovschi a fost din acelaș neam, fiu al lui Ieremia ⁶) nepot al Portarului de Suceava Onufrie *Barbovschi*, din timpul lui P. Rareș, confundat de Picot și a. cu *Barnovschi* ⁷). De la Nacul (Neculai), Isăcescu, probabil fiul lui Isac de S'nihău, avem un act în resant din 1678, scris „în Țara-Muntenească în sat în Martinzești” El iscălește biv (fost) Staroste, ⁸) probabil de Cernăuți.

Nica din Ghereni, este Necula Morcov din Ghereni (jud. Doroh) al cărui fiu, Dumitrașco, trăia în 1665 și era ginerle cunoscutului Avram Căpotici de Lucăceni, strănepotul Paharnicului Săcuian și prestrănepotul Marelui Logofăt Tăutul ⁹).

Despre *Simion Golăi* menționat în marele pomelnic (v. m. s. p. 22 și 30), ni lipsesc date genealogice, dar evident făcea parte din familia boierasă. Poate lui se datorește, ca fost ostaș al lui Mihai Viteazul, menționarea acestuia în marele pomelnic. Simion și Lupul vor fi urmat pe Mihai Vodă după retragerea lui din Moldova.

Deși documentul este numai o copie târzie, care ar putea să fie și o traducere din slavonește, stilul lui arhaic ne face să credem că a fost scris în limba românească și este deci autentic. Surprinzătoare este întrebarea cuvântului de origină latină, „pedestru” care pare a se da ori unei influențe muntene sau transilvănene, el fiind rar întâlnit în Moldova. Cihac ¹⁰) nu ni dă decât exemple, din sec. al XVIII-lea.

Inscripții privitoare la istoria mândstirei Golăi ¹¹)

. I.

Acest Tetravangel l-a ferecat dumnealui Ioan Golăi Marele Logofăt și soția lui Ana, pentru sufletele lor și ale părinților lor și ale fiilor lor și l-au dat la rugăciunea

1) Ibid. „Zamostia” No. 837, Iorga op. cit. VI, 249 și Gaz. Mazili or și Răzeșilor Cern. I, 231—33.

2) I. Nădejde, V. G. Morțun, 1924, 141, greși acolo anacronica afirmațiune că soția lui Onufrei Barbovschi a fost fiica lui Voruntar *Prăjescu*. Ea a fost f. lui Ion Voruntar (Uric. XIV, 153).

3) V. A. Sturdza, Règne de M. Șturdza

4) Spiță la Aca I.

5) Iorga, în Neamul Românesc literar V, 164—68 și a. I.

6) Arh. Trib. Cern. I. c. „Die Kantakozinischen Güter”. No. 271, Doc. (trad.) 1589 Mai 20.

7) V. con tătarea aceasta la Iorga, Doc. din Arhivele Bistriței II, Pr. VII n. 3.

8) Arh. Ist. III, 252.

9) Arh. geneal. VI, 256—57.

10) I. 200.

11) Le dăm în traducere românească, năi mult după cartă a d-lui Iorga, din cauza imposibilității de a consulta originalele slavone trimise în Rusia și a dificultăților tehnice ce privește cele grecești. Alte două inscripții v. m. p. 5—6,

lor, la biserica de piatră din Iași, unde este hramul Înălțării Domnului Dumnezeu Mântuitorul nostru Isus Hristos, în anul 7054 ¹⁾ (1546) Luna ie 12.

II.

Această cruce a făcut-o și a ferecat-o dumnealui Maxim Burna- Vornicul și soția lui Antimia și a dat-o pentru rugăciunea sa în biserica din Iași, urde este hramul Înălțării Domnului nostru Isus Hristos, în anul 7072 (1573/74)

III.

Acest Tetravangel a fost robat de păgânii Tataři, nu se știe din ce loc a fost mai înainte și cine l-a făcut, și l-a răscumpărat robul lui Dumnezeu, dumnealui Ioan Golăi Mar le Logofăt și a dat pe el 1200 de aspri și era stricat și l-a lăgat ²⁾ și l-a înfrumusețat și l-a dat în biserica lui Dumnezeu din târgul Iașilor, la margine, unde este hramul Înălțării Domnului Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos, pentru sufletul său și al soției sale Ana, și al copiilor lor și al părinților lor și pentru sufletul celui care mai înainte l-a fost făcut și târguit, în anul 7083 (1575) Mart 9.

IV. ³⁾

S-a ridicat din temelie și s-a isprăvit această a glorioasă Înălțări a N scătoarei Domnului și Dumnezeului Mântuitorului nostru, Maria Fecioara, ⁴⁾ cu cheltuiala și ajutorul prea evlaviosului Domn și stăpân Vasile Voievod și a fiului său, Ștefan Voievod, pentru sufleteasca lor mântuire și spre amintirea lor veșnică și a părinților lor, fiind arhiereu preasfințitul Mitropolit a toată Moldova, domnul Varlam, în anul de la facerea lumii 7168, iar de la întrupare 1660; pînă la moartea lui Ioan.

V. ⁵⁾

Acest mormânt cuprinde trupurile ctitorilor sfintei și cucerniceii mănăstiri Golia ⁶⁾. Sufletele lor le ține cerul sus, în corturile sfinte, în corul sfinților. Iar amintirea lor e drept s'o păstrăm și cei ce locuiesc în ctitoriile lor să aducă lui Dumnezeu jertfa fără sânge, pentru el și toți ortodoxii.

VI. ⁷⁾

Într'a zodiilor lume ⁸⁾ sunt un leu spăimântător, iar în Iași în târg eu sunt un iz-

1) A se vedea, m. s. p. 2, obiceiunea noastră ce privește anul înscripției.

2) Recte: îndreptat („направил его“).

3) Inscricție grecească în pronaos deasupra ușii de intrare.

4) A se observa confuzia intenționată, ce privește hramul bisericii, din cauza i-coatei dă uită de Doamna Ecaterina (v. m. s.). și a hramului „Buna Vestire“ a m. Vatopedi.

5) Inscricție grecească pe o icoană deasupra sarcofagului Sultanei Racoviță.

6) Ar fi important să se constate de către specialiști *vechimea icoanei* spre a se ști cu prilejul cărei restaurări (1663, 1739, 1838) s-au adunat oasele ctitorilor.

7) În casa apelor, deasupra leului, (v. m. s. p. 16.) Inscricția e greșit copiată, sau tipărită de Dossios, stud. greco-române, 59. În loc de κορμιν e a se ceti κορυον iar în loc de ησθηρος, φλογερρος etc. Dăm trad. după d-nul Iorga.

8) Recte: cerc.

vor de răcorire. Colo flacări, aici rouă, colo foc, apă aici. Ei arunc și torn într'una din gătlejul meu uscat. Mi-a schimbat întreaga fire, cel ce lașu-a mântăit, Moruz Alexandru Vodă, al apelor dătător. 1803.

VII. ¹⁾

Din non chiușcu s-au prefăcut : și canalu apelor s-au întocmit : despre înălțatui Domn Ioan Sandu Sturza V. V. prin sălința Marelui Vornec Drăcachi Roset : Let 1823 ²⁾ Maiu.

VIII. ³⁾

Această veche clopotniță în urma focurilor și a cutremu ilor întâmplăte, crăpând, amenința a se surpa. Chibzuitu-ș-au deci a se mai ușura, dându-se jos partea înălțată de Meletie Egumenul Mănăstirei Golia, la anul 1855, și păstrându-se numai partea zidită din vechime, restauratu-ș-a așa cum se vede în al 33-lea an al Domniei M. S. Regelui Carol I și al 25-lea al Păstoriei I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei D. D. Iosif Naniescu, fiind arhitect Nicolae Gabrielescu, în anul mântuirii 1900, luna Mai, zile 10. ⁴⁾

1) Pe aceeași piatră, vopsită cu culore brună, întunecată. Inscripție pân'acum necunoscută, românească.

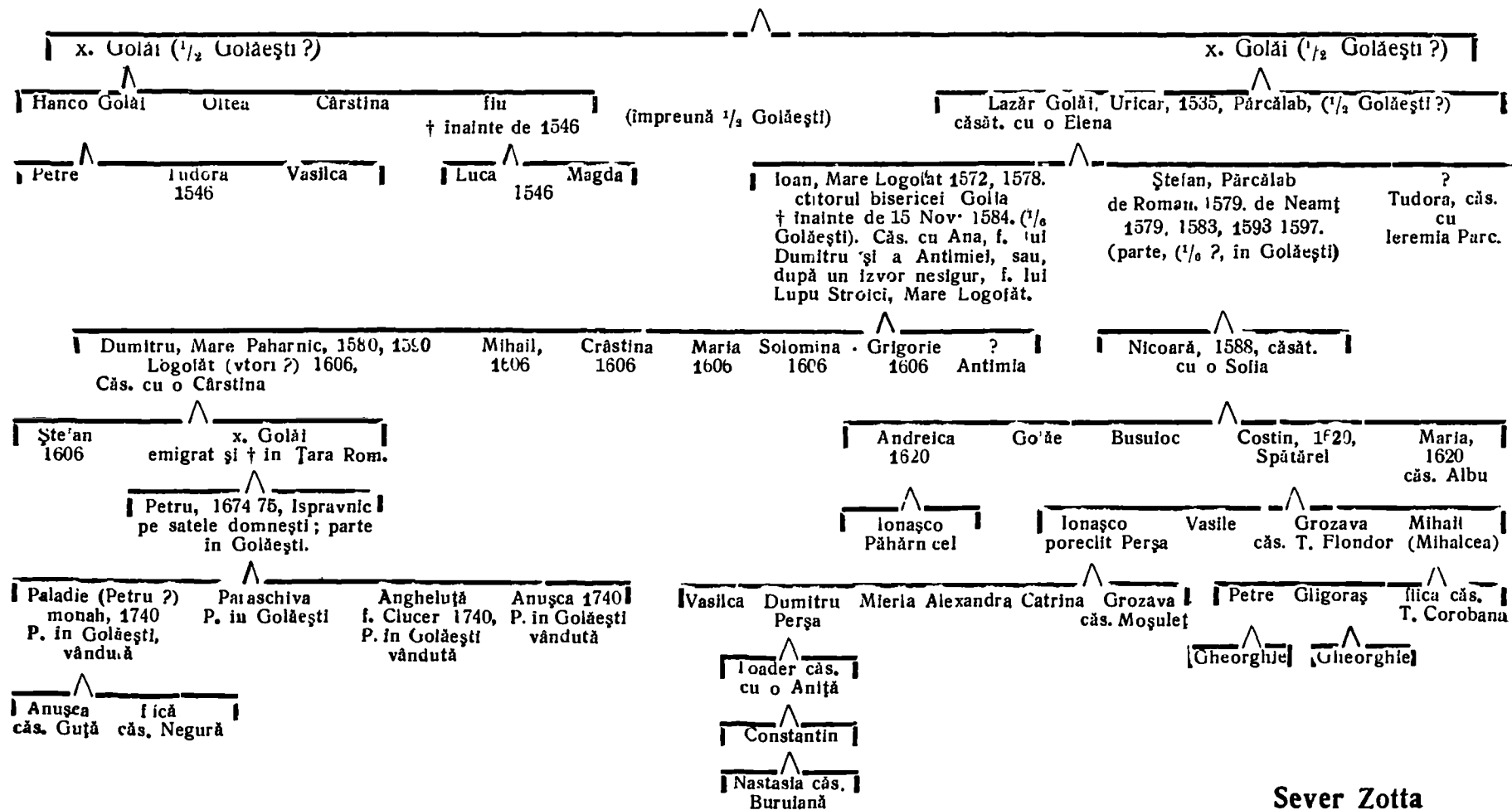
2) Anul acestei restaurări explică eroarea Arhimandritul Gr. Uspenskii (v. m. s. p. 16). Drăcachi este evident *Andrei*, cumnatul lui S. Sturza, om atunci foarte bătrân.

3) Deasupra intrării în turn.

4) Din inscripțiile de pe clopotele din turn, nu ni-a fost cu puțință, cu tot riscul escladării, să descifrăm, din cauza imobilității lor, decât că datează din timpul lui Grigorie Irinopoleos. Nu e fără interes să menționăm că în acest turn s-a auzit prin telegrafia fără fir, în 5 Febr. 1925 pentru întâiaș dată, între orele 17 și 18, un concert de violoncel din Breslau un concert simfonic din Berlin și un discurs din Moscova !

Spița neamului Golia (Golăi, Golăe).

Golăi din Golăești pe Rebricea, 1488.

Sever Zotta

SATUL PRIGORENI

cu trupurile sale, Avrămenii și Râtul (din jud. Iași).

(Schiță istorică).

§ 1. *Privire generală.* Pe drumul ce merge de la Iași spre Târgul Frumos, în stânga, la o depărtare cam de 3 km., în linie dreaptă, de acesta din urmă, se află satul Prigoreni.

Din punct de vedere administrativ, împreună cu satele Brăești, Albești, Buda și Cristești, face parte din comuna Brăești.

Întinderea teritoriului satului e de 2937 ha¹⁾. Are o populație de 606 locuitori (278 bărbați și 328 femei), care locuiesc în 123 case (7 case nelocuite²⁾).

Satul este format, azi, din 2 cotune: *Prigoreni mici*, pe coasta dealului, spre Târgul Frumos, și *Prigoreni mari*, pe coasta despre răsărit a dealului Prigoreniilor.

Moșile și satele încunjurătoare, azi, sânt: (spre răsărit) Albeștii, Goeștii, Lungani, Bălțații; (spre m. noapte) Valea Olor, Gugea, Făcuții; (spre apus) Dădeștii, Târgul Frumos, Buznea, Cristeștii; (spre m. zi) Cristeștii și Albeștii.

Înainte de 1800 satele și moși le încunjurătoare—mai multe ca azi—erau: Buznea, mai din vechiu Ruscanii, Popișcanii³⁾, Berbeștii (acesta în hotarul Cristeștilor), Ciunceștii (în hotarul Brăeștilor), Scorțeștii, Albeștii (azi amândouă în Albești), Frățenii (în hot. Goeștilor), Lunganii, Bălțații⁴⁾, Odaea Gugii, Făcuții, Dădeștii⁵⁾ și Târgul Frumos.

În satul Prigoreni s'au contopit următoarele sate și sliști: Bisrica de peatră sau Prigoreni, Avrămenii, Râtul, partea „hotarul lui Ureche” de la Bălțați și alte părți de la Tg. Frumos.

§ 2. *Înainte de secolul al XVII-lea.* Nimic nu se poate spune lămurit despre aceste moși, mai înainte de sec. XVII, decât că făceau parte din hotarul domnesc, as-

1) După dicț. geogr. al jud. Iași.

2) După dicț. statistic al Rom. recensământul 1912, vol. I, 474.

3) Cp. Bog. DȘt. I, 114, 8 Dec. 1466: „un loc în pustie, la Cârligătură, între Popâncani și între Ruscani și Gănești, la fântâna lui Știubeiu”; ibid. 117, 1 Ian. 1467: „o seîște, unde se cheamă fântâna lui Știubei”, între Gănești și între Ruscani și Coșești”. La Arh. stat. Iași, Cond. Anaf. 107, fila 139: „Căcăeștii și Ruscanii ci sânt într-un hotar, numiți și Buzna”. Satul Popâncani e Draga, de azi; vezi Arh. st. Iași, Cătagrafiile Cârligăturii, din 1820 și 1831.

4) Bog. DȘt. I, 179, 8 Ian. 1473: Ștefan Vodă întărește mănăstirii Moldoviței, între altele, satul Bălțații, la Cârligătură. Cp. și Bul. com. ist. a Rom. I. 230.

5) Ghib. Isp. I, 3, 6936 (1427), Dec. 28: Alexandru Vodă dăruiește lui Dad și nepotului său, Solomon „un sat pe Sârca (a d. Ghib. greșit: крзка), anume Dădeștii, unde este casa lor”.

cultător de ocolul Târgului Frumos și chiar astfel, făcând parte din moșia târgului, hotarul fiecăreia era bine cunoscut în uricul vechiu al lui.

Fără îndoială că Șt fan Vodă cel Mare, precum este știut că în alte părți a cumpărat sate de prin prejurul târgurilor și le-a alipit de hotarul domnesc al lor ¹⁾, tot așa va fi făcut și aici.

Uricul Târgului Frumos de la Ștefan Vodă cel bătrân (cel Mare) pomenit în unele doc., de ex. în cel din 7143 (1635), iunie 28 ²⁾ e necunoscut, azi, în ce privește conținutul lui, dar în general, el cuprindea hotarele târgului, în care intrau și sate și seliști de prin prejur, cumpărate de Domn și supuse proprietății domnești.

Așa sa ul Dădești, de la apus de Târgul Frumos, care prin uricul din 6936 (1427), Dec. 28 este dăruit de Alexandru Vodă cel Bun lui Dad și nepotului său Solomon ³⁾, în 7118 (1610), Avg. 10 îl găsim seliște domnească, ascultătoare de acest târg ⁴⁾.

Ruscanii (Buznea) de la m. zi de târg, care se pare că era sat liber la 6974 (1465), Dec. 8 și 6975, (1467) Gh n 1 ⁵⁾, în 7143 (1635), Iunie 28, îl aflăm asemenea seliște „ce a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Târgului Frumos ⁶⁾).

Și odaia Gugii e din hotarul târgului. Ex. în 7127 (1619) April 28 : niște mori și o odae, ce sunt în hotarul Domniei mele, la Târgul Frumos ⁷⁾.

La fel se spune și despre Prigoreni și Avrămeni.

În un zăpis c. 1640, Avg. 13, apar „Prigoreanii, care sâliște scrie la uricul târgului, pre Plotonit(ă) ⁸⁾”, — „ca să aflăm după uricul târgului și aca seliște la riad pre Plotonița ⁹⁾).

În o carte domnească din 7173 (1665), Iunie 22 ¹⁰⁾ se spune : „pentru hotarul Avrămeanilor...să căutați direasăle, pre unde va spune uricul târgului...pre aceale seamne pe acolo să fie hotarul“.

În un ispisoc din 7148 (1639) Sept. 7 : „Râtul pe Bahlueț ce...a fost al nostru drept domnesc de cătră hotarul Târgului Frumos“ ¹¹⁾

Urmează deci, că mai înainte de uricul târgului, dela Ștefan Vodă cel bătrân, aceste seliști și sate și-au avut o viață aparte, sub stăpânii lor proprii și în afară de hotarul domnesc. Din nefericire, până azi, nu s'a găsit, nicăiri, uricul vechiu al Târgului Frumos, dacă nenorocirile ce au trecut peste acest pământ al nostru, nu-l vor fi pierdut

1) Cp. Bog. DȘt. I, 476-485, doc. 15 Oct. 6999 (1490), prin care Ștefan Vodă cumpără 17 sate și seliști : „și am supus și am lipit toate aceste de mai sus numitele sate și seliști, cătră târgul nostru Vasiului și să fie Domnii mele uric cu tot venitul“ ; ibid. II, 62-64, c. Ianuarie 1495, la f.1 cu târgul Bârlad.

2) Ghib. Sur. III, 275.

3) Ghib. Isp. I, „ 3.

4) Isp. I, 2, 80 ; cf. ibid. 85 7119 (1611) Aug. 22 : „această seliște Dădeștii a fost dreaptă ascultătoare de orașul Domniei mele, Târgul Frumos“ ; ibid. pg. 209, 7137 (1629), Mart 22, etc.

5) Vezi o notă m. sus.

6) Sur. III, 275. De aici se vede lămurit că uricul târgului dela Ștefan Vodă putea să deie lămuriri asupra hotarului Ruscanilor : „acei oameni buni au arătat drept că nu ajunge hotarul seliștei Ruscanilor, în valea Plotoniței, căci s'a aflat și uric ce a avut Târgul Frumos de la bătrânul Ștefan Voevod“ ; Cr. Col. Acad. rom, 1909, 42 și V. A. Ureche, Miron Costin. I, 149, doc. 7183 (1575) April 2 (se aduce asemenea uricul târgului).

7) Sur. V, 247 ; asem. 264, 271, 320 etc. (vezi altă notă mai jos).

8) Sur. III, 245.

9) ibid. 170 etc.

10) Sur. IV, 51.

11) Sur. III, 279.

pentru totdeauna—și așa dar mai mult decât atâta nu pot nimic spune despre Prigoreni, Avrămeni și Rât, înainte de veacul XVII-lea.

§ 3. *În veacul al XVII-lea.* Cu începutul sec. XVII-lea Domnii încep a face danii din hotarul domnesc al Târgului Frumos mănăstirilor Secul și Hangul și unor boie¹⁾ și astfel încep documentele să vorbească mai des de moșiile Prigoreni, Avrămeni, Rât și celelalte părți.

În ordinea în care apar aceste știri, voi da și eu lămuririle despre aceste moși.

Cele dintâi știri le avem despre „hotarul lui Ureche” de la Bălțați și șesul, z’ș al *Râtului*, de la răsărit de T. Fr. (acest șes era cuprins între Bahlueț și mul cel mare al Iașului și „hotarul lui Ureche”). Nu știu dela cine va fi căpătat Nestor Ureche hotarul de la Bălțați, dar el îl avea în 7125 (1617), fevr. 19, căci contra lui, pentru înpresurarea cu el a șesului domnesc (în 1617), al Râtului și contra călugărilor de Săcu, ce stăpâneau Odaea Gugii,—alături cu hotarul Râtului și al lui Ureche,—se plâneau tăr-goveții: „scriem Domnia mea (la Radul Voevoda) diregătorului și șoltuzului și pârga-rilor din Târgul Frumos, dăm voao știre de o carte cău trimis...cu pârăpre Ureache cău fostu vornic și pre călugări de la mănăstire dela Săcul giceț (sic) că va uat o moară și o casă și un loc de odae în țarină acolo, de vornicul Ureache gice (sic) cau fostu dată acea moară și acea casă și acel loc de odae de Eremia Vodă Gugei²⁾ cău fost ușear; după moartea Gugei, datuleau fraținesău Mogâldi cău fostu vornic, de la Mogâldea la moartea sa dătau acea moară și acea casă și acel loc de odae svintei Mănăstirei Săcului”. Domnul le poruncește să nu se amestece înaintea cărții sale

Acest șes este numit uneori „hotarul lui Ureache”³⁾, dar e numit și ca „parte din Bălțați”.

1) Isp. I², 80, 7118 (1610) Avg. 10. Constantin Moghilă Voevod întărește postelnicului Arpintie Prăjescul seliștea Dădeștii în ținutul Cârligăturii, „ce a fost dreaptă ascultătoare de Târgul Frumos”; ibid. 85, 7119 (1611) Aug. 22, : Acelaș Domn dă postelnicului Arpintie o seliște „Dădeștii în ținutul Romanuuj, ce a cea seliște Dădeștii a fost dreaptă ascultătoare de orașul Domniei mele, Târgul Frumos”; ibid. 209, II¹, 5;—Cr. col. Acad. rom. 1915, 60, 7110 (1602) Mart 7 : Ieremia Vodă dăru ște lui Mogâlde agă o moară la Târgul Frumos; Sur. II 177, 7137 (1629), Iunie 10, Miron Barnovschi Vodă miluește Mănăstirea Hangul, zidită de dânsul „cu unele mori gata și cu heleșteu, făcut de Domnia mea pe Bahlueț, în hotarul Târgului Frumos, ce-i în ținutul Cârligăturii” (Un Barnovschi, poate Dum.tru Barnovschi, paharnic, a făcut și iazul cel mare dela Târgul Frumos, de sub dealul Buznii, care era cu apă acum vreo 30 ani și se chema iazul Pahornicului; cf. Uricarul XVIII, 516, Sur. II, 186); cp. și Sur. III, 286, 7143 (1635) April 12.

Sur. III, 274, 7143 (1635), Iunie 28 : „spunând Tănasia dvorn’c, că i-a dat și i-a miluit pe el Radul Voevod (Mihnea, Aug. 1616—4 Fevr. 1619 și Aug. 1623—23 Ian. 1626) cu o seliște, anume Ruscanii, ce a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Târgul Frumos; asemenea c. 1641, ibid. 169. (De aceia cred greșită trad. veche, Cr. col. Ac. rom. 1909, 42, 7143 (1635) Iunie 28, că Vasile Vvd. dă măn. Hangul o seliște numită Ruscanii, ce este de ocolul T. Frumos).

În 7108 (1599) Oct. 31, Ieremia Vodă dă lui Mogâlde vornic de poartă niște mori și o prisacă și odae, ce sânt pre hotarul domnesc, la T. Fr., Cr. col. Ac. rom. 1915, 60; ibid. 7109 (1601), April 10; ibid. 61, 7114 (1606) Iulie 30, Simeon Movilă Vodă dăruște Măn. Săcul un loc de casă în T. Fr., cu un loc de prisacă, și de odae, cu heleștei și mori etc. Cp. și N. Iorga, Privilegiul din 1815 al Tg. Fr. An. Ac. rom. S. II t. XXXIV, Mem. sect. ist. p. 3-4.—Sur. II, 156, 7139 (1631), April 8, Moisi Moghilă Vvd. întărește vist. Dum.tru Buh și „o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos, care este de cătră Crivești”.

2) Arh. ist. I, 13-14; dela acest Gugea e nume’le satului Gugea, de lângă Prigoreni. În 1635, Aug. 29, în o mărturie, alături cu marturi împrejurași, apare și un Gugea ot Goești, bul. Ion Neculce, fasc. 3 (1923), 36.

3) Sur. III, 144, 7146 (1638), Mart 22.

De altfel, Nestor Ureche stăpânia în continuare, cu această parte din Bălțați, și parte din Lungani ¹⁾

În 7138 (1629), Dec. 11, Alexandru Voevod dă și miluește boierul «Tănase dvornic de gloate cu o *seliște anume Avrămeștii* din hotarul nostru de la Târgul Frumos, ce a fost ascultătoare de ocolul târgului, ce este în ținutul Cărligăturii, pentru slujba dreaptă și credincioasă ce a slujit sfânt răposatului părinte al Domniei mele, Radul Voevod și altor Domni, care au fost mai înainte de noi și acum...și Domniei mele...acest sat...Avrămeștii cu loc de heleșteie în pâraul *Pocrișului* și cu loc de prisacă în *rădiul Prigoreanilor* (с рѣдѣ, прирощеннагоу) și cu loc de fânaș în *pârăul Socilor*, până în pâraul *Sirbca* și cu loc de heleșteie în pâraul *Sirbca* și cu tot venitul ²⁾.

Avrămeștii sânt satul unui Avram, din vremea lui Ștefan cel Mare sau de mai înainte. Bănuesc chiar că poate să fi fost satul lui Avram visternicul și l-a pierdut în viclenie, când a fugit în Țara Leșească cum a pierdut și satul Oniceanilor, pe Șumuzul Rece, pe care Ștefan Vodă îl confiscă și-l dăruiește lui Petrică comisul ³⁾.

Pârăul Sirbca trece prin Dădești, pe la nord de T. Frumos, prin iazul „la Ichim“, iazul Gugei, al Mădrăjeștilor, iazul de la Sârca, și se varsă lângă acest sat, în Bahlueț. Azi se mai numește și Răcea ⁴⁾

Și azi este un rădiu al *Prigorenilor*, dar el nu corespunde cu locul vechei *siliștii* Numele s'a format de la un Prigor ori Prigorea ⁵⁾. El poate fi explicat însă și ca un element slav în toponimia românească: pri gorea [при горѣ], lângă deal, cea ce corespunde întrutotul cu starea locului ⁶⁾

Că satele Prigoreni și Avrămenii erau din vremea lui Ștefan cel Mare și hotarele lor erau bine deosebite în uricul bătrân al târgului, de la acest Domn, se vede din cele ce spune Vasile Lupu Vodă în 7144 (1435) Noemb. 26 ⁷⁾: „și a adus înaintea Domniei mele uricul Târgului Frumos și am cercetat și am aflat în acest uric, această *seliște*, [Prigoreni] ca *doosebită de Avrămești, între Rusceni și între Avrămești, pe Plotonița*“.

Domnul următor lui Alexandru Radu Vodă, Moisi Moghila Vvd., îi întărește lui Tănase biv dvornic aceiași *seliște* a Avrămeștilor, prin cartea domnească din 7138 (1630)

1) Sur. II, 170, 7125 (1617), April 16.

2) Sur. II, 147.

3) Cp. Avram, diacul de visterie 6998 (1489) Dec. 6, acelaș cu Avram visternicul, 7001 (1493), Mart 15, Bog. DȘt. I, 442, II, 22 : «a pierdut Avram visternic acest sat în viclenie, când a fugit de la noi în Țara Leșească». Un doc. din 6998 (1490) 15 Mart, ce completează doc. din 1489, Dec. 6, de cumpărare a satului Oniceni, de către Avram diac de vist., e publicat, în rezumat, de N. Iorga, Revista istorică, X, 117.

Un sat Avrămești, se află, azi, în com. Mărășești, j. Tutova și altul, Avrămenii, aceeași com., a jud. Dorohoi (d. Dicț. stat. al Rom. 1912); alt sat Avrămeni, la țin. Orheiului, fost al lui Nestor Ureche, Sur. II, 169.

4) După harta stat. major, planșa Belcești și dicț. geogr. al jud. Iași ; Sur. I, 196, 6919 (1411), Iunie 28 : în valea Sârbească : на сръбскон долины ; Isp. I, 1, 3, 6936 (1427), Dec. 28 : pe Sârca. Dădeștii : на сръка (aici greșit : кръка) ; ibid. I, 3, 209, 210, 7137 (1629) Mart 22 : Dăd și i pe Sârbcă. ; pe pâraul Sârbcă (сръбка) etc. După el, numele satului Sârca ; Pentru Pocriș, cp. n. comun pocriș, capac de oală, bulg. pokrivz, toit, couverture.

5) Cp. Bog. DȘt. I, 304, 6995 (1486), 7 Oct. : Toma Prigorcea ; asemenea satul Prigorceani, la Vaslui, 1621, Mart 13, Surete VII, 262, etc. ; satul Prigoria, c. Zorlești, j. Gorjiu., Dict. stat. 1912 ; asemenea numele paserii : sing. prigor, pl. prigori.

6) De altfel aceasta e originea numelui de om : Prigor, Prigorea și a celui de pasere (Paserea își face cuibul săpat în lutul vârfurilor de deal prăpăstioase). Cp. podgorie și numele Pogor. Cp. și Sur. II, 155.

7) Sur. III, 281.

Aug. 18 ¹⁾ cu cuprins asemenea celui precedent ; și prin altă carte din aceiași zi ²⁾, același Domn scrie dvornicului de gloate Vasili Banul și lui Ionașco ap(rod) de Cudrești ³⁾ și lui Gligorie Călcu (КАЗКА) vist. de acolo și lui Chirilă Călcu asemenea și preoților din T. Fr. și șoltuzului și pârgarilor și oamenilor bătrâni (între ei Ionașco fost șoltuz) „să faceți hotar seliștei Avrămeștilor...a [lui] Tănăsie...pre unde *va fi fost de vac*, cumui spun și direasele ce are dela Alexandru Vodă de dare...și să puneți stâlpi a tot locul despre alte hotară den sămne în sămne și să faceți scrisori în sămnele a tot hotarul .. și să aveți a scrie lui mărturie de tot lucrul, ca săi facem și uric de la Domnia mea».

Alături cu Avrămeștii, între acest sat și satul Ruscani, avea și Neniul, vornic de gloate, seliștea Prigoreni, dată lui de Alexandru Vodă, și pentru împresurare de hotar a avut el multă pricină cu Tănăsie, stăpânul Avrămeștilor, cum se vede din cartea de judecată, din 7139 (1630) Nov. 1 ⁴⁾: „Io Moisi Moghila Vo.vod., a venit sluga noastră Tănăsie biv dvornic de gloate și s'a pârît de față...cu boerul nostru Neniul dvornic de gloate pentru o săliște anume Avrămeștii, care săliște a fost mai înainte a noastră dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul T. Fr. ce a fost danie... [lui] Tănăsie dvornic dela Alexandru, fiul lui Radu Voevod...iar Neniul a spus înaintea Domniei mele că este lui dreaptă danie și milă de la Alexandru Voevod asemenea *un loc din hotarul satului Avrămeștii* ⁵⁾ anume Prigoreanii și a arătat înaintea noastră și drese de danie și milă și a spus *că a fost sat Prigoreanii*. Deci Domnia mea am socotit cu totul sfatul Domniei mele și le-am făcut o carte.. către sluga noastră Vasilie Banul, biv dvornic de gloate să strângă oameni buni și bătrâni, m giesi de prin prejur ⁶⁾ să arate cu sufletele lor cum este mai cu dreptul. Astfel ei au socotit și au arătat și cu șoltuzul și oameni buni din T. Fr. despre rădiul Prigoreanilor, *ce l-a făcut Neniul dvornic că a fost sat,—că au fost acolo niște prisăci și un rădiu ce s'a numit al Prigorenilor, dar sat acolo n'a fost niciodată*; cum a adus el (Vasile Banul) și carte dela Șoltuz...cu pecetea târgului, scriind și mărturisind, *că n'a fost sat Prigoreanii, ci a fost un rădiu cu prisăci ale târgoveților, ce se cheamă Prigoreanii și e de hotarul Avrămeștilor*“. Domnu văzând că Neniul umblă cu vicleșug și cu vorbă, cum nu se cade, îl dă rămas din toată l gea, iar Tănăsie s'a îndreptat și și-a pus f râie.

Mărturia târgoveților spune, în adevăr, între altele: „noi așa știm cu sufletele noastre *că sat n'au fostu, ce au fostu niște prisăci de târgu a moșilor noștri și ale noastre și iaste read, acela read să cheamă Prigoreanei, iar alu sat nau fostu și sau ținut ucel loc de Avrămești* ⁷⁾“

Nu știu ce pricină va fi făcut pe târgoveți să deie această mărturie, dar, parcă, Neniul dvornic fusese nedreptățit și pâra începe iar sub Vasilie Voevod, care dă cartea domnească din 7144 (1635) Noem. 26 ⁸⁾: „s'au pârît de față... Neniul dvornic cu Tănăsie dvornic...; Neniul dvornic așa a spus, ca a avut danie o seliște de sat de la Alexandru Radul Voevod. în hotarul Târgului Frumos pe *pârăul Plotonița, sub rediu ce se numește Prigoreanii*;... Tănăsie dv. a arătat... asemenea drese de la același Alexandru Voevod... tot de danie pe o seliște, în același loc și în același hotar, numit Avră-

1) Sur. II, 145.

2) ibid. 142.

3) Sat apropiat, azi dispărut între Bălțați și Mădrăjești, și care avea și el uric de la Ștefan cel Mare.

4) Sur. II, 151-153.

5) Cum vom vedea mai jos, el era hotar deosebit de Avrămești.

6) Pentru acest termen, în Țara Muntenească, vezi C. Giurescu, Despre boieri 34-70, 127; I. Bogdan, Despre Cnejii români, An. Ac. rom. S. II, T. XXVI, pg. 38

7) Sur. III, 252, doc. fără veleat dar din aceiași vreme.

8) Sur. III, 281-282.

mești și s'a sculat Tănase dv. în zilele lui Moisi Vv. și s'a părît cu Neniul dv., spunând că această *seliște Prigoreanii pe Plotonița, sub rediu, este tot o seliște cu Avrămăștii* și a adus Tănase dv. și mărturie cu vorbe mincinoase.. că n'a fost niciodată o astfel de seliște Prigoreanii pe Plotoniță, ci este de hotarul Avrămăștilor și l-a fost rămas Tănase dv. pe Neniul dv. cu vorbe mincinoase. Și când a fost acum în zilele noastre, Neniul dv. văzând strâmbătatea sa s'a sculat și a adus înaintea Domniei mele uricul *Târgului Frumos* și am cercetat și am aflat în acest uric a eastă *siliște [=Prigoreni] ca deosebită de Avrămăști, între Ruscani și între Avrămăști pe Plotonița*. Deci.. a n ales și am trim's pe... *Gligorașco Ureche* vel spătar și Ghiorghe Roșca vist. și au mers și au strâns mulți oameni buni și bătrâni d'n T. Fr. și din prejurul locului... și au aflat această *seliște Prigoreanii între Ruscani și între Avrămăști până la biserică de piatră, pe apa Plotonița*;... Domnia mea am dat și am miluit ca această seliște Prigoreni pe Nem'ul dv.

Mărturia hotarnică ¹⁾ dată de spatarul Ureche este foarte importantă, căci arată semnele despărțitoare ale Prigorenilor, de către alte hotare, și această despărțire se face după uricul târgului (de la Ștefan cel mare): „să socotim rândul unui hotar de sat, anume Prigoreni pre Plotonița la riad.. cum vorc. Tănase cu doao sate au împresurat și satul lui, [= Neniului] anumea cu Ruscani și cu Avrămăștii.. ca să aflăm după uricul târgului și așa seliște la riad pre Plotonița și săi facem și hotar...; am aflat pre Plotonița între Ruscani și între Avrămăni unde sau aflat loc de *beserica de piatră*) și vatră de sat... și sau ales hotarul acei seliște de pre Plotonița.. daria Neniului și sau stălpit despre Ruscani și sau ales despre hotarul *Târgului Frumos*, cum au fost stălpit, și au fost ales vornicului Tănase târgoveții de la un stâlp de piatră ce iaste lângă Plotonița, aproape de *beserica de piatră, unde au fostu*, decia dreptu la deal.. în fundul diaului.. la vale.. un stâlp de piatră lângă o cărare, ce iaste *înpotriva Horpazului*, până în drumul *Pârjolitei*, ce m rge acel drum în gos pre lângă matca *văei Lupului*, decia drumul în gos până la un iaz bătrân, din capul iazului în gos pe matca *văei Lupului*, până unde: să împreună hotarul *Popișcanilor*.. stâlp de piatră lângă matca Plotoniței, decia pre Plotonița în sus, iar până unde stâlpul lângă *beserica de piatră*.

Însă sau tocmit să facă Neniul vornicul hăl așteu în valea Lupului, mai gos de iazul bătrân, unde va plăcea loc de iaz. Însă din hotarul *târgului frumos nemică nu sau clătit, numai dintracel hotar ce au fostu stălpit târgoveții lui Tănase vornicului, despre Ruscani*, de aceasta dăm știre mării dumitale“. Mărturia este iscălită, afară de Ureche spatarul cel mare și de Roșca vist., de Buțirca de Frățeani, Ilea și Machidon ot Cudrești, Chirilă din Bălțați, Andonie ot Mădrăjaci, apoi preoți și diaconi din T. Fr.

Prigoreni s'au hotărit numai despre T. Fr. și Ruscani.

Prin un zăpis, dat din Prigoreni, Avg. 13, în pricina acestei seliști, se tocmește Neniul și Tănase, vornici: „eu Neniul... cum nem tocmit... cu vornicul Tanasie, pentru o *săliște de sat*.. Prigoreanii... care... scrie la uricul târgului pe Plotonița) suptu readu... unde au fostu *beserica de piatră*.. să fie vor. Tănase dispre Avrămăști până înaintea Plotoniții, iar eu [=Neniul] să țiiu cu săliștea mea (=Prigoreni) iar până în matca Plotoniții despre hotarul Ruscanilor, iar cu Prigoreanii nici o treabă să nu aibă [=Tănase]; nici a trece [=eu Neniul] peste Plotoniți dispre hotarul Avrămăștilor, nici dumnealui să nu aibă treabă peste Plotoniți dispre *beserica de piatră*“).

În loc de săliștea Prigoreni se spune deci și săliștea „la *beserica de piatră*“. În cele ce urmează va fi des vorba de păraul Plotonița Numele, pe cât știu, nu se mai

1) Sur. III. 169—171, f. an, (dar c. 1635, Nov. 26) și N. Iorga, Studii VI, 80.

2) Deci a fost vechiu sat, cu biserică de piatră.

3) Sur. III, 245, f. veleat (după 1635, Nov. 26, probabil 1636 Avg. 13).

aude astăzi și nici în harta statului major nu se găsește, El este indentificat la 1847 cu *înrăul Ciunca* ¹⁾. Pârăul Ciunca, între dealul Buznei și Prigorenilor ²⁾ este o urmă a sa'ului Ciuncești (Ciungești și Cincești), azi dispărut în trupul moșiei Brăești ³⁾.

Plotonița amintește numele satului Plotunești, satul lui Plotun, care era și el pe aproape ⁴⁾.

Plotonița veche curgea prin valea Velniței, dela Gănești, prin iazul din satul Gănești, prin „iazul cu Papură” și valea dintre dealul Buznii și al Orpazului și Prigorenilor și se vărsa în Bahlueț, la Prigoreni, căci în 6940 (1432) satul Gănești, din apropiere, este arătat pe Plotunița ⁵⁾.

Mărturia hotarnică dată de Gligorașco Ureche ne spune precis că în hotarul satului Prigoreni s'a aflat vatră de sat și „loc de biserică de piatră”, — „besereca de piatră unde au fostu”.

Horpazul este dealul Orpazu, de azi ⁶⁾. Cp. ung. horpasz, subst. deșert (la om), flămânz're; ca adiectiv, supt're, svelt.

În 7143 (1635), Iunie 28 ⁷⁾, Tănase vorc. de gloată are judecată și cu călugări de la măn. Hangu, pentru hotar. „Tănase...s'a pârît de față cu rugătorii noștri călugări de la sfânta Monasire Hangu...zicând Tănase că... l-a miluit pe el Radul Vvd. cu o seliște Ruscanii și ajunge hotarul acestei seliști în *heleșteul călugărilor de la Hangu* ⁸⁾

1) Arh. stat. Iași, tr. 1357, op. 1543, dos. 213, fl. 17: „pârăului Ciunca poreclit și Plotonița” și în alte locuri.

2) Planșa Târgul Frumos.

3) Satul Ciuncești avea un uric de la Iancu Vodă Sasul (c. 1580); cp. Sur. II, 174.-175, aici și poiana Ciunca, delazi. Asemenea ibid. III, 254, IV, 34 etc. „În Ciunca” în fundul văii Buda, harta stat. major, planșa Podul Illoaia. Satul Ciuncești se trage din un Ciunca ori Ciuncu, Cincu ori Ciungu; ori poate Cincești este o formație din cinci (satul celor cinci), precum Șepteșanii și Șepteceții, dela Goești, au la origină un Șepteș ori Septici (din Șepte+eș, Șepte+iciu). La Uljanick j, Materiali, 63, 1445, Apr 5: Ciunca Stan și Ciunca Giurgiu, 2 cnezi. Cp. și dict. geogr. al jud. Iași, sub Ciunca și Corbăia. „Corbăia, pârău, numit și Ciunca, isvorăște din pădurea Brăești, de sub Dealu Mare, curge...prin s. Brăești. Albești, de unde schimbând numele de Ciorbolca trece „prin satul Goești (prin Frăteni) și Lungani...și se varsă în dreapta pârăului Bahlueț, la satul Mădârjești”.

4) Sur. II, 156, 7139 (1631) April 8: Moisi Moghilă Vodă întărește vist. Dumitru Buhuș „o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos, care este despre Crivești și începându-se această bucată de pământ dela movila săpată, din hotarul Plotunești”; ibid. 115, 7141 (1632), Nov. 2, între moșiele lui Buhuș și: „a treia parte din seliștea Plotuneștilor și jumătate din satul Căcăcești (acesta azi în hotarul Buznii) și o bucată de pământ din hotarul Târgului Frumos”. Dacă doc. din 6919 (1411), Iunie 28, nu ar fi suspect, ar fi cel mai vechiu uric al satului: Alexandru Vodă întărește lui Plotun satul Plotunești la Strungă. (Orig. la Muzeul Mun. din Iași, publicat Sur. I, 196). Cp. Bog. DȘt. I, 282 14 Mai 1484, satul Plotonești (i. Fălcu) și Sur I, 199, Arh. soc. șt. lit. I, 385; un popa Luca Plotun, în 1497, 22 Ian. DȘt. I, 99; un Ploton vist. în 1620, Sur V. 245. La origină cuvântul e rus *платъ*, plu'ă (le train de bo's flotté, le radeau), sau *платъ*, carne, piele (la chair, la pellicule) serb. plot, înprejmuire de zid, gard, și plotun (salve, décharge).

5) Rev. p. ist. arh. și fil. VII, 370-1: „Ilie Voevod...dă Matusiței...un sat pe Plotunița, în câmp, anume unde a fost Neagoe Gănescul”. Este cel mai vechiu uric al satului Gănești, jud. Iași; Ja I. Bogdan, despre Cnejii români, 14-15, doc. are data 1432, Aprilie 28.

6) Vezi harta st. major, planșa T. Frumos. Un sat Horpaz, com. Galata, jud. Iași și un pârău, după dict. geogr. jud. Iași.

7) Sur. III, 274-276.

8) A fost iazul cel mare dela Prigoreni, acum scurs.

ce l-a făcut Mîrou Bârnovschi Voevod la Târgul Frumos, acest heleşteu cu mori şi l-a dat acestei mănăstiri, dar întrun vad ce este pe un pârâu, ce se numeşte Plotoniţa şi din vale de acest heleşteu, iarăşi are Tănăsie dv. altă selişte, anume *Avrămeştii* şi vrea a se întinde cu aceste două selişti în acest heleşteu; le-am aflat cu judeţ dacă se întinde hotarul Ruscanilor în acest heleşteu pe pârâul Plotoniţa, cât se întinde în apă, a ît să fie Tănăsie dv. cu călugării, dar numai cu hotarul Ruscanilor, căci a fost mai nainte danie lui Tănăsie de a fi făcut Miron Barnovschi voevod acest heleşteu şi de a-l fi dat ac stei mănăstiri. Dar cu hotarul Avrămeştilor să nu aibă nici o treabă în acest heleşteu, pentru că l-a dat Alexandru Vvd. mai în urmă de a fi făcut Barnovschi Vvd. acest heleşteu. Domnul alege boieri şi-i trimite acolo, să cerceteze cu oameni buni şi megieşi pe unde este hotarul acestei selişti Ruscanii şi pe unde loveşte. Boerii au strâns oameni buni şi au ales 12 şi „vroia să le puie şi brazde în cap ca să spuie cu snfletele lor pe unde este hotarul şi pe unde a hotărît în zilele lui Radul Vvd. Dar aceşti oameni buni n'au vrut să iee brazde în cap, ci au arălat drept că nu ajunge hotarul seliştei Ruscanilor în valea Plotoniţei, căci s'a aflat şi uricul ce l-a avut Târgul Frumos de la batrânul Ştefan Vvd. şi seliştea Plotoniţa¹⁾ în rădiu cu valea ei n'a fost dută lui Tănăsie dv. de nici un Domn şi n'a avut nici o treabă cu Plotoniţa“. Tănăsie a rămas din lege şi călugării de la Hangu s'au îndreptat şi şi-au pus ferăie în visteria domnească. «Tănăsie să nu mai pârască pe călugări şi nici să nu mai vâneze peşte în heleşteu nicodată, ci numai călugării să aibă treabă cu acest heleşteu».

În hotarul satului Avrămeni, intră proprietar marele visternic Iordachi Cantă uzino. Prin zapisul din 7145 (1637), Martie 12^a), Tănăsie biv dvornic vinde „şupânului Iordachie marele visternic dreptu cinci sute de taleri de argintu bani gata“ satul Avrămeşti „ce iaste în ţinutul Cărligăturei, ce au fostu ascultându de ocolul târgului frumos“.

Această cu năpărare este întărită de marii boieri (între ei şi Gligoraşco Ureache mare spatar şi Neaniul dvornic), prin o carte din acelaşi an şi probabil şi zi^a): „satul anume Avrămeşti...cu vad de moară în râul Bahlueţu şi cu vecini şi cu tot venitul“ şi apoi prin o carte domnească din 7145, (1637) Mart 13 şi 7146 (1638), Mart 22^a). Iordachie e dat ca fost vistiarnic.

În acest de pe urmă se dă şi hotarnica Avrămeştilor: „hotarul acelu sat Avrămeştii să înceapă din matca Plotoniţei, dreptu spre soare răsare într-o movilă săpată de supra Berbeştilor, iar de acolia în rîdiul Hulturului²⁾, iar într-o movilă săpată, iar de acolia întraltă movilă săpată, iar de acolia dreptu în gos, pre matca Bahlueţului, până în hotarul Ciunceştilor, iar de acolia dreptu peste Bahlueţu, în hotarul lui Ureache [=parte din Bălăţei], întraltă pîiatră în ţarmurile Bahlueţului, iar de acolia dreptu peste drumul cel mari [=al Iaşilor], întraltă pîiatră, iar de acolia dreptu în matca Sârcei, preste drumul Mădărjiacilor, într-o pîatră, iar de acolia matca Sârcei în sus, în hălăşteul Gugii³⁾ şi hălăşteul Gugii încă iaste de hotarul Avrămeştilor, iar din hălăşteu în sus pre matca Sârcei până în piscul din gos de seliştea Zgăului, iar de acolia culmia dea-

1) Cred că e redactat greşit, în loc de „valea Plotoniţa, în rădiu“, care era a Prigorenilor, a lui Neniul dvornic, care era şi el între boerii trimişi de Domn să cerceteze.

2) Sur. III, 254. În Isp. şi Zăpise III, „31: «350 ug. pre Avrămeani».

3) ibid. 256-257, 7145 (1637), Mart 12. La dl. Ghibănescu greşit: Mart 15, căci în carte se spune: „i-am făcut acest zapis să-i fie domniei sale de credinţă, până-şi va face dires domnesc“, care carte domnească e din acelaşi an, Mart 13.

4) ibid. 259, 143-145 şi N. Iorga, Studii şi doc. VI, 78.

5) Harta stat-major, planşa Podul Iloae: dealul Vulturului, la Prigoreni. Acolo f. aproape şi „Rediu“.

6) Ibid. planşa Belceşti.

lului într-o piatră ce este lângă *drumul Cotnarului*, iar de acolia în *movila Albului*, iar de acolia dreptu preste *drumul Ioșilor*, în *movila* ăa mare d n ăos de drum, iar de acolia dereptu în *fântâna lui Partenie* în *țărurile Bahluețului* și loc de hălășteu în *Bahluețu*, iar de acolia dereptu peste *Bahluțu* într-o piatră din ăos de *zgăul călugărilor* [dela *Hangu*], iar de acolia în *matca Plotoniței* unde au fostu moar(ă), în *Plotonița*, iar de acolia *matca Plotoniței* spre *amiazăzi*, unde să înpreună hotarul *Avrămeștilor* cu hotarul *Popișcanilor*, aicea să împle tot hotarul *Avrămeștilor*“. Logofăt mare i călește *Gavril Mate aș*, *socrul vist. Iordache*.

Prin uricul lui *Vasilie Vvd.* din 7147 (1639), Febr. 16 și 7148 (1639), Sept. 7¹⁾, el dăruiește *vist. Iordachie* și șesul *Râtul*: „am miluit pre...*Iordachie* ce au fostu *vis-tearnic*, cu o bucată de șes ce su zice *Râtul*, ce iaste pre *Bahluețu*, *direaptă ocină dom-nească din hotarul Târgului Frumos*, ce să în.eape acea bucată de șes, din hotariul *Avrămeanilor* în sus până la moara rugătorilor r noștri călugărilor dela *Hangu*, însă nu-mai cât ține șesul“.

Este șesul *Bahluețului*, d la *Prigoreni*. Pentru nume, cp. ung. rét, fânaț, câmp, livadă (și în *Ardeal*, rât) ²⁾

Vist. Iordache se întinde și în moșia de alături cu *Avrămenii*, în *Prigoreni*.

Cartea marilor boeri (între ei *Grigorie Ureache*, vel spătar) din 7149 (1640) Sept. 19, ³⁾ adeverește că *Ion Prăjescul* ce a fost *păharnic*, *ginerel Neaniului*, ce a fost vor-nic, vinde lui *Iordachi* marele *vis-tiarnic*, drept 130 lei bătuți: „o seliști de sat pe *Plotonița* ce să chieamă la *biserica de piatră* ce în ținutul *Cârligăturei*, cu loc de hălășteu și cu tot venitul“. O vinde de-și răscumpără dela *Chiriac* o moșie a sa, *Iacobești*, din țin. *Sucevei*.

Se dă și hotarnica *Prigorenilor*: „hotarul aceștii seliște să înceape de la un stâlp de piatră ce iaste lângă *Plotoniță*(ă), aproape de *beseareca de piatră unde au fost*, de acolia drept la dial la un stâlp de piatră în podul dealului, de acolia miarge la vale la un stâlp de piatră ce sau pus lângă o carar(e) ce iaste împotriva *Horbazului* ⁴⁾ până în *drumul Pârjolitei* ce miarge acel drum în ăos pe lângă *matca văei Lupului*, deacia drumul în ăos țin la un iaz bătrân, iar din capul iazului în ăos pre *matca văei Lupului*, pân unde să înpreună hotarui *Popișcanilor*, unde iaste un stâlp de piatră lângă *matca Plotuniței*, deacia pre *Plotuniță* în sus, iar până unde stâlpul lângă *beseareca de piatră* și acolo să încheaie hotarul“. Prin zapisul din 7149 (1641), Ghenar 16 ⁵⁾, *Ion Prăjescul* fost pah. cu voia *socrului său Neaniul* vor., de la care o are, arată că vinde lui *Iordachi vist.* drept 130 lei bătuți, seliștea de mai sus. Această vânzare o întărește *Domnul Vasilie Vodă*, prin cartea din 7149 (1640) c. Sept. ⁶⁾.

Prin mărturia hotarnică c. 7150 (1642) ⁷⁾, *Zbearea șoltuzul* și 12 pângari și toți orășenii din *Târgul Frumos* arată că „*vinitau aicea dum Iordachii vist cel mare și dum. Buhuș vist.* să socotească *dumnealui* loc de n hălășteu să fac(ă) pe hotarul satului *Avrămeștilor*...și hotarul ac. lui sat iaste scris în uricile *târgului*...*vinitam* și noi să so-

1) Sur. III, 255, 278-279. „și începându-se această bucată de rovină din heleș-teul călugărilor dela sfânta Mănăstire a *Hangului*, în jos pe *Bahlueț*, pe amândouă țărmurele, până în hotarul satului *Avrămești*“.

2) A. de Cihac, Dict. d'étymologie da o rom. éléments slaves, magyars etc. pg. 523: rât, rîț, prairie, pré, și larnik Bârseanu, Doine și strigături din *Ardeal*, glossaire, 245.

3) Sur. III, 141; Isp. și Zăpise III, 2, 31: «8J ug. pre *Beseareca de piatră*“.

4) Și în alte locuri apare *Horbazului*, în loc de *Horpazului*.

5) Sur. III, 235-286.

6) ibid. 146-147; în Creșt. col. Acad. rom. 1909, 125, greșit «lui *Tudorache* vel *vislarnic*».

7) ibid 253.

cotim cu dumnealor depreun(ă) să nu s(ă) împresure vrun hotar a r in i sat. Deci am aflat hotar. l cum spun uricile dintro movil(ă) din deal costişea în ȝos până întralta movil(ă) săpata în ȝărmurele Bahlu ȝului în sus, pre unde au hotărît Banul vist. ;...că iaste pre acolea hotarul, iar Ciun eşti zic că pre acolea pre unde au socotit dumnealui să facă hălăşteu iaste hotaru lor". Era deci o neînţelegere de hotar.

lordachi vist. a stăpânit cu pace moşiile lui până la căderea lui Vasilie Lupu, când pl a ă din ȝ ră cu Domnul şi cumnatul său. 1). De altfel, în anul când avea să se hotărască soarta Domn'ei lui Vasilie Vodă, prin biruinţa lui Gheorghe Ştefan şi nestatornicia pământeni'or, aproape de aceste locuri, ȝe apa Sârca, s'a auzit zgomot de lupte)

Domnia nouă îi confiscă moşiile, pe care i le întăreşte din nou, când la 1656, revine în ţară, cum ne arată cartea lu Gheorghe Ştefan Vodă din 7164 (1656) Fevr. 26 1): „scriem domniia mea la vătămanul şi la toţi sâtenii din sat din Avrămeani dămuvă ştire d acă veȝ vedea cartia domniei meale iar voi să aveȝi a asculta de bojarinul nostru de lordachie ăau fostu visternic...căci domnia mea mam milostivit şi vam dat iarăşi lui cum aȝi fostu înainte...iar vornicelul carele lam fost pus domnia mea acolo să naibă nici o treabă".

Domnul luase de altfel „fără cale" şi hălăşteul de târgul frumos, ce iaste pre apa Bahlueȝului, ce să ȝine de hotarul târgului, cum se vede din cartea din 7166 (1658), Aril 14 4)

După moartea vist, lordachi, moşia începe să f'e împresurată de megieşi.

Prin cartea domn ască din 7173 (1665), Iunie 22, 5) Evstratie Dabija Vvd. scrie lui Dubău, pârcălabul de Cârliǵătură, «p ntru pără ce are spătăroae răpăosatului Iordachie spatarul cu Bejan şi cu Ursul şi cu popa Acsinte şi cu alȝi răzeşi a lor pentru hotarul Avrămeanilor că ni sau jăluit Spătăroae că au intrat peste hotar", ca el să meargă şi cu oameni buni megieşi: «să socotȝi şi să căutaȝi direasele pre unde va spune uricul târgului de or mearg oameni cu brazda în cap pre aceale scamne pe acolo să fie hotarul acelor sate, de va fi lovind hotarul din ȝos de iaz să fii oameni de vină şi să scoat(ă) şi diresul cel dela Alexandru Vod(ă) şi să socotȝi şi pre acela, iar de va fi lovindu hotarul în hălăşteu unde dzice ca să să cunosc(ă) (sic) şi săpăturile drumului, de să vor fi cunoscându săpăturile drumului de amândoa o părȝle de hălăşteu precum or şti oameni(i) cu sufletele lor, aşe să ȝie hotarul".

Tudo ă Dubău. cu mulȝi megieşi, din Găneşti, Popişcani, Mădărjaci, Scorȝăşti, Frăteni, Munteni 6) Obrjeŋi, Pieşeşti, cercetează hotarul, cum se vede din scrisoarea, din 7173 (1665), Iulie 25, 7) din Avrămeni: „pentru o pără ce are dumneaei Spătăroaea lordăchio e cu Bejan din Cunc şti şi cu U sul de acolo şi cu popa Acsânt e de Brăeşti şi cu Iftimie fiȝorul popii lui Sămion ş' cu Coste şi cu Mihalcea nepoȝi lui Varlaan şi Gavril a Gigorcii şi cu Andonie ginerile lui Toader de Ciunceşti şi cu alȝi răzaşi de acolo p ntru hotarul Avrămen lor ce sa împreuna cu hotarul Ciunceştilor. Deci pâra şi

1) Miron Cosin, ibid. vol. I, 301. Vasilie Vodă s'au sculat cu toa'ă casa lui şi curte şi cu boierii de curte şi au purces den Iaşi spre Hotȝn. Atunci ce slujbă am făcut lui lordache visternicu prin multe cuvinte nu lungesc; eară nima agonisitei lui am trecuto la Cameniȝă şi o am dat la un prieten a tătın meu, anume Mihai Stegariul".

2) Satul, de azi, cu numele Sârca, nu era. Cp. la Kogălniceanu ediȝa I-a I, 316, Miron Costin: «Tocmise oast a sa Vasilie Vodă, cuprinzând drumul care vine dela Târgul Frumos peste Sârca».

3) Sur IV, 2.

4) ibid. 4

5) Sur. IV, 51-52.

6) Azi Jora, lângă Tâgul Frumos.

7) Sur. IV, 33-34.

pricea dumisale Spătăroaiei cu acești oameni. ave ei împreună dintru movila săpată ce iaste în protiva *Readiului Hulturului* deasupra hăleșteului dumisale spătăroaiei. *Ciuncești* așa zice că la hotarul dintr'ă movilă sapată, dreptu la vale, pre un drum vechiu ce lovește în Bahluețu, iară direasăle dumisaale Spătăroaiei scrie dintrăcea movilă săpată, peste piscul și de acolo dreptu în satul mai ăos de iaz". Răzeșii se împacă cu s, ătăroaia și se pun semne Avrămenilor dispre Ciuncești.

Nu pot spune pentru ce a fost șesul Râtului, „cât il cosă spătăroaia Iordăch'oiaia", secve truit și dat Aniții din Gănești, cum se vede în o socotință, făcută în 1845, iuni 24, de arbitru Enacache Dragoș, după un doc. dela Eustate Dabija Vodă, din 7173 (1665), iuni 6 și de la Duca Vodă, din 7173 (1665), ¹⁾ (după Sept.).

O pricină de pără, peste vreo zece ani, va fi șesul Bahluețului de la Bălț și.

Nu cunosc, decât dintro carte de judec tă, de mai târziu, dania ce a făcut-o către Iordachi vist. Iftimia, păhărnicea-ă, fata lui Gligorie Ureche, pentru o par e de șăs, ce să chiamă Râtul, „până unde să împreună cu hotarul Bălț ților" ²⁾, pe Bahlueț, dar același șes îl dăruise cealaltă soră, fată a lui Grigorie Ureche, Alexandra, lui Gligorie Hăbășescul, prin un zăpis, din 7179 (1671), Mai 25, scris din satul megieș, Lungani, Alexandra își avea șederea : „Alexandra, fata vornicului Ureche, cu soțu meu paharnicului lui Chiriac scriu... precum am dat.. vornicului lui Gligorașco... *farmurele cu șusul Bahluețului până supt coastă... ca sui hie moșie...* [Martori:] : eu am (s)cr's popa Toader din Frăteni, duhovnicu dumisale Alexandri căce mam tâmplat la răul dumisale... și popa Gligorie din Goești și popa Acs'ntie din Brăești". ³⁾

Acest loc va fi priciră de pără și pentru că va fi confundat uneori cu „odaia Gugii". Pe lângă acest loc, căpă at, prin o danie, fără cale, cum vom vedea mai jos, vornicul Gligorie mai avea loc căpătat din hotarul țargului o altă bucată, ce mai târziu va intra în trupul moșiei Prigorenilor. Acest lucru se vede din cartea Domnului Ștefan Petru Vvd. din 7181 (1672), Sept. 1, Hotin ⁴⁾, prin ca e miluește pe Gligorie Hăbășescul ce a fost vornic mare cu loc din hotarul Țargului Frumos, „din dialul Zgăului, locul de curmeziș, adecă pre lat pân(ă) unde să timpină cu hotarul satului Prigoreanii, iară în lungiș până unde cade locul în Bahlueț". Acest loc se și alege de vornicul Irimilcea cu megieși și oameni buni și bătrâni ⁵⁾ : „am mărșu den matca Srcii pe muchea delului Zgăului den sammu în sammu până în Bahlueț". Intre megieși și oameni buni sânt și popa Vasile din țargul frumos și popa de Frăteni, apoi răzeși din Mădrăjeaci și Ch'riac biv păharnic și „dumnealul Neculce biv vist rnic". Mărturia e din 7181, (1672), Noev. 24.

Acest visternic Neculce e tatăl marelui cronicar. El avea de zestre, Prigoreni, Avrămenii, Rātu și celelalte părți, prin soția sa Catinca, fiica visternicului Iordachi Cantacuzino și a soției de a doua a lui, a Alex ndrei, fată logofătului Gavrilaş Matiaș. ⁶⁾

1) Arh. stat. Iași, trans. 1788, op. 2039, dos. 438 fila 38 și 45.

2) Hotarul Bălțaților e partea ce nu fusese a lui Nestor Ureche. Bălțații erau din vechime a măn. Moldoviței, cp. o notă mai sus. Se vede că șesul, în continuare, se chema tot Râtul. V. mai jos sub 7187 (1679), Iuni 15.

3) Sur. IV, 64. În „Satul Goești" din bul. Ion Neculcea, III, 36, interpretăm greșit acest document ; „e vorba probabil de partea ce Urecheștii o stă-răneau în Lungani", când în realitate este partea lor din Bălțați. Vezi moșile lui Nestor Ureche, Sur. II, 168-171.

4) Ghibănescu, Surete, manuscrise, VIII, 775.

5) Ibid. 772.

6) Pentru date v. Tanoviceanu, Contib la biografiile unora din Cronicarii Moldoveni, Anal Ac. rom. seria II, tom. XXVII, secția istorică ; același în Arhiva din Iași vol. II, 332 ; N. Iorga, Studii V, 55, 405, 406 ; același, Studii XXII, 61 și Ist. lit rom. sec. XVIII, I, 236.

Căsătoria vist rnicului Neculce cu Catinca se va fi făcut în 1670, căci se pare că din acest an e foaea de zestre ce o dă Alexandra fiicei sale Catrina. ¹⁾

Intrucât privește ascendenții vistericului Neculce, tatăl cronicarului, nu văd o legătură precisă de fiu și tată între el și Neculce Blănar, ca aceia făcută de către Tanoviceanu. ²⁾ Vistiernicul Neculce era un om cult, „căci fata lui, Sanda, soția lui Doni visterul din Țara Românească jăluindu-se în potriva fra elui său Ioan Neculce hatm. în 20 Iunie, 1728 (7236) spune: Și a.1 fost câteva cărți grecești ale tatălui meu, fiind tatăl meu spudeos (sic) precum îl știu toți” ³⁾.

Anul 1672, e anul nașterii marelui cronicar, Ion Neculce, fiul visti rului, cum spune însuși cronicarul în o mărturie către Domnie, din 7240 (1732) Iulie 10 : ⁴⁾ „vei ști Mărie ta că eu rămânând mic de părinți, de tată, am crescut în casa dumisale Iordachioae visterniceasăi cei bătrâne, care mi-au fost moș(e) [— bunică] .. și vrâsta me este de șezuci de ani... Și la vre(me) Mării sale lui Cantimir Vod(a) am fugit în țara munte-niască [în 1686] de răul Leșilor șamșezut 4 ai cu toată casa noastră. Și acolo au murit moșe noastră Iordăchioae și noi viind în țară înapoi cu unchiu meu Iordache stolnicul, ficiorul Iordăchioae cei bătrâne... etc.”.

Tatăl cronicarului a murit curând, prin anii 1677 sau 1678, căci în 1679, Iunie 15, mama lui, Catinca, era răritată d -a doua oară, cu Enache Gramaticul (v. mai jos). Legăturile între copil și tatăl vitreg nu vor fi fost dintre cele mai bune, căci altfel cronicarul n'ar fi crescut în casa bunicăsa, visterniceasa Alexandra. Dealtfel nici tatăl vitreg nu era să trăiască mult ⁵⁾.

Locul lui Gligorie Hăbășescu ce a fost vorn'c, ce mai târziu va intra în hotarul lui Ion Neculce, cronicarul, este întărit din nou de către Ștefan Petru Vodă, prin o carte dată din Iași, în 7181 (1673) fevr. 14, care loc e și ales de Irîmicea vornicul de gloată : „începătura hotarului să înceape dintrapa vâei ce se chiamă Sirca drept în gios pe dialul Hohorăești pre deasupra Zgăului prin movila găunoasă drept în gos până în Bahlueșu, pre unde sau pus și pietre și în lat locul în gios de curmeziș până unde să tâmpină cu hotarul satului Prigoreanilor și să aibă ași face și hăleșeu în valea Sircii și neoprit să fie locul de rupt brazde și în ce'k parte de șăsul Sircii și cât va îneca apa în sus înecat să fie pentru căce după slujba lui că driaptă datau dumnului și șeas[e] telegari frumoși și doi cai buni bergheri îmblatori de iem dat domnia mea în treaba noastră și a țărâi noastre când au vinit cinstitul împărat Soltan Mehmed cu mari oști de au luat Cămenița ⁶⁾).

Prin un act de danie din 7181 (1673), Iunie 8 ⁷⁾, Chiriac biv cășnic și femeia sa Safta dănesc lui Gligori Hăbășescu hatman și giupânesii sale Safta „o bucată de loc din hotarul ce să chiamă Odaea Gugii, careli am eu danie de la fâmamă mea dela Alecsandra, ce au răpousat fata lui Gligorie Urea he, ce ias.e la ținutul Cărligăturii pre apa

1) Cr. col. Acad. rom. 1909, pg. 126.

2) Loc. cit. Un Ion Neculce este arătat ca nepot a lui Șerban de Cozmești, în 7181 (1672) Noem. 16, Isp. III, ²⁾, 141.

3) Tanov. loc. cit. 16 ș Cr. col. ac. rom. 1909, 129. La Tanoviceanu e arătat, ș ca sulger, probabil după doc. din 1777, Sept. 15, unde Enachi Doni vel spătar din Țara Românească e arătat ca nepot al visti rnicesei Sanda, fata sulgerului Neculcea, în Cr. col. cit. pg. 132. Cp. însă pg. 128, 7231 (1723) Mai 20.

4) Arhiva din Iași, vol. II, 332, N Iorga, Stud i V, 55 (aici Iunie 10).

5) Acest al doilea soț al Catincăi Neculce îl face pe Tanoviceanu să bănuiască că : „Neculce Blănarul—tatăl cronicarului—se poate să fi purtat și numele de Enache Neculce”, confundând pe al doilea soț, Enache, cu primul, vistiernicul Neculce. Contrib. 16.

6) Ghib, Sur. mscr. VIII, 801.

7) Ibid, 780

Bahluețulu'... din Bahlueț pre lângă hotarul Bălțaților pre drumușor până în drumu cel mare și pre drunul cel mare în sus, pre drum până unde să tîmpnă cu hotarul Prigoreanilor și de acolo drept pre lângă hotarul Prigorianilor până dreptu apa Bahluețulu'. Intre martori: preutul Vasile de Târgul Frumos, preutul Toader din Frătian și alți răzeși de acolo și din Scorțești.

Dania aceasta se mai făc se odată vorn. Gigorașco, în 1671, Mai 25 de paharnicul Chiriac și soția sa Alexandra Alexandra, fata lui Urech a murit, probabil, în cursul anului 1672.

Nu știu aproape nimic despre biserica de piatră din Prigoreni, care la începutul veacului al XVII e arătată numai prin expresia „unde a fost”, — deci se cunoșteau încă ruinele vechii biserici de piatră, din vechiul sat, care la aceiași dată era numai selștei dar în 7184 (1676) Mai 12 e pomenit Ionașco preot de Prigoreni.)

Prin cartea din 7185 (1676), D c. 21), Antonie Rusă Vv. în aștește l i Gligorie Hăbășescul, fost hatman, dan a de la Ștefan Pet u Vvd. o bucată de loc „din hotarul târgului nostru ce să chiamă targul frumos”.

În doc. din 7185 (1677), Fevr. 16 și 20, apare ca martor, la o danie și o vanzare, că ră Ion Costin, tiul lui Miron Costin, în satul Românești, dela Cărligătură, pe lângă alți martor din Popișcani și Cudrești, Gligorie Mareș de Prigoreni.)

Pentru locul Hăbășesului—mai a oi a lui Ion Neculc —și pentru o neînțelegere de hotar, este importantă mărturia de la Catargiu post și a pârcașului Costantin de Târgul Frumos și răzeși de Codrești, Frăteni și Scorțășli, din 7187 (1679), Fevr. 20 (scris în Albești) 1): Să întrebe pentru două mori pentru care a fost gâlceavă între hatm, Hăbășescul și jicnicherul Manolachi, «care au ieșit Manolache jicnicherul șau înecat moara d[um]i sale Hăbășescului». A întrebat pe megeși: «fostau vad vechiu și mai fostau mori a cuiva unde au ieșit Manolachi jicnicherul au nau fost. Deci oamenii așa au dat samă cum au fost mori a vlădicăi lui Agafton și leau dat unui nepot a lui Floții și după ce leau dat sau stricat acele mori șau stăpânit acel vad până acum ce leau ezit Manolachi jicnicherul sau mărturisit și Ștefan ginerele popii cum au cărat pâne pe acolo pre la acel vad și înglodând carul acolo au lovit carul cu dricu, care au luato Nacul ot vist. de acolo din țarmurile Bahlueț lui, iară mori nime nau apucat făcute acolo. Iar pentru moara d[um]i sale hatm. Hăbășescului carii făcută mai sus așa au dat sama oamen[i], cum au ieșit Banul în zilele lui Vasile Vodă, iar vad vechiu nau fost acolo ce rupândușă acel iaz unde au ezit Banul, ieșind hatm. Hăbășescu iarăși de au făcut moară, au ezit mai gos ca patru stânjeni de au făcut iaz, iară pentru moara hatmanului Hăbășescului easte înecată pînă în podul morii și să apă pe matca Bahluețului în gos pre locul Hăbășescului de 210 stânj. mai gos de moara Hăbășescului».

Interesantă e cartea de judecată din 7187 (1679), luni 15), dela Duca Vodă: «sau pârît de față... boiarii noștri Enachie gramaticul cu Gligorie Hăbășescul șau fost hatman pentru o parte de ocină ce să chiamă șasul Râtlul, pâna unde să înpreuna cu hotarul Bălțaților ce iaste pre Bahluețu în ținutul Cărligaturii, dzicându... Enachie gramaticu'... că iaste a lui driaptă ocină și moșie de la socrusau Iordach e vistiarnicul, 2) iar lui Iordachie vistiarnicul iau fostu danie de la Ifimiia păhârnicasa fata lui Gligorie Ureache... precum ne-au arătat și zapis». Gligorie Hăbășescul dă seamă că-i este și lui danie acea

1) V. A. Urech, Miron Costin I, 153.

2) Ghib. Sur. mscr. VIII, 803.

3) Sur. XIII, 13, 14.

4) Ghib. Sur. mscr. VIII, 762.

5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 782,

6) Prin căsătoria lui, cu Catrina, mama cronicarului Ion Neculce.

parte de loc de la calaltă față alui Urech, de la Alexandru a. „Domniia mea... am socotit să nu fie făcutu așa danie rău vreuna dintrăcele două fete a lui Ureache vornicul și fiindu dumnialui Alexandru Buhuș hotmanul de casa lui Ureache vornicul am porun it Domniia mea de au scos izvodul cel de împărțială ce sau împărțit ficiorii lui Ureache vornicul și sau aflatu cum la împărțială sau fostu venit Afteimei păhănicasăi așa parte de loc care sau dat danie lui Iordache vist'arnicul“. Domnul cu tot sfatul judecă după legea țării, ca Gligorie Hăbășăscul să n'aibă treabă cu acel loc, căci Alexandra fata lui Ureache n'a avut treabă cu partea surorisă lfteriei și zapisul cel de danie s'a rupt, dându-se lui Enachie Gramaticul șăsul Rîtul, pe Bahlueșu până unde să înpreună cu hotarul Balțașilor.

În 1679, stăpîn al Prigorenilor, Avrămenilor și al șesului Râtul era deci Enachie Gramaticul.

Păra era mare între cei doi megieși de moșie, Gligorie Hăbășăscul și Enachie Gramaticul și pentru că se jeluia Enachie Gramaticul gine ele lui Iordache, că pe când a dat Petriceicu Vodă a ea bucată de loc din hotarul Târgului Frumos, i-a lua și lui o bucată de loc din hotarul satului Prigorenilor. Oameni buni, megieși, preutul Iachim de la biserica domnească din Tîrgul Frumos, preutul Ștefan de la Munteani, Mihalcea de Codrești, Dumitrache de Scorțești, S ratul Dicăș de Mădrăjeci ș. a. merg unde să tîm-pină hotarul Prigorenilor cu hotarul târgului și dau mărturia din 7188 (1679) Noem. 20¹⁾ Enache gram. a zis că n'are oameni, ca e să poată arata bine hotarul. Târgoveții au spus că ei știu toate semnele hotarelor pe unde a ținut Iordache vist. hotarul Prigorenilor și pe unde a ținut târgul. „Și au luat brazdă în cap și au purc s, anume Dumitrașco Șoltuzul și Savin și Bilușca den fântâna lui Partenie peste niște pămînturi în movila că mare.. drept în sus, peste drumul cel mare în *movila Albului*.. în sus pentre răspântiile *drumului Cotnarului* și a drumului ce vine despre movila Albului și deacelea treace peste drumul Catnarului și ia culmea dealului pînă în buza piscului cei din Țos de *săliște Zgăului* și coboară dreptu în matca *Sircii*. Deci Enachie gram. să apuca de alt dial cei diasup a Zgăului căi acela hotarul, ce acela nu era piscu, nici avea culme, nici în drumul Cotnarului da, ce rămânea departe de drumul Cotnarului din sus și toți au grăit că să acolisăște fără cale că Iordache n ci odată pe acolo nau ținut, că au fost loc domnescu.. Deci noi iam zis de are niscăi oameni să știe mai bine decăt aceștia săi aducă. El au zis că nare ce au scos un ispisoc de la răpăusatul Vasilie Vodă, *iscălit de Gavrilăș logofăt socrul lui Iordachie* 2). Ispisocul scrie cum au arătat și acești oameni; „și au purces din *buza dealului* cei din Țos de *săliște Zgăului*, pe culmea dealului peste *drumul Cotnarului*.. între drumuri.. în podiș.. în movila Albului.. lângă drumul cel mare... drept în movile că mare.. la fântâna lui Partenie...; șau văzut gramaticul că au înblat fără cale“. Se măsoară locul dat de Petriceicu Vodă Hăbășescului, din hotarul Târgului; din capul hotarului dispre Sârca drept peste Zgău, în muchea dialului *Hohorăeții* s'au aflat 11 odgoane, 40 de stînj., apoi în jos prin movila găunoasă și „am măsurat și la mijloc“ s'au aflat 11 odgoane, 24 de stînj.; deacolo drept în Bahlueș și s'a măsurat drept în fântâna lui Partenie și s'au aflat 12 odgoane. Atîta-i locul.

Anii ce via, îndată, sînt grei pentru Moldova, sînt ani de năvăiri străine, de pradă și foc, de sabie și sânge. Prigoreni așezați alături de drumul cel mare al Iașilor au avut multe de suferit, din partea Leșilor, pe deoparte și a Tătarilor, de alta, în 1686. Ion Neculce, după moartea tatălui său, vist. Neculce, era crescut la Blăgești, lângă Pașcani,

1) Gh. Sur. mscr. VIII, 804.

2) Prin Alexandra, a doua soție. Prin întâia soție, Catinca, Iordachie vist. era gine-rele lui Coste Bucioc vornicul și-a Candachiei, fata marelui logofăt Pătrașco Șoldan (1610), Vezi Tanoviceanu, în Arhiva de Iași, I, 331.

în casa bunicii, Alexandrii, lordăchioae visterniceasa. ¹⁾ Era destul de mare, de 14 ani și a trăit și văzut lucrurile pe care ni le povestește ²⁾: „Eaia în al doile : n a domniei lui Cantemir Vodă coboritu-s'au Craiul leșesc Sobiețchi cu toată puterea sa și cu toți hatmanii săi... și cu multe podgheazuri în toate părțile, în toată țara Moldovii, pre la Ocnă, pre la Bârlad, pre la Bujoreni, de n'au rămas un loc nepădat și nestricat,.. Atunce mulți boieri și ȝupâneșe sărace și au lăsat casele și au fugit în țara Muntenescă de răul talhăritului. Atunce Craiul Sobiețcht s'au coborît în gios pin târg pin Iași și au mers în gios pe Prut până la Pagul și de la Pagul n'au putut merge mai înainte și s'au întors înapoi, că i-au eșit Turcimea și cu Tătărimea înainte și s'au întors încongiurat de Tatarl... și s'au întors eară pin Iași înapoi... și au lovit pe la Târgul Frumos și n'au agiuns obuzului leșesc apă heleșteul cel mare de la Prigoreni... Atunce au ars Leșii și Tatarii multe curți boierești la țară și la Iași. Ars'au în Lurgani, în Obrejeni. . în Doroscani,... în Albești, în Brăești, în Prigoreni, în Gănești „în Târgul Frumos... etc.,—tot curți sindilite boierești au ars atunce“.

În acest, an moare de sabie și tatăl vitreg al cronicarului : „Tăiat-au atunce Leșii cu Cazacii pre domna Ruxanda fata lui Vasilie Vodă la Cetate la Neamț și pe Andrieșoae și pre Enachi gramaticul, fiind camaraș la Ocnă“. Și aici, din felul cum vorbește de tatăl său, vedem că relațiile între ei nu erau bune.

În 1690, Ion Neculce se întoarce din Țara Munteniască ³⁾, cu unchiul său lordach stolnicul și poate și cu maică-sa, Catrina, la Prigoreni.

§ 4. În veacul XVIII-lea. Moșia Prigoreni, cu Avrămenii și Râțul ajung în stăpânirea cronicarului.

El se căsătorește în Iulie, 1701, cu Maria, fata hatmanului Lupu Bogdan și a Ruxandei. ⁴⁾ Soția cronicarului moare în 1738 ⁵⁾. Sora lui, Maria, se căsătorește cu Ștefan Luca biv vistier, în 1704, cum reiese, parecă, din zăpisiul din 7212 (1704), 4 Mart ⁶⁾ : Catrina vistierasa fata răpăusatului lordachi Cantacuzino biv vel vistier, cu fiul ei Ioan biv agă și cu ginerele Ștefan Luca biv vistier... neavând bani la nunta fetei ei, s'a sfătuit cu rudele și vinde satul Pohorlăuți lui Constantin Turculeț. Moșia o avea de la tatăl, lordachi Cantacuzino și de la mama lui, Alexandra, fata lui Gavrilăș biv vel logofăt. Între martori : Ioan Neculce vel agă și Ilie Catargiu biv vel comis.

Cealaltă soră, Sanda, se mărită cu Done vistierul muntean, fiind astfel bunică, după mamă, lui Ienache Văcărescu ⁷⁾

1) Mărturie a lui din 7240, (1732) iulie 10 (v. mai sus) : „Și noi fiind în țară [din Țara Muntenescă] înapoi cu unchiu miu lordache stolnicul ficiorul lordăchioae cei bătrâne am găsit acel sat [=Blăgești] împrăstet neavând cinei stăpâni. Și după ciam vinit iau strânsu iar pe toți pe cii oameni la un loc la sat la Blăgești. Și după moarte unchimiului lordache stolnicul ranând ȝupâneasa unchimiului lordachi stolnicului săracă [=văduvă] sau așezat la sat la Pașcani cu șidere“. Arhiva din Iași, vol. II, 332 și N. Iorga, Studii V, 55.

2) Kogălniceanu II, 256-257 și A. D. Xenopol, Ist. Rom. IV, ed. I 346-347.

3) Arhiva de Iași, vol. II, 332, N. Iorga, Studii V, 55.

4) Din 7209 (1701), Iulie 11 e „foaia cu însemnare a Lupului Bogdan biv hatm, de moșii, ȝigani și bucate ce a dat fiilor săi lui Ion Aga și Mariei. Cr. col. Ac. rom. 1909, 127; Tanoviceanu, Contrib 17; N. Iorga, Studii XXII, 61 (pomelnicul de la bis. Prigoreni). VII de zestre, 1704, Oct. 31 Cr. col. cit. 127.

5) Tanoviceanu, Contrib. 17; Cr. col. cit. 129, 7246 (1738) Ian. 20 : „Izvod de ce s'au cheltuit la moartea soțului mieu Marii (soția ? vornicului Ion Neculce)“.

6) Tanoviceanu, cit., N. Iorga, Studii V, 405, 6'9.

7) Tanov. cit. și spița; N. Iorga, Studii V, 699.

Această nuntă a avut loc în 1707¹⁾.

Din 7210 (1702) Iulie 18²⁾ avem documentele de „împărțala satilor precum am socotit și ni-am învoit frățeste..sate, moșii și țigani și vii la Cotnari...de la maica noastră Catrina visterniciasa...” și foaia de împărțală de avere, cuprinzând „parte lui Ion aga”. Prigoreni și celelalte moșii al pite au venit în partea lui Ion Neculce.

În 7212 (1704), pentru întâia dată întâlnesc, în documente, pe Ion Neculce, ca proprietar în o bucată de loc, alături cu Prigoreni. Mihai Racoviță Vvd. dăruiește „din moșia Târgului Frumos vorc (?) Neculce o bucată de loc din Bahlui (sic) până în hotarul lui Buhuş [=Dădeştii] și de a olo piste Sârca pe la doi stâlpi vechi până în pârâu și pârâu în gos până în gura lui”³⁾

Stăpânirea lui Neculce se întinde și în hotarul Hăbășescului. Și în privința aceasta este foarte important zapisul din 7215 (1707), Mai 15.⁴⁾

Toader Hălășescu pârălabul și cu fratele său Șef n postelnicul, feciorii lui Gligorie Hăbășescul hatmanul dau zapis la mâna lui Ion Neculce spatarul cel mare: „a-giungândune pre noi vreamea la lipsă și datori fiindu la Turci, întraltu chipu nam avut cum faci ce am căzut la dumnului spătariul cu rugămintă ca s cumpere o bucată de loc de la noi ce avăm (sic) din hotarul Târgului Frumos”. Lor le este danie de la părinți și de la Ștefan Petru Vodă⁵⁾. „Deci noi având mare nevoe și strângându-ni Turcii de bani ce eram datori întrebătunia n toate rudeli noastre și nime dintru niamul nostru nu sau aflat să cumpere acestu loc fără de cât dumnului vel spataru Ion, fiind dumnului răzăm și hotărândusă acea moșie a noastră cu satul dumisale Prigorianii și în lungul hotarului și în curmeziș tot împreună) cu hotarul dumisale cu Prigoreanii, am căzut noi de a noastră bun(ă) voe cu rugămintă după dumnului ce să cumpere aă moșie”; și o vinde drept 80 lei bătuți.

Vânzarea se face în lași. De s'ar scula cineva din seminția lor, să întoarcă: „noi să avăm (sic) a da dobânda banilor din dzeaci unsprăzeaci pi lun(ă), căci dumnialui încă au luat bani cu datorie de la Turci de nau dat noă, văzânduni că sintem la nevoe și nau avut ce s faci dumnialui pen'ru rugămintea noastră”.

Anii ce urmează sânt de greu zbucium pentru Ion Neculce. În apropiere totdeauna de Domn, a luat parte activă la toate întâmplările Moldovii. În 1693 postelnic⁶⁾, sub Antioh Cantemir, în 1699, vataș de aprozi⁷⁾, în a doua lui Domnie, în 1705, e spatar mare⁸⁾. E trimis din partea Domniei, în 1706, să ia parte la nunta fiului lui Brâncoveanu Vodă, Dinul, cu fiica vornicului Ioan Balș din Moldova.⁹⁾ În anul 1707, e urmă-

1) Cr. col. cit. 127, doc. din 7216 (1707), Sept. 1 „Izvod de cheltuiala ci-am făcut noi (Ștefan Luca treti log. și Ion Neculce biv vel spătar) cu zăstre surorii noastre Sandii la nunta ei când am măritat-o după Doni vel căpt. din Țara Românească, osebit de ce au avut ia de la maica noastră Ecaterina visterias(a) fata lui Iordachi Cantacuzino cel bătrân”; ibid. alte 2 doc. din 1707 și 7216 (1708) Mai 12: „Izvodu de zapis(e) ot parte Sandi ce s'au dat la dânsa”.

2) Cr. col. cit.

3) Arh. st. Iași, tr. 1788 op. 2039, dos. 440 fila 49.

4) Ghib. Sur. mscr. VIII, 765. Pentru datorii ale lui Neculce la Turci v. Cr. col. Ac. rom. 1909, 129, 1737, Mai 18.

5) Pentru aceasta vezi m. sus.

6) Ediția Kogălniceanu II, 23, vorbind de nuna lui Constantin Duca Vodă cu fiica lui Brâncoveanu: „și cu Ioan Niculcea... eram tânăr postelnic și mergeam cu alți postelnici împreună, cu toiașe a mână pe gios înaintea Domnului”.

7) Ibid. 2°.

8) Ibid. 313: „și pre mine Ioan Neculce din sulgeria cea mare m'au pus spatar mare.

9) Ibid. 315—316.

rit de bănelile lui Mihai Racoviță Vodă,¹⁾ cu care apoi se înjoacă. Sub Dimitrie Cantemir, în Noembrie 1710, e numit iarăși spătar mare²⁾ și joacă un rol dintre cele mai mari. Incredințat că Rușii n-î vor izbândi în potruiva Turcilor, mult a stăruit de Cantemir „să scrie să se întoarcă Moscalii înapoi... și să se lasă de Moscali, că poate să-i bată Turcii și Tatarii or robi țara Puiu pre Dumnezeu martur că așa i-am zis și tare am statut ca doară l-oiu întoarce și n'am putut“. ³⁾ În războiul de la Stănilești e mâna dreaptă a lui Cantemir, ca hatman ⁴⁾ și pierzându-se lupta, fu unul dintre cei 24 de boieri ce întovărășiră pe Domn în Rusia. ⁵⁾ Ai i o duce greu Neculce cu strănătatea și dorul de țară și după 2 ani trece în Polonia. ⁶⁾ Se îngrijea mai tare cronicarul de viitorul copiilor lui ⁷⁾ decât de el și se vede că a avut unele neîntâlmiri și din partea lui Cantemir ⁸⁾.

El vroia să vină în Moldova, dar Lupul vornicul, care căpătase, de la Domnul Nicolae Mavrocordat, satele boierilor prib gi în Rus'a, îi sta împotriva ⁹⁾.

În 1719 sub Mihai Racoviță, vine înapoi în țară ¹⁰⁾: „Atunce și mie mi s'au isprăvit ferman de la poartă de pace și am venit la pământul meu zăbăvind în străinătate nouă ani, doi ani la Mosc, și șapte ani în țara Leșească cu multe valuri și supărări, carele nu le pot înșira cu condeiul meu; și viind la Mihai Vodă toate moșiile ce-mi luasă Lupul mi s'au dat înapoi și am trăit la casa mea până astăzi“.

Numele de Avrămești, ca sat, nu se mai pomenește, din pricină că satul de alături Prigoreni, unde erau casele lui Neculce, se mărește din ce în ce mai mult și capătă însemnătate, schimbând, în „Prigoreni mari“, numele satului ce din vechiu se numise Avrămeștii.

În 1712, în domnia a doua a lui Nicolae Vodă Mavrocordat, erau Suedezi și Leși

1) Ibid. 318: „tâmplându-se de eram și eu de casa lui Antioh Vodă, m'au fost pus și pre mine într'acel izvod să mă prindă și până a sosi Siimenii la gazdă-mi eu am prins de veste și am apucat de am încălecat și am fugit în țara Leșească și acolo mi s'au tâmplat și mie de am zăbovit câțeva vreme până mi-am făcut pace cu domniea și am venit înapoi la casa mea și n'am avut despre mine nici o nevoie și am avut cînste și căutare în zilele Măriei sale“.

2) Ibid. 333: „ear mai de credință și mai ales toate trebile Domniei era după mine Ioan Neculce vel spatar“.

3) Ibid. 341—342

4) Ibid. 355 și urm.

5) Ibid. 366.

6) Ibid. 373.

7) Ibid. 373: „Deci de viața mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copii mei la ce vor rămâne, că numai doar sălțați să fie, eară la alte boierii nu încapu feciorii unora ca acestora“.

8) Ibid. 373—374: „Ori cât îi fi în cînste la vre un Domn...eară cu Domnul nici odată să nu pribegești, macar cum ar hi...Nădejda Domnului este ca sâninul cerului și ca încetul mării; acum este sânin și se face nuor; acum este marea lină și se face furtună“.

9) Ibid. 380: „ear mie lui Ioan Neculce hatman îmi sta mare pedecă ca să nu pot veni în țară, să-mi fie el moșiile“. Un doc. de mare importanță, în legătură cu această chestie, e cel publicat de Tanoviceanu, în Arhiva de Iași, IV.

10) Ibid. 396. Și Cr. col Ac. rom. 1909, 1718, Dec. 14, Hotin: Iamandi clucerul îi scrie lui Ion Neculce că a vorbit cu Măria Sa Pașa pentru întoarcerea sa în Țară și moșiile i le va da, după întoarcere, cum le-a dat și visternicului Ștefan Asemenea 7227 (1719) Iunie 2, Scrisoarea autografă a lui Nicolae Alex. Vvod. către al d-sale și cînstit bun prieten și de bine voitor Ion Neculce biv. hatman, în țara Leșească, în care îi scrie: „că și în domnia noastră dintăi n'ai fost uitat dumneata de noi, ci încă și ferman a uncea am fost scos de la stăpâni ca să vii dumneata în patria dumitale(e) și acel ferman au fost la Iamandi și ne mirăm cum n'au venit la mâna dumitale“.

ce iernau în Moldova. „Atunce au venit poroncă și la Nicolai Vodă pentru Șvezi și Leși ce ernează pin țară să-i scoată și să-i gonească din țară; ear Șvezii auzind s'au închis câțiva în curțile de la Prigoreni în ținutul Cârliștii și se apara din casă de nu putea strica nimică calarașii Moldoveni ca să-și scoată; și au triimes calarașii înapoi la Nicolai Vodă de au întreat, că întralt chip nu pot să-i scoată, ce numai doară să dea foc caselor; dar Vodă n'au priimit să i lasă să aprinză casele, ce le-au zis să stea pe departe de dânșii¹⁾. Aceste curți erau chiar ale lui Neculcea.

În vremea pribegiei lui Neculce și megieșii lui de moșie, din Albești și Scorțești căutaseră să-i împresoare moșia. Prin cartea din 7230 (1721) Noemb. 15, Mihai Racoviță Vvd. scrie lui Darie Donici vel vornic, în pricina jalbei lui Ioan Neculcea hatm. „pentru un loc ce este un șes de hăleșeu pe apa Bahluiului din gios de hăleșteul Prigorenilor, care acel loc este danie dumisale de la Antemia fața lui Ureche și înstrăinândușă dumniului din țară sau sculat Cazimir și șau făcut moară zicând că iaste locul lui de Albești și să scoată și alți răzeși de Scorțești den sus de a'ea moară²⁾ și-i cuprinde loc, zicând că este lor. Darie Donici să oprească moara și să le dea zi și cu oameni bătrâni, ce „or merge cu brazda în cap“ să îndrepte hotarul³⁾.

Interesantă e cartea Domnului Mihai Racoviță din 7230 (1722), Mart 9^{a)}: „Facem știre cu această carte... cui să cade a ști pentru dumnului Ion Neculcea biv hatman că tâmplândușă de au venit țariul moschiceascu cu oști aice în țară la noi și chinândușă Dumitrașco Vodă la țariul și pe urmă ducândușă Dumitrașco Vodă cu Muscalii, dumnului Ion biv hatman fiindu de a'ea cusă⁴⁾ slugă⁵⁾ nau cutezat a sta în țară ce numai iau căutat a lipsi den țară și așe i sau tânplat zăbavă din multe pricini a vremilor neașazate în pământul nostru de au fostu înstrăinat 10 ani și la a'ea înstrăinare mulți șau urnit gâlceville lor cu numili dumisale și mulți poate săș hi luat și cărți de la Domnia sa Neculai Vodă și de la Domnia noastră asupra dumisali hatmanului Ion ca s(ă) hi dat rămas din niscarița pricini și platnic, nehiindu dumnului față, aflândușă înstrăinatate, car(i) poate vunii să hie luat cărți și pe moșiile și pe țiganii dumisale și acmu din poronca prisăninatii porți de ertare mam milostivit și domnia me și lam adus la pământul său și acmu după ce au venit în pământul său, nime dintracie ce sor hi făcut cărți pe moșii sau pe altele, nu s(ă) pomenescu fiindu dumnului față, cari jălui cum și dumnului cumnatul dumisale Ilie Catargiul vel logofăt a înțales hatm. Ion cum să hie facut și Catargiul cărți cu meștersuguri pi Prigoreni... la a'ea vre(me) denstrăinare, deci acmu dumnului hatmanul Ion tras(e) la gudecală înainte noastră dumnului Catargiul vel log. pentru aceli cărți ce mai sus scriu, de ari ceva logofătul la hatm. Ion să răspundă. Logofătul Catargiul a răspuns că n'a făcut nici un ispisoc, dar la acea vreme a făcut o carte să fie acel loc, fiind rudă, să nu-i strice cineva casile, până a veni hatm. Ion. Domnul dă carte lui Neculce că de s'ar întâmplă să scoată cineva cărți făcute, „di pe a'ea vreme până cău fostu dumeului înstrăinat zeaci ani“ să nu să creadă.

Prin cartea domnească din 7230 (1722), Mai 18^{a)}, Mihai Racoviță Vvd. dă lui Ion Neculce biv hatman să fie volnic a ținea și stăpâni bucată de loc din hotarul Târgului Frumos, „care a'ce bucată de loc îi easte dumisale danie de la Domnie me... în domnia a doa... pe drias(e) ce vari hi având“ și să ia și de a zece.

1) La Kogălniceanu, II. 379.

2) Ghib. Sur. Mscr. VIII, 822.

3) Ibid. 819.

4) Soacra lui Ion Neculce, era soră a lui Dumitru Cantemir. Cp. și Revista Arhivelor, Anul I, No. 1, 68.

5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 771.

Cronicarul pătimea împresurare și din partea Ruscanilor (Buznii). Prin cartea, din 7233 (1725), Mai 18, ¹⁾ Mihai Racoviță Vvd. dă lui Ion Neculce biv hatman să ție și stăpâniască a sa driaptă ocină și moșie *o sâliște ce să chiamă biserica de piatră*. Feciorii răposatului vornicului Sturzii cu un sat a lor, Ruscanii, impresoară o bucată din hotarul acelei seliști și i-au luat și venitul pe acea bucată de loc.

Ion Neculce a chemat pe feciorii Sturzii și le-a citit scrisorile lui pe această moșie și le-a aratat semnele, dar ei nu țin samă. Domnul hotărăște ca Neculce să-și ție după hotarnică și să ia de a zece.

O altă carte a Domnului tot din 7233 (1725), Mai 18 ²⁾ scrie lui Pilat șetrar și lui Ion Silion biv vătav de păhărnicea, în pricina jalobei lui Ion hatm. pe Gavril Cazimir de *Albești* și alți răzeși de acolo din sâliște și din *Scorțăști*, că pe când Neculce era înstreinat din țară, Cazimir și-a făcut moară pe un loc al lui Neculcea, din gios de lazul Avereanilor (sic), ce să cheamă [locul] *Râtul*, pe Bahlueț, în țin. Cărligăturii, danie de la Antemia păhărniceasa. Cazimir zice că unde și-a făcut moară este locul său și *matca veche a Bahluețului ar fi pre mijlocul șesului, pentru care a mai avut pâra un vitreg a hatmanului Enache gramaticul*, cu Hăbășescu hatm. și răzeșii din *Scorțăști*, în zilele Ducăi Vodă cel bătrân și atuuci un om Zavul, tatăl lui Andronache, ce ținea minte de la Radu Vodă, *arătase matca veche ca și Cazimir acum* și au mers la divan la Duca Vodă și Zavul n'a vrut să ia brazda în cap și a rămas locul de l-a stăpânit tot hatmanul, „până acum ce au lipsit din țară”. Domnul, acum, le poruncește să meargă acolo și cu oameni buni și bătrâni să ia brazda în cap și pe unde or merge pe acolo să-și mute Ion hatmanul apa, „pre unde sar încredința că au fost matca cea veche de vac”. Iar de nu or vrea, să rămâie hotarul unde stă și să taie moara și Cazimir să plătiască stricăciunea.

Această cercetare se și face și avem mărturia lui Pilat șătrar și Ion Silion vătav către Domn [c. 7233 (1725), Mai] ³⁾: „ne veni carte Măriei tale să mergem la o bucată de loc ce să chiam(ă) *Râtul*... a hat. Ion, ce iaste despre *Scorțăști* și despre *Albeștii* lui Cazimir... am mârșu și am văzut la capul hotarului din gios, unde să hotărăște cu *Frătianii* (la Goești) și cu *Bălțații* o piatră pe coastă în malul Bahluețului despre câmpu unde dau sam(a) *Scorțăștii* și cu Cazimir că iaste matca veche. Deci noi am ridicat piatra și o am pusu precum bat și cialelalte hotară și am săpat în locul pietrii ca să găscă carbunii, nu sau găsit, ci de acolo am mârșu în sus pre matca veache și am găsit un loc ce au fost moară, acestu vad de moară v'n amândoa malurile pre locul hatm. Ion, precum dau sama *Scorțăștii* și *Cazimireștii* că au îmblat apa pre matca cea veache. De acolo am mârșu în sus și sintu doao vaduri de mori. Dau sama *Scorțăștii* și *Cazimireștii* că au făcut una Hăbășescul și alta Banul medelniciarul. Deci malul despre câmpu vine la amândoa morile a hatm. Ion, precum mărturisescu *Scorțăștii* și *Cazimireștii*, iar pentru malul despre *Cărligătură* dau sama *Scorțăștii* și *Cazimireștii* că iaste a lor, iar hatm. Ion pune pricină că *iaste matca cea veche pe supt dial* dară să știi Măria ta că aceste trei vaduri de mori sintu aproape unul de altul, care nu să poate să să facă mai mult de o moară, dară dau sam(ă) *Cazimireștii* și *Scorțăștii* că acel vad den gios iaste mai vechiu decât toate vadurile și iar ei dau samă că au ținut nește călugări de la Neamțu ce au ținut și satul *Albeștii*, dar măcar că dau sam(a) că au ținut călugării acea moară, dară vine pre locul hatm. Ioan amândoa morile precum dau sam(ă) *Cazimireștii* și *Scorțăștii* că au îmblat apa pre matca cea veche,

1) Ibid. 770.

2) Ibid. 567.

3) Ibid. 568.

că de aici în sus iaste o moară a lui Cazimir, unde nau mai fost moară niciodată, întracel loc. Hatm. Ion zice că iaste această moară în matca cea veche făcută, un mal iaste al dumisale, iar Scorțăștii și Cazimirștii zic că nu iaste matca cea veche, ce fiind o scursură de apă au făcut moară acolo, iar matcă veache niau arătat Cazimirștii și Scorțăștii o așezătură prea în față despre câmpu, care dă sam(a) un Gheorghită Scorțășcul cei mai bătrân, cum că au prinsu și crapi pe acea așezătură, dar zice acest Gheorghie că au fost mergând apă și pre gârla unde iaste moara lui Cazimir, deci aici iaste toată pricina că piatra den sus a hotarului hatmanului Ion iaste despre Cărligătură în mal". Deci l-a întrebat pe Gheorghe, ca mai bătrân, va cuteza să ia brazda în cap sau să meargă în sfânta biserică să giure că matca veche este prin mijlocul satului, pe din sus de moara lui Cazimir și așa și hat. Ion s'ar lăsa pre unde ar zice el, dar „acel Gheorghe Scorțășcul nau vrut Măria ta nici să ia brazda în cap, nici să giure". Cazimir arată o carte de la Duca Vodă cel bătrân, că s'a pârît Safta, giupâneasa Hăbășescului, cu *Enache gramaticul „vitregul hatmanului Ion“* și zicea Safta că îi *agiunge hotarul satului Albeștilor în o gârlă sacă în șesul Râtului*, care o arată acum Scorțăștii și Cazimirștii că-i matca cea veche, iar Enache gram. a spus că nu agiunge hotarul Albeștilor în acea gârlă, ce agiunge în părăul pre carele merge apa și atunci neputându-se așeza au lăsat pe Zavul călugărul că știe pre care matcă merg hotarele. Întrebându-i de au vreo mărturie să fi mers Zavul cu brazda în cap și au arătat hotarul, ei au răspuns că n'au asemenea mărturie. Rămâne și acuma lucrul neașezat, ca să vie la Divan.

Pricina se judecă în fața Domnului, cum se vede din cartea Domnului Mihai Racoviță, din 7233 (1725), Iulii 2¹). Pâra era „pentru matca Bahlueșului ce eas e hotarul unei bucăți de loc ce să cheamă Odaea Gugii [=greșit în loc de Râtul], zicându domnealui hatm. cum că merge matca cea bătrână pe suptu dial despre Albești și despre Scorțăștii arătându și pietre de hotar lângă acea matcă pe suptu dial., iar Cazimir și cu răzășii de Scorțăștii pun pricină și zic căi matca veche pâr la un loc plin mijlocul șesului". A fost multă pâra și la Duca Vodă cel bătrân.

Domnul le lungește judecata până la Sântămăria mică și le pune zi, să cerce călugării de Săcul hotarnica acelu loc. S'a mai jăluit hatm. pe Cazimir, că-i îneacă o bucată de loc cu un zapis vechiu de la Chiriac pah. ce a ținut pe Alexandra fata lui Gligori Ureche vornicul și Alexandra n'a avut treabă, că n'a fost partea ei. S'a văzut și zapisul Alexandrei rupt, de la Duca Vodă. „Și pe urmă văzindu cau rămas iar Chiriac bărbatul Alexandrei, au făcut altu zapis vicleanu de danie la mâna Hăbășescului tot dintracel loc, au despărțit costișa cum merge din săș, până în drumul cel mare [=al lașilor] zicându căi danie de la giupâneasa lui de la Alexandra". Și Alexandra n'are nici o treabă, cum arată isp socul Ducăi Vodă. Se va vedea la judecată, din scrisorile călugărilor de Săcul: „să să vază dania călugărilor de la Ureche, până unde le scrie, până în drumul cel mare au mai mu t". Lucrul deci rămâne tot nehotărit. În legătură cu hotarul lui Neculce, e și mărturia lui Ștefan Mădărjacul, Melentie Bârzul și Andrieș Cudrescu, din 7234 (1726). Fevr. 25²). că întrebați de hatm. Ion „pentru un lor cei alături cu Bălțații, cum știm din bătrâni noștri că să cheamă acel loc... așa am apucat de bătrânii noștri că acel loc să cheamă *la Gloduri* pe din sus de moara lui Manolache și au fost și un bôrdei acolo cău șezut mai dedemult *Zavul călugărul tatul lui Andronic* acolo la Gloduri.. iar *odae Gugii* o știm să să cheam(ă) acolo că ține *Odae Gugii dinspre Sârca*".

Prin cartea domnească din 7234 (1726). Iuni 28³), Mihai Racoviță Vvd. întărește

1) Ghib. Sur. mscr. VIII, 763.

2) Ibid. 745.

3) Ibid. 784.

dania cu care a fost miluit pe Ioan Neculce halm. în domnia a doua, cu o bucată de loc din hotarul Târgului Frumos „*pentru 600 de stupi ce iam fost bătut a dumisal(e) și sau dat miare în trebile țarâi*”. Hotarul se începe de lângă Bahlueț, din drum, din hotarul Zgăului... în sus pe drum și trece pe la capul iazului călugăresc și tot pe drum până la niște sărături ces împotriva curților Prigoreanilor în curmezș, iar de acolo să întoarcă în lungul locului dreptu la deal între movilă și trece *drumul Iașilor* și la deal tot pe miche din movilă în movilă până să pogoară pe piscu la vale în Sirca și de acolo să întoarcă iară în curmeziș în gios de loviște iară întrun piscu mare în hotarul Zgăului *cau fost a Habășescului* și mergi până unde se istovește hotarul și cu loc de hăleșteu în Sirca“.

În anul 1730, Grigorie Ghica Vodă îl pune pe Ioan Neculce, biv hatman, vel vornic de țara de sus ¹⁾, iar în 1732, spune cronică lui ²⁾: „îndemnatu-s'au Grigore Vodă a-nume că merge la primblare la Prigoreri la mine Vornicul Ioan Neculce și la Ruginoasa la hatmanul Sturza; ear de la Prigoreni au trecut la Roman... Și așa într-o săptămână au imblat de au văzut mănăstirile, locurile și satele boierești, ca să știe cine cum ține”.

În 1724 (1732), D c 20 ³⁾, Grigorie Ghica Vvd. îi întărește lui Ion Neculce mare vornic o bucată de loc din hotarul Târgului Frumos, danie de la Mihai Vodă. Hotarul este cel cunoscut: „*niște saraturi ce sint înprotiva curților dumisale din Prigoreni, în curmeziș... să întoarcă în lungul locului în sus... la deal într-o movilă și trece drumul Iașilor* și la deal pe multe din movilă în movilă până să pogoară pe piscul la vale Sârca până la deal în hotarul lui Buhuș [Dădești] și de acolo trece Sârca în cea parte de ea, alături cu hotarul lui Buhuș până la niște stâlpi vechi, până la un pârau, iar de la pârau să în'orțe înapoi la un piscu mare în hotarul Zgăului cau fost a Hăbășescului și merge până unde se istovește hotarul și cu loc de hăleșteu în Sirca“.

În 1735 este pus iarăși vel vornic de țara de sus, de că ră Grigorie Ghica Vodă, în a doua domnie ⁴⁾.

În 1725 (1737), Mai 2 ⁵⁾, Grigorie Ghica Vvd. însărcinează pe Costantin Cucoran pitar și Ilie pitar să cerceteze jalba vorc. Ion că are un loc danie de la Iftimia fata lui Ureche vorc. din gios de hotarul Prigoreanilor, pe apa Bahluețului și i l-ar fi înecând deoparte răzeșii de Albești și Scorțăști și de altă parte călugării de Său, des, re câmpu cu oadaa Gugii.

La domnia lui Mihai Vodă a fost acolo logof. Ilie Catargiul să aleagă acel loc și despre câmp nu s'a curmat, rămânând călugării de Săcul să-și caute scrisorile și hotarnica lor și vornicul Ion scrisorile Urecheștilor. Iar pentru partea despre Albești și Scorțăști, vorc. Ion a făcut carte de blăstăm asupra lui Gheorghită răzăș de Scorțăști, fiind mai bătrân, să arate cum știe matca Bahluețului. Răzeșii să îndrepte apa pe matca cea veche; să caute pentru vaduri de moară, cui să cade să aibă moară pe acel loc; călugării de Săcul să scoată hotarnica pentru Odaa Gugii, să se aleagă hotarul vorc. Ion și despre câmp. Asemenea și pentru un loc de moară veche ce a avut vorc. Manolachi pe hotarul Bălțașilor, unde e acel loc, căci vorc. Ion zice că moara a făcut-o mai sus și nu în vadul cel vechi și înecă apa mult loc

Alte neînțelegeri sânt pentru hotarul despre Odaa Gugii. Interesantă pentru istoricul acestui proces este și cartea Domnului Grigorie Ghica Vodă din 1727 (1739) Mai

1) Kogălniceanu, II, 407.

2) Ib d. 409-410.

3) Ghib. Sur. mscr. VIII, 796, Arh. stat. Iași, tr. 1788, dos. 440, fila 31.

4) La Kogălniceanu II, 425.

5) Ghib. Sur. mscr. VIII, 826.

12¹⁾), pentru multă pâră între Ion Neculce biv vel vornicu și călugării de Săcul pentru... șăsul *Râtul*, vornicul zicând că moșia este a sa „di pe maica dumisale fata lui Iordache visternicul, iar lui Iordache vist. moșul [=Sunicul] dumisale iau fost acel locu danie de la Antimie păhărniceasa fata lui Ureche vornicul, precum niau arătat și zapis șau aratatu și *împărțala lui Grigorie Ureche ăau avutu cu frații* și această moșie sau vinitu în parte lui G. igorie Ureche. Așijdere au mai aratatu dumlui vornicul un ispisoc di pâră ce sau pârît *Ienache Gramaticul ăau ținutu mai pe urmă pe maica dumisale vornicului* cu G. igorie Hăbășescul, căce sau fostu sculatu mai pe urmă un *Chiriiacu păh. ăau avutu femeie pe Alexandra fata lui Grigorie Ureche sora Antemiei* păhărniceasa și după moartea Alexandrei sau sculatu Chiriiacu păharnic bărbatul ei șau dat danie această moșie Hăbășescului hatm. *neavându ei nici fičori cu Alexaudra* și nici o triabă cu moșie și încă la zapisul de danie au numit această moșie Odae Gugii șau scris și semnili hotarului acestii moșii din Bahluețu pe lângă hotarul Balțașilor pe drumușor până în drumul cel mare și pe drumul cel mare în sus pe drum până unde să întâmpină cu hotarul Prigorenilor și de acolo dreptu pe lângă hotarul Prigorenilor până dreptu apa Bahluețului“ și la pâră ce a avut Ienache gramaticul s'a dovădit că această moșie a fost în partea Antemiei, și Alexandra n'a avut treabă cu ea, rămăind Hăbășescul de judecată; moșia s'a dat în stăpânirea lui Ienache gramaticul și zapisul cel dăduse Chiriatic de danie Hăbășescului s'a rupt. După moartea Hăbășescului, Safta Hăbășeasca a dat danie hînului său lui Cazimir sulgeru, numindu-l tot Odaea Gugii, care, pe urmă, aceste scrisori s'au luat toate și de la Cazimir și de la Hășășeasca.

Călugării de Săcul au câteva direse pe o parte de loc din hotarul Târgului Frumos ce se numește Odae Gugii, „care locu au fostu întâi a Gugii ușeriu miluire de la alți domni mai denaine și pe urmă au căzut la stăpânire Mogâldei vornic și Mogâlde vornic iau datu sfintei mănăstiri Săcul pentru sufletul său, precum arată ispisoacele de la Irimie Movilă Vodă și de la Simion Movilă Vodă“ și alți Domni mai dincoace.

După trecerea vremilor, a început pâră între vorc. Ion Neculce și călugării de Săcul pentru înpresurarea, unul de cătră altul. Turburarea e și zapisul lui Chiriatic pah. ce au ținut pe Alexandra, numind locul ce a fost al lui Ureche, pe numele locului măn. Săcului, care se numește Odae Gugii, „și din vreme că și m[ă]n[ă]stire Săcului fiind, a lui Ureche să rătăcie călugării și zice că este tot un locu“.

Domnul îi orânduiește cu judecata la Sandul Surza vel logofăt să le ea sama, „și cerându scrisorii lor.. sau adiveriți și din hotarnica Prigorenilor că sau aflatu pomenindu și de hotarul lui Ureche la Bahluețu și pomenește și în Sirca di un hăleșteu a Gugii și acestu locu ăau fostu a lui Ureche sau aflatu și la împărțala frățască, numindul o bucată de locu din hotarul Târgului Frumos, hotărîtu și stălpîtu și la alte scrisori îl pomenește șesul Râtul, până unde să împreună cu hotarul Balțașilor, iar mai cu dedinsul sau cunoscutu hotarul acestu locu din zapisul lui Chiriiacu păhn. care îl arată din semn: în semne“. Și se judecă, ca vorc Ion să ție hotarul acestui loc pe semnele ce arată mai sus și despre drumul cel mare, numai până în drum [—al lașilor] și tot drumul până unde să împreună cu hotarul Prigorenilor, iar de la drum la deal să ție mănăstirea Săcul locul său ce se numește Odae Gugii, unde s'a adăverit că este.

Cu aceasta, neînțelegerea pentru hotarele Prigorenilor încetează. Neculcea era bătrân, aproape de 70 de ani și n'ci cu Domnul său nu se prea înpacă, cum spune el: „Că și Grigorie Vodă i-se schimbase firea îndată; că boierii era toți în prepus și n'avea nici o credință. Orbit în lăcomie, judecăți era multe de jacurile ce se făcuse; și era *judecățile cu fățarie*; că cei drepti era în urgie și mulți din cei vinovați era în cinste...“

1) Ghib. Sur. mscr. VIII, 801.

Pre mine Ion Neculce v rnic, tâmplându-mă de am fost în vremea Moscalilor în Iași, m'au amestecat ciocoi și cu alți neprieteni la Grigori Vodă și m'au închis la Bașbulbaș câteva zile și copiii mei se ascunsese în laturi și au trimes în postelnicul de i-au căutat în toată țara; dându-mi și mie pricină că am bătut un ciocoiu în vremea Moscalilor; socotind că am fost și eu amestecat la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflat că n'am fost și m'au slobozit și pre mine la țară. Și atunci la acea primejdie am cheltuit mulți bani care dea samă la Dumnezeu cine m'au amestecat¹⁾.

În anii următori, va fi stat la țară, la Prigoreni. Îl întâlnim căutând să împace neînțelegerile pentru hotar, între Goești și Onișcanii Putnii și dând mărturiile hotarnice, din 1743, Mart 17 și 1744, Aug. 25²⁾, caracteristice și prin frumusețea stilului lor.

Fără îndoială că aici la Prigoreni, în curțile de pe malul de d. asupra heleșteului celui mare și-a scris multe din paginile cele mai frumoase ale Cronicei lui, privind apele liniștite din față, dealurile ce se ridică de jur împrejur și florile sălbatice și frumoase ale câmpului, cu care se aseamănă aproape fiecare rând din scrisul, ce trebuia să cuprindă sufletul Moldovii lui dragi.

Nu se știe precis data morții lui Ion Neculce. El a murit după 25 Februar 1745 și înainte de 12 Ian. 1746, căci în un document, cu data de pe urmă, Ilie Neculce biv treti spatar vorbește de înpărteala răposat părintelui său Ioan Neculce biv vel vornic³⁾.

Cronicarul a avut mai mulți copii: 4) Gavril vel medč, Ilie vtori spatar, Ilinca, Alexandru și Catrina⁵⁾.

Gavril vel med moare înainte de 1751, Aug. 20⁶⁾, fără copii.

Ilie e vtori spătar⁷⁾, mort cătră 1766⁸⁾, fără copii.

Ilinca, măritată după stol. Costandin Darie⁹⁾ în 1734¹⁰⁾.

Alexandru, pomenit întâi în 7245 [1737] Iunie 13¹¹⁾, cand Maria soția răpos. Ilie Cantacuzino, ce au fost vist. dăruiește o ȣigancă finului ei, Alexandru, fiul cumnatului ei

1) Kogălniceanu II, 455.

2) Vezi satul Goești, în bul. Ion Neculce, an III (1923) pg. 40 și 41.

3) Tanoviceanu, Contrib. 15 și Cr. col. ac. rom. 1909, pg. 130.

4) Tanoviceanu I. cit., numai cei dintâi 4.

5) Cr. col. cit. 7215 (1707), Mai 25, din Prigoreni. Hătmăneasa Lupa (?) soția răposatului Lupului Bogdan, ce au fost hatm. dăruiește un ȣigan nepotei sale Catrina, a fiicei sale Maria spatăroaia. Despre această Catrină nu mai am nici o altă știre. Se pare că e pomenită însă în pomelnicul bis. dela Prigoreni, N. Iorga Studii, XXII, 61.

6) Cr. col. cit. 130. 131. E pomenit în 7245 (1745) Oct. 15: Gavril Neculce vel medelnicer. În 7259 (1751) Aug. 20 e aratat ca mort. „Cel(e) ciau rămas dintrale soțu meu Gavril la min(e) afară din zăstrile mele“. Și „socoteala datorilor răposatului soțului meu Gavril Neculce biv vel Med(elnicer). Asemenea 7260 (1752) Mai 1: „Izvod de datorie răposatului fratelui nostru Gavril Neculcei...“. Ibid. greșit și 7248 (1740) Mai 18: „raposatul Gavril Medelnicerul fratele lui Neculce“, cp. și Tanoviceanu, Contrib. spița.

7) Cr. col. cit. 130, 131 e pomenit în doc. din 7255 (1747), Iulie 20, 7256 (1748) Iulie 20, ca spătar, 7259 (1750) Oct. 14, ca biv treti spătar, 7261 (1753) Iulie 28, b.v vtori spatar, 7257 (1749) Mai 25, biv vtori spătar.

8) Cr. col. cit. 131, doc. 1766: „Cartea mărilor boeri, prin care mărturisesc pentru datoriile răposatului Ilie Neculcea biv vtori spatar, ce l-au plătit frate său mai mic Alexandru Neculcea biv vel paharnic. Asemenea 1766, Oct. 14: „lui Vasile Neculcea... satul Boianul... prin diată (de la) răpos, unchiul său Ilie Neculcea“. La Tanoviceanu I. c. Ilie, mort 1753; după N. Iorga Studii V, 429, la 1760.

9) Tanoviceanu, I. c. 17 și Cr. col. 130 (1745).

10) Cr. col. cit. 129, 7242 (1734) Febr. 17: „Izvod de ce au dat (Ion Neculcea vornicul) fiicii noastre Ilenii“, ibid 130, (1740). „Izvod de ce-(a)m cheltuit la zestre Ilenii“.

11) Cr. col. cit. 129,

Ion Vornicul (Neculcea). Alexandru Neculce, căruia prin împărțirea averii, îi rămân Prigoreni, cu moșiile alipite de ei, se căsătorește cu Catrina, fata lui Vasile Costache vel bru și a Ilin.ăi Cantacuzino Pașcanu moare cătră 1780 (soția sa, după 1769)¹⁾. Se însoară, probabil în 1748²⁾. E arătat ca postelnic, în o hota nică a Brăeștilor, vecini, din 7251 (1742) Oct. 10³⁾; în 1744, Dec. 18, e vtori pah, asemenea în 1745, Iulie 17, Sept. 1, 1748, Ian. 19⁴⁾; în 1750 Oct. 24 e armaș⁵⁾, asemenea 1751, Iul'e 15; în 1756 Iunie 2, biv vel clucer⁶⁾; în 1760 Ian. 13, stolnic⁷⁾; 1760 Sept. 18, biv vel stolnic, asemenea 1761, Ian. 26⁸⁾; în 1764, Iunie 30, paharnic⁹⁾, asemenea în 1765, Mai 15; în 1767, Iunie 5, ca vel paharnic¹⁰⁾, asemenea Iulie 8, și 1772 Mart 14; în 1777 Aug. 22, 23¹¹⁾ e vornic.

El n'a avut nemulțămiri din partea megieșilor și de aceia din aceeași vreme lipsesc actele, referitoare la Prigoreni. În 7271 (1763), Iunie 24, face o hotarnică a satului vecin, Cristeștii¹²⁾.

El are un singur fiu, pe Vasile Neculce, zis Mutu, căsătorit cu Ileana, fata vornicului Costache Sturza și a Mariei, fata lui Cost. Razu¹⁾. Prima mențiune în doc. este din 1766 Oct. 14¹⁴⁾, când Gr'gorie Alexandru Ghica Vvd. în aștește lui Vasile Neculcea fiul lui Alexandru Neculcea... satul Boianul, de la ținutul Cernăuțului, 1 sat prin diată de răpos. unchiul său Ilie Neculcea biv vtori spătar. În 1772, în pomenicul dela Prigoreni, e arătat ca vâtav de aprozi), apoi în 1779, Iunie 6 ca vel stolnic¹⁾; în 1781, Nov. 16, ca biv vel stolnic¹⁷⁾; în 1782, Dec. 11, stolnic și ispravnic de Hârlău¹⁾; în 1789, Febr. 7, ban¹⁹⁾; în 1791 Mai 22, biv vel ban²⁾; în 1800, Febr. 12, biv vel spătar) dăruiește fiilor săi Ioan și Costache, moșia Boianul, cu jumătate de sat de Lehăcen, de la Cernăuț. El stătea însă la Prigoreni. Aici, în 1782, Iulie 10 îi scrie—„cătră Vasile Neculcea biv vel stolnic la Prigoreni“,— în pricina hotărîtului moșilor Boianul și Lihăcenii, Ion Miteșcul Căpitanul, și în 1782, Nov. 10, când îi trimite „la Prigoreni“ scrisorile numitelor moșii²²⁾.

Dau și alte date, știri răzlețe, rămase despre oameni din Prigoreni. În 7271 (1763),

1) Tanoviceanu l. c. 17; Catrina moare, d. Tanov. c. 1767; dar Cr. col. cit. 132, ea trăește în 1769 Ian. 4. În 1784, Iul'e 30, el e arătat ca răposat. ib d. 133.

2) Arh. stat Iași, tr. 1788, op. 2039, dos. 437, fila 57 (b): „la 7256 (1748), 2 logof., când sau însurat“.

3) Arh. stat cit. 57 (b), 64 (a), 40 (a), 113 (a) și dos. 237, file 51 (b).

4) Cr. col. cit. 130. 131.

5) Ibid. 131.

6) Ibid. 131.

7) Ibid. 131.

8) Ibid. 131.

9) Ibid. 131.

10) Ibid. 132.

11) Ibid. 132.

12) Arh. stat Iași, tr. 1357, op. 1543, dos. 213, fila 17.

13) Tanoviceanu, l. cit. 17, și Cr. col. cit. 134, doc. 1803, Nov. 12.

14) Cr. col. cit. 131.

15) N. Iorga, Studii, XXII, 61.

16) Cr. col. cit. 132.

17) Ibid.

18) Ibid. 133.

19) Ibid.

20) Ibid.

21) Ibid.

22) Ibid. 132—133.

Iunie 24, ¹⁾), e pomenit un Ilie Tăutu mazil ot Prigoreni, iar în 7278 (1770), Iunie 20 ²⁾): „preuteasa popi lu G(r)igorașu..., bisericii înu Prigoreni”.

De mare interes și pentru viitorul cercetător, cu mai multe date, la îndemână, al familiei Neculceștilor, e și pomelnicul de la Prigoreni ³⁾), din 1772. Între vii: Neculce (Alexandru) paharnicu... Vasile Neculce vel me[delnicher]. Morți: ctitori, Gavrilaş Matieșu logofătu și soțul său Sârca și fii lor, Elena comiso, Iordachi Cantacozono vist. și soțul său Alicesandra și fii lor, Neculce visțieru și s(o)lul său Catrina și fiii lor, Lupul Bogdanu hatmanu și soțul său Ruxanda și fii lor, Ioanu Neculce vornicu și soțulu său Mariia și cu fiii lor, Safta, Anița, Catrina, Eliana, Gavrilaşu Neculce medelnicher și cu fii săi, Ilii Neculce, spătariu, Sanda, Nastasăia, Neculai, Dumitrașcu, Bălașa, Canstantin, Vasăle, Costachi Banu și soțulu său Iiustina, Catrina Costachi și cu fiicele sale Maria, Ilinca... și sau c., de robulu lui Dumnezău Vasăli Neculce vătavî di aprozi în spre pomenire niamului meu la letu 1772”.

Tot aici, la biserica nouă ⁴⁾ din Prigoreni se află „Triodionu” cumpărat de Vasile Neculce „bivî velî stolnicu sf(î)ntăi bisărici din satul Prigorieniloru”.

Numirea de Prigoreni, se întinde și asupra celorlalte părți alipite, așa că în hotarnica moșiei Bălțați, din 1793, Oct. 30, ⁵⁾ se arată că „matca Bahlueșului ce vechi este supt dealul Cărligăturii, spre codru și că în aceeași matcă stau toate moșiile ce vin dispre codru chizăș [ib d. fila 68 (b): „ce vin de la codrii Cărligături”] și că Bălțații să dispart de Prigoreni din piatra vechi hotar ce este dispre câmpu și alături merg piste șău șa Bahlueșului până în drumul cel mare a Eșului”.

Știrile sânt ceva mai multe către sfârșitul sec. XVIII, începând iarăși neînțelegerile de hatere. Așa din jaloaba lui Vasile Neculce banul din 1794, Avg. 31 ⁶⁾), se vede că avea pricină de înpresurare cu vel post. Costache Sturza, stăpânul Cinceștilor. Prin cartea domnească, a lui Mihail Constantin Suțu Vvd. din 1794, Sept. 2 ⁷⁾ către Toader Balș vel vorc. și ispravnic de Cărligătură se vede că judecata, avută în divan între banul Vasile Neculce și vtori post. Costache Sturza, că o parte din moșia Cinceștii de la Cărligătura s’ar fi înpresurând de către moșia Avrămești a lui Neculce, a găsit cu cale ca să meargă la fața locului și cu megieși și înpregiurași să afle și dovedească matca Bahlueșului cea veche, pe care o arată și scr sorile și pe acolo să fie despărțirea între aceste moșii.

Cercetarea se face, cum se vede din mărturia lui Teodor Balș din 1794, Oct. 5 ⁸⁾): „că sar fi înpresurând din timpul moșiei, Cincești de la Cărligătură de către Avrămești a banului, se face cercetare pentru matca veche a Bahlueșului, „întru care moșia Cinceștii ar avea să ste”. Teodor Balș arată că a fost, dar a lipsit postelnicul Sturza. Spune că a cercetat scrisorile banului Vasile Neculce, Pentru matca Bahlueșului cea veche, spune că din iazul banului să pornesc 3 gârle: una curge pe sub capul piscului, alta curge pe hamzaurile morii și alta curge pe opustul iazului, „care iaste la capul iazului dincoace despre drumul cel mare al Eșului, cunoscută că este săpată prin pământ întreg de au făcut drum opustului...” și gârla aceasta o cere C. Sturza că ar fi vechea matcă a Bahlueșului. „Ființa locului lau făcut a înțelege desăvârșit că matca cea veche a

1) V. A. Ureche, Miron Costin I, 187.

2) N. Iorga, Studii XXII, 62.

3) N. Iorga, Studii XXII, 61,

4) Ib.d. Biserica veche era lângă iaz, (alături cu curțile).

5) Arh. stat. Iași, tr, 1788, op, 2039, dos. 437, fila 111.

6) Ghib. Sur. mscr. VIII, 823.

7) Ibid. 824.

8) Ghib. Sur. msc. cit. 833.

Bahtueşului iaste accia ce curge pe supt capul piscului, avându şi adâncirea ei învechită şi întru aceia stăruieşte curgerea şi a celorlalte 2 gârle şi după firesc cuvânt matcă vra să zică aceia ce primeşte întru sine şi scurgerea altor pârae¹⁾, măcar că este o învoială din 7173 (1665). Iuni 25, între Avrămeşti şi Cinceşti, ce nu lasă pe Cinceşti a se pogoři până în matcă, ci numai până deasupra țărmurelor, unde sânt şi semne, şi C. Sturza nu se poate întinde peste semnele ce sânt, să se pogoare în matcă «fără a avea alte vrednice dovezi să oboare învoiala aceasta».

C. Sturza nu a venit, dar este scrisoarea lui, fără dată²⁾; „eu aş fi venit, da mau tot cerăat un junghiu de vreo săptămână şi miau părut tot şagă, dar astă noapte wau găsit tare şi scrisorile ce am sânt la un ficior şi ficiorul este dus la Eş şi multur să fie zăbavă până desară şi să va afla mâni cu scrisorile la Dv”.

Plângerile de împresurare erau şi din altă parte. Prin cartea din 1797, Oct. 27, *) Mihail Cost. Suţul Vvd. scrie lui *Vasile Neculce* biv vel ban, că jăluindu-se Paisle arhimandritul M-relor Neamţul şi Secul, că moşia Secului, *arume Gugca* de la Cărligătură, s’ar fi împresurând de către moşile lui Neculce, ce să megieşe c cu Gugă, şi pah. Şarban Buhuş, fiind orânduit să hotărnicească moşia mănăstirii, Neculce sau vechilul lui, cu scrisori, să fie de faţă la hotărît.

§ 5. In veacul XIX-lea. Cea de pe urmă dată, când îl găsesc pomenit pe Vasile Neculce este în 1830, Febr. 12³⁾, când dăruieşte fiilor săi Ioan şi Costantin moşia Boianul cu jumătate de sat Lehăcenii, din Bucovina, ținutul Cernăuţului. În 1801, Mai 10, vedem interesându-se de averea Neculceştilor, Ileana Sturza spătăreasa, aceiaşi cu spătăriasa Iliana Neculce, din 1801, Oct. 22, cum se vede, clar, din doc. din 1803, Oct. 10 „Zapisul Ilianei Sturza spătăreasa soţia răposatului Vasile Neculce spătarul” şi 1803, Nov. 12 : „spătăriass Iliana Sturza soţia răpos. boer Vasile Neculce biv vel spatar, este fiică dreaptă răposatului boer Costandin Sturza biv vel vornic”⁴⁾. Deci Vasile Neculce a murit în 1800, după Fevr. 12 sau 1801, înainte de 10 Mai).

În *Condica Liuzilor* *) pe 1803, Prigoreni sânt arătaţi ca fiind a spătăresii Ilianei Neculce, şi are 69 liuzi şi 14 scutiţi de bir de spătăreasa. Pe ea o aflăm plângându-se în 1809, Iuni 2⁵⁾, către divanul Crejei Moldovii, că pe moşia sa Prigoreni, unde este aşezarea, în partea despre Bălţaţi a casei răpos. Răscărache Rusăt, are iaz şi moară din vechi, de la moşi şi strămoşi ai răpos. soţ. Câtă vreme a trăit Răscărachi n’a avut nici o supărare „di un mic iaz şi moară ce au făcut din giosul iazul meu”, dar de când moşia Bălţaţi a intrat la stăpânirea spat. Iordache Catargiu, el vrea să-şi înalţe ezătura iazului şi să-i înecă o bucată mare de loc de fână şi moara sa „ru poate să aibă îmblare ei slobodă”. Cere să fie oprit lucrul iazului.

Prin doc. din 1809 Iuni 7 şi 1809, Iuni 10,) Isprăvnicia de Cărligă ura arată că, în privinţa jaloiei de mai sus a spătăresii Ileana Neculce, fiind însărcinaţi post. Gavril Bejan şi morarii de Bălţaţi şi Prigoreni să cerceteze de au avut iazul Bălţaţilor înălţime din vechi „orî că au statornicit cu ezătura tot mică precum la luat în stăpânire dlui spatar” şi cât loc a spătăresii înecă, ei au răspuns că după ezătura ce voeşte să frică spatarul Iordache Catargiu, trebuie să se înalţe apa de un stînjen go rod şi se înecă

1) Ghib. Sur. msr. VII, 825.

2) Ibid. 765.

3) Cr. col. cit. 133.

4) Ibid 134.

5) Tanoviceanu, Contr.b. : către 1801.

6) Uricarul VIII. 332.

7) Ghib. Sur. VIII, msr. 828.

8) Ghib. cit. 829, 831.

cu întinderea apel ca la 30-40 fâcl de fânaț „și îneacă și vro trei hotară ce sânt colțuri a trei moșii” și la o năvală de apă îneacă și moara de la Prigoreni și ezătura n'a fost nici odată mai înaltă. Divanul Cnejei Moldovii, prin cartea din 1809, iunie 16,¹⁾ către lordache Catargiu, pârcălab de Hotin, pentru ezătura iazului de la Balțați, „ce o ai de clironomie de la răposatul boer socrul dta'e vist, Lascarachi” să dea poruncă vechiului de acolo să stea cu lucrul, să nu mai înalțe ieșătura din cât au fost din vechi.

Din 1810, Aug. 2) avem diata Ilianei, soția răposatului Vasile Neculce, biv vel spătar, prin care arată partea de moștenire a fetelor ei : Smaranda, căsătorită cu Dimitrache Beldiman biv vel stolnic, Ilinca, căsătorită cu lordachi Cantacuzin biv vel sârdar, Teodosica, necăsătorită, și a fiilor ei Constantin Neculce biv vel comis și Ioan Neculce biv vel spătar. Aceștia deci sânt copiii lui Vasile Neculce²⁾.

De la această dată nu mai apare spătareasa Ilinca în actele familiei lor³⁾, deci când va fi murit. În 1811 I lie 10, Constantin Neculce comisul recunoaște pe fratele său Ion Neculce spătarul stăpân pe moșia Boianul și jumătate de Lihăcenii, de la Cernăuți⁴⁾.

Prigoreni rămân în stăpânirea lui Constantin Neculce. Pe el (ca agă) îl arată stăpân în Prigoreni, catagrafiile Cărligăturii, din 1820 și 1831⁵⁾.

Între cei 67 liuzi ai satului, la 1820, sânt citate nume ca : Sămion Veteazul, Ioniță Veteazul, Va ale Vetiazul, Vasăle Muntian(u) Mihailachi Miron, Neculai Ungurian(u), Gavril Băgu, Ion Băgu, Ștefan Dandu, Lupul Jora, Mihalachi Vetiazul, Vasăle Mațugras (sic), Petre Romănescu, Ștefan Panciuc, Iacob Buhurian(u), Costandin Abăsăloai, Vasăle Lupașcu, Ștefan Duca, Alecsa Stănciuc etc., 15 frun'e, 35 mijloc, 17 coadă. Între cei 33 breslași a agăi Neculce (5 fruntași, 10 mijocași, 18 coadă), sânt și Gavril Berenghe, Toader zât (ginere) Gogliață, Iftimie Vetiazul, Vasăle Andonache. Între cele 17 slugi fără bir a agăi Neculce sânt și M hai Vetiazul și Matei zât Proca.

În 1831, preoții bisericii sânt : Sămion sânt Ioan Munteanu, Gheorghi sânt Ioan Crăcană și Toader sânt Andrii Viță. Între ertați de bir, cu carte stăpânirii, e „Vasăle sânt Anton Ungur cu carte dicasterii din 1827, Mart 15, fiind botezat din legea papistăcească. Între cei 41 birnici havalegii : Gavril sânt Simion Băgu Ion sânt Sămion Veteazu, Mihalachi sânt Gheorghi Veteazu, Vasăle sânt Neculai Furtună, Costandin sânt Pintilii Bârză, Vasăle sânt Ștefan Dandu etc : 38 birnici breslași, 11 slugi a rangului agăi Neculce ; 12 slugi a moșiei, 27 oameni străni țără căpătăi tocmiți cu hac la unii și alții, 12 nevotnici, ertați de sat, 10 văduve, 3 dascăli de biserică.

Prin zăpisul din 1820, Fevr. 13⁷⁾ Daniil arhimandritul și egumenul măn. Hangușul, mitoh al patriarhiei de Alexandria, face schimb cu Constantin Neculce biv vel agă, dându-i lui Neculce „o vatră de iazu vechiu stricată ezătura și părăsit de învechime ci să află pe amândoa țarmurile pâraului Bahluețului și supt casele dumisale așazare părințască de la moșia Prigoreni din ținutul Cărligăturii”, ieșit de Miron Barnovschi Vodă și dat mănăstirii prin h isovul din 7137 (1629) iunie 10 și Neculce dă mănăstirii moșia Verpole de la ținutul Sucevii, câtă se află în cuprinsul stăpânirii Mo'dovii, bez (afară de) parte din această moșie Verpole, cuprinsă în hotarul stăpânirii K. K. Bucovinii, dată de răposatul dumisale părinte Vasile Neculce la 1792, Dec. 11, răpos. spătar lordache Ramadan, pentru moșia Vorontăreștii, de la ținutul Romanului.

1) Ibid. 831.

2) Cr. col. cit. 135.

3) Vezi și Tanoviceanu, Contribuții.

4) În Cr. col. cit.

5) Ibid.

6) Arhiva stat. Iași.

7) Ghib. Sur. VIII, mscr. 813.

Cu pricină hotărâturilor moșilor de prin 1844, încep și plângerile de împresurare. În acest an la hotărâtura moșiei Prigoreni cu sâleștile ei, proprietate a agăi Costantin Neculce, despre moșia Scortești a căminarului Filip Scorț scu, Neculce pune ca vechii din partea sa, pe fiul său Neculai Neculce ¹⁾ (1844, Mai 8)

Costantin Neculce s'a căsătorit întâi cu fata lui Răducanu Rosetti și sora lui Lascar Rosetti, cu care n'a avut copii, și a doua oară cu Raluca Negri, greacă din Constantinopol, cu care a avut 3 fii: Constantin zis și Bodolan, căminarul Nicolae căsătorit cu fata doctorului Fotino, și Iancu, căsătorit cu Ileana, fata vorc. Răducanu Prăjescu și a Ruxandei Canano ²⁾

Cu ocazia hotărâturii se spune, că moșia Prigoreni ar pătimi împresurare, despre Buzne (a vornicesei Balașa Catargiu), Crâstești, numiți și Cinceștii (a sârd. Tudurachi Vasiliu), Bălțați, (a măn. Neamțu), Brăești (a vorc. Gheorghieș Sturza) Gugea (a măn. Săcu), Făcuți (a agăi Iorgu Hartulari), Muncelul Dădești (a cămin. Luchaci Venleri), Albești (a comisu'ui Mihăiță Danu) și Scortești (a căm. Filip Scorțescu) ³⁾.

Întrun jurnal, încheiat de boerii hotarnici la 1845, iuni 25 ⁴⁾ se spune că *șesul Rătului* e te înecat, cu vreo șapte opt fâlcii, de iazul Bălțaților și se mai vorbește de un hotar vechiu, pomenit în hotarnica Bălțaților, și care este colț a patru moșii: Prigoreni, Bălțații, Lunganii și Goeștii. Pentru hotarul Prigorenilor despre Albești ⁵⁾, avem date importante de prin 1843 și 1845, despre neînțelegerile de hotar la apa Bahluețului, — arbitru lui Neculce, Neculai Tacu, ceră d ca Albeștii să nu meargă până la Bahlueț, „pentru că însuși talpa moșii Albeștii, ci esti ispisocul Domnului Petru Vvd, din 7050 (1542), nu glăsuești să aibă moară în Bahlueț dar nici măcar nu zăci că așungi în Bahlueț“. Neînțelegeră va mai continua.

Neînțelegeri de împresurare erau și între Gugea și Prigoreni ⁶⁾ și între Prigoreni și Muncelu și Dădești. Pentru despărțirea între Prigoreni și Scortești ⁷⁾: „să să urmezi și pe viitorime și în veci prin matca Bahluețului, dovedită că esti ația ci curge pe supu malul drept despre codru (Cârligăturii)“.

Pentru despărțirea Ciunceștilor de Prigoreni ⁸⁾ iar nu de Avrămeni se arată o hotarnică a moșiei Brăești, din 7251 (1742), Oct. 10, ce arată semnele pe unde să despart Ciunceștii de Prigoreni... coborînd hotarul până la Rât și peste șas în matca Bahluețului și de acolo Bahluețul până în Scortești“.

Hotarul între Prigoreni și Frăteni (azi la Goești) era următorul, în 1841, Ghenar 30 ⁹⁾: „dispărțire Frătenilor...pe despre miază noapți, pi matca Bahluețului di către Prigoreni, ci sânt di ceia parti di Bahlueț din sus...din piatra vechi ci sau găsât în coada iazului Bălțaților...să întoarci hotarul Frătenilor...spre apus pe matca Bahluețului în susu api, în curmezăș, pără în hotarul Albeștilor“.

Neînțelegerile pentru hotar nu se mai sfârșesc. La 1848, Oct. 16, ¹⁰⁾, Aga Costandin Neculce în pricina unui termen, pentru împresurare cu moșiile de prinprejur, răspunde că „la însămnările vadele li esti cu neputinți a să afla la fața locului din pricină că...să afla

1) Arh. stat Iași, tr. 1788, op. 2039, dos 437, fila 11.

2) Tanoviceanu, Contribuții, pg. 18.

3) Arh. stat. cit. filele 19, 47, 58, 63, 64.

4) Ibid. fila 111.

5) Arh. stat. Iași, tr. 1788, op. 2039, dos. 438, fila 38, 45, 48.

6) Arh. stat. Iași, Cond. Anaf. 170, fila 194, tr. 1788, op. 2039, dos. 440, filele 31, 49.

7) Arh. stat. Iași, tr. 1788, op. 2039, dos. 437, fila 58 (b).

8) Ibid. fila 64.

9) Hotarnica la mine. Cp. „Satul Goești“, în bul. Ion Neculce, III (1923), 44.

10) Arh. stat. Iași, tr. 1788, op. 2039, dos. 438, fila 108.

bolnav încât nu poate a eși din casa'. La 1849, Mai 27 ¹⁾ era mort : «răpos(a)t(ul) agă Costandin Neculce». La 1849, iunie 2 ²⁾, fiul agăi Costandin Neculce, spatarul lăncu spure că moșia Prigoreni este scoasă prin mezat, spre vânzare.

Prigoreni îi cumpără aga Iorgu Voinescu ³⁾, pe care îl află proprietar în 1850, Nov. 15, și care îi stăpânea și în 1857, April 25 ⁴⁾, (Prigoreni numiți și Avrămenii)

Astfel Neculceșii pierd stăpânirea Prigorenilor, după ce neamul lor îi stăpânise vreme de 200 de ani, de la marele visternic Iordachi Cantacuzino.

Nu mă pot opri de a da mai la vale, părți din frumosul testament al vornicului Ioan Neculce, fratele Agăi Constantin, din 1846, Sept 23 : „A omului vremelnică viață ca și floarea câmpului fiind... că după creștere și dezvoltare este plecată și la veștejăre și desființare ; apoi datoriu este fieșt : care în vreme înfăoșânduși acest al firii adevăr neclintit răși hotărăscă încă aflândușă întru toată întregimea minții sale propunerea la ca e a stării ceii materiale ca și cele ale sufletului spre a să liniști întru cele din urmă ceasuri a vieții sale, precăt omenește este întruputînță și întru a nu lăsa sămânță de... vrajă între rudile și moștenitorii săi... la acestea gândind și eu după împrejurările vârstei... în care mă gășăsc și luând în chibzuire că din păcatele mele moștenitoriu legiuit deadreptul nu meu dăruit Dumnezeu, mai întâi cu umilința unui drept pravoslavnic ceiu estăciune pentru câte ce om păcătos am putut greșa în tot cursul vieții mele, frații și neamurile mele precum și deobște tuturor oamenilor... după care apoi hotărîm de întâi moștenitori averii mele pe fiii dumsale Aga Costantin Neculcea, nepoții mei de frate și anume pe *Nicolae, Costantin și Ioan Necu,cești*, cărora lăsându-le întâi a me părintească blagoslovenie vor urma cele de găs a mele hotărîtoare despoziții : îndată după trecirea mea din viață toată averea mea mișcătoare va trece în stăpânire și ocărnuire aleșilor de mine împlinitori acelor cuprinse prin acest al meu testament du[mnea][o]r verii mei lăncul și vist. Alecul frați Sturza, și dar pe acești frați boeri îi rog a să îngrijă întâi cu îngroparea mea pe care ceiu să să facă la *biserica S. Ierarh Spiridon, unde sânt îngropați și toți parinții mei ca ctitori*“. Pentru înmormântare lasă 1000 de galbeni ; pentru spitalul St. Spiridon 3000 de galbeni „spre primirea și căutarea de bolnavi, oameni săraci și fără altă închipuire pentru ca să fie aceasta în veci spre erlarea păcatilor răpousașilor ai neamului meu și ale mele celui mai greșit și mai împovorat de cât toți“... „Las iubitelui meu frate Aga Costantin Neculcea afară de acea avere despozariștă în favorul fiilor săi... 2000 de galbeni și îl rog ca să fie din suflet mulțămît. Las iubitei mele surori Vornic(e)s(ei) Smaragda Beldiman 9000 de galbeni și o rog săi primească cu mulțumire spre semn frățăștilor mele cugetări cătră dum[ne]i și spre recunoștința intersateșei cu care mau căutat la toate întâmplările mele și mai cu samă la această a mea din urmă boală... iar după trecere dumsale din viața aceasta să împartă acest capital drept frățeste între amândoi moștenitorii dumsale iubiți mei nepoți, vorniceasa Marghioala Miclescu și vorc. Iordachi Beldiman. Las iubetelor mele nepoata fiicele răpo(o)s(atei) surorii mele Teodosiica ce au ținuto vorc. Nicolae Costache și anume nepoatei Smaragda Greceanul 400 de galbeni și nepoatei Catinka Iamandi 600 de galbeni. Las iubitelui meu nepot vorc. Iordache Beldiman... 5000 de galbeni... ; las iubitei mele nepoate vornă. Marghioara Miclescu... 1200 de galbeni ; iar iubitelor mei nepoți de frate și sânguri clironomi ai mei de sus numiți fiii fratelui meu Costantin, pentru a sprijini întreaga cuveință numile familiei Neculcești, din care după noi frații

1) Arh. stat. Iași cit. prec. fila 110.

2) Ibid. 114.

3) Ibid.

4) Arh. stat. Iași, tr. 1788, op. 2939, dos, 437, fila 234.

și părinții lor, numai ei au rămas adevărate ramuri c'ontoare din această familie astăzi, le las toate rămasele mele... îndatorindu' ca până la deplinirea legiutei vârste a celui mai mic frate, anume Costantin, ei să nu poată a despozarisi nici d'n fondosul nici din venitul acestei averi ce e a le hărăzesc, ci îndată după trecerea mea din viață toate rămasele mele să se dea precum mai sus sau zis în stăpânirea și ocârmuire dumsale verilor lancu și Alecul Sturza ce las împlinitori acestui al meu testament... Iar toată ceialaltă avere mișcătoare și nemișcătoare, precum casele, dughenile ce am zăd te pe părințescul loc al meu, locul de la deal d' la casele răpos. log. Andronache Donici cu binaoa ce să face pe el, via de la Șorogari, locul ce am în Târgul frumos, precum și banii cât vor prisosâ peste l gâturi din bani ce am d'n vânzări e moșii (o r meale Boianul din Bucovina și cei ce mi să mai cuvi a mai trași din vanzare Călineștilor din Beserabia de la dmlui Cheșco toate să le ei în a dumsale ocârmuire până la legiuita vârstă a celui mai mic fiu anume Costantin a frăținimeu, iar după îndeplinir a legiuitei vârste și a acestuia d-lr împlinitorii testament lui îi vor ch ma pe trustrei acești ai mei uepoț și singuri cli oțomi și îi vor împărți drept frățăș e... Osăbit din capitalurile ce las clironomilor mei copiilor frăținimeu, dacă frate meu se va uni la aceasta să i să dea cu împrumutare numai summa trebuitoare pentru plata datoriilor sale pentru care au supus amanet proprietăo dumsale așăzarea parințasca, anume Prigoreni cu săliștile ei și pentru câtă sumă i să va da spre aceasta să nu platească fratim u cât va trăi mai multă dobândă la casa copiilor săi clironomilor mei decât cinci de sută pe an din chiar veniturile acestei moșii Prigoreni, pentru care îi și rog ca și d'rlui prin a dumsale despoziții să nu înstrăinează aceasta stramoșasca baștina ce să o pastreze tot pentru coboritorii familiei noastre partea barbatească fii dumsale...

Las nepotului meu Nicolae Neculcea., cel mai în vârstă.. să-i să dea cu împrumutare 3000 de galbeni spre ai specul arisi,.. Dumsale A Fot'no fiul de botez al soției mele.. 1500 de galbeni (cu anume condiții). Pe toți robii iugani ce am, însărcinez pe frate meu Constantin, îndată după trecere mea din viață a le da cărți de vecinică ertare lor și coboritorilor lor, însă cu această condiție ca dmlui săi aibă tot supt a dumsale ocrotire pentru ca nici ocârmuirea să nui poată supune vreodinioară la vr o d r i havalele*) etc.

Din nefericirea, peste câțiva ani, familia Neculcești lor pierd , din cau a datorilor, Prigoreni.

Despre urinașii fiilor lui Constantin Neculce, agă, ne dă tiri Tanoviceanu,):

Constantin, cel mai mic dintre urmașii agăi, n'a avut copii; camina ul Nicolae a avut o fată, Natalia *) ; lancu a avut 2 copii : a) D-ra Adela Neculcea, necăsătorită și b) Alecu, născut 17 Iulie 1850, căs. 15 Iulie, 1884, mort 18 Mai, 1893. „Din căsătoria lui Alecu Neculce cu d-ra Zoe Rosin s'au născut 3 copii : a) Gheorghe, în 1890 Aug., b) Eugenia Adela în 1891 Dec. 17 și c) Emil în 26 Aprilie 1893 Acești trei copii, împreună cu mătușile lor, d-rele Adela și Natalia, sânt ultimii descendenți, pe cari îi cunoaștem, dovediți documentar, ca trăgându-se din.. Ioan Neculce“, [la 190].

Iancu și Costachi Neculce sânt pomeniți și în 1863 și sânt poreci i și Mutu *).

Această poreclă, de Mutu, Tanoviceanu o explică bănuind că mama cronicarului Neculce era mută, căci un document vorbind de ea îi zi e *muta*, o împrejurare care ar lă-

1) Arh. stat. Iași tr. 1788. dos. 644, fi'a 146. Ibid file 161, testamentul soției sale Smaranda Neculce, de neam Mavrocordat, din 1840, Mart 5.

2) Contribuții 18-19.

3) La Tanoviceanu l. cit. greșit că lancu e cel mare, când în realitate, Nicolae e arătat ca fiind cel mai în vârstă.

4) Arh. stat. Iași, tr. 1788, op. 2039, dos. 4597, fi'a 9 și dos. 5255,

muri, cum vistierul Iordache Cantacuzino, unul din cei mai mari și mai bogați boieri, de pe acele timpuri, și-a dat fata [Tanoviceanu o numește aici greșit: Alexandra, în loc de Catrina] după Neculce vistiernicul, care nu era nici de familie mare, nici n'a jucat vreun mare rol politic¹⁾.

Mihail Costăchescu

SAMA VISTERIEI MOLDOVEI DIN 1763²⁾

(lunie Decembre)

A. Statul vechiu și regimul fiscal

§ 1. *Samile visteriei*. Supt numele de *sami ale visteriei* nu trebuie a înțelege ceea ce azi se zice *budget*. Budgetul reprezintă scheletul organismului statului, *osătura* lui. Dar în budget noi cetim sumele prevăzute la venituri și cheltueli după capitule, articule și paragrafe; noi nu cetim în buget felul cum el a fost *operat*, adică aplicat în amănunte.

Sămile visteriei cuprind veniturile bugetare ale țării, după natura lor, și după cum au fost ele date la încasare după *catastihlele visteriei*; dar mai cuprind și aplicarea bugetului la cheltuele, ca și cum am avea un *cont de gestiune*, un *bilanț de descurcare*, *sate de plăți*. În sămi dar noi vedem mai mult felul cum au fost cheltuite veniturile țării, cu toate actele justificative, ca: *pecete gospod, gospod milu, izvoade, locuri știute, prin mâna vel postelnicului* etc.

După *catastihlele* visteriei și *tabelule* slujbelor se proceda la încasarea veniturilor de boerii zlotăși; în sămi cetim și felul cum au fost cheltuite acele venituri, după anumite *catastihle*.

§ 2. *Cele dintăi sămi ale visteriei*. Cel dintăi domn, care a ținut să dea samă divanului marilor boieri de natura veniturilor și a cheltuelilor țării a fost N. Vodă Mavrocordat în a doua lui domnie; și anume în anii 7220 (1712). Axinte Uricariul ne povestește pe larg acest *prim* moment istoric al bugetului țării:

«Dacă s'a plinit anul, de când a venit Neculai Vodă cu domnia, a chemat pe toți boieri în *casa cea mare*, și aducând *catastihlele* visteriei, li-a aratat câte dăjdii ori câte venituri domnești s'au strâns la visterie într'acel an (1711-1712); a aratat și *catastihul* de câte cheltueli s'au făcut cu domnia nouă, și câte s'au dat la obișnuitele dări ale țării, și la alte cheltueli, ce sau făcut cu Vizirii, cu Hanul și cu Pașii ce veniau la Tighina. *Se mirau boieri, cari știau rândul, când se cetiau anume condeile*, de cele ce s'au dat pentru domnia nouă, că se dedese prea puțin și nu cum s'au dat la alte domnii; dar măcar că prea multe cheltueli nu s'au făcut, tot n'au cuprins suma veniturilor toate câte s'au cheltuit, și s'au aflat date de Neculai Vodă mai multe pungi de bani. *Aratat'au atunci Neculai Vodă boierilor și sama domniei lui cei dintăi*, că erau în visterie toate izvoadele de câte se scosese pe țară atunci și de câte venituri se strânsese; erau și izvoade de câte se cheltuise și la acea domnie și la toate dările și trebile țării,

1) Contr. 15-16.

2) Un gros volum, legat. A aparținut Arhivei Statului din Iași, de unde l'am copiat în 1903 (Surete ms. III 568-657. Bugetul acesta a fost publicat și de d-l N. Iorga în *Callimahi* II, 79-133).

și luându-se sama s'au aflat cheltuită mai multă sumă de bani. Atunci a zis Neculai Vodă boerilor „Boeri Dumneavoastră văzut-ați sămile și a domniei noastre celei dintăi și anului ce am domnit până acum din mila lui Dumnezeu. Răspundeți, Dumneavoastră, de s'a fi mai luat vreun venit și nu s'a pus în samă, sau de este vre-un condeiu de cheltuială afară din cale”? Răspuns'au și boerii în acest chip, cum că și toate veniturile sunt puse, și cheltuelile sntt toate mai pe puțin de cât se făceau altădată”. (Let. II° 140).

De aceia în sămii se oglindesc toate așezămintele, toate legile, toate obiceiurile bune și răle, toate hătărurile politice și personale; în sfârșit viața întreagă în complexul ei.

§ 3. Sămile anului 1763. Suntem în anul 1763 (7271).

Domn în țară era *Grigore Ioan Calimah Vodă*. El domnia cu fericită și tinerească domnie încă din *Iunie 1761* (7269), când tatăl său, bătrânul *Vodă Ion Teodor Calimah* primind desărcinarea de a mai domni în Moldova, fiind în vrâsta de 71 ani i se hărăzi norocul ne mai pomenit până atunci în anele țării, ca la punerea de cătră divan efendi a caftanului de domnie fiului său, *Grigorie* tânără beizadea de 24 ani, să-l ureze în chipul următor: „*Iată, fătul meu, Dumnezeu a vrut ca eu să fiu stupân acestui loc până astăzi; iar acum te-a miluit pe tine cu stăpânirea acestui loc. Și eu de astăzi înainte nu mai sunt domn, ce pre tine te-a ales împărăția ca să fii domn și purtător de grijă acestui pământ. Și iată și eu cu cea parintească blagoslovenie te blagoslovesc și te întemeez, puindu-te în cel mai înalt scaun a acestei țări*” (Let III° 244).

§ 4. *Curtea domnească*. La curte trăia o numeroasă familie a Voevodului: frați, surori, cumnați nepoți și veri de tot felul. Cum în regimul vechiu starea civilă a Voevodului avea o înriurire covârșitoare în mersul trebilor din launtru, lucru despre care cronicarii nu lipsesc a stărui cu deosebire; ne interesează a cunoaște starea civilă a familiei Voevodului *Grigore Calimah*.

El era un tânăr de 24 ani la luarea domniei. Era însurat cu *Ileana* fata lui *Alexandru Neculai Mavrocordat*, fericita beizadea, care a avut 2 frați ca domni pe marele și slăvitul *Costantin Nec. Vodă Mavrocordat*, marele reformator al celor 2 țări românești, și pe *Ion Nec. Vodă Mavrocordat*, cărora el le venia nepot prin căsătorie și deci în deaproape înrudire cu tot neamul mare al Mavrocordaților. Din această căsătorie avea până în 1761 un singur copil pe *Ioan*, care e pomenit în actele timpului ca luându-ise creștința în hrisoave; și va mai avea alți 3 copii.

Ba sămile ne spun că bărbatul mancei Măriei sale beizade (*Ion*) era unul *Stefan*, căruia i se dădea 19 lei 84 bani din sfertul ajutorinței, după foae gospod în 7271 Mart 30 (1763), iar la botezul măriei sale beizadele (*Ion*), care a fost la 24 Mai 1762, s'a dat I. P. S. S. Mitropolitului *Gavril* o blană pacea de 600 lei.

Bătrânul său tată *Ion Vodă Teodor Calimah* se retrăsese la Țarigrad, unde va trăi până la 1780, când moare în vrâstă de 90 ani.

Frați și surori tânărul gospodar avea pe aceștia, *Savastița* de 25 ani, măritată cu *Gh. Vlasto*; *Alexandru* beizadea de 24 ani, însurat cu *Elena* fata lui *Grigore Ghica Vodă*, și *Maria* măritată cu *Alexandru C. Mavrocordat* poreclit *Delibeiu*, spre deosebire de *Alexandru I. Mavrocordat firariul*. Fiind tineri cu toții, familiile lor nu vor îngreua bugetul țării de ocamdată. În schimb însă tânărul Voevod avea mătuși și moși după tată, care cată să-i pomenim.

Bătrânul *Ion Vodă Calimah* avea de soție pe *Ralița Irisoscoleu*; Bătrânii trăiau la Țarigrad. Pe scaunul țării stătea ca Mitropolit *Gavril Calimah*, frate mai mic lui *Ion Vodă*, dar un bătrân de 64 ani; mătușe avea pe: *Paraschiva* care fusese întâi măritată cu banul *Andronachi* de la Botoșani, o bătrână de 62 ani; și apoi cu pitarul *Nec. Pa-trașcu*, cu care avea 5 copii: *Gheorghe, Vasile, Bălașa, Moria* șătrăreasa lui *Izmană* și

pe jupâneasa lui *Vasile Donici* paharnicul; pe *Maria* măritată cu *Iordachi Cananău* jîtniceriul, o bătrână de 60 ani; iar de la unchiul său *Dumitraşco Calimah* vel ban, ce era mort încă din 1758, şi fusese însurat cu *Maria* fata lui *Alexandru Sturza*, rămăsese 3 copii: *Safta* de 15 ani, *Anenţ* de 14 ani şi *Ion Calimachi* de 13 ani; deci toate tinere, beizadele şi domniţe,

§ 5). *Divanul*. Cu toate că tatăl hiritisise pe fiul său ca domn, *divanul* ţării nu se prezintă acelaşi ca al părintelui.

În 1763 *divanul* se compunea din aceşti boeri veliţi: *Manolachi Costachi* mare logofăt, *Mihalachi Sturza* mare vornic al ţării de jos, *Lupul Balşe* mare vornic al ţării de sus; *Vasile Razul* hatman şi parcalab Sucevei; *Petrachi Gherachi* mare postelnic, *Ioniţă Paladi* mare visternic, *Ilie Costachi* mare spatar; *Vasile Costachi* mare ban, *Gr. Crupenschi* mare paharnic, *Const. Greceanu* mare stolnic, *Scarlat Caragea* mare comis, *Grigore Hrisoscoleu* mare căminar.

Cum se vede politica o duceau *Costăcheştii* cu neamurile lor şi ale domnului. Boierii Greci aveau şi ei rostul lor politic, dar centrul vieţii politice gravita tot în jurul marilor familii Moldoveneşti: *Bulş*, *Costache*, *Paladi*, *Sturza*, *Razul*, *Crupenschi*, etc.

§ 6. *Boerii*. Cum boerimea avea anumite privilegii fiscale, bugetul ne arată fără încunjur numele tuturor boerilor, cum şi privilegiile lor. Boerii puteau căpăta de la domn diferite scăderi din dările constatate asupra lor, şi pe care urmau să le plătească; mai mult încă, după desfiinţarea *vecinătăţii*, boerii căpătase anumiţi *scutelnici*; bugetul va arăta pe şir rangul boerilor şi numărul *lindelor* scutelnici.

Pentru buget boerii erau *mari*—de la vel logofăt la şatrar; apoi erau boerii *pămînteni*, boerii *Greci*, boerii *Turci* şi giupăneşele *văduve* (un început de pensionari).

Nu e fără interes a le cunoaşte numele şi numărul lor, ei formând pe vremuri *statul* politic şi *clasa* diriguitoare:

4: Mitropolitul şi 3 episcopi; de Roman, de Rădăuţi şi de Huşi; mai erau şi alţi 3 mitropolii străini: Evripul, Paful, Sinadon.

3 logofeţi: *Manolachi Costachi*, (vel) *I. Bogdan*, *Ştefan Roset*.

5 vornici: *Mihalachi Sturza* (vel), *Andronachi*, *Lupu Balşe* (vel), *Dum. Paladi*, *Ioniţă Sturza*.

2 hatmani: *Vasile Razul* (vel), *Vasile Roset*.

3 visternici: *Ioniţă Paladi* (vel), *Ion Cantacuzino*, *Filip Catargiu*.

4 spatari: *Cost. Sturza*, *Iordachi Cantacuzino*, *Ioniţă Cantacuzino*, *Ilie Costachi* (vel).

9 bani: *Dum. Sturza*, *Vasile Costachi* (vel), *Arghire*, *Enacachi Milo*, *Iordachi Costachi*, *Enacachi Costachi*, *Dinul Cantacuzino*, *Ştefan Sturza*, *Toader Cantacuzino*.

13 paharnici: *C. Conachi*, *Grigore Crupenschi* (vel), *Iordachi Costachi*, *C. Cananău*, *P. Vidale*, *Cost. Cantacuzino*, *Alex. Neculce*, *N. Roset*, *Lupu Costachi*, *Gh. Apostopol*, *Răducanu*, *Păun*, *Darie Donici*.

4 cîmşi: *Ion Stratulat*, *Iordachi Balşe*, *Scarlat Caragea* (vel), *Andrei Beldiman*.

3 aghi: *Iordachi Hrisoscoleu*, *Ioniţă Cantacuzino*, *Manolachi Bogdan*.

19 stolnici: *Gh. Sturza*, *Enachi Hrisoverghi*, *C. Greceanu* (vel), *C. Roset*, *C. Donici*, *Lupu Crupenschi*, *Cost. Darie*, *Ion Cuza*, *Ion Miculescu*, *Sandul Sturza*, *Vas. Roset*, *Ştef. Roset*, *Gh. Beldiman*, *Toma Luca*, *C. Răşcanu*, *C. Cogălniceanu*, *C. Adam*, *Enachi Buzilă*, *Lazu*.

16 medelniceri: *Dumitrachi*, *Iordachi Canano*, *Manolachi Hrisoverghi*, *Vas. Balşe*, *C. Sturza*, *Cost. Costachi*, *C. Başotă*, *Arghiri*, *T. Silion*, *C. Varnav*, *Mih. Cehan*, *Gavril Caracaş*, *Pavel Caracaş*, *Gheorgha*, *Nicolai*, *I. Catargiu*.

8 cluceri: *Sandul Sturza*, *Manolachi Costachi*, *Grigore Adam*, *Gayril Adam*, *Enachi Bogdan*, *Costin Catargiu*, *Stamati*, *Toader Buhăescu*.

9 slugeri : Toader Buhuș, Gheorghe, Ștef. Donici, Ion Zosin, C. Jora, Solomon Sturza, Dumitrachi, Ioan, Nicolachi (vel).

14 jicnieri : I. Iamandi, C. Macri, Sandul Miclescu, I. Varnav, Ștef. Catargiu, Mih. Keșco, Nec. Varnav, Apostol Șendre, Șt. f. Iamandi, Sandul Ilie, En. che Șerban, I. Andrieș, Negrea (sinove), Ștef. Bosie.

2 sârdari : Dediul Codreanu, Iamandi.

5 armași : Grigore Balșe, Dem. Micul șco (vtori), Lefter (vtori), Ioniță (vtori), Hurmuzachi (treti).

5 pitari : Iordachi, Nec. Pătrașco, N. c. Cogălniceanu, Ion Chirica, Vas. Musteață.

22 șătrari : C. Stamati, Vas. Adam, Gh. Aslan, Ilie Iani, Sandul Miclescu, Ilie Crisiea, Cost. Gândul, Cost. Coce, Petre Cheșco, Ion Arapu, Eni Arapu, Vas. Abaza, Vas. Cozma, T. Isăcescul, I. Izmană, Velișco Stavăr, Nedelco, Iordachi Iiescul, Nec. Aslan, I. Stârce Cracalie, Alexandru, Ștef. Zota.

5 visternici (vtori și treti) : C. Paladi, Dinul Balșe, Iorga, C. Donici, Andreiu.

17 postelnici (vtori și treti) : Șărbăn Canano, Grig. Costachi, I. Razul, Ștef. Silion, Antohi Jora, Vas. Silion, Apostol Catargiu, Andrei Donici, Darie Donici, Vas. Scarlet, Iordachi Gavril Lambrino, Ștef. Buhuș, Sandul Buhuș, Ion M tre, I. Burghel, Ion Manole, Radu Boteanu.

6 logofeți (vtori și treti) : Enachi Cantacuzino, Iordachi Alex. Râșcanu, Cost. Bosie, Die (sinovi), Tănase Gosan.

14 paharnici (vtori și treti) : Iordachi Iamandi, I. Bașotă, I. Aslan, Lascarachi Roset, Gavril Miclescu, I. Botez, T. Iamandi, Nec. Arapu, Ioniță Caracaș, C. Stavăr, M. Ciornei, Vas. Carpu, Andrei Crucerăscu, Constantin.

3 spatari : (vtori și treti) Dumitru, Apostol, Ion Gheuca.

6 căpitani : C. Mațoiu, Polihroni, Ioniță Beldimau, Antohi Scarlet, Anastasă, C. Varnav.

În total 194 boeri cu titluri, din care unii *velici* în funcțiune, alcătuind divanul ; alții *bivșii*, adică foști înalți demnitari ai statului ; apoi boeri de a *doua* și a *treia* stare.

Pe lângă ei se mai înșiră o catgorie de boerinași cari au drept la câte un scutelnic *doi*, fără nici o indicație de boerie. Iată o samă din acștia : Sandul Balșe, Costantin Balșe, Cost. Lambrino, Iordachi Lazu, Gh. Carp polcovnic, Papa ispravnicul, Grigore Ceauș, T. Scarlet, Iurașcu, Pahomie Krupenschi, Iordachi Gheuca, T. Nacu, Nec. Eni, Angheluță Tăbârță, Nec. Tăbârță, Dima, Nec. Ruset, Enachi Sava, Ioniță Pisoschi, I. Feștilă, Lupu Stroici, C. Andoni.

În total 22 boerinași, cari aveau și ei parte de scutelnici, ca și anumite așezăminte, dintre care bugetul înșira : spitale (2), temnița cea mare (2), temnița cea mică (2), școala elinească (2), școala al doilea grecească (2) școala slovenească (2) Duca *tipograful* (2), diecii de visterie (40 liuzi).

În total toți acești boeri, boerinași în număr de 216, și institute în număr de 6 aveau drept la 1564 scutelnici.

§ 7. *Boerii greci*. Bugetul îi dăosebește de cei pământeni. Unii din ei aveau anumite ranguri de boerie, ca următorii : Costachi biv vel spatar, Iordachi Balasachi caminar, Mamuna agă, Manoli clucer, Vasilachi medelnicer, Necule vel armaș Gheorghe jicnicher, Gheorghe pitar, Ioniță 3, vist. Enachi Mavrichi pitar, Enachi 2 spatar, Marin 3. post. Gheorghe pitar, Nicolae biv. armaș, Iamandi Dai comis, Miche vatav de păhărnice, Chiriach 2 vist., Iordachi Vintura căpitan, Ianachi 2 sluger, Petrachi 2 gramatic ; Gheorghe staroste, Lecndaridi stolnic, Apostol vornic ot gospojda (vornic despre Doamna). Gioian giriah șafrar ; Iordachi *doftor*. Dracachi *doftor*, Canelo Apostolopulo ban, Toma *spicr*. Mihalachi Kokino, C. Zamo, Mise Gh. Sacăzlău. În total 34 boeri greci cu 206 scutelnici.

§ 8. *Boerii turci* în buget figurau numai 4, dintre cari : divan efendi, beșleaga de Iași, Lîpca agasi și Singectarul, cu 20 scutelnici

§ 9. *Jupânesele vaduve* erau pomenite cu toate deslușirile necesare, dovadă că statul își întîndea proteguirea sa și asupra soțiilor înalților demnitari ai țării, dându-le dreptul la scutelnici ca și soților lor dispăruți.

Iată lista *jupâneselor*, zise din vechiu *cneghine* : domnița Anița, Maria jicn'ceroaea, spătăreasa Pășcănița, vorniceasa Rosetoea, băneasa Maria, Zmaranda postelniceasa, casa răposatului ban Scarlatachi, medelnicerița Lupului Donici, Vinturiasa, hagi Maribian, Maria lui V. Buhăescu pah, stolniceasa lui C. Lazu, stolniceasa Petrei, stolniceasa lui T. Jora, stolniceasa lui V. Bașe, stolniceasa lui Cârju, stolniceasa lui Nec. Jora, medelnicerița lui Nec. Racoviță, *Zoița fiica Domniței*, Ilinca fiica Pășcăniței, Maria fata lui Bogdan, medelnicerița lui Macri, Sanda lui Dumitrașco medelniceriul, Ilinca mama lui Nec. Racoviță, Snaragda fiica vornicu'ui Sturza, Todica sora vornicului Andronachi, medelnicerița lui V. Stamati, Catrina lui M'h. Luca, jicnicerița lui Nec. Costin, Maria Cucorănța, Paraschiva Sturzoaea, jicnicerița lui Adam, jicnicerița lui Vas. Tanasă, jicnicerița a N. grii, stolniceasa lui Vas. Bașotă, Ilinca fiica lui Pavăl Bujoranul, Maria nepoata Lupului visternicul, Maria Cațargioae, Maria fiica lui Buzilă, logofeteasa Hermuzăcheoae, armășoara Tufasca, Zoica fiica spatar Dracu, jicnic rița lui Căranfil, fiica Miclescului călugărița, Nastasia Hărmezoae, pităreasa lui Lambrino, medelnicerița lui Lețkar, șătrăreasa lui Botz, Catrina logofătului Dii, fiica comisului Ion Scarlet, Alexandra fiica lui D. Buhuș, Zoița pităreasa fiica spatar Drace, șătrareasa lui Gorovei, Catrina clucerului Ghelbeiază, Ilinca Joroae a lui Michiu. Catrina sora lui Crupenschi, Bălașa Buzdugăneasa, Nas'as ia lui T. Ma eiu, Safta Iacomichioae, jicnicerița lui Nec. Cucoranul, logofeteasa lui Th. Gheuca, Safta lui Oprișan Cheșco, Tudoscă Proculeasă, Catrina lui Andrei Burghel, Anușca a Dinului Roșcăi, Safta Varnăvoae, Safta jicniceriului Ursachi, Casandra medelnice ului Durache, Maria Ursulițoae, Ilinca fii a lui Gh. Arapul, Ilinca lui Antohi căpitan, Nastasia Gosașneasă, Nastasia lui Canano, Ruxanda ușierului Grigore. Nastasia Chilipanca, Isprăvniceasa lui Anghel, Ancuța Sturzoae, Ilinca p'tarului Apostol, Ruxanda Murgulițoae, Maria lui Enachi Sava, Sarafina călugărița, Maria Ghergheloae, fiica sardarului Miron, Anița Făvuleasa, Iisafra călugărița, Ilinca lui Neculai ot visterie, Lupa fiica postelnicului Marzacu, sora lui Poștea maestrul, Catrina lui Neculai Capitan, Ruxanda călugărița fiica sulgerului Bujoranul, Maria Ștefănescu, Maria lui Petre a lui Bașotă, Maria Lănoae.

În total 94 *jupânese* cu 417 scutelnici,

Iar peste tot statul personal al boerimei Moldovii în anul 1763 era de 354 persoane, dintre cari 194 boeri și boernași, 34 boeri greci, 4 turci, 94 *jupânese* și 6 așezeminte publice. Dacă la aceștia am adăuga și pe cei 20 dieci de visterie, am avea un total de 374 obraze.

Între această lume redusă se învârtia toată activitatea politică a țării Moldovei. Supt această lume stăteau slujitorii.

§ 10. *Slujitorii*. Sămile visteriei deosebiau pe boeri de slujitori. Aceștia formau *ciocoi-mea* țării. Ei având însărcinări administrative erau unii cu serviciile la Curte, alții în țară. Sămile ni-i dau grupați în *rufeturi*, adică *bresle*.

Totalul slujitorilor se ridică la 2652 *liudi*, adică persoane, față cu 374 numărul boerilor de toate categoriile.

Deci în 1763 erau în Moldova 374 boeri, boerinași și *jupânese* cu cin, și 2652 liudi în rufeturi, slujitori, *ciocoi*!

Iată pomelnicul lor :

a) 946 *liudi* rufetul militar al curții din cari 53 steagul lui Bașbulucbașa din

Curte, 53 steagul lui Başbulucbaşe al doile, 53 steagul Drăganilor, 53 steagul Cazacilor, 53 steagul başbu ucbaşa hăt nănesc, 53 st. agui al 2-lea hat nănesc, 53 tij al 3-lea, 53 steagul al 4-a, 51 steagul al 5 a, 50 steagul al 6 a, 53 căpitani ageşti, 53 roşu ageşti, 6 bu-lucbaşi ageşti, 1 buciumaş alesc, 34 podari, 6 trambaci gospod, 6 trambaci hătmă-neşti 5, trambaci ageşti, 25 vânători, 15 aări de foc.

b). 228 liudi rufetul curţii anume: 39 armăşei, 12 darabanii temniţi, 14 păhă-rnicei, 3 pivniceri, 25 vamă, 3 apari grajd, 3 cărbunari, 6 sahaidacari, 2 torcii, 6 şătră-rei, 6 pitărei, 6 beceri, 1 feredegiu, 2 măturători.

c). 18 liudi rufetul muncitorilor din cari: 4 joldunari, 6 apari, 8 lemnari.

d). 120 liudi rufetul comişiei din cari: 12 fustaşi de poartă, 12 fustaşi de divan, 12 fustaşi doamnei, 21 comişei, 2 vezetci, 14 darvari, 4 podvodari, 10 petrari, 1 teslar.

e). 409 liudi rufetul de dinăfura al curţii şi anume: 92 copii în casă, 40 aprozi, 31 calaraşi de Țârigrad, 38 lipcani, 45 uşerci, 9 bucătari gospod, 23 chiohodari gospod, 59 levenţi, 12 dieci de divan, 6 peaveţi, 1 psalt biserica gospod, 4 grădinari gospod, 2 trambaci biserica gospod, 2 pisari, 11 beşlii creştini, 6 vornici de poartă, 1 căpitan, de vânători, 1 grădinar a beciului, 24 mehteri creştini, 1 iuruc baractar (s.egar) 1 sot ni: de cazaci, 1 ispravnic de armăşei.

f). 946 liudi rufeturile de pe afara şi anume: 70 calaraşi hătmăneşti, 50 calaraşi lui vel căpitan, 4 Țimiraşi ot Şipote, 1 odagiu de Scânteia, 116 slujitori vama Foeşani, 3 seimeni Galaţi, 15 vozari Galaţi, 50 calaraşi Puţeni, 30 calaraşi Galaţi, 20 calaraşi Te-cuci, 179 calaraşi sărdăria Orhei, 8 calaraşi Heciu, 25 panţiri Neamţ, 10 panţiri lubă-neşti, 12 umblători Soroca, 16 umblători Cernăuţi, 28 surugii la menzulul Bârladului, 33 surugii la menzulul Iaşului, 28 surugii la menzulul Vasluiului, 5 surugii la menzulul Do-rohoiului, 29 surugii la menzulul Ştefăneşti şi Crasnaleuca, 8 surugii la menzulul Târgu-Frumos, 88 liudi Răzina, 70 menzilgii la Tabăa, 28 calaraşi la Râspopen, 30 calaraşi la Măgura, 31 calaraşi la Bălăneşti, 30 calaraşi la Căldăruşi, 17 barani la Cernăuţi, 13 panţiri la Ropce, 20 surugii la Soroca.

* * *

A. Rădicături (scaderi fiscale)

§ 11. Scăderile pentru diferite fețe a fost în suma de 28270 lei şi 11 $\frac{1}{2}$ bani, din cari rezultă sistemul de viață politică a timpului.

Iată o categorie de nume: Domnița Paladou 213 lei 110 bani pentru următoarele dări: 17 lei 18 bani ajutorința, 13 lei 105 bani din mucarer pentru 2 crâșme de la Câr-ligătura şi o moară la Hârlău, şi 152 lei 107 bani din desctină.

Vornicul Ioan Paladi 410 lei, 106 $\frac{1}{2}$ bani din diferitele slujbe ale visteriei: 110 lei din gorştină, 244 lei, 65 bani din desctină, 18 lei 69 bani din ajutorință, 9 lei 30 bani din mucarer, 14 lei 43 bani din vâdrarit, 3.19 $\frac{1}{2}$ bani din sfertul aşezării. 11 lei din sfertul de pe Noembre 1762.

Vornicul Dim. Paladi 772 lei 20 bani, din diferitele slujbe: 68 gorştina, 35 lei 90 bani din vâdrarit, 117 lei 26 bani desctina, 18.60 mucarer, 8 lei 69 ajutorințe pe o moară; iar de pe anii din urmă i se fac o serie de scăderi: 60 lei sfertul pe Septem-bre de anțărt (deci pe 1761) 110 lei 81 bani gorştină tot de anțărt (1761) 20 lei, 12 bani ajutorința de anțărt (1761), 120 lei sfertul de pe Maiu de anțărt (1761), 153 lei 30 bani desctina tij, 20 lei 12 bani ajutorința de an (1762).

Visternicului Filip Catargiu din slujbele visteriei i se rădică 726 lei 12 bani, dintre cari: 17 lei 18 bani ajutorința de anțărt pentru 2 mori (1761). 13 lei, 105 bani muca-rer pentru 2 crâșme şi o moară. 76 lei 54 bani desctina de pe stupi, 162 lei 94 bani vâdrăritul de la Tutova, 53 lei gorştina de pe oi şi mascuri, 200 lei ajutorința de la Suceava, 202 lei 96 bani din mucareru de la Suceava pentru păharnicul Canano.

Văternicului *Iancu Canta* din rămășiță suma de 769 lei 88 bani, și anume: 120 lei din *poclonul baeramlăcului*, 56 lei 99 bani *mucareru* pentru o moară la Putna și liudi de la Iași, 413 lei 115 bani din *desetina* atât pentru stupii săi (199 lei 71 bani) cât și pentru paguba de la Hârâu (214 lei 44 bani), 103 lei 48 bani *vădrăritul* de la Putna, 75 lei, 76 bani din *ajutorință* pe ȣiganii și liudii de la Orhei, Cărligătura și Putna.

Hatmul *Vasile Roset* are 2 condee, unul de 509 lei, 36 bani și altul de 336,25 (total 845 lei 61 bani) și anume: 385 lei 111 bani *desetinei*, 125 lei 103 bani *vădrărit* ot Iași și Putna 114 lei *ajutorințe* ot Iași, 26 lei 32 bani *mucarer* pe Iulie pentru liudi ot Jijii, 85 lei 101 bani *vădrărit* ot Iași de an 1762 Noem. 11; 9 lei 30 bani crășme la Iași și Cărligătura, 13 lei 108 bani *ajutorințe* de anțărț. 48 lei 75 bani groștina ot Putna, 9 lei. 30 bani *mucarer* pe 2 crășme, 8 lei 09 bani pe o moară la Roman.

Vasile Razul hatman și parcalab Sucevei 2112 lei, 36 bani, din cari 173 lei *desetina* pe stupi; și 1939 lei 36 bani paguba din *desetina* ot ținut Iași 1762 Dec. 7.

Aga *Iordachi Hrișoscolcu* cu 4542 lei 32 bani în 4 condee și anume: 173 lei *desetina*, 162 lei *desetina*, 162 lei 105 bani *vădrărit* ot Putna, 1925 lei căci s'a încărcat mai mult la Neamț cu 1000 ughi cu *desetina*, 1765 lei 107 bani pagubă din *desetina* de stupi la Neamț și Roman „gospod milă” 515 lei 60 bani pentru zaherea ce s'a dat la conacele M. S. Hamza Pașa trecând la Hotin și i se tăia se 1763 Iulie 17.

Obs. În 1763 găsim că galbănul—ughii—valora 1 leu și 37 parale, sau 235 bani *vechi*, căci 1000 ughi veniau drept 1925 lei.

§ 12. *Scăderile* cu care ter administrativ erau foarte multe și ele ne servesc ca lămuriri asupra vieții vechi. Iată câteva: Ene bairactar *dat în lefi* (i se scade 4 lei 48 bani), 4 lei 75 bani Nicolae Seimen agesc „greșit pus la tabla visteriei pe 2 locuri, la podul vechi și la Muntenime, *dat în lefi*”. Nicolae Grecul neguțitor „dat în lefi din *mucarer* și *milă*”, dă dajde cu neguțtorii, trecut greșit la tabla visteriei”; 50 lei Sim. Hargheș puindu-se oile și la Orhei și la Câmpu-Lung; 50 lei Med. Gheorghe, ispravnic de Neamț *ajutorință*, la simbria sameșului, *bani porți*, *lipsa hârtii* și altele”; 18 lei 114 bani pentru 2 case a 2 oameni la satul Ba'nicii olatul Grecenilor, puși în tabla visteriei și la Satul Gînești ot Covurlui, rădicat la Covurlui, plătit la Băncii;—Manase jidov cu 5 lei 114 bani, greșit pus în tabla la Suceava, plătește la Feredeeni, Hârâu, 8 lei 117 bani lui Gavril mazil din Iași un polohoc de 20 vedri vin, greșit pus la tablă crășmă, gospod. milă i s'a rădicat; 7 lei 97 bani și jumătate Simeon sin Gușilă ot Bara fiind birnic acesta greșit s'a pus în tablă la Iași. E vorba aici de *Ion*, primul copil a lui Grigorie Vodă Calimah; 1 leu 30 bani Lazor arman ot Iași, mutat cu birul la Chișinău 1763 Iunie 21;—22 lei 80 bani *cunțu*¹⁾ pentru 68 vite a călugărilor de la Schitul cel mare din țara Leșască. 7271 April 7; 12 lei 11 bani se rădică lui Arghire Ciohodar, care a strâns banii *mucarerului* ot târg Iașului din *mucarer*. 1763 April 23.

§ 13. *Locuri știute*. Marele postelnic era ținut să facă anumite plăți diplomatice, pe care n'avea să le știe nici marele visternic, nici alt boer; de aceea se rădică 205 lei 30 bani din banii *mucarerului* dați la un loc știut prin mâna post. Alexandru 1762 Iulie 30; 262 lei din sfertul așezării, dată la un loc știut gospod prin mâna post. Alexandru 1762 Sept 30; 100 lei din sfertul așezării scos la Septembrie dați la un loc știut de gospod prin mâna post. Alexandru”; 348 lei dați la 2 locuri știute prin mâna post

1) *Obs.* *Cunița* venia de vîta mare (cal) 40 bani; căci pentru 68 vite se ridica 22 lei 80 bani; pentru 40 vite a lui Hristache Balasan se ridica 13 lei 40 bani; *Cunița* de oi era 2 par le de oae (6 bani), căci pentru 100 oi tot a lui Hristache Balasan se rădică 5 lei.

5 lei \times 120 bani = 600 bani, cari împărțiți la 100 oi vine câte 6 bani de oae.

68 vite \times 120 bani = 2720 bani, cari socotită la 120 bani feul, vin tocmai 22 lei 80 bani.

Petrachi 1764 Febr. 12 ; 67 lei, la un loc știut prin mâna comis M Suci. 1764 Febr. 12

130 lei 15 bani rădicătura spatar Enachi Milo, din cari 80 lei cheltueli ce au dat la 2 îmblători ce au mers la Varșov, când era staroste și nu s'a făcut pecete gospod. 1763 Dec. 13 ;

35 lei lui Aron jidov ceasornicar, ce au luat din șfertul așezării ot Orhei. 1764 Febr. 12
de rând pentru un pecete gospod vechiu al mării sale Ioan Vodă și fiind rămașiță sau rădicat. 1763 Ghenar 27.

§ 14. Pentru sporirea *veniturilor țării* Ion Teodor Vodă Calimah luptase mult cu aducerea lui Stavarachi, cu iscusința lui C. Cogălnicea ul visternicul, după ce e iată ce ne spune cronica țării : „silindu-să Vodă în tot chipul că doar va putea chivirni și această domnie, dar era cu greu, căci bani *din țara* nu eșiau și se mirau ce vor face. Stavarachi văzând una ca aceasta, s'a grăbit și peste 2 luni a purces și el la Iași, au conăcit în curte la cămără, luând toate treburile în mâna lui, și *teze și cetera al domnului*. Văzând visteria că n'o primește nimeni, a adus pe Cost. Cogălniceanu medelnicer și l'a făcut vel stolnic și *vechul visternic i celei mari*, zicându-i domnului *a s-a-l va*. Atunci a stătu cu toată sâlnița, tocmind isprăvnicile pe afara, făcând oameni de treabă, învățându-i în ce chip vor urma la toate, care nu în puțină vreme a îndrăptat toate ținuturile și visteria, de era de-a miarea tuturor, *începând a veni bani în visterie*. Dară Stavarachi fiind lacom la toate și grabnic, a început a pune bani și pe boeri și pe mănăstiri și pe giupăneșe, cai de menzil, podenii și pogonărit și altele, care nu le părea bine la o samă și începuse a murmurisi...(Let. III^a 236).

Iar mai jos zice : atunci a găsit muștereu și pentru visteria cea mare, *cuci o pusesse în bună stare Cost, Cogălniceanul vel stolnic*, cerând o loniță Cantacuzino Deleanul, pe care l'a făcut vel visternic (idem 238).

B. Veniturile țării în 1763

§ 15. Pentru cele 7 luni ale anului 1763, sămile ne dau cifra de 756898 lei 88 bani. (*ΦΗΝΩΝΗ). Repartizând pe lună vine câte 108118 lei pe lună sau pe un an întreg ar veni că bugetul țării Moldovei era în 1763 *de 1.277.368 lei* !

Cel mai mare articol la venituri îl constituiau *șferturile*, adică plata birului. Cuvântul *șfert* arată că într-o început darea birului pentru ușurarea plății lui s'a împărțit în 4, plătindu-se nu de o dată global, ci în 4 rate, în 4 *șferturi*. E'le însă s'au înmulțit cu vremea, după cum ne arată și sama, ce o studiem.

§ 16. *Cisla și șferturile*. Din vechi birul se încasa global pe sate, nu pe indivizi. Se aduna obștia satului, se făcea numărătoarea birnicilor—*cisluire*—și se înscriau în tablele visteriei fie care sătean cu partea proporțională a birului—după puțință. Obștea răspundea de suma globală, în caz când cineva din cislă dădea bir cu fugițit. În Muntenia unde cislă era mai oneroasă, s'a împărțit în *liude*, de câte 4 oameni. *Liudea* garanta plata birului, nu obștia satului.

Sătenii n'aveau nici o țidulă la mână pentru câtă dare aveau să dea, ci numai în *table*. De la o vreme—supt Gh. Duca Vodă în a treia lui domnie, (7189) s'a hotărât domnia că întâind cele ce plănuișe a face Dumitrașco Vodă Cantacuzino să scoată hârtii pe țară, pe fețele oamenilor ; carele întâi când le-a dat erau ușoare, dar la cislă au eșit foarte grele, căci hârtia de 2 lei a fost la cislă 10 ughi, hârtia de 2 ughi a eșit la cislă 16 ughi ; cea de 4 ughi a eșit de 32, și chiar de 60 ughi (Let II^a 22).

Cel dintâi domn, care rânduiește *șferturile* a fost Antiohie Vodă Cantemir în 7208, care o aplică la *ruptă* „ca să știe tot omul ce va da într'un an, dând a tot omul *pecetluit domnesc* anume și pe fața omului scrisă, și *bani să și-i dea omul în 4 șferturi*, după cum era așezat în visterie“ (Let. II^a 44).

Deci la 1700 șferturile se introduc la plata birului de cătră cei așezați în visterie cu *rupta*, și apoi s'a întins și la plata birului în cislă.

Măsura lui Antiohie Vodă se părăsise, căci în 1720 (1712) Neculai Vodă Mavrocordat dispune ca „pentru ca să nu mai îmble orândueile pe țară, au așezat țara cu rupta, de dau omenii *pe șferturi*” (Let III² 163).

Alți domni începuse a înmulți *șferturile ruptelor*, cum a fost C. Duca Vodă (Let. II² 281). O altă măsură îngreuitoare țării a fost mărirea șferturilor, până ce s'au îndoit. Grigore Ghica Vodă în 1741, zice cronică, a scos văcărit, hârtii grele, vădrărit, desetină și *șferturi mari*” (Let II² 373).

Cel care a regălat *șferturile* a fost Cost. Vodă Nec. Mavrocordat după 1741. El a scos hârtii grele, și apo' de iarnă a scos *șferturi*. În adevăr Ion Cața ne spune că „a așezat să fie 4 șferturi într'un an câte 105 parale să dea fieștice om căsaș; holteiul cel cu părinți câte 55 parale; și le-a dat pecete tuturor tipărite anume pe f țe-le lor numele și porecla; și după ce s'au cisluit le-au dat zloțașii și izvoade și la visterie le-au scris în condiță” (Let III² 184).

Deci în 1749, birul unui sătean era de 420 parale pe a, adică 10 lei și jumătate, iar fec'orii plăteau 220 parale, adică 5 lei și jumătate.

Ioan Vodă Mavrocordat în 1750 le-a înmulțit șferturile, de la patru la cinci și chiar la zece *șferturi pe an* (Let III² 185).

Cost. Vodă Mavrocordat venind cu a treia domnie a desființat văcăritul, dar a înmulțit șferturile până la 12 „numai șferturile pe toată luna după rânduiala hârtiilor, ce scosese Grigore Vodă Gh'ca” (Let III² 186).

Supt acest regim al șferturilor găsim și *sămile* visteriei supt Gr. I. Ca imah Vodă în 1763: șferturi simple, șferturi indoite, șfert pentru menzil (11/2) șfert pentru baramlăc (șfert ~~îndoit~~), șfert pentru mucarer; vara, toamna, iarna și primavara șferturi îndoite și întreite, etc.

§ 17. *Șferturile pe județe*. (vezi tabloul pg. 79)

§ 18. *Dățile mazililor, ruptelor și ruptașilor*. Veniturile se încasau și dela alte categorii de c.țăteni în afară de săteni: *mazilii, ruptașii, ruptile visteriei* cari la bir erau impuși personal nu în cislă, adică în stil vechiu *pe fețele lor*; alte venituri erau de pe albine *descatine*, de pe vin *vădrăritul*, de pe oi *gorștina*; cum și alte categorii de venituri: *ușurul, alămul, cunița* și de pe *taxele judecătorești*.

§ 19. *Dățile pe categoriile de birnici și pe natura veniturilor*: (vezi tabloul pg. 80).

§ 20. *Slujbe în vânzare*. Dintre cele 6 dări, ce se încasau de *pe avere*, nu de *pe persoane*, toate vedem că erau date în vânzare la kokii-vechi adică la mezat. Era aceasta un mare avantaj pentru domnie, căci încasa venitul curat, fără să mai aibă nevoie de a plăti personalul zloțașilor. Acestea cădeau în sarcina boerilor, ce luau la mezat în vânzare slujbele:

1) Cunița pe cai a dat	3000 lei
2) Alămul locurilor din Bugeac	4000 „
3) Ușurul t j de p locuri	6000 „
4) gorștina pe oi și mascuri	96085.60
5) vădrăritul pe vin	106 250.—
6) desetena pe stupi	74.439.90
total lei	289.775.30
7) taxele judecătorești	2651.82
total lei	292.426.112

Obs. Din toate aceste 7 dări, ce priveau averea oamenilor numai desetina se re-

Clasificații		Junie sfert	Baeram- lăcul înd. sfert	Mucare- rul Iulie	Sept. sfert	Sept. sfert înd.	Oct.	Decemb. îndoit	Menzilul 1 ^a , sfert	TOTAL lei
		Galbeni potr.	Galbeni potr.	Lei vechi	Galbeni potr.	Galbeni potr.			Ughi sfert	
III.	Suceava	992.11	1870.02	12270.80	900.18	1534.140	867.07	1652.04	1266.4 ¹	18700
VI.	Neamțul	734.—	1408.10	8935.—	701.—	1302.20	640.—	1221.—	918.—	28890
XI.	Romanul	382.14	764.28	4114.15	370.17	740.34	370.—	720.	440.—	23336
V.	Bacău	833.—	1588.20	7958.90	794.10	1480.02	710.	1400.	1065.	30100
II.	Putna	1772.02	3252.31	14421.75	1536.19 ¹	2978.30	1437.05	2722.07	2128.07	59374
VI.	Tecuci	813.—	1658.10	6186.30	632.05	1270.10	616.—	1198.20	921.	26062
X.	Covurlui	470.—	900.—	6056.—	446.—	860.—	423.10	800.—	631 ¹	19176
XIV.	Tutova	374.—	700.—	4120.50	316.—	632.02	316.10	588.30	441.22 ¹	14050
XV.	Vaslui	310.—	600.—	4070.—	297.10	584.20	280.	560.	420.—	12981
XIII.	Fălciu	354.01	708.02	4527.30	354.01	652.32	326.16	652.52	489.24	14492
I.	Lăpușna Or- hei și Soroca	2105.—	4152.—	25256.35	1500. 475.— (Soroca)	300. 910.20	1517. 455.10	2880.— 880.—	2214.12 682.20	85186
IV.	Cernăuți	802.03	1604.10	7198.60	798.11 ¹	1540.—	770.—	1510.—	1155.—	34494
VII.	Hârlău Dorohoi	810.—	1454.09	7927.65	700.1 ¹ / ₂	1350.20	670.	1306.08	100 ¹ .	26031
XVI.	Cârligătura	197.09	394.08	2221.50	197.05	360.36	678.13	510.10	246.09	7658
IX.	Iașii ținut	432.07	1250.10	7727.90	619.15	1184.20	591.10	1108.14	849.15	25098
XII.	Iașii târg	45.9 ¹ / ₂	88.25	12059.20	44.12	88.24	43.17 ¹	84.28	64.06	14523
	Total galbeni	11427.62 1 ¹ / ₂	22278.05	divan 38095.23 1 ¹ / ₂	10748.04	20739.02	10213.18 7 ¹ / ₂	19630.33	15042.04	
	Total lei	31986.16 1 ¹ / ₂	61265.22 1 ¹ / ₂ răsuri 3063.32	17209.7931 ¹ / ₂ (14 348 101) Lei noi	29557.66	57.0 2.63	28088.25 1 ¹ / ₂	5 987.4 ¹	41.366.1 ¹	
	Scăderi	5808.—	64.320.55 1 ¹ / ₂ judec. 687.75	33.043.07	5235.09	6548.78	5266.39	5270.—	5274.	
	Total curat lei	26898.62 1 ¹ / ₂	63640.99 1 ¹ / ₂	139914.86 1 ¹ / ₂	24.322.57	50483.10	22821.116 1 ¹ / ₂	49917.4 ¹	36092.1 ¹	

partiza pe județe; căci cea mai mare avere a țării—după boi și vaci—era albinăritul, deci *stupii, prisăcile*. Erau în țară nu mai puțin de 669.951 stupi, pentru care se luau dări câte 4½ parale de stup: Toate celelalte dări erau socotite pe *slujbe*: slujba gorștinii, slujba vădrăritului, și se încasa global venitul, lăsând pe boerul zlotăș să știe unde este vie, și unde nu este; unde-s oi și unde nu-s; iar pentru părțile de peste Prut, în cele 2 ceasuri, în ținutul Hotărnicenii, ca și în olatul Grecenilor, să se încaseze cele 3 dări: cunița, alămuț și ușurul iarăși global.

Persoana dar în vechime, nu *venitul* lui, era criteriul fiscal al impunerii; de și acest bir personal era proporțional cu starea economică și fizică a omului, nu era unitar, egal și uniform pentru toți.

§ 21. Dări desfășurate :

a) *Văcăritul* nu mai figurează în categoria veniturilor visteriei. El fusese desfășurat pentru totdeauna de Cost. M. Cehan Racoviță Vodă, iar Enachi Cogălniceanu povestește pe larg cum a fost legat cu testament a 4 patriarhi și a 4 vlădici ai țării (Let. III° 230).

Nu fu nici o dare, care să fi provocat văicărări mai mari ca *văcăritul*, întru cât și cronicarii nu conținesc a povesti pe larg evoluțiile acestei dări.

Cel dintâi domn, care a scos *văcăritul*, a fost C. Duca în 7201, imitând în aceasta pe socrul său C. Vodă Brancovanul din Muntenia. S'a plătit de vacă un zlot și 1 leu de cal. I. Neculce îl numește *obiceiu rău și spurcat*, care ținut până mai târziu, căci orice domn care vine în țară îi e drag acest obiceiu și nu-l mai lasă (Let II°, 248). Nec. Costin mai oficial explică cauzele introducerii *văcăritului*, ca: pr. da Tătarilor, poruncile împărătești, așa că a introdus această *dare muntenească*—*văcăritul*—*câte un zlot de bou, de vacă; de gonitori, câte un tult, (15 parale) și câte un leu de cal și iapă* (Let II° 40). *Văcăritul* a ținut atunci 10 ani, căci același C. Duca Vodă, în a doua domnie în 7209 îl desfășurază și-l leagă cu mari blăstămuri, scriindu-se 4 testamente cu blăstăm, din care unul s'a lăsat în visterie iar celelalte trei la cei 3 vlădici (Let II° 46).

Ion Neculce afirmă că *văcăritul* a fost legat de Antiohie Vodă Cantemir, încă din 7204, căci nu ținuse de cât 2 erno, luându-se câte 2 lei de cal și un galbăn de vacă (Let II° 258) C. Duca Vodă cu a doua domnie, la început dezleagă *văcăritul*, ia de cal 2 lei, de vacă un galbăn și mai pune adăușag câte un tult de vită (15 parale sau 45 bani), și numai după aceia îl leagă din nou cu blăstămul arhiere c (Let II° 271).

Tocmai în 7232 Mihai Vodă Racoviță desleagă *văcăritul*, trece peste jurăminte, strică legătura sfinților 4 patriarhi și *scoate văcăritul* câte un leu de cal și un z'ot de vită, de i-a rămas mult blăstăm în țară, căci l'au scos și alți domni după aceia (Let II° 261 III° 70). Grigore Ghica Vodă mărește *văcăritul*, scoțindu-l odată cu *vădrăritul*, cu hârtii grele, cu deseatină și cu șferiuri mari (Let II° 373), de și scăzuse *văcăritul* la 6 potronci de vită (Let III° 72). Cost. Nec. Vodă Mavrocordat în 7241 scoate *văcăritul* tocmai odată cu *vădrăritul* (Let II° 377) Gr. Ghica Vodă cu a doua lui domnie scoate *văcăritul* în luna lui Februarie, luând de cal un leu, iar de vită un zlot (Let II° 386). Mai apoi Ion Vodă Mavrocordat rădică darea *văcăritului*, luând 2 lei 30 bani de vită iarna și de vițel 90 bani, iar vara 50 de parale de vită (Let III° 185). În 7255 Gr. Ghica Vodă cu a treia domnie, de și scurtă de câteva luni, a pus *văcăritul* vara câte 90 bani de vită (Let III° 186).

Iar Enachi Cogălniceanu e și mai explicit „mai ales *văcăritul* câte 2 câte 3 pe an, că scotea unul la Ghenar, altul la Mai, și la Decembrie, cât se scria pe an câte 7 lei 45 bani de vită (Let III° 206).

Istoricul *văcăritului* îl face pe scurt Ioan Canta vorbind de a doua domnie a lui C. Vodă Racoviță (Let III° 187). Inițiat *văcăritul* supt Duca Vodă, se leagă de An-

Antiohie Vodă Cantemir. Mihai Vodă Racoviță în a treia domnie îl desleagă și a mers de atunci crescând de la 90 bani de vită până la 2 lei 30 bani de vită.

C. Vodă Racoviță a luat vâcăritul la început, apoi l'a legat iarăși cu mare blăstăm. „Și așa-găsind cu cale a scris la Țarigrad la biserică cea mare de a scos un testament cu iscălituri a tot soborul, scriind în el cu mare afurisenie ca să nu mai poate nimene de acum înainte scoate această slujbă a vâcăritului; și așa a pus domnul de a scris la toate ținuturile de au venit câte 7 mazili și ruptași la lași. Și după ce s'a strâns mulțimea de cu zori, a pus pe Mitropolitul de a slujit sfânta liturghie, orânduind pe Cogălniceanul vataș de aprozi de a strâns boerimea, mazilii și negustorii... Iar când a fost eșitul cu sf. daruri și cu sfântul potir, a scos acest testament Mitropolitul Iacov cu afurisenia a 4 patriarși: Alexandria, Antiohia, Erusalim și Țarigrad, cu toți arhierii sf. Sinod, strigând norodul la fiește ce cuvânt, *amîn*” (Let II² 230).

Asta era situația vâcăritului în 1763. El nu mai figura între veniturile țării.

b) *Fumăritul* pe hodgege nu figurează nici el în lista veniturilor visteriei. Scos întâi de Antiohie Vodă Cantemir în 7213 (1705), se încasau câte 2 orți de casă și grajd în lași și câte un zlot de casă la țară (Let II² 52) Mihai Vodă Racoviță în 7216 (1708), a suit fumăritul la 2 ughi de tot hornul „de ca e lucru dacă au înțeles, pământeni mulți și-au stricat căscioarele, alții râsînd hornurile de prin căscioare, căci câte hornuri avea omul în casele lui de tot hornul da câte 2 ughi” (Let II² 57).

Iar în a doua lui domnie 7213 (1705) același domn a rădicat fumăritul la câte un zlot de toată casa (Let II² 285).

c) *Pogonăritul* pe pogoanele de vie iarăși nu mai figurează între veniturile visteriei, căci se înlocuise prin darea mai rentabilă a *vădrăritului*; care a înlocuit pentru producători taxa pe pogon de vie; iară pentru negustori taxa pe crâșme, *crâșmăritul* sau *pivniceritul*. Pogonăritul s'a scos întâi de Istrati Dabija Vodă în 7170 (1662) „a scornit el întâi acest obicei rău de pogonul de vie câte un leu să dea (Let. II² 192). Iar C. Duca Vodă în întâia lui domnie îl întinde și la popușoi.

Începuse *popușoiul* a lua locul *meiului*; aceasta prin 7201 (1693), supt C. Duca Vodă. Imediat a fost pus la dare, și se lua câte 2 orți de pogon de popușoi (Let II² 40). Iar I. Neculce scrie că „a scornit un obicei nou pe țară, de a scos de pogonul de popușoi și de pârâng ce-l făceau oamenii cu sapele prin curături să nu moară de foame el le lua câte un zlot și de pogonul de tutun câte 4 lei (Let II² 248).

Pogonăritul era socotit câte 20 bani de pogon; dar ca să nu fie două dări pentru același articol, Neculai Vodă Mavrocordat în a 2-a a lui domnie se hotărăște a ridica pogonăritul cu testament cu blăstăm de la Kir Hrisant Patriarhul de Ierusalim „Era scornit și acest obicei de la o vreme în coace, carele îl rădicase cu 2 ani mai înainte către 1713—de tot *ca să nu mai fie* (Let. II² 166). Hrisovul e din 7222 Dec. 20 (Acad. Rom. Mss 1 91, 95).

Cu toate acestea din când în când domniile reînviau pogonăritul alături de vâdrăritul. Așa C. Vodă Mavrocordat în 7241 (1733) de toamnă a scos vâcărit și vâdrărit, iar de primăvară *pogonărit* și cuniță (Let II² 377).

În 7623 Av. 1 Matei Ghica Vodă rădică pogonăritul (Acad. Rom. ms. I, 91, 95).

d) *Cornăritul* iarăși nu mai figurează ca venit. Cel dintâi domn care îl născocеște este Antiohie Vodă Cantemir în 7213 „și mai scosau și de tot boul de negoț, *cornăritul câte un leu*” (Let. II² 285). Această dare o plăteau cei ce făceau negoț cu boii ca venit slujbașilor piețelor din târguri: oboare sau târgul boilor ca vel căpitani de târguri și mai apoi *agiei*. Turcii lași cari singuri erau cumpărători de boi, fusese opriți de a mai face acest negoț sub Nec. Vodă Mavrocordat. Chemând pe acești Laji la Curte le-a cetit fermanul că trebuie puși la dare de cornărit „îndată Lajii au amorțit, s'au măhnit și au scrișnit din dinți; căutat-au a-și plăti *cornăritul* de boii de negoț.

Incetând negustorii Iași supt Gr. Ghica a încetat și cornăritul.

e) *Camăna* iarăși nu figurează în sămile visteriei. Ea fusese desființată de Mihai Vodă Racoviță în 7212 (1704); și zice cronica: „camăna și bezmănul cu cepărie ce au fost dând crășmele din toată țara, că pe la târguri au fost scutind boerii cei mari și mici crășmele; iară Mihai Vodă a legat acest obicei să nu mai fie crășmă scutelnică a nimănuia pe la târguri, ci să aibă a da venit tot deplin domniei; iară la țară de la cei mari până la cei mici, și până la țărani pe a cui moșie va fi crășmă, acelaia să dea venitul. *Iară de cămăna ce se lua la domnie să nuibă a mai da, care de atunci așa stă neclintit* Let II^a 51).

Tot C. Duca Vodă în a doua lui domnie ca să producă mai mult venit născocesc vădrăritul câte 2 bani pe vadră, dar de o cam dată numai la crășmele din Iași (Let. II 46).

Dacă pogonăritul era o dare ușoară,—20 bani de pogon în schimb visteria a socotit să sporească veniturile *fiscului*, punând dare pe crășme. Gr. Gh. Vodă în a doua lui domnie a scornit *cârciumăritul*, punând de cârciumă dare de 5 lei pe an, „și au scos și cârciumărit câte 5 lei de crășmă în toată țara“, (Let. II^a, 386).

Să facem acum o socoteală. Cel ce avea 10 pogoane de vie, plătea pogonărit 200 bani—câte 20 bani de pogon; dacă vinul îl desfăcea în crășma lui, *plătea acum 600 bani*; deci de *trei* ori mai scump.

Iar vădrăritul schimbă socoteala. Cel ce avea o vie de 10 pogoane plătea 200 bani taxa de pogonărit. Dacă pe acele 10 pogoane proprietarul ar fi făcut 500 vedre vin—cel puțin—; plătind 2 bani de vadră, el plătea dare 1000 de bani, *deci de 5 ori mai scump*! Vădrăritul era mai scump de cât crășmăritul; iar acesta mai scump ca pogonăritul!

§ 22. *Mucarerul*. E a darea înorii domniei, cum zice cronicarul, vorbind de Ion Vodă Mavrocordat. „Iară boerii din Moldova aflându-se în Țarigrad, și zând câteva juri acolo, iată a venit și *vremea mucareului a înorii domniei Moldovei*. Atunci capichiaelele lui Ion Vodă au zis boerilor: „ce să facem că vremea mucarerului a sosit, și aici bani nu găsim. Vizirul chemând pe capichiaele le-a zis pentru mucarel“.

Ei s'au apărut arătând *ca țara va raspunde pentru toate*. Și chihiaea a întrebat pe boeri: sunteți mulțămiiți de acest domn? Ei au răspuns: „sant și ei și toată țara. Le-a zis: „dacă-i așa să-i luați mucarelul. Au răspuns: „pi... bine“. Dai „bani aveți să dați“? Au răspuns, „aici bani n'avem, dar să ni se pue o vadea, și mergand în țară până la vadea se vor trimite. „Și așa a primit Vizirul și a poruncit să dea un zapis la mână pentru bani cu vadea“. Povestea cronicarului are înțelesul ei, căci din această întâmplare de la Țarigrad a eșit ponosul bieților boeri din partea domnului, căci cu deasila boerii au ridicat mucarelul lui Ion Vodă, nu țara (Let. III^a 208).

Mucarelul a început cu sfială în secol. XVI, și a devenit obicei în secol. XVIII. La schimbările de domnie nouă toți marii demnitari ai Porții încasau diferite daruri din partea noului domn. Darul a devenit obicei și s'a repezit la fiecare capăt de an *mucarer*.

Cost. Duca venind cu a doua domnie a început a mulțămii pe Turci îndeplinindu-le toate cerințele și obiceiurile, cu *Bucuramăcul*, *Mucarelul* și *Cearașulul* (Let. II 46), Mucarerul trecuse acum ca dare regulată între șferturi, se reglementase — cum s'ar zice — și nimene nu mai protesta. Numai Gr. Ghica bătrânul, cătră 7240 scoase un bir nou pe preuți, bir ce-i zice *mucarea*, că ajungea pe preutul cât de sărac 3 galbeni, iar pe cei mai de frunte și 8 galbeni i-a ajuns“. (Let. II^a 373).

Mucarerul în 1763 a produs suma de 172957 lei noi, 93 „, bani și pe când toate celelalte șferturi se socoteau la samă pe *ughii* și potronici, singur numai mucarerul se socotea în lei noi, ceea ce arată că el se influența de piața Țarigradului mai mult ca celelalte

dări. Mucarerul se încasa în sfertul lui Iulie, deci vara. De pe ce se încasa mucarelul, adică cine-l plătia? și apoi ce scăderi și cui se făceau scăderile din mucarer?

la'a tabela mucarelului pe luna Iulie 1763 (7271):

Suceava 12270.80 lei vechi, Neamțul 8935, Romanul 4114.15, Bacăul 7958 90, Putna 14424 75, Uecuci 6186.30, Covurlui 6056, Tutova 4120.50, Vaslui 4070. Fălciu 4327.30, Lăpușna-Orhei-So.oca 25256.35, Cernăuți 7198.70, Hârlău-Dorohoi 7927 65, Cârligătura 2221.30, Iași în. t 7727.90, Iași țârg 12059 20. Total 172967 lei 93 $\frac{1}{2}$ bani.

La aceste sume, care reprezintă totalul ținuturilor, se mai adaugă:

- 300. Codrenii de la Fălciu, 2 șferturi
- 1110. Olatul Grecenilor " "
- 1200. Câmpu-lung rusăsc ot Cernăuți 2 șferturi
- 148. 90 Ungurenii străini ot Suceava un șfert
- 7554.105 răsuri câte 2 parale nouă de leu
- 11332.114 răsuri câte 3 parale de leu țij la mucarer pentru oarecare m le și oșibite trebuințe.
- 2973, satele cu testament la Orhei și Soroca pe Răut și Cogălnic pentru 3964 boi, câte 90 bani noi de bou,

172957. 93 $\frac{1}{2}$ lei noi.

Nu puțin interes prezintă și scăderile ce s'au dat și *cui* anume din acest șfert al mucarelului.

a). Boiarilor moldoveni, greci și turci pentru 2232 liude	4464, lei
b). scăderi în lei și bani la 34 boeri și 5 jușăneșe după liste-	1940, "
c). rufeturile curții pentru 946 liude a 5 lei 32 bani	4982, 32 "
d). " " pentru 128 liude a 2 lei	281, 72 "
e). " " pentru 18 liude a 2 lei 76 bani	47, 72 "
f). " " p. ntru 120 liude a 1 leu vechiu	132, noi
g). " " pentru 409 liude a 5 lei 32 bani	2154, 8
h). rufetur, pe afară și menzilir 946 liude	3926, 112
i). târgul Iași	3100.
j). obrazelor de pe afară	1595, 79
Total	22604, 15

Răsurile își au izvodul lor aparte.

Din ele s'au plătit lefii boerilor zlotăș pe la ținuturi cu slujba mucarerului și anume: 5020 lei la boeri zlotăș pe județe și pe nume personale; 1893 lei pen ru slujitorii mai mici; 1015 lei la dif.riți boeri; 430 lei la giupănese sărace; 2080 lei 102 bani scăderi făcute cu pecete gospod. Iar peste tot 33043.7 bani.

Încasări: 172957.93 $\frac{1}{2}$

Scăderi: 33043. 7

Sumă curată a mucarerului 139914.85 $\frac{1}{2}$, (Surete. ms. III 554-564).

§ 23. *Baeramul*, Turcii au postul lor cel mare numit al Baeramului, care cade în a noua lună a anului Arab. Cum anul musulman e mai scurt ca anul Iulian, luna Ramazanului nu cade totdeauna în aceeași lună cu a noastră. În anul 1925, Musalmanii au anul 1343; Ramazanul va începe la 26 Martie și va ține până la 25 April, când începe Baeramul cel mare la zi întâi a lunii *Şeval*.

Baeramul ținea 4 zile după Ramazan și cădea totdeauna în luna *Şeval*. În aceste zile de sărbătoare era o datorie pentru popoarele supuse Turcilor să prezinte daruri marilor de năitari ai Po.ții, ca semn că se bucură alături cu ei de serbătorile lor religioase,

Aceasta este origina *baeramlâcului*, adică a taxei ce se plătia și de țările Românești pașalelor de la Țarigrad.

Pentru anul 1763, zlotășii au prezentat tablăle poclonului, care s'a strâns în lui ie și Iulie, fiind *șfertul îndoit*, adică cele 15 județe fiscale—căci Dorohoiul era unit cu Hârlăul, iar Lăpușna era unit cu Orheiul și cu Soroca—au dat dublul lui 11139 galbeni 2 și jumătate potronici, adică 22278 ughî 5 potronici, cea ce socoti. *ugul* a 2 lei 90 bani noi făceau în lei 61265 și 22 ¹/₂.

Dar după cum de la *mucarer*, adică *șfertul înnoirii domniei*—nume ce ne amintește numele primei luni din anul musulman—*muharemul*—se strângea *răsura*, din care se plăteau sljbașii ținuturilor, tot așa de la *șfertul îndoit* al *baeramlâcului* se strângea *răsura* pentru plata judecătorilor de ținuturi.

Răsura judecătorilor era de 2 parale nouă la leu, cea ce făcea 3 063 lei 32 bani. C. Vodă-Mavrocordat în a doua lui domnie a înființat boerii județori pe lângă isprăvnicii; aceasta în 1725(1742). Și zice cronica că le-a făcut *nașuca*, *leafă* câte 50 lei pe lună, și le-a ales răsura să ia pe jumătate mai mult ca soțiile lor (Let. Ire 417).

Din cei 64328 lei, *șfertul îndoit* al *baeramlâcului*, Vodă n'a făcut scăderi de cât pentru 687 lei, din care 500 lei aveașul vel visternicului, 100 lei osteneala diacului care a strâns *șfertul îndoit*. Apoi liuzii (10) lui divan efendi și surugii și ținirașii poștelor. (Surete ms. III 581).

§ 24. *Menzilul* pe turcește înseamnă stație de poștă. *Menzil* înseamnă logis, étape poste, relai de chevaux; iar *menz lgiu* era maître de poste. Și Grecii și Sârbii au cuvântul *mezil*; pe sârbește înseamnă *poste à cheval*; iar la greci μέζελα înseamnă *estaffette*. Deci în Balcani serviciul poștelor l'au organizat Turcii, ca un pas de progres față cu *ulachizii și caii de olac*¹⁾.

Secol. al XV-XVIII au cunoscut la noi serviciul postal cu caii de olac; de aceea a și rămas vorba „îl mână ca *de olac*“, căci cel puțin 10 generațiuni au văzut cu ochii acest serviciu, făcut de oamenii stăpâniri, mai apoi călărașii de Țarigrad, cari ple au în goana cailor de la Iași spre Țarigrad, având dreptul de a lua orice cîl de la ori și cine, pentru olacul lui, urmând ca mai apoi să fie despăgubit de domnie.

Pentru întămpinarea cheltuelilor serviciului de menziluri, s'a asvârlit asupra țării un *șfert* și jumătate, care se încasa iarna în Decembrie.

Pe anul 1763 sâmile ne arată că s'a încasat pentru *menzil* suma de 15042 galbeni, și 4 potronici, iară în lei noi (câte 36 parale socotit față cu leul vechiu) 41336 lei.

Scăderi din acest *șfert* al *menzilului* s'au făcut pentru suma de 5274 lei, din care 4512 lei pentru 2303 liudi al marilor boeri (1585 liudi ai boerilor români, 237 liudi ai boerilor greci, 460 liudi ai giupâneselor, 24 liude ai boerilor Turci) și 662 lei s'azuți cu pecete gospod.

§ 25. *Desetina*. Supt numele de *desetină* se înțelege *zeciuiala*, ce se lua de pe produsele muncii țaranului. Nu e carte domnească, care să nu cuprindă expresia: «să aibă a luare *dea zecuea* din toate veniturile». Oficialitatea înă deprinsă cu terminologia slavă a introdus în practica cancelariei denumirea slavă a *zeciuiei*: ДЕСАТИНА= *zece*, de unde ДЕСАТИНА= *zeciuială*.

Zece a fost luat ca unitate de măsură în orice raport economic, ca un semn numeric al unor stări n ai înrăite față cu cele vechi. Pe când Românii trăiau încă în Ungaria, supț regimul legilor maghiare, unitatea de măsurat raportul economic între stăpânul moșiei și țaranul locuitor pe acea moșie, era *cincizeci*, nu *zece*. De aceia toate diplomele

1). *Ulak* înseamnă estaffette, courrier, messenger à cheval; serb *ulak*, courrier, gr. ούλακας, cursor, postillon, courrier; albanezii *ulak*, piéton.

regale Ungurești cuprind expresia *quingagesima*. Când raporturile s'au înrăit de 5 ori s'a introdus *zeciuiala*—*deseatina*.

În 1355 Reg. le Ludovic al Ungariei întărește lui G.ă.ula (Iulius) fiul lui Dragoș moșiile Guleștii și Nireșul cu aceleași privilegii care le-a avut tatăl său Dragoș și frații săi încă din 1341 „ita tamen ut praedictus Dragus et pa er ac fratres sui antedicti eorumque successores *censos debitos* semper dare”.

Care erau acele *censos debitos*? Ne lămurește diploma din 1360 Mart 20, când zice: „dedimus, donavimus et contulimus praefato Dragus, et per eum Gyulae, et Lad filiis suis, „proventibus nostris *quingagesimalibus* collectis, debitis et aliis utilitatibus universis” (I. Mihályi de Apșa, Diplome Maramureșene 1900. Sziget, pg. 34, 38).

Zece a fost luat ca bază de socotit *aslamul* sau dobânda. Se zicea înainte „a lua din zece unsprezece” sau „a lua din zece doisprezece”.

Deseatina deci este un derivativ fiscal din *quingagesima*; și când a început a se lua de a zecea din toate veniturile, s'a luat de a zecea și din bani, ori *unul* la zece, (unsprezece), ori *doi* la zece (doisprezece).

Intru început domnia lua în natură zeciuală, dijma lui, ca orice alt proprietar particular. Țara fiind de fapt moșia domnului, el își încasa veniturile în natură. Sistemul mai obișnuit era a vinde la mezin (Cochii vechi) veniturile țării, afară de cele din vamă, care le depozita în *cămară*, ca și sarea, și alte lucruri.

Desetina—se vede s'a luat la început numai pe *mascuri*, termenul oficial consacrat în fisc și în Moldova, *mascur* (l. masculus=cochon mâle châtre) bătând pe dubletul său *porc* (l. porcus). Până la 1701 desetina se lua numai pe porci, adică din zece porci *unul* sau echivalentul lor în bani. Venind în scaun C. Duza Vodă cu a doua lui domnie față cu asupririle grele, ce îndura țara de la Turci, Vodă Duza a fost silit să facă o mare primenire în tot sistemul fiscal, forțând sporirea veniturilor prin vinderea mai scumpă a tuturor dărilor: mucarerul, bairamlăcul, cearasăul, vâcărul, gorștina de oi și chiar *desetina*, la care—zice Cronica: „au mai adăbs pre banii desetinei *ceara și mierca*, osebit de banii desetinei (i. l. pe *mascuri*); ce era mai mare ciuda ce'or ce aveau numai *mascuri*, că n'aveau de unde da ceară și miera” (Let II° 46).

Mihai Vodă Racoviță în a doua lui domnie iarăși îngreue sistemul desetinei. În 1708 Iulie. De unde până atunci desetina se plătia numai de țărani, acum a aruncat-o și asupra Episcopilor și a mănăstirilor, să plătească desetina țărănește. Văzând că țara murmură, iar înaltul cler protestează, el a legat cu blăstăm testamentul desetinei, că nu va fi de cât pentru un an; când colo Vodă nu s'a ținut de cuvânt și iarăși a năpăstuit mănăstirile și Episcopatele (Let. II° 56).

Ioan Neculce e și mai explicit: „Făcut-a și alt obicei nou, care nu mai fusese în țară asupra boerimeii și mazilimeii și a mănăstirilor stângere, de au dat desetina de stupi și *mascuri câte doi potronici țărănește*” (Let II° 289).

Gr. Ghica Vodă îngreue strângerea dărilor, îngrămădindu-le într'un an pe toate „toate le îngrămădisă la un loc, și scoase vâcărul și hârții, vâdrărit, *deseatina* și cîferturi mari” (Let II° 373). Hrisovul desetinei e din 1736 Iulie 30 (Ac. Rom. mss. 1. 91. 95).

Iar C. Vodă Mavrocordat în 1733 a stricat obiceiul și legătura, ce făcuse Grigore Vodă Ghica, de dau boerii și mănăstirile de zece stupi un leu; iar acum făcură de dau țărănește de zece stupi 22 potronici” (Let II° 377) 22 potronici valorau 220 bani, adică 1 leu și 100 bani; aproape deci îndoit se plăteau stupii țărănește!

N. Mustea este și mai explicit. El zice vorbind de măsura lui Vodă Racoviță, aceste: „Scos'au desetina de stupi să dea și boerii mari și mici și mănăstirile și Episcopii ca și țărani, care obicei nici o dată n'a fost. Cu urât a căzut acest lucru tuturor boerilor făcându-se obicei nou, și peste voia tuturor pământenilor, că toată agonisita

acestui pământ, stupii sunt, și cu acestea își plătesc boerii și mănăstirile birurile și-și țin casele; dar cu desetina ce a scos Mihai Vodă multe case de boeri și mănăstiri au săracit" (Let III² 37)

Alex. Amiras ne spune că Nec. Vodă Mavrocordat venind a doua oară în scaun a făcut testament și a legat cu blăstăm „să nu mai iasă pe boeri și pe mănăstiri de seatina țărănească, ce numai din zece un leu" (Let I I² 120).

Acesta era regimul legal supt care stă sama visteriei în cea ce privește desătina. În *sămile* lui Gr. I. Calimah Vodă vedem că desetina pe 7 luni a produs 40603 galbeni și jumătate sau 74439 lei 90 bani. Sama face o deosebire în această sumă, care se compune :

a) desetina pe mascuri 38670 galbeni

b) desetina pe m're 1933¹/₂. „câte 10 bani la galbăn *bani mieri*; de aici total 40603¹/₂. „a eșit vorba „a dat bani pe miere“, că adică, după ce plătia desetina, mai dădea din greu și bani pe miere, la un galbăn zece bani. Vorba păstrează senzul pro estului la acest plus de dare, *adică bătaie, silă*.

Scăderile la desătina sânt foarte numeroase și mari, proporțional vorbind. Regimul aspru a lui Mihai Vodă Racoviță se desființase de mult. Privilegiile erau în toiul lor mai ales la stupi. Marilor boeri li se scad la desetina nu mai puțin de 63060 peci (stupi); apoi li se mai scad 1050 peci, călărașilor de Țarigrad, 200 peci șaugăilor de la Ocna și 50 peci străinilor orânduși, 24 mari boeri scutiau câte 1000 stupi; 11 boeri câte 500 peci, 14 boeri câte 400; 28 boeri câte 300 peci; și așa până la 50 stupi.

Apoi cu pecete gospod se mai scad 17500 stupi la o samă de boeri și mănăstiri, din cari numai în Iași se scad aceștia: Sf. Spiridon (500), măn. Golia (400), biserica despre Doamna (400), călugărițelor de la Socola (250), Lochman gerah (100), Bârnova (100), Galata (70), Treisfetitele (300), unui obraz scăpătat știut de gospod (200), Sf. Ion (200), Cetățue (200), Aron Vodă (200), Frumoasa (100) etc.

Făcând proporție la încasări (74439 lei) și scăderi (18604), reiese că domnia a-corda cele mai multe scăderi la desătina, cam 25¹/₂%. Taxa pe stup era de 4¹/₂ parale, sau mai exact 13 bani ¹/₂ pe stup. Socotind totalitatea veniturilor din desetina—74439 lei, ar reeși că în 1763 erau în Moldova nu mai puțin de 670000 stupi, din cari s'au scăzut la dare 80000 stupi, rămânând impuși 590000 stupi.

§ 26. *Vădrăritul*. Altă slujbă de a fiseului, care aducea venituri în sămile visteriei e cea a vădrăritului pe vin și crășme. Vorbind de darea desființată a pogonăritului am arătat că înlocuirea taxei pe pogon în cea pe vadră, însemnă un pas spre îngreuierea traiului, căci s'a schimbat taxa de fabricațiune pe cea de consumațiune.

Slujba vădrăritului se dădea în vânzare, căci era mai economicoasă pentru fisc. Se fixa o taxă pe vadră—8 bani vechi; se socotia aproximativ producțiunea viilor și s'a realizat din vânzare pentru 5 luni 106250 lei, din care 85000 vânzarea din toată țara câte 8 bani vechi pe vadră și 21250 lei *adăoșagul* câte 2 bani vechi de vadră la această sumă. Dar la această sumă se mai adaugă 2250 lei noi vama Cazaclilor, ce s'a luat la camera gospod.

Vădrăritul e scornit de C. Duca vodă în 1701. Și zice cronica; „a mai scornit pe vii câte 2 bani pe vadră, cine pe câte buți a avut, însă numai aici în țară, în Iași la negustori; iară boerii n'au dat" (Let. II² 46).

Antioh Vodă Cantemir continuă taxa pe vădrărit „făcând obicei în țară care n'a mai fost, câte 2 bani de vadră de vin, *vădrărit*, însă dau numai țărani, iar boerii cei cu boerii, și alți boeri mazili, de la agă în sus n'au dat *vădrărit*" (Let. II² 285).

Mihai Vodă Racoviță sporește taxa pe vadră la 4 bani: „Intr'această toamnă s'a izvodit și vădrăritul pe vin în toată țara, unde sunt vii, de au dat toți câte 2 bani de

vadră, care acest obicei a pîrîces de atunci ca un pojar viilor; mai apoi Mihai Vodă l'a adaos pînă la 4 bani de vadră, 2 bani cela ce vinde și 2 bani cela ce cumpără; iară carele nu vînde plătește singur acei 4 bani de toată vadră" (Let. II² 52).

Vădrăritul s'a luptat mulți ani cu pogonăritul și cu crășmăritul. Boerii cereau privilegii să plătească taxa vinului pe pogon și crășmă, nu pe vadră, fiindcă era o mare deosebire de somă și sînt multe cărți domnești de scutiri în aceasă privință.

Tot Mihai Racoviță este acela care îngreue taxele vinului, „a mai adaos și pogonăritul de vii într'această vară (7216), de a dat bieții oameni cei cu viile câte un galben de pogon; iară când s'au trezit la vremea culesului le-a eșit și *vădrăritul câte 4 bani de vadră* peste pogonărit. (Let. I² 57).

În 1763 vădrăritul era de *10 bani pe vadră*, ceea ce venia 12 vedre pentru 1 leu; din aceștia 8 bani este taxa, iar 2 bani adîoșagul.

Scăderile de vădrărit sunt iarăși edificătoare.

Marilor boeri li s' a scad 16350 vedre dela vădrărit câte 10 bani de vadră.

Giupăneselor li se scad 9200 vedre; deci un total de 25500 vedre, cari câte 10 b ni vechi pe vadră, fac 2342 lei 10 bani. Iar cu pecete gospod se ma' scad 11030 lei 29 bani, ceea ce mai reprezintă un total de circa 130000 vedre. Se scădeau dar de la taxă, 15000 vedre dintr'un total de *130000 vedre, producția totală a țării*.

Ca boerii *ocupari* să plătească 10 bani pe vadră fiscului, înzamnă că ei trebuia să ia cel puțin îndoitul taxei de pe țară pentru a-și scoate toate cheltuelile cu slujitorii năimiți pentru aceasta.

§ 27. *Adăoșagul—ajutorința*. În sistemul vechiu sămile nu se puteau încheia cu defcîte cu *lișuri*. În caz când cheltuelile nu se înbrăcau cu încasările făcute, se asvârليا asupra țării un *adăoșag*, sau chiar o *ajutorință*, care devenise apoi permanentă; ba se înmulțesc, în ajutorințe de vară și de iarnă.

Pentru *vama* lui Gr. Calimachi toate ac-stea sunt înglobate în șfeturile *mari* și *îndoite*.

În 1701 C. Duca Vodă avînd nevoie de a scoate veniturile văcăritului după table introduce un *adușag* de un *tult* de fiecare vită, pe lîngă galbănu, ce se plătia de vacă (Let. II² 271). Tultul era jumătate de zlot, care avea numai 30 parale, pe cînd leul avea 40 parale, deci valora 15 parale sau 45 bani (Episc. Melhisedec, Cronica Hușilor 83).

C. Vodă Mavrocordat dînd țării noi așezăminte, desființează în 1742 *adăoșagul* (Let. III² 184). Grigore Ghica Vodă „după ce a venit în scaun a și scos cunița câte 50 parale pe vită, cu *adăoșag* și cu bani vechi și cu răsura slujbașilor, de suia la 60 parale vita. (Let. III² 252). leșise bani noi și lei noi, care aveau o valoare mai mică ca lei vechi, așa că cronica înțelege că *adăoșagul* în bani vechi însemna un plus de bani noi. Leul nou valora numai 36 parale vechi, sau 108 bani în loc de 120 bani. Cele 60 parale vechi de vită, făceau 1 leu și jumătate în bani vechi sau 180 bani; pe cînd în bani noi veniau 66 parale sau 198 bani.

Dar nevoile țării crescînd Ion Vodă Teodor Calimachi a voit să repună văcăritul. Enache Cogălniceanu povestște pe larg lupta între boerii de divan să nu deslege văcăritul și atunci „rămânînd ei în de ei și vorbind multe ceasuri au găsit cu cale să scoată o nouă slujbă pe casă de trei mâni, de 11 lei, de 5 și jumătate lei și de 3 lei însă pe ogeacuri, și să se numească *ajutorință*, și să iasă odată pe an și să *ajute* cu toții, să nu fie scutit nimeni... și așa s'a scos această nouă slujbă a ajutorinții ca să ajute cu toții... care slujbă a eșit mai bine ca văcăritul, căci cuprinde două mâni a văcăritului, că o scotea o dată iarna și apoi și vară. (Let. III² 243).

Ioan Canta atestă această dare, cînd scrie: „și încă din domnia tatălui său (a lui Ion Teodor Vodă) se făcuse o dajde nouă cu nume de ajutorință, dar mai ușoară" (Let. III² 191).

§ 28. *Gorștina*. Și gorștina se dase în vânzare în 1763. Boerul cumpărător a fost M. Șuțul Comis (Dracaki). De altfel gorștina totdeauna s'a dat în vânzare, căci era greu de făcut controlul oilor în infinitele turme, ce pășteau pe munții și dealurile țării, ce cuprindeau imașuri bogate în poenile lor, sau pe vărfurile lor pleșuve, Gorștina ni este cunoscută în amănunte din sama oilor a lui Pătru Vodă Șchiopul din 1592 Mai (Hurmuzachi XI, 222; Surete XV (Vasluiul 60). În 1591 s'au găsit în Moldova 95520 oi, din care 65670 oi găsite, și 29850 oi luate în plus. Venitul rezultat din vânzare a fost socotit *câte 38 aspri* una cu alta la frumoasa sumă de 4070199 aspri, sau socotindu-se a 200 aspri leul, *iese 20.355 lei*!

În 1763 gorștina a produs în 7 luni 60000 lei, și cu adăoșagul 36085 lei, fac un total de 96085 lei. Taxa în 1763 era *5 parale de oae sau 25 aspri, nu 35 sau 45 cum fusese în 1591*; deci taxa pe oi s'a scăzut; în schimb s'a înmulțit numărul oilor. De unde în 1591 erau 95570 oi, în 1763 erau *cel puțin 500000 oi*.

Gorștina oilor n'a suferit multe schimbări. Era prea puternică tradiția și vechimea dării; era prea statornică creșterea an cu an, pentru a se face sărituri ca la alte articule impozabile. Ion Vodă Mavrocordat aduce în 1743 o schimbare, sporind gorștina câte 11 parale de oae (Let IIIe 185). Gr. Ghica Vodă prin samă a redus gorștina la 5 parale de oae, ca în a doua a sa domnie s'o scoboare la 10 bani de oae. (Let III₂ 192). Hrisovul gorștinei e din 7240 (Ac. Rom. mss. 91 95), când se așează a se da pentru 10 oi *un leu* nu ca mai înainte când se dă 2 l i pentru 15 oi, adică s'a socotit să se la câte 4 parale de oae în loc de 5 parale și *un ban* de oae.

Ce să însemne cuvântul *gorștină*? Cihac îl derivă de la sl. *roctъ*, hospes, oașpete; se zice că gorștina—goștina—este „un împôt, une taxe, que les marchands et bergers *étrangers* payaient *autrefois* pendant leur séjour temporaire dans le pays, soit pour leur personne soit pour leurs troupeaux”. Iar Melhisedec (Cr. Hușilor 76) zice că „cuvântul *gorștină* este format din *roșă munte*, locul unde cu deosebire erau pășunile oilor și ale porcilor; aceasta ne dă a înțelege că această dabilă la început se lua pentru pășunatul oilor și a mascurilor prin munții domnești, iar în urmă a devenit comună pentru toate localitățile și pentru toate vitele acestea, oriunde ar fi avut pășunea lor”.

Ar trebui căutat origina gorștinei ori în *munții* Ardealului și ai Maramureșului ori în *munții* Pindului, Rodopului, Balcanilor și ai Stăre planine din Serb'a, pe unde lumea slavonă își întinsese influențele încă din suta IX-a. În loc să ne zică zică *oerit*, pentru că dintru început numai pe oi s'a luat slujba gorștinei, s'a zis *gorștină*, după *locul* unde pășteau oile; după cum s'a zis *otaștină* la darea de bezmăn nu după natura lucrului—via sau casa impusă la bezmăn, ci că această dare se moștenia de la *oteș*=tată, pater, cu un patrimoniu, *fiul* urmând a plăti *otaștina oteșului* (a tatei).

Dar și a doua ipoteză că în *gorștină*—recte *goștină*, trebuie să vedem rădicalul *gost roctъ*, hospes, trecătorul cu oile sale. Ar fi în acest al doilea caz, cel mai vechiu răsunet al vechilor stări de lucruri, când ciobanii români o p'ecau cu turmele lor din crierii munților Ardealului în șesurile Dobrogeiei; apoi de acolo treceau Balcanii și Rodopii până în Pind—și deandosele—plătindu-și păscutul oilor lor la stăpânii, la *domnii* locului, pe unde treceau.

Gorștina s'a luat dintru început pe oi și *pe mascuri*, dar nu totdeauna au fost unite în execuția lor; Darea pe porci (mascuri) s'a zis mai apoi *pe svini*. Ce e drept și cronicarii ca și unele documente ne vorbesc și de mascuri și de oi; în *deobște* însă gorștina era darea *pe oi*.

Nu puțin interes prezintă scăderile făcute la această dare.

Boerii mari și jupâneșele (261+90) primesc scăderi de 8325 lei, cea ce ar re-

prezenta nu mai puțin 66000 de oi (8325 lei \times 40 parale=333000 : 5=66600 oi). Iar cu pecete gospod se scad încă de 6275 lei, ceea ce ar fi în medie 50200 oi.

Cum însă scăderile din gorștină nu erau egale, motivările acestor scăderi ne dezvăluie laturi necunoscute a vieții oeritului nostru.

Mănăstirilor li se rădică aceste sume: Schitul Horecea ot Cernăuți 11 lei pentru 90 de oi; biserica Sf. Necului din Scheii Brașovului 29 lei 40 bani pentru 400 oi. Schitul Rarău ot Câmpulung 6 lei pentru 50 oi; mănăstirea Dragomirna 13 lei, măn. Precista ot Roman 68 lei, Sf. Spîridon din Iași 103 lei pentru 500 oi; măn. Aron Vodă 41 lei pentru 200 oi; schitul Iucșanii 13 lei pentru 100 oi, *câte 5 parale vechi de oae*; schitului Hadâmbul 13 lei pentru 100 oi; Sf. Nicolae din Botoșani 10 lei, măn. Dobrovățul 27 lei, schitul cel mare din țara leșască 27 lei pentru 200 oi; măn. Grăjdenii ot Tutova 13 lei pentru 100 oi, măn. Golia din Iași 27 lei pentru 200 oi; măn. Socola 14 lei, măn. Dobrovățul 13 lei pentru 100 oi; măn. Gărcenii ot Neamț 27 lei pentru 200 oi, măn. Sf. Neculai ot Botoșani 41 lei, biserica Gospojda (doamnei) din Iași 55 lei. Episcopia Hușilor 10 lei *bez 20 lei puși la izvod*; măn. Sf. Sava 13 lei pentru 100 oi.

Aceasta arată că oile formau unul din veniturile generale și deobște ale călugărilor și că foarte multe de aceste schituri—azi dispărute—își țineau ceata călugărașilor cu oițele lor!

Dar scăderile gorștinei ne mai arată întinsele legături economice cu toată țara Românească. Așa Vodă Calimah a ținut să ușureze păscutul oilor în munții Moldovii la următoarele cete de mocani:

Câmpulungul ot Suceava i se rădică 742 lei, *câte o para de oae, lăsându-i să plătească câte 4 parale vechi de oae*; oamenilor de la Vrancea ot Putna 250 lei; mocanilor din Soveja și Răcoasa li se face milă de 190 lei „*învechitură pe banii adăoșagului pe 39000 oi*”; unui om străin venit acum din raia de la Ciuhur—lui Grigore Coțet—10 lei; mocanilor din Cașin 250 lei; oamenii din Prelipca ot Dorohoi, care eșind acum din raiaoa turcească i-au ertat, adăoșagul pe 390 oi,—19 lei 60 bani; mocanii din Bălța 100 lei, șese liuzi Ungurenii ot Poiana Solcăi Suceava, care fiind veniți acum de curând ca să se așeze au făcut gospod milă și le-a ertat 15 lei; calarașii de Țarigrad cu vatajii lor, calarașii de Galați cu zapciul lor, și Odobașa de lipcani 144 lei pentru 1500 lei; diecii de divan 40 lei;—mocanii birnici din Putna 60 lei, *ca adăoșag*, car mocani venind acum din țara rumânească au avut tocmală cu dmlui camarașul Nicolae de au dat câte 10 bani de oae, iar acum vor da câte 6 parale vechi de oae, după cum dau și alți mocani de țară, locuitorii din olatul Grecenilor din adăoșag 275 lei vameșului de Brițco 90 lei *după hrisov*; șaugăilor de ocnă 385 lei, câte 2 $\frac{1}{2}$ parale de oae pentru 5600 oi, bez 2 parale vechi ce au dat. Câmpulung rusăsc din adăoșag 165 lei, bez 330 lei ce au dat *după hrisov*; o samă de lăcuitori ce au venit anul trecut din țara Muntenească, adăoșagul gorștinei câte 1 $\frac{1}{2}$ para de oae—330 lei—bez câte 6 parale vechi de oae ce au dat. Iată date sigure și pline de învățăminte pentru legăturile noastre ciobănești în trecut! Ocolului Botoșanilor i s'a luat gorștina de cătră măria sa Doamna 1980 lei.

Iar mila gospod la gorștină era fără margini: Așa, de pildă, doctor Dracaki ia dar de la gospod pentru 1600 oi, 220 lei iar la adăoșag partea pentru a este 1600 oi se rădică la 100 lei.

§ 29. Alămul, ușurul și cunița. Sama ne mai spune (Condica fila 155; Surete ms. III, 613) că s'a încărcat și cu alte venituri:

6000 lei slujba ușurului

4000 lei slujba alămului

3000 lei slujba cuniței.

Total 13.000 lei

Toate aceste slujbe se dau în vânzare, cum de altfel se vindeau totdeauna aceste slujbe din părțile Bugeacului Tătărăsc.

Ne mai dă *samo* știre că s'au strâns 2651 lei 82 bani pentru *giudecătorie*, din cari 1304 l. i, 52 bani s'au strâns din cîștutul de la Septembrie până la Decembrie 1763, și 1347 lei, 30 bani, s'au strâns din cîștutul îndoit al lui Decembrie, socotit un cîștut din aceștia, dar luându-se de *gospod* și de cel postelnic și cheltuiindu-se pentru visterie s'au dat venit visteriei.

În total dar aceste 5 condee se ridică la 15381 lei 82 bani; și toate aceste au nevoie de lămuriri istorice.

a) *Cunița*. La vechii slavi Cunița era plata în argint ce se da la nuntă proprietarului moșiei din partea fetei, care se mărita în alt sat. Era dar un fel de preț de răscumpărare a brațelor, ce le pierdea proprietarul moșiei prin măritatul unei fete în sat străin. Aceasta se chema *Kunica*, de la *Kuna*, jder și dihor, mustela martis, martre, fouine, Marder. În sud la Serbi s'a luat a se da și nume de familie la fetele sau bărbații, cari s'au căsătorit în alte sate, și au plătit *Kuna*, adică *blana de jder sau de dihor* transformată apoi în bani, în argint sau în *aur* (*zloti*), așa că a început se a zice atât la bărbați cât și la femei *Kuna* sau *Zlatco* (serb *Zlatca*, nomen feminae, Frauenname; și *Zlatco*, nomen viri, Mannsname). La Ruteni *Kunà* însemnă tot nevăstuică, iar diminutivul *кунушка* arăta plata ce se face stăpânului la căsătoria unui servitor de pe moșie. În rusă *куня*, din *кунушка*, însemnă același lucru.

Nici o legătură între aceste obiceiuri vechi ale Slavilor și darea pe cai (*конь*), care s'a pus în țările românești, spre a se spori veniturile țării.

Calul n'a fost nici în trecut nici astăzi socolit ca animal de muncă al țăranului. Țăranul român și-a legat viața sa de muncitor sărac lipit pământului de boii lui. Boul a intrat în sufletul și în vorba țăranului. Tot un bou și o belea, se zice de gospodarii, cari unul trage *cala* și altul hăisa; Nu 's boii acasă, se zice de omul năcăjit și supărat, căci fără boul din ocol, ce se face bietul sătean!

Calul a fost articol de lux. În Munt. nia domnia lua ca gloabă pentru orice act oficial, hrisov, ispisoc, în urma unei judecăți, un cal. De aceia s'a zis calului, *gloabă*; și se mână, *hi!* *gloabă!*

Apoi calul s'a întrebuințat ca *olac* în ducerea grabnică a ștafetelor la Tarigrad. Cal de olac, îl mână ca de olac, sunt vorbe legate de cai. Calul nefiind la casa oricărui sătean, nu se putea impune, căci n'avea ce să se încaseze.

În schimb în nordul Moldovei, în preajma cetăților și orașelor comerciale, ca *Liovul*, *Cumenița Podoliei*, și *Kievul*, iar în Ardeal—*Brașovul*, s'au dezvoltat crescătorii de iepe moldovenești, zise pe rutenește *Cobăle* (r. *кобыла*), cari au dat nume satelor de Cobăle, și au dezvoltat apoi târgul Dorohoiului, ca oraș de vamă în exportul cailor și epelor; aceasta încă din suta XIV-a.

Întru început cai se puneau la aceiași taxă cu vacile; așa că văcăritul a cuprins darea și pe cai și pe vaci. Tot C. Duca este domnul, care a născocit darea această, *văcăritul*, (1691) căreia cronicarul îi zice că-i *lepra, fistula în pânțele*, și a pus de *cal un leu, iar de vaca un zlot*. Leul valora 40 de parale sau 120 bani (sau 200 aspri), iar zlotul încă de pe atunci valora 30 parale, adică 90 bani (150 aspri) Let II° 248.

Antioh Vodă Cantemir leagă cu blăstăm văcăritul atât de pe cai cât și de pe vaci, dar C. Duca Vodă în a doua lui domnie îl repune și mai oneros pentru țară, căci pune de *cal doi lei, iar de vaca un galban*; aceasta în 1700. (Let II° 271). În 1700 galbanul umbla un leu și jumătate, adică avea 60 parale, sau 180 de bani sau 300 aspri.

Dar s'a revenit tot la sistema veche, căci supt Mihai Vodă Racoviță iar se plătește *un leu de cal și un zlot de bou și de vacă* (Let. III^a 70)

În 1736 supt Gr. Ghica Vodă s'a scos văcăritul *un leu de cal și un zlot de vacă* (Let. II^a 386), după ce încercase a-l scădea la 6 potronici de vită sau cal adică la 20 parale sau 60 de bani (Let. III^a 72).

Supt Costantin și Ion Vodă Mavrocordat se pare că văcăritul nu mai cuprindea și caii, cum reiese din spusele cronicarilor timpului, căci vorbind de văcărit spune că a rădicat la 90 bani de vițel și 2 lei treizeci de bani de vită iarna, Let. III^a 185, și chiar până la 7 lei 45 bani pe vită pe an (Let. III^a 206).

În 1763, da'a sămii visteriei, Cunița era o dare relativ mică și venitul ce rezultă din ea, abia se rădică la 3000 lei. Ea privea iepele Tatarilor din cele 2 ceasuri latul și 32 ceauri lungul, cum s'a hotărât de Halil pașa în 1730.

§ 30. *Cele 2 ceasuri.* Supt acest nume se înțelege porțiunea de pământ desprins din trupul Moldovei dinspre Bugeacul tătarăsc pentru a se curma motivele de ceartă și de judecăți ale Pașei de Bender, sau Hanul de Căușani, sau Divan Effendi la Iași pentru încălcare de pământ. Văzând că nu e chip de împăcare pe cale pașnică, Sultanul a dat mandat lui Grigore Ghica Vodă să plece la batae și să supună, cu forța pe Tatarii din Bugeac la date de *hac*, de *cunița*; de *alăm* și de *ușur* pentru păscutul iepeor lor la câșle.

În 1727 (1729), Hanul de Crăm văzând izbânda sa și a lui Gr. Vodă Ghica asupra Tatarilor „căci Tatarilor le-a venit Hanul *de hac*” (Let. III^a 165) i-a silit să plătească paguba țării Moldovei, și au plătit-o până la un capăt de ață, cu bani peșin, nu cu bucate.

Mai mult încă; atât Tatarii Nohai cât și Benderlii, răsluișe de vre-o 30 de ani o bucată de loc din hotarul Moldovei despre Bugeac, fără să poată vre-un domn să desbătă acest loc. Gr. Ghica Vodă scoase hătișerif de la Sultan și a desbătut locul, l'a alipit la hotarul Moldovei; iar ca semne de hotar au pus semnele cum le-a hotărât Halil Pașa. Și cu ajutorul Hanului de Crim i-a mutat pe Tatarii dându-le loc de ședere mai gios, de unde întrase ei, *mai gios cale de doao ceasuri în curmeziș și de 32 ceasuri în lung. Și cu zapisul ce avea de la Tatarii lua dăjdii de la dânșii de pe case, de pe bucate și de pe fânațe în toți anii*” (Let. III^a 166).

Zapisul dat de Tatarii Nohai lui Grigorie Vodă Ghica poartă data de 1728 Mart 15 (Musulman 1140 Șaaban 15. (Let III 2, 171).

Actele acestei aranjări între Tatarii și Domnul Moldovei le dă în traducere Alex. Amiras biv vel sulger, în cronică sa grecească din 1729. În aceste *hogeturi* se cuprind rostul celor 3 dări din sămii visteriei pe 1763.

Iată principalele dispozițiuni ale zapisului Tatarilor din 8 Sept. 1728 (1729):

1. Pentru pășunarea bucatelor ni s'a orînduit din pământul Moldovei 32 ceasuri de-a lungul și 2 ceasuri de-a curmezișul, care loc dintru început a fost Moldovenesc.

2. Pentru tatarii ce vor locui pe acel loc al Moldovei — 32 ceaururi de-a lungul și 2 ceaururi de-a latul — să se dea osăbit de *ușurul*, ce iaste obișnuit, plata și chirie (*hac*) pentru loc.

3. Noi toți Tatarii ne-am așezat să locuim numai pe partea locului Moldovei unde ni s'a hotărât.

4. Pe locurile rămase deșarte și nelocuie pe raiaoa Moldovei, și care vin în vecinătate, să avem voe a ne paște dobitoacele noastre o samă de vreme după iarălăcul Hanului; siliți fiind a ne da îndărăpt cu bucatele noastre când se vor arăta Moldovenii cu vitele lor la pășune.

5. Ne îndatorim a plăti *alămul* îndoit pe bucatele noastre pentru pășunele locului

în afară de cele 2 ceasuri, pe locul unde ni-l va arăta sardarul și vel căp'tan de Codru.

6. Pe locul acesta nu vom bate nici un țărș, sau lăcaș, ci păștorii să umble cu cîte o oba în car; iar pentru ciobani să putem face cîte o colibă (*aran*), cătră iarnă.

7. Gr. Ghica Vodă a refuzat să primească alămul îndoit, căci el nu se lăcomește a lua bani îndoiți pentru pășunatul vitelor, ci atîta cît scrie în hoget. (Let III² 176-77).

Domnia avînd greutăți pentru încasatul acestor venituri, le-a dat pururi în vânzare. b) *Ușurul* (turcesc *aeuchr*, pl. așâr; serb. *ușur*, măciniș droit de mouture, *uium*). În Basarabia și azi sînt întrebuițate morile de vînt, cari macină grâu și popușoae. Pentru aceasta se lua *ușur*, de proprietari moșiilor și de domnie pe locurile domnești. În 1763 *ușurul* și *alămul* au dat 10000 lei, în 1775 *ușurul* a dat 8600 lei, deci în scădere. Cum încă domnia *vindea* sau căuta în *credința* acest venit al *ușurului*, s'a întîmplat ca mai adesa *ușurgiii*, adică oamenii însărcinați cu strîngerea *ușurului* să încalce drepturile proprietarilor de moșii și să ia pentru domnie *ușurul*, ce se cuvenia boerilor. În 1754 patru mîri boeri. Radu Racoviță vel logofăt, Manolachi Costachi vel vornic, Iordachi Cantacuzino biv vel logofăt și Ștefăniță Roset biv vel visteric se plîng lui Vodă Matei Ghica că *ușurgii* stăpînirii le ia *ușurul* de pe moșiile lor, ce vin în cele 2 ceasuri ale lui Halilpașa. Domnul prin carte de judecată oprește pe viitor asemenea încălcări de drepturi (Arhiva, Iași VIII 360).

Sămile visteriei din 1763 s'au supt hotărârile lui Matei Ghica Vodă din 1754 adică cuprind veniturile curate ale domniei, nu amestecate cu ale boerilor.

Tocmai în 1803 Febr. 20 (Uricar III, 206) avem o jalbă a boerilor țării pentru încălcăr le ce se fac de unii Tatarî cu cășele lor dincolo de hotarul lui Halil pașa în spre cazaoa Izmailului.

Și zice arzul: „și fiind că nu este afară de știință a prea înțelepților noștri stăpâni cum că lăcuesc și alți tătari întru această incunjurare a locului ce au rămas pentru hrana Tatarilor, să nu se supere cu nimică jalta fără numai cu *ușurul* și *alămul* pentru vite și stupi și casele lor după învoială”.

Pare că *ușurul* nu era numai taxa măcinișului, ci și dijma bucatelor, căci așa răspund boerii la ponturile generalului Elem „care acești bani ai *ușurului* se iau de la Tatarî, ce ară pe locul Moldovei, însă dejmă din toată țînea de a zecea, afară de moșiile boerești și mănăstirești de pe cari iau dijmă cei cu moșiile, cum și pe stupii tăărăști” (Arh. rom. I 147).

c) *alămul* În același răspuns dat de boeri generalului Ellem, se lămurește natura *alămului*: „iară *alămul* se ia de pe bucatele tăărăști, cari pasc pe locul Moldovei, însă doi lei de 100 oi, 6 bani de cal, iapă, vacă; 40 bani de casă, 1 de stogul de fân, în cele 2 ceasuri ce s'au dat Tatarilor din pămîntul Moldovei”. Alex. Amiras și el lămurește ce-i *alămul*. După ce se spue că s'a desbătut hotarele Moldovei despre Tătari—care se începe din hindichiul lui Traian și merge drept pînă în Nistru—și l'a scos de supt împresurare, ca și cele 12 sate luate de Benderlii, Tătarii cari apucau a se așeza pe aceste locuri de încălcare s'au rugat atunci de Mihai Vodă că ei vor da *alăm*, ze-ciuiala din roada pămîntului, cîte un ort de casă pe an, cîte un ort de stogul de fân, pe oi și alte bucate” (Let III² 139). *Ortul* valora 10 parale, sau 30 bani sau 50 aspri.

d) *Banii judecătoreiei*. Pentru lămurire vezi cele spuse mai sus la § 23 despre răsura din sfertul baeramîlăcului.

C. Cheltueele

§ 30. *Natura cheltuelilor*. Extractul, ce încheie la finele condicii sămilor, totalul cheltuelilor, se ridică la 52 condee; dacă veniturile arată străduința înceată și schim-

băcioasă a statului în organizarea lui, cheltuelile din contra ne vorbesc de regimul politic și economic, supt care a trăit statul Moldovei.

Le vom înșira în scurt pe toate, pentru a scoate învățăturile necesare.

§ 31. *Plăți la poartă*. Sunt nenumărate condeele de plată făcute la Turci. Așa s'au plătit 176522 lei 60 bani, în *naht* adică bani *peșin*, numerar, din cari 40222 lei pentru baeram peșcheș;—în polițe s'au plătit 30700 lei; aici cetim bancherii și zarații timpului;—dobânzi s'au plătit 46393 lei 112 bani.

Obs. 1) Dobânda se socotia 10 lei de pungă pe lună. O pungă de bani cuprindea 500 lei vechi, deci dobânda pe an la 500 lei era de 120 lei, sau 24 lei la sută pe an sau 2 % pe lună. Domnia pentru trebuințele sale se împrumuta de la oricine: boeri, negustori, slujbași, mitropolie, Turcii zarafi, etc. Cum veniturile țării se dădeau în vânzare, visteria ținea socoteală, dacă uni boeri avansau anumite sume de bani peste cele ce datorau domniei. Aceste avansuri, livrări cu anticipație, se cheamă *prodosii* (livrer, trahir, *prodosia*, livraison, trahison).

Obs. 2). *Prodosie*. Iată câteva sume date în *prodosie*: ispravnicii de ținuturi dau *prodosia* pentru șfertul lui Octombrie, pentru șfertu și jumătate al menzifului și pentru șfertul îndoit al lui Decembrie și li se plătesc dobânzi 2039 lei, 60 bani; pentru 48500 *prodosie* ce au dat-o boerii vădrari, cari au cumpărat slujba vădrăritului se plătește pentru 50 de zile dobândă 1616 lei 80 bani. În 48400 lei erau 97 pungi de bani, a 500 lei punga. Dobânda la o pungă era 10 lei pe lună, dar pe 50 zile veneau 2000 de bani adică 16 lei și 8 parale,—pentru 50000 lei *prodosie* de la comisul M, Suciul ca să se facă plăți la Țarigrad, s'a plătit dobândă 4934 lei pe 7 luni de zile. În 50000 lei erau 100 pungi.

Alte dobânzi s'au plătit următorilor: ispravnicilor de ținuturi pentru *prodosie* dată pe Sept., (647 lei); ispravnicilor de ținuturi pentru *prodosie* dată la mucarer și pentru, cumpăratal cailor de menzil (607 lei); 3465 lei pentru bani luați din mucarer; 1132 pentru bani luați din sfertul îndoit al baeramliăcului; ispravnicilor de ținut pentru *prodosia* șfertului pe lunie (499).

§ 32. *Malemiruri—Săbeptahriruri—Lahămpahasi*.

Nu e ușor a spune ce se cuprinde prin aceste denumiri get-beget turcești, căc sumele ce represintă la cheltuell aceste condee se rădică la :

21,266 lei 78 bani *malimiriile*

13,603 „ 40 „ *lahămpahasi*.

Numele de *săbeptahrir* este turcescul *Sebebit-tahrir* = proces-verbal. În adevăr expresia oficială în fisc era turcescul *Săbeptahrir*. Așa 5 condee se trimite la destinație cu *săbeptahriruri*; 7500 lei lui Ortaceaus cu *săbeptahrir*; 7500 lei lui Calbur cu *săbeptahrir*, 3000 lei la Temruc Calesi cu *săbeptahrir*; 800 lei la Benaemen cu *săbeptahriri*; 1000 lei la Oru cu *sabeptahrir*.

Toate aceste sume sunt puse în §§ *Malimirii*, compus din *Mali*=cela ce aparține și *miri*=stat; deci sume cuvenite statului, și care se trimiteau cu proces-verbal (*sabeptahriruri*) în regulă spre descărcare.

— *Lahămpahasi* (t. lahn-pahasi) era dare de carne, ce o datora țara către înalta poartă. Pentru încasarea acestei dări se trimetea de la Poartă pe șeful serviciului aprovizionării—pe *Casap başă*—care pentru anul întreg turcesc 1177 a fost Husain aga.

Și zice sama : 13603 lei 40 bani sau dat aice lui Husain aga *Casap başă* pentru *lahămpahasi* pe anul 1173=1763 Sept 1. (Surete ms. III 618).

§ 33. *Zahereasa, cheresteaua și salahorii*. Aceste condee cuprind 20004.10 lei, din care numai Hotinul a primit zaherea pe 7 luni 9450 lei, câte 1350 lei pe lună; iar 10554 cheresteaua trimisă la Hanul și la cetatea *Calburului*, trimasă la Hotin. Aici

se vorbește de salahori, de nav'onul corăbiilor ce au mers de la Cetatea Albă în Calbur, de plute, de plata mateloților pe corăbii.

§ 34. *Avaele și balgibașlăcuri.* 450 lei, sunt cheltuielile obișnuite pentru oamenii Hanului.

§ 35. *Daruri la Poarta Sultanului, Hanului, Pașalelor și la agii mari.* Aceste 2 condee rădică suma de lei 46.662, 18 lei. În aceste sumi intră, stofe, băniri, cea-sornice, tabacheri, cocie cu t legari, felegele de cafea, farfurii, vutcă, solnițe de argint chereștea, du ceț, flinte, pistoale, inele, cară cu var, doftorii, scafulce, etc. Este nesfârșit pomelnicul darurilor, pe care Domnul era ținut să le facă cu tot prilejul; așa numai *visteria* mucașterului a necesitat daruri de 4903 lei, iar cetirea fermanului de înoirea domniei a necesitat peste 6000 lei! Miile și sutele se înghîtau pe nemiluite în nesățo-ul stomah lacom al Turcului.

Dar ne-am înșela, de-am crede că darurile se opreau la agii cei mari! Sămile ne arată un pomelnic de peste 300 daruri date la diferite ipochimene Turcești, A-celeași daruri în blăni, postavuri, obiecte usuale, și mai ales bani. Era de ajuns să sosiască în Iași un turc cu o anumită însărcinare pe dată cămara gospodșii *visteria* îl mbruna cu un mic bacșiș. De pildă Boșniag vine cu carte dela Batâr aga să fie rânduit beșleagă de Iași. I se dă un bacșiș care costă 10 lei! Vine în Iași un om rânduit de hanul de la Krân să aducă canari; i se dă un postav, care costă 14 lei. Un rob al Sultanului fuge. se trimite un om în țară să-l caute, i se dă 10 lei. Vin 2 marzaci de la Han, pentru ușurul Bugeacului, i se dă 2 postavuri, de 50 lei! Beșleagă de la Crasnaleuca îi fug niște slugi. Uner agă vine cu mumbașir să-i caute, i se dă 40 lei. Visternicul Palade rămâne la Turci; vine un mumbașir cu ferman pentru încasare, se dă 150 lei,

§ 36. *Conacele.* În 7 luni de zile sămile înregistrează 22 conace făcute la diferite persoane politice, mai mulți înalți demnitari Turci. Pentru asemenea ipochimene domnia rânduia pentru fiecare Conac câte un boer ispravnic, și anumiți oameni slujitori, toți miitari. L's ele de cheltueli cu asemenea conace, ale găzduirii, se trimeteau la visterie, se verificau și se treceau în sămile visterie.

Așa be'zadea Alexandru Mavrocordat, cumnatul domnului, face 4 conace prin țară și unul la Țarigrad. Este trecut cu 132 lei. Altă be'zadea a Regelui Poloniei e trecută cu 4 conace, de la Hotîn, Crasnaleuca, Ștefănești, Hârlău, Iași, Fălciu, cu 163 lei.

— *Solul* Turcesc, Resmi E'endi, care a mers la Brandibur a sosit în Galați la 26 Iulie, într-o Luni, a fost Vineri 30 Iulie la Puțeni, la 2 August Sîmbătă la Bârlad Dum'nică 3 August Vas'ui, Scînteia și Luni 4 August a poposit la Frumoasa. Ai i a stat 2 săptămîni, cheltuind pentru el câte 53 lei pe zi; de aci a poposit la Tabăra 18 August, apoi la Ștefănești, la Crasnaleuca și așa iese din țară. S'au cheltuit de domnie 2273 lei 67 bani. Cel care l'a întovărășit a fost Gavri'aș vtori ușierul. Se notează în lista de cheltueli că untul costa *oca 8 parale*, iar *oca de cafea costă 3 lei*.

— *Solul* moschicesc trece pînă în țară spre Țarigrad. El conăcește la Ștefănești, la Durăitoare, la Tabăra, la Frumoasa stă 14 zile, la Cărnicieni, la Scînteia, la Vaslui, la Bârlad, la Priva, la Puțeni, la Galați. unde stă 5 zile. S'a cheltuit peste tot 2584 lei 97 bani. Notăm prețul vedrei de vin că era de *un leu și 3 parale*!

— Măria Sa Mehmet Kiustendil Pașa trece cu conacele lui prin țară de la Galați, Fălciu, Huși spre Bender. S'au cheltuit 749 lei, 73 bani.

— Măria Sa Ham'a Pașa a trecut de la Hotîn la Galați prin următoarele conace: Vaslăuți, Durăitoare, Ciuciule, Podul lui German, Răzina, Boldurești, Răbaia, Stă-nilești, Fălciu, Crețana, Galați 2 zile. S'au cheltuit 3745 lei 55 bani.

Întreg paragraful *conacelor* însumează 10606 lei 11 bani.

Konak e cuvânt turcesc (konâk) și însemnă *station*, quartier pour passer la nuit auberge, hotel, habitation, logement, de aici *conăcar*, a *conăci*, *conaccia*. Turcii au dat cuvântul la greci (κονάκι), la albaneji (Konak) la Croați (Konak), la Sârbi (Konak), etc.

§ 37. *Musafirii*. Dacă conacele erau pentru ipochimenile mari politice: Turci, Ruși, Franțuji; numărul musafirilor neașteptați era covârșitor de mare și domniil trebuia să-i întâmpine. Așa în 5 Iunie 1763 vine *teptil* la Galați Ahmed Pașa, stă 11 zile; sama trece 21 lei cheltueil. Sămile ne arată în amănunt cheltuelile făcute cu găzduirea lor la Beilic și lași mai ales. Așa pe August 1763 s'au cheltuit pentru cuhnea caselor d'n Beilic pentru musafiri 315 lei Totalul condeelor musafirilor se ridică la 4754 lei 110 bani. Cafeaua (*Cahveaoa*) se menționează în special, 81 lei s'a p'ălit pentru cahvea, socotită câte 2 lei 90 bani oca.

Foarte des vine menționat cuvântul *Nafacă*: nafacaoa Balgibașei M. S. Hanulu vine pomenit de 18 ori cu c l puțin 2000 lei.

Musafiri, *nafacale*, *teptil*. Trei vorbe Tu.c-ști, cari au rămas în graiu, cu înțelesuri varia'e și chiar p'iorative.

Musafir (t. mūsafir) voyageur din cuv. *Sefer*, é.ranger, hôte, vis'teur, Fiind că asemenea musafiri veniau *teptil*, pe neașteptat (t. *teptil*=leguise. incongnito), în taină Românul a scos vorba: *dracu aduce musafirul*, căci cei mai mulți nu-și făceau treaba cum se cuvine, ci erau pretențioși, răi, năbădioși și hărățgoși mai ales când știau că șederea lor în gazdă nu e pe sa'na lor, ci pe a gazlei, pe a țării, care le suporta *nafacaoa* (t. *nafacū*=tout ce qu'on dépense, dépense pour la nourriture, pension alimentaire) adică întreținerea lor în țară. De unde la început termenul a fost numai militar, pentru solda enicerilor, s'a întins apoi la tot felul de însărcinări, cum erau cele 18 nafacale ale Balgibașei Măriei Sale Hanului. Câte năcazuri, câte greutăți, câte buclucuri n'au stârnit la oameni stăpânirii asemenea *nafacale* pentru *musafirii* veniți *teptil*. Curat vorba lui Creangă: pochia are multe *nacafale*, e greade purtat și așa i a fost *nacafaoa*.

§ 38. *Scoaterea Turcilor și Tătarilor din țară*. Cu toate că încă din 1729 Febr Tatarii au fost înfrânți de Gr. Ghica Vodă și puși la dare de *hac*, de *ușur* și de *alâm*, totuși și Turcii și Tătarii deprinși ca toată țara să fie a lor, se deliau la fapte samavolnice contra bieților săten'i. Cum ei umblau cu iepele lor la păscut, se așezau cu căștele lor când pe o moșie când pe alta și se apucau de cosit fânul pentru iarnă așa tam nesam. Era na puțină bătae de cap pentru mumbașirii stăpânirii să vină să le ia fânul cosit și să le strice cașele. Condeiul acesta, ce arată o pagină urată din istoria relațiunile dintre Turc; Tatari și țară, se ridică la 976 pe 7 lui.

§ 39. *Daruri la Creștini*. Dacă darurile erau *obligatorii*, ca țara închinată Turcilor, darurile la creștini veniau din obraz, din poliicire. Greșit zice sama, că s'au dat daruri numai la Creștini, căci în acest paragraf găsim și pe un *Iucov* evreu cu 65 lei pentru o blană de săngiap și un postav de atlas Notăm câteva condee: Consulul franțuzesc ce este rânduit în Krâm e trecut cu 366 lei, 80 bani, pentru că i s'au dat din visterie 100 *ughi ungurești*, Galbănul valora în 1763 440 *bani sau 3 lei și 80 bani*.—Pentru 16 ferigele (mantale), cu cari s'au îmbrăcat 16 boeri s'au plătit 1064 lei câte 65 lei una.—Celor 2 zugravi cari au zugrăvit *chioschiul* de la Copou (Let, III^a 238) le-a dat 2 postavuri milir—28 lei,—Solutui mōschicesc gospodul (domnul) i-a dat un tacâm de șea—1173 lei 75 bani;—lui Hagl Minași Zaratul M. S. Hamza pașa i s'au dat 800 lei,—în sfârșit găsim si pe un Vasile Ghiban cu 33 lei 90 bani pentru un postav de dulamă, un beniș, o păreche ceacșiri bogășil și o alăgea de antereu în 1763 April 15;—postelnicul M. Suciu face un drum; i se plătește 1000 lei—vornicul D. Paladi își mărită o fată; i să dă dar gospod 1000 lei.

§ 40. *Celor trimeși.* Sânt 4 paragrafe în sama cheltuielilor, și anume celor trimeși la Țarigrad (150 lei); celor trimeși pe la *sarhaturi* (1444 lei, 60 bani) Misiunile diplomatice și însărcinările politice au costat pe țară 11403 lei.

Dusul birului la Țarigrad se făcea cu pază de levenți și'l ducea un camaraș. Apoi cetățile Hotinul, Benderul, Calburul și hanul de Caușani cereau neîncetat misiuni de dus și adus stafete.—Pe lângă trebi înlăuntru—în *nontru* scrie sama—la Cernăuți la Focșani, domnia avea nu puține legături de corespondență cu strănătatea—*ris-pundență—răspundente* scrie sama neologismul francez. Pentru acest sfârșit banul *Enacachi Milo* a fost însărcinat să se ducă în țara leșcască, la Camenița și Varșava la rezidentul Prusiei, după cum și Musurus *săcrilar* a fost trimis cu comisul *Enăcachi Suci* să se ducă tot în țara leșească. Asemenea solii au costat pe țară 2000 lei pe Musurus; 3914 lei pe banul *Enacachi Milo*, din ca e 2033 lei, pentru că a schimbat 800 ughi Ungurești în valuta vremii, *plutind acum ugul unguresc tot câte 440 bani, adică câte 3 lei și 80 bani.*

Cât privește însărcinările date în *nontru*, e destul a face un pomelnic al unora din ele, pentru a ști cam care erau pe atunci *însărcinările date din oficiu*: pentru adus 10 pungi din vâdrărit; pentru zaherea, pentru căutare de robi, în *treabă*, la țara Munte-nească (era pe atunci tot *nontru* !), pentru adus șoimi, pen'ru diferite conace la agi, pașale și soli străini, *cu treabă*, pentru adusul Turcilor ot Tı tova, *pentru cercetarea ținutului*, pentru dus 1000 ughi zăr la M. S Pașa de Vozia, pentru *nizam*, să ia cele de la un turc mort la Roman, cu povodnici, cu hazneaoa, pentru pocloanele baeram-lăcului, pentru mucarer, *unui coșil de casă să citească cărțile gospod în toate satele*, pentru paza calpuzanilor, cu *treabă gospod*, pentru adăoșagul gorștinei la ținuturi, pentru pornitul zaherelei de grâu la schele la Galați, pentru tălhari la ținuturi, un vataf de copii cu 10 copii de casă să aducă pe stol. Costin Darie, etc; tote serviciile de inspectorat, cum s'ar zice astăzi.

§ 41. *Serviciile de transporturi și corespondența.* Avem 5 paragrafe, cari privesc acest serviciu public cu personalul anume întocmit pentru aceasta. Sămile ne dau o cifră globală de 9708,115, din cari *menziturile* (4828.45), *țimirurile* i *gazeturile* (385 20), *chiriile* (2623.90) calarașii de Țarigrad (1871.80), Lipcanii (1239).

a) *Menzilul.* Organizarea serviciului de poștă e o pagină importantă din trecutul statului nostru. De la calul de olac, la căruța de poștă e un pas înainte, cu toată simplitatea serviciului și originalitatea lui. Străinii, cari au venit la noi în țară, au rămas adânc impresionați de serviciul nostru de menzil. Cat, fân căruță, hamuri, surugii, totul se prevedea în sămîle visteriei! Așa la dobânzile plătite pentru diferite avansuri figurează 607 lei 60 bani, dați ispravnicilor de ținuturi, cari au cumpărat caii de menzil.

Pe lângă cai, sămîle nu uită a pomeni și stogur'le de fân.

Menziluri erau în toate târgurile, capitale de județ și în diferite alte sate sau târgușoare, depărtare o poștă—20 kilometri—unul de altul.

Sfertul asvârlit asupra țarei pentru menzil a produs în 7 luni 36092 lei curați, și s'au cheltuit 9708 lei. Stogul de fân era 2 lei; calul de menzil costa 15 lei.

b) *Țimirașii și gazeturile.* Țimirașii erau curierii poștali, cari aveau un semn deosebit (*cimer*, ungurește *marcă*, semn, armoiries, buclieri. Ei între altele aduceau și *gazeturi*, o inovație în secl. XVIII a domnilor greci, cari aveau năzuința de a ceti ziarele străine, numite *Gazete*, după mica monetă italiană *Gazetta*, cu care se cumpărau.

c) *Chiriile* priviau carăle, căruțele nămite să fie pentru deosebite slujbe de stat. Iată câteva prețuri de transport: 2 lei 60 bani pentru căruța care a dus un bo'nav, ce se supăra de *dulul cel necurat* la Neamț; 4 lei 1/2 de căruță, cari au dus hazneaoa la Hotin, 7 lei căruța cu coruer la Cernăuți; 7 1/2 lei căruța cu hazneaoa Benderului la Foc

șani; 2 lei o căruță la Botoșani cu solul Brandburului de la Han; 5 lei căruța care a dus moașa gospodului la Gușu 1762 Avg. O'etc; 40 lei chiria casei unde șade Cadri Effendi.

Se transportau tot felul de calabalăcuri ale demnitarilor turci; dar iată și câteva rarități: 70 lei s'a plătit la căruța care a dus de la Iași la Țarigrad niște fete; 70 lei a altă căruță, cea dus niște calpuzani tij la Țarigrad.

Dar nu e fără interes a ști și costul drumului Mării sale f. cut. din Iași la Stânca; La 11 Iulie 1763 Grigore Vodă face o vizită cu alaiul la Stânca. Pleacă din Iași 9 căruțe și 10 cai străini, afară de caii din târg și se plătește câte 45 bani de căruță și câte 10 bani (un potronic) de cal. Alaiul M. Sale a costat 4 lei și 30 bani!

c) *Calarașii de Țarigrad și Lipcanii*. Plata unui calaraș, care mergea la Țarigrad era de 40 lei. S'au cheltuit cu ei în 7 luni 1771 lei! Iar lipcanii făceau transporturile în țară; se considerau în țară, țara Muntenescă, Silistra, Tighina și Căușani.

Iată câteva stațiuni de poștă după însărcinările date Lipcanilor, Iași, Cernăuți, Galați, Chișinău, Roman, Focșani, Suceava, Ștefănești, Fălciu, Tabăra, Codru, Cărligătura, Tecuci, Vaslui, Greceni, Hârlău, Bacău; apoi București, Dristor, Babada, Bugiac, Bender, Hotin, Căușani, Ismail.

În rufetul menzifului erau 946 liuzi.

§ 42. *Cheltuelile Curții domnești*. Supt acest nume un'm la un loc 21 paragrafe din partea cheltuelilor, căci toate acestea priveau direct obligațiunile politice ale Curții. Totalul acestor cheltueli s'au rădicat la 73268 lei 6 bani pe o perioadă de 7 luni. Ele se împart, după cum urmează: Unele privesc funcționarea curții domnești cu tot aparatul de oameni de serviciu, lacheii palatului; altele privesc raporturile cu boierii și cu țara; deci nu sunt servicii publice.

a) *Camara gospod* a cheltuit 17793 lei, toți cheltuiți p. ntru îmbrăcăminte, cadouri și alte lucruri.

b) *Lucruri trimise la Țarigrad* pentru membrii familiei domnești: Cai, zașerele oglinzi, ceasornice, vutcă (2 $\frac{1}{2}$ lei oca), vin (1 leu vadra), ploște de vin (30 parale una), făină (42 bani oca), icre negre (96 bani oca). În Țarigrad era bezedea Alex. Mavrocordat și Măria Sa Ion Vodă, tatăl domnului.

c) *Caftane* la 17 boeri înaintați în ranguri (225 lei). Notăm câteva obiceiuri ale Curții. S'au dat caftane vel comisului că a scos caii din grajd gospod la ceair + după obicei, — la un loc știut prin mâna vel Comisului, — vel comisului în ziua de Bobotează după obicei.

d) *Mehtupurile și devictăria*, priviau furnituri de cancelarie, hârtie, gramaticul, pecețile (451 lei).

e) *Curtea gospod*. Cei 11786 lei cheltuiți de Curtea domnească s'au dat în cum-părare de untdelem pentru iluminatul candelor noaptea — se dădea câte 300 dramuri pe noapte — (18 parale costa oca de untdelemn) pentru vin, iarbă de pușcă, etc.

f) *Cupărie și Ciohadărie*. Din cei 2111 lei, 40 bani s'au cheltuit pentru papuci și ciobote la oamenii Curții în următoarele împrejurări: venirea caftanului (333 lei) la Sf. Gh. orghe (320 lei), la Sfinții Apostoli — 29 Iunie (452 lei), de Sf. Dumitru (555 lei), iar cupăria a costat 420 lei, O imensitate de părechi de ciubote sau papuci, feliri, terlici, conduri, (părechea ciubote 2 lei 60 bani și 1.60), papuci cu mestii 1 leu 90 bani și 2.90), felirii 2 lei 60; condurii 2 lei, terlicii 99 bani).

S'au mai plătit *cofeturi* și vutcă în spătărie la Crăciun, Sf. Vasile și Bobotează.

g) *Calvegeria și serbecceria*, 308 lei.

h) *Culnea și beciul gospod*, 3458 lei, bucătarul avea 30 lei leafă pe lună.

i). *Grajdul gospod*. 10615 lei 84 bani; aci se înșiră toate lucrurile necesare grajdului. Iată câteva prețuri: 2 lei 30 bani merța de orz; 25 lei părechea de hamuri, 60 lei

un telegar, 12 lei scările la cai, 246 lei o cocie cu 6 cai și hamurile lor, 86 lei o sanie, 40 lei un rădvan, 150 lei un cal, 125 lei un rădvan, 2 lei stogul de fân, etc.

j) *Imbrăcămintea*, pentru 379 lei, haine, ciobote la argații curții.

k) *Srbătorile*, cu 3 chefuri la Crăciun, Sf. Vasile și la Bobotează s'au cheltuit 1505 lei; iar la Paști la scosul tunurilor s'au tăiat 3 bebeci (5 lei).

l) *Bucșururile*. 1115 lei la diferiți oameni de ai curții.

n) *Milele*. 2102 lei; notăm câteva mile caracteristice; Toma Seimanu, Ursachi Ciobotar, Zm randa Para chiva, Catina Verniceasa (a îngropat nepotul), mănăstirea Sucevița (ajutor la acoperire nânt), Misi Andoni Carada (plata datoriilor), Șerban Boteanu (ajutor la facerea unui schit nou), Smaranda M. Sturza vornic (ușurul cu hrisov), Pavăl Seimen (ingroșare), biserica din Câmpulung (șindilitul bisericii), Barzești (ajutor la facerea bisericii), la 3 obraze știute dar scăpatate, etc.

n) *Bisericile*. 768 lei ajutoare la biserici pentru cărți, odăjdii, meremeturi, lumânări (prapoadoamnei, Socola, Căușani, Suceava Lucșăști, biserica Doamnei (Sf. Gh. Lozonschi)

o) *Botezuri și cununii*. 2175 lei. Iată câteva nume: cununia dr. Dracachi (184 lei), cununia fiicei log. Bogdan (184 lei), cununia lui Ștef. Cata g'ul (162 lei), cununia ficio-ru'ui lui Constandin Capuchihae la Bugeac (110 lei), botezul fiicei hatmanului Enache Suci (1000 lei), botezul copilului pah Păun (84 lei), botezul fiului med Lupul Donci (84 lei), botezul copilului med. Gavrilăș Caracaș, (111 lei), cununia șătrarului Giosan (111 lei).

o) *Pomesanie* la hramuri—44 lei. sf. Ion Novi (4 lei), la sf. Spiridon (10 lei).

p) *Viile gospod*, de la Groapă—53 lei; iată câteva prături: 20 bani cofa, 30 bani ciubărul, 60 bani carul de lemn, 30 bani oca de lumânări său, 3 bani caușul, 60 bani sacul de vie.

r) *Cheltuelile visteriei*—174 lei cheltueli de cancelarie.

s) *Pecetea M. S. Ion Vodă—Calimachi, butranul*. De 3 ani în urmă rănăsese o samă de datorii de ale bătrânului Ion Vodă—1879 lei,—la diferiți oameni ai Curții și la negustori.

s) *Macnesaoa zaharelei*. 3854 lei, din cari 3000 lei reprezentau paguba zaharelei de an primăvară, adică din 1762 prin mâna marelui postelnic.

t) *Alte cheltueli*. În acest condei intră 70403 lei, și prezintă un interes istoric prin multe amănunte ce ne dă asupra a o samă de lucruri, precizate în timp. Înșirăm câteva: Caldărănul de la poarta cea mare a Curții gospod, (15 lei), ajutor la podirea uliței sârbești (azi strada Lapușneanu). 50 lei—lumânări de sălă la felinările de pe ulița mare pe 4 luni (20 lei), podul făcut de la poarta hatmanului la ulița mare, (68 lei, meremetul podurilor din Iași și podului de peste Banul (30 lei), dresul ceazornicelor de la Hotin și Caimacanul de Bugeac (20 lei), ceasul de la Frumoasa (2 lei), podurile de la Sf. Neculai la Poartă (29 lei), osteneala diacului ce a scris o samă pe grecește, după sîma visteriei, ce s'a încheiat, și în care au intrat 4 slujbe: ajutorința de an pe Decembrie, sferțul lui Martie, sferțul lui Aprilie și sferțul lui Mai (30 lei), pentru 2 steaguri de la curtea gospod (20 lei), pentru leguina de la curte (19 lei), datoriile pentru bucatarul lui Capegi bașa (10 lei), pentru un cal ce a crăpat la Galați, când a venit Turnași. bașa cu dmnice nouă (22 lei), pentru *bulgăriile* lucrate la Chișinău, (4 lei), diacului ce a făcut sîma grecească (50 lei), legatul tablelor visteriei (3 lei), 22 testele de hârtie turcească (24 lei), a 2 lei testea, 11 caturi de fer ce s'au dat pe la ținuturi pentru vâdrărit (27 lei), pentru un cal de olac ce a perit, când a trecut solul Turcesc la Bran-debur (5 lei), din rămășița vâdrăritului Tutovei lui Ioniță bașcihodar, care l-a prăpădit pe drum (52 lei), cheltueli de ședere la Căușani a med. Vasilachi 6 luni (400 lei), havuzul din grădina gospod (33 lei).

În fine vine socoteala *Samsonilor*—cumpărați din țara ungurească și din țara leșască, 8 samsoni a 8 ughi unul, cum și 14 zăvozi cumpărați din țara ungurească câte 11 ughi zăvoțul (1267 lei). Cum cumpărătura s'a făcut în ughi, iar sama îi trece în lei se arată că cu 330 lei s'au cumpărat 90 ughi, iar cu 564 lei s'au cumpărat 154 ughi (Ugul vine tot 410 bani, sau 3 lei și 80 bani). Sama ține socoteală de câtă carne au mâncat zăvozii, în 5 luni cât a 1 stat în Iași, adică 132 lei, 30 bani, și cum *ocu de carne de vacă era 6 bani*, s'au mâncat de zăvozi 2785 ocă de carne.

§ 43. *Lefile*. Supt acest nume avem 2 condee, unul *Lefile Turcilor* (11783 lei) și *Lefile Creștinilor* (30522 lei).

Între domnarii Turci era în frunte *Divan Efendi*, cu haremul lui. El stătea la Târgu-Frumos. Era și al doilea *divan Efendi*. *Divan efendi* avea leafa 250 lei pe lună, iar vtorii *divan efendi* avea 70 lei pe lună. *Emeclicul* omenilor M. S. *Divan Efendi* cădea în sama țării.

Mai erau pe județe câte un sârdar și câte un beșleagă cu beșlii lui. Focșani, Galați, Bârlad, Huși, Chișinău, Orhei, Soroca, Movilău, Cernăuți, Botoșani aveau slujbași Turci.—Galații aveau un sârdar turc; ce'elalte târguri câte un beșleagă. Mulțimea lor a făcut să se schimbe numele în porecle; a se *beșlegi*, *beșleagă*!

Lefile creștinilor prezintă un deosebit interes, și ne rezervăm a-i consacra un studiu aparte, arătându-i evoluția lui; fixarea lefilor și a veniturilor, apoi creșterea salariilor, și desființarea emeclicurilor. În măsura în care statul și-a organizat statutul slujbașilor săi, în acea măsură statul s'a civilizat, a progresat.

Lefile boerilor și a slujtorilor este opera secl. XVIII.

§ 44. Încheem acest studiu sumar cu observare generală că după cum în sama visteriei Moldovei pe 7 luni din anul de la Hristos 1763 (7271), lunie—Decembrie, am putut desvâli viața veche a statului Moldovei cu 162 ani în urmă, evoluția adusă în organizarea bugetului țării este exponentul pozitiv al evoluției țării. An cu an vremile au impus schimbări în sâmile visteriei. Cele 162 de sămi ce s'au încheiat de la 1762-1925 reprezintă 162 verigi anuale ale lanțului vieții politice a Moldovei. Verigă cu verigă se lega, din și veriga sâmi din 1763 e cu totul alta la făptură ca veriga bugetului din 1923. În lanțul sânilor visteriei noi cetim toată istoria pragmatică a țării. Sâmile au evoluționat cum a evoluat și țara; Sâmile nu cunosc mersul revoluționar. Scheletul din om reprezintă elementul cel mai statornic. Bugetul unei țări e scheletul acelei țări.

Pentru înțelesul tuturor sânilor de visterie, cum și a o sumă de alte sămi, țin a întregi studiul meu cu un glosar de termeni, cari aveau curs în visteria veche, dar cari, schimbându-se vremile, au rămas ca piedică aceleia ce nu e deprins cu haina culturii acelor vremi—limba oficială din Cancellarii.

§ 45. VOCABULARUL

Abdiceauș, n. pr. (t. Abd=homme. ser-viteur).

Abdul Effendi, n. pr. (t. Abd ul) servitor de Dieu.

Actarcibaș, (t. akargibaşy), pharmacien, chef des pharmaciens.

Adaos—(lat adaugio) argmenter; adaosul baeramlâcului,

Adaoșag, era un supliment de dare, ce se aplica la vâdrărit, baeramlâ: și gorșt nă, „a-

dăoșag la vadră câte 2 bani vechi”, „adaoșag la gorșlină câte o para și giumătate pentru 8000 oi a o samă de locuitori, ce au venit din țara rumânească”.

Agă,-i; agă-ăle (turc agâ titre de noblesse, préfet de police; *vel* agă, le chef de police (slav БѢА (БѢИ) =marc).

Agesc, de la agâ; seimen agesc, doboșar

- Agarlâc**, (t. Aghyzlyk). bagage, agârlâcul
M. S le Beizade Alexandru.
Ahângin, (t. ahenger) Forjeon. V. Şasângiu
Ahmet, n. pr. (t. Ah.) frère.
Ajutorinţă, —I. (lat. adjutare) ; era o dare
care a înlocuit vâcăritul. Ajutorinţă pen'ru o
moaie ; ajutorinţă pe crâşnă, banii ajuto-
rinţei, slujba ajutorinţei, tabla ajutorinţei.
Alăgea—ele (t. alâdjâ), indienne, étoffe en
s ie rayée. U.1 antereu dintr'o alăgea cu ma-
tasă, „alăgè de antereu“.
Alâl (t. alâr). cortège, parade ; v. —ceauşu
huissier de parade.
Alamă (l. lamîna, lamna, (a)lamia) laiton
plaque en métal.
Alâmăe, lămăe, (t. persan limûn), ngr. λειμόνι.)
citron ; se dădeau sôlilor cadouri ar-
ticle orientale ; cafea, alâmăe, zahăr.
Alâm, (tatar a'lym), red-va-ve ; t. alym
achat (Let III: 460). v. uşu .
Ali n. pr. (t. Ali) sublime, illustre.
Alihasap n. pr. (Ali =aveugle, hesap
casap).
Altî n. pr. (t. Alt, le bas, le fond).
Amza paşa n. pr. (t. Amm) oncle, pa-
ternel.
Anaforă (n. gr. ἀναφορά) vox jurisconsul-
torum, relatio ad principem, apport.
Antereu-ee, (t. antary, ngr. ἀντηρί) tunique
dalmatine, antereele ceauşilor icioglanî ; an-
tereele cătanelor.
Anfârţ (l. anno tertio) num. ordinal din
tertius=îrţ, îărţ.
Apar-i (l. aqua. aquarius). Apari de foc.
Aprod-zî, (magh. aprod), huissier, trabant
era şi un *Vîtaf* de aprozi.
Argintar (l. argentarius, Leiba argintar la
Suceava.
Armaic-i (t.—armă — armoiries, armagè,
armoriste.
Armăsar-i (lat. admissarius sc. equas.
(lex salica armisarius), étalon.
Armaş (l. arma, armaceus). armiger, pré-
vôt. Armăşel, *vel armaş, vtori armaş, treti*
armaş. Slujbaş în serviciul poliţienesc pe ţi-
gani de unde vorba : „he! au doară nu-i fi
un vel armaş“ !
Aron-Vodă, mânăstire zidită de Aron
Vovod în 1594 ; scade la desetină 200 ştupi.
- Aslan** n. pr. (t. Aslan) lion, Leu.
Astar (t. astar), pânză groasă, toile gro-
srière, gr., *αστερι* doublure.
Aşezare. (l. sedeo)=instalation au pou-
voir, şfertul aşezării domniei.
Aşternut-uri (l. adsterno, lit. coucher,
êtrein. Aşternuturi englezeşti.
Atalet (t. ata'et) în rtie, atalet ferman =
răsufiat.
Atlaz (t. atlas,) satin,
Aţă (l. acia), fil.
avaet-uri, sau havaeturi (t. avaid) reve-
nus, rentré s provenant des droits de douane
Ava tul vel visternicului din desetină ; **Ava-**
etul vel visternicului din macă-er (câte 500
băbac, (t. babı) pè-re, paternel, 40 băra şi
băbac (bătrâni).
Bacăeoa, (t. bakè) excédant qui reste.
Bacşîş (t. bakşyş pers. bahsyş) don, ca-
deu, ngr. *μπαχτισή*, pourboire.
Bagateli ştiufi. (fr. bagatelles, Kleinigkeit
germ *stück*, pièce, morceau.
Baeractar. de la *baerak* (t. ba'arak) dra-
peau, étandard. gr. *μπαράκι* iuruc bairaktar
t. yürük=quicourt. qui marche, cel ce pîrta
steagul.
Baeram peşcheş (t. baeram peşkeş) petit
présent pour baeram.
Baeramlâc (t. bayramlyk), daruri ce 'se
făceau Paşalelor în ziua de Baeram.
Bagă. (t. bagà) ngr. *μπαγά* écaille de tortue
tabachere biga.
Bahadır aga n. pr. (t. Behadâr) cour-
geux, brave.
Bahce (t. baghe) jardin parterre fleur.
Bahrimdağ. (t. bahri-dide) marin bahri-
dade cu tacâmuriile lor.
Balaban (t. bala ban) grand timbale
grosse tête.
Balgibaş (t. balg —başa) chef de vendeu s
de miel.
Balgibaşlâcul (t. tar balgybaşlyk) darea
de miere ce se trim-tea hanului de Crimeia.
„Ieremia Movilă a dat hanului tătarăsc 7
sate (hăneşti) şi balgibaşlic de miere.
Bani-i (pol, ban) mag. banya—denier, mo-
nanie ; bani noi, bani vechi, bani proşti.
120 bani noi valorau în 1703, 108 ban
vechi, leul nou având 36 parale vechi.

Ban-băneasă (sl. баня), serb. pol, mag. **Bender Cadisi** (t. kade=juge). **Bender muha-** etc. **ban**, banus dignitas apud Servos, Hun- **vezi** (t. muhaf z=gardien, gouverneur).

Băran-i (барана, bélier) mouton, 18 lei un (din Bender).

băranjd r, baram băbac 52 bărani ot Cernăuți 11 lei 90 bani 2 bărani mai proști.

Bărat-ți (magh. bārāt, sl. братъ), frater moine., de aici Băișe

Barbier. barbă (lat barba), barbier.

Barelcă-i (balercă) (sl. барилко, barelca) bard. Cuvânt francez venit prin Ruși.

Bărsani ot Soveja. (Brașov). Bărsani sint mo. anii din țara Bârsei, oiță bărsană; bărsană ot Soveja.

Bașbulucbașa (t. baș — buluk-ba. a). v. buluk din Curte „al doile”.—

Bașceauș (t. bașceavuș huisier, sergent majeur. v. Ceauș.

Baș cîhodar (t. baș cîkadar) laquai. poartă grijă de papuci și de ciubote. v. Cîhodar, baș cîhodar a lui Ozu Valesi.

Bașka, (t. bicski=bičky), ciocan, beschie, fere-trău mic, bașke câte 3 bani.

Batâraga n. p. (t. Ba'er-mak) plonger, immerger.

Beciu, (t. beč. n. agh. becs, serb beò), caveau. Beciul gospod (domn sc), slugă la beciul gospod.

Bedellovalesi (t. bedeli) échange: valesi, vali=gouverneur.

Beilic, (t. beilyk), palais du Prince, il y a une place publique a lassy, qui porte encore ce nom., odaia beilicului la Iași, odaia beilicului la Tecuci.

Beizade, (t. beyzâde) fils de prince; beg, beî, prince, beizade Alexandru; beizadea leah. Beizadea M. S. Hanului, beizade moschicesc.

Bekir aga n. pr. (t. Bekar), boeuf.=Bou.

Belacoasă, stufe de Scoția, (t. belacosia) dunluc belacoasă, belacoasă cu fir.

Benaemini, (t. bina emini) intendant des bâtimants civils.

Benaemeni, (t. beni=fils, emin=fidel, inspecteur, sau yemin=serment).

Oru bēnaemeni, fiul credincios a lui Oru **Bender**, n. pr. (t. bender, porte, échelle;

Beniș-uri, (t. biniș, beniș) habit de dessus fourré, palium purpureum, postav biniș, beniș de șal.

Berber Ahmet, n. pr. (t. Berber) barbier, per uquier.

Berneveci (bulg. serb., benevreci; alb brenderek) pantalons Vénitiens très larges.

Besactea, (t. beštahta), lădiță, din piș (înaint-) ahte (tablă), table de devant.

Beșleagă, (t. beșli agasy), chef de beșli. Beșleagi de Iași,—de Huși.

Beșlii (t. beșli), garde de corp á cheval du grand vizir, cavalerie ușoară la Turc. Beșliu cu un emac; beșliu cu 2 emace.

Bez, (slav. безъ). Sans.

Bezârci bașa, (t. bezirgi) marchand d'huile de lin=Untielemnaru!, casă unde a stat Bezârcian pașa.

Bir (t. byr, un, mg. ber) impôt, capitation; lepădat la bir, s'a dat la bir, l'a scos din bir.

Birnic (mag. birno), contribuable, fiind trecut în 2 locuri la *ruptași* și la *birnici*.

Biserica (l. basilica) biserica gospod (domnească), de pe poartă (la curtea domnească), d'n nontru; biserica gospoîda (Doamnei)=azi Sf. Gheorghe Lozonschi.

Biv, (sl. бѣливъ, fost, ancien, ex; la slujbașii ce nu mai erau în slujbe..

Blană-i, (sl. banja) fourrure, pelisse.

Blani, n. pr. ceauș;

Bobou, étoffe, pannus griseum, boboul se vindea cu cotul; 30 coți bobou 40 lei.

Bogasie, (t. buhač), boucassin, toile de coton, bogasie albă, roșie.

Bogasier, cel ce vinde bogasie.

Bogăia—ele (t. bogča), paquet.

Bolta Mârza n. pr. (t. bol) Large, vaste =Latu, Lateș.

Bolozani (t. bol) large, un fel de caic: „183 lei pentru cheltueli ce s'au dat pentru bolozani, corci, fiindcă n'au luat nici un car să meargă în cea parte”.

Boșneag n. pr. (t. Bošnjak) Bosniaque.

Bostangibașa (t. bostangi-başı) général

- de 1500 Janissaires du Sérail; bostanği= arduin).
- Botez-uri (gr. βαπτισμα baptizare, baptisme.
- Brandiburul,=Brandenburg cu capitala Berlin. Craiul,-solul,-a mers la-ul ot Cernăuți.
- Brat (sl. братъ) frere; brat ego = fratelui.
- Brân—e (sl. връхна) ceinture,
- Broască—broaște (alb, brêşk) tortue, se rrure gr. βραχος, rana.
- Bucătar, (l. bucca, et boca'ta), cuisîner; bucatar frâncu, bucatar la vel gramatic.
- Bucată-ți-te, (lat. buccia) morceau; mets, grains en général.
- Buclucaș, buciumaș; care sufla din bu-cium.
- Bucium, (lat. bucinum), chalumeau.
- Buciumi, sat lângă Iași, podgorie veche, biser ca ot Buciumi 2 preuți la biseri.a ce nouă d n Bucim (65 lei pe 5 luni).
- Bugiac, (t. bugăk) coin, angle, Basarabia de gios, luată de Turci în 1538 de la Mol-dova. Bugiac seraskier, Bugiac caimacan.
- Bulgăril, de la bulgar (sl. българинъ) bulgarus, grădină de zarzavat, jardin de légumes.
- Bulgaragli, (t. bu'garğy) Bulgării; grădini cu zarzavat.
- Bulibașă, (bülük-bașy), cap'taine, vătaful unei șatre de țigani.
- Buluc bașă, (t. bülük bașy) gr. (μπουλουκ-μπασης).
- Bumb-l, (ghi), (mag. gomb) boufon.
- Butcă (sl. budka), cabane, carosse, butca cea mică.
- Butcar, de la butcă, care face butce.
- Cacum (t. Kakum) hermine, blană cacum.
- Cadă, (l. cadys) cuve, circuitul căzi'or.
- Cadiu, (t. Kade), jude, Cadiu de Băila cadiul de Bugeac.
- Cadmi Efendi, n. pr. (t. kadmi) antique, vieux.=Bătrânul.
- Cadri, n. pr. (t. Kadi=puissance; éminent Kadri Efendi.
- Caftan, (t. kafan), ngr. καφανι, robe d'honneur. Caftan gospod. caftan de mu-carer.
- Caftangiu, (t. kaftangi) valet de chambre.
- Cahve, (arab. kahve, t. kave). Cafea, Cahve ortus, cahvea ortum, 3 lei oca cafea.
- Cahvegerie, (cafenea, felegele la Cahve-gerie.
- Cahvegi, (t. kahvegi) Cafetier, vel cahvegi, vtori cahvegi.
- Calc, (t. Kayk) barque, bateau; vezi bolo-zan.
- Caimacam, (t. kaim-mekam, cine țise (Kaim), loc (mekam), liutenant du grand vizir. Caimacanul Bugeacului.
- Calmea-oa, (t. Kaymé), lettre, mémoire
- Calabalâc, (t. kalabalyk), bagage.
- Calaf uri v. Canaf, calafuri la ciubuce gospod.
- Călâmări, (lat. Calamus calamarius), gr. καλαμαρι, alb kalamiar, sl. kalamarx, magh. Calamaris, encrier.
- Calarași, (lat. caballus), chevalier, erau 31 ca'arași de Țarigrad, cari duceau ștafetele la Țarigrad cu cai de olac.
- Calbur, cetate în Bugeac (t. Kalbur=cuir crible) chereștea de la—; de la Cetatea albă la—; Calbur cetate spre Lăpușna; Calbur benaemeni.
- Calcan (t. Kalkan) turbot, caracudă.
- Călcător, (l. Calcare) pressoir.
- Caldarâm, (t. kaldyrym) chaussée, pavé.
- Calmuk, n. pr. Calmuc-i.
- Calpuzan, (t. Kalpazan) pelisan kalb—zen =qui f appe fausse monnaie. Calpunzani. turci, paza calpuzanilor; elamul calpuzanilor
- Călugăr. (g. καλόγερος,) mo'ne; mazilii ot Hârlău; cari s'au călugărit.
- Camaraș (l. cama-a), (ing. kamaraș din chambrier, trésorier), vel camaraș, vtori camaraș, trei camaraș, camaraș de izvoade copist, arhivar, camaraș de ocnă—directorul salinilor de la Târgu-Ocna.
- Camenita oraș în Podolia, înființat în secl XIIJ, a avut întinse legături comerciale și politice (Koriatoviciei), cu Moldova.
- Căminar, cămănar, (alb. Kominy, serb. koma) droiț sur le vin, sur l'ea de vie, vel căminar, litre de noblesse:
- Canaf-uri (t. kanaf) houppe, frange,
- Canalaști. u, canonarhi, canalaști biserica gospod.
- Canari (fr. canari), canari din insula Canar

Canavăţ efe gr. καναβάτσον. fr. canevas ; câte 31 lei un canavăţ cu vutcă.

Candelă (l. candelă, gr. κανδύλα) şi în toate limbile Europei, lampe, veilleuse.

Canonarh—şi (gr. κανονάρχος) lex. canon, enfant de chœur. Canonarşi la biserica gospod (ceteşi), scris *Canalaştii*, la biserica gospod, copii *Calinashii* la biserica gospod.

Căntar (ital. Cantaro, t. qanthar, balance quintal de 44 oca.

Cantarăgiu (t. kantargi) pe-eur.

Cantemir n. pr. (t. Kan=pierre precieuse qui a propriété d'arreter l'écoulement du sang ; *temur*=fer).

Căpăstru—estre (l. caput, capistrum) bridon, licou.

Capichihae (t. Kapu-Ketkhudari) intendant de palait (Kapu-palais, Ket Khuda-prévôt maire), agentul principatelor de lângă poartă Capich haeəoa Benderului Capichihua la Căşle

Capiciohodar (t. Kapu-čohodar dom.stique din Palais (t. čoha=drap.) baş ciohodar

Capiculac (t. Kapy-Kul), soldat dela Cour.

Capegiu—l, cap'gi (t. Kapygy-başy) cham-bellan, portar împărălesc.

Capigilar (t. kapigiler) chef, caporal des porteurs du sérail. Capegilar chehaen (t. kapugiler—cheyasi=chef des huissiers gardiens des sérail.

Capăolan (t. kapu-oglan—gens de la Porte, les commissionaires des ambassadeurs é rang-ers.

Căpitan (lat. capitānus) capitaine ;—de Coţman, căpitan de darabani, căpitan de Levenţi, căpitani ce slujesc pe la Menziluri, căpitani de vânători, biv căpitan de vânători, căpitan başa. Vel căpitan de *Cođru*.

Caplan (r. kaplan) tigre, turban făcut de piele de tigră, miliţie turcească).

Caplan post. (t. Kaplan aposty) -peau de tigre.

Copaculu, vezi Capiculac.

Căpriori (l. Capră), grinzile de la pod.

Capudan (t. Kapudan = Kaptan) amiral. Capudan başa, le grand amiral *καπουδανπάσα*.

Caput-uri (t. Kapot) manteau.

Carabet (t. Karabet) parenté, affinité.

Caraf-furi, pro canaf. Carafuri la ciubucul gospod.

Caramanlău, (t. Karamanlè) habitant de la Karaman (vechiu Lycaonie, province de l'Asie Mineure).

Carătă. (ital. Caretta) carăta fetelor.

Carătaş (de la carătă), carossier.

Carsak (t. Karsak) une espèce de renard, pacea de Carsak, pânţece de Carsak, blană de Carsak.

Carte (l. charta) chartre, ordre, l'act, Carte gospod, Carte de rând.

Căruţă, dim *Car* (l. carrus) ,chariot, câte 18 lei căruţa cu hazneaoa de la Bucureşti la Tighina, câte 4 lei căruţa la Tighina cu hazneaoa, câte 4 lei şi jumătate căruţa cu hazneaoa la Hotin, 7 lei căruţa cu coruer la Cernăuţ.

Casap (t. Kasap), bucher, Casap başa.

Casim Mârza n. pr. (t. Kassim) diviseur.

Căşlă-e (t. Kyşla), Caserne, lieu où l'on fait paitre les troupeaux pendant l'Hiver pentru stricatul căşlelor tătareşti.

Cătăneşti, de la Catană. (ung. Katona, soldat. anteree cătăneşti.

Catapeteazmă (gr. καταπέτασμα sl. KATAPETZMA. velum, voile du temple.

Cauk, (t. Kavuk) bonnet entouré d'un turban épais. *καβούκ*, berettq. Cauc ceauş.

Căuş-e (lat. caucus), *καυκά*, sl. *κζκκ*, pui-soir, grand cuillère.

Căuşani, târg pe apa Botnei, a fost reşedinţa hanilor Tătărăşti.

Cavaf-şi. (t. kaváf), marchand de chaussures, cordonnier.

Cazacliu (t. Kazakli). Cosaques, negustori Rusi.

Cazaschiër (t. Kazaskèr=Kaze asker, din caza=charge, district, şi asker=soldat). Cazaschiër Efendi, Cazaschiërul Hanului.

Ceakar Sali n. pr. (t. čakèr=esclave,=Robu ; sale=âgé, vieillard.

Ceacşiri (t. čakşer), culottes turques, caleçon, čacşiri şal, ciacşiri postav roş, ciacşiri bogasiè.

ceacşiriic (t. ciakşerle) qui porte une culotte.

Ceahlău, muntele cel mai înalt din Moldova ; Călugării de la Muntele Ceahlău scuesc la deseatină 50 stupi.

Ceair (t. ciir), gr. $\tau\epsilon\alpha\iota\rho\iota$ prairie, pré, pâturage.

Cealar (t. ciul) couverture, ciala- ceasornic.

Ceară (l. cera) cire, ceară tare pentru sigilii.

Ceasornic (sl. часовник) horologium sau čas+ornic prin pleonasm, ceasornic tumbac, ceasornic c'alar, ceasornic aur englezesc, ceasornic argint.

Ceasit Ceauș, n. pr. (t. ășut) espion, mouchard,

Ceauș-i (t. ăvuș) serjent major, huissier garde à cheval du Sultan.

Cekmele (t. cekma), sortie, montée, „ce-mele ce sau dat la Crăciun”.

Cepregar (t. ăprak) frange, brandebourgs, passementier.

Cercul (l. circus), cercler, circuitul căzilor.

Cergă (t. ărga) petite tente, scoarță, țol.

Černeală (sl. чрнь) encre.

Cetățue, mănăstire zidită de Duca Vodă în 1668, scade la deseatină 200 stupi.

Chehaeli (t. Kiahia), prévôt, intendant, cheh.eli Ozu Valesi.

Chehrinbariu (t. Kehribar) ambre, din persan Kâhroba, ce qui attire la paille= $\eta\lambda\epsilon\kappa\tau\rho\nu$.

Cherestea (t. Kereste) bois de construction, i autres.

Chiatăp (t. Kiatib) écrivain, secrétaire chiatupul nazir, inspector-secretar.

Chiatăpun (t. chiat.bi secrétaire d.ambassade.

Chilă (t. klè, kil) m sure de grains $\kappa\omicron\tau\lambda\omicron\nu$ =creux. Chila are 400 ocă.

Chinovar (gr. $\kappa\iota\nu\omicron\delta\beta\alpha\rho\iota$) cinabre, cinnabaris.

Chiragi (t. Kiragi) qui loue, locataire.

Chirie (t. Kirà) louage, prix du loyer.

Chioschlu (t. köşk), pavillon, „a zugrăvit chioschiul.”

Chirisie (gr. $\chi\epsilon\rho$ de mână), chirisie flămuri câte 12 bani.

Chisea-ële (t. Kiasè) vase, coupe.

Chiulhagiu (t. külhançy) qui chauffe le bain, chiulhigiu la ferede.l turcesc.

Chiurcibaș (t. kiurcybașy), chef des pelletiers, blănarul Sultanului.

Čialar v. cea'lar.

Cialma-le (t. ălma) turban, sl. чалама pileus.

Čiapraz-ge (t. ăpraz), boutonnière à brandebourgs (cep-rast „qui va de gauche a droite”.

Clarchiș... (t. cărge=rouage, roue), liulele ciarchiș.

Ciatăpun v. chiatăpun.

Ciohodar (t. ăohodar) domestique du Palais, laquai (du ăoha drap) ciohodar gospod, ciohodar zapciu.

Ciohodărie casă unde locuiesc c'ohodarii.

Cislă (sl. число) numerus, répartition des impôts, „pentru cât l'a ajuns cislă la mucarer.

Čtari (t. ăetarè) étoffe légère, d'une fil de soie et de trois fils de coton v. alăgea-ele.

Ciubăr-ere (sl. чубарь) labrum, magh. csöbör, vase à deux anses.

Ciubărar, cel care poartă ciubărul la cules ville.

Ciubotă e (mr. чоботъ), botte, ciubotele zapciului, ciubotele copiilor din casă ca să c'țească că țile gospod în toate satele, ciubotele ciohodarilor, ciubote roșii; vei plăti și ciubote, paralele-s cu ciubote roșii.

Ciubuc-e (t. ăubuk) verge, tige de métal pipe de merisier, de jasmin, de bois de rose, ciubuc gospod, ciubuce cu imamele de chehrimbar.

Ciubuccerie, fumoire, odaia ciubucelor, ciubuccerie pentru liulele.

Ciubucciu (t. ăubukçu) fabricant de pipes

Ciumlec-icuri (t. ăömlek), marmite, pot de terre.

Clucer (sl. ключь) uncus, clavis; rang de boiar, vel clucer.

Cochil vechi (magh-kotyavetye), enchères „toate veniturile să se vândă la cokii vechi.

Cochino n. pr (gr. $\kappa\omicron\chi\lambda\iota\nu\omicron\varsigma$) rouge vermeil

Cocie-l (sl. кочия) voiture, cocii spânzurate în curelele lor, o cocie 12 lei, cu 6 telegari.

Codru, județ peste Prut, asculta de ispravnicul de Fălcu. Codrenii de la Fălcu

Coță-e (t. Koga, kuva) gr. $\kappa\omicron\upsilon\phi\alpha$ cupa, pett vaisseau (l. cavus).

Cofeturi (lat. confectae, gr. $\kappa\omicron\nu\phi\acute{\epsilon}\tau\omicron\nu$ confeturi, fr. confiserie.

Cojoc (sl. кожухъ) vestis pelicea, pelisse.

Colelolu (t. kol.) bras, manche.

Colin oglu n. pr. (t. kol), bras branche, oglu (oglu) fils.

Koloniolu (t. kollù), manches=Mănecuță.

Comis, l. comes (gr. κομης) *vel* comis, *vtori* comis, bașe comis, écuyer princier, comes qui in Palatio imp. comitivam adeptus est., comes Provinciae, comes stabuli.

Comișel-l. dim. comis, comișei gospod, rufetul comișeilor cuprindea 120 liudi, d n care numai 21 erau comișei.

Conac-e (t. konak) hôtél, hôtél de ville, résidence d'un seigneur.

Conacciu (t. konakÿ) maréchal de logis, conacci-bașe, conacciu de Hotin.

Condicar (gr. κώντικας) code, codex, qui tient les régistres, condicar de lefi, condicar de temniță.

Condur-urî (t. kondury=soulier gr. κοντούρα lat. cothurnus).

Consul (fr. consul) consul franțuzesc, ce iaste rânduît la Krâm la Han, pop. Conț.

Contăș t. kontoș (serb. конташинъ) habiț de dessus aux manches étroites, contăș cu guși.

Conț. v. consul.

Copil-copil (ngr. κοπέλι) garçon, copil în casă, copil de casă, copii din casă, copii calinarși de la biserica gospod. Erau 94 copii în casă la Curtea domnească, copil în curte, tel maître, tel valet — κατά τὸν μάστορ-Ιάννη, καὶ τὰ κοπέλια του

Córcie-l (mag. kórcsolya) clavus ligneus aratri, poulain v. bolozan și córcii.

Coroana (l. corona) Le Roî, hatmanul coroanel.

Coruer-l (fr. courrier), căruța la Cernăuți cu coruer.

Cot țî (l. cubitus) coude. cõt de fer era măsura oficială zidită în păretele Sf Neculaiu domnesc și în visteria, 11 coturi de fer trimese pe la ținuturi ca în anii trecuți (27 lei 60 bani) câte 2 lei 60 bani cotu'.

Covor-oare (sl. ковра) tapes, tapis.

Crăclun (sl. kr ěun lat. crastinum) jejuniu natiuitatis Domini.

Cralu (sl. кралик) L' Roi, s crețarul Craiului leșesc.

Krîm, peninsulă (t. Krem)—Crimée.

Crăpa(a) (l. crepo) pentru un cal ce a crăpat la Galați unui om, a lui Turnagi bașa, ce a venit cu domnie nouă.

Crășmă (sl. крашма) c. bareț, canponă.

Crav (sl. крава, rus. корова), la vache, nume de familie, Crav (Vacă).

Credîncer (l. credentarius) = credo ; în textele vechi credîncerul s'a numit *Strahov, Hazniș, vtori credincer.*

Credință (l. credo), Veniturile țării se vindeau la cochii vechi, ori se dădeau în credință (azi în regie), date în credință.

Crîș (sl. кршк) riche comme Crésus.

Crîșcușacii', câte 24 bani crîș.

Cucluc (t. kučuk) petit, kučuk Ali tatar.

Cuhne (sl. кушня), it, cucina, lat. coquina, cuisine.

Culumglu (t. kuyumğy) orfèvre, aurar, Cuiumgiu ot Han, Cuiumgi bașe.

Culceaș (t. kulčauș), sergent de leniceri, kul,=garde, sentinelle.

Culchehaesi (t. kulcheha a; indendent al corpului de leniceri.

Cumpănă-e (sl. кпюна) lanx, statera, balance, bascule, cumpene pentru schimbățul galbenilor.

Cuniță (-l. конь, коника) equus, equă, dajde pe ca', epe, mai apoi pe boi și vaci (văcărît) 2 parale cunița de oae, slujba cunitei Turcești, slujba Cuniței a dat în vânzare 3000 lei, cunița turcească.

Cununie, (l. corona), mariage, épousailles.

Cupar (l. cuppa) coupe, pot : — cuparius, échanson, vel cupar, vtori cupar.

Cupărie, fonction d'échanson.

Curălar (corrigia) harnacheur.

Curte (l. cohort m) cour, curte gospod, în 8 luni de zile pentru curtea gospod s'au cheltuit 9695 lei 60 bani.

Cușaclâc (t. kuşaklâc) kuşak, ceinture, kaftan à ceinture, slinghie de corabie, șarampo de cușaclâc.

Cușacii (t. kuşaclyk) ceinture, kaftan à ceinture, crișci sacii.

Cușcă-cuște (sl. куца cage, tabernac e des Juifs.

Cușmă (sl. кушма, magh. kucsma), bonnet fourré.

Cutanîll (t. kuttaneli), aliment, nourriture, grănuleux.

Ėfert-urî (șfert) (sl. ѡтѣрѣтъ) quar a pars. Birul în cislă se plătia în șferturi.—Ėfert, în-

doit, Ėfertul ruptelor visteriei, Ėfertul străini-

or ot Iași, ăfertul așezării, 5 ăferturi, ăfertul înđoit pe Mai, ăfertul lui Iunie și ăfertul al doile pentru baeram'âc

dajdle (sl. ДАЖДА) datio, munus, lucrum dajdie obișnuită, greșit pus la dajde cu mazi la Tutova și cu birnici la Covurlui.

dajnic (rus ДАНИКЪ) contribuabile, dajnicii cari au fug't.

daraban (magh. darabant). traban, jendarme, soldat, vel Căpitan de darabani, darabanii temniței erau 12.

dărvar-i (sl. ДРВАА), une chose vile, de rien. Cal de dărvală, boi dărvari la oi; erau 14 dărvari la Curte.

dava-oa (t. Da'va), procès, querelle, davaoa jidovilor, davaoa sârdariului.

derviș-și (t. derviș) pauvre, religieux musulman, dervici halê, derviș emeni.

desetlnă (sl. ДЕСАТНА) dime, decima, slujba deseatinii care s'a vândut la Cochii Vechi.

diac-i (ngr. ΔΙΑΚΟΣ) sl. ДИАКЪ, diaconus, chantre d'église, écrivain, copisti, diacre, diecii de divan erau 12 la număr, diac de visterie; strâng-au sferturile la bir, osteneala lui 100 lei.

diamant (fr. diamant) un inel cu diamant pentru gospod 3660 lei (gr. τὸ διαμάντι).

dimidie (gr. διμύριον) futaine, lustrine, dime qoton, percaline, 2 mârzaci mingirlii făcându-și sulfu pentru dimidie a doi tatari ce sau ucis la Prut*.

divan-uri (t. divân), canačé, senatus, consilium, consistorium Turcicum, divan efendi, divan ceaș.

divictar, devictar (t. divitdar) cel care ținea călămăra lui Vodă (divit=encrier).

devictările (t. divitdar), cancelarie de secretariat a lui Vodă.

dobă (mgh. dob), tambour, doabă de ștraf, tocmitul dobei gospod.

dobândă (sl. ДОБИТИ; ДОБЖАЖ) adipisci, gain, intéret (dobivati), câte 10 lei de pungă dobândă pe lună.

doboș (magh. tobos) tambour.

doboșer (mgh. doboșar), tambour, duboșari gospod, duboșari hătmanești, duboșari agești.

Dobrovăț, mănăstire zidită de Ștefan cel

Mare în 1504; scade la deseatină 200 stupi doftor (l. doctor) doftor Iordachi, doftor Drăcachi.

doftorie (l. doctor), médecine, 25 lei postav milir Hamit venit pentru doftorii a M. S. Hanului.

domnle (l. dominus) domnie noao mucarer.

domniță, dim. domn, fată de domn. Domnița Pălădoae, fata lui Antioh Cantemir Vodă.

Dragan (plsl. Dragan, draco; onis); căpitan de drăgani; steagul Drăganilor cuprindea 53 liude.

drogheț... ? 17 coți drept drogheț la vel gramatic.

dugheană (t. dukkian) boutique.

dulamă (t. dholâma), tunique longue, o haină pe care o purtau ianiceri pe dedesupt, la părăzi.

dunalmă pro dulamă (t. donanma) flotte, escadre, décoration.

dunluc-uri (t. donlyk) drap pour habit, dunluc stof; dunluc tablin cu fir. dunluc salî, dunluc pervie sadi, dumluc șal Ivri.

dusemet (t. duș) épaules.

edec-uri (t. yedek) cheval de main, remarque; a trage la iedec, edec ortus, ortusu.

edecliu-i (t. yedecli) slugă domnească în slujba curții, ca șerbecciu, caftangiu, etc.

Edirne (t. Edirne) Andrinople. Edirne bostangi bașa, șeful închisorii din Andrianopol.

elamul (t. ilam) notification, procès-verbal d'enquête, v. ilam, 43 lei un elam luat pentru zaherea, 80 lei pentru prins la C. Paladi 2

visternic, 67 un elam luat pentru pricina marginei, 412 lei pentru un elam al Cadiului de Brăila. 440 lei un elam luat de la o turcoaică pentru omorul ficiorului ei la Focșani

Efendi (t. Efendi) seigneur, sieur, divan Efendi, judecătorul turc în divan, el judecă pricinile Turcilor, ședea cu haremul la Târgu-Frumos. Cadri efendi.

emak (t. yemek) repas, mets, plat, leafa (ș) emeclic la emac Saizului pe Sept 10 lei.

emeclic (t. yemeklyk) nourriture, repas.

emam (t. imam) curé, prélat.

emecsâizbaș (t. yemek seyis-bașy) chef des palfreniers de la table.

emiclic (t. yemiklyk), tain, mâncare, leafă

și emiclic, emiclicul vinovaților ot Soroca, e-meclic.

emin (t. emin) inspecteur, intendant.

Enghlur (t. Engür) Angora.

enghlurli (t. Engürly) Encaré, Angora enghiurli șali, stofă de Angora v. șali.

englezesc. de la Anglia, 70 lei ceasornicul argint englezesc.

enlcer (t. yeniceri) Janissair.

ericli n. pr. (t. Erikly) prune, Ericli Hagi.

exorica (gr. ἐξορική goât, ghermesut exorica.

extra, ecstra (lat. extra) cel mai bun, extra postav.

extract (ital. estratti, fr. extrait).

Ezovî-tî, lezuîț, preuți Ezoviți de la biserica Ungurească, ezoviți Unguri.

făclle (magh. fáklya serb. faklija) torche, faclii de ceară.

fănar, felinar (gr. φάρος) lanterne.

farfurie (t. fagfuri, farfuri) vaisselle de Chine, porcelaine de Ch'ne.

Felzulah n. pr. (t. Feyzul-lah, abondance de Dieu.

felegean-ene (t. filğan) tașse, felegele la cahvegerie

felri v. filari.

ferecat (l. ferrum) ferrer.

feredeu (mgh. fūrdo) bain, feredeu gospod, feredeu turcesc.

feregea-ele (t. fereğa) robe large, ha'nă largă, feregele câte 65 lei una cu cari s'au îmbracat boerij.

ferman-uri (t. firman) ordre ou diplome émané du Sultan. Ferman pentru zaherea, ferman împărat sc.

filari (t. filer) bottine à lacer, serb. *filar*.

filon (ngr. φελόν) și φελονη, vestis sacerdotium propria.

flamură-l (lat. flammulum, vexillum; φλαμπύρολ—flammula, étendard, banderole, 10 bani o scândură flamura.

flintă (mag. filinta, ceh flinta) fusil, flinta de Veneția.

foae (l. folium, feuille), foaia răsurilor.

Focșanli, capitala Jud. Putna—munteni sau de cea parte, unde era mănăstirea sf. Ioan, care scutea la deseatină 81 stupi.

foli-e (t. fotă) étoffe rayée.

frâncu (sl. *франк*) francus, française, grădinar frâncu, bucătar frâncu.

fustaș. porteur de gourdin (fust s) bâton, fustași de divan erau 12 fu tași ot gospođa (des re doamna) e au 12; fustași de vartă 12.

găitan (t. gaytan) galon, lacet, cordo.

galbăn, (l. galbi us), jaune, un ducat, câte 2 lei 90 bani noi galbănu (330 bani).

Galga n. pr. (t. Kalgè) affineu, Calga sultan.

gavanos (t. kavanos), pot de terre, borcan.

gaz lă, (magh. Ga'da) hôte, hôtelier.

gazetă-uri (it. gazzetta), journal.

gebeglu, (t. gebegi) armurier, gebegibaș de Brăila.

gelat, (t. ğellâd), bourreau.

Gemazeil evel, (t. Gemagi-ul-evvel) a 5 lună din Anul musulman.

Gemaziahâr (t. Gemazi-ul-aher) a 6-a lună din anul musulman.

Gerah, (t. ğerrâh) Chirurgie 1.

Ghecation...? merementul ghecation 20 lei.

ghemnihale, n. pr. (t. Gemi) vaisseau, navire. Halè (t. ħali) a. tuel.

Gherla, (n. pr.)...?—aga.

Ghermesut (t. Gernsud), satin, ghermesut de Hindia,—de Tarigrad,—octaricon;—exorica.

Ghiandirucliră...? câte doi bani unul.

Ghiul, (t. Gül), inel cu o roză de d'aman, fleur rose, ghiulolu, ghiulolu icioglan.

Ghiumhiiaz, n. pr. (t. Ghium) de la cucuma Căldare, chaudron=Căldare. Iordachi Ghium hiiaz.

Ghivezi Ali aga, n. pr. (t. giuvez) rouge foncé=Roșu.

Geabi Ibrall, n. pr. (t. ğabi) percepteur des revenus des mosquées.

Giam-uri, (t. ğam), verre, vitre.

Giambaș-l, (t. ğambaz, p'queur, bateleur (pers. ğambaz=qui joue sa vie).

Giamgiolu, (t. ğamgy) vitrier.

Giantimîr, n. pr. (t. téimur)=temir, fer, ancre și ған—âme, vie.

giar, (t. ğar), *چار* châle à palmes, brâu giar.

giubea, (t. ğubbe) tunique, pelisse, á manches, courtes, giubea Carsak.

Girah, Gireah, v. *gerah*.

Gulchic Ceauș, n. pr. (t. ğiușış) ferbere Fiertu.

giudecătorie, (l. judecare) juger, leafa de giudecătorie câte 20 lei pe lună.

giupăneasă-e (sl. жупанъ) mătre-se.

gorștină (sl. горѣ) hos; es, împôt sur les bergers, pe rascuri și oi; gorștina s'a vândut la kokii vechi; gorștină câte 1 para vechi de oae; câte 4 parale vechi de oae, câte 8 bani vechi de oae, câte 5 parale de oae.

goștinar, de la gorștină, collecteur de cet împôt.

gospod. (sl. господарь) Prince d'omn, gospod mila, foae gospod.

gospojda (sl. госпожа), domina, Princesse, vornic ot gospojda, fustaș ot gospojda, gramatic ot gospojda, biserica gospojda.

grădinar (sl. градина) hortus градинар = hortulanus, jardinier.

grajd (sl. граждь) stabulum. écurie, grajd gospod; grajdul de lași

gramatic (ngr. γραμματικός) écrivain, secrétaire. gramatic ot gospojda, vel gramatic.

gramaticie, sala pentru gramatici, câte 25 lei pe lună cheltuială.

grumaz (alb. grumaz) gorge, cou.

gugluman fem. o— (t. guğemin) capuchon.

gușă-e (sl. гуша) gorge, goître, o păreche gușe.

Habib pașa n. pr. (t. Habib, pl. ahabab, ahibba) ami, favori, aimé.

hac url (t. hakk), sala're, solde, au dat hac celor ce au strâns banii;—hacul strângătorilor de dajdie.

hagiu (t. haği), χατζήγίος pélerin à Jérusalem.

Haidar n. pr. (t. Hayder) brigand,=Hoțu.

haimană-le (t. haimanè), nomade de la haymè, tente, qui habite la tente.

Haleip-aga n. pr. (t. Hale-ip=tapis cordon hal) (t. hâlâ) actuellement, dervî hal, boer halè și boer paîe.

Halil ceauș n. pr. (t. Halil), époux, mari.

halisie (t. halis, se) pur, sans mélange, vrai, blâna cacum halisie.

ham-uri (t. agh. ham) harnais, o păreche hamuri, hamuri leșești.

hamamgiu (t. hamamgè) baigneur.

hamit (t. ham yet) zèle. Hamit venit pentru doftorie.

Hamza n. pr. (t. ham—inculte; și za, doue; Hamza pașa

Han (t. Khân), Khan de Tartarie hanagassi. haraciū (t. Kh rağ) tribut.

hârăgeril (t. harağ) cei c p'ât a r b'rul Țigani or (haraciul), hârăgerii d Țigani, hargi-rul de țigani 30 lei, h râgari de țigani turci ven'ți de la Hotin pe an după obicei.

hareem (t. hareem) gynecée. har m chehaesi

hârtie (ngr. χαρτί) papier, livre, lipsă hârtii.

hașac (t. hașa, gașiye), calicot, bogasie roșie din care s'a făcut o pungă de raft dehașac.

hasâhil (t. hassâ) madapolam, calicot. 116 lei hâsâhii. din cari 70 pe un brâu giar (ğar=châle), și .46 citari.

hasânie (t. hass) district (Gurgiu) χαρτ possessiones privatae ummi m g'stratus Turcorum.

hatim-e (t. hatim) cache te, hatime câte 6 bani.

hatman (r. hetman) chef de Cosaques, général, hatmanul Coroanei.

havaet (t. avaïd) împôt, t x, redevance de douane.

havalea (t. havale)=angarà, mandat, corvadă; havaleaoa Hotinului.

havalegiu (t. havalăgi) inspecteur, cel însărcinat cu îndeplinirea unei havale, havalegii de la Ortă.

havuz (t. havuz) cisternă, réservoir d'eau havuzul din grădina gospod

hazna-eâoa-èle (t. hazné) trésor de l'Etat, haznea emac.

haznetar (t. haznetar), visternic.

Hekimbașa n. pr. (t. H. kim) médecin.

hedlia-oa (t. hedaya, hediye) presents, cadeaux don, cerșind hedliaoa M. S. Sultanului.

heră (l. ferrum) fer.

Hindie (t. Hindi) Indien.

hedina-aoa, vezi hedi-aoa.

hogea (t. hoğa) vieillard maître d'école, le prêtre qui porte le turban, prédicateur, Hogea Minașse (t. mina, verre—Stecă).

hoget (t. hoğget) titre de propriété, hoget ce a scos pentru un Turc.

hram (sl. храмъ) fête patronale d'une église, hram Pr obrajenie Schimbarea la față, =Probajinii.

hrisov (l. chrysobullum) χρυσόβουλον bulla aureă, document, hrisov gospod

hududion (t. hudud) pl. de la *hadd*, limites, bornes. frontières, 14 lei postav milir ciodarului M. S. Bender Pen. pen'ru pric'na *hududion*.

Husăin aga n. pr. (t. Husman,) sing. has-sim, ennemis.

Huzun n. pr. (t. Huzu) humilité, modestie ; și *huzu*, *huzun*=tristesse, chagrin=keder.

lagălgîu-l (t. yag) beurre, huile, yagge, fabricant ou vendeur d'huile.

Iașiac (t. yagge) fabricant d'huile), iaza-giu, n. pr. ot Bîrila și yaza'e=écivain.

Iarkilam. n. pr. (t. yar-keye k-yam) ami, cote, Iarkilian Cafegibașa.

Iarlăc (tatar. yarlyk) ordre royal, dip'loma Hanului.

Iași, capitala Moldovei până la 1862, (sl. *acz-macz*, fraxinus, fîene=*uliți*: *ulița mare* felinare cu lumânări de său 5 lei pe lunie.

— *ulița sârbașcă* podul ce se face aici în Iași ajutor. — Muntenimea de mijloc (Sărăriia de sus, Copoul). — *Ulița rusească* (azi C. A. Rosetti). — *Ulița Podu vechiu* (azi C. Negri). — *Ulița fânii*.

biserici: biserica Gospojdei (despre Doamna, are 3 preuți 1 diacon și 1 psalt.

— biserica Gospod din nuntru are 3 preuți și 1 diacon.

— biserica Sf. Ion Novi.

— Mănăstirea Sf. Spiridon.

— Biserica Prepadoamna.

— Mănăstirea Sf. Ioan Zlataust.

— Mănăstirea Treisfetitele.

— Biserica depe Poartă are 3 preuți 1 diacon și 1 cântăreț.

— Biserica Ungurească.

— Mănăstirea Sf. Arhangheli ot Frumoasa.

— Mănăstirea Golia.

— Mănăstirea St. Sava.

— Mănăstirea Galata.

— Mănăstirea Socola de călugărițe.

— Schitul din Codrii Iașilor.

— Mănăstirea Bărnovschie.

mahalale: Muntenimele de jos, de mijloc și de sus, mahalaoa Frecău, mahalaoa Broștenii, mahalaoa Beilicului (odaia Beilicului; bucatar de la casele din Beilic, cuhnea caselor din Beilic pentru musafiri, Cahye date

la casele din Beilic pentru musafiri (56 lei pe 19 ocă cahne).

poduri: podul vechiu, pod pe Bahlui, podurile uliților (meremet), podul facut la poarta hatmanului, tocmitul podului de la Sfi Neculai gospod la Poartă.

Preuți: In Iași erau 90 preuți, vel căpitătan de Iași, neguțitorii de Iași plătau dări osebite la vădrărit.

râdicăturile la deseatină de stupi: 400 stupi (biserica gospojdei), 400 (Golia), 250 (Socola), 100 (Barnovschie), 70 (Galata), 300 (Treisfet tele), 200 (Sf. Ioan Zlataust), 100 (Frumoasa), 500 (S. Spiridon)

râdicături la vădrărit: 200 vedre (Sf. Ioan Zlataust), 200 (Trei Erarhi), 400 (biserica de pe Poarta), 200 (bis. Ungurească), 200 (Frumoasa), 200 (Golia), 700 Sf. Spiridon), 200 (Aron Vodă), 200 (Socola), 1000 (Galata), 200 (Sf. Sava), 100 (Hadâmbul, 90 beciul de la Frumoasa.

Iavri (t. yavru) couleur rose clair, șal Javri. **Iaz** (sl. *maz*) lacus, canal, étang, darul pe Iaz la venirea caftanului.

Iazagiu (t. yazygy) écrivain, clerc, iazagiul de Galata.

ibrictar, de la ibric (t. ibryy) aigüère *μπρυξ* cafetière, thêière, care conduce serviciul ibricului la Curte, vtori ibrictar.

Ibrișin (t. ibrișim) fil de soie.

Iclaga(de)si (t. ičyagasi), eunuque, domestique qui entre au harem.

iciclodhar (t. ičclodhar), valet de chambre de l'intérieur, ič—interne.

Iclmal (t. ičmal) biens de l'intérieur.

Icloglan (t. ičyoglany), page de l'intérieur au service du Sultan (ič=intérieur, olan=jeune homme).

Ilam, v. elam.

imam v. **emam** (t. imaṁ) ministre, cu émusul nan.

imamê-ele, (t. imame) bouquin, embuchure de pipe.

imbir (t. ingir) figue, couleur postav imbir.

imblător (t. a nbulare), *marcheur*, imblător de la Cucur mic, imblător la Varșovia.

imbrihor (t. imbrohor=emir-i ahor) écuyer du Sultan, emir=chef, ahor=écurie.

incărcătură (l. incarricare), surcharger,

care s'a încărcat cu 1000 ughi mai mult la deseatină de la Neamț.

împreunare (l. unus), réunir, când s'a împreună solul întâiu cu gospod, a doua împreunare.

însurăciune (l. uxoriae), marier.

Isambet Mârza n. pr. (t. Izam—os, grandes illustres, bed=mauvais).

Isni n. pr. (t. ism, ismi) nomina'.

Isni mitevaiesi (t. mitevelli) administrateur des cassernes des Janissaires à Ismail.

Ispas (sl. спасъ) salus, l'Ascension de Jésus—Christ.

ispravnic (sl. исправникъ) magistratus genus, préfet, ispravnic de copii, ispravnic de aprozi, ispravnic de armășei, ispravnic de curte.

Iuruc bairactar (t. yürük) qui marche, cine poartă steagul.

Izamim Mirovici n. pr. (t. Izam), grands, illustres.

izvod (l. изводъ) origo, liste, catalogue, izvod de leafă, Izodul cel mare al conacelor, izvod pecetluit cu pecete gospod, nefiind la izvodul răsurilor.

jder (sl. ждѣра), martre, fouine, mustela, martes, nevăstuică, dihor, patce jder.

jicnicer (sl. жито) fructus, slujbașul care strângea grâul la curtea domnească și-l păstrau în grâne (jitnițe).

jidov (sl. жидъ, жидунъ) juif.

jidoavcă (sl. жидовка), juive, Stefan Crav (Vacă) ce ține o jidoavcă boteza'ă.

jidovăsc, școala jidovăscă ot Tutova.

joldunar (sl. жолдъ), sold, paie, mercenaire, medlat. Soldonerius (solidus). soldat

juoă (sl. жона) regio, hodie quoque regionem aliquam habitatam vel ejusdem regionis homines congregatos significat.

ladă (sl. лада), caisse, lada în care s'au strâns banii ajutorinței.

lahămpahasi (t. lahpahasy). prix de viand, darea ce o trimetea Moldova pentru alimentarea curții vezirului.

lanț-uri (sl. ланк, ланчъ), chaîne, lanțuri (mlrus. ланчъ).

Latef n. pr. (t. Latif) doux, gracieux.

lațcă. (cch. latka, latie, lațuri, șipcă, blănă cacum cu laț ă.

laviță (sl. лавица), banquette.

lavră (gr. λαβρα), couvent, egumenul lavrii de la Sfetagora.

laz-ji (t. Laz). populație turcească așezată pe țărmul Mării Negre, Laz i azi în Dobrogea sînt hamali în porturi.

leafă (t. ölefe, alef) pâturage, solde, salaire, s'a dat în lefi, lefile arnăuților, leafa zaharagii'or, dat în lefi le ajutorinței, dat în lefile slujitorilor din mucarer. v. simbrie.

leah (sl. лѣхъ, polorus, polonais, sol leah, beizadea leah.

leaț-uri (sl. лата) latte v. țalcă.

leftică (l. lectica), litière.

legniță (bulg. ледница) glacière, ghețarie, legnița de la curte gospod.

Lehia (pol. Lechija), Pologne, la hotarul L hiei; la hotarul Lehie.

leu (l. leo), une monnaie de 40 paras, după turcescul *aslânli*, piaștre de 40 paras, din aslan, *leo*, lei vechi, lei noi; leul nou avea numai 36 parale vechi.

Leșască, țară Leșască, Polon'a, schitul cel mare din țara leșască scutea la deseatină 430 slupi.

levent-ți (t. Lvent) soldat volontaire, căpitan de leventi.

Lipca (t. lipka). Lipka Lithuanie, lipca agasi.

lipcan-l (t. Lipkan), tatare de Lithuanie courier tatar.

lipcănță, soția unui lipcan.

Lipovaneni, numele unei secte religioase rusești, (r. липов. teiu), lip-lipov, lipovan.

liude-di (sl. люди) homme, individue, liude călărași la vel căpitani, liudi țimirași, liudi slujitori, liudi seim-ni, liudi vozari, liudi calarași sârdărești ot Orheiu, liudi paștiri ot Neamț, liudi umblători, liudi surugii, liudi bărani, liudi săraci bolnavi, liudi calarași hăt-mănești, liudi rufeturi, liudi sporiți, liudi scutelnici, liudi paștiri, liudi darvari, câte 2 lei noi pe liude, scutelnici au carte câte 1 leu nou de liude, marii boeri aveau 2279 liudi scutelnici în 1763, câte 50 parale noi de liude, liudi armeni, liudi greci, liudi unguri.

liulea (t. lülë) pipe, tuyau, liulele ciarchiș.

loc știut (l. locum) cheltueli secrete, pe

care sama le califica prin exp.esia *loc știut*.

logofăt (gr. λογογράφος) chancelier, secrétaire, écrivain, vel logofăt, logofăt de camară, logofăt de ot visterie.

Lokman, gerah și spișer în Iași înaintea de 1763.

lumină (l. luminis), lumiè e, lumini de său pentru felinare.

Macaesea-0a (t. mukayasê), proporțon, analogie, cantitate de zaherea, ce se dă Porții.

Macat-uri (t. makat)=mak—ad lieu où l'on s'assied, couverture de sophia avec frange.

Macupi (t. mahbub), a'mé, ughi zar macuși, galbeni aur pr ferit.

Magcilahâr (t. mag. guș) melange, L hâr, Lahore ville d'Hindostan.

Malimiril (t. malimiri) fisc. = n ali, qui appartient + mir. l'état, trésor.

malotea-ele (t. malotâ), espèce de vêtement, zeghe.

Mămăligă n. pr. porec ă, (it. meliga?, millet et maïs, toți vecinii noștri zic mămăliga, mămăliau fiind făcut diu *meiu*, a născut mămăliga.

mancă (rus. mamka), nourrice, sin. *doică*.

mangal (t. mangal), charbon.

Marhin n. pr. Chiurcibașa al M rhinului.

mârzac (atar mirza)=emir + zade, fils de prince, prinț tatar, căpetenie de oarda, mârzac cu mehtup (scrisoare).

masală-ale (t. meșala) flambea, torch de résine.

masalagiu (t. meșalagi) cel ce poartă o masală, masa așiu gospod.

mătasă (ngr. μάταξ mlat. m. taxa. soie.

mataragiu (t. mataragy), celui qui porte le *matara* (t. n atara), flacon de fer pour conserver de l'eau.

măturăriță (sl. metla), balayeuse.

mazil (arab ma-zul) destitué, maz ottam mazil de acole.

medelnicer (ung. medence) l'avoir, boeriul care turna apă Domnului înaintea de a se pune la masă, vel medelnicer, ftori—treti.

mehmendâr (t. mihmandâr qui donne l'hospitalité), ofișerul care întovărășia pe domn la plecarea din Țarigrad, aghiot. nt domnesc.

mehter (t. m hter) plus grand, chef, musicien de la garde du Sultan, meh er gospod.

mehter baș (t. mehter bașy) capel maistru.

mehtup-uri (arab mektub), lettre, missive, m htup pentru zaha ele, mehtup p. macarer, mehtup la gospod, mehtup pentru trecere, mehtup gospod.

mehtupciu (t. mehtubci), écrivain e, s. cretaire général d'un ministère.

meimendar, vezi mehmendar, meimendarul solului moschicesc.

menzil-uri (t. menzil=lieu où l'on descend) stat on d la poste, menz lul Iașului, căpitani pe la menziluri, cheltuelile menzillui, menzilurile erau la Șipote, la Botoșani, Iubănești, Cernăuți, Scânteia, Focșani, Galați, Putna, Huși, Tecuci, Orhei, N amț, Soroca, Bârlad, Vaslui, Dorohoi, Ștefănești, Crașneleuca, Târgu-Frumos, Fălcu, Gangora, Chișinău, Bă âiac. Razina, Tabăra, Risipeni, Măgura, Balănești, Căldărușă, Ropce.

Menzilgiu (t. menzilgi), maître de poste.

meremet (t. meremet), réparation, meretul ghecaturilor.

mertic (mg. mérték), m sure. un mertic flamuri, câte 3 bani.

Merță-e (sl. m'p'a), mensu a, pondus, mesure de capacité de 10 dem rlii (boisseaux), merța orz a 2 lei 30 bani merța.

meseacriș—câte 15 bani,—câte 10 bani.

mesesi, (t. massa) table, ce' qui reste de marchandises d'un négociant déclaré en faillite.

meșină (sl. m'k'x), p llis, peau de mouton, meș ni pentru pungi.

meștii (t. mest), bot. ine, chaussure, papuci cu meștii, încălțăminte la turci de pele galbenă deasupra căr ora se pun pantofi.

mevagip (t. mevagib), solde, salaire, pension, mevagipul Belgradului, mevagipul Hotinului,—Benderului.

milă-le (sl. milak) r p tié, miserabilis, gospod milă.

Mimi n. propriu, Mimi Ciohodar.

millir (t. milli?), national.

Mineiu, (gr. μυνηιον) m naeum, prin e slujbele sfinților pe luni și zile.

mingerliu, n. pr. de la Mingir, mârzac mingeriali.

ministerion, (l. ministerium), protoministerion al Craiului leșesc.

misadă, (gr. μισός) moitié d'une fourrure.

misi, (fr. monsieur), musu. Misi Andoni Cavalier.

mitropolit, (gr. μητροπολιτης), archevêque; sl. МЕТРОПОЛИТЪ.

moașă, (t. mușin) sage-femme, moașă gospojdei (Doamnei).

mocan-i, (mag. mokány) rustre, sauvage, rusé, cară mocănești, mocani din țară; mocanii veniți, „mocanii d'n țară dau câ'e 6 parale vechi de oae, iar *cei veniți* de curând din țara rumânească la Putna dădeau câte 10 bani de oae”.

Mola, n. pr. (t. molla) juge d'une grande ville.

monah-și, (gr. μοναχος), moine.

Morait, (t. Morà), Morée, Péloponèse, Grec din Moreia.

Moschicesc, (rus. Moskwa, moskiewski), sol moschicesc.

motevelesi, v. mutevelesi.

mucaet, (t. mukayed), attentif, mucaet Chiațap, secretar atent.

mucarer, (e), (t. mukarer), reînvoire la domnie; rétabli, confirmé, mucarerul mic (înoire domniel după un an); mucarerul mare (înoire domniei după 3 ani). S'a introdus darea mucarerului sub M. Racoviță pentru întâmpinarea cheltuelilor mucarerului, slujba mucarerului, banii mucarerului, mucarer pe o moară, câte 90 bani noi pe bou.

Mucarerul cup. indea dări pe mori, pe crâșme mari și mici, pe preuți, diaconi, țigani, mazili, mănăstirile, dughenile, bogasierile, birnicii, rufeturile, haimanalele, călugării, scoala jidvească, velnițe'e, ruptașii ce nu-s în dajde, negustorii de lași, bez cei din Botoșani, cei fără dajde, Câmpulungul din Suceava.

mufdea oa, (t. muște) paum de la main.

muharem, (t. Muharem) prima lună, cu care se începe anul musulman = marque, signe, soupçon.

muhavezi, (t. muhafiz) gouverneur d'une place forte.

muhtus, (t. muhtas), particular, propriu cuiva.

muhurdar, (t. muhurdar), garde des sceaux de la *muhur*, pecete, sceau.

mujdea-oa, (t. müzde) nouvelle, celor veniți cu mujdeaoa pentru naștere; cu mujdeaoa mucarerului.

mumbașir, (t. miubașir), commissaire, aprod prévôt, sergent, mumbașir de zahere,—ce a fost d' alâm (alym), darea pentru pășunatul vitei în Bugeac (cele 2 ceasuri).

munegemi, (ar. muneğğim), Astronome, astrologue.

Muntenească, de la Muntenia, a luat 2 șoimi din țara Muntenească.

Murat Mola, n. pr. (t. Murat=Amurat=voulu, désiré; și Mola=repos. Molla—docteur.

Musa, (t. Mussa) Moïse, Musa aga.

Musafir-i, (t. miusafir) voyageur din *sefer* voyage, musafir turc.

Mustafa, n. pr. (t. mustafa) élu, choisi.

musu, (v. misi), (fr. monsieur) musu Laroș săcitar cu 225 lei pe lună, musu Laris.

mușama-le, (t. mușama), toile cirée, (șem =ceară), (μουσαμά).

mutevelesi, (t. miúteveli), administratorul cetăței Ismailului, administratorul cazarmelor de Ianicieri.

mutpacum, mutcapun (t. mutpah), cuisine, cuhnie.

nafacà-oa, (n. nafaka) și *nacafa*, dépense pour la nourriture, pension alimentaire.

naip, (t. nayib) lieutenant, substitut, jude de la loi musulmane, Naip, localitate în Muntenia.

Nalban, (t. nalbant) potcovar, veterinar, nalban bașa gospod. chef des forgerons.

navlon, (t. navlun) nolis, naulage, navlonul corăbiei.

nazir, (t. nazyr), inspecteur, intendent, nazirul Brăilei, nazir agasi, nazirul de Chilia, Saat Emeni Ibrail nazir.

Neamț, mănăstire cu bolniță de nebuni „o căruță la Neamț cu un om bolnav ce se supără de duhul necurat”.

nefer-i (t. nefer), soldat ienicer, neferi Turci.

nizam (t. nizam) ordin, lege, ordonanță, nizamul Tatarilor.

nontru (l. in, intro) în lăuntru, în nontru

cu Gavrilaș ușier cu o cocie a solului în nontru. . înainte solului turcesc din Țarigrad în nontru, îmblătorilor de la Cernăuți ce au îmblat cu poșta în nontru câte 10 lei pe săptămână, 5 îmblători ce au îmblat cu poșta în nontru (străinătate).

nurcă (sl. нурка). foetorius puto. ius, loutre, vidră, blană nurcă.

Obraz (sl. образ), imago, face, visage, obraz de cinstă știut de gospod, obraz scăpălat știut de gospod, la un obraz știut prin mâna comis doctor Mihalachi.

Ocă (t. oka), oca are 400 dramuri, sau 4 litre, mold. *Ocă*, ocoa de carne costa 6 bani în 1763.

Ocol (sl. окол), cercul, arrondissement, Țărgurile vechi își aveau ocoalele lor, ocolul Botoșanilor.

Octaricon,...Ghermesut octaricon?

Odae (t. odă), chambre, adăpost de vite, nume de sat, odaia Bursucanilor.

Odagiu (t. odăgi). valet de chambre, cămăraș.

Odobaș (t. oda başy), capitan peste o odă, sau companie de eniceri, odobașă de lipcani, odobașă de lăvinți, odobașă de beșlii.

Ogar (sl. огаръ) canis venatus genus lévrier.

ogiac (t. oğak), cheminée. corp d'armée organisé d'une manière particulière, ordre militaire, 60 lei când s'a aprins ogiacul, ogiac ciohodar, ogeac ceauș, oğac Kalesi.

Ogeaclibașe, (t. oğakly), șeful ogiacliiilor.

ogîret, (t. üğret), sa'aire, loyer, taxa de plată pentru caii de poștă, olăcarii 10 bani pe ceas de cal, 15 bani boerii căflăniți, 20, bani negustorii.

ogugluman (t. güğeman), coiffe des femmes căciulă pentru Vodă.

olac (t. ulak), courrier, cal de olac, cheval de courrier,—un cal ce a perit la olac.

Olat (cumanic oleat, turc. *eyalet*), province, ținut. Olatul Grecenilor, (cf. lature și olaturi).

oloiu, oleiu ('at, o'eum) huile de lin.

orândult, de la verbul a orândui (sl. орѣдѣти, ordъ, disponere, ordonner. Străini: orânduiți.

orta-oa, (t. ortâ)= milieu, centre régimen de janissaires, ceata, clerc, a rădicat ortaoa de la Hotin.

orta ceauș, (t. ortačauș), sergent majeur, hu'ssier d'une compagnie des janissaires, ortaceauș-bașă, ortaceauș agă, ortaceauș havalegiu.

ortu, (t. orta) milieu, ortutahtasi câte 2 la o pară.

Oru kalesi, n. pr. Cetatea Oru.

osteneala, (sl. ustati) fatigue, service, osteneală (plată) diacului care a strâns b rul 100 lei ca și la alte slujbe.

ot, (sl. от) de la, ottam (оттам) de acolo.

ozu Valesi, n. pr. Mehmet başă Ozu Valesi (gouverneur général.

pacea, (t. pača) din pa=picior; pieds de zibelin pour fourrure, patcea de răs, patcê samuri, pacea de căne.

păcură, [l. picula), goudron, bitume.

pagubă, (sl. пагуба) perditio, paguba desetinei de stupi de la Neamț 1765 lei.

paharnic, de la pahar (sl. пахарник), pincerna, magh, paharnic, échanson.

paic-i (t. peik) messenger, courier à pied.

panțir (it. panciera), (sl. панциръ), soldat cuirassé, traban.

pânză (l. pansus) toile, lingă. pânză. Trepezăneasă (t. Tarabuzan=Trébizonde, ville d'Arménie sur le mer Noire.

papuc (t. papuē (papuș) sou'ier.

pară-le (t. para), a 40-a parte din leu vechiu. O para avea 3 bani, 1 leu—40 para'e=120 bani.

pardosi (a) gr. παρων), boiser, tavolare, pardositul bisericei.

pâslă (sl. пасты) feutre.

pașă, pașă, pășoe (t. Pașa). nume'e marelui vizir, pașă cu un tui. cu 2 tuiuri, cu 3 tuiuri, pașasi, vezeteul cu pășoe de Hotin sfert îndoit pentru pașă pe Maiu (1763).

Paști (lat. Pascha, πασχα, evr. pesah, les Pâques.

peaveț (sl. павецъ), psalt, cântăreț la biserică.

pecete (sl. печатъ), sigi lum, sceau, cachet, pecete gospod.

pecetlui, de la p.cete (sl. печѣтѣти). cacheter.

pecetluitură (sl. печѣтъ), dare pusă pe țară, pentru hârtii e scrise pe fețele oamenilor, cu nume, cu poreclă și cu locul, pecetluituri gospod==ecipise de a'e percepției.

peciu (sl. пчела, пчелникъ), abeille, ru-che 63060 peci==stupi, pecii calarașilor de Țarigrad, pecii Șaughai'or, pecii țărănești, pecii străini'or orânduieți.

pehlivan, (t. peh ivan), atlêthe, борец, = peh'u (force), van (possesseur)

perină (sl. perina) culcitra, oreiller, perini Englizești.

peșchirgiu (t. peșkirgi), conservateur des peșkir, (t. peșkir), mănăștergure, essuie — mains, prosop, chindeu, șervet, ștergar, — peșchingiu.

peșcheș-uri (t. Peșkes==qui prend le devant), pourboire, dar oferit ca omagiu Porții din partea Moldovei.

perdea, pierdea (t. perdè) rideau, voile.

pîrvle (t. pervaz), garniture de robe, p'rvie cu fir.

pisar—pise i—pisari (sl. писарь), écrivain, scriba, Ștal pisar.

pistol-oale (fr. pistolet, rus. пистоль).

pitar-l (sl. питарь), de la pită=pain (mg. pita) dignitas în aula principum Moldaviae, vel pitar.

pivnicer, (sl. пивника), sommelier, pivnicer gospod.

plic (ital. plico, πλίκος, paquet, couvert, plic la Varșova.

plaiu (sl. плаю, планинъ), montagne, sentier) de plaiul Soveja.

ploscă-plosce (sl. плосква), gourde. flacon plat des bois.

poclon (sl. поклоны), flexio, don. present, poclonul baeramîacului.

pod-uri (sl. подъ), pont, pod pe ulița Sârbească, la Iași, podurile ulițe'or.

podar, de la pod, pontonnier.

podvodari, de la podvoade (sl. подвода), celui qui doit faire les charrois, corvéé.

poșon-oane (sl. погонъ), persecutio, une mesure agraire de 4988, 824 m. c. arpent.

polcōvnic (rus. полковникъ), colonel.

poleit (l. polio), polir, dorer, argenter, poleitul fanarelor.

poliță (it. polizza), lettre de change.

poloboc (sl. полубочка), demi tonneau

pomazanil (rus. помазаніе), oint, mentio.

pont-uri (lat. punctum), point, ponturi gospod.

popas (sl. попас, pascuum), station, pied-à-terre.

prodosie (ngr. προδοσία), trahison; plată înainte.

portar-l (l. portarius), portier, treti—; vtori—vel.

poșt (t. poșt), peau de mouton, de loup

postav-gl (sl. постаръ), drap. tela.

postelnic (sl. постельникъ), praefectus cubiculi, cubicularius,—postenichel: vel—; vtori—, treti—de la постель, lit.

potronic-l (sl. полторак, полъ втѣра), monetă care valora 2 grosi=1½ creițar. Potronicul avea 10 bani, 12 potronici valorau un leu vechiu.

povodnic-l (sl. поводникъ), conducteur d'un cheval de main povoda habena=hățuri, povodnicii Cadiului.

profil-uri (fr. profile), b'ană pânțele vulpe cu profiluri.

proin (gr. προην), ex, demissioné = biv (șii), proin Hōtin agasi, proin căpitan de Iasi, proin bulucbaș.

protoministerion, vezi ministerion.

protopop (gr. πρωτοπαπας), primus inter presbyteros, archipresbyter, protopop de la biserica gospod.

protopsalt, (gr. πρωτο-ψαλτης), primul cântăreț la biserică, chantre.

psalt-ți (gr. ψαλτης), chantre, psalt la biserică gospod, psaltul de la biserică despre Doamna.

pungă (med. l. punga), punga de bani cu-pindea 500 lei vechi.

Putna, mănăstire în Bucovina, zidită de Ștefan cel Mare în 1467; sihăstria Putnei scutea la deseatină 300 stupi.

Rabeul evel (t. Rebi-ul-evvel) a treia lună a anului arab (evel premier), hareç evvel.

Răbeul ahar (t. Rēbi-ul—ahar, a patra lună a anului turcesc (ahar=bașca=altre).

- Răchitoasa**, mănăstire Jud. Tecuci, zidită rupele visteriei prescurtat *rupt.* rupt ottam. de Ilie Țifescu, secl. XVII-a.
- rădicat-tură** (l. adrecticare), nefiind la izvodul de rădicături; rădicătură la Covurlui, i s'a rădicat.
- Rădiul Aldei**, sat (lași), o vânătoare la Rediul Aldei.
- rădvan** (pol. rydwan), voiture voutée; et couverte, rădvan gospod.
- raft-uri** (t. raht), harnais et brides du cheval, tacămul calului, raftul grajdului gospod.
- Răgep** (t. Regeb), a 7-a lună a anului = *espérance*.
- raia-ale** (t. ray=atroupeau), sujets musulmans soumis à la capitation, *raiāo* raiaoa de la Ciuhur ...eșind acum din raiaoa turcească a Hotinului.
- rahtivănia**, casa unde stătea rahtivan (rahtivan agasi)=ofițer subaltern al haremului, însărcinat cu întreținerea echipagelor Curții.
- Răileni** de la *raia*, să oprească pe răileni să nu cosască.
- Ralz** n. pr. (t. Reyis), chef. Isalmet.
- rămășiță** (l. remanere), rest, restant, rămășița asupra levenților din mucarer.
- Ramazan** (t. Ramazan), a 9-a lună a anului mahometan, post de 30 zile, mois de jeûne=ramadan.
- Răsni Efendi** n. pr. (t. resni=portret).
- răspundența** (it. respondentia), correspondance.
- răsură-I** (l. răsuri), contribution supplémentaire. răsură câte 2 parale nouă la leul nou; tăsură giudecătoriei câte 2 parale nouă la leu; s'au rădicat rasurele din mucarer la 4 calarași de Țarigrad, învechitura răsirii negușitorilor, rasurele ajutorinței, izvodul rasurelor, foaia rasurelor; câte 3 parale noi la leul nou învechitura rasurei.
- Rază** (t. raz. secret, confident) pentru trecerea unui rază din țara leșască.
- răzident**, (fr. résident), trimes, sol. plic la Varșova la răzidentul Prusiei.
- răs** (sl. рѣсѣ), felix lynx. pardalis.
- rufet-uri** (t. rufet), corp, d'artisans, = breaslă; rufeturile Curții gospod (1621 liudi), rufeturile de țepă afară (1050 lindi).
- ruptă-e** (l. rumpo), arrangement à forfait; (t. Selem). salutările. Saliangiu Hotinului.
- ruptaș-I** (l. rumpo), cei ce au făcut un aranjament ca să plătească o anumită sumă fiscului în șf ruri, ruptașii cămărei.
- Să** (sl. cz) avec, cu, *să* brat ego (cu fratele său), *să* zet ego (cu ginerele său), *să* (cu) Racoviță, *să*, Tănasă, *să* brat ego ottam, *să* nepot său.
- Sabet tahrir-uri** (t. Sebebi+tahrir=cause +écrit), proces-verbal.
- Sabler**, de la Sabie, (sl. сабля) ensis, sabre. fourbisseur.
- Saca oa** (t. Sakka), por eur d'eau; butoiu pentru adus apă.
- Sacâz**, (t. Sakyz), l'île de Chio, résine, hab'tant de Chio; Săcheizi=Chioți.
- Săcea-oa** (t. Sač, săčle) chevelure. cheveu, instrument pentru periat (săcelat) caii.
- Săchelar** (gr. σακελλαριος), Sacellarius, καλαριου chipelain, rânduiala sachelariului.
- Săchengiu**, sau sacagiu (t. sakağy) de la *Sakà*, care poartă sacaoa, porteur d'eau.
- Săcritar** (fr. secrétaire), secretar consulului leșesc, secretar protoministerion al craiului leșesc.
- Sadi** (t. Sade), simple.
- Săfer**, (t. Safer), a două a lună anului turcesc,=Sefer, jaunisse.
- Săbăidăcar**, fabricant de Saéaidace, (t. saydar=Sadak), teacă de arme, tolbă.
- Sala-ele** (t. Saya), étoffe croisée, postav de Veneția.
- SalaInagiu** (t. Sayal naği) percepteur de la taxe des moutons.
- Saigiu** (t. Saviğy), compteur, turc care strângea oeritul.
- Saita** (t. Sayda, Sidon, ville et port de Syrie, postav Saita,—alb.
- Said—Săizi** (t. Sai), messenger à pied, lipcan Săiz bașa, șeful săizilor.
- Saiz Mehmet** n. p. (t. Se'mz), mot, parole.
- Salahor** (t. Sa'ahor) écuyer du Sultan, comis domnesc; azi rânduș.
- Sălemet Gherei Soltan**, n. pr.; ori *Seleme*=coșer, panier, corbeille.
- Sail** n. pr. (t. Salē=âge, vieillard).
- Saliangiu** (t. Selamgi, reprezentantul Sultanului, care era însărcinat să întoarcă *Selem* Saliangiu Hotinului.

- Sălim**, n. pr. (t. Sel'm) sain, sur.
- samă**, (mg. Szam), nombre, chiffre, compte.
- Sama** grecească a 'ablelor visterie ; o samă de visterie pe grecește ; 50 lei diacului ce a făcut sama grecească.
- Sameș**, (mg. szam), trésorier, compteur administrateur fiscal, casier.
- Samson**, (t. Samsun,) ichen de Samsoun ville d'e l'Anatolie, dogue, chien de chasse
- Cuște ce s'au făcut pentru Samsoni, Samsoni ce s'au adus din țara Ungurească și din țara Leșească câte 7 ughi, câte 8 ughi și câte 11 ughi samsonul.
- Samur**, (t. Samur), zibeline (mustella zibelena), jder de Siberia, pace samur blana.
- Samdagiu**, (t. Şamdanğy,—şem, ceară ;) chandelier ; cămăraș de lumini, vtori şamdagi, b'iv samndagi, sandagiu.
- Sandal**, (t. Sandal) taffetas, étoffe de demi soie, cot Sandal.
- Sângeap**, (t. singiab), petit-gris, jder, sân-giap blană ; sân-giap Telanŭki (t. Talika= Polonais).
- Sângiactar**, (t. Sangiakdan), port-étendard, sangiacul (t. Sangiak = drapeau à une seule queue de cheval—s'ingectar.
- Sanie**, (pol (sanie) traîneau,
- Sarac-uri**, (t. Saiek) turban.
- Săraciuri**, (t. Saraô) sellier, palefr nier, randaș
- Saraci bașe**, (t. Saraô bașy), le chef des palefreniers.
- Sarchilan**, (t. Serchiau), préposé aux ouvriers ; =ceux quisont à la tête (ser=tête) des affaires ; les ministres et autres hauts fonctionnaires de—l'état.
- Sărdar**, (t. serdar ser, tête, dar qui tient), général, comandantul lenicerilor.
- Sare Inigi ceauș**, n. pr. (t. Sarè jaune-pâle ; ina'giè — obstiné, cnlété).
- Sarhat-uri**, (t. serhadd), frontière ; serb serhat—graniță.
- sarsăriu**, (t. serseri) vagabond, să prindă niște sarsării.
- sat-e**, (alb. fșat), village, sate cu testament ot Orhei, ot Soroc pe Răut, Cogălnic ; Cerna, Vârtejeni, Sănătanca, Japca, Salcea, Soncenii, Jarova, Verijeni ; s'au dat de Ieremia Movilă Vodă.
- Satăr**, (t Satyr), grand couteau d' bou-ch r, satar,—σαταρ, satăr gospod ; satăr baș ohodar.
- Savelionu**, (t. ? Sivil) v rue, 141 lei în brăcămintea Săvelionu, 15 lei antere.
- Scândură**, (l. scandula), planche ; 5 scânduri flamuri câte 10 bani ; scândura fișt, (t. destè), paquet, main (dist), o mână de scânduri ; o testea (12 ori 20) de scânduri.
- scară**, (l. scala) échelle ; scări de alamă.
- Scatulcă**, (rus. şkatulka) cassette ; ml. scatulla, 21 lei o scatulcă mare ; 1, lei o scatulcă mică.
- Schele**, (t. Skélé), échelle, port c.
- Schit**, (sl. schitz) desertum, habit o anacoretarum, schitul nou a lui Șarba Boteanu
- Scorțișoară**, (l. excortex), c.nuelle.
- Scrânclob**, (sl. skrankach) ba anço.re, scrânclob de roate ce s'a tocmit de ciohodari 25 lei.
- Scrav**, n. pr. (Скрав—vacă ?).
- Scutelnic-i**, (sl. Scutum] exempt de tout impôt, câte 2 lei noi de liude scut lnic.
- Secretar**, (lat. secretarius, secrétaire, secretarul craiului leșesc,
- Sehdedi**, n. pr. (t. Sahn vra ; dedé grand père.
- Sehl**, (t. Sehi), droit, intègre
- Seimen**, siiman, siman, (t. S ym n) gard de chien (segban) jandarmul, pandur, 2 semeni ce au dus la Țarigrad samsonii, seimen, gospod,—agesc,—hătmanesc,
- Seraschier**, (t. serasker), général en chef Serascher soltan.
- Serdel**, sardela sardela n, pr. (t. Sardelâ) p.tit maître, Serdel cesty Meh met, sârdar de Galați,
- Seval** (t: Şevval), a 10 lună din anul arab.
- Sfetagora**, (sl, свѣтагора), Sfântul Munte-sfară—sfoară, (sl, czkopa) ficelle, corde.
- Sicriu**, (mgh. zecreny) arche, cercueil blère—scrinum lat. ; scrin ladă cut e.
- Silihtar**, (t. Silihtar possesseur d'armes), pr'nceps Palatii,—Spatarul sultanului sau a marelui v zir, Silihtar pașă,
- Siman**, vezi seiman.
- Simbriaș**—lefeștiu, de la Sâmbra, când țaranul care are un bou se pune în sâmbra cu

alt țaran ce are un bou ca să are. Ion este sâmbriaș la plug cu Vasile.

Sin, pl. sinove (sl. *czinъ*) fils sinove Die logofăt; sinove Lambrino.

Sinet-uri, (t. Sened—appui) act, document—**sipet**, (t. S pet) panier, corbeille, cufăr, dim. *sipețel*.

slujbă, (sl. *slужba*), service, slujbă visteriei, slujbă vrădăritului, slujbă gorștinii.

Smil, n. pr. Ismail, cetate pe Dunăre, Ismail; ca și Brăila—Ibrail, Sac a—Iscăcea.

Sofragiu, (t. sofragi) domstique, vtori sofragiu.

sol, (sl. *człaz*) legatus, nuncius, sol mosch'esc, sol turcesc, sol franțuzesc.

Somikê, (t. Somakî, Sumakî), de diferite culori marmura, stofe somike,—somike gris.

Sotnie, (rus, *сотня*), centaine, compagnie; sotn'c de cazaci,

Spatar (lat. grec. *σπαταριος*), porte-glaive, vel spatar.

spital (vfr. hospita', pol ospital), i hôp ta.

spîșer (lat. gr. speciaris *σπετζίερης*), épicerie.

spoit (sl. *спойти*), plaquer, spoit 180 vase la casele din Beilic.

spor-uri (sl. *споръ*) augmentation, sporul agiutorinței.

staroste (sl. *староста*) senex, prévôt, staroste de Putna.

steag (sl. *стѣгъ*) étendard, drapeau, steag de levinți, steag de dragani, steagul Cazacilor, steagul lui baș bulibaș, 3 steaguri hătmănești, 6 steaguri agești. Fiecare steag cuprindea 53 de oameni.

stegar, (sl. steag), por e-drapeau.

stihar (gr. lat. *στικαριον*, sti harium).

stog-uri (sl. *стогъ*) meule de foin, stog de fân costa 2 lei.

stolnic (sl. *стольникъ*), magister dapiferorum, maître d'hôtel à la cour princière **ctoz**, table.

străchînuță, dim strachină (gr. *δοτράκινος*), terre cuite.

stuciu-uri, 2 stuciuri peste 60 lei stuci argint, v. *bagatelă*.

stup-l (sl. *стѣнъ*), calonne, ruche d'abeilles.

sturz (l. turdus) grive, tourde.

sucman (sl. *сѣкмана*), habit de paysan, manteau, paletot.

Suigi ceauș n. pr. Sare Suigi auș (t. Sari jaune blond, (t. Suiugju), p leur.

Sulf (t. Sulf), paix, arrangement, entente.

Sulger (sl. *сѣжаръ*), magistratus quidam, écuyer tranchant, qui curam habet carnis, cămăraș de sulgerie, vel sulger.

sulugiu (t. suyolgy), fontainier, architecte hydraulique.

Sultan (t. Sültan), prince, Sultan agasi.

Sulugiac (t. Suluga), liquid, un peu d'eau, de jus; Sulugac Kalesi—forteresse.

Suret (t. Suret=forme) copie de pe un document, traduceri, suret fermes pentru zăherele.

surgun (t. sürgün) exilé, banni.

surlar, care cânta din *surlă* (t. Surnă). flûte, bucina, surlar ag-sc.

Surmaciu (t. zurnač), trâmbițaș, surmaciu gospod, surmaciu hătmănesc, surmaciu agesc.

Sursat-uri (t. Sursat), impositions en corvée s que fourniture de vivre et transport de fardeaux, Sursat agasi, le chef de fournisseur.

surugiu (t. Sürügy), postilion.

Șaban, (t. Șaban), a opta lună anului arab.

Șah (t. Șah), chah, empereur, jeu de chah, 10 lei șah.

Șahingiu (t. Șahingy), fanconnier, épervier.

Șal (t. Șal) châle, étoffe de laine de Barbarie, ou de l'Inde (cashmire), 5 coți șal 9 lei=1 cot șal costa 72 parale, Șal lavri.

Șali (t. Șaly), espèce de serge qu'on fabrique à Angora, Enghiurol Șali.

Șam (t. Sam). Damas, Syrie—Șamli (Șamly, Șam alăgea=stofă de mătăasă vărgată de Damasc.

Șarampol (ung. Soro nro) palisade, (t. Șerâmpo).

Șatâr-un (t. Șatyr), laquai, estafier; erau 8 șatâr pe lângă vizir Șatâr baș=Căpitaniă șatârilor, cari serviau la alaiul Domnitor șatyris (D. Cant).

Șatrar (sl. *шатрапъ*) insp ctur des tentes du Prince; de la șatră (sl. *шатра*), tente.

Șangău, șalgău (mg. Sôvágó so ('e'),

vágó (coupan'), tailleur de sel gemme
șaugăii de la Ocna.

Școală (l. schola), éco'e, Școala elinească
școala al doile grecească, școa'a slavoneas ă,
școală jidovască ot Bârlad.

Șea-șele l. sella selle, hanche.

Șei (t. Și, Șiyai) sectateur d'Alî=Și t),
Șei Efendi, Șei hane.

Șe'h,, şeh (t. Seyh=bătrân, predicator,
șeful unui tr b. Șeh derv'și (t. dervîș—pau-
vre, religieuse musulman.

șînînic (t. ș nlik), fête publique, 12 ocă,
iarbă pusă pentru шинник la Corbairam cu
3 tunuri mari.

șerbet-uri (t. Șerbet), limonade, boisson
sucrés et aromatisée.

Șerbecceriă (t. Șerbetcerc), locul unde se
făceau șerbeturile.

Șerbecciu (t. Șerbetgy), cel ce face sau
cel ce vinde șerbetul, vel șerbecciu.

Șeșhane, Șeșhanele trimese la Țar'gr. (t.
șeșhani), carabine à tube sexangula re, rayé.

Șiret-uri (t. Șirlet), ga'on, ruban, 2 parale
cotul de șiret.

Șlic și ișlic (t. baș eyk), bonnet, capu-
chon, șlic gospod, rîndul la acoperemîntul
șlicului.

Șoim-i (magh. Solyom), faucon, falco pe-
regrinus, șoimii de la Vrancea și dela Cîm-
pu-lung.

Șoimar (mgh. So.ymar) fauconnier ; plăeș,
cari prindeau șoimi, vataș de șoimari.

Șopron-șopru-șop (pol. szop), remise
hangar.

ștraf (sl. шрафъ). amende, peine pecu-
niară, legatul dobei de ștraf gospod.

tabac (t. tabbak), tanneur, 5 lei oca de
tabac.

tabachere (t. tabakiera), tabatière, бага
tabachere.

tablă (sl. табла), tabula, regis're, tablette,
tablele visterie', tabla ajutorințe', legatul
tablelor vist riei tablele zlotașilor ; s'a pus
cu greșală în tablă și la Roman și la Hâr-
lău, fiind din Bacău s'a pus greșit în tablă
la Iași fiind trecut în 2 locuri, la tab'a rup-
tașilor și la birur, tab'a de poclon.

tabla (t. tab'à baș), écurie, grajd, tabla
baș=șeful grajdurilor.

tabin-uri (it. tabin mesuță, tab inuri cu fir
60 lei tablin cu fir lui Iialup aga. 50 lei ta-
blinul cu fir.

tacăm-uri (t. tukim), qualité, rang, équi-
page, tacăm deșca.

tahmasi (t. tahmis), prăji.oare de cafea.

tahmași (t. tahta), plaque, planche en
bois, Orta tahmasi, planche au milieu.

tahvil (t. tahvil), mandat, engagement à
payer.

Telanțchi (t. Talika)=Polonais.

tain, (t. tayn) ration, portion, hrana zilnic ă
ta'n zăvozilor.

tălhar, (magh. tolváj) voleur.

talpă-i, (ung. talp) s.melle = sol du pied
Talpa, Talpeș.

tane-ele, (t danè) peau de fourrure pă-
rechitanele,—blană cărsac cu tanelile, (t. Kar-
sak renard.)

taftă, (tafta) taffetas mătăasă, taftă blane
tafta leșească.

târzi, (t. terzi) tailleur, târzi bașa — chef
d.s tail eurs.

tater, (t. tatér) parfumuri.

tavta, (taftă), (t. tafta), tăvți. cu alăgele.

tavla—tabla (t. tablă) plateau, tavla de argint.

tefter, (t. tefter) registre, rôle.

tefterdar, (t. defterdar) ministre de fina-
ces, contrôleur général des finances, tefter-
dar Ho'in, tefterdar Effendi (contabilul ora-
șului).

tefteclu, (t. teftis) recherche, in'ormation
enquête.

telegar-i (sl. телегра, телеграм), cheval de
trait.

telial, (t. tellal), crieur publique, dalla
montrer le chemin, vendre à l'enchère, telia
bașa, șeful telealilor.

Temruc, Kalesi, (n. pr. (t. temr, datte)
Kale = chateau, fort, forteresse.

teptil, (t. teptil) déguisé, incognito,

terlici, (t. terlik) pantofi cu postav pe
din'ăutru.

teslar-i, (sl. меса месаръ), -charpentier,
teslari gospod.

teslim, (t. teslim) livraison, remise.

tespic, (t. tesvic, sevk) expédition, action, depousser.

testament, (l. testamentum hrisov spec'ial al unor sate, sobornicescu hrisov al vecinătății i-se zice tes'ament. Satele cu testament ot Orhei și Soroca pe Răut și Cogălnic.

testeă-ele, (t. testé) = des'è = une main de douzaine, vingtaine, testeă hartie (=24 coale hârtie).

tevter, v. *tefter*.

tij, (sl. *muž*) așijd rea.

timfi?, (t. defn), enterrement. Bantaș ot visterie lipcan la Cernăuți pentru timfi... 18 lei.

Timur Marfa, n. pr. (t. timur—demir—zer ancre) —F eru.

tipograf, (gr. *τυπογράφος*) tipograf Duca.

tist, v. *testea*

toboș, (mg. *dobós*, tambour toboș, gospod.

toc, (sl. *tokz*, mg. *tok*, capsule, fourreau toc de pușcă gospod.

top, (t. *top*), ballon, boule, ronde, top cue.

topciu, (t. *topçi*) canonnier, arti l'art, topci bașa, (t. *topcy-başı*), inspecto ul artileriei.

topuz, (t. *topuz*), măciuca, massue, scèp-tre, top topuz=om scurt sardar topuzim.

torcie-i, (t. *torcia*=torqueo), torche.

trahtavan-uri?

trâmbaciu, (sl. *трубач*) trompette, tram-baciu gospod, trâmbaciu hatmanesc, trâmbaciu agesc.

trandafir, (gr. *τριανταφυλλον*) Rosa, *τριανταφυλλον*), apa de trandafir.

Trângă lângă, n. pr. onomatopeu.

tretl, (sl. *третл*), troisième.

tufecibașa, (*tüfekçi başy*), portefusil, o-fișerul din gardă, care prezenta sultanului pușca la vânătoare sau la tir;—de la *tufec* (t. *tüfek*, fusil) și tufecci (t. *tüfkey*), armurier.

Turnagi, (t. *turnağy*) locotenent de eniceri care păzia cucorii : (grues). Zel'oglu Mehmet aga Turnagi bașe.

Zel i, (t. *zili*—coasiă) oglu (t. *ogul*=fiu) M hmet aga n. pr. Turnag bașă, Turnagi aga ce a venit cu domnie nouă.

tuznuc, *tuznuc*, (t. *tozlu*) poussie.e, sau (tuz=sel), postav tuznuc la hamur; postagi uzunuk (ca coloarea sării).

Tarigrad, (sl. *цариград*) civitas impera-toriis—Constantinopol.

tesătoare, (t. *texo* = textoria) tisserand țesătoare gospod.

țifără, (fr. *cifre*).

țigan, vechi ațig'ın (t. *cing'ani*) țigani gos-pod, țigani boerești, țigani mănăstirești.

țimbr-uri (mg. *cimier*), marque, postis cal de ținută.

țintă-e (sl. *чата*) pointa, petit clou.

ținut-uri (l. *teneo*) district, județ, volost. ținuturi'e Mo'dovei.

ug-ughi (sl. *жуги*) lat. hungaries galben monnaie d'or hongroise, ugul costa 2 lei 90 bani în 1763.

Ungurească, țara ungurească, samsoni ce s'au cumpărat din țara ungurească, celor ce au umb'at în țară—de au cumpărat zăvozi.

uricar de u ice (mg. *orök*) éternel, hé-reditaire sl. *срокъ*.

ușelar, **ușer** (l. *ostiarus*), reissier vel uși'ar, v ori uși'ar, țreti uși'ar biv vel uși'ar.

ușerel-ușerei din *uși'ar* un slujbaș s'pt vel uși'ar. ușerel cu ortaleie (t. *oria*=ré-giment de jan'ssaires.

ușur (t. *üşür*) ușr le dixième, dîme pre-levé: sur les productions de terre posse-dées par les musulmans—zeciuala moraru-lui pentru măcinatul făinei (uim—oim); slujba u,urului vândută cu 6000 lei.

vadea-ele (t. *vadè*) terime, échéance.

vadră (sl. *кѣдра*) urna hydria, mesure de liquide cupri. de 17 litri în Moldova și câte 8 bani vechi vadra.

vădrar slujbașii cari măsurau vinul cu vadra pentru dări „boer'i vădrari ce au cum-părat slujba vadraritului de la cochii vechi pagubă 2493 lei*.

vădrărit, droit sur les vins et les spir-tueux.

valesi (t. *Valı*) gouverneur Hotin val'si.

vameș (mg. *vámos*) donanier, care strân-g'a vama (mg. *vám*—donane).

vânător-i (l. *venatorum*, căpitan de vânători).

vânătoare (sl. *enatum*) chasseur vână-toare la rădiul Aldei*.

Varșav „2 umblători ce au mers la Varșav“

Varșav, capitala Poloniei, „doi îmblători ce au mers la Varșav.

vartă (mgh. varta) garde sur une haut ur de aci *gvardist*, *vardist*.

vătaf-ji (sl. ватага) va ah=bande des vovleurs, surveillant intendant, vataf za aprozi vatav za paharnicea, vatav dă calarași, vatav de copii, vatav de darvari, vatav de șoimari la ocnă.

vel (sl. великий) grand, particulă care se pune la *marii* boeri.

veliagă n. pr. (t. vèi, proche parent, saint.

vezeteu (mg. vezetö) conducteur, cocher vezeteul posteln'cului.

vezir (t. vezir) ministre d'État, vezir tatar primul ministru al Hanului.

vie (l. vinea) vigne, vii gospod.

visterie (sl. вистериѧ) trésor de l'état, ministère des finances.

visternic (sl. вистѣрникъ) praefectus aeriario, vel visternic, vtori visternic, treti visternic, biv treti visternic.

vornic-l-easă (sl. вѣрникъ) com's palatii, de la вѣръ=ula, domus) vornic ot (despre) gospojda (Doamna), 6 vornici de poartă, vornicul Mării Sale Doamnei.

vozar-l... ot Galați

vtori (sl. вѣрникъ) al doile, deuxième era titlul boerilor dă clasa a doua.

vutcă (sl. вѣдка) l queur câte 2¹/₂ lei oca de vutcă.

Za (sl. за), de, vornic za (de) aprozi.

Zăbun (t. zebun), veste, camisole, tunique, Zăbăoan i fote de Paști la măturărițe.

Zade (t. Zadè), fils, Colăg pașă zade.

Zagarea-ele (t. Zagara), fourrure de zagara. Zagara, oraș în Macedonia.

Zahăr ngr. ζαχαρι), Sucre.

Zaherea-ele (t. Zakherè), vivres provisions), Zaherea Hotinului, faină Zaherea, zaerea, s'a plătit zaherea ce s'a dat la conacele M. S. Hamza pașă trecând de la Hotin.

Zaheregii (t. zahereği), slujbașii cari duceau zaherea.

Zamostea n. pr. (sl. за мостъ), la pod

Zapciu, (t. Zápöy) gouverneur, administrateur, Zapciul conacului, Zapciu de levinți.

Zapis (sl. записъ), écrit, billet, act.

Zăr (t. zer), or, ug zăr, ughi zăr=ughi aur, zar macupi dat cadîul de Brăila pentru elam.

Zaraf (t. Sarrâf), banquier, changeur.

Zarf-uri (t. zarf) soucoupe de tasse à caffè turc, enveloppe, zarfuri tumbac.

Zăvod-zi (sl. заводъ), conducteur, ducere, căci cănele mare mocănesc duce oile dimineața la păscuț, Zăvozi cari au fost cumpărați din țara Ungurească, câte 11 ughi unu'; a dus zăvozii la Țarigrad. Scărți pentru zavozi.

Zelcade (t. Zi'l-Ka'de), a 11-a lună a anului (t. zi, qui possède) Kade—juge.

Zet sl. зѣтъ, gendre, zet ego=ginerele lui

Zgardă, scardă-zi (sl. гѣдѣ) clătire, colier de chien, harde, Scărți pentru zăvozi.

Zilhegè, (t. Zil-h'gè), a 12-a lună a anului musulman, (t. zi=doué de, qui possède

Zlotaș, boerii cari strângeau impozitele cu zloți (sl. злато), aurum, l'or.

Zmaragd (it. smeraldo), émeraude,

DOCUMENTE

a) LOCURI

1. 7198 Mai 29 (1691) *1ași*. Gligore fustiașul despre Doamna și Damaschina, soți dau danie un loc de casă, pe ulița denafară, b.șericil Sf. Neculai zidită de Luca părcălabul de Chișinău.

Ȑdecă eu Gligorie fustiașul despre măriia sa Doamna și cu fâmeia mia cu | Damaschina scriem și mărturisim cu ces'u ad vârat zapis al nostru de ni | me siliți nîcî asupriți, ce de a noastră bună voe nîam învoit amândoi și am dat | a noastră driaptă moșie, un loc de cas(ă) care loc lam cumpărat noi de la Andreiu apariul | și altu loc de la Rughina care sau făcut în costul nostru, tot un loc, decî noi nîam soco | tit și nîam învoit de lam dat danie la *șvnta besiarică la Sti Neculaiu | caria iaste făcută de Luca părcălabul de Chișinău, carea iaste pe ulița de | nafar(ă)* care loc de cas(ă) iaste între Toader fustiașul dîntre casa Neculi Sasul | și dî nî dial au fostu Ghîarasim, și între Hoiungul herghelegiul domnescu decî noi | am dat acestu loc pre sama preutului Ion Cornil de Botășiani săș facă cas(ă) și s(ă) trăiască cît va hi voia molitfii salî, iar cîndu va eși molitfa sa cu voia | molitfii saali, care preut va alage miloștivul Dumndzău a fi preut în locul | molitfii salî, preutului Ion să aibă a șideea acela preut nu'măi tot să ne po | meniască, la *șvnta besiarică la svnta leturgh'e, pururea*. iar altu | nime dintru sămînția noastră să naibă triabă a străca a noastră driaptă dăp'e | iar carili sari ispiti a scorni păr(ă) pe urma noastră, dintru sămînția noastră | acela om să fie' afurisit și anaftima și neertați (sic) de domnul nostru Isus | Hristos și acestu adevărat al nostru zapis sau făcut denaintea a mulți-oa | meni buni și preuși anume preutul Toader și denaintea lui Ștefan diilaconul | de la Besiarica albă, și denaintea lui Ion Hoiungul-herghelegiul domnescu și de | naintea Măricuții bărărița, și altor oameni buni carii mai gos sau iscălit carii | au știut carte, iar carii nau știut carte sau pus diagetili, și pentru mai mari credința | nîam pus diagetili, și eu Ionașco Anghel diiacul de cămar(ă) am scris să s știe.

u las lt 7.98 Mai 29

× Gligori fustiașul.

× Damaschina fâmeia lui Gligori fustiașul.

Pop Toader iscal.

az Ștefan iscal diilacon.

az Ionașco Anghel iscal.

× Ion Hoiungul hergheligiul.

în dos nota : zapis a casii. Zapisul casii să s știe.

II, 7232 Fevr. 2 (1724) Iași. Preutul Ioan Cogălniceanul și Safta preuteasa capată dante de la V. Cloară un loc de casă între Sf. Neculai și Prapadoamna cea nouă.

Adică eu Vasili Coară și împreună cu soțul meu Ilinca fata lui Ghiorghe Giurgiu și cu fii noștri făcutam zapisul nostru la mâna molitnei sale preutului Ioan Cogălniceanului și a preutesei molitnei sale Saftăi, și a cuconilor molitnelor sale, precum să știu că de nimeni nesăliți nici asupriți, ci de a noastră bună voe iam dat și iam dăruit molitnei sale un loc de casă, care loc este în mahalaua a Muntinimei între sfeti Neculaiu de sus și între Prapadoamna Parascheva cea nouă cari loc nea fost și nouă danie de la părinții noștri Gheorghe Giurgiu, care loc esti și măsurat în lungul locului din țințirumul Prapadoamnei Paraschevei în gos pără în coada râpii despre Sfeti Neculaiu sânt șasă zeci de stânjeni lungul, și în latul locului de curmeziș sânt treizăci și cinci de stânjani și stânjanul este de opt palmi domnești, deci noi de a noastră bună voe iam dăruit acest loc de casă preutului pentru sufletul părinților noștri și al nostru ca să ne pomenescă la sfânta biserică în veci, deci săi fie de la noi molitnei sale și cuconilor și nepoților și strănepoților moșie în veci neclătită danie noastră, iar cine din fecorii noștri sau din rudenile noastre sar scula cu gâlăvă, asupra preutului ca săi strice danie noastră să fie blăstămat de domnul Dumnezeu și de maica precinstită și de toți sfinții părinți și de noi în veci și unde sar afla zapisul cel vechiu și hotarnica locului să nus fie în samă, căci de la noi liau furat din casă și când sau făcut această danie sau tâmplat mulți oameni buni și mahalagii, cari mai gos sau pus de gtele iscăliturile și pecețile ca să să credă, și noi pentru mai mare credința neam pus degetul ca să fie de credință.

7232 Fev. 2

× Eu Vasăle Coară am dat danie.

× Eu Ilinca soț și fata Giurgiului am dat danie.

Neculaiu văr sânt martur.

și Eu Piti dascal de la Prapadoamna Paracchiva sânt martur.

Costandin căpitan și sânt martur.

Ioan 3 comis martur.

Eu Gheorghe (pecete).

Vasilie (pecete).

Gheorghe Coșciug martur.

Și eu Vasăle diacu am scris zapisul cu zăsa lor și sânt martur.

„Postăduindusă copie această din cuvânt în cuvânt și fiind întocma cu cel adevărat zapis sau adiverit și cu a noastră iscălitură.

1807 Maiu 17

× Veniamin Mitropolit Moldovei.

III, 7254 Noembrie 20 (1745), Iași. Hotarnica ce Gavril Palat o face locului dăruit de Gh. Fustașul, și vândut cu 5 lei lui Gh. Lupul, pentru cari bani la bisericii un ceasoslov rumânesc.

Gavril Pilat vornicul de poartă datam această mărturie a mea lui Gheorghe sânt Lupului și femeii sale Paraschivii, pentru hotărătura unui locu de casă ce lau cumpărat ei de la preuții de la St. Nicolai de sus din mahalaua Muntinime, având bisearica danie niște locuri de casă, de la un Gligorie fustașul și de la feameia sa Damaschina, cari locuri neav ndu biserica nici un folos de dânsule socotindule preuții la vândzare au cumpăratu un loc de casă dreptu cinci lei și având ca săl hotărască, strânsam oa-

menii mahalagii anume pe *Vasili Blănit* om bătrân și pe Ion Gleznă căpitan și pe Ursachi Mămăliga cop(il) din cas(a), și pe Ion Păpușoi siiman gpd și pe Ignatu Hoiungul herghelegiu și pe *Lupul Blănit* copil din casă și alții care sa mai tâmplat anume Nicolai ăau fostu ispravnicu la vel post(elnic)-i Gligori Rugin vel căpt. și Ion Cazan armaș și Paladi Cioclu cibotaru, și am hotărât lo.ul ăau cumpărat Gheorghie și sau aflat lungul locului 16 stânj'dni pol. undia sau pus și p'atri hotară și din chiotoarea casii lui Gheorghie spre răsărit până în locul casii lui Mămălig copil din casă, sau aflat 5 stânjini pol. și sau pus p'iatră, și din p'iatra cei pus(ă) denainte casii pân în locul lui Ion Gleznă căpt. sau aflat 6 stânjini pol. și sau pus p'iatră, iar despre soari apune mărgu aceste locuri de casi pân în drumul cel mari ce mergea spre Copoș iar 16 stânjini pol. în lungul locului—dinainte casii lui Gheorghie din (sters *ocolul cailor*) piatră până în ocolul cailor sau pus alt(ă) piatră a rămas a bisearicii și măcarz că tocmla lui Gheorghie iau fostu cu preuții dreptu cinci lei să cumpere un lucru la biserica, *iură dumnealui au cumpărat un ăaslovu românesc în 6 lei și lau dat bisearicii*, și după cum aflatu (sic) cu acești mahalagii și oameni buni am hotărât și am și stălpitu și am datu această mărturie la mâna lui Gheorghie și a femeii sale Paraschivei ca să știe.

u las. 7254 Noembre 20

Gavril Pilat vornic Glotnii

Dumitrașco Stroici am scris

IV. 7261 Iunie 6 (1753) Iași. Gafița cumpără cu 30 lei un loc de casă, de lângă Sf. Neculai, de la Gh. Lupul.

Adecă eu Gheorghie fiăorul Lupului Sârbul din preună cu fimeae mea Paraschiva făcutam adevărat zăpisul nostru la mâna dumneaei Gafiței feații lui Ion și a Mării ca s fie de bună credință precum să știe că avându noi o cas(ă) în tîrgu în *Eș în Muntenime la mahalaoa sfântului Nicolai de sus lângă casa Mămăligeas* această cas(ă) o am vânduto noi de pîminea săliț niē asupriț ci de a noastră . bună voe, dumneaei Gafiței de mai sus numită cu locul casăi cât iaste hotărât cu vornici de poartă înpreună și cu alți mahalagii unde și pietri sau pus, cari loc de cas lam cumpărat și noi de la p'coții bisearicii sfântului Nicolai, fiind și sfintii bisearici dat danie de la Gligori fuștașul și de fimeae la Damaschina și făcînd tocmeală și aşăzare cu dumneaei Gafița drept 30 lei lei noi cari dîrădune dumneaei toți bani, în mânule noastre iam dat și de la noi acestu încredințat zăpis pe cas(ă) cu locul ei ca săi fie dumisali d'riaptă ocină și moșie să o stăpîniască cu bună pace și iam dat dumisa'e și zăpisul cel vechiu di danie, ci lam luat di la preuții bisericii, și mărturii cea di hotărâțul locului casăi di la vornicii de poartă și zăpisul di cumpărătura locului și la tocmla noastră sau tâmplat mulți oameni buni mahalagii cari mai ăos sau iscălit și pentru credința niam iscălit și noi,

let 7261 Iunī 6

Ghiorghie am is(că)lit și pus și degetul.

și eu Paraschiv am pus digetul.

și eu Stoica Lucaci am scris zăpisul cu zisa vânzătorilor

V. 7264 Noem 16 (1755) Iași. Ruxanda cumpără cu 35 lei locul de casă, de la Gafița și soțul ei Petco.

Adecă eu Petco înpreună cu soțul meu Gafița făcutam zăpisul nostru la mâna dumisale Rucsandei, precum să știe că iam vândut o cas(ă) în Muntenime de sus carea cas(ă) niau fost și noo (HOC) cumpărătur(ă) de la Ghior(ghie) Sârbul d' nime

săliți nici asupra, ce de a noastră. bună voe care și noi iam cumpărat de la preoții de la sfete Neculae, car(e) loc au fost dat danie sfintei biserici de la G.igorie și de la f.ameia lui Damaschina și făcând dumpei Gafița cu dumnaei Rucsanda tocmală drept 35 lei care dădune toți banii deplin în mânuile noastre iam dat și de la noi acest adevărat zapis pe cas(a) cu locul ei ca săi fie dreaptă oc nă și moșia să o stăpâniască cu bună pace și iam dat dumisale și zapisăle cele vechi și la ačast(ă) tocmală a noastră sau întâmplat mulți oameni buni și megiași care sau și iscălit mai ȝos.

1et 7264 Noem. 16 d(ni)

× Eu Petco am vândut.

× Eu Gafița soțul lui Petco.

Erei Toader ot Prepo(dob)na Paraschiva.

Eu Irei Grigorii Vartol(ome)i ot biserici(a) Banolx mă tāmplat.

Și eu preotul Vartolomei ot sfete Neculai ma'n iscalit.

Irimia iscal.

VI. 7265 Avgust 7. (1757) Iași. Lupul Sărbul cumpără cu 37 lei locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai de la Ruxanda.

Adic eu Rucsanda femee săracă făcutam zapisul meu la mâna Lupului Sărbului și fimei sale Lupii precum să știe că iam vândut dumilorsali o cas(a) a me car(e) cas(ă) am cumpărato și eu dela Gafița, cu loc cu tot car(e) loc este și hotărât precum scrie și zapisul cel vechiu car(e) cas(ă) este în mahalao Muntenime din mijloc lângă drumul Copoului între preoții bisericii și între Ursachi Mămălig și între Ion Glezn(ă) alături cu cas(ă) Irinii vătavului și cas(a) cu loc hotărât și petre îi sânt puse și iam vânduto drept 37 lei bani noi și plat(a) mea făcut pe casă ca să le fie dumilorsali dreapt(ă) ocină și moșie în več de veci dumilorsali și fičorilor dumilorsali și nepoți or și strănepoților večnică moșie și la ačast(ă) tocmală a noastră sau tāmplat mul(ți) oamini buni și mahalagii car(e) sau și iscălit mai ȝos și pentru mai mar(e) credința am pus și degitul eu × Ruxanda vânzător și zapisul încă i lam dat toat(e) în mână ca s fie stăpânitor în več.

Și eu preutul Vas(i)li am scris cu zisa Rusandii.

vlet 7265 Av. 7.

și cu Ghiorghii zet Lupului Sărbulu(i) mam tāmplat și am pus degitul.

VII. 7267 Fevr 15 (1757) Iași. Gh. Ghiurgiu cumpără cu 55 lei locul de casă de la Lupul Sărbul.

Adecă eu Lupul Sărbul făcutam adevărat zapisul meu la mâna lui Gheorghie Ghiurgiu precum de nime nesălit nici asupra ce de bună voe me iam vândut o cas(ă) a me care cas(ă) în(i) este și mie de cumpărătur(ă) care am dat și acele zapis(ă) ce meu fost de cumpărături(ă) și casa este în Muntenime de mijloc despre răsăritul bisăricii sfete Neculai de sus și den del de casa popii lui Vasile și despre apus de casa Irinii ca săi fie dumisale de mai sus numit večnecă moșie și soțului dumisali și fiilor în več de več și pentru mar(e) credința iam dat acest adevărat zapis al meu de vânzare me și casa o am vândut dreptu cindzăč și cinci de lei bani gata și făcândum(i) plata deplin în mânuile mele iam dat și eu acest zapis al meu și pentru credința am pus și degetul ca s fie de mar(e) credință.

1et 7267 Fev. 15

× Eu Lupul Sărbul am vândut casa cu voe me.

Eu Gherasăm monah am scris zapis cu dzisa Lupului Sărbului.

VIII. 7269 Sept 1 (1760) Iași. Soții V. Crețul Mărgineanul și Ecaterina fac danie bls. Sf. Neculai o căscoară zidită de ei pe locul bisericii.

Adică eu Vasili Crețul Mărginian și împreună cu soțul meu Ecaterina făcutam a-divărat zăpisiul nostru la mâna sfinților sale preuților de la Stii Nicolai de sus, precum să știe că de nime siliți nici asupriți, ci de a noastră bună voe având o cășicoară pe locul sfintei biserici (*șters pe de lături*: alături cu țințirumul și mai mult pe țințirim) a sfântului Nicolai din Muntenime de mijloc niam socotit și niam vorovit și am dato pentru a noastră večnică pomenire și am dato preutului Vartolomei și preutului Vasilie, iar după săvârșire lor pre cari preuți îi va alege Dumnezeu ca s slujască sfintei biserici a sfântului Neculai acie să aibă triabă și în scurt tot preuți cât or sluji sfintei biserici să aibă triabă cu dânsa, și nimine din niamul nostru să nu aibă a să scula niē un fel de pricină și ori la ce giudecată ar merge să nu i se fie în sam(ă). Căci noi am dato sfintei biserici pe sama preuților ori ce ar vre să facă cu dânsa pentru agiutoriu bisericii și pentru a noastră pomenire și pentru mai mare credința niam pus și degetele.

× Eu Vasile Crețul Mărginean am pus degetul pentru credința. × Și eu Catrina soț., lui Vasile am pus degetul pentru credința. Și la ačastă tocmală sau tāmplat preuți și mulți oameni buni și cari au știut carte sau iscălit. Iar cari nau știut carte au pus degetele pentru credința.

let 7269. Sept. 1

× Eu preutul Vartolomei ottam am iscălit.

Eu preutul Vasili ottam am iscălit.

Eu preutul Vasile ot Cogilnicianul am iscălit.

Toma Gosan copil.

Eu Ursachi căpitan martur și am copilărit întru ace mahala și am apucat acel locu tot a sfintei biserici a lui Sfetii Neculaiu fiind și eu moșștenitor (уиу) acolo. Iordachi Mămaligă capitan.

Eu Gheorghii Teacă Aramă mam tāmplat; și eu Apostol diac de divan am scris zăpisiul cu zisa lui Vasili și a Catrinii.

IX, 1765 Ghenar 28 Iași. Boerii divaniști judecă pricina dintre Gheorghie Giurgiu și Gh. Sirbul, pentru locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai.

Facem știre cu ačiasă carte de giudecată: că din luminată poronca pre înălțat domnului nostru Măria sa Grigorie Alicsandru Ghica Vvoda, sau giudecat de fața înaintea noastră: Chiliņa fimeia lui Gheorghie Ghiurgiu, și cu Gheorghe Sârbul armașul din Iași, și după ea cu amănuntul cercetare noastră căm făcut între dânsii pricina lor întraceșă chip sau dovedit: în anii trecuți cari acum sânt 7 ani, au cumpărat Chilina și cu barbatul ei Gheorghii Ghiurgiul o cas(ă), de la Lupul Sârbul tatăl lui Gheorghie Sârbul armașul în 50 lei cari cas[ă] iaste în Muntenime de mijloc aici în Iași, și când au cumpărat casa iau dat 20 lei, iar pentru 30 lei iau dat Gheorghie Ghiurgiu, și cu fimeia lui Chilina zăpis la mâna lui Lupul Sârbul întru cari zăpis adeveresc că până în 2 săptămâni săi de șacei 30 lei, după cum arată zăpisiul din let 7267, Ghenar 28 și trecând 18 zile la mijloc iau dat banii Lupului Sârbul acei 30 lei și Lupul Sârbul luând acei 30 lei liau dat zăpis la mâna lor, de vânzare casăi din preună și cu toati zăpisele cell vechi a casăi, iar zăpisiul ău dat Chilina și cu bărbatul ei pentru cei 30 lei la mâna Lupului Sârbul au rămas la dânsul și acum. Gheorghie Sârbul armașul o apucă pe Chilina săi de acei 30 lei, ce scrie în zăpis făcând că nu iau dat și la aciasta niau arătat Chilina mărturie încredințată de la toți mahalagii mărturisind cu sufletele lor că pentru acei 30 lei ău fost rămas Chilina datoare Lupului Sârbul au văzut cu ochii lor

când iau dat banii, și Lupul au răspuns căi ya da zapisul cel de 30 lei după cel va găsi, și tâmplându(ă) de au murit au rămas zapisul nescos, și mai vârtos că înaintea noastră au mărturisit Marie Neculiasa aprodoai fimei bătrână și de cinste rădicând cu sufletul ei înainte lui Dumnezeu zicând că au văzut cu ochii când iau dat Kilina acei 30 lei Lupului Sârbul fiind Lupul bolnav în casa ei și cu acei bani lau grijit la zăcarl și la moarti ca în casa ei au și murit și sau cunoscut că Gheorghie Sârbul armașul umblă cu șereclicul și fără de nici o dreptate să acolisăști de Chilina, și sau luat acel zapis de 30 lei cău fost răsuflat de la mâna lui și sau dat la mâna Chilinei și după dreptate am giudecat Ghiorghie Sârbul armașul mai multă supărare să nu facă Chilinei ce să fie în paci, dispre dânsu, aciasta înștiințăm.

1et 1765 Ghenar 28

Ion Sturze vel vornic

L. Balș vel vornic

X. 7280 Ghenar 4 (1772), Iași. Toader ispravnic și Anița, soție, cumpără cu 25 lei casa lui Gh. Ghlurgiu.

Adică eu Gligoraș Gurgiu i fióorul Kilinii datam adevărat și încredințat zapisul neu lor m(ăna) dumisali ispravnicului Toader și a soțului dumisale Aniții pen(tru) ca să să știe că am vândut dumilorsali o cas(ă) cu locul ei și stălpit dreptu 25 lei bani gata de nime silit nici asuprit ci de a me bună voe ca să fie draptă ocină și moșie dumnilorsale în veci de veci și iam dat și zapisele cele vechi ale casii și cu o carte de judecată și nimine din namurile mele să nu fie volnică a se scula ca să o întoarcă acea cas(ă) este în mahalaou din Muntenime în mijloc precum arată și în zapisele vechi și pentru credința mam și iscălit și la aciastu zapis sau întâmplat și alți oa(me)ni bunl și mahalații.

1et 7280, Ghenar 4

— Eu Gligoraș mam iscălit vânzătorul.

— Eu preutul Ion ot Prepadoamna mam tâmplat față.

— Eu preutul Toader ot sfeti Nicolaiu mam tâmplat la această vânzare.

— Și eu Lupul dascal de la sfeti Nicolae am scris cu zisa lui Gligoraș vânzătorului mam întâmplat și eu Ștefan Muste și sânt martur.

XI. 1792 Dec. 6 Iași. Biserica Sf. Neculai capătă danie un loc de casă de la Petru Papazolu Crav și Casandra.

Adică eu Petre Popazolo Krav de aicea din Iași împreună cu soțul meu Casandra, care mai gos neștiind carte neam pus numele și degitile făcutam adevărat și încredințat zapesul nostru la mâna molitfilorsale preuților de la sfeti Neculaiu cel nou anume sfințiisale preutului Iliia și sfinții sale preotului Necolai precum să știe că de nimeane siliți nici asupriți ce de a noastră bun(ă) voe, am dat danie un loc de casă sfintei biserici care loc este în mahalaou (sic) Muntenimii de sus și împreună cu zapisul acest de daniia am dat sfințiilor sale și zapesul cel de cumpărătură, împreună cu hotarnica locului fiind că și noao nea fost dat dizestre, fiind cumpărat de soacrăme Vasilca locul acesta. și lam dat noi toți de sufletele noastre pentru veșniță (sic) pomenire noastră și de astăzi înainte să aibă sfânta bisearică al stăpânl în veci, și nemzne alții din neamurile noastre să nu fie vol(ni)cl a să scula ca să strice această de bun(ă) voe a noastră danie iar di vor îndrăzni cineva ori unde vor merge la giudecată în samă să nu li s(ă) fie, care pentru mai adivărată credința mai gos neam pus degitile să se creaz(ă).

1792 Dec. 6,

× Eu Petre Popazulo Crav di aicea din Iași am dat danie de bun(ă) voia mea.
 Și eu Erii Dilacon Ioan am fostu fațâ la cestz zapis de danie.
 Neculai dascal am scris cu zisa și buna voe lor.
 — Eu Casandra soț dumisale am dat danie de bună voia mea.

XII. 1796 Mart 10 Iași, Casandra fata lui C. Sulușgiul face danie bisericii Sf. Neculai locul din jurul cișmelei din fața bisericii.

IACOV MITROPOLIT MOLDOVII

Prin această scrisoare a noastră adiverim precum si să știe că *biserica svântului Neculaiu de aice din Iași, din mahalaoa Muntenime de mijloc*, având danie cu hrisov, de la măria sa Alexandru Ioan Mavrocordat Vvod ; *locuț-cișmelei răposatului domn Grigorie Ghica Vvod*. adică optu stânjini în lungu și șapte stânjini în curmeziș, cari loc lau și stăpănit câțva ani nesupărat, pe urmă găsind noi un hrisov de la răposatul domn Scarlat Ghica Vvod, cuprinzătoriu că laturile cișmelei pi de amândoaă părțile câte un stânjin și ăumătate ce sau fost luat dintruntăi, loc slobod pentru trebuința cișmelei sau dat danie răposaților socrului nostru șătrar Costandin și fratelui său Dima suiulgiu, de cătră mărie sa cari danie să întărești și cu alte trii hrisoave a luminaților domni din urmă, cu cari hrisoavi cerând giudecată cu svânta biserică, după multă ăudecată ce am avut în vr. me mării sale Mihaiu Vod. Suču prin anaforaoa dumilorsale veliților boeri dintrace vreme întărită și de cătră mărie sa Mihaiu Vod. ni sau dat acei câte un stânjen și ăumătate laturile cișmelei în stăpânire noastră, după hrisoavele ce am aratat numai trupul cișmelei, și văzând noi ca și svânta biserică, rămâind cu locul în mijloc nu poate a ave nici un folos de ăgutoriu cum și noi cu aceli bucățeli de loc nu putem iarăși a avea vreun folos de la dănsăli și pentru ca să nu rămâi svante biserici iste-risite de ace puțină milă ce au avut de la acest loc, socotindune am găsit cu cale ca să rămăe iarăș la biserici acesti bucățele de loc laturile cișmelei deci din optu stânjini ce să cuprindea în lungu aceste bucățale de loc, laturile cișmelei cât cuprinde locul svintii bisărici din mijloc, șasă stânjani în lungu dintracesti bucățeli laturile cișmelei ; părțile noastre și a cumnatii noastre Smărandii, le facem danii bisăricii svântului Neculaiu bez doi stânjeni ce rămân parte cumnatului nostru sulger Costandin Botezat, cari loc lam dat spre pomenire răposaților socr lor noștri șătrar Cos'andin și fratelui său Dima Suiulgiu și de acum înainte să aibă svânta bisărică a stăpâni aceste bucățale de loc adică șasă stânjani în lungul locului și de o parte și de alta a haznelii ca niște drepte locuri a bisăricii ce din însuși bună voe noastră liam făcut danie ; și spre încredințare am dat această a noastră scrisoare iscălită la svânta bisărică.

1796 Mart 10

Ion Cădrianu clucer adeverez

Costandin Burghele pitar

„Însuși den bună voe mea sau făcut danie aăasta și eu am sil't atăt pe soțul meu cât și pe dmlui cumnatul meu clucer Ioniță-Cădrianu ca să o facă aăasta spre pomenire răposatului părintelui meu și a unchiului meu Dima și spre încredințare am pus pecele.

1796 Mart 10

Căsandra fiica șat(rarului Costandin suilgiul pitarias(ă).

pece.e (coronă, flori) 1777.

„și eu încă am scris zisăli dumisale pităresei cu bună voe dumisali și am iscălit ci eu martur Ștefan Martac.

XIII. 7177 Mart 3, (1669) Iași Ilie Sturza stolnic cumpăra cu 330 lei două locuri de casă lângă Bărboi

Adecă noi Alexandru Vulpe săoiu și nepotul meu Toader scriem și mărturisim cu acest zăpis al nostru, de nime nevoiți nici asupriți, ce de a noastră bună voe am vândut a noastră dreaptă ocină și moșie ce avem de pe părinții noștri, o pivniță gata li cu locu cu tot, ce iaste în *târgu în Iași lângă sfânta mănăstire lui Bărboi din sus il de cătră uliță*, această pivniță și cu loc cu tot o am vânduto noi dumisale lui eși Sturza -stolnicul cel mare, drept 300 de lei și niau plătit dumnealor de plin acești bani toți înainte noastră, și înainte dumnilor sale boerilor celor mari care sântu iscăliți mai-șios. Asijdere deosebi eu Alexandu Săoiu singur fără nepotul meu am mai vândut o casă cu loc cu tot lângă aciastă pivniță ciam scris mai sus, care o am cumpărat eu de la Neniul cizmariul dreptu trei zeci de lei bătuți și aciasta o am vândut cu loc cu tot, iarăși dumsale lui Ilie Sturza stolnicul dreptu acești bani dreptu cât o am cumpăra eu, și miau plătit deplin ca să știe,

vlet 7177 Mart 3.

Alexandru și Toader am vândut, Solomon Bârlădeanu vel logofăt, Miron Costin vel vornic, Grigoraș Habășăscul vel vornic, Neculai Racoviță hatman Stamat vel post. Lupul Buhuș vel casnic. Ursachi vel vist. Ion Racoviță vel comis. Grigorașcu Gheanghe vel med. Contaș logofăt, Dumitrachi Rosca vornic, Grigore Ciocărlie, Roman, Ursul Rusul vornici de poartă.

Obs. Documentele de la No. 1—XIII inclusiv ne-au fost comunicate spre publicare de P. S. S. Iacob Episcop al Hușilor (Ioan Antonovici) și fac parte din arhiva bisericii Sf. Neculai zis cel sărac din Iași.

XIV. 7241 Mart 20 (1733) Iași. Pr. Dumitrașcu capătă danie casele Antimiei femeia lui Ion Paraschiv, (Șurete ms. XLVI, 9.

Adecă eu Antimie femeia răposa ului Ion Cost. Paraschiv, făcutam | acest adevărat zăpis al meu, la mâna preutului Dumitrașco, preacum să s. știe | că eu de nime silită niē asuprită ce de ame bună voe iam dat danie *un* cas | cu loc cu tot preutului Dumitrașco, care casă este între cas(a) logofă | tului Ursul ot visterie | și între cas(a) preutului *Panteleiu* (degit) cumnatul medelni | ceriului Neculai, și să înpreună locul cu a Jderoi ca săi fie molitvei sale | și fečorilor și nepoților moșie în veți și preutul Dumitrașco să mă | pomenească pre mine și pre soțul meu și părinții miei la toate sfinte | le leturghii întru toata viața mitvei sal(e) și 2 zăpis vechi | de cumpărătură încă leam dat și acel; preutului Dumitrașco, iară cine sar scula c'neva din rudele mele sau din rudele soțului meu lui Ion. ca | să facă supărare preutului Dumitrașco peste zăpisul și danie me | unul ca acela să fie neertat de domnul Dumnădzău și de maica precistă | și de 7 săboară a lumii, trupul lui va sta întreg și neertat în v ci | și această adevărată danie am făcuto denainte a boeri și preoți—și a mulți oameni buni cari mai gios sor iscăli și degitili șor pune în loc | de peceti și eu încă pentru mai mare credința miam pus degetul mai șos | și eu popa Ursul zugrav am scris zăpisul cu zisa Anttmii să s știe.

let 7241 Mart 20.

— Ursul ot vist, nam tâmplat cându au dat Antimie casa preutului.

— Neculai martur.

Erei Pănteleiu iscal.

× Antimie.

× Toader nepotul lui Ion am pus degetul.

Iereiu Ursul zugrav.

Costantin protopopa iscal.

XV. 1798 April 1 Iași. Tîdula mezatului de vânzare a caselor din Muntenimea de mijloc ale Elenei, soția lui Sandu Veisa izbașe, catră D. Saule cu 660 lei.

De la vornicia de aprozi, cătră Gheorghe telai bașa

Fiind că după jaloba ce au dat mărie sali lui Vodă Eleana soție mortului Sandul Veisa izbaș, au arătat că în moșie Gămboseni, și Rădiu mare de la Țănut Eșii, un bătrân fiind al ei și a unui frate al ei anume Costachi, acel frate al ei șar fi vândut parte lui de istov la alți streini și ei voind ca să răscumperi pentru copii ei și neavând chip au cerut ca să s vînză cu soțan mezat un loc de case de aice din oraș Eșii din mahalaoa Muntenimii de mijloc ce iau rămas de la soțul ei pentru care întrebându-se și pe Costandin Veisa ot vist. unchiul și epitropul copiilor, au arătat că cerire cumnatii sali iasti cu cali fiind mai de folos copiilor parte de moșie cât locul acel de case drept aceea, ță se poroncește ca se străgi la soțan mezat locul de sus arătat pe toate ulițele orașului și în divanul domnesce în curgere de 40 zile și cu prețul cel mai de pe urmă la hareciul ce s va faci în divan care va fi și cu mulțămîta vînzătoare se va da mușterei ce va fi, cărue mușterei i se va da întăritură de la mărie sa Vodă.

1798 April 1

Vasile Roset vel vornic.

100 lei Iftimi

355 Toma Anastas(ă)

360 Eu Filip Bantăș

370 Eu Zamfir

380 dau eu

400 dau eu

440 Mihalachi Sava

660 dmlui spătar Dimitrie Saul

Cu șasă sute opt zăci și. cinci lei au rămas asupra dumsali spat Dimitrie Saul de la hareciul ce sau săvârșit în divanul domnesc

1798 Sept 8

Ștefan Balș vel vornic

Mihai Jora vel logofăt

T. Paladi vel vornic

Nec. Roset vel vornic

Vasile Roset vel vornic

Neculai Balș vel vornic

... vornic

XVI. 1798 Septembrie 22 Iași. D. Saule cumpără cu 685 lei casele Elenei S. Veisa, din Muntenimea de mijloc.

Adecă eu Elenca soția răposatu'ui Sandului Veisa izbașa datam adevărat și încredințat zăpisul meu la cinstita mîna dumnnlui Dumitrachi Saule biv vel spatat, precum să s știe că rămîind un loc de casă a soțului meu Sandul în mahalaoa Muntenimea din mijloc între focul casii lui Ilie Vartic croitorul, și între locul Ursului Bogonos, iar pe de o parte margine despre apus mergi hotarul alături cu drumul ce esă afară la Copou cari loc lau avut soțul meu de la moșul dumsali Toader vornic de poartă, și de la soția sa Anița vorniceasa, că neavînd făcuț copii amîndoi și oameni scăpătați fiind i lau dat ca săi grijască atît la îngropare lor cât și mai pe urmă să le facă grijăli căzutea precum liam și făcut în cîtă vreme au fost în viață, și piste cîțiva ani după ce am rămas eu văduvă cu copii mici sfătuindumă cu dumnnului cumnatul Costandin Veisa diacul de visterie, fratele răposatului și epitrop copiilor că de vorținea locul nu poate ami aduce nici un folos și găsindusă cu cale că mai de folos ar fi să s vîndă și să s cumpere cu bani alt lucru acaret sau moșii cari să aducă oareș cari folos să

fie de ajutor și pentru creșterea copiilor, și mai pe urmă după ce se vor rădica iarăși săl aibă acaret convenit de bună voie mea și cu primire dumisale cumnatului Costandin, făcând cereșea prin jalobă către măriia sa Alexandru Ioan Calimah Vvd ca săi fie poronca să vândă locul cu sultan mezat sau făcut țidulă gsd. poroncitoare pentru vânzare locului, și după poroncă străgânduș(ă) locul la sultan mezat câtăva vreme, și fiind cel mai di pe urmă *atardisitor* cu prețul cel mai bun și folositor pentru copii și cu mulțămirea noastră dumnalui spat. Dimitrachi Saule au rămas asupra dumisali cu somă drept 685 lei adecă șasă sute optdzăci și cinci lei, precum să arată prin țadula iscalită de dumnalor veliții boeri ai divanului, deci fiind că după săvârșirea mezatului ce sau făcut în divanul gsd. nu say dat și ban'i suma de mai sus arătată toți deplin de către dum-nialui spatar prin mâna dumisali cumnatului Costandin Veisa ot vist(erie) epitrop copiilor iam dat și eu toate scrisorile vechi împreună-cu hotarnica ce am avut asupra locului cuf zapisul meu acesta ca săș stăpâniască dumnalui locul după cuprinderea hotarnicii ca pe o dreaptă ocină și moșii a dumisale atât dum-nialui cât și clironomii dumisali în veci nestrămutat, și spre mai adevărata credință am iscalit și niam pus și pecetea.

1798 Sept. 21

Iliana soție răposatului Sandului Veisa izbașa am vândut cu voia me (l. p.)

Mihai Jora vel logofăt martur

Neculai Roset vel vornic martur

Necu'ai Balș vel vornic martur

Ștefan Balș vel vornic

Vasile Roset vel vornic

„Constandin Veisa ot visterie, fratele
răposatului Sandului și epitrop copiilor
adeverez că sau vândut locul prin
știre și voia me și am scris și zapisul“

XVII. 1798 *Octobre 5 Iași*. Alex. I. Calimah Vodă întărește lui D. Saule cumpărătura ca-selor de la Elena Veisa.

Io Alexandru Ioan Calimah Vvod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldavii.

Facem știre prin această carte a domniei mele că după jaloba ce neau dat Elena soție mortului Sandul Veisa izbașe, cerșind ca cu sultan mezat să s vândă *un loc de casă din Eși de la mahalaoa Muntenimei de mijloc* ce iau rămas de la barbatul ei (ne-fiind nici de un folos pentru copii e) și cu banii acie să cumpere altu acaretu folositoriu pentru dâșii care această a ei cereri fiind și cu primire unchiului și epitropul copiilor Costandin Veisa diiac de visterie sau dat poronca domniei mele prin țidulă către dumnalui vel vornic de aprozi ca săl scoată la mezat ș cu cel mai de pe urmă prețu fiind și cu mulțămirea vânzătoarei să s și de. Deci după poroncă străgânduș în destulă vremea la sultan mezat adică de la 11 zile a lunii April și până la 8 zile a lunii Săptembrie a anu'ui curgătoriu, prețul cel mai de pe urmă adică 685 (șne) lei cu care sau mulțăm't și vânzătoare iau dat cinstit și credinșos boerul nostru dum. Dimitrie Saule biv vel spatar și așa sau făcut sfârșitul mezatului în divanul domnescu după care vânzătoare iau dat și zapisul cu desăvârșita vânzare din parte ei, iscalit și de Costandin Veisa diiacul de visterie, epitropul copiilor, și dum. spat. încă au dat toți banii deplin Drept aceașe întărim domnie mea cinstit și credinșos boerului nostru dum. Dimitrii Saule biv vel spatar, ca de acum înainte săș stăpânească locul acesta mai sus zis ca pe a sa

dreaptă ocină. asupra căruie cartea aăsta a domnii mele săi fie dumisale întăritură statornică și nerușuită, care sau întărit și cu a noastră domnească iscălitură.

1798 Oct. 5

Io Alexandru Calimah Voevoda

pecetea domnească : ІѦ. АА. ІѦ В. В. КА.

procit vel logofăt

în dos ; sau trecut în condică Matei Costăn condicar

XVIII. 1799 Septembrie 18 Iași. Adresa logofeței celei mari către I. Tăutul, sulger, să aleagă despre vecini locul cumpărat de D. Saule de la Elena Veisa.

DE LA LOGOFETIA CEA MARE

Cinstiț dum. sulger Ioani Tăutulei dum sulger Șerban, fiind că dum., spat. Dimitrii Saul prin sultan rezat au cumpărat *un loc de casă aicea în oraș Eșii în mahalaoa—Muntenimi de mijloc*—dela Eleana soție mortului Sandului Veisa Izbaș și arătând că sar fi impresurând de către megieș, iată vă rânduesc pe dumnevoastră să mergeți la acel loc, unde faț(ă) fiind atât dum sau vechi dumisali cum și toți megieșii și alți mahalagii, cu scrisori ce vor fi având să faceți cercetare foarte cu amănunt și de veți cunoaște că loc dum spat., pârtimește vreo impresurarea săl scoateț de supt toată impresurare—stălpindul și cu petre hotară, de ăur în împrejur după care să dați și mărturii hotarnică iscălită de dum., și de toți megieșii, iar născând pricină pietre să nu puneți, ce făcând hartă de stare locului și mărturie, vor veni la divan.

1799 Sept. 18

Neculai Roset logofăt

XIX. 1799 Octombrie 3 Iași. D. Saule cumpără 3 ^{1/2} stânjeni loc de la Ilie Vartic, câte 20 lei stânjenul pentru mărirea ograzii.

Ilie sin preotului Vasile Varticu de aice din Iași încredințez cu acest adevărat zapis al meu la cinstită mâna dumisale Dimitru Saul biv vel spatar, preșum să știe că din drept locul casii mele ce o am aice în Eși la Muntenime de mijloc care să megieșește denainte cu locul dumisale ce lau cumpărat de la răpăosatul Sandul Veisa izbaș iam vândut trei pol stânjeni părți de locu adică denapoe casii mele, ca să mai lărgiască locul denainte casii dumisale, și preutul după tocmala ce am făcut mi lau dat acum tot deplin adică una sută cinci lei *câte treizeci de lei stanjimu*. Drept aceia de astăzi înainte să aibă a stăpâni dmlui spat., ac. i trei pol stânjini de locu către locul dumisale cu bună pace și nesupărat de către nimine, ca pe un lucru ce însuși eu de bună voe me iam vândut, și pentru mai adevărată credința mam iscălit însuși cu mâna me.

1799 Oct. 3

Ilie Varticu amu vândut

Vasile Danul martur

Chiriiiac... pitar martur

Goroveiu pitar martur

Constantin căpitan martur.

„Vasile Racliș am scris zapisul acesta cu zisa num'ului vânzător și sânt martur

XX. 1800 Septembrie 10 Iași. Jalba preuților de la biserică Sf. Neculai contra lui Ioniță Cerchez pitar pentru un loc cu bezman al bisericii,

Pre înălțate Doamne,

Bisărica ci să prăznuește hramul sfântului Ierarh Necolai d la mahalaoa Munte-

nimei de mijloc de aice din Eși, având câțva loc prinpregiur mai mult de cât este locul îngrădit, unde sânt și binale făcute, pe care loc însumi de mai înainte când era bisărica fără epitropi și străcată. atunci preuții ce să afla slujând la acest sfânt lăcaș au lăsat pe un jidov di șar fi făcut bina și la sfânta bisarică să de pi an câti zăci lei bezmă și cu acele urmări în câtă vreme au stăpânit jidov ace bina au și plătit iar pe urmă, pitar Ioniță Cerchez când trăe cu chipur le ce au metaherisi, fiind megieș au cumpărat ace bina de la numitul jidov șau început el să de bezmă numai câte 5 lei pe anu.—Și câtăva vreme tot așa au plătit, pân la anul 1784, și mai pe urmă făcundusă epitrop asupra svintei bisereci au fost apucat ca să de mai mult, din ceia ce da jidov, iar nu mai puțin ne îngăduindul epitropii, nici preuții bisăricii acești de pe urmă care să afla atunci, el au zis precum să mai fii păsuit că ace bina esti dată unora cu chirii, și dacă să va plini anul apoi atunci a dărulo bisericii cu tot fără a nu lua nici o plăță și cu acel cuvânt acum sânt trecuți 16 ani de când el nau plătit bezmă vreoa para la svânta biserică, nici binaoa nu sau dat după cum el au hotărâ, de să află biserica de mult păgubaș(ă) și pentru că pitar să află mort de câtăva vreme clironomii lui, stăpânescu în tărie ace bina, fără a nu da nimeni a voind ca peste vreme să facă și loc cum că ar fi a lor: bisărica acum să află în proastă stare crăpată în cât să cadă, agiutoriu de nicăire un ban nu are, și pentru ca să nu să înstreineze, de drept loc ei să să poată măcar ceva a se agiuta din chirii acii binala, ne rugăm mării tale ca prin cercetarea luminatului divan, fiind rânduiți la dumilor Veii bieri, după dreptate și după svânta pravilă să să puie la cală cu hotărâre ca să iasă din stăpânire acii binali, epitropii mortului Cerchez, și să să de svintii bisăricii cum și venit ce au luat de 16 ani ce nau plătit, nici bezmă nici sau ținut de cuvânt ca să de binaoa bisăricii, după cum au zis având noi dovadă asupra acestii făgăduinți, și ce o fi mila mării tale.

Rugători înălțimei tale—preuții de la biserică svântului Ierarh Nicolai din Eși din preună și epitropii. În dos: Dumneta vel vornic za aprozi, prin cercetare dumilorsale veliilor bieri după dreptate să să pue la cale. 1800 Sept. 10

vtori logofăt

XXI. 1800 Octombrie 6. Iași. Jalba preuților de la bis., Sf. Necula contra mahalagiilor, cari au deschis drum pe locul țințirului bisericii

Prea înălțate Doamne,

Jăluim mării tale, că locul bisăricii sfântului Necolai din mahalaoa Muntenimii de mijloc pălămește împresurarea despre mahalagii înpreșurași și au făcut drum pe locul bisăricii, urde nici odată nau fost drum, și locurile lor leau vâ dut, și leau închis cu gardu făcându împresurarea locului bisăricii, pentru care cu smerenie ne rugăm să fie mila Măriei tale ca să fim rânduiți cu jaloba la dum., vel logofăt, ca însuși dumnalul să meargă la starea locului pentru numele sfântului Necolae, și după hotărârea vechi ce are bisărica să pue la cale și să îndrepteze locul după cum din vchiu sau urmat, căci ei numai pentru interesul lor au făcut drum pe locul bisăricii de sau stricat drumul și sau destupat gropile de să calcă oasele creștinești pen picioare și mare păcat este pre înălțate stăpâne că va rămânea veșnica pomenire.

Smeriți rugători Preuții de la biserică Sfântului Necolae din mahalaoa Muntenimei de mijloc. În dos: mergeți la dmului vel logofăt în țara de gios.

vtori logofăt

1800 Oct. 6

XXII. 1800 Octombrie 5 Iași. Ion Tăutul sulger rădică hotarnica locului lui D. Saule.

Prin cinstita țâdula a logofetei cei mari, fiind noi orânduți ca să hotărâm un loc de casă de aici din orașul Eșii din mahalaoa Muntenimei de mijloc, ci prin sultan mezat lau cumpărat dmlui spatar Dimitrii Saule de la Iliana soția mortului Sandului Veis a izbașa după poroncă am mers la fața locului, și adunând și pe megieși de față, întâiu am cercetat scrisorile dumisale spatar Saul, între cari fiind și o hotarnică din 7254 Noembrie 20 făcută de Gavril P lat vornicul glotnii pe acest loc în vremea ce se afla la stăpânirea lui Gheorghe sin Lupul și a fimeii sa i Parascheva intrača hotarnică numai lungul locului sau înțeles fiind șasă sprezece pol stânjân, și la o margine și la alta, iar curmezișul nu sau putut înțalege fiind tocmit numărul, și pentru a să aflăm adevăul am cercetat locurile Ursului Bogonos, ce să megieșescu cu acesta, și la margine din șos, și la capătul din deal, asupra cărora are tot hotarnice în măsuri și după ce iam măsurat locurile lui după hotarnicili ce are, au rămas locul dmsale spatar lungul câte de douăzeci stânjeni, atât marginea de sus ce iaste alături cu drumul ce mergi la Copou pintre locul acesta, și pintre locul pitar Chiriace Bibere, cât și margine de șos ce este alături cu locurile Ursului Bogonos, însă cu trei pol stânjâni ce au mai cumpărat d-lui spatar din locul lui Ilie Croitorul ci esti di la vali de locul acesta, iar curmezișul au eșit capătul di la deal doi sprezeci pol stânjâni și capătul de la vale treisprezece stânjâni, și așa ne mai rămăind nici o pricină de spre nici o parte, lam stălpit și cu opt pietre hotară în câte patru colțurile adică câte două pietre la fiște care colțu și sau lăsat și drumul ce merge la Copou câte patru stânjâni de larg dând dmsale spatarului și această mărturie hotarnică,

Ioan Tăutul sul(ger)

Șarban sulger

Chiriace Biber pitar martur

Tănasă Gosan pitar martur

Neculai stolnic martur

Oct. 5

Ursu Bogonos martur

Constantin Leondari martur

Pecetea porții gospod 1782

XXIII. 1800 Octombrie 20 Iași. Cost. A. Ipsilant Vodă întărește hotarnica rădicată de Ion Tăutul sulger, a locului D. Saule.

Eu Constantin Alexandru Ipsilant Voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldaviei.

Facim știre cu această carti-a domniei mele, că al nostru cinstit și credincios boier dumnului Dimitrie Saul biv vel spat niau arătat o mărturie hotarnică din anul acesta Oct. 5 iscăliă de sulger Ioan Tăutul și de sulger Șarban ce au fost hotarnici, cum și de alți megieși prin care să cuprindă că fiind rânduiți cu țâdula logofetei cei mari ca să hotărască un loc de casă de aici din orașul Eșii din mahalaoa Muntenimii de mijloc ci prin Sultan mezat lau cumpărat dmlui spatar Dimitrie Saul di la Iliana soție mortului Sandului Veisa izbașa au mersu la fața locului și adunând și pe megieșii de față, întâiu au cercetat scrisorile dumisale spatar Saul, intru care fiind și o hotarnică din 7254 Noembrie 20 de la Gavril Pilat vornicul glotnii făcută pe acel loc în vremea ce se afla la stăpânirea unui Gheorghe sin Lupul și a femeii sale Paraschiva dintracia hotarnică numai lungul locului sau înțeles fiind 16 pol stânjini și la o margine și la alta, iar curmezișul nu sau putut înțalege fiind tocmit numărul și pentru ca să aflăm adevărul au cercetat locurile Ursului Bogonos ce să megieșescu cu acesta și la marginea din șos și la capătul din deal, asupra cărora are tot hotarnice în măsuri, și după ce sa măsurat locurile lui după hotarnicile ce are au rămas locul dmsale spatar, lungul câte 20 stânjini

atât marginea din sus ce iaste alături cu drumul ce mergi la Copou pîntre locul acesta și pîntre locul pitar Chiriiac Bibere, cât și marginea din gîos ce iaste alături cu locurile Ursului Bogonos înșă cu trei pol stînjăni ciau mai cumpărat dmlui spatar din locul lui Ilie Croitorul ce esti de la vali di locul acesta, iar curmezișul au eșit capătul de la dial 12 pol stînjăni și capătul de la vali 13 stînjini și ne mai rămânând nici o pricină dispre nici o parte lau stălpit și cu opt pietre hotară în câte patru colțuri adică câte doăă pietri la fiește care colțu, și sau lăsat și drumul ce mergi la Copou câte de patru stînjăni de largu Asupra căriia loc cerând d-lui spatar Dîmîtrii Saul ca să i se întărească stăpînire și de că'ră domnie me după ce niam înc edințat că nau mai rămas nici o pricină dispre nici o parti, iată dar că prin aciastă ca ti a domnii mele dăm și întărim stăpînirea numitului boeriu, pe locul arătat, ca să aibă al stăpâni dmlui și în urmă clirohomji dmsali în tocmai după măsurile arătate, și carte aciasta a domnii meli săi fie de întăritură statornică neclătită și nerușăită nîci odănioară în veci.

1800 Oct, 20

Pecetea domnească în tuș roș, ІѠ КѢ АА VΨ R. R. 1796.

Procit vel logofăt

XXIV. 1801 Aprilie 22 Iași. C. Alex. Ipsilant Vodă rînduește boeri să cerceteze impresurarea ce pătînește biserica Sf. Neculai cu deschidere de drum prin țîntirimul bisericii.

ІѠ Constandin Alexandru Ipsilant Vodă cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldaviei, Cinstiți credincioși boerii domnii meli Dmta Cons andin Balș biv vel vornic, dmta Manolachi Dimachi biv vel spatar i Gheorghii. Tăutu vornic de poartă sînătati, fiind că preuții de la bisărica svântului Neculai ce este aice în Eși la mahalaoa Muntenimii de mijloc prin jalbă niau arătat cum că locul numitei bisărici ar fi pătîmând mari impresurare despre mahalagii împregurași pent u că unia dintrînșii păstrânduși locurile ogrăzilor lor, și coprinzând iarăși prin ogrăzile lor drumurile ce au fost din vechiu, acum sar fi d schis drumurile pen țîntirimul bisărici, de să calcă mormănturile morților în cât și gropile sar fi deschizând, lucrul ce este cu totul împotrivă, și atîngător de păca'. Drept aceia voind domnie me a să deschide tot locul cât să va dovedi că au fost din vechiu țîntirimul a acestii bisărici, și să lipsască drumurile de prin țîntirim, să să îndreptează umblare lor pe unde vor fi fost mai înainte, iată dar vă orînduim pe Dumnevoastră să mergeți la stare locului, unde strîngând de față pe toți megiașii poporai săș arate fiște care scrisorile ce vor fi avînd pe locurile lor, și cercetîndule dmv, cu amănuntul, de veți cunoaște că au din țîntirimul bisăricii vor fi cuprins vreo bucată de loc sau că ei drumurile ce vor fi fost din vechi le vor fi cuprins și că acum sau deschis, pe locul bisărici să faceți îndreptare adică tot locul cât veți dovedi că au fost din vechiu țîntirimul al acestii bisărici săl scoateți de supt toată impresurarea, și săl măsurați cu stînjăn domnescu în lung și în lat, după cari să dați bisăricii și mărturie hotarnică și să puneți și pietre hotară ca să să îngrădiască țîntirimul să lipsască de acum umblare drumului prin țîntirim și de cătră cari din mahalagii veți cunoaște că sau închis drumurile vechi dmv să le deschideți trăgânduși aceia în drepte locurile lor, ca să să deschidă drumurile acele ce vor fi fost pentru umblarea norodu ui, iar dacă vre unii să va arăta cu vreo îndreptare și dmv nu veți pute faci îndreptare, atunce să faceți mărturie cu arătare pe largu, cum și hartă cu bună închipuire de stare locului arătând la hartă în măsuri locul bisăricii și a megieșilor cum și drumurile pe unde au fost mai înainte, și pe unde sau deschis acum cu care viind la divan să să de hotărare.

Pecetea domnească : ІѠ КѢ АА VΨ R. R. 1799

1801 April 22

XXV. 1801 Mai 11 Iași. Scrisoare de așezare între episcopii bis. Sf. Neculai și Vasile Coroi pitar pentru drumul deschis pe locul bisericii.

Vasile Coroi biv vel pitar : care mai g'os mam iscălit, înștiințare fac prin aciastă scrisoare de invoială ce dau dumilorsale episcopilor și preuților de la mănăstire sfântului Necolai din mahalasa Muntenimei de mijloc, că între locuri e ce am eu cumpăratură și zestre după multă pricină ce au fost între sfânta mănăstire și între mine, pentru dispărțire hotarului am stătuț la invoială și așa mam învoit ca după mărturia hotarnică a dumilorsale boerilor. dum. vornic Constandin Balș și dum. spatar Manolachi Dimachi carile au găsit cu dreptu a fi dispărțire d n 2 p tre ce sânt pusă lângă colțul gardului lui Dimitrache Floare biv căpitan za lifecii, și locul lui Macovei după arătare hotarnicii și pân în cele 4 pietre ce sânt dispărțire țințirului bisăricii și locului lui Macovei să margă hotaru de acolo drept în pod pîntre cele doiă (A. B. C.) casă a Smarandei, așa mam învoit ca să lasă din drept locul mănăstirii un stânjăn făr un lat de mână din cele doiă petre ce sau pomenit mai sus înspre răsărit și de acolo să margă drept la cele 4 petre pe din sus alătore cu petrile și de acolo drept la pod cu trei stânjâni făr o palmă ma' gios de cât unde sau măsurat de cătră dumnalor boerii și au bătut țăruș prin casa Smarandii ce de la vale mai din sus de giunălate carile după această invoială ce am făcut cu sfânta mănăstire ca să lipsască toate pricinile lipsăsc din soma stânjâni'or ce să arată prin mărturie dum'lorsale boerilor de sus pomenită din petrile ce sânt la colțul grajului lui căpitan Dumitrachi ce disparti locul bisăricii de locul lui Macovei un stânjăn, iar de la 4 petre nimica, iar din pod din fața uliții Botoșanilor trei stânjâni făr o palmă țințirimu bisăricii după cum să cuprinde prin mărturie hotarnică, iar acest loc ce bisărica de bună voe au lasat în parte me este pentru ca și eu să las ulița care este trebuință de a căi căpitan Dumitrachi din casă și la pod, core ulița mai înainte au fost printre locul Stoicăi și pîntre locul lui Macovei, deci de acum înainte și în veci săș urmeze nestrămutat aciastă invoială între mine și între sfânta mănăstire. și asămine scrisoare de invoială am lufat de la sfânta mănăstire.

Toader Gosan pitar

1801 Maiu 11

Gh. Tăutul vornic de poartă

Chiriac Bibere pitar martur

În dos Carte dn invoială pentru locul bisăricii lui sfântul Neculai cu pitaru Vasăli Coroiu.

XXVI. 1803 April 23 Iași. Scrisoare de așezare între Ion Gane clucer și Stoica Gălățan pentru locul unei dughene.

Adeverez cu această scrisoare a me la mâna lui Stoica Gălățan băcal ot târguș Eșului, pentru o bucată de loc ce iam dat alătore cu ograda me în leș unde sedi el, cu aciastă tocmală ca săm fac o dughiană băcălie doi stânjâni pol gspd lățime și un stânjăn pol gspd., lungime șo casă în dăsul dughenii tot întron părete, doi stânjâni pol lungime și doi stânjâni lungul dughiană alătore tot întron părete pentru crășmă doi stânjâni lungime casa din față și doi stânjâni lungul și iarăși o casă din dos tot întron părete doi stânjâni lungime și doi stânjâni lungul care fac peste tot două dugheni d n față și două casă din dos, însă aceste casă și dugheni să să facă pe temelii de piatră, care temelii să fie asămine cu podul uliții și dedesupt pen mij ocul să fie iarăși temelii dispărțitoare adică supt băcălie i casă ca să fie beciu deosăbit și supt crășmă i casa ei să facă pivniță și d n pivniță spre ograda me să facă o hubă de 3 stânjâni gspd., lungul și podul casălor de desupt să fie grinzile de stejar, și podelele cele dedesupt tij de stejar ; iar dușămiaoa să fie de brad, și la toati celălalti să fie după rânduial

lor și acoperite să fie cu draniță și să facă din colțul casăi băcălii din dos și pară în dreptul bucătăriei spre răpă un grajd cu care grajdul să fac pe tumurugi de stejar mai groși după cum sânt a lui Andronică, și tălpile i amnarii iarăși să fie de stejar și părreții să fie de scânduri de brad acoperit cu draniță, și pe denainte grajdului să facă șandra în loc de șură, și să facă și la ogradă gardu înpregiur, însă gardul să fie cu pari de stejar groși lungi și bun și gardul să fie înpletit gros, în fieștecare mănunchi câte patru sau cinci nuele, iar nu mai puțin șacoperit cu schini, în care cheltuială sau dat 500 lei adică cinci sute lei și câți bani va mai cheltui pe lângă acești 500 lei până la săvârșirea acelor binali să aibă a cheltui el de la sine și pentru câți bani a mai cheltuit el până la săvârșire binalilor să dea șapte ani întrăcești binali fără chirie începândusă anii de la 1801 April 23 până la 1810 iarăși April 23 și după împlinire acestor ani să rămâi binalile a meli însă să fie binalile sănatoasă iar nu stricate și aceste binali toți să aibă a le găti în doi ani, adică în anul acest și în viitor, iar lemnul casăi care esti acum rămâne al meu și pentru încredințare iam dat aciastă scrisoare.

1803 April 23

Ioan Gane clucer

XXVII. 1807 Iunie 4 Iași. Scrisoare lui I. Gane clucer către divan să-și aducă actele caselor sale.

CĂTRĂ PRE CINSTITUL DIVAN de la clucer Ioan Gane

Cinstit poronca dmv., cu multă plecăciune am luat, și pentru scrisorile ce am pe locul casilor din Eși. și mi s-a poruncește de către dmv ca să li aduc acum fiind că să hotărâști locul bisăricii svântului Nicolai înștiințaz pe Dmv că la locul unde acum să află scrisorile mele nici un chip nu am ca să pot să le scot și mă rog Dmv să mai fii îngăduială despre locul meu, căci scrisori am îndestuli și pînă cîteva mîni trecuți a cel loc și vânzare tot pînă în uliță, după cum sau și stăpănit.

Ioan Gane clucer

1807 Iuni 4

în dos adresa : Cătră Cinstiți dmlor boerii divanului—de la clucer Ioan Gane, „răspuns de la Ioniță Gane pentru locu lui Sfeti Neculai”.

XXVIII. 1807 Iunie 16 Iași. Scrisoarea clucerului I. Gane către divan că nu poate aduce scrisorile caselor, nefiind la dănsul.

CĂTRĂ PRE CINSTIT DIVANUL CNEJĂII MOLDAVIEI de la clucer Ioan Gane

Pre cinslita poronca Dmv cu multă plecăciune am luat și pentru pricina loculu ce ceri de la mini și de la alți împregiurași bisărica svântului Nicolai, după înștiințare ce am făcut dmv că în vreme aciasta unde sânt scrisorile nici cu un chip nu pot să le scot. Imi scrieți Dmv că numai cât fac prelungire, eu iarăși adaog rugămintea dmv. și arăt în frica unui Dumnezeu că nu pot să scot scrisori de unde sânt, și nimica altă nu mă oprește ca din ce dintăi poroncă ce am luat aș fi venit fiind că după cum am arătat Dmv, și eu lam cumpărat; dar aciastă pricină mă oprește că nu pot să scot scrisori de unde sânt și deci bisărica noastră ne faci atîta silă, dmv ca niște stăpâni și drepti giudeători mă rog să poronciți să mai îngăduiască, iar dacă na voi, eu mai mult nam ce să fac de cât locul esti acolo și de va ave voi de la dmv poate să ia căci și datoriu de aș fi fost iarăși la o vreme de neputință nu mar fi supărat cu aprozi de am plătit și ciubote.

1807 Iuni 16

Ioan Gane clucer

adresă : „cătră pre cinstit divanul cnejăiei Moldaviei—de la clucer Ioan Gane”.

XXIX. 1807 Aug. 8 Iași. Cartea divanului Cnejiei Moldovei în pricina dintre Andoni Bineca bacal și epitropia bls. Sf. Neculai pentru binala.

Neodihnit arătându-se Andoni Bineca băcal cu cercetarea ce sau făcut la fața locului de către dumnealor boerii cerșuți din partea epitropilor bisăricii sfântului Neculai de aicea din orașul Eșii din mahalaoa Muntenimea de sus, și de către dumnealor boerii cerșuți din însuși parte sa înfașosatusau atât la divan cât și înainte a toată obșteasca noastră adunare, și intrând în ce mai cu amănuntul cerc tare a pricinii acestia, după ce sau văzut de către noi mărturia de cercetare și *harta de starea locului*, iscălită de dumnealor boerii cercetători cum și toți scrisorile a numitei bisărici și a numitului băcal, și a megieșilor câte să cuprind prin aceiași mărturie, care și aice să arată mai în gros anume Adică din parte bisăricii fiind acestea.

1) O mărturie hotarifică din anii 7275 Mart 3 iscălită de Constandin Sandul șatrar, i Carpu Pișorag, i Tuduri Lupul vornicii de poartă și de alți mahalagii prin care să cuprindă în ce chip au măsurat locul numitei bisărici cu stânjani de optu palme proaste, adică din păretele bisăricii (dinspre miazănoapte) spre casa lui Ioniță baș čauș până în zaplaz sau aflat 13 stânjani și dispre casa lui Tuduri vornic de poartă (care acum este a clucerului Grigoraș) adică spre răsărit sau aflat 15 stânjani, și de la valii spre amiazăzi dispre casa lui Ion vătavul arată că merg până în uliță, undi au cunoscut că nici o impresurare nu are locul bisăricii de către nime. Au cercelat și pentru uliță și după un zapis a unui Ion Cazan cii zic *Fumoae* arătătoriu că locul era latul 12 stânjani până în uliță, au măsurat acei 12 stânjani din zaplazii lui Pavăl Bantăș (care acum este a dumisale vornic Costache Canta), asupra uliții și iau mai dat pol stânjăn după mărturisirea oamenilor de atunci lăsând și ace uliță (a căria nume nul arată) de patru stânjani proști iar dispre apus nici fac măsură nici arată până undi mergi locul nici cu cini să megieșește.

2) O mărturie din 13 a trecute luni Maiu a anului curgător a preutului Ioniță Prale de la bisărica sfinților 40 de mucenici la vrăstă ca de 60 ani, carele au fostu preot și la această bisărică a sfântului Nicolae, i a lui Petrea Izbașa de harem la vrăstă ca de 70 ani și a lui Mihalachi čubotariul cu asămine vrăstă, cari prin carte de blăstăm au mărturisit că drumul pe undi este acum podul lau apucat înainte vremi mai la vale, adică cam pin casa ci este acum a lui Stoica Crăčmarul, făcută de vreo trei ani și cu totul pe dinapoia dughenilor ce au făcut numitul băcal, mutândușă drumul din pricina răpilor în locul numitei bisărici ca trei drumuri și că pe unde este ograda numitul i bacaj au fostu și livadă îngrădită care au căzut în răpă, măcinândușă asupra bisăricii din vreme în vreme. Iăr scrisorile pe locul lui Manolachi Calmuțki cel are soția sa *clironomie* de la tatăl său săvărșitul pitar Ioan Cerchez, care să megieșește cu locul numitei bisărici pe din sus dispre apus piste drumul Bo oșănilor sânt aceste.

1) O copie de pe un zapis din anii 7232 Febr., 2 adevărită de Preasfinția sa părintele Mitropolitul, cu cuprindere că un Vasile Cioară cu soția sa Iliana, fata lui Ghiorghi Giurgiul au dat danie preotului Ioan Cogălnițanul și preotesăi sale Safta un loc de casă în mahalaoa Muntenimei, între sfeti Neculai de sus și între Prepadoamna Parascheva ce noaă, arătând; lungul locului din țințirumul bisăricii Prepadoamnei Paraschevei în șos până în coada răpii dispre Steti Nicolai șasă zăci de stânjani lungul și latul trei zăci și cinci stânjani și zicând că unde să va afla zapisul cel vechiu și hotarnica locului să nu să fie în samă fiind furate.

2) Altă copii iarăși încredinată di pe o carte a domnului Grigorie Ioan Calimah Vvod din anii 7270 Dek 18 cu cuprindere că jăluind un Vasile Șoroagă mazil din Iași pentru locul de sus arătat cel are de cumpărătură, care merge din țințirumul bisăricii Prepadoamnei Paraschevei și până în malul răpei și între ulița ce mergu drumurile cele mari

și pe de o parte și pe de altă parte, care este măsurat cu stânjănul, și că peste ulița dispre Bahlui având casă și crâșmă un Nedelcu vătav (care acum să află a clucerului Ioan Gane), nu să îndestulasă acel Nedelcu vătav că cu crâșma lui întrase în uliță de să mai mutasă drumul pe locul lui Șoroagă, ce încă luând vornic de poartă săș hotărască locul, cere să treacă și piste uliță, și rânduinduse pe răpousați Inochentie, episcopul de Huși și Ioan Bogdan fiind vel logofăt de au cercetat la fața locului au aflat că fără de cale umblă acel Nedelcu să treacă peste ulița drumului în locul lui Șoroagă unde nu are nici o dreptate, întărindusă lui Șoroagă ca săși stăpânească locul în pachi după dresăle lui, cum pre largu arată carte domnească, și măcar că în zăpisul de sus arătat la măsura lungului zice până în coada râpii, fără să pomenească de drum, dar carte aceasta domnească face curată alegere că locul lui Șoroagă au fost între două drumuri mari, adică între drumul carel pomenește dispre Bahlui și merge pe la capul râpii, pe care îl și numesc drumul Neamțului și a Siretului și a Păcurariului, și întracel drum să răzâma locul lui Șoroagă cu marginea cea despre amiazăzi, și acel cuvânt a capului râpei fără a pomeni de drum lau pus după prostimea de atunci, căci drumul nici odată nau putut să umble peste râpă, ci pe la capul râpei și totdeauna trebuința lau cerut a fi la locul acela;—iar celalalt drum este drumul Botoșanilor, în care să răzâma locul lui Șoroagă cu capătul despre răsărit și amândoa drumurile curat să înfălege că să împreunau drept capul râpii, și după vremi măcinândusă râpa leau stricat pe amândoa suindule la deal, cum și scrisorile ce au arătat Ruxanda Corboae, nepoata și clirionoama lui Gavril ciubotarul așăjdere și numitul Andone băcalul sânt aceste :

1) O mărturturie hotarnică din 1766 Mai 8 de la Tudurî Lupul vornic de poartă, pusă și pecetea porții cu cuprindere că din poronca domnului Grigorie Alexandru Ghica Vvoda rânduindul răposatul Manolachi Costachi fiind vel logofăt, după jaloaba unui Gavril ciubotarul Săiman agescu, cu cerire ca săl miluiască cu o bucată de loc în târgul lașii, la mahalaoa sârbească lângă râpa ce este lângă straja Mărginenilor din drumul cel mare supt costișa râpii săș facă o căscioară ca să să odihnească, au mersu la ace bucațe de loc și strângând pe împregiurașii pe cari îi arată anume, toți au mărturisit că pe ace bucată de loc nici odată nau fost casă și puind o piatră dispărțitoare dispre locul preutului Ioan au măsurat cu stânjăn de bpu palme, cu palma ce estl pe hotarnică alături cu drumul în sus costișa pe malul râpii, și undi sau împlinit 8 stânjâni, au pus altă piatră hotar, iar de la vale merge până în pârâul râpei, cum pre largu arată hotarnica

2) Un zăpis fără veleat și lună de la Gavril și soția lui Ilinca și fii lor prin care au dat acel loc frăținisău Tomii și soții lui Ca inca și fiilor lor ca săl stăpânească întocma după hotarnica de sus arătată.

3) Un zăpis din 7285 Noemb. 20 prin care acel Toma ciubotar cu soția lui Catrina iarăși acel loc cu casă lau vândut frăținisău lui Gavril Ciubotariu și soției sale I încăi drept 60 lei arătând că este în vale strâmbă, de la vale de marg ne peste drumul cel mare a Păcurariului la Muntenimea de sus, cum pre largu arată zăpisul.

4) Alt zăpis dintracel an Iuli 12, prin care Gavril Ciubotariul cu soția lui Ilinca au vândut ace casă lui Gheorghe Păslarul drept 80 lei.

5) Alt zăpis din 1800 Mai 1 ce la Gheorghe Păslarul și soția lui Mariia și fii lor Constandi și Ilinca prin cari tot ace casă au vânduto numitului Andoni Bineca băcal drept 510 lei arătând că locul casai să hotărăște pe din sus cu drumul cel mare al Păcurariului, iar pe din gios împregiur îl hotărăște râpa, cum pre largu arată zăpisul.

6) O fadulă din 1801 Mai 27 de la boerii giudecători a dipartamentului al doile, cu cuprindere că după giudecata ce au avut Mariia lui Gheorghe Păslarul cu numitul băcal penfru casa de sus arătată zicând numita femee că în vreme ce au vândut casa cu barbatul ei, ar fi mai oprit o bucătică de loc din locul casii în marginea unii râpi afară din

cuprinderea zăpăşului vânzării, în care zăpăş nevăzându-se scris nimica pentru acea bu-căţică de loc au rânduit spre cercetare la faţa locului pe Gheorghe Tăutul vornic de poartă, carele prin înştiinţare ce au făcut în dosul aceleiaşi ţăduli, arată că cercetând nau mai rămas loc afară din cuprindere zăpăşului de vânzare; şi tot pentru aceiaşi ţă-dulă la 6 a lunii Iunie a aceluiaşi an hotărâşte departamentul ca să stăpân'ască numitul băcal tot locul după cuprinderea zăpăşului vânzării.

7) Sau mai văzut la mâna Ruxandei Corboaei şi altă mărturie hotarnică din 7277 Mart 23 de la Antohi Luţa şi Neculai Luţa vornici de poartă pe alt loc ci esti alături pe din gios de locul acesta, care au fost a unui preotu Ioan de la numita bisărică a sfân-tului Necolai cumpărat de la o Catrină Buchiloe arătându-i măsurile de giur împregiur, care loc la anul 1774 Mai 6 un preotul Neculai feciorul ace'ui preotul Ioan prin zăpăşul său lau vândut lui Gavril Ciubotariu, şi de la Gavril Ciubotariu au rămas cu clirono-mie la numita nepoata sa Ruxanda Corboae, şi p ntru amândouă aceste locuri în tie-cutul an 1806 Iuli 10 din poroncă sau făcut cercetare la faţa locului de izbaşa Stoica Comişăscul după cuprinderea hotarnicilor, cum pre largu arată mărturiia sa.

Arătând acum dmlor boerii cercetători prin mărturie ce au dat, cum că după ce au văzut scrisorile arătate, cercetând întâi după hotarnica numitei bisărici măsurile acele doă, spre miazănoapte şi spre răsărit leau găsit întocma, şi că după acele părţi nu esti nici o pric'nă, iar la parte de cătră amiazăzi de la vale dispre casa lui Ion Vătavu, fiind că răspund până în uliţă, şi după ce acii de atunci hotarnici prin mărturia lor arată că au fost rânduiţi a cerceta atât pentru locul numitei bisărici ci să împresurasă de cătră o samă de mahalagii cât şi pentru uliţele cele vechi ci sar fi cuprinsu cu gardurile nhora din mahalagii şi după ce au făcut acele doă măsuri a locului bisăricii atât spre amiază noapte cât şi spre răsărit, apoi mai cu deadinsul au s'ăiut de au deschis uliţa acea ci merge pe di la vale di locul bisăricii, începând a o deschide tocmai din locul lui Ianachi Sava, care acum esi a fiicii sale pităreasa Elena Climentoae, şi mergăed în sus tăind garduri şi livezi de pomi cari împresurasă uliţa până unde sau sfârşit locul unui Ion Vătavul ci era di la vale de locul numitei bisărici, din gos de casa unui Vasile Mărgineanu ci era pi locul bisăricii, au pus o piatră hotar dispre bi-sărică, şi altă piatră au pus din vale dispre locul acelu Ion Vătavul, iar de acolo în sus arată că uliţa era deschisă, şi măcar că după răspundere hotarnicii această uliţă să vede iarăşi închisă la deal împresurândo tot aceia în urma hotărâturii, însă cât vine drept locul bisăricii rămâne ca în urmă săşi caute bisărica. Dar îndestul că hotarnica ačasta curat dovedeşte că ace uliţă deschizându, au dato în drumul cel mare. care mergi pe di la vale de locul lui Calmoţki ce au fost a lui Şoroagă zăcând că au pus piatră din gos de casa lui Vasili Mărgineanu, ci era pi locul bisăricii, şi foarte bine să alcătuieşte cu hotarnica pi acei opt stânjani ci sau fost dat lui Gavril Ciubotariu, tiind făcută cu puţân mai înainte, şi zăcând că ace bucăţă de loc sau dat lângă straja, Mărginenilor din drumul cel mare supt costişa râpilor, care să înţalege că până unde sau împlinit acii opt stânjani până acolo era şi râpa şi acolo era şi straja, căci hotar-nica vorbeşte numai pentru marginea locului cea di la vale, ce merge până în pâraul râpilor, iar la marginea cea de la deal nu vorbeşte nimica de pâraul râpilor, înfundându-se locul în coada râpilor undi nu mai era pâraul, şi pe lângă aceste să potriveşte şi mărturie preotului Ioniţă Pralea şi acelorlalţi bătrâni ce au dato prin carte de blăstăm apoi fiind că de la piatra ce au pus din gos de casa lui Vasile Mărgineanu, hotar-nica bisăricii mai în sus numai în vorbă arată că uliţa era deschisă, iar vreo altă mă-sură la locul bisăricii până unde mergi spre apus nau făcut. În destul d'spre partea aceia sau încredinţat dmlor din scrisorile pe locul lui Calmoţchi ce sânt arătate mai sus, pe care loc curat îl arată zăpăşul că esti între sfete Neculai şi între Prepadoamna

Paraschiva, cum și carte domnească îl lămurește, că este între două drumuri mari, adică a Neamțului și a Botoșănilor, precum sau arătat și mai sus, dovedind dmlor și groapa pivniții ci făcuse acel Nedelcu vataș, care să afie cuprinsă în ograda clucerului Ioan Gane și măcar că scrisorile sale nu sau văzut, scriinduisă de către divan în câțiva rânduri ca să li trimată. Dar însuși prin răspunsul său din 4 a trecutii luni Iunie ce au făcut către divan că nu poate a li trimite, aflândușă în mănăstire Slatina, arată că are îndestul scrisori, și fiind acel loc trecut prin câteva mâni cu vânzări, zapisăli scr'u tot până în uliș. Apoi afară de dovezile arătate dmlor că mai în urmă sau evit și altă dovadă adică o hotarnică din 1780 Noem. 15 iscălită de Neculai Grosu și Ștefan Cio-gole vornicil de poartă, și de mahalagii pusă și pecetea porții pe un loc ci au fostu a unui Gheorghe Gațe, care acum este a dmsale doftorului Evstatie. alături pe din sus cu locul casălor dumsale spat. Ioan Canano, de la drum, în dreptul bisăricii Prepa-doamna Paraschevei, care le arată că stă cu capătul cel de la deal în drumul Păcu-rariului, unde sau pus și două pietre în colțuri, și cercetândușă acum de Vasile Bucur vornic de poartă au aflat atât pietrele acele despre drum cât și măsurile de giur îm-pregiur cu palma ci este arătată pe hotarnică, și mai prisosăște dintratele pietre până în podul ce sau făcut acum la colțul din sus 3 stânjani 2 palme, la colțul din ȝos din-spre casăle dmsale spat Ioan Canano 3 stânjani care iarăși îndestul dovedește că cu 27 ani mai înainte umbla drumul pe acolo, petrivit cu Iulia gropii pivniții, ci făcuse acel Nedelcu pitar, pe care cartea domnului Grigorie Calimah Vodă, o dovedește că era fă-cută în drum. Și din toate acestea curat și fără îndoială sau dovedit că locul pe care numitul băcal au făcut dughenile este drept a bisăricii sfântului Nicolae. Arată dmlor că au măsurat și locurile ce au avut acel Ion Ciubotariul atât acei 8 stânjeni cii cu-prinde hotarnica din 1766 care sânt cumpărați de numitul băcal, cât și locul ce au fost a preotului Ioan după hotarnica din 1727 care locuri amândoaă sau făcut supt stăpâ-nirea Ruxandei Corboae nepoata celui Gavril Ciubotariul și împlinindusă suma stân-jănilor ce să cuprind în hotarnice, după pietrele ce sau găsit de față mai rămân la dial 16 stânjani până unde este acum așăzat podul ulișii, pe care îi pret nderisește numita bisărică după dovezile arătate cum pre largu arată la mărturia dumlorsale care este din 25 a trecutii lui Iunie a anului curgătoriu. După care întrebândușă de către noi pe nu-mitul băcal ci are mai mult să răspundă, au dat răspunsu că la știința sa au fostu că dughenile leau făcut pe drept locul său ci lau cumpărat de la Gheorghie Păslariul și deci epitropii au știut că acolo este iocul bisăricii di ce lau îngăduit, și nu iau zis ni-mica în curgire de 7 ani. Dar cu acest răspuns al său nimică nu sau putut agluta, în vreme ce Epitropii sau îndreptat că hotarnica bisăricii fiind pierdută acum sau găsit, cum și celelalte dovezi fiind la mâni străine acum sau evit, și dindată ce sau evit au cerșut bisărica dreptate sa, ci mai ales a lui datorie era a fi cu priiighere spre lămu-rire locului ce au cumpărat, a urma după pravilele pământului, cu facere de publicație, și cu cercetare de hotarnici, ca să știe ce au cumpărat, și când ar fi urmat aceste cell ce sau doșloșit acum, să pute doșloși atunci și era ori spre siguranția lui, sau spre dreptate acelora ce ar fi avut protomisăș a răscumpăra, dar el nu numai că aceste nau urmat, ci mai ales să cunoaște, că cât au putut au fugit de dânsule, neiscălinduș za-pisul nici de mahalagii, socotind că cu trecerea vremii va rămâne statornicit, di care urmare a sa nu numai că nu să cunoaște de bună credință, ci mai ales de vicleșug și tot acela ce zădește cu vicleșug pe loc strein, după pravilă perde zidirea sa. câștigându cel cu locu, și asămini să cădea și pentru dânsul. dar ȝudcata împotriva pravilii cu milostivire asupra lui hotărăște ca nu numai să nu peardă zădire și venitul cu care sau folosit în șapte ani, ci încă pentru toate acele binală săi de bisărica 3000 lei și în veți

să rămăe a bisăricii ca pe un loc ce sau dovedit drept al ei, dăndusă de la noi și a-
 časta carte de ăudacată, iar *nemulămindusă săș rădice binalele.*

1807 Avgust 8

Veplămîn Mitropolit Moldaviei

Costachi Ghica logofăt

Manolachi Conachi logofăt

Dim. Roset vel logofăt

Balș logofăt

Th. Balș vornic

Neculai Dimachi vornic

... vornic

... postelnic

Ștefan Balș vornic

Cost. Paladi vornic

Alexandru Ianculeu vornic

Iordachi Ghica vornic

Grigori ... vel vornic

Sturza visternic

D. Bogdan vornic

sau trecut în condica

Matei Costin clucer

În dos: Carte de giudecată de la preasfinția sa părintele Mitropolit și de la toți
 boerii Moldovel pentru pricina dughenilor ce au zidit Anton bacalu pe locurile Sf. Ne-
 culai și sau dat rămas

1807 August 8

XXX. Iune 25 Iași. Mărturie hotarnică a locului bisericii Sf. Neculai, și alegere lui despre
 vecmi.

Facem știri cu aciastă a noastră mărturie hotarnică că la divan au dat jălobă dmlor
 epitropi a bisăricii sfântului Nicolae ci este aici în Iași la mahalaoa Muntenimii făcând
 arătare că scrisorile biserici pe locurile ce împrejur liau avut dăruite dela citorii săi
 prăpădindusă din nepurtarea de grijă a celor mai din vechi citori ai săi, de când sau
 pus în bună stare acest sfânt lăcaș zădindusă din temelie de piatră, indestu'ă silință și
 pentru dovedirea lozurilor de pe împregiur, după câte scrisori sau găsit a bisăricii și
 pe la megieșii împregiurași, cât dintre alte părți sau pus la cale, îndreptândusă hotarăle,
 neavând acum cu alți pricini, iar parte sau margine locurilor de cătră amiazăzi hotă-
 rândusă alături cu drumul mare ce vine de la Păcurari și intră în Iași, unde de la
 vale de drum din vechime fiind o mare răpă numită după vremi cu multe nume, din
 pricina curgerii apilor de la deal. ace răpă câte puțin sau tot mâncat cătră drum, și
 drumul ferindusă de răpă sau suit cătră locul bisericii, apoi nu de multă vreme un An-
 doni Bineca băcal, carele mai din gios având o căsuță cumpărată alături cu ulița ci
 să coboară în Iași la foișoru au năvălit cu impresurare de șau făcut niște binale pe
 locul ce mai rămăsese a bisericii piste drumul nou, și pe margine drumului vechi, cât
 mai rămaseră cătră pomenita răpă, deci fiind că după stare și îndreptare ce sau luat
 acum drumul să află dovedit pe dreptu locul bisăricii, au cerut dmlor epitropi să aibă
 dreptate sfânta b'serică, adică de vreme ce din drept locul său, biserica au lăsat după
 trebuința obștiei umblarea drumului în curmeziș de patru stânjeni ci fiind noi rânduiți
 a face cercetare și îndreptare am mersu la starea locul și intrând în cercelare aăt
 scrisorilor ci are biserica, cât și celor megieșite, scrisorile bisericii sunt aceste.

— O mărturie hotarnică din ani 7278 Mart 3 iscălită de Costandind Gândul șar-
 trar și Carpu Piclorogă I Teodor Lupul vornici de poartă și de alți mahalagii, prin care
 să cuprinde în ce chip au măsurat locul numit bisăricii cu stânjin de optu *palme*
proaste, adică din păretele bisăricii dispre miază noapte spre casa lui Ioniță bașciauș
 până în zaplazu sau aflat 13 stânjani și dispre casa lui Tuduri vornic de poartă (care
 acum este a Culcerului Grigoraș) adică spre răsărit sau aflat 15 stânjani și de la vale
 spre amiazăzi dinspre casa lui Ion vatavu arată că merge până în uliță, unde am cu-
 noscut că nici o impresurare nu are locul bisăricii de către nime, am cercetat și pentru

ulița, și după un zapis a unui Ioan Cazan cei zic Fumoaie arătătoriu că locul lui era latul 12 stânjani până în uliță, au măsurat acei 12 stânjani, din zaplasul lui Pavel Bantăș (care acum este al meu mai jos iscălitul Costachi Canta vornic) asupra uliții și iau mai dat pol stânjan, după mărturisirea oamenilor de atuncea lăsând și acea uliță (a cărie nume nul arată) de patru stânjani proști, iar despre apus nici fac măsură, nici arată până unde merge locul, nici cu cine să megieșește.

O mărturie din 13 a trecutei luni Maiu a anului curgătoriu, a preutului Ioniță Prale de la biserica sfinților Patru zeci de mucenici, la vrâstă ca de 60 ani, carile au fostu preot și la aciastă biserică a sfântului Nicolae i a lui Petrea izbașă de harem la vrâsta ca de 70 ani și a lui Mihalachi Ciubotariul cu asămine vrâstă, carii prin carti de blăs-tăm au mărturisit că drumul pe unde este acum podul lau apucat înainte vreme mai la vale adică cam pin casa ci esti acum a lui Stoica Crăciumariul făcută de vro trei ani, și cu totul pe dinafară dughenuța ce au făcut numitul băcal, mutândușă drumul din pricina răpei în locul numitei bisărici ca trii drumuri, și că pe unde este ograda numi-tului băcal, au fost și livadă îngrădită, care au căzut în răpă, măcinândușă asupra bi-serici din vreme în vreme, iar scrisorile pe locul lui Manolachi Calmoțki cel are soția sa chironomic de la tatăl său săvârș'tul pitar Ioan Cerchez care să megieșește cu locul numitei bisărici pe din sus și dispre apus piste drumul Botoșanilor sunt acestia.

— O copie de pe un zapis din ani 7232 F.vr. 2 adevărit de preosvinția sa părințele Mitropolii ul, cu cuprindere că un Vasile Cioară cu soția sa Ilinca, fata lui Gheorghii Giurgiul, au dat dănie *preotului Ioan Cogălnicianul* și preut săi sale Safta, un loc de casă în maha aca Muntenimei între sfete Neculae de sus, și in're Prepadoamna *Paraschiva cia noai*, arătând măsura lungului din țântirimul bisăricii Prepadoamna Parasch'vei în gios până în locul răpei dispre sfete Necolae 60 stânjeni domnești și latul 35 stânjani și zicând că unde să va afla zapisul cel vechiu și hotărnicia locu'ui să nu să fie în samă fiind furate.

— Altă copie iarăși încredințată di pi o carte a domnului Grigorie Ioan Calimah Voevoda din anii 7270 Dekv. 18 cu cuprindere că jăluind un Vasili Șoroagă maz'il din Iași, pentru locul de sus arătat cel are de cumpărătură, cari merge din ținterimul bi-săricii Prepadoamna Paraschivei și pân în malul râpii, și între uliți ce mergu drumu-rile cele mari și pe de o parte și pe de altă parte, cari este măsurat cu stânjenul, și că peste uliță dispre Bahlui având casă și crâșmă un Nedelcu Vătavu (care acum să află a clucerului Ioan Gane), nu să îndestulasă acel Nedelcu Vătavu, că cu crăcma lui intrase în ulița di să mai mutasă drumul pe locul lui Șoroagă, ce încă luând vornic de poartă săș hotărăscă locul carea să treacă și pesti uliță, și rându'ndui pe răposajii Inochentie Episcopul de Huși și Ioan Bogdan fiind vel logofăt de au cercetat la fața locului, au aflat că fără de cale umbla acel Nedelcu să treacă piste ulița drumului în locu, lui Șoroagă, unde nu avea nici o dreptate, întărindusă lui Șo oagă ca săși stăpă-nească locul în pace după dresăle lui, cum pre largu arată carta domnească și măcar că în zapisul de sus arătat la măsura lungului zice până în coada râpii, fără să po-menească de drum, dar carte această domnească faci curată alegire că locul lui Șoroagă au fostu între două drumuri mari, adică între drumul caril pomeneste despre Bahlui și mergi pi la capul râpii, care acum îl numescu ei drumul Neamțului și a Săretiului, și a Păcurariului și întracel drum să razămă locul lui Șoroagă, cu margine ca despre am'azăzi, și acel cuvânt al capului râpii, fără a pomeni de drum lau pus după prostime de atunci, căci drumul niciodată nau putut să umble piste răpă, ce pi la capul râpii și totdeauna trebuința lau cerut a fi la locul acela, iară celalant drum este drumul Bo-toșanilor, în care să razămă locul lui Șoroagă cu capătul cel dispre răsărit, și amândoa drumurile curat să înțelege că să împreună drept capul râpii și după vremei măcinân-

dusă răpa liau stricat pe amândoa suindule la dial, cum și scrisorile ce au arătat Ruxanda Corboae și clironomii lui Gavril Ciubotariul, aşăjdere și Andoni băcalul sânt acestea :

— O mărturie hotarnică din 1766 Mai 8 de la Tuduri Lupul vornic de poartă pusă și pecetea porții cu cuprindere că din poronca domnului Grigore Alexandru Ghica Vvod. rândnindul răposatul Manolachi Costachi fiind vel logofăt, după jaloaba lui Gavril Ciubotariul săman agescu, cu cerire ca săl miluiască cu o bucată de loc în târgul Iașii 'a mahalaoa sârbască, lângă răpa cea mare, ci este lângă strajă mărginilor din drumul cel mare supt costișa râpii săș facă o căscoară să să odihnească, au mârșu la ace bucată de loc și strângând pe împregiurași pe cari îi arată anumi, toți au mărturisit că pe ace bucată de loc nici odată nau fost casă, și puind o piatră dispărțitoare dispre locul preutului Ioan, au măsurat cu stânjăn de optu palme, cu palma ci esti pe hotarnică alăture cu drumul în sus costișa pe malul râpii și unde sau împlinit optu stânjăni au pus altă piatră hotar, iar de la vale merge până în părăul râpii, cum pre largu arată hotarnica.

— Un zăpis fără veleat și lună de la Gavril și soția lui Ilinca și fii lor, prin care au dat acel loc frăținșau Tomii i soții lui Catrina și fiilor lor ca săl stăpânească întocma după hotarnica de sus arătată.

— Un zăpis din 7285 Noem. 20 prin care acel Toma Ciubotaru cu soția lui Catrina iarăși acel loc cu casă lau vândut frăținșau lui Gavril Ciubotariu și soției sale Ilincăi drept 60 lei, arătând că este în vale strâmbă de la vale de margine peste drumul cel mare al Păcurariu'ui la Muntenimea de sns, cum pre largu arat zăpisul.

— Alt zăpis tot din rac 1 an Iulie 12 prin care Gavril Ciubotariul cu soția lui Ilinca au vândut ace casă lui Gheorghe Păslariul drept 80 lei.

— Alt zăpis din 1800 Mai 1 de la Gheorghii Păslariul, i soția lui Maria și fii lor Costandin și Ilinca, prin care tot ace casă au vânduto numitului Andoni Bineca băcal drept 510 lei arătând că locul casei să hotărăște pe din sus cu drumul cel mare a Păcurariului iar pe din gios împregiur în hotărăște răpa, cum pre largu arată zăpisul.

— Țădulă d'n 1801 Mai 27 de la boerii gindecători ai dipartamentului al doi'e cu cuprindere că după giudecata ce au avut Maria lui Gheorghe Păslariul cu numitul băcal pentru casa de sus arătată, zicând numita femeie că în vreme ce au vândut casa cu bărbatui ei, ar fi mai oprit o bucățică de loc, din locul casii în margine unei râpi, afară de cuprindere zăpisului vânzării ; în care zăpis nevăzândusă scris nemica pentru ace bucățică de loc au rânduit spre cercetare la fața locului pe Gheorge Tăutul vornic de poartă, carele prin înștiințare ce au făcut în dosul acel.iași țidule arată că cercetând nau mai rămas loc afară di cuprinderea zăpisului vânzării, și tot întru aceeași țidulă la 6 a lui Iunie a aceluiași an hotărăște dipartamentul ca să stăpânească numitul băcal tot locul după cuprinderea zăpisului vânzării.

— Sau mai văzut la mâna Ruxandei Corboae i și altă mărturie hotarnică că din 7277 Mart 23, de la Antohie Luța și Neculai Luța vornici de poartă pe alt loc ce iaste alăture pe din gios de locul acesta, care au fostu a unui preut Ioan de la numita bisărică a sfântului Nicolae cumpărat de la o Catrina Buchiloea, arătându-i măsurile de gi r împregiur, care loc la anul 1774 Mai 6 un preotul Nicolae fișor acelui preutului Ioan, prin zăpisul său lau vândut lui Gavril Ciubotariul și de la Gavril Ciubotariul au rămas cu clironomii la numita nepoata sa Ruxanda Corboae, și pentru amândoa aceste locu i în trecutul an 1806 Iuli 10 din poruncă sau făcut cerce are la fața locului de izbașă Stoica Comișăscul după cuprinderea hotarnicelor cum pre largu arată mărturiia sa.

Deci după ce am văzut scrisorile arătate cercetând întâi după hotarnica numitei bisărici măsurile acele doaa spre miazănoapte și spre răsărit lam găsit întocmai și despre acele părți nu iaste nici o pricină, iar la parte de cătră amiază de la vale despri

casa lui Ioan Vataavu fiind că răspunde până în uliță, și după ce acei de atunci hotarnic; prin mărturiia lor arată că au fost rânduiți a cerceta atât pentru locul numitei bisărici, ce să impresurară de cătră o samă de mahalagii cât și pentru ulițile cele vechi ce să cuprinseră în gardurile unora din mahalagii și după ce au făcut acolo doaă măsură a locului bisăricii atât spre miazănoapte cât și spre răsărit, apoi mai cu deadinsul am stă-tut de au deschis ulița aceia ce merge pe dela vali di locul bisăricii, începând a o deschide întocma din locul lui Enachi Sava, care acum iaste a fiicii sale pităreasa Eleana Climentoe, și mergând în sus tăind garduri și livezi de pomi, cari impresurară ulița până unde sau sfârșit locul lui Ion Vătavu, ce era de la va'e de locul numitei bisărici, din gios de casa unui Vasile Mărgineanu, ci era pi locul bisăricii am pus o piatră hotar dispre bisărică, și altă piatră am pus din vale dispre locul aceluia Ioan Vătavu, iar de acolo în sus arată că ulița era deschisă, și măcar că după răspunderea hotarnicii aciastă uliță să vede iarăși închisă la dial, impresurându tot aceia în urma hotărâturii, însă cât veni drept locul bisăricii rămâne ca în urmă săși caute bisărica, dar în destul ce hotarnica această curat dovedește că ace uliță deschizându au datu în drumul cel mare care mergi pe di la vali de locul lui Calmuțki ce au fost a lui Șoroagă, zicând că au pus puiatră din gios de casa lui Vasile Mărgineanu, ci era pi locul bisăricii, și foarte bine să alcătuește cu hotarnica pe acei optu stânjâni, ci sau fost dat lui Gavril ciubotarul fiind făcută cu puț'n mai înainte, și zicând că ace bucățică de loc sau dat lângă straja Mărginenilor din drumul cel mare supt costișa râpii, cari să înțelege că până unde sau înplinit acei opt stânjâni până acolo era și râpa și acolo era și straja căci hotarnica vorbește numai pentru margine locului ce de la vale că mearge până în părăul râpei, iar la marginia cea di la deal nu vorbește nimica de părăul râpii înfundându locu în coada râpii, unde nu mai era părău ; și pe lângă aceste să potrivește și mărturiia preutului Ioniță Prale și a celorlalți bătrâni ce au dato prin carte de blăstăm. Apoi fiind că de la piatra ce au pus din gios de casa lui Vasile Mărgineanu, hotarnica bisăricii mai în sus numai în vorbă arată că ulița era deschisă, iar vreo altă măsură la locul bisăricii până unde merge spre apus nau făcut, în destul ca despre parte aceia neam încredințat din scrisori'e pe locul lui Calmuțki ce sânt arătate mai sus, pe care loc curat îl arată zapisul că iaste între sfeti Nicolae și între Prepadoamna Parascheva cum și cartea domnească îl lămurește că este între doaă drumuri mari, adică a Neamțului și a Botoșanilor precum am arătat și mai sus și am dovedit și groapa pivniți ci făcuse acel Ned Icu Vătav, care să află cuprinsă în ograda clucerului Ioan Gane și măcar că scrisorile dmisale nu leam văzut scriinduisă de către divan în câteva rânduri ca să le trimită ; dar însuși prin răspunsul d n 4 a lunii aceștie ce au făcut cătră divan că nu li poate trimite aflândușă în mănăstire S'atinii, arată că are îndestule scrisori, și fiind ac-l loc trecut prin câteva mâni cu vânzări, zapisăle scriu tot în uliță. Apoi afară de dovezile arătate mai în urmă sau ivit și altă dovadă, adică o hotarnică din 1780 Noembrie 5 iscălită de Neculai Grosu și Ștefan Ciogole vornicii de poartă, și de mahalagii pusă și pecetea porții. pe un loc ce au fost a unui Gheorghi Gage, care acum este a doilorului Evstatie, alături pe din sus cu locul casă'or dumisale spatar Ioan Canano de la vale de drum în dreptul bisăricii Prepadoamnei Paraschivei, care loc arată că este cu capătul cel de la deal în drumul Păcurariului, unde au pus și doă petre în colțuri, și cercetândușă acum de Vasile Bucur vornic de poartă ; au aflat atât pietrele acolo dispre drum, cât și măsurile de giur împregiur cu palma ci este arătată pe hotarnică, și mai prisosăscu dintraceli pietri până în podul ce sau făcut acum, la colțul d'n sus trei stânjâni și doă palme și la colțul din gios dispre casăle dumisale spatar Canano trii stânjâni, care iarăși îndestulă dovadă esti că cu 27 ani mai înainte umbla drumul pe acolo potrivit în linie gropii pivniții ci făcură acel Nedelcu

Vătav, pe care carte domnului Grigorie Calimah Vvod, o dovedești că era făcută în drum, și de toate aceste curat și fără îndoială sau dovedit că locul pe care numitul băcal au făcut dughenile, esti drept a bisăricii sfântului Nicolae.

Am măsurat și locurile ce au avut acel Gavril Ciubotariul atât acei optu stânjăni cii cuprinde hotarnica din 1766, care sânt cumpărați de numitul băcal. cât și locul ce au fost a preotului Ioan, după hotarnica din 7277, cari locuri amândoaă sau găsit supt stăpânirea Ruxandei Corboaei nepoata acelui Gavril Ciubotariul, și împlinindusă soma stânjănilor ce să cuprind în hotarnici, după pietrile ce sau făcut de față, mai rămân la deal alături cu râpa șasesprezăci stânjăni, până unde este acum aşăzat podul uliții, pe cari îi pretenderisăști numita bisărică, după dovezile arătate, din care socotim că este cu cuvință a să lasă o bucaă de loc slobod, unde au fost straja marginii, pentru deșertarea gunoallor orașului în râpă, și precum am aflat și an dovedit, am dat această mărturie la numita bisărică a sfântului Nicolae împreună cu harta inginerească de stare locului.

1807 Iunie 23

Dimitrie Sturza vornic

Vasile Roset vornic.

Costachi Canta vornic.

Obs. Documentele de la No. XIV-XXIX ne-au fost comunicate de dl. N. A. Bogdan.

XXX. 7273 (1765). Iule 16. Iași. Safta Dragomiriasă, cu fil săi, vinde cu 6 lei, bani gata, o casă cu loc cu tot, lui Nicolaiu Talpu săman gospod.

<Copie> scoasă depe zapis vechi din veleat 7273 Iule 16.

Adică eu Safta Dragomiriasă, împreună cu fii mei Ioniță și Neculaiu datam zapisul meu în mâna lui Neculaiu Talpu Săman g[os]pod, precum să să știe că iam vândut o casă cu loc cu tot, și între Ion Telebet și dela vale de Chirilă și mergi în sus păr[ă] în casa fecorului Țugulei și de la dial păr[ă] în drum și dela vale păr[ă] în Căcalna: și am vânduto peb ani gata 6 lei bani gata, săi fie ocină și moșie lui și f[ici]orilor lui. Iar de sar sculă cineva să o întoarcă, câtă cheltuială sar face, să fie toată despre mine și pentru credința neam pus și degițile.

Eu Safta Dragomireasa.

Eu Ioniță am pus degitul.

Eu Neculaiu brat ego am pus degitul.

Eu Măricuța mam întâmplat față.

Eu Micul mam întâmplat față.

Eu Grigoraș mam întâmplat față.

Eu Diiacnul Gavrilă am scris cu zisa lor.

Această copie sau scris de mine (indiscifabil) Căp[i]ț[an]za [de] darabani.

1797 Iule 28.

XXXI. 1778 Iunie 5 Iași. Mărturie hotarnică a locului de case a nepoților lui Matei, din Muntenime lângă zidul Sf. Spiridon.

Fac știre cu aciastă mărturie hotarnică din luminata poroncă pre înălțat domnului nostru, mărie Sa Costandin Dimitrie Muruz Vvoda fiind orânduie de dumnjalui Vasile Razu vel logofăt, ca se mergu la mahalaoa Muntenimei... la un locu de case a preotului Matei ce au fostu la biserica Vovideanie, care locu iaste la fața locului ce merge pe din dosul mănăstirii svântului Spiridon, în colțul de la dial despre răsărit, deci dup(ă) poruncă mergând la numita mahala la starea locului, fiind faț Contandin diiacul ot vist, i Sandul devte o psaltul de la Curte gospod. nepoții și vechilii preotului Mat^oei, am

strânsu mahalagii împregiurași, anume preotul Vasile Narta răzăș, i Maria femela Lupului ĉubotar răzășe, i ginerile ei Costandin treti comis, și lordache mazil mahalagiu și fiind aceștia de față, am întrebat pe nepoții și vechilii preotului Matœei, ca se nea arâte cu ce trage preaotul Matœei acest locu de case la stăpânirea sa, și iai niau arătat întâi o hotarnică din zilele răpousatului Mărie sa Ioan Matei Ghica Vvoda ce iaste din, leat 7263 Mart 16, în care scrie că răpousatul Radul Racoviță vel logofăt, au rânduit pe Ștefan Popăscul i Tanasă Meleghie i Ioan Meleghii vornicii de poartă și Simion Cheșcoricar de au hotărât acest locu cu pietre hotară în sămni. Al doile au mai arătat și o anafora tot de la rapousatul mărie sa Ioan Matei Ghica Vodă din liat 7263 Mart 20, întârlă cu pecete mării sale, în care scrie că mărie sa au dat danie și miluirea acestui locu de case preaotului Matœei fiindu locu gospod. Al triile au mai arătat și o carte de giudecată din 1767 Mai 7, de la dumnealor veliții boerii ai divanului ce iara la ace vream, fiind iscăliți dumnia'ui Ioan Palade vel logofăt, i dmlui Balș vel vornic, i dmlui Costandin Sturza vel spatar, i dmlui Costache Conachi vel ban, intru care arată că sau giudecat înainte dumllorsale preaotul Matœei, cu Lupul Ciobotariul pentru o hudițe, ce era la vreme aceia pintre locul casei preaotului Matœei, și pintre locul casei Lupului Ciobotar, pe care hudițe umbra Lupul Ciobotariul să o cuprindă cu îngrăditura ogrăzii lui și de la ġudecata divanului sau dat rămas pe Lupul Ciobotar hotărând prin carte de ġudecată că nici Lupul Ciobotar nici preotul Matœei, se nu se întindă cu gardul ogrăzilor lor pe locul hudeții, ce să fie hudița de doi stânjeni, pintre locul casei preotului Matœei, și pintre locul casei Lupului Ciobotariul deschise pentru mergirea și umblarea mahalagii'or, și după dovezi și mărturii ce am văzut am făcut și eu stânjenu de opta palme cu palma ce am văzut în hotarnica veche a numiților vornici de poartă de mai sus pomeniți. și dintr-o piatră hotar vechiu ce sau găsit din sus lângă gardul ogrăzii preotului Vasilie Narte în marginea uleiții ce merge pe lângă zidiul svântului Spiridon, am purces cu măsura în ġosu fața locului (șters uleiții) alătore cu ulița pâra în marginea drumului ce să pogoară de la târgul boilor la vale sau aflat 14 stânjeni, și am pus piatră hotar în dreptul porții lui lordachi, Mazilul, și de acole am mersu cu măsura la dial alătore cu drumul ce să pogoară de la târgul boilor pâra în locul Mariei femeii Lupului Ciobotar sau aflat 14 stânjeni, însă cu doi stânjeni a hudeții după cum arată la carte de ġudecată de mai sus pomenită, cari acești doi stânjeni a hudeții sau afat cuprinși de Costandin treti comis ginerile Mariei femeii Lupului Ciobotar, cum și cinci palme din locul preotului Matœei, cu ġiumătate de bordeu ce au făcut Costandin treti comis pe locul hudeții acelor doi stânjeni, și am pus piatră hotar în marginea hudeții dispre locul Mariei femeii Lupului Ciobotar din ġios dispre răsărit, și de acole am mersu cu măsura fundul în susu prin ograda Mariei femeii Lupului Ciobotar can cheziș pâra în locul preaotului Vasilie Narte sau aflat 14 stânjeni, și am pus piatră hotar supt gardul ogrăzii preaotului Vasilie Narte, și de acole am mersu cu măsura la vale alătorea cu gardul ogrăzii preotului Vasilie Narte pe din susu, asupra zidiului mănăstirii svântului Spiridon, pâra în piatra hotar vechiu ce sau găsit în marginea uliții, de unde am purcesu cu măsura întâiu sau aflat 14 stânjeni, însă cu doi stânjeni a hudeții, după cum arată mai sus, și iarăși din acești doi stânjeni a hudeții un stânjen din locul hudeții sau aflat cuprinsu de ginerile Mariei Lupoae, Costandin treti comis cu o parte din grajdiul ĉau făcut, și iarăși am pus piatră hotar în capul hudeții dispre apus, care disparte locul Mariei femeii Lupului Ciobotar, de locul hudeții și după alegire și hotărâre ce am făcut acestui locu am făcut și aciastă mărturie hotarnică la mâna lui Costandin diacul ot visterie i la mâna fratelui seu Sandul deftero psalt (псалт) de la biserica gospod, nepoți de frate și vechilii preotului Matœei, a căruia iaste locul aceștia

după dovezii și scrisori ce am văzut, carea scriu și numescu tot pe preotul Matœi, întru carea mărturie sau pus pecete porții gospod și am iscălit.

1778 Iunie 5.

Vidrașcu Canțir vornic de poartă (l. peceții porții gospod на дну 1718.).

Eu preotul Vasilie mam întâmplat la acea hotărâre mahalagiui și sânt martur.

× Eu Iordachi Eșanul mazil mahalagiui am fost față la hotărât, și neștind carte mau iscălit diacul ce au scris hotarnica cu zisa mea și am pus degitul,

Vasile Codr'anu diiac am scris cu zisa vornicului de poartă în divan gospod.

XXXII. 7243. *Mai 8. (1735) Iași*, (regeste). Pe pivnița din Iași din Cizmărie ce a fost a lui Stamate postelnicul.

„O pivniță de piatră și cu loc de dugheană pe dânsa și cu alt loc de alie doadă dugheane alătura cu pivnița în *ulița Cizmăriei*, carea să hotărâște pe din sus cu locul mănăstirii Dancului și din ȝos cu locul mănăstirii Ocnei și despre apus cu locul lui Năstasă vornicul; carea pivniță și cu tot locul ei au fost a lui Stamate postelnicul, cumpăratură de la Andrei Abăza camaraș, iară lui Andrei Abăza iau fostu cumpăratura de la ȝupăneasa lui Iacomi visternicul; și după moartea lui Stamate postelnicul au rămas aciastă moșie a fiului său Ilie păharnicul și după urma lui Ilie păharnicul au rămaș a fiusău Ioniță căpitan, care acest Ioniță căpitan însurândușă în țara rumânească au triimes pe ȝupăneasa Catrina Merișanca ca să caute toate moșiile lui Stamatie postelnicul aici în țara Moldaviei; și acea ȝupăneasă cu fiusău Șarban au scos acea pivniță la vânzare cu tot locul ei și întâiu au fostu cumpărato Gavril Puiul cizmaru, iar apoi Toader Palade vel visternic, fiind neam cu Stamate postelnicul de pe ȝupăneasa dumisale, domnița Anița și nau îngăduit să încapă moșia la mână străină și cerând dreptate la Măria sa Costandin Neculai Vodă i sau dat giudecată de au întorsu banii lui Gavril Puiul cizmarului și toate cheltuiiale, ce cheltuisă cu pivnița, însăși pivnița care au făcut (loc gol) lei și au dat toți banii în mâinile lui Gavril Puiu pe care i sau și întărit cu ispisoc de la Măria sa Costandin Voevod din leat 7243 Mai 8“.

XXXIII. 7242 (1735), (regeste). Mărturia hotarnică a pivniței vist. T. Paladi.

„Un ispisoc iarăși de la Maria Sa Costandin Voevod din leat 7243, scriind că fiind împresurat acest loc de cătră călugării de Ocna necăutândușă de multă vreme de neamul lui Stamate postelnicul, ce au rânduit pre Toader Stârcea i Mihalachi Pătrău i Gavril Pilat vornicii de poartă și pre Dumitrașco Mustea diiacul de cămară, de au mărșu acolo la mahala și cu oameni bătrâni mahalagi au ales acest loc a pivniții și a dughenilor și lau măsurat și au aflat în fruntea locului la uliță despre pod din locul Dancului păra în locul mănăstirii Ocnei 11 pași și pasul de 6 palme și sau pus pietre la pod la uliță și din dosul dughenilor la mijloc 10 pași și 4 palme și la fund despre casa lui Năstasă vornicul 9 pași și 2 pa'me; iară în lungu din pietrele despre uliță păra în ograda lui Năstasă sau aflat 17 pași cu un pas ce sau aflat că lau cuprins Năstasă vornicul în ograda lui și sau și întărit pe acea hotărâtură să stăpânească locul“.

XXXIV. 7242 (1734), regeste. „Un zapis de la Șarban postelnic, feciorul lui Ioniță căpitan cu care au vândut el această moșie lui Gavril cizmaru din leat 7242,

XXXV. 7173 (1665), regeste. „Un ispisoc de la toată boerimea din leat 7173 scriind că înaintea lor au cumpărat Stamatie postelnic niște dughene gata cu pivniță de piatră și cu tot locul lor de la Andrei Abăza ce au fost cămăraș pe *ulița ciubotărească* drept 300 lei.

XXXVI. 1741 April 10, (regeste). „O vie pe locul mănăstirii Cetățuia danie d: la Ezechiel egumenul de Trei Sfetitele finei sale de botez Ilenei, fiica dnmsale Toader Paladi vel visternic, mărturisind egumenul la zăpisiul lui că asiastă vie au cumpărato pe drepti bani săi și au dat pentru pomana sa botezând pe această cucoană cu zăpis din leat de la Hristos 1741 April 10.

XXXVII. 7246 April 12 (1738), regeste. T. Paladi vist. schimbă un loc de casă și dughena din târgul de gios (*ulița schimbătorilor*) cu Mihai-spițerul.

„Un loc de casă în târgul de gios pre *ulița ce sau chemat mai înainte din zilele bătrâne ulița Schimbătorilor* care loc iaste între casa lui Vasile Jălenco și între pivnița lorgăi sin Ducăi și din fața *uliței merge locul în lungu pără în ograda mănăstirii Barnovschi*, cumpărătura dumisale Toader Paladi vel visternic de la Antohii feciorul lui *Mihaiu Spițeriu* și de la femeia sa Sanda fata lui Ioan Mandaca și a Catrinei fiindule și lor zestre de la maica lor Catrina și fiindu un loc stărpă neavând ei nici un folos sau socotit ei amândoi din bună voia lor au făcut schin.bătură cu dumniului vel visternic; datuiău dumniului vel visternic o sută de matce întrales și ei au dat dumisali tot locul acesta precum să va arăta în seamne; însă să știe că despre pivnița lorgăi ce o ține Iacomachi numai patru stânjâni de loc rămân a lui Iacomachi din locu, Anghelinei ce au vândut singură Anghelina lorgăi după zăpisă ce au arătat Iacomachi cari zăpisă scriu că au vândut din stâlpul părții sale o bucată de loc și după mărturia lui Hristodor, cumnatul lui Iacomachi, unde au mărturisit el șau arătat cau fostu hotarul ațelui loc denainte lui Vasile Buhăescul vtori (al doile) logofăt, ce au mersu acolo din poruncă gospod de au văzut șau socotit pricina acestui loc, numai acei patru stânjâni au rămas în stăpânirea lui Iacomachi, iară de la acei patru stânjâni înainte tot locul pără în casa lui Jălenco, care cuprînde.. stânjâni în fruntea uliței, lau dat dumisale vel visternicului și iau dat și scrisorile cele vechi ce au avut pre acest loc au făcut dumniului vel visternic pivniță de piatră și dughene, și schimbătura aciasta sau făcut cu zăpis din leat 7246 April 12.“

XXXVIII 7252 Iulie 15 (1744 , regeste. „Pre pivnița din târgul de sus a lui Neculai a Mănioaei.

„O pivniță de piatră cu tot locul și cu casă de aici *din Eșu din târgul de sus în dosul podului Hagioaei*, cumpărătură dumisale Toader Păladi vel spatar de la Anastasă Simion biv vtori jîtnicer cu zăpis din leat 7252 Iulie 15, în care zăpis scrie că această pivniță au fostu a lui Pavăl blănariul cumpărătură de la Neculai feciorul Mănioaei, iar lui Neculai iau fostu dată de *înmăsa* Mănioae osăbit de alți frați și cu giudecata divanului domnescu prețuindusă această privniță dreptu 600 lei sau dat lui Anastasă jîtnicerul pentru a lui drepti bani ce au avut a lua d: la Pavăl blănariul, și el încă scotînduo la vânzare și neafîndusă alți cumpărători au vânduto dumisale vel spătariului dreptu acei bani ce au avut el a lua și iau făcut plata d:plin întru mănule sale“.

XXXIX. 7251 *Februarie 22 (1743)*, regește. „Un zapis de la Pavăl blănariul din leat 7251 Febr. 22 scâiindu precum Pavăl blănariu au fostu dator lui Anastasă jicnicieriul cu 500 lei cu dobânda lor din zece unsprizece și giurădate pe un an, și trecând câțeva vreme neputând săi dea banii sau făcut cu dobânda lor 600 lei și neavând cu altă cu ce plăti cu gidecata divanului sau scos aciașă pivniță la vânzare și *strigând erainicul la târgu* au aduso mușterii la 600 lei prețul ei și cu acestu preț au dato lui Anastasie jicnicieriul pentru datorii ce au fostu dator“.

XL. 7244 (1736), regește. „Un zapis de la Andrei biv vtorii visternic împreună cu soțul său Anița din leat 7244, scriindu precum au vândut ei tot aciașă pivniță de piatră cu loc cu tot dreptu 300 lei lui Pavăl blănariul“.

XLI. 7237 *Mai 21 (1729)*, regește. „Un zapis de la Neculai feciorul Mănioaei din preună cu soțul său Safta, scriindu precum au vândut ei tot aciașă pivniță și o casă ce iau dat înmăsa drept 250 lei lui Andrei visternicul din leat 7237 *Mai 21*“.

XLII. 7244 *April 1 (1736)*, regește. „Un zapis de la Gavril Croitorul din leat 7244 April 1, scriindu precum iau dat Pavăl blănariul loc de o casă cu măsură trei stânjeni de lungu trei stânjeni de largu, de șau făcut o casă și să dea chirie pe an care să cuprindă tot pe acest loc a pivniței“.

XLIII. 7240 (1732), regește. „O casă gata cu tot locul *pe ulița mare și fața uliței despre răsărit în preajma Mitropoliei vechi*, cumpărătura dumisali Toader Paladi vel visternic de la Toma drept 200 lei cu zapis din leat 7240“.

XLIV. 7250 *Iunie 17 (1742)*, regește. „Un loc de casă cu pivnița de piatră *ce iaste pe ulița mare până în ulița strâmbă*, care din gios să hotărâște cu locul lui Toader Costachi biv vel spatar și din sus cu locul casei ficiorului protopopului Ioan Hadâmbul, și cu un loc de casă a lui Ștefan Radomirțchi, cumpărătură dumisale Toader Palade vel visternic de la Vasile și de la fratesău Toader, feciorii lui Mihalachi Dabija, nepoți de soră lui Costandin Holban medelniceriul, pentru că tâmplândușă de au murit unchiul lor Costandin Holban și neavându copii au rămas ei nepoții moștenitori și cu acești bani ce au luat pe aceste casă lau grijit după moartea lui, un zapis din veleat 7250 *Iunie 17*“.

Obs. Toate aceste documente, date în regește se găsesc în *Condica* de documente ale casei visternicului T. Paladi, ginerele lui Antioh Vodă Cantemir, de pe soția sa domnița Anița. *Condica* aceasta este un gros volum, legat în piele și e scrisă în 7254 Sept. 1 (1745) de Vasile Buhăescu biv vel pitar, cu acest titlu : „Catastih de toate moșiile dumisale Toader Palade vel visternic fiul dumisale Ion Paladi vel vornic, n pot lui Toader Paladi vel vornic, de toate n oșiile ce sânt drepte a dumisale, osăbit de alți frați ai dumisale, cumpărături și danii, precum sau arătat acum mai gios, care sau scos de pe scrisorile dumisale de Vasile Buhăescu biv vel pitar, la anul de la zidirea lumii veleat 7254-Septembre 1. (Surete ms. XXVII, 225-333).“

Condica are 140 file, din cari 3 file albe de la început și 40 file albe la urmă. Pe

fila 96, ultima scrisă, stă acea notiță, adaos la actele caselor și dughenilor din Iași : „Locul casălor din Eși au fost părințescu, dar cu voe maicii dumisale și a fraților dumisale lui Toader Palade vel visternic, au fost casă cu multă cheltuială, precum să văd și pentru ca să mai lărgescă locul au mai cumpărat un loc de casă de la Sandul, ispravnicul vornicului Iordachi căruia iam dat schimbu niște casă gata cu loc cu tot, cumpărate de dumnealui drept 200 lei de la Ștefan Ene șătrariul, *ce sânt la malul râpii cei mari* și iarăși au mai cumpărat și alt loc de la Moisa și Neculai feciori Manii, o parte din locul casăi lor drept 30 lei bani gata și leau făcut dumnealui și niște casă noăă precum să văd tot în prețul acestui loc, însă așa niau spus dumnealui vel visternic că casăle părințăști au fostu lăsate de părintele dumisale la toți frații, dar pentru părțile fraților săi li ar fi dat dumnealui câțiva bani :“

Documentele de la No. XXX—XLIV ne au fost date spre publicare de d. A. Băleanu profesor.

XLV. 7269 Mart 20 (1761) Iași. Hotarnica locului hărăzit de Ion Vodă T. Callmah, lui Ioniță Cuzil b, v, stolnic, făcută de trei vornici de poartă.

Facem știre cu această mărturie hotarnică : că din luminată poronca mării sale preînălțat domnului nostru Ion Teodor Vvoda : niau orânduit dumnealui Ioan Bogdan vel logft : ca să mergim aici *în târgu în Muntenime de sus de asupra Păcurarului : la un loc domnescu* : care loc lau dat Măria sa Vodă : danie dumisale Ioniță Cuzii biv vel stolnic : *care loc iaste drept domnescu* : pe care loc sau găsit și doai casă, și dumnealui stol., sau învoit cu acei oameni și au cumpărat acele casă cu bani ; deă după poroncă mergând noi acolo am făcut stânjăn domnescu de opt palme : și am măsurat întâiu capul locului de la dial : den piatră hotar ce sau pus întâiu alături cu drumul în sus până într-o piatră ce sau pus hotar, și sau aflat stânjăni 50 și *de acolo la vale spre Bahlui* alătura cu locul dumis. *pitău Ioniț Râșcanul* ce este iar dat danie de la mările sa Vod, și până într-o piatră ce sau pus în capul locului de la vale ; sau aflat iaf 50 ; și de acolo drept în ăos capul locului de la vale despre Bahlui până întraltă piatră ce sau pus hotar sau aflat stânjăni : 50, și de acolo drept la dialu marginea locului pe din ăos până în piatra ce sau pus întâiu sau aflat iar stânjăni 50, și cu această măsură sau încheiat și sau hotărât cu stâlpi : tot locul acesta al dum., stol. ; și după alegire și hotărârea ce am făcut am dat și noi această mărturie hotarnică la mâna dum., stol : Ioniț Cuzii biv vel stol., cu pecetea porții domnești pusă ; și de noi iscălită.

let 7269 Mart 20 dni.

(ss) Chiriiac Poroschi vornic de poartă
Alexandru Hașiu vornic de poartă
Tanasă Meleghi vornic de poartă,

Obs. Actul privește casele d-nei S. Vârgoloci din str. Toma Cozma Nr. 7.

XLVI. 1780 Mai 21 Iași. Andrei cumpără cu 65 lei partea de loc de lângă bis., Sf. Teodor de la cumnatul său Chirica șlicar.

Adecă eu Chirica șlicar din preună cu soțul meu Ilinco și cu fiul nostru Dumitru făcutam adevărat și încredințat zapisul nostru la mâna dum., cumnatului Andrei și a soțului dumisali Mar'ei și a fiilor dumilorsăi, precum să știe că rămândune un loc de la părinții-noștri ce este alături cu locul caselor dumisale păh, Ispir : care acesta locu meu rămas mie Ilincăi și surorii mele Marii, și împărțindu cu aceasta loc cu suro-

reme Marie drept în doi, adecă gîmătate de locu au luat sorăme Maria, iar gîmătate de locu meu rămas mie pe parte de loc a surorime Maria şau făcut casă, iar parte me au rămas loc sterp, şi mie nedându-mi mîna ca să-mi fac casă, socotindumă eu de nime sălîită nici asuprită ce de a me bună voi lam vîndnt dumisale cumnatului nostru Andrei : şi surorăme Marii şi fiilor dumisale cu tocmală 65 lei adică şasezeci şi cinci de lei şi dăndumi banii deplin în mînule noastre lam vîndut ca să le fii drept ocină şi moşie dumisale, copiilor, nepoţilor, şi (s)trănepoţilor dumisale în veci, dăndu noi şi *zapisul cel vechiu acestui loc din velet 7230 Dekv*, la care aceasta tocmală a noastră sau întîmplat şi alţi oameni buni şi mahalagii cari mai gios şau pus şi degitele cari nau ştiut carte, iar cari au şt'ut carte sau iscălit cu mîna lor, şi noi încă pentru mai adevărată credinţa nem pus numile şi degitele ca să fie de credinţă.

αω π, Maiu 21

- × Eu Chirica soţ Ilincăi am vîndut cu voe me
- × Eu Ilinca soţu Chiricăi am vîndut cu voe me
- × Eu Dumitru fişor Ilincăi am pus degetul
- × Eu Sandul nepot Ilincăi am pus degetul

γεωργιον Αντωνιου, μαρτυρας

«Savva Răzmeriţi cupeş am scris acestu zapis cu zisa Chirică şlicar şi a soţului dumisali Ilinca».

Fu ΕΗΚΩ ΑΒΓΙΕΡ ΜΑΜΒ (sic) (Eu Enciu abager martur).

Obs. Acta Pelin, casele sf. Teodor Nr. 14,

XLVII. 1794 Febr. 2 Iaşi. M. C. Suţu Vodă întăreşte lui Manolachi Conachi vornic de aprozi locul luat cu schimb de la Episcopia Huşilor.

Cu mila lui Dumnezeu noi Mihail Constandin Suţul Voevoda domn ţării Moldaviei.

• Înainte domnii mei viind : al nostru cîstit şi credincios boeriu „dmlui Manolachi Conachi vel vornic de aprozi ; niau arătat o hotarnică : din anul acesta : Ghenar : 19 : iscălită de credincios boeriu nostru Şărbă Botescul biv vel sulger-i Ştefan Ciogole vornic de poartă, adiverită cu pecetea porţii gospod, întru care arată ; că din poronca domnii mele, fiind rânduiri, de al nostru cîstit şi credincios boeriu dmlui Ioan Cantacuzino vel logofăt ; ca să hotărască, un loc de casă a dumisale : vel vornic de aprozi ce are în mahalaoa Muntenimii de sus, alături pe din sus cu drumul Botoşanilor care loc mai înainte au fost a unui Mihalachi i Neculai, feorii lui Tănasă Sârbul suiulgiu, de la care cumpărîndul răpăosatul logofăt : Vasile Razul, mai pe urmă lau afierosit Episcopii Huşului, şi de la Episcopia lau luat acum cu schimbu dumnalui ; vel vornic, Manolachi Conachi. Deci rânduiri hotarnici arată că mergînd la faţa locului au chemat megieşii de prin pregiur, şi făcînd cercetare, sau aflat locul dumisale deplin slobod, fără de nici o pricină ; care loc fiind că au fost hotărât mai înainte, leau datu logofătul Toader Bontaş vechilul dumisale : vel vornic : o hotarnică iscălită de Vidraşcu Canţir vornicul de poartă întărită cu pecetea porţii gospod ; din leat 1779 Aug., 5 ; şi urmînd, pe povăţuire acei hotarnice de sus arătate, au găsit la trei colţuri pietrele hotară, întregi ; nesmintite, şi aşa nefiind n'ci o pricină, dispre vreo parte ; au făcut stînjăn de opt palme gospod, după palma ce iaste însămnată, întracia hotarnică, şi au început a măsura din doao pietre ce sau găsit, lângă poarta dumisale ; Constăudin Grecianul biv vel vornic alături cu gardul ogrăzii dumisale din dial de hudîta ce să abate din drumul cel mare, şi mergi la casa dumisali vornic : Grec'anu, spre casăle dumisale : Iordachi Cantacuzino biv vel vornic ; până întralte doao pietre hotar, ce sau găsit lângă gardul dumisale vornic ;

Grecianu și undi sau plinit deplin „treizăci st' n'jăni gospod". precum scrie hotarnica ; de acolo, am purces cu măsura spre drumul Copoului, a Botoșanilor, alături cu locul dughenilor, dmsale, vornic : Iordachi Canta, până întralte doao pietri hotară, ce sau găsit în marginea drumului, Copoului lângă colțul dughenilor unde sau împlinit treizăci și noă s'ânjăni, după hotarnică ; De acolo am purces cu măsura la vale, alături cu drumul Botoșanilor, până în margine hudiții ce merge din drumul cel mare la casa dmsale ; vornic Grecianu în care colțu a locului pietri hotară nu sau găsit ; și plinindusă treizăci și nouă stânjăni, tocmai în margine hudiții, acolo au pus doao petri hotară chitoare locului și de acolo sau întorsu cu măsura alături, cu hudița dmsale ; vornic Grecianu până iară la cele doao pietri hotară din poarta dumisali ; de unde au început cu măsura înăiu ; și acolo sau împlinit deplin treizăci și optu stânjăni gospod, cum scrie hotarnica lui Vidrașcu ; cu care hotărâtură, fiind primiți atât megiașii cum și dumnalui vel vornic : Manolachi Conachi iau dat acea mărturie hotarnică, care sau văzut de domnie me ; Drept aceia și domnie mea prin acest al nostru domnescu hrisov, dăm și întărim stăpânire cinstului și credncios boerului domnii mele, dumisale Manolachi Conachi, vel vornic de aprozi, pe acest loc de casă al dumisale ; ce lau luat cu schimbu de la Episcopia Hușului ; pe care să aibă aș face casă și al stăpâni cu bună pace în toate vremile, și hotărâre arătate mai sus, atât dumnalui cât și ȧrmași clironomi, asupra căreia hrisovul domnii meli acesta, săi fiia de întăritură, statornică neclătit și nerușit, nici odinioară în veci ; care sau întărit și cu al noastră domnească iscălitură și pecete. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domnii meli, în orașul Iașii întru cea dintăi domnie a noastră la Moldavia în anul al doile.

la anii 1794 Februarie 2.

16 Mihail Suțu Voevoda.

Canta vel logofăt procitoș

Pecetea domnească în tuș roș cu cap de bou și pasere : ИѠ МИХАИЛ КОНСТАНТИНЪ СЪНЮ КОЕВОДЪ КЪ МИЛА АШЪ ДЪМНЕЗЪСЪ ДОМНЪСЪ А ТОАТЪ МОЛДАВІЕ 1793.

Obs. Acta Cercii Militare Iași. Vezi Ion Neculce IV. pg. 224 alte 4 acte în legătură cu acesta

XLVIII. 1827 Martie Iași. Divanul judecă și dă câștig vornicului Gr. Ghica asupra locului de casă din jos de Trei Sfetitele pe ulița mare, iar Manolachi Donici spatar perde judecata.

Dumnalui Manolachi Donici biv vel spatar prin jaloaba c'au dat, au făcut arătare și din partea altor neamuri, eă de la strămoșul dumisale Mavrodin visternicul iar fi rămas clironomie niște locuri de casă aicea în târgul Eșii în capul uliței mari din gios de Trei Sfetitele, pe care locuri ar fi avut și scrisori, și sar fi și stăpânit de neamul dumisale, iar din întâmplare unul din niamuri dumisali lipsind de aice la București la care să afla și toate scrisorile acelor locuri unde au și murit aco'o după trecere de vreme, părintele dumisale răposatul Darie Donici banul, ar fi trimis diau adus scrisorile și intrând în cercetare ca să desbată acele locuri, atunci răposatul boeriu logofătul Iordachi Ghica la 1784 iar fi cerut scrisorile ca să ș cerceteze un loc de casă cil ave de la răposata domnița Ruxanda Racoviță soacrăsa și părintele dum'sale nevrând să le de, iar fi sălit cu poroncă domnească și ar fi dat toate scrisorile la vornicia de aprozi ca să ste până să va face îndreptarea locului domniței, de unde ar fi luat și sinet, și pre'ungindusă cercetarea părint le dumisale încă fiind trăitoriu la țară, nar fi putut sta aice în Eși, și ar fi rămas scrisorile, apoi răposatul logofăt Iordachi Ghica împreună cu locul cel are ar fi pus stăpânire și pe locurile dumisale, pentru care părintele dumisale în multe rânduri cerând scrisorile iar fi prelungit din vreme în vreme și nu i lear

fi dat; acum fiind că toate n'amurile dmsale ci să trag din Mavrodin ar fi făcând strigare asupra sa, că ori părintele dmsale sau dmnului cu viclesug ar fi dat scrisorile la răposatul logofăt Iordachi Ghica, și ei vor să rămâe lipsiți de dreptul lor, mai vartos văzând pe dmlui vel vornic Grigorie Ghica, fiul pomenitului boeriu, *că au început să facă zidire pe acele locuri*, și i cer ca să le de scrisorile săș caute dreptatea lor, ori să le împliniască din acareturile dmsale parte ce li să va cădea din acele locuri, au făcut cerere și dmnului ca să fie oprit dmlui vornicul de a începe zădire și să ste în giudecata divanului, unde să să caute pricina cu amănuntul, și după dreptate să să de hotărâre ca să scape și dmlui de strigarea neamurilor dmsale. Deci cu jaloaba aciasta înfățișândușă la divan înaintea noastră, amândoă părțile, dmlui spatar Manolachi Donici, și dmlui vel vornic Grigorie Ghica și întrând în cercetare, dmlui vornicul Grigorie Ghica la arătările dmlui spatarului și cerirea ce face prin jaloabă nu sau împotrivit a răspunde nici au tăgăduit că locul ce iau avut Mavrodin să stăpânește de dmlui cum și pentru scrisori cum că le are, însă luate de la părintele dmsale spa'arului, ca niște scrisori a dmsale ce era răsărite fără numai au cerșut și dmlui de la giudecată, ca de vreme ce dmlui spatar să arată pe sâneș unul din urmașii lui Mavrodin și jăluitoii din partea și altora împreună niamuri și clironomi carii acum nu să văd, să arate din partea acelora vreo adiverință că iaste răspunzătoriu, sau să de încredințare că giudecândușă numai cu dmlui pentru această pricină de altu nu va mai fi tras și suparat; și al doile răspuns de cere numai cu acele sau mai are și alte să arâte. Dmlui spatar la amândoă aceste ceriri a dmsale vornicului au dat hotărât răspunsu în divan și înaintea giudecății că atât din partea tuturor urmaș lor lui Mavrodin visternicul dmlui iaste răspunzătoriu, și afară de dmlui de cătră alții nu are să să supere dmlui vornic în giudecată cât și cu alte scrisori osăbite de acele arătate prin izvodul cău dat nu va cere nici sinet, și așa dmlui vel vornic Grigorie Ghica au scos de au arătat întâiu toate scrisorile acelea câte dmlui spatar Donici au dat în scris că au fostu asupra ocure lor lui Mavrodin vist. și sau luat de la răposatul ban Darie Donici părintele dmsale spatarului, care sânt acestea adecă:

a) Un ispisoc din anii 7170 Iulie 14 de la domnul Evstratie Dabja Vvod, cu carele au dat și au miluit pe Lăscărache Cămărașul cel mare cu un loc de casă aicea în târgu în Eși *pre ulița mare lângă temnițe, în dosul temniței*, care loc au fostu domnescu, și pre acesta loc au fost casă toate cumpărate de la Abaza cău fost camaraș mare, deci Lascarache vel camaraș sau cumpărat acele case gata pe loc domnescu de la Andreiu Abaza cău fost camaraș, p ntru aceia săi fie acesta loc de casă driaptă danie și miluire.

b) Zapis din 7173 Febr. 10 de la Lascarache al doilea visternic, fecorul lui Costandin Cupariul, precum un loc de casă în târgu în Eși *după temniță*, care iau fost lui cumpărătură de la Abaza cău fost cămăraș, iar lui Abaza iau fost cumpărătură de la Simion diaconul; și iarăși și alt loc de casă iarăș acole ce iau fost lui cumpărătură de de la..... și iarăș și alt loc ce iau fost danie de la Dabija Vodă cu uric. Aceste locuri de casă și cu casă gata *după temnițe* leau vândut lui Sauli aga drept o sută lei dându-i și uricul de danie de la Dabija Vodă pe ac l loc, și zapisale vânzătorilor câte au avut, iscălit fiind zapisul acesta și de alți boeri marturi.

c) Zapis din acelaș an 7173 Iulie 17 de la Sauli aga (cumpărătorul acestor trei locuri cu casă gata de la Lascarache vist al doile) prin care arată că au vândut lui Andronic postelnicul drept 60 lei o casă cu loc cu tot, care o au cumpărat el de la Lascarache vist., și sau dat pre acel loc cu casă cu tot 36 galbeni dându-i acum cum părătoriu și alte cărți, zapisă ceau avut pre ace casă și acest zapis iaste încredințat și de alți marturi.

d) Ispisoc din anii 7174 *Aprilie 20* de la domnul Duca Vodă întăritură din dresă de danie și de mărturie de la Evstratie Dabija Vodă pre un loc de casă și cu casă gata în târgu E i după temnițe, locul au fostu domnescu și iau dat Ghica Vodă lui Sămion *diaconul de pre poartă* de șau făcut casă, iar după moartea lui Sămion diaconul, au vândut aceia casă lui Abaza cămărașu', iar Abaza iau vândut lui Lascarache camarașul, iar Evstratie Dabija Vodă au dat și locul casăi cât va putea îngrădi din loc domnescu ograda prin pregiurul casăi, așijderea și Lascarache au vândut acela loc și cu casă cu tot lui Sauli aga, iar pre Saule nu iau primit vecini de pînă pregiur, ce au priimit pre Andronic Cerchez postelnicul și au întorsu lui Saule aga banii 100 lei. Deci întărește lui Andronic poste nic cu acest loc de casă și cu casă gata cât au cuprinsu cu ograda Lascarache,

e) Ispisoc tot dintracela an 7174 Maiu 13 iarăși de la domnul Duca Vodă cu care au dat și au miluit pre *Andronic postelnic* cu un loc de casă aice în târgu în Eși după temnițe unde au fost varnițele care loc de casă iaste drept domnescu, și când i iau dat au trimis vornici de poartă de i iau ales și i iau stălpit despre alte locuri, loc de casă cât ține casa și de ogradă din gardul casăi ce iau fost lui cumpărătură de la Sauli aga și până în varniță, și în lungu până în heleșteul Bahluiului,

f) Ispisoc din anii 1667 Noembrie 5, de la domnul Iliș Alexandru Vodă, întăritură lui Andronic Cerchez postelnic, pre locurile mai sus arătate, adică un loc de casă aice în târgu în Eși după temnițe, unde au fost varnițele, acel ce mai înainte au fost domnescu și sau fost dat lui Simion diaconul de șau făcut casă, care apoi au cumpărato Abaza camarașul, și Abaza iau vândut acel loc de casă lui Lascarache camarașul căruia Dabija Vodă iau dat danie și locul casăi cât va putea îngrădi din loc domnescu ogradă prin regiurul casăi, apoi Lascarache camarașul au vândut acel loc cu totul lui Sauli aga care nefiind primit de vecini iau răscumpărat numitul Andronic Cerchez postelnic, după ispisoc de la Duca Vodă, și alt ispisoc iarăși de la Duca Vodă de danie și de întăritură și de ales de vornicii de poartă stălpit despre alte locuri, care iaste loc de casă cât ține casa și de ogradă din gardul casăi ce au fost cumpărătură de la Lascarache camarașul până în varnițe, și în lungul până în heleșteul Bahluiului, cum sau văzut și ispisocul de la Dabija Vodă carele au fost dat danie lui Lascarache camarașul.

g) Zapisdin anii 7203 April 26 de la Axana giupâneasa răposatului Andronic Cerchez ciau fost vornic mare și cu fiul ei Miron cău fost spatar al treile, prin care arată că a lor driaptă ocină și moșie o casă aicea în târgu în Eși în capul uliței mare din ȝos de Treisfetitele lângă casa comisului Ștefan Cerchez, o au vânduto lui Dimitrie Mavrodin vel vist, drept 150 lei, și zapisăle cele vechi încă leau dat la mâinile sale încredințat fiind zapisul acesta de veliții boeri a vremii de atunci.

h) Ispisoc din anii 7214 Maiu 6, de la domnul Antiohie Costandin Vvod., întăritura lui Dimitrie biv vel paharnic (adică lui Mavrodin) asupra zapisului de la Axana giupâneasa lui Andronic Cerchez ciau fost vornic mare și de la fiul lor Miron cău fost spatar al triile, pe casa cău cumpărat de la dânsii în capul uliței mari din ȝos de Treisfetitele, lângă casa comisului Ștefan Cerchez, însă și cu alt loc de casă și de ogradă, care casă au fost și lui Andronic Cerchez vornicul cumpărătură de la Sauli aga, iar celalalt loc de casă și de ogradă, care casă au fost și lui Andronic Cerchez vornicul cumpărătură din gardul casăi ce iau fost lui cumpărătură de la Sauli aga și până în Varnițe și în lungu până în heleșteul Bahluiului ales și stălpit despre alte locuri de vornici de poartă iau fost miluire de la Duca Vodă.

Așijderea întărește și pe altă bucată de loc tot acole din locul domnescu unde au fost temnița într-o vreme, ce iaste între locurile mănăstirii Treisfetitele și între casăle comisului Ștefan Cerchezul 17 pași în curmezișu pasul de 6 pa'me și în lungu de 18 pași

denaintea casălor sa'e ci iaste cumpărătura de 'a Axa a vorniceasa și de la fiul său Miron spatar, care și cu acesta loc lau miluit cu ispisoc de dani Constandin Duca Vvod. Așij-derea au mai arătat un zapis precum au fost cumpărat de la că'ugării de la Trei sfeti-tele 8 pași dreptu 50 de stupi de șau lărgit ograda casălor care sau pomenit ce sau cumpărat de la Axana vorniceasa și de la fiul lor, iar mai preurmă cercândusă la is-pisoacele casălor de la Duca Vodă sau aflat că au fost vândut rău acei 8 pași de loc călugării de Treisfetitele, căci acel loc lau cuprins ispisocul cel de dani de la Duca Vodă lui Andronic Cerchez vornic, fiind din locul domnescu îi întărește iarăși și asupra acestu'a.

Acestea sânt scrisori e ce sau luat de la răposat'ul banul Darie Donici, părintele dumisale spatarului, cuprinzătoare pe locurile arătate care din mână în mână au ajuns la Mavrodin visternicu', și la dânsul sau încheiat într'unul supt numele să , iar asupra pricinii cu care locul acesta au int at la neamul dumisale vornicului Grigorie Ghica, au scos dmlui deau arătat un zapis din anii 7232 Feb., 18 de că'd până acum sânt trecuți [83 ani] de la Dimitrie Macri biv vel ban, prin carele așa adiverează la mâna Dediului ceau fost spatar mare, și a giupânesei sale Roxandei (pre strămoșii dmsale vornic Grigorie Ghica), precum leau vândut a sa direaptă ocină și moș e un loc de casă cu pivniță de piatră, care loc iaste pre ulița mare lângă Curtea domnească ci iau fost cumpărătură de la Costandin Cucoranul medelnicer, epitrop moșiilor lui Andreiu de visterie ca să le vândă săi plătiască datoriia, sau scoțându-l în vânzare nevrând cumn.tul său Donici ca săl cumpere pentru căci au fost mai dintăiu a socru'ui lui a lui Mavrodin vist, acel loc lau cumpărat el, care și el lau vândut spat., Dediului și giupânesei lui drept 250 lei și să aibă a le da și zapisăle ce'e vechi toate la numele cumpărătorilor, în care zapis cel întâiu înainte vânzătorului iaste iscălit martur Darie Donici vel vornic, apoi vânzătorul banul Macri și deosăbit adivert și de veliți boeri ai vremii de atunci, Ilie Cărtargiu vel logofăt i alți. Deci macar de nu să și arată pricina în zapisul acesta cu care de la Mavrodin vist, au trecut locul la Andre'u de visterie, pentru a căre datorie sau vândut de Nicolae Cucoranul medelnicer, dar de vreme ce cumpărătorul de la Cucoranul banul Macri și vânzătorul cătră spatar Dediul au fost cumnat cu Donici ginerele lui Mavrodin, carii au putut ave toată ștința și nu numai că Donici fiind întrebat de la vânzarea banului Macri și cumpărătura spat. Dediul nau vrut să cumpere ci încă au și iscălit care sau săvârșit rea pr'n știrea divanului, apoi iar acesta iaste desăvârșit dovadă că locul čau avut Mavrodin vist., sau înstreinat de la dânsul și nau rămas în moștenire urmașilor săi, și fiindcă zapisul banului Macri de vânzare cătră spatar Dediul scrie să aibă ai da și zapisele cele vechi toate la mâinile cumpărătorilor vederat iaste că nu leau mai dat n'ci atunci n'ci în urmă, până când răposatul logofăt Iordachi Ghica părintele dumisale vornic Grigorie leau aflat la răposatul ban Darie Doniț, la care și dumnealui spatar Donici ne mai rămânđui atunci cuvânt au adaos a zice: întâiu precum Mavrodin după scrisorile ce sa văd ar fi avut mai multe locuri, iar nu numai unul, ce vînde banul Macri, și nu sar fi cuprinzân toate întru această vânzare, nici ar putea să fie acel vândut loc acole, undel săpânește dmlui vornicul Grigorie, fiind căl arată lângă curtea domnească, și al doilea că locul spatar Dediul ce lau avut pe urmă n'poatăsa domnița Rucsanda Racoviță surora dumisale vornicului Grigorie, ar fi fost diosăbit unde ar fi avut și casa și afară de locul lui Mavrodin, însă și la aciasta nu încape această îndolală, căci de au și fost mai înainte mai multe locuri, precum se vede și din scrisori, dar fiind alătore unul lângă altul la Mavrodin vist., toate sau cuprins într'unul, și de la dânsul sub nume de un loc au eșit fără diosebire, că ar fi dintrânsul, sau că ar fi mai rămas, ce întru cuvânt locul lui Mavrodin, și ginerele lui Mavrodin Darie Donici vornic, strămoșul dumisale spatar

prin iscălitura sa mărturisăș'e, care loc nu poate fi altul de cât acesta, căci precum îl arată zapisul lângă curte acolo aproape și iaste, iar că domnița Rucsanda moașa dumsale vornic Grigore au mai avut și alt osăbit loc pe lângă acesta de la Mavrodin au scos dmlui vornic dovadă un hrisov din anii 7249 Iunie 4 de la domnul Grigorie Ghica Vodă bătrânul, prin care așa să cuprindă că răposata spătarjae Roxanda a Dedului Țau fost spa'ar, încă în viață fiind, d'n toți nepoții săi de fii, a domniilor sale Mihai Vodă au ales pe domnița Roxada și iau dăruit casăle sale cu tot locul lor Țau avut aicea în Țeși lângă curțile domnești, i alte rămăș'uri, care danie după mo'rtrea ei au întăritu și fiicăsa doamna Ana a domnii sale Mihai Vodă; și osăbit de acest loc de casă ciau fostu părințescu, au mai dăruit fiicii sale domn'ței Ruxanda și alt loc de casă alătura cu locul cel părințescu, ciau fost cumpărătură de la banul Macri, iar banului Macri iau fost cumpărătură de la Cucora. nu m delnicerul Deci îi întărește domniței Ruxandei stăpânrea asupra acestor locuri cu casă gata făcută de hatmanul Costandin, și cu tot locul lor ce va cuprinde pre acele doi locuri, după care hrisov toată îndoiala sau prepusul dumsale spătar să rădică atât pentru locul lui Mavrodin că nu iaste altul sau aiurea, cât și ca din vechiu au avut domnița Ruxanda amândoi locurile acestea, adică unul ce au fost părințescu, și altul acel de la Mavrodin, apoi pe lângă aceste dintro anafora din 1784 Iunie 21 iscălită de veliții boeri, și întărită cu pecetea domnească ciau mai arătat dumnealui vornic să dovedește și n strămutata stăpânire a domniței Ruxanda asupra acestor locuri, adică la giudecata ciau avut atuncea cu acei ce avea casă pe locurile acestea între alte dovezi sau văzut și o hotărnică mai d'nainte de la 1777 (decând până acum sânt trecuți treizăci de ani iscălită de răposatul logofăt Gheorghie Sturza și alți boeri, precum la cercetare și hotărătura ce sau făcut atuncea au mărturisit mahalagii oamenii bătrâni că atât pe locul unde au fostu casele domniței cât și pe locul ci era slobod până în Bahlui măcar că nu era îngrădit au apucat stăpânire domniței, adecă în vreme când domnița nici nu era aicea în Moldova, ci se afla în Țarigrad; deci dacă domnița nefiind aicea au stăpânit, cum dar banul Dariș Donici fiind nelipsit au făcut tăcere, mai vârtos având și scrisorile, iată că știința nu iau lăsat a face vreo cerere n'ci atuncea precum și de atuncea de când i sau luat scrisorile în curgere de 22 ani trecuți. Drept aceia după încredințate și vrednice dovezi Țau arătat dumlui vornic Grigorie Ghica asupra acestor locuri care după moștenire le are de la surora dumsale răposata domnița Roxanda Racoviță, giudecata au hotărât ca să le stăpânească ca pe a dumsale dreapta ocină, fără mai multă supărare de cătră urmașii lui Mavrodin vist. Asupra căror locuri i sau dat dumsale de la divan și ačasta carte de giudecată.

1807 Mart.

Costachi Ghica, logofăt
Dumitrie Sturza, vel vornic
Vasile Roset, vel vornic
Costantin Balș, vel logofăt
Constantin Palade, vel vornic
Teodor Balș, vel vornic
Ioan Sturza, vist.
Lupul Balș, vel vornic

Alexandru Ianculeu, vornic
Grigore Razul, spătar
„sau trecut în condică
Matei Costin Clucer“

XLIX. 1816 Sept. 4 Iași. Scarlat Vodă Calimah dă voe lui Avram Herșcul să facă casă de închinăciune la feredeu Sarata.

În Scarlat Alexandru Calimah Voevodă cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldaviei.

Prin aciaastă carte a domnii meli să face știut că prin jalba ce niau dat Avram Herșcul jidov au făcut arătari că aice în orașul Eșii de la mahalaoa din dosul uliții târgului de ȝos, unde să numește la Sarata, având un feredeu jidovăscu făcut de dânsul după învoiala ce are cu sînta mănăstire Treisfetitelor, au făcut cerire domnii meli că tot cuprindere acelui loc unde este feredeu și niște odăi pentru a găzdui drumeții jidovii să aibă voe într-o odă de acele să facă închinăciune lor (cu depărtare fiind despre amândoaă hăvrile jidovești ce să află în tot orașul Eșii) nesupărându-se de către nimeni. Deci cercetând domnia me și aflând că jidovii au acest obicei că cei mai mulți fără a merge la aceli hăvre, acei ce să megieșescu într-o casă și își fac închinăciune lor și încredințare domnie me că cu adevărat cerire jăluitorului Avram Herșcul nu este de altă fără numai pentru depărtare locul și pentru acei drumeți jidovi. Drept aceia netrecând cu vedere rugămintele lui și nefiind aciaastă cerire a lui de vreo stricăciune orașului, mai vârtos că au acest obicei de a face închinăciune lor prin casă și prin odăi, i sau dat voia prin aciaastă carte a domniei mele ca să fie volnic și slobod a cere o odă de nătrăcele făcute pentru acei drumeți jidovi cum și megieșii să facă închinăciune lor. Poruncim dar și dumisale vel camarașii altor zapcii întru nemică să fie supărați a face închinăciune lor într-o odă de acele însă nici ca cum nare voia a cuteza și a o face hăvră, aciaastă poruncim.

1835 Săpt. 4.

l. pecetii domnești.

Prociț vel camaraș

Îн чк, ал, кк. 1806. Cap. de bou.

L. 1821 Octombrie 11 Iași. Călmăcania dă carte de stăpânire lui Avram Herșcul jidov asupra feredelui jidovesc (mahalaoa Sărata).

CĂIMĂCĂMIA

După luminată carte mării sale Scarlat Vodă Calimah din let 1816 Sept 4 și după bulurdii mării sale Salih Pașa, ci niau înfățișat Avram Herșcul jidov pentru un feredeu jidovăscu făcut de dânsul și cu odăi înpregiur, pentru închinăciune lor pe locul mănăstirii Treisfetitelor din orașul Eșii din mahalaoa din dosul uliții târgului de ȝos unde să numește mahalaoa Sărata, sau dat și de către căimăcămie carte aciaastă ca să aibă al stăpânii după învoiala ci are cu mănăstire în pace, și nesupărat de către nimene, să scrie și domilor zapcii că să nu fie supărat întru nemică din dreptele binalele sale.

Ștefan Vogoride

1821 Oct 11

Ll. 1824 August 24 Iași. Ion Sturza Vodă întărește lui Nahman Prelă jidov să deschidă Școala jidovăscă la feredeu Sarata.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Ioan Sandul Sturza Voevod domnu țării Moldaviei.

Să face știrea prin acest hrisov al domnii meli cui să cădi a ști că după jalba ce niau dat Nahman Prelă jidov și după întăritura ce niau arătat de la săvârșitul întru pomenire procatohul nostru domnu Scarlat Calimah Vvd, au făcut arătare că aice în oraș Eșii, la mahalaoa din dosul uliții târgului de ȝos, unde să numește Sarata, având un feredeu jidovesc, făcut de dânsul după învoiala ce are de mai înainte cu sfânta mănăstire Treisfetitele că tot în cuprindere acelui loc, unde este feredeu și niște

odăi pentru a găzdui drumeții jidovi să aibă voie a face o casă de închinăciune lor și denvățat copiii, fiindule cu dipărtare *despre amândoi havrele jidovești ce să afla în tot oraș Eșii*. Drept aceia după a sa cerire cercetând și domnia mea și încredințându-ne că cu adivarată cerire jăluitoarului Nahman Prelă nu esti de vreo stricăciune orașului, ce mai vârtos spre odihnă și mulțumiri a tuturor jidovilor atât a celor drumeți cât și aceor lăcuitoari aice în oraș obișnuți fiind deș fac închinăciune lor prin casă, asupra cărie casă de închinăciune întărim și domnia mea prin hrisovul acesta numitului Nahman Prelă, ca săi fie nesmintit și nestrămutat în veci nici odinioară nesupărat de cătră nimine. Poroncim dar domniea mea epistatului cămării i altor boeri drăgători și zapcii să fii următori întocma după hotărâri hrisovului acestuia a domnii meli, să nu fie supărați sau opriți de aș face închinăciune după obiceiul legii lor. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domnie mele în oraș Eșii întru ce dintăi domnie a noastră la Moldavie în anul al triile.

Io Ioan Sturza Voevod.

1824 Avgust 24.

LII. 1825 Avgust 7 Iași. Ioan Sturza Vodă înăreș'e lui Iosif Nahman dreptul de școală jidovască la feredeul Sărata.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Ioan Sandul Sturza Voevod domn țării Moldaviei.

Să face știre prin acest hrisov a domniei mele cui să cade a ști că după jaloarea ci n'au dat Iosif Nahman jidov și după întăritura ci niau arătat de la săvârșitul întru pomenire procatohul nostru domn Scarlat Calimah Vvod. au făcut arătare, că aice în orașul Eșii *la mahalaoa din dosul uliții târgului de gios, unde să numește Sarata*, având un feredeul jidovesc făcut de dânsul, că tot în cuprindere acelu loc, unde esti feredeul și niște odăi de a găzdui drumeții jidovi, se a bă voi de aș faci și dascăla și aș faci și obcinuita lor închinăciuni, fiinduli cu depărtari despre amândoi havrele jidovești ci să află în tot orașul Eșii. Drept aceia după a sa cerire cercetând și domniea mea, și încredințându-ne că cu adevărat cerire jăluitoarului Iosif Nahman nu esti de vreo stricăciune orașului, ce mai vârtos spre odihnă și mulțumire tuturor jidovilor atât a celor drumeți cât și a celor lăcuitoari aice în oraș, întărim și domnia mea deci hrisovul acesta numitului Iosif Nahman asupra acestii dascălii de închinăciune, ca săi fie nesmintit și nestrămutat în veci niciodinioară nesupărat de cătră nimine. Poroncim dar domniea mea epistatului cămării, i altor boeri drăgători și zapcii ca să fii următori întocma după hotărâre hrisovului acestui a domnii meli și nici odată de cătră mahalagii sau de cătră alții se nu fie supărați sau opriți de aș faci închinăciuni după obiceiul legii lor. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domniei meli în oraș Eșii întru ce dintăi domnie a noastră la Moldavie, în anul al patruile.

Io Ioan Sturza Voevod

1825 Avgust 7

Aslan vtori logofăt procit

I. pecete mare în tuș roș

IOAN SANDUL STURZA R. K. VOEVODA

УЗРНИ МОЛДАВИИ

utroque clarescere pulchrum 1822

Leu, bou

„sau trecut în condica de hrisoave
Teodor Gașpar condicar“

Obs. Doc. de la XLV—LIII ne-au fost comunicate de M. Burghilea.

LIII. 7215 (1707), *Iulie 1*. Preoții Savin și Vasilie, de la Sf. Gheorghe Lozonschi, din Iași, dăruiesc lui Vasilie de vist. un loc al bisericii, pentru ca acesta să ajute la acoperemântul bisericii.

7215 iul. 1 ¹⁾ Adecă noi preoții de la snta besărică sveti Gheorghie, Șavin și Vasilie facem știre cu această adevărată scrisoare a noastră la mâna dumsali lui Vasilie de vist(e)rie ginerile dumsali lui Efrim ce au fost... pentru un loc de cas(ă) ce au avut Isăileasa aici lângă og ada dumsali Mărinuții Pivițoaei, care acel loc au giuruit Isăileasa *bisăricii lui sntul Gheorghie* ²⁾ și după moartea ei tâmp'ândușă de au stătut acest loc pustiu multă vreme și împresurându-l unli de o parte alții de alta și mai rămăind o parte de loc și fiind în coastili ogrăzii dumsali glușănesii Măricuțai și socotind noi că nare besărica nici un folos de acel puțin loc și fiind și besăr'ca slabă la acoperemânt, am făcut voroavă cu dum'or ca s(ă) agiutorească la acoperemântul besăricii și am tocmit să dea 3000 *șindilă mănuntă* și cue pe acea șindilă și să fie de la noi blagoslovit să facă ori ce ar vrea cu acest puțin loc ca să fie dumsali pomană pentru că au socotit de au dat agiutoriu la acoperemântul sfintei besărici cas(ă) nu se strice pomana clitorilor ce au întărit mai înainte. Iar de sar scula cineva să facă vro gălceavă pentru acest loc să fie lăsat și afurist de dmnul dumnezău și de noi blestemat în veci, amin.

Pentru credința am iscălit și pentru credința am iscălit (sic) popa Savin de la sfti Gheorghie; popa Vasilie tij sfti Gheorghie; 1707.

LIV. 7222 (1712), *Sept. 15* Ghedeon, Mitropolitul Moldovii, dăruiește lui Dumitrachi, cămărașul de izvoade, un loc de casă, în Iași, pe ulița Feredeilor, care loc a fost a sfintei Mitropolii.

7221. Săpt. 15 Ghedeon arhiepiscop i mitropolit Suceavsk i facem știre cu această carte a noastră pentru un loc de cas(ă) ce iaste aici în *târg în Iaș, pe ulița Feredeilor*, care iaste a sfintei Mitropolii, ce iaste alătura cu *gardul a Pivițoaei și pe lângă râpa cea mare* până în gardul ogrăzi lui Abăza vornicul, în lung; care acest loc fiind mai înainte și mai mare și mâncându-l râpa și nefăcând nici un folos sfintei Mitropolii am socotit cu a noastră bună vreme și lam dat acest loc danie dumsale lui Dumitrachi cămărașul de izvoade cas(ă) aibă al săpâni și aș face cas(ă) pe dânsul și săi fie moșie în veci și lui și fecărilor săi, așideră și în urma noastră pre carile iar milui dmnzău cu cinul arhieriei și mitropolit poftim frățkște ca să nu strice această danie a noastră care scriem mai sus, căci dui cămărașul neau arătat câtecevas slujbe, iar cine sar ispiți să strice să fie bleșemat și neertat de dmnul dumnezăul și de maica precista și de smerenii noastre și pentru credința am iscălit și sau pus și pecetk sfintei mitropolii ca să știe.

Ghedeon Mitropolit al Moldovlahiei. Pisal Axinte uricar.

LV. 7225 (1715), *Fevr. 20*. Preotul Gavriil și soțul său Safta, vinde, drept 9 lei, lui Alexandru și soțului său Despiț, o casă cu loc, alătura cu gardul Pivițoaei, în Iași.

7225. Fevr. 20. Adecă cu preotul Gavriil și cu soțul meu Safta scriu și mărturisăsc cu acest adevărat zapis al meu, cum de niminră silit nici asuprit, ci de a noastră bună voe am vândut o cas(ă) cu loc cu tof, care iaste alătură cu *gardul Pivițoaei* despre râpă pân în gardul lui Abăza vornicul, în lung, care acel loc și cu cas(ă) imi iaste mie danie de Dumitrașco cămărașul și am vânduto dumsali lui Alexandru și soțu-

1). Documentele ce urmează sânt din o „Condică în cari sânt trecuti scrisorii moșii Mădrăjăcilor i a jumătăti de sat de Codrești de la țint. Cărligăturii, 1818 fevr. 10*.

Aici sânt copiate, în acelaș an, și unele acte ale caselor din Iași, ale bisericii Tălărilor, ce stăpânea satele de mai sus.

2). Sf. Gheorghe Lozonschi.

lui dumisale *Despi* și cuconilor dumsali drept 9 lei și făcându-ne plata deplin cu bani gata, iam făcut acest zapis ca să fie dumsali moșie în veci neclătit și iam dat și zapisul cel vechiu și la tocmala noastră sau tâmplat mulți oameni buni și mahalagii, care sânt iscăliți mai ȝos și eu încă pentru credința mam iscălit.

Ghedeon, mitropolit; Preotul Gavriil din Iaș; Dimitrașcu biv cămăraș; Toader prot. mam tâmplat; Mihalachi sin Efrim mam tâmplat; Toader sluga lui Pahomie; Anasie Chirieta (sic) și eu Vasili Dramă din Iaș am scris zapisul.

LVI. 7225 (1715) *Iulie 22* *) Dumitrașcu cămăraș dăruiește preotului Gavriil un loc de casă, alături cu gardul *Pivițoaiei*, despre răpă.

7225. Iuli 22. Adecă eu Dumitrașcu cămăraș scriu și mărturisăsc cu acest zapis al meu, precum eu de nimeni silit nici asuprit, ci de mîk bună voe am dăruit a mîk dreaptă ocină și moșie un loc de cas(ă) cu tot locul împrejur cu toată partea mîk ce iaste alături cu *gardul Pivițoaiei despre răpă* până în gardul lui Abăza vornicul în lungu, care acest loc îmi iaste și mie danie de la sfinția sa Chir Ghedeon arhiepiscop și mitropolul Sucevi și a toată Moldavie. Eu acest loc iam dat preotului Gavriil pentru sufletul răposăților părinți și frați pentru că și preotul au slujit slujbă dmnezăiască pentru aceli suflete răposati și pentru a noastră ertare de păcate. Deci să fie preotului dreaptă ocină și moșie în veci molitvel sale și preotesăi și cuconilor și nepoților și altor neamuri. Iar n'me dintramîk săminție să naibă a întoarce a mîk danie și acest loc iam dat cu o cas(ă), iar o cășcioară mai mică ce iaste în ograda aceia cas(ă) iaste a unii femei sărace, din cât a putea să trăiască bine, când a vrîk preotul să scoată pe femke de pe locul lui, să aibă ai plăti cas(a), căci cas(a) au fost a ei, numai locul iaste a preotului. Și la această tocmală a noastră au fost față mulți oameni buni din *mahaia*, (sic) care mai ȝos tot sau iscălit și iam dat și zapisul cel de danie de la părintele mitropolitul ca să știe.

Dumitrașco biv cămăraș iscal, Erei Gheorghie Toader, Anisiia Chiričas(ă), Ion Vrac (?) post, am scris.

LVII. 7234 (1725). *Noemb. 12*. Alecsandru Chila și femela lui, Safta, dăruiesc fiinului lor, Toader, un loc de casă la ulița mare, în Iași.

7234 Noem. 12. Adecă au Alexandru Chila, ginerile *Pivițoaiei* și cu femkă mîk Safta făcutam acest adevărat zapis al nostru la mîna hinului nostru lui Toader, precum de nime silit, ci de a noastră bună voe iam dat danie un loc de cas(ă) la *ulița mare unde au fost casa tatălui nostru, lângă casăle logft*. Boului și iam dat cas(a) de pomână finului Toader și copiilor lui și nepoților lui și strănepoților lui în veci. Iar cine sar scula asupra finului din săminția noastră pe urma noastră să fie neertat de noi și de milostivul Dmnezău și de a noastră toată săminție și de 318 sfinți de la Nichea care a trece piste scrisoara noastră și la acest adevărat zapis al nostru sau prilejit mulți oameni buni megieși și mai de laturi care mai ȝos n'am și iscălit, care nam iscălit n'am pus d'ggitul pentru mai mare credința.

*) Data de lună trebuie să fie greșită, căci scrisoarea aceasta este anterioară celei de la numărul precedent.

LVIII. 7236 (1728), April 25. Alecsandru, ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, vinde drept 140 lei bătuți, lui Gheorghe Potlog de vist., o casă cu locul ei, pe ulița Feredelor.

7236, Apr. 25. Adecă eu Alecsandru ispravnicul dumsali Iordache Cantacuzino vel spat, scriu și mărturisăsc cu acest adevărat zapis al meu precum am vândut a m'k dreaptă ocină și moșie, o cas (ă) cu loc cu tot și cu pivniță de piatră și cu toate cu câte să văd făcute de mine prinpregiurul casăi, am vânduto dumsali lui Gheorghe Potlog de visterie drept 140 lei bătuți, care cas(ă) o am făcuto eu din temelie precum sa vrkde și acest loc de cas (ă) au fost a Mitropoliei și Ghedeoan mitropolii au fost dăruit lui Dumitrașco cămărașul de izvoade, iar Dumitrașco au dat popii lui Gavriil și popa Gavril mi au vândut mie, care cas (ă) iaste pe ulița Feredelor, din sus de casăle dumsali vel logft. și până în locul *Al Pivițoa* și mai iaste o cășcioară pe acest loc a unii babe a Telegărița, d't vrk să o las (ă) să șadă, decă vrk, cum a fi voa, locul iaste vândut de mine tot, fiind datoriu dumsali giupânului din vâcărutul Putnii co sumă de bani și neavând de unde săi dau am vândut cas (a) și m'ku dat toți banii deplin în mâinile mele. Deci și dumsali încă săi fie ocină și moșie în veci, dumsali și giupânesăi și cuconilor dumlorsali și pe zapisul meu să fie volnic aș face și ispisoc domnesc și cine sau tâmplat la tocmala noastră boeri mari și mai mici și megieș sau și iscălit și eu încă pentru mai mare credință mam iscălit.

Gavril Mitropolit Sucevii. Anania episcop Românului. Alexandru is. iscal. Iordachi Canta biv spat.

LIX. 7236 (1728) Mai 1. Alecsandru, ispravnicul lui Iordache Cantacuzino, la mâna lui Gheorghe de visterie, în pricina bașului banilor, luați de acesta din urmă, pentru cumpărarea unei case de la Alecsandru.

7236, Mai 1. Eu Alecsandru ispravnicul dumsali Iordache Cantacuzino facem știre cu aciastă [carte] a m'k la mâna dumsali lui Gheorghe de vist(e) rie pentru casa m'k de aic'k din Iaș, care cas (ă) agiungândumă pe mine nevoe, că rămăind datoriu la visterie co sumă de bani și de altă neavând eu de ce mă apuca, de mare nevoe meam yândut casăle m'kle pentru 80-lei noi dumsali și nepriinindul megieș dum ui vel logft. fiind dumlui mai aproape, pentru nevoa m'k, dusumam la dumlui vel logft. dumlui sămi d't banii și să lipsască Gheorghe, iar dum. vel logft. au zis că m'k da 30 lei, mai mult na da, iar de dau alții mai mult acelora să o vânz, mam rugat de vr'kme ce numi dă prețul să s(ă) iscălească în zapis, dumlui nau vrut nici să iscălească, Gheorghe nu vrk iar să cumpere, zicând că bani ai săi nare și va să ei bani cu dobândă și poate mâini poimâni săi d't banii înapoi și săl scoată din cas (ă), iar d- voi face un zapis la mână întracest feliu, că dei va lepăda dumlui banii înapoi, mai pe urmă să port eu bașul banilor pe cât vor zăbovi banii. Deci eu așa mam căutat ai face zapis, eu săi dau bașul banilor precât sar întârziia aciastă vr'kme, dar iar gândesc că voi av'k și eu dreptate de la domi (sic), că dumlui prețul nu m'ku dat și eu mă plătesc cât îmi va da dumlui și pentru credința mam iscălit. Alecsandru iscal.

LX. 7236 (1728), Iulie 25. Socoteala de banii ce au cheltuit hatm. Ion la casele ce au cumpărat dela călugării de Neamț.

7236, Iuli 25. Socoteala de toată cheltuiala ce au cheltuit dum. hatmanul Ioan ¹⁾ la casăle ce au fost cumpărat dumlui dela călugării ot Neamțu și după porunca Măriei Sale lui Vodă au întors banii Alexandrachii (sic) ginerile *Pivițoaci* dumsali hatmanului

1). Este cronicarul Ion Neculce.

Ioan cum scrie mai ȝos și neau rânduie pe noi vornici de poartă și precum am socotit am însămnat mai ȝos.

lei par.

30: cumpărătura iau dat bani Alexandrachiei hatm. Ion.

3: 4:

1: 6: la țiganii ce au rănit casăle în doo z'li fiind pline de gunoi nau dat bani (sic).

2: două cară fân de au acoperit casăli; un car prăștini.

1: 8: 200 pari câte un ban parul.

1: 10: 5 cară nuale, câte 30 bani carul.

1: 6: la șas(ă) liuzi ce au îndrădit (sic) gardul.

1: 6: au cumpărat scânduri la dișan(sic) și la uși unui meșter ce au făcut o portiță și la *divan* și la eșitoare.

8: o groapă de eșitoare ce au săpat doi ruși.

10: pe 40 bărne și pe niște scânduri stejar ce au podit eșitoarea.

1: *amnare* și șas(ă) stâlpi la eșitoare.

Face toată cheltuiala precum am socotit noi ca să întoarcă Alexandrachiei dumsali *hatmanului Ion*, fără cei 30 lei, ce au dat pe cas(ă). Deci dumlui Alexandrachie au căzut la rugămintele la dumlui hatmanul Ion de nau mai rădicat, ertat de 30 lei, 10 par. Iar 12 lei să aibă ai da mâini din neață fără nici o pricină și când sau tocmim această tocmală sau tâmplat Andrei Luca sulger și Mihailu Țirul și Toader Tatarul megieși și la nimică nau pus pricină. Iar de nar da dumsali banii cum sau apucat, să naibă dumlui ai erta nici un ban, ci săi dă deplin și sau apucat cum că casăle altora nu lă da, nici altora nu lă cumpără (sic), fără cât mi lă răscumpăra să șaz(ă).

Am pus și pecetk.

Această cheltuială ce scrie întrăcest izvod, cumpărând Gheorghie casăli de la Alexandrachie sau așăzat și cu mine de meu dat 12 lei cheltueala, care alții ce mai trec am ertat și pentru credință am iscă it.

LXI. 7237 (1729) Mai 1. Ion hatmanul pentru niște case din Iași, cumpărate de la egumenul de Neamț și pentru care i s'au întors banii de Alexandrachie comisul.

7237. Mai 1. Pentru niște case ce am fost cumpărat de la egumenul de Neamț aicea în Iași și pe urmă meu întors banii Alecsandrache comis, netâmplându(ă) zapisul cel de vânzare lângă mine, mam apucat după ce oi m'krge acasă săl cei și săl dau la mâna lui Ghiorghii(ă) Potlog ot vist., căci leau cumpărat dela Alecsandrache, iar zapisul cel vechi i lam dat. Și pentru credința am iscălit. Ion hatman iscal.

LXII. 7237 (1729), Iunie 21. Alecsandru biv comis la mâna lui Gheorghii(ă) Potlog ot vist. pentru 33 lei cu care primul și-a răscumpărat casele din Iași, de la hatm. Ion Neculce. Nedând banii la zi, Gheorghii(ă) sa-l scoată din casă.

7237, Iunie 21. Adecă eu Alexandru biv comis făcutam zapisul meu la mâna dumsali lui Ghiorghii(ă) Potlog ot vist. precum să s(ă) știe că dumlui meu făcut bine cu 33 lei noi, care bani am dat dumsale lui *Ion Hatmanului* de m'km răscumpărat casăle de aici din Iași, care cas(ă) lău fost vândut călugării de la mănăstirea Neamțului. Deci eu mam apucat ca să dau banii dumsali până în trei luni, iar ne dănd banii la zi ca săi dă și dumlui atunci de unde iau luat, iarăș am făcut așăzarea cu dumlui ca săș caăle acestli ce lăm răscumpărat, fiind dumlui razăș mai aproape lângă mine. Iar de naș da banii la zi și aș pune pricină și pentru cașe, să fie volnic dumlui a mă

scoate din cas (ă) și la orice giudecată aș m'krge să fiu de ră rușine și la această tocma'ă a noastră sau tîmplat și alți boeri, care mai ȝos sau iscă'it și pentru credința am iscălit și pentru acest bine ce m'ku făcut dumlui de m'ku aflat bani la nevoa m'k, dândui banii la zi, așa mam adevărit ca săi dau și o bucată de loc din gardul dumsali la han, din locul casăi m'kle și pentru credința am iscălit.

Alecsandru co(mis).

LXIII. 7237 (1729) Sept. 13. Banii ce i-a dat Gheorghe Potlog lui Alexandru biv comis.

7237. Săpt. 13. Banii ce meu dat Gheorghie pe cas(ă), să să știe

Lei: 15 meu dat întâi, Săpt. 13.

4: bașul cestor 15 lei, însă 8 lei iam luat de la un turc cu baș.

11 au dat la Hermeziu rămășița vădrăritului ce au fost el rânduot ot Vranck.

40 au dat în mîna m'k.

0 care să fac peste tot șaptezăci lei.

LXIV. 7237 (1728) Oct 5. Soborul de la Măn. Neamțului vinde hatm. Ion Neculce, drept 30 lei banul vechi, o casă cu loc cu tot, în Iași, la ulița Feredeilor.

7237, Oct. 5. 1) Teofil igumenul și cu tot soborul de la snta mănăstir'k Neamțul facem șlire cu acest adevărat zapis al nostru ca să să știe, precum am vîndut dumsali hatmanului Ion o casă cu loc cu tot, aic' în Iaș, între casa preotesăi popii lui Toader ce au fost protopop și între casa dumsali lui Ghiorghiță Potlog ot vist. la ulița Feredeilor, care cas(ă) au rămas de la părintile Pahomie episcopul, iar părintelui iau fost cumpărătură de la Safta lui Efrim P'kvețul, fem'ka lui Vasilie ce au fost diiac de vis-t(e)rie, iar lor leau fost cumpărătură de la preuții de sfeti Gheorghie, anume preotul Savin și Vasilie, iar lor leau fost danie de la Isăileasă. Ac'kste casă i leam vîndut dumsali drept treizăci lei bani vechi și neau făcut dumlui plata deplin. Deci ca săi fie dumsale dreaptă ocină și moșie în veci. Și aciasă vînzare sau făcut cu știrea sfinției sale părintelui Mitropolitul și sau tîmplat la vînzare și alții cari mai ȝios sau iscălit. Și noi încă pentru credința am pus pec'kt'k mănăstirii și am iscălit.

LXV. 7238 (1730) Mai 12 Alecsandrachi biv comis, cu soțul său Safta, vînd lui Gheorghită Potlog ot vist. drept 45 lei vechi, niște case, pe ulița Feredeilor.

7238, Mai 12. Adecă eu Alecsandrachi biv comis împreună cu soțul meu Safta, fata Pivișoaci făcutam acest adevărat zapis al nostru la mîna dumsali lui Gheorghită Potlog ot vist. precum să să știe pentru niște case ce sînt pe ulița Feredeilor, alături cu casăle dumsali, care cas(ă) fiind mai denainte vr'kme a soțului meu Saftii făcute de bărbatul ei ce au avut înainte, de Vasilie Petreanu și murind Vasilie Pietrianul leau fost vîndut soțul meu Safta lui Pahomie, fiind Pahomie de postrig de la mănăstir'k Neamțului, au rămas casăle la călugării din Neamț și scoțindule călugăr'i la vînzare leau fost cumpărat dm. Ion hatm. dela călugări drept 30 lei vechi. Deci încăpând eu ca s(ă) răscumpăr ac'kste cas(ă) fiind a soțului meu mai înainte și neavînd bani cas(ă) întorc dumsali hatmanului Ion mam rugat dumsali lui Potlog ot vist. de meu luat bani cu dobîndă și meu dat acei 30 lei, de am întors hatmanului Ion și am luat eu casăle și pentru bani am fost pus casăle zălog cu zapis pâr în trei luni la mîna lui Potlog ca săi dau banii la zi, iar nedând banii să rămăie casăle a dumsali și aducând haț-

1) Data greșită. Cp. doc, de mai sus, de la No, LX.

manul Ion și vornici de poartă de au prețăluit ce au fost cheltuit cu îngrăditul casălor și cu altele ce au fost făcut dumlui pe lângă cas(ă), au făcut 12 lei și iarăși au dat dumlui Potlog și acei 12 lei dumsali hatmanului Ioan, care sau făcut peste tot 45 lei, precum arată și izvodul ce iaste cu pecetile vornicilor de poartă și trecând peste zi un an și neavând eu de unde da banii dumsali, mam socotit împreună cu soțul meu că fiind dumlui Potlog răzăș cu acle cas(ă) pe de la vale alătura, cu încăpă alții să le cumpere (sic) și apoi răscumpărându-le el și cu bani dumsali leam vândut dumsali drept acei bani ce scriu mai sus 45 lei vechi. Deci de acum înainte ca săi fie dumsali lui Potlog ot vist. și giupănesăi dumsali și cuconilor dreaptă ocină și moșie în veci și iam dat dumsali și zapisile ckle vechi ce am avut pe cas(ă) și pe zapisul meu să poată dumlui săș facă și dres gospod de întăritură și acest zapis lam făcut denaintea a mahalagii de prin pregiur și a altor boeri de curte carii sau tâmplat de au iscălit mai gios Și pentru credința am iscălit. Să s(ă) știe.

Alecsandru comis. Săfta fata Pivițoaei. Gheorghe Pot. ot vist. Popa Vasilachi ot Sveti Gheorghe iscal. Toader spat. martur.

LXVI. 7244 (1735) Sept. 2. Toader Tătarul și femeia lui Safta vând, drept 15 lei, lui Costantin Hrisoverghi post., o casă pe ulița Feredelor.

7244, Sept. 2. Adecă eu Toader Tătarul împreună cu femka m'k Safta scriem și mărturisim cu acest adevărat și de credință zapis al nostru la mâna dumsa'i lui Costantin Hrisoverghi postel[ni]c precum să s(ă) știe că de nimen'k siliț, nici asupriț, ci de bună voa noastră iam vândut dumisali a noastră dreaptă moșie, o cas(ă) gata și cu toate câte sânt în cas(ă), pat, laviță, mas(ă) și cu tot locul cât ține a casăi, car'k cas(ă) iaste pe ulița Feredelor între casa ce au fost a lui Vasilie Pietreanu și între cas(a) nănașii m'k'e Saftii fata lui Efrim P'kveț. care cas(ă) am făcuto eu cu a m'k cheltuială, iară locul mi lau dat dan'e nănașim'k Safta, fata Pivițoaei cu zapis și acum agiungându-mă nevoia rămăind la multă lipsă cu voa nos'ră iam vândut dumsale casa și cu tot locul cum sau scris mai sus pe bani gata 15 lei și neau făcut plata deplin toț banii ce scriu ma sus în mâinile noastre ca săi fie de la noi dumsale dreaptă moșie cu tot locul în veci și la aciaștă tocma'ă sau tâmplat mulți oameni buni și mahalagii, carii mai gios șor pune iscălitura și d'ligitili și noi pentru credința am pus d'ligitili. Și eu Dumitrașcu Mutu (?) dliac de cămară am scris zapisul cu voa lor să s(ă) știe. Toader Tătar. Safta, Safta lui Efrim P'kviț mart(ur).

LXVI. 7244 (1735), Sept. 2. Toader Tătarul, cu femeia lui Safta, vinde, drept 15 lei, lui Gheorghică Potlog de vist. o casă la ulița Feredelor.

7244, Sept. 2. 1). Adecă un Toader Tatarul împreună cu femka m'k Safta făcutam acest adevărat zapis al nostru la mâna dumsali lui Gheorghică Potlog de vist. precum să s(ă) știe că nimen'k siliț nici asupriț, ci de a noastră bună voe iam vândut dumsali a noastră dreaptă ocină și moșie, o cas(ă) gata și cu toate câte sânt în cas(ă), pat, aviță, mas(ă) și cu tot locul cât ține acasă, care cas(ă) iaste pe ulița Feredelor între cas(a) ce au fost a lui Vasilie Pietreanu și între casa nănașii m'k'e Saftii, fata lui Efrim P'kviț, car'k cas(ă) am făcuto eu cu a m'k cheltuială, iară locul mi lau dat danie nănașim'k Safta fata Pivețoaei cu zapis și acum ajungându-mă nevoa, rămăind la multă lipsă cu voa noastră iam vândut dumsali casa și cu locul, cum sau scris mai sus, pe bani gata 15 lei și neau făcut plata dep'in toț /banii în mâinile noastre casăi fie de la

1. Cp. înșă documentul precedent,

noi dumsali dreaptă moșie cu tot lot locul în veci. Și la această tocmală și vânzarea sau tâmplat mulți boeri și oameni buni, maha'agii, carii ma' găs sau pus și iscălitur'le și d'kgiti'le. Și noi încă pen ru mai mare credință neam pus d'kgiti'e.

Toader Tătar. Săfta femkă lu' Toader Tătar. Săfta fa a lui *Efrim P'livit mart(ur)*. Toma zăt lui Alexandru mart(ur).

LXVIII. 7255 (1747) *Mai 30*. Scrisoarea lui Vasile Căpitan(?) către Gheorghe Potlog, pen'ru niște case din Iași.

7255, *Mai 30*. Datam scrisoark m'k la mâna logf. Gheorghie Potlog precum să se știe că meu dat dumlui casăle dumsali ce ari aic'k în Iași și eu săi fac ograda să fie înpletit câte d'co nuă'e, o poartă și să pun și răgoz peste coperemântul ce are casa. Și am iscălit. *Vasile Cap(?)*.

LXIX. 7261 (1753) *April 15*. Verit lui Gheorghită Potlog încredințează că vând, drept 100 lei noi, lui Ioan Gheuca spat. un loc de casă, în Iași, din deal de biserica sf. Gheorghe (Lozonschi), care loc ę al copilului lui Gheorghită Potlog.

7261. *Apr. 15*. Încredințăm cu această scrisoare a noastră, precum să s(ă) știe că tâmplândus(ă) de au răposat vârul nostru Gheorghit(ă) Potlog ce au fost diac de visterie și pe urmă răposind (sic) și giupâneasa dumsali. cumnata noastră Marie, fiica răposatului Ștefan Catargiul, ce au fost vel clucer, leau rămas un copil mic. Dacă noi am luat pe copil și toate a'e cop'lului, ca s(ă) fie supt purtarea grijii noastre, rămăind și un loc de cas(a) aic'k în târg în Iaș din deal de Sveti Gheorghie, lângă râpa c'k mare și din deal de cas(a) răposatului logf. Miclescu, alătur'k cu casăle vătavului Sandului și cu casăli preutului Lupașco ce au fost preot despre *besărica ot g(os)p(o)jda* 1) și până în râpa c'k mare cu hotarul carile îl adeverează zapisăle c'kle veachi de cumpărătură, care loc are și pivnicioară de piatră. Deci noi văzând că stă locul fără nici o agonisită și pivnicioara începuse a să răsipi și curgă paguba copilului, neam socotit noi împreună și cu dumlui post. Apostul Catargiul, unchiul copilului de pe maică și am vândut acel loc dumsali fratelui nostru Ioan Gheuca spt. drept 100 lei noi și dădune dumlui toți banii deplin, iam dat toa'e zapisili c'kle vechi în mâna dumsa'i, care zapise sânt pe acel loc cumpărătură răposatului vârului nostru, Gheorghit(ă) Potlog și iam dat și această scrisoare a noastră întru car'k au iscălit boeri și oameni buni carii sa întâmplat la această de bună voă noastră tocmală. Deci să fie dumsali moșia și cumpărătură în veci neclătită. Întru car'k scrisoare, pentru credința neam iscălit și noi.

Alexandru Cost... ot vist. Ioan Nacul ot vist. Apost (ol) Catar (giu) post. Vasile... pis

LXX. *Fără an (c. 1755)*, Catrina, preuteasa preotului Lupașcu, cu fiit ei vând drept 16 lei, Lupului Balș biv vel ban, un loc de casă, alătura cu țintirniul bisericii lui Sântul Gheorghe.

[Fără kat]. Adecă eu Catrina preoteasa preotu'ui Lupașcu ce au fost preot domnesc dinpreună cu fiei mei, Manolache și Gheorghie scriem și mărturisim cu acest adevărat zău pis al nostru la cinstiță mâna dumsali Lupul Balș biv vel ban precum să s(ă) știe că de nime siliț nici asuprit, ci de a noastră bună voe am vândut dumsa'i locul casăi noastre celi vechi cem iaste de la soțul meu preotul Lupașco și cu locul grădinii ce iaste din sus de cas(ă) până în locul casălor mețelniț. M'halachi Cheșcu, care loc iaste alătura

1). Biserica dispre Doamna,

cu casăle dumsale, ce au cumpărat dela dumlui spat. Ioniț(ă) Gheuca și m'lege din locul casălor dumsali Banului *până în țintirimul besăricii lui Sfeti Gheorghie* de la vali și m'lege alătura pe lângă chiotoarea casăi Sclipancăi până în zăplazii ogrăz'i mede. Cheșcu până în zăp'azii ogrăzii Sandului vatavului, ce iaste din sus și de acolo alătura cu ograda Sandului până să încheie iarăș în locul dumsali Banului, ce au cumpărat de la spat. Ioniță, unde sânt casăle dumsali, și sau încheiat tot locul ce am vândut noi dumsăle Banului. Și acest loc de bună voia noastră am vândut dumsali drept 16 lei și neau dat dumlui toț banii depl n în mâin le noastre, însă să s(ă) știe și ačasta că din locul casăi ce am vândut noi dumsali Banului, neau lăsat și noo o bucăță de loc ca s(ă) ne facem o casă, care lam hotărît despre dumlui și la tocma la noastră sau tâmplat mulți oameni buni și răzăș, carii sau iscă it. Și noi încă pentru mai mare credința am iscălit casă să crează Deci ca săi fie dumsali dreaptă ocină și moș'e dumsali și giupân.sâi și cuconilor și nepoșilor și strănepoșilor dumlorsali sâș o stăpânească dumsu cu bună pace în veci.

Manolachi am vândut, Catrina preoteasa am vândut. Eu am scris cu zisa lor și sânt ma-tur. Savva diiac za divan.

LXXI. 7264 (1755) Decembre 6, Ioniță Gheuca spat. face un schimb de loc cu casă, cu Lupul Balș, în Iași.

7264, Dec 6. Adeacă eu Ioniț(ă) Gheuca spat. datam zapisul meu la mâna dumsal-Lupul Baș biv vel ban, precum de bună voia m'k man socotit și mam învôit cu dumi lui și am făcut schimb, iam dat eu dumsali locul meu cu casă gata, cu ogradă, cu pivniță de piatră și *costișă cât cuprinde ograda pâr în vali în pîrău aic' în târgul Iașii lângă Sfeti Gheorghie*, care loc să hotăraște cu *țintirimul besăricii* și cu Miclescul și cu preoteasa lui Lupașco și cu Costantin sin Sandului vâtav, care acest loc de cas(ă) îmi iaste și mie de cumpărătură de la copilul lui Potlog a lui Gheorghii(ă) și fi'nd copilul mic au fost vechil de au vândut locul Toader Nacul ot vist. și Ioniț(ă) Nacul fi'nd rudă cu tatăl copilului cu Gheorghii(ă) Potlog și fi'nd rudenie cu mama copilului și răposatul Ioniț(ă) Cantimir și Apostul Catargiu frate cu mama copilului, iau întrebat vechilii ce au vândut locul, care mai sus sânt numiți și sau socotit și dumlor căi cu ca și au iscălit zapisul, care și zapisul de vânzare lam dat la mâna dumsali Banului, iar zapisili c'le vechi au rămas la vechilii ce meu vândut locul să mi le d'k și eu să aib a le da dumsali Banului și de sar întâmpla să fie vreo pricină asupra locu ui, eu să aib a răspunde, dumlui Banul să naibă treabă, ci să stăpânească cu pace, însă și dumlui Banul încă meu dat tot locul dumsali, cu cas(ă) vechi, care loc îi iaste și dumsale de cumpărătură de la pit'a(r)ul Ilie, după cum arată toate zapisili de cumpărătură și zapisul dumsale Banului de schimbătură; aș jde ea meu mai dat dumlui și 800 lei bani gata în mâinile m'le pentru cheltuiala casălor și loc pentru loc. Deci fi'nd între noi învoială și tocma, săi fie dumsale dreaptă ocină și moșie dumsali și giupănesâi și cuconilor dumlor'al în veci, să stăpânească cu pace. Și acest zapis de învoială ce sau făcut între noi, sau făcut aic' în *târgul Eșii*, care sau tâmplat și alți boeri carii și au iscălit mai gios. Și pentru mai buna credință sângur cu mâna m'k am scris zapisul și am iscălit.

Ioan Gheuca spat(a)r.

LXXII. 7264 (1756) Gen. 2. Ioan Gheuca spat. pentru o socoteală de bani cu Lupu Balș, pentru case din Iași.

7264. Ghen. 2. Din toată socoteala ce am avut cu dumlui Lupu Balș, pentru 800

lei, ce mam tocmîl cu dumlui pentru *casăle din Iaș*; și ce iam dat dumsali, meu dat dumlui alți bani, toț deplin, însă cu o sută patruzăci lei, ce meu trimes dumlui, cu Irimia Botez și am luat, și din toată socoteala au rămas dumlui sămi mai d-le 60 lei, care meu dat dumlui și peci pentru acei bani, ce trimițând dumlui banii, să dau peciul. Și petru credința am iscălit.

Ion Gheuca spat(ar).

Obs. Urmează apoi, relativ la acelaș loc și casă, alte documente, fără dată.

LXXIII. 7222 (1714) Avg. 20¹⁾, Maria Toderiasă cu filii ei vînd, drept 150 lei bani vechi, vorc Năstasă, două dugheni, în târgul de gîos.

Adecă eu Mărie Toderias(ă) și cu filii miei Lascar șâ Ștefan făcutam zapisul | nostru la n ăna dumsali vornicului Năstăsăi, precum noi de nime siliți nici asupriți ce | de a noastră bună voe am vîndut dumsali a noastră driaptă ocină și moșăi | *doă dugheni cari* sânt în *târgul de gîos* cu loc den dos pân în locul giupânului Mădzărachii lângă alte dugheni a dumsali cari au cumpărat de la părinteli patriiarhul de Ieru | salim șâ tocmala niau fostu cu dumlui drept 150 lei bani vechi șâ nau făcut | dumlui plată deplin la mîna noastră șâ noi luânduni banii deplin i leam dat | dumsali săi hii driaptă ocină șâ moșăi neclătîtă în veci dumsali șâ giupănesăi dumsali | șâ cuconitor dumsali șâ nime dentru rudeniile noastre să nu fii volnic | a să rădica cu vrun fel de socoteal(ă) asupra acestor moșăi șâ acestu zapis | sau făcut denainte a mulți oameni buni șâ bătrâni cari mai gîos sau iscălit șâ pentru | credința niam iscălit șâ noi să fii de mari credință. U Iaș let 7222, Avgustu 20 dni. Marie Toderias(ă). Ștefan iscal. Az Ilii sîn Toader abăger iscal.

[Pe dos]: 7222, Avgust 20; zapis pe 2 dugheni ce sau cumpărat dela Măriuța abăgerița întro dugheni(ță) a... și a Gălății. — Zapis de la Abăgerița pe 2 dughene. — Zapisul Mării Toderesii și a fiilor săi pentru vînzare a două dugheni din celi din târgul de gîos ce au făcut căfră vorc. Năstasă.

LXXIV. 7249 (1741) Iulie 1. Mihai Micul înpreună cu soțul meu Tofana, vînd, drept 100 lei bani gata lui Lupul Anastasă vel stol. un loc de casă pe podul vechiu.

Adică eu Mihai Micul vor. înpreună cu soțul meu Tofana, fata lui | Costantin ciau fost armaș mari făcutam acest adevărat zapis | al nostru la mîna dumsali Lupul Năstasi vel stol. precum să s(ă) știi că de a noastră bună voe iam vîndut un loc de casă pe *podul vechiu*, cari locu | în estî dat și mii de zăstri de la soacrăme Safta armășoai, cari loc | loc (sic) de cas(ă) au fost a lui Eni Birda ciau fost starosti de neguțtori și fiind | Birda dator cu o sumă de lei răpăosatului Ciocârlan vornic | cul și Ciocârlan vornicul la moarte sa neavînd copii sau dat cu to | tul ciau avut sfinții sali Ghedeon Mitropolitul și iam dat și acel zapis de datorie lui Birda și sfinție sa neavîndu altă | ce lua de la Birda pentru acia sumă de lei iau luat acel loc de cas(ă) | cu cas(ă) ci or hi fost pe acie vreme pe acest locu și mai în urmă sfin(ți)ia sa Ghedeon Mitropolitul liau dăruit socrumeu lui Costantin | ciau fost armaș mari pe cîrnat(ă) zapisul sfinții sali ael de danii |. Decii fiind și mii acest loc dat de zăstri de soacrăme Safta | Armășoai și nefiîndune nooă trebuitor acest loc iam scos | la vîndzări și împreună cu soacrăme am întrîkbat pe toat(e) rud(e)le noastre | și neaflîndus(ă) nimi săl cumperk iam vîndut dumsali lui Lupul Anastasă(ă) vel stol | precum mai sus

1). Documentele, în număr de patru, ce urmează, sânt scoase din Condica de origine No. 753, a bisericii Tălpălari, din Iași.

scrii. drept o sută lei bani gata și niau dat dumnalui banii deplin în mâinile noastre. Deci săi fie dum(s)ali | și fiilor dumsali driap(tă) ocină și moșii în veci și iam dat dum(s)ali | și zăpisul lui Birda, acel de o sut(ă) de lei, și au fost dator lui Ciocârlan | și zăpisul sfinții salii Gheleon Mitropolitul acel de danii | și un ispisoc de la Mihai Vod(ă), iar alt zăpis vechi la soacrăml | nau fost, ce de sar afla niscăi zăpis(ă) pe acest loc să aibă dum. | a le lua și dumnalui să stăpâniască acest loc, după cum au stăpânit | și Birda di curmedziș, din *ulița Podului vechiu pân în zăpladzi mănăstirii Sfinții | Vineri*, iar în lungu, după cum a hi stăpânit și a hi îngrădit de Birda | așe va stăpâni și dumnalui, iar de sar scula cinevai (sic) din niamul lui Birda | cu vo pricin(ă), no să avem a sta la giudecat(ă), iar dum(n)ialui să stăpânească | cu paci și acest zăpis sau făcut dinainte a boeri și altor oameni de | c'nști, cari mai gios sau iscălit. Și noi pentru mai mari credința am iscălit

u las It 7249, iul 1.

Mihai Micul vor. Tofana. Safta armășoae.

Costantin... biv v(e)l pit(ar) mart(ur). Necula!... post.

Toma Măzărach(hi) martur.

LXXV. 7268 (1559) Sept. 10. Mărturie hotarnică pentru niște locuri de dugheni, în târgul de jos, la ulița ruscă a părintelui Veniamin, Gheorghie post. ș. a.

Din luminată poronca preînălțat Domnului nostru Ioan Teodor Vvoevoda neau rânduit dumnealui Ștefan Roset vel logf. pre noi vornicii de poartă ca să mergem în *târgul de gios pe ulița ruscă* la niște locuri de dugheni a părintelui Veniamin și Gheorghie post. și Ștefan post. fecorii lui Costandin Anastasă și Năstasă Cazimir nepoții lui Anastasă vornic având pricină cu Alecsandru fecor lui Toader jicnic(e)r, nepot lui Măzărache, pentru o bucată de loc din dos a doao dugheni ce au fost înpresurato Toader jicni (e)r, tatăl lui Alecsandru, cu un grajd'u. Deci noi după poroncă am mers la acel loc și am strâns oameni buni *uliceni*, anumi Toma săb'eriul și Toader bărbieriul, monah Pistruiu și Andreiu băeșul și alții și așa au mărturisit cu toții, că din ograda lui afară nau avut Măzărachi, nici ginerisău Toader jicni(er) nici casă, nici grajd'iu, ci de 6, 7 ani încoace sau întins Toader jicnicer de au făcut grajd'iu pe locul a doao dugheni, afară din ograda lui. Și fiind de față și Alecsandru sîn lui Toader jic-č(e)r lam întrebat cu ce pricină au intrat de au făcut afară din ogradă grajd'iu pe locul dughenilor și de are scrisori dovezi să le arăte, de este acel loc cumpărătură sau de lau schimbat cu cineva, el nici o scrisoare dovadă nau arătat, ci au adus marturi pe Gheorghiiță și pe Toma sîn lui Grigoraș neguțătorul și așa au mărturisit, cum că din locul dughenilor ce au vândut Măzărachie lui Anastasie vornic, ar fi aciastă bucată de loc nevândută, pe care au făcut Toader jicč. grajd'iu, iar feciorii lui Cosandin Anastasă la aciasta au scos dovadă un zăpis din let 7222, fevr. 9 de o pivniță cu crâșmă și doao dugheni dela preosfințitul Hrisantu patriiarhul Ierusalimu'ui, ce leau fost cumpărat Anastasie vornicul și au mai cumpărat Anastasă vornic de la Măzărache alt loc de dugheni alături cu acel de la patriiarhul pe din gios și sau dovedit din scrisori că grajd'iu ce au făcut Toader jicč. este scos pe locul dughenilor dela patriiarhul, iar nu pe locul dughenilor ce au fost cumpărat Anastasă de la Măzărachi și sau dovedit mărturie lui Gheorghie și a To(ni) sîn Grigoraș că este ră și cum că rău au eșit Toader jicč. cu acel grajd'iu pe locul dughenilor, că *nici* și a'te locuri a dughenilor mergu până în zăplazii lui Toader jicč. Și neau mai arătat feciorii lui Costandin Anastasă vornic altă mărturie dovadă de la Cârste sîn lamandi medčr în care scrie cum că sau învoit Costandin Nastasă și cu Lupul stolnic ca să fie loc slobod pe din dosul dughenilor alături cu gardul lui Măzărachi, ca să umble cu carul pe din dos la toate dughenile și

sau dovedit și cu aciasta, că de când au făcut Toader jicǎ. grajdul sau închis locul de nau pe unde să umble cu carul pe din dos la dugheni și sau dovedit că și-acesta loc merge asămine cu locul acelor alante dugheni, până în zăplazii lui Toader jicǎ. și după ce sau ales, lam măsurat înprejur, toate locurile dughenilor, cu stânjân de opt palme, începând întâi a măsura despre fața uliții din gios din locul Gălății, în sus până în hudiță despre locul lui Costandachi zât Tomii lui Măzărachi și sau găsit 19 stânjâni și o palmă, în unsprezece dugheni ce sânt făcute pre aceste locuri și de acole pe hudiță în lungu spre apus, din temelie dughenilor din față și pâr în zăplazii lui Toader jicǎ. sau aflat 16 stânjâni, unde sau pus și doao petri hotar colțu și de acole în gios alături cu locul casălor lui Toader jicǎ. și pâr în locul Gălății spre amiazăzi și sau aflat 19 stânjâni și șapte palme și sau pus o piatră unde au fost grajdul lui Toader jicǎ. și sau mai pus o piatră colțu despre locul Gălății și de acole spre răsărit alături cu locul Gălății până unde am prins a măsura întâiu la uliță și sau aflat 13 stânjâni și cinci palme și așa sau închiet acest loc înprejur și după cum sau hotărit și sau stălpit am făcut și noi aclastă mărturie hotarnică la mâna dumisale de mai sus numiți, fiii lui Costandin Anastasie și pe hotăritura noastră săș facă dumnealor ispisoc gospod, și am iscălit și noi și alții care sau întâmplat.

let 7278, Săpt. 10

Poruschi (sic) vorc. de poartă. Tănăsă Meleghi vorc. de portă. Eu Toma săbier mam întâmplat martur. Eu Toader bărbierul mam întâmplat martur. Eu Andreiu băcalul mam întâmplat martur.

[Pe dos]: 7268, Săpt. 10. Copii de pe hotarnica vorc. de poartă Tănase Meleghi și Porusci vorc. pentru doă locuri de dugheni de pe ulița Rusască, din târgul de gios a părintelui Veniamin și Gheorghe și Șefan....ficiori lui Costandin Anastasă în cari să arată măsurile acestor locuri.

[Copie veche, din sec. XIX].

LXXVI. 1768, Octomvrie 1. Ioniță Gane cupeț la dela pit Neculai Cogălniceanu, drept 30 lei pe an. un loc cu bezmăn, în târgul de jos, ca să-și facă dughiană de piatră

Adecă eu Ioniț Gane cupeți făcutam zapisul mieu la mâna dums. pit(a)r(u)lui Neculai Cogălniceanu, precum să s(ă) știe că am luat un loc cu bezmăn, de la dum. cari loc esti aice în târg de gios, între locul mănăstirii sfântului Ioan și între locul dums. pah(a)r(nicu) lui Costandin Rășcan ca sămi fac dughiană de piatră pe loc și tocmala îmi este câte treizăci lei pe an și la tot an la început să aibu ai da toți bani deplin acești triizăci lei pe tot anul și dum(n)i(alui) să naib(ă) volnă(sic) a mă adăogi cu bezmăn oricât a fi dughiană pe locul dums. ni ci eu să nam voi a mai scăde din tocmala ci am cu dum(n)i(alui). Și pentru credința mai gios am iscălit. 1768, 1.

Iscălit Ioniț Gane cupeți.

Toader Isăcescu, Petre Cheșcu, întocmai cu original ci esti la mini pe car o încredințaz cu a me iscălit tură.

Colejșchi răghistrator Costachi Ciornei, 1844, iuni 23, Eș. 1).

Obs. Documentele dela LIII-LXXVI sânt comunicate de d. Mihai Costăchescu.

LXXVII. 1834. Iulie 5. Acta Paladi (Purilipsis) Biserica Barboiul, Dughenile și casele din Iași de pe Podul Vechiu; de pe Ulița Hagioae; ulița Părvuleștilor, în Mahalaoa Muntenimei, (Acad Rom. ms. XIII. Condică scrisă în 1796 Oct. 14, de C. Polimas logofăt, și adnotată de D. Sturza log. în 1834 Iulie 15).

7156 (1648) April 25. (regeste). Un zapis de la Grigorie întru care scrie că

1) Doc. de la LXXIII, LXXV și LXXVI sânt publicate și în Ghib. Sur. X, 124—128.

au vândut el și fămeea lui și cu toți oamenii lui un loc de case cu grădină și cu pomi au vândut dumsale lui *Ponič* și la tocmală sau tâmplat mulți oameni buni care sau iscălit.

7156. April 25.

Pătrașco Cizmar, Pătrașco ot Pomârla, Ștefan ot Dărmănești, Vasile ot Telinești Flore ot Soltănești.

LXXVIII. 7174. (1666) *Mai 12.* (regește). Altu zapis de la Eremia dascal precum au vândut de bună voe lui un loc de casă *de la zid pe ulița Parvoleștilor*, pe care loc de case iau fostu și Eremiei dreaptă danie de la Poniču ce a fostu șatrar acest locu de case lam vândut lui *Andrieș* i au fostu clucer mare, dreptu șapte lei.

7174. Mai 22.

Eremie dascal am vândut, Popa Ursu, iscal, Roșca vornicul martur, Gheorghie, vornic martur, Piscul diaconul iscal.

LXXIX. 7174. (1665) *Sept. 20.* (regește). Altu zapis de la Chirilă cu fămeia lui Tudosie din Iași, precum de bună voe lor au vândut o casă din Iași *de pe ulița sâr-bască la zidu*, între Precopie dărăbanul și între Mogoș care case iau fostu cumpărătură de la Gogul feciorul Chirilei acele case liau vândut lui *Andriiaș ce au fostu șatrar mare, feciorul lui Toderășco logofătul cel mare*, cu tot locul acelor case, drept 20 lei bătuți.

7174. Septemv. 20.

× Chirilă × Toadorsie (sic.) Popa Pătrașco, Roșca vornic, Popa Ursul, Toader Măchiș, Ionașco Mălaiu, Tudosie Dărăban, Gheorghie biv jīt(nicer).

LXXX. 7174 (1666) *Aug. 30.* (regește). Altu zapis de la Andronic țaganu i de la fămeea lui Antonia întru care scrie că au vândut o casă dumsali lui Alexandru care casă și lor liau fost cumpărătură de la Nianiul, cizmariul gospod, aclastă casă cu locul cu tot de prinpregiur, și cu ogradă, precum au cumpărat și ei de la Neaniul pe acolo să ție și Alexandru îngrăditura ogrăzii, aciasta casă au vânduto lui Alexandru drept 40 lei, și la zapis sau întâmplat Burcă ciapregar, i Dum'tru părgar, i Iordache vătav, și Cornilie șoltuzul cu 12 părgari și alți oameni mulți au pus degetele, Vasile Albul iscal, 7174 Aug. 30.

LXXXI. 7176 (1667) *Săpt. 15.* (regește). Altu zapis de la Nicolae ficiorul lui Is-tratie cu fămeia lui Anița în care zapis mărturisesc precum au vândut dreaptă a sa o-cină și moșie de la părinții lui, locu de trei case lângă Cârste Armanul, acesta locu lau vândutu lui Husain Bulucbașe de simeni, drept 250 lei bătuți, și la tocmală au fostu mulți boeri cari sau iscălit, 7176 Sept 15.

× Neculai × Anița, Dumitrașco Roșca vornic, Ramandî vel ușier, Ciocărlie vor-nic, Alexandru iscal, Dima ușier, + Mirăuță, Vasile Grecul + Dumitru Popa + Cârste Armeanul + Cădește.

LXXXII. 7176 (1667) *Oct. 15.* (regește). Altu zapis de la Husain Bulucbașe de si-meni întru care scrie că de bună voe lui au vândut a lui dreaptă ocină și cumpărătură locu de trei case *pe ulița Armenească*, lângă Cârste Armanul în Iași, care loc și el lau

cumpărat de la Necu'ai, ficiorul lui Strateiu și de la fămeia lui Anița, care liau fostu lor moșie de pe părinții lor, deci atâta loc precum au cumpărat pre atâta au vândut, lui Sala-aga Turcul drept 150 lei bătuți, și la tucmală au fostu mulți boeri și oameni bunți cari sau iscălit.

7176 Oct. 15

× Cărste arman, × Petre arman, × Karagè, × Andrei făclierul, Toader Ciocârlie vornic de poartă, Simion vornic de poartă, × Dumitru potcovar, × Vasile Grecu.

LXXXIII. 7176 (1667). Noem. 22 (regește). Altu zapis de la Sala-aga turcul, întru care scrie că de bună voe sa au vândut a sa dreaptă cumpărătură loc de trei case și cu casă cu tot *pe ulița Armeniască*, în târgu în Iași, lângă Crăste armanul, care locu de casă iau fostu cumpărătură de la Husăin ciau fostu bulucbașe, iar lui Husăinu iau fostu cumpărătură de la Nicolae ficiorul lui Strateiu și de la fămeia lui Anița, iar lui Neculai iau fostu moșie dreaptă de la părinții lui acesta loc *cu case cu tot lau vândut măriile sale Iliș Vodă Alesandru drept 150 lei* dinainte a mulți boeri cari sau iscălit.

Sala-aga turcul (l. pecete).

Solomon Bârlădeanu vel logofăt.

Miron Cosin vel vornic.

Necolai Racoviță hatman.

Toderașco Iordachi vel șfatar.

Apostolachi vel ciaznic.

Alexandru Ramandi vel ușiar.

LXXXIV. 7177 (1669) Iunii 16. Sturza stolnic cumpără cu 150 lei casele lui Pațrașco postelnicul. „Adecă eu Pătrașcu ce am fost postelnic scriu și mărturisescu cu acestu zapis al meu de nime silit nici asupă it ce de a mea bună voe am vândut a mia dreaptă ocină și danie loc de trei case și cu case cu tot, *pe ulița Armeniască* în târgu în Iași, lângă Cărste armanul, care loc de case miiau fostu danie de la măriile sa Iliș Alexandru Vodă, iar măriile sale iau fostu cumpărătură de la Sala-aga turcul, ia, lui Sala-aga turcul iau fostu cumpărătură de la Husăin bulucbașe, iar lui Husăin Bulucbașe iau fostu cumpărătură de la Nicolae ficiorul lui Strateiu și de la fămeia lui Anița iar lui Neculai iau fostu dreaptă moșie de pe părinții lui, acesta locu de casă și cu loc cu tot lau vândut la dumnealui Ilie Sturza stolnicul cel mare dreptu 150 de lei bătuți, și miiau plătit dumlui deplin acești bani întru mâna mea, dinaintea dumlorsale boerilor celor mari cari sau iscălit*.

7177 Iunii 16.

Solomon Bârlădeanu vel logofăt.

Miron vel vornic iscal.

Grigorașco Hăbășășcul vel vornic.

Necolai Răcoviță hatman.

Stamatie vel postelnic,

Gavril Costachi vel spatar

Luțzașco Buhuș vel ceașnic

Ursachi vel vistenic

Ion Racoviță Comis.

LXXXV. 7178. (1669) Octomvrie 21 (regește). Altu zapis de la Cărste armanul cu fămeia lui Hatuna, și ficiorul lui Bălan întru care scrie că de a lor bună voe au vândut un loc ciau avutu lângă mănăstirea Bărboiul și lângă casa popii lui Vasile, acesta loc lau vândut dumsale Ilie Sturza stolnic dreptu 60 de lei bătuți. 7178 Oct. 21.

× Cârstea, × Hatuna, × Balan, × Sefer, Nastasie, × Gheorghie, × Izbașe Buze, × Andronic băibărăcar, × Avraam zet (ginere) Moisă × Andronic.

LXXXVI. 7178 Noem. 29 (1669). Ilie Sturza stolnic cumpără cu 24 lei case un loc de la Maria și Irina. „Adecă eu Măria și cu sorumea Irina scriem noi arânduă surorile cu acestu zapis al nostru de n'ne silite nici asuprite ce de bună voe noastră am vândut o bucată de loc din d'osul cas i ce iaste aceia driaptă ocină și moșie de la părinți noștri aceia ocină și moșie am vânduto dumisale lui Ilie. Sturza stolnicul cel mare dreptu 24 de lei bani gata ca să hie dum'sale dreaptă ocină și danie sfintei mănăstiri de la sfete-Petru și Paul de la Bărboiu, și la aciastă tocmală sau înlâmpat oameni buni cari sau iscălit și eu popa Vasile am scris zapisul.“

7178 Noem. 29

× Mărie (pecete) × Irina. × Gheorghie, × Nastasie biv parcalab, × Iordachie.

LXXXVII. 7177 April 20 (1669). Macarie egumenul de Golia cumpără cu 30 lei casa de la Boghița. „Adecă eu Boghița Mitoșelului staroste de cismari și cu fata mea Paraschiva și nepotul meu Năstasă, scriem și mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru cum noi de nime siliți nici asupriți ce noi de a noastră bună voe niam învoit și am vândut o case cu loc cu tot ce este lângă locul popii lui Sidor, și lângă locul Ursoae, acel loc cu cașă lam vândut svinții sale lui Macarie egumenul de la mănăstire lui Golăe, și a svenției sale egumen Hristofor de la mănăstirea lui Bărboiu, acesta loc ce mai sus scrie iaste de la moșii miei și lam vândut drept 30 de lei bătuși bani gata, să naibă nime nici o treabă din feciorii miei sau din fetele mele sau din nepoții miei, că eu de bună voe mea lam vândut dinainte a mulți oameni buni și am făcut svinții sale acesta zapis ca să a'bă aș face și drese domnești și pentru credința niam pus pecețile și eu Silivestru diaconu am scris zapisul să știe.“

7177 April 20.

× Boghița, × Năstasă, × Paraschiva, × Ioan, × Băluță, brat (frate) Gheorghe but (nar), × Gh'nea, × Panaiti băcal, × Simion, × Costandin brat Răiță mam tâmpat.

LXXXVIII. 7177 Mai 16 (1669) *regește*. Altu zapis de la Dumitrașco feciorul lui Chiriăc și cu fămeia lui Arvasie și feciorul lor Enache întru care zapis scrie că de bună voe lor au vândut un locu de case ciau avut mumăsa E'iana care liau fostu lor driaptă moșie, acel locu lau vândut egumenului Macarie de la Golăe, și egumenului Hristofor de la Bărboiu, drept șapte zeci lei bani buni și la tocmala lor au fostu mulți oameni care sau iscălit.

7177 Mai 16.

× Dumitrașco, × Enache, × Arvasie, × Nastasie, × Hilip, × Gheorghie, × Safer, × Andronic × Grigorie.

LXXXIX. 7178 Mart 17 (1670). Macarie egumenul de Golia cumpără cu 40 lei loc de case de la Ion și Alexandru. „Adecă eu Ion și cu fămeia mea Alexandra și cu conii miei cu toți cu Pătrașco și cu Ștefan Șaule scriem și mărturisim cu adevărat zapis al nostru de nime siliți nici asupriți, ce de bună voe noastră am vândut svinții sale egumenului Hristofor de la Golăi, am vândut svinții sale g'umătate de locu a casei noastre ce am avut noi de la părinții noștri locu de poartă denainte casei noastre lui Ion, să le hie svențiilor sale să margă la mănăstire la sfinte Petre la Bărboiu acesta loc lam vândut sfinții sale egumenului de la Golăe drept 40 lei bătuși și negoțul nostru sau făcut dinainte a mulți oameni buni, care sau iscălit, și eu popa Vasile ciam fostu la Bărboiu am scris zapisul.“

7178 Mart 17,

× Ion, × Alexandru, × Pătrașco, × Ștefan Saule.

Alexandru Dumitru cu voe mea am primit,

Anastasie proin (fost) parcalab martur.

XC. 7181 Mart 17 (1673) (regește). Un zapis de la Filip cu fâmeia lui Cercheja, și cu fii săi Mărcuța i Alexandru i Costandin i Grigorașco și Anița precum de bună voe lor au făcut schimbare cu Tudosie cu casăle lor cu pivnițe i cu tot locul cât va fi *care case sintu pe ulița noao pre podul Hagioae* între Bejan Izbașe și între Irina, adecă au dat Filip casele aceste lui Tudosie, iar Tudosie au dat lui Fillp *casile lui din măje* care case iaste între Ionașco Uitul și în're Anița pitărița case drept case îi au mai dat Tudosie lui Fillp piste schimbul casilor patru sute și cincizeci de lei, și la tocmala lor sau tâmplat și alții cari sau iscălit.

7181 Mart 17.

Filip Cercheja, Mărcuța, Alexandra, Costandin, Grigoraș, Anița, Hristofor egumenul Golăiei, Coste staroste, Ianco biv staroste, Mirăuță Brașovanul.

XCi. 7193 Noem. 12. (1684), regește. Altu zapis de la Tudora fâmeia lui Gheorghiță Marghinolului din Iași și fata ei Maria și Axinia precum de bună voe lor au vândut a lor driaptă moșie *un loc de case ce iaste pe podul, Hagioae* din dosul dughenilor vornicului Fosăitului lângă locul lui Sterie bacal Abdula, acesta loc lam vândut lui Sterie bacal dreptul zece lei, ca săi fie ocină neclătă în veci și nime din rudele ei să nu să amestece și zapisul sau făcut denainte vornicilor de poartă care sau iscălit.

7193 Noem. 12.

× Tudora, × Axinia, × Maria, × Iane zlătar, × Costandin blănar, Vasile diacon au scris.

Murguleț vornic de poartă, Grigorie Ciocărlie vornic iscal. Dumitrașco biv staroste.

XCII. 7184 (1676) August 27. (regește). Altu zapis de la Anița fâmeia lui Zaharia armașul clobotarul din Iași și cu feciorii ei Ivan și Florea și Neculai și fiicăsa *Dansoh* întru care scrie că de bună voe lor au vândut o pivniță de piatră cu loc cu tot din târgul Iașii lângă mănăstire Bărboiul, au vândut egumenului Neofit de la mănăstirea Bărboiul dreptu 300 de lei bani gata, și tocmala au făcuto dinainte vecinilor orășeni din Iași, care sântu scaliți.

7184 Avg. 27.

Necolai Săfer armanu cel bătrân, Coste armanu, Anița Dansoh, Ivan-(pecete) Agopșe Zaharie Soronar, Andrei arman, Maxim arman, Anton, Simion, Pavel Soronar, Vasile Căldărar, Ionașco Măgurianu, Gligoraș făclier, Ursul făclier, Costandin diiac, Pavel uricar au scris.

XCIII. 7201 (1693) Iunie 15. Hotarnica locului caselor Sturzăi vornicul despre vecini. Adecă precum au venit Maxim egumen de la Bărboi și sau dus la dumnalor boerii cei mari *la caimacanii* Ramandi vornicul cel mare, i la dumalui Vasiliu Costachi vornic, și arată egumenul un zapis de un loc ciau vândut Crăste armanul și cu fâmeia lui *Hatula*, deci dumnalor boerii niau trimis pre noi pre vornicii de poartă, anume Vasile Gălcă, și Beble sau fostu și dumlui Caplan ciau fostu ușiilor mare, ca să adevărim acel locu, și săl alegem despre alți *uliceni*, deci noi am chemat pe un ginere a Cârstei Armanu cel popă armenescu, anume, Alexa, și pre fâmeia lui anume Dolca, fata Cârstei care au vândut acel loc Sturzăi vornicul, și am chemat și pe Andrei starostile de meserii, care iaste aproape vecin, pre lângă acel loc, și am alesu locul și lamși stâl-piț dintr-o casă a lui Andreiu în gios spre țințirumul bisărici

sau ales acel loc din piatra ciam pus noi hotar să ție mănăstirea, iar din hotar în sus să ție popa armenescu cu fâmeia lui fata Crâstei, deci precum am ales și am socotit, noi încă am întemeiat cu iscălituri și dum'ui Căplan și alții au iscălit ca să fie de credință zapisului ciau cumpărat Ilie Sturza și au dat sfintei mănăstiri Bărboiului să știe".

7201 Iuni 15.

Vasile Gălcă vornic, Gheorghe Beble vornic, Caplan iscal., Vasile Căldărariu.

XCIV. 7184 April 31 (1676) Iași Antonie Ruset Vodă întărește egumenului Neofit de la Bărboi cumpărătura făcută cu 300 lei de la Anița.

În Antonie Ruset Vodă cu mila lui Dumnezeu domnu țării Moldovei. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea a lor noștri moldovenesți boiari a mari și a mici rugătorul nostru egumenul Popa Neofit de la sfânta mănăstire de la Bărboiu, de aice din târgu din Iași unde iaste hramul svinților apostoli Petru și Pavel și au arătat un zapis înaintea noastră de la Anița armanca fâmeia Zahariei armanul, ciobotariul de aice din târgul din Iași și de la ficiorii ei Ivan și Flore și Nicolae și fata ei *Dansoh* făcut denainte a mulți orășeni și *uliceni* și vecini de aice din târgu din Iași, cu peceți și cu iscălituri, cum sau sculat de a lor bună voe de nime nevoiți nici asupriți sau vândut o pivniță de piatră cu loc cu tot aice în târgu în Iași, ce iaste aciastă *pivniță lângă mănăstire lângă Barboiu* cari iau fostu a lor direaptă moșie de la părinții lor, aciasta o au vândut egumenului popa Neofit de la sfânta mănăstire de la Bărboiu, și au dat pe dânsa trei sute de lei bani gata, și iau plătit deplin. Dreptu aceia și domnia mea cu tot sfatul nostru deacă am văzut acest adevărat zapis făcut denainte atâți boeri și orășeni de aice din târgul din Iași, cu peceți și cu iscălituri, domnia mea am crezut și am dat și am întărit rugătorului nostru egumenului Popa Neofit de la mănăstire de la Bărboiu pre această pivniță de piatră cu loc cu tot de aice ce iaste în târgu în Iași lângă mănăstirea lui Bărboiu, săi fie direaptă moșie și cumpăratură și nime să nu să ameastice înaintea acestor cărți a domniei meale.

Insuși domnul au poruncit.

În Antonie Ruset Voevod,

vlet. 7184. April. 31.

Pecete domnească.

+ Pavăl

Miron Costin vel logofăt.

XCv. 7184 Decv. 16 (1675) *regește*. Un zapis de la Vasile Tereatiul întru care scrie că de bună voe lui sau sculat și au vândut o casă din *târgul din Iași în ulița din afară* din dosul casei vornicului Gheorghiiță, această casă au vânduto dumsali vornicului Gheorghiiță dreptu patruzeci și cinci de lei bătuți, dinainte a mulți oameni cari sau iscălit.

7184 Dech, 16.

× Vasile Teretiul, Erei Ionașco duhovuic Erei Nicolai, Erei Grigorie, × Costandin staroste, × Costandin Niagul, × Dumitrașco, × Ursul staroste de ciocli, × Grigoraș meserciu, × Mihăilă, × Bejana.

XCvI. 7185. Sept. 5. Egumenul Vlădică Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc cu casă de la Floare Armanca.

Adecă cu Alexandra fata Dimii a lui Hulpe, și cu feciorii mei cu Ștefan și cu Săule, scriem și mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru precum neam sculat noi de a noastră bună voe de nime siliți nici asupriți ce de a noastră bună voe am vândut casa noastră cu loc cu tot, moșie noastră direaptă care iaste de la părinții noștri în *ulița Armenească lângă poarta sfintei mănăstiri Bărboiu* între casa lui Chiriac o am vândut svinții sale egumenului de la sfânta mănăstire Băr-

boiul anume Neofit drept 50 de lei bătuți și sfinția sa egumenul Iau cumpărat pe bani svinții sale, sfintei mănăstiri ca să hie moșie și pomană în veci pentru sufletul svenții sale. Dreptu aceia noi încă cu toată inima o am vândut svenții sale și niau plătit deplin banii cari mai sus sântu scriși 50 de lei bătuți, întru mâinile noastre, dreptu acea ca să hie moșie driaptă neclătită în veci, sfintei mănăstiri și să aibă ași face și dres domnescu, pre acest locu și a scrie și la *catastivul târgului* și aciasta tocmală sau făcut dinainte a oameni buni i bătrâni și tineri și pentru mai mare credința acești oameni buni toți au pus pecețile și iscăliturile și degitele ca să fie de mare credința

7185 Sept. 15,

× Alexandra, × Seule, × Ștefan.

Erei Grigorie ot sfeti Dumitru am scris zăpis.

Safer armanul, Vasile Căldărar, Ionașco zet Măgurianu, Gligorașco zet Marco, Ursu făclier, × Maria, × Irina, Enache iscal.

XCVII. 7188 Mart 3. (1680) *regește*. Altu zăpis de la Erina cu fratesău Dumitrașco și cu fiul ei Neculaiu întru care scrie că au vândut dreaptă a lor moșie, o case cu loc cu tot, care casă *iaste pe podul vechiu în mahalaoa potcovarilor* și lângă biserica lui Bărboiu, această casă o au vândut lui Ală potcovarului și giupănesăi lui Papinei dreptu 60 de lei bătuți ca să fie ocină lui Ală potcovarului, și zăpisul sau făcut dinainte egumenului de Bărboiu și a lui Neculai șoltuzul cu 12 pângari și a mulți oameni buni.

7188, Mart 3.

× Irina × Neculai × Dumitrașco × Pătrașco. × Dumitru Potcovar × Vasile Căldărar × Pavel staroste.

CVIII. *Fară veleat*. Altu zăpis de la Nistor și de la fămeea lui Tofana și fii lor Enache și Andronic precum au vândut un loc de case, aice *în Iași, care locu au fostu a lui Kınan ușeriul, lângă Pașărca și lângă biserica lui Bărboiu*. Acesta locu cu totul Iau vândut lui Sedor de la besărica lui Bărboiu, dreptu trei zăci lei gata, denainte a mulți oameni buni cari sau iscălit. × Nistor × Ionașco × Petroșan și Vasile Bărcu × Ionașco × Costandin Goescul au scris.

XCIX 7194 April 24. (1686). Egumenul Vlădică Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floare Armanca.

Adecă eu Floare Armanca fămeea lui Andreiu Armeanul și cu fečorul meu cu Ivan i și cu fata mea cu *Ruja*, scriem și mărturisim cu acestu adevărat zăpis, al nostru de nimene siliți nici asupriți, ci de a noastră bună voe am vândut dreapta ocină și moșie un loc de casă al nostru și acesta loc easte între casa lui Mustafa potcovariul domnescu, și între dughenile călugărești de la Bărboiu, și *marginca podului vechiu în potcovărie*. Acesta loc Iam vândut svinții sale părintelui egumenului vlădicăi de la sfânta mănăstire de la Bărboiu, dreptu 20 lei bătuți ca să fie svenții sale ocină și moșie dreaptă neclătit în veci și la această tocmală și la făcutul zăpisului au fostu mulți oameni uliceni care șau pus degetele ca să știe.

7194. Ap. 24.

× Floare × Ivan × Mustafa × Ală, × Pavel staroste.

× Ilie × Rujea, Vasile Căldărar.

C. 7194 Mai 10. (1686). Egumenul de Bărboi cumpără un loc de case de la Grigore Cristea armeanul.

Adecă eu Grigorie sãn Cărstei armanul ot Iași scriu și mărturisescu cu acest adevărat zăpis al meu de nime silit nici asuprit. ce de a mea bună voe am

vânduto driaptă ocenă și moșie un locu de case ăau rămas de la părinții miei, și *locul iaste lângă poarta mănăstirii lui Barboiu dinafară* și lângă casa lui Maxim Armanului, și a Tomei armanului și locul ține peste tot din curte mănăstirii dinafară de lângă gardu și de lângă poartă până în locul casii lui Andreiu armanul, care sau vândut iară părintei egumenului. Acest loc lam vândul svinții sale părintelui Vlădicăi de la sfânta mănăstire de la Bărboiu drept zece lei bătuți ca să fie svenții sale părintelui ocenă și moșie driaptă neclătită în veci, iar de să vor mai afla niscăi oameni de ai miei, ori fraț ori surori ori nepoți triabă să naibă cu acesta loc de acum înainte. pentru căci miau făcut părintele plata deplin, cu bani gata, și la această tocmală a noastră și la *faptul* zapisului au fostu oameni buni, cari șau pus degetele să fie de mare credința.

7194 Mai 10.

× Grigore sin Kristea × Dumitru potcovar Ilie × Ivan. × Pavăl staroste
× Mıstafa, Vasile diacul am scris zapisul să să știe.

CI. 7194 (1696) Iunie 20 (regește). Altu zapis de la Mustafa Turcul potcovariu și cu fămeia lui Ghiula și feđorul lor Dimir. întru care scrie că de bună voe lor au vândut a lor dreaptă noșie, o casă care casă iaste dinainte casei starestelui Pavel, peste drum și dinainte casii Cârstei armanului și dinapoi până în casa Radului țaganului, *până în streș'na casei lui supt streșenă, până unde pică streșina*, această casă au vânduțo egumenului de la mărăstire Golăe drept 40 lei. cu tot locul cât ține al casei și casa să fie a mănăstirii Bărboiului pentru că sau cumpărat pre banii mănăstirii Bărboiului, și nime din frați sau surori sau nepoți să nu să amestece.

7194 Iuni 10.

× Mustafa, × Ghiula, × Dimir, × Ală potcovar, × Cârste arman, × Pavă staroste, × Ilie martur, × Dumitru potcovar, × Vasile Căldărar, × Istrate potcovar

CII. 7201 Iune 15 (1693). Adeacă eu Avram Armanul i cu cumnatu meu Cârste ficio-
rul lui Moisa Năsturariului scriem și mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru la mâna părintelui Maxim egumen de Bărboiu pentru un locu de casă ce iaste dinainte porții lui Bărboiu acel loc de casă au fostu zălog la Vlădică Grigorie pentru 7 lei bani deci niau apucat de astăzi Joi Iuni 15 până la sântămăria mare ca să dăm svinții sale barii iar nedând banii la zi să aibă a da mănăstiri 3 lei bani și o merță de grâu, să fie locul mănăstirescu în veci, să nu mai avem noi tr'abă n'ci noi nici rudele noastre nime să naibă triabă și la aciastă tocmală sau tâmplat mulți oameni buni și poporen care șau pus pecețile.

7201 Iunie 15.

× Avraam Armanu, × Cârste × Andrei staroste, × Vasăle Căldărar, × Dima Armanu × Ilie Armanu.

CIII. 7212 Iuli 22 (1704) regește. Un zapis de la Andrei lăutarul domnescu și cu fămeia lui Titiana precum au vândut o casă cu loc cu tot pe cât ține ograda. Aciastă casă cu loc au vâpdut Cârstei Comișelul domnescu dreptu 15 lei bătuți, și zapisul sau făcut dinainte a mulți oameni buni care sau iscălit.

7212 Iuli 22.

× Drenge, × Titiana, × Ion Simanu, × Petre Siman, × Neculai zet Drenge,
× Anița, × Matei, × Stoian.

CIV. 7223 *Februar 19 (1715)*, regește. Altu zapis a lui Ion cu fâmeia lui Sanda Stângulianu și cu feciorii Enache și Gheorghe precum că avândură ei o case făcută pe locul mănăstirii și cât au șezut în casă nimică chirie nu liau luat egumenul, iar apoi vrându ei să să mute la altu loc, au mersu la Macarie egumenul și fiindu că iaste locul mănăstirii și iau dat danie mănăstirei păreții casii ca săi pomețească la bisărică la sfântul jărtvenic.

7223 Fevr. 19.

× Ion, × Sanda, × Enache, × Gheorghie.
Statie diiac au scris ot Antioh Jora biv vel logofăt.

CV. 7241 *Mart 6 (1733)*, regește. Altu zapis de la Neculai Caraolan cu muma lui Safta și cu fâmeia lui Dochița, întru care scrie că au vândut lui Costandin și lui Gavril o casă de pe podul vechiu pe locul mănăstirei Bărboiului dinainte porții mănăstirii, care au cumpărato și Neculai Caraolan de la Moisa Grecul, și lui Moisa Grecul iau fostu cumpăratură de la egumenul de Bărboiu, aciașă casă au vânduto lui Gavril și lui Costandin Botezatul drept 12 lei, însă numai casa cu lemnul iar locul iaste a mănăstirii și să aibă a plăti bezmerul la mănăstire după tocma la ce iaste.

7241 Mart 6.

× Neculai Caraolan, × Safta, × Dochița, × Ion Borș slujitor.

„Însă au făcut Gavril și Costandin Botezatul tocma la cu egumenul ca săi lasă să facă ograda și pentru ogradă să de câte un leu pe an osebit de celelantu bezmăn-

Grigoraș diiacul au scris zapisul

CVI. 7247 *Iuli 23 (1739)* regește. Altu zapis de la Tănase sin Petre Latef, precum de bună voe sa au vândut un locu de casă *de pe podul vechiu în fânărie*, care locu le iaste rămas de la părinți, și iaste alături cu fratesău Crăste toată parte câtă i să va veni, în lungu și în latu, iau vândut lui Scărlatache curălarul, drept 80 lei noi.

7247 Iuli 23.

× Tănase, × Grigorie siman ot Curte, × Ion curălar, × Dumitrache curălar,
× Ștefan Bărlădianu. Neculai au scris zapisul.

CVII. 7263 *Mai 7 (1755)*, regește. Altu zapis de la Sava Caraolan, cu fâmeia sa Anița, și cu fiica lor Maria, întru care scrie că de bună voe lor, și cu voe egumenului de Bărboiu au fostu făcut o dughiană pe *locul mănăstirii în podul vechiu în ulița* în potrița casăi Lucă armanul, și înainte casăi lui Mardaros ficiorul popii armenescu și alături cu casa lui Ionița bănar, *dinainte porții mănăstirii*, și nedându-le lor mâna să o fie fiindu și dator, au vândut lemnul acei dughene fiindu locul mănăstirii, au vândut egumenului de la Bărboiu dreptu 35 lei bani gata, și la făcutul zapisului sau în-tâmplat mulți oameni buni care sau iscălit.

7263 Mai 7.

× Sava Caraolan, × Anița, × Marie, × Eu Mhalachi martur, Neculai martur, Stratul martur, Ion blănar martur.

Neculai diiac de divan au scris zapisul.

CVIII. 7272 Mai 6. Sava arhimandrit cumpără cu 40 lei casa Mariei Cațichi.

Adecă eu Marie Cațichioae lipcăniță împreună cu fii mei anume Toader și Lefter, datam zapisul nostru la mână svinții sale părintelui Savii arhimandrit egumenul de Bărboiu, precum să știe că avându eu o casă făcută pe *locul mănăstirii Bărboiului, la ulița podului vechiu* care casă și mie miau fostu dată danie de la soțul meu Samoii monahul am scoso vânzătoare și făcându târgu cu svenția sa miau dat 40 lei, fiindu pe locul mănăstirei, la care tocmală sau întâmplat și soțul meu Samoii Cațichi monah, și fratele meu preot Vasilie, și alți oameni buni, și am vânduto cu voe tuturor și pentru credința n'am iscălit numele și am pus degetile, să să crieză.

7272 Mai 6.

× Eu Maria Cațichioae am vândut.

× Eu Toader sin Marii.

× Eu Samoii Cațichi monah cu voe me.

× Eu Lefter sin Marii.

Preot Vasilachi brat Marii iscal.

Eu *Neculai Gane* dilac am scris cu zisa lui.

Matei martur, Pașcal martur.

CIX. 7273 *Ghenar 24*. Vasile Roset hatmanul schimbă cu mănăstire Bărboiu, dând 3 dughene și ia Lăzoreni pe Jijia.

Înștiéanțaz cu această scrisoare a mea pentru o schimbătură căm făcut cu mănăstirea Bărboiu din lași, eu am dat mănăstirei Bărboiu, doao dughene noao ciam făcut cu cheltuiala mea, pe locul meu ciam cumpărat de la Ferat armanul, care dughene sântu *în fața uliții, ce vine din dial, de Chirvârsărie și dă în podul vechiu*, care dughene sântu *lângă zaplazii bisericii armenesti* și sântu totu suptu un coperemântu, cu alte doao dughene, iar ale mele făcute cu cheltuiala mea. Aceste doao dughene cu loc cu tot cât iaste, după cum sau și hotărât cu vornicii de poartă, liam dat mănăstirii Bărboiului, și mănăstirea Bărboiu miau dat o bucată de moșie ciau avut la jijie anume *Lăzoreni*, pe care moșie miau dato egumenu, și epitropii mănăstirii Bărboiu, și toate scrisorile cele vechi pe acea bucată de moșie precum arată scrisoarea în care sânt iscăliți cu toții, iar acum după doi ani findu egumenu, la mănăstirea Golăe svinția sa chir Skeafilat Ștefan și egumenu la mănăstirea Bărboiu svinția sa arhimandrit Kir Sava au căzut cu rugămintă cătră mine ca să le dau alte doao dughene în locul acelor doao dughene dintăi ca să fie pe locu mai bun, ca și chiria lor să îmble mai cu prețu, ca să cunoască și mănăstirea ceva folos mai bun și eu mai avându alte trei dughene *în fața uliții podului vechiu*, lângă zidiul sfintei mănăstiri Savva, tot supt un acoperemântu, însă doao dughene ciam cumpărat de la Hagi Ovanes armean și o dughiană iar a mea, liam avuto cumpărată tot de la Ferat armanul, cu alte dughene, care aceste trei dughene prețul iaste de 750 lei și chiria lor umbă cu preț bunu, care și părinții egumeni epitropii mănăstirii Bărboiu, deacă leau văzut liau plăcut și au cunoscut că face prețul îndoit și întreit de cât moșia mănăstirii. dar poftindu și rugându mă părinții ca să dau aceste trei dughene la sfânta mănăstire Bărboiu, ca să fie și pentru acele doao dughene schimbătură, ce să făcusă întâiu dar să fie și pentru pomenit, ca un ctitor să mă scrie la pomelnic, cu tot niamul meu, și eu vâzând că să dau aceste dughene la mănăstire, nam socotit prețul dughenelor că iaste mai multu de cât moșie mănăstirii, și cu toată voe mea am dat aceste trei dughene *de pe podul vechiu* de lângă zidiul sfetii Savee, liam dat și toate scrisorile ciam avut de cumpărătură de la Hagi Ovanes arman, pe aceste dughene la mănăstire, ca de aici înainte să fie dughenele dreptă ocină și mo-

șie și schimbătură sfintei mănăstiri, să le stăpânească cu pace, și eu miam luat cele doao dughene *de pe ulița Chirvârsării* iar înapoi, și după schimbătura ciam făcut de bună voe, niam dat și scrisori unii la mâna altuia, ca să ne stăpânim fiștecare moșia cu pace, la care schimbătură sau tâmplat mulți oameni de cinste care sau iscălit, și după scrisoare mea ac'asta să aibă mănăstire aș face și întârituri domnești, pe aceste dughene, și pentru credința am iscălit și am pus pecete. 7273 Ghenar 29

Vasile Roset hatman. Lupul Gane am scris zăpisul cu mâna dumisale hatmanului Ruset.

CX. 1766 Noembrie 19. Hotarnica locului rămas de la Ovanes.

Din luminata poruncă prea înălțat domnului nostru măriia sa Alexandru Ghica Vvod, fiind rânduiți cu țidula gospod, ca să luăm sama pentru *un loc de casă la poarta mănăstirii Bărboiului* a Floarei armencei femeia lui Andreiu Armanu, mătușa lui Ovanes Armanul, ce trage acum acestu Ovanes armanul săl ia zicându ca acesta loc nu lar fi vândut tot mătușe sa Floare și ar fi vândut numai *fața locului, despre podul vechiu*, iar dosul casii ar fi rămas nevândut și lar fi și stăpânit avându și casă, care au dato cu chirie și cât au trăit casa lui Ovanes nu iau luat mănăstirea bezmân pe locu, și întrebându și pe Ovanes armanul are vreo scrisoare pre acel locu, din dos, care au avut și casă pe el, el nu nia arătat nici o scrisoare, zicându că nu are, numai atâta au răspuns că au stăpânit. Sau întreat și pe svinția sa Sava egumenul de Bărboiu, ce are a răspunde la zisele lui Ovanes armanu, și egumenul neau arătat un zăpis din veleat 7194 scriindu intracestași chip, precum aciașă numită Floare armancă mătușa lui Ovanes armanul, și cu ficiorul ei Ion și cu fata ei Rîja au vândut de bună voe lor acel loc de casă a lor ce lau avut între casa lui Mustafa potcovariul gospod. și între dughenile mănăstirii Bărboiului, și *marg'nea podului vechiu în potcovărie*, și mergându noi și la stare locului, după poroncă am cercetat și am găsit locul Floarei armancii și cu locul lui Mustafa potcovariul, tot de potrivă de lungu, unde sau găsit și piatra hotar la capul locului lui Mustafa din dos, și după cum am aflat am făcut și noi aciașă mărturie svinții sale Savii egumenului de Bărboiu.

Ion Gordul vornic de poată, Neculai Ra'e vornic de poartă, Matei Andriaș.
1766 Noemb. 19.

CXI. 1784. Ghenar 9. Căpitan V. Negre cumpără cu 125 lei casele călugăriței Eufrosina Adecă eu Monach'e Efrosina fata lui *Panaite Cap Simonu* cupețului din Iași dătam adevărat zăpisul meu la mâna dumisale giupânului Vasi'e Negre căpitan. i soț dumisali Marli precum să să știe că avându eu o cas(ă) cu locul ei, pe a căruie loc mai iaste și altă căsuță făcută de mine, care casă iaste *la mahalaoa Muntenimii de gios*, alătore cu casa Ioanii Tudoroae pe din sus, ce am avuto și eu cumpărată de la Ursachi Ciobotar, cum de nimene siliți nici asupriți, ce de a me bună voe făcându tocmală am vândut dumnaui jupânului Vasile Negrea căpitan dreptu 125 lei, care bani luându eu toți deplin întru mânuile mele, împreună cu zăpisul acesta am dat dmnului și tre zăpisă, adecă zăpisul cu care au cumpărat Ursache Ciubotariul, de la un Constandin sâin Ștefan Fănică, și zăpisul cu care am fos'u cumpăratu eu de la Ursache Ciubotariul, și alt zăpis ce am de la Vasile Codreșcul, pe doi stânjani de locu ce miiu dat din locul dumnaui, ce are de la casa aciașă ame despre drum, și despre apus, ca să

fie drum de eșit la uliță, după care de acum înainte atât dumnalui cât și fii, nepoți și niam de niamul dînlui, să aibă a stăpâni casele acestea cu tot locul lor cât îl au îngrădit, și stălpit din locul Codrescului la vale, cum și acei doi stânjani de loc din locul Codrescului drum de eșit la uliță, cu bună voie în veci, și pentru mai bună credința niam pus degetul iscălcind și alți oameni buni și mahalagii marturi.

1784 Ghenar 9

× Eu Monahie Eufrosina, am vîndut, × Necola abăger cu voe me, × Ilinca Parparuțoae mam iscălit, × Anița Răzmerițoae mam tîmplat × Eu preot Toader mam tîmplat.

Eu preut Toader am scris cu zisa Dumisale Parparuțoae.

CXII. 1785 Iunie 26. Anania cumpără casele lui Miron Potcovariu¹.

Adică eu Miron potcovariul țigan împreună cu soțul meu Sanda, de aici din Iași, datam adevărat zapisul nostru la mîna sfinț ei sale părintelui egumenului de la Bărboin Ananie, precum să știe că avînd eu, *casă pe locul sfintei mănăstiri Bărboiul*, care casă im este și mie cumpărătură de la Panaite țiganul, am vînduto de ame voi numitului de nime silit nici asuprit, ci de a noastră bună voe, cu tocma dreaptă ('a gol). lei bani gata, și luînd banii deplin, iam dat șt zapisul cel vechiu, și la tocmeala noastră sau întîmplat și alți oameni buni, și mahalagii, cari mai gios șau pus degetile ca să să crează, și noi pentru mai mare credința niam pus degetele ca să să crează.

1785 lun'e 26.

+ Eu Miron potcovar am vîndut cu voea mea.

+ Eu Sanda soț lui Miron cu voea mea.

+ Ioniță Ogar mam tîmplat.

Mihalachi am scris cu zisa lor șis martur.

CXIII. 1786 Iunie 6. Cercelare pentru o hudiță.

Din porunca dumnealui vel logofă, fiind rînduit ca să meargă să cerceteze o hudiță ce au fost vechi alături cu zaplazii mănăstirei Bărboiului, care hudiță fiindu că au fost de folos și mănăstirei cât și de folosul lăcuitorilor pentru mergere la sfînta biserică, și locul de aciasă hudiță au fostu lăsat din locul mănăstirei și din neputare de grijă a egumenului, de mai nainte sau împesurat și locul hudiții ciau fost lăsat din locul mănăstiri', de Neculai ciau fost odată baș ciauș și acum făcînd niște dughene Mihalache căpitan de dă-ăbani în capul hudiței, iarăș astupase cu temelia zidului capul hudiții; deci mergînd eu la fața locului șam adunat pe toți mahalagii și împreju-rași, anume Ghiane Lengar negustor, om de vrăstă ca de 60 ani i pre Zoia culmenglu i pe Zamfir blamar, de vrăstă ca de 70 ani, i pe Maria Brandaburița, ce au vîndut casa lui Neculai ce au fost baș ceauș, i Neculai țiganul staroste de țigani i Ioniță Ogar fierar țigan, i pe Vasile ferar țigan i Stefan Croitoriu, i Dumitrașcu Croitoru, i *Ruhăla jidoavcă* i pe baba Zoia fiind crășmărița lui Costandin, făm e fiind trecută de ani, i pe Mane tîrsănărița, fiind iar femee bătrână, i pe Isac armanul ciobotar, fiind că am făcut cercetare cu amănuntu întrebîndu întai pe mai sus numiții marturi, am întrebat locul acestii hudiți lăstate din locul mănăstirii iaste, ori altu loc străin, dar mai sus numiții mortori, aș mărturisit înaintea mea toți întrun chip zicîndu că locul hudiței acestia iaste lăsat din locul mănăstirii Bărboiului, însă acum egumenul Ananie au făcut zaplazii noi a sfintei mănăstiri tot în locul zaplazului vechi ce au fost de 17 ani, cum

am și văzut și veleat scris la poarta sfintei mănăstiri care, dovedește și tumurugii zaplazilor celor vechi. Deci văzând atâte mărturii încredințate, fiind și tumurugii față, sau poruncit de cătră mine fiind porunca dumnealui vel logofăt, ca săș mute săș rădica domnul căpitan de darabani teme'ia zidului înapoi în spre miazănoapte și dumnealui căpitan za darabani sau mutat supuindusă poroncii, al rădica zidul patru pol palme gospod, iar acel Neculai ciau fost bașciauș nici până astăzi nu șau rădicat gardul și trebuința iaste precum au rădicat căpitanul de dărăbani zidul să rădice și Neculai ciau fostu bașciauș gardul asemenea, dreptu zidul dumnalui, și văzând atâția încredințați marturi și încredințându-mă și eu iscălcindumă am dat aciaștă mărturie iar cea desăvârșit hotărâre rămâne la bună înțelepciune dmlor velișilor boeri.

1786 Iunie 6.

Stavăr vornic de poartă.

CXIV. 1787 Maiu 8. Cercetarea unei pricini de vecinătate.

O mărturie de la Constandin Perjul, i de la Stavăr vornic de poartă, întru care scrie că după jaloaba egumenului de Bărboiu Ananie ciau avut asupra Vitorii i asupra fiului ei lui Mihalache Gramatic pentru o îmblătoare ciau făcut pe locul ei, intrând cu îmblătoarea și pe locul mănăstirii, și fiindu și supt zăplazlii mănăstirii au fostu rânduiți vornicii de poartă de dumlui Gheorghe Sturza vel logofăt, ca să margă la starea locului să facă cercetare, deci merg ndu și după cercetare ciau făcut la fața locului sau învoit Vitorie și ful ei Mihălache cu egumenul de Bărboiu ca săș mute umblătoarea mai în glos spre casa ei cu un stânjau, și cinci palme gospod, și orice stricăciuni va face zaplazăle mănăstirii cu umblătoare așa, sau primit Vitorie cu fiul ei, ca să aibă a face zăplazlii noi, după cum și scrisoarea ce au dat la mâna egumenului adiverește și după învoială ciau făcut amândoaș părție au datu aciaștă mărturie întru care sau iscălit.

Constandin Perjul vornic de poartă

Stavăr vornic de poartă.

Documentele de la LXXVII—CXIV ne-au fost comunicate spre publicare de d. Gh-Ghibănescu.

CXV. 1844 Avgust 24 Iași. (regeste). „Opis de scrisorile casălor și a dughenilo, cu locul lor di pe ulița Sf. Ilie, cari răspunde în ulița mare și ulița Consulatului rusăsc, cuvenite după testamentul răpousatului Logofăt Costache Căntacuzino, nevrăsniței fiice a răpousatului Logofăt Neculai Căntacuzino“. 1844 Avgust 24.

7199 (1691) April 17. Zapisul prin cari Ghiorghe și fimeia lui vând giupânului Istrati o casă în poporul sft. Ilie drept 9 lei în ființa și a altor marturi.

7211 (1703) April 24. Zapisul prin care Petre Grecul cu fimeea lui și fii, au vândut preotului Petre un loc di casă pi ulița sft. Ilie alături cu casa preotului Istrati în prețu de 16 lei.

7253 (1745) Mart 8. Carte de giudicată a Mitropolitului Nichifor în pricina iscată între preotu Toader și preoteasa Safta pentru locul de casă ci au fost a preotului Dimitrie în ulița Sârbească lângă svt. Ilie hotărândusă ca cel întâi să rămâne ne-supărat de pritenția celui din urmă.

7253 (1745) April 25. Zapis prin cari Ghineța soție Nigăi Căldărar, vinde preotului Dumitru dela Mitropolie drept 15 lei o casă cu loc ci iau rămas dila morțu Căldărar.

7260 (1752) April 12. Zapis prin cari preotul Gavril și preoteasa Irina au vândut preotului Ilie o casă *dinainte porții sft. Ilie* drept 20 lei.

7265 (1757) Febr. 5. Zapis prin care Ioan Țiganu cu soție și copii vând preotului Ilie o casă cu locul ei ci este *lângă bisărica cu hramul sft. Ilie* drept 18 lei.

7271 (1763) Mart 15. Scrisoarea monahului Ilarie prin cari zici că au împărțit în doao la filii săi locul și că un alt zapis minciunos să nu să Țile în samă.

7272 (1764) Iuli 16. Scrisoarea monahului Ilarie sin popa Istrati ci o dă fiului său, preotul Constandin *dela sft. Ilie* cuprinzătoare că i-au dat giumătate di loc din locu părințescu, însă giumătate lui și giumătate surori-sa Măriuța între cari și pietre le au pus.

7272 (1764) Iulie 16. Scrisoarea monahului Ilarie către ginere-său preotu Antoniu și preuteasa căruia au dat giumătate de loc din locul părințesc însă giumătate lor și giumătate fiului său Constandin între care și pietre au pus.

1775. Iunt 12. Hotarn'ica a mai mulți Vornici de Poartă lămuritoare măsurilor locului de casă ci are în *mahalaoa uliții Sârbască* Gheorghe Ispravnic de aprozi.

1780 Mai. Zapis prin care Sâmina Căpitănița au vândut *M-rei sft. Spiridon* după învoiala cu Epitropii, doao dughene ci le avè pe locul Mănăstirei *dinaintea porții Banului Iordache Pașcanu* drept 370 lei.

1790. Hârtie din partea Epitropilor M-stirei sft. Spiridon prin care dau cu bezmân lui Mihălachi Alexandri biv cămăraș de izvoadi, șapți stânjâni din lungul locului ci are mănăstirea, luat dela Gheorghe cântăreț Ispravnic de aprozi în *mahalaoa sârbească* undi au fost *Cișmeaua slacă*.

1794 Oct. 26. Zapis din partea Epitropilor svt. Spiridon prin care dau cu schimbu dumisale Iordache Canta vel Visternic un loc ci ari mănăstirea cu dugheni după scrisorile ci păstrează, și cari hotărându-să pi din sus cu alt locu a d-sale vel Visternic au priimit în potrivă dughenile cu tot locul ce are D-lui în târg Fălciu, adăugându-să că sau luat din stăpânireă Sulgerului Mihălache șapte stânjâni care din acest loc i să dădusă danie, fiind că după moartea sa sau aflat că sau purtat cu viclezuguri și păgubitoare clipuri cūtră mănăstire.

1795 Ghenar. Hrisov de la Domn Mihail Costandin Suțul Vvd, întăritoriu stăpânirii ds, Visternicului Iordache Canta pe locul ci lau luat în schimb dela M-re sf. Spiridon.

1795 Febr. 5. O adevărînță supt iscălitura Clucerului Constandin Burchi că priiminduși atât M-stre cât și D-lui Visternicul Canta, hârtiile pe locurile schimbate de s-ar mai găsi la Mănăstire vreo scrisoare rămasă pentru acel locu, d-lui Visternicu să albă a o lua.

1799 Dech. 28. Zapis prin care preotu Toader au vândut condicariului Matei drept 230 lei o bucște de loc ci au avut di pe maicăsa fiica preotului Constandin, iar acesta dila tată său preotu Anton. Tot în acest zapis la anul 1800 April 20, moșul preotului Toader, Căpitanul Ioniță Negură, însemnează că la locul acesta având și el și cumnată-sa Catrina parte și nemulțămindusă cu prețul ci lau vândut preotu Toader au mai primit dela Matei Condicar după învoiala urmată încă 130 lei.

1800 Maiu 30. Jaloaba către Domn a lui Matei Costin Condicaș cerând rânduirea unui vornic de poartă spre hotărătura a doao locuri de casă ci are în Eși la *ullța Strâmbă* după care D lui vel Logofătul cu însămnarea în dosu au însărcinat pe Gheorghe Tăutul Vornic de Poartă.

1800 Iunie 2. Hotarnica Vornicului de Poartă Tăutu lămuritoare măsurilor a doao locuri de casă ci are *Matei Costin Condicar* cari despre o parte să megieșește cu locul D-sale Iordache Cantacuzino biv vel Logofăt.

1800 Iunie 24. Zapis supt iscălitura lui *Matei Cos* in *Condicar* de *Divan* și soția sa *Ilinca* încredințat și de alți marturi prin care vând d-sale *Vel Logofătului Iordachi* *Canta* doao locuri de cașă și o pivniță de piatră la ulița *Strâmbă* în dreptu locului sfântului *Ilie* drept 9700 lei, și o casă ce D-lui au avuto cumpărată dela *Vasile Chiriac* și care locuri despre amează zi se megieșesc cu locul D-sale *Logofătului Can'a-cuzino*,

1800 Iulie 2. Inscrisul lui *Matei Costin Condicar* prin care să îndatorește că de va naște asupra acestor locuri de mai sus vre o pricină să albă a răspunde, iar D-lui *Logofătul* întru nimic să nu să superi.

1800 Iulie 14. Întăritura *Divanului* pe 2 locuri de casă și o pivniță de piatră la ulița *Strâmbă* în dreptu locului *bisăricii Sf. Ilie* ci *Logofătul Iordache Cantacuzino* au cumpărat dela *Matei Costin Condicar* în măsurile cuprinsă în deoseb ta hotarnică făcută.

CXVI. Tij opis de documente din plicul al doilea.

7150 (1642) Iunie 24. Zapis iscălit de *Ciomărtan* biv căpitan care vinde lui *Miron Mesărciul* o casă cu loc cu tot lângă *bisărica Sf. Ilie*, în 22 lei.

7231 (1723) Dechembre 5. Zapisu iscălit de *Vasile Diiacu* și de marturi prin care vinde preotului *Miron* o casă cu loc pe ulița *Strâmbă* drept 27 lei bani vechi și 20 lei bani gata.

7261 (1753) Ghenar 10. Zapis prin care *Spatarul Ilie Neculce* dăruște lui *Grigori bacal* 12 stânjâni de loc din locul ci au răscumpărat dela *Dumitru Paladi vel Spatar* începând hotaru din ulița de lângă *Popa Ioan Purece* și la vale până în ulița ci merge la *Golie* iar în deal de lung întocmai cu hotarul său.

7261 (1753) Mart 15. Zapis prin cari *Gheorghe Diiaconu* vinde giupânului *Iorgu Med-Inicer* o casă cu loc pe ulița *Strâmbă* drept 100 lei noi.

7261 (1753) Mai 11. Carte de giudecată a Domnului *Mihai Racoviț Vvod* dândusă protimis *Sanda* a răscumpăra casa lui *Gheorghe Diiaconu* ce au fost vânduto lui *Iorgu Mazilu*.

7265 (1757) April 10. Zapisul lui *Gheorghe Bacalu* prin care arată că după giudecata ci au avut cu *Paharnicul Constandin Cantacuzin* pentru locul ce cumpărasă dila verii *Dumisale* Intro sută lei hotărându-să ca să i să întoarcă banii, i sau dat încă 200 lei pî diasupra și au rămas să plătească chirie și să vândă și vin de a D-sale *Paharnicului Constandin Cantacuzino*.

7265. (1757). April 4. Carte de giudecată a velișilor boeri însărcinați de Domnul *Scarlat Ghica Voevod* prin care d-părtează pe *Grigore Grecu bacal* de la stăpânirea locului ci cu danie au avut dila *Spatarul Ilie Neculce* dândusă protim'sis d-sale *Paharnicului Constantin Cantacuzino ca neam și ca razăș*.

7265 (1757) Iuli 17. Hotarnicia Vornicului de Poartă *Neculai Tiron* cuprinză toare măsurilor locului de casă a *Sandei Medelnicearea* ce să megieșește despre o parte cu *Paharnicul Constandin Pașcan* și despre alta cu *Clucerul Alexandru Neculce* i cu alții.

7266 (1758) April 2. Carte de blestăm a Mitropolitului *Iacob* asupra lui *Grigori Bacal* ca să arăte adevărul dacă locul ci are di la *Ilie și Alexandru Neculce* i sau dăruit sau i sau vândut.

7272 (1764). April 13. Zapisul Sandiț și a fiică-sa Anicuța arătător că 'făcând o casă pe locul D-sale Ioan sin Aslănoae liau întors ceia ce au cheltuit.

1767 Mart 13. Zapisul lui Gheorghe ipodeacon (sic) ficior preutului Miron prin care întărește dănuire unei casă ci dăruisă medelnicereasa Sanda dimpreună cu locul cil vândusă, dat la mâna lui Ioan Aslan ftori Paharnic.

1773 August 3. Zapisul lui Ioan Aslan ftori Paharnic prin care trece în vânzare un loc de casă di la ulița Strâmbă, D-sale Ioan Cantacuzino vel Visternic în prețul de 400 lei.

1773 Oct. 27. Întăritura boerilor Divanului Cnejei Moldaviei pentru stăpânirea locului cumpărat de D-lui Ioan Cantacuzino vel Visternic dela Ion Aslan ftori Paharnic.

1774 luni 10. Zapisul D-sale vel Visternicului Ioan Cantacuzino prin care trece în vânzare locul cumpărat de la ftori Paharnicul Ioan Aslan, către nepotul D-sale Iordache Cantacuzino vel Comis în preț de 400 lei.

1776 Febr. 22. Zapisul prin care Ioan Aslan ftori Paharnic, vinde Stolnicul Iordache Pașcan o căsuță cu locul ei ci o are cumpărată dila Gheorghe Diaconu alături cu locul D-sale care iarăși de D-lui Aslan este vândută D-sale Pașcanului.

1777 Iuni 11. Întăritura boerilor Divanului Cnejei Moldaviei pentru statornica stăpânire a D-sale Iordache Canta Comis asupra locului de care mai sus sau arătat.

CXVI. Perilipsis de actele din plicul III.

7225. (1717). Zapis prin care Gheorghe Perju adiverează că au dat nepotului său preotu Toader sin Vasile Costin un loc de casă între casa Aniței Unguroancei și între casa cumnată-sa Maria Mironeasa.

7234 (1726) Iuli 20. Inscrisul preutului Miron că luând cinci pași pentru ași largi o grădină din locul preotului Toader, să fie știut că nu i s'au dat de tot.

1799 Noembrie 15. Zapis prin care preotul Neculai au dat în schimbu o casă cu locul ei dila mahalaoa Măjilor d-sale Iordache Canta vel Logofăt, — care este megieșită cu locul D-sale și au primit dela D-lui Vel Logofătul o casă în mahalaoa Tălpă-larii și osăbit 550 lei bani gata.

1797 Noembri 21. Cartea Domnului Alexandru Ioan Calimah Voevod întăritoare schimbului urmat între Preot Neculai și D-lui Iordache Canta vel Logofăt de țara de jos arătat mai sus.

CXVII. Perilipsis de actele aflate în plic IV.

7267 (1759) Iuni 26. Mărturia lui Ștefan Rosset vel Logofăt și Mihălache Sturza vel Vornic cari au hotărât un loc de casă în ulița Sârbească a lui Zaharia Diacu și Constandin Bulibașa, însămnândusă și măsurile despre fieși care parte.

1760. Zapisu prin care Toader Cazacu vinde lui Costanndin Andrieș locul din ulița Sârbească ce iau mai rămas, după giudicata cu Gheorghe Unguru drept 350 lei care loc îl are după mortul cumnatul seu Constandin Bulubașa.

1765 Octombrie 3. Zapisul lui Toader Cazacu de vânzare către Constandin Andrieș vtori Visternic a Casei cu locul ei din ulița Sârbească rămasă de la cumnatul lui și soră sa Saffa.

1802 Februar 2. Mărturie hotarnică asupra locului Ilencăi Mârzoai cari împregiur sau aflat: 91 stânjâni și 5 palme megieșindusă cu locurile Paharnicului Toma Cozma, a Logofătului Iordache Canta, a clironomilor Spatar Vasile Neculce și a lui Mihălache Pascu în ulița Sârbească.

1802 Iulie 9. Jaloba *Ilencăi Mârzoae* către boierii Caimăcamii, că să i se iee dela Ioan și Mihălache Păsculești o țidulă prin cari sar fi îndatorit ca ori ce preț ar eși locul la mezat să nă nă de de cât lor cu 3000 lei.

1802 Iuni 12. Inscrisul lui Mihălache Pascu că neștiind ci sau făcut asăm în sine, ori când să rămăie răsufat.

1802 August 20. Țidula Domnului Alexandru Constantin Moruz Voevod către Vornicul de aprozi pentru strigare în mezat a locului *Ilincai Mârzoaie*.

1804 August 27, Țidula Vorniciei de aprozi către Gheorghe Telalbașa ca să strige la sultan mezat în 40 zile locul *Ilencăi Mârzoae* în dosul cărie să vede că s'au harecluit la 1804 Noembrie 13 în Divan asupra Logofătului *Iordachi Cantacuzino* cu 7100 lei.

1804 Noembrie 15. Zapisul *Ilencăi Mârzoae* de vânzarea acestui loc către Logofătul *Iordache Cantă* în prețul arătat prin țidula mezatului care zapis este încredințat de martori și mulți boeri.

1804 Noembrie 18. Carte Divanului întăritoare stăpânirii Logofătului *Cantă* asupra locului ci au cumpărat cu zapis arătat de la *Ilenca Mârzoae*.

1804 Noembrie 3. Socoteală iscălită de *Ilinca Mârzoae* lămuritoare cum au primit suma de 7100 lei prețul locului vândut Logofătului *Cantă*.

Harta acestui loc cumpărat dela *Ilinca Mârzoaie* iscălită de D-lui *Barbu Vornic de Poartă*.

În aceste Cinci zăci și patru bucăți documenturi cuprinzândusă acturile de proprietate a locurilor pe cari să află binalile arătate prin testamentul răpos. Logof. Costache Cantacuzino, sau încredințat în păstrarea dumisale epitropului precum și binalile aflătoare.

ss) : Rolla *)

Pentru că am primit în păstrarea mea documenturile cuprinsă prin acest opis dimpreună cu binalile cu locul lor, eu adeverez : Lascarachi Cantacuzino.

CXVIII. 1777 *Ghenar* 13. Zapisul lui Simion Rusul tălpălaru prin care vinde Postelnicului Gheorghe Arapul o casă din Muntenime de jos lângă Căcaina.

Adecă eu Simion Rusul tălpălaru, fițiorul Procăi împreună cu soțul meu Antonia făcutam încredințat și adivărat zapisul nostru la înăna dumisale Gheorghe Arapul Postelnic precum să știe că având eu o casă aici în târgul Eșului la măhălaoa Muntenime de gios aproape de păraul Căcaina despre târg, întri casa lui Năstasă Stămati armășălu ce este din giosu și între casa Părlui ce este din sus din vale din drum, cari această casă și noi am avut o cumpărătură dela Miron sin Căramidariului și dela fata Belcioaei. Această casă de mai sus arătată fiind dreaptă a noastră, de nime siliți nici asupriți ci di a noastră bună voie o am vânduto dumisale Gheorghe Arapul Postelnic drept 70 lei cu loc cu tot cari bani după tocmala ci am avut dăndunii toți deplin în mâinile noastre, împreună cu zapisul de cumpărătură ce am avut iam dat și noi acest zapis ca di acum înainte să aibă d-lui a stăpâni casa aceasta atât cu giupăneasa D-sale cât și fii, nepoții și strănepoții atât casa cât și locul cu bună pace în veci neavând supărare despre nimă, la care tocmală și de bună voie vânzare ci am făcut sau întâmplat mahalagii și alți oameni cari sau iscălit și șiau pus degetele și noi vânzătorii

*) Tr. 1788 ds. 2. fila 90 — 93, S. I. Trib.

pentru mai bună credința încă neam pus numele și degetile după care zapis săși aibă D-lui ași face și întăritură Domnească.

Anii 1777 Ghenar 23.

Eu Simion Rusu tălpălar am vândut cu voe me.
 Eu Antonia soț lui Simion am vândut cu voe me.
 Eu Toader Enășescul mam întâmplat față și sunt martur.
 Eu Ioniță nepot Jâjianului martur.
 Eu Năstasă Stulete martur.
 Eu Lupul sin Dănilă mam tâmplat martur.
 Acest zapis lam scris cu zisa numiților vânzători.

Apostol dilac za Divan.

CXIX. 1780 *Dechem*. 21. Zapisul lui Gheorghe Arapul Postelnic prin care vinde lui Todirașco Buzilan și giupănesei sale Paraschiva, casele cu locul lor arătat mai sus.

Adică eu Gheorghe Arapul Postelnic făcutam adevărat și încredințat zapisul meu la mâna dumisale Toderașco Buzilan și a giupănesei dumisale Paraschiva precum să știe că iam vândut dumisali casăli mele ci am avut în târgu Eșii cu loc cu tot. Dar casa și locul iaste în mahalaoa în Muntenime de jos de di la vale de drumul Hotinului pe malul Căcainei ci este între casa lui *Constantin Plop¹ Călăraș de Țarigrad* și între casa Ursului Blănariu, aceasta o am vânduto de bună voia me dumisali într-o sută lei bani gata pi care bani iam luat toți deplin. Deci să le fie dumilor sale dreaptă ocină și moșie în veci ficiilor și nepoților și strănepoților dumilor sale și zapisăle ce le avem pe această casă și pi loc le am dat în mâna d-sale fiind că și eu leam avut cumpărătură dela un Simion Tălpălariu și dela fimeia lui Antonia, și la această di bună voie tocmală și plată deplin sau întâmplat oameni buni mahalagii carile mai gios sau iscălit, iar di sar întâmpla a fi vre o pricină di către neamurile mele sculându-se asupra aceștii vânzări eu să aibu a răspunde și pentru mai adevărat credința lui am iscălit.

1780 *Dechem*rie 21.

Gheorghe Arapu Postelnic, am vândut cu voia me.
 Și eu Constantin Plop Călăraș de Țarigrad, mahalagiu am fost față.
 Și eu Grigoraș Timuș am scris acest zapis cu zisa dūmilor sale.
 Și eu Crăciun Călăraș de Țarigrad împreună cu fimeea Postelnicului Gheorghe Arapul Măriuța neam întâmplat, și neștiind iscăli ne am pus degetile : X X

CXX. 1782 *Oct*. 20. Mărturia hotarnică a locului lui T. Buzalan, din Muntenime.

Facem știre cu această mărturie hotarnică că din luminată poroncă a Prea Înălțatului Domnul nostru măriia sa Alexandru Constandin Voevod, fiind rânduit de D-lui Constandin Ruset vel Logofăt ca să hotărăm un loc de casă a D-sale Todirașco Buzălan ci esti aici în Eși în maha'aoa Muntenimii di gios, pentru care loc prin jaloba ce au dat la Măria sa Vodă, dlui Toderașco Buzălan, au arătat că dlui au cumpărat o casă acolo în mahalaoa Muntenimea de gios dela un Gheorghe Arapul Postelnicul cu zapis și fiind casa pi loc domnesc și locul ni ales și hotărât de către alți mahalagii, au cerșut milă dela Măriia sa Vodă ca să i să hotărască acest loc de casă. Deci după poroncă am mersu la acest loc de casă a D-sale Todirașco Buzălan și strângând mahalagii a-nume Constandin Plop Călăraș de Țarigrad, pe Ileana Bontășoia ci este răzăș pe din

Obs, Doc. se găsește în Arh. Stat. Iași. Tr. 387 dosar 29 fila 2.

sus, Ioniț Clește, Nastasă Dominte și alții, am cerut să mi arăți Todirașco Buzilan scrisorile de cumpărătură a casei sale și el miau arătat întâi un zapis din let 1777 Ghenar 24, a lui Simion Rusul tălpălar, ficior Procăi și cu femeea sa Antimia și încredințat cu marturi, în care scrie că au vândut casa aceasta lui Gheorghe Arapul Postelnicele, drept 70 lei cu loc cu tot care și Simion Rusul au avut cumpărătură dela Miron sin Căramidariu și dela fata Belcioaei.

Al doile miau arătat zapisul cu care au cumpărat Todirașco Buzilan casa aceasta dela Gheorghe Arapul Postelnicele care este din let 1780 Dechemvrie 21, încredințat iarăși cu marturi și cercetând locul acesta de giur împrejur ca să aflu de nu este cu nici o pricină am aflat că nu este cu n'ci o pricină, căci din sus despre miază noapte să hotărăște cu locul Casei Ilinței Bontășoaia ci o are cumpărătură dela Constandin Plop Călăraș de Țarigrad și locul casei Bontășoaiei sau aflat ales și hotărât care sau găsit față și pietre hotară ce desparte locul acesta de locul Bontășoaiei, despre Apus să hotărăște cu drumul Hotinului, iară despre amiază zi să hotărăște cu hudița ce merge peste Căcaina la fântâni care hudiță este între locul acesta și între locul Ursului Blănar și despre soare răsare să hotărășe cu 'pârăul Căcainei și așa nefiind nici o pricină de către nime, am făcut stânjânul de opt palme gospod și întâi am măsurat dintro piatră hotar a locului Ilinței Bontășoaia în gios alături cu drumul Hotinului pără în răspântia hudiții ci merge peste Căcaina care sau pomenit mai sus și sau aflat 29 stânjâni lungul locului și sau pus o piatră hotar în colț în răspântie uliții lângă gard, și din piatra aceasta am întors cu măsura curmezișul locului spre răsărit și spre Căcaina, pără undi sau implinit 17 stânjâni și sau pus piatră hotar în colțul gardului despre Căcaina și din piatra aceasta am întors cu măsura în sus alături cu malul Căcainei lungul locului pără într-o altă piatră hotar a Ilinței Bontășoaia ci este în gura rupturii despre Căcaina sau aflat 30 stânjâni 2 palme și din piatra aceasta am întors cu măsura spre apus drept prin mijlocul rupturii fundul locului despre Ilința Bontășoaia pără în piatra de undi am început întâi cu măsura s'au aflat 22 stânjâni și așa sau încheet locul acesta cu măsurile și pietrele hotară di mai sus arătate și am făcut și noi această mărturie hotarnică la mâna D-sale Todirașcu Buzilan săi fie de încredințare întru care am pus pecete porții Gospod și am iscălit.

1782 Octomb. 20.

Ștefan Ciogole Vornic de Poartă.

(L. P.)

Notă. În anul 1833 Iulie 17, Grigori Buzilan fiul repos. Todirașcu Buzilan, vinde nepotului seu, *Uncheru* din straja pământească a Moldaviei Gheorghii Danu, o a patra parte din locul de mai sus cu 100 lei.

CXXI. 7170 (1762) Sept. 16. Cartea Domnului Grigore Ioan Voevod prin care miluește pe Petrea Sârbu om străin, cu un loc de pe șăsul Bahlutului pentru că s'a însurat cu o moldovancă și s'a așăzat aici ca unul din pământeni lângă capul podului spânzurătorilor. Aici Petrea a avut băcălie și o berărie.

Noi Grigore Ioan Voevod bojiio milostiio gospodar zemli Moldavscoi)*

Facem știre cu această Carte a Domniei mele tuturor cui să cade a ști că iată Domnia me am făcut milă cu *Petrea Sârbu* carele fiind om străin și căsătorindusă aicea în țară și așăzândușă ca unul din pământeni, Domnia me din deosăbită milă

*) Doc. Arh. Stat Iași Tr. 387 Dosar 29 f. 4.

noastră mam milostivit și lam miluit cu o bucată de loc din dreptul locul domnesc ce iaste în șăsul Bah'uiului *la capătul podului spânzurătorilor de sus sub iazul domnesc*, unde șiau făcut Petre o casă și *băcalie* pi acel locu tot întrun părete și dugheana dinaintea casei, la care loc din poronca Domniei mele orânduim cins it și credincios boer Domniei Mele, *d-lui Manolachi Costache vel logofătu* și boerii nștri *Tănase Meleghie și Lupul Hadâmbul vornici de poartă* de lau hotărât prin pregiur acel locul cât au fost fără supărare mahalagiilor, dela care am văzut Domnia me și mărturie hotarnică din velet 7271 Septembrie 15 scriind că mergând acolo la acel locu au făcut știre și arhimandritului Procopie egumen de mănăstirea Galata și altor mahalagi de prin pregiur ca să vie să răspundă cine ar ave ceva, alții nau răspuns nimică făr de cât arhimandritul Procopie egumen dila Galata au zis că iaste locul mănăstirii Gălății pe acolo; răspunzând că are mănăstirea și scrisori dela alți Domni, și iau fost pus numiții hotarnici vade ca săși scoată scrisorile și au trecut o lună de zile și Egumenu nau scos nici o scrisoare apoi împlininduși vadeaua ce șiau pus, singur au răspuns că mănăstirea nu are nici o scrisoare pe acel loc ce nu mai cât au apucat stăpânirea pe acel loc, din care sau cunoscut că egumenul rău să acolișăște cu vreo stăpânire a Monastirei pe acel loc și adeverindusă că locul acela este făr nici o pricină și iaste drept domnescu au făcut stânjeni de opt palme și începindusă întâi a să măsură locul din malul Nicolini, din *Capul podului spânzurătorilor* pre despre răsărit pe dinaintea Casăi și a dughenii alătura pintre puțu și pintri dugheana lui Petcu și sus păr unde sau împlinitu treizăci și șase stânjeni și sau pus peatră hotar, și de acole spre apus înspre Galata au măsurat și sau găsit 23 de stânjeni și sau pus piatră hotar, unde sau lăsat și drum despre casa lui Doroș, și de acole alătura cu drumul ce merge la casa lui Doroș sau aflat 36 stânjeni și sau pus piatră la capătul *podului spânzurătorilor* de unde sau început întâi a să măsură, și așa sau incheiet tot locul pe cât locu au cuprinsu cu casa și cu ograda lui. Deci după mărturia numiților hotarnici cu iscăliturile lor și încredințată și cu pecetea Porții, dăm și dela Domnia Me și întărim stăpânirea *Petrei Sârbului băcal* pe tot locul acela după toate sămnele și hotărâtul ce arată mai sus ca săi fie și dela Domnie Me dreaptă danie și miluire lui și copiilor lui și nepoților și strănepoților lui, și hrisov și întăritură cu tot hotarul și cu tot venitul niclătit și nirăsluit nici odinioară în veci și pohtim Domnie me și pre alți luminați Domni ei vor fi în urma noastră să întărească această puțină milă și danie ci am făcut Domnia Me pentru a domniilor sale vecinica pomenire.

Velet 7271 Septembrie 16

= 1762 =

locul peceții Domnești)

Manolachi Costachi vel Logofăt

procitoh

Sau trecut la condică

Simon | . . . rupt în act] Condicar

Din Arhiva Statului Iași. Tr. 806. dosar 35 fila 40—50.

Notă. — Mai urmează încă o carte gospod a Domnului Grigori Alexandru Ghica voevod din let 1764 Iulie 7 prin care întărește cele cuprinse prin cartea de mai sus a Domnului Grigori Ioan Voevod din 7271 Sept. 16, tot în acelaș cuprins,

CXXII. 1793 Oct. 15. Zapisul prin care Catrina Luna nemțoaică soția reposes, Petre lăcătușul, vinde giupânului Ursul jidov o berărie dela podul roșu cu 35 lei.

Adică eu Catrina Luna nemțoaică soția răposatului *Petre lăcătușului* făcutam adevărat și încredințat zapisul meu la mâna d-sale giupânului Ursul jidov din târgul de sus precum să știe că rămânând dela soțul meu *Petrea neamțu o. berărie* la podu roșu și eu neputându ține rămânând săracă și datoare altă plăcere sau putere nam avut fără de cât am vândut *această berărie cu caldarea ei, i 2 casă*, cu tocmală drept 350 ei adecă trei sute cinci zăci lei ca de acum înainte săși stăpânească berăria cu pace, fiind că banii miau dat d-lui toți deplin în mâna me, iar sculândușă cineva din neamul bărbatului meu a întoarce această vânzare a me, eu să aibu a răspunde și orice cheltuială ar face-o d-lui, eu datoare platnică să fiu a o plăti îndoit și cuvântu de răspunsu să n'aibu și pentru credință mi-am pus degetul.

Eu Catrina Luna nemțoaică soția Petrei neamțului am vândutu.

1793 Octomvrie 15.

Eu Ana mama Catrinăi nemțoaicăi miau fostu cu voia me.

CXXIII. 1785—1862. *Opis de dovezile locului di berărie din Muntenime de sus lângă ceșmeaua din mahalaua Păcurari.*

1785 Iulie 1. Hotarnică a Vornicului de poartă Ștefan Ciogole pentru niște locuri de grădină la Păcurari.

1786 Avgust 1, Hrisovu Domnescu întăritor de stăpânire locurilor cuprinsă în hotarnica de mai sus.

1787 Mart 19. Zapis dela Neculai cu soția sa Catrina prin care vând lui *Herli gerah* o casă cu locul ei la *păcurar* la vale alături pe din sus de locul său.

1785 Mai 4. Dania cu care Vorniceasa Casandra dăruiește Catrinii soția lui Nicolai locul pe care îl avè cumpărat dela Iosep Ipatî săiman agiesc.

1793 Octomvre 6. Zapis de vânzare prin care tot locul numit *berăria* trece dela *Herliț gerah* către *Tudora Mihailovna greaca Mileroaia și fiilor săi.*

1793 Oct 10. Jaloba lui Hristiean Hristofor Herliț frate și clironom lui Herliț girah către Domnu prin care cere să să întărească vânzarea *locului de berărie* către *Tudora greaca* soția lui Miler neamțu.

1794 Februar 8. Întăritura vânzării acelu loc de către consulatul rusec.

1804 Mart 16, Mărturia fiilor lui Ioan Prutean prin care mărturisăscu că casa în care șădi este vândută de părintele lor lui Alexandru Holban și fiicei sale Vasilca care sau măritat de al doile cu Toader Zuzu.

1804 April 20. Mărturia Vornicului de poartă pentru locul lui Toader Zuzu și a lui Iosep.

1806 Iuli 30, Mărturia hotarnică tot a acelu vornic de poartă pentru locul lui Zuzu și a lui Iosup.

1808 Sept. 11. Zapis de vânzare a lui Toader Zuzu și a soției sale Vasilca către *Tudora Mileroaia* pentru locul lor.

1810 Decemb. 4. Zapisul de împrumutare a lui Panaite sin Miler, pentru 500 de'a Leopold Apeltauer cu amanet locului numit *berărie*,

1823 *Iunie 2*. Oțnoșania Departamentului pricinilor streine către Logofeția ce mare pentru ca să vândă prin mezat berăria lui Miler.

1836 *Oct. 5*. Copia întărită de cercetarea urmată la fața locului de către cilenii giudecătoriei agiutătoare.

1836. Harta locului numit berăria făcută de ingineul statului Vasile Popa.

1836 *Dechemb. 7*. Cererea lui Iosep fon Naipauer către K. K. Aghenție cerând să se scoată în vânzare prin mezat locul de berărie din mahalaua Păcurarilor.

1855 *Mai 4*. Actul de vecinică vânzare prin care Mar'a fon Neupauer născută Leopold vinde lui Vaigand Gaist și soției sale Tereza locul de berărie din Păcurari cu prețul de 500 galbeni.

1862 *April. 4*. Tereza Gaist soția reposatului Vaigand Gaist și cu fii sei Ignat și Ștefan împart locul în 8 parcele și vând la opt diferiți mușterei.

CXXIV. 1785 *Iulie 1*. Mărturia hotarnică a locului de berărie.

Facim știre cu această mărturie hotarnică că din lumînată poronca Prea Înălțat Domnului nostru Măriasa sa Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod fiind, orânduit de d-lui Necu'ai Roset vel Logofăt ca să mărgu la măhăloaa Muntenimei de sus aici în lași din vale de hazneaua Păcurar să aleg și să hotărască niște locuri de grădină a d-sale *Herleț gerahu* cari locuri li ari di cumpărătură cu scrisori. cari locuri sunt îngrădite și unul dintraceste două locuri este hotărât mai dinainte după cum arată hotarnica ce iaste din anii 1784 *Iulie 11*. Deci după poroncă mergând la numitul loc întâi am cercetat aceste locuri ce le are d-lui *Herleț Gerahul* cumpărate de la cine sau stăpănit și prin cercetare ce am făcut sau dovedit că au fost drept loc Domnesc nedat nimăruia danie cu întărituri, ci că fiind loc slobod iar fi cuprins acei ci lau vândut di sau făcut casă pe el și livezi de pomi și vii și fiind oameni scăpătați leau vândut D-sale *Herleț Gerah*, pe care locuri niau arătat și scrisori; întâi o mărturie hotarnică ce sau poimenit mai sus din 1784 *Iulie 11* în care hotarnică arată rânduital vornic de poartă căi după poroncă mergând și după scrisori ce au arătat un Ioniță bărbierul au hotărât acel loc după cum pre largu arată măsurile și petrele hotară ce să află și acum, apo afară de locul acesta hotărât pe care iaste hotarnica arătată ne au arătat scrisori și pe locul cel nehotărât ce iaste din sus alături cu cel hotărât, un zapis din 1781 *Ghenar 31* dela un Vasile Diaconu și de la femeia ei Ileana cu feciorii lor ce scrie că au vândut lui Dumitru Grecu o casă din vale de Păcurar i un zapis dela Dumitru Grecu din 1784 *Noembrie 14* ce scrie că au vândut lui Ioniță Bărbierul și femeiei sale Maranda un loc de casă cu grădină cu pomi din pârăul Păcurariului și până în locul lui Ioniță Bărbierul ce lau avut din hotărât și un zapis din 1785 *Iunie 3* de la Dumitru Grecul în care scrie că au vândut o grădină cu pomi supt fântâna Păcurarului cari grădină o au avuto și el cumpărată cu doaa casă d la Diaconu Vasile și prin tocmaia ce au făcut cu d-lui *Herleț Gerahul* iau vândut o cașă cu grădină cu pomi drept 50 lei afară de o casă cu pomi ci au alës vândute mai de dinainte lui Ioniță Bărbierul, după cum arată zapisul mai sus, i un zapis din 1785 *Iunie 12* de la Maranda femeia mortului Niță bărbierul și dela fratele ei Vasilache i de la cumnatul seu Costandin Ganciul în carele scrie că au vândut D-sale *Herleț gerahului* doaa locuri, un loc ce este hotărât cu hotarnică cum scrie mai sus și un loc ce lau avut cumpărătură dela Dumitru Grecu, drept 140 lei și și au luat deplin banii din mîna d-sale *Herleț gerahu* acei 140 lei pe acele 2 locuri după tocmaia ce au avut, care scrisori de mai sus ară-

tate cercetându-se și de D-lui Vel Logofătul și neaflându-se nici o pricină di cătră nimeni asupra acestor locuri, mi sau poruncit ca săl măsor și să le stălpesc cu pietre hotară după obiceiul și din poroncă am făcut funie de 20 stânjăn', i stânjănul de 8 palme gospod și întâi am început a măsură locurile d'n d'ao pietre hotar despre răsărit dela deal de lângă drumul aparilor ce merge spre Păcurar măsurând spre apus până intraltă pialtră hotar ce iaste deasupra unei fântăniți care este înăuntru în ogradă sau găsit o funie 2 stânjani; din piatra aceasta măsurând tot spre apus, o funie, am pus o piatră hotar din vale de Păcurar. Din piatra aceasta măsurând pe coastă pe de vale de Păcurar și piste pânău ce curge de la Păcurar până în colțu gardului grădinei din spre apus sau găsit o funie, pol stânjăn și am pus doao pietre hotar cheutoare, locului, iar peste tot fac stânjani 70 stânjani, 4 palme; parte dela deal despre Păcurar lungul locului și din pietrele aceste am întors cu măsură capul locului despre apus în spre Bahlui la vale și sau găsit capu locului în curmeziș 2 funii, un stânjăn și am pus 2 petre hotară chitoare locului despre Bahlui iar peste tot latul acestui capăt fac 41 stânjani și din petrele aceste am întors cu măsură spre răsărit lungul locului margine despre Bahlui păr în pietrele locului celui hotărât sau găsit 6 funii i pol stânjăn, din petrele aceste măsurând tot spre răsărit locul cel hotărât și păr în petrele hotară vechi cheutoare locului despre răsărit și despre Bahlui sau găsit 1 funie 2 pol stânjăn, iar peste tot fac 81 stânjani margine locului despre Bahlui și din pietrele aceste am întors cu măsură capul locului despre răsărit la deal până în pietrele hotară di unde am început întâi cu măsură sau găsit 45 stânjani, și cu aceste măsură și petre hotară de mai sus arătate s'au cuprins întraceastă hotarnică aceste locuri atât acela hotărât mai din nainte cât și locurile ce sau hotărât acum din giur împrejur și după cum am aflat am făcut această mărturie la mâna D-sale Herleț gerahul puind și pecete Curții gospod, și am iscălit.

1785 Iulie 1

Ștefan Ciogole Vornic de poartă.

Pecetea porții gospod 1782

Șerban Logofăt martur.

Apostol diiac de Divan am scris hotarnica aceasta.

CXXV. 7175 (1667) Iunie 22. Cartea de judecată a lui Iliș Alexandru Vodă dată în pricina dintre Ioniș, Măricuța și Apostolachi feciorii lui Enachi Pribagul cu Ștefan Zugravul pentru o casă din Sărărie. (Acte V. Răileanul, Botoșani).

Io Iliș Alexandru Voevoda bojiio milostiio gospodară zemlii Moldavscoi.

Adecă sau părât de față înaintea Domniei miale cești săraci de copii anume Ioniș și Măricuța și Apostolachi ficiorii lui Enachi Pribagul de aici din târgu din Iași cu Ștefan Zugravul de aicea pentru niște casă a tătănesău lui Enachi Pribeagul ce sântu aicea în târgu în Iași la Sărărie lângă casale îi Păscăloaie zicându copii lui Enachi Pribagul cum acea casă au fostu a părintelui lor a lui Enachi Pribagul, iar după ceau murit tatăl său înma lor sau măritat după altu bărbatu și liau rânduit acea casă cu vitregul lor lui Ștefan Zugravul și copii lipsindui de ocina părintelui lor, deci Domnia mea am socotit împreună cu tot statul nostru că nu iaste mai volnică înma lor cu ocina bărbatului său dacă sau măritatu după altul ces mai vo'nici ficiorii cu ocina tătănesău. Pentru aceia Domnia me am dat rămas pre Ștefan Zugravul să rabde de casă și săși caote vânzătorii săși iae banii, iară casa cu tot locul să fie a lui Ioniș și a lui

Apostolachi și a Măricuței ficiorii lui Enaki Pr.bagul, iară alt nime ca, să nu să mai a-meastece preste cartea Domniei miale. Inac ne bădet (și altfel să nu fie).

Saam g(os)podină ve'eal (Însuși domnul a poroncit).

U Ias v(c)(l)e)to 7175 Iunie 22

(L. P. gospod)

Az Solomon Bârlădeanul vel Logofăt procitoḥ.

Iftimie

Obs. Documentele de la CXV-CXXV ne au fost comunicate de dl. Traian Ichim, Iași.

CXXVI, 1765, Mart. 5. Judecata între stol. Ioniță Miclescul și nepotul său, Gavril Miclescul, pentru un loc de casă pe ulița Feredeilor.

Facem știre că den luminată poronca preînălțat Domnului nostru Măriea sa Grigorie Alixandru Ghica Vvoda am luat sama jalobii ce au dat către Măria Sa Vodă D-lui stol. Ioniță Miclescul asupra nepotului D-sali Gavril Miclescul sin lui Costandin Miclescul zicând că ari D lui stolnicul un loc de case pe *ulița Feredeilor*, aici în Iași, dela părintile D-sali logofătu Gavril Miclescu, pe care loc are și casă și nu poati săși stăpâniască locul cu casili de supărările cei faci nepotul său Gavril Miclescul, căci când vini aice întracele case și răsipiești și înprăștii tot de pe înprejurul casilor, răspunzind Gavril Miclescul că ar ave și el parte întru acel loc, zicând că și părintile lui au fost ficior răposatului Gavril Miclescul logofăt, după cum și dlui stol. și cum că i sar cade să aibă și el parte dentru acel loc și după jaloba d-sali stol. nefiind Gavril Miclescul de față sau sorocit să vii la devan să ste la judecată și neveiind la sorocul ce i sa pus sa trimis om gospod săl aducă la devan și mergând omul gospod ca săl aducă față la găsit bolnav și nu lau adus, dar au scris Gavril Miclescul către noi pe omul gpd. precum că esti bolnav și nu poati să vină, dar la sfete Ghiorghei se va afla față la devan și cân au fost sfeti Gheorghii au s'ris un răvaș cu iscălitura sa către D-lui stolnicul Ioniță, zicând că esti bolnav și nu poati să vii, ce să să judeci cu fratisău Sandul jic(nicer) căci sint tot una și după cum va lua pricina sfârșit să va priimi și el și am adus de față înaintea noastră și pe dlui jic. Săndul fratili lui Gavril și stând amândoi la giudecată au răspuns d lui stol. Ioniță Miclescul cum că tatălui lor, lui Constandin Miclescul, iau dat părintile dumilorsale logofăt Gavril Miclescul, un loc de casă în Tălpălărie, după casile logofătului Donici și șau știut unde iau fost locul de casă de la părinți și iau stăpânit pâr ce au murit, iar după moartea sa având ficiori pe Sandul și Gavril, ei nau căutat săși ȋie locul ce lau vândut și au rămas de nau loc de casă în Iași. Iar acest loc dela ulița Feredeilor lau dat dsale stol. dândule părintile său logofătu Gavril Miclescul un loc unuia și alt loc altuia după cum arată mai sus și acmu făr de dreptate îl apucă nepotul său Gavril, ca săi facă parte dentru acel loc al său, neavând nici o triabă. Am întrebat și pe dlui jic. Sandul Miclescul ce are să răspundă la ja'oba dlui stolnicul, iar dlui jic. Sandul au răspuns că acel loc *den Tălpălărie* de după casăle logofătului Donici au fost a lor dela moșul lor logofătul Gavril Miclescul și lau vândut iar că acest loc dela ulița Feredeilor au răspuns că nau nici o triabă, căci esti drept a dsali stol. dela părintile dsali Miclescul logofăt și cum ca fratisău Gavril rău să acolisăști, trăgând casa parti dentracest loc ce esti a dsali stol. la care dovedindusă pr.cina întracestaș chip, sau cunoscut că Gavril Miclescul cu năpustiri să acolisăști, cerând să ia parti dentru acest loc ce după dreptati am giudecat d-lui stol. să aibă ași stăpâni acest loc de pe ulița Feredeilor cu casăle ce

sint pe dânsul cu bună paci, ca o driaptă ocină și moșie ce esti dela părinți și mai multă supărari să nui facă nepotul său Gavril Miclescul, fiindcă sau dovedit pre mărturia frăținisa Sandul jic. ce au mărturisit înaintea noastră precumcă rău și fără dreptăți tragi ca să ia parti dintru acest loc dlui sto'. ce după cum arătăm mai sus, așa să se urmeze.

Aciasta înștiințăm. let. 1765, Mart 5.

log A. Balș vornic.

Obs. Doc. acesta este comunicat de părintele V. Ursăcescu, com. Oltenești, jud. Fălciu.

b. LUCRURI

CXXVII. 7005 (1497, Mart 1. Ștefan Vvd, Moldovii întărește Anușcăi, fata lui Oană Căușu, satul Hăușăștii, de pe Bârlad, cu moara, iar fetelor Anușcăi și copiilor lui Toader Căușu satul de pe Rebricea Căuștii, unde au fost Leonteneștii.

„Suret ispisocului de la Ștefan Voivod din ve'et 7005, Mart 1.

Facim înștiințări pintru adivărată Anușca, fata Oannii Căuei și iarăș feții ei Tudora și Marina și altă Marină și altă Tudoră și Cărstina și frații lor Ierimiia, ficiozii lui Toader Căuia, pintru ca să știi, că os. bit de altă milă a noastră leam dat și le-am întărit lor, întru al nostru pământ al Moldaviei a lor dreaptă ocină doo sate, un sat pe Bârlad, anumi *Hăușăștii* cu moara în Bârlad, carili acel sat esti mai din gios de Lipovăț iar alt sat pe Rebrice ¹⁾, anumi *Căuștii*, unde au fost *Leonteneștii*. Pentru aceea aceli sate de mai sus scrisă să fii lor di la noi cu tot vinitul. Inșă satul ci esti pi Bârlad să fii a Anușcăi fetei Ioanii (sic) Căuei, iar celalt sat ci esti pi Rebrice ¹⁾ anumi Căuștii undi au fost Leonteneștii să fii a fetelor Oanii și Tudorii și Marina și altă Marină și iarăș altă Tudoră și Cristina și frații lor Irimia, să fii lor și copiilor lor, nepoților și strănepoților și a tot neamul ci să va alege nerășuit nici odinioară în veci. Iar hotarâli acelor doo sate să fii după hotarâle aceli vechi pi un unji (sic) au umblat din vechi. Pintru aceea credința Domniei meli și a preiubiților fiilor Domniei meli Bogdan și Vlad și credința boerilor noștri dlui Boldur ²⁾ vel vorc. și d-lui Clănău vel spătar și dlui Isac vel vist. și d-lui Dumșa ³⁾ vel poste(în)c și dlui Moghilă ⁴⁾ vel pahr. și dlui Frunțiș vel stolnic și dlui Petrică vel comis și credința tuturor boierilor noștri. Iar pintru mai mari credința și întăritura am pō. oncit cinstului și credinciosului boerului nostru dlui Tăutului vel logofăt să scrii și a noastră pecliatii către această adivărată carti a noastră să o legi.“

Sau posleduit de Evloghii dascalul la 1764, N'emvr. 4.

Loc peceții.

Obs. Suretul e în posesiunea mea. E publicat, în rezumat, cu data de 18 Mai, 1497 de I. Bogdan, DȘt. II, 122, după registul de la Arhiva Statului din Iași, Cond. de Anaforale No. 12. f. 1. El se află rezumat și în Cond. de Anaforale No. 8, f. 1, dela, același Arhivă. În ambele locuri, doc. are data 1497, Mart. 18, ca și în Uricariul VI, 232—3, ceia ce cred că trebuie să corecteze pe Bogdan, care are 18 Mai.

1). In suret Lebrice.

2). In suret : Bolduș.

3). In suret : Duma.

4). In suret : Mihul.

Suretul publicat mai sus mai corectează încă ceva : în Cond. de Anaf. 8 și 12 și la Bogdan, amândouă satele se numesc *Căueștii*, în suretul de mai sus, satul de pe Bârlad se numește Hăușăști. Aceasta de pe urmă e forma corectă a originalului. În adevăr, la 1837, (v. Cor.d. de Anaf. No. 8 și 12, f. 1) moșia se numește încă Hăvășăștii : „răzășji de moșia Hăvășăștii de la țin. Vasluiului, ci să poriclesc și Zăzâncă și Curălușa” ; asemenea, Anaf. 12, f. 5, verso, în 7107 (1599) Mart 23, Domnul Ieremia Movilă întărește vorc. Nistor Ureche satul Hăvășăștii, cumpărat de la Geaca și sora el Sofronia, fetele Manei Căuiul ș. a., care sat să chiami Căueștii, pe pârăul Bârladului... Astăzi satul se numește Zizinca, fost în com. Lipovăț azi în com. Deleni, jud. Vaslui (Dicț. stat. al Rom. recens. 1912, I, 996 ; dicț. geogr., al jud. Vaslui). Celalt sa', Căuești, e în com. Șcheia, jud. Vaslui (Dicț. geogr. al jud. Vaslui).

Despre Oană Căuiu, frate cu Toader Căuiu. v. doc. din 25 Fevr. 1497, Bogdan, DȘt. II, 102—3.

CXXVIII. *Vaslui, 7036 (1528) Mart 6*. Petru Vvod Mold. întărește lui Glăvan pisarul său ocinele și cumpărăturile sale, satele de pe Berheci, Itovăeștii și Mălăeștii ; asemenea satul la Perescheu, la Fântâna Frasinilor, unde sânt Dragomăneștii ; apoi satul unde au fost Jac Ivance ; îl mai întărește glumătate din hotarul Sănăteștilor, pe Zeletin, unde a fost casa moșului său Sinatul, care acum se numesc Glăvăneștii.

„Suret di pi suret di pi ispisoc sâr-băscu de la Petru Vodă, din veleat 7036, Marti 6 ¹⁾ ce esti tălmăcit di Gheorghii Evloghii dascal, la anii 1787, iulii 4.

Facim înștiințări cu aciașă carti a noastră tuturor cini pi dânsa va cău'a sau cețindusi va auzi pentru adivărat și credincios sluga noastră Dumna'ui Glăvan pisariul nostru carili au slujit noă cu dreptati și cu credinți, pentru cari noi văzând a lui dreaptă și credincioas(ă) slujbă cătră noi, lam miluit pre d'nsul cu diosăbită mila noastră, dat-am și am întărit lui d la noi întru al nostru pământ al Moldavii pre a lui dreaptă ocină și cumpăături, ce au cumpărat el în zilele unchiului Domnii meli Stefan Vvod doă sati pi Berheciu, anumi satul Itovăeștii ²⁾, undi au fostu Cerți Stan ³⁾ și mori și satul Malaieștii, unde au fostu jude Malai Neag și mori, care aceli doă sati leau cumpărat el de la Necoară și de la sora lui Todosiia, ficiorii Zaharii Brahiș *păharnicul Doamnei* ⁴⁾ drept opt suti zloți tătărăști. Iar Zaharii Brahiș *păharnicul* au fostu cumpărat aceli doă sati ces la Berheciu, Itovăeștii, undi au fostu Cerți Stan ⁵⁾ și Malaieștii, unde au fostu ⁶⁾ Malaiu Neag, di la Mușa, fata lui Lucin, nepoata lui Manoilă și di la ficiorul ei Stanciul, din dresu di la strămoșul nostru Alecsandru Vvod și iarăș un sat la Perescheu, supt Fântâna Frasinilor, undi sint Dragomăneștii și mori la Pereschiu, ce au cumpărat el di la Oana și dela Danciul și de la surorile lor Marușca și Mariia, feciorii Marinii și de la rudeni'a lor Leaghin, feciorul Jurjâi și iarăș de la rudeniile lor, de la Șandru și dela fratilisău Goruna și dela sora lor Armeanca, ficiorii lui Dragoș, nepoț Dumii cel Negru, din dresu ce au avut moșul lor Duma Negrul, de la unchiul nostru Stefan Vvod, drept trei suti zloț tătărăști și iarăș un sat, undi au fostu Jac ⁷⁾ (sic) Ivance, cafi lau cumpărat el acel sat de la Udre, ficiorul Podoleanului, nepot lui Dan, din dresu ce au avut Dumnaloi Dan, dela strămoșul nostru Alecsandru

1). In suretul B · 16.

2). In B : Ităvpeștii.

3). In B : Cirtă Stan.

4). In B : păharnicul.

5). In B : Cirtă Stan.

6). In B : jude.

7). La fel în B.

Vvod, iarăş drept trei sute zloţ tătarăşti, toați acele di mai sus scrise să fii cred'nciosului slugii noastre dumisali Glavan pisariului nostru, di la noi uric, cu tot vinitul lui și ficiorilor lui, nepoților și strănepoților și a tot neamul lui ce să va a'egi mai aproape nerușuit nici odată în veci. Așăjdire am dat și am întărit slugii noastre dumisali Glavan pisariului nostru și fratelui său Mihului și surorii lor Bolhii 1), giunătați di bucată di pământ, din hotarul Săneteștilor, undi au fostu casa moșului lor Sinatul și Zeletin cari acum să număsc Glavaneștii giunătați ce din sus și moară pe Zăletin 2) ca să fii lor dela noi uric cu tot vinitul lor și ficiorilor lor, nepoților și strănepoților și a tot neamul lor, ce să va a'egi mai aproape, nici odată în veci rușuit (sic). Iar hotarul acelor di mai sus scrise să fii cu toați hotarâle lor, pe undi au umblat din veci. Și spre aciasta este credința Domnii meli di mai sus scr's, Petru Vvod și credința a preiubit fiului Domnii meli Bogdan Vodă și credința tuturor boerilor noștri a mari și mici. Iar după a noastră viați cini va fi Domnu din fii noștri sau d'n neamul nostru sau ori pe cine Dumnăzău va a'egi a fi Domnu Țărâi noastre Moldovii să nu strâci a noastră danii și întăritură ce mai ales să de și să întărească, de vreme ce și noi am dat lor și am întărit, pentru că sânt a lor drepti ocini și pentru mai mari țăriia și întăritura a tuturor acelor di mai sus scrisi, am poroncit credinciosului boerului nostru dumisali Toadir logofăt să scrii și a noastră peceti cătră ac'astă carti a noastră să o legi. Sau scris la Vaslui. 3)

„Am scris eu aciastă copii din cuvânt în cuvânt întocma după ce adivărată ce este înpreună cu ispisocul cel sârbăscu la mâna vărului Ștefănică Batin, Mihălachi Bătin răzăș, 1820, Mart 3. 4)

Obs. Suretele A și B, ale documentului de mai sus, se află la mine.

A este din 1820, Mart 3, B din 1794, Mart 13, amândouă sânt copii de pe suretul din 1787, iulii 4. Copia A este mai bună de cât B.

Textul de mai sus este după A, complectând și dând în note deosebiriile mai însemnate din B.

Nu știu unde anume, pe Berhici, au fost satele Itovăești și Malaști.

În dict. statistic al Rom. din 1912 nu le găsesc, poate își vor fi schimbat numele. Despre Itovăești vorbește un regist al unui doc. din 1491, April 15; „Marcu spătar cumpărătorul Cernicăi la 6999, April 15, după întăritura Domnului Ștefan Voievod, cuprinzătoare din hotarul *Româneștilor* în sus pâr în hotarul *Etovoeștilor* (registul la dl. N. A. Bogdan, Iași).

Judele Malaiu Neagul trăește supt Ștefan cel Mare, dela care avea drese de cumpărătură pentru satele „Câteștii ce sânt pe Cobâle și satu Cosișenii ce sânt pe Zeletin din gios de Galberi“ (sic) (Întrun suret al unui ispisoc din 1546, Mai 2, la dl. Gh. Ghibănescu).

Dragomăneștii ar putea fi cei din com. Micești, jud. Tutova (Dicț. statist. 974), dacă aceștia, identificați ca atare de Bogdan, D. Șt. II, 7 12 și 125, în 5 Martie, 1493 și 11 April, 1498, n'ar avea stăpâni, din alt neam.

Pentru „Sănetești, cari acum să număsc Glăvânești“ pe Zeletin, unde a fost casa

1). În B : Bolchii.

2). Cari acum să număsc Glavaneștii, giunătați ce din sus și moară pe Zăletin, numai în B.

3). Sau scris la Vaslui, numai în B.

4). În B : Acest suret scos di pe un suret a unui ispisoc sârbăsc dela Petru Vvod, tălmăcit de Gheorghe Evloghii dascăl, la 1787, iulie 4, este asămine cu acel suret și sau dat acest suret la mâna răzășilor din parte de sus, rămăind cel adivărat la Băti-nești, 1794, Mart 13“.

moşului său Sinatul, vezi Buletinul, Ion Neculce, fasc. IV (1924), 324, regestul doc. din 1428, iulii 24, prin care Alexandru Vvod Moldovii întăreşte lui „Sănata... trii sati, unul pe Zălătin, undi iasti casa lui...” şi ibid. Nota 4: un regest al unui doc. de la Ştefan cel Mare, f. dată. Cp. şi Arhiva stat. Iaşi Cond. Anaforale, No. 39, f. 42 şi No. 13, f. 120 verso. In regestul doc. dela Ştefan Vodă cel Mare se întăreşte împărţala ce a făcut urmaşii boerului Sănat: „adică să stăpâniască giunăta di bucată di pământ din hotariul Săniteştilor, parte din gios, undi au fost casa lui Sănat, cu moară pi Zălitin, ci să numeşti Glăvăneşti, Niaga şi verii ei Ioan şi Petre i sora lor Lenca, fiil Banului şi osăbit să stăpâniască Glăvan pisariul Glăvăneşti, parte din sus, iarăş cu moară pi Zilitin, după sămnili, ci au însămnat şi au stălpit Hrabor. „Este vorba de satul Glăvăneşti, aceiaşi comună, jud. Tecuciu, din care o parte a moşiei se numeşte şi azi Sănăteşti. Cp. şi Arh. stat. Iaşi, Anaforale, No. 39, f. 52 verso, un scurt rezumat al documentului de mai sus, ce priveşte partea lui Glăvan pisariu', din hotarul Sănăteştilor Documentul ne vorbeşte şi de urmaşii vechiului boer Duma cel Negru.

CXXIX. 7041 (1532-3) Petru Vvod. Mold. întăreşte nepoţilor lui Necula Totoescul împărţala ce şi-au făcut în ocinele lor, de cumpărură a moşului lor Micul postelnicul, satul pe Tilejina, Condreştii şi cu Mănăstirea şi un codru in acelaş hotar.

„Suret de pi ispisocul de la Petru Voivd. pin velet 7041 /1532—3/.

Cu m'la lui Dumnedzău noi Petru Voivod Domnul Ţării Moldovei facem ştire cu ac'astă scrisoare a noastră, cine a vede sau cine cetind a auzi, precum că au venit înainte noastră şi înainte boerilor noştri al (sic) Moldovii, celor mari şi celor mici, slugilor (sic) noastre Luca şi fratisău Filip şi sora lor Armeniia şi nepoţi lor Toader şi fratele lui, Draguş şi nepotul lor Lie şi nepoatele lor Mărie şi Nastasie, feciorii Marii, nepoţii lui Neculai Totoescul. Aşişde e şi nepoţi surorii lui Parascăi şi Urătii, feciorii lui Mareş şi toţi nepoţii Neculii /To/toescului după a lor bună voe, de nime nesiliţi, nici a-supriţi, au împărţit între dânsii a sa dreaptă ocin(ă) din ispisoc de cumpărătură ciau avut moşul lor Micul¹⁾ postelnicul, de la moşul Domnii mele Stefan Voivod, un sat pi pârau Tilejinii, anume Condreştii şi cu Mănăstirea şi un codru întracelaş hotar şi au rămas parte ce de gios in parte slugilor noastre Lucăi şi fratelui său Filip şi surorii lor, Armenii şi nepoţilor lor Toader şi fratelui său Dragoş şi nepotului lor, Lie şi nepoatelor lui, Mariei şi Nastasîi, feciorilor Măriei, nepoatelor lor (sic) lui Necula Toto(e)scul, iar giunătat(e) de sat, pe pârau Telejina, anume Condreştii, şi giunătat(e) de Mănăstire şi giunatat(e) de codru, dirtracelaş hotar, din gios de Mănăstire poarte (sic) de gios, iar parte ce d'n sus slugi noastre lui Ion şi surorilor lui, Parascăi şi Urătii, feciorii lui Mareş, nepoţii Neculii Totoescul au rămas in moşia acelu sat, ce este pe pârau Telejina, anume Condreştii, şi giunătate de Mănăstire şi giunătate de codru întru acelaş hotar c(e) este mai gios de Mănăstire, părţii cei din sus. Deci noi văzind a lor vo're şi tocmală şi între dânsii de bună voia lor împărţaniia, aşişdere de la noi leam dat şi am înărit slugilor noastre Lucăi şi fratelui său Filip şi surorii lor Armenii şi nepoţilor lui Toader şi fratelui său Draguş şi nepotul lui (sic) Lii şi nepoatelor lor Marii şi Nastasîi, feciorii Marii, nepoţii lui Necula (sic) Totoescul, acelu mai sus num t sat giunătat(e) ce este pi pâraul Telejni, anume Condreştii şi giunătate de Mănăstire şi giunătate de codru, ce este înt(r)acela hotar, parte ce de g'os, ca să fie lor ocină uric cu tot neamul şi venitul şi fecioriilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor şi înprăstieţâlor şi atot neamul lor, ce să va alege mai de aproape (sic) să le fie neclătită in veci. Cu acel hotar părţii cei cei mai de sus scrisă a satului ce este pârau

1). In suret, Misul, Cp. Uric. XVIII, 507, doc. 6963, iulii

Telejina, anume Condreștii și pe giumatate de Mănăstire și giumatate de codru, iar ce este în parte din gios a mănăstirii din toate să fie în giumatate, iar dintralte părți să umble după hotarul cel vechiu, pe unde din vechiu au umblat. Iar la aciastă credință Domnii mele celui mai sus scris, lui Petru Voivod și credința preiubitului fiul Domnii mele Bogdan și credința boerilor noștri, credința dmle. Hulul (sic) vornic și credința dmsale Totrușau și credința dmsale Scripcă și credința dmsale Viada și credința dmsale lui Toader pârcaľabului Hotinului, credința dmsale Danciul și dmsale Liciului 1) pârcaľabului de la Neamțu, credința dmsale Zbere 2) și credința dmsale lui Crăciun, pârcaľabului de la Cetate Noaă, credința dmsale lui Mihul ușeriu și credința dmsale boerilor noștri, a Moldovii, celor mari și celor mici. Iar după viața noastră cine va fi Domnu aceștii țări al (sic) Moldovii, acela să nu clătească acľastă dnie a noastră ce so întărească, pentru că ei de bună voia lor sau învoit și sau înpărțit, ce spre mai mare întăriri acestora ce sânt scriș mai sus am poroncit credinciosului boerului nostru lu Toader logof. ca să scrie și să spânzure și pecete noastră.

Obs, Suretul este în posesiunea mea. După scris, este din sec. XVIII-lea.

CXXX. *Bârlad, 7054 (1546), Mart 31.* Petru Vvod. Mold. Musa vinde, drept 200 zloți tătărăști lui Colac s. a. a patra parte din sat din Zorilești și a patra parte din satul Văcășani, unde a fost jude Frumușălu.

„Suret depi uric vechiu pe s'rbie dela Petru Vvod Domnu Țării Moldavei scris de Luca Popovici în Bârlad, la let 7054 (1546) Mart 31.

Iată au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri ai Moldovii Mușa fata Crăstâni, de rimene silită, ci de a ei bună voi și au vândut a ei driaptă ocină dintral său drept uric și dresă de cumpărătură ce au avut maicasa Crăstâna de la părinteli Domnii meli Ștefan Vvod. a patra parti de sat din Zorilești și al (sic) patra parti de sat din Văcășani undi au fost giudile Frumușălu, pe acelaș lau vândut slugilor noastrei lui Colac și lui Frățilă și lui Andreica, drept 200 zloți tătărăști și sculândușă Colac și Frățilă și Andreica, lau plătit t ți acei bani de mai sus arătați 200 zloți tătărăști, în mâinile Mușii fetii Crăstâni, dinainte noastră și dinainte boerilor noștri. Deci noi văzând a lor de bună voe tocmală și plată deplin, așjdere și de la noi liam dat și liam întărit slugilor noastrei, lui Colac și lui Frățilă și Andreicăi pe aceli de mai sus a patra parti de sat din Zorilești și a patra parti de sat din Văcășani undi au fost giudile Frumușălu, ca să le fii lor de la noi uric cu tot venitul, lor și fiilor, nepoți or, strănepoților, prestrănepoților și la tot niamul lor, cini li să va alegi mai aproape neștrămutat nici od'neoară în veci. Iar hotarul acelor de mai sus scrisă, a patra parti de sat, din Zorilești și a patra parti de sat d'n Văcășani, undi au fost giudile Frumușălu, să le fii din tot hotarul, câti o al (sic) patrăle parti, iar dintralti părți după hotarul cel vechiu, pe undi din veci sau apucat. Și iarăș de să vor mai găsi niscariva din dresuri de ali lui Ștefan Vvodă, ce să numești Lăcustă, aceli dresi să naibă nici o legi înaintea dresilor noastrei. Și spre aciasta esti credința Domnii meli de mai sus numit, Noi Petru Vvod și credința a preiubiților fiilor Domnii meli, a lui Ilieș și a lui Ștefan și a lui Costandin și credința tuturor boerilor noștri ai Moldovii a mari și mici. Și spre mai mari țăriia și întăritura tuturor acelor de mai sus scrisă, am poroncit credincios boerului nostru dmsali Măteiaș logof. să scrii și pecete noastră să o legi către aciastă carti a noastră.

„Din limba sârbască pe limba Moldovenească sau tălmăcit de m'ni Ion Stamate biv vel pitr. în Eș, 1813, Maiu 10*.

1). In Suret: Miciul.

2). In Suret: Bzere.

Obs. Suretul e în posesiunea mea.

Nu știu urde veniau satele Zorileștii și Vacășanii. Pentru acesta din urmă, „undă au fost giudele Frumușălu”, cp. satul Frumușelu, com. Muncelu, jud. Tecuci (dicț. stat al Rom. 1131). Acesta însă în regeștul doc din 1428 Iul. 24, prin care să întăresc moșiile lui Sănat este arătat ca: „Frumușălu, undă au fost Dragoș”. V. Bul. Ion Neculce, fasc. IV (1924), 324 și Arhiva stat Iași, Cond. Anaforale No. 39, f. 42,

CXXXI. 7064 (1555), Dec. 16. Danla ce face Daniil hatman către mănăstirea Humorului, în satul Mihăieștii, din Carligatura și Baișeștii, de pe Moldova, și alte odoare,

„Suret de pe un zapis a lui Daniil hat, din 16 dec. 16 /7064 | 1555/.

Cu voire părintelui și cu sporire fiului și cu săvârșire sfântului Duh, adevărată așezate am făcut și bună învoială am tocmii și tare am întărit, cu inimă luminată și cu suflet slobod și din toată inima bună voire și în zilele b'ne credinciosului și iubitor de Hs., Domnului nostru *Ioan Alexandru Voevod, ficiorul lui Bogdan Voevod* și în anul 7064, de la zidire lumii, luna Dec. 16, eu smeritul egumen Ermonah Eftimie a *Humorului* și cu toți ilbi orii de Dumnezău călugări și frați și cu tot sfat și tocmala și soboru și poslușnici și preoții și stareții cei aleși, care bină au voit a pitreca la acest loc cu toții am voit și am așezat cas(ă) avem a pomeni la rugăciunile noastre neîncelat în svânta și veșnica mă (ă)stire aciasta carei zidită în numele Adormirii precuții stăpânii noastre născătoareii de Dumnezău și purure ficiorii Marii, pe robul lui Dumnezău, închină-oriul svintei troiței dum. Daniil hatman i pârălab Sucevschii, până când va fi viu în lume ačasta sântem datori să rugăm pre Dumnezău la toată rug(ă)ciunili către Dumnezău și în sfânta bis(e)rică și la chilii și să facem paraclis întru toată sâmbetile sara cu săboru, iar după mutare lui dintraciastă lume să facem pomenire din an în an în zioa de Stretenie, ca unui al doilea ctitoru a svintii măn(ă)stiri aceștie, adevă dum-lui Daniil hat, și soții dm. Teodosii și fiilor săi de vreme că acest credin ios, cu inimă dorită au dăruit și au m luit și au întărit svânta măn(ă)stire, cu ale sale drepti ocini, cu *satul Mihăieștii* și cu moară în Bah ui și *satul Baeșeștii* pe Moldova și patru sălaș(e) de țigani și cu alte multe sau nevoit de au făcut svintii măn(ă)stiri spre a lui pomen re vecinică și au înfrumusețat svânta bis(e)ric(ă) cu sf(e)șnice și cu făclii și cu dveri și au fericat o evanghelie cu fericătură pre frumoas(ă) și o cadelniță(ă) și un chivot bun și un patrahiru și un orar și un stihariu, toate spre podoab(a) bis(e)ricii și un pocroveț cu bună podoabă. Pentru toate aceste așe sau așezat întru aceia svinții părinți, preuție ce înpărateasc(ă) turma lui Hs. ce aleas(ă) pe cini va alegi Dumnezău în vreme, unul dup(ă) alaltul să fie egumen aceștii svintii măn(ă)stiri, așijdere și voi călug(ă)ri și bătrâniloru și (sic) veți fi petrecători în măn(ă)stire aciasta așa să țineți și așe să păziți și pe dumnezău să rugați și s(ă) faceți pomenire din an în an, dup(ă) a noastră așezare iar care din egumen(i) și din bătrân(i) sau din poslușnici nu va ține a noastră tocmire ce o va puni spre uitare, unul ca acela să fie blăstămat de mântuitoriul nostru Is, Hs. de precuță a lui maică și de 12 apostoli și de 318 svinți părinți ce au fost la Nicheia și de toți svinții care au plăcut lui Dumnezău și de groznica osândire la înfricoșat giudeț a lui Hs, întru vecii fără sfârșit, Amin.

Am scris eu însuș Eftimie egumen, cu mâna me și cu voire și blagoslovenie a tot săboru și a frajiloru».

Sau talmăcit de Evloghie dascal 16 dec. 16, Iunie 25.

Suretul acesta e în posesiunea mea.

Acest Daniil e portarul de Suceava, Dan (Urc. XVIII, 492). Soția lui Teodosia era fiica Mariei și nepoata postelnicului Cozma Șarpe.

Documentul de mai sus completează doc. din 1555, April 9 (Wick:hauser, Homor, 98—100).

Satul Mihaileștii era în ținutul Cărligătura: „satul Drăgușeștii, care acum să numește Mihaileștii». El este pomenit sub numele de Drăgești, lângă satele din Cărligătura, Onești și Vorovești, deci aproape de Iași, în doc. din 1456, Iulii 30 (la Arhiva stat Iași, trans. 1369, op. 1556, dos. 40 f. 40 și Cond. Anaforale No. 105, f. 53 verso). El era de cumpărătură postelnicului Șarpe de la nepoții Procelnicului.

Nu știu unde era celalt sat de pe Moldova, Băeșeștii.

CXXXII. Hugi, 7015 (1507), fevr. 28. Bogdan Vvod-Mold. întărește danla ce au făcut-o nepoții lui Dragoș Viteazul către neamurile lor, urmașii lui Iachim Săculanul, satul Săculanul de jos, unde a fost Cozma.

† мл(с)тїю¹) вжїею мкї богда(н) воевода г(с)п(а)рѣ зѣмли молдавскон знаменитого чини(м) и с си(м) листѡ(м) наши(м) вхсѣ(м) ктѡ на(н) вхзрїть или чтоучи его слышнїи ѡже прїидоша прѣ(а) нами и прѣ(а) оушамн нашамн | молдавскїи бояре анѡшка дочка драгоша витѣза и племенїи еи марена дочка нѣгїнна и братанїи еи марена и анѡшка и магда и матѡшїи нхъ настѣ и анѡшка и гришка дочки жѡр | жа драгѡшанѡла и тїжъ племенїи и(х) настѣ и сестра еи фѣдорка и тїжъ племенїикове и(х) наини слѡгн сїма ротѣмпанъ и братъ его цїфѣ(а) и братанїичеве и(х) дѣти тоадѣра малечкого касѣтка и наста | сїа и параска и тїжъ племенїикъ нхъ драгоше снх да(н)кѡ(в) и тїжъ племенїикове и(х) жѡржа и сестри его анѡшка и марїа и васѡѣтка и нѣгїна и тїжъ племенїикове и(х) марїа п сестра еи анѡшка и сестри | чїи и(х) дочки негрїтїни анна и настѣ сїи оушнѡкове и весь рѡ(а) драгоша витѣза по нхъ доброн воли нїкимъ непонѡженїи а нїпрїсїлованїи и дали ѡ(т) нхъ праваго сїрка такожде племенїикѡ(м) | своимъ дѣтемъ іакїма сакѡшанѡла сѡсѣ нашемъ вѣрноумъ панѡ сакѡшанъ чапнїкъ и сестри его марѡшкїи и сестричїи нхъ магда и тїжъ племенїикѡ(м) нхъ дѣтемъ мїхїанѡшїемъ іѡнѡс и а | нѡшкїи и марїи и настїи и агадѡни едно село на нмѣ нїжнїи сакѡшїи гдѣ бы(а) козма. ино мы видѣвїи нхъ доброн воли и доброе и(х) даанїе прїоже нмъ дали ве(с) рѡ(а) драгоша витѣза по н(х) доброн воли | прѣ(а) нами и прѣ(а) наинамн бояре. а мы також(а)е и ѡ(т) насъ есмь дали и потвѣрдїи сѡсѣ нашемъ вѣрноумъ панѡ сакѡшанъ чапнїкъ и сестри его марѡшкїи и сестричїи и(х) магда и племенїикове и(х) іѡнѡс и анѡшкїи и марїи и настїи и агадѡни дѣтемъ мїхїанѡшїи(м) тоє прѣ(а)реченное село на нмѣ нїжнїи сакѡшїи гдѣ былъ козма како да е(ст) нмъ ѡ(т) на(с) оушнїкъ и сѣ вхсѣ(м) доухѡдѡ(м) нмъ и дѣтем | равно и знѡчатмъ и(х) и прѣоушнѡчатомъ нхъ и прїпрїсїрѣтѡ(м) и(х) и вхсѣмъ родѡ и(х) ктѡ сѣ и(м) нзберетъ на нмїнїи непорѡшенїи нїколиже на кѣкы а хота(у) томъ кшїенїианнѡмъ на нмѣ нїжнемъ сакѡш | но(м) селѡ гдѣ былъ козма да естѣ ѡ(т) оушн(х) сторѡ(н) по старѡмъ хотарѡ по кѡда нзвѣка ѡживали. а на то естѣ вѣра нашего г(с)п(а)рѣ кшїенїианнѡго мы богдана воеводы и вѣра боя(р) наши(х) вѣра пана цїе | фѡѡла, в. п. тоадѣра и п. негрїла паркалаѡ(в) хѡтїнскїхъ, в. п. еремїа и п. драгоша паркалаѡ(в) немїцкїи(х), в. п. шандра паркалака новогр(а)скога, в. п. арѡсрѣк портарѣ | сѣчакскога, в. п. клзнѡс спатарѣ, в. п. нсакѣ вїстѡрнїка, в. п. шарїе постѣанїка в. п. мѡгїан чапнїка, в. п. фрѡнїїна столнїка и в. п. петрїка комїса | и. в. вхсѣхъ боя(р) нашихъ молдавскїхъ великїи(х) и малїи(х). а по наше(м) животѡ ктѡ вѡдѣтъ г(с)п(а)рѣ нашии зѣмли ѡ(т) дѣтїи нашии(х) или ѡ(т) нашего рода или па(к) боу(а) кого бѣ нзберетъ г(с)п(а)рѣ(м) быти нашии зѣ | мїи молдавскон тотѣ бїи и(м)

1). Am pus în paranteză literele, care, în original, sânt scrise deasupra.

непорѣши(а) нашего дѣланія и потврѣж(а)еніа ами въ и(м) оутврѣдѣни [и] оукрѣпѣни
 зѣнѣже есмь и(м) дѣлаи и потврѣдѣни зѣмо е ст) и(м) добродѣ и правдѣ дѣланія, а на
 болюшю крѣпостѣ и потврѣж(а)еніе томѣхъ въсѣмъ въишеничанномъхъ велѣки есмь наишемъ
 крѣпкомъ панѣ тѣмъ лѣтѣхъ писати и наишъ печать зарѣкнѣти кѣмъ лихотѣ
 на | шемъ. писца(а) іѡ(н) дѣа(к) ѿ хѣу(сѣ) в. ато зѣи м(с)ца фѣврѣаріа ки дѣи.

Traducere. Cu mila lui Dumnezău, Noi Bogdan Voevod, Domnul Țării Moldovii, cunoscut facem și cu această carte a noastră tuturor cărora vor căuta pe dânsa sau o vor auzi cetindu-le, că au venit, înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldoveni, Anușca fiica lui Dragoș Viteazul și verile ei, Marina fiica lui Neacșu, și nepoatele ei de frate, Marina și Anușca și Magda și mătușile lor, Nastea și Anușca și Grișca, fiicele lui Giurgiu Drăgușanul și asemenea verile lor Nastea și sora ei Fedorca și de asemenea verii lor, slugile noastre Sima Rotâmpan și fratele lui Șteful și nepoții lor de frate, copiii lui Toader Malici, Vasutca și Nastasia și Parasca și deasemenea vărul lor Dragoș, fiul lui Dancu și deasemenea verii lor Giurgiu și surorile lui, Anușca și Maria și Vasutca și Neagșă și deasemenea verii lor, Maria și sora ei Anușca și nepoatele lor de soră, fiicele Negritei, Ana și Nastea, toți nepoții și întregul neam al lui Dragoș Viteazul, de a lor bună voe, de nimene nesilți, nici asupriți și au dat din al lor drept uric, asemenea verilor lor, copiilor lui Iachim Săcuianul, slugii noastre, credinciosului pan, lui Săcuianu ceașnic și surorii lui Marușcăi și nepoatei lor de soră, Magdei și deasemeni verilor lor, copiilor lui Mihail, lui Ion și Anușcăi și Marinei și Nastei și lui Agațon, un sat, anume Săcuianii de jos, unde a fost Cozma. De aceia noi văzând a lor bună voe și bună danie, ce le-a dat întregul neam al lui Dragoș Viteazul, de a lor bună voe, dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri, și noi asemenea și de la noi, am dat și am întărit slugii noastre, credinciosului pan lui Săcuian ceașnic și surorii lui. Marușcăi și nepoatei lor de soră, Magdei și verilor lor, lui Ion și Anușcăi și Marinei și Nastei și lui Agațon, copiilor lui Mihail, acest mai sus zis sat, anume Săcuianii de jos, unde a fost Cozma, ca să le fie lor, de la noi, uric și cu tot venitul lor și copiilor, asemenea și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor și întregului neam al lor, cine se va alege mai deaproape, nestricat nici odată în veac. Și hotarul acestui mai sus scris sat, anume al Săcuianilor de jos, unde a fost Cozma, să fie din toate părțile, după hotarul vechiu, pe unde din veac a umblat. Și la aceasta este credința noastră, a Domniei mele mai sus scrisului, Noi Bogdan Voevod și credința boerilor noștri. credința panului Șteful, cr. p. Toader și p. Negrilă, pârcălabi de Hotin, cr. p. Eremia și p. Dragoș, pârcălabi de Neamț, cr. p. Șandru, pârcălab de Roman, cr. p. Arbure, portar de Suceava. cr. p. Clănău spatarul, cr. p. Isac visternicul, cr. p. Șarpe postelnic, cr. p. Moghilă ceașnic, cr. p. Frunteș stolnic și cr. p. Petrică comis și cr. tuturor boerilor noștri moldoveni, mari și mici. Și după viața noastră cine va fi Domn Țării noastre, din copiii noștri sau din neamul nostru, sau iar și ori pe cine Dumnezău îl va alege să fie Domn Țării noastre Moldovenești, acela să nu strice dania și întărirea noastră, ci să-i-o confirme și întărească, pentrucă i-am dat și i-am întărit, pentrucă este l r bună și dreaptă danie. Și spre mai bună întăritură și confirmare tuturor celor scrise mai sus, am poruncit credinciosului nostru pan, lui Tăutul logofătul, să scrie și să lege pecetea noastră, de această carte a noastră.

A scris Ion diac, în Huși, în anul 7015 (1507), luna lui Februarie în 28 zile.

Obs. Doc. e scris pe pergament, bine păstrat. Pecetea cea mare, foarte frumoasă, de ceară albă, atârnată de un șnur roș. Pe pecete se citește ; печать іѡ богдана во
 вѣдѣ господар зѣмліи молдавскої.

Sate cu nume de Săcueni, în Moldova, sânt cele din jud. Roman și Bacău. (Dicț. statist. al Rom. I, 86, II, 800). Altul a fost în jud. Vaslui: „Săcuenii, unde au fost Stanciul Săcuil”. în 1491, 15 Oct. (Bogd. DȘt. I, 480).

Satul Săcueni, de la 1507, era în jud. Suceava, lângă Drăgușeni (com. Drăgușeni) și Șoimărești (com. Drăgănești, v. dicț. statis. al Rom. 815), cum se vede din doc. din 1520 Iulie 15 și 1533 Mart 6 (orig. la muz. municipal, Iași). În aceste, arătându-se hotarele satului Drăgușani, se spune: „începând din hotarul Săcuenilor... pe Moldova în sus, la hotarul Șoimăreștilor”. Pe aici era și câmpul lui Dragoș, ai cărui urmași își dăruiesc unii altora satul Săcueni

Documentul este important și pentru faptul că ne vorbește de urmașii vestitului boier Dragoș Viteazul, din care se trăgea și Dragotă Săcuianul, paharnicul. Acesta apare deci ca ceașnic încă din 1507 (cp. Urzicarul XVII, 514, abia în 1513).

Dacă Dragoș Viteazul din document e acelaș cu Dragoș Viteazul din 1392, 1395 și de sub Alexandru cel Bun (Uric. XVIII, 453—4), atunci Anușca, arăată ca fiică a lui, trebuie să fi fost foarte bătrână în 1507. Cred mai degrabă că scriitorul documentului a greșit punând дочка în loc de внука, nepoată. Pentru alți urmași ai lui Dragoș Viteazul, vezi doc. din 1 Febr. 1481 (Bogdan, DȘt. I, 248—250). Din Dragoș Viteazul, ca nepoți de fiu sau fiică ai fiului acestuia, Sima Drăgușanul, se trag și Ion Albotă și fraele său, Coste Albotă postelnicul (v. doc. din 1520, Iulie 15 și 1533, Mart 6, la muz. munic. Iași).

Am tradus pe тодѣра малечкого, gen., prin ai lui Toader Malici. Cp. rus. мальчикъ, le garçon, domestique.

Doc. dela CXXVII—CXXXII sânt comunicate de dl. Mihai Costăchescu

CXXXIII. 7163 (1661) Iulie 17. Furt de boi și spânzurătoare.

Adecă eu Andonie ficiorul lui Eremia nepot lui Ionașco Colușescului și lui Gheorghie Colușescului scriem și mărturisim cu cest zapis al meu, cum am furat eu un bou și mai prins de faș(ă) și era să mă spânzure, iar din unchiu mei și din oamenii mici nu vrut nime să mă plătească dela curmei, deci eu văzând că-s de perire, am dat ocina din sat din Cernuști, un bătrân cu heleş eu în Pereschiiu cu aoș de fân și cu săpături deci am vândut Dumisali lui Gheorghieș Părcălabului de Tutova, ca să-i fie Dumisale moșie și ficiorilor și nepoților lui și cine să va aleage din trânșii mai aproape.

S-au prilejit Apostolachi și popa Drăgan ot Ivești și Dumbravă ot Putredeni și Toader Grădescul și Zota sânt Boțan, i Dumitrașco zât Boțan și Dumitrașco Perja. Pe mai mare credința neam pus pecețile și iscăliturile ca să se știe.

Popa Drăgan

Dumbravă X

Let 7169 Iulie 17

an. 1661

Toader Grădescul, X Zota, X Dumitrașcu, X Dumitrașcu Perja, X și eu Vasile m am prilejit într'această tocmală.

Arh. Stat. Iași Tr. 1765 Ds, 99 fila 149

CXXXIV. 7224 Iunie 1 (Iunie (1716). Milele bis. Sf. Lazăr Iași.

În Mihail Racoviț Voevod bojiu Milostiiu gospodaru zemli Moldavscoi.

+ Facim știre cu aciastă carti a Domniei Mial'i tuturor cui să cadă a ști, de vremei dară că sfintei bisărici și monastiri sunt lăcașuri Dumnezăești întru carile dăpurarea săvârșăște jertva cia fără de sânge a Domnului nostru Iisus Hristos cari cu prea sfântul și prea cinstitul sângiile său, au rădicat păcatul a toată lumea. N-au vrut dară Dumnezcu

să schivernisască sfintili rugi cu alt mijlocu fără cât cu milostenia a pravoslavnicilor creștini precum iaste viderat lucru întru toți dintru sfintele bisărici și mănăstiri, ci sunt zidiți în țară di luminații și răposății Domni ci au fost mai înainte de noi, carii unii dintru dâșșii după ci li-au zid t. li-au miluit cu moșii, cu bucate, cu veșminte cu odoară și cu alte feluri de daruri iar alții le-au întărit cu obicei, ciale buni cu veniturile din veniturile Domnești, volnici fiind ca niște stăpânitori acestui pământ a Moldaviei ca să le rămâie în urmă vecinica pomenire.

Socotit-am dară și Domnia mea pentru sfânta biserică noastră *di lângă vama cea mare* undi iasti hramul învierea sfântului și dreptului *Lazăr* cari neavând nici un venit de nițăiuria, dreptu aceia m-am milostivt și i-am făcut obicei de milă ca să aibă a lua pre tot anul din vama noastră cea Domnească câte patru făclii mari și câte o ocă de tămâie la hram și făcliile să fie câte de trei ocă de ceară una și vameșul cel mare să poarte de grijă să dea gata făcute din venitul Domnescu și osăbit de aceasta să mai dea priste an în toati Duminicili, o jumătate de ocă făclii di ciară mici să fie di ars în biserică pristi săptămână și câte două ocă di unt de lemn pe lună pentru candle.

Așisderea și preuții cu diiaconul cari i vor sluji în sfânta bisărică să aibă a lua din vamă pri tot anul câte cinci lei pre lună cari fac 60 lei într'un an pentru slujba lor ca să le fie de îmbrăcăminte și — chivernisală aciastă milă să nu să poprească că nu iaste vre-o scădere ca acea a vămii. Așisderea când s'ar întâmplă vreodată să să strice acoperemântul sfintei bisărici să aibă a să acoperi cu bani din vamă, însă di va fi dată vama în credința cuiva atuncea din venitul a celui vămii să să acopere.

Iară di a hi vama în cumpărătură să aibă a coperi la boierii cei mari din venitul lor și altă pricină să nu puie. — Iară di n'ar purta di grijă să o acoperi să n-aibă procopsală ei mulți ani di vamă și să rămâie păgubași di tot prilejul lor și să le fii pârășu la strașnica giud cată lui Hristos, sfântul Lazăr a căruia iaste hramul.

Drept aceia și în urma noastră pe carii va milui Dumnezeu cu Domnia țării noastre a Moldovii poftim ca să nu surpi această puțină milă ci am făcut sfintei bisărici și preuților, din vamă, ci mai vârtos ca să aibă a da și a întări și a milui pentru a sa viașnică pominire.

Iară carii din Domni sau din vameși ar strica această milă și ar propri și n'ar da pri tot anul câte am legat mai sus să fie blăstămați și tricleați di tatăl și fiul și sfântul duh unul Dumnezeu ci să slăviaște în sfânta Troiță și di maica pricista și di 12 apostoli verhovnici și să fii legați di 318 părinți din cetatea Nichei, parte să aibă cu Iuda Iscarioteanul și cu triaciatul arii și în zisa cia di apoi să fii anatima și în viașnica muncă, aceasta scriem. Velet 7224 Iunii 1.

Io Mihail Racoviț Voevod.

(L. P. gospod).

Axinte Uricar

Din Arh. Stat. Iași, Tr. 1345 ds. 793 fila 56.

CXXXV. 1786 Aug. 1 Iași. Spițările și berările în Păcurari.

Io Alexandru Ion Mavrocordat Voevod bojiu milostiio gospodar zemli Moldavscoi.

Să face știre prin această carti a Domnii mele pentru *Herlețu gerahul* ci să află di câțiva ani aici în oraș Iașii, carile aici la spital cât și aiure undi i s'au poroncit slujind după meșterșugul său cu toată sâlnița, spre sănătatea bolnavilor, s'au arătat pe sine a fi trebuitor gerah și di acum înainti într'acest oraș pentru bolnavii ci vor vre a să căuta di cătră dânsul. Drept aceea prin jalba ce au dat num'tul *Herleț gerahul*, sau ru-

gat ca pentru orişcare chivernisală a sa şi spre odihna nărodului să aibă voi a face şi a dişchidi pi locul ci ar fi cumpărat lângă Bahlui di la vale de cişmeaua lui Păcurar, o spiţărie la care s'au făgădu t că va ţine purure doftorii bune pentru folosul bolnavilor şi cu mai ieftin preţu de cât la alti spiţării. Aşijdere tot pi acel loc din lângă Bahlui să facă şi o fabrică de berării însă fără multă stricăciune de orzu, unde să lucreze înd stulare de bere pentru cei ci vor fi diprinşi cu ace' feliu de băntură, mai rugându să încă să i să de şi oameni di scuteală, ca unuia ci să află slujind cu meşterşugul său la toţi cine îl cheamă. Deci aceste cereri ale sale di sus arătate socotindu-să di cătră Domnie mă cu luare aminte nu s'au aflat a fi fără cale ci mai ales s'au găsit a fi de folos şi odihna norodului, şi di vreme că acest girah într'atâţia ani di când să află aici în oraş s'au purtat cu toată iscusinţa meşterşugului şi s'au arătat a fi trebii-tor şi di acumu înainti. Pentru aceea iată dar milostivindu-ne Domnia me asupra lui, îi dămu voie printr această Carte ca să facă cu a lui cheltuială, şi să dişchidă la locul di sus aratat atât o spiţări' cu indestulare di bune doftorii şi mai e'tine după cum s'au făgăduit cât şi di o fabrică de berărie fără a nu strica mult orzu, pentru care spiţărie i berărie hotărâm Domnia me să a'bă pace de toate dările întru nimic să nu să supere şi osăbit de aceasta îl mai miluim Domnia me şi cu doisprezăce linzi oameni streini fără de bir în Visterie ci şi ar găsi de peste hotar şi i va aduce numitul gerah pentru slujba acestora şi pentru casa sa încă hotărâm Domnia me să fie ertaţi pe capetele lor de bir i de agiutorinţe întru nimic să nu să supere, însă şi numitul Herleţu gerah cunosând mila aceasta să fie dator a să purta cu urmare după neza şi să să fe ească de pricinē care aduc pagubă Vistieriei, ci dar poroncim Domnia me dtale Vel Visternic, d-tale vel Agă i altor boiari dregători şi zapcii, văzând Carte Domniei mele să să urmeze şi să să păzască toate aceste de sus arătate întocmai după cum poroncim nime să nu cuteză a faci într'alt chip şi poftim Domnia me şi pe alţi Domni cari di la sfintul Dumnezeu vor fi orânduşi în urma noastră la Domnia aceştii ţări care să nu surpe această milă ci mai vârtos să o întărească pentru a Domniilor sale cinste şi vecinică pomenire.

1786 Avgust 1.

Alexandru Ion Mavrocordat Voevod.

L. P. (gospod).

Iordach' Roset vel visteric, prociit.

CXXXVI 1793 Oct. 6 Iaşi. Moară de cai şi berarie în Păcurari (Iaşi),

Adecă eu Cristian Cristofor fraţile mortului Herleţ gerah di'a Sacson'a, făcut-am adevărat şi încredinţat zapisul meu la mâna D-sale giupănesei Tudora Mihailovna greaca şi a fiilor săi Panaite Miler şi Elisaveta precum s'î să ştie că fratele meu Herleţi gerah aici în Iaşi la mahalaoa Muntenimei de sus d'n vale de cişmeaua dela Păcurari asupra Bahluiului cu zapis au fost cumpărat nişte căsuţe di la cei ci le-au avut apoi după ce din poroncă locurile acelor căsuţe s'au ales şi s'au hotărât cu Vorn'ci de poartă de s'au stălpit cu pietre hotară în pregiur cum pre largu sunt arătate soma stânjânilor şi pietrele hotară la mărturiile hotarnice, fratele meu Herleţ gerah după vo'a ce au luat prin carte gospod ce i s'au dat stricănd acele vechi căsuţe apoi cu a sa che'tuială pe locurile acele, au făcut alte casă, cu moară de cai, i berărie cum şi osăbit cerdac cu magazia de pus orzu şi altile împregiur pi care le-au stăpânit în viaţa sa cu pace. Dar când s'au sâmşit asupra slăbiciunii încă nefiind eu aici, socotindu-să di a sa bună voinţă prin diiata ce au făcut asupra tuturor lucrurilor şi averii ce au avut m-au l'sat pe mine desăvârşit clironom, numai a me şădere ne jid aici ca să pot stăpâni aceste acareturi socoşilumam şi di a me bună voie scoţându-le vânzătoare, cel mai de pre urmă

muștereu ce au dat cel mai bun prețu fiind D-nei giupâneasa Tudora Mihailovna cu ai săi fii pentru aceea casăle aceste cu moara de cai, cu berărie cu cerdacul ce este osăbit, cu magazaoa de orzu și cu toate cele ci au rămas di la al meu frate făcute pe aceste locuri prin tocmală le-am vândut D-sale drept 6000 lei adică șase mii lei pe care bani după tocmala ce am avut luându-i toți deplin în mânili mele, iată am făcut acest zapis adivărat al meu la mâna d-lor, le-am dat și zapisele vechi i hotarnicile împreună și cu carte Domnească ce au avut fratele meu Herleț cu care de acum înainte să aibă d-nei giupâneasa Tudora Mihailovna și ai D-sale fii Panainte Miler și Elisabeta a stăpâni toate acareturile de mai sus arătate împreună cu locu după cuprindere hotarnicilor în toate sămnile d'n neam în neam în veci cu bună pace ca pe un drept lucru ce au cumpărat cu ai d'milorsali bani și pentru mai adivărată credința iscălindu-mă însumi cu mâna me nemăște, s-au iscălit și alți marturi cari s'au întâmplat față la facere acestui zapis.

Cristian Cristofor Herleț

1793 Octom. 6.

Ștefan Ciogole vornic de poartă martur

Vasile Codreanu diiac de divan martur

Vasile Lupaș martur. Ioniță Costantin martur

Ilie diiac de Divan martur

Eu popa diiac za Divan am scris cu zisa lui Cristian Cristofor fratele mortului Herleț gerah în Divan gospod, fiind tălmaciu.

Ivan Beck neamțu stoler.

Intărită și de Consulatul rusesc la 21 Febr, 1794 (L. P.)

CXXXVII 1799 Dec. 1. Berăria Mileroaiei din Muntenime și taxa către M-rea sf. Spiridon.

„Osăbit ni-au arătat dumnialor Epitropii și o carte a Domniei mele dintr'acest an 1799 Septemvrie 29 ce s'au dat *Tudorii Miliroaia* pentru o berărie a sa din maha-laoa Muntenimea de sus ce au avu toșul său Miler cumpărată dela un Herleț Gerah prin care după așăzare ce au făcut cu monăstirea că va plăti câte 100 lei pe tot anul pentru cheltuiala bolnavilor dela spital precum să da și mai înainte de cătră cei ce au avu și osăbit piste banii aceștia s'au mai îndatorit încă ca și bere câtă va trebui piste an la spital pentru bolnavi să o de dela sine fără de nici o plată, i s'au dat voia de cătră Domnia me ca să lucreze bere, însă pâine ce i va trebui pentru lucrarea berei, să o aducă de peste hotar cu adeverință dela dregătorii de margine că ace pâine iaste adevărată scoasă de piste hotar, iar să nu lucreză pâine de aice din țară, hotărând Domnie Me ca nimene altul să nu fie volnic a lucra bere aice în oraș de cât numai numita Tudora Miliroaie. Și fiindcă acest vinit ce iaste să să ia dela berăria aceasta s'au socotit de către Domnia me că iaste pentru oareși care agiutor la cheltuielile spitalului, hotărâm și prin acest hrisov a Domniei Mele ca nu mai la berăria aceasta să lucreze bere aice în oraș din pâinea ce va aduce de peste hotar și să de acei câte 100 lei pe an la Mănăstire și bere trebuincioasă piste an la spital dela sine fără plată precum și mai sus să arată, iar altul nimine să nu fie volnic a deschide berărie sau a lucra bere aice în oraș și de ar și vre cineva cândva după vreme ca să deschidă altă berărie pentru lucrarea de bere D-lor Epitropii Mănăstirei nici într'un chip să nu îngăduiască ci să oprească cu totul ace lucrare rămâind să fie numai această berărie.

Arh. Stat. Iași. Tr. 1764 dosar 2648 fila 8.

CXXXVIII. 1610 *Dech. 4.* Zidelca prin care Panaite sin Miler se împrumută de la Leopold și fratele lui Matei cu 500 galbeni cu amanet actele berăriei din Păcurari.

Z D E L C Ă

Adică eu Panaiti sin Miler datam ad vărat zapis al meu la mâna dumisali giupânului Leopold și cu fratele dumisali giupânului Matei. precum să știe că meu făcut bine cu 500 adică cinci sute galbeni holandeji într-un an de zile să am să plătesc banii în galbeni precum i-am luat dobânda pe lună un galben la sută de galbeni și fără cuvânt a răspunde iar întâmplându-se vre-o cheltuială să am eu a răspunde. Am dat zapisele berăriei, la d-lui giupân Leopold. 1810 *Dech. 1.* Adică noă scrisori a berăriei am dat amanet la mâna d-sale Leopold.

Panaite sin Miler.

Am primit 500 de galbeni cu mâna mea.

Arh'va Statului Iași. Tr. — 806. 916. dosar 57 f. 12, 14, 17, 18.

CXXXIX. 1803 *Ghenar 20 Iași.* Berărie jidovască la Podu roș Iași.

Noi Alexandru Moruz Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldovei.

Facem știre cu această carte a Domniei mele pentru Le'ba jădovu de aicea din orașul Iașii cariile prin jaloaba ce au dat Domniei Mele au făcut rugămintele să aibă voie a ține și el *berărie* aice și nu numai că va da câte 200 lei pe fiște cari an pentru Cișmele dar și Teodora Mileroai își va ține berăria sa după cartea gospod ce are. Deci după cercetarea ce s'au făcut jalubii aceștia dovedindu-se că Mileroaia acum de atâta vreme ține berăria aceea dând câte 200 lei pe fiște care an la spitalul ce iaste în Mănăstirea sfântului Spiridon cum și berea trebuincioasă pentru bolnavi fără plată și socotindusă că într'această vreme îndestul s'au cuprins după starea ei, cu cale s'a găsit a avea și jăluitorul acest agiutoriu.

Drept aceea nu iam trecut cu vederea rugămintea lui și prin această a noastră Domnească Carte hotărâm ca și numitul Leiba jidovul dând pe fiște care an acele câte 200 lei la D-lui vel Vornicul obștiei pentru cișmele să aibă voie a lucra și el *berărie* aice în oraș fără a fi oprit de Mileroaia de ași ține berăria sa, urmând a da bani și berea după cum prin Cartea gospod ci are la mâna ei să cuprindă; iar când numita Mileroaia nu va voi a face mai mult bere atuncea tot numitul Leiba să aibă a da pe lângă banii ci s'au arătat mai sus încă 200 lei la monastirea sfântului Spiridon și berea trebuincioasă pentru bolnavi și nu mai el să aibă a ține *berărie* aice în oraș însă pâinea ce va avea trebuința la lucrul berii să aibă a o aduce de peste hotar cu adevărînță dela dregătorii de margine că ace pâine iaste cu adevărat scosă de peste hotar iar nu de aice din țară, și în câtă vreme va păzi el cu neștrămutare a da banii arătați adică 200 lei la monastirea sfântului Spiridon pentru agiutor la cheltuieli c spitalului, Hotărâm ca numai la berăria lui să să lucreze bere aici în oraș, iar altul nimene să nu fie volnic a ține berărie.

(L. P. Domnești).

1803 *Ghenar 20.*

Dimitrie Rizu prociit.

CXL. 1817 *April 16 Iași.* Berărie pe Nicolina știrereden jidovască la Căcaina.

Noi Scarlat Alexandru Calimah Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei.

Să face știre cu această carte a Domniei mele, că după jaloaba ce au dat către

cinstita Aghenție supusul austriecească Leiba sîn Ursul jidov de aice din Eși arătând că aicea în orașul Eșii lângă Căcaina ar fi având prin moștenire rămasă de la tatăl său Ursul *un feredeu* pe care tatăl său l-ar fi făcut cu toată cheltuiala sa și mai în urmă ar fi mai adăugit și el jăluitoariul deosăbit cheltuiala sa peste 7000 lei spre întocmirea eredeului fiind străcat, făcând și *havră lângă acel feredeu pentru trebuința breslei jidovești*, și iarăși prin moștenire dela părinți săi ar fi având și *o berărie pe Nicolina* tot aicea în orașul Eșii, pentru care acareturi au și făcut rugămintă ca să i să de dela Domnia me întăritură de vecinica și pacinica sa stăpânire. Deci Domnia me din cercetarea ci s'au făcut prin Departamentul pricinilor străine, încredințându-ne din sineturile ce au arătat jăluitoariul spre dovadă dela dlui chir Andrei Pavlu episcopul cișmelilor cum că privilegia pentru berărie să p'ătește de cătră jăluitoariu pe tot anul câte 200 lei pentru cheltuiala cișmelilor, cum și despre feredeu că nu s'au arătat dispre nimeni a fi pricină, nu am trecut cu vedere jaloba lui, ci iată prin această a noastră Domnească Carte dăm și întărim numitului Leiba stăpânirea pe feredeu și berăria ce le are prin moștenire dela părinții săi ca să le stăpânească în bună pace și nesupărat atât de cătră breasla jidovilor precum nici până acum nu s'au supărat cum și despre alții ori cine ar fi ci să stăpânească în bună pace atât el cât și clironomii lui, întărindu-să aiceașă carte cu a noastră Domnească pecele.

1817 April 16.

(L. P. gospod)

Procit vel Logăfat.

De mine s'au scos înlocma după ce adevără Carte Domnească.

Toader Moțoc ot Dîvan

CXLI. 1841 Ghenar 19. Berărie și locul spânzurătorii la Nicolina.

Noi mai gios iscăliții la întrebarea ce ni-au făcut dlui Prezidentul Giudicătoriei a-
giutătoare Căminariul Dimitrie Ghelime ca să arăăm de câtă vreme stăpânește jidovu
Meier Simha *locul cu berărie* din șasul Bahluiului, din *malul Nicolinii* prin aceasta a-
rătăm știința ce avem în cuget curat că în vreme Rușilor ce'orlanți înaintea Domnului
Calimah de vre-o 35 ani am venit de peste Prut aice în Moldova și ne-am așăzat lă-
cuiitori cu casă, mahalagii cu locul acesta a berăriei și în ace vreme am găsit berăria
făcută stăpânind un *Leiba sîn Ursu tatăl Hanei* soția lui *Meier Simha* și în potrița
acestui loc au fost pod pe apa Nicolinei care sunt și astăzi șarampoi și în dreptul
podului am auzit că au fost spânzurătoare și di știință ci avem în frica lui Dumnezeu
mărturisim.

1841 Ghenar 19.

× Timoftei Vinograd (lipoveni.
× Avdei Droșcariu (

Arh. Stat Iași. Tr. 803, dos. 35 f. 48—81.

CXLII. 1824 1832 Medeanurile și plețile publice din orașul Eșil.

Cătră cinstitul sfat orășinesc

Lăcuiitorii din mahalaua târgului de Sus

Jalbă.

Aice în orașul Eșii în dosul târgului de sus și din fața bisăricii sfântul Teodor,
încă din învechițe de cătră procatohii Domnilor ce au fost de apurare, au statornicit

și prin hrisoave și poronci de au fostu adunare de locuitorii ce vin di pi la sate și dii cătră lăcuitorii măhalalelor Eșului di să v'nde în această piață a uliții *pește, lăpturi, cărnuri*, și alte feliuri de mâncări fiind această uliță mai di o parte, că nici trăsor atâta mulți n'au trebuință di a îmbla, având și meidianuri și hanuri pentru înlesnire trăsurilor venite de pe afară, și această adunare s'au urmat până la o vreme totdeauna ca un loc cunoscut și ales numai pentru un asămîne trebuincios piață a orașului. Dar dela o vreme încoace, prin închipulrile ce au metaherisit răposatul boier *Visternicul Petrachi Sturza* pentru că și-au făcut în aceeași vreme dugheni lângă *bisărica sfintii Vineri*, au tras pi toți lăcuitorii ce aduce lucruri de mâncare prin sâlnicie și au rămas a să aduna aco'o care și astăzi să află această adunare ce i zic *în sfânta Vineri*, lucru ce pentru obștescul folos și apropiere multora ce au trebuință de cumpărat, au depărtat mergere din parte mahalalilor acestora strângând și adunând toate piațurile de pe unde au urmat din vechime și le-au făcut numai unul *în sfânta Vinere*.

Ne rugăm ca să să puie la cale prin chipul ce se va socoti, înființarea acestui piaț, cercetându-să însă documenturile ci să afă di vechime date de că ră stăpânitorii Domni hotărâtoare de a fi și în uliță acestui loc de piațu, adunarea lăcuitorilor să vînză pește, cărnuri, lăpturi și al.ele câte cu depărtarea uliții sfintei Vineri, nu puțină sîpărare, să pricinuește la cumpărătura celor trebuincioase caselor noastre și mai vîrtos că aice este loc vechiu de piață, precum mărturisăcu documenturile ce sunt fiind loc și mai îndemănatec pentru toată obșia. 1832 Mart 8.

Toader Borcilă Stolnic, Constandin Popovici, Teodor Costin, Ioan Neculea, Hristachi G. vit, Ion Hagi Lefteriu, Ioan Hagi, Gheorghii Ilii, Constandin Căminar.

CXLIII. 1814 Mai 20. Piața Sf. Teodor din Iași.

Odată cu această jalbă, locuitorii prezintă și Anaforaua întăriă cu hrisovul gospod al Domnului Scarlat Alexandru Calimah Voevod din 1814 Mai 20 prin care se constată că din vechime, era piață de târg în dosul uliții Târgului de Sus, în fața bisericei sf. Teodor. Iată în toată cuprinderea ei, acea Anaforă:

Prea Înălțate Doamne,

Prin jalba ce au dat Înălțimei tale o samă de târgoreți din ulița sfântu Teodor de din dosul Târgului de sus cu cerire ca să aibă și ei slobodă voie a să face adunare de lăcuitorii cari aduc *brânză, lapte, verdețuri, spre vindere orășanilor* și s'au rînduit la Agie în cercetare și prin anaforă să înștiințăm pre Înălțime Ta. După poroncă intrînd în cercetare am aflat că la anul: 1813 Februar 19 însăși poronca Înălțimei Tale este dată prin țadulă cătră vel Agă și d-lui *Epistatul podurilor din orașul Eșii* cu cuprindere că Înălțime ta luând sama pentru tot binele obștesc atît în sănătate cît și pentru curățire uliților orașului și înlesnire umblării în ulițile orașului, poruncești ca întăi să facă cercetare unde au fost din învechime piațul pascăriei și acelor lalte vînzări, cărnuri de mascuri lăpturi i altele și apoi să să socotească acel p'ațu de nu este în mijlocul orașului ca să aducă aerului vătămăre și uliților împiedecare și necurățenie, și cercetând d-lui Aga au aflat că această piață a pascăriei și a celor lalte împreună din învechime s'au aflat în capul uliții podului vechi și ulița dela Maidana ci să coboară cătră Căcaina, unde iaste cu totul păzită curățenia orașului și înlesnirea umblării în oraș, și prin anafora la 1813 Mart 10 au înștiințat Înălțimei tale, care de cătră Înălțimea ta s au găsit cu cale cercetarea ce au făcut rînduiri boeri și poroncești iarăși d-lui prin aceeași Anaforă întărită de Înălțimea ta ca să rădice toate pascăriile de pe ulițile orașului și cele lalte împreună și să li statornicească la arătatul piațu al pascăriei vechi care atunce după hotărâre Înălțimei Tale s'au pus în lucrare, iară după cîta-va vreme iarăși au început a să

răsi pi adunarea aceasta prin podurile uliții sf. Neculai de lângă Curte gospod și în alte locuri care văzându-să de cătră Agie aceasla urmare a lor în potri va poroncii și hotărârii Înălțimei tale și cu totul pricinuitoare de supărare celor ce umblă prin ulițele acele și necurățania și stricarea aerului ce poate pricinui. S'au fost dat poronca Agiei spre ai rădica și statornici iarăși la piațul hotărât de Înălțimea ta, apoi căutând și la cererile și rugăminte jăluitoilor am cercetat și stare acelu loc și am găsit că ulița sf. Teodor ce este din dosul Târgului de sus, nu are multă imblare a orășanilor prin trânsa fiind deoparte și s'au socotit că ar putea și acolo a să face o parte de adunare din acest alișveris, care de să va socoti de cătră Înălțimea ta cu cuviință a să statornici aceste două piațuri al păscării vechi din ulița Maidanii după hotărâre anaforalii din anul trecut 1813 și aceasta din ulița sf. Teodor în dosul Târgului de sus să va da hotărâre poroncii Înălțimei tale prin anafora aceasta după care să va urmă întocmai.

1814 Mai 20.

A Înălțimei tale,

pre plecată slugă.

Constandin Paladi vel Agă.

Urmează Hrisovul gospod prin care Vodă întărește cele de mai sus arătate :

Noi Scarlat Alexandru Calimah Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei.

S-au cetit anaforaoa aceasta înaintea Domniei Mele și de vreme ce după cercetarea și de acum a D sale vel Agă în pricina mai gios cuprinsă a păscăriei, a zarzavaturilor lăptării și altele s'au găsit cu cuviință să să mai așaze și al doilea piaț în ulița arătată prin anafora pentru asămănă vânzări spre înlesnire și a celor din aceea parte târgoveți, hotărâm Domnia Me ca numai aceste două piațuri să fie de acum pentru acest feliu de vânzări în tot orașul Eșii, adevă cel arătat prin anaforaoa întărită de către Domnia Me la 1813 Mart 10 și aceasta de acum de din dosul Târgului de sus găsit cu cuviință de cătră d-lui vel Agă. Pentru care să poroncește D-sale vel Agă ca acest de acum să să păzască întru toată buna orânduială, rădicându-să toate vânzările acestea și statornicindusă numai la aceste două piațuri.

(L. P. gospod).

1814 Iunie 2.

Notă. După jalba lăcuitorilor din anul 1832 Mart 8, către sfatul Munișipal, cari au prezentat și anaforaoa velișilor boeri din anul 1814 Mai 20. întărită și cu Hrisov gospodu sfatul Munișipal face cunoscut Ministeriei din Lăuntru cu raportul No. 282 din 3 Ma² 1832 că încuviințază următoarele piațuri de târg a lăcuitorilor cei ce aduc producturi în oraș de pe afară cu carăle precum făină, legume, cherestele, lemne de foc și altele. În o parte să-și aibă adunările în meidianul Sărăriei la târgul boilor — pentru orășanii din sus, și o parte în grădina Domnească supt Curtea arsă, pentru orășanii din gios ; iar acei cu zarzavaturi de tot felul și lăptării precum și păscării ci aduc pește proaspăt în oraș săși aibă adunările o parte în dos în ulița Târgului de sus lângă sfântu Teodor și o parte în meidianul dela Beilic.

Nacialnicul străjii pă năntești d-lui Feodor Balș răspunde Ministeru'ui din lăuntru-că grădina Curții Domnești care a fost hotărâtă pentru iarmaroc, s'a împregiurat cu hindichiu din poronca doftorului Cihac ca să facă grădina pentru spital. Straja pământescă urmând a fi cvartiruită aici în Eși, în Carte Domnească după poronca D-lui Viș Prezident urmează săși facă cazarmă, spital, țihauzuri, amunicinice, maneajă grajdiuri și altele. Aceste cazarme au existat în Curtea gospod până în vremea Domn-

torului Cuza, iar în anii 1880 terminându-se căzărmiile de la Copou, s'au mutat din Curtea Gospod și s'au dărâmat acele căzărmi vechi. X

X Din Arh. Statului Iași. Dosar 823 L-tera P.

CXLIV. 1825 Febr. 6. Berărie la Păcurari.

Io Ion Sandu Sturza Voevod cu mila lui Dumnezeu Domu țării Moldaviei.

Să face ști e cu acest hrisov al Domniei Mele pentru Ștefan Avgust dascal neamțu din Eși care prin jaluba ce niau dat au făcut rugămintea ca prin hrisov Domniei mele să i să dea slobozanie de a deschide o berărie a sa în Eși în care să lucreze bere pentru trebuința obștiei însărcinându-să de a o deschide și de a urma lucrul ei cu însuși a sa cheltuială. *Deci fiind că berăriile din Eși prin hrisoave gospod a luminașilor Domni de mai înainte sunt date spitalului obștesc dela mănăstirea sfântului Spiridon supt legiuire ca nimene să nu poată deschide berărie în Eși fără să să învoiască cu Epitropii Mănăstirii aceștia*, pentru ca să de venitul cuviincios a spitalului, și fiind că după arătarea ce ni-au făcut dlor boerii Epitropii de acum a spitalului cum că numitul s'au alcătuit cu dlor prin bună primirea sa ca să de pe tot anul câte 100 lei la spital pentru berărie sa. A socotit Domnie mea și găsind cerere numitului nu numai cu cale dar și de folosință atât pentru spital cât și pentru obștie, iată prin acest al nostru Domnesc Hrisov am dat toată voia și slobozania de a deschide aice în oraș la mahalaua Păcurariului pe locul său ce-l are cumpărat, o berărie cu însuși a sa cheltuială în care să lucreze bere după rânduiala meșterșugului obicinuit a aceștii băuturi, și pe fiește care an plătind numitul venitul spitalului câte 100 lei după alcătuire ce au făcut cu dlor Epitropii, slobod să fie a vinde și a pe rece berea sa aice în oraș cu prețul acel cuviincios și obicinuit precum să va vinde berea altora în acest oraș fără nici o oprire și fără nici o supărare despre nimene și spre a ave numitul și oare și care ajutoru de înlesnire în lucrul acestei berării, Hotărâm ca doi oameni ce-i va ave în slujba berăriei din oameni străini de peste hotar cari să nu fie cuprinși în bir sau în vre un alt amestec cu lăcuiorii țării să i aibă scutiți de bir și de toate havalilele.

Poroncim dar Domnia mea dlui vel Agă și tuturor altor zapcii să să urmează în-tocma după hotărâre Hrisovului acestuia a Domniei mele care s'au dat numitului întârit cu a noastră Domnească iscălitură și pecete.

Scriș la scaonul Domniei mele în orașul Eșii întru ce dintăi Domniea noastră la Moldavia în anul al treilea.

La let 1825 Fevruar 6.

Ion Sturza Voevod.

(L. P. gospod.)

Vel visternic procit.

CXLV. 1825 Februar 7. Taxa berăril din Păcurari către M-rea Slt. Spiridon.

Epitropia mănăstirei sfântului Spiridon

Spitalul patrioțescu ci este așăzat în mănăstirea sfântului Spiridon având milule delă luminașii Domni, ca acei ci vor voi a deschide fabrică de bere să aibă a să învoi cu această mănăstire pentru havaetul cuviincios, dintre care fabricanți fiind unul și Ștefan Avgust care după jaluba ce au dat pre Înălțatului nostru Domn, mărie sa Ioan Sandul Sturza Voevod, poroncim a i să face și hrisov pentru berărie ce voește a deschide aice în Eși în mahalaua Păcurari, să fie știut că și cu a noastră primire este

slobod a deșhide și această berărie ca unul ce s'au învoit a da pe fiește care an începătoriu d. la 23 April, câte 100 lei adică una sută lei, pe care bani răspunzându-i în tot anul la sfânta mănăstire a să urma lucrarea fabricii sale nesupărat și spre statornicirea tocmelii ce s'au făcut i s'au dat și această carte a noastră.

Constand n Catargiu Logofăt
Costache Conachi Vornic.

1825 Februarie 7

Notă. Această taxă Epitropica a încasat-o până la 1 Ghenar 1848 când s'a desființat.

CXLVI. 1832. August 9, Actul de țesle prin care Carolina Șulț a trecut în stăpânirea lui Natan Șteiner din Suceava, berăria cu toată pojarăia ei așa cum i-a ramas și ei dela repos. ei soț Ignat Șulț.

Ț E S I E

Eu mai gios iscălită adiverez prin această a me iscălitură dată la mâna jidovului Natan Stainer negușitorul din Suceava ca să știe cum că-i dau berăria me cu toate acareturile ei și alte lucruri ce să mai află pe lângă dânsa care toate le-am clironomisit eu dela răposatul soțul meu Ignat Șulț care lucruri să afă în Eși în prințipatul Moldaviei și asupra cărora s'au făcut deosăb t contract și catagrafie (inventarium) cu îndatorire și Hrisovul Domnesc al acelor lucruri a il încredința la mână și pre dânsul al siguripsi ca stăpân piste toate lucrurile ca a sa vecinică avere și pentru mai bună încredințare pottescu pre cînstita K K giudecătorie pentru ținutul Sucevii din Bucovina ca să binevoiască aceasta a me țesie a o întări.

Carolina Șulț

poftiți martori: Hainrih Vainec, Ioan Onciul' Logofăt.

1832 August 9

în Suceava

Înfășosindu-să Carolina Șulț la giudecătoria i s'au întărit această țesie de dânsa făcută și cu însuși mâna ei iscălită pentru Natan Șteiner de cinstita K. K. giudecătoria Sucevii la 1832 August 10.

No. taxei 859 s'au plătit taxa 25 craițari, la 1832 August 10.

Vainec taxator, Cadar svetnic, Straser asesor.

CXLVII. 1832 Iunie 25. Inven'arlum. Un inventar de avere (berărie) din Păcurari,

Asupra acareturilor și ale altor lucruri ci au rămas dela răposatul berar de aice Ignat Șulț, soției sale Carolina Șulț clironoamă după diiată pentru toată averea.

1. Casă de lemn tencuită cu brufuială de var năsip și lut în mahalaua Păcurarii dela bisarica evanghelică piste drum pe un loc cumpărat de grămadă (toți oamenii cu legea evanghelică), prin mezat cu embatic în vecl de vecl și nu numai copii lor dar și copilor copilor lor după contract, care loc cuprinde în lățime din față 20 stânjăn', din înlăuntrul lui 22 stânjăni și din dos 30 stânjăn' pentru care loc la grămada evanghelică, are a să plăti bezmăn pe an 30 lei după contractul de embatic. Părțile acestii case sunt următoarele: O scară de lemn acop rită și cu scări pe care să coboară d'ntro trăsură.—O șală.—Patru odăi și un etac cu sobe.—O cămară mare, și una mai mică.—O kuhne zidită.—O pivniță de mijloc supt casă.—O odaie în dos supt acoperământ.—O odaie numită *retraite* cu două despărțiri care toate să află în bună stare cum și după băgare de samă 7 ferești a casăi d'n dos despre deal cu bune gratii de fier pătrate.—O floarăie d' nna'nțea casei.—O grădină de legumuri de din dosul casei.

Între casă și berărie care nu-s departe una de alta să află o fântână cu bună și sănătoasă apă cât pentru băut atât și pentru făcut bere, după aceea urmează însăși berăria care să cuprindă din: O odae de fert berea,—o odae de ținut berea ce gata.—O odae de uscat urluia'a. O odae de urluia'lă.—O odae de stropit. O cămăruță unde să află o căldare mai mică de bere. Tot pe acel loc din dos lângă drumul spre câmp, să află.

O casă pentru argați cu o șală și o odae în bună stare, o fântână, un grajd ca pentru 17 cai cu 3 despărțituri, o poată de râmători (porc'), o șură de trăsuri, o găinărie, o lemnărie, o colibă pentru câne, pe grajd să află pod pentru fân și o hulu-bărie.

2 al doile loc

Acest loc să află dela berărie piste drum lângă *fântirumul evanghelic*, lățimea lu cuprinde în față 14 stânjâni, mai în fund până spre drumul la Câmpu 30 stânjâni, din dos 16 stânjâni pe care loc să află o șură nouă.

3 al treile loc

Să află pe deal deasupra drumului spre câmp are în lățime din față 42 stânjâni, mai în fund 35 stânjâni și din dos 35 stânjâni.

4 al patrule loc

Cuprinde în lățime din față 25 stânjâni, mai în fund 54 stânjâni și din dos 29 stânjâni. Acest loc este al unei călugărie cu numele Evghenia stărița dela schitul lui Baluș din ținut Hârlăului, care însă ca și celelalte s'au luat cu embatic după contract. Pe locul acesta este o moară de cai cu toate cele ce trebuiesc la o berărie, și moara este unită cu berăria prin o ulicioară (cerdac) de lemn, apoi o căsuță de uscat urluia'a o bodnărie cu 2 odăi.

O cârciumă de bere cu 2 odăi. În odae pentru mușterei sunt 4 mese cu lățile lor. O pivniță de 2 stânjâni în lat și 2 stj, în lung după casă.—O pivniță mare a cării gârlici 24 scări are; gura ei este zidită, iar hidiachiul este un stânjân lat și 7 lung.

Acareturile din berărie

2 căzi mari, 5 vase de turnat bere numite grazde. — O cadă de spălat.—O căldare de aramă pentru fiert biere de 35 polobocele de mare. Un vas de bere de 11 polobocele. Un răcoritoriu 4 $\frac{1}{2}$ stânjâni în lat și 5 lung. Două curăle la acel răcoritoriu. O căldare de aramă de 8 polobocele. Două căzi mari de plămăd ală. Trei cerpacuri mari cu care să scoate berea din căldare. Un cerpac mai mic. Cinci buști de urluia'lă. Patru ciubere dela cep. Cinci ciubere câte de o vadră, 2 leici de bere. O cană mare de bere. Șase ciubere de supus. 22 poloboace câte 24 ocă. Zăce proaște de lemn. 106 poloboace câte de 24 ocă. 12 polobocele mai mic. Un poloboc de rachiu. Doi saci câte cu 60 ocă hemeu. Un poloboc și o cadă câte cu 20 ocă hemeu. O mașină de curățit urluia'a. Două căzi de slad. 2 poloboace de vin. Un vas de rachiu. O mașină de herestreu. Un ch'rosti de fier. O măsură de o ocă de lut. O tociță cu stativile ei și piste 100 scânduri. Un car de bere, o sație, și al e două sâni de boi.

ss) Baron de Valser
plenipotent D-sale Carolina Șulți

Natan Ștainer
cumpărător

Toate cele de mai sus tocmită și aflate acarețuri le-am primit. În Eși la anul 1833
Iunie 25. Natan Ștainer

Notă. Acest act este iscălit în anul 1832 August 5 și de către Epitropii consistoriei evanghelicești (biserica Protestantă din Păcurari):

1) Hristian Flechtenmacher	} <i>Epitropia bisericeii</i>
2) M. Bogner	
3) Hainrih Vainek	
4) Ion Onciul	
5) Ha'nrih Helcik	
7) Gheorghe Leci	

Arh. Stat. Iași Tr. 387, Dos. 95 fila 6, 14, 16.

CXLVII. 1776 Iulie 10. Bătearea unui băetan la facerea hotarului între moși, ca să să fie m'ntă,

Din poroarea dăimilor sale Vornicilor de Botășani dlui Portarul Nanu i dlui Jicniderul Manolachi Dimachi fiind pricină între dlui Medelnicer Țuban și între Costașcul Bran fiind noi orânduiri de dlor bo'erii ca să cercetăm pricina de hotar între moșie Băiceni a dsale Medelnicer Țuban și între moșie Curtești a dsale Costașcului Bran și să mergim pi hotarnica dsale Medeln'cer Șuban ce are pe Băiceni în sămni hotărăte moșie Băiceni din zilele dsale fericitului întru pomenire Miclescului vel Logofăt'ca să aflăm sămnilă de hotar și mergând la stă-e locului, am mers între moșie Băiceni și între Curtești începându-să hotarul de la un loc de acolo înainte cam spre apus din piază în piază pân piste pârăul Hliboci și în margine codrului s'au găsit bour într'un stejar vechi în gura drumului celui vechiu pe unde scrie hotarnica și la d'al pin pădure pân în vârful dealului deasupra bălții arse și de acolo la va'e tot pin pădure și pe drumul vechiu până în vale în margine poenii Costiș, s'au găsit bour vechiu într'un stejar, din sus de drum, alături cu drumu și de acolo drept prin poiană ci să numește băltă arsă și drept pin mijlocul unii bălți cu stuf în margine poenii despre Meletin în luncă s'au găsit alt bour vechi pe un stejar și piste luncă pe din gios de drumul vechi aproape de drum pân în apa Meletinului și acolo s'au încheiet hotarul Băiceniilor de către hotarul Curteștilor și de către hotarale ce vin dela Siret și fiind pricină între dlui Medelnicerul Țuban și între dlui Costașcul Bran pentru poiana bălții arse că d'ui Medelnicerul trăge să iee poiana toată pe un drum nou ce iaste mai pe din sus și nu-și căuta hotarnica dsale ca să fie tot drumul cel vechi ce merge prin mijlocul poenii ce trece peste balta ce scrie mai sus și fiind și dlui de față cu scrisorile ce arată mai sus și fiind și dlui Costașcul Bran de față și alți oameni bătrâni un Gheorghilă Dămian om bătrân ca de 70 ani care au fost față când au hotărât Logofătul Miclescu și l-au și bătut la toate sămnilă ce scrie în hotarnica Miclescului ce au hotărât cu Gheorghilă Cârșăian din Curtești și cu alți boeri ce sunt iscăliți în hotarnica ce arată mai sus și acest om ce arată mai sus Gheorghilă Dămian și au adus la toate sămnilă de hotar care ne arată mai sus și au cunoscut și dlui Medelnicerul Țuban că rău sau întinsu ca să iee mai sus pe gura țăraniilor din moșia Curteștii pe drumul cel nou și încă au pus giupâneasa dsale niște țărani leau făcut un bour nou în gura drumului nou în fundul poenii pe hotarul Curteștii ca să începe moșie Curteștii și acel bour au rămas rău și răsuflat făcut fără de cale. Cu dreptate iaste ca să porunciți dumneavoastră ca să se strice bourul acel rău ca să nu mai nască vreodată pricină și noi după cum am găsit cu cale și cu dreptate am dat această mărurie la mâna Dsale Costașcului Bran iar ce desăvârșită hotărâre rămâne la înțelepciune dumiilor voastră a o da.

1776 Iulie 10.

Al dumnilor voas're către Dumnezeu rugător și părinte sufletesc.

Natanail Arhimandrit, Ion'ță Bantăș Visternic Procițoh.

După actul aflat la Dl I. Răileanu din Botoșani

CXLIX. 1797 Sept. 23. O carte de despărțenie dată de Veniamin Episcopul Romanului.

Carte de despărțanie.

Viind noi cu cercetarea în ținutul Tecuciului și înștiințându-ni de un Ștefan Mogălda mazil din satul Brăhășăștii cum că împreunarea cea cu soția lui Smaranda iaste făcută cu fără de lege și cu amestecare de sânge fiind rudenie de aproape, pentru care trim'țind de s'au adus față înaintea noastră atât pe numitul Ștefan cu fămeia lui Smărandă cum și pe muma Smarandei, prin cercetarea cea cu amăruntul ce am făcut după mărturisirea mumi Smarandei, sau dovedit că numita Smarandă iaste vara primară cu tatăl lui Ștefan și după canoanele pravelii care nu numaî cu totul opresc a nu să face această nuntă, ci încă de s'au și făcut să să despartă fiind a cincea spiță.

Pentru aceasta dar nici noi n'am îngăduit mai mult ca să trăiască împreună. ce i-am despărțit de istov ca nici odinioară să nu mai aibă împreunare unul cu altul și să fie întocmai ca niște streini, și pe Ștefan l-am canonisit cu canonul amestecării de sânge. Deci fiind că muma Smarandei au arătat că măcar că împrennarea lor n'au fost cu voiu ei, ci nefiind eu acasă, numitul Ștefan au fugit cu dânsa peste hotar în părțile turcești, unde el au arătat că acolo s'au și cununat. Fiindu-i milă de fiică-sa văzându-o la ce stare să află după ce au venit de acolo, i-au dat și zăstre, care toată au răsipit o și au cheltuit-o, Ștefan în vreme de 11 ani ce i-au trăit cu dânsa, și ne având de unde să i puie zăstre la loc, s'au găsit al său numai o fântă de vie dată zăstre dela părinții lui, și au arătat că mai are și puțină parte de moșie împreună cu alți frați. și am hotărât, că atât fărta ace de vie cât și câtă parte de moșie i să va alege, să fie a Smarandei în locul zăstrilor ce i-au prăpăditu, cu care mulțămindusă și ea, să aibă a le stăpâni în bună pace și nesupărată ca pe niște drepte lucruri ale ei, neamestecândusă Ștefan la aceste sau a'te neamuri a lui întru nimic și cât de puțin, și spre încredințare ain dat la mâna Smarandei și această carte de despărțanie cu care să fie slobodă ași lua alt bărbat cu lege, cu care să va pute învoi, și să naibă pricină de rudenie și am iscălit însu-mi.

1797 Sept. 23.

Veniamin Episcop Romanului.

Arh. Stat. Iași Tr. 1765. dos. 33 f. 63.

CL. 1831 Dec. 3. Medeanul Sf. Spiridon.

ȚIDULĂ DE MEZAT

„Pre osfinția sa Arhiepiscopul Filaret Apamias Beldiman firescul epitrop a casăi răposatului Vornic Dimitrie Beldiman fratile Pre osfinției sale, cum și d-nei Vorniceasa Smaranda Beldiman soția răposatului împreună și fiul D-sale, d-lui Spatar Gheorghe Beldiman, arătându-să cu înscris ceriri la Divan ca să să vânză di veci prin mezat locul meidianului, dila Sft. Spiridon cu dughenili aflătoare pi dânsul, socotindu-să ace vânzări spre alți mai folositoari inehipuiți, s'au pus îndatoriri dumisali Banului Enachi Stamati, madiegliul mezatului, să cercetezi titlurile stăpânirii acestui loc cu dughene dila carl s'au luat plîrforie că acest loc au fost părințescu a răposatului Vornic Bel-

diman și după hotarnica vechi ci au *înfășoșat* din 1787 Iunie 5 să dovedești într-o această mărime după măsuraria arătată ce i s-au făcut cu stânjăn *Domnesc* adică :

Stânjani		Palmi		
11	=	6	=	Măsura ci au început din marginia uliții Săbască spre miază-noapți.
2	=	7	=	O colitură.
7	=	5	=	Alături cu locul dughenilor Mănăstirii Sf. Spiridon până în locul Paharnicului Constandin Crupenschi.
10	=	4	=	Măsura spre apus pin capul locului Paharnicu'ui Crupenschi.
22	=	2	=	Spre miază-noapte alătura tot cu acelaș loc a Paharnicului Crupenschi Cost.
20	=	5	=	Fundul locului până în gardul ogrăzii locului caselor lui Climenti însă cu 2 stânjeni i 3 palmi ci-au dat Climent din locul său în schimb, răposatului Ban Gheorghe Beldiman, drept atâți s'ânjeui ci au luat dintr'acest loc pentru poartă și drum de eșit la ulița Sârbească.
22	=	2	=	Marginea dispri ameazăi alătura cu locul lui Climent.
13	=	4	=	Măsura spre apus tot alătura cu locul lui Climenti fără cei 2 stânjani, 3 palme dați în schimbu.
23	=	7	=	Măsura până în ulița Sârbească.
43	=	6	=	Alăturarea cu ulița Sârbească până în tinda dughenilor M-stire sf. Spiridon.
179	=	0		

Adecă una sută șapți zeci și nouă stânjani cuprindi într'acești zăci măsuri împregiur, fără o parti di loc ci răposatul Ban Gheorghe Beldiman pretenderisă că s'ar fi impresurat de către megieșul de atunci Medelnicerul Toader Vârnav, cari impresurari din neștiința scrisorilor acelei megieș nu s'au cercelat cum pre largu arată mărturia aceasta. Deci în putere pomenitii hotarnici și a celorlalte scrisori cuprinzătoare pe acest loc cum și după cerirea urmată din partea fețelor însămnati, cinstita vornicii va rândui pi telal-bașa să strâge la mezat locul arătat cu benalili aflătoare pi dânsul în hotărâta vadă de 40 zi'i cu neconteniri pi toati ulițili orașului și în Divan spre înștiințarea celor ci vor fi mușterei să cumpere și cu prețul mulțămilor vânzătorilor să se facă hareci, în Divan asupra mușterei ci va fi, căruie pi lângă zapisul di vecinică vânzări și scrisorile ei va lua i să va întări stăpânire prin Carte Divanului.

CLI. 1831 Mart 14. Zapisul prin care Arhiepiscopul Filaret Apamias (Beldiman) vinde prin sultan mezat d-sale Aga Scariat Miculescu cu 66,500 lei, meidanul sf. Spiridon cu toate dughenile ce se află pe dânsul.

Z A P I S

Arhiepiscopul Filaret Apamias fireșcu episcop a Cassel răposatului meu frate Vornic Dimitrie Beldiman, Vorniceasa Smaranda Beldiman soția răposatului boier, dimpreună cu fiul meu Spatar Iordachi Beldiman, facem știut și încredințăm prin acest zapis de vecinică vânzare pentru locul meidanului dila sf. Spiridon din Eși cu dughenile casei socotindu-să am cerut prin jalubă către desființatul Divan judecătoresc ca să se vândă prin mezat meideanul pomenit cu dughenile ci să află pi dânsul, — unde cercetându-se titlurile proprietății acestui loc și dugheni și luând pl'orofii acel Divan că acest meidan au fost cu drept a răposatului boier avându-l de clironomie de la părintile său răposatul Ban Gheorghe Beldiman după hotarnica din 1787 Iunie 5 ci am

Înfățișat acum pe temeiul căroia dovezi prin fidula Divanului din 1831 Dechemvri 3 către Vornicia de aprozi și prin osebite fidule a vorniciei poroncitoare către telal bașă ca să publicariscă vânzarea acestui meidean cu dughenile aflate pe dânsul în curgere de 40 zile cu neconținere pe toți uliile orașului. și în Divan spre înștiințarea acelor ce vor fi ahotnici a cumpăra în care vade după noul așăzământ s'au poroncit a să publicarisi și în toată țara și urmândușă facere publicației și peste termenul hotărât prețul cel mai di pi urmă și mai bun di 66.500 lei l-au dat d-lui Aga Scârlat Miclescu cari fiind și cu a noastră mulțămiri, în presudstfia Divanului giudecătoresc s'au făcut hareci asupra D-sale boerului cumpărătoriu cum se arată la săvârșirea vânzării ci s'au trecut la fidula mezatului care s'au adevărit și de către Divan. Intru acest chip cu toată mulțămirea noastră luând săvârșire prin mezat vânzarea acestui meidean cu dughenile aflate pe dânsul în putere documentilor și primind și toți banii deplin de la d-lui boerul cumpărătoriu, iam dat și noi cu zapisul acesta. iscălit de noi și toate scrisorile vechi și nouă —, și de acum înainte în putere scrisorilor și a zapisului acestuia să aibă d-lui boierul cumpărătoriu și urmașii D-sale din neam în neam a stăpâni vecinic, pomenitul meidian cu dughenile casei aflate pe dânsul, cumpărat fiind prin mezat cu bună credință și a noastră mulțămire.

Filaret Apamias

Smaranda Beldiman Vorniceasă.

Gheorghe Beldiman Spatar

Urmează întăritura Divanului giudecătoresc supt No. 1402 din 1831 Mart 14.

ss): boierii Divanului, Grigore Ghica, Catargiu Vornic,
Iancu Canta, Beldiman spatar, Chirica Ban.

Dosarul litera B. fila 8 No. 420. Arhiva statului Iași.
20.

Notă. Meideanul sf. Spiridon 'dela Cămidarul Hristodor Petrino a trecut în vânzare către familia I. Corjescu iar dela acesta către Primăria Comunei Iași.

CLII. 1837 Ghenar 13. Avaetul meidianului sf. Spiridon.

Ghenar 15. Prin dociad să va aduce aceasta la cunoștința sfatului spre punere la Cale.
Ghica vel Logofăt.

Către Cinstit Departament a treb'lor din Lăuntru

Aga Scarlat Miclescu

Răspuns.

Din adresul Cinst. Departament supt No. 337, văzând celi cuprinși di cerire ce mi se faci, cu supuniri aduc la știința cinst. Departament că avaetul dila acei ci să adună pe meideanul meu de lângă sfânt Spiridon este pe temeiul fidulii Domnești din 1822 Octomvrie 12 și așa s'au obicinuit a se lua câte 4 parale de giugul cu fân, și lemne de foc, câte 8 = parale de giugul cu zaherè și cherește și câte = 15 parale pe mascur, iar acum mărginirea mea urmează a fi cu rugămintea ca, luându-se în privire sporirea monedei dila vremea ci s'au fost legiuit acest avaet, cum și sporirea prețurilor la toate producturile, și spre a se put'a întimpina cheltuiala ci trebuie ne apărât în toată vremea a face pentru ținerea în buna stare în pietruirea ci este di făcut și curățirea de gunoi, să se legiuiască următoarele avanturi :

„De tot giugul cu fân și lemne de foc cât = 15 = parale.

„De tot giugul cu zaherè = 20 = parale,

- „De tot giugul cu herestrè lungă câti . . . = 30 = parali și de cherestreaua scurtă câti = 20 = parali.
 „De tot mascurul viu sau tăiet câte . . . = 20 = parali.
 „De tot polobocul cu rachiū sau vin câte . . = 30 = parali.
 „De toată paserea în cușcă sau slobodă câte = 1 — pară.
 „Dela merari și cu orice fel de zarzavat câte = 30 = parale pe zi.
 „Dila cofari și olari câte ¹/₂ sorocovăț pe zi.

Iar apoi toți cei ci vor veni cu care sau căruțe să a bă ași rădica *singuri gunoiul* sau să plătească câte 15 parale pentru rădicarea gunoiului său, și păvăluirea sau șosăluirea ci sa face pe ulița ci să scoboară dila Blagoviștenie [biserica Buna Vestire] să să cumpănească *a să scurge apa* în ulița de lângă zidul sfântului Spiridon, iar nu să se lase să se pravale pe meidean, ca să nu se adaugă glod spre împiedecarea norodului ci să adună pi meidian. Când să curăță să aibă Eforia a triimiti cară să rădice gunoiul iară a nu să lăsa ca să sporească glodu și să pătimească obștia.

Scarlat Miclescu Agă.

1837 Ghenar 13 zile Eșil

Tr. 1764. dos. 713 fila 7. a Stat. din Arhiva Statului Iași.

Tr. 1764. dos. 713 fila 8-a Secretar de Stat din Arhiva Statului Iași.

CLIII. 1856 Febr. 10. Zapisul prin care Spatarul Iorgu Miclescu vinde Căminarului Hristodor Petrino, meideanul dela sit. Spiridon din Iași un preț de 16.000 galbini.

ACT DE VECINICA VANZARE

Supt iscălitul Spatar: Iorgu Miclescu fac cunoscut că am vândut de veci Dmsale căminar Hristodor Petrino, meideanul numit de aicea din capitalia Iașii ce și eu cu sarcinile prevăzuti prin actul ci păstrez il am devenit în proprietatea mea clironomie părințască, în preț de 16,000 galbeni pe care acum la trecerea acestui act din partiml către dlui Căminar, iam și primit pe toți deplin, nemai rămânând ca arătatul fondos în hotarul lui de astăzi cu toate binalele și acareturile aflătoare pe el i cu acareturile lui, după glăsuirea documenturilor, și osebită hotarnică ci să va face, trecându de bună voe și nesilit catre *dlui Căminar Petrino* și teslimarisindu-i totodată și toate titlurile privitoare pe el vechi și nouă după anume opis, D-lui Căminarul de astăzi și în veci numai puțin și urmașii D-sale din neam în neam să va cunoaște deplin stăpân pe el ca pe o dreaptă a D-sale și cu bună credință cumpărată proprieta fără a fi supărat de cătră frații sau rudele mele, despre care spre a se cunoaște statornică și nestrămutată această vânzare a pomenitului mai sus fondos, urmează a me iscălitură spre credință și a fețelor ce sau tâmplat la această alcătuirii, am făcut și osebită cerere Divanului de întărituri de au încredințat actul de față spre deplinirea tuturor formalităților cerute de așezământ.

Iorgu Miclescu spatar

Iași anul 1856 luna Fevruar în 10 zile

Maria Miclescu logofeteasă, G. Beldiman vornic martur, Iorgu Ghica agă. Chiril Comarnițchi spatar.

Din Buletin oficial pe 1855 No. 23 pg. 91. Arhiva Stat. Iași.

CLIV. 1841 Noemb. 19. Numirea și cinstea Vornicilor de Poartă

Slugerul Dimitrie Meleghie în anul 1841 Noembrie 19 prezintă la Divanul Apelativ al țării de sus, o mărturie iscălită de Mitropolitul Veniamin și boierii Divanului pentru a se încredința după formă: Iată întocmai cuprinsul acelei mărturii reteritoare la slujba și cinstea ce o aveau *Vornicii de poartă* numiți de Domn:

«Încredințăm prin aceasta că în pământul nostru al Moldaviei, Vornicia de poartă sau Glotnei, au fost slujba cu îndatorirea hotărâturilor moșilor la care să rânduia, prin poronci domnești. Slujba aceasta să cunoaște clasică și să încredința persoanelor cu bune și cinstite purtări. Ei după obiceiul țării ce slujea ca o lege, aveau dreptate *a purta barbe ca un drit osăbitoriu*, și li să încredința *de ocărnuire și purtarea de bastoane*, și la întâmplare erau cu toții la Divanul Țării spre doslășirea în pricini de hotară. Din aceste persoane în așa slujbe primea și clasnice cinuri dela șatrar în sus și de și unii nu primeau cinur, dar cu aceasta nu-și perdea dritul ce îl ave cu purtarea clasnicii sale îndatoriri și fii lor să cunoșteau ca niște fii de boieri.

Veniamin Mitropolitul Moldaviei

Dimitrachi Sturza Logofăt, Costandin Cantacuzino Logofăt, Costache Conache Logofăt și Cavaler, Alexandru Ghica Logofăt și Cavaler, Neculai Canta Logofăt și Cavaler, Costachi Balș Logofăt și Cavaler, Iordache Ghica Visternic, Alecu Sturza Visternic Iordache Balș Vornic, Vasile Beldiman Vornic, Manolachi Radul Postelnic, Vasile Veisa Postelnic, Dimitrie Bran Postelnic.

Să adiverește de cătră Divanul Țării de sus că i supt adevăratele iscălituri a majorității și pecetea Divanului după cererea făcută de D-lui Slugerul Dimitrie Meleghie prin jaluba înregistrată supt No. 5632.

Paladi Vornic, Dimitrie Cantacuzino, Grigore Codrean spatar.

Director Stamati
Șef, Scorpan sardar

*) Din *Arhiva Statului Iași*, Tr. 1765, Dos. 55, fila 760.

Obs. Documentele de la No. CXXXII-CLIV ne au fost comunicate de d. Traian Ichim.

CLV. 7172 Aug. 28 (1664). Plata capului pentru o moarte de om.

Se *oyce* mi Neculai Răcoviț hatman i părcalab Sučavschii scriem și dăm știre cu căstă cartia, a noastră, cum sau tâmplat de au ucis ceștii țigani anume Gheorghie Țuguu, fecorul lui Verdiaș de Popiani [și cu fișorii lui] ce au fostu a innstirii. Dragomirni și cu ginearii lui Andronic fecorul Ursului de Corostianii ce au fostu a Corostianului și cu Andonie fecorul Condrii ce au fostu a mnăstirei. Putnei aciaste au ucis pre un țigan anume Ion cău fostu a mnstirii Moldoviței. dece sau adus la noi ca pre niște v novăț și era să *piiae* și ei pentru moarte ce făcus(ă) și stăpâni lor nau vruf sa le plătiască capetele ce ei au agiunse la fratele nostru la Solomon Bărlădeanul vornicul cel mare de țara de sus și liau plătit lor capetele de la noi de au dat un cal bun prețuit drept treizăci de galbeni, și dzeace coți de postav supțire dreptu doaozăci și patru de galbeni și sau împăcat dumnealui și cu fecorul țiganului celui ucis, anume cu Luca și cu unehii lui frați tătânisău cu Nacul și cu Gheorghie ce sântu az svântei mănăstiri Moldoviței, pentraceaia ca sai fii dumisale derepți șărbii țiganii Gheorghie Țugu și cu ginerii lui Andronic și Andronie cu fecorii lui câți are și nime altul ca să naibă nici o treabă la dănșii în viaci de veaci preste aciasta adevărată scrisoare, și pe aciastă ca să

aihă aş face dumnealui şi ispiscace domneşti şi pentru credinţa miam pus pecete şi iscălitura *ДѢКЪ КЕРЕТ* (ca să se crează).

u las vlt 7172 msja Aug. 28.

az Nicolai Răcoviţă hatman iscal.

CLVI. 7272 (1764) *Înşl. Divanul Judecă cu Divan Efendisi o datorie de bani din 1748 a lui Diamandachi sardar către Mustafa Ghiatalavazoglu.*

+ Io Grigorie Ioan Vvod. brj. milst. *Gospodra zemli Moldavscoi*: Facem ştire cu această carte a domnii mele că la divan înaintea *libaştră* fiind faţă şi dumnealui *Hussain Efendi*, divan efendisi, au avut ştudecată *Mustafa Ghiatalavazoglu* neguţitor de la fratele lui Ismail aga ce neguţitoria aice în pământul Moldaviei la târgul Bârladul, şi cu *Diamandachi biv vel sardar*, ginerele răposatului *Scarlatachi banul* arătându-l *Mustafa* cum că banul *Scarlatache* iaste dator lui Ismail fratelui său cu 400 lei şi după moarte lui Ismail frăţinisău banul nu avut purtare de grijă ca să plătească datorie, şi murindu-l şi *Scarlatache*, şi trecându-l şi câţeva vreme la mijloc, au rămas datorie de nu sau plătit, şi *Mustafa* ca un fraţ şi chironom a lui Ismail, au cerşut dreptate, ca să îşi împlinească banii, de la copii lui *Scarlatachi banu*, să nu rămâie păgubaş; asupra căreia datoriei domniei mele am cerut lui *Mustafa*, ca să ne arate cu ce cere aceşti, 400 lei de la copiii lui *Scarlatachi* din velet 7256 August 22, care zapis cetindusă înaintea domnii mele scrie aşa. *Scarlatache Costache* clucer din toată socoteala lui ce au avut cu Ismail iau rămas dator cu 400 lei şi sau apucat el de la August în 22, până în 6 săptămâni ca să dea toţi banii, şi au pus amanet un leftu, o brăţare de aur, şi o păreche de cercei, şi altu zapis sau răvaş de sa mai găsi să nu să fie în samă, şi pentru credinţa au iscălit întru care zapis scrie din dos că iau mai dat după socoteala aceasta *Scarlatache* lui Ismail 5 boi dreptu 85 lei, şi dintraceste mai luând banul 11 lei au rămas daţi 74 lei, rămânând driaptă datorie 326 lei, şi cunoscându cum că zapisul ce are la mână *Mustafa* iaste bun, şi nare nici o pricină, am întrebat domnie mea pe *lamandache sardariul* ce are să răspundă asupra acestii datorii a socrului său şi *lamandachi* au răspunsu cum că datorie aceasta după zapisul socrului său să vedea că iaste adevărat, şi trebuie a îşi plăti neguţitorului, numai el au arătat şi aceasta că a răspundă la datoriile socrului său treabă nare, copii, cumnaţii lui încă sântu mici, nu sîntu de vîrstă, şi cu ce să plătească, fiindu că asupra lor (adecă) a copiilor mai sântu încă 200 lei, datoria tatălui lor pe la unii şi alţii, şi de la tatul lor alta nu liau rămas fără numai doi moşii cu care îşi chevernisească viaţa; iar de a primi *Mustafa* ca să fie îngăduitor, şi cu vade să aştepte încă 2 ani, ce venit să va lua de pe moşii, să dea lui *Mustafa* şi îşi va plăti datorie, sau să primească amaneturile ce are la mână cu preţul ce s vor preţului în loc de bani, dar întralt chip cu putinţă la copii sau la dânsul nu iaste. Deci dar domnie mea după zapis şi după dreptate, nam putut suferi ca să lăsăm pe neguţitorul acesta păgubaş şi am hotărât întracesta chipu, însă cu voia şi primirea lui *Mustafa* fratele lui Ismail, (adecă) leftul cel de aur cu optu balasuri mici şi cu o piatră zamfir, i o brăţare de aur şi păreche ce de cercei de mărgăritarii ce era pus amanet de *Scarlatache* la mână lui Ismail să s preţaluiască şi după cum să vor preţului aşa să le primească şi *Mustafa*; care amaneturi de mai sus arătate, dându pe mână boeriului nostru vătahului de aprozi, fiind faţă şi *Mustafa* sau preţaluit de însuşi cu ghiangibaş şi au coprinu 126 lei şi 74 lei ce sîntu arătaţi în dosul zapisului după 5 boi ce au dat *Scarlatache* lui Ismail după socoteală sau făcut 200 lei daţi rămându ca să mai ia *Mustafa* încă 200 lei să s plătiască zapisul cel de datorie a lui *Scarlatache*, care pentru aceşti bani puşam domnia mea vade

lui Iamandache până în 10 zile din bucatele copiilor lui Scarlatache ce vor fi având, să sã vândă, sau să sã îndatoriască să facă ce va face și 100 lei să dea neguțtorului prin mâna vataului de aprozi iar pentru 100 lei ce mai rămân ca să sã dea sau pus alta vadra până în trii luni de zile să fie Mustafa îngăduitoriu (și sau primit) și apoi la împliniri acelor trii luni negreșit Diamandachi să dea și celalaltă sută de lei neguțtorului ca să i sã împlinească deplin aceia 400 lei dator'e socrului său banului Scarlatachi, însă pe acești 200 lei ce au rămas ca să ia Mustafa am poroncit domnia mea lui Iamandache ca să ia zăpisul socrului său de la Mustafa și să dea al său, și dându ei deplin banii la vadelile arătate mai sus, atunci își va lua și el zăpisul să i de la mâna neguțtorului. Dreptu aceeaia după hotărârea ce am făcut domnie me datam și aciașă carte de giudecată la mâna lui Iamandache biv vel sãrdar, ca să fie de credința. ačasta facem și trk.

Pecetea domnească cu exerga :

let 7272

16 | 17 | 16 | 18 | 1761 cap pe bou

Gheanghe, logofăt procit

CLVII. 1776 Febr. 28 Iași. Anafora pentru podul pe Prut la Falclu.

PRE ÎNĂLȚATE DOĂMNE,

Din luminață poronca mării tale fiind noi rânduiți cu țidulă niam adunat la un loc și am luat sama între dūmnalor Lupul Costachi vornic cu dum. Mano'achi Bogdan biv vel spat. pentru pricina podului cel stăpânește dūmnalui spat. Mano'achi care pod, este în apa Prutului pe locul ce au fostu domnescu la târgul Fălciului, și sau dat danie dumsale spat. acel pod împreună cu locul domnescu de răpousatul domn Măr'ia sa Scarlat Ghica Vvod. Dūmnalui vornicul Lupul au cerut ca să aibă și dum. parte d'n venitul podului cel ia dmlui spatar arătând că un mal a Prutu'ui de cea parte în dreptul podului ar fi moșie dumsale, pe care în anul trecut au cumpărato, și i sar căde ca să ia și dmlui dintracel venit. Intrebând noi pe dmlui spatar ce răspundi, dmlui au răspunsu că *acel pod de la începutul lui au fost domnescu, și vinitul podului îl lua păr-culabii ce era la târgul Fălciului de când este târgul Fălciului*, iar alții nu să amesteca, deci sau întrebat iarăși pe dmlui vornic, de are scrisori în care să scrie să aibă vad di pod în Prut, și de au luat vreodată parte dintracel pod, ace' ce au stăpânit vama mai înainte i dūmlui au răspunsu că în scrisori nu scrie și nici parte nau luat păr-acum, iar acum cere ca să ia. Pentru cari luând noi sama cu amărunt, și de vreme că acel pod au fost domnescu mai dēnainte, și intratăta sumă de ani tot domnie lau stăpânit și nime nau luat partă, nu putem socoti noi că au făcut atâta domni strâmbătate, nici intratăta sumă de ani nu să știe de nu sau mulțumit stăpânitorii moșii cu altăceva de cătră domnie, nici din scrisorile vechi nu se vede că ača moșie ar fi avut vadu de pod, și mai ales *că apele cele mari fiind domnești* aciașă pronomie, cui au vrut domnie liau dăruit și să vede că moșie acia de la început ei cu acest chip ca să nu aibă pod, sau dat, *căci toate moșiile sânt din danie domnească de la început, și târgul acesta al Fălciului este unul din târgurile cele vechi de la începutea țării, și podul de atunci este, și stăpânitorii nu sau amestecat la pod*. Socotim că dmlui vornic nu are nici o dreptate a cere parte din pod, ci dmlui spatar săș stăpâniască podul precum sau stăpânit din vac, și hotărâre cea desăvârșit rămâne la înaltă înțâlepciune mării tale pre plicate slugile mării tale

1776 Febr. 28

C. Razul vel logofăt, Dim. Șturza vel vornic, Costandin Șturza vel vornic, Ioan

Canta vel vornic, N kolaos post, Cost. Paladi vel spatar, Gheorghe Beldiman vel ban
„sau trecut la condica cea de anafora a divanului
Gheorghe Evloghie

CLVIII. 1776 Mart 2 Iași. Podul împlător pe Prut la Fălciu.

Noi Grigorie Alexandru Ghica Vvoda bojiu milostiuu gospodar zemli Moldavscui. Cetinduse anafora a această înaintea domniei mele și cercetându-se această pricină și de către însumi domnia mea așa sau aflat că dumn'elor vellei boiari cu cale și cu dreptate au giudecat, deci și domnia mea asemenea hotărâș și întărim cinsti și credincios boiarinului nostru, dumnealui Manolachi Bogdan biv vel spatar ca să aibă aș stăpâni podul ce iaste în apa Prutu'ui la târgul Fălciului cu tot venitul podului deplin, atât a malului dincoace cât și a malului de dncolo după cum sau stăpânit din vac. atât când era domnesc, cât și de când îl are dumnealui dânie de la domnia sa răposatul Scarlat Ghica Vvod și nici de către dmlui vornic Lupu Costachi nici de către alții să nu fie supărat, întărind și cu a domniei mele iscălitură și pecete + αψοξ Mart 2.

Grigorie Ghica Vvod. pecetea domnească în tuș roș.

Obs. In dos este o notă scrisă cu litere grecești : Sarastinesti pe apa Thelezinui ot Vaslui a lui Noor. Osesti la funtul Stemnicul.

CLVX. 1777 Mart 17 Iași. Anafora pentru podul împlător pe Prut la Fălciu.

Prea înălțate Doamne,

La înălțime ta, au dat *jalbă* dum. vornic Lupul Costache, cum că un mal al Prutului la târgul Fălciului despre răsărit ar fi moșia dmsale, iar malul despre apus iaste al dumsale spatar Manolachi Bogdan, și ține dmlui spatar pod împlător pe apa Prutului și dmlui vornic parte de venit nui face, și au cerut de la înălțime ta voie să facă și dmlui pod în malul ce zice că ar fi al dumsale, pre care cerire a dumsale, înălțimea ta prin țăduli ai rânduit la noi ca să cercetăm de iaste cu cale, și să înștiințăm pre înălțimea ta prin anafora. Prea înălțate Doamne, aciașă pricină d n poronca înălțimei tale sau mai căutat de noi în anul trecut la 1776 Fevr. 23. Și după cercetări ce am făcut și precum am găsit a fi cu cale am înștiințat pre înălțimea ta prin anafora prea care și înălțimea ta ai cercetat, și ai întărit, cu iscălitura și pecetea înălțimei tale, și măcar că după întărirea anaforei de atunci, noio nu ni să mai cădea a mai cerceta pricina aceasta, dar fiindcă înălțimea ta iarăși neai poruncit prin domneasca țidulă să mai cercetăm, după toată cercetarea o am făcut și amu de iznoavă, nam putut afla cum că are dmlui vornic Lupul vreo dreptate, la cerire dmsale, căci vadul acesta nu iaste deschis de dmlui spatar Manolache nici podul făcut de dmlui, ci iaste domnescu de la împărțirea țării, care au fost dat venit de domnia postelniciei cei mari și în cât au fost podul domnescu, și de când lau luat la stăpânire răposatul logofăt Bogdan cât și fiul dmsale spatar Manolache, nimea la venitul podului acestui nu sau amestecat, și nu putem socoti noi, cum că de ar fi avut vornic dreptate, stăpânitorii moșiei de ceae parte, atâtea domnesc de atâta sumă de ani liar fi făcut strâmbătate. Al doilea că în scrisorile ceale vechi a moșii dmsale vornicului Lupului nu scrie moșie cu vad de pod, și toate moșiile nu au acest pronomion, după cum sint și pilde aice în Moldova, de vaduri de poduri ce sint numai la un mal, fiind că moșia aceie cu acest pronomion ia și venitul, iar cealaltă moșie neavând pronomion de vad și de pod nu să amestecă la nemica, osăbit că *apele acești mari fiind domnești, domnia cui a vrut și de unde au*

vorst au dat acestu pronomjon și fiind că iaste obiceiul, danille ce face un domnu nu le strică altul, și acest vadu iaste dat danie răposatului logofăt Bogdan, de răposatul domn Scarlat Ghica Vodă și de înălțimea ta încă întărit, nu găsim cum că ar avea dml' vornicul Lupu vro dreptate ca să facă și dmlui pod în cela mal dincolo, căci când i să va da o voe ca aceae, vadul dmsale va str'ca și m'la ceau făcut acel domn cu casa dumisa'e să smintească iar pentru că zice dmlui vornic Lupul că fiind că ar fi malu de ceae parte a dumisale să nu ia venit i să face strâmbătate. Acest răspunsu a dumsale nu are vro tărie, căci dmlui nu poate la moșie aceasta să a bă mai mult prono n'on de cum au avut vânzători cea 'au vândut dumsale, nici acea'a nau putut săi vândă dumsale ce nau avut ei, pentru aceste noi am găsit cu cale, dnlui vornic Lupul săși stăpânească moșia precum au stă, ânit și vânzătorii cei iau vândut dumsale, și dmlui spatar Manolachi Bogdan săș ț'e și săș stăpânească podul după cum sau stăpânit de vac, de domni de mai înainte și de răposatul log. Bogdan și de dmlui de când i sau dat la stăpânire pân ac nu, iar cea desăvâșită h tărăre rămâne la înalta înțe epc une Mării tate.

1777 Mart 17,

A înălțimi tale către Dumnezeu f'erbinte rugătoriu

Gavril Mitropolit Moldoviei,

Prea plecate slugi

Vasile Razu vel logofăt, D. Sturza vel vornic, Alex Neculce vel vornic, Depaste, Gheorghe Sturza ve' ban, Nicola' Balș vel stolnic, Iordachi vel clucer.

CLX. 1777 April 1. Iași. Masura vetrei târgului Fălciului.

Facem știri cu această încredințată mărturie a noastră a tuturor târgoveților de Fălciu, carimai gios nomu pune și degetele și nomu și iscăli, viindu lumina ă carte măririi sale lui Vodă la dumnalor: is; ca să facă cercetari pentru locul domnescu ce au fostu datu târgului Fălciului neamu strânsu cu toții și amu dat samă precumu amu apucat den bătrânii noștri semnele locului, câmpul den zilele mării sale Scărlat Vodă sau dat dumisale Ion Bogdan biv vel logofăt până în drumul Căraușilor și den drumul căraușilor spre răsărit să începi vatra târgului unde ia te și podul umblător a dumisale spatarului Manolachi Bogdan; și noi vatra târgului după cum am apucat și după semnele vechi amu măsurat și cu stânjănul den drumul căraușilor și până în malul Prutului; sau găsit o mie și optu stânjâni și din apa Prutului și până în gârla Cornii sau găsit optu sute noao zăci și patru fundul moșii vetrii Târgului stânjini, car'le să hotărâști cu dumnalui logofătului Rosăt din Pribești. Iar curmeziș parte din sus din hotărul dumisali Lazului ce o stăpânești dumnalui banului Costin Catargiul și pără în capul podului sau găsitu s'ânjâni o mii șepti sute cincizeci și patru, și piste apa Prutului din capul podului și până în fundul cotului la gârla lui Hristodor sau găsit stânjâni 338 sute și den gârla lui Hristodor în gios pân în capul Grindului Ruginosii la o salci vechi sau găsit stânjâni șesi sute patru, acestu locu lamu apucat di moșii noștri tot de noi stăpânit și până astăzi, iar den salcii în gios s(t)ăpânie un Plăcintă și un Lupașco așa știmu și mărturisimu că până acumu pi nimine stăpân nam apucat și pentru mai mari credința ne punemu și degetile și ne (punemu) și iscăliturili toți cine și cu nume'e lui.

1777 April 10

× Eu Costantin Ciudin bătrân × Eu Toma Aivazu × Eu Statii × Eu Vornicu Gheorghie Botezatu × Eu Angheluță podar b(ăt)ron × Eu Gorghie Huțcu × Eu Ionu Ciudin bătrânu × Eu Paul Gligoriță × Eu Costantin Ciotu × Eu Andronic Ciotu

× Eu Sandu Belivaci × Eu Petre Șahanu × Eu Tod. rașco × Eu Dumitrachi Bușilă bătrân × Eu Ionu boaru × Eu Ioniș Miha'achi × Eu Ilie Curmeiu × Eu Ilie Scurtu × Eu Ioniță Podar.

„și noi fiindu rânduți de dmlui paharnic Iancul i de dmlor visternic Gheorghie i ispravnicii de am cercetat (*cerciătu*) ac asta moșie iam chematu pi toți Fălciianii față și *margad* înpreon cu noi pân la sămnăle mai sus arătate, și văzând și noi ca mărtorisescu fără induiri am iscălitu și noi ca s(ă) criază.

1777 April 12

Toader Pomană căpitan, Angheluț, Gavril.

„După luminata poronca mării sale lui Vodă rân luind iar pe noi sus iscă iți mazi de au cercetat pricina de mai sus arătată și arătându ni cum că cu frica lui Dum-n zău au cercetat am iscălit și noi.

Iancul Grecianul pahn. Gheorgh'os V. vist. (g ecește) April 13.

CLXI. 1785 Mai 29 Iași. Crâșma de la capul podului îmblător pe Prut la Fălciu.

În A'lexandru Ioan Mavrocordat Voevoda bojiu milostiu gospodaru zemli Moldavscoi Credinșos boiarii domnii mele dum. Grigoraș Costache biv vel pah, i Iancul Grecianu biv vel pah. ispravnici de ținutul Fălciului sănătate. înștiințare dmv. ce neați trimes pentru pricina cărcimei ce vra săș facă dumneaei vorniceasa Marie Bogdăneasa, la capul podului ce are dumnea i în apa Prutului acolo la târgul Fălciul, n'au venit și celi scrise sau văzut, deci măcar că dumv. arătați precum târgoveții de Fălciu ar fi zicând că nici odată cărcimă acolo la capul podului nar fi avut dumneaei vorniceasa *dar fiind că pe locul domnesc ce nu este dat nimărui, volnic este aș face oricine ce vor pentru alișveris, pentraceia și dumneaei vorniceasa voln că să fie aș face cărcimă acolo. ca pe un loc ce este drept loc domnesc și nu dat nimărui, și dumv. să dați a înțalege târgoveți or că mai multă supărare să nui facă dumsale vornicesei, a nu o îngădui săș facă cărcimă. Aciasta scriem.*

1785 Mai 29

adresa : credinșoși boiarii domnii mele dmlui Grigoraș Costache biv vel pah, i Iancul Grecianul biv vel pah. ispravnici de ținutul Fălciului *Датне Задаріем.*

sau trecut la condică

— răspuns — prociit vel logofăt

Andrei condicar

CLXII. 1798 Febr 20 Iași. Podul îmblător pe Prut la Fălciu.

IACOV MITROPOLIT MOLDAVIEI

După jaloa ciau dat dmlui *vel voruic Vasile Costachi* cerșind judecată cu dmlui spatar D.mitrachi Bogdan pentru un pod îmblător pe apa Prutului, drept târgul Fălciului, a căria pod un mal adică cel despre răsărit ar fi de moșie dumisali, iar un mal a dumsale spatarului, și dmlui spătariul ar fi luând tot venitul acelu pod, păgubindul pe dmlui vornicul de partea dumsale. Prin domnească țidulă am fost rânduți ca să cercetăm aciașă pricină, și după dreptate să giud.căm și să hotărâm. Deci adunândune la sfânta Mitropolie, unde înfătoșinduse înaintea noastră amândoi părțile, și intrând în cer etarea pricinei. dumniaiui spatar Dumitrachi Bogdan, înpotriva jalobei și a cererei dumsale vornicului au arătat două anaforale de giudecățile ceau mal fost pentru podul acela, între părintele dumsale răposat vornic Manolachi Bogdan fiind spatar și între părin ele dmlui vornic Vasile răposat vornicul Lupul Costache, însă una din 1776

Martie 2, iscălită de veliții boiari de atunci, și întărită și cu iscălitura și pecete răposatului domn Grigore Alexandru Ghica Vvod și alta din 1777 Martie 17 iscălită de răposatul Mitropolit Gavril și iarăși de veliții boeri, prin care se arată că și atunci așămîne cerire au făcut răposatul vornicul Lupul părintele dumsale vornic Vasile, preum și dmlui acmu, ad că cerșind parte din venitul acelu pod, pentru că un mal ar fi al moșiei sale și după cercetările ce sau făcut, nu sau aflat că ar fi avut răposatul vornicul Lupul vreo dreptate la cererile sale, pentru că nici în scrisorile moșiei răposatului vornicului Lupului nu scrie vad de pod, nici acei ceau stăpănit mai înainte moșie parte de pod nau luat cum însuși nau tăgăduit, și osăbit că podul acela au fost domnescu mai înainte și intratăta somă de ani tot domnie lau stăpănit și nimine nau luau parte și mai ales că apele cele mari fiind domnești, acest pronomion cui au vrut domnie lau dăruit, și vadul nu lau deschis dumnului răposatul vornicul Manolachi Bogdan nici au făcut podul, ci au fostu domnescu de la împărțirea țării, iar pentru că au zis răposatul vornicul Lupul, că fiind malul de ceia parte al dumsale să nu ia vinit i se face strâmbătate. Acest răspunsu nau avut vreo țarie, căci nau putut la moșie aciasta să aibă mai mult pronomion, de cum au avut vânzătorii ce iau vîndut, nici acie nau putut să vîndă ce nau avut ei și așa sau hotărât ca săș stăpân ască răposatul vornicul Manolachi Bogdan cu tot venitul deplin podul amânduror ma'urilor, precum sau stăpănit din vac și pîn atunci, cum pre largu se cuprinde prin anaforalele acestea care anaforale măcar că dmlui vel vornic Vasile Costachi au vrut să le întâmpine cu alta mai din urmă anafora din 1785 Iuli 5 ce sau găsit trecută în condica divanului, prin care să arată gudecata ce au avut dmlui Neculai Roset biv vel logofăt, cu epitropia clironom lor răposatului vornic Manolachi Bogdan fiind răposatul vornicul Lupul pricina fiind că clironomii vornicului Bogdan au fost mutat podul acesta pentru care este și acum pricină, la alt loc unde de ceae parte era moșie Bubuiogii (care acum să stăpânește de banul Ghica de la țara românească) cerșind atunci dmlui logofăt parte din venitul podului fiind un mal al moșiei ce sau zis la care i sau și dat dreptate, adică cu aceasta vrînd dmlui vornicul Vasile acum a da să să înțeleagă că după cum sau dat atunci dreptate dumsale log Neculai; asemenea i sar căde și dumsale. Dar acias a nau putut săl agiute, căci de i sau dat ace dreptate dumsale logofăt Neculai pricina au fost că au fost mutat podul din vadul acel vechiu în dreptul altie moșii, iar în cât va sta podul în vadul acel vechiu după privilegiile ce au avut dintru început când au fost domnescu de nu sau anestecat alți la venitul lui, nici dmlui vornic Vasile acun nu poate a trage parte din venit. Drept aceae după cercetare ce sau făcut și acum de către giudecata pricinei aceștie sau dovedit vedeat că dmlui vel vornic Vasile Costachi nu are nici o dreptate la cerire dmsale, și asemenea am hotărât cum și prin anaforalele mai sus zise sau arătat dmsale spatar Dumitrachi Bogdan, se cuprinde, ca săș stăpânească dmlui podul cu tot venitul deplin a amânduror ma'urilor precum sau stăpănit și pană acum și mai mult să nu fie supărat de către dnlai vornic Vasile Costache.

1798 Febr 20

Necu'ai Roset logofăt, Roset logofăt, Manolachi Conachi vel vornic, T. Balș vornic, Ioan Canta vel logofăt, Mih. Luca spatar, Costandin Grecianu vel log., Alexandru Ianculea vel vornic, Teodor Balș vel vornic, Dimitrie.... spatar, sau trecut în condică, Matei Condcar

CLXIII. Proclamația pentru alipirea Bucovinei la Austria (acta Gligorcea).

Sfânti voastră egumen, molitfele vostre preuți, i dnmv. boeri, mazăli, rupt, i vornăcii i toți lăcutor sănătați; înștiințare facem către toți de obști, că diacum i înainte cu mila

și așutorul pre puternicului Dumnăzeu, această bucată de locu al Moldovii, pe undi sau pus hotar și semni împărătești pajuri este supt | stăpânire împărățiilor sale împărătească și crăiasă apostoliască *Mariia Tereziia*. și împărăție sa *Iozaf Sucundă* și de acum înrainte, or poroncă de la poarta otomăniască or de la divan nime să nu cueză a o asculta; ce toate poroncele vor veni de la | mărie sa ghineral baron *Splin*. și acele poronci ce vor veni de la mărie sa ghineral baron *Splin*, și a oamenilor mărie sale, acele cu toți să le ascultați | iar cine din norod, or ce fel de obraz va fii, și nu să va supuni la această înștiințare și poroncă va fi de mare primejdie.

Osăbit de aceasta să fie cu toți nădăjduiți și încredințați, că la toate vor fii suptu bună ocrotire și apărare spre bună odihnă și dreptate | lor cât și parte bisăriască vor fi cu toată cinstea și credința lor | și cetindu-se aceste pontură intra auzul tuturor să s liască la ușa bisaricii.

Sacrae Caesaris Regiae | apostolice. maj. Camerarius | actualis generalis Major—brigaderius et Confiniorum | Moldaviae Commendans, Generalis publicetur.

pocetea în ceară roșie

G-al Spleen, m. p.

„Di la Adam 7285 April ia în 28“.

„, Aprilie în 28.

iar cel di păblătueri an sântu 1776

Costant'n sin Dimitri Toit

Neculai Herescu spatâr

Gheorghe Sturza pah. staroste

CLXIV. 1791 April 5 Cernăuți, Amanetul Banilor pe pe Ceremuș pentru bani.

Z A P I S U L

Care mai g'os sânt iscălit denpreună cu soțul meu Annița fiica Tăutului ot Nepo-locăuți, âdeverim cu acest adevărat zăpisul n stru la mâna domnului Graf Iacov Logoteti, ot Cernăuți, precum să să știe că avându eu mari nevoe a trebuinții de o sumă de bani, mam rugat domnului Graf dea miau făcut bini cu 150 de galbini, adică una sută cinci zăci de galbini, de aur bani gata de astăzi până în zece ani de zăle cu dobânda lor den zece unsprezece pe tot anul, diar mai trece ceva vreme și peste zece ani tot acest fel de dobândă să criască pe capetea banilor până în voiu putea plăti, și pentru ca să nu aibă vreo îndoială, ce încredințat să fie pentru arătată sumă banilor iam pus amanet toată parti de moșie ot Bănilă de pe Ceremuș ce o am de zestre de pe soțul meu precum voiu plăti acești bani driaptă datorie cu mulțămîță și fără de nici o pricină, care parte de moșie totuși să află în stăpânire domnului Graf cu osăbiti contracte den anul 1785, spre mai bună încredințare niam iscălit poftindă și pe alie persoane să să iscăliasă martori, pr cum au luată toți banii aceștiit în mâinile noastre, împrumutați cu chip de rânduială de sus arătată, poftindu pe cinsita giudecătorie a ținutului zăpisul acesta să să puie la protocol, sau scris în Cernăuți anul 1791 April 5 Nov. calindar.

I. p, în ceară neagră

Panaite Stroescu i Nastasie

Nicolai baron de Herescu martur, D. Berdella mp.

Mihailaș Stroescu am fost față martur că a luat bani frății meu bani pe acest contract i zăpis.

Cu ză a dumisale zăp'sul acesta sau scris de mine și după cum arată zăpisul sau dat și banii toți la mâna dumisale Panaiot Stroescului și mam iscălit martur.

Pitar Andrei Dașchevici

Praesens Instrumentum apud Sao Regiam Provincialem Buccowinensem în libro Contract, Novo VIII pag. 273 ingrostatum est actum Czernowitzii die. 19-a Decembri 1796.

Tax. 36 x.
2129

Soluta Schaltz

Drag, ş mp. Praesens

CLXV. 1785 April 2 Iaşi. A. I. Mavrocordat acorda Episcopiei de Huşi anumite venituri de la negustorii din Huşi.

În Alexandru Ioan Mavrocordat, bojiu milostiu gospodaru zemli Moldavscoi.

Fiindu că prin jaloa ciau dat domnii meale târgoveţii din târgul Huşii, au arătat că svinşia | sa Kir Iacov Episcop di Huş, îi supără făr dreptate luindule de toată dughena câti | doi lei, şi apoi le mai ia şi câte alţi doi lei pentru că şădu în dughenă din dos cum | şi pentru dughenile cele dau cu chirie, încă le ia din zece lei unul, şi de la familiile sărace cari | nu au nici bărbăţi nici ficior, încă le ia câte doi lei; şi dejma din vin o ia cu vadră mai mare | de cât vadră cu care vând ei pila neguţitori, şi dejma den păpuşoi nu o ia toamna cându | să culegu păpuşoi ce o ia primăvara uscaţi gata, cum şi dejma din s'upi iarăşi nu o ea | la vreme după obicei, ce la vreme desetini, după ce numără stupii, apoi cât i să | vin să ia d jma, îi *herează* şi îi lasă la acel cu stupii până în primăvară şi apoi | îi ia. Deci pentru aceste strâmbătăţi cerându jăluitorii dreptate de la domnia me | ca să fie puşi la cale să nu fie asupriţi peste dreptate, prin domneasca noastră ţidulă | iam rânduit la ai noştri cinstiţi credincioşi dumnealoru veliţi boeri ai divanului domniei mele | ca să cerceteze cu amăruntul jaloa lor şi să îndrepteze, pentru toate ca să urmeze şi | la târgul Huşii asemenea după cum urmiază şi pe la alte târguri din ţara aciasa ci vor fi | asămine danii pi la mănăstiri pentru care dmlor veliţi boeri spre a săvâr | şi porunca domnii mele şi spre a îndestula întru tot pe jăluitori cât şi pe svinta Episcopie | iam întrebat ce le iaste cerere şi amândâ păşile cu un glas au cerut *ca să li să hotarască* cât să de pe an la Episcopie bezmănul locului de casăli şi dughenile ce au pe locul târgului şi dmlor veliţi boeri văzindu că cerere lor iaste cu cale pentru ca nici Episcopie să nu să pagubască de venitul locului nici târgoveţii bernici să nu să asuprească peste dreptate, şi mai vârtos că dare avaelului pentru loc nu să urmează la toate târgurile | ce sânt danii pe la mănăstiri, tot întrun chip pentru târgul acesta Huşii ci iaste datu danie la | Episcopie, foarte cu amăruntul au cercetat şi au luat sama, şi după cum au socotit a fi cu | dreptate să de pe an la Episcopie venitul locului a driaptă vatra târgului Huşii ce să va afla | după cercetare şi hotărătura în semne şi în stânjâni ce va faci dumlor spatar Costandin Grecianul şi | pah. Grigoraş Costachi după carte domniei mele ce li sau scris să arată în gios, adică din suma | chiriei a fişticării dugheni să de s'ăpănul dugheni la Episcopie pe tot anul bezmenul locului din | zăci bani unul, cum să de tot gospodariul ce va fi şăzătoriu, pe hotărâta vatră a târgului să de numai câte un leu, după cum dau şi la Iaşi acei ce au casă pe locul mănăstirii sfântului Spiridon | iar de căşmile ce să vor alege de rânduiţi hotarnici pe driaptă vatra târgului de vreme ciau arătat | târgoveţii că atâta iaste ch'vernisa lor sau iscăit să nu de nimică şi pentru banii bezmănului di locul dughenilor şi a gospodariilor iarăş să nu fie siliţi, de cătră Episcopie făr de voia lor | ca să lucreză, ci să de banii după cum sau arătat mai sus, iar femeile sărace care nu vor ave bărbăţi | nici feciori nu vor da nimică, după cum şi dicheul Episcopiei sau priimit. Şi dejma din vin | să o de cuv adra ce vor vinde la neguţitori, şi Episcopia să o ducă unde va vre, iar nu

târgoveții | stupii săi numere la vreme și de nu vor fi într-o prisacă cincizăci va lua Episcopie, | câte o păra de stup iar de vor fi cincizăci să ia un stup de semințe, iar nu de bătut, și intra | cia toamnă sal rădici din prisacă. Dejma din păpușoi cându să vor începe a să culegi | | păpușoale să aibă a tremite Episcopi să măsoare cu prăjina fiești care ogor, fiind faț omul cel cu ogorul și din zeci prăjini va lua una după obicei și câte prăjini | să vor veni să le ia într-un capăt și iarăș Episcopia săi culeagă, și săi rădine dipe ogoru | cum și pentru imașurile ce vor fi pe vatra târgului, iarăș nenică să nu de la Episcopie bezmăn | Aciasta fiindu hotărâre dumilorsale veliților boeri, care cercetândușă și de cătră însuși dom | nia me sau aflat că iaste cu cale și cu dreptate, pentru aceia dar și domnie me asemine | hotărâm ca să s urmeză pre deplin cu dare avaeului cei ce vor fi pe dreapta vatra târgului | după cum să arată mai sus prin carte aciasta. Iar cei ce vor fi șazător pe moșiile Episcopiei, care sânt afară din vatra târgului vor da venitul moșii după obicei și | după ponturile ce sunt în v'isterie cu pecete gospod. dar dejma d n vin, din stupi și din | păpușoi vor da ca și târgoveții ce vor fi pe vatra târgului. Drept aceia sau dat aciastă | carte a domniei mele la mâna târgoveților din Huș. Aciasta poroncim.

✠ А҃ПЕ АП. В.

pecete m'că în tuș roș

precit vel logofăt

„sau trecut la condica d'vanului

Іω Andrei biv izbaș condicar

CLXVI. 1792 Iulie 25 Iași. A. C. Muruz Vodă înoeste privilegiile Episcopiei de Huși de a încasa unele venituri de la târgoveții din Huși.

Cu mila lui Dumnezeu Іω Alexandru Costandin Muruz Voezod domnul țării Moldaviei.

După multă pără și giudecată ce au tras târgoveții de Huș ce sânt șezători cu casele și dughenile lor pe vatra târgului Hușii cu vechilii Episcopii Hușului pentru statornicia și buna așezarea lor pentru care osebit de alte a lor multe și necontenite jalobe ce au dat mai înainte anume prin deosebită jalobă ce au dat domniile mele sau rugat să fie puși la cale cu statornica așăzare fără de păgubire sfintii Episcopii. După a că | rora jalbă domnie me precum la altele, bine voind cu deosăb'tă a noastră domnească râvnă, a le pune la bună cale și orânduială, asăminea pe acești târgoveți ce de multă vreme să văd nemulțămii la cele ce pe te carte gospod ce avea ei să află, suferăți cu ceriri ostbite Domniia mia rânduindui | le dumialor veliții boeri ca să cercetezi și să ne înștiințezi, precum vor afla a fi cu cali de a să urma de cătră amândoa părțile, ca de acum înainte | să să pue la ce mai bună și temelnică rânduială și să rămăe mulțămite amândoa părți e. Ne înștiințază prin a dumilorsale anafora ca prin câte hrisoave gospod | are Episcopia Hușului care să hotărăște ca să să ia la târgoveț venit, fără numai să afiorăsești la Episcopie vatra târgului Huși. Dar târgoveții de Huș au arătat carti gospod de la domnia sa Alexandru Ioan Mavrocordat Vodă din 1785 April 2 prin care după ce de atunci cercetare, ce din poroncă | prin țidulă gospod, au fost rânduifi, ce din veliții boeri, sau hotărât ce venit au să de târgoveții la Episcopi pe fiește care au, cum prelargu arată aceiași carti în po | triva cări'a neputand divanul a face nici o schimbare au rămas hotărârea la domnia mea. Deci dar domniea mea am poroncit de sau scos de față la divan înainte | domniei mele și a tot sfatul, atât pe jăluitoarii târgoveți cât și pe vechilul Episcopiei, carile arătând ca în vremea aciasta Episcopia se află la proastă stare | supusă supt grēli datorii. din pricină ca ori în ce vreme să întâmpla trecere de agărlăcări, fiind pe acolo drumul cel mari, tot la Episcopie năvălesc și Episcopia

rădică toată greutate, și au cerut ca să se facă adă g'ri vinitului Episcopiei precum au și alți stăpânitori de loc pe care este târgu. Impotriva căriea | ceriri pe de altă parte și târgoveții au cerșut ușurari d'n ceia ce carte lor cuprînde. După ce dar cu amănuntul cercetari ce cu dep'înă luari aminte sau fă-ut de cătră însumi | domnia mea, hrisoavelor Episcopiei; cât și cărții gospod ce au târgoveții, cum și cererii ce au făcut amândoa părțile, precum sau socotit cu cali și cu dreptati | hotărăm prin acest hrisov al domniei mele, ca târgoveții din târgul Hușii să aibă da nestrămutat pe tot anul acest venit la Episcopia Hușului. Adică pentru tot venitul | și rachiul ce vor vinde în crăciune târgoveții creștîni, *jidovi*, și alții, măcar că prin cartea gospod ce au ei li se hotărăște să nu de nimca.

Dar socotindusă că și Episcopia | trebuie a fi împărțită dintracest câștig ce fac târgoveții. Hotărăm să aibă a plăti la Episcopie câte doi bani de toată vatra de vin ce vinde în crăciuni, asămenea | și câte un ban de toată oca de rachiu cum și pentru vânzarea dohotului sau hotărât să fie numai a Episcopiei. Așijdere din soma banilor chiriei a fiște căriea | dugheană să aibă a da stăpânul dughenii la Episcopii pe tot anul bezmănul locului d'n zăci bani unul, cum și de tot gospodarui ce va fi șezător în vatra târgului să de numai câte un leu | precum dau și la Galați c.i ce au case pe locul mănăstirei sfântului Spiridon, însă pentru bezmănul de loc din chiria dughenilor și a gospodarilor nici o dată să nu fie siliți de cătră | Episcopie fără de voia lor ca să lucrezi, ce să aibă a da banii precum sau arătat mai sus iar femeile sărace, cari nu vor avea bărbați nici feciori să nu de nimica. Cum și dejma din | vin să o de cu vatra ce vor vinde la neguțitori, și Episcopia să o ducă unde va voi, iar nu târgoveții. Stupii săi numere la vreme, și de nu vor fi la o prisacă 50 stupi | să ia Episcopia câte o para de stup, iar de vor fi 50 stupi să ia unul stup de sămințe iar nu de bătut și întrace toamnă săl rădice din prisacă. Dijma de | păpușoi când se vor începe a să cule i păpușoale, să aibă a trimite Episcopia să măsoare cu prăjina fieștecare ogor, fiindu față și omul cel cu ogorul, și din zăci prăjini | va lua una după obicei, și câte prăjini să vor veni să le ia întrun capăt, și iarăși Episcopia săși culeagă și săi rădice de pe ogor. Iar pentru vânzare cărnurilor, a peștelui a lumânărilor și a păsicii fiindu pentru hrana și indestularea a toată obștia, sau hotărât să fie slobod tuturor, deobște având fiește care neoprit fără a fi supuși | a da vreun venit la Episcopie, iară pentru clăci și altele ce au arătat că sunt supărați de cătră Episcopie de acum înainte întru nemică să nu fie supărați, cum la toate | acestea sau primitit acum înaintia domniei mele amândoa părțile. Drept aceia dar după ac'asta de mai sus aratăta rându ală și al noastră domniască | întărire poroncim întocmai să să urmeze, atât de cătră Episcopie cât și de cătră târgoveți, cărora li sau dat acest al nostru domnesc hrisov întărit cu al noa | stră domniască iscălitură și pecete. *Scrisusau hrisovul acesta la scaunul domniei mele în orașul Eșii întru cea dintâi domnie a noastră la Moldavia la anul dintâi.*

1792. Iulie 25.

Io Alexandru Costandin Moruz Voevod

pecetea domnească + ИО АЛЕКСАНДРЪ КОНСТАНТИН МОРЪЗЪ ВОЕВОДА. КЪ МНЛА
ЛШН ДЪМНЕЗЕШ ДОМН ЦЪРНИ МОЛДОВЕИ 1792.

N. Roset vel logofăt procitoh.

Neculai Hrisoverghi vtori log. procitelnomu,
în dos ; sau trecut la condica divanului.

CLXVII. 1792 Aug. 1. Cernăuți. Decretul de noblețe a fraților I. și M. Ghițescu din Nepolocăuți (Bucovina).

De la Kesaro Kräescu *Kraisaletul* (Königlichen) Bucovinei să dă prin aciasta după decretul înaltei gubernii din zi 21 a lunii lui Iuli acestui an cu număr 21784 fraților Ion și Mihalachi Ghițescu de la Nepolocăuți, ficii lui Iordachi Ghițescu care de către înalta adunare de staturi a țării ca nobil sau cunoscut adevărat că pomeniți frați Ion și Mihalachi Ghițescu așa precum și tatăl lor la toate prileburile ca nobili (nobellen) să socotească și fiește ce om de aciasta să aibă a să ține.

Sau dat în târgul Cernăuților la zi 1 Aug. 1792.

Titel Craiz secretar

Obs. pe contrapagină e și textu' austriac.

pecete ceară roșie

CLXVIII. 1825 Sept 19 Nepolocăuți. Mărturie pentru familia nobilului M. von Ghițescu.

Mai jos iscălitul parohul a satului Nepolocăuț din svânta biserică a hramului a înălțării Domnului, dau aciastă mărturie dumisale nobelului boer Mihalachi fon Ghețăscul precum că este drept ficior născut și crescut în satul Nepolocăuț a dumisale boerului Iordachii fon Gh-țăscul, care pentru credință întăresc cu draptă iscălitură duhovnicescă puind spre mai mare încredințare și picete a svintei biserici a satului Nepolocăuț.

în Nepolocăuț la 19 Septemvri K. vechi anul 1825

I. p. Mihail Ciahovski m. r. Paroh

Obs. are întăritură nemțască din 825 Dec. 29 Cernăuți

scrisă copia pe timbru de 15 kreutzer

Obs. Aceste 2 acte ne-au fost încredințate de d. avocat P. Ghițescu din Iași. Iată o înrângătură a scoborâtorilor din Iordache Ghițescu:

1. Iordache von Ghițăscul
(Nepolocăuți)

2. Ion Ghițescu
ban
(Darabani)

Mihalachi Ghițescu
(în Basarabia)

3. (a) dra Talpă = (b) dra Vogoridis

4. Iordachi, Dumitru, Protira, Costachi

fată Toader, Mihai, Anica

Ștefan Ghițescu

= (a) Sacară = Iordachi Vărnăv

= dr. Radu

= Botez

(Fălțiceni)

5. Aneta

= (b) Lelescu Talpa

Ion, Aglaia

= Voișel

Olimpia
din Basarabia

Ion
= 2 femei

Petru, Matei, Evghenie
avocat, General

Eugenia
= Calciu

Aglaia, Tinca

Nicu, Ionel
inginer

6. Dumitru, Armanța fată

CLXIX. 1815 Oct. 4 Iași, Mezatul fereedelor jidovești din Iași.

Cătră cinstita vornicie de aprozi

Cinstita aghenție prin nota cătră acest departament al pricin'lor streine au făcut aratare că pricina de giudecată între sudeții austriecești Avraam sin Meir i Nahman Priles și Moisa Libert, pentru fereedele jidovești cerțândușă de cătră aghenții sau hotărât că arătatele fereede să să vânză prin mezat, și cu poftitoare cerire ca mezatul ce este început în pricina aciasta să să și săvârșască după rându'ala cuviincioasă, Departamentul face înștiințare cinstitei vornicii, că dacă nu mai este vreo pricină de cătră al-ăi asupra acelor fereede; să să pue în lucrare cu săvârșirea mezatului după rânduiala cuviincioasă.

1815 Octombre 4.

vel vornic

CLXX. 1820. Mart. 20. Popasurile în drum la Țarigrad și Brusa.

La mergere me la Țarigrad și Anadol 1830 Mart 20 peste Dunăre.

Întâi Ibrăila — Macin — Carasu — Pazargic — Kohluge — Enigiuma — Krumnu — Iambul — Garnubat — Kârkclise — Luleburgazu — Karâștiran — Ciorlu — Crâseluse — Cetalge — Cekmege — Enicekmege — Carnubat — Stanbol — Iuikiudar — Gartal — Pendek — Gherbjize — Ilnut — Eliki hanu — Tavla — Sabange — Adapazar — Hendek — Dișcebolu — Sintlibet — Gheive — Daraclu — Mudurnu — Naklaen — Eiștie — Enghiuri — Ciangaa — Cantabolu — Borlu — Safral — Cerkez — Hamalak — Paindir — Brusa — Cinislik — Kiuiucara — Musal,

Ilie Peiul sardar

CLXXI. 1827 Septembrie 20 Iași. Hrisovul lui Ioan Sandul Sturza Voevod, prin care se întemeiază târg la moșia Hârpășești a vist. D. Ghica.

În Ioan Sandul Sturza Voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldaviei.

Asupra aratării ce prin jălobă niau făcut al nostru cinstit și credincios boer dumnalui *Dimitrie Ghica vel vist.* că la moșia dumsale *Hârpășești* de la ținut Cârligăturii ar fi loc de bună îndămânare spre a să faci adunări de iarmaroace, fiind moșia nu cu dipărtare de sate înprejurati cu locuitori, și cu apropieri de târg, care adunări de iarmaroaci aduc o mare înlesniri la locuitori cătră alișveriş, domnia mea încredințându-ne de neapărată trebuință ce urmează spre înlesnirea și înmulțirea alișverşului, ca unui ce deapururi privim la obștescul folos, apoi socotind că la moșia arătată făcândușă adunări de iarmaroace nu să pricinueșt nici o sminteală sau zaticnire târgurilor ce sânt mai cu apropieri, luând aminte am socotit de toată cuvința cerere și rugămintă ce și dumnialui ca un patriot boier meritorisăști a i să împlini prin slobozire voe și slobozanie pentru iarmaroaci la moșia arătată, și dăr iată prin acest hrisov al domnii mele întărim cu însăși iscălitura și pecetea noastră, dăm toată voia și slobozenie a se face pe tot anul la moșia Hârpășeștii doăsprezece adunări de iarmaroace, adică 1-iu, de zioa sfintei cuvioasei Paraschivei, Octombrie 14, 2-le de zioa sfinți mai marilor vo. vozi Mihail și Gavril Noembrie 8, 3-lea de zioa sfânt Ierarh Nicolai Decembrie 6, 4-le de zioa sfântu Ioan Botezătorul Ghenar 6, 5-le de zioa Întâmpinării Domnului ci să zice Stratenie Fevr. 2, 6-le de zioa sfinții patruzăci de Mucenici Mart 9, 7-le duple Paști Joia a întâii săptămâni, 8-le de zioa sfinții Împărați Constantin și Elena, Maiu 21, 9-le de zioa Nașterii sf. Ioan Botezătorul ci să zice Sănzăeni, Iuni 24; 10-le de zioa sfinții

mučenici Chirica și Julita Iuli 15, 11-le de zioa Schimbării la față a Domnului adică Probașării, Aug. 6, și al 12-le de zioa Nașterii prea sfintei curatei fecioară născătoare de Dumnezeu ce să zice și Sântămăria mică Sept. 8 ; la cari adunări de iarmaroace volnici să fie oricine a merge și a *alijverisui* cu vite și cu orice altă vor fi având de vândut și de cumpărat fără a fi opriți despre nimene ; spre a avea însă și dumlui oareșicare folosință de la acești iarmaroaci înproiva locului ce ari să să calci cu vitele *iarmarocenilor*, în vreme când să vor face adunări nu mai puțin și pentru îmașul ce trebuie a da la vitele ce să vor aduna, îi facem domnie me miluire statornică venitul *mortasipiei* de la vitele ce să vor vinde la aceste adunări, cari venit îl va lua și dumlui în tocmai după hotărârea condicii din visterie din vechiu, cu pecete gospod, adecă câte doazăci și patru bani de toată vita mare, bou, vacă, cal și iapă ce să va vinde care bani îi va lua pe giurătare de la cumpărător și giurătare de la vânzător.

Drept aceia pe lângă celelalte folosințe ce le va avea și dumnealui de la acești iarmaroaci întocmai după cum să urmează și la alte moșii boerești, unde să fac adunări de iarmaroace, folosândușă și cu venitul acesta al mortasipiei, nu vor fi supărați locuitorii cu vreo alta cerire ; pentru urmare dar întocmai celor mai sus cuprinsă, sau și dat acest al nostru domnesc hrisov, poftind și pe luminații domni frații noștri, cari din pronția lui Dumnezeu în urma noastră să vor orândui oblăduitori pământului acestue, să întărească și să statornicească această cuprindere de privilegiu, pentru a domniilor sale purure laudă și fericiri. Sau scris la scaonul domniei meli în orașul Eșii întru cea dințaiu domnia noastră la Moldavia în anul al șasăle, la let 1827 Săptembre 20 zile.

Ioan Sandul Sturza Voevod

I. p. domnești

Baluș vel logofăt pročit

Visterie :

Copiia aceasta fiind scoasă întocmai di pi cel adevărat hrisov original, pentru aceia sau încredințat.

1827 Noembri 30

vel vist

sau trecut la condica visteriei de hrisoave

CLXXII. 1800 Ghendr 13 Iași. Urbariu pentru lucrul ce vor lucra șezătorii pe moșile altora.

Ponturile pentru lucrul ce sau socotit să lucreze cei ce șed pe moșile altora după hotărârea hrisovului.

1). 12 zile să lucreze fiște care sătean întrun an stăpânului moșii însă patru zile de primăvară patru zile de vară și patru zile de toamnă.

2). Fieștecare sătean să lucreze aceste 12 zile la rânduitele vremi la orice lucru ar ave trebuință stăpânului moșii, însă din răsăritul soarelui și până la apus cu odihna sa, ce vor căde cu dreptate, lucrând slujba de azi, ca când ar lucra și pentru însuș trebuința sa.

3). Fieștece om casar și holteiu în vrășă fără tată, cari vor fi de slujbă să lucrezi acesti 12 zile rânduite, iar fiicăul neînsurat ce va șade în casă cu tatăl lui, de va fi și de slujbă să nu să supere, fiindcă va lucra tatăl lui, iar cel neputincios și nevolnic să nu să supere cu slujba pentru nimeni.

4). Cel cari din pricină de boală, sau că ar fi dus aiure cu altă trebuință sau cu chirii, să aibă a da stăpânului moșii pe acele zile ce au fost să lucreze câte 20 bani noi pe zi, sau să de plată pe zi unui om ce ar lucra stăpânului moșii *cu hac* în locul celui ce nar lucra de vreo pricină arătată mai sus, ori după cum să va putea învoii.

6). Care din săteni vor vre să de bani la stăpânul moșii ca să nu lucrezi să nu aibă sătenii ace volnicia, iar stăpânul moșii de va vre să ia bani pentru lucru volnic va fi.

5). La moșie ce va fi șazător săteanul acolo să aibă a lucra fiește care acele rânduite 12 zile pe an, sau și la moșie ce va fi alături cale de trei de patru ciasuri iar del vor duce mai departe, cale de cinci de șasă ceasuri să i să socotiască pierzare zălei din cele 12 rânduite zile, iar cu podvozi și cu alte angarii să nu să supere.

3). Lucrând fiște ce om acele 12 zile pe an pe rânduiala arătată, să aibă a da toți și dejmă din toate după obicei de a zăce la stăpânul moșii, și nimene să nu cuteze ași rădica di pi țarină până nu va veni stăpânul moșii, sau omul său ca să ia dejmă, precum și stăpânul moșii să arate purtare de grija a mergi sau a trimete om la vremi, afară numai din grădinile cu legume ce vor fi numai de trebuința casei sale iar fiind de negușitorie să de bezmăn.

II). Satili ce vor fi pi margine țării hotarului Moldaviei, să lucreze pe giunăte, adică șasă zile, să lucrezi întrun an în trei vremi, cum și bani de a fi să dei pentru slujbă pe giunăta e să de, adică câte zăci bani, va da pe zi, iar dejmă va da fieștecine din toate pe obicei.

3). La satele răzășăști de să vor afla săteni fără de moșii, să nu să supere cu iucrul ca să de bani după cum sau hotărât mai sus pentru aceste 12 zile rânduite de lucru, dând și dejma obicinuită a zăce însă bani să dea câte un leu de casă, iar la satele ce vor fi la margine să dea câte treizeci bani de casă, și răzășii săși înpartă întocma pe câte părți de moșie vor ave fiștecare.

1). Vin numai stăpânul moșii să pui săl vânză pe moșia sa, cum și care să vor învoi cu stăpânul moșii, iar altul nimene să nu fie volnic a vinde, iar altfel de băutur nu vor fi popriți nici sătenii, așijderile și vînul stăpânului moșii după ce să va vinde, să aibă a vinde și sătenii, învoindusă cu stăpânul moșii.

11). De va fi trebuință de arat, câte pluguri vor eși în sat să are tot plugul pe zece pași și pasul să fie de șasă palme, iar de va fi arătura în țalină să are 8 pași și câți oameni vor fi părtași la acel plugu, arând pașii rânduiți să să scutească fieștecare de o zi din cele 12 zile; atât cel ce va ave un bou cât și cel ce va ave doi boi, sau și mai mulți, cum și cel ce va fi numai cu capul, dar care nu va fi părtaș la acel plug, va lucra acele rânduite zile la alti slujbe ce va vre stăpânul.

II). De va fi trebuință de prășit, să prășască fieștecine om pe zi o firtă adecă a patra parte din pogon.

II). De va fi trebuința de secerat va secera fice om pre zi trei clăi.

AI). De va fi trebuința de cosit fân să facă fiștecare om pre zi giunăte de falce.

GI). De va fi trebuința de adunat și de clădit să adune și să clădească fiește ce om pe zi giunăte de falce.

Aceste cinci (sprezece) ponturi ce sau hotărât cu nartu lucrândule fieștecare după hotărâre lui, să i să ție în samă cele 12 zăle rânduite pe an cum și la alt lucru lucrând fieștecare după cum sau arătat prin ponturi, iar să i să ție în samă, din rânduitele 12 zile ale anului, iar care din săteni vor face tocmală pentru lucru cu stăpânul moșii, după zapisul acel de tocmală să să urmeze.

Și așa la toate să se urmezi neștrămutat ferindusă atât stăpânii moșiilor a săli pe pe cel ce vor șide pe moșiile lor, piste cât să hotătăște prin ponturile ce să arată în hrșov, cât și cei ce vor șide ori pe a cui moșii să nu cuteză a lipsi pi stăpânul

moșii cât de puțin din cât sau hotărât, ce și o parte și alta să păzească întocma după cum să hotărâști.

1800 Ghenar 13

pecelea domnească cu exerga :

1600 КСТ АЛ. V П. К. К. 1799

procit vel logofăt

sa trecut la condică

Matei Condicar

în dos nota : „pontur. gospod ce au să lucrezi unui stăpân oamenii ce șăd pe moș'e“.

CLXX. 7268 Ghenar 1 (1760). Primul buget al Casei Sf. Spiridon din Iași (Acad. Rom. ms. 3259).

„Sama de veniturile mănstirii Sfântului Spiridon, pe anul trecut ce sau strâns prin mâna lui Anastasă lipcanul, începândusă de la leat 7268 Ghenar 1, până la leat 7269 Ghenar 1.

— 1642 lei 33 bani sau luat de la Ocnă pe 12 luni, în care și 59 lei 33 bani de la Măriile lor beizadele, pentru sare ce au rămas din anul acesta.

— 850 lei mortasipia Mării sale Doamnei după vânzare.

— 62 lei 60 bani d n mortasipia târgului Făinei, din 412 lei pol, bez 350 lei ce o luase egumeul mai înainte.

— 630 lei 88 bani sau luat de la lipțcani în anul trecut; însă 172 lei pol pe carăle ce au venit la Ghenar, și 458 lei 28 bani pe carăle ce au venit la Iulie.

— 84 lei 15 bani sau luat de pe postavul Jidovilor; însă 58 lei de la Lupul jidov, 10 lei de la Șmil, 12 lei 75 bani de la Șimon, 3 pol lei de la Gheorghe.

3269 lei 76 bani fac soma. Ce sau mai luat venituri pe 2 luni Ghenar și Februarie :

— 63 lei 66 bani de la ocnă pe luna lui Ghenar.

— 89 lei 111 bani pe Februarie tij de la Ocnă.

— 118 lei 96 bani de la Lipțcani pe Ghenar.

— 266 lei 80 bani de la amândoa mortasipiile pe doao luni Ghenarie și Februarie

538 lei 113 bani fac soma; iară peste tot la un an și 2 luni fac 3808 lei 69 bani.

Obs. In izvodul de che'tueli, ce urmează lstei veniturilor, se arată că s'au cheltuit prin mâna șatrului V. Cozma suma de 4358 lei, cheltuelile întrecând veniturile cu 549 lei și 81 bani!

Cheltuelile au fost așa repartizate : 3730 lei 15 bani facerea zidului, 110 lei cheltuiala hramului (12 Decembrie), 68 lei 105 bani hrisovul mănăstirii, 449 lei cu c'umașii.

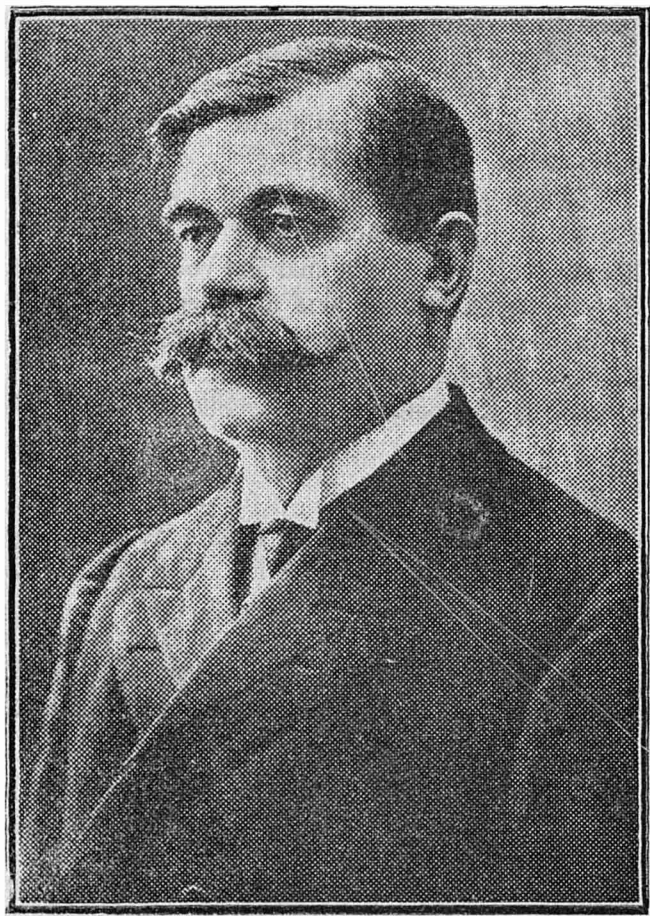
Bugetul îl verifică acești boeri : Vasile Rosei hatman, Vasile Razul hatman, D. Suțu, Cogălniceanu vel vistern'c, și Andronic postelnic. (Surete ms. XLVI, 71—75).

Documentele de la CLV — CLXXII, ne-au fost comunicate spre publicare de dl. Gh. Ghibănescu.

c). PERSOANE

Spîta neamului Bădărau

Nu e ușor a spune de începuturile unui neam de oameni, a unei familii, care pleacă din începuturi modeste, și din o tîcînită viață rurală, a izbutit să dea societății fruntași conducători pe terenul vieții politice, luptători încălziți în ideea Unirii, ca Constantin Bădărau, clucer, deputat în divanul adhoc al Moldavei, ca reprezentant al micilor proprietari din jud. Iași, și mai apoi *A. A. Bădărau* deputat, senator, primar al Iașilor și ministru de Justiție și apoi de Comunicație sub domnia Regelui Carol I.

A. A. Bădărau

Intru cît membrii familiei Bădărau îi găsim legați de o samă de case din Iași, cu începere de la C. Bădărau și apoi am avut doi oameni politici, din care singur A. A. Bădărau a ocupat locul întâi pe arena vieții publice a Iașilor, ne vom strădănu-i în

cele ce urmează a lega istoricește începuturile acestei *modeste*, dar *străvechi* familii, servindu-ne acolo, unde actele ne lipsesc, de rostul apelativ al *rădăcinei* cuvântului, căci acolo unde nu vorbește istoria vorbește limba, numai să știm să tălmăcim rostul ei.

§ 2. *Etimologia cuvântului Bădărău*. Dacă istoricește acum încercăm pentru întâiași dată să străbatem în vechimea actelor istorice, ce vorbește de neamul *Bădărăilor* pe terenul etimologiei însă cuvântul *Bădărău* a avut parte de multe tălmăciri și etimologii.

Laurian și Massim în al lor Dicționar (1872) dau această explicare: *bădăran*, aplicat la persoane: nepilit, necioplit, grosolan; *bădăran boerit* = homo novus, parvenitul

Costănescu zice: *bădăran* = grosolan, îngâmfat prost, care între ai săi trece de persoană cu merite, care însă sub maniere ridicole afectează pe nobilul, pe avutul, pe omul de spirit, *maroufle*; boer de țară prost, îngâmfat și mândru, *hobereau*.

Poenariu Aron traduce pe *roturier* prin mojić, grosolan, *bădăran*.

Anton Pann în Povestea Vorbei III, 199 zice:

De unde știe ciobanul
mojićul și *bădăranul*
Ce fel să te primească
Și ce fel să te cinstească

G. Barozzi (Limba română 89), compară pe *Bădăran* cu francezul *badaud*, și italianul *badare*. Această etimologie dată pe ghicite, zice Hăjdeu (Etim. magnum 2844) *nu e tocmai departe de adevăr*.

Cihac (II 477) leagă pe *bădăran* cu *bade* și pe de altă parte cu *bacus*, două cuvinte fără nici o legătură între ele, zice Hăjdeu, și ambele de o potrivă fără nici o legătură cu *bădăran*. Hăjdeu afirmă că în etimologia dată de Cihac (*bade* și *bacus* nu se explică tematicul *r*, dar ca senz logic nu trebuie să se piarză din vedere senzul esențial de o „*tiință care supără, umilește, insultă prin chipul ei de a se purta cu alții*).

Dus de această părere Hăjdeu apropie pe *Bădăran* de *ciocoiu* „cu singura deosebire că *ciocoiul* s'ar putea zice un *bădăran* orășenesc, adică mai cioplit, „*pe când bădăranul este un ciocoiu de la țară, însă mai neobrăzat*“.

Oprindu-se Hăjdeu a ne explica pe *Ciocoiu*, care nu e *ciolovecul* ruses: al lui Cihac (ЧЛОВѢК = homo), ci acei percepatori rurali, cari strângeau dările domnești:

(τῶν κοινωτικῶν ἑκείνοι ὅσοι μαζώνουν ἔα ἀπεντιχα τέλη)

ceux qui perçoivent les impôts des hospodars. Cuvente den bătrâni 1. 273 | „Dacă ciocoi erau mici funcționari administrativi de la oraș la țară, oare *bădăranii* să nu fi fost la rândul lor mici funcționari administrativi veniți de la țară la oraș?

Pe aceste considerente Hăjdeu afirmă că rolul *bădăranilor* trebuie să fie vechiu de tot, de prin evul de mijloc și mai vechiu ca al *ciocoiilor* „*de oarece nu i se dă urmă în documente, ci numai în studiul lingvistic*“.

Ceia ce afirmă *filologul* Hăjdeu, nu primește *istoricul* Hăjdeu, căci pe terenul documentelor aduce cel mai vechiu act, ce vorbește de *Bădărăii* de la Fălciu, din 1757, și anume *Costantin Bădărău*.

Trecând la etimologie, zice că *bădur-an* este egal cu forma *bădăr-ău*, amândouă sufixele dând un peiorativ. Forma *bădăran* e mai obișnuită în graiul comun, pe când forma *bădărău* s'a păstrat ca poreclă sau nume de familie, mai ales în Moldova. (idem coloana 2845); iar în alt loc (coloana 2222) zice: formele colaborate *bădăran* și *bădărău* sau *lungău* și *lungan*, ne arată că peiorativul *ău* este o diferențiere d'n augmentativul *an*, șoim—șoim-an; băiat—băiat-an porc—porcan, vultur—vultur-an; (coloana 1142).

An nu e latineșcul *an* ce a dat *ân*; romanus = român, ci slavul *an* alipit la nume

proprii, ca Văsan, Răducan, Radovan, Șerban, Holban, Curcan, Gânsan, Lipan, Aldan, Găltan, Dolofan, etc.

Tulpina cuvântului după Hăjdeu e *badar*, iar senzul e de mic slujbaş administrativ rural, boerit la oraș. Ca urmare se primblă prin Ducange și găsește în plin evul mediu citate de vechi *badellus* = *baderius*, un fel de aprod, apparitor, serviens, sergent.

În 1272 se citează *badellos* a civitate Lugdunensis.

În 1338 idem *badellos* seu *servientes*.

În 1312 *baderius* seu *maynerius*.

În 1308 *baderios* sive *mesagerius*, homines bonae famae ad custodiendo vineas, blado. *Badellus*, schimbat în *baderius*, a dat în apus *bedello* (it.) *bedel* (span.) *bedeau* (fr.) și e germanicul *petil* = *emisarius*, sau anglo-saxon *bydei* mesager, deci vechi german *buttil* azi *bütel*: *Baderia* era în evul mediu *districtum officium baderii*.

Am dat această lungă tălmăcire a tulpinei *badar*, pe care Hăjdeu o găsește pe terenul german al cancelariei medievale, dar uită să ne explice legătura istorică a faptelor, care îi scapă filologului Hăjdeu, ca în multe alte etimologii.

Sextil Pușcariu ne dă altă explicație: *bădăran* homme ou femme de manières rustiques (villageois) grossier, rustre, rustaud, butor, și maroufle, bădărau și bădăran ca în jidan (jidău), unguresc *badaro*, einer, der unverständlich, ungereint din *badarni* a vorbi fără rost; — bădăran — bădărănesc — a bădărăni, bădărănie, bădărănos, iată atâtea derivate din tulpina ungurească *badar*.

Cu etimologia dată de d. Pușcariu intrăm pe terenul realităților istorice. S'a zis unora din locuitorii români din părțile Ungurene: *badar*, ca și *hadar*, de unde *bădărau* și *Hădărau*. Am putea lărgi cercul acestei etimologii, dacă am alătura pe *badar* unguresc cu *badar* sârbesc: *badar*-dra-dro vorbă конь (cal), alacer, beghaft, vioiu, sprinten, care n'are echivalent în celelalte limbi slave.

Despre *Hădărăi* avem știri în documentele secl. XV-a, căci la 7005(1497). Ștefan Vodă întărește lui Toader Dumbravă și soției sale Mușai cumpărătura ce au făcut cu 200 zloți în satul *Hădărăești*, pe Bârlad, spre Canțirești, (azi Canțălărești zis și Podul Inalt de la Nechita *Hădărau*, de la Jnri *Hădărau* și de la Dobra *Hădărăoae*, feciori lui Dan *Hădărau*, nepoți lui Stan *Hădărau* (Ion Bogdan. Doc. lui Ștefan Vvd. II, 116, Uricar XVIII. 76, XXIII, 398).

Iată dar că Stan *Hădărau* tră'a pe la 1400, și de sigur dacă nu el, tatăl sau bunul său, trebuie să fi venit cu descălecătorii de prin părțile Maramureșului, unde a putut să capete porecla de *Hădărau*, pe ungurește *Hadar*.

Hadar pe ungurește însemnă bălbăit, plappern, Schwazzen, babiller. bavarder; din *hadar* avem hodorogă, hodorog, a hodorogi, ung. *hadaro*, l'homme qui parle vite.

§ 3 *Vechimea Neamului Bădărau*. Nu avem tot atât de vechi știri despre cel dintâi *Bădărau*, ca despre cel dintâi *Hădărau*. Ne suim însă către sfârșitul secl. XVI-a, și anume în actele Corlăteștilor de la Tutova.

În 1696 Oct. 21 (7207). Antioh Vodă Cantemir întărește printr'un mare uric scris pe piele de vițel lui Apostol Talpeș vornic de poartă mai multe cumpărături făcute de el de pe la răzeșii din satul Corlătești, între care și de la neamul *Bădărăilor*. Și azi este în Hotin, pe Ciuhur, satul *Hodrovău*, care în catagrafia veche din 1817 este scris *Hădărăuții*; și nu e o simplă întâmplare că pe aceeași vale a Ciuhurului să avem și pe *Hădărau* ca și pe *Bădărau*, două enigme din onomastica veche moldovenească.

Un zapis de la *Gheorghiuță* și de la sorsa *Nastasia*, feciorii *Neculii* lui *Bădărau* din Corlătești, strănepoți *Simei Flămândului* cum au vândut a lor ocină din Corlătești,

dela Tutova pe apa Horă ții partea despre răsărit ; ce au fost a moașai sale a *Țolincai Bădărăiasa*, din seliște, din țarină și din vad de moară și din tot venitul lui Apostol Talpeș dreptu 2 ughi". (Surete ms. VIII, 861).

Dacă pe la 1696 Gheorghiță și Nastasia erau oameni de cel puțin 30 ani, tatăl lor *Necula Bădărău* a trăit pe la anul 1630—1670, iar bunul lor Bădărău a trăit pe la 1600, iar Sima Flămândul și Țolinca Bădărăiasa au trăit pe la 1550—1600 în satul Corlătești pe Horăiața.

Iată dar o primă serie de generațiuni de Bădărăi.

1. Bădărău (cătră 1500)
= Țolinca
2. Sima Bădărău (Flămândul) 1550
3. Bădărău 1600
4. Necula Bădărău 1650
5. Gheorghiță Bădărău, Nastasia Bădărăiasa 1690, vând ocina din Corlătești lui Apostol Talpeș vornic de poartă

§ 4. *Bădărăii de la Fâlcu*. În ale mele Surete ms. IX, pg. 401—503 am copia în întregime și în regeste peste 200 acte ce vorbesc de neamul Bădărăilor de la Fâlcu

Cea mai veche amintire avem în 7171 (1663) când se vorbește de un *Gavril Bădărău* care ia în căsătorie pe Maria fata lui Pavel Mutul. Despre acest Gavril Bădărău avem o foarte interesantă scrisoare a lui Radu Racoviță logofăt din 7267 Dec. 8 (1758), în care spune următoarele : „Datam această scrisoare la mâna lui Costantin Brădărău, (sic) după cumu știu cau venit la tatămeu ¹⁾ *Bădărău*, tatăl acestuia mai sus arătat, și tatămeu știind a grăit frăținisău lui Mihai Vodă (Racoviță) de iau rădicat dajde și iau făcut tatămeu *Vatav*, și pentru aceasta am dat scrisoare la mână că de liar sta cineva cu pricină, eu să știu că auzindu pe tatămeu că aceștia să trag din semințenia lor dintru mazăli vechi ; aceasta, vleit 7267 Dec.8. Radu Racoviță logofăt (Surete IX, 493).

Dacă autorul însemnărilor genealogice pune 1663 pentru generația lui Pavel Mutul, tatăl Mariei Bădărăiasă, el n'a greșit căci *Gavril Bădărău*, ginerele lui Pavel Mutul a trăit ca vatav de mazili supt Mih. Vodă Racoviță 1704-1727, cum atestă marele logofăt Radu Racoviță în 1758, nepot de frate lui Vodă Mihai.

Cine era acest *Gavril Bădărău* ? De unde venia el ? Sigur că nu era de pe valea Sărății la Cârligați, Leoști, Cotroceni și Davidești, căci pe aici fiind moșiile Episcopiei de Huși, s'au scos de la domnie Carte de slobozie, pentru adus oameni străini, cum avem Cartea de slobozie a lui Gh. Duca Vodă din 1669 Feb. 26 (7177), pentru satul Cârligați.

„Io Duca Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei, datam cartea domniei mele părintelui și rugătorului nostru Ioan Episcopul de Huși și dregătorului și vatamanului său din Cârligați, ce iaste la ținutul Fâlcului, spreacea să aibă a chema oameni străini din țara Turcească, și din țara Muntenească și din țara Ungurească și din țara Leșască și din partea Căzăcească fie ce limbă va fi și vor veni de să vor așeza acolo la acest sat de la domnia mea or avea slobozii în doi ai și vor fi în pace de dajde, și de zloți și de lei și de taleri și de galbeni și de orți și de iliș și de sulgiu și de unt și de braniște și de alte dări și angherii de toate câte sântu pre alți m'șei în țara domnii mele (Surete ms. IX, 477).

1) Dumitrașco Racoviță hatmanul, frate cu Mihai Vodă Racoviță.

Dar pe lângă moșia Episcopiei, erau pe văile Sărătii, Cârligaților și Timirleniilor o pânză de sate răzeșești din vechi, de la acel Husul sau *Gânscă*, și fiul său *Leoa* cari și-au legat numele de *Huși* și de *Lecști*.

Ion Husul (Gânscă) a avut 2 fii pe *Leo* și *Petre*, In o spiță din 1790 (Surete ms. IX, 471) se dau acești urmași fraților *Leoa*, și *Petre Gânscă* :

- 1). Ion Husul (Gânscă).
 - 2). Leoa Husul, Petre Husul (Gânscă).
 - 3). Lazăr Gânscă.
 - 4). Ghervasie Gânscă.
 - 5). Lupul Gânscă.
 - 6). Hiloteia, Ghervasle, Mirăuț.
 - Gânscă Gânscă.
- 7). Sohiica Toader Gânscă.
 - 8). Pavăl Mutul ; Toader, Catrina, Ioana Maria.
 - 9). Catrina, Maria
 - = Gavril Bădărău.

După alte însemnări de spițe ale urmașilor din Vasile Focșa se arată că Maria soția lui Gavril Bădărău, era fata Anei, născută Focșa, nepoata lui Țmboi Focșa, străne-poată lui V. Focșa (Surete ms. IX. 465).

Unind arătările acestor 2 spițe ar reeși această încrângătură a lui Gavril Bădărău cu răzeșii din Leoști, ziși și Cârligați.

- 6). Ghervasie Gânscă.
 - 7). Sohiica Toader Gânscă.
 - = Andrei Coman.
- 8). Pavăl Mutul Coman. Nastasia.
 - = Ana C. Focșa.
- 9). Catrina Maria.
 - = Toader Joimir = Gavril Bădărău.

Iar pentru a întregi și mai mult vechile legături cu răzeșii de pe Sărata dăm toate spițele de vechi răzeși, premergători lui Gavril Bădărău.

- 7). Sohiica Ghervasă Gânscă = Andrei Coman, fecior Drăgușei lui Coman, ne-
 - pot lui Stan Polova din bătrânii Șchiopenilor
 - (Ferești).

- 8). Pavăl Coman zis și = Ana fata lui C. Focșa,
Mutul. nepoata lui Țimboi Focșa,
| strănepoata lui Vasile Focșa.

- 9). Catrina Maria
= Toader Joimir = Gavril Bădărașu.

Nu putem preciza, dar bănuim că acest Gavril Bădărașu a trebuit să stea în deaproape legături cu neamul lui Gheorghiță Bădărașu din Corlătești la Tutova, mai ales că vânzânduși ocina lui către Apostol Talpeș, în 1696, unul din feciorii săi *Gavril Bădărașu* să se fi dus să se însoare cu Maria Coman din Cârligați, aceasta în pragul secol XVIII; sau altfel.

5. *Urmașii lui Gavril Bădărașu*. Actele Bădărăilor de la Fălciu vorbesc pe larg de toți urmașii lui Gavril Bădărașu și în special de Costantin Bădărașu, care capătă carte de mazil în 1765 April 21 (Surete ms. IX. 463) de la Grigore Alex. Ghica Vodă; „Io Grigorie Alex. Ghica Vvda, b. m. g. z. M. facem știre printraciastă carte a domniei mele, de vreme ce prin cercetare ce sau făcut de către dumnealor veliți boeri, ce au fost rânduiți de domnie me, pentru alegerea mazililor Costantin Bădărașu ot Fălciu sau aflat că este neam de mazil și după dovezi ce au arătat căzânduise a fi la rânduiala sa, sa așezat cu dajde la catastivul mazililor și pentru întărirea neamului său; sau dat această carte a domniei mele spre încredințare. aciasta înștiințăm”, 1765 April 21.

Maria Coman, răstrănepoata lui Stan Polova, aducea ca zestre bărbatului său pribeag 132 stânjeni moșie, din cei 3573 stânjeni câți cuprindea moș'a Făureștii (azi Schopeni), din care 1191 stânjeni era în partea bătrânului Stan Polova, 1191 stânjeni bătrânul Berehoi și 1191 stânjeni bătrânul Vasile Brumariu.

Maria lui Gavril Bădărașu a avut trei feciori.

- 10). Maria Pavel Coman Mutul = Gavr l Gh. Bădărașu.

- 11). Irina, Ion Bădărașu, Costandin Bădărașu.
= Bordea = x = Crețul.

- 12). Racoviță, Toderășco, Vasile Bădărașu Vasile, Andronachi, Catrina, Ioana, Tudora.
Vasile, Anița, Ioniță Bădărașu „ Vărnă, Solomon Preuteasa
Bontea, Ioana, sa.
Maria.

Costandin Bădărașu a sporit averea, căci pe lângă cei 44 stânjeni moștenire, a avea parte din zestrea mamei sale Maria, mai cumpără toată partea mătușei sale Catrina Joimărița, 132 st. în 7267 April 15, mai cumpără 44 stânjeni de la nepotul său Neculai sin Ion Bădărașu și 66 stânjeni de la verele sale Irina și Nastasia, fetele moșului său Ion Balmeș, (7265 Dec. 10).

C. Bădărașu a luat soție din neamul Crețului, aceasta înainte de 7265 Febr. 23, când Vodă Gr. Ghica dă carte la mâna lui Costantin Bădărașu, *cumnatulul său* Ioan Crețescul și lui Toader Gânscă, ruptaș de cășmară, un văr al doilea al său, să ia de a zecea de pe următoarele moșii; *Leoștii, Buzestii, Plotuneștii, Cloșcarii, Penița, (Șcheia). Bulboaca* unde a șăzut moșul lor Bumbăță, și *Dobrenii*, din gara Lăpușnei, moșii ce le au de pe moșii lor *Leva și Petru*, feciorii Husului [Surete ms. IX 461].

— Din cei 2 frați: Vasile și Andronachi Bădărașu avem acești urmași.

- 11). Vasile C. Bădărașu. Andronachi C. Bădărașu.

- 12). Iordachi, Zaharia Costantin Bădărașu, Ioana.
Bădărașu, Bădărașu.

Din arătările verbale ale celor de la Fălciu, reese acești urmași ai lui C. Andronic Bădărău.

13. Costantin Bădărău.

Neculai	Alexandru	Cristina.
= Maria Jora	= x	= Gh. Cozmiță.

Panaite, Mihai și 3 fete; Teodor, Mihai și Costandin.

Teodor A. Bădărău a luat în căsătorie pe Maria Lupu, și e cunoscutul profesor și director al Liceului internat din Iași.

6). *Bădărăii de la Iași*. Cel mai vechiu ce-l dă spița Bădărăilor de la Iași este Pătrașco Bădărău, îngropat la biserica rădicată de el în satul Tabăra lângă Bădărăi, pe care l-a descălecat dânsul cătră 1750, și pe a cărui cruce mormântală cetim această inscripție. „Aice suptu aciastă | sfântă Cru | ce odihne | ști robul lui | Dumnezeu | Pătrașcu | Bădărău și | sau sărârșit | u la luna lui | leat.... 7285.

Se vede că crucea a fost scrisă, trăind încă bătrânul Pătrașco, acum călugăr't supt numele de Paisie, și că murînd, săpătorul nu a mai scris luna și ziua, ci a lăsat loc gol. (Surete ms. IX, 473).

Spița ne mai spune că acest Pătrașcu Bădărău a mai avut un frate, pe Grigore Bădărău, care stăpânia 12 stânjeni moșie din Chilia, la Hotin, și pe Nastasia căsătorită cu Nistor Scorpan tot în Chilia, unde stăpânia tot 12 stânjeni moșie.

Toți acești 36 stânjeni moșie în Julești, de peste Prut de pe zestrea, ce luase tatăl lor, un Bădărău, a cărui nume nu ni-l arată spița, dar că acest prim Bădărău a ținut în căsătorie pe Stefănia, fata lui Grigore Tulbure (Surete ms. IX, 522).

Încă din 1654 Sept. 12 (7163), Grigore Tulbure cu nepoții săi Bahrinești, cumpără cu 40 taleri în Giulești părțile Irimiei, fecior Nechitei, rudele fiind întrebate și n'au vroit să cumpere (Surete ms. III, 454).

În 1667 April 8 (7175) se face hotarnica Giuleștilor și se găsește la Prut că moșia merge din poarta Fedeștilor pe din gios până în pădurea din sus despre Căhănești; toată fața Giuleștilor pe Prut era de 33 odgoane, din care răzeșii aveau 17 odgoane și 18 1/2 stânjeni (Surete ms. III, 455).

În 1722 April 18 (7230) este o nouă hotarnică a Luganilor, în care Bahrineștii, veri cu Pătrașco Bădărău, își aleg părțile lor din lugani astfel;

2 odgoane 25 stâng. 2 palme la apa Prutului.

2 „ 6 „ 5 „ la câmpul țarinei (mijloc).

1 „ 29 1/2 „ — fundul moșiei, drumul Furilor (Surete ms, III, 455).

Azi sântem în măsură de a spune mai multe de acest Pătrașcu Bădărău, întemeetorul satului Bădărăi și tulpina întregului neam de Bădărăi de la Iași.

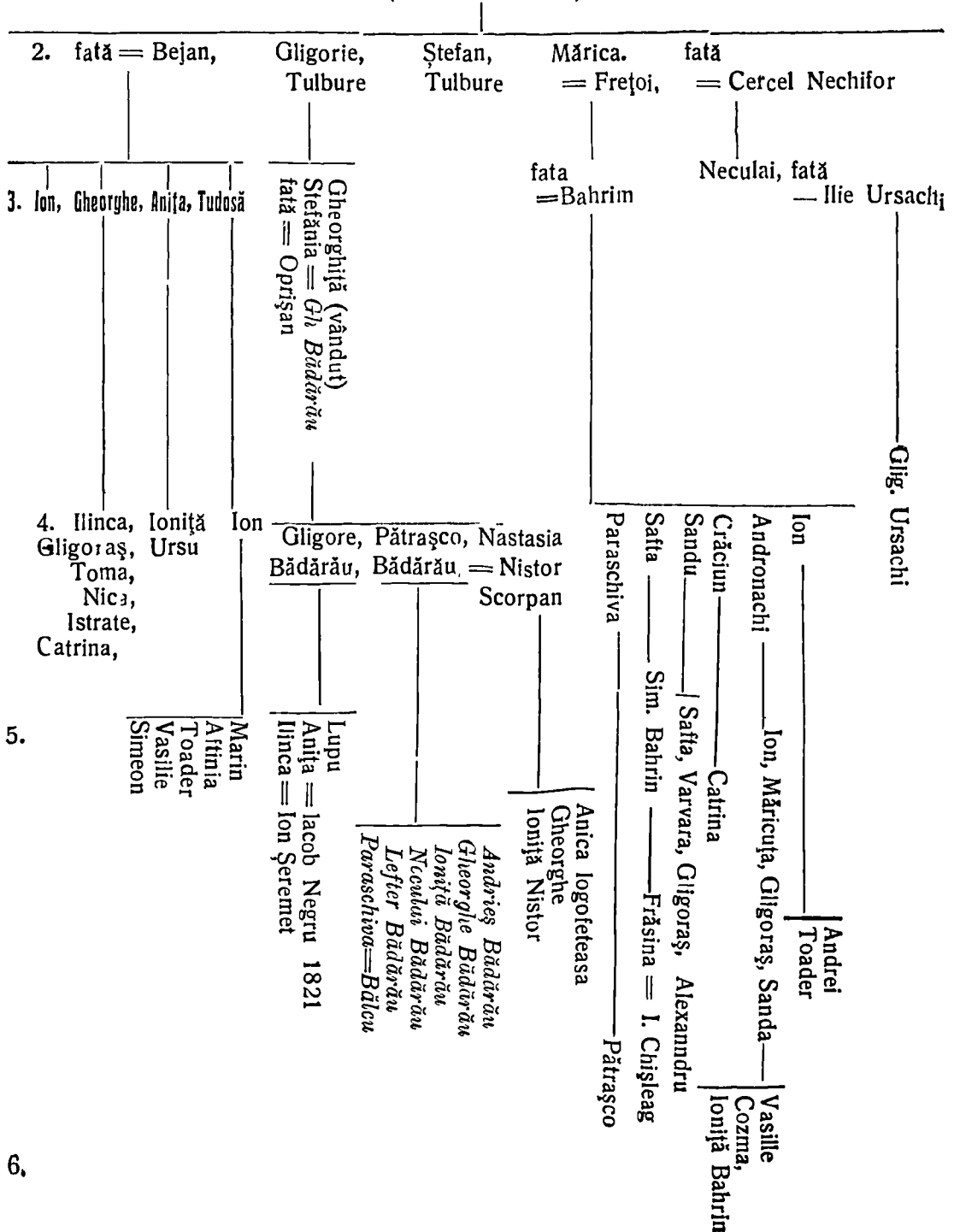
În actele moșiei Juleștii de peste Prut, ce aparțineau tot județului Iași (Surete ms. XLV. 165), găsim o spiță a neamului Tulbure, cum și a te acte de proprietate, ce vorbesc de înaintașii lui Pătrașco Bădărău căpitan.

Moșia Julești îmbla pe 4 bătrâni: Bejan (80 stânjeni), Bădărău 80 stânjeni | Bahrin (80 stânjeni) și Cercel (80 stânjeni). Cel dintâi stăpân în Julești — Tulbure bătrânul — a avut 5 feciori: Gligore Tulbure, Ștefan Tulbure, o fată măritată cu Bejan, Maria măritată cu Frețoi, și altă fată măritată cu Nechifor Cercel.

Cum Ștefan Tulbure nu ni e arătat cu urmași în spiță, înșamnă că el ori a murit, tânăr fără urmași, ori și-a vândut răzeșia, căci cei 320 stânjeni, cât era toată moșia Juleștilor, se impart numai pe 4 bătrâni, câte 80 stânjeni bătrânul. Bejan are 4 urmași :

Generația lui Pătrașco Bădărău, *mazil*, este a 4-a din spițe și cuprinde aceste nume, toți veri al doilea ca înrudire.

1. Tulbure bătrânul (între 1600—1650)

Cine să fie Gh. Bădărău, tatăl lui Pătrașco Bădărău ? Repet acelaș răspuns ca și la înaintașul lui Gavril Bădărău intrat în tulpina Bădărăilor de la Fălciu. Acel Gheorghe Bădărău este cel ce iese din Corlătești prin vânzare la 1690, care ori s'a căsătorit la Cârligați cu una din strănepoatele lui Leao și Petre Husul, ori a venit la Julești și a luat pe Stefănia lui Tulbure. Numai așa între 1690—1700 s'a putut răzleți neamul Bădărăilor din Tutova la Fălciu, și lași spre Hotin. Sau dacă filiațiunea aceasta este problematică trebuie să căutăm pe acest Gheorghe Bădărău între Bădărăii de la Hotin, din satul *Rusăni*, așezat pe apa Ciuhurului, pe linia de hotar între ținutul Hotinului și al Soroacăi.

7). *Bădărăii de la Hotin*. În catagrafia Hotinului pe anul 1820 (Surete ms. XL, 294), găsim în satul Ruseni 77 locuitori, din cari Bădărăi sunt aceștia : *Sava Bădărău, Ion Bădărău, Costachi Bădărău, Toader sin Ioniță Bădărău, Arhip Bădărău, Condurachi Bădărău, Ignat Bădărău, Savin Bădărău, și Ignat Bădărău* ; deci 9 Bădărăi în 1820 trăiau în satul Ruseni, occlul Ciuhurului, la Hotin !

În Catagrafia Basarabiei din 1817, publicate de Halipa (Trudi III, Surete ms XXXI, 508, la ocolul Ciuhurului se dă satul Rusenii cu 79 bărbați și 7 femei, stăpân era pitarul Teodoriu.

Deci Gheorghe Bădărău cel dintâi ce ni se dă în Julești ori a venit de la Corlătești din Tutova ori de la Ruseni din Hotin, spre a se căsători cu *Stefania*, fata lui Gligore Tulbure, unul din cei patru bătrâni din Julești. Tradiția Bădărăilor este căsveniți din Hotin, din satul Chilia, azi dispărut, ca și satul Juleștii, cel atestat de documentele secl XVIII-a, azi (Bisericanii și Balotina).

8). *Patrașco Bădărău*. Despre Pătrașco Bădărău mazil, avem știri în o jaloabă ce o face cătră domn vărul său al doilea Andronachi Bahrin, fiul lui Bahrin, ce venia cumnat de 2 vere primare lui Gh. Bădărău, amândoi fiind gineri, unul — Gh. Bădărău — lui Gligori Tulbure — Stefania ; altul fiind ginere a Măricăi lui Frețoi.

CLXXIII. Iată această jaloabă (Surete ms. XLV 165).

MILOSTIVE DOAMNE,

Jăluescu Mării tale pentru un Pătrașcu Bădărău *mazil*, ce șede cu șidere la Tabără în ținutul Eșului, pentru o parte de moșie Iuganii, ce am că mi-o îneacă, și-m mânâncă toată dejma moșiei, și nu-l destul că-mi mânâncă el și are un cumătru a lui anume Nicola Grecul, care sântu trei ai de când ține stupi pe moșie me, și nu va sămi dea venitul, precum iaste obiceiul, și mi îneacă tot venitul moșiei, văzându-mă că sânt un om bătrân și neputincios, și mă rog mării tale, milostive Doamne, să aibu dreptate precum a fi mila mării tale.

Robul mării tale, Andronachi Bahrin mazil.

Obs. În dosul jaloabii stă scris rezoluția ; Dmta vel logofete să iai sama și să îndreptezi, Oct. 25 dni 1753 (sic).

Iar marele logofăt Radu Racoviță scrie porunca : « Patrașco Bădărău din poronca Mării sale lui Vodă te sorocim să vii să stai la giudecata cu omul acesta, că de nui veni te vom aduce cu ciobote.

R. R. vel logofăt

u las let 7262 Oct. 27

Iar în 7262 Mai 25 (1754) Pătrașco Bădărău căpitanul capătă următoarea carte de volnicie de la Matei Ghica Vodă, (Surete ms. III, 459).

CLXXIV. « *La Matei Ghica Vvoda, cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei. datam carte domniei meale lui Patrașco căpitanul de Tabără, și frațitor săi să fie volnici cu*

cartea domnii mele a ține și a stăpâni moșia lui *Iuganii*, ce iaste pe Prut în ținutul Eșului care zisă că iaste driaptă a lui. *Așijdere și pentru podul ce îmblă preste Prut, cari lau făcut cu cheltuiala lor pentru treaba olacurilor împărătești și ale altor poronci*, de vreme ce numai malul dincoace de Prut iaste a lor, iar malul de ceilaltă parte iaste al stolnicesei lui Carpu, să aibă vo'nicie de la toți oamenii, cari vor treace în pod pentru trebile sale a lua brudină pre obicei; însă numai pe partea malului de dincoace iară pe malul de dincolo să ia stolniceasa lui Carpu, iară pentru oamenii atâta Turci cât și Moldoveni, cari vor merge în olac ori la ce vreme să aibă ai treace și pentru brudnă să nui supere pe unii ca aceia, numai de la oamenii drumeți sau alți, cari vor treace în pod, să aibă a le luare de pre la toți brudina pre obicei. Intraalt chip să nu fie; iară de vor avea cineva ceva a răspunde să vie față și aceasta poroncm.

u las let 7262 Mai 25
vel logofăt

Pecetea domnească în roș; cap de bou—pasere.

Cât despre moșia Giuleștii, în care a intrat ca răzăș prin insurătoare Gh. Bădărău mazilul, cu Stefania fata lui Grigorie Tulbure, iată ce zice spița Bădărăilor din Iași (Surete ms. IX, 522); „ginere lui Grigore Tulbure a fost tatăl lui Patrașco Bădărău cu zestre în moșie Giuleștii a patra parte,—Stefania iaste soția tatălui lui Patrașcu în Giulești cu moșie de 36 stânjani, care pe *trei* fii vin câte 12 stânjani, ce li sau împărțit în Chilia“.

9). *Giuleștii*. Despre această moșie Giuleștii, avem 2 știri de întinderea și împărțirea ei pe razeșii; una din 1765 Sept. 14 (Surete ms. XLV, 106); și alta din 1779 Maiu 4, rădicată de Vidrașco Canțir, vornic de poartă (Surete ms. XLV, 114).

„Măsura Giuleștilor — 30 odgoane și odgonul de 20 stânjani, și stânjenul de 8 palme domnești și sau venit așa:

— *Gligorașco Ursache* 10 odgoane, cumpărătura moșului său Lupul Căpitan de la Pavăl Mănescu;

— *Pătrașco Bădărău căpitan*, cu neamul său i sa venit 5 odgoane¹⁾

— *Gheorghe Andronic* cu neamul său i sau venit 5 odgoane.

— *Bahrin* cu neamul său i s'au venit 5 odgoane.

— Iar *Gligorașco Ursache* a mai avut 5 odgoane, și anume:

2 odgoane, 5 st. 2 palme cumpărătură de la Bahrinești.

— „ 5 st. 3 palme (nevânduși tij de la Bahrin

— „ 17 st. 6 palme (

1 „ 15 st. 5 palme cumpărați de la Ion Biciul.

3 „ 42 st. 16 palme, ceia ce fac:

3 odgoane 44 stânj. — sau mai drept:

5 odgoane, 4 stânjeni

1). După o însemnare (Surete ms. III. 455), partea lui Pătrașcu Bădărău căpitan era aceasta în Giulești;

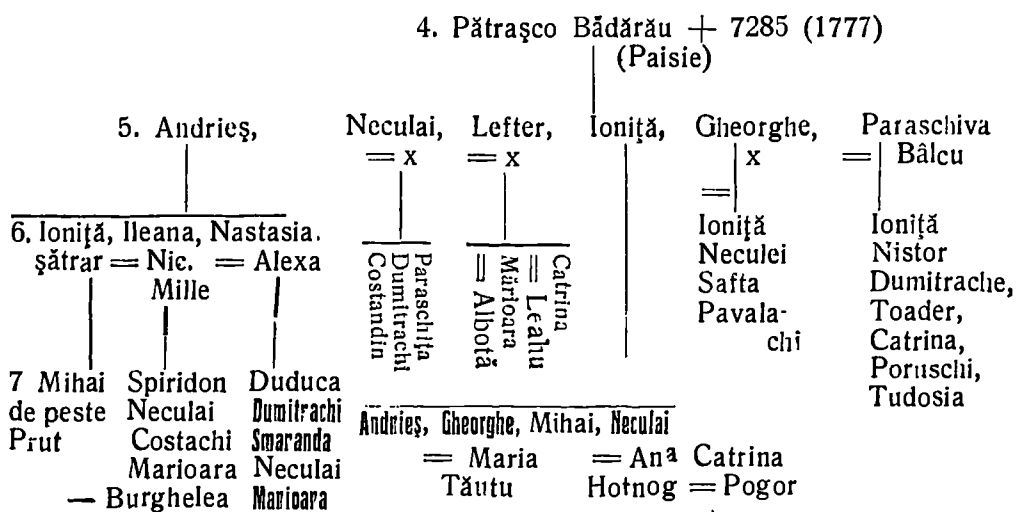
„Moșia Iuganii de pe apa Prutului în ținut Eșii, părțile ce sau ales de cătră razeșii săi Bahrini, după hotarnica Bahrineștilor din 7230 (1/22), căpitanului Pătrașco, care moșie îi iaste cumpărătură, și i sa măsurat fața despre apa Prutului și sau venit partea căpitanului Pătrașco 2 odgoane 25 stânjeni și 2 palme; iar la mijlocul moșiei i sau venit 2 odgoane, 6 st., 5 palme pe câmpul țarinii; și la fundul moșiei pe drumul *Furilor* i sa venit 1 odgon, 29 pol stânjeni“.

Obs. 30 odgoane a 20 stânjâni odgonul fac 600 stânjeni, curmezișul Giuleștilor. Cum însă cei 5 bătrâni a 80 stânjeni fiecare, fac 400 stânjeni, spița arată că în Giulești Mănescul singur avea 200 stânjeni. Toți acești 200 stânjâni ai Mănescului îi cumpără Gl. Ursachi, un văr al doilea a lui Pătrașco Bădărău.

După mărturia hotarnică a lui Vidrașco Canțir din 1779 Mai 4, se vede că la cercetarea hotărâlor din partea lui Pătrașco Bădărău au fost aceștia: „și socotindu-să o spița a lui Pătrașco Bădărău căpitan cu neamul său, Ioniță Bădărău, i Neculai Bădărău, Safta Bădărău i Ioniță sin Andrieș Bădărău nepot lui Pătrașco Bădărău, Ioniță sin Gheorghe nepot lui Pătrașco căpitan, i Gheorghe sin Nistor (Scorpan) i Ioniță Nistor nepot de soră lui Pătrașco, căpitan, i Lupul Bădărău, nepot tij de frate lui Pătrașco“.

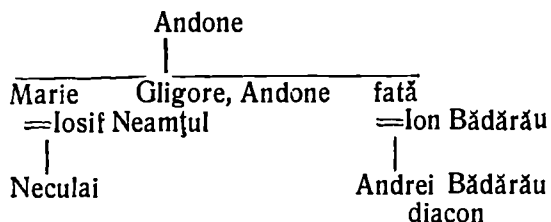
Iar mai jos hotarnicul atestă că Pătrașco Bădărău a scos pe partea lui de moșie din Giulești un zăpis din 7208 Dec. 5 (1699), prin care se vinde cu 37 pa-ale stânjenul în Giulești de cătră razeși. Cam din acel an, credem se găsește în Giulești Gheorghe Bădărău, taman după ce-și vânduse razeșia din Corlătești.

Patrașcu Bădărău s'a călugărit supt numele de Paisie și zidește biserica din satul Tabăra lângă Bădărăi, din vechi lugani, unde din cauza așezărilor vechi de ale celor 5 feciori ai săi, au dat naștere satulul Bădărăi de astăzi, format după 1760, prin înmulțirea urmașilor lui Pătrașcu Bădărău, după cum arată spița de neam pentru generațiunea a 6-a și a 7-a.

După o măsoariște din 1823 (Surete msIII 454), moșia luganii partea Bădărăești'lor avea 554 stânjeni întindere, din cari: 75 stânj. palmi moșia Neculai Bădărău, 75 st. 1 palmă moșia lui Nistor (Bâlcu), 85 stânj 3 palme, moșia lui Gh. Bădărău, 81 stj. 4 palme moșia lui Lefter Bădărău, 32 st. 6 palme moșia lui Ioniță Bădărău, 37 st. 5 palme Paraschiva Bădărău, măritată Bâlcu, și 165 stânjeni 4 palme moșia lui Andrieș Bădărău; „adică 554 stânjeni moșie facu soma totală din săliște.

Notă. Despre Bădărăii din spița 5 și 6 avem următoarele date documentare 1. *Andrieș Bădărău* și *Gheorghe Bădărău*, feciorii lui Ioniță Bădărău, capătă mărturie în 1816 Oct. 13 pentru grădinile de lângă casele lor, de la *Ion Bădărău*, *Nec. Bădărău*, *Pavăl Bădărău*, *Ștefan Bădărău* și C, Ciuru (Surete ms. III 449). Acest Andrei Bădărău nu este același persoană cu diiaconul Andrei Bădărău feciorul lui Andrei Bădărău ce are moșie în Săcueni și Țuțcani, aceasta în 7258, Iunie 27 (Acađ. Rom, CXL, 14; urete ms. XXVI, 792) și care are aceste înrudiri:

2. *Gh. Bădărău, căpitan*, se tocmește cu meșterii Matei Pricochi și Toma să i prifacă o fântână la Cucuteni, cu 50 lei aceasta în 1842 Iulie 15 (Surete ms. III 450).

3. *Ioniță Bădărău căpitan*, datorind lui Toma Cozma pah. 36 lei, i se ia de cătră un panțir o vacă cu vițel drept 21 lei și 15 lei bani; aceasta în 1798 Mai 30 (Surete ms. 450).

4) *Gh. și Mihail Bădărău, frați*: capătă scrisoare de ertare de dări de la spatar C. Sturza în 1823 April 12, unul—Gheorghe—acum venind de peste Prut, altul Mihai, acum însurându-se (Surete III 450) „fiind acum ai mei”.

5) *Nec. Bădărău, Ioniță Bădărău, și Filimon* căpitan dau scrisoare la 1814 Ghener 20 lui C. Ciurea. socrul lui Mihai Bădărău pentru 3 pol stânjeni moșie în Iugani (Surete ms. III 450).

6) În 1825 Mart 6 marele visternic Dum. Ghica scrie isprăvniciei de Iași că *Gh. Bădărău ot Bădărăi* și Mihai Tăutu ot Epureni, fiind rânduiți în slujbele vist. P. Sturza li sau ras dajdia din catastihul visteriei, rămânând ca să caute de slujbele dmsale visternicului” (Surete ms. III 452). Gh. Bădărău ține în căsătorie pe Mărioara fata lui C. Tăutu, soră cu Mih. Tăutu.

7. *Gheorghe Bădărău* ia zestre în 1814 Ghenar 12 (Surete ms. III 450): 4 boi mari, 4 vaci, 1 cal de călărie, 2 slugi și parte frățască de moșie în Iugani.

În 1775 Ghenar 10 *Ioniță Bădărău și Pătrașcu Bădărău*, sotnic, capătă carte de la Grigore A. Ghica Vodă să rădice de la Botoșani pe unul din Arăpești în judecata ce are cu Ioniță diacul jtnicerului Manolachi, pentru o bătae, și vornicul de Botoșani să cerceteze pricina, și cel ce va rămâne din judecată va plăti ciobotele zapciului ce a mers acolo în două rânduri (Surete ms. III 457).

9) În 1778 Mai 25 (Surete ms. III 458). *Ioniță Bădărău* căpitan e rânduit la menziful Tabăra și Vodă C. D. Muruz dă porunca la toți călărașii acelui menzil să-i de ascultare.

10) *Ioniță Bădărău și Lefter Bădărău*, cumpără cu protimisis 36 stânjeni din Fedești la mezat de la D. Ralèt vornic, după țaria zapisului vechiu din 1784 Dec. 30 iscălit de *Pătrașcu Bădărău, Ioniță Bădărău, Lefter Bădărău*, (Surete ms. III 460).

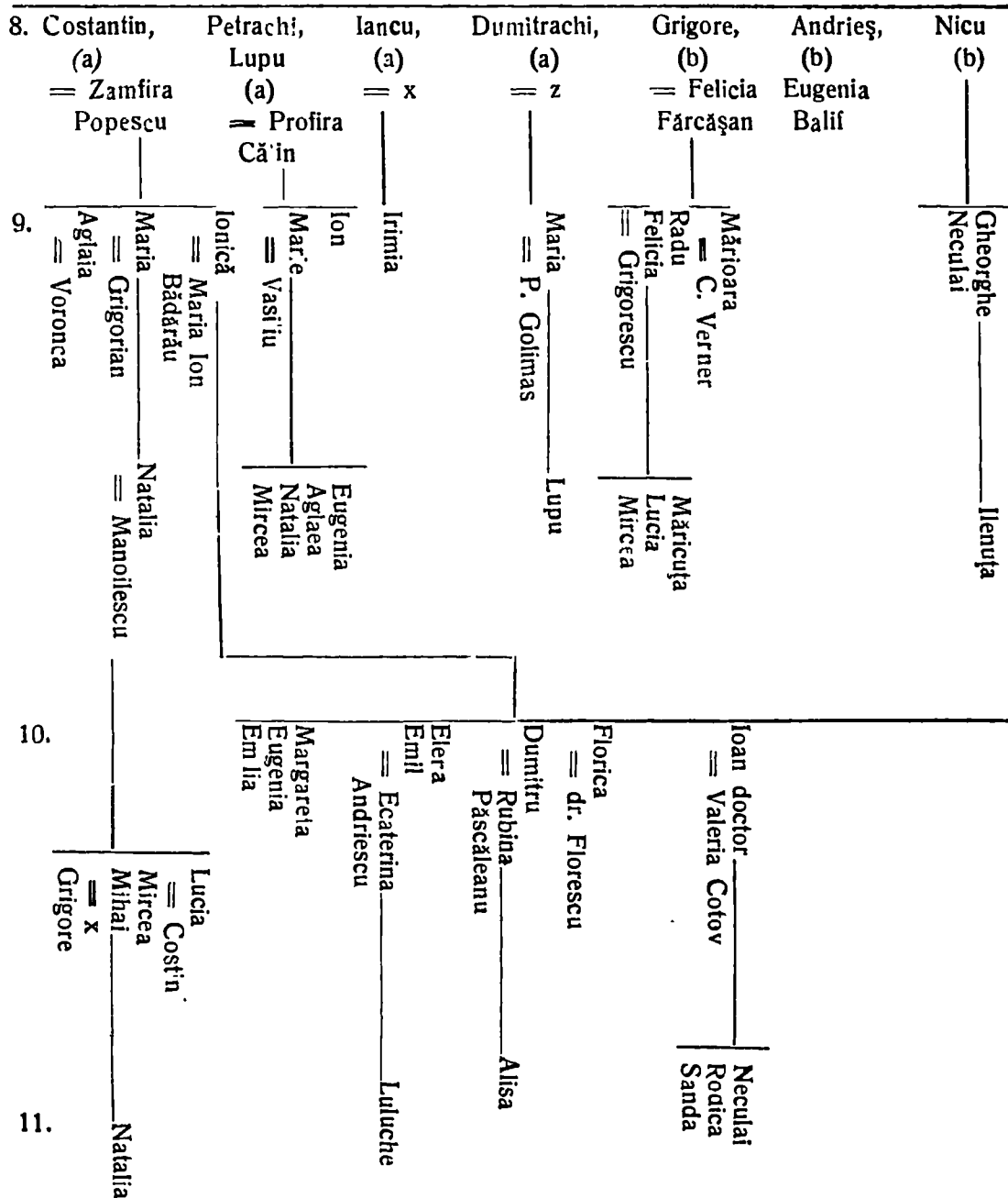
11) Cost. Oprea răzeș din Giulești vinde 2 stânjeni moșie în Giulești la Andrieș Bădărău sin Ioniță Bădărău, la Costachi sin Neculai Bădărău Ioniță sin Paraschiva Balculeasa, și Maria și Catrina fetele lui Lefter Bădărău câte 9 lei stânjenul (aceasta în 1814 Fev. 20 (Surete ms. III 461).

12. În 1818 April 23 (Surete ms. III 462) se arată că încă din 1813 August 2 Andrieș Bădărău și soția lui Mărioara făcuse schimb cu Ioniță Nistor, moșul lor, dând acestora 19 stânjeni în Giulești pentru alți 19 stânjeni în *Iuganii lui Bădărău*. Dar eșind rău schimbul, se învoesc să-l considere ca bun pe 2 ani, până ce-și vor căta pe calea judecății, căci cei 19 stânjeni din Giulești fusese zălogiți de Ioniță Bădărău la Toma Cozma; acesta i-a dat zestre vornicului Dim. Ralet, și acesta i-a fost vâodut sârdaru-lui Gh. Tiffecci bașa Leondari.

7. Neculiță Ion Bădăraș

(a) = Anica Hotnog

(b) = Maria Tăutu

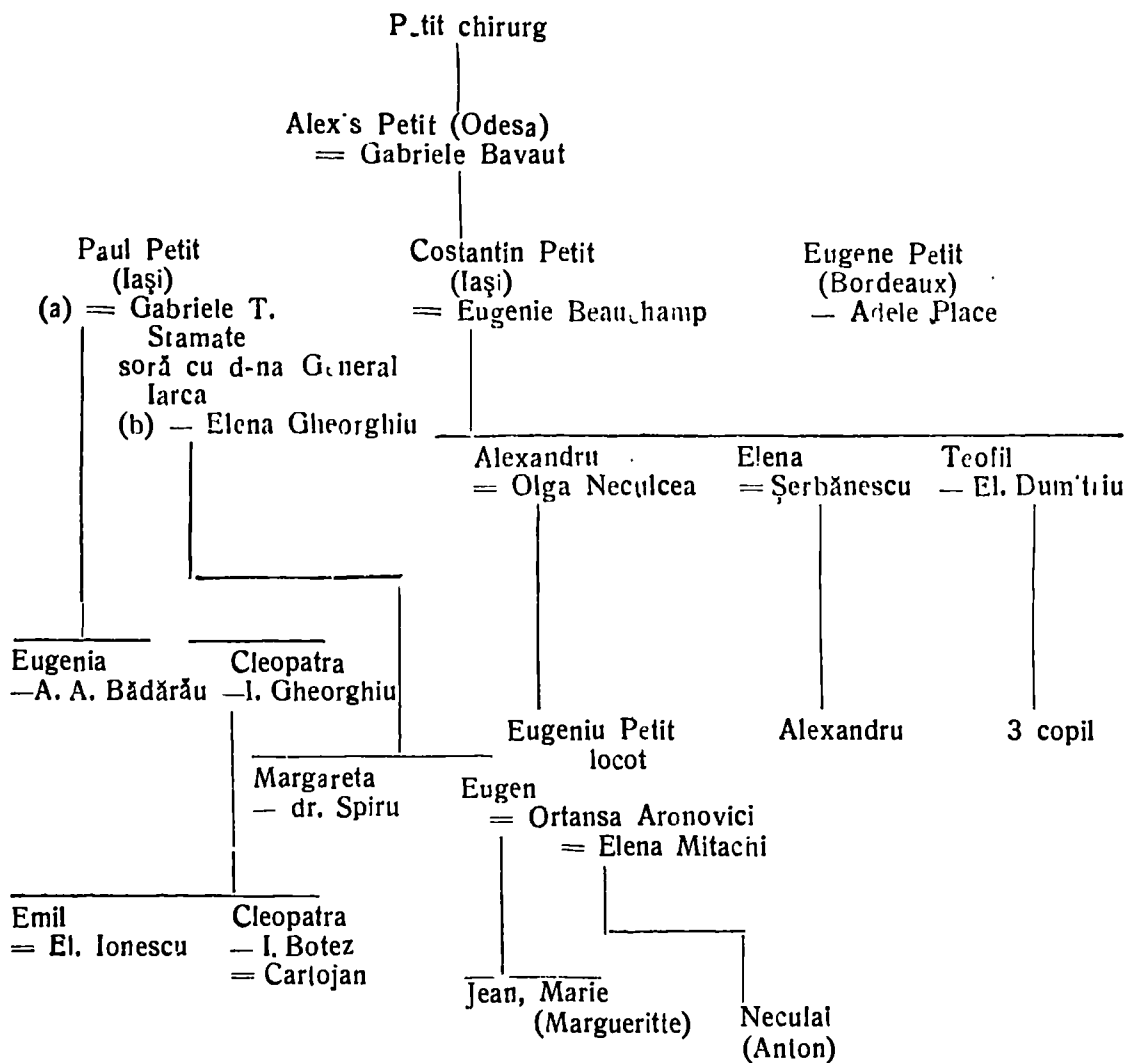

Obs. Aceste date le am după spița genealogică întocmită de Nicu Bădăraș în 1880 (Surete ms. IX 522), cum și după spița mai nouă întregită cu ultimele vlăstări de Andrei Bădăraș, în 1920 ; iar întregirile le am dat după arătările verbale ale amândurora.

Despre Bădărăii din aceste ultime generațiuni avem mai multe știri documentare, după actele familiei (Surete ms. III 474 seq.):

1). Intru cât d-na Eugenia A. A. Bădărău a fost născută Petit, cred că servim genealogiștilor, dând câteva știri genealogice despre înaintași d-nei Eugenia Bădărău. Arătările sunt date d. Eugen Petit, magistrat și după un caet scris în l. franceză de d. Paul Petit, un fel de memoriu de familie : Din cauza luptelor politice provocate de regimul legitimiștilor din Franța, contra Napoleonienilor s'a desșarat în Rusia și apoi în România primul Petit, chirurg supt Imperiu.

Iată scriu :

În 1823 avem notițe pe țidularul părților Bădărailor în Iugani, pe care apoi s'a format satul Bădăraii.

Moșia Iuganii — Bădăraii, cuprindea 25 odgoane la Prut, 21 odgoane în țarină, 18 la drumul Furilor, 21 odgoane la aria cap. Mihalache, 21 odgoane la prisăci, și 24 odgoane la movila Chirdanei pe muche.

Iar în țidular se arată : „cine ce are sa să știe la Iuganii lui Bădăraii :

75 stânjeni 1 palmă moșu Nec. Bădăraii.

75 „ 1 palmă moșu Nistor Ioniță (văr primar cu Bădăraii. N. A.).

86 „ 3 palme moșu Gh. Bădăraii.

81 „ 4 palme moșu Lefter Bădăraii.

32 „ 6 palme moșu Ioniță Bădăraii.

165 „ 9 palme moșu Andrieș Bădăraii.

Iar peste tot fac 554 stânjeni „ moșia față toată în siliște“.

Surete ms. III. 454).

În 1856 Sept. 15 Andrieș Bădăraii privilegiat e rânduit să privegheze arăturile și semănăturile din ocolul Turia, alcătuit din 11 sate, Glăvăneștii, Andrieșenii—Spirenii, Epurenii,—Broștenii—Găureni—Borșa—Roșcani—Căuești—Păuleni și Rădenii.

Între 1853 și 1858 privilegiatul Andrieș Bădăraii îndeplinește diferite servicii pentru privighere semănăturilor, îngrijirea sănătății, pesta bovină, prinderea fugarilor și punerea lor la lucru.

De la 11 sate puterea lui Andrei Bădăraii se întinde peste 16 sate ; Bădăraii, Tabăra, Buruenești, Bivolari, Solonețul, Zabolotenii-Fotei, Damachi, Trifești lui Păun, Roșcanii, Căueștii, Păuleni, Rădenii, Stângăcenii, Bălteni, Trifeștii vechi și Vladomira.

Pentru toate aceste servicii Andrei Bădăraii capătă atestate de la privighitorul de Turia—C. Troia sardar—cum și de la administratorul ținutului—C. Negruți—că s'a achitat cu cinste de slujbele sale, ca privigherea sămănăturilor de toamnă, stărpirea bolilor de vite, și mai ales la petrecerea oști or austriecești și rosienesci, repararea podurilor și drumurilor (Surete ms. III, 474).

— În divanul adhoc clucerul C. Bădăraii a fost alesul micilor proprietari din județul Iași, deși colegiul nu cuprindea de cât 14 alegători, din cari 9 au dat votul lui C. Bădăraii (D. A. Sturza Acta V, 371, 610). În vol VI-a al aceleiași lucrări se arată partea activă, ce a luat cu votul său clucerul C. Bădăraii la dif ritele legi depuse în adunare.

§. 11. *Casa Bădărăștii în Iași.* D ntre membrii familiei Bă. ăraii, au avut și au case în Iași numai 5 inși : *Constantin Bădăraii* fost deputat în divanul *ad hoc*, reprezentând proprietatea răzeșască. El a avut casele pe locul unde azi este fabrica *Olea* în Păcurari, spre rampa drumului de fier. După numele acestui prim Bădăraii, s'au dat numele de strada Bădăraii și stradela Bădăraii, în Păcurari.

Andrei Bădăraii, tatăl lui Alexandru Bădăraii, care a avut case pe strada Muzeilor No. 3, azi proprietate a d lui D. T. Andarachi.

Alexandru A. Bădăraii, fost ministru, care are casele de zestre pe Strada Păcurari No. 36, fermă în Păcurari și vi iarăș multe la Copou și V șan.

Andrei Bădăraii, care are 2 corpuri de case în stradela Armeană No. 9 și str. Armeană No. 3.

Ion Bădăraii, are case în strada Bărboiului No. 12.

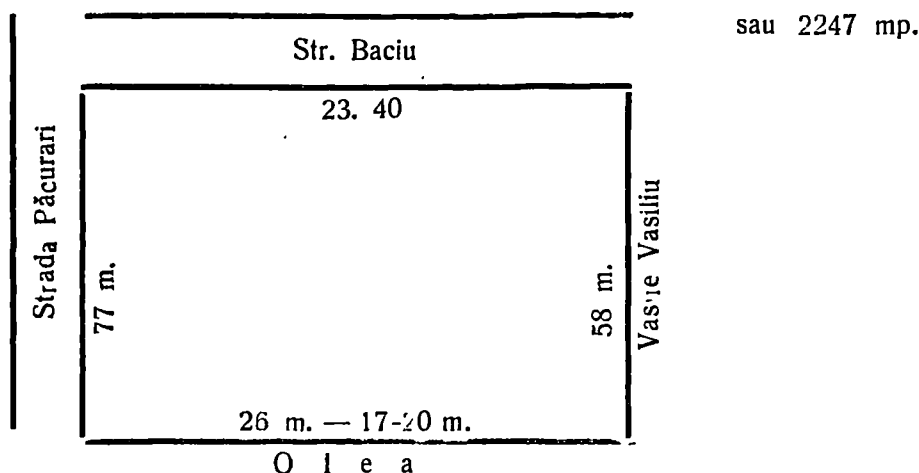
A. Casele lui Constantin Bădăraii. Fabrica *Olea* stă clădită pe un corp de 4 serii de proprietăți. Pentru toate aceste trupuri de case are un număr de 25 acte, d ntre care 4 privesc casele foaste a lui Vasile Ionescu, 12 acte, privesc casele Geist, 4 acte privesc locul Mariei Toma Stoian, și 5 acte privesc casele Ecaterinei și Sava Georgescu, care

în 1890 Iunie 27 au cumpărat cu 3000 lei casele Mariei Grigoreanu, născută Cost. Bădărău.

În actul de vindere—cumpărare se descriu astfel casele: „au trei odăi sus cu o sală și alte trei case vechi în ogradă, cu grădină și cu tot locul”. Iar ca megieși se dau: la *nord*, cișmeaua Păcurari la *răsărit*, Șoseaua Arcul, la *apus* Maria Ionescu, și la *sud* Franț Bajinschi.

Odată cu acest act se predau cumpărătoarei și mai multe acte vechi, în număr de 6, care azi lipsesc din pachet și anume: 1804 Mai 15, 1806 Noem. 30, 1843 Aug. 28, 1844 Iunie 22, 1844 Iunie 24 și 1845 Sept. 18, când Elena Popovici vinde lui Weigand și Geist casele sale (Foaia săească 1845 Nr. 40).

Locul avea aceste dimensiuni în 1911, Oct. 10:

Iată actul ce vorbește de C. Bădărău:

CLXXIII. 1876 August 22. Zamfira și C. Bădărău soți vînd fiicei lor Mariei Grigoreanu casele lor.

Actu de večnica wendzare

Subsemnații Zamfira Bădărău cu consemțămîntul mai jos a soțului meu Constantin Bădărău, cea întăi domicilată în Iassy și cel al II-a în județul Vasluiului, vindem de veci fiicei noastre Maria Grigorenu născută Bădărău, casele din dispărîrea întăi, strada Bădăreu, compusă din trei odăi sus cu o sală, și alte trei vechi, ograda cu grădina, și cu tot locul ce cuprind în îngrăditură megieșite cu șoseaua Spiridon și Baltă în preț de 200 Galbeni adică două-sute galbeni zîmți, care bani noi îi datorim fiicei noastre Maria Grigorenu, născută Bădăreu, dota ce trebuia se'i plătim la mariajul ei cu defunctul ei soț Ion Grigorianu, Aceste case dnei le va stăpăni ca proprietară de bună credință nesupărată de nime. Iar spre deplina tărie a acestui act subscriinduse seu transcris la Tribunalul de Iassy secțiune a III-a.

Făcut și dat în Iassy anul 1870 și șese August douăzeci și două zile.

Zamfira Bădăreu (născută Popovici).

Consimțim și noi la toate cele cuprinse în acest act, mulțămînduse cu dispozițiunile din el, și cel întăi dau tot o dată autorisația cerută de lege soției mele Zamfira Bădărău.

C. Bădărău.

M. Grigorian, (născută Bădărău).

C. No. 6881 din 24 Aug. 1876 se legalizază actul de vindere—cumpărare de Trib. Iași secțiia III-a.

B). *Casele Andrei Bădărașu*, din strada Armenească No. 3 și strada Armenească No. 9 posedă aceste acte:

CLXXIV. 7264. *August 20 (1756) Iași*. Marturia preotului Armesesc Sava despre casele lor părințești lângă Bărboi.

Adică eu preotul Sava, armenesc din Eșî fecior preotului Andrei mărturisăsc, cu această adevărată și încredințată scrisoare mea, la mâna copiilor mei ca să le rămâie diață după moartea mea precum să se știe că murindu tată meu din vro — 25 — de an, și avându și cinci fete mai mari, și doi fii și pe patru fete liau mărt tatătămeu cu dzește lor și apoi rămăind maicăme. Măricuța, preotia-ă săracă, cu o fată mai mare și cu fii mai mic, și cu altu frate al meu mai mic anume Hariton, și rămăindu casa părințască în sania maicii noastre, numai cu șapte zăci de lei părințăști și cu treidzeci de lei ai mei, agonisiți din munca mea, și cu acești bani, am grijit, eu pe tatătămeu, și am făcut casa, fiindu negata numai în amnar, și am purces în agonisită, și am făcut și pivnița de piatră fiind stricată, și am mutat și casa pe pivniță, care casă cu locul ei, iaste pe podul vechi în armenime, și eu fiind fecior mai mare am purtat eu de grije casei părințești, și am dat și biru, și apoi mam însurat întâi eu cu munca mea și miau datu și măicamea din odorele părințăști o păreche brățare de aur și 2 inele de aur și 2 pogoane de vii la Miroslava pe locul Gălăței, și apoi ear eu împreună cu maicăme, am mărtat pe sorumea ce mai mare de cât mine, după un Luca Arman, iau dat parte ei dzește de la părinți strada și odoară, și un pogon de vie și un locu de casă aice în Eșî lângă Bărboiu, și apoi murindui bărbatul ei Luca, au rămas aciasta soru, Zamfira săracă cu doi copii un fatu și o fată, și apoi iar eu împreună cu maicăme — am însurat și pe frate meu cel mai mic și iau datu și lui maicăme 2 inele de aur și niște ținte de aur di ciapsă împotriva brătarilor ce miau datu miia, iar casele părințăști din Eșî, cu locul lor, liam grijit eu și liam făcut, iar un pogon de vie iar la Miroslava, și săcriul cu odoară cu borfe, și zapisale cașilor, liau popritu maică noastră, nu leau dat nimăru, nici unui frate, ce liau ținut care fii să va alege să o grijască în viață și la moarte și după moarte, după obiceiul legii creștinești, acela să le moștinescă, și să grijască și să pomenească părinții și eu apoi mam preuțit și am ținut casa părințască pe maicăme și pe frate meu iam chivernisitu din mila lui Dumnezeu și apoi murindu și maicăme, eu am grijit cu căm avut din munca mea iar frate meu, prăpădindu tot, au pus mâna și pe săcriul maicăme cu ciau mai avutu și leau prăpăditu toate, și au rămas, numai casa părințască și apoi și frate meu mergând la Chișinău sau primejdut, și au arsu într'un tascu, și mam dus eu, cu cheltuiala mea acolo și lam apucat viu și a treia zi au muritu și lam adus aice la Eșî, și lam îngropatu lângă părinți, și iar eu lam grijit și cu a lui și cu al meu, ședzându noi tot în casa părințască, și rămăindul femeia cu trei copile mici săracă au rămas tot în casă cu mine, dară frate meu au prăpăditu totu și încă au rămas și dator, după moarte lui cu șapte dzeci de lei lui Hagi Gligor, care mam rugatu eu cu oameni buni, de au făcu milă di lau ertatu ca să pomenească la biserică, cătu oi trăi și alte datorii a lui, cari sau plătitu totu cu chivernisala mea că lui nu iau rămas mai mult de 26 lei după moartea lui negoțu și au mai rămas 55 lei dator Drumei neguțitor, și cu 20 lei surorii noastre Simnei și cu 17 lei unui văr al nostru Toma și osăbitu au mai prăpăditu frate meu în holteia un loc de casă părințască din Eșî și cu casă, lau vândut în șesă dzăci de lei și din 21 lei au datu, argintu părințescu unui Hariton arman de la Rușciuc pentru datorie lui și di 15 lei au mai datu argintu părințescu, unui Costandin neguțitor, totu pentru datoria lui și miia încă miau prăpăditu întâi un cal negru de 15 lei tânăru, și apoi iam mai cumpăratu eu cai să imble cu negoțu, pen țară și iau prăpăditu, și

încă miau prăpăditu și negoț de 26 lei și iam mai datu dzece lei de lam scos de la închisoare, și apoi și la nunta lui, au vândut, argintu părințescu. de 24 lei surorii noastre Zamferei și apoi au mai vândut și poghije (пoghije) casii părințști o căldare mare de 12 lei și alte căldări și tingiri, și blide și talgere de aramă și de cositoriu și fier, de plugu, și altele multe toate a casii părințști liau vândut și leau prăpăditu și apoi au pus mâna și pe săcriul maicămea cu ceau avutu de comându și ciau fostu în săcriu și liau prăpăditu toate și totuși care știu mahalagii, și neguțitorii, și acum fâme'a lui încă cere parte din casă, și au apucat și zapisăle casei părințști din săciriul maicăme, și precum știu cu sufletul meu și cu marturi, am făcutu aciastă — diată a me la mâna copiilor mei osăbitu de biru și de altele ce lam plătitu și pentru credința am iscălitu eu cu mâna me și sau iscălitu și alți oament buni mahalagii și neguțitori marturi ca să fie de bună, credință or la ce gindecată sar întâmpla.

u las vălitu 7264 Avgust 20.

— Es der Sahagâsi aisbes | vâgaetsi. u vâganeroc. Eu preut Sava astfel am mărturisit și adieverez.

— Etâder Vâga, | es der Nigo hos, vâga aispanis. Eu de a mea bună voe martur eu Popa Neculai mărturisesc pentru acest lucru.

— Es Tomșa vortî teder vâga eispanis. Eu Tomșa ficiorul de bună voie mea martur pentru aceasta.

— Es der Antreali tusder mezâ anunâs incivor câzume ais | pese gâvâgaè or aispese | Eu a popei Andrieș fiica cea mare în numele meu ceea ce am scris așa este, mărturisește ca așa este.

— es der Antriași tustrâ bâzdigă ispese inci vor câraze ais Iași meci | es Isha-petes vâgaem vor. Eu preut a preutului Andrieș fiica cea mică | aceea ce este scris în Iași eu Elisabeta sânt martur că așa este.

CLXXV. 1787 Mai 26. Mărturia hotarnică a locului de case a lui Grigore Arman pe Podul vechiu, rădicată de Ion Rale vornic de poartă.

Facem știre cu această mărturie hotarnică că din luminata poroncă pre înălțat domnului nostru, Măria Sa Alexandru Ion Ipsilant Vvoda, fiind orânduit de dmlui Neculai Roset vel logofăt i de dmlui Gheorghe Sturza vel logofăt, ca după jaloaba ce au dat la Măria sa Vodă Grigorie Arman din Eși, arătându că aice în *Eși la podu vechiu* are un loc de casă, pe care loc sântu și două case, și locui împreună cu casăle iaste părințescu, și împărțitor cu fratele său popa Andrieș și fiind locul nehotărât și neîmpărțit între dânșii de față au cerșut ca să i să hotărască și să i să deosăbiască parte sa osăbit de câtră a frăținisău. Deci după poroncă mergând la stare locului, unde fiind de față Cărste Urzică i Bedros arman i Popa Grigori i Avac Arman, i Popa Andrieș fratele numitului jăluitor, și făcând cercetare cu amănuntul sau doved t din scrisori și mărturii a răzășilor înpregiurași cum că locul acesta iaste drept al jăluitorului Grigori arman împărțitor cu fratisău popa Andrieș, și nefiind pricină cât de puțină nici despre vreo parte, și făcând învoială între dânșii frații sau priimit și sau mulțămît amândoi părțile ca să să înpartă locul în doi frățăște, și văzând învoiala între dânșii fiindu cu voe și primirea lor am făcut stânjan de optu palme gospod și măsurândusă tot locul acesta din jur împrejur sau aflat curmezișul locului *din față la ulița podului vechiu* 9 stânjâni gospod, asămine și fundul locului iarăși 9 stânjâni, iar lungul locului 25 stânjâni, amândoaî marginile și la învoiala lor gumătate din locul acesta din față la uliță au rămas în parte lui Grigore arman, împreună cu o casă ci iaste făcuă pe loc și cu pivnița de piatră supt casă, și întâi am pus două pietre hotar în *marginile podului dis-*

pre răsărit colțul locului dispre locul lui Costandin Târzibașa și de acolo am mersu cu măsura în lungul locului, și alături cu locul lui Costandin Târzibașa unde sau împlinit 11 pol stânjani și sau pus o piatră hotar și de acolo am purcesu cu măsura curmezișul locului spre apus până în locul lui Iani lipicanul unde sau împlinit 9 stânjani și sau pus iar piatră hotar, cu care aceste doi petre hotar ce sau pus în curmezișul locului sau despărțit locul lui Grigore Arman despre a frăținisău popa Andrieș și de acolo niam întorsu cu măsura în gios spre amiazăzi și alătura cu locul lui Iani lipicanul și pân în margine podului, unde sau împlinit iarăși 11 pol stânjani și sau pus doi pietre hotar și măsurândușă și curmezișul locului din față și alături cu ulița și pân în pietrele hotară ce sau pus întâi și sau aflat 9 stânjani asămîne după cum și curmezișul din fundul locului, și așa cu aceste patru măsuri și pietre hotare sau hotărât loc acesta a lui Gligorie arman și spre încredințare am făcut această nărturie hotarnică, în care puindusă și pecele porții gospod am iscălit iscălindusă și toți câți sau tâmplat față la hotărât.

1787 Mai 26

Ion Rale vornic de poartă

Sandul condicar am scris

pe cea porții gospod : + *petre porții gospod 1782.*

pe fața 3-a stau aceste iscălituri, în armeneste ;

— Es Hacigâs vâga Eu Cristea martur

— Es der Kirkor vâga

— Es Bedros vâga Eu Petre martur.

Eu popa Grigorie martur

— Es Avak vâga

Eu Avac martur

este și un rezumat pe larg al actului pe armeneste în dosul actului ; o altă notă în dos :

Aise *hotarnica* der | Andriașin cânaț iur | vortin, vor surp Asfadasna | câneț erișpohan | Avak hamar | aceasta notarnică a preutului Andrieș cumpărat de al său fiu care a Sfântei Mariei pentru a cumpărat președintele Avac.

Amis Maisi 28

luna Maiu 28.

CLXXVI. 1830 April 30. Măsoriștea locului de case a Manane Carabet, în Carvasaraua veche.

Mănăstirea Golie,

Manana Bucovineanca armancă soția a lui Carabet armanul viind numita la monastire am făcut rugătoare cerere ca să i să măsoare locul cel are de la monastire cu bezmăn în *mahala* armenească, care să numește *carvasaraua veche* și să se știe cât loc are a stăpâni supt bezmăn. Rânduind pe vâtavul moșii și au măsurat locul cu stânjânul de optu palme gospod care palma stânjânului sau însemnat aice din parte monastirei și au ieșit măsura înăi 4 stânjani 6 palme 7 parmace parte despre amiazăzi din zaplazu lui Ilie Târzibașa până în locul casii preot Vasăle, lăsândușă drumul de doi stânjani. Noai stânjani o palmă patru parmace, parte despre răsărit pe lângă locul casii preutului Vasăle pân în locul casii dmsale Râșcan ; 6 stânjani 6 palme a miazănoapte, pe lângă zaplazu Râșcanului pân în zaplazu lui Târzibașa, 8 stânjani 7 palme apusul pe lângă zaplazu lui Ilie Târzibașa pân unde sau început măsura dintâi ; iar înpregiur în patru părți fac stânjani 29.5 palme, și 3 parmace.

Și pentru bezmău sau învoit și sau așăzat ca să d a monastirei la fștecare început de an 28 lei, însă la început nu la sfârșit anului. Deci pe arătat loc are voe a face oricefel de bina ce va da puțină, stăpâninduși binaoă numită nesupărat de nimeni ; însă

de va fi următoare cu dare bezmănuului la vreme, după alcătire aciasta ; asămîne și când va voi a vinde binaoa să nu aibă voe până ci nu va da de știre la monastire și pentru de urmare numita întocma, i sau dat această scrisoare din parte monăstirei și asămîni sau și primit.

anul 1830 April 23

(ss) Sofronie arhimandrit și exarh al Vatopedului (grecești) rânduie fiind din parte Mănăstirii sau trecut Iordachi... vataș.

În pachetul de acte ale d-lui Andrei Bădărău, se găsesc un număr de 14 acte, din cari spicuim următoarele :

În 1860 Noembrie 22 Maria Muruz născută Negre de danie prezviterii Ca inca Teodosia Andriovna, ca recunoștință că a cautat la boală pe mama ei. Casele erau făcute pe loc cu bezmăn către Mănăstirea Gol'a. Casele le cumpărase prin mezaș de la neguștorul Ilie Popovici.

Dar Maria Muruz a trăit mult după aceasta, și a stat tot timpul în casele sale din strada Armească ; tocmai în 1880 Oct. 31, în testamentul ce-l face lasă defuncta casele prezviterii Catinca Teodora Andriovna.

În 1887 Dec. 20, Spitalul Caritatea primește donația prezviterii Andriovna ; în numele Carității înscălesc dr. Ludwig Rusul și dna Eva de Basily născută Calimahî Catargi.

În 1905 Ianuar 20, spitalul Caritatea le vinde cu 15800 lei lui Andrei Bădărău, două corpuri de casă. Dsa a mai zidit azi un al treilea corp de casă în aceeași ogradă

Cât pentru locul de case din strada Armeană No. 9, din acte reiese această transmitere.

În 1826 April 24. C. Timircan vornic de poartă măsoară locul de case și lui Hagi Ovanes. Fiul acestui Gheorghe Ovanes vinde în 1845 Dec. 13 casele părințești lui Toma Popovici neguștor.

În 1849 Iunie 2. Se vinde la mezaș pentru îndesularea creditorului I. Mavrodin logofăt.

În 1865 Mai 28. Sava Popovici sin Toma Popovici era mort, iar feciorii își împart averile părințești, vând Casele din Iași și via de la Socola cu 400 galbeni și se vine de copil câte 80 galbeni : Andrei, Ana (Hagi Iacob) Pavel, Haret și Papiga (Stefănescu).

Pentru al doilea corp de case, Marana Suceveanu își vinde locul în 1857 Noemb. 11 cu 400 galbeni căminăresei Catinca Babic.

În 1881 Mai 25 Catinca Babic vinde fratelui său Cristea Caracaș casele sale, iar în 1891 Cristea A. Caracaș vinde surorii sale Catinca Babic cu 1500 lei casele sale din stradela Armeană 9.

În 1906 Andrei Bădărău cumpără cu 7700 lei casele lui Osias Marcovici, ce le avea cumpărate de la Ecaterina Babic.

C. Casele Ioan Bădărău (Strada Bărboiu 12, din vechiu mahalaua Bărboi 313).

Asupra acestor case n'avem de cât o hotarnică din 1857 Iunie 24, și actele mai nouă de proprietate.

Mărgărinta Găină avea însă și o hotarnică din 1837 Iunie 14, pentru locul lui Grigore Găină.

În 1842 Noemb. 5 Grigore Găină își mai cumpără o parte de loc de la Avac Caracaș.

În 1849 Aug. 21. Grigore Axen. Găină își face testamentul, prin care arată că pentru 28134 lei 37 parale, zestrea surorii sale Mărgărinta, ce a cheltuit-o el, îi dă casele sale și cu locul cumpărat de la Avac Caracaș.

În 1857 locul avea aceste dimensiuni : 12 st. 2 palme 4 parmace latura spre amiază și — la ulița Bărboiului ; latura spre răsărit 22 stânjeni 6 palme 2 parmace megie-

șit cu Cap. Sava; latura de Nord 12 stânjeni megieșit cu văduva Trandafiroac și ai bisericei armenesti; latura de apus face zigzaguri și are 16 stânjeni 1 palmă; megieși parte cu locul bisericei armenesti și negușitorul Anton argintariul. iar peste tot perimetrul locului 47 stânjeni 1 palmă.

Cum palma însemnată pe hotarnică „palma stânjenuului gospod de opt palme cu care s'au măsurat locul acesta“ are 28½ centimetri, reiese că stânjenuul avea 2.48 m.; deci latura de sud și nord are 30 m. iar latura de răsărit și apus în medie 50 m., deci suprafața locului era de 1500 m. p.

1857 Iunie 24 Iași. Hotarnica locului Mărgărintei Găină.

În 1874 Aug 30. Mărgărinta Găină își vînde cu 1000 galbeni casile sale din strada Bărboi 12, despărțirea IV lui Mărgărint Cristof Socor.

Mărturie hotarnică a caselor Mărgărintei Găină.

CLXXVII. Anul 1856 luna Ianuarie 26. Sub iscălitul asesorul Judecătoriei ținutului Jassy s. I. După însărcinarea pusă asupra mi prin adresul No. 9300 pe lângă care sau recomenduit în original suplica Dnei Mărgărinta Găină mijlocitoare de aise face hotarnică a două locuri ce are întrunite în mahalaua Ms. Bărboiului prin înaintarea legiuitorilor lucrări către toți megieșii ca se se afle la starea locului, pășind astăzi la al doilea termen către sevărșirea unei asemenea lucrări am găsit stăruitor numai pe suplicanta și pe văduva Trandafira soția reposatului Mane Armanu, care declarând verbal că nu are nici o pretenție, fiind locul ei deosebit după îngrăditura ce există, iar din partea Eforiei Comunității Armene și a lui Anton Argintaru ne înfățișînduse nimeni, în temeiul îndeplinirii formalităților și pe puterea documentelor înfătoșate de Dumneai Mărgărinta și anume *hotarnica din 14 August 1837* adevărită de judec. acestui ținut la 16 a același lună No. 1027, ce este privitoare pe locul lui Grigori Găină și zapisul din 5 Noembrie 1842, întărit statornic de către Divanul apelativ la 12 Iunie 1844 sub No. 2679 prin care Avac Caracaș au vîndut pomenitului Grigore Găină un loc din același mahala și alături cu alt asemenea ce mai avea acolo. Copia testamentului lui Grigori Asenti Găină din 1849 Aug. 21 adevărită de C. C. Agenție protecția sa la 16 Aug. 1851 sub No. 1948 cuprînzătoriu în re altele ca pentru 28134 lei 37 parale zestrea surorii sale Margarinta ce au cheltuito el, iau dat casele cu locul cuprins în ținata hotarnică și acel cumpărat dela Avac Caracaș cu zapisul mai sus arătat. — S'au început lucrarea măsurîștei locului Dsae Mărgărinta Găină pe stăpînirea de față.

Din locul negușitorului Anton Argintaru spre răsărit pa tea despre amiaze zi alături cu ulița mergătoare pe din dosul bisericei Bărboiului până unde acel loc își da colț cu locul osebitelor case ce mai are Dnei Margarinta acolo, până unde sau găsit 12 stânjini 2 palme 4 parmace. De unde întorcînduse măsura spre miază noapte parte despre răsărit alături cu locul arătate lor Case și locul sterp a Capitanului Sava, până unde acest loc își dă Colț cu locul bisericei Armene p nă unde sau împlinit 22 stânjeni 6 palme 2 parmace. De acolo sau întors măsura spre apus parte despre miază noapte fundul locului tot pe stăpînire alături cu locul văduvei Trandafirii cum și a bisericei Armene până unde își dă Colț acest loc cu locul bisericei Armene și cu a văduvei sau găsit 12 stânj. De acolo întorcînduse măsura spre miază zi partia despre Apus tot pe stăpînirea alături cu locul bisericii Armene și până unde sau împlinit 8 stânj. 6 palme de unde întorcînduse măsura spre apus parte despre miază noapte alături iarăși cu locul negușitorului Anton Argintaru până unde sau găsit 2 stânj ear din acest Colț sau întors cu măsura earăși spre meazăzi și parte despre apus alături cu locul pomenitului Anton până în fața uliței de unde sau început întâi cu măsura până unde sau găsit 9 stânj și 3 palme alcătuiind de jur împrejur 47 stânj, una palmă și 6 parma.e. Prin

acest chip luând sfârșit lucrarea măsoarete locurile Dneei Mărgărinta Găină ce le are întrunite pentru că localnica lucrare nu sau ivit nici o Contestație sau închipuit și de fața hotarnică.

Aseor Sandu Dudescu Căminar.

Judecătoria Jassy s. l.

Hotarnica de față fiind sevârșită prin lucrarea fostului asesor Dl. Căminar Sandulachi Dudescu acum Ban potrivit cu însărcinarea ce au avut se legalizase pe formă. Pentru că intermenul de șase luni a publicației urmată prin adaosul No. 78 și 79 a foi buletinul oficial din 4 Oct. Anul trecut 1856 nau existat vre o pretenție și pentru că aceasta nu este scrisă pe hârtie timbru în privire că atunci nu există o asemenea sau alăturat coală hârtie fics s'au șnuruț cu pecete judecătoriei.

Pamfile P. Ionașcu

No. 241.

(sigil) Director Constantinu.

1857 Iunie Ziua 24.

Șef Grigorovici.

În 1875 Oct. 16. Socor în vederea căsătoriei sale cu Ecaterina Tatos fiica lui Marderos Tatos și a Sultanei Tatos, îi garantează zestrele sale în casele ce le cumparase de la Mărgărinta Găină pentru suma de lei 8500 lei, pentru a face față la arenda moșiei Spinenii.

La 1887 Oct. 12. Ecaterina Socor își cere separare de patrimoniu și prin foaie de vânzare cumpără pentru sine Casele soțului său.

Din Căsătoria lui Mărgărint Socor cu Ecaterina Tatoi, mcartă în 1896 se nasc în 1899. Cristea Socor doctor și Emanoil Socor avocat.

În 1907 April 5. Ion Bădărău și soția sa Maria născută tot Bădărău cumpără cu 13700 lei casele cu locul lor de la Socorști.

Vecini locului în 1907 erau aceștia : spre sud, ulița Bărboiului ; spre răsărit, casele C. Grigorescu și cap. Gh. Costandachi, spre nord, locul bisericei armenesti ; spre apus, ocul bisericei armenesti.

D. Casele Andrei Gh. Bădărău (strada Muzelor).

1859 Dec. 23. Nastasia Barbu vinde prin mezat casele cu locul lor „aici în capitale la ulița Sărării” ale răposatului său soț Ion Barbu cu 445 galbeni către Anica Mălinescu soția lui Gr. Mălinescu. În act se mai spune : „Apoi o dată cu acest act îi dau și vechile documente”, dar astăzi lipsesc de la dosar.

În actul de confirmare a Curții de confirmație secția II supt No. 281 din 24 Sept. 1859 se dau aceste lămuriri. Fața la ulița, în drumul Hotinului ; mahalaoa Muntenimei de mijloc ; 5 stânjini.

1865 Sept. 25. Elena Păun, căpătând moștenire de la fratele său Gr. Mălinescu răposat în 1863, vinde lui Iancu Ianole cu 290 galben casile sale din ulița Sărării „față în față cu casele săvârșitului din viață Nicu Șarbandovici”.

Între alte acte aduce actul Nastasiei Barbu către cumnata sa Anica Mălinescu din 1859 Dec. 29.

1885 Noemb. 22. Andrei Gh. Bădărău proprietar, domiciliat în Com. Bivolari cumpără de la Iancu Ianoli cu 7600 lei casele din str. Muzelor, care case și I. Ianoli le avea cumpărate de la Elena Păun încă din 1865 Sept. 25.

În 1898 Noem. 12. Andrei Gh. Bădărău, vinde cu 9000 lei casele sale din strada Muzelor No. 3 soților N. A. Dimitriu și Anastasia, născută Bogonos.

Megieși caselor erau : la nord, Gr. Caracaș ; la sud, preutul Gh. Enăchescu Gr. Maximescu), la răsărit, strada sf. Haralamb ; la apus, str. Muzelor.

În 1913 Sept. 28. Vasile a Măcnei cumpără cu 12500 lei imobilul din str. Muzelor No. 3, de la N. A. Dimitriu și Grigore Timotin, fiul doamnei Anastasia Dimitriu.

În 1924 Mai 8. Dl. D. T. Andarachi mai cumpără cu 5000 lei parte de teren alăturat cu locul caselor sale pe de la deal, în mărime de 0 5 m. latul pe 9 în lungul de la dna Cristina I. Motăș.

Iar în 1923 Iunie 21 cumpără de la Com. Iași o porțiune de teren în str. Sft. Haralamb 13 în mărime de 40 mp. cu 300 lei.

În 1919 Martie 26. D. T. Andarachi comerciant cumpără prin actul înregistrat la No. 1231, cu preț de 20000 lei, imobilul de la d-na Agripina V. Măcnea din strada Muzelor No. 3.

Casele Alex. A. Bădărău Păcurari 36.

1884 Iunie 6, Act de împărțală prin care surorile Cleopatra, lancu căsătorită Gheorghiu și Eugeniu Petit, căstorită Alex. Bădărău, își împart averea ramașă de la defuncta lor mamă Cleopatra Petit, născută T. Stamati. Cleopatra își ia pentru sine viile de la Miroslava, iar Eugeniu Bădărău își ia casile din ulița Păcurariului 56, cu sarcina ipotecară de 1000 galbeni la Vas. Adamachi.

(Credit F. U. Iași dosar 2258).

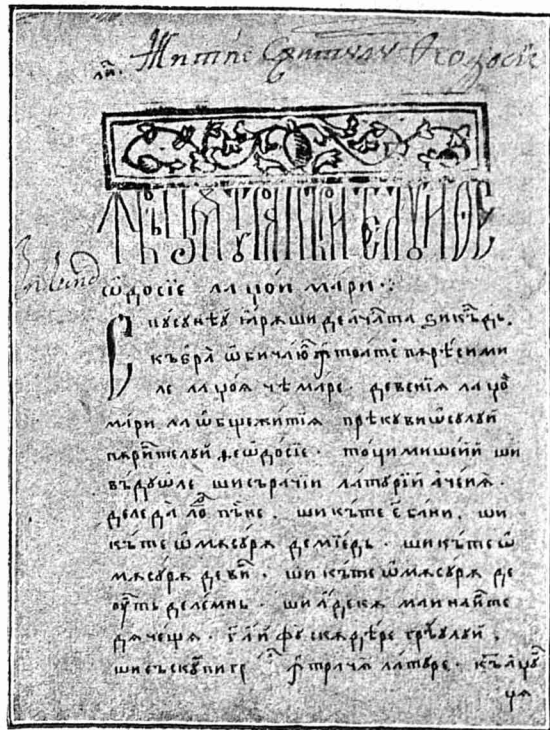
III. MANUSCRIPTE

A) 1592 Din Codex Cohalmiensis.

a) *Legenda liturghiei*, pag. 176. Veni un sărăcin să vază leturghia, și | întâi în be-seare(ca) lui Dmzu, și văzu | preotul inb(r)ăcându-se în veșminte, și | văzu că căzu sarcina lui cea de păcate dupămas. | Și atuncia să lumină ca razele soarelui | și ca zua, și cândk puse preotul sntul pa | trafir, atunce sămănă muncii însuș a fă | cătorului lui Hs. Și cândk puse sntul fia | lon, atuncia să acoperiră toată păcatele | lui și fu totk luminatk de la picioare | până la capk. Cândz luw snta prescure, | atunce să arătă prescurea în mâna preotului în | chipul fiului lui Dmzu și veniră șase, zeci | de îngeri și stătură în creșcișul lui, și | ținea în mâni steaguri, și sulite și luw | preotul pruncul și feace cruce, în patru părți | și grăi ca oae la giunghiare fu dus, și intra | pag. 177 : ceaia vreame giunghe fiul ; și luw dintrânsul pie | ptul lui, și pus în sntulz discos. Și cândz | dzise giunghe fiiul lui Dmzu ca să să iarte păca | tele a toată lumia. Și întraceaia vreamia | să luo un nuor luminatz, cândz dzise cu sulița | fu giunghiatz, în coaste. atuncia văzu el cândz lovi | cu sulița pruncul curse apă și sânge, și să mira | necuratul, cândk aducia oamenii prescurile. | întraceaia vreame i să arătă cândoară aducia nești | berbeci, popa începu a le tăia capetele, și inge | rul lui Dmzu. le lua și le punia unele în blide | altele pre pământul lui Dmzău, le arunca. Atuncia Sărăcinului îi păru adevăratz că giunghea popa prun | cul, nu înțeleasă amu că Hs. ascunsele lui arătă. | cândz luo popa cădealnița și veni la sntul | jărtvnic, și începu a grăi Dmne Dmzul nostru. | atuncia pogoră lumina pre snteledaruri, atunce stătură doi îngeri la daruri. alți nui vedea | nime, atunci preotul să închina de 3 ori || pag. 178 : și zis împăratul ceriului. și să închină grăin | dk. Blgslveaște Dmne. Atuncia să luo acoperimântul beserecii, și stătu besereca de ghiață, | iară altariul de foc. Cândz fu vreamia preo | tului să iasă cu văhodul cu snta Evglie, alun | ci arhaggiz Mihail ducel de mâna lui delz | purta deadireapta, ia ă Gavril deastânga, | și duseră în oltariu și Mihail socotia | iar Gavril pace da Și cândz grăi ruga lui | *кртмъ кѣ* ') atunci să deschiară șapte ceriure. | cândz i să tâmplă a ceti snta Evglie, alun | ci eși glas deafoc din rostul popei, și apu | ca ingerii acealia cuvinte de le punea în | naintia scaunului Domnului cela marele, | Cândz începu a grăi ruga sntz ceaia ce pomenea | ștepopa, ingerul domnului venia dei ungia, și | domnul de sus arăta bunătatea acelora ce stau | cu frică în besearică. iară cândz strigă og a | șenile, atunci oasele morților să rădica | pag. 179 : din groape, iară ingerii oasele păcătoșilor, le le | păda afară din groape, și blestema pre ceaia ce nu | zac în besearică cu fața la pământ cu frică, Cândz | striga popa, *яко да подржахом твою* și el grăia | ște nime un e destoinic, săș leage trupul de pohte, | și de dulceața cândz pune darurile pe preastol. | atunce, să pogoară dhu svntz în vedere de porumbz și răposă în capul preotului și pre daruri. Cândz | strigă popa *взыдохомъ до сѣ до сѣра*, atunci să po | goră Hs. și dă pace celuia ce slujaște beserecei, | cu frică, cândz dz ō popa, *станѣмъ допримъ*. alun | ce cel pruncz mort învie, și stătu deasupra dis | cosului. Iară cândz strigă : *станѣмъ съ страхомъ* | să stăm cu frică, | atunci să pogorâră din ceriu patru | heruvimi, și stătură pregiur preastolk, și bătia cu | aripile la snteledaruri. cândz strigă popa | *взыдохомъ съ тою взыдохомъ* atunci sări pruncul de | pre masă și stau în văzduh. Cândz strigă popa, | *нобѣднѣмоу* atunci heruvimii. apuca | pag. 180 : ră pruncul și zburară, și tremura cu aripile | până la al șaptele ceriu, până la scaunul mare, | cântândz și grăindz, sntz, sntz, sntz domnul | tatăl nevăzutk. cândk strigă popa, lu | ați și mâncați că acesta iaste trupul meu atunce să pogoră iusuși Hr., cu 12. apostoli. și întrun | glas să arătară tuturor ce

1) Sveatii boje = Sfinte Dumnezeule ;

stau în beserecă | cu frică, și zicia acesta iaste trupul meu. | și așa și păharul luat și strigă. cine | va gusta din cestă sntă păharz aveava viața | de veacu. cândz zică popa. ТѢОА ОУТ ТѢОУХ atunce păcatele toate să iau, și ziceți faceți | în pomeana mia. Cândz zice preotul | сѢТКОИ ОУКО ХАТІК atunci s(vân)ta | pâne să faț | însuș trupul fiului lui Dmzâu. Cândz zice | popa... а ѡжє кзєк чєкє sângele curăț sntă | păhar să face de sângele fiului lui Dmzeu. | și atunci să pogoară. Dhulz svntă și stătu | în capul preotului și spre daruri, și spre pg. 181: toți oamenii ce stau cu frică în beserecă. | cândz zică popa. ѡмє прѡносѡмѣ стѡ сѡужєк atunci Adam și Evva, și alți ce au fostă | în lad cu înșii să veselescă, dară cândz zice | popa нѡрѣдноѡ ѡ нрѣ стѡє чѡстоѡ. . intra | ceaia vreame ceriul și pârântul să înpreunează. | deci cela ce nu să va închina întracela cias, de | stoiășese săl arză în foc, și să stea legat în pară, | iară cine să va închină întrace'a cias. să ar fi și | gresită drept acea'a să va izbăvi de giudețu, | nu să va giudeca. ce va fi în doacă veșmintele alea | se. Când strigă popa: и дѡждѡ намє дѡнѣ | мѡ оустѡ. atunce cine va sta și va gând în | tru inima sa rău sau cine va intra în besesrecă | svădit cu altul și neimpăcatu. atunci inge | rul lufuge de la el. iară diavolul leagă | și | scoate din bes arecă. cându strigă popa: нѡпѡдѡмѡ нас вѡдѡко și zice ѡчє нашє atunci grăiaște | pâr'nte'le din ceriuri, veniți blgsiviții părinte || pg. 182: lui meu. și păsați unde vă e | ătit inpă | răția ceriului, cându zici: глѡвѡ вѡмѡ прѣклѡнитѡ, atunci întracela cias ce | ne va grăi cu rostu | său ceva mai bine. va fi născut acela om, iară cela ce va da cu | frică până la стѡ стѡх de | stoinic iaste domnului no | stru în veaci. și în | tru ai nesvăr | siți. | amin.

b). pg. 157. Jitina unui Ieu cu slujit, arintelui nos'ru Ghera im . Spusu ieau unul din părinți cum ca la o milă | de departe de svântul Iordan, iaste o mă nă't're,

aceluia ce iaste intru svenți părintelui | nostru Gherasim. care să chiamă *Calamon* mergândx | noi întracia mănăstire de părintele | Gherasim pre lângă țarmurile Iordanului. eși innaintia noastră un leu răcnindx foarte tare. că să înghimpasă foarte rău | cu o trestie întrun picior. cât își tărăia | piciorul fiindx plinx de puroi. iară deaca | vădzu leul pre bătrânul | începu ai arăta | piciorul cel rănitx de trestie. și cu năra | vul era oarecum ca cum ar fi plângândx, și ru | gânduse bătrânului săl vindece iară deacal | vădzu prinsu bătrânul în nevoe ca aceaia și în duriare i să făcu milă, și ședzu gios. | și luw piciorul leului. și pipăindx rana scoa | se trestia cia înfiptă. cu multe puroi și cn sân | ge. și cu diadinsul curăți rana. și legă | piciorul cu o pânzătură, și il slobodzi iară | leului tămplându-se tămăduire, deacii nu se ca mai dezlipi de bătrânul, ce ca un | ucenic deaproape în câtrăw mergia bătră | nul el încă nergia după dinsul. cât și bătrânul | îl lăuda și să mira de înțeleagere bună | a unei hîare sălbătici. dereptx aceaia și | bătrânul începu. a să griji de hrana lui | del hrăniia, unele ori cu pâine alte ori | cu cozi muiate, iară leul aflânduși | hrana lui, nici odată nu să delunga de | mănăstirei iară mănăstirea avea un | măgariu cu carele aducia apă de la svântul | Iordan. de triaba fraților, iară bătrânul | diacii diade măgarul leului ca săl aducă pe lângă țarmurile Iordanului săl pască | acolo care fiace leul în toate dzile, cei iera | porâncitx lui de la svântul bătrân. iară | odată pascănd leul pe măgariu. iară el | să delungă măgariul de leu, iară leul căotândx | măgariul întraltă parte, iară niște negu | țatori cu niște cămile trecândx pre | acolo, aflară măgariul sângur, și il loară | între cămilele lor. și il duse în țara lor. | iară leul căotândx pre măgarul și nul află | și să întoarsă în lavră. scrăbit foarte | și umilitx pentru paguba măgariului. | iară bătrânul socotindx că au mâncat leu, pre | măgariu. grăi cătră leu unde iaste mîga | riul pre carele țam porâncitx săl păzești iară | el sta pl catx g s și umili. necutedzindx | a căota la fața bătrânului. și iară | îi dzise unde iaste măgariul ca cum socotesch | lai mîncatx. ce b'gslvith e Dmdzău că slujba || pg. 160: care o făcia mîga iul diacmu tu vei să | o faci atata cât o știi. ca să te înveț | u frică a pădzi slujba ce ții d tă. | deacii porânci svântul bătrân de puseră s, | mariul re leu. și il mână un f ate din | răraptu de aducia apă de triaba fra | ților, iară întrodzi. veni un vornic su | jitoriu ca săl să blsgviască de a bătră | nul. și vădzu leul aducândx apă și pu | seră v na leului. și | se făcu milă. | ș scoasă 3 galbeni de au ș diade | frațio s cu pere măgariu să le care apă | și să slobodzască leul dinsul | acea slujb. | cum și fu deci | răcândx oare cătăva | vreame după c l slobodziră. di-s.ujbă. eși pu in l di mănăstire a să prmbia. | și iară | ad. u neguțătorii care luară măgariul cu cămilele și cu magariul. | i cār ate de bucate. ducândx n Iersim || pg. 161. sa vadza. ș recândx to danul le | și | leu ino inie. iară n guțătorii deaca vā | dzu a e s. spări ră și | sând cămilele | și măgariul și plec ră a f. gi. iară leul cunos-cândx mîga iul. alergă la dinsul cu bucu | rie. și il luw pre măgariul u gura de rau | și il ducia cu cămilele depreună | i mână | și re la svântul bătră | bucurandusă săridsa ves-lia e | far a măriul celui pierdut. | pr carele deacal vădzu bătrânul și frații. | să bucurară nu numai de aflar a mîga | riului ce cum fără de drep ate ară fi u | rât pre leu. iară bătrânul să căia cătră | leu, și facu eul cu bătră | nul în lavră și în pus ie 5 ai. și mai mult. | și nemică nu se delungă de dinsul. ce în toată | vrem a mergia după bătrân. iară cândx | vru să să ducă svântul bătrân. cătră Dmdzu, pag. 162: după chibduiala lui Dmdzău. află | leul în mănăstire. și după ce fu svântul | bătrân îngropat. iară după câteva dzi | le veni leul în lavră. și căota și so | colia încoace și în colia să vadzâ pre | svântul bătrân și nul vedea nicăiri. | iară ucenicul bătrânul del chema Sa | vatie. deaca vădzu că cu diadinsul căo | tă pre bătrânul grăi cătră dânsul. | Ior dane, știi că părin-țele nostru dascalul | neau lăsat pre noi săraci și sau dus cătră | Dmezău. deci nu te scrăbi

tur ce ia de gu | ştă bucate. iarăleul nu vria să mănăn-
 e | ce căota des într
 parte şi întraltă parte. ca să vadzâ prebâtrânul lui, şi | neputândz să rabde dezlipiria
 bătră | nului răcăia des şi vrea sa să omoară. | iară părintele Savatie. şi ceialaltî fra
 | şi îl netedziiapre şale grăindz. dşususau pg. 163. părintele nostru cătră Dmdzău
 şi neaulâsat | săraci. iară tu nu te scrăbl. ce cu noi mulţâ | miaşte. şi grăindz
 aciastia cătră dânsul. | şi şaltele nul putură săl mute de scrăba | lui. ce cât muncia ei
 cu cuvântul al mângăia. | iară el mai mult răcni'a. şi suspina. arătândz | cu ochii de la
 inimă că nuşi vedia bătră | nul lui. atunci'a părintele Savatie grăi lui. | de acmu ne
 veri creade pre noi. vino cu mine voiuarăta unde dzace părintele nostru. şi luo şi l
 duse unde era ingropatx prea | cuviosul bătrân că e a locul de departe de besearcă ca
 la o milă de loc. şi deaca so | siră lamormântul svântului bătrân. iară | părintele Savatie
 începu a plănce şi a face metanie. iară leul diacal vâdzu pre el începu | şi el a face
 metanie preste groapă. îşi | ucidia capul de pământx şi răcniindz foarte | tare. şi aşia
 numai de cât cădzu preste pg. 164 groapa svântului. Această fură toate | nu că
 avea leul suflet cuvântătoriu. ce că ce | vru Dmdzău să proslăvească. pe ceia cel |
 proslăvâsnucz, numai viaţa lor, ce şidu | pâ moarte, şi să ne arate noacw ce plecâ |
 ciune' avia hiarăle cătră Adamx. mai în | nainte de călcăria învăţăturii lui Dmdzu. | şi mai
 nă'nte de ce lau gonitx | din dul cîiaşa raiului. amin.

МѢСЯЦА СЕПТЕМВРЯ ДАЮЩА.
 мѣсяцъ сѣптемвръ. шикъ харѣлѣи мѣсяцъ
 рченъ икаръ ми казана мироевнѣ. ш
 ачюста чювѣкъ фѣиѣ. тоци нехѣтѣ
 чюшѣи етѣтѣхѣсе съ оуѣа шикъвѣи
 шикъвѣи прѣтѣтѣи шикъвѣи фѣиѣ ш
 прѣтѣтѣи свѣтѣи. акиѣ
 шикъвѣи шикъ
 вѣтѣи нехѣи
 шикъ.
 АМѢН.
 1802. Сѣптемвръ 14
 Дале Сан. Императора Памѣтѣи
 доарѣи пѣрѣ. Акиѣ Мѣсяцъ
 доарѣи. акиѣ пѣрѣ. акиѣ пѣрѣ.
 акиѣ рѣ Европа. акиѣ вѣ.
 мѣсяцъ дѣлѣ. Акиѣ 14.

МѢСЯЦА СЕПТЕМВРЯ ДАЮЩА.
 мѣсяцъ сѣптемвръ. шикъ харѣлѣи мѣсяцъ
 рченъ икаръ ми казана мироевнѣ. ш
 ачюста чювѣкъ фѣиѣ. тоци нехѣтѣ
 чюшѣи етѣтѣхѣсе съ оуѣа шикъвѣи
 шикъвѣи прѣтѣтѣи шикъвѣи фѣиѣ ш
 прѣтѣтѣи свѣтѣи. акиѣ
 шикъвѣи шикъ
 вѣтѣи нехѣи
 шикъ.
 АМѢН.
 1802. Сѣптемвръ 14
 Дале Сан. Императора Памѣтѣи
 доарѣи пѣрѣ. Акиѣ Мѣсяцъ
 доарѣи. акиѣ пѣрѣ. акиѣ пѣрѣ.
 акиѣ рѣ Европа. акиѣ вѣ.
 мѣсяцъ дѣлѣ. Акиѣ 14.

c | . Povestea tâlharilor. pg. 135. Întrun loc ce iaste de o latură de Antiohia | iaste
 o mânăstire de lăcuescz călu | gărițe. şi era şiasedzeci de posti | toare în mânăstire. şi
 iaste întărită | cu cetate foarte tare. iară nişte fiă hari 12 cu mai marele lor. să svă-
 tuiră. să vie noaptea asuprăle. şi grăi mai ma | rele tâlharilor câte unuia fiete şi că-
 ruia | de ei. cum vom putia să întrăm cătră din | sele. ii grăi unul dintrâşii. să încun | gu-
 răm toată mânăstiria. şi vom afla | vreo fereastră, sau altă ceva ca să pu tem întra.

și dzise lui nu știi ce grăești. | așijderia și pe ceialalți îi întreba. | și fiește căruia de
dînșii le dzise. ni | cî unul nu știți ce grăiți. și dziseră | lui ei. dară tu ce dzici. iară
el dzise lă | voiu rase și chip călugăresc. și voiu ascunde părul capului mieu. și
mă voiu înbră | ca în mantie. și voiu ascunde suplă dânsa | sabiia mia. și voiu miarge
sara. pe înlu | nearec ca un călugăr strein. și voiu. dzice | ceia ce ține poarta că sântă
călugăr strein. | și mă lasă să întru în cetate, ce fă dra | goste cătră Dmdzău și mi
dați o ro | gojină, și mă băgați acii înaintia | ușii să mâiu, iară demineață să mă | duc în
calea mia. și așa să svătuie tla | hariul cum și făcu. că veni cătră poarta mănăstirei
și dzise ei. toate câte svătuise. iară portărița ascul || pg. 137 tă ca de la un dhovnic călugăr
și svânta | alergă și spuse stariței. aceastia cuvinte. | iară tlăhariul cu aceastia cuvinte
meștu | sugiia ei ca să deschidă să bage în lăuntru și pe ceialalți. iară starița cum | audzi
de portărița, porânci săl aducă | în lăuntru. și să strânsere toate surorile | și veniră
cătră mai marele tlăhari | lor. ca să să blgslvască de dânsul. și porânci | ră. să aducă
lighinul și să făcură doaw | ceate. și așa deaca spălară picioare | le lui. să stropiră
dintracia apă toate | pentru blsvenia. iară una dintrânsele | slujia unii surori bolnave,
ce dzăcia | pre o rogojină deznodată de mulți ai | iară ceaia ce slujia ei. alergă și
luo | dintracia spălătură. și veni cătră | cea bolnavă. și dzise ei. ună călu | găr mare au
venit astăzi în mănăstiria || pag. 138 noastră și iam spălat picioarele și neamă | blgslvită.
și neamă svențită toate din apa | aceia, și tam adus și ție ca și tu să | svențești. iară
deznoda'a și ia cu | credință | spălândușă, aciași intracel čas să tămădui. și vrândă
ceaia ce slugia | iară să să pogoare, iară cea bo'navă îi | grăi aștiaptă puținel să mă
pogoră și eu, | cu tine. ca și eu să blgslvască de la cel bătrân. | svântă. și să sculă
de să pogoră cu din | sa. și o duse de o duse de o arătă, tlăhariului. | și spuseră minu-
nia ce fu de aceia dez | nodată iară toate surorile deaca | vădzură pre acea bol-
na | vă | înblândă. să mira | și slăvia pre Dmdzău de acea slăvită | ciudesă și cădzură
cătră picioare e | tlăharului cersindă. svent li. rugă | ciunile lui. iară ei deaca vădzu
și au | dzi această să miră. și să umli || pg. 139. și spuse cătră diinșele. Dmdzău
știe că sint om | păcătos, și mai mare tlăharilor. și țată | vor să vie șalt 12 tlăhari
întrăcastă | noapte, ce nemică să nu vă temeți. și | scoasă sabiia lui și o lepădă de pă-
mântă. | iară postitoarele acealia d aca vădzură | sabia lui țepeniră. și petrecură de
sa | ra până a doadzi prevegindă și rugândușe deacia deaca veni ă și ce a lăți tla | hari.
eși mai marile lor de spuse toate ce i s u tămp at ut. și dzise | eu di acmu na | inte
voiu să fiu călugară și voiu robi lui | Dmdzău. iară eialalți dzis ră lui | deaca tu
așa fiindă tare și v stit și | v i să fiu călugă x, întru adevăr tă | ș noi vom fi călugări.
și cu ăură ănt | neau spus noă cila ce povestira aceastia. | că diac sau călugărit
toți sau dus în | pustie. || și sa nevoia de spăsenia lor dereptă | pg. 140. aceia
și Dmezău cu multe minuni | . sau slăvită că unii din pâr nți au vorbit | cu dînșii. și
adevărat neau spus și așa | mai multă am crezut. d ce să cadă și de așas | ta ca și
de altele mai mult a slăvi pre Ddzu | pentru că de multe ori noi nu vrândă a | ne
țime de svenția sa iară Dmdzău cu | oare care ăudecăți carele sângur numi | cele
știi nevădzut cătră spesenia sa amin.

Dr. Eufrosina Simionescu.

B. 7154 (1646). *Faptele Apostolilor, (actus apostolorum), text slavo-român 16 seceale) (Acad. Rom, ms, 85).*

Zač. 2. Вѣкъмъ живѣиѣхъ въ іерусалимѣ. Și fu la ști | re tuturor celora ce petrecea în I(e)r(u)s(a)l(i)imъ, ꙗко | нарицаша село то скономъ на ѡзыкомъ акыла | ма. Că să cheamă satul acela în li(m)ba lor Akil | damă. cu рѣчъ село крѣ(ster)тъ. ce să zice sat de sânge. | пишеть бо въ книжѣ ѡ алаомъ стѣхъ. да вѣдѣтъ | дворъ его поистъ. că scrie în cartea cântării | ca să fie curtea lui pustie и да не вѣдѣтъ | живѣи въ немъ, și ca să nu fie cine petreace în | trânsă. и епископствоу его приимѣтъ ннѣ. și cin | stea. lui să o â (ж) altul. подовоаетъ оубо съшедиѣ | ѡ намъ съ нами мѣжемъ. de ce să cade deacești bâr | bați ce sau adunat cu noi. въ вѣтъко лѣто | въ неже въ нидѣ и нѣмѣ въ насъ | ꙗко. întru tot | anul întru cela ce întră și eși dintru noi | domnul Іс. на чинѣ ѡт крѣпнѣ | а ѡбнова до него | днѣ вѣзнесъ ѡт насъ. înceape poveaste de la bote | zul lui Іоан până înce dzi să înălța de la noi | съвѣдѣтелѣ въскрѣснѣю его въ тѣхъ съ нами едн | номовъ ѡт снхъ. martur învierii svenții sale să fie | cu noi unni deaceștia. и поставиша два. | și aleaseră doi. Іосифа нарицаемаго варъ | савъ иже нариченъ бысть іосѣфъ. pre Іосиф cel che | ma Varsavă cei dzisără Іустъ. и Матѣѣ и по | молише рѣшѣ. și Matѣѣ însă rugară și | dzisără. ты гдѣ създорѣче вѣтъ. tu Domne cela ce ști inimile tuturor, *fila 1 b*: покажи егоже избра ѡт сею ѡбою единого. arată pre | carile ai ales deacești doi unul, прѣжѣтъ при | четъ словѣнъ его. Să ia soartea slujabei aceștia, и посланиѣ изнегожъ и спадѣ ноудѣ и | ты въ мѣсто кроѣ și trimiterea dintru | ceia ce cădzu Іуда să margă în locul său. и даишъ | жрѣбія намъ. și le deaderă lor sorți. и на дѣ жрѣбіи на матѣѣ и причетнѣ выстъ къ едн | номовъ на дѣстѣ аполоу. și cădzu sortea pre Matѣѣ și fu încetat căтрѣ cei unspră | dzeace apostoli.

Zač. 3. ..Și cându să înplea 50 de dzile... era toți Apslii întro fire denpreună... și fu de năprasnă sunet din cer... cum ară sufla unъ vântъ. reapede.. și Aplu toată casa unde era ședzind... și li se arătă lor Anpărțire de limbi ca focul... ședea că pre unul fiașcareleș di Anși.. și să Aplură toți. de d(u)hul svânt... și începură a grăi întralte limbi cumu și le da lor dhul a mărturisî... Era în Ierusalim jidovi lăcuitori omeni mai cu bună smerenie de căту toate lembile ces pre supt cer... iară deacă fu glasulъ acesta... să adună nărodul și să amestecă.... căи audziia căте pre unul careleș di. A și grăiindъ A limba lor... miresă toți și să ciudiia андѣснѣ de grăiia... de au nu sintъ aceștea toți ceia ce grăiia Galileeneasъ... și cumui audzim noi careleș d. A и в limba noastră întraceia ce neam născутъ. Srăbeasъ și Nemțeasъ și Čeșiасъ (иардѣнѣ и андѣснѣ и гламнѣ). și ca cela ce petrecea între ape... în jidovi și в Capadochiia в Pondъ și Asiia в Frâncіѣ (въ фргіиже). și | в Șpântorі (и Памфиліи)... в Eghipt și в latura Levii cei după Chireneiu (adaus. *cis, despre răsărit*)... ș ca Rămleanii ceia ce veniia... și ca jidovii cei nemearnici... Greceasъ și arbânășeasъ (крѣтѣнѣ и арабѣнѣ)... и audzim pre înșli в limba noastră grăiindъ mărirea lui Dumnedzău... miresă toți și nu să pricepea și grăiia unul căтрѣ altu... dară ce va să fii aciastă.. iară unii și radea de grăiia... că sântъ plini de vin că sântъ beați...

Zač. 4. Stătu Petrъ cu cei unsprădzeace.. deși rădică glasul său și dzis lor.. bărbați jidovești și ceia ce petrecea в Ierslimъ toți... aciastă să vâ fie voi la știre.. și socotiți cuventele meale... nu cum cugetați voi | deaceștea să fie beați.. că iaste na treile ѡas de dзи... ce ачаста iaste dzisa cu prorocul loil... și va fi la dzilele deapoi grăiasъ Dumnedzău... vârsavoіu din duhul miѣu pre toți omul... și vor proroci fi ѡrii voștri și featele voastre... și vonicii voștri vederivor vedea... și băтрâни voș'ri visuri vor vedea.. că pre șerbii miei și pre șiarbele meale întracealea dzile. (иа раки мож и на ракииѣ

моя) .. vârlă-savoiu din duhul meu și vor proroci... și vo'u da ciudease pre cer sus... seamne pre pământă țos... sânge și foc și abur de fum... soarele să va schinba întru tuneareck... și luna (луна) în sânge... mainte până nu va veni dzua lui Dumnedzău celui mare și luminat (șters minunat)... fiva fiecarele oarecine să va ruga numelui lui Dumnedzău (adaus .a va spăsi). кончик.

Zač 5... Bârbați (Istrai)kțeani ascultați cuvintele aceastea de Isă Nazarineanul... bârbat ales întru noi de la Dumnedzău cu puteri cu ciudease și cu seamne... ce au făcut, cu nus Dumnedzău pre mijlocul vosfru cum înșivă știți, ...acesta cu vrearea sveatului și cu înțelepciun a lui. D... se deade del prins, t cu mânnule celor fără de legi del găvozdit și uciset... ce pre insă Dumnedzău il .Avisă și dezlegă durerile morții... că nu era putință să fie el ținut de însă... .ă Davidă grăiaște de însă... mai nainte prăvâscu pre D. inaintea mea pururea... că dea dreapta mia iaste ca să nu mă clătescu... drept acea să veseli inima mia și să bucură limba mia... încă și trupul meu să sălăș-lui spre nedeajde... că nu lăsaș sufletul meu (adaus .A) adă... neci deade prea cuviosului său să vadză putregiune... spuseșmi calea vieții... și mă înpluș de ves(e)liia feații tale... Bârbați frați..., cadesă a g'ce cu îndrăznire cătră voi de strânoșu nostru de David... că au murit și au fost ingropat... și groapa lui iaste întru noi tocma până întračasta dzi... deci fiindă proroc... și știu că cu giurământă a să giură lui Dumnedzău... de roada zgâului său trupeaște să rădice pre Hristos și săl pue pre scaunul lui... mai nainte vâdzu și grăi de invierea lui Hristos... că nu sa lă a sufletul lui adă, neci trupul lui vâdzu putregiunea... prea acest Isă il vise Dumnedzău... ce lui noi toți sâmtem marturi... că cu putearea lui Dumnedzău să înălță... și giuruirea dhului sfână lui de la părintele și vârsă... iată aăsta ce vedeți voi acmu și audziți... că David nu sau suit în cer... că grăiaște însuș... dzis domnul Dumnedzăului meu ședzi dea dreapta mea... până cândă voiu pune vrâjmașii tăi așternutul pișoarelor (sters lui) tale... deci vrătos ca să înțeleagă (adaus tot) rodul jidovăscu... că și Dumnedzău și pomăzanicul lui Dumnedzău feace... preacest Isă cel răstignit voi... iară deacă audziră să umiliră cu inimile... și dzisâră cătră Petră și altor Ap(o)st(o)li... ce vrem face bârbați frați... iară Petră dzisă călărăș калтрук).

Zač 6. Pocăiți-vă și ca să să boteadze careleș de voi întru numele lui Is. Hristos pentru ertarea păcatelor... și priimiți darul duhului s(vă)ntă... că voi vâ iaste giuruită și ficionilor voștri... și tuturor celor de departe oarecăți să vor ruga domnului dumnedzăului nostru... și alte cuvinte multe le mărturisii și ruga de grăia... mântuiți-vă deaceastă rod îndrăpnică... deci unii cu dragoste primiră cuvântul lui (scris pe margină și sa botețară)... și să adaosâră întračeaia dzi sufletele ca la trei mi... era răbdândă întru învățătura ap(osto)lilor, și înpreună și la împărțitul bucatelor și întru rugă... și fu pre tot omul frică... că multe seamne și minuni să făcia de Ap(osto)li în Ier(u)s(a)l(i)mă... și era frică mare spre toț sprenși... iară toți ceia ce credzuse... era depreună... și avea ei tot înpreună... agonisite și avuția .A... și împărția tuturor oreui cei trebuă... și în tote dzile răbda într-o fire în săborn... și împărția pre fâmeae bucate... și primia hrană... întru bucurie și cu desvătarea inimii lăuda pre Dumnedzău... și avea dar bun (scris pe margină: și laudă mare) cătră toți oamenii... iară Dumnedzău adăugea de ceia ce credea în toate dzile în săborn...

Zač 7... iară depreună Petră și Ioană (Иоанна) .., mărăgândă la besearică pentru ruga nal 9 čas... și un om oarecare fiindă școp din zgâu maicii sale... era purtat... ce pre însă, punea în tote dzile înaintea ușilor beseariciei ce să chema înfrâmkșate... să ceae milostenie... de la ceia ce intra în besearică... ce ele dacă vâdzu pre Petră și pe Ioan vrând să între în besearică cerșu milostenie... iară Petră căută spresu cu Ioannă și dzis căută spre noi... iară el să nevoă sprinși și .A... parea ca va do-

bândi ceva de la dânsi... iară Petru dzise argintu și aur nu iaste la mene... ce de ce am iatăți dau... întru numele lui Iŭc Nazarineanul... scoală și înblă... și luō pre însu de mâna || cia dereaptă, del rădică și aciș i s întăriră lui talpele i gleznele... și sărî de stătu și înblă... și intră cu nușu în besearică... înbla și sălta, și lăuda pre Dumnedzău... și lăudură pre îns toți oamenii înblându și lăudându pre Dumnedzău și ști a pre însu... că acesta era de șădea pentru milostenia... naintea ușilor besearicii ce să chema Infrâmșeate... și să înplură de minuni și de spaimă de ce i să tãmplă lui.

Zac. 8. Iară ȋndusă schiopul cela ce să tãmduisă de Petru și de Ioan... cursără câtră înși toți omenii... în șurile (εκ πρυττορῆ). ce să chema a lui Solomon spãmăni. . iară deacă vădzu Petru răspuns câtră omeni... bărbați Istrailteani... ce vã înmirați dea-časta... sau pre noi ce prãviți... că au cu putearea noastră sau cu vreo credință bună lam făcut pre însu de înb'ă... D(u)mn(e)dzăul lui Avraam, și a Isaac și a lui Iacov... Dum-nădzăul părinților noștri... pros'ăvi pre vonicul (ωτροκα)... pre Isu(s) cela ce pre însu, voi l vândută și vã lepădat d'nnaintea feați lui Pilat... giudecāl acela sāl s'lo-boadză. — iară voi de sfântul și de dreptul vã lepădat. . și cerșut om uc'gaș să vã dea voi... iară începătorii vieții îl ucisât... ce pre însu Dumnedzăul învisă diîn morții... ce noi lui simtemă marturi... și de credința numelui său... preacesta ce pre însu vedeți sil știți... întări nume'e lui... și pentru credința lui îi deade lui toată tãmduința ačasta naintea a voastră a tuturor și acmu fraților știu că după, neștiință ați făcut cum și βοήθρη voștri (κνήρη βαυη)... iară D cela ce au mărțurisit cu rosturile tuturor prorocilor săi să chinulască Hs. înplușiă. (σκληρα τὰκο).

Zac 9. Deci vã pocăiți și vã întoarceți ca să vã curățiți de păcatele voastre... ca să vã vie vreame răcușă (προχλαδνα...) de la fața lui Dumnedzău... și va trimite voai pre cela ce au dzis mainte pre Isus Hristos... ce lui să cădea cerurile săl primască tocma până la tocmala an'lor... | ce au grăt Dm cu rosturile tuturor svinților săi proroci din veaci... că Moisi au dzisu câtră părinți... că proroc va rădica voi Dmnl Dmndzăul vostru... din frații voștri ca și mene... de acela să ascultați de toate oare câte va dzice voi . și va fi fiecare om ce nu va asculta de acela proroc fiva omul... feriva diîn omeni... și toți proroci de la Samoil și alții... căți au grăt și au măr-turisit deaciastea dzile... voi sãmteți fečori de proroc... și leagea ce au pus D. câtră părinții voștri... grăia câtră Avraam... și de sãmtenia ta să vor blagoslovi toate moș-teni'le pementesti... (εκεκ ωτρετρία ζεμνα)... Deci voai întâi rãd că D. pre voinicol (ωτροκα)... sãu pre Isus, și l trimisă pre îns să vã blagoslovască pre voi... și să sãntoarcă careleș d'în răutatea sa.

Zac 10. Iară grăindu ei câtră omeni... nãvãliră spre înși preuții și voiv du' besea-recii... și Sadocheei tãnjiia deacesta căci le vãta lor omene... (ουχουτι ημ λυδου)... și spunea de Isus (iv) și de învierea morților... șiș pusără mânu pre înși... și pusără întru preveghe până a doa dzi. ...că era amu sară... și mulți de ceia ce audz'ră cuvântul credzură... și fu în număr de bărbați ca la cinci mii... iară cândă fu a doa dzi să adunără ei boarii (ημ κνήρη) și bătrâni... și cărtularii în Ier(u)s(a) lim... și Anna popa cel mare (αρχιερες) și Caiafa... Ioanu i Alexandru... și căți era | de semenția popilor ce'or mari... și i puseră pre înși în mijloc... dei întreba... cu a cui puteare sau cu ce (sters:) nume ați făcut puterea voi aciasta... atunci Petru să înplu de Dhul svântă și dzi câtră inși... boari omenești-și bătrâni jidovești... să simtmem noi astădzi în'rebați... de lucru bun a om neputnșos pentru ce să tãmdui acesta... voai | (scris în continuare pe margină tuturor să vã fie ștre) și tuturor omenilor jidovești... că întru numele lui Isus (iv) Hs. Nazarineanul cela cel răstignit voi... ce preinsă Dumnedzăul lau învisu (ελκεκ) din morți... pentru acela stă acesta naintea voastră sãntos.

Acesta iaste piatra cea ocărăță d' voi ziditori... ce fu în marginea unghiului... și nu iaste de la altul nice de la unul mântuirea... și nu iaste vru nume carea cumva dată întru omeni... ce de înșă să cadză să ne mântuim noi.

Zăc. 11. Iară vădând îndrăznirea lui Petru și a lui Ioan... și deacă înțelegsără că simlu omeni proști și necrătulari... înmirasă și știu pre înși că fu cu Isus... și vedea omul stând cu nușă cea ce să tîmăduise... și nemică nu avea ei să le dzică înpotrivă... și le dzisără lor să iasă afară diîn săbor... să priciia indesine și grăia... ce vrem face acestor omeni... că iată fu la ștere sămnul lor... | tuturor celora ce petrec în Ier(u)s(a)lim la arătare... și nu ne putem lepăda... ce ca să nu să tindză mai mult întru omeni... cu cerșare săi oprim pre înși... deacmu să nu mai grăiască deacesta nume nece unuia om... și îi chemară pre înș... și la dzisără lor deacmu nainte să nu mai mărturisii nece să învățați de numele lui Isus... Iară Petru și Ioan... răspunseră cătră înși de dzisără... oare iaste derept înaintea lui D. asculta pre voi mai vrătos di cât Dumnedzău iani giudecați... că noi nu putem de ce am vădzuț și am audzit să nu grăim... iară ei și mai cerșară pre înși șiil slobodziră... și nemică nu aflară ca săi munciască pre înși pentru oameni... că toți măriia pre Dumnedzău di ce să tîmplă... că era mai de mulți ai de cât de patruzăci (șters de) omul ce de înșă fu aciastă minune de tîmăduire.

Zăc. 12. ...Iară dacă i slobodziră... viniră cătră ai săi... și spuseră lor că'e au dzis (*sters ж*) cătră înși popii cei mari și bătrâni... iară ei deacă audziră... toți întro fire și rădicară glasul cătră Dumnedzău și dzisără... despuitor tu Doamne cea cea ai făcut ceriul și pământul... și marea și tot cei întrânsz... ce ai dzis cu rostul vonicului tău lui David... pentru ce să înșelără limbile și omenii să vâjară întru ceale deșiate... înainte stătură împărății pementesti... și boșrii să adunară denpreună spre dumnedzău și pre pomăzanicul lui... că să adunară cu adevăr pre s(ă)ntul vonicul tău pre Is(u)să cea ciai bl(a)goslovit... Irod și Pilat din Pontu... cu linbi și cu oameni jidovești... să facă câte mână ta și 'svatul au dzis mainte să fie... și acmu Doamne caută pre cerșarea lor... și dă șerbilor tăi tuturor cu îndrăznire să grăiască cuvântul tău... când ți vei tinde mână ta spre tîmăduire... seamne și minuni să să facă cu numele s(ă)ntului voni | cului tău lui Isus... și rugândușă ei... să clăti locul unde era ei adunați... și să înplură de dhul s(vă)nt... și grăia cuvântul lui Dumnedzău cu îndrăznir(i), iară nărodul cea ce credzuse... era la inima și sufletul unul... și avuția întrun loc... și nici unul ce va dintravuția sa nu grăia să fie al său... ce le era lor tot întrun loc... și cu puteare mare da ap(o)st(o)lii mărturie învierii dumnului Is(u)s... și era dar mare pre toți pre înși... că nu era measer nice unul întrânși... căi era boșri de avea sate sau case... la vendea și aducea prețul celor vândute... | și punea naintea ap(o)st(o)lilor ... dasă fiascăruia ore cui cei trebuia... iară Ios'e cel chema Varnava dintrap(o)s(to)li... ce iaste de să tlăcuiaște fiul mângâeriei... diiacon (ΛΕΒΙΤΗ) din Kipru de sementie... avea un sat... il vându și a luse prețul și puse naintia ap(o)s(to)lilor...

Iac. 13. ...Iară un bărbat oarecarele cel chema Anania... cu Samfira muiarea sa vândură un sat... și ascunsă din prețul satului știind și muiarea lui... și adusă o parte orecare... și puse înainte apslilor... Iară Petru dzise Ananie..., pentru ce înplu satana *Srdă* ta (срдаце твоє). să menți dhului svânt... și să ascundzi din prețul satului... de au doară nu era al tău... | și au doară nu era vândut de bună voe ta... ce cum puse întru (i)nima ta lucru ca acesta... nai mențit omenilor ce lui Dumnedzău... iară deacă audzi Anania aceastea cuvinte... cădzu și muri... și fu frică mare pre toți cea ce audziră aciasta... și să șculară niște vonici, del strânsără prins șiil scowaseră del îngroapără... și fură ca la trei ciasuri trecute... și muiarea lui neștiind ce să tîmplasă... întră șii răspunse ei Petru... spunem ore (scris deasupra: deci | întratâța ați dat satul...

Iară ia dzisă... dedără întratăta... iară Petră dzis cătrănsă... ce cum vați svătuit să is-pitiți dhul lui Dumnedzău... iată picioarele celor ce | au îngropat pre bărbatul tău is între ușe și te voră scoate... cădzu aciișă la picioarele lui și muri... iară deacă întrară voniciii אָנאָ aflară pre însă mortă... și o scoaseră de o gropară la bărbatul ei... și fu frică mare pre tot săborul... și pre toți ceia ce audziră aciasta...

Zac. 14. [stau șterse aceste rânduri... că deau fostă cuvântul ingerilor adevăr ce, au grăit... și toată greșala și neascultarea... au loat cu dreptul plată/.

...Iară de mănule apslilor să făcea seamne și minuni multe întru oameni... și era toți întro fire înă (אָנאָ) șurile (פּרִיטקֶרֶט)... ce să chema a lui Solomon iară de a'ții nime uu cutedza să să | apropie deînșii... ce măriia prinși oamenii... mai cu deadinsul să adăogea de ceia ce credea lui Dumnedzău mulțime de bărbați și de mueri... cât și pre răspântii și scotea neputincioșii... și îi puneă pre așternuturi și pre paturi... ca deacă va veni Petră săvâi numai să unbreadze cu umbra câte pre unul dinși... să adună mulțime de prin pregiur în cetate în Ier(u)s(a)lim... deșă aducia neputincioșii... și ceia ce era chinuții de duhuri necurate... cu ei să tāmăduia toți... să sculă popa cel mare și toți ceia ce era cu nus... și ceia ce era de ciata Sadochiilor... să înplură de hizmă... șiș pusără | mănule sale pre apslu... și i puseră prin (scris deasupra și) în temnița cia de toți oamenii... iară ingerul lui D, noaptea deșchiseră ușele temniții... îi scoasă prinși și dzisă păsați... și stați în besearcă și spuneți oamenilor toate cuvintele vieții acesti'a... כֹּהֵן הָאֵל...

Zac 15... Iară dacă audziră întrară în besearcă după utrănie de învăța... iară dacă veni popa cel mare și ceia ce era cu nus... strănsără săboră și toți bătrânii rodului ijdovăș... și trimisără în teamniță săi aducă prinși... iară deaca mearșără slugile noi afrară (sic) prinși în temneță... iară deacă să întorșără și grăiră... | că iată temnița o am aflat încuiată cu toată țăriia... și străjiarii stādu înaintea ușii... o am deschis și în lontru n'ce pre unul nam aflată, iară dacă audziră cuvintele acestia... preuții și voeyodul besearcei și popa cel mare... nu să pricepia dinși ce va să hie aciasta... și vini oare carele de le spusă lor... că iată oamenii ceia cei băgasāt în temniță... sântu în besearică de stau și învață omeni... atunci mearse voeyodul cu slugi... dei aduse prinși nu cu nevoe... că să temea de oameni ca să nui ucigă prinși cu pietri... iară dacai aduseră prinși îi puseră în săboră | și i întrebă prinși popa cel mare de grăi... de au nu cu certare vam oprit voai să nu mai învățați de acesta nume... și iată ați înplut Ier(u)s(a)l(i)mul de învățătura voastră... și veți să aduceți sângele acestuia om pre noi... răspunsă Petră și Apostolii de dzisără... cadesă a creade mai cu deadinsă

lui Dumnedzău de cât oamenilor... Dumnedzăul părinților noștri rădică pre Isus (Iv)... ceta ce voi îl prinsāt cu mănule ș' l răstignit pe lemn... pre acesta Dumnedzău începător și mântuitoriu îl înălță cu direapta sa... să dea pocăință Izrailteanilor și ertare păcatelor... și noi îi sāmtemă aceluia marturi cu aceste cuvinte și dhul svāntu ce au dat Dumnedzău celor ce au credzut lui... iară ei deaca audziră să îngăfa... și să svātuiia săi ucigă prinși. כֹּהֵן, כֶּהֱ... să sculă oare carele din săborul Fariseilor cel chema Gamaliil... învățătoriu de leage... cinstit de toți oamenii... dzisă Apostolilor oare ce puținel să iasă afară... iară dzisă cătrănși și bărbați I(strai)l'teane... luațivă amente pre sine de aceștea omeni... ce veți să faceți... că mainte dea acestia dzile să sculă אֵלֶּיךָ... de să grăia pre sine a fi oare ce (șters puținel) mare... ce dinsu să apropiară numără de bărbați ca la patru sute... ...ce el fu și ucisă... || și toți căți îi credzură lui să rāsipiră... și fură intru nemică... după acea să sculă Iuda din Galeleiu în dzilele scrisorei... și trasă oameni mulți pre urma sa... și acela peri... și toți căți ascultară dinsu să rāsipiră... și acmu vă grăescu voa... depărtativă de acești oameni

șii lăsați prinși... că de va hi de la om svatul sau lucrul acesta să va sparge (adaus : *răsipiră*)... iară să iaste de la Dumnedzău nul veți putea răsiți pre acela... cândai cumva vă veți afla luptături și cu Dumnedzău. . ii credzură lui... și chieamară apostolii dei bătură... ..și cerătară prinșii să nu mai grăiască de numele lui Isus (iv) || și dezlegară prenși... iară el să ducea bucurându-se denaintia săborului... că pentru numele domnului Isus li să dăruie de luară rușine... și în toate dzile imă besearică și prin case... nepârâsindă invăța și bine mârăturisiia de Isus Hs...

Zač 16. Iară întră acialea dzile. aceastea... înmulțindusă creștinii [оучеником]... fură pște de alte linbi cătră jidov [всехъ рожитанихъ елиномъ изъ евреомъ]... că era nesocotite cu bucatele în toate dzile văduvele lor... chieamară cei doi-prădzece mulțime de creștini (оученики) de dzisără... nu ne iaste noa îngăduință să lăsăm cuvântul lui Dumnedzău și să slujim pântecelui... deci socotiți frați... | niște bărbați aleși dintru noi șiapte... plini de Dhul svântu și de înțelepciune... ce prinși ca săi punem pre aciașă poslușanie (попрѣкѣи ежъ)... iară noi întră rugă și ascultarea cuvântului să răbdăm... și fu îngăduit cuvântului înaintea a totă nărodul... și alesără pre Ștefan. . om plin de credință și duhul svânt... ..și Filip și Prohor și Nicanor și Timon și Parmen. și Niculae (șters iu) ce venisă dintr Antiohiia... ce prinșii pusără înaintea Apostolilor... să rugară șiș puseră mânăle prinși... și cuvântul lui dumnedzău creștea... și să înmulția număr de creștini în Ier(u)s(a)l(i)mă foarte... iară multă nărod de ceia ce să boțedza asculta de credință.

конца.

Gh. Ghibănescu

iv. Inscripții și notițe de pe cărți vechi

1). 7023. (1515) *Ghenar*. Pe o piatră mormântală la bis. Sf. Ioan din Vaslui.
... | ЕЛНИКА . НИЖЕ Н БѢГЕ ВЪКСТ . НА ВАСАДН . НИЖЕ СТ | АБШ . И ПОГРЕ | БЕНЬ . ЗДЕС .
ВЛТО ЭКГ . МСЦА ГЕН... | = (post) elnic, care și a fost omorât la Vaslui, în jos de
heleșteu și a fost îngropat aici în anul 7023, luna Ghenar...

Obs. Piatra s'a aflat în temelia pridvorului, care s'a dărîmat pentru a se restaura
biserica în forma ei veche. Piatra a fost cioplită în capătul ce cuprindea numele mortului.

După dimensiunile (1 m lungime, pe 0.60 m. lățime cap. și 0.40 la picioare)
arată că s'a pus pe mormântul unui copil. Postelnic era *Cozma Șerpe* care figurează
în divan de la 7010 — 7031.; iar stolnic e *Coste Cârje* până în, 7023 April 20.

Literele mari săpate m 0.15 m. mărime.

2). 1820. Pe piatra de restaurare a lui Sf. Ioan din Vaslui.

„Acesta sfinth Dumnezăesch | lăcaș dintru început fiind | zidith de răposaii întru
fe | ricir-k domnii Ștefan Vvod bătrânul. | și fiu său Bogdan Vvod. și după vremea | răsî-
pindusă sau zidith din nou de | dumneai cucoană *Maria Cantacuzino sofiia răpo-
satului marelui* | logofăt *Costachi Ghica* cu toată cheltuiala | dumisale spre vecinica
loih pomenir-k | la anii de la Hristos 1820“.

3) 7223. (1715) Pe o lespede mare, în Muzeul național din București, intrarea la Senat.

„Aciastă încunjurare de zid cu toată cuprinderea | den temelie sau zidit de dum-
nealui jupan *Mihail* | *Cantacuzino marele spatar*. fiindh cuprinsu de Dumneze | lasca
râvnă. toate aceastea foarte înfrumosițate precum | să văd pentru mărirea și slava lui
Dumnezeu și pen | tru veacinica pomenire a dumnea'ui și a tot neamul dumnealui | și sau
săvârșit în zilele luminatului domnu a toată țara | rumânească. Io Mihai Ștefan Voevod.
Cantacuzino fiind arhieru | Mitropolit presfințitul părinte'e Antim. 7223.

4). 1914. Pe icoana Arhanghelului Miha'il (Bolgrad).

СНІ КІОТЪ | СООРЪЖЕНЪ НА СРЕДСТВА БЛАГОТВОРИТЕЛА Н. Н. БАКАЛОВА Г. 1914 — acest
chivot l'a făcut cu cheltuiala binefăcătorului P. P. Bacal anul 1914.

5). 1868. Pe o poală la icoana Sf. Arhanghel Mihail (Bolgrad).

СНА РИЗА ЗА СТАРАНИЕ НИКОЛАА ХАЖИ КУЛЕВА. 1868 ГОДА. „această îmbrăcăminte
prin îngrijire lui Nicolae Hagi Culev. Anul 1868.

6). Pe icoana lui Al-xantru Nevsk (Bolgrad).

СООРЪЖЕНА НА СРЕДСТВА ГИМНАЗИИ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III Г. О. ВЪ БОЛГРАДЪ = s'a
șădicat prin cheltuiala ghimmaziei Împăratului Alexandru 3-a în Bolgrad.

7) Pe icoana lui Alexandru Nevski (Bolgrad).

ОТЪ ПРИЗНАТЕЛНАГО ПОТОМ СТУА ПЕРЕСЕЛЕНЦЕЪ КОЛОНИСТОВЪ ЮЖНОИ БЕССАРАБИИ
| СВАЩЕННОИ ПАМЯТИ ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА IГО.. de la urmașii recunoșcători ai cșolo-

niștilor emigranți în Basarabia cea nouă sfântului monument al Impăratului Alexandru I.

8). 1540. Pe dreapta la poarta de intrare în Castelul de la Gherla :

Paulus. Bank. Unga | rus. de. comitatu. | Baciensis. procuran | te. hic opus, ceptum. | et perfectum. 1540.

9) 1540. pe stânga la aceeași poartă, de la Gherla :

Frates Georgius. infans krovacie. | episcopus. Varadinsis et. tesaurari, us, et consiliarius Regiae, majest | atis. MDXXXX.

10). 1542, pe stânga la poarta lui Martinuzzi (Gherla).-

Quesivit presul, virtute. Georgius. ampla | hec arma et titulos. natus de. stirpe Croata | hic unicorna est corvam prebere alimenta | cernis. sic fide. et curis vigilan- tibus. aptus | assidue Regi, studuit, servire Ioannis. et | posuit. impensis longere hec premia fame. MDMII.

11). Pe poarta interioară de intrare în castelul Martinuzzi. (Gherla).

Dominus adjutor et protector meus quem timebo.

12) Pe placa comemorativă rădăcată în gloria lui Ferdinand V-a (Gherla).

Ferdinando V | rege apost. regnante | fossam orientalem | australem et borealem | ar- ces Novae Samusianae | palude foetidissimo sordibus et arundine | regionem natura sanam aëro putrimephistico | late inquinantibus a saeculis sed | entem assiduò trimo labore | perceptivos provincialis | ad operas publicas damnatos | insumptis CLXXXM operis | siccando et excolendo | regi optimo patriequi | fidum probat obsequium | Petrus Racz de Golga | gratia Regis praefectus | annis ab arce condita | trecentis.

13). 1619. Placă marmură deasupra porții de intrare în castel (Gherla).

Rest. hoc, pomer. felic. reg. | seren. prin. 30. Gabriele II. d. | Gn. t. Prhd.t. Scappigio. G'ero. | fi prov co. Zoliorni. Castel Stef. | vamos et Fran. Borzan, existui. | ann. MDCXIX.

14) 1842. Pe o placă comemorativă în zid (Gherla).

Memoria. | Francisci primi | imperatori Aug. | arcem hanc | XV Kalend. Sept MDCCCXVII | lustrantis paxem. pictatis hoc monumento | aetati, Ven'urae | dicata. | MDCCCXLII.

Obs. Istoricul acestui castel este făcut pe scurt într'un memoriu înaintat de direcția Institutului de orfani Ministerului de Justiție în 1924; iar în Ungurește în broșura lito- grafiată în 1912 „A Samosujvár magyar Királyi javító-nevelőintézet leirása és története = Descrierea și istoricul institutului de educație de la Gherla” al Regatului Ungariei.

În secl. XIII castelul era în stăpânirea Șpanilor = comites supremus, din comitatul Solnok, purtând denumirea de Voevozi ai Ardealului. În 1410 Iacob Lasc din Santon, Voevod, își avea reședința în Ghenla.

Gh. Martinuzzi, tezaurarul voevodului Ion Zapolya, a început a zidi cetatea Gherlei în 1540, dar fiind omorât de Germani în 1551 proprietatea castelului trece la Batorești în 1580, apoi la Gh. Racoți II în 1621; El rădică al doile etaj În 1684 caste'ul trecu la casa de Habsburg devenind un oficiu perceptorial al domeniului. În 1785 supt Iosif II castelul devine o închisoare centrală pentru Ardeal „carcer magni principatus Transil- vaniae”. În 1848 devine „penitenciar regnicolar regesc”, comun și femeilor, care însă au fost transportate la Ajud în 1869.

În 1911 închisoarea se transformă în institut de creștere corecțională a minorilor și cuprindea 600 copii „javitó-nevelőintézet”.

La 3 Martie 1919 s'a preluat institutul de statul Român, fiind numit director dl. I. Hațăgan. Actualmente e director dl. C. Rosin, maior invalid de războiu,

15) 1845 Iulie. Pe o poartă veche a unei case lângă biserica din Mercuria Ciucului : 1845 Iulius Hónap.

Kimenetelünk és visszatérésünkben Istenünk légy nekünk, vezérennk mindenben most és örökre = Eșirea și intrarea Dumnezeu să ne fie nouă conducător în toate acum și pururea».

Csináltatta Holló József fele ségével vic-Kriszknával, = a făcut Ioșef Corbul și soția sa Victoria Cristina.

16. Pe mormintele Marinovicilor din Reghinul Săsesc.

a). Acsi se hodyginește en domnul Ioan | Ma-inovits. grek | și negustori, și titor | și fundator. stinti | besearitsi acestia. sau | neskut en orașul. Me | ga Tîrnova, en ȧar | țurceska, en anu 1758 | și sau kesetorit en Szasz | Regen en anu 1793. și | au reposat en domnul | en anu 1842. en 6 Oktober.

b). † Aici, se odihnește | in domnul născută | Maria Marinovici. | socia lui Fogarași | Petru, sau născută | in anno 1800 sau | casatoritu în 1819 | și au repousatu în | Domnul in anno 1846 | in 23 Iulie.

c). Cripta familiare | a lui | George Marinovicz. | aci odihnește | Georgie Marinovits | nascutu în 15 Noemv. 1804. | casatoritu în 31 Octob. 1838 | repausat în 21 Maiu 1866 | și socia sa Ecaterina Marinovits | și Nicolae născută in Brasiov la 25 Octomb, 1817 | reposatu in Reghin la 11 Iunie 1901.

d). Mormentulu familiei Marinovitz | intemeiată in anulu | 1868 prein | Nicolae Marinovici | neguțitoriu și episcopu | a sf. biserici gr. Cat. den | Szász Reginu.

e). Aicse se odihnește in Domnul | Maria Muntean soața lui Ioan | Marinovits sau nescutu in | annu 1774 și au reposatu în | annu 1826 in 22 Decemvrie | care cu soțul domnii sale a ve | ciut 30 de ann, iară ca veduve | 2 anni.

Obs. Pentru lămurire dăm după spusele verbale ale urmașilor—această spiță genealogică a Marinovicilor din Reghin.

1. Ioan Marinovici (1758-1842)

= Mărica

2. Maria

= P. Fogaraș

Neculai

= Marta Bardony

Gheorghe † 1866

= Ecaterina Nicolau

3. Dumitru, Ioan, Neculai

= El. Munteanu

Eugen

= Cornelia

Maria

= Schwartz

Carolina

= Urbanaș

4. Marta

= Santo Polo

Nicolae

Aurel,

= Veturia

Târnovan

Emil,

= Ștefania

Cördög

(Drace)

Mihail

= Matilda

Schauner

5.

Eugen

Cornelia

Ritta

f), 1861 Sept, 22. Pe mormântul lui T, Șerban, învățător în Reghiul săsesc.

A ci | jace trupulu de eterna memorie | domnului barbatu | *Theodoru Sierbanu* | *de Csernesti* | *fundatore a Scholei romane* | *din Reginul Sasescu* | nascutu în 1786 10 Malu—iara repousatu în 22 Septembrie 1861 | in acherma repousatu placuta souvenir | pin a sa legiuita socie | *Veronica Costa* | sau redicatu aciaasta cruce,

— 1845 Sept. 10. Pe o *Psaltire* din 1835 (bis. Sf. Voevozi din Berești, Covurlui). „la aciaastă carte spre plata ei am dat și eu iscălitul doăzăci lei, 1845 Săpt. 10. T. lamandi. | căpitan Gherasim giumătate de sorocovăț au dat la aciaastă carte să să pomenească din neam | în neam. | Chir Costandin au dat giumătate de sorocovăț ca să fie spre pomenire sufletelor. | la aciaastă sfântă carte ce să numeste *Psaltire* am dat șapte lei ca să fie spre pomenire. Costantin ot Cârjă.

— 1799 Iulie 6. Pe un *Antologhion* pe tot anul a lui Filaret. (Berești, Covurlui).

„Aciastă sfântă carte ce să numește Meneiu | ce au fostu a răposat pro!opop. Ioan Ușurelu | ot Berești și scoțândulu vânzătoare | preuteasa Nastasiia și Iancul sin (fiul) ei, și | leam cumpărat noi 36 lei și Meneiul cum și | Triodul și la acești bani au dat | capitan Ioan Lazor zăce lei | Toader Alexe zăce lei. | preotul Andrei ot Berești zăce lei | Timofte Hogaș cinci lei | Radul Lungul 1 leu și leam cumpăratu | ca să fie a besericii unde să prăznuește sfînții | mai mari Voevozi Mihail și Gavril și | umbla veleat 1799 Iuli 6.

— 1800 August 14. Pe o *Evanghelie* Rîmnic 1794 (Berești, Covurlui).

„Aciastă sfântă și dumnezăiască carte ce să numește | *Evanghelie* este cumpărată în 25 lei adică doao zăci | și cinci lei de la sfînția sa părintele Ghedeon | arhimandrit și egumen sfintii mănăst'ri prorocul Samoil | ot Focșani și la acești bani cu cari sau cumpărat au dat | ctitorii bisăricii din sat Bereștii zăce le' | cinsprezece lei eu Andrei preot ce sânt slujitoriu bisăricii și | oricine o va fura sau | va înstrăina de la mine | să fie afurisit și anafteima și ertare să naibă și | sau cumpărat la veleat 180 (sic) Aug. 14 Andrei preot.

— 1799 Iulie 6. Pe un *Triod*, Rîmnic 7290 (Berești Covurlui).

„Să să știe de când am cumpărat | aciaastă sfântă carte | ce să numește Triod în zilele | pre luminatului domnului Ioan | Alexandru Dimitrie Costantin | Costantin (sic) | Voevod și lau cumpărat | în 16 lei eu preutul Ioan Ușurelu | ca să fie a feciorilor mei | pe luna lui Martie în 13 zile | Aciastă sfântă carte ce să numește Triod ce au fost | a răposatului preut Ioan Ușurelu ot Berești | și scoțindul preotiasa Nastasiia i Iancul zeat ei vânză | tor leam cumpărat *Triodul* cum și Meneul în | 36 lei amândoao cărțile și la acești bani au | dat căpitan Ioan Lazor zăci lei | Toader Alexa zăci lei | preotul Andrei ot Berești zăce lei | Timofte Hogaș cinci lei | Radul Lungul 1 leu | și leam cumpărat ca să fie a sfintei bisărici ot Berești | unde să prăznuește sfînți mai marii Voevozi M ha!! și Gavril și umbla veleat 1799 Iulie 6.

— 1801 Mart 2. Pe un *Peticostarion*, București 1800 (Berești, Covurlui), fila 103 începînd: aciaastă sfântă și dumnezăiască carte ce să numește | *Penticostar* este drept al meu | Andrei preot | cumpărat de însumi eu drept 18 lei adică optusprezece lei cu | banii satului și sfânta *Evanghelie* o dată tot de satu | de la sfînția sa părintele Ghedeon arhimandrit și egumen sfintei mănăstiri a prorocului Samoil ot Focșani | împărțindusă pe la bisearici multe feluri de cărți | din poronca preasfînți sale al nostru stăpân Chirio chir | Veniamin Episcop a Sfintei Episcopii Roman | și lam cumpărat cu însumi banii mei afierosindul la | bisărica satului la mai marii Voevozi | să fie a fiilor și a nepoților și strănepoților mei iar cine sar | ispiti ca să o fure sau să să acolisască de dânsa cun cuvânt | ca săl tăgăduiască sau să zică că este al său | în afară de fiil mei să fie afurisit și anafteima | de cei trei sute optsprezece părinți și de sfînții apostoli și de

toți precuvioșii părinți și | asămine cu Iuda să fie și de Isus Hristos blăstămat | dar cine nu o va tăgădui sau nu să va acolisi de dânsa | să fie blagoslovit de domnul Isus Hristos | și de preacurata sa maică și de toți sfinții și de | noi ertat și blagoslovit de cel mai smerit | între toți făcătorii.

Andrei Preut 1801 Mart 2.

— 1830. Pe un *Penticostariu*. București 1800 (bis. Sf. Gheorghe, Berești).

„Acestu pendicostar jaste a *Schitului Zimbru*, cumpărat cu doaozăci și cinci lei din Galați de preutu Ioan precuvioasa Paraschiva cu drepți bani. Iosef ieromonah 1850. pe fila 157:

1807. Mai 12. „Aastă carte ce să chiamă Penticostar au cumpărat | robul lui Dumnezeu Vanculeț și cu soția sa Anița | și au datuă pomană pentru sufletele | la biserica în... unde să prăznuește hramul sfintului Gheorghe, iară cine sar | afla ca să o înstrăineze de la sfânta biserică, ori ce față de om să fie suptu blăstămu | malcăi Precista și a sfinților 318 sfinți | părinți de la săbor Nicheia, 1807 Maiu 12.

— 1788 April 7. Pe un *Slujebnic* al săptămânei Patimilor Domnului (biserica gr.-Catolică din Reghinul săsesc).

„din Ceoasa, de la popa Dimitrie | Ceoasa cu 7 florinți | vonișu, ca să fie a meu și a ficiorilor | mei, ni onulu să poată răpi nime de la mâna loru | și cine laru răpi să fie afurisitu | de cii 300 și 18 de părinți sfinți | April 7 zile | 1788.”

... „Ceoășii noi de la Sas Reghin negușitorul | acestu strajnicu cu cinci zloți | și treizăci de creștari pe sama bisericii cei din Reghin la anul 1823 la lunie în 29 zile.”

— 1802 Mart 5. Pe *Rânduiala* diaconului (Reghin).

... „inscriptus cathalogum librorum Ioannis Szimonetti. archidiaconi Fagarasensi | anno 1802 Martii 5-la.”

— 1818 Ghenar 22. Pe *Biblia* lui Samoil Klein. Blaj 1795 Pr. Isăcescu, Buhai, Dorohoi).

„la anul 1818 Ghenar 22 Marți noaptea la 8 ȕasuri au răposat pre iubit părintele nostru dumnealui părintele nostru paharnic Vasile Holban, pre care Dumnezeu săl ierte, și săi avem blagoslovenie. M. Holban.

— 1836 Octomvre 30. Pe o *Psaltire* (Acad. Rom. necatalogate).

„aciastă *Psaltire* este a lui Iancul Dimitriei Geleptu. 1836 Oct 30.

— 1702 (1794). Pe un *Catavasier* vechiu (Ac. Rom. necatalogate).

„plătit leat 7298 | acum la învliare lui | Hsu a treile. | iar a patra | Duminică | sara | leat 7302 și am scris | eu logofăt Nicolae ot Cernăuți | acesta | catavasifariu | iaste al meu a lui Nicolae | din Cernăuți... | șau cumpărat cu bani costande 16 |

Pe tărtaj :

СНЕ БИШЕ ПАНСІЕ УТ БОСНА ГРАДА | ТАМС А ХАҐИЗА | ПОПА ИЛІА ЗОЛОТОВЪ | ЛЕТО БИШЕ 1809 ГОД | МЕСЕЦА МАРТА 2 ДЕНЬ | ДОМС Е НА ПОМОЩЕ СТИ | ИВАНЪ РИЛСКИ | И СЃІИ ТЕОДОРЪ СТРАТИЛАТ | СЛЪЖИХМЕ ЛНТЕРГНА | СЃА КНИЖНИЦА НА ПАНСІЕ РИЛСКИ. = Acesta a fost a lui Paisie din Cetatea Bosna; acolo i l'a hărăzit popa Ilie Zolotov; anul fiind 1809 an. luna Martie 2 zile, căruia să-i fie în ajutor sfântul Ion Rilschi și sfânt Teodor Stratilat, s'a slujit leturghia cu această cârticică, la Paisie Rilchi.”

— 1774 Dec. 14. Pe un *Moliftelnic vechiu* slavon (Acad. Română necatalogate) „să s știe că am scris eu Gligorie Ioan, Dechemvrie 14. la aciastă carte | sârbească fiind că este a lui jupân | Arghiri Polichron bacal. Gligorie Ioan 1774 Dechv. 14 | Eu logofātu Ioann din București | vleatul 1775 Maiu 21 |

— Pe o *Psaltire* slavonă (Acad. Rom. necatalogate).

„Aastă | sfântă *Psaltire* | e am dăruit | sfintei | Mănăstiri | Bistriței | eu cel smerit | între Ermonahi | Grigorie | ca să fii | fraților | de cetire | și mie de pomenire.

| de la bisărica aciasta din лѡрѡн | să fie afurisiți de 318 sfinți oțiți, piatra să mucezască | ferul să ruginească iară trupul | acelora în veaci să fie afurisit | și oricine or fi urnito de la beseareca | aciasta și o va găsi iar să o potă aduce | la locul ei. ani domnului 1783 în luna lui April 10 zile. | .

Obs. Pe clopotul din Lueriu, s'ar ceti anul 6799=1291. 5149. Biserica din Lueriu ca și cea din Deda sânt cele mai vechi biserici din partea locului.

— 1810, Pe o lespede de marmură (Muzeul Municipal, Iași).¹⁾

+ Cu ajutorul: [Tatălui:] și | îndemnare: [Fiului]: și cu unirea | [sfântului Duh] am pus: eu | robu lui: [Dumnezău]: Hagi Rusi | Cavaf: și cu soția lui: Iana | prin puneria: voinei: spre pomenire | robii lui [Dumnezău]: Theodor: | Petra: Theodor: Dobra: Ivancio: | Theodorachi: Marica: Dobra: Gančo: Marinčo: și or: cineva: ceti: slovele: | aceste: să zică: [Dumnezău]: să erte | sufletele: răposăților: acestora: | și pre toți: pravoslavnicii: | . vă leto 1810 .

Obs. Cuvintele puse în paranteză sânt rase cu dalta; se cunosc însă urmele literelor săpate. Cine le-a ras? și de ce? să fie un necredincios Turc?

— 1806. Pe o lespede de marmură (Muzeul Municipal, Iași).

Cu ajutorul lui [Dumnezău] și întru pomenire hramul sfintei biserici a sfintei Troi | în, ce sau zidit de iznoav acuma. let 1 | 806, în zilele preosfințitului părint | ele eparhi Rusucului Chiriu Chir Neo | fitz. Cervenu și cu oserdie fiul răpo | satului acestuia, care odihnește pre | locul acesta. robul lui Dumnezeu Cernu T | afe. Minco Tona. Stoica. Ivanču și cu totu n | eamul și mai pre urmă sau | săvârșit din viață robii lui | Dumnezău. Theodosia monahia let | 1837. April 11 și soțul său Petre Cerne | la 1839. și sau scris spre veci | nica pomenire,

— 7154 Sept. 8 (1645). Pe o lespede de piatră adusă de la Preutești (Timișești) Neamț la Muzeul municipal, Iași.

+ Изкопанъмъ въ нѣмъ поспѣшеніемъ. | Молдавскон. кнѣзѣмъ, Добро дѣло Неме-
пи... | дѣлѣнъ крѣмѣ. поданъ поспѣшеніемъ. западено въ лѣвѣ. | е. и самостивихомъ еше
въ колѣрѣтка прѣжде... прѣдѣнѣ на госп... | господеткъ земанъ молдавскон, земанъ наше
свише подъ послѣше... | господеткѣ. на рѣдѣхъ его на мѣстоѣ црква. идежъ естъ храмъ столѣ
арх... | нѣмъ монастырь въ трѣхъ лѣтъ... като зрѣдъ мѣца Ген. н.

„Cu vreaarea Tatălui și cu ajutorul [Fiului și cu săvârșire sfântului Duh. Eu Vasile Voevod, Domn Țării] Moldaviei văzând buna faptă a [părcălabului] de Neamț, ... | . mai de multă vreme în loc de ertare a fost tras în Țapă de Alesandru... | și m'am. milostivit încă din boerie fiind înainte de ajungere la domnie. | domnia țării Moldovei țara noastră fiind supt ascultare. | domnia din ordinul lui pe locul bisericii, unde este hramul sfântului Ar... | adevărații mănăstiri din târgul Iașilor | la anul 7154 luna Sep. 8. |

Gh. Ghibănescu

[Pe o lespede de piatră, deasupra porții zidului încunjurător dela Schitul Hangu, com. Hangu cot. Râpciune jud. Neamț]:

— „Izvolenie(m) o(ț)ta i pospeșenie(m) sna i s | vrșenie(m) stogo dha [cu voia tatălui și cu îngăduirea fiului și cu săvârșirea sfântului duh] acesta zid preînpreșur | ul mănăstirii *) la zidit lo Alexandru Voevoda i gospojda ego | Anița sna lo Antonie

1). Aceasta, ca și următoarea, publicate și în Iorga, Inscr. II, 196.

2) „Mănăstirea dela Hangu” e pomenită în 1458, 13 Fevr. Bog. D. Șt. I, 6. Pentru mănăstirea din nou zidită dela Hangu, ctitoria lui Miron Barnovschi Vodă, vezi Ghibănescu, Sur, II, 176-178, III, 255, 274-276.

întru pominir^ă noastră s^întii bis^ăcrii de la Bucium undi să cinstești și să prăznuești s^întul Nicolai făcătorul de minuni, cari bis^ăcrică acum de iznoavă sau zidit în zilili Mării salii Domnului nostru Ioan Grigorii Ioan Vvod, 1762, luni 29 și să nu fie nimin^ă volnic a strămuta aciastă Evglie dela s^înta bis^ăcrică, Gavriil Mitropolit Moldavii*.

— [ibid]: „Această sfântă și dumnezăiască ivanghelii sau dăruit (sic) de dumnelui jupânu Dumitru Stamatii cu a sa cheltuală să fii vecinică pomeniri, 1823, Mai 28, Dumitru Stamatii și dumnezău săl erti de toati păcatili și eu Dumitru văzind am legato în Huș cu mâna me și pentru legat am dat 25 de lei* (sic).

— [In dosul doc. din 7253 [1745], April 18 — Documentele Moșiei Mădârjești și jumătate de sat Codrești, din Cârlișătura, Actele bis. Talpalari, din Iași, inventar No. 756].

„In numele tatălui și a fiului șas^întului Duh, amin. Eu a s^îf[n]tei Sisenie (sic) | pogorîndu-mă din măgura Eleonului întâmpinaî pre Avezuha carii | și era părul | capului până la călcăe și ochii ca focul și unghile ca secerile și foarte straș | nică și trecând eu dela dânsa | ninte iată vădzuî în urma me viîndu o tâmpină | pre dânsa Arhangh^ă Mihail șiî zise ei Arhanghel Mihail, de unde vii necurată și | cum îi numele. Iară e zise: eu sint^ă Veștița (sic) aripa sâtanii și am auzit | că va să nască Domnul Shs [Is. Hs.], din precurata ficioară Marie și mărgu ca să o smîi | tescu pre dânsa. Iar Arhanghel Mihail o prinsă de părul capului și o înferecă | n opinci(?) de fer șiî pusă paloșul în coaste și prînd a o bate foarte tare șiî zise ei Arhan | gh^ă Mihail: spunem(i) cum și | n ce chip te faci de întri în casele oamenilor și le | faci smîntală fâmeilor și le omori copii. Iar e zise: oh, de mare durere și | de mari usturime, îi voi spune toate preamă-runtul: eu mă facu feme^ă | și mă fac ogar și mă fac măță și mă fac găin^ă și muscă și painjin^ă | și lăcustă și în multe chipuri și așe întru eu în casele oamenilor și le | fac smîntală femeilor și le omor copii și am 19 nume: 1 Veștița, 2 Brana, 3 Nadvarie, 4 Necorda, 5 Zalina, 6 Simansie, 7 Iscaro, 8 Deca, 9 Miha, 10 Liba, 11 Hae, 12 Brana, 13 Șeili^ă(?), 14 Rabie, 15 Cazarna, 16 Jelca, 17 Neverza, 18 Shaba, 19 Vatisa și unde sin | tu numele mele scrise, eu acolo, la acia casă nu mă pocl apropie de șapte | mile de loc, nice femeile lor, nice de copii lor și i zisă ei Arhanghel Mihail: | iată căț poruncescu îie cu numele Domnului Shs să nu te apropie de ca | sele robilor lui Dum-nădzău Mihălachie și Marie¹), nice de fii lor, nice slujnice | le lor, nice de dobitoacele lor, nice de agonisita lor, Amin. [anul 7253 | 1745].

Obs. Pentru cele de mai sus, cp. Hasdeu, Cuvente den bătrâni, cărțile popor. ale Românilor, 263—283 și 717—720.

Mihai Costăchescu

[In un Minei slavon, tipărit în Lemberg, 1638—a| fost a bis. Sf. Vineri, din Iași]

— Izvolanie oța i sz pospešenje szna skvzr^ăsznie svktago duha. Aciastă carte anume Minelu dela tătar i) și o au dat la sta bis^ăkreă anume prepodobna paraschiva + anume Necula au dat dreptu sufletul tătănesău Neculei și a mănesa Neaga și dreptu sufletul său și a fâmeii sale a Stanii și a feciorilor săi și a frăținesău Apdal ? și a so-crusău Gogolii și a soacrăsa Neagăi să le hie pomană; iară cine o va lua dintraceastă svântă biserecă anume preapodovna Paraschiva verî popă, veri diacon, veri mirian de o va lua și o va vinde sau o va da la altă biserecă să hie treclet și procl^{et} și anaf-tima și (a)furisit de tre(i) sute și 18 oteți și afară de lege creștiniască.

[Înainte de 1702].

1) Prin doc. din 7253, April 18, Maria, femeia lui Mihălache vinde a treia parte din jumătate de sat de Mădrăjeci,

— Văimia oja i sna i stgo Duha amin. Să se știe de rândul ac(e)știi cărță ¹⁾ precum adecă eu Apdal ? fratele Niculei după mo(a)rte(a) frățane meu Niculei am găsit aciastă svintă carte anume trifolog în mânule popei lui Ion din Babele că el au luat o den beserica prepadovnei Paraschivii și au despărțit cartia unde au fostă ¹⁾ pus-o frate meu Nicula. De samă la Dumneză(u) de blăstăm mul carele au lăsat frate meu, ca să nu să despartă de beserică și au și fărămat o, purtând-o den sat în sat și neaflându-să meșter să o direagă, s'au găsit acestă ¹⁾ preut anume Teodosii ca să o direagă și o am dat-o lui să ș'o direagă și să fie a lui până la mo(a)rtia lui și să pomeniască pre părinții noștri și frații noștri, părinți Nicula, Neaga и чд иχ (și fiii lor) Nicula, Stana и чд иχ (și fiii lor) fratesău и и и Paraschiva, socri Bobolia, Niaga ca să aibă a-i pomeni până la mo(a)rtia lui că lui am dat-o iară nu beserici(i) unde va merge să ș'o e să hie de slujbă și nooă de pomană, iară să nu să afle nime domnă ¹⁾ să-i o e den mână lui că eu

am dat-o и и и înain(tea) (a) o(a) meni buni și bătrâni. Sântă!) martori hagi Paraschiva, unchiumeu Khiriaco croitor, Alexandro, Nica Iazaciul și alți. mulță ¹⁾. Văleat osădanie mira 7210 oroj. 1702 crug slițu 14, crug luna 9, vruțea leato 3, letera pashi 8.

— Să se știe de când sau cutremurat pământul di au căzut multe sfinte mănăstiri. Atunce au căzut și sfânta Golăe din Eși și la acestu cutremur multe morți de om sau făcut și pământul a crăpat pe multe locuri și sau cutremurat Mercuri [să să] știe le(a)t 7246 (1738)

— Să se știe de când a vinit Moscalii în Eși, înbla veleatu de la zădirea lumii 7248 (1740).

Preotul V. Ursăcescu
com. Oltenești, jud. Fălciu

Cred că în însemnare e ь ori x = ı, u, deci : cărți fostă etc. [M. C.].

V. VARIA

7072 fără lună și zi (1564). Stoa cumpără cu 350 aspri și un cal partea lui Crăciun din Negreni, cu 950 aspri moara lui Voicu Bundera din Negreni și cu 900 aspri partea Roșiei. Se bea adalmașul.

† Să^s știi cu^m am fo'tu i^u crăciuⁿ diⁿ Nigrim. moștiⁿ di^s calicători pământuluⁱ cu Daⁿ și cu Iwⁿ și cu Balotă. și a^m .apărțit moșia .a 4 părț ca frații. | dicii iu Crăciunⁿ ma^u ajuⁿsu cu vreami di nevoi. piⁿtru că a^m furat u cal al Bălosu^{lui} | ut Ivănășăști. pi numi Stanⁿ după acia i^u amu fo'stu sara^c di na^m avu^t cu ci mă | plăte. ci ma^u pu^rțat legat să mă ducă la pirdiri. să mă pia^rzi. după acia i^u ma^m spărit ci ma^m jilui^t la migiașii di prea .ampregiuru^l loculuⁱ | și di sat | migiași mau .avăța^t să .antreb frați di sat și pi toți fivo^r vrea/nici să di li | piⁿtru capul miu să^m scuⁿperi capul și să ții ii moșia iu a^m avut nipot | pri Niⁿ și prk Lăpădat ciu fugit di minimi(sic) și di pământul. miu la vr^kmi | di nivoi. și sau lipădat di mini dinaiⁿtea megiașilor. și a zis că nari ce^m faci | moșia. au fostu a mi. jumătati. deⁿtro funi. ci w^mda^t iu Stoi. pre 1 ca^l | vana^t .a bui^stru. și pri a^s. 350 di a^s di a^rgit. moșia di pi^sti tot locul și via | și pomi și tot. și mă^rtorii săⁿtu anumi. ut Negrini Balotă. și di | Frumușii Toma. di Rogojina jipanⁿ.. și. di Gălcești Lal. i Staⁿ Gălce^scu^l. de | ... |

† Să^s știi cu^m mia^m vându^t i^u Voic Buⁿdrea. moara de .a Negreani. Stoi. că iu na^m fost mo^sniⁿ | ci a^m fo^stu cu^prațori de. funi lu Iwⁿ di Nigrini. și .a cât w^m luat .atratăta w^m dat | a^s 950 di a^spri. di a^rgit. ia^r să^s știi cu^m mia^m vându^t i^u Roșca di Nigriⁿ moșia | iar Stoi și culu Balotă. și i^u Roșca a^m fo^stu frați cu Balotă pe moșii pri w | funi mari că w^m vândut. * + s jumătati ia^r Balotă dică au văzut așa lui ia^u părut ră^u | că iau fo^stu de .a funi lui frati cu il pri moșii ci a^u pu^s bani cu Stoa. a^s. 900 di | argiⁿtu. și săⁿtu mărturii pi^sti tot locul tut acești migia^s carii sântu mai su^s scri^s | și sa^u biu^t la aci^stu lucru pi^stitut vidri di vinu 6 pol. a^s. și be^rbeci 1 fără | pani cătz au mănca^t să^s știu mă^rturii... și pri cia^stă cridința pusa^m și mar-turi | Къ днѣ ѿвнъ нѣтрѣ боуъ вѣлѣтъ +908.

Acta Stolca Niculaescu, București.

Fără an. O scrisoare a lui Dositei Obradoviciei către Leon Gheuca, Episcop de Roman.

Preosfințite și precinstite părinte Episcopo, al meu făcătoriu de bine cel mai mare. În toată vremea vieții mele nu am cunoscut un om care ar pofti mai mult în luminarea minților și sufletelor omenești de cât preosfinția ta, pentru aciașta dar nu te mira că îndrăznesc a închina la cel pre drag și precinstit numele a preosfinției tale acest cuvânt a preînțeleptului Tolicofer. Neputându eu cu altfeliu să arăt cea nespuse a mea mulțămire pentru atâtea bunătăți și facere de bine ce preosfinția ta ai arătat

sprea mine, îmi pare cămi ușurez inima și sufletul mărturisind la toată lume cea mai mare datorie și mulțămire care am cătră un priaten cel mai iubit și cătră un părinte cel mai bun și mai preacinstit: Primeaște dar, mă rog, acest mic semn al veașniciei meali mulțămiri, fiind eu tot încredințat că sufletul meu până când va fi în ființă te va pomeni și te va iubi.

a preasfinției tale cel mai plecat și sufletesc fiu și slugă

Dosithei Obradovici

dedică lui Leon Gheuca Episcop de Roman

, Lui Leon Giuca pre luminatului Domn, în Moldavia al Romanului Episcop, celui mie milostiv de bine făcător pre plecată dedicație și cuvânt de învățătură a lui Gh. Iachim.

Țolicofer tradus din nemțește de Dosoftei Obradovici.

1775. August 21. – Sătenii din Măcărești.

Voi sătenii din Măcărești. sănătate, și blagoslovenie vă dau și vă fac știre că ori ce omu va orânduî dmlui hatman Dumitrașco Sturza, ca săi strângă venitul moșiei să dați cu toții după hotărârea ponturilor și a fi bine dat. și cu aciasta vă fac știre, aciasta să fiți sănătoși.

1775 August 21.

Hagi Sachelurie Duca.

1778 Iunie 17. Actul de naștere a lui Antonie Caruso (copie din 1807)

Copie extrasă dela registru prea sfântei Theotocu dela serviciul de înregistrare zilnic a copiilor botezați al credincioșilor și ortodocșilor creștini.

1778. Ητοι χιλίης ἑπτακοσίης ἐβδομήκοντα ο'κτώ Ι'θνὶς δεκαπτά, ἐβάρπτις ἐ'ναπ αἰδιόν ἀρσε-
νικόν τς ἐγγένῃ κυρίῃ ἀναστασίῃ κα ρ'ςθ, γεννημένο μετὰ τῆς ἐυγεν'ς κυρίας Περγλίνας Θνηγατρός τ' ἐγγενῇ
κυρίῃ Α'ναςτασίῃ κοκινάτῃ νομίμ'ι αὐτ'ι ουμβίας ἡ'τον α'τον ἀ'να'δοχος ὁ ἐυγενῆς κυ'ριος ἀ'ντώνιος
σκεῖδος, τὸ ὄνομασεν ἀντώνιον.

σακελλάριος καλικοιόπουλος Εφημέριος. Εδῶθη ἡ παρθενα ἀπο τῆν ἀνωθεν ἀγίαν μονήν τς 1807
εἰ τὰς 13 ἰθλὺ γεώργιος ἱερεύς κασιμάτης Εφημέριος

„In anul 1778 luna 17 Iunie am bolezat un copil de sex masculin Domnului nobil „Anastasi Carusi născut cu Nobila Doamna Reghina fiica Nobilul Domn Anastasi Co-
„chinatos după lege la presenta ceremonie a fost ca Naș Nobilul Domn Antonios Skendos,
„botezatul s'a numit Antonios.

„Sachelarie Calichlopulos Efimerios.

„S'a dat presenta dela sus zisa sfântă biserica la 1807 Iulie 18.

Preotul Gheorghe Casimatis Efimerios

Prea sfânta Mitropolie din Cherkhira cu anexă Insule

Arhiepiscope

Mărturisesc că copia de mai sus toată este scrisă și subscrisă de propria mână
și caracterul al sus zisului Preot Gheorge Casimatis la care se poate da toată încre-
dere de cele scrise.

S'a dat astăzi dela mitropolie Cherkhinei

1807: Septembrie 8 zile

Arhiepiscopu Ierotheiu al Cherkhinei Arhiepiscop

(ss) Stelis Sacerdotis Chitracer Protonotaro.

1237 Muharem 25. Paşa de Silistra pentru Nahman din Iaşi.

Iahudi taifesinden Nefsi Iaşi Casabasında miutemekin Nahman naam Iahudinin
 Eveul de naţiune chiar în Iaşi oraşul stabilit Nahman anume ovreiul
 Serata mahale sindea vaaki || taht — î — tesarufanda kendi milki—olan
 Sărata mahalaoa în care se găseşte supt a lui administraţie a lui proprietate care era
 hamam ve han odalarândan bir odasını kendi dinleringè || i badet-hânè tahsis ve vacâf
 başa şi han din camerele una odae a lor după religie locaş sfânt destinaţie şi eforie
 itmis olmaglè aîini—atâleleri iuzre, zikir—olunan hanân | odalârândan herkanghi odaîa
 fiind închinat slujba religioasă după sus zisului han odăile din care ar fi odaîa
 ibadet — hanè taiin ve tahsis eyledilerisè vakât—iu--zemanîile gheliup
 pentru slujba religioasă numire şi destinare făcuse în timpul arătat venind
 ibadet lerini | idjiraiâ rummiletî ve mileliseailè taraflarândan ve sunufi askerli
 slujbei, lor facere. naţiune (grec) şi celelalte naţiuni din partea lor şi rânduirile milit.
 ve zaabitan ve kaimacam ve spravnik-ler taraflarândan | bir vedjihile maani
 şi ofiţeri şi caimacan şi ispravnicii din partea lor un nici (un) caz împedecă
 ve mezahim ve memaniat olunmamak muhafizi veleatè ve gianii bi Cerhadgii
 şi persecuţii şi împedecaţi (opresc) să nu fie pazitorul judeţelor şi din partea girantului
 memleketi bogdandan işbu buiurâltâ | tahrir ve isdaar ve iedinè iita — olunmâştâr
 statului din Moldova acest poronca s'a scris şi s'a emis şi în mâna lui s'a dat
 gherekitirki bermngibi buiurâltâ amel—olunmakdeiû
 trebue după cerinţa poronci să se execute

25 Muharem 1237.
 indescifrabîl

Obs. Vezi doc. publicat mai sus pagina 230, pentru Nahman.

Gh Ghibănescu

VI. IAȘII ÎN CRONICARI ȘI ÎN CĂLĂTORII STREINI

[seria a V-a]

A) Iașii în Cronicarii Nec. Costin, Ion Neculce, și contemporanii lor (1700–1710)
Ieșirea lui C. Duca din scaun. „Iară singur când au purces C. Duca Vodă din Iași, au eșit domnește cu *tabulhanaoa*, cu slujitori, și pre toți boiarii iau luat cu sine, carii văzând nevoia și fiind supt paza Turcilor numai ce le-au căutat a mergere din care erau *lordachi Ruset* vornicul, *Manolache Ruset* postelnicul (frate); *Ciocărlan* vel vornic, *Savin* vel ban, *Lupul Costachi*, *Pavăl Rugină* vel șătrar, și alți mulți”. (Let II² 49).

Ieșirea lui C. Duca din scaun a fost în 7211 Iunie 15 zile (1703), după ce domnise 2 ani și 9 luni (7209. Sept. 4 = 1700).

Obs. *Tabulhanea* era muzica militară, ca și *meterhanea*.

Iată cari erau boerii de divan ai lui C. Duca Vodă, după actele interne: *Ioan Buhuș* vel logofăt, apoi *N. Donici*; *D. Mitre* vornic țării de jos, apoi *lordachi Rusăt*; *Pavel Ciocărlan* vornic de țara de sus; *Nec. Costin* hatman și parcalab Sucevii; *Panaiofe Moruna* vel postelnic, *Dumitrașco Cuze*, vel spatar; *Sava Zmuncilă* vel ban; *Gavril Miclescul* vel paharnic; *Ch Mitre* vel visternic, apoi *Lupul Costachi*, apoi *Gh. Apostol*; *Patrașco Zosin Bașotă* vel stolnic, *Manolachi Hrisorveghe* vel comis, *Crupenschi* vel medelnicer, apoi *Dumitrașco* vel sluger, *Gligorașco* treti logofăt, *Gavril*, aga, *Ion Paladi* vel clucer, *Cantea* sardar, *Calistru* vel jicnicer, *Pavel Rugină* vel șătrar, *Vărlan* vel armaș, *Neaniul* vel ușiar, *Dim. Macri* 2 log., *Iani* postelnic; apoi *Grigore Jora*, *Ghiorgheș*. *Bejan Hudaici*, *Buta*, vornici de poartă (Surete ms. X, sub annos) cam aceștia ar fi și alții din cronică.

— *Iașii supt Mihalachi Vodă Racoviță.* Vodă Racoviță a fost rânduit domn în 7212 Sept. 23 (1704); în Iași au sosit la 19 Noembrie, în postul Crăciunului și au mers la *biserica cea domnească, la sf. Nicolae*; unde i-au cetit și molifta de domnie *Grigore* arhiepiscop *proin* (fost) de Ohrida împreună cu *Misail* Mitropolitul țării și cu tot clerul țării. (Let II², 51).

— *Biserica de pe poartă.* Într’această domnie, scrie N. Costin, au mai adaos *Mihai Vodă* *biserica cea domnească de pe poartă*, carea este zidită întâi de *Stefan Vodă Tomșa*; și era *biserica mică*, ce apoi *Mihai Vodă* au stricat *clopotnița*, supt care era *visteria* întâi, și au lungit *biserica*, cum se vede acum” (adică în 1713). [Let II², 51].

Ion Neculce este mai lămurit și zice: „Atunci era la curțile domnești, *pe Poartă*, o *beseareică mică*, făcută de *Stefan Vodă Tomșa* 1) (Let I² (286) și mai nici boerii cei cu boerie nu puteau încăpea înfrânsa și lângă *beseareică* era *visteria*, și deasupra *bisericeii* și a *visteriei* era un turn înalt, în chip de *clopotniță*, iară dedesuptul *beseareiceii* și a

1) „Acest domn a făcut și *biserica domnească de pe poartă* (Let I² 280) la care se adaogă în notă: „care *beseareică* o au mărito și o au înfrumusețat, *de unde este scaonul domnesc spre case*, *Măria* sa *Mihai Racovița Vodă* la domnia sa cea dențai la anul 7213.”

visteriei era un beclu, de închidea tâlharii, le socotea Mihein Vodă că nu iaste bine și cu ticnă să fie beserecă mică la Curte. că mazălii și slujitorii n'au unde să încapă, nici iaste cu cale să fie temnița supt beserecă, ce se îndemnă și risipi și turnul și visteria și tinda besericei și beciul cel dedesupt și lăsă numai altarul și beserica cu turla cea înaltă, până unde iaste acmu scaunul domnesc, și s'au apucat de zidi dln pământ și făcu tindă mare cu toate podoabele, precum se vede " (Let II² 280).

Nec. Mustea diac *za* divan e și mai lămurit; iată ce scrie el: „Tocmitau Mihai Vodă și beserica Țurței domnești de *pe poartă*, carea întâi era făcută de Stefan Vodă Tomșa strîmtă și mică, căci nici boiarii cei cu boerie nu încăpeau să șază la rîndul lor. Dară Mihai Vodă au mărit-o și au desfătat-o precum se vede. Era și un turn mai înainte în chip de clopotniță, și supt turn era visterie, și supt visterie, temnița întru care închidea tâlharii, ucigași, foarte lucru grozav a pune cineva supt beserică, adică supt casa lui Dumnezeu, temnița tâlharilor! Dar și turnul acela a bisericei nu era pentru treaba besericei, ce iarăși era semnul morții că carele den boiarii să aflau în nescai fapte reale cu rocoșituri asupra domniei și-l prindea, într'acel turn îl închidea. Putem zice că se aseamăna cu Edecule ce iaste la Țarigrad; și cum acei ce încep la Turci de-i închid în Edecule nu mai au nădejde de viață, așa și aice în țară la noi era acel turn al besericii curții domnești. Și mă mir de aceasta cum n'au socotit acei mai denainte domni ce au fost mai îndelungați în domnie, a privi un lucru grozav ca acesta și pu-fem zice și lui Dumnezeu neplăcut. Deci Mihai Vodă într'acel an ce au venit domn, s'au apucat și au răsipit turnul și Visteria, și au astupat temnița și au mărit besereca, de au cuprins, tot locul acela cât alta mai mare și mai desfătată nu iaste în oraș „(Let III² 30, 31)

Obs. Sînt foarte dese documentele care vorbesc de această biserică de pe Poartă; de obicei preuții de la această biserică domnească era preuți gospod; ca acel Ursul de pe Poartă, etc. Tot la Poartă era instalată și Vornicia de Poartă, cu peceta ei, care o găsim încă din secl. XVII-a: n. ч. и.и.; apoi din 1718, 1763, (n | ч | ии | ии, | și în și în fine cea din 1782 иерей иерей иерей, к 1782.

— *Biserica Sf. Lazăr.* Nec. Costin nu știe că M. Racoviță a zidit în prima a-cesta a lui domnie și biserica Sf. Lazăr. Ioan Neculce din contra zice: „Așijderile s'au mai apucat de au făcut și altă beserecă *de lemn*, și i-au pus hramul bisericei Sf. Lazăr, în *ograda* vamei, lângă curțile tătani său lui Ioan Racoviță vornicul.“ (Let II² 281).

Iar N. Mustea scrie: „Făcut-au și altă biserică în Iași lângă vamă, lângă casele părinților lui, a lui Racoviță și au sfințit-o întru cinstea și pomenirea învierii dreptului Lazăr“ (Let III² 31).

Obs. Despre biserica Sf. Lazăr am scris un articol în Revista Viitorul IV, 9 Iași 1909). Iar între cărțile ctitorești cetim pe un Evangheliar greco-Român stă scris de însuși Mihai Racoviță: „Această sfântă Evanghelie datuam *beserecei domniei mele, care am zidito aice în Iași pe locul vămii, unde-i învierea sfântului Lazăr*, ca să fie domniei mele de pomenire.. leat 7213 Fevruarie 13. Iw Mihail Răcovița Voevod“ (N. Iorga, inscripții II, 134).

— *Mitropolia veche.* N. Costin nici de aceasta nu scrie nimica. Iar Ion Neculce scrie: „Și doamna Măriei Sali încă s'au îndemnat și s'au apucat de au tocmit și au dres și au șindilit *Mitropolia cea veche* ¹⁾ cu toate cheltuelile, ce au trebuit, zicând sfânta Leturghie și astăzi (l 7236 = 1728) că era pustiită de mult“ (Let II² 281).

1). Iar în copia post. Hurmuzachi se adaugă: „de s'au cântat sfânta leturghie până ce au răsipit-o în zilele lui Ion Teodor Voevod începându-se de nou a o zidi cu altă mai frumoasă rânduială și făptură și cu a lui cheltuială se zidește (Let II² 281).

Iar N. Muste scrie: „Tocmit-au și Anna, doamna lui Mihai Vodă altă biserică, *ce laste pe ulița mare*, unde a fost întâiu Mitropolia, care și acuma se numește *Mitropolla veche*¹⁾ au tocmit o și au acoperit-o și i-au făcut catapiteazma, și toate ce i-au trebuit, și au așezat preuș pentru vecinica pomenire a lor, că era de atâta vreme pustie; însă se ținea crâșmă supt biserică și făcându-se lăcaș de beție și de curvărie, și toate aceste le-au stricat doamna și a rămas biserică iar în cinstea sa ca un lucru sfințit a lui Dumnezeu, cum grăește singur Hristos la Evanghelie către Farisei: „Casa mea casa rugei se va chiema, iară voi o faceți peșteră talharilor“, Deci așa san mântuit și Mitropolia veche de toate relele, ca fără scrisoarea noastră îl arată pre acest domn lucrurile lui ceale bune“ (Let III^a 31).

Iașii supt a doua domnie a lui Antioh Vodă C. Cantemir Vodă Antioh intră în Iași la 21 Mai 7213, după ce zăbovise la Poartă 4 luni, de la 2 Februarie. „Și când a sosit Luni în ziua de sf. Constantin și maica sa Elena împărați, la *valea Ezerenilor* viind cu alaiu împărătesc după obicei, l’au așteptat țara și boiarii. Deacii cum a trecut *valea Ezărenilor* și s’a supt în deal, acolo i s’au închinat toți boerii și i-au sărutat poala de-a călare stând. Și așa cu toții cu mare pohvală au intrat *în târg în Iași*, și după ce i s’a cetit fermanul împărătesc, a șezut domnul la masă cu toți boerii și s’au veselit într’acea zi cu toții, dând laudă lui Dumnezeu de domn bun ce le-a dăruit; (N. Costin Let II^a 50).

— *Darie Donici serdarul. Ștefan Boul și Paladi visternicul.*

N. Costin scrie: „Și în domnia lui dintăi fost-a *aice în Iași* un slujitor bun și de frunte cu *cașă*, cu femeie, lefegiu... anume Ștefan Boul, care din semeția lui a suduit pe Bogdan hatmanul în față; carele spunând lui Antioh Vodă ce l’au suduit — erau cumnați — a doua zi l’au văzut oamenii, când s’au deșteptat; pe Boul spânzurat *de laturea târgului*“ (Let II^a 55).

Iar Niculce scrie: „Venit-au atunci poroncă de la Poartă de s’au dus multă lume la Tighina, la Cetatea Albă și la Vozia... și cu mare greu l’au ridicat până în iarnă și încă au închis *în turnul Goliei* pe Darie Donici sârdarul, pre Chirica și pre Bogos și era să le tae și capetele, fiind ei zapcii ispravnici pe lemn“... iar mai jos scrie: „În anul 7214 (1706 după ce sa făcut nunta în București între Dinul feciorul lui Brancovanul Vodă și fata lui Ion Balșe vornicul,... poftit-au Antiohie Vodă pre Brancovanul Vodă să dea pe Paladi visternicul, să nu mai îmble amestecând. Iară Brancovanul n’a vrut să-l dea,... mâniau-s’a Antioh Vodă și a trimes de i-a *jăcuit casa*, și i-a închis jupâneasa și au pus și seimeni de i-au răsipit casele din Iași până în pământ, de a rămas numai jăriște“ (Let II^a 287).

Casele lui Paladi veniau pe locul Seminarului de astăzi în spre Mitropolie.

— *Iașii supt a doua domnie a lui Mihai Vodă Racoviță.* Intrat’au în scaun Mihai Vodă la 13 Noembre, Joi, în ziua de Sf. Ioan Zlataust 7216 (1705).

Ura lui Mihai Vodă a fost mare contra a trei boeri: Ilie Cantacuzine vist., Pannaiotachi Moruna postelnicul și Ion Neculce. (Let II^a, 288).

— *Oaspeși Cazaci în Iași.* După bătălia de la Pultava, Carol XII a venit la Bender cu Mazepa, hatmanul Cazacilor, iar polcovnicii Căzăcești cu muerile lor au venit la Iași și anume: Ioan Lamikovschi general, Filip Orlik pisar, D. Horlenco polcovnic de Preluca și alții. „Și le-a dat Mihai Vodă gazde *bune aice în Iași* tot în curți boerești, și câte o ialoviță de boer“ (Let II^a, 68).

1) „Au fostu, dar la veleat 7268 (1760 sau risipitu-s’a, de vreme că preosfinția sa părintele Kirilo kir Iacov proin-mitropolitul Moldovel, au început a zidi mănăstirea Mitropoliei în locul ei mai la vale, și pentru aceia au răsipit-o (Let III 31).

— *Mazilia lui Mihai Vodă.* „Un capegiu împărătesc fără veste a venit la Iași și l'a rădicat pe Mihai Vodă în 14 Octobre, Vineri, fiind Mihai Vodă la biserică la Treisfetitele, în ziua sărbătoarei Prepadoabnei Paraschiva în anii de la Hristos 7218, iar de la Hristos 1710; și n'a mai așteptat să sfârșască sfânta leturghie, ci a mers în grabă la Curte” (Let II² 69).

— *Iașii supt Neculai Vodă Mavrocordat.* Domnia a intrat în Iași la 25 Ghenar... a mers la Sf. Neculai, s'a blagoslovit de Ghedeon Mitropolitul țării... iar la curtea domnească s'a cetit *beratul* cel împărătesc... (Let II¹, 74).

— *Boeri închiși.* „Armașul al 2 a a luat pe Ion Sturza vornicul și pe Ilie Catargiul spatar, de i-au dus în odaie la Seimeni de i-au închiș; cu mirare fu tuturor cum așa de curând la a doua săptămână după ce i-au boerit” (Let II², 75).

— *Marchizul Dezalor în Iași.* „Trecut-au la Poartă pen țară și un sol franțuzesc, anume Marchiz Dezalor, înaintea căruia din porunca lui Nicolae Vodă, i-a eșit Nicolae vornicul cel mare de țara de jos. și pentru limba latinească. *eșind mai sus de Copou*, înainte cu slujitori, de l'au petrecut până aici în oraș la gazdă” (Let II², 76).

— *Pulheria doamna în Iași.* „Iară după Paști April 23 a intrat în Iași cu mare cinste și doamna lui Nicolae Vodă, Pulheria; petrecută de boeri și de giupănese și cu slujitori cu pohvală” (Let II², 76).

— *Potoțki în Iași...* Iosif Potoțki, voevodul Haltschi... singur cu 110 de oameni ai săi, cu Gruginschie, staroste de Rava și cu alți ofițeri ai săi, au venit aici în Iași; de a căruie sosire înțelegând Neculai Vodă... l'au căutat trimițându-i la gazda lui de toatetrimis-au pre Neculai, vornicul de țara de jos, pentru limba leșască cu închinăciune și cercetare venirii lui” (Let II² 77).

Iar mai departe spune: „A doua zi... la curte au purces cu Neculai Vodă. Acolo în *casa cea mare*, scaun domnesc și lui pus dea stânga, alături cu scaunul lui Nicolae Vodă, eșindu-i înainte Neculai Vodă drept spătare, petrecut până în *casa cea mare* la scaunul său. Acolo stând în picioare amândoi cu șlizele a mână, întâiu vorbiră în latinește au început Voevodul de Kiev cătră Neculai Vodă; pe urmă răspuns la voroava lui a lui Neculai Vodă iar latinește. Cine s'au tâmplat cu mare mirare au fost a înțelege limba latinească din cuvintele alese și înpodobite cătră Voevodul de Kiev Și acolo eșind alții într'alte case, numai Neculai Vodă și Voevodul cu starostele Ravschii, tustrei rămasă în casă au făcut voroavă câțva... (Let II² 77).

— *Cărvăsărie...* Venise ferman de la împărăție să nu mai fie slobozi Turcii a neguțitori în țară boi de negoț. Intr'o zi din poroncă s'au strâns Turcii toți *din Cărvăsărie la curtea domnească*, și acolo eșind în spătare, Nicolae Vodă. chemând pe jzaglul de le-a cetit fermanul împărătesc scriind să dea Turcii cornăritul, îndată au amorțit (Let. II² 79).

— *Boerii mari la temniță...* după închisoarea atma ului Antio e Jora în *vi terie*, și a vornicului lordache la *odaia vâfa ului de aprozi* și a nepotusău lordache agă) la *odaia camarașului celu' mare*; atunci . boeri au i trat în *casa cea mare* la Neculai Vodă de s'au rugat pentru atmanul Ant' e J ra ș au bozt d vister e la gazda sa. A patra zi a slobozit și pe lordac aga iar pe l rdac ' R set vor cul.... l'au mutat la *odaia lui baș bu ucbaș de Se ment de eafă*. Î cele d urmă e teamă să nu se facă vre-o năvală asupra-i a poroncit de l'au mutat i lău tru în curte la o dae supt s ări, despre case e doamnei, ș a a fost înc is până la maz e Necu- culai Vodă, (Let II² 1, 83).

Copoul .. Eș'se la prim lare Neculai odă spre Copou și la toarcere de la primblare i eș e înă' te vreo 00 seimeni cu beln că așa umbla prin târg

atuncea de răul Leșilor... dar aceste pricini căzând asupra lui Paraschiv... au poroncit de i-a tăiat capul din glos de grajdurile domnești. (Let II^a 84).

— *Mazilia lui Neculai Vodă*. „Era într-o Joi la divan, Niculae Vodă și acolo giudecând 2 rânduri de oameni văzură boerii care se tâmplase la divan, cum au venit un copil din casă de a spus postelnicului celui mare, cum au intrat 2 Turci drept în odaie, unde este închis Iordachi Vornicul de au sfărmat rătezile... Postelnicul cel mare a șoptit lui Neculai Vodă... și o samă de boeri *au eșit pe poarta despre Sfântul Neculai*, că celelalte porți acum erau închise.... și atunci și Gheorghiță visternicul a eșit de la închisoare, de la *odaia Seimenilor*“ (Let II^a 86).

— *Târgul Făinei*. „Ba, sta *târgul Făinei* ezit de pâne din toate părțile, eftinătate și bișug în toate bucatele“ (Let II^a 89).

Gh. Ghibănescu

B) Iașii și Moldova în călătorii străini.

Beiträge zu einer statistisch historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau, von Andreas Wolf, Hermannstadt, 1805. [Cunoaște țara noastră din călătorii făcute 1) 1780—82, 2) 1788, 3) 1794—10 luni, 4) 1795—1797] pg. VIII „und zulest abermal zwei Jahre, (von 1795 bis zum Februar des J. 1797) mich in der Hauptstadt des Fürstenthums Moldau aufzuhalten, und von da aus nicht nur die meisten Hauptörter der Landes, sondern auch einige benachbarte Gegend desselben öfters zu besuchen Gelegenheit hatte; über dies auch mit der walachischen Sprache, im Reden, Lesen und Schreiben bekannt bin; se benützte ich die Zeit meines dortigen Aufenthalts, um alles was sich Merkwürdiges in politischer, statistischer und literarischen Hinsicht darbott, so genau zu beobachten, als es mir meine vielfältigen Geschäfte nur zulassen konnten; besonders aber liess ich es mir angelegen seyn, die Sitten, Lebensweise und Denkungsart der Einwohner dieses von der Natur eben so begünstigten, als von seinen Beherrschern vernachlässigten Landes zu bemerken.“

[pg. 10—11] „Nun wollen wir lassy, als die Residenzstadt der Fürsten beiläufig in die Mitte dieses Landes setzen, und wünscht Iemand meiner Leser etwa von einigen Hauptgrenzörtern die Reisetunden bis dahin zu wissen, so kann ich dieser hier zuverlässig so angeben, wie ich sie

Contribuții pentru o descriere statistică-istorică a Principatului Moldovii, de Andreas Wolf, Sibiu, 1805.

[pg. VIII]. „Și în sfârșit, din nou, am stat doi ani (din 1795 pînă în Februar 1797) în capitala Principatului Moldovii și de aici am avut des ocaziunea să vizitez nu numai cele mai de seamă orașe ale țării, dar chiar și câteva ținuturi vecine; în timpul acesta m'am obicinuit și cu limba românească, în grai, citire și scriere; așa am folosit timpul opririi mele de atunci, ca să observ tot ceea ce se prezintă remarcabil, din punct de vedere politic, statistic și literar, atât de exact, pe cât îmi îngăduiră ocupațiile mele felurite; mai ales m'am interesat să observ obiceiurile, felul de viață și chipul de a gândi al locuitorilor acestei țări, favorizați de natură tot pe atât pe cât sînt de neglijanți de conducătorii lor“.

[pg. 10—11]: Acum, de am vrea să așezăm Iașii, ca orașul de reședință al Domnilor, cam în mijlocul țării și dacă ar vrea vreunul din cetitorii mei să știe ceasurile de drum, de la unele puncte principale de graniță pînă aici, pot să le dau aici, atît de sigur, pe cât, în parte,

theils selbst gefunden habe, theils wie sie in der Moldau allgemein bekannt sind.

Willman vom Oitoser Passe bis nach Iassy reisen, so braucht man von da bis Grossescht 6 Stunden : von da bis Backeu (Bakov) 8 Stunden ; von da bis Roman 6 ; von da bis Tîrgul fromos 8 ; und von diesem Orte bis Iassy abermal 8 Stunden. Von Oitos also fährt man 36 Stunden lang bis nach Iassy Von Galatz bis Iassy gibt man überhaupt 24 Stunden an ; von Fokschan. . 30.. ; von Chotin. . 30... ; von Sorooca... 30... Reiset man aus der Bukoviner Grenzstadt Suczawa nach Iassy, so kommt man in 4 Stunden zuerst nach Botuschan ; dann nach Strojescht, Schipote, Larga, von da nach Iassy. Ieder dieser angegebenen Orte liegt vom andern 4 Stunden weit entfernt. Folglich sich von Suczava bis Iassy, die Reise in 20 Stunden machen*.

[pg. 14] : „Zu diesen Fîlisse (Prut) kann man von Iassy in 4 Stunden hinfahren, indem er auch diese Strecke durchwandert. Schon hier ist er so gross, dass er Schiffe tragen kann ; wird aber nachher von den vielen Bächen, die sich mit ihm vereinigen, immer mehr und mehr ausgedehnt, bis er endlich wo er am grössten ist, in die Donau sich ergiesst.“

[pg. 17—20] : „Selbst der Woiwode Constantin Morusi liess hinter dem Bergschloss Tschetezuika unweit Iassy, im Jahr 1781 mit vielen Unkosten (aber nicht aus seinem Beutel) ein Lusthaus aufbauen, und gleich darauf im folgenden Jahre unweit davon einen Teich anlegen, wo auch von Zeit zu Zeit gehende Mühle aufgerichtet wurde. Für die Iassyer war es ein Glück, dass der folgende Woiwode für diesen Teich mit dessen Mühle keine Sorge trug, und also in diesen Gegenden ein schädlicher Teich wenige ward *

„Der eine ist der Baklui, der gemeinhin, doch mit Unrecht, ein Fluss genannt wird. Man konnte ihn mit besserem Grunde eine sich weith aus dehnende Froschlache nennen. Er hat keine eigentliche Quelle woraus er entspringen sollte. Sein Bette machen zwei gegenüberstehende Hügel, in

am aflat eu însumi, parte, cum sânt, în deobşte, ştiute, în Moldova.

Vrea cineva să călătorească de la Pasul Oituz până la Iaşi, face de la Oituz până la Grozeşti 6 ceasuri, de aici la Bacău 8 ; de aici până la Roman 6 ; de aici la Tg Frumos 8 ; şi din această localitate până la Iaşi, alte 8 ceasuri Aşa că de la Oituz până la Iaşi merge cineva vreme de 36 de ceasuri. De la Galaţi până la Iaşi, în general, face cineva 24 de ceasuri ; de la Focşani. . 30 ; de la Hotin... 30 ; de la Sorooca. 30. Călătoreşte cineva din oraşul de graniţă al Bucovinei, de la Suceava. la Iaşi, vine în 4 ceasuri la Botoşani, apoi la Stroeşti, Şipote, Larga, şi de aici la Iaşi, Fiecare din aceste locuri arătate este departe unul de altul. cale de 4 ceasuri. Prin urmare drumurile de la Suceava la Iaşi se fac în 20 de ceasuri*.

[pg. 14] : „La acest râu (Prut poate cineva să ajungă de la Iaşi în 4 ceasuri, dacă vrea să străbată şi această întindere. Şi aici este atât de mare. că poate duce corăbii ; după asta se adaugă din ce în ce mai mult, cu mai multe pârâe, care se unesc cu dânsul, până când mărindu-se de tot, se varsă în Dunărea“...

[pg. 17—20] : „Insuşi Voevodul Constantin Moruzi, în anul 1781, a clădit în dosul palatului de pe dealul „Cetăţuica“, nu departe de Iaşi, o vilă, cu multă cheltuială (dar nu din punga sa) şi în anul următor, în apropiere, a făcut un iaz, unde a fost ridicată şi moară, care a umblat, din vreme în vreme. A fost o fericire pentru leşeni, că voevodul următor n'a dat nici o îngrijire pentru acest iaz, cu moara lui, rămânând astfel în acest ţinut un iaz vătămător mai puţin.

„Unul este Bahluiul, care de obicei deşi fără dreptate, este numit fluviu. L-ar putea numi cineva, cu mai mult temei, o băltoagă de broaşte, care se întinde departe. El n'are un izvor propriu, din care să izvorască. Albia sa o formează două dealuri, care stau faţă în faţă şi în mijlocul lor Bahluiul îşi hrăneşte broaştele sale,

deren Mitte der Baklui seine Frösche nährt. Diese Hügel erblickt man gleich nach der Durchfahrt des Siretflusses bei Roman südwärts (wenn man von da aus nach Iassy reisen will) wo sie sich der Länge nach bei Tîrgul Frumos vorbei, bis an die südliche Seite von Iassy hinziehen.

Regnet es einige Tage, so kann diese 7 bis 8 Meilen lange Strecke von beiden Seiten dem Bakluibette Wasser genug geben; entsteht in dieser Gegend ein Wolkenbruch, so ist es kein Wunder (wie ich es selbst zu zweimalen gesehen habe), wenn auch hölzerne Wohngebäude einfältiger Leute, die sich so gerne an diesem Morast ansiedeln, nebst Ochsen, Pferden, Kühen und Schweinen mit fortgerissen, oder auch Menschen ersäuft werden. Unter diesen Umständen kann man den Baklui allerdings als einen grossen See betrachten, worauf man einige Tage durch mit Kähnen herumfahren kann; verläuft sich aber das Wasser, so nimmt er die Gestalt eines Teiches an, der doch keine Dorohöer Fische gibt; und stellt sich gar eine Zeit lang trockenes Wetter ein, so verwandelt er sich in eine Froschpfütze, die wegen des eckelhaften Froschgequackes nirgends unangenehmer, wegen den übelriechenden Ausdünstungen aber, auch nirgends der Gesundheit nachtheiliger seyn kann, als bei der alten fürstlichen Residenzstadt Iassy, wo dieser Baklui am tiefsten zu seyn scheint. Denn hier bleibt der grösste Theil des Wassers stehn, und nur etwas wenig geht, in einem sehr kleinen Ausflusse noch drei Stunden weit von Iassy ostwärts, bis es sich mit dem zweiten Teiche, Schischia genannt, vereinigt, und von da noch eine Stunde weit, in den Prut fällt.

(Nota): Es ist auffallend, dass sich so viele Personen, auch sogar in den Häusern vornehmer Bojaren, dieses Bakluwassers zum Waschen der Hände und des Gesichts bedienen, da es doch einerseits übel riecht; und einen salzigen und faulen Geschmack hat; anderseits aber nicht selten Aufspringen der Haut, oder Schun-

Aceste dealuri le vezi, după ce ai trecut râul Siret, la Roman, spre miază-zi (când vrei să călătorești de aici spre Iași) se prelungesc pe lângă Târgul Frumos și se trăgănează până în părțile de sud ale Iașilor.

Dacă cumva plouă câteva zile, se strânge destulă apă pe o întindere de 7 până la 8 mile, de amândouă laturile albiei Bahluiului; dacă în acest ținut vine o rupere de nori, atunci nu-i nici o minune (cum am văzut eu însumi în două rânduri), dacă duce cu dânsa și case de lemn, ale oamenilor sărmani, care locuiesc atât de bucuroși, în această mocirlă, alături cu boi, cai, vaci, și porci, ori îneacă chiar oameni. În asemenea împrejurări Bahluiul poate fi socotit ca un mare lac, pe care se poate umbla, câteva zile, cu luntrile; se scurge apa, el ia înfățișarea unui heleșteu, care însă nu dă de loc peștele dela Dorohoi; dacă vremea ține secetoasă timp mai îndelungat, Bahluiul se schimbă în o mocirlă plină de broaște, care din pricina orăcăitului greșos de broaște de loc nu e neplăcut, care însă din cauza exalărilor rău mirositoare nicăiri nu pot fi mai păgubitor pentru sănătate, decât la Iași, vechiul oraș de reședință al principilor, unde Bahluiul se pare că e cel mai adânc. Căci aici se oprește cea mai mare parte a apei și numai foarte puțină curge, în o scurgere foarte mică încă trei ceasuri departe de Iași, spre răsărit, până când se împreună cu a doua baltă, numită Jijia și de aici la o depărtare de un ceas se varsă în Prut.

[Notă]: Este uimitor, că așa de multe persoane, și chiar în casele boerilor celor mari, apa de Bahlui servește pentru spălarea mânilor și a feței, când pe deoparte mirosă urât și are un gust sărat și puturos; pe de altă parte însă, nu rare ori pricinuește crăparea pielii sau jupoiarea ei și chiar pecingine și solzi, cum am a-

den ja auch Flechten und Schuppen verursacht, wie ich dergleichen Zufälle sehr oft zu behandeln hatte, und unter andern Ursachen diese am häufigsten antraf.

Folgendes Gutachten, über die allzuvielen Teiche, verdiente von den Moldauern beherzigt zu werden. Manche überflüssigen Teiche und Moräste könnten hier zum allgemeinen Besten des Landes und der Gesundheit der Menschen, abgeschafft, urbar und nützlich gemacht werden. Wenn individuelle Habsucht am politischen Nuder ? nicht immer die Oberhand behielte, so brauchte es, eines eben nicht zu grossen Aufwandes, um Z. B. die schädliche Bakluipfüsse, durch einen Theil des Sirets bei Roman, in einen angenehmen Fluss umzuschaffen, wie ich dieses noch im Jahre 1780 vielen Grossen des Landes begreiflich zu machen suchte: andere stehende Wasser, die durch ihre faule Ausdünstung die Lust verderben, könnte man entweder durch verdeckte oder Seitengräben ableiten, oder auch durch eingelegte Faschinen von Wacholderstrauchen austrocknen. Das erste fände am leichtesten statt, da es hier zu Lande viele Bäche und Flüsse gibt, dahin man die Quellen solcher Sumpfe und Teiche füglich ableiten könnte. Doch das Land ist nicht genug bevölkert, und es heisst: Wir haben ja Wiesen, Acker ? und Weinberge genug. Zu was diese Unkosten ? — Der Gesundheit wegen ? — Unsere Väter haben ja auch so gelehrt: Ascha am pomenit, ascha om lassà („So haben wir es gefunden, so wollen wir es auch lassen). Dieses ist ein allgemeines Sprichwort unter den Walachen, das aber keine sonderliche Neigung zum Denken und Handeln verräth“].

[pg. 22]: „Die gewöhnlichen vier Jahreszeiten pflegen in der Moldau so ziemlich ihren regelmässigen Gang zu halten. Nur selten ereignet es sich dass der Winter die Grenzen des Frühjahrs überschreitet, oder eine allzu frühe sich einstellende Kälte oder schönen Herbstagen ein zu schnelles Ende macht. Die Sommermonate sind zwar sehr warm, doch nur sel-

vut foarte des de tratat asemenea cazuri, și între alte pricini, cele mai de multe ori, am găsit-o aceasta.

Părerea următoare, asupra iazurilor din cale afară de multe, merită să fie ascultată de Moldoveni. Atâtea iazuri și băltoage ar putea fiind desființate, să fie făcute arabile și folositoare, spre binele general al țării și sănătatea oamenilor. Dacă lăcomia individuală de a se înbogăți prin politică mârșavă n'ar păstra totdeauna supremația, atunci s'ar putea, cu o cheltuială nu prea mare, să se transforme de ex. mlaștinele vătămătoare ale Bahluiului, trăgând o parte din apele Siretului, de la Roman, întrun râu plăcut, cum încă în anul 1780, am căutat să-i fac pe mulți oameni mari ai Țării să înțeleagă ; alte ape stătătoare, care strică aerul, prin exalațiile lor puturoase, ar putea fi abătute fie prin șanțuri acoperite, sau laterale, sau chiar secate, punând fașine de arbuști de juniper. Primul mijloc s'ar putea întrebuița mai ușor, pentru că în Țară sunt multe pârâie și râuri, în care s'ar putea abate izvoarele acestor băltoage și iazuri. Dar Țara nu e destul de populată și ei sar cu gura: Avem câmpii, ogoare și vii destule. Pentru ce acestea cheltueli ? Pentru sănătate ? Părinții noștri așa au învățat, așa am pomenit, așa om lăsa. Aceasta este o zicală obicinuită la Români cea ce nu ıradează nici o înclinare particulară pentru gândire și comerț].

[pg. 22]. „Cele patru anotimpuri obișnuite își urmează în Moldova cursul lor aproape regulat. Numai rare ori se întâmplă ca iarna să pășească peste marginele primăverii, sau frigul să sosească peste măsură de repede și să puie iute sfârșit frumoaselor zile de toamnă. Lunile de vară sânt foarte călduroase, dar, numai rar, peste măsură de ferbinți. Iășii însă,

ten drückend heiss. Von dieser regelmässigen Witterung macht jedoch Iassy die Hauptstadt des Landes und die umliegende Gegend, eine Ausnahme. Hier finden sich öfters so plotzliche Veränderungen der Luft, dass man an einem Sommertage sich beinahe dem Einfluss aller vier Jahreszeiten ausgesetzt sieht. Die Hauptursache dieser, der Gesundheit so nachtheiligen Abwechslung, mag wohl in der Lage der Stadt Iassy selbst zu suchen seyn, indem selbige von Osten und Westen ganz frei; von Süden und Norden aber durch Berge eingeschlossen ist. Dazu kommt noch die Bakluipfütze, die auch bei trockener Witterung gar oft die unangenehmsten Nebel über die gauze Gegend verbreitet, und bei anhaltender Windstille den Geruch und die Haut der dasigen Einwohner nur gar zu lange beleidigt“.

[pg. 23]: Inzwischen habe ich in der Moldau auch Winter erlebt, die sich durch eine ausser ordentliche Kälte auszeichneten. Im Jahr 1781 reisete ich im Decembermonate von Iassy bis an die Grenze der Bukovina in Berufsgeschäften. Die Kälte war so ausserordentlich gross, dass meinem Kutscher schon am ersten Tage meiner Bojarischen Schlittenreise Nase und Ohren beinahe gefroren waren; die Finger der linken Hand hatte die Kälte so durchdrungen dass man das Leitseil nicht eher heraus nehmen konnte, als bis man ihm in einem kalten Zimmer die Hand so wie die Nase und Ohren eine Zeitlang hindurch mit Schnee fleissig gerieben hatte“.

[pg. 25]: „Zu zweimalen sah ich bei starkem Platzregen eine unbeschreibliche Menge sehr kleiner Frösche über die ganze Stadt Iassy ausschütten. Nach dem heftigen Guss des Regens sah man diese jungen Amphibien so gedrängt nebeneinander, in allen Gassen, ungefähr einen Zoll noch von der Erde, aufhüpfen, dass man keinen Tritt thun konnte, ohne 5 oder 6 dieser Tierchen jedesmal zu zertritten“.

[pg. 27]: „Im Jahre 1781 entstand den

capitala Țării și ținutul încunjurător face excepție de la această temperatură regulată. Aici se întâmpină des schimbări atât de neașteptate ale aerului, că în unele zile de vară se manifestă influența, aproape, a tuturor eelor patru anotimpuri. Pricina de căpitenie a acestei schimbări, atât de păgubitoare pentru sănătate, trebuiește de căutat chiar în așezarea orașului Iași, căci de la răsărit și apus este cu totul deschis; este apărat însă de la miază zi și miază noapte de dealuri. La aceasta se mai adaugă și mlaștinele Bahluiului, cari chiar în vreme de secetă, adeseori răspândesc asupra întregului cuprins negurile cele mai neplăcute și în liniștea care continuă sânt vătămătoare pentru mirosul și pielea locuitorilor de aici“.

[pg. 23.] „Am apucat în Moldova ierni, cari s'au manifestat printrun frig peste măsură de mare. In anul 1781, am călătorit, în luna lui Decembrie, de la Iași până la granița Bucovinei, unde aveam treabă. Frigul era așa de groaznic, că, chiar în ziua întâia, a călătoriei mele întro sanie boerească, vizitiului meu, aproape îi înghețase nasul și urechile; degetele de la mâna stângă i le pătrunsese atât de mult frigul încât nu i s'au putut scoate hățurile din mână, până când, în o cameră rece nu i-a frecat, vreme îndelungată, cu zăpadă, mâna, precum și nasul și urechile“.

[pg. 25]; „De două ori am văzut, pe o strașnică ploaie cu bulbuci, o nespușă mulțime de broaște militele înprăștiindu-se asupra întregului oraș. După ce a plouat tare, puteai să vezi, în toate străzile, aceste mici amfibii, așa de îngheșuite una lângă alta, sărind, că nu puteai face un pas, fără ca să nu strivești deodată 5 sau 6 vietăți de aceste“.

[pg. 27]; „In anul 1781, la 26 Septem-

26 ten, September gegen Mitternacht, nach einem drei Stunden lang angehaltenen Sturmwinde eine starcke Erderschütterung die fünf Minuten lang dauerte, und nicht wenigen Schaden in Iassy und vielen andern Ortschaften verursachte. Noch schrecklicher aber war die Erdschütterung, welche sich im Jahr 1795 den 8 ten April um 3 | 4 auf 10 Uhr Abends bei Iassy ereignete.

Thürme und Rauchfänge, gewölbte Kirchen und Häuser bekamen Risse, und die Frau eines Bojaren verfiel aus Schrecken in eine hartnäckige Manie, in welcher sie immer von der Erde verschlungen zu werden befürchtete, daher man sie auch allemal auf ihrem Sofa in beständig schwankender Bewegung sitzen sah*.

[pg. 28: (Notă)]: „Vor Zeiten baueten alle in Iassy wohnenden Bojaren ihre Häuser von Gründ aus mit Eichenholz auf zwischen welchem alsdann die Mauern aufgeführt wurden

Als ich fragte, warum dieses so geschähe, so gaben sie mir zur Antwort: „Weil wir uns vor den Erderschütterungen fürchten“.

vrie, cătră miezul nopții, după o furtună care a ținut trei ceasuri, s'a cutremurat pământul foarte tare, timp de cinci minute, și a făcut nu puține pabube în Iași și multe alte localități. Mai înspăimântător însă a fost cutremurul de pământ, care s'a întâmplat în anul 1795, ziua de 8 April, cam la 10 ore trei sferturi sara, în Iași Au căzut turnuri și hogoaguri, bolți de biserici și case și cucoana unui boier, de groază, a căzut într-o manie fără leac: se temea întruna să nu fie înghițită de pământ, și deaceia stătea totdeauna pe sofa și neconținut se mișca clătânându-se*.

[pg. 28 (Notă)]: „Înainte vreme, toți boierii cei mari, în Iași, își construiau casele lor, dela temelie, din lemn de stejar, printre care apoi își făceau păreții. Când întrebam, pentru ce fac așa, ei îmi răspundeau: pentru că ne temem de cutremur de pământ“.

Mihai Costăchescu

VII. PARTEA ADMINISTRATIVĂ; DEBATERI ȘI COMUNICĂRI **(séria V)**

57) În cursul lunilor de vară Iulie — August, Comitetul muzeului și-a întrerupt activitatea sa, urmându-se cu tipărirea Buletinului (fascicola No. 5)

Prima ședință de după vacanță a fost la 30 Sept. 1924, (Proces-Verbal No. 57).

* * *

Inventariul muzeului și cataloagele bibliotecii

Dl. N. A Bogdan, fiind însărcinat cu catalogarea bibliotecii și inventarierea obiectelor din muzeu, prezintă lucrarea sa comitetului.

Iată care era averea muzeului în toamna lui 1924:

- a) Sala mare sunt 268 obiecte cu 57 numere;
- b) În sala comitetului sunt 92 obiecte cu 58 numere;
- c) În etajul I sunt 3950 obiecte cu 92 numere;
- d) În etajul II sunt 241 obiecte cu 99 numere;
- e) În etajul III, sunt 78 obiecte cu 16 numere;

În total muzeul cuprinde 4658 obiecte cu 322 numere.

Cum însă biblioteca e în curs de catalogare, d. Bogdan prezintă 3 cataloage, cu această rânduială:

Catalogul A (istorice, politice, armată).

Catalogul B (dicționare, religie, calendare, scolastice).

Catalogul C (literatură, arte frumoase, etnografie, călătorii, filosofie).

* * *

Cercetări arheologice în interiorul mănăstirii Goliei

Dl. Sever Zotta comunică că a căpătat autorizarea de la comisia monumentelor istorice de a face săpături în interiorul bisericii Goliei și anume în dreptul stranei domnești, lângă coloana din dreapta naos spre a se găsi cele 3 urne de argint, în care s'au depus părțile moi din trupul Cneazului Potemckin. În acest scop comitetul a trimis invitațiuni Primăriei Orașului, Prefecturii Poliției și Protoereului Județului, spre a lua parte la săpăturile ce se vor face în ziua de 5 Oct. 1924.

Casierul muzeului este autorizat să cumpere pentru muzeu o stampă, ce reprezintă Iașul vechiu, de la casa Oskar Pescky din Lipsca.

— Dl. Președinte donează muzeului un prapur, reprezentând pre Cuvioasa Paraschiva, căpătat de la biserica din satul Văsiești (Bacău).

* * *

Arhivele Statului din București și documentele ce vorbesc de Iași **(Seria I-a)**

De oare ce tot depozitul de acte vechi, secția istorică, de la Arhivele statului din București sânt trimise la Moscova, încă din vara anului 1917, ne mulțumim a culege din opisele, ce se păstrează, lista documentelor, ce vorbesc de Iași, luate din dosarele actelor mănăstirilor din Moldova.

Iată seria actelor după ordinea alfabetică:

1) *Agaton*, are 8 pachete cu 459 documente între secl. XVII și XIX-a și nici un act nu vorbește de Iași.

2) *Adam* are 12 pachete cu 787 documente între secl. XVI – XIX-a, nici un act nu vorbește de Iași.

3) *Agapia* are 15 plicuri cu 261 documente între secl. XVI—XIX-a. De Iași găsim aceste știri:

a) Plic V. *Chiperești*, cu 12 documente între 7115—1766 și moară de chiuă.

Asemenea acte le are și Epitropia Casei Sf. Spiridon din Iași.

b) Plic VIII. cuprinde 5 acte despre via de la Cotnari și *locurile din Iași*, 1852 Ilici Șaraga ia cu embatic un loc de casă *pe Podu Lung*, plătind 270 lei anual;—1856 Ioan Pompilian ia cu embatic un loc de casă în *târgul de sus*.—1856. Al. Canta dă 60 galbeni pentru că a încălcat locul bisericii Sf. Paraschiva, mstreii Agapiei. - - 1895 Maica Evghenia zidește case în ograda bisericii Cuvioasei Paraschiva.

c) Plic IX-a cuprinde 11 documente ce vorbesc de *locurile din Târgu de Sus*:

7250 Dec. 8 (1741). Ion Soponariul vinde lui Ion Sucmănarul un loc de casă în *târgul de sus*.

7268 Februar 8 (1760). Ioan Meleghi vornicul de poartă rădică hotarnica locului de casă și prăvălie a lui C. Cheșcu.

7275 Noembre 24 (1766). Grigori Alex. Ghica Vodă judecă pricina asupra dughenei lui C. Cheșcu.

1767 Iunie 4. Hotarnica dughenilor ce le are mânăs. Agapia în Iași, *mahalaoa Hagioaei*.

1768 Noembr. 24. Gr. Alex. Ghica Vodă cumpără de la Ion Tudori prăvălia sa de pe *ulița Hagioaei*.

1768 Ghenar 10. Ion Gordul, vornic de poartă adevărește pentru locul, ce-l are în Iași Ilie Conduragiu.

1768 Mai 12. Scrisoarea lui Ilie Conduragiu către mânăs. Agapia, ca să nu strice dughena făcută pe locul mânăstirei

1772 Ianuar 14. Iani de la Rumelia ia cu embatic locul ce-l are mânăs. Agapia în *târgul de sus*.

1779 Ianuar 15. Hotarnica locului din *Târgul de sus*.

1779 Ianuar 8. Vel logofătul scrie pentru locul ce-l are mânăs. Agapia în Iași pe *ulița târgului de sus*.

1805 Iulie 15. Ion Zlotaș plătește bezmăn pentru dughenile ce le are în Iași biserica cuv. Paraschiva, metoh Agapiei.

Plic X cuprinde 4 documente ce vorbesc de *locurile din Iași*.

1798 August 29. Vasile Roznovanul vornic atestă că Ioan Golan a luat cu embatic dughena mânăs. Agapiei (metohul maicelor).

1812 Iulie 2. Biserica cuvioasa Paraschiva cumpără o prăvălie de la Gavril și Carp Halvan.

1812 Iulie 4. Nec. Parpariguz ia cu embatic pe 5 ani dughena bis cuv. Paraschiva din Iași, *târgul de sus*.

1836 Mart 29. Veniamin Costachi, mitropolit închină biserica Sf. Paraschiva din Iași să fie metoh mânăs. Varatec și Agapia.

4) Schitul *Almașul* are un plic cu 15 documente; ce nu vorbesc de Iași.

5) *Aron Vodă* are 5 plicuri cu 158 documente, din care vorbesc de Iași în plicul IV. 7 documente între 1789—1800, despre iazuri, mori, vii, unele case din Iași, iazul de pe Țiric a lui Macovei și Ioniță Vâlcu.

6) Donația *Ana Vizanovca*. Cuprinde 8 doc. ce vorbesc de Dorohoi.

7) Măn. *Barnovschie* are 6 plicuri cu 201 documente, din care în plic V se vorbește de locurile de case din Iași, prăvălii în Chervărsărie, ulița Brăhăriei, ulița rusască și cele de prin prejurul măn. Bărnovschie (94 acte) între 7137—1846:

7137 *Febr. 23 (1629)*. Miron Vodă Barnovschi dă mănăstirii sale să ție o pivniță în chervărsărie.

7141 *August 25 (1633)*. Vasile Vodă întărește dania de mai sus.

7150 *Ianuar 23 (1642)*. Vasile vinde mănăstirii un loc lângă zidul mănăstirii.

7151 *Aug. 3 (1643)*. Borza ia cu embatic un loc al mănăstirii.

7159 *Iuli 5 (1651)*. Mitropolitul Varlaam întărește măn. lui Barnovschie 5 du-ghele lasate danii de Eni, turc creștinat.

7161 *Sept. 24 (1652)*. Tudosia dăruște mănăstirii un loc.

7165 *April 8 (1657)*. Egumenul de Pângărați vinde măn. Barnovschie un loc de prăvălie.

7168 *Iulie 18 (1660)*. Alexandru vinde Ducăi visternicul niște case.

7168 *Iulie 25 (1660)*. Ștefan Vodă Lupul întărește vist. Duca stăpânirea caselor.

7169 *Mart 12 (1661)*. Dania prăvălii lui Duca vist. către mănăstire.

7179 *Iunie 15 (1671)*. Opisul documentelor de case ale mănăstirii.

7182 (1674). Gheorghe Croitoriul dă zestre ginerelui său Costandin o prăvălie lângă mănăstire.

7188 *Febr. 23 (1680)*. Buciuc Panaite cumpără de la Crăstea niște case în *brăhărie*,

7198 *Iunie 25 (1690)*. Adam Chervasaragiu cumpără de la Costantin un loc de casă înaintea bisericii lui Barnovschie.

7205 *Oct. 15 (1696)*. Antiohie Vodă scutește de dajdii o pivniță a mănăstirii.

7211 *Iunie 27 (1703)*. Mănăstirea Barnovschie cumpără de la Zamfira niște locuri de casă lângă biserică

7214 *Noembrie 24 (1705)*. Frangulea dăruște mănăstirii locuri de casă în *ulița Strâmbă*.

7217 *Ianuar 2 (1709)*. Cristina plătește embatic mănăstirii pentru o casă făcută pe locul mănăstirii.

7217 *Mai 25 (1709)*. Mihai Vodă Răcoviță întărește mănăstirii Barnovschei o pivniță și prăvălie în *ulița sârbească*.

7218 *Iulie 25 (1710)*. Soltana vinde mănăstirii două prăvălii făcute pe locul ei cu bezmăn.

7225 (1717). Ștefan seimanul ia cu bezmăn un loc de la mănăstirea Barnovschie.

7228 *Febr, Dec. 18 (1719)*. Nastasă vinde cumnatei sale Irina un loc de prăvălie pe locul mănăstirii.

7229 *Ianuar 20 (1721)*. Crăste vornic de poartă cercetează pricina dintre Nastasia și Irina pentru prăvălie.

7229 *Februar 1 (1721)*. Mihai Vodă Răcoviță întărește Irinei stăpânirea pe prăvălia cumpărată de la cumnatul său Nastasă din *târgul de jos*.

7230 *Aug, 7 (1722)*. Nastasă vinde mănăstirii niște case în târgul de jos.

7235 *Ianuar 31 (1727)*. Irinuță vinde lui Iane bacalul 2 prăvălii făcute pe locul mănăstirii.

7245 *Aug. 24 (1737)*. Grigorie Ghica Vodă întărește mănăstirii Bărnovschie să stăpânească prăvălia lui Zorilă, făcută pe locul ei.

7248 *Aug. 1 (1740)*. Marfa negușitor închiriază o prăvălie a mănăstirii.

Fără an. Chița capătă un loc de la bărbatul ei Vicol.

1743 *Aug* 1 Episcopia de Roman cere de la Ion Bacalul bezmănul pre trei prăvălii.

1743 *August* 1. Opis de actele lui Toma Bănișescul pentru 2 locuri din *târgul de jos*.

1743 *August* 3. Boroh jidov plătește mănăstirei bezmăn pentru un loc.

1743. Chitanța dată de egumenul de Barnovschi că a primit de la Boroh jidov bezmăn pentru 3 dughene.

1745 *Aug.* 1. Vasile blănar plătește bezmăn pentru o prăvălie.

7254 *Oct.* 4 (1745). Costache cherestegiul plătește bezmăn pentru o prăvălie.

7256 *Noemb.* 1 (1743). Grigore Ghica Vodă dă voie mănăstirei Barnovschie să ia bezmănul pentru *un loc de măcelărie*.

7256 *Mai* 25 (1748). Ion dă mănăstirii o pivniță.

1748 *Aug.* 22. Mărturie a mahalagii că Vasile Cogălniceanu a răscumpărat locul luat de la Toma negușitorul.

7257 *Mart* 14 (1749). lordache dascal cumpără o casă de la Paraschiva

7258 *Febr.* 2 (1750). Vasile diaconul cumpără o casă de la lordache dascal.

7261 *Iulie* 1 (1750). Necola Grecul cumpără de la Maria croitoria o prăvălie făcută pe locul mănăstirii.

7262 *Iunie* (1754). Matei Ghica Vodă judecă și dă putere mănăstirei să ia bezmăn de la Maria lui Ștefan săbierul pentru o casă.

7262 *Iulie* 11 (1754). Dumitru Șiștovanul cumpără o prăvălie în *târgul de jos* de la Tudor mumgiul.

7262 *Aug.* 15 (1754). Chitanță de bezmăn a lui Ion Ioanichie.

7266 *Aprilie* 9 (1758). Costachi Casapu cumpără o prăvălie făcută pe locul mănăstirii, de la Dumitru Sârbul.

7269 *Noemb.* 28 (1760). Carte de judecată între mănăstirea Bărnovschie și Alexandru blănașul pentru o prăvălie.

1761 *Noemb.* 14. Ion Stavru vinde mănăstirei o prăvălie făcută pe locul ei.

7273 *Iulie* 15 1765. Mihalache cumpără de la Tofana o casă în *Frecău*.

7274 *Mai* 20 (1766). Grigore Ghica Vodă schimbă cu Mănăstirea Barnovschie, dându-i casele domnești ce le are lângă mănăstire și ia morile de la Andrieșeni.

1772 *Aug.* 15. Zapis de embatic ce plătește lordachi pentru o prăvălie.

1773 *Mai* 17. Mănăstirea vinde lui Petre Rizu, o simigerie.

1774 *Iulie* 10. Vasile Hanța cumpără de la Timofte niște case făcute pe locul mănăstirei.

7284 *Iulie* 5 (1776). Paladi cumpără de la Ilie bărbierul niște case în *ulița rusască*.

1777 *Iunie*. Zapis de embatic.

1781 *Iunie* 23. Dumitru Costea saegiu cumpără de la Mihai Radovici niște prăvălii făcute pe locul mănăstirii în *târgul de jos*.

1781 *Decembre* 12. Mănăstirea cumpără de la Perla ovreica o prăvălie făcută pe locul mănăstirei.

1782 *April* 23. Zapis de bezmănul lui Apostol Enuță.

1782 *Aug.* 15. Toader cumpără o prăvălie de la frate-său Dumitru Costantin.

1784 *Sept.* 25. Pâra între egumenul de Bărnovschie și Mărza pentru reparatul uneia prăvălii.

1785 *April* 3. Hotarnica locului mănăstirii de lângă poartă

1787 *Mai* 22. Prețeluirea a trei prăvălii de lângă poartă.

1787 *Iulie* 15. Mănăstirea cumpără de la Ilie Botezatu trei prăvălii făcute pe locul mănăstirii.

- 1792 *Sept.* 1. Mănăstirea primește danie o casă de la Catrina Rădoiu
 1800 *Oct.* 20. Sandu ișlicariul îngrădește un loc din vecinătatea lui Alexandru Făcllerul,
 1801 *Iunie* 15. Cost. A. Ipsilant Vodă întărește mănăstirii Barnovschie stăpânirea
 unei case în ograda mănăstirii.
 1803 *Febr.* 4. Căpitanul Grigore cumpără o prăvălie în târgul de jos de la Du-
 mițru Castroianul.
 1803 *Februar* 25. Mănăstirea cumpără de la Costachi Teofan 2 prăvălii.
 1803 *Aug.* 18. Păra uneia Andriana contra mănăstirii pentru o casă.
 1803 *Sept.* 12. Anaforaoa boerilor în păra dintre Andriana și mănăstire pentru
 o casă.
 1804 *Aug.* 11. Jalba mănăstirii Barnovschie pentru greutatea încasării embaticu-
 rilor de pe acaretele sale.
 1805 *Iulie* 23. Mochi Calfa cumpără o casă de la mănăstire.
 1805 *August* 15. Israel ovreiul cumpără de la mănăstire o prăvălie cu embaticul ei.
 1805 *Noembrie* 20. Epitropii clișonomilor lui Wolf cumpără de la Smil o casă cu
 embaticul ei.
 1806 *Ianuar* 14. Jalobă de bezmăn pentru casa lui C, Pascu.
 1806 *Febr.* 10. Zapis de așezare între Ioniță Brașovanul și Lupul Ovreiul să-și
 deschidă o porțiță între ogrăzile caselor lor.
 1806 *April* 22. Iancu Brașovanul dă jalbă contra lui Ioniță Brașovanul că fără
 cale a închis o hudiță.
 1806 *April* 23. Dumitru și Ioniță Brașovanul se învoesc pentru deschiderea unei hudițe.
 1806 *Mai* 5. Jalba lui Dumitru olariul contra mănăstirii că s'a deschis o hudiță.
 1806 *Octombrie* 3. Apostol băcan lasă danie mănăstirii 2 dughene în târgul de jos.
 1806 *Oct.* 19. Mănăstirea primește danie un loc de la pah. Stamate.
 1808 Zapis de embatic a locului lui Israel Boroh, jidov.
 1814. *Febr.* Jalba Mariei văduvă la Vodă pentru 2 prăvălii ale mănăstirii.
 1839 *Ianuar* 31. Mihai Vodă Sturza dă drept lui Nahman jidov să stăpânească
 acareturile făcute pe locul mănăstirii.
 1846 *Ianuar* 16 Mihai Vodă Sturza volnicește mănăstirea Barnovschie să stăpâ-
 nească locul lui Idel Michel Cohul.
 8) *Mănăstirea Bisericiani* are 18 plicuri cu 528 documente, din care nici unul
 nu vorbește de locuri din Iași.
 9) Schitul *Brazii*, metoh Mitropoliei de Iași are 79 plicuri cu 1577 documente,
 din cari nici unul nu vorbește de locuri din Iași.
 10) *Coșula* are 13 plicuri cu 371 doc, din care nici unul nu vorbește de locuri
 din Iași. În schimb în aceste plicuri se găsesc actele schitului mare din țara leșască,
 publicate de p. D. Dan în: *mănăstirea Sucevița* (plic 8, cu 5 documente, și plic 12
 cu 26 documente).
 În total 10 mănăstiri au în 158 plicuri 4365 documente, toate la Moscova!!

Gh. Ghibănescu

1832. Decembre 7. Hramul Sf. Spiridon Iași

Di Traian Ichim arhivist, comunică: un „Sinet di cheltuiala ci ari a să faci la 12 Dechemorie 1832 pentru zioa hramului sfeti Spiridon“.

24 lei doaă ocă dulcetuiri de tot felul câte pol ocă, 14 lei doaă ocă cafe, 32 lei
 doaă ocă vutcă câte 16 lei, 6 lei doaă ocă rachiu, 69 lei doaă colivi, 20 lei un colac
 mare, 6 lei una ocă rom, 30 lei pentru 120 vasă pentru masă, 5 lei 20 parale pentru

una oacă zahar la cafele, 255 lei pentru 15 oacă lumanări de ceară galbenă pentru împărțit la preoți și alții câte 17 lei oca, 225 lei pentru 1500 pâini câte 6 parale de împărțit la săraci, 562 lei 20 parale pentru 1500 fifierici tij, 157 lei 30 parale cheltuiala mesei pentru slujitorii mănăstirei, însă: 60 lei pește proaspăt și sărat, 20 lei patru oacă untdelemn, 16 lei orez i alte zarzavaturi pentru bucate, 14 lei *una oacă iuri negre*, 4 lei una oacă di lacherdă, 6 lei două oacă di masline, 5 lei o sută de sardele, 4 lei mere, 5 lei alămăi, oțet și alte, 23 lei pentru 50 jâmle și 50 pâini; 122 lei 20 parale bacșișurile slujitorilor spitalului, însă: 24 lei stolnicul, 24 lei la doi bucătari, 12 lei la doi rânđași a cuhnilor, 10 lei la patru poslușnici câte un sorocovășu, 52 lei 20 parale la 23 poslușnice, asămine;—72 lei la slujitorii ogrăzii, 30 lei D-sale Viț directorului, 12 lei vatavului vechiu, 5 lei doi lemnari, 5 lei doi argați, 2 lei 20 parale chelarului, 2 lei 20 parale portarului, 2 lei 20 parale mindirigiului, 2 lei 20 parale rotarului, 2 lei 20 parale odagiului, 2 lei 20 parale *măturărița și spălătorița vlădicăi*, 5 lei bucatarul și rânđașu dela cuhne Vlădicăi;—225 lei slujitorii bisăricești, însă: 103 lei 20 parale Părintelui Vlădica Meletie Sardion, 56 lei la 5 preoți și 5 dilaconi câte 8 lei, 48 lei la 3 psalți câte 16 lei, 10 lei la 2 eclisiarhi, 7 lei 20 parale la 3 anagnoști a Vlădicăi;—150 lei la ec-paiaoa svintei Mitropolii. Adică una mie noao sute șapte zeci și șase lei și zăcl parale alcătuește cheltuiala hramului.

Constantin Catargiu Logofăt

Ștefan Catargiu Vornic

Comitetul Chentral

Găsindușă de cuviință a să urmă cu cheltuielile însămuatate în dosu să îmbunățățăști și de cătră comitet.

1832 Dechemvrie 7

Veniamin Mitropolit,

No. 230.

Visternic Dimitrie Ghica

Vornie Ștefan Catargiu*)

* *

Săpăturile de la Golia (Cneazul Potemkin)

58. Iată ce spune procesul-verbal (No.58). : „Săpăturile în interiorul Goliei potrivit hotărârei luate prin procesul-verbal anterior, s'a procedat în ziua de 5 Octombrie, Duminică la oarele 10 a m. la săpare în interiorul bisericei în fața stranei domnești pentru aflarea resturilor organelor moi ale cneazului Potemkin. Cum lespede din fața stranei era mobilă, s'a rădicat cu ușurință, și s'a văzut că lespede stă pusă pe un strat de beton cărămiziu, gros de un lat de mână. Cercetând și alte 3 lespede, ce păreau mobile în alte trei puncte ale bisericei, s'a dedus că toată pardoseala de lespede a fost așezată pe un strat de beton cărămiziu, pentru a le fixa și țineă drepte. Sfărâmându-se betonul s'a dat de două rânduri de cărămizi, legate între ele cu un strat de mortar, dar dedesupt încă un strat de beton, care lega sfărâmăturile de piatră și alt material uscat cu care s'a umplut interiorul bisericei Sfărâmând și acest strat la o adâncime de 70 cm. s'a dat de 2 conducte, mergând perpendicular una pe alta, și văzând că nu sânt

*) Din arhiva Epitropiei sf Spiridon, dosar 60 1832 file 13

indicii de a da de micul cavou, unde trebuiau să fie depuse cupele de argint, s'a procedat la astuparea săpăturilor făcute, lăsând ca atunci când se va face o explorare sistematică a întreg interiorului bisericii, odată cu cercetarea altor morminte ctitorești, să se caute și aceste resturi ale cneazului Potemkin.*

* * *

Buletinul Ion Nculce, fascicula IV

Dl. Președinte prezintă fascicula No. 4 din buletinul Ion Neculce. Este un gros volum de 380 pagini mari, cu un bogat material istoric și arheologic. În primele 4 numere ale buletinului s'au publicat 432 documente ce vorbesc de Iași și cam pe atâtea *regeste* de documente. Prețul s'a fixat la 150 lei exemplarui.

— Dl. casier prezintă contul publicării fasciculei 4, care a costat 72000 lei, pentru 600 exemplare, câte s'au tipărit. Se aprobă a se face virimentele necesare pentru acoperirea cheltuelilor de la paragrafele rămase neutilizate.

— În legătură cu tipărirea s'a dispus plata colaboratorilor. În § VII al cheltuelilor se prevăzuse suma de 3000 lei pentru colaborare. Pagina venea dar 7 lei. După socotelile făcute se achită colaboratorilor 1010 lei, iar cu 900 lei se plătesc cele 6 exemplare ale membrilor comitetului, iar 1090 lei se varsă ca donații.

* * *

Ziariștii Ceho-Slovaci

Dl. Președinte depune spre păstrare la Muzeu, *menu*-ul banchetului oferit de Primăria de Chișinău ziariștilor Ceho-Slovaci, din ziua de 19 Octomb. 1924. *Menu*-ul poartă iscăliturile tuturor gazetarilor Cehi, dintre care d-na Jind. Husteova, profesoară la Universitatea din Bratislava, știe foarte bine românește.

* * *

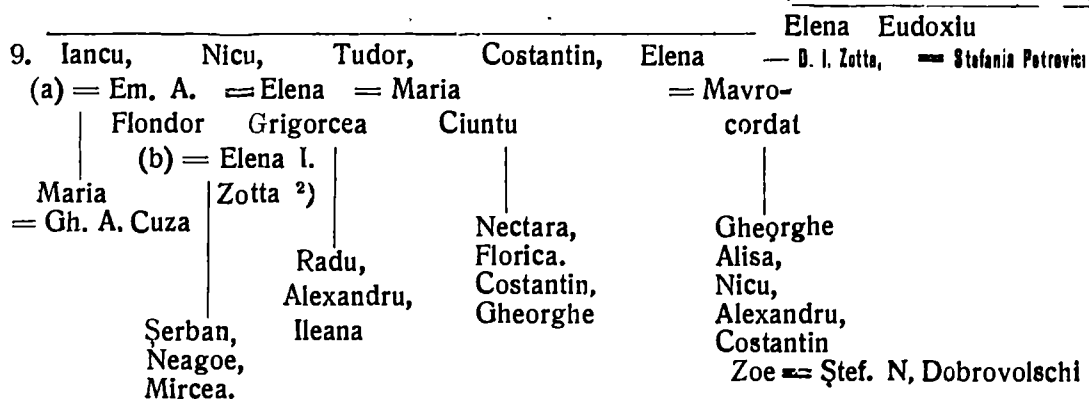
† Iancu Flondor [1865—1924]

Dl. Sever Zotta, conservatorul muzeului, fiind cumnat cu decedatul Iancu Flondor ne povestește despre ultimele momente ale marelui bărbat patriot, și depune spre păstrare la Muzeu biletul mortuar.

Iancu Flondor s'a născut la 16 August 1865, și a murit la 19 Oct. 1924, deci în vârstă de 59 ani. „Moartea i-a provenit din embolie, de care își dădea foarte bine sama, zicând adeseori că el nu va trăi mult. Sămbătă 18 Oct. s'a simțit destul de bine; a luat masa și s'a retras la 9 ceasuri. Până la 10 oare sara a fost la el cumnatul său dl. Octavian Zotta, fratele meu. căruia i-a zis să salute pe ceilalți, și-i adause: „*am si dorm bine în noaptea aceasta*“! A doua zi servitorul observând că până la 11.30 dim. nu este chemat de stăpân, a intrat în cameră și l'a găsit mort în pat în o expresie foarte liniștită“. (Proces-Verbal No. 58).

Credem că servim cetitorii noștri dacă dăm o spiță genealogică asupra ascendenților lui Nicu Flondor, după arătările d-lui Sever Zotta:

1. Ioan Albotă (secl. XVI-a)
= Antemia Cristea Balș
2. Pavăl Albotă
3. Toader Albotă Flondor
= Măriuța Gherman vornic.
4. Șerban Flondor
= Maria Bainschi—Volcinski
5. Ioan Flondor
= Anastasia Arapu
6. Costantin Flondor
= Ecaterina Cristea
7. Nicu Flondor
8. Gh. Flondor Eufrosina
= Isabela Dobrovolschi ¹⁾ = Gh. Hurmuzachi
de Buchenthal

*Arhiva statului București și documentele
ce vorbesc de Iași (seria II).*

Continuăm cu despoierea opiselor de documente ale mănăstirilor din Moldova, cari au legături documentare cu Iași.

În primele 10 pachete ale celor 10 mănăstiri, se cuprind 4365 documente, din cari numai 110 vorbesc de case și dugheni din Iași.

11) *Bârnova* are 20 pachete cu 296 documente. În plicul X se găsesc 24 acte, ce vorbesc de locurile de dughene din *târgul de jos*, azi strada C. A. Rosetti:

7131 *Iunie 6 (1623)*. Jupâneasa Șinta dăruiește *nepotului său Dumitrașco Ștefan* vornicul o prăvălie în Iași. Dania este adiverită de opt marturi

7187 *Iunie 24 (1679)*. Cristea cumpără de la Maria un loc de casă în *brăhărie*

7214 *Mai 16 (1706)*. Ion Gheorghiu cumpără de la Ion sin Manciul un loc de casă în *târgul de jos lângă Barnovschie*.

1) Isabela e soră cu Ludmila, căsătorită Ianoș, care are acești copii: Marlia, Elena și Olga.

2) Elena e soră cu Sever Zotta și Octavian Zotta, Sever Zotta căsătorit cu Margareta Grigorcea, are doi copii: Jeana și Sandu,

7234 *Ghenar 15 (1726)*. Mihai Vodă Racoviță întărește lui Mihalache fustașul cumpărătura ce a făcut a unor case în *ulița rusască* de la Olixov Iamandi.

7244 *August 8 (1736)*. C. Nec. Vodă Mavrocordat întărește măn. Bârnova locurile foaste ale lui Dumitru plăcintarul.

1739 *Mai 5. (grecește)* Invoiala între egumenul de Bârnova și târgoveții cari aveau a clădi case și prăvălii pe locurile mănăstirii.

7250 *April 13 (1742)*. Sănica face danie măn. Bârnova a unor locuri de case din târgul de jos.

7251 *Dec. 3 (1742)* Epitropia Sf. Mormânt dă carte la mâna lui Conduratu și lui Vasilachi vătav pentru o pivniță cu locul ei în *târgul de jos* pe locul măn. Bârnova.

7260 *Mai 25 (1752)*. Cartea lui C. Mihai Vodă Racoviță să aducă pe egumenul de la Hangu în judecată cu Bârnova pentru un loc *din târgul de jos*.

1754 *Dec. 25*. Ene cumpără de la Maria, fata lui Mihai fustașul o prăvălie din *Târgul de jos*.

7272 *Sept. 5 (1763)*. Cartea divanului pentru o prăvălie a măn. Bârnova în *Târgul de jos*.

1781 *Mai 8*. Carte de judecată pentru un loc de case în *târgul de jos*.

1796 *April 5*. David jidov cumpără de la Șimon jidov o prăvălie în târgul de jos cu bezmăn către Bârnova.

1797 *Oct. 7*. Scrisoare de bezmăn pentru 2 locuri de casă a Bârnovei.

1797 *Noemb. 23*. Anafora pentru împresurarea unui loc de dugheni în *târgul de jos* a Bârnovei.

fără an. Cost. Cojocariu cumpără de la Ștefan un loc de casă în *târgul de jos* pe locul măn. Bârnovschii.

1804 *Aug. 1*. Ioan Grecul cumpără de la Gh. Serghie un loc de casă în *târgul de jos* alăurea cu măn. Bârnovschii.

1809 *Noemb. 20* Ioan Gavril face danie măn. Bârnovschi o vie plantată pe locul mănăstirii.

1811 *Febr. 20*. Gh. Dima vinde lui Dumitru Ioan o casă în Iași pe locul măn. Bârnovschii.¹

1811 *Mai 12*. Gh. Dima vinde măn. Bârnovschie o casă în Iași pe locul mănăstirii.

1815 *Mai 7*. Zapis de embatic a Elenchii.

1815 *Noemb. 26*. Zapis de bezmen a locului de casă a Elencăi Caragea postelniceasă.

1816 *Aug. 26*. Carte de blăstăm a Mitropolitului Veniamin pentru locul de casă cu embatic a măn. Bârnovschie.

În plicul M-a, se cuprind actele ce privesc locul cu case cu embatic cedat de Epitropia sf. Lazăr.

7177 *Iulie 2 (1669)*. Dafina Doamna cumpără de la Vasile Ureache un loc de casă în Iași.

7188 *Febr. 5 (1680)* *grecesc*: Note de o listă de documente minciunoase.

7225 *Iunie 13 (1717)*. Mihai Vodă Racoviță întărește măn. Bârnovschie dania făcută măn. Bârnovschii de doamna Dafina.

1804 *Iunie 3*. Jalba egumenului de Bârnovschi pentru încălcarea unui loc de casă pe *ulița rusască*.

1804 *Iunie 15* Anafora lui Costachi vel logofăt în pricina încălcării locului de pe *ulița rusască*.

1804 *Iunie 15*, Opis de actele locului de casă de pe *ulița rusască*, încălcat de vecini.

1815 Mart 8. Jalba în pâra pornită contra măn. Hangul în pricina unui loc de casă în Iași.

1818 Iulie 25. Anatoraoa pentru încălcarea locului de casă a măn. Bârnovschie n Iași.

fără an. *Grecesc*. Perilipsis de actele măn. Bârnovschi în chestia locului de casă de pe ulița ruscă.

– În plicul XII, sânt 20 documente pentru alte locuri de case în Iași.

7168 Martie 7 (1660). Ștefan Vodă întărește Anghelinei stăpânire pe un loc de casă în Iași:

7174 Sept. 4 (1665). Evstratie Vodă Dabija întărește măn. Bârnovei embaticul locurilor de case în Iași.

7177 Mai 10 (1669). *Ecaterina Doamna, soția lui Evstratie Dabija Vodă cumpără un loc de casă în Iași de la Maria și fiul ei Enache.*

7177 Iunie 15 (1669). *Dafina doamna cumpără un loc de casă și o prăvălie de la Dumitrașco.*

Fără an Iulie 23. Drăghici cumpără un loc de casă în Iași de la Sava croitorul sin Cadiul.

7181 Febr. 16 (1673). Ștefan Petriceico Vodă scutește mănăstirii Bârnova 2 crășme din Iași.

7182 Febr. 16 (1674). Paladi cumpără niște locuri de casă în Iași de la Anghe-lina femeia lui Sava Cadiul.

Fără an. *Un plan deslușitor de împărțirea uliților din Iași*

7187 Mart 30 (1679). Mănăstirea Bârnova cumpără de la Paladi făclierul niște locuri de casă în Iași.

7187 Mai 30 (1679). Duca Vodă întărește vânzarea lui Paladi către măn. Bârnova.

7.88 Aug. 24. *Ecaterina Doamna a lui Dabija Vodă face danie măn. Bârnova locurile de casă din Iași, cumpărate de la Maria și de la fiul ei Enache.*

7245 Noemb. 15 (1796). Grigore Ghica Vodă scutește mănăstirii Bârnova o pivniță mare ce avea în Iași.

1754 Oct. 31. Matei Ghica Vodă reînnoește privilegiul scutirei unei pivniți a măn. Bârnovei.

Obs. Urmează 7 acte din secl. XIX asupra acestor locuri de casă și dugheni cu hotarnica lui N. Corbu, vornic de poartă.

-- În plicul XIII se găsesc 26 documente ce vorbesc de alte locuri din Iași.

7138 Mart 16 (1630). Alexandru Vodă dăruiește măn. Bârnova o pivniță cu locul ei în *Carnasara*.

7177 Iulie 2 (1669). Dafina Doamna cumpără un loc cu prăvălie de la Vasile Ureche.

7251 April 21 (1743). Avram Iacob plătește embatic pentru un loc în Iași lui Partenie patriarh sf Mormânt.

7253 Dec. 3 (1744). Avram Iacob zidar se învoiește cu măn. Bârnova pentru embaticul unui loc de casă.

7264 April 2 (1756). Embaticul ce plătește Nec. Grecul.

1779 April 23 *grecesc*. Zapis de embatic.

1781 Dec. 9. Chir Dumitrachi cumpără o casă de la Ion Cerchez.

1797 Dec. 17. Anaforaua divanului pentru împresurarea unui loc.

Obs. Urmează 1/ acte din secol. XIX, ce vorbesc de același loc.

12) *Bogdana* are 58 plicuri cu 1083 documente, din care nici unul nu vorbește de Iași,

13. Bistrița are 15 plicuri cu 357 documente, din care nici unul nu vorbește de Iași.

14. *Precista și Răducanul* din Ocna au 24 plicuri cu 710 documente, din care nici unul nu vorbește de Iași.

15. *Episcopia de Roman*. cuprinde 24 plicuri cu 517 documente, din cari nici unul nu vorbește de Iași.

16. *Cruceanu* (Pârveanu) cuprinde 2 plicuri cu 65 documente, în care nu se vorbește de Iași.

17. *Donația Smârdan* (Covurlui) un plic cu 2 documente, ce nu vorbesc de Iași.

18. *Plic 45*. Case din Iași cu 7 documente nouă, ce vorbesc de casele din Trei Erarhi 5, pe care Ministerul Cultelor, le cumpără în 1925 Oct. 12 de la Ecaterina Antoniadă; aceasta le cumpărase în 1888 Sept. 17 de la economul C. Cornescu; iar acesta le cumpărase în 1888 Febr. 23 de la iconomul Ion Tighinianu.

19. *Cașinul* în 11 plicuri cu 223 documente, din cari numai 8 doc. vorbesc de Iași indirect, că adică moșia Rădăcineștii și Buda (Șerbăneștii), au fost închinat măn., *Nicoriță* din Iași, cu actul din 7125, când pan Nicoriță vel vornic cumpără moșia Rădăcineștii de la Obrejie, și apoi o închină mănăstirii sale cu hramul Sf. Ioan Novi din Iași.

*
**

Lista boerilor morți între 1834 1841

DI. Traian Ichim comunică o *vidomostie* de numele boerilor morți între 1834—1841. Pentru cunoașterea diferitelor nume din protipendada Moldovei, dăm loc acelei liste (Arh. Stat. Iași Tr. 1772 min. de interne, dosar 2297).

Vedomostie di boerii săvârșiți din viață dila anul 1834 și pân în acest următoriu 1834

Pe anul 1834

1. Spatariul Iordachi Miclescu, 2. Medelnicer Dămian Popovici, 3. Aga Mlhaľachi, 4. Căminar Manolachi Fotachi, 5. Paharnic Costachi Vele, 6. Comis Ioan Mavromati, 7. Stolnicu Iancu Radovici, 8. Postelnicu Iordachi Ciucă, 9. Postelntcu Gheorghe Apostol, 10. Sardariul Leordachi, 11. Stolnicu Ioan Tacu, 12. Căminar Gheorghe Stănescu, 13. Sardariul Gheorghe Feștilă, 14. Sardariul Dimitrachi Gheorghiu, 15. Aga Iancu Donici, 16. Pitariul Iordachi Pițone, 17. Clucer Constandin Negură, 18. Spatariul Iana-cachi Dimitriu, 19. Sardariul Vasili Mamară, 20. Comisul Costachi Luca, 21. Sardariul Ioan Cogălniceanu, 22. Sulgeriul Vasili Chiru, 23. Paharnic Andonie Corban, 24. Aga Vasili Brăescu, 25. Comisu Stati Cernat. 26. Căminar Gheorghii. 27. Sărdar Vărnăv.

Pe anul 1835

1. Banul Vasili Tudori, 2. Aga Ioniți Miclescu, 3. Sardariul Gavril Costandachi, 4. Clucer Gheorghe Danu, 5. Spatariu Ioan Codreanu, 6. Vornicu Vasili Hrisoverghi, 7. Vornicu Iordachi Ghica, 8. Paharnicu Constandin Teohari, 9. Căminar Panaiti Cananciu. 10. Paharnic Gheorghe Leca, 11. Pitariu Gheorghe Zota, 12. Aga Mihail Veisa 13. Sardariu Iordachi Ciornei, 14. Spatariul Enacachi Lambrino, 15. Medelniceriu Grigori Popovici, 16. Stolnicu Alixandru Botianu. 17. Aga Iordachi Miclescu, 18. Paharnic Vasili Davidel, 19. Visternicu Dimitrie Ghica, 20. Postelnicu Gheorghe Vărnăv, 21. Medelniceriu Ioan Andrii 22. Spatariu Iordachi Iamandi, 23. Sardariu Vasili Parfeni. 24. Sardariu Ioniți Ionașcu,

Pe anul 1836

1. Medelniceriu Pantazi Ifrim, 3. Căminariu Manolachi Eni, 3. Stolnicu Petrachi Velisari, 4. Caminariu Costachi Dimitriu, 5. Stolnicu Dumitrachi Tiriachiu, 6. Paharnic Costachi Grigoriu, 7. Logofăt *Iordachi Roznovano*, 8. Paharnic Ioan Brăescu, 9. Stolnicu Vasili Epure, 10. Sardariu Dimitrie Dimachi, 11. Postelnicu Iancu Racoviță, 12. Sardariu Alex. Roset, 13. Sardariu Ioan Ciure, 14. Paharnic Vasili Fabian, 15. Caminar Gheorghei Costin, 16. Paharnicu Mihalachi Pastiescu, 17. Postelnicu Ioan Jora, 18. Aga Iordachi Nanu, 19. Comis Iancu Nafile, 20. Comis Costachi Stamati, 21. Spatariu Enachi Negruți, 22. Banu Dumitrachi Hartulari, 23. Banu Șarban Bosie, 24. Stolnicu Costachi Botezatu, 25. Paharnicul Gheorghei Dimitriu, 26. Bezăde Alecu Sturza, 27. Vornicu Neculai Dimachi, 28. Paharnic Dimitrachi Cașa, 29. Căminar Sadiri Dabija, 30. Pitariu Neculai socrul răposatului căminar Neculai Andrie Pavlu, 31. Sardariu Eni Gheorghlu, 33. Caminariu Gheorghei Vasiliu, 33. Medelnicer Gavril Hacıu, 34. Sulgeriu Neculai Costrăș, 35 Spatariu Enăcachi Gherghel, 36. Stolnicu Scarlatachi Scarlat.

Pe anul 1837

1. Spătariul Sandul Stamatın, 2. Aga Alecu Roset, 3. Vornicul Iordachi Bucșinescu, 4. Medelniceriu Alecsandru Condre, 5. Logofăt Iordachi Sturza, 6. Căpitan Alecu Hrisoverghi, 7. Șatrariul Ghiorghei Râpte, 8. Spatariu Costandin Botezu, 9. Sardariu Afanasie Mangirov, 10. Sardariu Dimitrie Botezatu, 11 *Baş boeriu logofăt Toader Balș*, 12. Sulgeriul Pavăl Tulburi, 13. Paharnic Costachi Ioan, 14. Stolnic Călin Mattei, 15. Postelnicu Iancu Cananău, 16. Caminariu Iordachi Galin, 17. Postelnicu Andrii Milu, 18. *Vornicu Alecu Calimah*, 19. Paharnic Gheorghei Popa, 20. Paharnic Anastasie Gribenciu, 21. Banu Apostoli din ținutu Bârladului, 22. Sardariu Afanasie Polizu, 23. Medelnicer Dimitrie Avram, 24. Sardariul Iordachi Stan, 25. Sulgeriu Costachi Alicesândri, 26. Medelniceriu Dimitrie Candiano, 27. Banu Mihalachi Negre, 28. Comis Gheorghei Codreanu.

Pe anul 1838

1. Stolnicu Iordachi Joian, 2. Sardariu Grigorie Racliș, 3. Comisu Manolachi Crupenschi, 4. Medelnicer Enachi Ioan *ne împământenit*, 5. Clucer Toderașc Iacovachi, 6. Comisu Costandin Jorșecul, 7. Logofăt Grigori Ghica, 8. Stolnicu Vasili Chiriach, 9. Stolnicu Toader Corodeanu, 10. Paharnicu Vasili Malara, 11. Sardariu Costin Papazoglu, 12. Sardariu Iordachi Vidrașcu, 13. Vornic Ioan Paladi, 14. Clucer Alecu Focșa, 15. Ioan Ghelema, 16. Paharnic Gavril Istrati, 17. Caminar Ianachi, 18. Pitariu Ioan Simionovici, 19. Comis Apostolachi Pantaziu, 20. Cluceriu Dumitrachi Liciu, 21. Logofăt u Răducanu, 22. Banul Costandin Cațanău, 23. Cneazul Dimitrie Moruz Zvoriștea, 24. Spatariu Costandin Negre, 25. Șatrariu Neculai, 26. Sdatariu Neculai Ranet, 27. Clucer Săndulachi Teodor, 28. Caminar Iordachi Novacu.

Pe anul 1839

1. Caminariul Ioan Romănescu, 2. Sardar Chiriach Triiandafil, 3. Medelnicer Costandin Harhas, 4. Medelnicer Nastasii Tăutul, 5. Căminariul Stavăr Radovici, 6. Spatar Latif Luca, 7. Postelnic Petrachi Vârnav, 8. Paharnic Neculai Romano, 9. Comisul Neculai Mandre, 10. Spatar Lupu Livăscu, 11. Paharnic Dimitrie Viđrașcu], 12. Medelnicer Gheorghie Avram, 13. Paharnic Costachi Romano, 14. Sardar Nicu Dimce, 15. Caminar Stefan Panu, 16. Sardar Iancu Buzne, 17. Paharnic Ioan Savin Bogonos,

18. Paharnic Aprgu Stavăr, 19. Sardar Iordachi Scrijinovschii, 20. Stolnic Mihai Cuza, 21. Medelnicer Costandin Forțu, 22. Stolnic Stamatachi Furnarachi, 23. Stolnic Iordachi Feodorul, 24. Sardar Iordachi Ciute, 25. Clueer Matachi Dimitriu, 26. Comisu Răducanu Buzdugan, 27. Spatar Manolachi, 28. Banul Manolachi Fote, 29. Ciucer Neculai Floce, 30. Paharnic Toader Zahari, 31. Spatar Costachi Pomir.

Pe anul 1840

1. Caminariul Gheorghe Alcazi, 2. Banul Ion Patrașcu, 3. Paharnic Costachi Rezmiriță, 4. Sardar Hriste Ciucă, 5. Caminar Gheorghie Stancescu, 6. Spatar Costach Burghel, 7. Spatar Enachi Botezu, 8. Comisul Vasili Buzdugan, 9. Vornicu Vasili Hrisoverghi, 10. Sulgeriul Gheorghie Marzacu, 11. Sulgeriul Fotachi Ciure, 12. Paharuic Iordachi Costin, 13. Medelnicer Onofrei Florescu, 14. Clucer Gheorghe Stih, 15. Sulger Ursachi Ciulei, 16. Comis Alecu Gherghel, 17. Căminar Ion Cociu, 18. Medelnicer Gheorghe Ioan, 19. Aga Gigori Plitos, 20. Stolnic Tudurachi Coțiacul, 21. Paharnic Apostol Tăutul, 22. Șatrar Toader Tăutul, 23. Căminar Costin Veisa, 24. Paharnic Stavri Avram, 25. Sardar Ioan Stere, 26. Sardar Mihalachi Botezatul, 27. Sardar Ioniță Tudiri, 28. Clucer Costin Pangrati, 29. Șatrar Ioniță Malcoci.

Pe anul 1841

1. Ban Ioniță Oatul, 2. Sulger Ioniță Marta, 3. Ban Iancu Anghelichii, 4. Caminar Gheorghii Murguleș, 5. Aga Costachi Țigara, 6. Sărdar Toader Panaiti, 7. Sărdar Chiriac Uricariu, 8. Sluger Dimitrii Sulițibașa, 9. Căminar Iancu Vasiliu, 10. Logofăt Iordachi Catargiu, 11. Cluceriu Ioan Mărdari, 12. Clucer Alexandru Popovici, 13. Sărdar Ioniță Jora, 14. Medelnicer Vasile Vidrașcu, 15. Spatar Vasili Milu, 16. Sluger Gheorghe Vasiliu, 17. Banul Chirica Stamati, 18. Șatrar Grigori Moțoiu, 19. Clucer Neculai Luca, 20. Medelnicer Panaiti Zalariu, 21. Sluger Inacachi Chiriac, 22. Sărdar Neculai Tăutul, 23. Sărdar Tudurachi Manoliu, 24. Banu Costachi Dimitriu, 25. Vornicu Dracachi Rosăt, 26. Comis Panaiti Spartali, 27. Caminar Dimitrii Flore, 28. Sărdar Neculai Tălpău, 29. Stolnic Neculai Feodoru, 30. Hatman Inanoil Manu, 31. Stolnic Vasili Buhnă, 32. Comis Costachi Cozodiu, 33. Comis Pavăl Cerchez, 34. Sărdar Costandin Popovici, 35. Ban Atanasii Feștilă, 36. Ban Ioan Servilu, 37. Sardar Ioan Fote.

Pentru anul următoriu: 1842

1. Pitar Ioan Turturică, 2. Sardar Manolachi Nanu, 3. Spatar Stavarachi Bosii, 4. Stolnicu Alecu Nacu, 5. Bauul Ioan Iuraș, 6. *Fostul Domn Ioan Slurza*, 7. Postelnic Ioan Carp, 8. Sărdar Andrunachi Motăș, 9. Spatar Inacachi Gane, 10. Pitar Alecu Stavăr, 11. Șatrar Manolachi Popovici, 12. Banu Vasili Brăescu, 13. Aga Matei Canta, 14. Postelnic Costachi Canașu

Tr. Ichim

* * *

59. În ședința de la 17 Noembrie (Proces-Verbal 59) dl. Președinte comunică că a primit din partea d-lui Stefan Gane o donație de 2000 lei, pentru care i se va face o adresă de mulțumire.

— Dl. Dan Bădărău scrie din Paris că dacă ar avea o scrisoare de autorizare din partea comitetului muzeului, ar putea strânge pentru muzeul municipal Iași mai multe obiecte, fotografii, scrisori de la colonia franceză, care a stat în Iași în timpul războiului. Se dispune a i se trimite o asemenea adresă, cu mulțumiri de interesul ce poartă dezvoltării muzeului nostru.

— D-l Sever Zotta comunică că s'a depus la muzeu piatra cu inscripția slavonă din 7154 Sept. adusă de dl. inginer al comunei Iași, dl. Niculescu. I se va mulțumi verbal de către președinte, iar piatra s'a decalcat și s'a publicat în no. 5 al buletinului pg. 274. Cum piatra e numai o *treime* din corpul ei, nu se poate ști nici persoana, care a fost înțepată din ordinul lui Alex. Ilieș Vodă; să fie a lui Costea Bucloc, socrul lui Vasile Lupul, și de care vorbește cronica lui Miron Costin? — nici biserica sau curtea — unde s'a pus această piatră, aflată la Preutești, moșia domniței Ruxanda, fata lui Vasile Vodă Lupul.

* *

Donații de acte vechi

De la d. M. Bantaș, profesor de l. franceză la șc. Normală „Vasile Lupu” se primesc 3 acte: a) 1816 Mai 9 (pentru Broșteni-Neamț) b) 1824 Mart 6, *tij*, c) 1840 (prăvălie din Focșani) iar elevul normalist Stărcea (cl. VI), dă un act din 1833 Aug. 3 (p. Roșcani).

* *

Bis. sf. Atanasie și Chirilă din Iași

Acad. Rom. are supț No. 3309 la manuscrite o „Condică de venituri și cheltuieli a bisericii *sf. Atanasie și Chirilă* din Iași, epitrop fiind T. Burada, stolnic, tatăl răposatului T. Burada. Condica are 138 file, din cari numai 19 sînt scrise:

Stolnicul T. Burada a intrat ca epitrop la biserică în 1838 April 1, și astfel începe condica: „să însemnează aicea că gîos iscălitul, când am intrat în epitropia acestei sfinte biserici, o am găsit datoare formalnic de cel mai înainte epitrop răposat econom Parthenie cu 1500 lei. 1838 April 1^a. Burada stolnic.

„Venituri pe anul 1838 Ghenar 1 = 1839 Mai 7^a.

8 lei 20 parale din cutia bisericeii la 17 Ghenar.

24 *tij* April 2

350 chiria dughenii din târgu de sus pe anul 1833 April 23.

250 chiria dughenii din târgu Cucului *tij*.

150 chiria casei din ograda bisericii, în care șede Greaca.

160 chiria casei în care șade Paraschiva.

98 26 parale cutia bisericeii de la 2 April 1838 — 1 Mai 1839.

1031 6 parale venituri

2343 20 „ cheltuieli.

1312 14 parale sau cheltuit mai mult

Dăm din aceiaș condică veniturile și cheltuielile pe anii următorii:

	<i>Venituri</i>	<i>Cheltuieli</i>	<i>Diferență</i>
1840	1107. 15	1789 30	— 682. 15
1841	1188. 32	1532. 20	— 343 28
1842	3610. 28	2065	+1548. 58
1843	2741. 26	1638	+1203. 28
1844	5144. 9	3409. 21	+1734. 28

De la 1844—1849 Iulie 7 biserica s'a administrat de preuți fără epitropi

De la 1849—1857 intră ca epitrop Evdochim Ianov, tatăl lui I. Ianov:

1858	2236	4243	— 2007
1859	1933	2301	— 368
1861	3054	3292	— 238

Toate aceste deficite le a acoperit personal epitropul C. Mille (Surefe ms. XLVI 137).

* *

Casa menzilului poștei Moldovei pe anul 1817 (Iulie)

[Acad. Rom. Ms. 2944].

„Sama casei menzilului pe un an de la 1 Iulie 1817 până la sfârșitul lui Iulie 1818.”

Venituri 611,309 lei, 15 bani, însă :

277,598 lei împrumutați cu sinet de a le boeri: 165000 + 369098 - 91500 plățile făcut e
din capete și dobânzi, rămân 277,598 lei.

149.100 lefille surugilor luate de la visterie pe un an.

10.000 tij.

154.878 ugeretul pe un an (111721 ugeret peșin + 43157 ugeretul inamului).

Cheltueli.

218877 cumpăratul a 2014 cai.

1246 cumpăratul a 12 boi

12250 avaeturile

24000 nazirului

5951 plata grajdului

30387 dobânzi

39569 la visterie pe Ianuar și August

5000 dați la un loc știut în vreme hotărârii plății orzului

5018 orzul

2352 fânul

10377 potcovitul cailor

7648 potcovitul cailor iarna

6337 îmașurile

1850 lumânările

4934 roatele

19200 lefille cancelariei (pah. Dinu Negruți are 300 lei).

9000 lefille epistaților

11655 lefille capitaniilor de poștă

5520 hacul țimirașilor

900 hacul a trei boari

115980 hacul surugilor.

548051

Obs. Căpitani de poștă erau la următoarele stații: pe *pe drumul Galaților și Focșanilor*, Bordea, Scânteia, Oncești, Telejna, Vaslui, Docolina, Strămtura, Bărlad, Pereschiv, Berheciu, Tecuci, Gerul, Focșani, Pechea, Cișmelele, Furceni, Galați=17 stații

pe drumul Siretului: Podu-Leloei, Târgu-Frumos, Bacău, Galbeni, Răcăciuni, Agiud, Puțu lui Haretu, Piatra, Mircești, Hărmănești, Fălticeni, Jurcani, Roman=13 stații.

Pe drumul Botoșanilor: Larga, Șipotele, Stroești, Botoșani, Dorohoi, Herța, Marmonița — 7 stații.

Peste tot 37 stații de poștă cu 37 capitani de poștă.

Perilipsis: 277.598 se află casa datoare.

61.432 se scad.

216.166 rămân asupra cailor.

ss) V. Roset hatman, Nec. Dimachi vornic, Mih. Sturza vornic, Iordachi Drăghici spatar.

Pe anii 1818 și 1820 dăm în perilipsis:

1818 19 :	216.166	din anul 1818,
	118,833	în anul 1819,
	<u>335,000</u>	
	88,337	se scad ce sânt asupra cailor.
	<u>246,662</u>	rămân asupra cailor.
1819 1820 :	840.671.44	scăderile după samă,
	697.234.15	încărcătura.
	<u>143.437.29</u>	rămâne pagubă asupra boerilor orândatori ai
		poștelor, care se împarte astfel ;
13.800 lei 49 bani		hatmanul V. Roset,
13.800 „ 49 „		Mih. Sturza vornic.
13.800 „ 49 „		Nec. Dimachi vornic.
13.800 „ 49 „		V. Miclescu vornic.
41.401 „ 27 „		Petrachi Cazimir spatar pentru 3 părți.
13.800 „ 49 „		Iordachi Drăghici spatar.
13.800 „ 49 „		ban. Mihalachi.
13.800 „ 49 „		pah. Dinu Negruși.
5.432 „ 15 „		casa răposatului von Hristea pe 15 luni.
<u>143,437 „ 29</u>		soma.

(Surete ms, XLVI,79)

60). In ședința de la 1 Decembrie (Proces-Verbal No. 60) s'a dispus începerea publicării No. 5 din Buletin, cu următoarele studii, cari au și apărut, Sever Zotta, *Mă-năstirea Golia* (pg. 1—39). M. Costăchescu „*Satul Prigoreni*” (pg. 40—70). Gh. Ghi-bănescu, *Sama visteriei Moldaviei din 1763* (pg 70—121). Cum înțelegerea vechilor texte de finanțe e foarte anevoioasă, din cauza multelor turcisme, studiul d-sale l'a însoțit cu un bogat vocabular de peste 1000 de cuvinte tehnice, întrebuințate pe vremuri în cancelariile noastre fiscale.

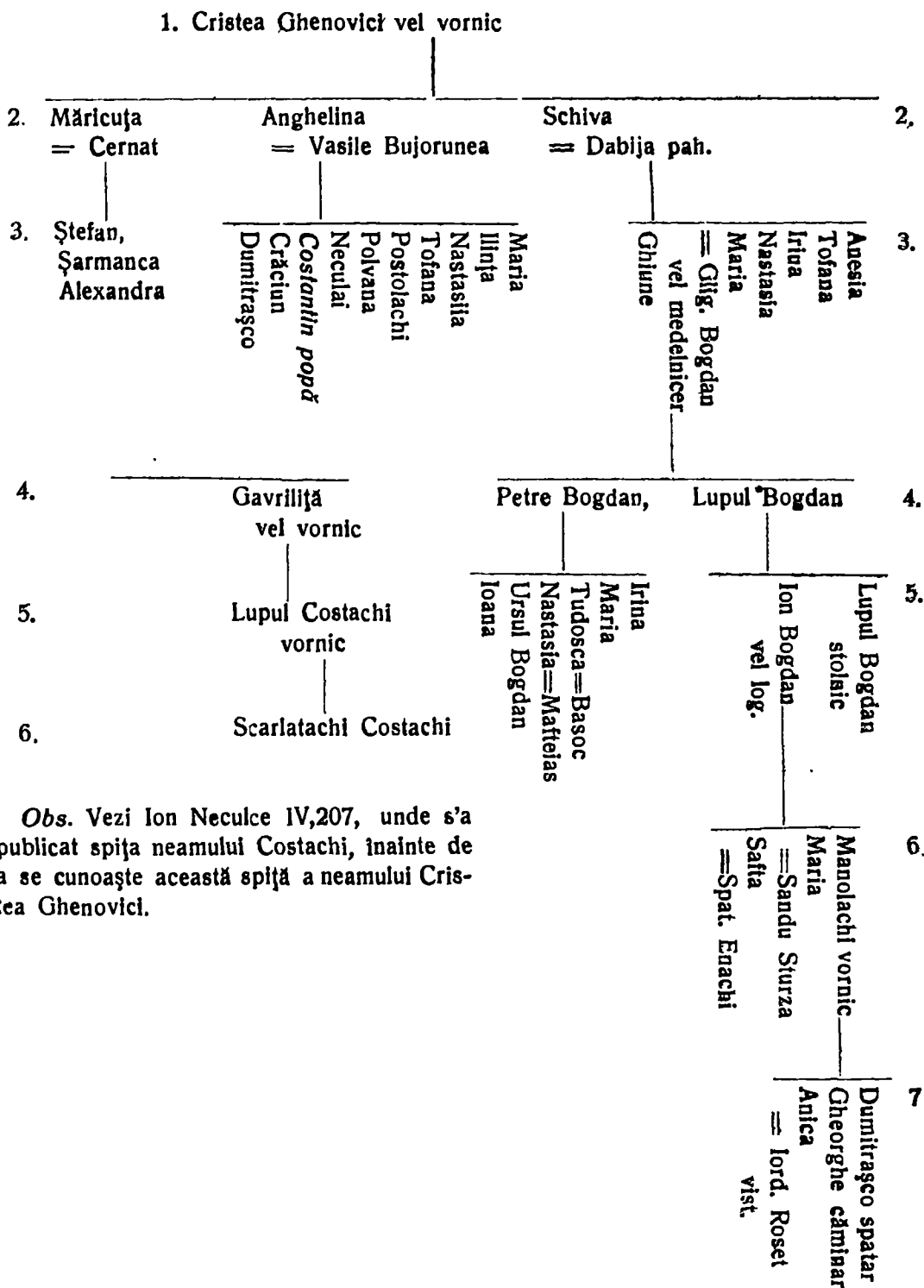
* * *

Cristea Ghenovici și ...Costăcheștii

D-l N. A. Bogdan prezintă comitetului vre-o 30 acte vechi, ce privesc moșiile de la Tecuci ale familiei *Batin* (sat Bătineștii). Intre altele s'a găsit și o spiță a neamului Cristea Ghenovici marele vornic supt Ieremia Movilă Vodă, care e obârșia neamului Costachi. Cu aceasta s'a pus capăt spițelor fantastice cu începuturile neamului Costachi zis *Boldur*, care a format atât de bogată literatură falsă, între cari și *Izvodul lui Clăndu*.

Iată datele acestei spițe; „Aceste sânt carile se tragu toate neamurile dumilorsale boerilor Gavriliești, după cum de față arată suretul din împărțala de la Mărița sa răposatul Vasile Vodă de moșiile ce sau împărțit” :

Doc. e din 7144 Mart 8, publicat în Uricar XXI,259: „adică au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri a mari și mici Schiva, jupâneasa Dabijeii ce a fost paharnic mare, fata Cârstei, ce a fost vornic mare și cu toți feciorii ei, și iarăși sora ei Anghelina fata Cârstei vornic și cu toți feciorii ei : Dumitrașco, și Crăciun, și *Costantin*, și Neculai și Palvana, și Postolachi și surorile lor Tofana și Ilenuța și Mărița, și iarăși nepoții ei Ștefan i Sarmanca, i Alexandra, feciorii Măricuței Cernătoaei, fata iarăși a Crâstei vornicului, toate fetele și nepoții Crâstei vornicul...”, (Surete ms. XLV.1106).

Obs. Vezi Ion Neculce IV,207, unde s'a publicat spița neamului Costachi, înainte de a se cunoaște această spiță a neamului Cristea Ghenovici.

* * *

Spița neamului Vasilco Bucovina

Dl. Gh. Ghibănescu având spre copiere actele din arhiva Gligorcea, prin bunățatea d-lui Onciu, senator, a găsit o spiță a neamului Vasilco, din care se trage Dl. Gheorghe Vasilco, senator (Surele ms. XLV 905).

Isac Cazacul 1530
 |
 Petre Cazacul 1560
 |
 Grigore Cazacul I
 = Anastasia Tăutul log. 1607
 |
 Isac Cazacul II,
 = Anastasia Tolocico 1629
 |
 Grigore Cazacul II
 = fata Bercei Lucaveschi 1690
 |
 Alexandru Vasilco Căzăcescul
 = Maria Costantin părcălabul 1707
 |
 Ioan Vasilco
 = Marița Goian 1720
 |
 Alexandru Vasilco nobilis Lucawlecky
 = Maria Abaza, nepoata lui C Parealabul 1770
 |
 Vasile Ritter von Wasilko
 = Anastasia von Ilsky :
 din casa graf Selsky + 1825
 |
 Iordachi Freiherr Wasilko von Serečky 1795
 = Ana von Calmuțky
 |
 Alexandru Freiherr Wasilko von Serečky
 = Catinka Flondor
 |
 Gheorghe graf Wasilko von Serečky
 = Eliza Ohanowicz 1924.

Întru cât actele, pe care se bazează această spiță ne lipsesc de o cam dată, dar credem a servi genealogiștilor dând această spiță, ce are curs în familie.

* * *

61) În ședința de la 28 Decembrie (Proces-Verbal No. 61), se încheie bilanțul anului bugetar 1924, care e următorul.

Contul de gestiune pe exercițiul anului financiar 1924 :

A. Venituri	prevederi,	încasări	excedent
1) Saldo din 1923	22027,45	22027,45	--
2) Subvenții com. Iași	20,000	2000	--
3) Vânzarea Buletinului	10,000	40385,50	+ 30385,50
4) Donații și extraordinare	<u>6000</u>	<u>23548,75</u>	+ <u>17547,75</u>
Total	58027,45	105,961,70	+ 47934,25

B. Cheltueli	prevederi	realizate	diferența
1) Reparații local	2000	480	— 1520,00
2) Cumpărări cărți, stampe:	4000	—	— 4000,00
3) Mobilier	1000	—	— 1000,00
4) Cancelarie	2000	1846,50	— 153,50
5) Epigrafia	1000	—	— 1000,00
6) Tipărirea Buletinului	30000	77536	+ 47536,00
7) Colaboratorii	3000	3000	—
8) Jetoanele comitetului	4000	3150	— 850,00
9) Custodele	2800	2000	— 800,00
10) Biblioteca, catalogare	4000	4000	—
11) Extraordinare	<u>4227,45</u>	<u>400</u>	<u>— 3827,45</u>
Total	58027,45	92,412,50	+ 47,536,00
			— 13,150,95
			<u>+ 34,385,05</u>

„Deci totalul la venituri este de 105961,70 lei, iar la cheltueli de 92412,50 lei, iar excedentul, ce rezultă pentru întregul an 1924 este de treisprezece mii cinci sute patruzeci și unu lei, 20 bani (13549,20); care se dispune a se trece *saldo* pe noul an financiar 1925.

* * *

Tipărirea Buletinului pe 1925

Dl. Președinte comunică că din No. 5 sau tipărit 2 coale, și s'a început cu studiul D-lui Sever Zotta „Mănăstirea Golia” Tot în această ședință se regulează definitiv contul buletinului pe 1924, și se dispune ca din totalul excedentului de 47934,25 lei să se ia plusul de cheltueli la buletin în sumă de 47536,00 lei; iar economiile rezultate de la cheltueli în sumă de 13150 lei să se sporească cu excedentul de la venituri în suma de 398,25 lei, și vor forma excedentul real pe anul 1924 de *13549 lei 20 bani* care se va trece ca *saldo* în bugetul anului 1925.

Dl. Casier arată că acest excedent se află astfel plasat:

- 1) 3782,75 lei în recipisa 549, la soc. funcționarilor Iași.
 - 2) 2000..... lei în recipisa 552, la Prima societate de economie din Iași.
 - 3) 4000... lei „ „ 198, „ idem.
 - 4) 3766,45 lei în numerar.
- 13549,20 lei

* * *

Diverse

— Pentru întocmirea noului buget, d. președinte se obligă a lua contact direct cu d. președinte al comisiei interimare, spre a ști ce sume înscrie în noul buget Până la întocmirea noului buget, comitetul autoriză pe d-l casier să facă plățile cerute.

— Prin bunătatea d-lui senator Onciul, d. președinte comunică că a căpătat spre copiere, acte din arhiva d-lor Gligorcea și Miron Costin din Bucovina; iar d-l Cerchez, directorul General al Poștelor i-a pus la dispoziție 5 pachete cu acte—150 la număr — ce privesc moșia Rășeștii, de la Fălciu, a căreia proprietar este prin moștenire de la unchiul său T.-Cerchez. Toate aceste acte s'au utilizat în vol XVII al *Suretelor și Isovoadelor*, care cuprinde povestea satelor depeste Prul, — Drăcenii, Ghermănești, Leușenii, Răbâia, Rășești și Răpele Cogălniceniilor, ce e în curs de publicare în tipografia Gh. Jorică în Huși.

— D-l Colonel Cruceanu dăruiește muzeului o panglică, ce o are de la un ofițer de pe vaporul răzvrătit „Cneaz Potemkin” cu înăcripția : *князь Потемкинъ Таборическин.*

* * *

Două surete de vechi ispisoare :

Dl. Gh. Ghibănescu comunică :

a) 6946 (1438). Suceava. Iliș Vodă dăruiește lui Duma Neamțul satul Roșiori pentru slujbele sale (Acad. Rom. ms. 234 fila 10; Surete ms. XLVI.397).

Ispisoc sârbesc de la Iliș Vodă

Facem înștlințare cu această carte a noastră tuturor căroră pre dânsa veți căuta sau cetind veți auzi, pentru acest adevărat boerîn al nostru dmlui *Duma Neamțul* că slujind noauă cu dreptate și cu credință pentru aceia noi văzând a lui driaptă și credințoasă slujbă către noi lam miluit pre dânsul cu osăbita mila noastră și iam dat lui un sat în pământul nostru al Moldovei, anume *Roșiori*, care săi fie lui de la noi uric cu tot venitul lui și feciorilor lui și fraților lui și nepoților lui și strănepoților lui și a tot neamul lui ce vor fi mai aproape nerușuit nici odată în vecii vecilor. Iar hotarul acelelă sat ca să fie despre toate părțile după hotarul vechiu, pe unde au umblat din veac. Și spre aciaștă este credința domnii noastre și credința fratelui nostru Ștefan Voevoda și credința a prea iubit fiului domnii mele Roman, și credința tuturor boerilor noștri ai Moldaviei a mari și mici (încheere).. și pe'ntru mai mare tărie și întăritură a tuturor celor de mat sus scrisă am poroncit credincios boerului nostru dmlui Diinisul log. să scrie și a noastră pecete către această carte să o lege.

scriș în Suceava let 6946

sau tălmăcit de Gheorghe Evloghie dascal 1783

b). 7015 *Mal 11 (1507)*. Suceava : Bogdan Vodă dăruiește la 5 frați : Hăra, Fete, Dedul, Coman și Trăsneasa un loc pe Putna să-și facă sat- - Fântâna Oaselor (Acad. Rom. ms. 3316 fila 115; Surete ms. XLVI.613) :

Cu mila lui Dumnezeu Noi Io Bogdan Voevod, domn țării Moldaviei — Facem știre cu aciaștă carte a domnii meali tuturor cine va vede și va auzi pentru credincioase slugile noastre anume *Hăra* și *Trăsnian* și *Fete* și *Dedul* și *Coman* care niau slujit cu credință, pentru aceea văzând și domnia mea driapta și încredințata slujba lor niam îndurat și lam miluit cu osăbita a domnieinoastre milă liam dat și iam întărit cu o moșie în pământul țării Moldaviei anume *un loc de la Putna parte din glos giumatate de la fântâna oaselor ca săș facă sat* și liam dat și de la noi și uric cu tot venitul lor, ca să le fie lor și copiilor și nepoților și strănepoților lor neclătită și nemiscată moșie în veci, iar hotarul *locului acestula* de la Putna parte din glos giumatate de la fântâna Oaselor cât să va putea alege. Și la această sau întâmplat credincioșii boerii noștri *Toader* și *Negrilă* parcalabi de Hotin, și credincioși, boerii noștri *Ieremia* și *Dragoș* parcalabi de la Neamț și credincios boerul nostru *Arbure*, porar Sucevli, și credincios boerul nostru *Căldău* spatar și credincios boerul nostru *Isac* vel visternic și credincios boerul nostru *Șerpe* postelnic și credincios boerul nostru *Movila* paharnic și credincios boerul nostru *Petrlica* comis și toți credincioșii noștri boeri ai țării Moldaviei a mari și mici, iar după viața noastră cine va fi domn în țara Moldaviei din copii noștri au din niamul nostru sau pre care îl va alege Dumnezeu să fie domn văzând uricul nostru să aibă al întări pentru driapta și încredințata slujba lor care niau slujit.

Pentru acela am poronci credincios boerului nostru *Tăutul* logofăt a scrie și pune și pecete în carte domniei mele ca să le fie de credință,

7015 Mei t1

I. p. domnești

Mănăstirea Poenile de pe Ceahlău

DI. Traian Ichim comunică 2 acte vechi ce vorbesc de măn. Poenile de supt Ceahlău, și nnume:

a) 7107 *Aprilie 24 (1599) Suceava* Ieremia Moghilă Vodă dăruiește măn. Poenile zidită de el, un loc la Ceahlău ales de vornicii de poartă din loc domnesc.

b) 7146 *Iunie 19 (1638) Iași*. Vasile Vodă întărește măn. Poenile de pe Ceahlău moșiile sale.

Cu bună voința a tatălui și a fiului și a sfântului duh: Iată eu robul stăpânului meu Iisus Hristos și închinător sfintei Troiță Io Irimia Moghilă Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldaviei. Pentru că Domnia Mia bine am voinț cu agiu;orful lui Dumnezeu din buna voință cu luminată și curată inimă din tot cugetul și sufletu nostru râvnind Domnia Mia bine credincioșilor de mai înainte Domni creștinești cari au zidit și au întărit toate mănăstirile întru întărirea credinței hristianicești de aceea dar Domnie Me bine am voinț de am dat și am miluit și am întărit cu un loc anume „Poenile” supt muntele Ciahlăului unde este din nou ziditul sfântul schit numit pe care am început al zidi cu agiutorul lui Dumnezeu întru cinstea și lauda a prea sfintei și nedespărțitel Troițe și întru lauda și numele cinstilului acatist a prea sfintei stăpânei noastre di Dumnezeu născătoare și pururia fecioarei Maria cu bună plecare și a preasfințitului părintelui nostru chir Gheorghe Moghilă arhiepiscop a toată țara Moldaviei și Mitropolit Sucevii, fiind că acest loc au fost drept domaesc.

Pentru acela și Domnia Mia cu ajutorul lui Dumnezeu și cu blagoslovenia Arhiepiscopilor noștri a Moldaviei chir Gheorghe Moghilă fratele Domniei Miale Arhiepiscop și Mitropolit Sucevii și a toatei Moldaviei și chir Agaton Episcop Romanului și chir Teodosie Episcop Rădăușului și chir Ion Episcop Hușului și cu sfatul tuturor boerilor noștri a Moldaviei a mari și mici și să aibă acolo monahii a lăcui neștrămutați nici odinioară în veci și să aibă ei a să ruga acolo Domnului Dumnezeu zua și noaptea pentru trupeasca noastră sănătate și sufleteasca mântuire și pentru Doamna Noastră și a pre iubiților fii odrasle a Domniei Mele Io Costandin Moghila Voevod și cu ceilalți copii a Domniei Mele și pentru pace în țara aceasta a noastră a Moldaviei, iar pentru hotarul acelor mai sus zisă „*Poenile*” supt muntele Ciahlăului și cu poeni și izvoare și poeniță și cu fânață și muni unde este din nou zidit sfânt schit cu hramul cinstilului acatist a prea sfintei noastre de Dumnezeu născătoare și pururea fecioarei Mariei, trimis am Domnia Mia pe credincioasele noastre slugi pe D-lui Iurașc vornicu de Poartă și pe d-lui Corlăteanu marele vornic Sucevii dimpreună și cu alți oameni buni de prin pregiur și au hotărât locul începând din vârful Netedului în izvorul punct ce curge dela Netedu și pe izvor în glos în gura ce dă în poeana Hangului și de acolo pe loc drept în capul Obrejii de sus și de acolo drept în apa Bistriței și peste Bistrița în gura izvorului ce curge dela Gozmul și izvorul în sus până în vârful Cozmului și de acolo culme în sus la Gornița și din Gornița în vârful Panaghiei și de acolo culmea Ceahlăului până la piciorul Hramii și de acolo până unde să rumpe muntele între păraie și muntele ce este între păraie glos până la păraul jidanului și păraul jidanului până în gura ce dă în apa Bicazului și apa Bicazului până ce vine în gura ce

dă în Bistrița și Bistrița de parte despre apus până în gura Potuciului și de acolo apa Bistriței în sus pe de amândouă părțile până în gura izvorului de sus de Burău ce curge din Cozmu în apa Bistriței. Acesta este tot hotarul sfântului Schit a poenilor unde este hramul cinstului acatistu a prea sfintei stăpânei noastre de Dumnezău născătoare și pururea fecioarii Mariei cu tot venitul nestrămutat nici odinioară în veci. Iar cine sar ispiti de a strica a noastră danie și miluire ce către sfânta bisărică, unul ca acela să fie neertat și blastămat și anatema și triclet de la Domnul Dumnezău cel ce a făcut ceriul și pământul și de precurata maica lui și de mai marii Voivozi Mihail și Gavril și de celelalte puteri fără trup și de toți evangheliștii și de 318 sfinți părinți din Nichee care sau adunat asupra eresurilor și de patru Patriarhi a toată lumea și de patru Arhierei al Moldaviei și de toți sfinții cei de la Adam și până astăzi și să aibă parte lui Iuda și cu trecutul Arie și cu necredincioșii jidovi ce au strigat asupra Domnului Dumnezăului nostru Iisus Hristos, sângele lui să fie pe dânșii și pe copiii lor și este și va fi în vecii vecilor amin.

Domnul au poruncit.

Io Ieremia Moghila Voevod.

Scris în Suceava la anul 7107 April 24.

Stroici vel Logofăt

Tălmăcit de Hrisantie Ieromonahul în 1839 Mart, Iași. (Arhiva Stat Iași. Tr. 1349 dosar 588 f. 273).

* * *

Noi Vasilie Voevod cu mila lui Dumnezău Domn țării Moldaviei, iată am dat și am întărit rugătorilor noștri călugărilor din sfânta Mănăstire cea veche ce să numești „Poenile” pe unde au ales și li-au hotărât lor, credinciosul nostru boier Toma vel Stolnic dinpreună cu alți călugări dintralte sfinte mănăstiri din Bistrița, din Biserici, și din Pângărași și din Agapia și cu oameni buni de prin pregiurul locului aceluia încă în zilele lui Moisa Moghila Voevod acesta să le fie lor ales hotarul mănăstirei cei nou zidită de Miron Barnovschi Voevod și să începe hotarul lor de către apus de Bistrița din tăul cel mare piciorul Cozminului tot până în Corniță, de acolo Bistrița în gios până în gura izvorului Albu, de acolo peste vale spre răsărit pe vale în gios pe amândouă părțile și împreună cu poiana frasinului, de acolo poiana bisericii toată, din capul poenii bisericii din sus la un isvor ci curge din curtea Boului până în vârful Boului de acolo până în Horștiuri în izvorul muntelui și pe izvor în sus până în potica ci merge în culmea Simei, și potica în sus până în culmea Simei și de acolo pe obârșia Hânzoei până în piciorul Săcului și pre picior în gios culme până în gura Ciornei, din gura Ciornii până în Jidan, din gura jidanului până în gura Bistrii (sic) și din Bistra în sus până în obârșie, și cu dealul din ce vale până în stâna șchiopului împreună cu culmea Ceahlăulu își cu toate izvoarele care cad în apa Bistriței; acesta este tot hotarul.

Așisdere din veșmintile ci are sfânta mănăstire date danie de la Simeon Moghila Voevod, atuncea leau luat Toma Stolnicul cu poronca lui Moisei Voevod cum și toate odăjdii de la mănăstirea cea nouă ce au zidito Barnovschi Voevod și leau dat la această sfântă mănăstire ci să numește „Poenile” precum spre mai mare crezare au arătat un zăpis de la Toma Stolnicul scriind în acest chip după cum mai sus scriem.

Drept aceea dar să fii sfintei mănăstiri și de la noi cu tot venitul și altul să nu să amestece.

In Eși anul 7146 Iulie 13.

Insuși Domnul au poruncit.

(L. P. gospod).

Tălmăcit de Hrisant Ieromonah, în Iași la 1839 Mart. (Arhiva Statului Iași Tr. 1349, dos. 588 f. 272).

* * *

62) În şedinţa della 22 Ianuarie (Proces-Verbal No. 62), se primeşte de la I. Dan Bădărau de la Paris ca dar pentru muzeu: „*fanionul de la Automobil, cum şi cravata Şoferului, care a condus pe generalul Berthelot, în luptele ce ne-au adus întregirea neamului*”.

* * *

— Se alege acelaşi comitet, păstrându-şi fiecare atribuţiile sale : Gh. Ghibănescu, preşedinte şi director al Buletinului ; Sever Zotta, conservator al muzeului, N. A. Bogdan, vicepreşedinte şi bibliotecar, A. D. Atanasiu, secretar, M. Costăchescu, casier.

* * *

Bugetul muzeului pe 1925

Iată care e bugetul muzeului pe anul financiar 1925 :

A. Venituri :		B. Cheltuieli :	
	Lei		Lei
1). Soldo din 1924 :	13549.20	1). Localul	2000.00
2). Subvenţii com. Iaşi	20000.00	2). Cumpărări cărţi etc.	10000.00
3). Buletinul (vânzare)	15000.00	3). Mobilier	1000.00
4). Donaţii extraordinare	10000.00	4). Cancelarie	2000.00
Total	58.549 20	5). Şcoala Epigrafie	1000.00
		6). Buletinul	30000.00
		7). Colaborare	3000.00
		8). Jetoanele	4000.00
		9). Extraordinare	5549.20
		Total	58 549.20

Adică suma de lei cinci zeci şi opt mii cinci sute patru zeci şi nouă lei, 20 bani la venituri şi la cheltuieli.

* * *

Cumpărături pentru Muzeu

În vederea sporirii colecţiunilor muzeului, comitetul a înscris în noul buget zece mii lei, faţă cu sumele reduse din anii anteriori. În acest scop d. Zotta comunică că a cumpărat pentru Muzeu „Musée des anciens Costumes turcs de Constantinople, par Jean Brindesi, de la d. T. Râşcanu ; şi 11 medalii de la d-nă Eliza general Greceanu şi anume : medalia celor 4 vase maritime (Brăteanu, Catargi, Cogălniceanu şi Lahovari), medalia Suvarof 1913, medalia manevrele regale 1905, medalia cununiei din 3 Noem. 1869, medalia Sf. Neculai Iaşi, medalia Comisiei Dunărene, medalia a 40 ani de domnie, medalia bis. Trei Erarhi Iaşi, medalia centenarului al 4 a a lui Ştefan cel Mare 1904 medalia batalion I de vânători 1910, medalia Fürst Karol Anton von Hohenzollern ; apoi se mai cumpără 4 monete romane, 1 grecească şi una necunoscută. Preţul de 3 40 lei monetele şi 480 lei albumul.

* * *

Piatra mormântală din Vaslui 7023 Ghenar 22

D-l preşedinte comunică că cu prilejul ducerii sale la Vaslui, pr. Grigoriu parohul bisericei Sf. Ion Predicii din Vaslui i-a arătat că s'a găsit în temelia pridvorului, ce s'a dărâmat o piatră mormântală cu inscripţie slavonă, pe care o dăm în acest număr, la inscripţii şi notiţe de pe cărţi (pg. 274). Nu e vorba aici de un boer de divan, nici stolnic nici postelnic, căci amândoi aceşti boeri trăesc şi după această dată.

* * *

1742 Ponturile religioase ale lui C. Mavrocordat

Ștefan Bosie cămărașul, primul ctitor al ospitalului Sf. Spiridon din Iași, e o persoană foarte interesantă, dar foarte puțin cunoscută. Un om ordonat în socotelile și a facerile sale, a dat dovadă spiritului său de bun creștin și gospodăros, căci condicile sale de moșii foarte îngrijit scoase se găsesc astăzi la Academie.

În condică (Ms. 3336) cetim acestea de casele sale din Iași: (Surete ms. XLVI, pag. 255):

„Castele mele de la Egi carele au fostu a stolnicului Linardi și lui Inardi iau fostu date de zestre de la socrul lui stolnicul Andronachi, dar tâmplândusă săvârșire giupănesăi lui Inardi și neavând copii împreună, au ramas clironom casălor acestora, Antiohie biv vel căpitan, fratele Inărdioae, și Antiohie căpitan liau vândut dumisale hatmanului Costache Rezul, și hatmannul Costache Razul au făcut schimbătură cu dumlui vornicul Manolache Costachi dându-i casă pentru casă și dumnealui vornic Manolache au făcut schimbătură cu mine, socotindusă casăle dumisale drept 400 lei și iam dat casăle lui Sarindar și alt loc de casă ce era tot întracia ogradă drept 170 lei că întratâta le cumpărasem și iam mai dat și 230 lei bani și liam luat”.

Iar pe ultimele file (136 și 137), găsim copiate ponturile lui C. Mavrocordat, ce le-a dat pentru cultura religioasă a preuților. Și scrie cronică (Let. III² 203, Enachi Cogălniceanu): „Iară C. Vodă Mavrocordat apucândnse de capul preuților săi învețe carte, frământându-i în tot chipul; întâiași dată au poruncit de au scos pe ieromonași, călugări greci de prin mănăstirile cele mari, orânduind preuți de mir, zicând că grecii când tămâiază în biserică pe mueri, stau câte un minut înaintea fiește căreia muere de o tămâiază și o privesc din tălpi până în cap, puind gând rău în capul lor asupra acelor mueri. Poruncitau de au adus și cărți pe înțeles din țara rumânească, căci în Moldova nu se aflau *Evangheli*, *Apostoli* și *Liturghii*, dând poruncă Mitropolitul acele cărți să le citească pe înțeles pe la biserici; mai poruncind Domnul Mitropolitului și Episcopilor să facă tipografiile fiește care la Eparhia lui ca să se tipărească cărți pe înțeles. Și așa sau apucat de a făcut stampă, și de atunci și până acum lucrează acea pomenire în pământul Moldovei, care la aceste a lăsat mare pomenire în țările acestea. A mai dat Vodă poruncă pe la toate ținuturile ca să cerceteze ispravnicii ținuturilor pe preuți, diaconi, cari vor fi fără biserici, *neștiind și carte, adică orânduiala bisericii*, pe unii ca aciea să aibă voe ai pune în bir cu țaranii ca să plătească și ei bir ca și altă țară, și așa de mare frică ce aveau bieții preuți și diaconi, căci începuse Costandin Vodă a orându-i preuți învățați de imbla prin toate ținuturile și prin toate satele ca să vadă ce fel de cetanie fac pe la biserici, la care nu putem scrie ce frică trăgeau bieții preoți, că se apucau la bătrânețe să învețe carte”.

Ei bine, grație hărniciei lui Ștefan Bosie cămăraș astăzi putem ști precis la ce se reduceau ponturile de învățături ale lui C. Mavrocordat din 1742:

* * *

Ponturile trebuincioasă ce cade a le ști creștinul de la Mavrocordat

Intrebăciune

Răspunsul

1). Diaconul ce va să zic.

Slugă preutului

2). Preutul.

Jertvitor de cele svente.

3). Liturghie ce va să zic.

Jertfă fără de sânge carele aduce preutul înaintea lui Dumnezeu pentru păcatele norodului creștinescu.

- 4). Când să svințesc svintele daruri. Când zice preutul și fă pâine aciasta trupul Hristosului tău, iar ce iaste în păharul acesta, cinstit sângele Hristosului tău prefăcându-le pe dânsule cu duhul tău cel svântu : amin, amin, amin, atunce se preface pâine în trupul lui Hr. și vinul în sângele lui Hr.
- 5). Când blagoslovește ce va să zic arătându cu mâna. Isus Hrs.
- 6). Câte taine are beserica. 1. Sfântul botez, 2. Sfântul miru, 3. Sfânta leturghie, 4. Darul preuții, 5. Ispovedania sau pocăința, 6. Nunta ce să face pe lege, 7. Svântul maslu.
- 7). Care săvârșește pe aceste toate. Preuții.
- 8). Dar preutul câte săvârșește. Cinci ; iar doai arhiereul adică mirul și preuție.
- 9). Câte păcate sânt de mcarte. Șapte.
- Dar carele sânt acestea. Trufie adecă mândrie, iubire de argintu, curvie, mânie, lăcomie, zavistie, lenevire de fapte bune.
- 10 . Carele sânt cele zăci porunci ale lui Dumnezeu, de la cap. 5 de la a doa lege. Să nu avem alt Dumnezău înaintea lui (1) ; să nu luim numele lui în deșertu (2), să cinstim și să păzim sărbătorile (3), să cinstim pe preuții noștri (4), să nu ucidem (5), să nu precurvim (6) să nu jurăm (7) , să nu mărturisimu strâmbu (8), să nu pohtim muere altue (9), să nu pohtim veri ce lucru strein (10).
- 11). Besărica ce va să zică. Adunare creștinilor casa lui Dumnezeu, feredeu sufletescu.
- 12). i prestolul ce va să zic. Mormântul lui Dumnezeu.
- 13). Ce va să zic creștinul. Creștin să numește care iaste botezat în numele Tatului și a Fiului și a Sfântului duh și crede și păzăște toate poruncili creștinești.
- 14). In cine crede creștinul. Dumnezeu.
- 15). Ce iaste Dumnezeu. Iaste Troiță cia pre mărită.
- 16). Pentru ce să chiamă svnta troiță. Pentru că măcar că iaste adevărat Dumnezău unul, dar în trei obrază iaste unul.
- 17). Car(e) sint și cum să chiamă. Tatul, Fiul, Svântul Dhu.

- 18). Dintraceste trii carele iaste cel dintăi. Nici unul nu iaste mai întâi de cât altul, pentru că între trei sîntu din veci în-tropotrivă, la toate ale lor, săvârșiri, și nau începătură.
- 19). Cine au făcut cerul și pămîntul. Svnta Troiță unul Dumnezău.
- 20). Din ce liau făcut. Din nemica.
- 21). Carele dintracești dumnezești obrază sau întrupat. Al doile obraz fiiul carile să numește Isus Hrs. și trupul domnului Isus Hrs. au murit pe cruce pentru păcatele noastre.
- 22) Dar cine este Isus Hrs. Iaste fiiul lui Dumnezău carele iasti făcut om. Șare fire dumnezească al tatălui și al svântului Duhu.
23. Pentru ce să numește om. Pentru că are și fire omenească.
- 24). De la cine au luat și dela ce sau Au luat de la fecioara Maria, care sau întrupat de la Duhul svântu.

Să întrebi pre preut cine lau hirotonit diiacon, preut, și de are paucenie și de spoveduește au ba.

— Să dai poruncă preuților să păzască bisăricele cu rugăciune: sara cu vecernie, dimineața cu utrănă, în toate zălele leturghie, iar de na pute, să facă Sâmbăta și Duminica și la sărbători să slujască svânta leturghie ca ori care preut nu va urma aceștii învățături să va pedepsi și de preuție să va lipsi.

— Preuți, pre nime să nu afuriscă să nu să suduiască

- Svântul agueț în ce vas îl țin și în ce loc și de iaste muced și să nu îndrăznească săl ție în casă, ce în besărică.

— Nici să ciară bani de la acei ce vor să să cuminică, că să vor canoni b să-ricește.

— De vor fi având svântu miru, și când miruescu cu dânsul și pre cine.

— De vor fi având antimis și de vor fi arșă sau spartu și de au burete întrânsele sau de va fi potirul de lemn sau de pămîntu și ce fel de copie și lingură vor fi avându și de vor fi avândn odejdie și de vor fi avându omervăluit și naframă de ștersu și în ce vas spală naframa acie.

— La sfânta învieri să nu de pască, după cum au obiceiul și cine va fi de cumenecat săl cuminice iar cine nu să de osfeștanie de ce mare.

— De vor fi besăricile văr de cruce sau descoperite sau dezgrădite, în besărică de va fi nemăturat și negrijit. de vor fi având loc în besărică în tindă de vărsat apa svântului botez.

— Care sate vor fi boerești și nor ave în besăricile lor cele trebuincioase și nu vor ave besărică, să ne înștiințazi a cărui boer iaste acel sat.

— Care sat iaste răzeșescu și nu vor ave cele trebuincioasă să dai știre megieșilor să facă *curama* cu toții fieștecarele după puțință lui și să facă cele ce lipsăscu, iar cine nu vor ave besărică să facă besărică.

— Să nu facă nuntă în postu nici logodnă să să tai acel obicei rău, să nu să mai facă preveglie și jocuri la morți, și să nu mai gioace în dzua Paștilor și Lune după Paști că să vor canoni cu mare canon.

Să să păzască să nu eie holteiul văduve nici văduvoi să nu eie fete mari că nu iaste cu cale, că să aduc la mijloc multe pricini și gâlcevl.

Protopopii să nu globască căi vom scoate din protopopie și li să vor lua și darul.

Cât pentru amestecătură de sânge, aş(a) și pentru ceilalți, Preuții la cărcimă să nu margă căci mergând la cărciumă, multe gălcevi să fac, nici să bată pe cineva.

— Așijdere și călugării cei moldovenești și cei grecești.

— Preuții să nu ție cărciumă pe la casăle lor.

— Să întrebi pre fiștecari preuți, de știu celi 7 taine și 10 porunci și 7 păcate de moarte.

— Duhovnicii de știu ai spovedui sau de nu știu. Să ne scrii și să ne înștiințezi

— Pre oameni dei vor giura de lege, și vor sudui și de alte taine bisăricești, ori cu ce mijlociri vor pute preuții săl zăticuiască și să tai acel obicei rău, să nu să mai suduiască.

De va fi cineva a patra cununie, sau de să va face cineva frați de cruce cu cetanie să ne înștiințezi.

De țâne cineva fămeia posadnică adică țitoare sau de țâne fămeie rudenie.

— Preuții în giudecățile muerești să nu să amestece nici mărturie cuiva să nu să facă.

— Care preuți sau diaconi să va cunoaște că nu știe carte nici iaste vreadnic de preutu săl trimeți aice să învețe carte.

Obs. Aceste ponturi explică mult toată activitatea culturală a lui Iacov Putneanul.

* * *

63) În ședința de la 23 Februarie (Proces-Verbal No. 63) se ia act cu mulțămire de frumoasa donație ce d-ra Eliza Cernătescu din București, str. Viitorul 37, a făcut muzeului, și anume 12 monede vechi romane aflate pe moșia d-sale din Mehedinți, com. zvorelul, pe când se ara câmpul.

S'a trimes o adresă de mulțumire prin d. președinte, care a mijlocit această donație

Dl. casier face o mică expunere a situației casei, arătând că deja în primile 2 uni de aplicare a noului buget, s'au întrecut prevederile bugetare și anume:

	prevederi	încasări	escedent
a). Vânzarea buletinului	15000	24250	+ 9250
b). Donații	10000	18200	+ 8200
		Total	27450 lei

Comitetul discută modalitatea cum s'ar putea face o colecție de vederi de pe monumentele vechi ale Iașilor și să le comercializeze prin c. poștale ilustrate.

— Buletinul No. 5 era ajuns cu tiparul la coala 9-a.

* *

64). În ședința de la 30 Martie (proces verbal No. 64) se ia cunoștință de adresa Onor. Primăriei Iași spre a depune la muzeu întreaga ei arhivă de dosare cu începere de la 1865—1894; urmând să rămâie la Primărie numai dosarele lucrătoare de 30 de ani în urmă. Intru cât muzeul posedă vechea arhivă a Primăriei de la 1832—1865, s'au luat măsuri ca să putem amenaja sala etajului întâi pentru arhiva întreagă de dosare ale Primăriei. Adresa Primăriei poartă No. 5883 din 9 Mai 1925.

* *

Comunicarea D-lui Traian Ichim.

Dl. Traian Ichim, arhivar, ne comunică 4 documente cu caracter cultural: două atestate eliberate de direcția Seminarului Socola în 1818 și 1820, elevului T. Berescul; un ordin circular dat isprăvniciilor din Moldova pentru talharii prinși și atestatul de inventator în ale paveluirii ulițelor eliberat lui Fernic Barbero.

Iată textele:

a) 1818 August 9. Atestatu

Spre încredințare cum că feciorul acesta Teodor fiul răposatului Simfon Berescul sosit la vârsta de 21 ani de credința drept cinstitoare creștinească și născut la Moldova, au intrat la *școala clericilor di la Socola* la anul 1813 Mai 30 unde petrecând până la anul 1818 Avgust 6 au învățat la cetirea regulată; la scrisoare; la aritmetică; la gramatica românească; la latină, la istorie de obștie; la Ifimi sau legile firei; la simbolul pravoslavniciei credințe; la cartea facerei; la tălcuirea psalmilor: la bogoslovie cartea întâi și a treia; la rânduiala bisărcii; tomul întâi a gramaticii limbei latinești și la toate aceste învățături au arătat a sa silință după virtutea priceperii sale având ale sale prurtări (pe vremea cât au șăzut în școală) bune căruia i sau dat voe spre cercarea locului statornicieii sale unde prin cele învățate să poată spori al său și al obștiei folos; și spre încredințarea celor mai sus scrise, i sau dat acest atestat cu pecetea școlii și cu iscăliturile noastre. 1818 August 9.

Isalia Arhimandrit, Costantin diiacon, Vasile Popovici, Enache Neculau sulger și profesor la Seminarul de la Socola.

Pecetea școlii în tuș cu inscripția: „Pecetea șolii dela Socola 1818” iar în mijloc pe al 2-lea rând „lumină întru lumina ta vom vedea” în mijloc ochiul lui Dumnezeu cu raze.

Doc. Arh. Stat. Iași. Pach. LXI. No. 14.

b) 1820. Atestatu

Pre arătătoriu acest a nume Teodor Berescu lam aflat la școala clericilor de la Socola la anul 1818 Septemvrie 15 unde petrecând până la anul 1820 April 10, au învățat Gheografia, Istoria firii: la istoria de obștie; tomul al doilea și al treilea a gramaticii limbei lătinești; la auctori și sentenții moralicești, la aritmetică și la toate aceste învățături au arătat a sa sîrguință după vîrtutea priceperii sale având a sale purtări bune și spre încredințarea acestora mai sus scrisă, i sau dat acest atestat cu iscăliturile noastre împreună și cu pecete 1820. = Ioannes Szöts Profesor Historiae, Geographiae et Arithmeticae.

(L P.)

Arhiva Stat. Iași. Doc. No 13, Pachet LXI.

* * *

c) 1834. Iulie 24. Raderea tălharilor

Departamentul Trebilor din lăuntru cătră toate Isprăvniciie din Moldavia.

Spre a nu pute găsi adăposturi tălharii ci odată să prind i a să vină mai cu înlesnire la întâmplarea când sar scăpa de la vreo închisoare, Departamentul cu tării scrie acei Isprăvnicii ca pe toți făcătorii de răle vădiți în fășiși prădăciuni, îndată ci iar lua supt al său arest să li radă *giumătate cap, barbă, musteață. sprâncene*, raportuînd acum de priimirea aceștia întocmai păzire unii așa legiuri.

Alex. Ghica vel Logofăt.

1834 Iulie 24.

Arh. Stat Iași, Tr. 1772, dos. 44 f. 2.

* * *

d) 1845. Iulie 10— Paveluirea ulițelor cu lemn în târg Eșii.

Dumnealui *Fenic Barbero* prin jalobă cătră Noi, au cerut a i să hărăzi priviieghiu pe o vreme în care nime altul să nu fie slobod a lucra fără a sa învoire paveluirea

cu lemn pus în prizme după modul ce acum să păvălesc ulițele orașului Eșii supt a sa derecție după osăbită alcătuire ce are cârmuire, îndatorindusă prin acē că așa precum d lui să află proprietarul acei sistimi de paveluire ca unul ce însuși este iscoditorul ei, apoi și la întâmplare de a învoi altora asămينة antreprindere, nu va conteni a privighē asupra lucrării lor, pentru a nu să schimbă modul acei sisteme.

Luând în băgare de samă o așa cerere, Noi o am recomenduit statului cârmui-toriu pentru a chibzui mărginirea terminului a cerutului privilegiu și după propunerile ce ni sau înfătoșat prin anafora statului cu No. 1555 a anului curgător, Noi am încuviințat ca D-lui Fenic Barbero să să folosască de un așa privilegiu pe vreme *de zăce ani* începători de astăzi care privilegiu săși aibă întindere pentru toată țara în cât să atinge numai de modul paveluiri adoptat pentru ulițele din Capitală cu păzire îndatorirei sale arătată mai sus de a privighe asupra lucrării, acelor căroră ar învoi asemenea antreprindere în privire că d-lui *Barbero este cel întâi ce au introdus în țară această sistimă de paveluire.*

Deci pentru că acest privilegiu săși aibă nejignită lucrare în mărginirea îndatoririlor rostite mai sus, Noi slobozim D-sale Fernic Barbero acest Hrisov întărit cu însuși a Noastră Domnească iscălitură și pecete. Scrisu sau acest Hrisov la zăce a lunii Iulie anul una mie opt sute patru zăci și cinci în al doisprezecelea an al Domniei Noastre.

Sturza Voivod.

No. 86

*) Acta la Dl. I. Popovici. Platra Hrisov No. 82 din 1845.

65). În ședința de la 4 Mai (Proces-Verbal No. 65) se discută chestia transportării piiletrelor mormântale de pe la bisericile din Iași la muzeu. Ministerul de Culte cu adresa No. 387 din 11 April a. c. a aprobat rădicarea acestor pietre, în condițiunile stabilite cu I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei.

— *Casele naționale.* Dl. Președinte comunică că a luat parte la adunarea generală a caselor Naționale, ținută în București la 3 Mai, și că a luat înțelegere cu președintele lor să intre în legătură mai de aproape cu dăsele, întru cât scopul lor cultural are multe înrudiri cu menirea muzeului.

— *Condici vechi.* Dl. Casier comunică că a cumpărat o serie de 6 condici vechi turcești și alte 5 caete turcești-grecești, din prima jumătate a sec. XIX.

Interesul istoric al acestor condici arată că o persoană sus pus în Moldova—postelnici ori chiar Vodă—a dispus să se transcrie în text original toate actele oficiale ale Poștii Otomane în legătură cu Moldova.

— Dl. Dan Bădărău, care a luat parte la ședință, comunică dacă nu e timpul a ne gândi la viitoarea organizare ce va lua muzeul Ferdinand I în Iași—casele Credințului Urban—pentru a ne afilia lui.

Arborele genealogic al familiei Cimara

Între proprietarii caselor foaste ale lui Manolachi Conachi și apoi ale lui Șarban Negel Costachi spatar, iar astăzi ale Cercului militar, Iași, str. Carol, a fost și vornicul Iorgu Cimara, soțul în a treia căsătorie al Smarandei Balș foastă Sturza.

Iorgu Cimara a fost însurat de 3 ori: *întâi* cu d-ra Lunghetti din Florența, cu care are o copilă, pe *Evanghelina* măritată azi cu C. Sturza Bohotin; *al doilea* cu d-ra Iulia Bonnet din care are pe *Calomira*, traducătoarea *Psaltirei* lui David după textul ebraic; și *al treilea* pe Zmaranda Balș, foastă Sturza.

Prin bunătaea d-rei Calomira am putut ceta exemplarul umc al Arborelui genea logic al familiei Cimara, scris în limba spaniolă, care după ce face istoricul răstrămo-șilor acestei vechi familii de Corsteji Spanioli începători din Cantabria supt Octavian August în secl. I d. Hristos, cu unul *Marco Agupi*, apoi vine un *Antistio*, apoi un *Frusio* apoi un *Plinius* Anton Bentev, apoi un *Florian* de Ocampo, apoi un *Aloiso* Telo de Meneses; în fine acela care istoricește începe spița neamului, *Bertunio*, unul din cei 300 cavaleri, cunoscuți în istoria Spaniei.

Lucrarea e întovărășită cu un arbore genealogic, care dă aceste generațiuni:

a) Bertunio—b) Ochoa—c) Tenedio—d) Ochoa—e) Yñiguez—f) Ochoa.—g) For- tunio—h) Jaimo de la Chimera—i) Nicolas de la Chimera căs. cu Alarida, comes, —j) Guillen Cimara Conde (1329),—k) don Juan conde de Cimara (1368)—l) Nicolas, conde de Cimara—m) Ioan de Cimara (1468) n) Nicolas de Cimara 1495 cucerește insula Cefalonia o) Marco de Cimara ia parte la bătălia de la Curziclar (1562)—p) Ioan Cimara—r) Geronimo de Cimara, căs. cu Louise de Zanta—s) Marco de Cimara, cu frații săi Vicente și Teodor se căsătorește cu Jeanne Metaxa,—t) Geronim de Ci- mara cu fratele său Teodor de Cimara. Teodor ia în căsătorie pe fata lui Iorgu Metaxa; iar Geronimo ia pe Angela. Teodor e sterp, iar Geronimo are trei copii: Marco, Ion, și *Anastasi*; ț) *Anastasi* de Cimara ia în căsătorie pe fata dr. Framat și are 2 copii *Vincente* și *Marco* u), *Marco* de Cimara ia în căsătorie pe *Antonina* Metaxa și are 2 copii *Geronimo* și *Gherasimo*; iar *Vincente* are pe *Pablo* și *Pedro*, v) *Gherasimo* de Cimara căsătorit cu o *Mataxa* are 5 copii: *Ion*, *Anastasi*, *Nicolas*, *Matei* și *Iorgu* conde de Cimara, x, *Iorgu* de Cimara căsătorit cu fata lui dr. *Pacea* are un copil pe *Iorgu* Cimara, y) *Iorgu* Cimara căsătorit cu fata dr, *Esteban* Coidan are pe *Peregrino* de Cimara—z), *Peregrino* are 2 copii pe *Ion* Cimara și *Iorgu Cimara* avocat, z), *Ion* de Cimara căsătorit cu d-na *Cosmetato* are 2 copii *Panejono* și *Dionisio* (în Cefalonia), iar *Iorgu* de Cimara are 2 fete de care am vorbit mai sus.

Credem a putea împărtăși cetitorilor buletinului această monografie genealogică în textul spaniol, întru cât prezintă un interes singular ca întocmire istorică și ca execuție artistică.

* *

Academia Română și documentele ce vorbesc de Iași

(plic. 87—97) seria III-a)

7141 Oct. 15 (1632). Gheorghe staroste de negustori din Iași cumpără de la Mărica Ilnătoaea părțile sale dtn Șendreni (plic. LXXXIX, 133, 249.

7152 Oct. 6 (1643). Safta fata lui Apostol biv pitar se învoește cu Seachil stol- nic să fie pe din două casele din Iași, lângă casele Hăbășescului, pe ulița strâmbă (LXXXVII, 117).

7184 Febr. 8 (1676) Stan ușierul cumpără de la Gheorghită și de la fiul său Andrei din Iași, niște case cu dughene și cu pivnițe, ce sânt pe Podul vechiu, aproape de biserica Armenească (LXXXIX, 2).

7199 Mai 16 (1691). Stefan croitor din Iași cu Luchiana soția lui vând lui Luca sin Alexandrei un loc de casă alături cu casa lui Ionașco dărăbanul hătmănesc (LXXXIX. 185).

7205 Mart 10 (1697). Dochița, fămeia lui Constantin Furmagiul vinde lui Enachi vatavul de la hatmanul Bogdan o casă în fundul Bărboiului (XCVI, 75).

7205 Mart 20 (1697). Antioh C. Vodă Cantemir întărește lui Enachi vatavul de a hatmanul Bogdan casa ce a fost cumpărat de la Dochița C. Furmagiul (XCVI, 76).

7221 Mai 20 (1713). Paraschiv ginerele lui Gh. Alevra din Iași, dăruiește lui Năstasă sin Mierăuță căldărariul *casele sale din Iași* și 9 pogoane vie la Odobești, *în fara de jos* (LXXXIX, 251).

7222 Iunie 22 (1714). Lupul Costachi vel vornic schimbă și dă 6 pogoane vie la Odobești părintelui Dionisie *proin Vlădică la Ciozlu*, și epitrop la măn. Aron Vodă pentru care ia *un vad de moară pe pârăul Bârnovei*, (LXXXIX, 213).

7223 Oct. 3 (1714). Dafina logofătului Enache dă danie măn. Bărboiului *o casă cu locul ei în Iași* (XCVI, 91).

7236 Aug. 11 (1728). Ene ginerele Sandului neguțitor cumpără de la Gavril sin Vasile Căpitan 28 stânjeni loc *în Iași* (XCVI, 102).

7237 Febr. 5 (1729). Ene sin Mărzea cumpără de la feciorii lui Vasile căpitan *un loc de dugheană în Iași* (XCVI 104).

7237 April 27 (1729). Sandul Sturza vel visternic cumpără de la Iordachi Aslan biv vel vtori spatar partea din casă, a soacră-sei băneasa Ileana (LXXXVIII 224).

7238 Febr. 17 (1730). Ioan Lăpușneanu blănar vinde Măriei Costandoea croitorită ot Muntenime, *o casă din Muntenime, lângă casele popei Thoader ot sveati Teodor, din vale* (LXXXVIII, 225).

7258 Iunie 20 (1730). Paraschiv sin Nicolae cumpără de la Catrina lui Vasile Ceașul de neguțitori din Muntenime, un loc de casă lângă Bărboi (XCVI, 111).

7239 Mai 25 (1731). Paraschiv croitor cumpără de la Macarie egumenul de Bărboi, un loc de casă lângă mănăstirea Bărboiului (XCVI, 113).

7243 Febr. 24 Iași (1735). Cost. Nec. Vodă Mavrocordat dă privilegiu *preușilor de la biserica domnească din Curte* să ia câte 10 lei de serbătoare la 17 zile mari de peste an, în locul banilor ce se dă după obicei la mir (XCV, 85).

7243 August 20 (1735). Toader Miron cumpără de la Iacob armanul ciubotar un loc de casă *din deal de podul Hagioaei în capul ulișelor ce vin despre biserica Curălari* (LXXXIX, 226)

7253 Oct. 11 (1744). Sandul Sturza vel logofăt dă carte de hotărnicie locului *de casă în târgul de jos de pe ulița rusască* a lui Andronachi bărbier (XCVI, 122).

7256 Noembrie 4 (1747). Enache sin Manea neguțitor cumpără de la Duca sin Ioniță și Nastasia soția sa o casă *cu locul ei lângă biserica Curălari, lângă casa Rogozoei* (LXXXIX 229).

7256 April 26 (1748). Costachi vel vornic judecă pricina dintre Enache Manea abager și Anastasi soția lui Duca olariul pentru *o casă din luși lângă Curălari*. (LXXXIX, 230).

7259 Sept. 30 (1750). Andrei cumpără de la fratele său Dumitra sin Toader o jumătate din dugheană, cealaltă fiindu-i lui ocină, *pe podul Hagioaei în târgul de sus* (XCVI 128).

7259 Mart 1 (1751). Enachi sin Manea abageriul și Paraschiva soția sa schimbă casa de lângă Curălari cu Tanasă Capsomon cupeș și Maria jupâneasa lui (LXXXIX 232).

7260 Octombrie 25 (1751). Sanda Medelnicroae cumpără de la Catrina zugrăvoaea și de la fetele ce Nastasia și Anghelușa o pivniță *în capul podului Hagioaei în târg în Iași* (LXXXIX, 20).

7260 Mai 25 (1752). Vornicii de poartă aleg locul de casă în Muntenime ce era cu pricina între Ioniță Mătăsarul și între Lupășco Covrig (LXXXIX, 233).

7262 Iunie 16 (1754). Dumitru abager cumpără de la Tănasă cupeș și de la Maria *o casă în Curălari lângă casa lui Rogoz* (LXXXIX, 234).

7268 Mart 6 (1760). Vornicii de poartă aleg locul de casă a barului Andronachi *în Muntenime* (LXXXIX 238).

1720 August 15 Iași (1763). Grigore Ioan Calimah Vodă miluește preuții de la *biserica domnească din Curte* să ia din visteriile țării pe fieștecare an ajutor de 739 lei (XCV, 87).

1721 August 7 (1763). Popa Toader de la Preapadoabna Parascheva cumpără de la monahul Toader Mistreanu *o casă în Muntenimea de mijloc* (XCVI, 148).

1722 Mart 1 (1764). Andrei Croitor zeat Ambrosoae cumpără o casă în mahalaoa Muntenimei de jos de la Hristea făclier (XCVI, 150).

1764 Iulie 14. Grigore Alex. Ghica Vodă miluește pe preuții de la *biserica din Curtea domnească* să ia pe an o vadră de vin domnesc de la Odobești, (XCV, 88).

1723 Ianuarie 24 (1765). Hatmanul Vasile Roset dă mănăstirii Bărboiului 2 dughele lângă *biserica Armenească* pentru moșia Lazoreni pe Jijia (XCVI, 153).

1723 Ianuarie 25 (1765). Ștefan Izmană cop I în casă cumpără de la Arsănia fustărița o casă în Muntenime de mijloc (XCV, 154).

1765 Mai 15. Ioan Nacul ot visterie dă lui Andrei Cășoteanu ot visterie o pivniță cu locul ei *la podul de piatră în Iași*, în schimbul a 7 jirebii de moșie la Pleșești, (Suceava), (LXXXIX, 243).

Fără an. Popa Vlasie din Iași.

Fără an August 12 Iași. Gheorghe staroste de neguțitori din Iași cumpără de la Mărica Ihnătoae (cătră 7141), (LXXXIX, 243).

1766 Iunie 21. Carp vornic de poartă alege locul de casă a fiilor Sandei medelnicroae Aslănoae în Iași *de latura târgului bolilor despre Copou* (LXXXIX, 31).

1766 Iulie 23. Grigore Alex. Ghica Vodă întărește anaforaoa lui Ramadan vel agă, în pricina unui loc de casă a ficiilor Sandei Aslănoaei medelnicroaia, (LXXXIX 32).

1776 Ianuăr 4. Gafița cumpără de la Ionița Mihai și soția lui Catrina un loc de casă în Muntenimea de mijloc, (XCV, 205).

1778 Iulie 23. Carte de judecată în pâra dintre Ruxanda fata lui Costachi Bașceauș și între Tănasă Ranga cupeț Iași pentru clironomie (XCVI, 214).

1783 Februarie 4. Ioan Munteanu casap *din Iași* cumpără de la Ilie Rață și de la Costanda 2 pogoane vie *la Buciumi*, XCVII, 19).

Fără an. Zoița soția lui Gheorghe vinde lui Hagi Dumitrachi un loc de casă *în mahalaoa Broștenii, Iași* (XCVII, 74).

1793 Ianuarie 18. Costachi hatman scrie carte lui Mihai Stănescul în privința casei, ce a cumpărat de la Neculal Brătulescul *în Muntenimea de mijloc* (XCVII 82).

1794 Mart 3. Gheorghe Botezatu biv terzi bașa cumpără de la Toader Balș biv vel pitar un loc sterp în Iași *lângă biserica de lemn a Sf. Gheorghe* (LXXXVII, 120).

1794 April 16. Mihail C. Suțul Vodă întărește lui Gheorghe Botezatu croitor un loc de casă cumpărat de la T. Balș pitar (LXXXVII, 121).

1794 Sept. 29. Anaforaoa lui Anastasă vel agă cătră Vodă în cercetare ce a făcut locului din *Iași din mahalaoa Feredeilor lângă biserica de lemn a sf. Gheorghe*, cumpărat de Gh. Botezatu biv terzi bașa de la pitarul T. Balș (LXXXVII, 122).

1794 Oct. 3. M. C. Suțul Vodă întărește lui Gheorghe Botezatu croitor din Iași, locul sterp cumpărat de la *pitarul T. Balș*, în mahalaoa Feredeilor (LXXXVII, 123).

1798 Oct, 26. Chir Iacov mitropolitul Moldovei cumpără de la preuteasa Safta fata lui Andrei Croitor un loc de casă în Muntenimea de mijloc, (XCVI. 233).

1799 Iunie 6. Efrem Partenie ot Sfântul Atanasie gospod dă fiului său Ștefan un loc de casă cu pomet pe drumul din Muntenimea de mijloc Iași (XCVI, 232).

1800. Andrei Costopol răscumpără, cu protimisis câteva locuri de casă *din Iași* de la Constandin jtnicerul (LXXXVII, 124).

1804 Febr. 16. Vasile copil sărac din casă cere să i se vînză o casă cu locul ei în *Iași la mahalaoa sf. Andrei* (XCVII, 160).

1817 Iulie 9. Vornicia de aprozi carte cătră Constantin telal bașa să vînză la mezat o crâșmă ce se află pe locul mănăstirei Frumoasa a lui Gr. Mihail (XCV, 98).

1818 Mai 19. Divanul țării întărește lui Ștefan Constantin crâșma ce a cumpărat'o prin mezat de la Grigore Mihail (XCV, 99).

1823 Mart 8 *Iași*. Ion Sandul Sturza Vodă întărește și sporește mila domnească ce o are bisarica Banul din Iași făcută de mitropolitul Iacov Stamati, (XCV, 101).

* * *

Academia Română și documentele ce vorbesc de Iași.

(seria IV plic. 98—114)

7164 Mai 28 (1656). Ionîță Prăjescul vtori visternic dăruiește un loc de casă lui Contăș camaraș (CXI, 93).

7175 Iulie 16 (1668). Irina și surorile Căndachiei vînd un loc de casă Alexandrei fata popei Deochiatul (CXI, 133),

7182 Sept. 8 (1673). Boerii mari ai Moldovei întăresc lui Alexandru Dracon sluger un loc *din Iași dat de Ștefan Petriceicu Vodă* (CVIII, 26)

7185 Ianuar 20 (1677). Agahița Păscăloae stărostoae de negustori din Iași dăruiește lui Pătrașco negușitor o dugheană *în ulița rusască* (CI, 31).

1789 Mai 20 (1681). Ioanichie monah fost vîtag la Mitropolitul Dosofteiu dăruiește ginerelui său lui Gh. Paicul doao vii la Vlădiceni în dealul Măndrul. (CV, 96).

7190 Sept. 9 (1682). Cuza comisul cumpără una jumătate falce vie la Șorogari de la Curbet ce a fost armaș și de la femeia sa Anița, ce o aveau și ei danie de la Alexandru Belzadea, fiul lui Antonie Ruset Vodă (CV, 97).

7201 Sept. 26 (1692). Savin biv vel spatar cumpără o falce vie la valea Vlădicenilor de la Mierla Caludeasa din Iași a lui Caludi Zlatarul (CV, 108).

7201 Iunie 8 (1693). Toader Băico ginerele lui Paladi negușitor *din Iași* cumpără un loc de prisacă de la frații Gheorghiță și Gavril și de la vara lui Anghelina (CV.112),

7216 August 6 (1708). Savin banul cumpără 6 pogoane de vie *la Miroslava* de la Safta jupâneasa lui Panaiotachi biv vel postelaic (CV, 124).

7234 Dec. 3 (1725). Lupu Pilat biv postelnic ginerele lui Vasilie Sălceanul vinde lui Ioan Neculce *hatman casele sale din Iași* (CXI, 136).

7234 Iunie 7 (1726). Ioan Neculce biv *hatman vinde casele sale din Iași lui Ștefan Gane parcalab* (CXI, 137).

7236 Mai 1 (1728). Vornicii de poartă aleg locul de casă *din ulița Hagioaei* a lui Chiriac Croitorul (CXI, 138).

7239 April 8 (1731). Pilat vornic de gloată alege un loc de casă a lui Ene negușitor *din ulița Hagioaei lângă zîdul Goliei* (CIII, 103).

7345 Mai 31 (1737). Gr. Ghica Vodă întărește *mănăstirii Bărboiul din Iași* țiganiilor dați danie de Sandul Sturza vel logofăt (VIII, 46).

7249 Febr. 18 (1741). Natalia călugărița maica lui Costandachi dă danie partea sa din Tatomirești mănăstirei Sf. Arhanghel și Sf. Vineri din Iași (CV, 148).

7254 Sept. 15 (1745). Preutul Ioan Zugravul vinde post. Costantin o casă cu locul ei *pe ulița Pârvoeștilor ce se zice acum ulița strâmbă* (C, 106).

7269 Sept. 8 (1760). Vornicii de poartă măsură locul lui Lupul Hadâmbu *din Muntenimea de sus despre Copou* (CXI. 170).

7269 Ianuarie 23 (1761). Ioan Teodor Calimah Vodă miluește pe Vasile Gane diacul de divan cu un loc de casă în Iași în Muntenimea de sus (CVII, 20).

1761 *Mai* 15 Iași. Ion Teodor Vodă Callmah întărește stăpânire lui Grigore Armașul pe un loc cu 3 case pe podul vechiu (CVIII, 71).

1723 *Febr.* 20 (1765). Ilinca preuteasa preutului Ioan Zugravul și cu fiulei Gheorghe schimbă cu nepotul său Toader Blănariul, dând o casă *din ulița strâmbă* pentru o altă casă *din Muntenimea din mijloc* (C. 115).

1765 *Febr.* 28. Gr. A. Ghica Vodă întărește schimbul făcut de Ilinca preuteasa cu Toader Blănariul, dând o casă a ei *din ulița strâmbă* pentru o altă casă *din Muntenimea de mijloc* (C. 88).

1724 *August* 26 (1766) Vornici de poartă aleg locul de casă a lui Toma Alexa cupeș, a lui Naftanail ieromonah și C. Arapul (CXI, 139).

1726 *April* 7 (1768). Ieromonahul Naftanail Alevra vinde lui Vas. Razul hatman un loc de casă *în Iași* (CXI, 140)

1726 *April* 7 (1768). Păvăl sin Petre Alevra cupeș vinde hatmanului Vasile Razul un loc de case *în Iași* (CXI, 141).

1768 *April* 8. Vasile Razul hatman vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case *în Iași* (CXI, 142).

1726 *Mai* 1 (1768). Lupul Gane vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case *în Iași* (CXI, 143).

1768 *Mai* 8. Anaforaoa Mitropolitului Moldovei și boerilor divaniți în pricina dintre Sachelarie Duca și Lupul Gane pentru un loc de case *în Iași* (CXI, 144).

17286 *Ianuarie* 25 (1773). Ilinca Bosiasa jicniceroaia cumpără case *în Iași* de la Vasile Purece (CXI, 145).

1773 *April* 10. Vasilie blănariul din *Treisfetitele* feciorul lui Ion Rugină vinde logofătului Ioniță Codreanu o casă de pe ulița strâmbă (C. 116).

1773 *April* 20. Ioan Codreanu log. dă preutului Toader de la Talpalari o casă pe ulița Strâmbă schimb pentru un alt loc de casă *alături* (C. 117).

1776 *Febr.* 25. Ilinca Bosijeasa jicniceroaia vinde Saftei Roset hătmăneasa un loc de case *în Iași* (CXI, 146).

1778 *Sept.* 17. Const. Dum. Mîruz întărește lui Ianachi Sava diac de visterie un loc de casă în Muntenimea de mijloc (CV, 57).

1779 *Iulie* 5. Nastasia Covrigeasa a lui Lupașco Covrig ce a fost *staroste de ciocli în Iași*, cumpără 30 pământuri în Tatomirești de la Păvăl Racul și Anița (CVI, 23).

1780 *April* 29. Neculai vornic de poartă alege locul de casă a lui Sandul Mahalul seiman agesc în *mahalaoa Muntenimei de mijloc* (CVI, 29).

1780 *Mai* 1. Sandul Mahalul și Maria vând Măriuței copilei ce a slujit la dmlui vornic Dum. Sturza și la Măriia sa Domnița o casă în mahalaoa *Muntenimei de mijloc* (CVI, 30).

1780 *Sept.* 11. Matei Ghica Vodă biv vel spatar vinde cumnatului său Ioan Canta biv vel logofăt un loc de casă *în Muntenimea de sus* (CXI, 171).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt primește danie un loc de casă *în Muntenimea de sus* de la Hariton stoleriu (CXI, 172).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără un loc de casă *în Muntenimea de sus* de la Ion Ursul ginere lui Paladi (CXI, 173).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără un loc de casă de la Grigorie Stoleriu *în Muntenimea de sus*, (CXI, 174).

1780 *Sept.* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără de la Ion Ursul ginerele lui Paladi un loc de casă în *Muntenimea de sus*, ce-l avea de la Luca (CXI, 175).

1780 *April* 14. Ioan Canta biv vel logofăt cumpără de la Ion pietrarul un loc de casă în *Muntenimea de sus* (CXI, 176).

1781 *Dec. 15.* Vornicii de poartă măsură locul de casă a lui Matei Cantacuzino biv vel spatar, în *Muntenimea de sus* (CXI, 17).

1782 *Februar 3.* Encioae abagerița arată că Mihai Mârza i-a răscumpărat o du-gheană, ce apucase a o face pe locul lui, (XCVII 7).

1782 *April 9.* Nechila sin Chirilă vinde lui Ioan Munteanu casap și Aniței o vie în dealul Buciumului (XCVII, 8).

1782 *Decembrie 13.* Ioan Canta biv vel logofăt dăruște fratelui său Iordachi Canta vel vornic o parte din locul ce l are în *Muntenimea de sus* (CXI, 178).

1783 *Febr. 28.* Alex. C. Mavrocordat Vodă întărește dania lui Ion Canta biv vel logofăt către fratele său Iordachi Canta vel vornic o bucată de loc din *Muntenimea de sus* (CVIII, 25).

1783 *Oct, 8.* Alex. Constantin Vodă dă carte să se cerceteze locurile din *Muntenimea de sus* ale lui Manolachi Hadâmbul și a lui Tanasă Gane (CXI, 179).

1785 *Mai 27.* Andrei Mogâldea vornic de poartă alege locul de casă a lui Toader teslar în *Muntenimea de sus* (CVI, 83).

1785 *Sept. 15.* Ștefan Izmană vinde cumnatului său Ioniță Tulea blanar 4 palme de loc în mahalaoa *Muntenimei de mijloc*, luat zestre de la socrul său Ursachi Mămăligă (XCVII 37),

1786 *August 3.* Sandul dascal la Sfeti Spiridon cere un vornic de poartă să-i aleagă un loc de casă ce-l are în *Muntenimea de sus* (CXII, 161).

1786 *August 8.* Vornicii de poartă aleg locul de casă în *Muntenimea de sus* a lui Sandul dascal la Sf, Spiridon (CXII, 163).

1786 *Noembrie 17.* Gheorghe Brânză talpalar cumpără de la Zamfira Feredeș o casă în mahalaoa Feredeilor (CXI, 149).

1786 *Octombrie 6.* Mărturia hotarnică a vornicilor de poartă pentru alegerea locului de casă în *Muntenimea de mijloc* a lui Grigore Butuc fecior Sandului Butuc (XCVII, 43).

1787 *Mart 1.* Ioniță I, Tulea Blanar și Catrina vînd o casă în *Muntenimea de mijloc* lui Dima Casian blănar și Paraschiva (XCVII, 52).

1787 *Iunie 20.* Damian Casian din *târgul de sus* schimbă cu Miron Scorțășcul ot visterie, dându-i un loc de casă din *Muntenimea de mijloc* pentru 2 locuri de du-gheane în *Podul Vechiu* (XCVII, 50).

1787 *Iunie 22.* Miron Scorțășcul ot visterie schimbă cu P. Cheșco șatrar dându-i un loc de casă din *Muntenimea de mijloc* pentru alte 2 locuri din *mahalaoa Talpalar*, (XCVII, 51).

1787 *Iulie 20.* Ioan Rusul și Ion Carbuțe sârb vînd o curătură de vie din dealul Buciumilor lui Vasilache Croitorul din Iași (XCVII, 49).

1787 *Oct. 15.* Grigorie Butuc vinde un loc de casă în *Muntenimea de mijloc* lui Dima blănariul (XCVII, 44).

1789 *Martie 16.* Ilinca lui Gheorghe Pușcașul din Iași vinde lui Ștefan, Vasile și Tofa o casă în mahalaoa *Muntenimea de mijloc* (XCVII, 70).

1789 *Iulie 24.* Marco bărbierul vinde lui Ștefan Talpalarul o casă din *Talpalaria veche* (CXI, 150).

1789 *Iulie 2.* Toader teslariu fiul lui Mihai Teslariu vinde sârdarului Arghire Cuza un loc de casă în *Muntenime* (CVI, 101).

1790 *Februarie 1.* Ioan Casap Munteanu vinde o vie a soției sale *de la Miroslava* și cumpără o altă vie în *Buciumi* pe moșia mănăstirei Dancului (XCVII, 59)

1790 *Febr. 2.* Dumitru fiul lui Munteanu casap lasă pentru datorie către Ioniță Teodor via sa din *Buciumi* (XCVII, 60).

1790 *Martie* 15. Cost. Ghica hatman dăruiește lui Hagi Manole *biv casap din Iași* niște țigani (XCVII, 62).

1790 *Iunie* 26. Suzana monahie vinde fratelui său Dumitru blănar o jumătate de dugheană rămasă de la tatăl lor Pavăl Stroescul blănar *în târgul de sus pe ulița Hagioaei* (XCVII, 63).

1790 *Sept.* 5. Un Gheorghe vinde un loc de casă fratelui său preut Manolachi (CXI, 151).

1791. Scarlat Sturza visternic vinde un loc de casă *în Iași* lui Vasile Roset comis, (CXI, 148).

1791 *Februar* 19. Planul caselor visternicului Scarlat Sturza și ale lui Vasile Roset comis (CXI, 147).

1791 *Iulie* 30. Sandul dascal vinde lui Toader Măcărescul o casă din *Muntenimea de sus* (CXI, 168).

1791 *August* 2. Toader Măcărescul cere de la divan carte pentru alegerea unei case din *Muntenimea de sus* cumpărat de la Sandul dascal (CXI, 169).

1792 *Mart* 2. C. Ghica hatman face jfalba lor divan ,contra lui Toader Măcărescul camaraș vecin cu casele sale (CXII, 171).

1792 *Iunie* 27. Preutul Toader cere de la divan un vornic de poartă să-i aleagă, un loc de casă al duhovnicului *de la Talpalar* (C. 120).

1792 *Iulie* 10. Neculai Roset vel logofăt rânduește pe Cons. Panul vornic de poartă să aleagă locul de casă al preutului Toader din *mahalaoa Talpalarilor* din Iași (C, 121).

1792 *Sept.* 8. Camaraș Toader Măcărescul vinde casele sale *din Iași* gramaticului Costachi (CXII, 172)

1792 *Decembrie* 10. Enachi fratele lui Neculai croitor vinde o casă în mahalaoa Feredeilor preutului Costachi (CXI, 152).

1793 *Mai* 1. Ștefan talpalarul se împrumută cu bani de la logofătul lordachi Lozonschi (CXI, 153).

1794 *August* 6. Necula Milo Matei Popov împarte locul unei dughene cumpărată de la Dumitru blănar *în ulița Hagioaei* cu un vecin al dughenei (XCVII, 103).

1796 *Februar* 14. Lupașco Bulău și Ioana fata lui Ion Rață vând un pogon vie zestre la *Buciumi* lui Ștefan Tărăță din *Curtea gospod*, (XCVII, 124).

1796 *Mart* 9. Ștefan Tărăță seiman gospod din Iași vinde un pogon vie la *Buciumi* lui Mihalachi biv vel sulger (XCVII, 135).

1797 *Ianuarie* 25. Ioan Gândul vtori armaș i se vinde casa prin cumnatul său lordachi Lozonschi logofăt *din mahalaua Feredeilor* (CXI, 154).

1798 *Sept.* 25. Alex. Ioan Calimah Vodă scrie carte cătră Nec. Scanavi biv vel postelnic să facă publicațiile de vânzarea caselor, cumpărate de Vasile Roset vel vornic. (CXII. 180).

1800 *April* 26. Ștefan fiul preut. Partenie schimbă cu stolnicul I. Cheșco o casă în mahalaua *Muntenimei de mijloc lângă biserica Vulpe* (CIII, 181).

1801 *Mai* 23. Cartea lui Costachi Ipsilant Vodă cătră vornicia de aprozi să strige la mezat casele Catrinei soția lui Gh. Costin căpitan (XCVII 147).

1801 *Iulie* 1. Safta lui Gh. Brânză vinde locul ei de casă *din mahalaua Feredeilor* logofătului lordachi Lozonschi (CXI, 155).

1801 *August* 14. Carte de judecată a lui Mih. Luca spatar și Vas. Roset vornic în pricina dintre Partenie și Petre diacul de divan pentru un loc de casă în *mahalaua Muntenimei de mijloc* (CIII 183).

1802 *Mart* 21. Jalba log. Iordachi Lozonschi pentru bani împrumutați lui Ștefan Talpalariul (CXI, 156).

1802 *Mart* 21. Alex. Nec. Sușu Vodă scrie lui Iordachi Negre hatman pentru pricina de bani a lui Iordachi Lozonschi log. cu Ștefan Talpalariul (CXI, 157).

1802 *Mart* 30. Cartea hătmăniei către telal bașa să vândă casele lui Ștefan Talpalariul (CXII, 158).

1804 *Iulie* 11. Iordachi Lozonschi sulger jalbă contra lui Dum. Beldiman stolnic pentru locul caselor *din mahalaoa Feredellor* (CXI, 159).

1804 *Febr.* 27. Cartea departamentului al 2-a rânduește pe Dum. Meleghi vornic de poartă să cerceteze hotarele caselor lui Vasile copilul din Iași în *malalaoa Feredellor* (XCVII, 161).

1805 *Februar* 9. Cartea departamentului 2-a în vânzarea ce face I. Stan făclierul din Iași a unei case *din mahalaoa Feredellor la șesul Bahluiului* (XCVII, 168).

1805 *Febr.* 19. Vasile Roset vel vornic cere să i se măsoare locul de casă cumpărat de la băneasa Maria Sturza *din Iași* (CXII, 191).

1805 *Febr.* 25. Cartea marei logofeții către pah. Ion Tăutul să hotărască locul de casă a lui Vasile Roset vel vornic, (CXII, 191).

1805 *Febr.* 25. Cartea marei logofeții către medelnicerul Dum. Iacodin pentru locul de casă a lui Vasile Roset vornic (CXII, 19).

1805 *Decembrie* 2. Maria Sturza băneasa scrie marei logofeții pentru un loc de casă *în Iași* (CXII, 198).

1805 *Decemb.* 13. Vasile Roset vel vornic jalbă către Vodă pentru un loc de casă luat schimb de la băneasa Maria Sturza (CXII, 199).

1805 *Decembrie* 21. Gheorghe Talpeș vornic de poartă arată cu ce preț s'au vândut rămășițurile moartei Paraschiva *din Iași* de către telal bașa după poronca cins-titului departament (XCVII, 169).

1805 *Decembrie* 21. Cartea agiei către Marcu staroste de teslari și calfa Ilie ca cu Gh. Talpeș vornicul de poartă să prețuiască o casă a Paraschivei, femeia lui Tănăsă abăgerul (XCVII, 172).

1807 *Iulie* 1. Daniil arhimandrit de Hângul se învoiește cu Boroh jidov să plătească 30 lei bezmăn la mănăstire pe an pentru o dugheană din *ulița târgului de jos*, (CIII, 150).

1808 *Noembrie* 19. Macarie potosinghel al mănăstirii Barnovschie, vinde lui David Leiba jidov o casă pe locul mănăstirii *în dosul târgului de jos* în mahalaua Sfântului Lazăr (CVII, 95).

1808 *Noembrie* 28. David postavaru jidov cumpără de la Enachi și Petrache fiilor lui Dumitru vutcarlu o casă cu locul ei *lângă huidița ce merge la vama domnească* (CVII, 96).

1808 *Noembr.* 30. Cartea divanului Cneției Moldaviei prin care se întărește lui, David postăvariul jidov o casă cu *locul ei în mahalaua Sf. Lazăr, lângă huidița ce merge la vama gospod* (CVII 97).

1810 *Mai* 24. Hotarnica *Copoului* a mănăstirii Treisfetitelor din Iași (CXIII, 4).

1810 *Ianuar* 22. Lohan Burghilea negușitor arman cu ai lui vinde lui lordache Catargiul biv vel spatâr o casă cu locul ei *în Iași pe pîdul vechiu la deal de căsăpie* (CVII, 78).

1811 *Iunie* 9. Vasile fiul Paraschivei se învoiește cu Soltana soția lui Ion făclierul răposat să stăpânească Soltana o căsuță a ei *în mahalaoa Feredellor apraape de Bahlui* (XCVII, 191).

1812 *Ianuarie*. Protoereul Lazăr Asachieviți se învoiește cu mănăstirea Fru-

moasa să plădească bezmăn mănăstirilor pe fiecare an pentru locul ce l'a cumparat de la pitarul Neculai (XCVII, 195).

1812 *Noembrie* 12 Maria fata pr Costantin Munteanu vinde o căscioară din mahalaoa Feredeilor văduvei Catrinei cusătăreasă (CXI, 160).

1813 *April* 29. Mahalagii din mahalaua Feredeilor dau jalba la Vodă pentru un drum din partea mahalalii Feredeilor (CXI, 161).

1814 *Februar* 22. Scarlat Alex Calimah Vodă întărește negrițitoru'ui Măgărdici Hagi Cazacu arman locul de *casă de pe ulița podului vechiu* (CVIII, 80)

1815 *Ianuarie*, 1. Iordachi Lozonschi biv vel pah. vinde un loc de casă din *mahalaoa Feredellor* vameșului Toma Buzdugan (CXI, 162).

1815 *April* 24 Logofeția cea mare cătră vornicia de poartă în pricina dintre Iordachi Lozonschi paharnic și Dim. Beldiman stolnic (CXI, 163).

1815 *Sept.* 4. Costantin Catargiu vel vornic scrie cătră megieșii cu moșilele mănăstire: Socolei: Socola și Ezerenii că va cere să aleagă hotarele acestor moșii ale mănăstirei (XCVII, 128).

1819 *Ianuarie* 16. Mihaile Arnăutul e făcut vel căpitan de Scarlat Alex. Calimah Vodă, străin trăitor în Iași, venind de curând de peste hotar, din Turcia, (CVIII 115).

1823 *Iunie* 1. Cartea gospod cătră Aslan vornic de aprozi să strige la mezat casele Fevroaniei Monahiei *din Iași* (CXIV, 4).

1823 *Iunie* 2. Vornicia de aprozi scrie carte la Neculai telal bașa să publice vânzare la mezat a caselor Fevroaniei Călugăriței (CXIV, 5).

1823 *Iunie* 25. Ioan Sandu Sturza Vodă întărește logofăt D. Sturza dreptul de a lua 4 măsură de apă *din Casa apelor de la Golia* (CVIII, 39).

1823 *August* 6. Monahia Fevronia Gheuca vinde casele sale părințești *din Iași*, (CVIII, 40).

1824 *Mai* 20. Cost. Timircan vornic de poartă măsură locul cu case *din podul vechiu* a lui Ghemiș Caraș neguțitor arman *din Iași* (CVIII, 86)

1828 *Noembrie* 9. Catlnca Lozonschi păhărniceasa cătră divanul judecătoresc al Moldovei în pricinile ce au pentru un loc de casă (CXI, 164).

1829 *Febr.* 12. Vasile Pădure vornic de poartă cercetează pricina de hotar a locurilor de casă ce are în Iași păhărniceasa Ecaterina Lozonschi (CXIV, 23).

1832 *Iulie* 7. Păhărniceasa Catlnca Lozonschi închee contract cu Anton Cobolschi pentru locul din mahalaua Feredeilor (CXI, 165).

1836 *Ianuarie* 9. Act judecătoresc în pricina dintre Anton Cobolschi și Toma Buzdugan pentru un loc din mahalaua Feredeilor (CXI, 166).

1836 *August* 10. Sardar Toma Buzdugan vinde căminarului Procopie Florescul un loc de casă în mahalaoa Feredeilor (CXI, 167).

1836 *Sept.* 18. Procopie Florescu căminar vinde locul său din mahalaoa Feredeilor lui Mihail Gr. Sturza Vodă, *căruia îi dă și izvod de toate documentele* (CXI, 168).

1836 *Dec.* 17. Hotarnica locului cumpărat de Mihail Gr. Sturza Vodă de la căminar Procopie Florescul cu plan (CXI, 169).

1850 *Mart* 12. Fruntașii cetățeni ai Iașilor fac jalbă cătră domn, cerând înfrumusețarea capitalei Moldovei (CXI, 93).

1827 *Aug.* 10. Pr. Gheorghe cumpără în Șorogari casele lui Grigore Pălimar (CX, 104).

Obs. Plicurile 99, 102, 104, 109, nu cuprind nici un act ce să vorbească de Iași.

Gh. Ghibănescu

66). În şedinţa de la 8 Iunie (Proces-Verbal No. 66) se expediază mai multe lucrări curente, schimb de publicaţii, abonamente nouă.

— Se primesc mai multe broşuri de la d. căpit. Berechet, harnicul nostru colaborator din Chişinău; se vor face dări de samă asupra acestor lucrări.

— Dl. Preşedinte comunică Comitetului ca din partea d-lui Duf, ebraist şi bancher un exemplar unic din o lucrare apărută în ebraică la Iaşi. la anul 1843 *Seifer Tanic* lucrare de cabalistică. Cartea cuprinde 94 file, din care 8 albe. Existau deja în Iaşi la 1843 mai multe comunităţi ebraice eterodoxe. nu rabinice. Lucrarea a apărut în institutul Albina a lui Gh. Asachi,

* *

67). În şedinţa de la 10 August (Proces-Verbal No. 67), dl. casier face expunerea asupra situaţiei casei pe semestrul I; încasări 84342 lei 50 bani; cheltueli 54114 lei; rezultă dar un excedent de 26082 lei.

* *

Exploarări arheologice la Cotnari

În ziua de 23 Iulie d-nii M. Costăchescu şi Gh. Ghibănescu au cercetat arhiva de acte vechi a d-nei Natalia Paciurea, născută Hartulari. S'au găsit foarte multe acte ce vorbesc de moşia *Strahotin*, pe Jijia şi între altele copia slavonă a uricului fără dată de la luga Vodă, publicat de M. Cogălniceanu în Arhiva Românească şi publicat în text slavon mai jos de d. M. Costăchescu.

Asupra moşiei Strahotinului se păstrează la Academia Română o condică a măn. Humorului, care cuprinde între altele şi documentele Strahotinului, de pe Jijia. Din succesiunea documentelor se vede că uricul de la luga Vodă apare în procese prin 1762 şi se foloseşte de el C. Gândul, pentru a dovedi că moşia Strahotinul se întindea şi peste Jijia, pe când vechile hotarnice se opreau în Jijia.

Arhiva de documente a d-nei Paciurea e prea bogată ca s'o fi putut cerceta de-a fir'a părul în câteva ceasuri de cetire. Am publicat mai sus actul de naştere în greceşte a lui Antonio Carusso din 1777.

Tot de la d-na Paciurea s'a capatat manuscriptui unui roman scris de Elenco Hartulari, născută Piitos, pe la 1856 „Istoria vieţii mele 1801 (recte 1810) Elena Hartulari. Romanul scris de Elenco Hartulari a fost copiat de mine şi se va publica în volum a parte, prezentând un mare interes cultural prin datele, ce cuprinde asupra epocii între 1827, data căsătoriei sale, şi între 1856, data scrierii amintirilor sale. Persoana lui M. Vodă Sturza ocupă un loc principal în acest roman.

Observări cu privire la uricele lui Iuga Vodă

Istoricii noștri nu ne-au lămurit deplin asupra lui Iuga Vodă, Domnul Moldovii, dedinaintea lui Alexandru cel Bun. Confundat, uneori, cu celalt Iuga, Iurg Coriatovici, în timpurile din urmă, se pare, istoricii au căzut de acord, că sânt două persoane deosebite. ¹⁾

Știrile interne rămase de la Iuga Vodă, din 1400, nu sânt multe. Analele putnene îl numesc „Ologul” și spun că a domnit 2 ani; letopisețul dela Bistrița și cel al lui Azarie spun că a domnit 2 ani ²⁾. Grigorie Ureche ³⁾ spune ceva mai mult: „Iuga Vodă întrecut-au pe domnii cei trecuți... și au descălîcat orașe prin țară, tot la locuri bune și ales sate. . Și au început a dăruire ocini prin țară la voinici, ce făcea vetejii la oști”.

Intru an sau doi, cât a domnit, va fi dat urlice de danii și de întăritură. Multe se vor fi pierdut, în nenorocirile ce au trecut peste acest pământ al Moldovii. Din câte vor fi fost, nu cunosc, azi, decât 3, unul păstrat în regist și două, cunoscute, până acum, numai în traducere.

A). Despre autenticitatea celui întâi, nu pot spune nimic, neavînd la îndămnă elementele trebuitoare. Il reproduc, mai departe. [E vorba de moșiile Mănăstirii Buhalnița: Ghindăoanii, Cracăoanii Cracăul negru, Buhalnița, Izvorul alb, Săcul, Balțateștii și Mânjăștii, de la țin. Neamț]:

„Fără dată, un hrîsov de la Domnul Iuga Vvd. cu a lui tîlmăcire... cuprinzătoriu că au dat lui Șarban Hîndău pentru slujbile ce au făcut Domnitorilor de mai înainte, precum și Domnii sale, trii sati, unul *Solomoneștii pe Topoliță* și două sati *Muntenii și Pînteceștii pe Cracău*. Iară hotarul să fie, după hotarâle vechi” ⁴⁾.

Singurul element, care poate arunca îndoială asupra lui, este, poate, lipsa de dată, de an.

1) Pentru literatura referitoare la această chestiune, vezi: B. P. Hasdeu, *Istoria, Critică I*, 89-92; — A. D. Xenopol, *Ist. Românilor*, ed. I, vol. II, 136, 148, 150, 151; ed. II-a, vol. III, 148, 159, 160; *Rev. p. ist. arh. și fil.* vol. IV 714. — D. Onciul, în *Conv. lit.* anul 18,1 și urm., anul 20 — 60 și urm.; *Originele Principatelor Române* 252; *Ist. Românilor de la Mircea cel Bătrîn, până la 1526* [stenografiat, 19 0] 66, 68, 290 [în aceste lucrări, Onciul susține că Iurg Coriatovici și Iuga este una și aceeași persoană]; același, în *Datele Cronicelor moldovenești asupra anilor de domnie a lui Alexandru cel Bun*, în *Anal. Ac. rom. S. II, mem. sec. istorice*, XXVII, 208, 209, 211-212, 214; același, *Din Istoria României*, 1914, 38, 184 în aceste vorbește despre 2 Iuga, deosebiți] — N. Iorga, *Geschichte des Rumänischen Volkes*, I, 297, II, 534; *Studii și doc.* V, 597; *Istoria lui Ștefan cel Mare* 23; Cîteva note despre cronici ele și tradiția noastră istorică, în *Anal. Ac. rom. S. II, Mem. Sec. istorice* XXXIII, 134; *Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe Sud-orientale*, 1914 165; *Ist. Românilor în chipuri și icoane*, Craiova 1921, 17; *Histoire des Roumains*, sfîrșit, I. — Radu Rosetti, *Pămîntul, sîtenii și stăpîniile*, 131-132; același, *Despre Succesiunea domnilor Moldovei dintre Lațcu și Alexandru cel Bun*, 1923, 6, 7, 21, 23-27. — I. M. nea, *Principatele române și politica orientală a Împăratului Sigismund*, 1919, 30, 34-36, 39, 94, 95; Același, *Conv. lit.* 1919, 65 și urm.

2) Ioan Bogdan, *Vechile Cronice Moldovenești* 143, *Cronice inedite* 35, *Letopisețul lui Azarie* 90.

3) Cogălniceanu, *Letopisețe*, ed. I, vol. I, 102.

4) Arhivele Statului, Iași *Condica de Anafore* 148 (anul 1855), fila 32 (verso), Cp. și *Buletinul „Ioan Neculce”*, fasc. 3 (1923), 199.

Hrisovul care, la 1855, era alături „cu a lui tălmăcire”, nu știu unde va fi fiind.

Numele satului Ghindăuanî, de la țin. Neamțului, poate fi pus în legătură cu Hândău Șarban¹⁾. Aici probabil a fost învins, de Ștefan I, în 1395, Craiul Ungariei, Sigismund²⁾

B) Al doilea uric, păstrat în o traducere de la sfârșitul sec. 18 ori începutul celui al 19, în Arhivele sfântului Spiridon, din Iași, în plicul Băcești, a fost publicat de A. D. Xenopol, în Revista p. ist. arh. și filologie a lui Tocilescu, vol. IV, 714 și de Ghibănescu, în Ispisoace și Zapise, I, 1. El e din 6908, indiction 8, Noem. 28 și, prin el, Iuga Vodă dăruiește lui Țăban două sate : unul pe Gârbovăți și altul pe Bârlad, în gura Crasnii.

Autenticitatea uricului, greu de stabilit, în lipsa originalului, a fost apărută de Xenopol³⁾, recunoscută de N. Iorga⁴⁾, combătută, la început, de Onciul⁵⁾ și admisă apoi⁶⁾; autenticitatea nu e tăgăduită de Gh. Popovici⁷⁾; e recunoscută de Radu Rosetti⁸⁾, și combătută, apoi⁹⁾; nerecunoscută de I. Minea¹⁰⁾; Gh. Ghibănescu, care întâi recunoscuse autenticitatea uricului, se îndoește apoi¹¹⁾, stăruiind să arăte, în amănunțimi, fazele procesului, care se termină în 1825, când uricul „ce sau arătat sau cunoscut plastograf și sau rupt în domnescul nostru divan”, „căci mai întâi acel ispisoc făcându-lă cu pătrundere luare aminte sau văzut slovele noă și nepotrivite cu acelor vechi scriitori în limba sârbască, la cele mai multe locuri ras și spart¹²⁾”. Era recunoscut și de I. Bogdan¹³⁾.

Între documentele, donate de d. Drossu, Muzeului Municipal din Iași, s'a găsit și una din cele 3 bucăți, în care a fost rupt uricul, la 1825, când a fost declarat de plastograf Pergamentul, ce e drept este cam gros, scrisul vechiu, și caracterele mai mari de cât cele obicnuite, în documentele din timpul domniei lui Alexandru cel Bun¹⁴⁾. Bucata, care se păstrează, destul de mare, nu este nici întrun loc rasă sau spartă, doar la încheieturi, literele sânt roase, de vechime. Ea este interesantă, căci păstrează, în întregime, lista boerilor martori.

Dau mai departe acest text slavon, cu traducerea lui, căutând să scot din el ele-

1) Cp. S. Zotta, Arhiva genealogică II 274, nota.

2) I. Bogdan, Cron. Moldovenesti, Analele putnene, 143 : „acesta bătu pe Sigismund, Craiul Unguresc на хиндохт”, ibid. 245-246; la tel. Dan, Cronica Episcopiei de Radauți 10; I. Minea, Cercetări istorice I, 225.

3) Loc cit., în Istoria Românilor, ed. I, vol. II, 149 și în ed. II, vol. III, 159, 160.

4) Studii și doc. V, 597, Gesch. d. rum. Volkes, I, 297, nota 2 (și în traducere românească, — 19.5 — vol. II, 67, nota 1).

5) Conv. lit. anul 20, 266 și urm.

6) Datele Cronicelor, în Anal. Ac. rom. cit. 28 : „Părerea ce am susținut altădată despre acest Iuga... n'o mai admit acum, recunoscând autenticitatea documentului din 28 Noembrie, 1400”.

7) n. Cronica lui Ureche despre ocoalele iugaene, Conv. lit. anul 24, 1009 și urm.; asemenea în „Anul de la Martie în Moldova, în timpul lui Alexandru cel Bun”. Ibid. anul 39, 193 și urm.

8) Pământul etc. 132.

9) Despre Succesiunea domnilor Moldovei etc, 26-27.

10) Principatele române etc. 97 și Conv. lit. anul 1919, 65 și urm.

11) Ispisoace I, 1 și IV, 48-58.

12) Arh. stat. Iași, tr. 1369, op. 1556, dos. 46, fila 90-94 și dos. 92, filele 76, 83, 84, 98.

13) I. Bogdan D. Șt. I, 446.

14) Dar aceleași slove, mari, în uricul, din 6919 (1411), Iunie 28, de la Muz. mun. Iași; publicat Ghib. Sur. I 195.

mentele, care ar putea vorbi de autenticitatea lui, sau de care sa servit au'orul falsificatului uric, dacă poate fi socotit astfel, ca să-i dea înfățișarea unuia adevărat.

.
 ресь(?)до
 на вѣчных
 [нгр]нщѣ¹⁾ на оу козь(?)в
 прости на конецъ п[олѣ]
 [хр]ушнѣва потока, а хота[рѣ]
 им то чересь лѣ[са] лѣ |
 ыл доу к ѡ(т) тол[ѣ] тѣ |
 , красны оу банкою²⁾ дорог , дѣ |
 оу та простѣ кѣ берла[доу] [ч]рѣзѣ | брѣлады то имоу
 вѣсь хотарѣ. а [ча то есть вѣра . . .] ково | дѣ и вѣра брати наши(х) александра
 и богданок[а и вѣ]ла воарѣ мо(а)да(в)скы(х) | вѣра братоула нѣтедоула. вѣра станисла(в)а
 ротѣмпана. вѣра костѣ витѣзѣ. вѣра | грозѣ витѣзѣ. вѣра драгошѣ витѣзѣ. вѣра
 драгошѣ витѣзѣ. вѣра иваниша ви | тѣзѣ вѣра романа серѣтско(г) вѣра бадѣ старе(г)
 вѣра ивана страви(ч). вѣра влад(д) дворника. вѣра михаилашока. вѣра доума дворника.
 вѣра мика хораца | вѣра вѣзѣ х) воарѣ мо(а)да(в)скы(х) а по нашимъ житѣ которы
 боудѣ(т) господаремъ | оу земли мо(а)давскон [ѡт брати?] наши(х) или наши(х) ск-
 ро(д)ники или боудѣ кто то(и) имѣ | дане порошнѣ [нашег]о прѣданіа и нашего
 оутврѣжніа. за ноуже есми имѣ | дали... или которыи господарѣ имоу порошнѣ....

[Verso]: „a lui Țiban pe 2 sate, unul pe Gârbovăț și altul pe Bârlad .

Traducerea acestui uric, după suretul care se află în Arhiva sf. Spiridon, din Iași, plicul Bacești, a fost publicată de Ghibănescu, Isp. I., 1 și de A. D. Xenopol, în Rev. ist. arh. filologie a lui Tocilescu, vol. IV, anul II, pg. 714.

În acest suret, ca în cele mai multe de acest fel, lipsește tocmai lista boerilor, pe care o are uricul slavon de mai sus, și a cărui traducere o dau mai jos:

„...la vecinicul [zăvoiu].... Igrіște la.... drept la capătul câmpului.... pâraul Hrușeva Iară hotarul.... peste pădure.... de acoloa.... Crasna în drumul Baicului.... apoi drept către Bârlad... peste Bârlad. Acesta este tot hotarul...

Voevod și credința fraților noștri, a lui Alexandru și Bogdan și credința boerilor moldoveni³⁾ cr. Bratului Neatedul, cr. lui Stanislav Rotâmpan, cr. lui Costea Viteazul cr. lui Grozea Viteazul. cr. lui Dragoș Viteazul. cr. lui Dragoi Viteazul, cr. lui Ivaniș Viteazul, cr. lui Roman de la Siret, cr. lui Badea cel bătrân, cr. lui Ivan Stravici, cr. lui Vlad dvornicul, cr. lui Mihailaș, cr. lui Duma dvornic. cr. lui Mic Horaef, cr. tuturor boerilor moldovenești. Dar după vlața noastră cine va fi Domn în Țara Moldovii, [din frații?] noștri sau din neamul nostru sau oricine, acela ss nu-i strice [lui Țiban] dania și întăritura noastră, pentru că i-am dat... care Domn îi va strica...“

Limba, stilul sânt cele obicinuite uricilor interne păstrate, cam din aceeași vreme. 4)

1) În [] sânt complectările mele; în () am pus literele, care în uric sânt scrise deasupra cuvântului.

2) Poate fi și панкою. Dar ср. Băcești, din apropiere.

3) Textul slavon nu cuprinde: „credința a tuturor boerilor noștri a mari și mici“, cum se găsește în suretul de la Sf. Spiridon.

4) Ср. doc. din 6900 (1392), Martie 30, în Hasdeu, Arh. ist. I, „18; cel din 6901 (1393) Nov. 18, Onciul în Rev. p. ist arh. și fil. anul VII (1894, 367-368 [amândouă de la Roman Vodă]; asemenea doc. din primii ani de domnie ai lui Alexandru cel Bun: 6908 (1400) Fevr. 11, în Ghibănescu, Surete VIII, 81; 6911- (1404), Ian. 7, I. Bogdan, în Conv. lit. anul 35, 356-357; 6915 (1407), Mart 8, Melchisedec, Cr. Hușilor II, 3-6 etc.

Analiza cuprinsului ne dă următoarele rezultate. *Iuga* este arătat ca fiind frate cu Alexandru [cel Bun] și Bogdan. Cea ce a contribuit foarte mult la discuția asupra persoanei lui Iuga Vodă este acest element, cuprins aici. Cine este Iuga, din 1400 ? A. D. Xenopol zice: „El [Iuga] nu este un principe străin ca vrednicul Litvan [Iurg], ...ci fiul lui Roman I^a.¹⁾”

D. Onciul, după ce susținuse „că Iuga al Analelor moldovenești este aceeași persoană cu Iurg Coriatovici de la 1374^a”²⁾, revine ne mai admițând această identitate și spune următoarele: „După ordinea în care Iuga numește pe predecesorii săi, tatăl său, al cărui nume lipsește în documentul defectuos³⁾, ar fi voevodul ce a domnit înainte de Petru Mușat, Litvanul Iurg Koriatovici”; „Iuga născut din căsătoria [lui Iurg Koriatovici] cu fiica lui Lațco, pare a fi identic cu jupânul Iuga Jurjevici, din hrisoavele lui Roman, unde el se află numit alături cu fiii domnului, Alexandru și Bogdan și cu jupânul Ștețco (= Ștefan) nepotul domnului. Probabil, prin mama sa, Iuga era în oarecare grad de înrudire cu fiii lui Roman, pe care îi numește „frați”, fie în înțelesul de frați uterini, fie ca veri⁴⁾; „dacă nu prin aceeași mamă, Anastasia, Iuga ar putea să fie „frate” cu Alexandru, Bogdan, ca și cu Ștefan... numai în înțelesul de văr”⁵⁾.

Aceleași legături, ca cele exprimate mai în urmă de Onciul, le exprimase, sub formă de bănuială, încă din 1891, Gh. Popovici. El vorbește de „neidentitatea lui Iuga cu Iurg Coriatovici și un nex familiar între cel dintâi și dinastia Mușateștilor”; „admisă d. e. frăția lui Iuga cu fiii lui Roman I, ea poate să fi fost uterină și astfel rămâne deschisă posibilitatea, că voevodul a putut numi (în doc. din 1399) frați pe Alexandru și Bogdan, fără a fi totodată fiul lui Roman”; „[poate] părintele lui Iuga este voevodul precedent lui Petru Mușat, este litvanul Iurg Coriatovici. Menționând frăția lui Iuga cu Alexandru și Bogdan, ni s’ar impune aici, combinația că Iurg Coriatovici a avut de soție pe Anastasia, fiica lui Lațco (viitoarea consoartă a lui Roman I) și că Iuga a odrăslit din scurta lor căsătorie. Nu este în desfavorul ultimei variațiuni a romanului de filiațiune, dacă relevăm că un Iuga, fiu al unui Iurg, se află documentat drept o persoană de rang excelent, trăitoare la curtea lui Roman I^a.⁶⁾”

1) Ist. Rom. ed. I, vol II, 149, ed. II-a vol. III, 147, 148, 159.

2) Conv. lit. anul 18, 3; ibid 4: „nimic nu împiedică a privi pe Iuga de la 1400 ca pe acest Georgiu Coriatovici, care trăea încă la 1401”; același articolul: „La chestiunea lui Iuga Vodă” în aceeași revistă, anul 20, 266 și urm

3) Ce e drept, suretul publicat de A. D. Xenopol, loc cit. are în acest loc puncte: „sluga noastră Țăban ce au slujit mai înainte întru sfințiodihnițelor, părintelui nostru... lui Petru Vvod și lui Roman Vvod etc.”.—Ghibănescu, loc cit. nu pune aceste puncte, continuând fără întrerupere. Cercetând, din nou, suretul, din Arhiva Sf. Spiridon, observ că în locul cu pricina este o întrerupere, exprimată prin semnul „;” în același suret, însă, alte lipsuri sânt arătate prin [lipsă].

4) Datele Cronicelor, cit. 211-112.

5) Ibid, 214, nota.

6) Conv. literare, anul 24 (1891), 1009 și urm., Cronica lui Ureche despre ocoalele i gaene, de Gh. Popovici, Nota de la 1009 și 1010; același, Anul de la Martie în Moldova, în timpul lui Alexandru cel bun, în Conv. lit. anul 39 (1905), 203, nota 4; ibid. 208: „Din căsătoria Litvanului cu Anastasia, fata lui Lațco Vodă au odrăslit doi copii: Iuga, viitorul domn al Moldovei și Ana, soția lui Alexandru cel Bun”; ibid. 210. Dacă Iuga Vodă numește frați pe Alexandru și Bogdan, fii lui Roman I, frate are senzul de cumnat „un uz de cuvânt, ce există în Moldova”. Iuga Jiurjevici, în doc, 1392, Mart 30, Arh. ist I, 18 și Wickenhauser, Woronetz und Putna: 99 „la aceasta este credința mea și credința fiilor mei, credința jupânului Iuga Jiurjevici, credința jupanului Ștețcu și cu frații lui „[numai acești doi sânt „жюпана, жюпана”, ceilalți sânt „пана-gen. sg]; în doc din 1393, Noemvrie 18 Rev. p. ist. arh. Anul VII, 367—8 și Wickenhauser, Geschichte der Klöster Homor, 170 și 243; Iuga Jiurjevici este citat între mar-

Pentru N. Iorga, e un fiu nelegitim al lui Roman ¹⁾, frate al lui Alexandru cel Bun ²⁾ și „încercările... de a-l pune în legătură filială cu Iurg Coriatovici nu sânt îndreptățite“. ³⁾

I. Minea consideră pe Iuga ca fiind fiul lui Petru I și frate cu Ivașcu și Roman. ⁴⁾

Dacă trecem acum la Bogdan, fratele lui Alexandru cel Bun, el este foarte bine cunoscut, în documentele timpului. Așa de ex. în doc. din 1392, Mart 30: „cu mila lui Dumnezeu. Io Roman Voevoda. cu fiii mei Olecsandru și Bogdan“ ⁵⁾; în doc. 1393 Noem. 18: „Io Roman. cu fiul meu Olexandru și cu fiul meu, cu Bogdan“ ⁶⁾; în doc. din 6908 (1400, fevr. 11: „credința... lui Alexandru Voevod. și credința fratelui Domniei mele jupân Bogdan“ ⁷⁾; în doc. din 6908 (1400), August 4: „Alexandru Vvod. și fratesău jupân Bogdan întăresc stăpânirea boerului Nicula peste satul Berovo“ ⁸⁾; în doc. din 6908 (1400) Sept. 1: „credința... [lui] Alexandru Voevod, a fratelui domniei mele, a giupânului Bogdan“ ⁹⁾; în doc. din 6915 (1407), Mart 8 „Alexandru Vvd. și fratele Domniei mele «jupan» Bogdan“ ¹⁰⁾; asemenea în 6919 (1411), Iunie 22 ¹¹⁾: „Alexandru Voevod... și cu fratele meu jupânul Bogdan“.

El este înmormântat la Rădăuți, unde se află mormântul lui: „Io Stefan Vvod... a înfrumusețat mormântul acesta bunului său Io Bogdan Voevod, fratele lui Alexandru Vvod, în anul 6988 (1480)... Ghen. 25“. ¹²⁾

Trec acum la boeri. *Bratul Neatedul*. El este amintit în cele mai vechi documente ale noastre. În 1392, Mart 30 (cit.): *vkra Bratula Natedulova*; în 1391, Noem. 18 (cit.): *vkra jiupana Bratula Natedula*; *Bratul Neatedul*, 1395, Ian. ¹⁾. În documentele de după 1400 nu-l mai găsim.

Stanislav Rotâmpan (ротѣмпанъ, gen. sg.) N'ași putea hotărî, dacă Stanislav Rotâmpan e tot una cu Stanislav, din uricul din 1392. Mart 30 (cit), din 1393 (fără lună), din 1395, Ian. ¹⁴⁾, și nu cumva acest din urmă este același cu: Stanislav Elovski,

tori, după Alexandru și Bogdan, fiii Domnului, după Ștefan, nepotul de soră, după jupan Bratul Neatedul după pan Stanislav Elovski și după pan Dragoi (aici este denumit „pan, pe când Ștefan, nepotul de soră, și Bratul Neatedul sânt arătați ca „jiupani“). E foarte îndoielnic ca Iuga a lui Giurgiu (Jiurjevici) să fie același cu Iuga, Domnul de mai târziu, Cp. și Ghibănescu, *Uricariul* XVIII, 453, 454.

1) Geschichte d. rum. Volkes, I, 297: „Noch im Jahre 1400... wurde ein Sohn Romans, ein unehelicher oder jüngerer Sohn, mit dem marmorosischen Namen Iuga Herrscher in Suczawa“; ibid. II, 534; trad. rom. vol. II, 67, la fel; același, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, 23: „fiu din flori“.

2) *Istoria Rom. în chipuri etc.* 17. Că Iuga putea fi un copil natural al lui Roman admitea și Xenopol, *Conv. lit.* anul 20, 272.

3) Câteva note, cit. 134. *Bulletin* cit. 165: „il nous paraît, de même, impossible que Iuga, prince en 1400. fût le fils de Yourg Koryatowicz prince lithuanien“. Același, *Ist. lit. rom. sec. XVIII*, II, 532, Nota 1: „Anastasia nu cred să fi luat pe Costea Mușat, ci mai curând pe Iuga Coriatovici... Anastasia, mama lui Alexandru cel Bun trebuie să fi fost alta“.

4) *Principatele române* cit. 94. 95, Nota 1 și 97.

5) Loc. cit. Nota 1.

6) Loc. cit. Nota 1

7) Ghibănescu, *Surete* VIII, 82.

8) *Crest. col. Acad. rom.* 1910, 263.

9) *Arhiva de Iași*, anul 25, 173

10) Melchisedec, *Cronica Hușilor* II, 3 6.

11) Ghibănescu, *Surete* I, 195.

12) D. Dan. *Cronica episcopiei de Rădăuți* 11.

13) Ghib. *Uricariul* XVIII, 454.

14) Ibid.

din doc. din 1393, Noem. 18 (cit.). Nu apare în doc. din 6908 (1400) Febr. 11 (cit.). Se întâlnește însă ca martor, în 6911 (1404) Ian. 7¹⁾; Rotompana (gen.); 1404, Vineri înainte de Probajni²⁾; în 6915 (1407) Mart 8³⁾; 6916 (1408) Sept. 16⁴⁾; 1407, Oct. 6⁵⁾; în 6917 (1409), Nov. 18⁶⁾; în 6918 (1410), Fev 15⁷⁾; în 6919 (1411) April 14⁸⁾. După acest an, în documentele interne, nu-l mai găsesc. De la numele lui sau a urmașilor se trage numele satului Rotompănești⁹⁾.

Costea Viteazul. Apare numai în cele mai vechi urice. N'ași putea spune lămurit, dacă e tot una cu Costin, din 1392, Mart 30 (cit), dar în 1395, Ian. între alți viteji e și Costea viteazul¹⁰⁾. Viteaz aici are înțelesul de oșteanul¹¹⁾.

Grozea Viteazul. Apare întâi, fără atributul de viteaz, în 1392, Mart 30 (cit.): pana Grozina, iar în 1393, Ian. (cit.), laolaltă cu alți viteji, apare și Grozea Viteaz.

Dragoș Viteazul. Il întâlnesc întâi în 1392, Mart 30 (cit): vkra pana Dragușa Vktazeva; în 1395, Ian. (cit): Dragoș Viteazul; în 1400, fevr. 11 (cit): vkra Dragoșe vytaza; apare, fără atributul de viteaz, în 6911 (1404) Ian 7 (cit.).¹²⁾ Dacă este tot una cu Dragoș de la Neamț, apare și în 1400, 29 Iunie și 1408, 16 Sept.¹³⁾; apoi în 6915 (1407), Mart 8 (cit), 6916 (1407), Sept. 16 (cit). 1407 Oct. 6.¹⁴⁾

Dragoi Viteazul. În uricele interne cunoscute, cele mai vechi, apare fără acest epitet. În 1387: Draguy¹⁵⁾; în 1392, Mart 30 (cit.): vkra pana Dragoeva; asemenea în 1393 Noem. 18 (cit.).

Ivaniș Viteazul. În uricul din 1392, Mart 30 (cit.): Roman Vvod dăruește 3 sate, pe Siret, lui Ivaniș Viteazu [иванышу китезю, dat sg.]. 1395, Ian. (cit): Ianuș viteaz; 1400, fevr. 11 (cit.): vkra Ioaniș dvornicъ; 1404. Vineri înainte de Probajni (cit): Ianuș Viteaz.

Roman de la Stret. [романа стретског, gen. sg.]. Este pomenit, fără atributul, de la Siret în 1395, Ian. (cit).¹⁶⁾

Badea bătrânul. [бада старог, gen. sg.]. E pomenit în 6919 (1411), Iunie 28¹⁷⁾, vkra Badk starogo; cred că e același cu Badea de la Suceavă, din 6911 (1404), Ian. 7 (cit.): wira pana Badi Suczawskoho¹⁸⁾.

1) Ion Bogdan, Conv. lit anul 35, (1901), 356—7.

2) Uricarul cit.

3) Melchisedec, Cr. Hușilor II, 3—6.

4) Melchisedec, Cr. Romanului I, 101—102.

5) Uricarul cit.

6) Wickenhauser, Moldoviza 56.

7) Ibid 57.

8) Ibid 57—59.

9) I. Bogdan, DȘt. II, indicele, sub: Rotimpan și Rotompănești.

10) Uricarul cit. și Ulianițchi, Materiali 9.

11) N. Iorga, Geschichte d. rum. Volkes, 283: „Die capitanei und milites, d. h. Vitezi oder Ritter“; Vezi și D. Onciul, Din trecutul Bucovinei, 23. Nota.

12) Pentru nepoții acestuia, vezi doc. 1481. 1 Fevr., în I Bogdan, DȘt. I. 248, 250; asemenea doc. din 7015 (1507), febr. 28, în Buletinul „Ion Neculce“, fasc. aceasta pe 1925, pg. 200; asemenea doc. din 7038 (1520), Iulie 15 și 7041 (1533), Mart 6 (la Muzeul municipal, Iași, donațiunea Drossu). Între urmașii lui sânt Sima și Giurgiu Drăgușanul. Iar din Sima Drăgușanul, ca nepoți, se trag și Ion Albotă și fratele său Coste Albotă postenicul. Cp. și Câmpul lui Dragoș.

13) DȘt. I, 250.

14) Uricarul cit. 454.

15) Ibid. 453, 468. Cp. și N. Iorga, Geschichte cit. 454, 455.

16) Cp. Vlad de la Siret, 6915 (1407), Mart 8, etc. Uricarul cit. 454, 455.

17) Ghibănescu, Surete I, 196.

18) Tot aici: Ion Bătrânul (Iona Storoho, gen. sg.).

Ivan Stravici. E pomenit, cred, în 1392, Mart 30 (cit.); 1395, Ian. (cit.); Ivan Stravici: 1393 (fără lună)¹⁾ El era înrudit cu Bratul Stravici, din 1400, Febr, 11, 1404, 1407, Sept. 16, 1410, Sept 22, etc. probabil același cu Bratul Viteazul, al cărui nepoți, porecliți Cașotă, trăesc sub Ștefan cel Mare ²⁾.

Vlad dvornicul e tot u a cu Vlad, din 1392, Mart 30 [it]: vkra pana Uladova; în 1393, Noemb. 18 [cit.]: vkra pana ѿлада дворника; 1393 ³⁾; 1395 ⁴⁾; în 1404 ⁵⁾; în 1407, Oct. 6 ⁶⁾; în 6911 (1404) Ian. 7 [cit]: wira pana Wlada dawnoho dwornica; 6915 (1407), Mart 8 ⁷⁾, [din acest document se vede că nu e totuna cu Vlad de la Siret] etc. etc.

Mihailaș. Se întâlnește în primele documente ale lui Alexandru cel Bun 6915 (1407) Mart 8 (cit.): vkra pana Mihailașeva ⁸⁾; la 6916 (1407), Sept. 16 ⁹⁾: vkra pana михайлашєва; 6917 (1409) Nov. 18; Mihailaș ¹⁰⁾; 6918 (1410) Fevr. 15 ¹¹⁾; 6919 (1411) April 14 ¹²⁾; 6919 (1410), Sept 22: v. p. Mihailașeva ¹³⁾

Duma dvornic se întâlnește numai în 6908 (1400 Febr. 11 ¹⁴⁾: vkra Domi dvornica.

Mic Horaejă se întâlnește în doc. din 6908 (1400 febr. 11 (cit): vkra Horaița Mica ¹⁵⁾.

Dacă observăm lista boerilor martori, din documentul fragment, înfățișat mai sus, constatăm o izbitoare asemănare (afară de puține abateri) cu lista boerilor martori, din documentul extern, din 1395, prin care Ștefan, Voievodul Moldovii, jură credință regelui polon, Vladislav Iaghelon, asemănare care constă și în numele acelorași boeri și în epitetul ce-l poartă ei, de viteji. Dau mai jos lista din 1395: „pan Mihal, fratele Voievodului, pan Bratul Neatedul, pan Stanislav, pan Dragoș Viteazu, pan Groze Viteazu, pan Ivan Stravici, pan Vlad dvornic, pan Mihal Ivaniș Viteaz, pan Ghidev, pan Roman Costea Viteaz (sic), pan Baliță Bârlici, pan Ianuș Viteaz, pan Bârle de la Hârlău ¹⁶⁾.

Aceste sânt elementele principale, scoase din analiza bucății de pergament, în care se păstrează o parte din uricul dat lui Țiban. Întrebarea care se pune este, dacă ele probează autenticitatea uricului sau arată că e un falsificat. Răspunsul este foarte greu de dat. Ceia ce observ, numai, aici e că îmi vine foarte greu să-mi închipui pe un plastograf atât de dibaciu, care, la sfârșitul uricului, întocmit de dânsul, să ele martorii

1) Uricariul cit. 454.

2) I. Bogdan, DȘt. I, 445, Ghibănescu, Surete I, 47. Din această familie, Stravici, prin Coste și Giurgiu Stravici se trage familia Bănuș. Cp. și Buletinul „Ion Neculce” fasc. 3 (19,3): Satul Goești.

3) Uricariul, cit. 454.

4) Ibid. 468

5) Ibid.

6) Ibid.

7) Melchisedec, Cr. Hușilor II, 3—6

8) Uricariul, cit. 454: greșit: „Mihail Seva”.

9) Melchisedec, Cr. Romanului, I, 101 2. Aici greșit: михайлашєва, de unde Uricariul, cit.: „Mihai Șeul”.

10) Wickenhauser, Moldoviza 56.

11) Ibid. 57.

12) Ibid 57 59

13) Ghibănescu, Surete I. 2.

14) Același Surete VIII, 82.

15) Tot aici: Horaejă visternicul. Cp. Uricariul cit. 455, 6929 (1421): Goraet cu fratele său Stanislav; în 1404, Ian, 7; Mika Bilocho (gen Albul); ibid. Mic Sinovschi. Mic este Neculai.

16) Documentul acesta s’a publicat în Ulianițchi, Materiali 9 și în Hurmuzaki, Documente I, 2, 817 826.

boeri, dintrun act, care nu e în țară, din 1395. Să-i fi luat, după Dogiel, Codex diplomaticus regni Poloniae etc.?

C). Al treilea uric, care a dat mai puțin material de discuție, cu privire la domnia enigmatică a lui Iuga Vodă, era, până acum, cunoscut numai din o traducere ¹⁾.

Autenticitatea lui a fost în general recunoscută de istoricii noștri, pentru că elementele lui nu erau piedici serioase pentru diferitele teorii emise. Singurul, pecăt știu, care tăgăduiește, hotărât, autenticitatea acestui uric este, în timpul din urmă, Radu Rosetti. ²⁾

Dau mai jos, copia slavonă, pe hârtie, ca și traducerea, *amândouă* aflate între hârtii vechi, la d-na Natalia Paciurea (din Cotnari, jud. Iași), rudă de a doctorului Caruzi, din Botoșani, dela care luase M. Cogălniceanu traducerea, pe care a publicat-o.

Uricul pe pergament nu s'a aflat.

„Copia, ма(с)тію ³⁾ бжією мѣ юга воєвода г(с)и(д)нѣ земли молда(н) | скон знаемо чини(мъ) нашихъ истомѣ сѣмѣхъ добри(мѣ) паномѣ кто нани ѡзритѣ или его оуслиши(т), вже тѣ(и) | истинниѣ сѣмѣ нашихъ панѣ браѣ сѣмѣхъ переже | сетѣ почн(в)ши(мѣ) родителемѣ нашихъ, аднѣсѣ сѣмѣ(т) | на(мѣ) пракою и вѣрною сѣмѣкою, тѣмѣ мы видѣвши его кѣриѣ сѣмѣхъ, жаловали есмы его всею ⁴⁾ ю ма(с)тію дали есмы емѣ а(д) ⁴⁾ мѣсто на сграхѣ | тише емѣ оурикѣ со сѣмѣхъ доходо(мѣ), и дитѣмѣ его | и оушчатомѣ еѣмѣ и приушчатомѣ его и пращераѣ | томѣ его, а хотарѣ емѣ кѣше страхотѣнѣкѣ гори | жежию на корлоксю могилѣ, а в(т) това попережѣ | на страхоти(н)скю дорожѣ в(т) пана кѣсти, на краи страхотѣнѣкѣ ⁵⁾ простѣкѣ рекѣ(мѣ) днѣломѣ, а в(т) тоѣкѣ попе | рекѣ чересѣ жежию на дорожѣ на кѣнѣксю гори до | рокою вѣнѣ до корловѣи могилѣ, то емѣ кѣсѣ хѣ | тарѣ, а нѣто кѣра моѣ юги воєводи и вѣра дн | ти монѣхъ и вѣра стеѣана воєводи и дѣти еѣмѣ |, кѣра брати еѣмѣ, кѣра вѣкса(и)дрѣка, кѣра вѣгѣ | данѣва, вѣра братѣлоѣа нѣте дѣлан ⁶⁾ кѣра стѣнѣсѣлака ротѣмѣана, и вѣра кѣстѣина, | кѣра стѣвѣнѣчѣра, вѣра вѣрѣнна ⁷⁾, хѣро | кѣкаѣмѣ, кѣра ромѣноѣра, кѣра бѣлѣнѣи | на, кѣра сѣѣхъ вѣтарѣ моѣа(в)скѣ(х), | вѣлѣки и братѣ его петриѣи и дѣтѣмѣ | ихъ, а по нашѣмѣ жикѣтѣкѣ, кто вѣдѣ(тѣ) | госпѣдѣ(мѣ) сѣ земѣи, да емѣ нѣ во(з)мѣ(т) | нашѣго приѣлѣнѣа и нашѣхъ записѣ(в) вѣзѣ | его кѣны кто вѣ емѣ в(т)нѣмѣхъ, такоѣи | да е проѣлѣтѣзѣ о(т) вѣга и о(т) прѣ(с)тѣа его мѣри | такоѣи да естѣ подѣоѣнѣхъ вѣсѣкомѣ в(т) | мѣтѣнѣкѣшѣ што сѣмѣ о(г) вѣга в(т)вѣрѣган.

[Verso]: lit. A [cu caractere latine, ca în doc. bucovinene] și [cu cirilice] num. 1.

[Copie făcută de Andrei Dașchevici, în anul 1784, Avg. 11, cp. mai jos],

[Traducerea]

„Copie. Cu mila lui Dumnezău noi Iuga Vvoda domnu pământului Moldovii înștiințare facem cu a noastră carte tuturor dumilorsali celor buni, cine va căuta pre dânsa sau o va auzi auzi că iată acest adevărat sluga noastră dum. Braia au slujât mai înainte fericițâlor întru răpăosare părințâlor noastrei cu credincioasă slujbă iar astăz slujește noao cu driaptă și credincioasă slujbă drept acie noi văzându credincioasă a lui slujbă

1) Publicat de M. Cogălniceanu, Arhiva românească, ed. II-a (1860), vol. I, 14-15.

2) Despre Succesiunea domnilor Moldovei etc. (extras din Viața românească).

3) Pun în parenteză, literele, care, în copie, sânt scrise deasupra cuvântului,

4) „(А) — а sau аднѣхъ, rusescul pentru vechiu едино.

5) Poate fi și: страхотѣнѣкѣ.

6) În original va fi fost нѣтедѣлан.

7) În copie: кѣрѣнна.

iam miluit pre dânsul cu osăbită milă iam dat lui un loc pe Strahotin lui uric cu tot vinitul și copiilor lui și nepoațelor lui și strănepoațelor lui și prestrăpoațelor lui. Iar hotarul lui den sus de Strahotin sus pe Jâjâe la movila lui Vorlov, iar de acolo de acurmezâș la drumul Strahotinului despre dumnalui Coste la margine Strahotinului drept pe multe dialului, iar de acolo de acurmezâș preste Jâjâia la drumul la marele dial pe drumul până la movila Vorlovului, acesta „i este tot hotarul. Iar spre aciasta credința me Iugai Voevoda și credința fiilor miei și credința a lui Ștefan Voevoda și a fiilor lui, credința fraților lui, credința lui Alecsandru, credința lui Bogdan, credința lui Bratul Neate dulaiu (sic), credința lui Stanislav Rotompan și credința și credința (sic) lui Costii, credința lui Stravici, credința lui Vârlin Hrolovskii, credința lui Roman, credința, credința lui Baliciu, credința a tuturor boerilor Moldovinește (sic) lui Brala și frățânesău lui Petre și copiilor lor, iar după viața noastră cini va fi domnu „n țara ca-să nu ia a noastră danie și a noastre zapisă fâr de a lui vină, iar cine iar lua unul ca acela ca să fie blăstămat dela Dumnăzău și dela precurată a lui Maica unul ca acela să fie asămănat cu toț lepădătorii ce sau lepăpat dela Dumnăzău“.

„Copie aciasta de pe uricul scris sârbește sau scos demini pren driaptă tălmăcire însuș de pe matca de asemenea în Strahotin lt 1787, Avgust 11. Andrei Dașchevici“.

Limba este corectă. Elementul suspect este lipsa de dată. Dacă analizăm cuprinsul uricului, aflăm următoarele lucruri.

Personajul, care a ostenit mult pe istorici, cu lămurirea lui, este Ștefan Voevod și copiii lui, care apare ca martor de frunte și se arată ca fiind frate cu Alexandru [cel Bun] și cu Bogdan.

Cine este acest Ștefan? Pentru Xenopol, el este fostul Domn. al Moldovei, Ștefan I, 1) Pentru Onciul, la fel 2). El este pomenit și în uricele de mai înainte, din 1392, Martie 30 (cit.) și în 1393, Noem. 18 3), (cit.).

Pentru Iorga, Ștefan I (sau al II), Domnul Moldovei, este deosebit de Ștefan, din doc. din 1393, Noem. 18 4), și tot astfel se pare nu poate fi același cu Ștefan, din uricul lui Iuga 5).

1) Ist. Rom. ed. I, vol. II, 150: „Iuga al II-lea se vede că se împăcase cu Ștefan I, fratele și răsturnătorul tatălui său... De aceia întâlnim petrecând la curtea lui Iuga pe Ștefan Mușat, fostul domn al Moldovii și pe fiii lui, cărora probabil Iuga le va fi dat o parte din țară în administrația lor“; asemenea ed. II-a, vol. III, 159 și Rev. p. ist. arh. și fil., vol. IV, 716.

2) Conv. lit. Anul 18, 1: „acest de al doilea uric [uricul din Arhiva românească a lui Cogălniceanu] este dat în urmă de Domnia lui Ștefan I (Domn între 1393-1400) de vreme ce acest Domn este pomenit în ei“; în aceeași revistă, anul 20, 271; În uricul de mai sus] ei [Alexandru și Bogdan sânt numiți] alături cu fiii și frații lui Ștefan, fiind ei nepoți de frate ai acestuia“.

3) Onciul, datele cronicelor cit. 209: „Ștefan Voevod cu fiii și frații săi, numit aci între marturi înainte de Alexandru și Bogdan, este negreșit „jupânul Ștefco (= Ștefan) cu frații săi din hrisoavele lui Roman unde el este numit după fii Domnului, Alexandru și Bogdan, ca nepot de soră, care Ștefan a venit apoi la domnie ca succesor al lui Roman și predecesor al lui Iuga“. [În doc. 1392, Mart 30: vkra jiupana Ștefcova“, iar în 1393, Noem. 18: vkra... jiupana pana Ștefana] nașego sestricița. Ibid. 209, Nota 3: „Ca nepot de soră al lui Roman [cum îl arată hrisovul acestuia din 1393] Ștefan putea să numească pe Alexandru și Bogdan, fiii lui Roman, ca „frați“ în înțelesul de „văr“, ibid. 214. Acelaș, Din istoria României 38, Nota și Rev. p. ist. arh și fil. vol. VII, 369.

4) Geschichte cit. I, 285, Nota 2: „Stephan hiess auch der Sohn einer Schwester von Peter, Roman und Stephan“, II, 534. Cp. și I, 297, Nota 2. Traducerea rom vol. II, 52 nota 2.

5) Ist. lui Ștefan cel Mare 23,

Pentru Gheorghe Popovici, Ștefan Vodă, din uricul lui Iuga Vodă e nelămurit, ca de altfel, și Ștefan, din uricul din 1393. ¹⁾

Pentru I Minea, martorul Ștefan Vodă este Domnul Moldovii. ²⁾

Dacă trec acum la boeri, ei sânt, în cea mai mare parte, cunoscuți din analiza boerilor, din uricul precedent, al lui Iuga.

Pentru *Bârlă de la Hârlău*, observ următoarele. Un Vurla (= Bârlă) se întâlnește încă din 1387 ³⁾. Acesta va fi fost întemeietorul cunoscutei familii Bârlici, din documentele de sub Alexandru cel Bun. El se întâlnește, probabil, în doc. din 1400, fevr. 11 ⁴⁾. Se întâlnește în 1404: Bârlea Horlovschi ⁵⁾; în 1404, Ian. 7 (cit.): Byrla Chorlowskogo.

Baliță s u Balici. Se întâlnește în doc. din 1393, Noem. 18: vkra pana Balkcina swna Bwrla a [= credința panului Baleci fiul lui Bârlici ⁶⁾; în 1404 (cit.): Balița Bârlici brat Sinico ⁷⁾. Era din familia Bârlici, Bârlă.

Pentru Costin, vezi Costea Viteazul, la uricul B.

Boerul *Brae*, ce ne apare aici, este întemeietorul familiei Brăescu și al satelor Brăești ⁸⁾. Boris Braevici din 6929 (1421) ⁹⁾ este arătat ca întemeietor al satului Brăești, de la ținutul Hârlăului, într-un doc. din 1613. În document se vorbește de drese, „ce au avut moșii lor de la bătrânul Alexandru Vvd. și Petre Vvd” ¹⁰⁾.

„Na Vorlovuiu moghilu”, la Movila Hârlăului.

Satul Strahotin (din slav. стрѣхъ, frică + sufixul—otă + in) este și azi în Com. Dăngeni, jud. Botoșani ¹¹⁾.

1) Anul de la Martie, cit. 211, notă: „La curtea lui Iuga Vodă apare împreună cu fiii lui Roman, un Ștefan Vodă, însoțit de fii și frați. Să fie detronatul Ștefan I, a cărui viațuire la curtea victoriosului său adversar ar fi un tablou cam idilic, pentru aceste vremuri crâncene? Sau acest personajiu este jupanul Ștefan, pe care l-am întâlnit în tovărășia lui Iuga, la curtea lui Roman I? E îndoelnic deci dacă Ștefan din alaiul lui Roman I [= din uricul 1393, Noem. 18] poate fi identificat cu viitorul Voevod [Ștefan]”.

2) Principatele române etc. 94: „Ștefan ia parte la expediția lui Vitold contra Tatarilor și fu părtaș la înfrângerea ce au suferit-o oștile creștine la Worskla [12 Aug. 1399]. Ștefan poate nu s’a mai întors din această expedițiune. În timpul absenței sale, locul i l-a ținut Iuga... Iuga fusese însărcinat cu locotenența domnească și în timpul absenței lui Ștefan I, ceea ce reiese din faptul că Iuga în documentul său nedatat pomeneste pe Ștefan I, între martori, distingându-l între ceilanți cu amintirea demnității sale”. [Depe jupanul Ștefco, din doc. 1392] n’avem nici un indiciu, nici pentru a identifica, nici pentru a combate o identificare a lui Ștefan I cu acesta”, ibid. 47.

3) Uricariul, cit. 453

4) Ghib. Surete VIII, 82 Aici vkra... hrzlovscago, unde locul rupt din pergament era ocupat de numele lui Bârlă.

5) Uricariul cit.

6) Onciul, Rev. p. ist. arh. și fil. vol. VII, 369, nota 9: „Baleacin e nume identic cu Baliță sau Balc”.

7) Pentru Sâncu sau Săn Bârlici, vezi Buletinul „Ion Neculce”, fasc. 4 (1924), Satul Sănești.

8) Sate în jud. Iași și Dorohoi. Vezi Dicț. statistic al României pe 1912 și Bogdan, DȘt. II, indicele, sub Brăești și Brăescu, Braevici.

9) Uricariul cit. 455.

10) V. A. Ureche, Miron Costin II, 515. Pentru urmașii direcți ai lui Boris Braevici, vezi doc. din 1499, 15 August. DȘt. II, 130. N’aș putea preciza dacă satul Brăești, din țin. Hârlăului, este același cu cel din jud. Dorohoi,

11) Dicț. statistic cit. I, 120.

Aceste sânt elementele esențiale ale uricului, de sub C, ce le am la îndemână. Multe din datele de mai sus, aduse în discuția istoricilor, care au căutat să le fixeze oarecum, ca lămuriri istorice asupra vremii lui Iuga Vodă, au fost scoase însă și din acest uric și în tot cazul, unele din ele în nici un caz lista boerilor și stilul uricului—deci nu pot fi o probă despre autenticitatea lui, de vreme ce sânt scoase chiar din el.

Rămâne de găsit însuși originalul, care, nădăjduesc, va aduce cu dânsul mai multă lumină. Până atunci însă nu trebuiește înlăturată copia ce se găsește cu ponosul de „fals“, mai ales când nu corespunde cu anume păreri, care pot fi, ele, greșite.

Mihai Costăchescu

Donația Gh. Balaiș

În urma morții lui Gh. Balaiș, executorul testamentar d. Șoarec, a încredințat d-lui Ghibănescu mai multe pachete de acte vechi, cum și diferite caete și albumuri cu versuri și proză scrise de d-na Alisa Gh. Balaiș. D-sa a dăruit manuscriptele muzeului spre păstrare.

* *

Pietrele mormântale de la Bucșenescu

Prin buna voință d-lui Dan Bădărău, care ne-a pus la dispoziție un camion, s'au putut aduce la muzeu 4 lespede mari de marmură, ce cuprind pietre mormântale, numerotate cu numere săpate în marmură 2. 4. 5. 6.

Două din ele (2, 4) au inscripții românești, din 1806 și 1810, pe care le-am și publicat mai sus (pg. 275), publicate cu mici omisiuni și în N. Iorga „Inscripții II“ ca aparținând bis. Sf. Vineri, dar aflătoare la cimitir. Alte 2 (5, 6) au text grecesc și în limba georgiană (6): una (No 5) poartă data de 1795 Mai 24 și cu textul Georgian, iar a doua (6) e din 1800 Mai 1, a unui Sava Alhazi, care a dus în Moldova o viață de negustor timp de 8 ani de zile și a murit la 1792 Decembre 6.

— Pentru celelalte pietre nu s'a făcut încă transportarea, cu toată telegrama urgentă dată de însuși ministrul de Culte supt No. 357: „potrivit înțelegerii cu Mitropolitul Moldovei pietrele cu inscripții și ornamente de la Trei Ierarhi urmează a fi depozitate la muzeul Municipal al Iașilor. Rog binevoiți a lua măsuri în consecință.“

Ministru Lapedatu

— Casierul este autorizat a plăti 200 lei d-nei Catinca Anghel, costul a 5 cărți vechi, trecute la inventarul general supt No. 28—32.

* *

68. În ședința de la 9 Septembrie Proces Verbal No. 68) se comunică că buletinul a ajuns cu tiparul la coala 30.

— Dl. N. A. Bogdan prezintă noua sa lucrare „Din trecutul Comerțului moldovean“, lucrare apărută supt auspiciile Camerii de Comerț din Iași. Comitetul felicită pe dl. Bogdan, care a înzestrat literatura istorică cu o asemenea lucrare interesantă, care privește Moldova în genere și Iași în special. Se va face o dare de samă la recenziile cărților.

* * *

Ateneul Popular din Târgușii în Ardeal

Dl. Președinte comunică că a luat parte la această frumoasă excursie de propagandă culturală a Ateneului popular din Târgușii, supt conducerea d-lui C. Ibrim, și că a constatat însuflețirea mare, ce a stărnit pretutindeni în orașele ardelen, ceea ce arată

că corespunde unei necesități naționale. D-sa a întovărășit Ateneul în orașele Baia Mare, Năsăud, Bistrița, Borgo-Prund, Vatra Dornei și Gura Humorului și a căvâtat în trei centre: Baia Mare, Bistrița și Vatra Dornei.

Cu acest prilej a făcut bogate exploarări arheologice, mai ales la Năsăud, unde d. Marțian profesor are o prea bogată bibliotecă și arhivă de doc. și manuscrise vechi slavo-române, care necesitează o mai îndelungată cercetare.

Tot cu acest prilej a luat parte și la o ședință a societății *Astra*, ținută la Reghinul Săsesc. Ca amintire acestor 2 momente, d-sa depune spre păstrare la Muzeu 2 cocarde de membru al *Astreii* și al *Ateneului*

* * *

69). În ședința de la 29 Septembrie (Proces-Verbal No. 69) comitetul ia act cu mulțămire de donația ce d. A. D. Atanasiu a făcut muzeului, o colecție de peste 20 hărți etnografice lucrate de d-lui la Paris în vremea războiului, ca mijloace de propagandă, națională cu prilejul conferințelor de la Versailles. Comitetul aduce vii mulțumiri d-lui Atanasiu de frumosul și importantul dar.

* * *

70) În ședința de la 23 Oct. (Proces-Verbal No. 70), s'a luat cunoștință că se simte nevoie de a se accelera cu tipărirea buletinului, întru cât anul trecut la această dată No. 4 era deja tipărit, pe când acum mai sunt cel puțin 12 coale încă de tipar; pentru partea administrativă, comunicări, recenzii și tabla de materii. Dar încetineala de acest an se datorește greutăților tipografice cu strămutarea tipografiei la „Viața Românească” și cu amenajările ce urmează să primească noua tipografie „Lumina Moldovei”

— Comitetul ia act cu mulțumire de frumosul dar ce a făcut muzeului Dl. ministru Lapedatu, o sabie cu mâner de argint, ce a aparținut unui pașă de bașbuzuci, în războiul din 1877 și devenită proprietatea col Tassian. Comitetul a expediat o adresă de mulțumire ministrului donator.

* * *

Teiul lui Eminescu (Copou)

Acum când la ordinea zilei pe lângă alte chestiuni de actualitate, este și inițiativa luată de a se ridica o statuie neuitatului poet român, M. Eminescu, credem interesant a reda o convorbire avută între tipograful Ioan Breabăn și proprietarul imobilului în care numitul locuiește, — d-l Carol Galezowski din Iași str. Păcurari 17, și care pe timpuri avea prăvălie de sădăcărie și obiecte de lux pentru trăsuri și harnașament pentru cai în strada Lăpușneanu, fiind furnisorul boerilor mari din acea vreme, D-l Carol Galezowski este astăzi în vârstă de 90 ani.

— Sunt vre-o 40 de ani, spunea acesta, eram într-o zi de vară, în grădina Copou, unde am găsit pe maiorul Șerban Pascu, (fostul general) care a trăit în orașul Iași — însoțit de un număr de soldați, pe care îi pusese să lege cu cercuri de fer, crăcile frumosului și secularului copac de teiu, aflat în mijlocul grădinei Copou și sub care este știut că se adăpostea adeseori talentatul poet Eminescu în tovărășia muzei sale, Veronica Micle, unde se inspira și compunea acele duioase și înălțătoare poezii, din care și azi sorbim cu nesaț.

Teiul, astfel fiindu-i ferecate crăcile cu cercuri groase de fer, există și astăzi în grădina Copou și numai el ne mai amintește de timpurile și oamenii de pe vremuri și acum vine ca o mărturie amintirea și declarația bătrânului nonagenar, Carol Galezowski.

* * *

milostivului și prea blagoslovitului stăpân și luminat în toate faptele și adevăratului drept credincios *Ion Eremia Moghilă Voevod*, întru Domnul să se bucure în toată liniștea preamărit întru mulți ani amin. În anul 7131 (1623) luna Iunie 21."

6) *Mlnelu slavon* legat: la fila 334, luna lui Iulie 24 se dă din viața sf. *Boris* și *Iaroslav*

7) *Noul Testament* românesc, tipărit la Smirna în 1858.

8) *Ohfoic* românesc (rupt) are gl sul 3 8 și icteniile.

9) *Acaftistier* românesc, cuprinde: rândniala comunicăturii, acaftistul sf. Neculai cu tipic slavonesc și textul rugăciunilor în românește; canon la toți sfinții.

La pag. 174 se dă:

Crezul pe sârbie. Aici găsim cântarea unui sihastru, pe care o dăm în întregime

O CÂNTARE A UNUI SIHASTRU DE LA MANASTIRE

O! Preafrumoasă pustie !
 Primește-mă într'a ta desime !
 Ca pe pruncul lasă'l maica
 Când la țite ml'l dupleacă,
 Pela miez de miază noapte
 Nu mă înfricoșa cu moarte !
 Nici mă înfricoșa cu frică,
 Că nu mă tem de nemică !
 Nici cu a ta îngrozire,
 Să nu mă faci spre fugire !
 Ci sus poartă rădăcinii
 Ca să scap fără de pricină !
 Te-am iubit ca pe-o visferie,
 Că ești plină de avuție !
 Te-am iubit ca pe o polată,
 Ce ești cu aur suflată !
 Ramurile tale ție îți pleacă :
 Ca ruga să mi se treacă !
 Și le pleacă cât de mult
 Ca ruga mea să ți-ascult !
 Și le pleacă cât de jos,
 Ca să-ți dobândesc folos !
 Trecemă voiu prin dumbrăvi odrăslite,
 Ca prin nește vil rodite !
 Când doream de al meu părinte
 Arde-mă cu lacrimi ferbinte !
 Care m'ai și îndemnat,
 Deși lumea am lăsat !
 Fi-voiu sălbatică hiară,
 Lăsând lumea cea amară !
 Că lumea am părăsit
 Și la tine am ventt !
 Ca să urmez lui Hristos
 Care 'm este de folos !
 De acum până 'n vecie
 Mila Domnului să fie !

Apoi are catavasiile Paștelor, Psalmul „La râul Vavilonului: „Limbele să salte cu cântece înalte“ apoi rânduiala țiterli, etc.

10). *Floarea darurilor* ms. românesc cu notița: „de bine voitoriu și de opște rugătoriu pentru toți ermonah Damaschin de la Feldru ot Chilie luna *lu* Septembrie 12 slavă lui Dumnezeu în Troița sfântă și lui Dumnezeu laudă. Prețul cărții patru *mărieși*!

11). *Straste* ms. românesc străvechiu. La fila 33 găsim notița: Scrisam eu Vasile diac aceste *Straste* i iar cine va găsi greșit să îndrepteze cu duhul blândețelor că nu mână îngerească au scris ci de om păcătos și multu greșitor înaintea lui Dumnezeu. *pis 7035 msja Mart 1 dni* (1527) apoi în cripte: к. квв. ѿѿѿѿѿѿѿѿ. сѿѿѿѿѿѿѿ. влѿѿѿѿѿѿѿ. влѿѿѿѿѿѿѿ.

+

12) *Săptămăna patimilor* ms. românesc secl. XVII.

13) *Pentecostar* scurtat românesc 4°/o legat, cu notițele: „sfârșit și lui Dumnezeu laudă dascal Damaschim ieromonah. *msja Iulle 24*“.

„Această sfântă carte iaste a me a lui Toader *al* Bojoroae, și am datu pomană sfintei beserici din Mijloceni pentru sufletul meu și soțului meu *al* Paaghie, și a tot neamului nostru, cine o aru fura sau o aru schimba să fie afurisitu și blestemat în veci neertatu.

14) *Trilod* „Vineri a 6 săptămână a sfântului marelui post“. De la biserica din Măgura. „Această carte o au cumpărat Androni dreptu 4 florinți | și o au dat la svânta besearecă | după Măgura ca săi fie pomană la tot neamul lui și cine o va înștrăina de la sfânta besearecă să fie părtaș | cu Iuda vânzătorul de cei sfinți amin.

15). *Deanie Apostolilor*. ms. folio legat: pe quaternul 27 găsim această notă:

БЛАГОЗВОЛЕНІЕМЪ ШІА. И НАШЧЕНІЕМЪ СНА. И СЪВРШЕНІЕМЪ СТОГО ДХА. ВЪННЕСА | СНИ ПРАДЪ АПСАСКЪ. ВЪ ДНЫ БЛАЧСТИНА ІІ ХСОЛЮБНИКА ГЕПРЫ ІІѦ БОГДАНА | БОГОДЪКЪ ГЕПДРЪКЪ ВЕЛАН МОЛДАКСОН. ПОКЕЛКНІЕМЪ ІІ ДЕАНІЕМЪ РАБА БЖІИ ІІСКА ПОКЪРЪ ПАРКАЛАБА ГЪЧАЕСКАГО... ДАДІ... УТ ПОКО СЪЗДАНИЕ ЦРКВИ УТ СВОГО ДВОРА | УТ ГЪВАКА. ІІДЕЖЕ ЕСТ ХРАМ ОУСЪКНОВЕНІЕ ЧСТИНА ПРДТЧА И | КРЕТАКЪ ІІѦАННА РАТО СЕІ МІЦА. МАШ. К.Ѧ

+

„Cu bună vreaarea Tatălui și cu învățătura Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh făcutu-s'a acest *Praxu apostolesc* în zilele binecredinciosului și de Hristos iubitorului Domn ІѦ Bogdan Voevod, Domnul țării Mădaviel prin porunca și cheltuiala robului lui Dumnezeu *Luca Arbure*, parcalab Sucevei, care... l'a dat... celei din nou ziditei biserici, de la a sa curte de la Solca, unde iaste hramul Tăerei cinstitului Cap al Înainte mergătorului și Botezătorului Ioan, la anul 7015 luna Mai 29 (1507).

16) *Isaltire slavonă* ms. folio, cu diferite file din mineu pe Februarie—Noembre

„Foarcașa, Anița, Mihai, Anna, Lasca, Ia oș, Anu ca Catilina, Ileana Frujui.

„застѣпницъ крѣстіанамъ . | s(ă)mi ispltescu cernela așa decă așa scrie eu așa fi popă foarte bunu ca ?...“

„Scrisam eu popa Daniil ermonah ot svtaa monastir e *Săcul ot zemle Moldavscol* în dzilele cinstitului craului Apahi Mihaiu *msja* (luna) Noevri 14 dni (zile) vlet (anul) ут сѿздания мѿра (de la zidirea lumii) — зѿроз. рож хѿра (iar de la nașterea lui Hristos) 1667—„Scrisam eu popa Ionășu poporan paroh Bursăului 1791. Dekemvre 2 zile.“

Cum se vede arhiva de ms vechi a d lui Marțian e importantisimă și cere o mai stăruitoare cercetare, cea ce voi face cât de curând.

Dăm în anexe 2 fragmente:

a). CÂNTECUL LUI MIHAI VODĂ

1.

Stați voi toți și ascultați
 Și cu grijă vă uitați
 Ce vom face acum noi
 Mirându-ne pândiți voi
 Precum am luat aminte
 Soli din Galat vom trimite
 La Vodă să ia aminte.

2.

El la Rudolf împărat
 Prin soli mari sau rugat
 Cu Ardeleni să se bată
 Ca împăratul săi sloboadă.
 Dupăce s'au războiat
 Săculi s'au mâniat
 Și pre cardinal l'au tăiat.

3.

Cu pomană, lau îngropat
 Mihai Vodă în Bălgărad
 De D-zeu prea iubit
 Și de oameni mult slăvit
 Iar Vodă sau turburat
 Și spre Sași au alergat
 Și mulți din ei au tăiat.

4.

Papa pre Săcui sădește
 Și tare-i afurisește.
 Căci cardinalul tălhărește
 L'au ucis fără de lege
 Ungurii iară s'adună
 Și grăiesc toți împreună
 Că legea Vodli nu-i bună.

b). Invățătură de șapte taine prescurtat preuților

Știind noi că domnul nostru Is. Hs, arhiereul cel mare al tuturor vecilor pîntru aceea vôlește a să da arhierilor mile și darul și cinstea arhieriei după măsura darului carele sau dat dumnezeieștilor și sfinților lui ucenicilor și apostoli ca să facă rânduiele și tocmele bune între următorii lor între preuți e adecă și păzitorii turmei cei cuvântătoare răscumpărate cu preascump sângele lui și celea protivnice besericii să le dezrădăcineze și celea ce ar vedea să le facă preoții din neștiință să le arate și să-învețe; iară pentru cele ce le fac din lene să-i certe și pravoslavia în tot chipul să-o întoarcă precum grăiește sfântu Pavel la faptele apostolilor cap. 20 : „Păziți-vă pre voi și toată turma întru care pre voi duhul sfânt v'au pus episcopi c adecă oblăduitori sau păzitori, ca să pășteți biserica lui D-zău care o au câștigat cu sângele său“. Drept

aceea nu putum lăsa nici noi ca aceasta porâncă să fie trecută, adecă a nu așeza cele netocmite și a nu desrădăcina celea ce sar vedea protivnice și pravoslavia a nu-o întări după datoria arhipăstoriei noastre. Iară pentru că toată zidirea și tăria în temelie este și stă și temelia pravoslaviei sunt cele șapte taine de însuși Hs. domnul nostru rânduite și tocmit, carele ca nește coloane vâtoase neclătite și ca și nește stâlpi ne-surpați în toată zid rea credinței noastre și a adunării creștinești în casa înțelepciunii lui D-zeu în sfânta beserecă și păzitorii și apărătorii de celea ce s'ar vedea că sânt împotriva acestor sfinte taine sântem noi arhieriei.

Judecat-am pintru aceea cu amăruntul și cu tot deadinsul, cercând sfintele scripturi și cetind pravila sfinților părinți și socotind cele ce vedem sau și auzim că se fac între voi preuții am aflat unele carele se împotivesc învățăturilor apostolești și tainelor sfintei beserici și mai ales de sfântul botez, de sfânta cuminecătură și de mirul cel mare, care împotiviri în tot chipul a-le zmulge și a-le dezrădăcina voim și ne silim. De care lucru și poruncă ca aceasta dăm: că cele ce se vor vedea întrânsele a fi drepte să se fie cu toată paza. Iară cele protivnice și carele să fac fără de cale să se lase și să se lepede însă după rânduiala sfintelor șapte taine socotim că de folos lucru va fi ca toate să le aducem aminte dearândul să se știe ce sânt și unde adevărim și socotim că nu se fac isprăvi după așăzământul sfinților părinți la toate tainele vom arăta cele protivnice și întâi:

Pentru taina Sfântului botez

Arată ce este botezul și cum trăbuiește să se păzască

Botezul este spălarea denafară a trupului omului cu chemarea sintei Troiți după așezământul domnului, carea face prin spălarea cea den lăuntru a sufletului pierdere păcatului strămoșilor noștri și înnoire duhovnicească den apă și din duh ce face omului pace cu D-zău și intrare întru împărăția ceriului.

După zisa mântuitorului: „De nu se va naște cineva din apă și din duh nu va putea intra întru împărăția ceriului“. Și după zisa sfântului Pavel ce grăiește: „Hs. au lubit beserica și pre sine s'au dat pentru dânsa ca să o afințască pre ea curățându-o cu spălare de apă în cuvânt. Aice să se știe că această taină odată luându-se nu să dă a doua oară că un Dumnezeu este în trei fețe, întru carele ne botezăm și o credință. Pintru aceea și botezul unul este, precum zice sfânta scriptură: Un Dumnezeu, o credință, un botez. Însă să se știe că spălarea aceasta în scăldătoarea sfântului botez trăbuiește să fie cu apă firească: adecă să nu fie apă meșteșugită sau amestecată cu alt ceva precum este apa din trandafir sau verea sau altă apă fiartă cu alte diresuri, ci singură apă și de este prea rece se poate încălzi cât poate răbda firea trupului care trăbuiește să se sfințească cu molitvele dela botez apoi cu aceea să se boteze pruncul. Iară la vreme de nevoie poate fi și nesfințită cu molitve și îndatăși să se boteze pruncul cu cuvintele ce le voiu arăta și este să fie atâta apă cât poate fi afundare în trânsa de trei ori. Precum învață sfinții părinți la pravilă cap. 141, sau și atâta câtă poate fi turnare de trei ori, de vreme ce așa sau obicinuit pre multe părți și aice la noi a boteza. Măcar că lucru protivnic să vede că este sfinților părinți a turna apă preste cel ce să botează și cuvintele carele săvârșesc aceasta taină sânt acestea: „Boteazăsă robul lui D-zău (imerek) în numele tatălui și al fiului amin și al duhului sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor amin“. Iară săvârșirea să cămă (κλμκ) cuvintele acestea, pentru că acestea săvârșesc sfântul botez și când să zic aceste cuvinte se spală sufletul celui ce se botează de păcatul strămoșilor cu lucrare duhului sfânt cea mai pre sus de fire și i-se deschid ceriurile ce le închise pentru neascultarea

lui Adam. Însă chiemarea sfintei Troițe cu despărțită arătare a trei fețe are a fi la sfântul botez, pentru aceea că supt acest chip s'au pus dela Xs. că într'alt chip nu ar fi botezul desăvârșit și datori sânteji voi preoții să ziceți cuvintele acestea deodată cu afundarea adecă când ziceți : „In numele tatălui“, Deodată cu cuvintele să'l afunde și zicând : „Amin“. Să'l scoată. Și când zice : „Și al fiului“, Iară să'l afunde și zicând : „Amin“, Să'l scoată. Și când zice : „Și al duhului sfânt“. Iară să'l afunde și zicând : „Amin“, Să'l scoată. Și când toarnă cu mâna iară așa să facă și să ziceți cuvintele acestea numai câte odată „Adecă “ Botează-se robul lui D-zeu (imerek) în numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt. „Amin.“ Că așa a boteza nu este cu cale, nici să cutezați a boteza în trei Troițe precum am auzit că fac unii din voi nepricepuți) adecă zicând : „Botează-se robul lui D-zău imerek) în numele tatălui și al fiului și al duhului sfânt Amin, și iară așa poftorind până de trei ori. Că așa făcând veți boteza în trei Troițe și nouă fețe și veți cădea în eres mare și în păcat de moarte. Și încă zice canonul 49 al sfinților apostoli să i-se ia și darul unuia ca acelula și iară vă zic : „Să luați pruncul bineșor cu mâna neatingându-să nănașul de dânsul nice de apă sfântului botez și să'l puneți în scaldătoare cu fața spre răsărit și punându-i mâna în cap să'l afu dați de trei ori.

Sau să țineți apă și cu mâna iară nu cu vreun vas, precum fac unii fără cale, și să ține cineva aproape de capul copilului vâsciorul cu apă și voi să puneți copilul în scaldătoare și să luați cu mâna apă din vas și să'l botezați precum sau zis. Pintrucă toate tainele prin punerea mâinilor să săvârșesc. Încă să știți că de va fi temere ca să moară copilul, voi să nu vă mai zăboviți cu molitvele de lepădare de satană și cu altele, ci îndată să'l botezați în trei afundări și după aceea să nu mai cetiți molitvele cele mai înainte de botez ci numai celelalte. Ce urmează după botezul copilului, adecă molitva sfântului mir și celelalte toate de nu va muri copilul.

**

Biserica Greco-Catolica din Bistrița (Ardeal)

În șederea la Bistrița, cu Ateneul popular, din Iași, unde am și cuvântat la Producția Ateneului *despre vechile relațiuni între Moldova și Bistrița*, am cercetat notițele de pe cărțile vechi de la biserica unită.

1) *Evangheliu*. București 7250 (1742).

„Această sfântă Evangheliu sau | cumpărat de jupâneasa dumisale | Îonică | iz Barbăreni biv visternic | și o au cumpărat cu banii lui săli fie pomenire după acela fără | un mărleș doisprezece florinți | pentru sufletul dumisale și a soțului | dumisale și a toată rudenie și nime să nu îndrăzniască a o muta sau a o vinde de la sfânta be-searecă | a Barbărenilor de la Bistrița afurisit să fie unul ca acela care va îndrăzni a o lua sau a o vinde | marturi Petre Rebrîșoreanul, Grigore, Vasile | în anul 1797. Februarie 3 dni.

„Această sfântă Evangheliu o am vândut eu Opre din sa(tul) .. popei Vasile din Giulafelea cu bani...

2) *Carte de învățăture creștinești*. Blaj 1836.

„A această carte în cinste sau dat | sfintei biserici a Bistriței de | Excelența sa Vlădica Ion Bob.“

3) *Carte de învățăture creștinești*. Blaj 1805 : „Acsasta karti iaste a lui Ioanas 1821. 8-ti, a 7-a.“

4) *Cazanie* Bu urești 7276.

5) *Cazanie* Râmnic 7250 „ex libris Ioannis Major.“

6) *Penticostarion* Blaj 1768 :

„în anul 1780 sau milostivit Excelența sa domnul Vlădica Mer Grigore șiau dat

pentru nou discos, procovățul la sfânta besearecă a Bistriței să fie pomenit și cu ea să fie a bisericii, și prin multa osârdia și rugare a noastră a preuților sau datu și multă osteneală părintele-Alexandru sau adus din Blaj.

— „În anul 1783 sau cumpărat această sfântă carte Penticostarion | cu 13 florinți și sau dat | la sfânta biserică a Bistriței | și prin multă osârdie și îndemnul | meu de sau plătit de acești | creștini oameni poporani | mănăstirii Bistriței | să le fii pomană lor și la tot neamul lor | în veaci să fie a bisericii neuniților: ajutători și ctitori acestei bisărici | . și dmlor. sânt aceștia, eu | popa Ioan, diiacon Tanasă, diacon Petre | . Flore, Petre, Nechita, Toad r, Moise, Solomon, | Gheorghe, Solomon, Rusu | aceștia toți sau îndemnat de această carte au cumpărat | Gavril. Dumnezeu săi pomenească la împărățiile cele cerești.

* * *

Biserica Evangelică din Bistrița

În frumoasa monografie: *Das Evangelische Kirchengebäude in Bistritz* von prof. Theobald Wortisch. Bistritz 1885. 1 vol. folio 38 pagini, găsim inscripțiile ce se găsesc la vechea și monumentală catedrală din Bistrița:

1) Pe o strană din dreapta: Hoc opus, fecit, fieri. Dominus. Georgius. magistrer. hospitalensis a. d. 1. 5. 0. 8. per. magistrum. Antonis. Mensatorenis.

2) Pe o *strană* din stânga: hoc. opus. fieri. fecit. venerabilis. pater, Benedictis de. Bethleem. ordinis. Praedicatorum. ad. honorem. beate. Marie. virginis.

3) Afară la ușă: Aedificatum (1563) renovatum 1795 et 1867.

4) Pe o piatră mormântală: Anno Domino MCCCCXLII obiit gloriosus.

5) Pe un clopot mic: ad honorem Dei et Marie virginis per magistrum Joannem de Segisicar pridie Ascensionis K. fusa est campana anno Christi mundi Salvatoris MCCCCXXX.

6) „in perennem memoriam | Francisci | et Carolinae Augustae | Caesarem | die XV Mensis Augusti MDCCCXVII | *turrim* hanc conscendentum“.

7) *Pe o lespede* în naos; hic lapis Alberti Cerasini membra recepit | ast animam coeli beata fovit | Alberti, per quem Deus hac benedictus in urbe | restituit verbi dogmata pura sui | anno domini MDLXIII | hora VI mane | XX die Novembris | .

8) Pe poarta cea mare la intrare:

Anno Domini 1560 et 1563 Gaspar Pellio iudex	Anno mundi quinquies Millesimo quingentesimo vicesimo secundo qui est a nato Salvatore 1560 Septima die Marty templum hac infringi Decima tertie die Maji vero reaedificare coepit Anno mundi autem 5522, qui est a nato Christo 1563 absolutum aedificium Soli Deo laus et gloria	Anno Domini 1561 et 1562 Gregorius Daun iudex
---	---	--

Dan 4 cap Redime peccata tua eleemosinis forsitan. Dominus delictis tine, ignos, cet.	Mach dich los von Deinen sunde durch gerechtigkeit und Wolthat an den armen Dan 4, 1563
--	--

* * *

La d. M. I. M. Kogălniceanu

DI. M. I. Kogălniceanu e nepotul marelui bărbat de stat M. Kogălniceanu; posedă o prea bogată arhivă de documente vechi ce privesc moșiile *Dințenii*, *Brăteonii*, *Scrivulenii*, și *Râpile* de la Fălcui, moșii părintești de pe la 1600 încoace.

D-sa a avut amabilitatea să pună la dispoziția d-lui Ghibănescu cercetarea acestei arhive, cum și rara sa bibliotecă.

Între altele notăm :

1) Un manuscris vechiu slavon, Mineiul pe Septembrie, scris în 1599 Mart 26 de călugărul Anton de la Suceava pentru biserica Înălțării Domnului din Cetatea Sucevei, din ordinul lui Eremia Moghilă Vodă.

Ms. e un mare volum legat în piele, cuprinde 25 quaternuri a 8 file fiecare ; din quaternul I lipsește fila 1.... din quaternul 25 lipsește fila 7 și 8. Mai sînt și câteva file din quaternul 45, 48 etc, ceea ce arată că s'au scris mai multe volume, numărându-se quaternurile cu începere de la luna lui Septembrie.

Pe fila ultima stă scrisă următoarea notiță în slavonește :

БЖІЮ мѣстїю. Іо Іеремїѣ Могила воєвода. гспдръ земли молдавскон, | ѿ сѣ прѣ-
взлюбелнаамъ Мѣн Марїа. ѿ гсподѣа Еансакѣѣ ѿ бгвданном | моим чадом Іо констан-
тин воєвода жманиѣмъ вѣждѣлѣхъ. ѿ купихъ | сїхъ | млбнихъ кнїги наречїихъ. вѣ минеомъ. на
вї мсцѣ. ѿ дадохъ на укра | шїнїемъ вѣ нашемъ млбж ѿ стѣн цркн ндеж ест храмъ вѣзнесїнїѣ гдѣ
бл. ѿ спаса | нашегъ Іс. хдѣ. еж ест вѣ градѣ сучавѣ. кѣгда купихъ сїхъ кнїги быст гспдвѣмъ |
гспдвѣамъ вѣ три лѣта ѿ пол. ѿ на четвѣртѣе текѣщїѣ. ѿ при | архїерей. вѣр Гевргїѣ могила-
митрополит. вѣ вѣсїн. земли молдавстѣн. | ѿ правителъ крѣмнїаамъ стѣмъ црквѣамъ. ѿ аще
кто хоцѣтъ покѣсїти | ѿ вѣзѣти безъ благословїнїѣ ѿ стѣн цркн. да имѣетъ сѣперникъ.
самъ гдѣ нашъ | Іс хс. на страшномъ. его сѣдїще ѿ ѿ насъ клѣтвїѣ. еж прѣдлюбївїѣмъ |
вѣждѣлѣхъ. на оукрашїнїѣмъ стѣн цркн. ѿ на вѣсїмъ поноклїнїю нашѣмъ | ѿ старомъ столу
славномъ граду Сучавскомъ вѣтѣмъ зрѣмъ мартъ кс.

+

„ѿ служителъ вѣ | ерїстѣѣ тогдѣ. сѣенїикъ. Іаню .крїмковичъ. н лївїтъ | Гаврїїл н.
клїсарѣхъ. бѣ ермонахъ парѣнїѣ. ѿ Молдавії. н цркнцїѣ бѣше Ілк. н Матїашъ ѿ антон
антонъ искаалъ.

„Cu mila lui Dumnezeu Io Ieremiia Moghila Voevod, Domn Țării Moldaviei, și cu
prea iubita malca Noastră Mariia, și Doamna Elisavetha, și de Dumnezeu dăruit copi-
lul meu Io Constandin Voevoda, cuprins fiind de răvnă și am cumpărat aceste cărți de
rugă *numite 12 Minee* pe cele 12 luni și le-am dat spre podoabă întru a noastră rugă
în sfânta besearecă, unde iaste hramul Înălțarea Domnului Dumnezeu și mântuitoriul
nostru Is. Hs. carea iaste în cetatea Sucevei.

Iar când am tost cumpărat aceste cărți *fost-am domnia mea cu domnia în al
treilea an și jumătate, și spre al patrulea an curgător*, și în vremea arhieriei lui
Kir Gheorghe Moghilă mitropolitul a toată țara Moldovei și diregător în deosebi a
sfintelor biserici, iar dacă cineva ar îndrăzni și ar lua fără binecuvântare de la sfinta
biserică, să aibă părâș pe însuși Domnul nostru Is. Hs. la strașnicul lui județ și
de la noi blestem, căci că răvnit-am cu multă trudă la podoaba sfintelor biserici și la
toată înolrea celei a noastre și vechi slăvite capitale a cetății Sucevei.

Anul 7107 Mart 26

„și slujitori în preuște atunci, preutul Ilie Crimcovici și levitul Gavril, și clisi-
arh a fost Ermonah Parteni de la Moldavița și țircovnici au fost Ilea și Mateiași și
Anton.

Anton a iscălit

Alte notițe pe acest mineu sânt : „Vasilie Holban iscal let 7270 Ghenar 30 dni“ (1762).

— Acest mineu ce esti pe o lună de zile cu toate slujbile | în toati zillii lam luoa de la Grigori Volcinschi | și iam dat noi un ceasoslov. pi această carti și pintru credința. | mam iscălit să s știe,

Ilie Holban

— Toader diac sin ego Moise Iancul.

— Costantin dilac sin Ion.

— 2.º O icoană veche a maicii Domnului ferecată în argint : $\omega\tau$ $\theta\tilde{\omega}$ | $\text{I}\tilde{\epsilon}$ $\chi\epsilon$ | .

„Pomenește | Domne pre roaba ta | Zmarada Cogălniceanu | Π Γ Λ κ \omicron δ ϕ λ ϵ 1746 ($\alpha\psi\mu\varsigma$).

3. 1859. Cetățenii din Roman aderă la candidatura lui Gr. M. Sturza

Conferințele de la Paris n’au încuvlințat cea mai principală dorință rostită de Divanurile Ad-hoc din ambele Principate Române, adică : „Unirea acestor țări într’un „singur stat sub un principe străin din una din familiile domnitoare ale Europei“.

Din contra ele au hotărât ca fie care Principat să-și aleagă câte un Domn dintre pământeni.

Intru această gră încunajorare, noi sub scrișii îndrituiți alegători din ținutul Romanului, am simțit neapărată nevoie de a ne aduna și de a ne consfătuî ca să ne lămurim, care din compatrioții noștri ar merita această înaltă chemare, dela care atârnu renașterea și fericirea țării, ba chiar și a întregii nații.

După amănunte cercetări atât a calităților fie căruia din îndrituiții candidați de Domne, cât și a nevoilor țării, neam lămurit și neam convins că Principele Grigorie Mihail Sturza merită preferința, pentru că numai luminarea sa unește cu condițiile cerute de convenția închietă la Paris, în 19 August 1858, mai multe din calitățile neapărate pentru punerea în lucrare și dezvălirea Principiilor reorganizării Țării, iar mai ales cunoștințe militare, teoretice și practice, atât de rare la noi, precum și activitate, energie, perseverență, bărbăție și tărie de voință, de care au dat așa frumoase dovezi, atât pe Câmpul Răzbelului, cât și la delimitația granițelor despre Besarabia.

Pentru aceste cuvinte am și hotărât a întrebuița toate mijloacele legiuite, spre a asigura alegerea Domnului în persoana luminării Sale.

Spre acest sfârșit ne și îndatorim pe onoarea noastră, a da la alegerile deputaților, votul nostru numai acelor persoane care înfățișând închezășluri morale, vor fi sub-scris mai întâiu și un act prin care se vor obliga că la alegerea Domnilor stăpânitori ai țării, vor da pe față votul lor pentru luminarea sa Principele Grigorie Mihail Sturza, iar pentru toți ceilalți candidați de Domnie bile negre tot pe față.

Tot odată ne îndatorim a da și din partea noastră Deputaților ce vom alege, un mandat imperativ care le va impune mai sus arătatele îndatoriri.

Atât declarația de față cât și declarațiile deputaților, se vor da în păstrarea luminării sale, mai sus numitului Principe.

Iscăliți. | .Gheorghe Sturza Logofăt. | . C. Sturza. | .C. Hurmuzachi. | .Grigorie Hermeziu. | .Enachi Burchi. | .A. S. Miclescu. | Ioan Ciuhurlanu Căminar. | .Căminar Fundăcescu. | .Ilie Dimitriu Sardar. | .Neculai Softa Căminar. | Aga Iorgu Hermeziu. | .A. Miclescu. | .Gheorghe Răzmeriță. | .I. Scorțescu. | .Aga D. Stan. | .C. Petrovici spatar. | .I. Agarici proprietar mic. | .Hristea Ovanes căminar. | .Iorgu Manu slugeriu. | .Andronache Vasiliu Sardariu proprietar mic. | .Tanase Gheorghiu Sardariu. | .C. Obrejiă Stolnic. | .Cilibiu Ioan Iosib. | .Gheorghe Mardarie Aga. | .Grigorie Mardarie Spataru. | .Toader Stoian. | .

4. 7067 April 8 (1559) Iași.

Copie de pe uric de la Alexandru Vodă feciorul lui Bogdan Vodă din veleat 7067 April 8 zile (1559).

Așa scrie în uric, adică au venit înaintea noastră și înainte a lor noștri moldovenești boiari a mari și mici ale noastre slugi, *Toader* și fratele său *Jurașco*, feciori *Grecei*, nepoții lui *Pavăl Schiridon Brănișterul*, și cu *Ion* și fratele său *Simeon* și surorile lor *Mărica* și *Sofronia* și *Drăghina* și *Vărvara* și *Neacșa* și *Nastea* feciori *Petrei Medelniceriului*, nepoții lui *Negrilă parcalabului*, de a lor bună voe de nime asupriți, nici impresurați sau tocmiți între dânșii și au schimbat a lor dreapte ocine și moșii și cumpărături a moșilor săi. Deci sau sculat ale noastre slugi *Toader* și fratele său *Jurașco* feciori *Grecii*, nepoții lui *Pavăl Schiridon Brănișterul*, și au dat a lor drepte ocine și moșii din diase de cumpăratură ce au avut moșul lui *Pavăl Scripcu Brănișterul* de la *Pătru Vodă* un sat pe *Liliva*, pre părău, unde au fost feciorul lui *Dragoșa*, ce să cheamă acum *Brăteanul*, acela lau dat slugilor noastre lui *Ion* și fratelui său lui *Simeon* și surorilor sale *Măricăi* și *Sofronii* și *Drăghinii* și *Vărvarii* și *Neacșei* și *Nastei* feciori *Petrei medelniceriul*, nepoții lui *Negrilă parcalabul*, denaintea noastră și denaintea alor noștri boeri. Și iarăși ale noastre slugi *Ion* și fratele său *Simeon* și surorile lor *Marica* și *Sofronia* și *Drăghina* și *Vărvara* și *Neacșa* și *Naste*, feciori *Petrei medelniceriul*, nepoții lui *Negrilă parcalabul*, iarăși sau sculat și au dat a lor driapte ocine și moșii din diase de cumpărături ce au avut moșul lor *Negrilă*, parcalabul de la părintele meu *Bogdan Vodă*, giumătate de sat la *Nistru* anume *Crușovățul* partea din glos; aceia au dat de schimbare slugilor noastre lui *Toader* și frăținșău lui *Jurașco*, feciorii *Grecii* nepoții lui *Scripcu Brănișterul*, așijdere din driase ce au avut cum mai sus să zice moșiile lor ce au avut ei în desine, șau dat *Toader* și fratele său acele drese a moșului lor a lui *Pavăl Scripcu* ce au avut de la *Pătru Vodă* întru mănule ce mai sus să grăește nepoților lui *Negrilă parcalabul* Pentru aceia și noi dacă am văzut de buna voia lor între dânșii tocmală, așijderea și de la noi am dat și am întărit slugilor noastre lui *Ion* și lui *Simeon* frăținșău și surorilor sale *Măricăi* și *Sofroniei* și *Drăghinei* și *Varvarii* și *Neacșei* și *Nastei*, feciorii *Petrei medelniceriul*, nepoții lui *Negrilă parcalabul* cu acelaș sat ce mai sus să grăsete unde au fost fciorul lui *Drăgușescul* ce să chiamă acum *Brăteanul*, ce mai sus iaste scris, date să fie lor uric cu tot venitul lor și cuconilor și nepoților și strănepoților lor și împrăștieților și a toată ruda, care cum să va aleage mai aproape, neclătite nici rușeite în veci. Hotarul acela al *Bratenilor* cu tot hotarul pre unde sau ojiuit din veci. Pre aceeaia iaste credința domnii mele carele mai sus sânt scris *Alexandru Vodă* și credința a boerilor noștri moldovenești a mari și a mică, anume *Moțoc vornic mare* și parcalabli de *Hotin* și de *Neamțu Crăste* și portarul de *Suceava* și parcalabli de *Cotnari*, *Văscan* și *Stanciul* și *Parcalabli* de *Suceava* *Dumitru* și *Andrieș spatariul* și *lanciul postelnicul*, și *Ion visternicul*, și *Coste păharnicul* și *Bole stolnicul* și *Pașco Comisul* și credința a toți boerii noștri Iar cine va alege *Dumnezău* den cuconii noștri sau din ruda noastră sau fie cine va fi domnu în țara noastră a *Moldovii*, să nu strice tocmirea și întăritura noastră, ce să aibă cu mai mare întăritură a întări întăritura noastră Și atunci an fost logofăt mare *Moghilă* și au învățat de au scris uricul și au legat pecete la uric ca să fie de credință schimbărilor cu aceste moșii, care mai sus sânt scrisă, și am scris uricul *Ion Borzovici* în Iași în luna lui April 8 zile.

În dos notă: „Suretul ispisocului *Brătenilor* ot *Fălci* ce se chiamă acum *Răpile* 1784.

5. 7174 Ghenar 20 (1666). Vas. Cogălniceanul cumpără cu 2 boi și 2 taleri partea lui Luchian din Scrivulenî

Adec eu Luchian feciorul lui M(iron Scripcu) (scriu) | și mărturisescu cu acestu za(pis al meu de ni) | me asuprit nece nevoit eu ce d(e a me bun voe) | am vândut a mea dreaptă. ocină (și moșie ce) (am avut, den sat den, *Scrivuleani* (cei pe valea Leliv c) | ei la ținutul Fălciului, a(cea parte (care mai sus scrie am vândut (dumisale lui Vasile) Co gălniceanul pe doi boi de (negoț... și (doi) | taleri bătuți și partea (lui iaste din) | tru un bătrân a cincea par(ti săl fie lui) | drea(p)tă ocină și moșie (cu tot) | venitul și să aibă ași fa (ce și dreuse) domnești și întraceastă toc(mală au fostu) | mulți omeni anume. F(rătei hutnogul) și Davidu de Ghedeșeani și (Vlasie) | de Brăteani și Ionașco, C(hihaia) de | Ghermănești. și Ștefan Moș. ottam și (Toader de) Drăceani i Ion de Șopăr | leani | (și alți oame)ni mulți mai pre mari creden | (ța neam pus) pecețili deagetili să să știe. |

vălet 7174 Ghen. 20

- × Ștefan
- × Ionașco Kih(ae)
- × Vlasie
- × Frăteiu
- × Ion

Obs. În 1670 Sept, 20 Gh. Duca Vodă întărește lui Vasile Cogălniceanul vânzarea de mai sus (Surete ms. XLV, 431) Cum zapisul e rupt în trei și fășia a 3-a lipsește se poate întregi cu textul ispisocului lui Duca Vodă din 7179 Sept. 20, unde zapisul e copiat pe deaîntregul.

6. 1835 Iunie 24 Iași. Itinerariul lui M. Gr. Sturza Vodă spre Vaslui și Huși.

Cătră cinstitul dipartamentu a trebilor din lăuntru isprăvniceii ținut Vaslului.

Pre înălțatul nostru domn la trei ceasuri după amiază *din Borde* sau adus aice în Vaslui la casăle dumisale cucoanii Elencu Șubino unde șazănd la masă și odihnindusă la șasă ceasuri sau pornit cătră Huși, pitrecîndul până la poșta Cordenii, în capul ținutului, și de acolo sau întâmpinat de cătră ispravnicul ținutului Fălciu și după datorie nu lepsăscu a înștiința.

No. 4084

Vasile Buzdugan medelnicer

primit Iunie 30 No. 11515.

(Arh. stat. Iași dosar No. 75 transport 797 opis 907 fila 40).

Obs. Itinerariul inițial a fost modificat, că de unde urma să se înceapă drumul în ziua de 15 Iunie „din Iași la Vaslui prânzul și mersul 16 ciasuri.

16 Iunie din Vaslui la Huși prânzul și masul 7 ceasuri după raportul Ispravniciei de Vaslui, Domnul a sosit în Vaslui la 30 Iunie și la Huși a fost la 1 Iulie 1835.

7). 1830 April 28. Slujba goștinei în Moldova.

Pentru slujba goștinei din anul acesta ce se vinde împreună cu sporul alăturat noi cei mai jos iscăliți am rugat pe dumnealui vornicul Mihalache Sturdza ca prin admsale închipuire să o ieie pentru noi sporind la haznea încă 10.000 lei piste suma de 555.500 lei ce sau suit la strigarea cea de pre urmă, care luându-se să fie întru toată a noastră îngrijire și răspundere a banilor la vadelile hotărâte. Iar dacă se va da iznoave în mezat atuncea ne va face întrebarea de poate și peste această sumă a mai da ceva. Și vârsinduse pe numele dmsale întru a noastră socoteală, fără să aibă dmlui

ea mai mică supărare, va primi de la noi îndată 100 galbeni pentru a dmsale oste-neală și spre siguranție dmsale am dat această hârtie cu a noastre iscălituri.

Ilie Kogălniceanu Agă.

Vasile Alexandri spatar.

Antohie Sion spatar.

1830 April 28.

* *

Comunicările d-lui A. Saint Georges (București)

Tînărul nostru arheolog, fostul director al revistei istorice „*Miron Costin*” din Bărlad, și proprietarul muzeului arheologic din Bărlad, ne comunică din bogata sa arhivă de documente peste 3000 de originale — un mănunchiu de documente, ce privesc *lucrurile* din Moldova. Documentele sînt în număr de 7 și au un cuprins foarte interesant prin raritatea faptelor, de care se vorbesc în ele. Toate sînt din secol. XVII-a către sfârșit:

1). 1691 Mart 9. Șugubină cu o fată mare

Adecă eu Nedelea, fămeaia lui Roman de Sărățeani, scriu si mărturisăscu cu acestu adevăratu zapis al meu, precum au făcut un ficior al meu anume Ștefan, *o șugubin(ă) cu o fată mare a fătă, și dacau făcut șugubina, au fugit în fara leșască*, iară fata au mărșu cu copilul în brațe deau părăt la dumnealui vornicul cel mare Vasilie Costache; deci Dumnealui Vornicul au făcut plinială muerii cu ce au găsât la mine, pentru căci au făcut copilul cu ficiorul meu; iar pentru șugubină care sau socotit doazăci de lei, nam avut cu ce plăti, ci am dat dumisali vornicului partia lui Roman din baltă de la Hărceate, ce va fi partia lui, ca săi fie dumisali vornicului dreaptă ocină și moșie în viaci, și cuconilor dumilorsale, și la această tocmal(ă) sau tîmplat sau tîmplat (sic) Toader Oia și Andoni Albul de Sărățeani și Caisin de Sărățeani, și Strătil de Sărățeani, și mulți oameni buni și bătrâni, și pentru mai mare credința miam pus deagetul, și acești oameni ce mai sus sânt scriși, sau pus deagete, ca să s(ă) știe.

7199 Mart 9

+ Nedelea . fămeaia lui Roman u Bărlălești

+ Toader Oia. + Andoni . Albul + Caisin, + Strătil.

Notă. Documentul aparține muzeului Saint-Georges din București și provine din arhivele fam. Sturza Bărlădeanul.

* *

2). 1692 Ianuarie 2. Zapis pentru Coțmănești la Tutova (familia Ureche, Buhuș și Batiște)

Adecă eu Alexandra giupăniasa răposatului Alexandru Buhuș ceau fost hatman și cu ai miei iubiți fii Ioniță și Dumitrașco și Neculai, scriem și mărturisim cu cestu adevărat zapis al nostru la mîna dumisali lui Antiohie ceau fostu cliuciar mare precum fiind eu datoare cu șasăzăci de lei lui Ioniță negustoriul ginerile lui Adam și avîndurea eu strînsoare pentru bani de Ioniță negustoriul, neavîndu eu de unde săi dau banii, întralt chip nam avut cum face, ce mam rugatu dumisale lui Antiohie ceau fostu cliuciar mare, avîndurea dumnealui Antiohie socotial(ă) cu Ioniță negustoriul cu nește bani ceau avut asupra lui Ioniță negustoriul pentraceștia bani 60 lei cari sânt eu datoare lui Ioniță negustoriul să mi să rădice și miau rădicat, iar noi pentracei bani iam datu lui Antiohie giumătate de sat de Coțmănești carii sântu pe apa Tutovii, cari ne iaste și noao cumpărătură de la Lucachie Batiște ceau fost jăcniciar mare ficiorul lui Batiște ce au fost vistiarnic mare ginerile lui Nistor Ureache ce au fost vornic mare

carea aceastea moșie iaste despre Nistor Ureache vornicul moșul fratelui lui Lucachi anume Micodim călugărul ce lau chemat în nume de mirenje Nistor Batiște și la împărțală sau vinit această ocină în partea frăținesău lui Nistor Batiște călugărul precum le scrie zapisul cel de împărțală căci ei au fost frați cu Nistor Batiște numai dinspre părintele lor Batiște Vistiarnicul căci Lucachi au fost făcut cu altă giupănieasă mai pe urmă, iar fratesău Nistor Batiște călugărul au fost făcut din giupăneasa ceau avut părintele lor Batiște anume fata lni Nistor Ureache vornicul și la moartea frăținesău lui Nistor Batiște călugărul cu limbă de moarte și cu zapis sau dat lui Lucachie cu toate ocinile lui ceau avut despre moșul său Ureache vornicul pe mâna lui Lucachie să hie el stăpân și săl grijască de boala lui și după moartea lni lau grijit cum să cade, apoi Lucachie fiind om străin și socotindu că nu ia așăza în țară, au scos această giumătate de sat în vânzare și alții nau avut cum să înceapă a cumpăra fără numai Dîmnealui Alexandru Buhuș hatmanul căce eu Alexandra giupăniasa răposatului Buhuș am fost nepoată lui Nistor Batiște călugărul, fratele lui Lucachie, acmu scoțând această giumătate de sat la vânzare am socotit că să cuvine dumisal lui Antiohie cluciarul căce se trage de pe părintele dumisale Gavril Jorea sulgiariul dintrăceea sămănță despre care ne tragem și noi, pentrăceea și noi am vândutu dumisali lui Antiohie ceau fost cluciar mare această giumătate de sat ce scrie mai sus Coțmănești din vatra satului din pădure și din câmpu și din țarină și dintrapă și din tot locul cu tot vinitul ca să fie dumisali driaptă ocină și moșie neclătită și nerușeită și dumisali și giupănesii dumisali și cuconilor dumisali și acesta zapis sau făcutu denaintea dumilorsali boiarilor celor mari dumnialui Tudose Dubău vel logofăt și dumnialui Alexandru Ramandi vel dvornic dolui zemlea și dumnealui Doniciu vel dvornic vișnii zemlia și dumnialui Savin vel spătar și alți boiari bătrâni și tineri cari mai gios sau iscălit și eu pentru credința miam pus peceatea și pre unii sau iscălit să să crează.

u las letu 7200 ghen 4

Alexandra L. P. Buhușoi

Ion Buhuș mart.

Neculae Buhuș, mart.

Az Neculai Donici, vel vornic, mart

Tudose Dubău vel logof. mart.

Alexandru Ramandi, vel vorn. martor

Buhuș vel medelnicear

Savin, vel spatar

* * *

3) 1696 Febr. 13. Carte domnească pentru Pogana.

Io Antiohie Costandin Voevoda bjeiului milostiu g(o sp(o)daru zemlia moldavscoi. Scriem Domniea mea la credincios boeriul nostru dumnealui Dabija vel cluciar, dacă vei vedea carte Domnii meli, iar domn(ea)ta să mergi la sat la Pogana că iat(ă) se jeluiră Gavril de Ruse și Dimitrașco snă Andronic și Lupul snă Goriți și alții răzeși de acoloa pe dumnealui Solomon ceau fost șetrar mare pe cum au cumpărat de la un răzeș a lor, acoloa în Pogana și pe dânșii nu iau întreat anumea de la feciorul Orzului deci de va fi cumpărat dumnealui fără știre și învoiala răzeșilor și nevrându răzeșii săl primască cear lua dumnealui drept cu sufletul dumisale cau dat, se fie volnici acei omeni carii sintu moșăneni vechi ai întoarce dsale banii, iar nevrându dmlui șetrariul săși ia banii, să faci o mărturie și să o dai la mâna lor, pe cum vei afla drept. Așijderea să pântru cau făcut o moară dmlui șatrariul pe locul lor și lau poprit cu cartea

lui Costandin Vodă și dmlui nau băgat samă deci de totu cum vei socoti și vei giudeca să faci mărturie să amu știre. Aceasta scriem zdravie.

u Ias 7204 fevr. 13.

Pecetea domnească marca rotundă
tuș roș vel log.

* * *

4). 1697 Februarie 11. Carte de zi la divan pentru Pogana.

Io Antioh Costantin Voevoda bij. mlostiu gpdar zemli moldavscoi.

Facem știre cu această carte a Domniei mele precum șau pus zi dănaintea Domniei meali boiarii noștri Ilie Stolnicul cel mare și cu Solomon Costache Șătrariul ca săși aducă toate dreasăle ce au pe sat pentru Pogana și să stea de față la divanul Domniei meali în patru săptămâni iar carile nuși va aduce dreasăle la zi să va da rămas din tot giudețul țării. Aceasta facem știre.

u Ias, let. 7205 fevr. 11.

Pecete domnească marca rotundă,
în tuș roșu. vel logof.

* * *

5). 1695 Sept. 2 Iași. Carte de judecată pentru Coțmănești între Ilie clucer și Vasile vornic.

Io Constandin Duca Voevoda. cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei

Vinitau înainte domnii miale dumnealui Ilie ce au fost clucer și ni se jelui precom are mare strămbătaate pentru giumătate de sat de *Coțimăniaști* parte lui Ureachia pentru carile au eșitu înainte domniei miale dmlui Vasile vel vornic de șau întrebat cu dmlui Antiohie vel paharnic zicându dumnealui vornicul precum nau încăput dumnealui păharnicul săl cumpere ace giumtate de sat căci Dlui vornicul au zis că Dlui estia rod lui Ureche și nefiind diresale acelui loc la Dumnealui nau avut cu cia da satu și iau dat rămas săi întoarce vornicul banii și i sau făcut și carte.

Iar acmu vinindu Dumnealui Ilie Cluc(er) din țara muntenească deade dumnealui samă cum că dmlui au întorsu banii păharnicului mai înainie vreame căci dedea dlui sam(ă) cum că estia și răzăș și rodu lui Ureche și ne arată dmlui și zapis și scrisori de giudecată de la rugătorul nostru svinția sa Kir Lavrintie Episcopul de Rădăuți pe cum au avutu dlui, pără cu dlor și după pără și așiazare, ce domnia me de aceste nam știut nimic și nici dmlor au spus nici au așteptat, ca să fie și dlui cluceriul de față. Pentru aceae datam domnia mia ca să aibă Ilie clucer aș ține acest loc parte lui Ureche pe zapis de cumpărătură, ce are și pe giudecat ce au avut și nici de casele dumisale ceau făcut pe acel locu nimea să nu se atingă a le strâca sau ale opri. iar de ar avea ciniva a răspunde ceva să vie de față, aceasta scriem.

Io Constantin Duca Voevoda

u Ias lt. 7204 Săpt. 2.

Pecete domnească în tuș roș.

* * *

6) Fără dată: Zapis de bani a lui Husein Turcul.

+ Eu Husain Turcul scriu cum am tremis un aprod de(a)u adus pe Gavril Vornicul din Bărlad pentru niște bani ce me(a)u fost dator Necula feciorul Dulei și Gavril au fost chizeș de Necula, deci dacă au venit Gavril aice ne(a)m părăt șam rămas pe Gavril și me(a)u dat Gavril banii toți 27 lei și săși ea moșie cât sa alege parte Neculei den câmpu și den pădur e) și den vatra satului să fie a lui Gavril pentru cau

plătit Gavril toți banii cu câți bani me(a)u fost dator Necula și cându mi(a)u dat Gavril banii, sau prelejit Hagi Ală de la Șmil și Murtaza Celebi de la Coge și Mustafa Celebi de la Scărletești feciorul Spaciului și eu Alexa am scris zăpisiul să s(ă) știe.

Hagi

Murtaza

Husain

Mustafa

●

●

●

●

Pe dos:

+ Zăpisiul de moșie ot sin Dulii ot Pogana(a).

* * *

7) Fără dată. Zăpis de bani a lui Husein Turcul.

+ Eu Husein, scriu, cumu, meu, rămas, Gavrilă, cu doazeci și șapte de lei, pântru Necula feciorul Dule, ot Pogana că au luat moșlea că lam apucatu de lam dus la cadiul el au dzis că am datu lu Gavrilă moșlea să de doozeci și șapte de lei lu Husein bacalu. Acestu zăpis sau făcutu dennainte cadiului și mărturiea a lu Bacalu și Mica arnăutul și Curmare.

Scris pe dos de altă mână:

Mărturia de la Husain Turcul pentru 27 lei a dumis(ale Neculalu ficiorul Dulii ot Pogana pe moșie.

Mai jos de altă mână:

De Pogana.

* * *

8). 1695 Sept. 1. Roman. Inscripția de la biserica albă a sfinților Voevozi din Roman.

к. marca а.

к. Cantacuzinsecu з.

кел 1 pajură cu 2 lei снхт.

+ ПЧАСТЪ СВѢТЪ МОНАСТИРЕ ФЕСТАШ ЗНАНТЪ ДНН | ТЕМЕЛІЕ ДЕ ФЕРНЧІТЪА ДОМНЪ ІУН ШЕФАН ТОМШЪ КОИВОДА. ІРЪЗ ДУПЪ. Р. ДЪ | ДНН РЪСНПНДЪС(Ъ). ЗНАНТЪСАШ КЪМ СЪ ВЪДЪ ДЕ ДЪМНЪАШН БАСНАІЕ КАНТАКУЗНО | ВЕЛ СНАТАР. НЕПОТ ДННТЪШ ІУ НЕПОДЪЖ ДЕ ФИНКЪ АЧЕЛЪН ПОМЕННТ ДОМНЪ | ІРЪЗ СЛАКА АШН ДЪМНІЕШ, ПННТЪШ ЕРТАРЕ ПЪКАТЕЛОР, САЛЕ ВЛЪТЪ ЗСА СЕН, А.

+

Vezi Episcop Melhisedec Cr. Romanului I 39.

VIII. RECENSIUNI

Buletinul comisiei istorice a României vol. IV. Buc. 1925.

Mult așteptatul volum al 4-a al comisiei istorice a apărut cu un bogat și interesant material istoric *inedit*. Între cele publicate notăm :

1) *Documente* relative la Ion Neculcea și familia lui, de Iulian Marinescu.

Dacă studiul ar fi fost însoțit de o spiță genealogică, ar fi fost mai cuprinzător. Credem însă că interpretarea, ce o dă expresiei „*fiind el strein nu i s'a căzut să cumpere*”, că era strein de neam, nu de răzășie și rudenie este o greșală istorică.

2): *Documente prahovene* de Iuliu Tuducescu ; *Documente Tecucene* și Bârlădene de N. Iorga ; *documente Vasluene* (Soleștii) de I. Tuducescu.

Un indice de nume și lucruri ar fi înlesnit folosința acestui volum pentru specialistul doritor de a afla mai degrabă ceia ce caută.

*

I. Ursu. *Stefan cel Mare*. Buc. 1925. 1 vol. 8 /_o pagini 461. Prețul 150 lei.

Regretatul de toți bunii români, care a plătit tributul morții prea de curând în împrejurări de însărcinări oficiale, a smuls pe harnicul istoriograf în toiul muncii sale productive. Lucrarea consacrată figurei marelui Voevod al Moldovei, lui Stefan cel Mare, arată progresul ce realizase istoricul în metoda sa de investigare și redactare. În dorința de a utiliza numai izvoare de mână întâia, ignorează cu vădită voioșă utilizarea Cronicii lui Ureche, de și este un bogat izvor de informațiuni, cu tendințe de precizări istorice în date, fapte și oameni, potrivit izvoarelor interne utilizate de Urechești, lucru vădit arătat de Emile Plcot în studiul său asupra aceleiași cronici.

Expunerea cronologică a faptelor de arme și politice este întregită cu arătarea boerilor colaboratori ai marelui Voevod : boerii mari ; administrația publică și dirigătorile ; oastea supt Stefan cel Mare ; țara, familia Domnului, personalitatea marelui Voevod.

Mișcarea literară și artistică supt marele voevod Stefan își așteaptă istoriograful său, întru cât și în această latură epoca lui Stefan cel Mare este foarte interesantă de studiat.

Cetirea lucrării răposatului I. Ursu este ușoară, atrăgătoare și instructivă. După lucrarea consacrată asupra lui Petru Rareș. Istoria lui Stefan cel Mare arată un vădit progres din partea autorului și ca precizie în redactare și ca bogăție de izvoare.

*

N. Iorga. *Viața lui Constantin Vodă Cantemir* de Dim. Vodă Cantemir Buc. 1925 1 vol. 8°/_o pag. 126. Prețul 60 lei.

De mult timp cercetătorii istoriografi erau împiedecați de a utiliza textul latinesc al „*Viața Constantinii Cantemiri*” întru cât era de mult epuizat. Textul latin redat în publicația de față e urmat de o traducere literară, și precedată de o precuvântare asupra personalității marelui istoric, care a copleșit întreg secol, XVIII cu puternica lui cultură.

*

T. G. Bulat. Contribuțiuni documentare la istoria Olteniei în secol. XVI—XVIII. Râmnicul Vâlcea 1925. 1 vol. 8° pg. 143, Prețul 50 lei.

Tânărul scriitor istoriograf al Olteniei a îmbogățit istoria Olteniei cu acest volum, în care ni se dau 104 documente ce vorbesc de măn. *Dobrușa* de lângă Drăgășani (9 documente), *Buneștii* între 1500—1798 (42 doc.) *Cheia* între 1655—1784 (23 documente); *Slătioarele* între 1557—1753 (7 documente), *bis. sf. Dumitru* din Craiova, *bis. Sf. Spiridon* din Craiova (10 doc.), măn. *Flamanda*, *Bogdănești*, *bis. Gănescului* din Craiova, Episcopia Râmnicului, biserica papistașă din R. Vâlcea; familia *Paraianu*; ținutul *Lotrului*.

Un indice bogat de nume de persoane, locuri și lucruri înlesnește căutarea a ce interesează din istoria Olteniei, așa de importantă pentru istoria Munteniei, acolo fiind vechi manifestări de viață românească.

Din obiceiurile vechi Oltenesti, cari se desprind din aceste 104 documente semnalăm două: *țâitul urechilor și datul prin târg*, ca practică în dreptul vechiu penal.

*

Muzeul Arhivelor Statului. Catalogul stampelor și documentelor. Colecțiunea Olszewski, București 1925.

Am avut ocazia de a vizita acest muzeu, prin bună voința însuși a d-lui Olszewski, proprietarul în mare parte al tuturor lucrurilor expuse în muzeu, stampe, portrete, icoane, hărți, documente. Acest catalog ilustrat, pe lângă că cuprinde înșirarea tuturor obiectelor de arta veche, cuprinde și un studiu documentat asupra *Gravurii*, care își are începutul în opera argintarului Alexo Finiguerra. Ori nu cunoaște ori n'a voit să cuprindă și istoria *Gravurii* la Români, întru cât avem lucrări în acest gen de demult.

Stampele ce întovărășesc catalogul sânt: un boer din secl. XVII; o jupânița secl. XIX; boer secl. XIX-a; Brăila în secl. XIX gravuri după Saar; Clujul secl. XVI; Trecerea Buzeului, gravură după Raffet.

Din cele 192 stampe, ce cuprind colecțiunea Olszewski, notăm câteva ce privesc *Iașii și Moldova*: *Vue de lassy* (22) *Raffet Poste au cheveaux, Moldavie* (Raffet), *idem, Bassarabia* (Raffet), *La quarantaine de Skoulani* (idem)... *Iassy 1818* după Neale Adam (71). *Neu Moldova 1820* Künike (177).

*

Revista Arhivelor. C. Moisil. No. 2. Buc. 1925.

Pe lângă studiile arhiviste, care întind cunoștințele despre diferitele sisteme de catalogare în întocmirea arhivelor (Zaborowschi, Veress, Arakian și Bulat) avem o largă contribuție a scriitorilor Moldoveni în coloanele Revistei Arhivelor. **Sever Zotta** ne dă știri despre un nou frate a lui C. Cantemir: *Iordache*, fiul *Anisiei* (1662) fata *Dabijei* pah. m, 1629, fecior și acesta lui *Drăghici Nădăbaico vornic* 1583, nepot lui *Ion Nădăbaico vornic* 1554. **Pr. C. Bobulescu** ne publică un uric de la *Alexandru cel Bun*, din 6825 Oct. 15 (1426), prin care *Vodă* dăruiește boerului *Oancea* al *Nastei* femeii sale un sat pe *Gabrovo*, unde a stat *Dobrăcin* și *Bratul Pleșescul*, *Nastea* fusese măritată întâi cu *Dobrăcin*. Traducerea e făcută în 1817 Sept. 17 de clucerul *Pavăl Debriei*.

Ilie Minea are mai multe comunicări despre: când a murit *Nec. Alexandru Voevod*? în 1364 Noembre 16 după inscripții și după *Blaxiu Orban*: hic obiit *Alexand. Voevoda Transalpinus Anno dni millesimo CCC-mo LX-mo qnarto*;—Din legăturile lui C. Cantemir cu M. Apafi și anume comunicarea în latinește făcută lui Apafi în 1685 Dec. 12.

— Un document despre expediția lui *Gabr. Battory* în țara *Muntenească*; doc. e scris în latinește și e dat din *Târgoviște*: „datum în sede nostro principali Targovisto die vicesimo sento mensis Februario, anno Domini millesimo sex centesimo undecimo”.

Gabriel princepi.

Ceva despre mitropolitul unit Atanasie, 2 scrisori ungurești din 1701 Aug. 17 și 18. Mitropolitul răspunde „că preușii valahi după unire își păstrează proprietatea ca embatic și că nu plătesc nimic fiscului, și ori cât ar ara și sămăna nu dau nici o dijmă” a papok dolga iránt ô felségétől a dipl mában ugy vagyon, hogy a papok akár zalógban, akár miképen tartsa az örökséget, semmiről ne adózzon, ha fiskalis leszen, akár menyit szánthat, vethet, semmiről dézsmát ne adjon).

Sever Zotta mai face 2 comunicări: mormântul lui Vasile Lupul, după un doc. din 7186 Febr. 9 (1678) „unde și oasele lor (a lui Vasile Vodă și Ștefăniță Vodă Lupul) aiave sânt înăuntru în biseerică în a sa zidire”; — originea cuvântului *târtan*, după un zapis din 1789 referitor la Ion Grozea din Șerbănești, Tecuci, care s'a fost poreclit *Ion Târtanu*, de la o clacă de coasă a unui turc”, că și zice bătrânul I. Hâncul om de 80 de ani: „dar slujind la un turc de la o clacă l'au poreclit oamenii *Târtanu*”. Deci *târtan* nu e austriacul *untertan* = sudet, cum susține Șăineanu și Coco Dimitrescu, lași, ci de la un *tatar*, *tartar*, cum susținea și D. Onciul.

— **Gh. Ghibănescu** publică hrisovul lui Gr. A. Ghica Vodă din 1765 Aug. 5 despre satul Zahariești, cu bogate știri genealogice despre înaintașii lui Tudosă Dubău logofătul și urmașii lui Boldur Hâră.

Între tinerii cari colaborează nu uităm a pomeni pe N. M. Vlădescu, care are de la părintele său Mih. Vlădescu, fost ministru cea mai bogată arhivă de vechi documente ce privesc neamul Vlădeștilor din Muscel, și din care ne dă un crâmpieiu de studii. Noi așteptăm volumul cu toate actele și cu un întreg și bogat studiu.

*

Revista Societății istorico-arheologice bisericești din Kișinău. XVI. Chișinău, 1925. 1 vol. 8%, pg. 160 + 75 = 235.

Între colaboratorii acestei prea interesante publicațiuni, ce desmormăntează trecutul Basarabiei, avem pe *V. Curdinovski* (cele mai vechi biserici din Hotin și Basarabia; studierea obiectelor mai de preț ce se găsesc în muzeul bisericesc din Chișinău) *I. M. Parhomovici*, bătrânul și neobositul cercetător al bisericii și arhiepiscopilor Basarabiei (Trei scrisori rusești cu traduceri lor către A. S. Sturza din partea lui Irinarh, arhiepiscopul Basarabiei; *Catalogul bibliotecii muzeului bisericesc* tipărit cu numerotație osebită). *Stef. Berechet*, tânărul și sufletul acestei publicații, care contribuie în foarte largă măsură a ne da material nou rusesc pentru cunoașterea Basarabiei (frăția de cruce, o carte rusască despre biserica Bucovinei acum 50 de ani, 5 doc. ce vorbesc de moșiile Episcopiei Hușilor din Basarabia).

Pr. A. Profenko ne dă schița schitului Rudi, înființat în 1777 pentru călugări, iar de la 1828 de călugărițe; *C. Caragea*, colaboratorul nostru, dă două fotografii Căntemirești: Antioh și Ecaterina Căntemir, cei 2 copii ai lui D. Căntemir Vodă

*

Slt. F. Popescu. *Din goana condeiului de sânge (versuri și proză)*. Piatra-Neamț 1918.

Autorul o dedică M. S. Regelul. E prima trăsătură a condeiului; „în 8 zile de permisie de pe front nu se scrie o carte” zice autorul în *Prefață*. În marele număr de lucrări provocate de războiu, acest mănunchiu de versuri și proză scrise în 8 zile arată psihoza războiului.

*

Dr. Alexa Niculescu, Episcopul Lugojului. *Din trecutul bisericii răsăritene*. Lugoj 1925. 1 broșură 8°, pag. 102. Preț 20 lei.

Lucrarea face parte din biblioteca pentru clasa cultă. Apologetica și polemica între biserica gr.-catolică și gr. orientală și-a găsit locul de căpitenie la Lugoj, unde și

Episcopul și subalternii săi își fac o profesiune de a mănținea polemica între cele 2 biserici românești, din care una — gr. catolică — este o eflorescență a politicei aulice Vieneze, și nu eșită din rărunchii poporului român. Toată râvna de a dovedi superioritatea bis. gr.-catolice față de biserica orientală, este o încercare zădarnică, căci n'are asentimentul opiniei românești, care nu vede cu ochi buni această polemică, care izvorăște nu din adâncă convingere, cât din înfruriri externe.

I. Negrescu. *Influențele slave asupra fabulei românești în literatura cultă.* Chișinău 1925. I vol. 8⁰/₆ pag. 200.

De la studiul vechiu asupra fabulei la Români de T. Speranță și Cristu Negoescu, de la notele lui I. Nădejde în Contemporanul prin 1882 asupra modelelor lui A. Donici în Criloy; pe lângă studiul lui *Epure* studiile d-lui I. Negrescu asupra fabulei la Români sînt o complectare asupra chestiunii. Servind autorului ca lucrare de doctorat, în litere partea 1 — această a 2-a parte se ocupă în special de raportul între D. Cichindeal și Dosoftei Obradovici; Ion Sârbu și I. Dimitriev; C. Stamati Ciurea — Ivan Ivanovici Hemnițer; Alex. Donici — Krilov și Alex. Efimovici Izmailov:

Influența rusăscă a fost destul de complexă, căci prin literatura sa a înfrurit asupra scriitorilor Moldoveni din Iași și Chișinău, iar prin armatele sale asupra societății românești, răspândind practica limbii franceze.

C. I. Caradja. Despre lucrul apostolesc a lui Coresi de la 1563. București 1924. Datorită bunei voinți a d-lui C. I. Caradja, Academia se află în posesiunea unui exemplar din *Praxial* lui Coresi, descris de Gr. Crețu încă din 1885. La urmă se dau câteva planșe; tipărirea întregului ms. e de dorit să se facă cât mai curând.

Dr. Andrei Veress. *Campania creștinilor contra lui Sinan Pașa din 1595.* Buc. 1925.

Dr. Veress e un nume nou în istoriografia română. Cu toate acestea apare de o dată cu atîta material bogat că se anunță că vor apărea în curînd 18 mari volume: *monumenta Historiam Romaniae spectantia*. Pe lângă datele cunoscute în expunerea istoriei evenimentelor din 1595, d. Veress aduce 12 noi izvoare italiene.

C. C. Giurescu. *Noi contribuțiuni la studiul marilor direcțori în secl. XIV și XV.* București 1925.

Lucrarea aceasta este o anexă la o altă lucrare cu același titlu, care i-a servit ca lucrare de doctorat și va apare în Buletinul comisiei istorice an. V. Cu toate că poartă numele de *noi contribuțiuni*, nu izbutește a da soluțiuni la problemele istorice, ce le pune. Așteptăm să cetim lucrarea de doctorat spre a vedea întreaga problemă. Neutilizînd alt material de cît cel cunoscut pînă acum, pentru cercetătorul specialist sinteza făcută de autor nu dă aspect nou chestiunilor istorice, ce privesc începuturile statului Moldovei.

C. C. Gîdrăscu. *Le voyage de Niccola Barsi en Moldavia.* Paris 1925.

Atîta zicem. Vom reproduce în No. 6 al buletinului Ion Neculcea toate pasajele ce privește Moldova și Iașii din 1633. Nic. Barsi a fost un călugăr italian, care a călătorit în Țărîria: Cîrcașia și țările vecine între 1632—1639. El intră în Moldova pe la Hotin, venind de la Kamenîța. El atinge orașele Hotin, Rădăuți, Stefănești, Tabără, Iași, Bacău, Trotuș, Huși, Vaslui, Bărlad, Galați, Chilia.

Alex. Roșculescu. *Harta Moldovei. Viena 1797 după Riga Valestimul.*

Pomenim acest exemplar lucrat pe românește de răposatul Alex. Roșculescu, cunoscutul caligraf și litograf, aceasta fiind ultima lui lucrare tehnică.

Calinic Istrate. Prin satul Hăjdellor. Cernăuți 1925.

E o interesantă contribuție la cunoașterea leagănului Hăjdellor din satul Cristinești (Hotin). Zece planșe ilustrează lucrarea.

Ilie Minea. *Inceputul domniei lui Alex. Lăpușneanu, Iași 1925.* În acest extras din *Cercetări istorice*, autorul utilizează știrile din Luca Gornicki și Stanislas Orzechowski, întregind pe Gr. Ureche.

Ilie Minea. *Letopiseșele Moldovenesci scrise slavonește.* Iași 1925.

În acest al 2-a extras din *Cercetări istorice*, cetim cursul făcut la Universitate, asupra izvoarelor istoriei Românilor, și anume izvoarele interne, din textele cronicelor slavone, tot cetitorul s'ar fi lămurit mai bine asupra micilor variații; de cât să le înșiruim în analize minuțioase.

Sunt 5 texte de cronici vechi slavone: 1) Codicele de la Neamț, scris întreg la 1757 Aug. 30; 2) Sbornicul de la Chiev a lui Isaia de la Statina 1561. 3) Sbornicul de la Tulcea, fost a protopopului Ursu de pe Poartă în 1710. 4) Sbornicul lui Azafie, la Petersburg, fost a bis. Nicorița din Iași în 1739. 5) Ms lui Nec. Brzeski 1566 Iași.

Cetirea e anevoioasă, și cere la fiecare pas notițe de coordonare, pentru a înlocui lipsurile ordinii în orânduirea materiei.

Dr. Margareta C. Ștefănescu. Elementele Rusești-Rutene din l. românească și vechimea lor. Iași 1925. 1 vol. 8°/₁₀ pagini 141.

Lucrarea a servit ca lucrare de doctorat în litere și a fost publicat crâmpene în coloanele *Arhivel*. Lectura e foarte instructivă și fixează în timp introducerea elementelor malo-ruse în polnoglasie, față cu cele sloveane, fără polnoglasie. Învierea slavonă cu polnoglasie se găsește și în l. maghiară, căci Ungurii au suferit o mare înfrăurire slavonă de cât Românii, fie cât au stat în Atelcuz, fie cât au fost creștini ortodoxi în Panonia. Dacă în detalii unele etimologii pot da naștere la discuții, în teza generală autoarea e pe drumul adevărului.

Cercetări istorice. *Buletinul Seminarului de Istoria Românilor al Universității din Iași, director Ilie Minea.* Iași 1925, 1 vol. 8°/₁₀ pag 421. Preț 250 lei. Constatăm cu toată mulțămirea că Universitățile noastre se pun pe calea creațiilor științifice pe toate terenurile. În domeniul istoriografiei Naționale progresul e vădit. Cele 4 mari centre Universitare dovedesc aceasta, Primul volum din *Cercetări istorice*, scos de d. Ilie Minea, titularul catedrei de Istoria Românilor, la Iași, după A. D. Xenopol, completează cadrul celorlalte 3 surate, rămânând văduvă Universitatea de București, prin moartea prematură a regretatului Ion Ursu.

Scurta lămurire ce dă d. Ilie Minea la început arată că dintre țelurile lucrării este acel al *tehnicii* și *aranjării* lucrărilor istorice. Aceste 2 cerințe vor merge progresând cu înaintarea lucrării.

Seminarul de Istoria Românilor e chemat a fi centrul unei mișcări istorice, în folosul adâncirii cunoștințelor despre trecutul nostru. Pe lângă lucrările profesorului, o mână de tineri completează cercul cercetătorilor. Emil Diaconescu, Dr. N. C. Bejenaru, Gh. I. Nastasă, C. Andriescu, A. Mesrobianu, Cornelia Lavronski, ne dau o serie de studii mai mult sau mai puțin interesante prin conținutul lor, din care unele ating istoria Universală (cele 2 studii ale d-lui C. Diaconescu).

Alt cerc de colaboratori sînt colegii : Gh. Pascu, Gh. Brătianu, Sever Zotta.
O serie de notițe scrise de I. Minea întregesc volumul.

*

Dr. Ilie Dăianu. Vasile L. baron Pop (1819 – 1875). Sibiu 1925,

Cu prilejul întrunirii Astei la Reghinul Sășesc în August 19_5, s'a comemorat 50 ani de la moartea marelui român Vas. Popa. Protopopul Ilie Daianu a scris biografia acestui mare barbat — fost magistrat superior — și lucrarea formează No. 129 din bibliotecă populară a Asociațiunei. Lectura e plăcută, ușoară și foarte instructivă. A cunoaște mai de aproape rostul barbaților de frunte din provinciile alipite este o datorție de mîna întîia pentru noi cei din Regat.

*

Arhiva Someșană. Năsăud, 1925.

Supt acest nume apare la Năsăud o revistă de Istorie supt conducerea d lor Virgil Șotropa și alți colegi ai lui. Avînd caracter regional, revista e chemată a cunoaște viața Românilor de pe valea Someșului, care are atâtea legături cu Moldova.

Purtăm tot interesul acestor publicațiuni, mai ales că la Năsăud e un centru de izvoare vechi Românești, cari își așteaptă cercetătorii lor.

*

Iulian Marțian. *Repertoriu arheologic pentru Ardeal-Bistrița 1920.* Se dau 761 numere de obiecte vechi înșirate alfabetic după localități ; 219 numere de autori, cari au scris despre Ardeal în nemțește, în ungurește și latinește.

*

Virgil Șotropa. a) Două tablonri istorico-statistice din 1714 și 1733 privitoare la preuții români de pe valea Someșului.

b) Tatarii în valea Rodnei.

Amîndouă extrase din Anuarul institutului de Istorie Națională din Cluj

Trăiau în 1733 pe valea Someșului în 23 sate românești, 2244 familii — 11220 locuitori. Popi erau 82, și aveau această avere : 299 boi, 171 vaci, 2000 oi, 136 cai, 354 porci, 351 stupi.

De la năvala Tatarilor în 1241 prin regiunea Rodnei, ultima navală a fost în 1717, odată cu urmărirea și uciderea căpit. Ferentz din Moldova

*

Leonida Casso. *Dreptul bizantin în Basarabia*, tradus de Al. Varzar și P. Dăvidescu-Chișinău 1827. 1 vol. 8%. pag. 119, prețul 40 lei

Personalitatea lui L. Casso, fostul ministru de Instrucție în Rusia, e crescută în ochii noștri prin cele 2 lucrări istorice : *Rusia la Dunăre*, unde închee cu fraza că Basarabia e pentru România, ceia ce e Alsacia și Lorena pentru Franța ; și *Dreptul bizantin*

Traducătorii fac o operă de vulgarizare a personalităților de samă ale Basarabiei, între care L. Casso ocupă primul loc. Oricât era de expus elementul românesc supt cele 3 împărății să se îndepărteze de direcția românească, totuși prin cercetările lor au putut contribui la lărgirea cunoștințelor despre Români în cercurile lor streine.

*

Din publicațiunile Academiei Române pe 1925 semnalăm :

N. Iorga. Comemorarea lui Edgar Quinet, cu ocaziunea „semicentenarului de la moartea lui”.

N Iorga. Cea dintăi istorie Universală tipărită în Transilvania. A fost lucrarea lui Molnar după Millot în 1793 Buda ; La Cluj s'a dat de d. Gh. Sion o altă carte : Inceputuri tainice ale Istoriei de Obște, P. Bart 1798. Se bănuște a fi a lui Amfilohie de la Hotin, autorul *Aritmeticei* și *Geografiei*.

Un mănunchi de peste 20 documente străvechi vorbesc de moștile familiei Beldy din țara românească, în Budila, în Hizești și în Rătești.

N. Iorga. *Procesele călugărilor de la Sânt Ilie și Gh. pisariul leșesc.* Din hărțile puse la înlemănă de d. Arapu din Botoșani se vorbește ceva mai pe larg de bis. sf. Ilie, ctitoria lui Ștefan cel Mare din 1488 Oct. 15.

Dr. Andrei Veress. *Cântece istorice ungurești despre Români:* Andrei Farcaș din 1148; Martir Nagybankai versuri despre uniadi 1560; Gaspár Hektal versuri despre Ion Huniade și Matei Corvin 1574; I. Iacobinus, versuri despre Mihai Viteazul 1595; I. Bapt. Köröspataki, versuri despre Vasile Lupu 1655; Cristof Pasko, versuri din 1662, etc.

General R. Rosetti. *Chipul cum se făpluia războiul de Ștefan cel Mare.* În acest memoriu — întâiul — descrie armamentul. Materialul istoric întrebuințat de un militar tehnician, capătă altă lămurire în ceea ce privește tehnica veche a războaielor.

Alex. Vieriu. *Glosar de cuvinte dialectale din Ardeal;* ca urmare la glosarul publicat în Analele Academiei XXIX.

Gh. Balș. Inceputurile arhitecturii bisericești din Moldova (discurs de recepție la Academie). Cunoscutul arhitect, ales membru al Academiei Române, își ține discursul de recepție tratând o chestie de specialitate sa: arhitectura vechilor biserici de pictură în țară. Îi răspunde d. A. Lapedatu.

I. Bianu. Texte din limba secl. XVI, reproduse în facsimile. Ca să curme Academia transcrierea textelor vechi și sfada între filologi în transpunerea pe litere latine a slovelor chirilice, Academia s'a hotărât să publice textele secl. XVI în facsimile, urmând ca fiecare să le citească și să le controleze veracitatea. Această este a treia broșură la rând, și cuprinde ms. de la Ieud, scrisoarea lui Isus căzută din ceriu; Învățătură la Paști, învățătură la comunicătură. Textul e slavo-român.

*

N. A. Bogdan. *Din trecutul comerțului Moldovenesc, Iași.* 1 vol. 4 °/16 pg. 188 Prețul 150 lei.

Prin buna voință a camerei de Comerț și a președintelui ei, d-l N. V. Ștefăniu, d. N. A. Bogdan, cunoscutul istoric al Iașilor, a putut pune în slujba Iașilor condeiul să ne dea o latură nouă a cercetării trecutului nostru Moldovenesc, privit prin prizma comerțului. Lucrarea e întovărășită de 42 ilustrații, cari vorbesc intuitiv ochilor cititorilor, făcând lectura și instructivă și atrăgătoare. Pentru scrierea lucrării a consultat peste 65 de autori.

Partizau întransigent al teoriei că *Iașii* își trag numele de la *Iazigi*, auto ul face un excurs scurt în comerțul Daciei vechi — pagină preistorică a Comerțului Moldovenesc. Vechiu centru de Comerț Iașii au fost numiți de cartografi medievale *Jorum Philistinorum* = târgul Filistenilor, neamuri cu Iazagi.

Studiază apoi comerțul în epoca lui Alexandru cel Bun — tratatul comercial din 1407 cu Lemberg; în epoca lui Ștefan cel Mare — tratatul vamal cu Polonia din 1460; în epoca lui Vasile Lupu — pravila lui V. Lupu 1646; epoca Fanărioșilor — cu fixarea prețurilor și organizarea breslelor prin hrîsoave sobornicești și primele bugete ale țării.

Pentru secl. XIX știrile sînt și mai multe și mai precise: consulate și agenții, hrîsoave pentru înființarea de târguri; privilegiile negustorilor creștini și evrei.

Ca auxiliare comerțului în cap 8—11 studiază *căile de comunicație* și transporturile — organizarea serviciului poștal. Aici există mult material documentar nepublicat

încă; apoi *uâmile Moldovei* — Carvasaraua, cămara gospod, etc., studiu aparte f. interesant prin sine însăși; — apoi *Monedele și băncile*: date numai în rezumat, căci și în cronici și în actele vechi — zapisele — găsim mai multe indicații, ca de pildă: *perperi, costande, tull, șestaci* etc.

La urmă ne dă seria *breslelor*, în număr de 41 în secl. XIX; la 1776 erau 33 bresle în Iași, care atârneau de agie, afară de *ciocli* și *mișel*, cari atârneau de Mitropolie. Spusele lui Gh. Dimachi în fixarea numărului breslelor nu sânt dovedite prin documente; așa de pildă se uită breasla *crăciumarilor, hamalilor și butnarilor*, cari având de patron bis. Sf. Andrei în 1795, au fost ademiniți de preuții de la Sf. Teodor că vor fi ușurați cu taxele, și de aici s'a produs un lung și interesant proces. Toate aceste acte așteaptă lumina tiparului.

Ne măgulim mult de activitatea rodnică pe terenul istoric al colegului și prietenului nostru, aceasta cu atât mai mult cu cât la vrâsta sa și cu pregătirea sa pilduește pe atâția profesioniști în ale Istoriei Patriei, fără să sporească cu ceva cunoștințele istorice despre noi.

Ilustrația anul XIV No. 115-118. Cu prilejul inaugurării prăpșite a Palatului de justiție și administrativ din Iași, la 11 Oct. 1925 s'au consacrat 3 numere din Ilustrația, acestor serbări, la care a luat parte M. S. Regele cu întreaga casă Regală.

Volumul e datorit d-lui I. D. Berindei, arhitectul care a înfocmit planurile refacerii și a luat asupra-și lucrările de restaurare. Foarte multe și bogate vederi de oameni și locuri, ca volumul să fie foarte interesant. La început ni se dă un *scurt istoric al Iașilor* de la întemeiere, studiu în care s'a utilizat f. mult lucrarea colegului nostru N. A. Bogdan „Orașul Iașii”. În al doilea loc dă o notiță biografică asupra d-lui Gh. Gh. Mărzescu, al 24-a ministru de justiție, care a avut parte să vadă inaugurat pe un sfert palatul justiției, cel înfăin care a conceput restaurarea a fost A. A. Bădărdău în 1904, iar al doilea D. A. Greciană, prin urmare trei leșeni au dus la bun capăt începutul lucrării.

În al treilea loc dă schița familiei Berindei, care se sue la Berindei stolnicul din anul 1442 în Moldova, dar mai legate de spița cîrgătorilor din Toader Berindei din 1719, dl. I. D. Berindei fiind în a 7-a generație de Berindei de la Toader Berindei din 1700: Teodor—Badea—Pătrașco—Matei—Ion—Dumitru—Ion.

Buletinul comisiei monumentelor istorice. XVII, fasc. 41, Buc. 1924.

De și, ppartă data de 1924, el a apărut la finele lui 1925, atât de vitrige sunt vremile la operele de artă și literatură!

În aceste fascicole avem studiul d-lui N. Iorga asupra *mănăstirii* din Vălenii de munte, acum în restaurare; și studiul ilustrat al colegului nostru Sever Zotta asupra *mănăstirii Golia*, studiu apărut mai rezumativ în date și vederi și în coloanele acestui al nostru buletin, Ioan Neculce.

Gr. I. Ghîorghiu. *Corul lui Muzicescu.* Iași 1925 o broșură de 23 pagini. De mult era înfocmită această spovedanie a dascalului Grigoriță și n'au parte trăind s'o vadă tipărită. Fiul a îndeplinit gândul tatălui.

Povestea corului Muzicescu — corul metropolită din Iași — te mișcă adânc, prin stăruința celor cuprinse în acest memoriu. Oricine îl va ceti va simți vibrând în sine fiorii artei și ai frumosului prin cântec. Și când acest cor a fost un preludiu naționalist al Unirii mari, te mișcă și mai mult cetirea acestui memoriu.

Inceput la 1864 Sept. 1 cu D. Vestali, s'a continuat de Gh. Burada, Gh. Dima, P. Stefescu și apoi *Gavril Muzicescu din 1876—1903* Dec. 8, apoi Gr. I. Gheorghiu și azi e Dm. Dimitriu.

Catalogul expoziției generale din Chișinău 1925. Dacă pomenim această lucrare, este că se găsește un istoric și o descriere a *Chișinăului*, de Dr. Cazacu.

Tache Papahagi *Graiul și folclorul Maramureșului.* Academia Română XXXIII Buc. 1925. 1 vol, 8°, LXXXIV + 240. După un studiu f. cuprinzător asupra bogăției de folklor al Maramureșului, autorul se dedă la un amănunțit studiu de graiu popular, cum și o analiză gramaticală și lexicală a textelor culese. Materialul e așezat după conținut: doine, strigături, orații de nuntă, bocete, colinde, rugăciuni, balade, descân-tece, cîmilituri, jocuri de copii, basme, tradiții și legende, datini, credinți, superstiții, povestiri. În total avem 569 texte. Urmează apoi 10 bucăți de muzică ale ariilor populare. În apendice se dă un teatru popular asupra nașterii lui Hristos.

Un Indice alfabetic de toponimia Maramureșului, onomastica regiunii, un glosar conștiincios lucrat, care va sluji ca material informativ filologilor noștri. Un indice de sate, 49 vederi din Maramureș și o hartă a Maramureșului. Toate acestea fac intere-santă colecțiunea d-lui Papahagi din toate punctele de vedere.

Moldova se oglindește în Maramureș, cum sufletul fiului este oglinda tatălui; căci de acolo ni-au venit descălicătorii și cunoștințele străvechi de așezări, de graiu, acolo le găsim. Un caz dintre multe: forma *eu era, tu era, el era*, cari se dau ca arhaizme în textele secl. XVI, se găsesc și azi în gura Maramureșanului

Revista Istorică. XI. 1925. director N. Iorga, București.

Dacă celelalte reviste regionale slujesc cultura românească prin scotocirea unui trecut istoric regional, Revista istorică a d-lui Iorga, își păstrează caracterul său general, privind întregul cuprins al țării. Asta e și chemarea capitalei și rolul preponderent cul-tural ce-l are d. Iorga în România Mare. El e *poate* singurul chemat a strânge în juru-i multe energii din toate colțurile țării. Recensii bogate de cărți trece chiar hotarul țării, cum și persoana d-lui Iorga a trecut de mult hotarele țării prin universalitatea sa.

I. C. Filitti. *Clasele sociale în trecutul românesc.* Buc. 1925. În această con-ferință ținută la institutul social românesc și publicată în Conv. literare 1925, autorul studiază formarea claselor sociale în România. Cine ar face azi sinteza istorică în do-meniul istoriei Românilor, unde n'avem nici a zecea parte de material informativ pu-blicat și acela mai tot trebuie revizuit și corectat, fiind publicat cu tendințe și greșit, este o grabă și problema atinsă de harnicul și cinstitul cercetător al trecutului *apropiat*, va stârni obiecțiuni și critice, prin elementul *subiectiv*, ce *poate* a pus în organizarea cu-noștințelor sale de trecutul *mai îndepărtat*.

Arhiva. Organul soc. istorico-filologice din Iași anul XXXI—XXXIII. Iași.

Dacă lăsăm de o parte studiile de literatură slavă, cum și discuția chestiilor ce privesc organizarea limbei și literaturii române supt influențele slave și ca popor și ca mișcare literară; chestiuni din care colegul și prietenul nostru d. Ilie Bărbulescu și-a făcut o veche specialitate: ne bucurăm că revista veche ieșană dă loc pe o scară în-tinsă cercetărilor istorice.

Studiile de filologie au însemnatatea lor și larga colaborare a d-lui *Iorgu Iordan* va da revistei ieșane însemnatatea cerută pentru noua sa chemare Universitară.

Un grup de tineri doctori în litere de la Iași, și-au dat larg loc colaborării în cercetarea trecutului nostru literar și istoric. Așa d-nii *I. Negrescu*, *N. Bejenaru*, *P. Constatinescu*, *D. Nechita*, cum și d-ra *Marg. Stefănescu*, ni-au dat în acești din urmă 3 ani, câte-va studii istorice destul de bine întocmite, asupra *parcalabiei din Moldova* (*D. Nechita*), asupra lui *Constantin Vodă Șerban* (*N. Bejenariu*), *Răscoala Selmenilor din 1655* (*idem*), *Caracterizarea și împărțirea istoriei Românilor* (*P. Constatinescu*).

Dacă revista Iașană numără 33 de ani, ea este chemată a se prîmîni prin elementele nouă ce sunt chemate să izvodească noi urziri istorice, cari la Iași au tradiția lor, prin pana fecundă a lui Hajdeu și Xenopol.

*

Junimea literară, an. XIV, 1925. Cernăuți, director *I. Nistor*.

Materialul literar, versuri, schițe, studii, biografii, amintiri, toate slujesc cetitorului ca să cunoască în special contribuția Bucovinei la masa culturală românească.

Cei din jurul *Junimei*, cari urmăresc cercetările istorice, și-au grupat activitatea lor istorico-filologică în jurul revistei *Codrii Cozminului*.

*

Arhivele Olteniei. Anul IV pe 1925.

Și în acest an revista Olteană, ce apare în Craiova sub direcțiunea d-lor *Laugier* și *Fortunescu*, și-a împlinit chemarea sa culturală. Slujind ca revistă generală a a unui mediu de intelectuali, revista a dat loc pe o scară întinsă cercetărilor istorice și documentare. Cercul de cercetări s'a întins asupra întregului Banat al Olteniei, al Mehedințului și al Timișului, așa că România de Sud vest își are centrul de cercetări istorice în cetatea banilor. Prin această colaborare a forțelor culturale din cele 6 unghiuri ale țării: Cluj, Craiova, Cernăuți, Chișinău, Iași și București, se vor spori an cu an cunoștințele trecutului nostru istoric.

*

Răzeșul, Huși 1926. No. 1.

Harnicul și mult cunoscutul scriitor popular *Virgil Caraiivan*, s'a hotărât să scoată sub a sa răspundere și cu a sa cheltuială o revistă culturală, în care caracterul istoric să precumpănească. Numele dat revistei de *Răzeșul*, tradează scopul ce urmărește: cunoașterea Moldovei de jos, din care autorul și-a făcut o specialitate. *Țara de jos* a lui *D. Cantemir* vrea să trăiască sub condeul lui *Caraiivan*, care dacă n'are în nume nimic românesc, căci nici *Karà*, nici *Ivan* nu-s românești, dar sunt vechi răzeși de la Șulete, Fălciu (azi Tutova) cu cea mai mare, mai bogată și mai veche spiță de rezeși, ce am văzut vre-o dată—mai mare ca a Hohuleștilor!

Urăm noului confrate tot sporul în cercetările istorice, pentru proslăvirea numelui țării de jos al Moldovei, căreia și noi aparținem ca sânge.

*

Anuarul Institutului de Istorie națională. Cluj anul II 1923, 1 vol. 8°/o pg. 544.

Cei 2 directori, d-nii *Alex. Lepădatu* și *I. Lupaș*, profesori Universitari la Cluj, au înțeles cei dintâi să dea României rodul muncii lor în cunoașterea trecutului; de aceea Clujul ne-a dat cele 2 mari publicațiuni: *Daco-România* și *Anuarul*, cari în recordul în specialitatea lor.

Departe de a fi numai publicațiuni regionale, cum trebuie să le fie chemarea în concertul publicațiunilor similare, acest al 2-a volum ne dă un material istoric de valoare generală. Așa d-l *Silviu Dragomir* ne dă textul sărbesc al *Cronicei lui G. Bran-*

cootci; d-l T. Capidan ne dă *Românii din peninsula balcanică*; N. Bănescu ne dă un studiu despre D. Filipidi, restul sunt studii ce privesc Ardealul: *Revoluția lui Horia* (I. Lupaș, *Toponimia Ardealului* (N. Dragan), *Preuții români de pe Someș* (Virgil Șotropa), *Sufletul lui Șaguna* (I. Lupaș), *Ungurașul supt Rareș Vodă* (V. Motogna), *Tine-reța lui Avram Iancu* (N. Buta).

După bogate glose filologice, în mare parte scrise de V. Bogrea, cunoscutul filolog român, ni se dă un *repertoriu bibliografic* al istoriografiei Române pe anii 1921—1922, lucrat de d-nii I. Crăescu și I. Lupu, supt direcția d-lui A. Sadi Ionescu. Un indice alfabetic de nume îți dă puțința de a găsi repede ceea ce-ți trebuie.

Glosele și etimologiile date la unele cuvinte n'au limpezit definitiv chestiunile în litigiu, ci numai au contribuit la lărgirea de orizon a cercetărilor filologice și etimologice, întru cât cercetările istorice au nevoie la baza lor de multă etimologie, dar și etimologiile la rândul lor au nevoie de baze istorice.

*

Codrii Cozminului. *Cernăuți. Anul I. 1924, 1 vol. 8¹/₂, pagini 653. Preț 350 lei.*

Sora mezină — Universitatea din Cernăuți — își face intrarea în câmpul cercetărilor de limbă și istorie națională cu tot darul cuvenit mezei. Tinerii profesori de la Cernăuți au simțit că neamul îi așteaptă la lucru și ne-au dat un *Codru Cozminului*, nume figurat, frumos, evocativ de vechi fapte de arme, dar nu de cultură, căci *Codrul* e frate cu românul, și apoi mai sunt și *Codrii Vlăsiei*, pe lângă cei ai *Cozminului*!

Studiile de limbă ocupă cel mai mare loc. Dl I. Nistor ne dă un studiu de actualitate asupra Românilor Trans-Nistrieni.

Verbul predicativ român e studiat de d. Leon Morariu; *verbul slav* e studiat de d. Gr. Nandraš; *Glosarul dialectului mânginean*, un sat lângă Rădăuți, e studiat de E. Herzog și V. Gherasim. *Erminia artei bizantine* e studiată de V. Grecu; *Frescurile de la Voroneț* au fost studiate de Ț. Orestie Luția. *Epigrafia Illyricului* o studiază d. Al. Bocaneț. *Vicina*, ce-i studiată de Pârvan, de Gh. Brătianu, e studiată și de N. Gramadă.

Bucovina așteaptă de la cei grupați în jurul *Codrului Cozminului* o mai largă și bogată pătrundere a trecutului istoric al acestei regiuni, unde noi vedem leagănul Voevodatului Moldovei, și deci se cere să fie studiată și cunoscută în cuprinsul secl. XIII și XIV.

*

Schematismus diocesis Szamasujvárens. Gherla 1914.

Cu prilejul vizitei făcute la Gherla în vara anului 1925, am putut culege câteva date de vechimea cetății; am dat câteva inscripții și credem că servim cetitorul nostru dacă dăm câteva notiți de întinderea Episcopatului gr. Catolic din Gherla, unde e episcop P. S. S. Hoszu.

În 1914, Episcopia Gherlei avea 44 districte, cu 490 parohii, din care vacante numai 16; filiale erau 340, din cari 134 n'aveau biserici; preuți erau 310; administratori 164, cooperatori 23; copii în vârstă de școală 43993 în școlile elementare, 17935 în școlile repetiționale, 14429 în școli comunale sau altele; total 76357.

Populația era în număr de 844248 suflete, din cari:

Români Greco-catolici	550110
„ Greco-Orientali	39094
Ruteni Gr.-Catolici	1600
Latini (Unguri)	57466
Armeni	1248
Augustini	96981
Helvetici	26562
Unitari	711
Jidovi	69635
Școli erau 611.	

Biserici în această regiune se găsesc multe foarte vechi. Cele mai multe sunt clădite în secl. XIX (475); secl. XVIII (120), secl. XVII (12), secl. XVI (5), secl. XIV și anterioare (7). Iată de pildă cele mai vechi biserici și în ce sate sunt:

1097 Prislop, 1150 Poeni, 1200 Bistrița, 1364 Jodu, 1400 Apșa de mijloc, 1450 Vadul, 1442 Săcălășeni, 1532 Sîrbi, 1561 Apșa de jos, 1560, Cioba, 1535 Lemnii, 1570 Flzeș, 1531 Bred, 1500 Seliște, iar din secol. XVII avem acestea: Țiop (1600), Lețca (1600), Bistrița (1600), Marin (1600), Derșida mică (1600), Ilba (1600), Nănești (1600), Hâșmaș (1675), Moreni (1639), Sighetul Silvaniei (1632L), Lechința (1635) Budești (1643), Sat Șugatău (1642) Porț (1958), Poeni (1700), Ferești (1700).

Iar despre biserica din Bred, cu hramul sf. Vdovozi și zidită în 1759, ni se dă această notiță: „hic erat quondam monasterium monachorum O. S. Basilii cujus cennodia et imagines iconostaseos translocatae sunt anno 1781 in modernam Ecclesiam”.

Aici este școala picturii de icoane pe sticlă, care constituie o originalitate.

*

N. Borzea de Vist. *Organizarea Românilor Olteni*. Făgăraș 1925. 1 vol. 8%, pag. 118.

E o veche chestie pentru Făgărașani. Uniții ' prin organul lui Iános Pataki, ales episcop în 1713, după moartea lui Atanasie, își strămută reședința Episcopală de la Alba-Iulia la Făgăraș în 1721. Neavînd biserică proprie cu siluire au pus mîna pe biserica ortodoxă zidită în 7206 Sept. 16 de C. Brancoveanu = 1697 și a început a oficia, în ziua de 17 August 1723. Pataki a murit la 1727 Oct. 29. Azi Ortodoxii își reclamă biserica lor strămoșască, cum o dovedește pisania din 1697. Luptător pe această cale, și luptător îndărătnic e protopopul N. Borzea, care e și senator. Pe lângă aceasta, broșura pîr. Borzea cuprinde activitatea lui în luptele de organizarea Făgărașului în preajma Unirii. E o pagină de contribuție istorică la istoria războiului și la Unirea Ardealului, 1 Dec. 1918.

Gh. Ghibănescu

N. Iorga. *Noțe Polone*, Ac. Rom. Mem. secț. istorice, S III, t. II, mem. II, Buc. 1924. În această comunicare d. Iorga expune o parte din cercetările istorice, făcute în Polonia, cu ocazia unei călătorii. La Varsovia a văzut cele cinci cutii mari, în care se păstrează, alături cu vechile noastre acte de omagiu, pe pergament, către Piaști și Jagelloni „o serie întreagă de scrisori domnești, trimise în Polonia”. Multe de la Vasile Lupu, unele de la domnii munteni, misive latine purtînd iscălitura lui Constantin Brîncoveanu, ori chiar dela Domnii fanarioți (pg. 1).

La Wilna află o piatră de mormînt prinsă în zidul Catedralei. E a Ecaterinei, fata Mariei „Mohylanka”, nepoată lui Ieremia Movilă. Această Ecaterină fusese soția lui Ianus Radziwill, mai înainte ca acesta să se fi căsătorit cu Maria, fiica lui Vasile Lupu (pg. 2—4). Se vorbește despre 2 portrete ale Mariei, fiica lui Vasile Lupu (pg. 4, 5). Ea a murit în 1664, în Liov și a fost înmormîntată în biserica rusească din Sluck O ctitorie a lui Vasile Lupu la Liov, din 1644 (pg. 6—7). Cu mult mai înainte de Vasile Lupu, Românii ajutau cu bani la clădirea, chiar în centrul orașului Liov, a unei biserici, care s'a numit „moldovenească” și la care a contribuit foarte mult, chiar din 1558 Alexandru Lăpușneanu. În această biserică a sfintei Marii, lasă, în testamentu-i, Stefan

Tomşa, să fie înmormântat și aici „vor fi fost înmormântați de văduvele lor, Magda și Marja, boerii executați . . . Moțoc și Spancioc“, credincioșii Domnului. Această biserică a sfintei Marii ar fi mănăstirea Basilitanilor (pg. 8). Biserica a fost ajutată mult de Alexandru Lăpușneanu, în a doua domnie, de Petru Șchiopul și de Cretanul, fost vameș al Moldovei, Constantin Corniact. Aici pare a fi îngropat și frumosul Domn Ioan Potcoavă, mort pe piața Liovului și Iancu Sasul (9—10). În perețele bisericii Basilitanilor, e prinsă o piatră de pomenire a fiicei lui Iancu Sasul, Emiliană, a cărei inscripție se dă (10). Se dă o inscripție a lui Miron Barnovschi. Biserica se reface cu jertfele materiale ale marelui negustor, Alexe Balaban, în gropnița căruia fu înmormântat Duca Vodă, mort în pribegie (11). Despre chipul lui Potcoavă (12).

În arhivele din Poznan, încă din 1745, apar un șlr de „Greci“ din Moscopole, Siatista și alte localități macedonene. Ei sânt deci Aromâni, negustori (13—17). Autorul completează din ce în ce, în felul acesta, îndreptînd pe ici, colo, lucruri greșite, științele de amănunt cu privire la Istoria Românilor.

*

N. Iorga. *Proceseale călugărilor dela Sântilie și Gheorghe Pissarul leșesc*, Ac. Rom. Mem. secț. ist. s. III, tom. IV, mem. 7, Buc. 1925.

Este vorba de mănăstioara „Sântilie“ din apropierea Sucevei, întemeiată de Ștefan cel Mare, în 1488. Din hârtii vechi, puse la dispoziția autorului, de către dl. Arapu din Botoșani, autorul caută să dezvăluie trecutul acestei mănăstiri. Cea dintâi moșie dăruită sf. Ilie pare a fi fost lezărenii, din ținutul Iașilor, nu departe de Cotnari. Aceasta se vede din doc. 7062 (1554), 17 Mart, prin care Alexandru Vodă dă mănăstirii proorocului Ilie satele Ivoești pe Bahluiu [azi Holmu], Văleșanii (aici greșit: Văteșenii) pe Cărligătură [aceasta, azi, o parte în moșia Sânești și alta în Popești, de alături] Ezărenii „aproape de Cotnari“ «care acel sat anume Ezărenii au fost de demult a sfintei mănăstiri denumite zălele vechilor Domni» [Doc. e publicat, după orig. în Uricariul, XVIII, pg. 148—150] (pg. 3).

Satul Ezărenii avea un uric din 7048 (1540) 4 Iunie, prin care Ștefan Vodă, Lăcustă, întărește jupânului Andreica Șeptelici, pîrcălabul de Hotin, jumătate de Ezăreni „ce sânt pe den jos de Cotnari“ cumpărată, drept 300 zloți tătarăști, de la Ioan Arpaș [cp. satul Hărpășești, din Cărligătură] și frații lui Vremeș și Andrieșanul și Dragosin, copiii Nicșinii, nepoții Maruscii, a fetei Olcăi, ocină și moșie, din privilegiu de la Marușca, din vremea lui Ștefan Vodă „părintele Domnii Mele“. (pg. 2).

Tot de dania lui Ștefan se ținea satul Giulești: Se aduce uricul slav, din 6941 (1433), Iunie 30, prin care Ilie Vodă dă lui Toader Pobrateanul satul „anume Julești (= Giulești) în jos de Hărlău“. (pg. 2—3). Doc. din 1617, 12 Ian. pentru Giulești, altul din 1620, 7 Ian. (3—4). Un frate al lui Miron Costin, Iancu, fost pîrcălab de Hotin, prin cumpărătură, intră stăpîn, în Giulești, în 1670, 11 Iunie (5). În 1701, începe ceartă, pentru Giulești, între măn. Sf. Vineri, din Iași și călugării dela Sf. Ilie, de vreme ce Constantin Cantemir luase moșia, socotită domnească, și o dăduse lui Nicolae Costin, apoi o capătă Gheorghilă Ciudin sârdarul, care o trecuse sf. Vineri (5). În această ceartă, doc. din 1702, 1 Aug., 1703, 16 Sept., 1712, 1720, Aug. 20, (6—9). Și în ele apar: Ursul, vătămă de Belcești, satul Ulmi, Hodora, Ursul Stângul, vătămă de Băiceni, mărturia „au luat ei cu sufletul lor denainte beserecii fiindu-să cu mîna de la căta sfintei beserecii“. Doc. din 1721, Sept. 4: valea Hodora, hotarul Ulmilor, al Ezărenilor, drumul Ștefăneștilor și al Chiciri, valea Lindicilor, drumul cel mare al Sucevei (11). Doc. din 1721, Iulie 11: hotarul Dădeștilor, Valea Lindicilor, „drumul cel mare ce miarge despre Bălciani către Chicera spre Podul Lealoae, matca vălugii, un ezurcanu (12, 13). În 1721, 16 Iunie; „vîind ținutul Romanului pentru Sirca pe la oada vorniculul Bejau și pe den

gosu de Hodora și la dealul briazu", dealul Lindicilor, drumul spre „Podul Lealoae” (14). În 1751, 11 iunie: Bahluiul cel bătrân, o beșieuță de mōviliță, un ezurcan, buza piscului, (14, 15). În 1759, 30 Ian.: pe pravița pietrii hotarului, „drumul furilor”. (15). Din 1734, intră în Giulești și Crăstea, începătorul neamului Hurmuzăchesc. În hotarnica din 1761, 6 Iulie: La rātu în Bahluiu, *Dumbrava Roșie*, pe dricu la mijloc, etc. (16). Pentru Hurmuzăchești pg. 16-19.

Știri despre Cotnari pg. 19-24. Lucrarea este foarte importantă, pentru lămuririle ce le dă asupra satelor din această apropiere a Cotnărilor, spre Târgul Frumos și Podul Iloala.

*

I. Vlădescu. *Începutul anului în Cronicile Moldovenești până la Urechea At* Rom. Mem. secț. istorice, S. III, t. IV, Mem. 8, Buc. 1925.

Autorul întâi aduce părerile istoricilor noștri, în această importanță chestiune, și anume părerea lui A. D. Xenopol, D. Onciul, C. Giurescu, I. Ursu, I. Bogdan, G. Popovici și a lui N. Iorga, păreri, din care rezultă că în Moldova, în trecut, începutul anului s'a socotit uneori dela 1 Ianuarie, alteori dela 1 Septembrie, iar câteodată și dela 1 Martie. „Chestiunea prezintă importanță... fiindcă admitând că anul începea la Martie, pentru lunile Ianuarie și Februarie se scad [din anul dela facerea lumii] 5507 ca să se afle anul de la Cristos,...; iar dacă se socotește începutul anului la Septembrie, atunci pentru Septembrie-Decembrie se scad 5509, ca să se afle anul dela Cristos;... După calculul dela Ianuarie, pentru toate lunile se scad 5508” (pg. 6).

Cercetând Letopisetul de la Bistrița, cel dela Putna, Letopisetul posterior celui dela Putna, Cronica lui Macarie, a lui Eftimie și a lui Azarie, autorul ajunge la concluzia că „din cronicile cunoscute, scrise în Moldova până spre sfârșitul secolului al XVI, pe baza tuturor datelor sigure, controlate în toate felurile posibile, nu rezultă că ar fi fost vreo abatere de la regula generală de socotire a începutului anului. *Ceea ce rezultă precis este că anul începea la 1 Ianuarie.*” (pg. 30).

*

Alexandru Philippide. *Originea Românilor*, vol. I. (Ce ne spun izvoarele istorice), Iași, 1923, 890 pagini.

Lucrarea de față este rezultatul cercetărilor neconținute, de peste 20 de ani, la învățatului profesor de la Universitatea ieșană. Când am văzut apărând lucrarea, mi-am adus aminte, fără să vreau, de premiul pe care, de mulți ani, îl publică Academia Română, pentru lucrarea ce ar trata această chestiune și care nu s'a dat încă. Mi-a venit în minte greutatea fără sfârșit a lucrului, din cauza lipsei de mărturii scrise, pentru părțile cele mai importante și mai întunecate din trecutul nostru.

Chestiunile pe care avea să le descurce și la care trebuia să răspundă autorul erau următoarele: „1). Teritoriul pe care s'a dezvoltat Romînismul, 2). Neamurile supuse romanizării, care au dat naștere romînismului, 3). Elementele romanizatoare, 4). Timpul când Romînii au ocupat actualele lor teritorii” (p. 853). Aceste chestiuni sânt tratate în cele 234 de paragrafe, cuprinse în 10 capitole.

În cap. I, se vorbește despre romanizarea peninsulei balcanice, după Tomashek (Brumalia und Rosalia și Die alten Thracker), despre împărați originari din răsăritul Europei (după C. Jireček), a căror serie, de naționalitate romană balcanică, se încheie cu Iustinus II (565-578), iar cu Tiberius II (578-582), cel întâi împărat roman de sânge grec, începe seria împăraților de sânge grec, armean, isaurian (1-5). O bogată listă de nume romane la comandanții oștilor din imperiul de răsărit (d. C. Jireček). Între acești împărați și generali, barbari romanizați, care apără interesele romanității orientale sânt Regilianus, ce se da drept descendent al lui Decebal și Vitalianus, trac de neam (pg

6-10). Dar romanizarea peninsulei balcanice, numai în aparență era așa puternică, pe la sfârșitul Sec. VI, căci în realitate, numai jumătatea de nord a fost romanizată, cea de sud a fost grecizată. Astfel a fost grecizată Tracia, după cum rezultă din inscripții — proba cea mai puternică — și organizarea comunală. Tracia se întindea pe ambele versanturi ale Balcanilor (pg. 13). Dintre cele 73 de localități dintre Balcani și Dunărea, din care s'au publicat inscripții în colecția lui Kalinka, 18 au inscripții grecești (Messedra, Orhaniye, Ljeskoveț, Novi-Nikjup, Cerven, Markovcia, Madara, Moghila, Ienibazar, Sijutli, Avren, Galata, Euxinograd, Golema Franga, Asargik, Șabla, Iunusclar, Kalajgidera), 11 au inscripții grecești și latinești (Ferdinandovo Kutlovița, Nikjup, Preslav-Eski Stambul, Șumla, Provadia, Devna, Aboba, Balcic, Cavarina, Abatkalesi, Silistra) și 1 cu inscripții grecești, latinești și bilingues, (Varna) pg. 14-17. Au fost și în Tracia câteva centre, unde elementul roman exista puternic, alături cu cel grecesc: În colecția Dumont, alături de 471 inscripții grecești, 7 bilingues, sânt 45 latine, care repartizate după localități formează două grupuri: unul la nord-vest (Sofia, Küstendil, Tatar-Bazargik, Philippopoli (16 inscr.) și altul la extremul sud-est (Eregli, Rodosto, Panidon, Chora, Șarköi-Peristasis, Plagiari, Burneri, Gallipoli, Ainos, Abdera, Kilias, Maito (unele pe coastele mării Marmara); interiorul Traciei, între coastele propontidei și munții balcani, nu prezintă nici o inscripție latină (pg. 17-19). Inscripțiile latinești, din Tracia, după Corpus inscriptionum latinarum III, sânt 81, față de 45, la Dumont, care se grupează exact în aceleași localități ca la Dumont (pg. 19-21). Acelaș rezultat se capătă și din colecția Kalinka: 69 loc. cu inscripții grecești, 11 cu inscripții latinești și 3 cu inscripții bilingues, 193 inscripții grecești, 18 latinești 3 bilingues (numai 4 localități cu inscripții numai latine, în nord vestul Traciei bulgărești), pg. 21-22.

Dar mai mult decât numărul, mai ales *felul inscripțiilor grecești*, probează grecizarea Traciei, cum sânt pietrele militare scrise în grecește ori în latinește și grecește, de unde se deduce „că în Tracia limba obișnuită era cea grecească... chiar pe vremea celei mai mari înfloriri a puterii romane, în această provincie, anume în sec. II, III și IV p. Chr.“, apoi „printre inscripțiile grecești din Thracia... s-au păstrat unele de așa natură, că se văd reflectându-se în ele nu numai sentimente ocazionale și de paradă oarecum, ci înșăș viața poporului“. Din inscripția dela Pizos (azi satul bulgăresc, Ciakirlar) se vede că marea majoritate a coloniștilor de aci, 167 capi de familie, era compusă din Traci adunați din 8 sate deprin prejur, și aceștia erau complect grecizați (pg. 22-31); la fel cu rescriptul împărătesc pentru satul Scaptopara (azi Giurmaia) pg. 30-33, și inscripția dela Stara Zagora (pg. 34-35).

Dar la extremitatea nordvestică a Traciei și în peninsula Gallipoli, cu coastele maritime învecinate erau localități romanizate. Se aduc dovezi din inscripții (Sofia, Küstendil, Tatar bazargik, Philippopolis, Erakli, Rodosto, Khoras, Peristasis-Plagiari-Burneri, Gallipoli, Kilias, Maito, Golemo Selo, Banja, Vetren, Taribrod, între Pautalia și Serdica, Mahale, Ichtiman, Hagia Trapeza, Urum-Ieniköi, Aitos, Baș Kunar, Traiana, Mesembria) pg. 35-41.

Moesia inferior (Bulgaria dintre Dunăre și poalele de nord ale Balcanilor, începând dela Ratiaria, Dobrogea, Muntenia dela Olt spre răsărit, Moloova de la Siret spre răsărit, Basarabia până la Tyras incluziv) era puternic romanizată. (pg. 41). Pentru teritoriile de a stânga Dunării, de mai sus, că aparțineau la Moesia inferior, se aduc inscripții dela Petroșani (Vlașca), Drajna de sus (Prahova), Gherghina (la confluența Siretiului cu Dunărea) pg. 42; apoi inscripții, unde e vorba de persoane aparținând armatei și guvernământului Moesiei inferioare, dela Gherghina, Kartal (distr. Bolgrad) pg. 43-44; dar stăpânirea romană pe acest întins teritoriu al Moesiei inferioare, de a stânga Dunării avea slabe proporții; se mai păstrează inscripții dela: Ienusești (lângă gara

Piatra Olt), Boroneasa (Vlașca), Bivolari (Argeș), Racoviță-Copăceni (Argeș), Rădăcinești (Argeș), Gura Ialomiței, Jidovi (lângă Câmpu Lung), Gherghina, Șendreni (Covurlui), [unele din aceste, Ienușești, Baroneasa, Bivolari, Recoviță-Copăceni, Rădăcinești aparțineau Daciei] pg. 45-46. O cetate puternică era la Șendreni. Drumul pe malul Siretiului și al Trotușului, până în Transilvania, era frecventat și populat din timpurile anteromane. „Valul roman... prin sudul Moldovei dela Agiud... până la vadul lui Isac la Prut, prin Basărabia, la nordul lacului Catlapug... la nordul lacului Conduc, a format probabil granița despre nord-est a Moesiei inferior” (pg. 47). Se înșiră 49 de localități din Dobrogea, de unde se găsesc inscripții (f. multe dela Adamclisi, Calachioi, Caranassuf, Constanța, Hârșova, Iglia, Isaccea, Mangalia, Pantelimonul de sus, Tulcea) pg. 49-59. Dobrogea era puternic romanizată deci: în afară de pietrele militare, sânt 340 inscr. latinește, 68 grecești și 15 bilingues, pg. 59-60.

Macedonia (provincie romană) și Epirul erau grecizate. Se arată localitățile cu inscripții grecești și latinești, din Macedonia, Tesalia și Epir: sânt 477 inscripții grecești, 185 latinești, pentru Macedonia și Tesalia și 44 grecești și 13 latinești, pentru Epir, care corespund la 79 de localități cu inscr. grecești și 24 cu inscr. latinești, pentru Macedonia și Tesalia, și 7 cu inscr. grecești și 4 cu latinești, pentru Epir (pg. 61-66).

Acest teritoriu grecizat, format de Macedonia, Tesalia și Epir, la extremitățile de nordvest (Dyrrhachlum) și sud est (Philippi) prezenta 2 centre romanizate (pg. 66-68), care însă nu au durat multă vreme.

La nordul Macedoniei erau provinciile Moesia Superior și Dalmatia, complet romanizate. Inscriptiile latinești din Moesia Superior sânt 387, iar cele din Dalmatia 4986, care aparțin la 23 de localități pentru Moesia Superior și 62 pentru Dalmatia (pg. 68-69).

În cap. II, după ce spune, la început, că „pe teritoriul romanizat din răsăritul Europei trebuiesc căutate originile poporului român,” și că „Rădăcinele acestui popor trebuie să le fi formînd popoare anteromane de pe acest teritoriu, care și-au pierdut limba băștinașă și au adoptat pe cea latină”, se aduc citații foarte bogate despre popoarele ce au trăit pe aceste locuri, înainte de Romani, din Herodotus, Polybius, Appianus, Strabon, Ptolemaeus și Cassius Dio, (pg. 72-174).

Constatările ce le face cu privire la știrile extrase din fiecare din acești autori (pg. 174-232) sânt extrem de importante, pentru cunoașterea neamurilor anteromane, ce au trăit în teritoriul romanizat, pe care s-a format poporul român și sânt cuprinse în cap. III.

În cap. IV, se înșiră, în ordine alfabetică, 308 nume de popoare, ce nu erau grece, și care se întind din Raetia și Vindelicia, la capătul de vest al Illyricului, până în Asia Mică. Se arată și locul ce-l ocupa fiecare din ele. Știrile sânt date după autorii, din cap. II, și Plinius, T. Livius, Tacitus, Ptolemaeos și inscripții (pg. 232-262). Unele ca Britolagae (pg. 239), Celți „locuiau în Sudul Moldovei dela Siret până la Prut, și în sudul Basarabiei dela Prut până la gura Dunării.” Despri Daci (242), Geți (247); Iassii, în inscripții Iasi, Pannoni ori Illyri, locuiau în Panonia superior (248).

„Aceste 308 neamuri se dispart din punct de vedere etnic în următoarele grupe: Bastarni, Celți, Epiroți, Greci, Illyri, Illyri amestecați cu Celți, Illyri amestecați cu Epiroți, Munteni din Alpi, Munteni, Norici, Pannoni, Raeti, Sarmati, Scythi, Thraci, Vindelici, Origine necunoscută (pg. 263). Se face istoricul supunerii acestor popoare, de către Romani (pg. 263-281). În special, clasarea popoarelor din Illyric și peninsula balcanică până la granița Greciei, din punct de vedere geografic, etnic și al vechimei așezării celor cinci pătri de popoare mai principale (pg. 276-277). Când au luat Romanii în stăpânire popoarele din peninsula balcanică, ele erau în mare parte grecizate. (280-1).

Cap. V. Tratează următoarele luncuri. Se înșiră de la vest spre est, diferitele po-

poare, care existau pe teritoriul de limbă latină, din *peninsula balcanică* (Dalmația, Moesia superior și inferior, o parte din sudul provinciilor Pannonia superior și inferior) în momentul când teritoriul acesta a fost cucerit de Romani. Asemenea în teritoriile exclusiv latinești, ce veneau la nord de acest teritoriu de limbă latină al peninsulei balcanice, anume în Moesia inferior de a stânga Dunării, în Dacia, Panonia inferior și superior (pg. 281-285). Dar din momentul când *aceste provincii* au fost cucerite de Romani și până în momentul când s'a sfârșit procesul de romanizare, populația din întreg acest teritoriu (dela sud și nord de Dunăre) a suferit schimbări prin imigrațiuni de elemente nouă, fie de neamuri străine: Marcomani, Germani, Aștingi (Vandali, Besi, Castaboci (Daci), Carpi („Probabil cu numele lor stă în legătură acel al munților Carpați”), Bastarni, Sarmăți, Goți și alte popoare afară de Slavi (Goții vin și ca dușmani, „dar și ca oameni năcăjiți, „care caută în teritoriul roman „un adăpost contra năvălirii Hunilor, care li tăpise propriile lor teritorii)“ .. și mai mult „de cât ca coloni iau parte Goții la viața romană ca ostași”), Slavi (pg. 285-333), fie de persoane, care aparțineau statului roman (oameni, care se strămută din o provincie în alta ori militari, după inscripții) (pg. 334-348). Prin această imigrație de neamuri străine se mărește puterea de rezistență, față de romanizare, iar prin imigrația de persoane, aparținând statului roman, se mărește puterea de romanizare (pg. 348-349). În nota dela pg 349-352 se discută unele elemente gotice sau vechi germane din limba noastră, ori pretinse ca atare, cum sânt: boare, grind, iazmă, rofii, strugure, a zburda, bâtcă, harnic, măgură pisc, plug, Aldea, Badea, Basărab, Berea, Bârlea, Bodea, Manea, Minea, Ulea. Dar „romanizarea s'a făcut prin imigrațiile de persoane aparținând statului roman (funcționarii civili, militari, colonii și negustorii), și „durata procesului de romanizare ni-l arată în chipul cel mai lămurit tabloul. „inscripțiilor date“ (pg. 353). [În nota dela 353-388 se vorbește despre limba latină populară.]. Se aduc inscripțiile date, din Dalmația, Moesia superior, Moesia inferior, (pg. 395-399, f. importante cele de la nordul Dunării și din Dobrogea). Dacia, Panonia inferior (pg. 389-406).

Timpul de când și până când se găsesc inscripții în aceste provincii: în Dalmația de la 57 a Chr. — 600 p. Chr., Moesia superior 33 p. Chr. — 287, Moesia inferior 98-117 p. Chr. — 383-392, Dacia 105-117 p. Chr. — 260-268, Panonia inferior 81-96 p. Chr. — 377 (pg. 406) „Începutul acestor inscripții corespunde aproximativ cu începutul stăpînirii temeinice romane în provinciile respective și anume corespondența e mai mare pentru provinciile Dalmația și Dacia“ și „nimic mai natural decît a admite că momentul încetării inscripțiilor trebuie să fi corăspunzînd aproximativ cu acela al încetării de fapt a stăpînirii romane“ (pg. 406). Stăpînirea bizantină peste teritoriul romanizat al peninsulei balcanice decade tot mai mult cu începere de la domnia lui Iustinian, până la fundarea statului bulgar, în dreapta Dunării, când acea stăpînire încează complet (pg. 417-419). În ce privește starea romanismului din Dacia și Moesia inferior din stînga Dunării, aceasta din urmă a fost „și slab populată cu elemente romane și puțin timp stăpînită de Romani..“ deaceia „după părăsirea acestui teritoriu de Romani, populațiunea romană, cîtă va fi mai rămas întrînsul și nu va fi fugit de-a dreapta Dunării, s-a stîns cu vremea“, pe când, în Dacia, elementul roman a fost foarte numeros, elementele romanizatoare au fost foarte puternice, iar populația autohtonă redusă la minimum, (pg. 420). Ce s'a făcut cu această populație numeroasă romană din Dacia? Se aduc mărturiile și interpretări la textul lui Vopiscus, Eutropius, Rufus, interpretări după C. Jirediek, P. Maior. Și zice autorul: „Ori că strămutarea va fi avut loc pe vremea lui Gallienus, ori că ea se va fi complectat pe vremea lui Aurelianus, o strămutare măcar a unei părți din populație trebuie să fi avut loc.. și deci o slăbire a populației romane din Dacia traiană s-a înfăptuit“ (pg. 425) „S-a putut ea păstra această

populație ca romană, dacă a trăit cu începere dela anul 266 complet separată de lumea romană cealaltă?.. *Prin ce minune s-ar fi putut păstra multă vreme populația veche romană a Daciei trăiene?* (pg. 426-427). Despre starea populației romane din peninsula balcanică ne vorbesc numele romane de localități, de pe teritoriul romanizat și chiar cel grecizat al peninsulei, din Procopios (427-437). Se aduc numele romane de localități, din Dalmația, Moesia superior și inferior, Dacia, Panonia inferior, după Corpus inscr. lat. III și tabula Peutingeriană, Theophylactos Simocattes, Eutropius, Itinerarium Antonini (pg. 438-440).

Se aduc apoi nume sigur ori probabil trece, din peninsula balcanică (cele sigure sânt cele compuse cu — dava, — para, — bria, — dina), după Procopios și inscripții (pg. 440—447). Intre cele nesigure: Stronges („foarte probabil actualui românesc strungă”. Și aici observ că și în Moldova de sus țarcul este „țarc” și strungă e porțița pe unde trec pe rând oile la mulsoare), Stenes („foarte probabil actualui românesc stină”). „Cu această înflorire a numelor trace de localități pe vremea împăratului Iustinian stă în legătură starea de conștiință națională și de importanță a elementului trac în imperiul roman de răsărit pe vremea aceluiaș împărat” cum de altfel „Vitalitatea Thracilor la sfârșitul stăpînirii romane asupra lor se probează și prin tenacitatea cu care țineau la numele lor personale” (pg. 447 + 453).— Se cercetează păstrarea unora din numirile topice vechi, până azi, în teritoriul romanizat din răsăritul Europei și anume, în Dalmația, Moesia superior și inferior, nordvestul Traciei, în Dacia și Moesia inferior de a stînga Dunării. (Ampeluu, ung. Ompoly, rom. Ampoiu; Samus ori Samum, ung. Szamos, rom. Someș; Galtis, la sași Galt; Amutrium, Motru; Tsierna, Cerna; Berzovia, Bîrzava; Tibisia, Temeș, Timeș; Maris, Marisus etc., Maros, Mureș, Murăș; Gresia, etc. Criș; Alutas, Olt; Museos, Buzău; Seretos, Siret; Porata, Piretos, Prut; Dunăre, etc.) Panonia inferior (pg. 453—462) S’au pastrat și nume personale, chiar până azi, romane ori ilirice, în Dalmația (pg. 463—464). Numele personale romane, păstrate în limba românească (Barbatus, Candidus = Cînde, Marinus = Mărin, Frîncul); alături cu care s’au păstrat și câteva trace și iliropanone (Dasius, — Dașul, Dașova; Plator, — Plătărești; Zipas, — Jipa; Muca, — Moacă; Verzo, Verzea) (pg. 464—465). Se dă o listă alfabetică a numelor romane de localități, după Procopios și din aceste nume se scot și unele concluzii aproximative asupra limbii latine populare, dela mijlocul sec. VI, (pg. 467—475). Mult mai bogate cunoștințe asupra limbii latinești populare ne dau inscripțiile din Dalmația, Moesia superior și inferior, Dacia și Pannonia inferior, pe care autorul le înșiră la pg. 475—504. Știrile despre „o limbă a locului” sau o „limbă părimască” în teritoriul romanizat al peninsulei balcanice (pg. 504—508). Deosebirea mare care există între Dalmația și Moesia superior și inferior, Dacia, Pannonia inferior (pg. 505—519).

În Cap. VI, se dau, cu o răbdare, fără seamăn, numele personale de barbari, din Dalmația, Moesia superior, inferior, Dacia și Panonia inferior și în cap. VII, o listă alfabetică de 988 de nume de persoane barbare, din aceleași provincii (pg. 524—595).

În cap. VIII; autorul repartizează, numele barbare, de care a fost vorba mai sus, după naționalități (pg. 596—607)

În cap. IX, se dă o listă de nume personale tracice, ilirice, panonice și celtice, toate în ordine alfabetică (pg. 607—635).

În cap. X, autorul caută să constate naționalitatea iliropanomică, tracă, celtă a numelor personale barbare după teritoriile neamurilor (cap. VIII). Acest procent de nume personale iliropanonice, tracice, celtice corespunde cu naționalitatea diferitelor teritorii; numai în Dacia majoritatea numelor personale este iliropanonă („populația iliropanonă era aproape de tot atât de deasă, relativ, în provincia Dacia, ca și în

provincia Dalmația*), apoi vin numeroase, numele celte, iar numărul numelor dace era mic („În mijlocul masei enorme a imigranților populația băștinașă *dacă* forma o infimă minoritate”), (pg. 635—641). După numele iliropononice și trace, autorul caută să scoată concluzii asupra firii limbii iliropanone și trace și deosebiriilor dintre ele („limba illyropannonă aparținea la grupul de limbi indogermane centum... limba thracă... la grupul de limbi indogermane satem”) (pg. 646—657).

Populația romanizată, din răsăritul Europei s'a dezvoltat în alte împrejurări în Dalmația și în alte împrejurări în Moesia superior, inferior, Dacia și Pannonia inferior, de aceia au rezultat 2 popoare și limbi deosebite: poporul și limba dalmată (care s'a stâns azi cu totul) și poporul și limba românească. „Poporul român e format dintr'un substrat foarte amestecat, unde însă tonul unitar a fost dat de neamuri thrace. El astăzi nu mai trăiește pe locurile lui de baștină decât ca colonii recent venite pe acolo. El trăiește astăzi ori pe teritoriul odată grecizat al Thessaliei, Epirului, Macedoniei și Albaniei și în câteva sate din Acarnania și Istria, ori, în cea mai mare parte, de-a stânga Dunării, unde (în Transilvania, în Banat, în Oltenia și pe malul stâng al Dunării dela Olt începând până în sudul Moldovei) existase odată populație romană, dar cu vremea emigrase în mare parte de-a dreapta Dunării și se redusese la mici resturi (pg. 658). „Din vechea populație romană de dea stînga Dunării au rămas locului și n-au emigrat dea dreapta fluviului, numai puține resturi. Dacă această populație romană rămasă locului dea stînga Dunării și-a păstrat limba romană pînă la venirea Romînilor și n-a schimbat-o cumva cu vreo limbă barbară oarecare, nu se poate ști. În caz când ea și-a păstrat limba romană, și-a modificat-o prin împrumut după limba Romînilor imigranți. În caz când ea și-a pierdut limba romană și s-a deznaționalizat, a devenit o parte din acea sporadică populație barbară (probabil slavă și gepidă, dacă nu cumva și dacă pe alocuri) peste care au venit și pe care au romînit-o Romîni” (pg. 659).

Se dă apoi, cu multe detalii și critică, în ordine cronologică, bibliografia străină și română, privitoare la originea Românilor (pg. 662-852). La pg. 728-730, discutând originea numelui Iașilor, spune despre cernavskî torg, din cronică dela Voskresensk, egal cu ciern askî torg, adică târgul Iașilor negri, adică Alaiilor negri [după Tomaschek și Ilie Gherghel]: „Aceasta trebuie să fie într'adevăr originea numelui Iași... Numele topic Iași... este analog numelor topice Bulgari, Comani, Ruși, Sirbi”.

La cele patru puncte care formează obiectul principal al discuției, cu privire la originea Românilor (vezi-le la început), autorul răspunde: 1) Teritoriul pe care s'a dezvoltat poporul român a fost (vorbește în termeni geografici de dinaintea războiului din 1914) regatul Serbiei, începând dela râul Drina, granița de vest a acestui regat, provincia turcească Cossovo până, în spre sud, la Skopje, inclusiv, sud vestul Bulgariei, Bulgaria dintre Dunăre și Balcani, Dobrogea, Oltenia, partea de pe lângă Dunăre a Munteniei și Moldovei, partea de pe lângă Dunăre și mare a Basarabiei, până aproape de Cetatea Albă, Transilvania, Banat și provincia Syrmien. Acest teritoriu s'a restrîns, când partea transdanubiană a Moesiei inferior a fost părăsită de Romani (pe vremea împ. Maximinus, 235-238 p. Chr.), când Dacia și partea transdanubiană a Moesiei Superior au fost părăsite pe vremea lui Gallienus (268 p. Chr.). „De aici înainte romînismul s-a dezvoltat numai în peninsula balcanică, pentru că populația romană rară din Moesia Inferior transdanubiană, cîtă nu va fi fugit dea dreapta Dunării, a dispărut în mijlocul barbarilor, iar populația mult mai deasă romană din Dacia, din partea transdanubiană a Moesiei superior și din sudetul Pannoniei Inferior a fost strămutată în mare parte dea dreapta fluviului, iar cîtă a rămas pe loc, ori s-a contopit cu năvălitorii, ori s-a păstrat pînă la venirea Romînilor de peste Dunăre, cu care s-a asimilat complet din punct de vedere al limbii”.

2). „Două pături de popoare au fost supuse romanizării pe teritoriul românesc. Mai întâi este pătura popoarelor autohtone ori în tot cazul anterioare cuceririi romane”. (Între ele : Dardani, Dassareti, Breuci, Cavii, Triballi, Moesi, Daci, Bessi, Sardi, Geti, Scythi, Sarmati, Pirustii din Dacia, Celți și Iliropanoni ca coloni ai Daciei). „Dacii care au contribuit la formarea națiunii române au fost cei de a dreapta Dunării din Moesia superior și din Moesia inferior. Daci romanizați în Dacia însăși au fost în mic număr”. Unele din aceste popoare erau Iliri, altele Celți, Traci, Irani, Germani. Peste această pătură autohtonă ori anterioară cuceririi romane s’au așezat popoare în timpul cât durează romanizarea. Unele erau de neam German, altele de neam Trac, Iran, Uraltaic. În acest amestec de elemente elementul preponderant a fost cel trac.

3). Elementele romanizatoare au fost ori civile (venite ca coloni din Grecia, Galia cisalpină, Capadocia, Galatia, Bitinia, Galia transalpină, Siria, Macedonia, Germania, Palestina, Italia, Egipt etc.), ori militare (Africa, Asia, Capadocia, Dacia, Dalmația, Galia transalpină, Germania inferior, Hispania, Italia, Macedonia, Mesopotamia, Moesia inferior și superior, Noricum, Panonia, Siria, Tracia etc.). „Grosul armatelor din provinciile răsăritene ale Europei îl formau locuitorii înșiși ai acestor provincii”.

4). „Asupra timpului când Românii au ocupat actualele lor teritorii un știm nimic...”. „Se pot face numai presupuneri... că Românii trebuie să fi început a se scurge depe teritoriile din a dreapta Dunării pe cele din a stînga ei încă de la începutul secolului VII și că trebuie să fi continuat această scurgere până pe la începutul jumătății a sec. XIII incluziv” (În ce privește pe Dacoromâni). În ce privește pe Macedoromâni și pe Românii din Istria „presupunerea că Dacoromânii ar fi început să emigreze în părțile de de a stînga Dunării pe la începutul sec. VII, implică pe aceia că tot atunci, din cauza presiunii celei mari a Slavilor în peninsula balcanică, se va fi început și despărțirea celor trei trunchiuri românești unul de altul”.—Informațiile ce le poate da studiul limbii românești, în ce privește raportul dintre cele 3 ramuri ale românismului, în timpurile cele mai vechi ale istoriei lui, vor fi cercetate în partea a doua a lucrării, pe care o așteptăm să apară cât de curând.

Lucrarea prezintă un material enorm, care uneori te copleșește cu greutatea lui, căci autorul a cercetat izvoarele să deie cât mai mult, ca nimic din ce poate fi știut să nu rămâie necunoscut.

*

Gh. Ghibănescu, *Șendricenii (Dorohoi), Studiu și Documente (Surete XIV)*, Huși, 1925.

Într’un an de zile, mijloacele de pătrundere a trecutului s’au înmulțit și cu acest volum și cu altul, de care va fi vorba mai jos, datorite hărniciei d-lui Ghibănescu. În cele 76 pagini de studiu, autorul ne dă o schiță istorică despre Șendriceni, unde întâlnim și multe familii din boerii trecutului. În pg. I—II ne vorbește despre dispărutul ezer al Dorohoiului, pg. II—III neamul lui Zvoriște (Dvoriște, Curteanul) și Tolocico, de la toloacă), după doc. de la Stefan cel Mare. Despre Șendrică Tolocico, probabil tot una cu Șandru de la Dorohoi și neamul lui, pg. V—X. Moșia târgului Dorohoi, pg. X—XII. Începuturile Șendricenilor și pustiirea lui, XII—XV. Neamul lui Vasile Orăș, stăpân în Șendriceni, și etimologia cuvîntului Orăș = ung. Orosz, Rusul, pg. XV—XXI. Onciul Iurașcovi, XXI—XXII. Hotărnicie a Șendricenilor, XXIII—XXVI. Neamul lui Rugină, XXVIII—XXX; Eremia Cărcu XXX—XXXVI. Neamul Dobrenchie, XXXVI—XXXVIII; al familiei Gherghel XXXIX—LXIV. Neamul Cerchez LXV—LXX. Neamul Cananău, LXX—LXXVI.

Urmează 103 pagini de documente ale Șendricenilor, cel mai vechiu din 1611: „seliște. . Șindriceani, care iaste sub bucovină, în ținutul Hârlăului. . fost-a a noastră

dreaptă domnească, atârănătoare către ocolul târgului Dorohoiului și a stat toată pustie dedemult încă din zilele lui Alexandru Voevod" (pg. 1). Satul îl pierduse Orăș vornic în viclenie, sculându-se contra lui Constantin Moghila (3). Hotarul Șendricenilor, despre Dorohoi, în 1620 (6—9) Boi luați „hatalm" (15). În satul Păscari, la țin. Hărlăului. în 1642: „valea Vricoviciului... *troianul* pînă la o piatră Jldanca" (23). Hotarnică a Șendricenilor, din 1715 (29—38), alta din 1728 (45—46). Chioi de sumani", „chioa" în 1787 (67). Hotarnică a Șendricenilor, din 1793 (74—78), alta din 1810 (86—90). Spița neamului Cerchez (103).

*

Gh. Ghibănescu. *Ferești (Vaslui), Studiu și documente (Surete XVI)*, Iași, 1926. Studiul cuprinde 44 pagini, și începe cu o privire generală asupra așezărilor omenști pe văle, unde se găsesc azi Ferești (I—IV). Se arată legătura între Ferești de la Vaslui cu satele, cu același nume, din Maramureș, dându-se și etimologia cuvântului, din Feaer (din doc. 1400, 11 Febr.), care e ung. Fejér, Albul (IV—V). Se dă o spiță a neamului Feer, în sec. XV (pg. VI). Istoricul proprietății din aceste locuri este în strînsă legătură cu creșterea neamului Cehan-Racoviță, din care au eșit voievozii moldoveni, Racoviță, din veacul XVIII-lea. Se dă etimologia cuvântului Cehan, care ar fi din persanul Ceh, fântână. (VII—VIII). Cel întâi Cehan este Petre Cehan vîtagul, de la sf. sec. XVI-lea. Despre neamul lui Prigorcea, în Prigorcenii (IX—X). În legătură cu proprietatea din Ferești, e vorba și de alte sate: Răii (XII), Strâmtura (XIII—XVI), Româneștii (XVI—XVII), Dumbrăvenii (XVII), Chiușdenii (XVII), Văvărăștii, Măneștii, Faurii și Grumăzeștii, Frasini, Făstăci, Liești, etc. (XVIII—XIX). Neamul lui Petre Cehan (XXI—XXII). Cumpărături Cehănești în satele din aceste locuri (XXII—XXXVI). O spiță a neamului Buzne (XXX), Cultura slavonă la sate (XL—XLIV).

În alte 144 pagini se publică 176 de documente, fiecare cu importanța lui, în pătrunderea trecutului Moldovii.

Se dă în rezumat doc. din 1400, 11 Febr. în care apar 7 sate, anterioare lui 1400: Șurineștii, Măneștii, Todireștii, Șerboteștii, Lațcanii, Iacobeștii „unde a fost Iacob orbul" și hotarul lui Feaer (toate la Vaslui (1). Alte patru regeste de doc. din Maramureș, ce pomenesc satul Ferești (2). Un Porcel mare vîtag de ținutul Vasluiului, c. 1565 (4). Satul Strâmbătura, unde a fost Mic Șerban (de la Petru Rareș) (7). Un vad al Șcheailor (1605), (11). Un duvalm (rândaș la cai) Nechifor, 1607 (13). Necoară șoltuzul și 12 pîrgari din Vaslui, 1608 (15). Un „Sava dărăbanul au perit în oaste la Ștefănești", 1609, (18) 24 oameni buni și ocinași și jurători pe Sf. Evanghelie, 1612 (21, 58). Ispisoace de la Eremia Movilă pierdute, „când au fost acele turburări și răscoale între boeri", 1613 (22). Un Sacotă peaic, 1617 (24). 6 boi dați pentru plata capului unui Marco în zilele lui Aron Vodă, 1617 (24). Plata unei morți de om în vremea lui Aron Vodă, „căci s'a omorît un grec gealip împărătesc în hotarul satului Româneștii", 1620 (29) Un cal tretin și 5 strigilaci, c. 1623 (38). Un Gavril Căcăcea și un Brăila, 1623 (41). „Au avut hîrtie de dzi să vie să stea de față înaintea porții domniei mele" 1625, (44). Un Neculce feciorul lui Onilă (49). Neamul lui Băilă de la Racova, 1639 (64, 65), Necoară vine cu 12 pîrgari, 1642 (74). Negoț de soboli dela Mosc, 1638, (76). Un Neculce ginerele Budei 1657, (81). Prețul unui pămînt „câte ziace costande", 1671, (97). „În săliște să sadă... pînă șor face *dischișuri* fieștecare", 1690 (107). Strămoși și pomelnici Racovițesci (111—114). Negustori turci, 1746, 1747, (116, 121). Catagrafla satului Ferești, în 1820 și 1831 (139—144).

Volumele cu știri așa de importante sînt numai verigi din lanțul lung al celor ce au apărut, al celor ce sînt sub tipar și al celor ce dl. Ghibănescu are de gînd să-l mai deie celor ce se interesează de trecut.

Mihai Costăchescu

IX. ADDENDA

Strămoșii Principesei noastre moștenitoare¹⁾

(sfârșit)

de Sever Zotta

Ne-am ocupat până acum de ascendența A. S. R. în linie bărbătească și de ramurile cele mai importante ale puternicei și în diferite țări domnitoare case de Oldenburg, căreia oarba fatalitate i-a rezervat în secolul nostru, în nepotrivire curioasă cu calitățile sufletești ale membrilor ei, cele mai crude încercări din istoria ei, aproape miienară, în Oldenburg, Rusia și Grecia.

În Marele-Ducat de *Oldenburg*, unde acest străvechiu neam de dinăști domni din timpuri imemorabile, el a fost constrâns de revoluția germană să renunțe la Tron în 11 Nov. 1918²⁾.

În *Rusia*, unde domni din 5 Ian. 1726, supt numele de familie al mamei primului Țar din neamul *Oldenburg* (ramura Sch. Holstein-Gottorp), „*Romanov*“, fiica lui Petru cel Mare³⁾, abdicarea avu loc în 15 Martie 1917, iar asasinarea mișească a familiei imperiale, părinții și 5 copii nevinovați, la Ecaterinaburg în 16 Iulie 1918⁴⁾.

În *Grecia*, Regele Gheorghe I, proclamat în 4 Iunie, acceptând coroana în 6 Iunie și domnind din 31 Oct. 1863, a început Domnia cu cele mai bune intențiuni, zicând în primul lui mesaj: „*Fu ureu să fac din Grecia modelul regatelor din Orient*“⁵⁾, concepție înaltă de datorii regale, pe care o împărtășea cu Regele Carol cu care se înțelegea bine, ce privește misiunea lor regală și civilizatorie. În 6/18 Ian. 1867 Principele Carol, de atunci, primi o scrisoare lungă și cordială în care Regele Gheorghe accentuă concordanța misiunilor lor⁶⁾. Debarcând la Pireu, Regele Gheorghe purta în servieta lui actul, prin care Anglia renunța la toate drepturile ei asupra celor Șapte-Insule. Când a fost ales, Grecia n'avea decât 47.500 km. pătrați. El a adăugat, numai până în 1892, c. cât Bucovina și jumătate, sau 16,106 km. „*Dans tout autre pays*“,

1). Studiul nostru aflându-se în continuare, (v. vol. I—III) nu putem să schimbăm titlul lui, deși A. S. R. Principesa Elena are acum, c f art. 20 al Statutului Casei Regale, titlul oficial „*Principesă mamă*“.

2). Alm. de Gotha. E ziua armistițiului general și a intrării armatei noastre în Cernăuți, chemată în 5 Nov.

3) + 8 Feb. 1925 c. n., fără ca, firește, să se comemoreze bicentenarul morții lui, nici, în mod remarcabil, în străinătate.

4). Cauza executării grăbite, fără judecată, să fi fost, după ultima versiune, apropierea armatei contra-revoluționare, care a doua zi a și ocupat orașul.

5). Gaston Deschamps, *La Grèce d'aujourd'hui*, Paris, 1892, 58.

6) Mem. R. Carol, ed. germ. 1894, I, 170.—În 1869 era vorba, prin intermediul Principelui *Ipsilanti*, Min. Greciei la Paris, de o alianță „en vue de l'indépendance complète de la Roumanie et des provinces grecques (în primul loc Creta) de la Turquie (Ibid. 356)“.

scrie Deschamps, „un monarque, auteur de pareils bienfaits serait très populaire. En Grèce, cela suffit pour être respecté et même approuvé.“¹⁾

Intelligent, frumos și fin, Regele Gheorghe fu ajutat în îndeplinirea grelei sale misluni de distinsa și frumoasa Regină *Olga*, fiica Marelui Duce Constantin Nicolaievici, fratele Țarului Alexandru II. Căsătoria cu M. Ducesă avu loc în 27 Oct. 1867, pe când rebeliunea din Creta se afla în mijlocul atențiunii generale europene, Grecia fiind călduros sprijinită de Rusia.²⁾ Prin căsătoria aceasta, care consolida noul Tron prin puternice raporturi de încuscrire, s-au întâlnit și două ramuri ale casei de *Oldenburg*, cea de Sch.-Holstein — *Glücksburg* și cea de Sch.-Holstein *Gottorp*, despărțite în 1533 cu prilejul morții autorului comun, Regelui Frederic I, al Danemarcei și Norvegiei.

A domni, ca străin de țară, peste un popor schimbător la fire, cu mari amintiri și porniri revoluționare-naționale, pe lângă acestea înșelat în așteptările lui de primul lui Rege, Otto, din casa Bavariei, detronat în 1863 dnpă o domnie, cel puțin discutabilă, dar totuși de 31 de ani, nu era o sarcină ușoară. Totuși, Regele Gheorghe a purtat-o cu tact și prudență, dar și cu riscul inevitabil al războaielor, și dacă n'ar fi avut alt merit, avu totuși acela de a fi mărit teritoriul țării cu 74.756 km.³⁾ în cursul unei Domnii de c. 50 de ani.

Pe când, însă, se afla în noua lui cucerire din războiul balcanic din 1913, *Salonic*, glonte de un individ⁴⁾, probabil năimit de Bulgari, puse capăt unei rodnice și frumoase vieți în 18 Martie c. n., cu puține luni înaintea jubileului de 50 de ani de domnie.

Lui îi urmă fiul cel mai mare *Constantin*, căsătorit și el în ziua de 27 Oct., 1889, cu Principesa Sofia, sora Împăratului Vilhelm II, ⁵⁾ deci iar o splendidă alianță pentru șeful unui stat mic, care pe de o parte puse în evidență importanța neamului de *Oldenburg*, pe de altă actualitatea „chestiunii orientale“ în care se exterioriza tensiunea diplomatică de atunci, căreia însă prevăzătorul Bismark nu voia să jertfească un „Grenadier din Pomerania“. Căsătoria aceasta trebuia să intre cu atât mai mult în intențiunile Împăratului Vilhelm, cu cât mai asidue erau încercările lui de a se apropia de bătrânul bunic al noului său cumnat, Regele Christian al IX-lea⁶⁾. Cine, însă, ar fi putut să prevadă, că tocmai căsătoria aceasta va contribui la zdruncinarea Tronului grecesc. Izbucnind războiul mondial în 1914, Grecia, în loc de a profita de situația sa geografică, care-i permitea cel mai larg contact cu flotele statelor aliate, spre a-și realiza cu jertfe inevitabile, idealul național pe sama Turciei, orientată spre puterile centrale, a preferat să se mențină, fără succes, într-o prudență, dar mult bănuită neutralitate, care mai ales după conflictul armat cu marinarii francezi în portul din Pireu, a pus dinastia într-o situație foarte gravă. În 11 Iunie 1917 puterile aliate trimiseră un ultimatum, în urma căruia regele Constantin XII, părăsi țara în 14 Iunie, lăsând ca succesor pe fiul mai mic, *Alexandru*.

1). Op. cit. 58. Trimisul român la Atena din 1867, *Bălăceanu*, se pronunță astfel despre poporul grec: recunoaște *spiritul lui de jertfă* pentru frații subjugăți, dar crede că-i *lipsește talentul organizator* și *bunul simț politic*. (Mem. cit. 179, Tânărului Rege, lipsit de bani, armată, flotă și aliați, i se strigă pe stradă „la Constantinopol!“ (Ibid. scrisoarea Regelui)

2). Ibid. 225.

3). Gotha, 1921.

4). A. Skinos. Avem înaintea noastră fotografia lui (Gaz. ilustr. II, 1913 No. 15). E un om cu tip mai mult grecesc, însă cu expresie de inconștiență senilă.

5) n. 27 Ian. 1859, căs. 27 Feb. 1881 cu Aug. Vict. de Sch. H. Augustenburg (v. acest Bul III, 258). De observat întâmplătoarea sau *intenționată* revenire a datei 27, care este și cea a căs. (Febr. 1921) a Regelui *Gheorghe II* cu P-sa Ellsaveta,

6). v. acest Bul. III, 261.

Acesta muri însă, în 25 Oct. 1920, se zice în urma unei mușcăături a unei mai-muțe domestice, iar Regele Constantin, căruia și la plecare i se făcuseră manifestațiuni de simpatie, ¹⁾ fu rechemat prin plebiscitul din 5 Dec. 1920. Domnia fu însă de scurtă durată, atât din cauza situației excepționale a lui *Venizelos*, un adevărat *Majordomus*, cât și în urma înfrângerii suferită în vilaietul Smirnei, după o perioadă de succese, menite să îndeplinească mandatul puterilor aliate din 19 Martie 1919 pentru înjghebarea Greciei-Mari. Incercarea crudă a catastrofei dela Smirna după măcinarea lentă a autorității monarhice în timpul neutralității, a fost prea grea, încât desigur bine intenționatul Rege luă din nou toiagul pribegiei, după ce abdicase în 28 Sept. 1922, lăsând ca urmaș pe fiul mai mare Regele *Gheorgios II*, care cu toate calitățile lui regale, nu mai putea să devină stăpân de mișcarea semi-anarhică, care cuprinse și armata, și care căută, ca de obicei, un țap ispășitor. Regele Constantin muri după scurt timp la Palermo în 11 Ian. 1923. Republica fu proclamată în 25 Martie 1924, iar în 14 Aprilie ratificată de un „plebiscit”. Cu toate acestea suntem convinși, că Grecia, capabilă de atât de nobile eforturi naționale, nu va uita meritele și suferințele morale ale casei ei regale, care a împărțit cu ea gloria victoriei și durerea înfrângerii.

II. Diferiți alți strămoși ai A. S. R. Principesei Elena.

Spre a înțelege cele ce vor urma, trebuie să ni imaginăm, spre deosebire de spița de neam, sau arborele genealogic, așa numita *tablă a ascendenților* (strămoșilor), numită latinește *tabula progenologica*, franțuzește *penon*, nemțește *Ahnentafel*, iar englezește *pedigree* ²⁾.

Ea reprezintă, precum am arătat în alt loc ³⁾ pe părinții, bunicii, străbunicii etc. în număr de 2, 4, 8, etc., în progresiune geometrică, ai unei anumite persoane, întrucât se pot cunoaște și este nu numai interesantă prin variația numelor, dar și una din formele fundamentale ale genealogiei. Ea servește ca bază pentru studiarea problemei eredității, ajutată fiind de *tabla descendenților* și prin femeii ai unei anumite persoane. De ex. am constatat că A. are anumite calități, sau defecțe cu caracter ereditar. Scrutând tabla ascendenților, le găsesc, de ex., la un străbunic de pe mamă. Spre a controla observațiunea mea, voi cerceta descendența *totală* a acestui străbunic și dacă voi găsi mai multe cazuri similare în descendența lui, voi trage cu siguranță concluziunea finală, precum am constatat *longevitatea ereditară* din casa regală a Danemarcei, ca având originea ei în casa de *Hessa-Cassel* ⁴⁾ sau precum am constatat că *Christian Ţel Rău* moștenise probabil defectele lui de la familia *Visconti* din Milano, din care descindea de trei ori și de la *Magnus II* de Brunsvic. ⁵⁾

Mai ales importantă este tabla ascendenților din punctul de vedere al stabilirii *rassei* unei anumite persoane. Astfel am văzut că *Principele Carol* are între 64 strămoși (generația străbunicilor străbunicilor) mai mulți strămoși din casa *Brabant* (8) ⁶⁾,

1) Iorga, Hist. des états balcaniques, Paris, I. Gauber, 1925, 529.

2) Cuvânt des întrebuințat de crescătorii de cai, sau câini, de rasă pură.

3) Arh. genealogică II, 4 și urm.

4) Acest Buletin, III, 261,

5) Ibid I, 77.

6) Casa de Hessa; în calculul nostru din Arh. geneal. II, s'a strecurat (Tabla II din p. 25) o eroare. Strămoașa (No. 67) contesa de *Hornes*, nu era din vechia ramură a neamului *Brabant*. ci o descendentă dintr'un *Montmorency*, adoptat *Hornes*; deci Pr. Carol are o strămoașă germ. mai puțin și una franceză mai mult și rasele sunt astfel reprezentate: 14 germane, 13 latine, 1 maghiară, 1 slavo-germană. Deasemenea (Tab. III, p. 26). N. rele 74 și 75 sunt a se ceti ca și N. rele 120-21 și 126-27.

decât din casa Hohenzollern (4), aceasta întrecută cu 2 strămoși chiar de casa, de origine latină, a *Capetnilor* și cu 4 de cea a *Vettinilor* (Saxonia). Tabla ascendenților Principelui Carol se mai distinge prin o deosebită variație de rase, asupra căreia a insistat fruntașul genealogiei internaționale, profesorul univ. Baronul Dungern,¹⁾ și prin faptul că așa numitul implex (apariția de două, sau mai multe ori, a acelorași persoane, în aceiași, sau în diferite generații, în rândul strămoșilor, din cauza căsătoriilor între rude) nu se manifestă, spre deosebire de alte persoane din case domnitoare, sau aristocratice, decât abia în generația a V-a. De ex. pe când Imp. Fr. Iosif avea (pe o tablă de 16 ascendenți), 2, 4, 8, 12 ascendenți *diferiți*, tot așa Arhid. Fr. Ferdinand, iar Regele Gheorghe al Angliei și Imp. Carol, 2, 4, 8, 14, Principele Carol are 2, 4, 8, 16 și numai în a V-a gen. în loc de 32 persoane *diferite*, are 26, din cauză că apar de 2 ori Carol Ludovic de Bada și soția sa, și de 3 ori Francisc D. de Saxa-Coburg-Gotha cu soția sa, ceea ce reduce cu 3 perechi sau 6 persoane, numărul strămoșilor de sânge *diferit*. Germanii întrebuintează cuvântul „*Ahnenverlust*“ (pierderea strămoșilor) dar de fapt, se înțelege, nu este de cât o pierdere în *variație*, iar din punctul de vedere al eredității uneori un câștig, dacă persoanele din care descinz, de două sau mai multe ori, aveau mai mult *calități* decât defecte.

Cercetând tabla ascendenților A. S. R. Principesii Elena, pe acelaș număr de strămoși (64) am ajuns la următoarele constatări: rassa cea mai bine reprezentată este cea a *Vettinilor*, cu 12 persoane, ei urmează în număr egal Velfii (9) și Brabant (9). Apoi vin Mecklenburg (6) *Oldenburg* (5) Hohenzollern (5) Vürtemberg (3) Vittelbach (2) Saarbrücken (2) Nassau (2) Ascani (2) Veida = Reuss (2) Erbach (2), Dohna (1) Lehn-dorff (1) și Schlieben (1).

Proporția între rase este deci următoarea: germană 14 neamuri²⁾ cu 49 de persoane, latină (Velfi), 1 neam cu 9 persoane, slavo-germană (Meklenburg), 1 neam cu 6 persoane. Total 16 neamuri diferite cuprinzând 64 persoane.

Comparând rezultatul cercetării cu cel privitor la ascendenții Principei Carol, constatăm, că din 64 persoane Principele are 30 de neamuri diferite, pe când Principesa Elena numai 16, diferență, care se datorește mai ales căsătoriilor Principelui Carol Anton I de Hohenzollern cu Principesa *Murat*, celei a M. Duce de Bada cu Principesa *Beauharnais* și celei a Principelui Ferdinand de Saxa-Coburg-Gotha cu Principesa³⁾ de *Kohary*, familii cari au adus un mare aport de sânge străin obișnuitelor table de ascendenți ale caselor domnitoare.

Mai constatăm că la Principesa Elena, dominează casa *Saxoniei* (Vettin) pe când la Principele Carol cea de Hessa (Brabant), în număr aproape egal reprezentată și la Principesa Elena.

Care va fi acum proporția rasselor și a neamurilor diferite la A. S. R. Principele Moștenitor Mihail (n. 25 Oct 1921) raportată la rândul celor 128 (64×2) strămoși din generația a VII-a ?

1) Ibid II, 53 urm.

2). Înțelegem prin neam (Geschlecht) fam. de *origină*, de ex. neamul Oldenburg, din care știm că au eșit mai multe familii.

3). Greșit Contesă în Arh. Geneal, întrucât cu un an înaintea căsătoriei (1816) tatăl ei a fost înaintat la rangul de Principe.

<i>Rasa</i>	<i>Neamul</i>	<i>P-sa Elena</i>	<i>Pr. Carol</i>	<i>Pr. Mihail</i>
germană	<i>Vettin (Saxonia)</i>	12	8	20
"	Brabant (Hessa)	9	8	17
latină	Velf Este (Brunsvic)	9	4	13
germană	<i>Hohenzollern</i>	5	4	9
slavo-germ.	Meklenburg	6	3	9
germană	<i>Oldenburg</i>	5	1	6
latină	Capetini	—	6	6
germană	Vürtemberg	3	1	4
"	Veida (Reuss)	2	3	5
"	Erbach	2	3	5
"	Vittelsbach (Bavaria)	2	3	5
"	Ascani (Anhalt)	2	1	3
"	Saarbrücken	2	1	3
"	Nassau	2	—	2
"	Zähringen (Bada)	—	2	2
latină	Lotaringia (Habsb.)	—	2	2
germană	Dohna	1	—	1
"	Lehndorff	1	—	1
"	Schlieben	1	—	1
"	Salm	—	1	1
latină	Murat	—	1	1
"	Loubières	—	1	1
"	D'Astorg	—	1	1
"	Alanyou	—	1	1
"	Beauharnais	—	1	1
"	Mouchard de Chaban	—	1	1
"	Lezay — Marnèsia	—	1	1
"	Nettancourt de Vaubecourt	—	1	1
"	Cavriani	—	1	1
maghiară	Kohary	—	1	1
germană	Valdstein	—	1	1
"	Uhlfeld	—	1	1
latină	Montmorency	—	1	1
<i>Total</i>				128

Precum vedem, Principele-Moștenitor Mihail are mai mult sânge din neamurile *Vettin*, (orig. din Burchard + 908 Marchiz de Turingia) *Brabant* (orig. din Giselbrecht Conte în Maasgau, c. 900) și *Velf-Este* (orig. din Azzo II Marchiz de Este + 1097, descendent din Adalbert I c. 900 și căs. cu ultima Velf) decât din neamul *Hohenzollern*, căruia aparține, deși mama A. Sale, este fiica unei Hohenzollerne și are *mai mult sânge hohenzollern decât Principele Carol*. Predominarea Vettinilor, Brabanților și Velfilor se explică prin răspândirea mare a neamurilor asupra mai multor state și stătuțe. Diferite Saxonii, apoi și Anglia, diferite Hesse și Brunsvic (Braunschweig). Prilejurile pentru căsătorii erau mai dese și legăturile cu casele, atunci mai influente, căutate. În tablele de ascendenți ale membrilor caselor domnitoare se oglindește astfel și istoria Europei.

Surprinzătoare este lipsa totală a diferitelor ramuri ale neamului *Capetinelor*, prin 6. gen. de ascendenți ai Principesei Elena, încât Principele Mihail nu pare să aibă acest sânge de cât despre tată. Lipsa aceasta se explică atât prin deosebirea de religie

dela penetrațiunea protestantismului încoace, cât și prin depărtarea reședințelor acestui neam. Totuși am văzut¹⁾ că strămoșa Principesei Elena, *Dorothea*, soția lui Christian I al Danemarcei, avu, prin bunica ei Elisaveta de Bavaria (+ 1442) între numeroși strămoși latini și pe Carol I de *Anjou*, Regele Neapolei (+ 1285) din neamul *Capetinelor*. Dar Capetini apar și între strămoșii mai apropiați ai Principesii Elena. Astfel Sofia, soția Regelui Fr. Wilhelm I al Prusiei, descindea prin femei din Ducele Ludovic de *Montpensier*, (+ 1582) din brațul Bourbon al *Capetinelor*. Pe alți Capetini îi are, Principesa Elena ca strămoși prin Ducele Albrecht Frederic de Prusia (+ 1618) a căruia soție, Eleonora, era fiica Mariei de Austria, strănepoata Mariei de *Bourgunda*, fiica lui *Carol cel Temerar* (+ 1477 la Nancy) din neamul *Capetinelor* și a Isabelii de *Bourbon* (+ 1465).²⁾ Prin aceasta Maria de *Austria* Principesa Elena are ca strămoși pe *vechii Habsburgi*, Ferdinand I, Filip de Spania, Maximilian I, etc., neam care lipsește în tabla pe 64 ascendenți, precum lipsește și neamul *Loreni* (Lotaringia), cel al casei de *Habsburg-Lothringen*, căreia aparținea ultima dinastie a Austriei.

Dar și pe acest cel mai vechi neam *ducal al Europei*³⁾ îl constatăm între strămoșii îndepărtați ai Principesei Elena. Albrecht Achill (+ 1486) de Brandenburg și el un strămoș direct al mamei Principesii, era căsătorit cu o fiică a Ecaterinei de *Lorena*.

• Sângele *latin* mai este reprezentat tot prin casa Prusiei, prin strămoși îndepărtați, ca amiralul Gaspar de *Coligny*, cuceritorul cetăților Metz, Toul și Verdun (1552), prima victimă a nopții de St. Bartolomeu (24 Aug. 1572), socrul lui Vilhelm de Orania, Taciturnul; prin familiile Desmier d'Olbreuse, Poussard de Vendré, de Mathefelon, de Laval, (soția amiralului Coligny) de Longvy, de Montmorency,⁴⁾ (mama amiralului) etc,

Mai puțin ilustre, însă, din punctul de vedere genealogic, cu atât mai interesante, sunt familiile *nedomnitoare*, din cari descinde Principesa Elena și care sunt familiile *Dohna*, *Lehndorff* și *Schlieben*. Dintre ele familia conților de *Dohna* este cea mai veche și renumită, descinzând din *Henricus castellanus de Dohnyn*⁵⁾ (1152—80) probabil din neamul *Rothova* (după Röttha lângă Lipsca?) a căruia origine dinastică⁶⁾ nu este documentată.⁷⁾ Castelanii ereditari de Dohna (Donin) apar însă ca ministeriali, ca și alți castelani saxoni, c. 1200 ca „*nobiles viri*”. Spița neamului e sigură dela 1225 încoace. Divizată în mai multe ramuri, din Silesia, Lusitania, Boemia și Prusia, cea prusiană este acum princiară⁸⁾ și are predicatul *Schlobitten* după domeniul cu acest nume. Conți ai S. Imperiu din 1648, membrii acestei ramure au devenit Prineipi în 1900, în primogenitură, ceilalți membri având titlul de Burggrafi⁹⁾.

1). Acest Buletin I, 73.

2). Alți *Capetini* se găsesc între ascendența soției Ducei Ludovic de Montpensier, precum Carol d'Angoulême (+ 1496) din ramura *Orleans* a brațului *Valots* al *Capetinelor*.

3). Arh. geneal. II, 28.

4). v. m. s. Pr. Moștenitor descinde deci de pe tată și de pe mamă din familia aceasta ilustră din sec. al X-lea, a căreia blazon avea deviza: „*Dieu ayde au premier baron chrestien*”. (De Courcelles, Hist. de Pairs de France II, Art. Montmorency).

5). Gauhen, Adelslexicon, I, 440.

6). Gotha contal.

7). v. despre dinaști acest Bul. I. 66.

8). Dr. Otto Br. Dungern, Herrenstand im Mittelalter, 117—18.

9). Nu fără interes este, că un membru al ramurei din Silesia, Hanibal, s'a căsătorit în 5/II 1874 cu Elena *Maurocordat* n. Atena, 13/25 Mai 1846, fiica lui Gh. M. și a Mariei Schina și sora lui A. M. din *Miroslava* (+ 1908), tatăl D-nei *Olga Sturdza* (Gotha contal).

Și familia *Lehndorff*, contală din 1687¹⁾, este foarte veche, și să fi apărut întâi sub numele Legendorf în 1205. Dintre membrii familiei, actualmente în Prusia, unul a fost general-locotenent în Danemarca²⁾.

În fine familia conților de *Schlieben*, din care era bunica de pe tată a Regelui Christian IX, aparține uneia dintre cele mai vechi neamuri saxone, de pretinsă origine slavă. Un Christof de Schlieben a luptat în 1242 în contra Tătarilor în bătălia de la Liegnitz și *Cromer* regretă că nu s'a ascultat sfatul lui, care ar fi economisit pierderi sângeroase³⁾. Precum vedem și neamurile acestea, cari nu sunt domnitoare, pot rivaliza, ca vechime, cu Basarabii.

Sânge *slav* îl are Principesa Elena, afară de pe Ana *Romanov* (+ 1739) mama Împăratului Petru III din casa Oldenburg, ramura S. Holstein-Gottorp, și de pe mulți alți strămoși îndepărtați, începând cu Salomea (+ 1270) fiica Ducelui Vladimir Odonici al Poloniei, soția Ducelui Conrad de Silesia-Glogau (+ 1273-74) și continuând cu Troiden, Duce de Masovia (+ 1341) din casa *Piastilor* și soția sa Maria (+ 1541) fiica Marelui Duce Gheorghe de Halici din neamul lui *Ruric* și cu alți strămoși ai *Cimburgei* (+ 1429) de *Masovia*, soția Ducelui Ernest de Habsburg, de care ne-am ocupat⁴⁾ pe larg, între cari și *Gedimin*. (+ 1328) strămoșul *Iagellonilor*. *Cehii* sunt reprezentați prin Regele Gheorghe de Podiebrad (+ 1471) și mai mulți seniori⁵⁾

Cu toate că bunica de pe mamă a Principesii Elena era fiica Reginei Victoria I, a *Marei-Britanii*, nu întâlnim sângele Anglo-Saxon decât la strămoașa Elisaveta (+ 1662) fiica Regelui Iacob I și nepoata de fiu a nefericitei Regine *Maria Stuart* (+ 1587). Între strămoși, mai îndepărtați, întâlnim și străvechi dinastii engleze, a căror sânge s'a transmis prin Isabela, fiica lui Ioan fără Țară (+ 1216) una din 32 de strămoașe ale lui Frederic I de Brandenburg (+ 1440). Cel mai vechi strămoș englez, și în general, ar fi, dacă datele cronicilor engleze sunt sigure, *Cardik de Vessex*, (+ 534).

Întâlnim, firește între strămoșii Principesii Elena și maghiarii din casa Arpazilor, atât pe Ștefan V (+ 1272) cât și pe Andrei II (+ 1235) și alții.

Pe *Movileștii*, nu-i întâlnim, ca în ascendența Principelui Carol,⁶⁾ dar sângele *Basarabilor* este formal dovedit, deși contestat de unii.⁷⁾ Lipsa *Movileștilor* este explicabilă, deși sângele lor este răspândit prin cele mai multe case domnitoare *catolice*, din cauza *protestantismului* casei de Oldenburg.

III. Strămoșii bizantini ai A. S. R. Principesii Elena.

Nu este desigur fără interes de a constata, că dinastia Greciei, venită din nordul îndepărtat al Danemarcei, se poate mândri cu ascendenți din vechile case imperiale ale *Bizanțului* și că nu una, ci *mai multe* filiațiuni duc încolo.

1). Cea mai apropiată cale genealogică duce prin Moscova, prin strămoșii bunicii Principesii Elena, Marea Ducesă Olga, cunoscut fiind, că M. D. Ivan III (+ 1505) a fost, a doua oră, căsătorit cu Zoe (numită și Sofia) *Paleolog*, (+ 1503) fiica Despotului de Morea *Toma* (+ 1462), nepoata de fiu a Împăratului *Manuil* (+ 1425) și de frate

1). Gotha contal.

2). Gauhen, II, 614.

3). Gauhen, I, 2108 și II, 1027 v. și Gotha contal.

4). Acest Bul. I, 78.

5). Pentru strămoșii slavi ai Principelui Carol v. art. nostru în ziarul „Pressa” București. 1923, Iunie.

6). Arh. geneal. II, 101.

7). Ibid. I, 90 și 125. v. și acest Bul. V, 79.

a ultimului Împărat bizantin *Costantin XI*, mort la apărarea cetății imperiale în memorabila zi de 29 Mai 1453.

Filiațiunea este următoarea :

- Tab. I.** XV. *Sofia Paleolog, căs. cu M. D. Ivan III, + 1505.*
 XIV. *M. D. Vasile IV. Gavril + 1533.*
 XIII. *Țarul Ivan IV, + 1584.*
 XII. *Xenia, căs. cu Patriarhul Feodor Românov. + 1633.*
 XI. *Mihail Romanov, + 1645.*
 X. *Alexei, + 1676.*
 IX. *Petru I cel Mare, + 1725.*
 VIII. *Ana, căs. cu Carol Fr. D. de Sch. H. Gottorp + 1739.*
 VII. *Petru III, + 1762.*
 VI. *Paul I, + 1801.*
 V. *Nicolai I, + 1855.*
 IV. *Constantin, M. D., + 1892.*
 III. *Olga căs. cu Regele Gheorghios I. al Greciei + 1913.*
 II. *Costantin XII, + 1923.*
 I Elena.

Pe aceiași cale descinde și Principele Carol din Sofia Paleolog, cu deosebire, că sângele ei se transmite prin *fratele* Marelui Duce Constantin, Împăratul Alexandru II, + 1881, precum urmează :

- Tab. II.** IV. *Alexandru II, + 1881.*
 III. *Maria căs. cu Alfrd D. de S. C. Gotha, + 1900.*
 II. *Maria căs. cu Regele Ferdinand al României.*
 I. *Principele Carol.*

A. S. R. Principele Moștenitor Mihail are deci de *două ori*, pe calea aici indicată, sânge bizantin, din cauza înrudirii părinților, fiind veri în gradul al III-lea. În tabla ascendenților Principelui Mihail apare în rândul celor 32 strămoși de două ori Împ. Nicolai I, producându-se așa numitul „implex“, fenomen genealogic, (v. m. s. p. 382) care se manifestă și în rândul celor 16 strămoși, întrucât apar de două ori Albrecht D. de S. C. Gotha (+ 1861) și soția lui, Regina Victoria I. a Marii Britanii (+ 1901), din cauza că bunica Principesii Elena, Împărăteasa Victoria a Germaniei (+ 1901) și bunicul Principelui Carol, Ducele Alfred de S. C. Gotha erau *frați*. Principesa Elena s-a căsătorit deci cu vărul A. Sale de al doilea.

Revenind la subiectul nostru, trebuie să înregistrăm o interesantă, din punct de vedere genealogic drept senzațională observație a *Baronului Dungen* cu privire la *Sofia Paleolog* : „*Părerea*“ scrie d-sa că Zöe, „*Moștenitoarea Constantinopoleii*“ *sofia Țarului rusesc Ivan III, ar fi transmis casei imperiale rusești sângele ultimilor Împărați ai Bizanțului, este eronată. Fiul și moștenitorul lui Ivan a fost dintr'o altă căsătorie. Zoe avu numai o fiică Elena, care a murit, fără copii ca Regină a Poloniei*¹⁾).

Cum să înțelegem observația Baronului Dungen, cunoscut fiind, că *Sofia a avut 10 copii*, între cari M. D. Vasile IV Gavril, n. 25 Martie 1479, c. v.?²⁾. Neputând să

1). „Xenia“, hommage internațional a l'université nationale de grèce, 1912, 213—14

2). Papadopol-Callimah, Sofia Paleolog și Domnița Elena, în Anal. Acad. Rom. Mem. Secț. Ist. 1895, Seria II, Tom XVII, 136 (după Karamsin. Se dau aici și anii de naștere ai celorlalți copii, exceptând, Eudochia).

presupunem că Baronul Dungere ar ignora existența acestor 10 copii, confirmată de marele istoric rus *Karamzin*, trebuie să presupunem că d-sa într'un volum omagial n-a voit să dea loc, îndoelii că copiii aceștia n'au fost ai lui Ivan III, ci ai altuia, sau altora. În sprijinul acestei presupunerii ar veni și următoarea narațiune a lui *Karamsin*: „dar Sofia și Ivan III doriau să aibă un fiu și erau mânăniți, că Dumnezeu nu le împlinea dorul, deci Sofia plecă într'o zi pe jos și *singură* în pelerinagiu să facă rugăciuni la mănăstirea Troiței și într'o noapte, aflându-se în satul mănăstiresc Klementief, i se arătă sfântul Serghiev ținând în mâinile sale un băiețel frumos și apropiindu-se de Marea Ducesă i l-a pus în sân. Sofia se cutremură la această vedenie și *după nouă luni născu pe Vasilie-Gavril*, la 25 Martie 1479. I s'a dat numele de Vasilie (Vasilie Ivanovici)¹, dar i s'a adăos și acel de Gavril binevestitorul, căci în ziua Bunei-Vestiri s'a născut.”¹⁾

Nu mai insistăm și înțelegem bănuiala Baronului Dungere, exprimată într'o formă categorică. Înțelegem acum și mai bine de ce Ivan III, cu toată dragostea lui pentru Sofia și cu toate înfrigile acestei femei „*astutissima*” „*cujus impulsu dux multa fecit*”, a ținut atât de mult să treacă moștenirea *nepotului său de fiu*, din prima căsătorie, cu Maria fiica lui Boris Duce de Tver, *Dimitrie* (+ 1503) fiul lui Ivan (+ 1490) din căsătoria cu Elena fiica lui *Ștefan cel Mare*. Dreptul de moștenire nefiind codificat,²⁾ Vasilie Gavril ar fi avut o situație mult mai ușoară, dacă ar fi fost fiu *legitim*, oricum (*mater semper certa est*) Sofia a transmis sângele ei Țarilor *următori*, numai că ei n'au fost după părerea verosimilă a Baronului Dungere, urmașii lui Ruric.

Acelaș autor pretinde, că pe eroare se bazează și datele despre unii urmași ai *Comnenilor*, cari ar trăi în *Italia*. În special se bazează pe știri apocrife scrierea, recent des utilizată, a lui *Miniati*, „*Glorie cadute dele' antichissima ed augustissima famiglia Comnena*”, 1663 și a.³⁾

„Și afirmațiunea că ultimul Paleolog, Andrei, + 1502, ar fi lăsat în *Italia* urmași *legitimi*, este eronată”.

Precum vedem, Baronul Dungere a aprofundat chestiunea și a renunțat să puplice în volumul citat, filiațiunea (numită în terminologia genealogică un „*descent*”) dată de noi, din cauza sus menționată.

Nu lipsită de picanterie este împrejurarea, că *ultimul Paleolog*, certat cu cumnatul său Ivan III, a lăsat prin testamentul său din 7 Apr. 1502, drepturile sale la *Tronul Constantinopolei* tocmai Regelui Ferdinand II, cel *catolic* (I) al Aragoniei (+ 1516), soțul Isabellei de Castilia (+ 1504)⁴⁾, din ai căror copii au avut urmași numai *Ioana*, soția lui *Filip cel Frumos de Austria* și *Maria*, soția lui *Ioan II de Portugalia*. Din *amândoi* copii descinde *M. S. Regele Ferdinand al României* prin bunica M. Sale, Regina Maria II da Gloria de Portugalia (+ 1853) în urma căsătoriei (1790) între Ioan VI de Portugalia cu Charlotta, fiica lui Carol IV de Spania, descendent direct prin Maria Theresia de Austria, soția lui Ludovic XIV, din *Filip cel Frumos*⁵⁾ (+1506).

1). Ibid, 136. Sublinierile sunt ale noastre.

2). El a fost numai „*établie*” (stabilit) prin uz prin 3 generațiuni (Rambaud, Hist. de la Russie, 1884, 203).

3). Op. cit. I. c. n. 2 cf. Hénin, Coup d'oeil hist. et geneal. sur l'origine de la maison imp. de Comnènes, 1789 ; Metaxopoulos Parthenios, „*Acoludia*” etc., 1775.

4). Papadopol, ibid. 88.

5). Din acesta descinde și *Principesa Elena*, (v. Tab. III și VII)

Se știe că legăturile între Chiev (prima reședință a neamului Ruric) și Constantinopol erau vechi, dela botezul Olgăi, (955) văduvei lui Igor (+ 945) încoace ¹⁾ și este deci de înțeles, că numeroase erau și căsătoriile între neamul Ruric și casele imperiale ale Bizanțului. Cea mai veche este cea din c. 988 a lui *Vladimir cel Sfânt* (+ 1015) cu *Ana*, fiica împăratului Romanos II, (+ 963) și a Theofanei, ²⁾ Ei urmă cea a nepotului lor de fiu, *Vsevolod* (+ 1093) cu *Irina* ³⁾ sau *Ana* ⁴⁾, fiica împăratului Constantin *Monomachos* (+ 1054), poreclă, care o luă și fiul lor *Vladimir* (+ 1123), căruia împăratul Alexie I Comnen ⁵⁾ (1118) să-i fi trimis (1116) coroana, ceptul și a. insignii ale Monomachului, cari există și astăzi la Moscova ⁶⁾.

Din amândouă căsătorii au rămas numeroși urmași, al căror sânge s'a transmis, prin diferitele căl, mai tuturor caselor domnitoare ale Europei și firește și *Principesii Elena*, atât prin *Maria Dobrognieva*, soția *Regelui Poloniei Cazimir Restauratorul* (+ 1058), între ai căroră ultiimi urmași menționăm pe *Cîmburga* de Masovia (+ 1429) strămoașa *Habsburgilor*, *Sofia*, soția *Regelui St Bathory*, *Elisaveta*, soția *Imp. Albrecht II*, etc., cât și prin cele 3 fiice ale lui *Iaroslav*, fiul lui *Vladimir cel Sfânt*, *Elisaveta*, soția *Regelui Enric I al Franței* (+ 1060) și *Anastasia*, soția *Regelui Andrei I al Ungariei* (+ 1061), cât și prin descendența *Anei* (*Irina*) soția lui *Vsevolod*, fratele precedentelor. Ne vom mărgini aici numai la următoarele filiațiuni:

Tab. III. XXVII. *Vladimir cel Sfânt*. + 1015, căs. cu *Ana* de Bizanț.

XXVI. *Iaroslav I*, + 1054.

XXV. *Vsevolod*. 1093 căs. cu *Ana* (*Irina*) de Bizanț.

XXIV. *Iurie* (*Gheorghie*) + 1157.

XXIII. *Vsevolod III*, + 1212.

XXII. *Iurie II*, + 1236.

XXI. *Alexandru Nevskii*, + 1263.

XX. *Daniil*, + 1303.

XIX. *Ivan Kaleta*, + 1341.

XVIII. *Andrei*. + 1354.

XVII. *Sofia*, căs. cu *Vladislav II Jagello*, + 1434.

XVI. *Cazimir IV*, + 1492.

XV. *Sofia*, căs. cu *Fred. March. de Brandenburg Ansbach*, + 1536.

XIV. *Albrecht Duce în Prusia*, + 1568.

XIII. *Albrecht Frederic*, + 1618

XII. *Ana*, căs. cu *I. Sigismund de Brandenburg*, + 1620.

XI. *Gheorghie Vilhelm*, + 1640.

X. *Frederic Vilhelm*, + 1688.

IX. *Frederic I, Regele Prusiei* + 1713

VIII. *Frederic Vilhelm*, + 1740.

1). *Chronique de Nestor*, ed. Louis Paris, 1834, I, 80. Olga, se știe, a fost botezată: *Elena*; totuși până azi se dă acest nume păgân în botez, având aceeași zi onomasfică!

2). *Ibid.* 132. Rambaud, op. cit. 58. Lorenz, op. cit. Tab. 16. Karamzin la Papadopol Callimah, op. cit. 80.

3). Lelevel, op. cit.

4). Karamzin, la Papadopol, op. cit. 81.

5). *Socrul M-lui Duce Sviatopolc Mihail* (+ 1113).

6). *Autenticitatea lor este discutată*; Rambaud, op. cit. 84, scrie „Il est aujourd'hui certain que les objets conservés au musée de Moscou, sous le nom de *couronne* et de *trones de Monomaque*, n'ont jamais appartenue à Vladimir”. Guvernul actual al Rusiei caută cumpărători p. ele (*Czern, Allg. Zeitung*, 1926, No. 6298).

- VII. *Vilhelm Principe de Prusia* + 1758.
 VI. *Frederic Vilhelm II, R. Prusiei*, + 1797.
 V. *Frederic Vilhelm III*, + 1840.
 IV. *Vilhelm I, Impăratul Germaniei*, + 1888.
 III. *Frederic III, Imp. Germ.* + 1888.
 II. *Sofia, căs. cu Constantin XII, R. Greciei* + 1923.
 I. *Elena*, ¹⁾.

Interesantă este constatarea, că Iurie. + 1157 (gen. XXIV) a avut mai mulți ascendenți *bizantini*, decât *slavi*; în rândul celor 8 străbunici a avut 5 bizantini și numai 3 slavi, presupunând că soția, necunoscută nouă, a lui Iaroslav, a fost o slavă.

Nu mai puțin interesantă este constatarea, că Zoe (Sofia) Paleolog, care să *nu* fi transmis sângele ei *Țarilor Rusiei*, descindea *însăși* din Vladimir cel Sfânt, precum urmează:

Tab. IV. XXXII. *Vladimir cel Sfânt*, + 1015.

- XXXI. *Iaroslav*, + 1054.
 XXX. *Izaslav*, + 1078.
 XXIX. *Sviatopole II*, + 1113.
 XXVIII. *Predslava, căs. cu Almos de Ung.* ²⁾ | 1129.
 XXVII. *Bela II*, + 1141.
 XXVI. *Geza II*, + 1161.
 XXV. *Bella III*, + 1196.
 XXIV. *Andrei II*, + 1235.
 XXIII. *Bela IV*, ³⁾ + 1270.
 XXII. *Ștefan V*, + 1272,
 XXI. *Ana, căs. cu Imp. Andronicos II*, + 1333.
 XX. *Mihail IX*, + 1320 ⁴⁾
 XIX. *Andronicos III*, + 1341.
 XVIII. *Ioan V*, + 1391.
 XVII. *Manuil II*, + 1425.
 XVI. *Toma*, + 1465.
 XV. *Zoe (Sofia) Paleolog* + 1503.

2). A. S. R. Princesa Elena descinde și din *Theofano, altăfiică a lui Romanos II* (+ 963) sora Anei, soția lui Vladimir, precum urmează:

Tab. V. XXXII. *Theofano, căs. cu Imp. Otto II*, + 983.

- XXXII. *Matilda, căs. cu Enro (Etzel) Palatin în Lorena* 1035.
 XXXI. *Rixa, căs. cu Miscislav, II, R. Pol.* + 1034.
 XXX. *Rixa, căs. cu Bela I*, + 1063.
 XXIX. *Geza I*. + 1077.
 XXVIII. *Almos, 1129 (v. m. s. Tabla IV, gen. XXVIII) ⁵⁾.*

1). Tot pe calea aceasta gen. descinde și *Pr. Carol* din Ana și Ana (Irina) precum urmează: Sofia gen. XV) căs. cu Fred. de Brand. Ansb, Elisaveta, căs. cu Ern. March. de Baden, + 1553, Ana, căs. cu Carol I conte de Hohenzollern-Sigmaringen, + 1576, etc. în linie directă bărbătească.

2). Wertner, Az Arpadók család története, 1892, spița Arpazilor.

3). Căs. cu Maria, fiica Imp. Nicheiei, *T. Lascaris* + 1222.

4) Coregent cu tată său și mort înaintea lui.

5). Este însă și o altă filiațiune de stabilit dela Miscislav (Mețco) II prin Regii Pol. până la Cazimir cel M. + 1370, bunicul Elisavetei, soția Imp. Carol IV + 1378, tatăl Imp. Sigismund + 1437, a cărui fiică, Elisabeta, + 1442, soția Imp. Albrecht II + 1439, era soacra Regelui Casimir IV, + 1492 (v. m. s. Tab. III).

3) O altă strămoaşă bizantină a Principesii Elena a fost *Irina* din casa Comnenilor (+ 1208) fiica Împăratului *Isac II Angelos* (+ 1204) căsătorită cu *Împăratul Filip de Suabia*.

Din 3 fiice ale Irinei, cari au avut urmaşi, *Cunigunda*, *Maria* şi *Beatrice*, cea Tânără, s'a transmis sângele bizantin mai tuturor caselor suverane europene, iar Principesa Elena descinde din două ¹⁾ precum urmează:

Tab. VI. XXV. *Imp. Isac II. Angelos Comnenos*, 1204.
 XXIV. *Irina*, căs. cu *Imp. Filip de Suabia* + 1208.
 XXIII. *Cunigunda*, căs. cu *Vencislav I, R. Boh.* 1253.
 XX I *Ottokar II*, 1278.
 XXI. *Vencislav II*, 1305.
 XX. *Elisaveta*, căs. cu *Ioan de Lützelburg R. B.* 1346.
 XIX. *Imp. Carol IV*, 1378.
 XVIII. *Imp. Sigismund*, + 1437.
 XVII. *Elisaveta*, căs. cu *Imp. Albrecht II*, 1439.
 XVI. *Ana* căs. cu *Vilhelm III Laudgraf de Turing*, 1482.
 XV. *Margareta*, căs. cu *I. Cicero de Brandenburg*, 1499.
 XIV. *Ana*, căs. cu *Fred. I. R. Danemarcei* 1533.
 XIII. *Christian III*, 1559.
 XII. *Ioan Duce de S. Holstein Sonderburg* + 1622.
 XI. *Alexandru Duce de S. Holstein S.*, 1627.
 X. *August D. de S. H. S. Beck*, 1675.
 IX. *Fred. Ludv. D. de S. H. S. B.* 1728.
 VIII. *P. Aug. Fred. D. de S. H. S. B.* + 1775.
 VII. *Carol Ant. Aug. D. de S. H. S. B.* + 1759.
 VI. *Fred. Carol Ludov. D. de S. H. S. B.* + 1816.
 V. *Fred. Vilh. Paul, D. de S. H. S. B. Glücksburg* 1831.
 IV. *Christian IX, R. Danemarcei*, + 1906.
 III. *Vilh. (Gheorghios I) R. Greciei*, 1913.
 II. *Constantin XII, R. Greciei* 1923,
 I. *Elena*.

Tab. VII. XXIX. *Împ. Isac II Angelos Comnenos*, 1204.
 XXVIII. *Irina*, căs. cu *Imp. Filip de Suabia* + 1208.
 XXVII. *Maria*, căs. cu *Enric II D. de Brabant*, + 1248.
 XXVI. *Enric III, D. d. B.* + 1260.
 XXV. *Ioan I, D. de B.* + 1294.
 XXIV. *Ioan II, D. de Limburgia*, + 1312.
 XXIII. *Ioan III, D. de L.* + 1355.
 XXII. *Margareta*, căs. cu *Ludov. conte de Flandra* + 1368.
 XXI. *Marg.* căs. cu *Filip D. de Burgunda*, + 1404.
 XX. *Ioan fără Frică, D. de B.* 1419
 XIX. *Filip cel Bun, D. de B.* + 1467.
 XVIII. *Carol cel Temerar, D. de B.* + 1477.
 XVII. *Maria* căs. cu *Imp. Maximilian I*, + 1519.
 XVI. *Filip cel Frumos de Austria* ²⁾ şi *Spania* + 1506.

1). Din *Beatrice* căs. cu *Fred. de Castilia*, + 1252, descinde *Pr. Carol*, deci *Pr. Moşt. Mihail* din tustrele.

2). v. m. s. p. 387.

XV. Imp. Ferdinand I, + 1564.

XIV. Maria, căs. cu Vilhelm D. de Iulich, + 1592.

XIII. Eleonora, căs. cu Albrecht Fred. de Prusia, 1618.

(v. Tab. III, gen. XIII)

4). O. Principesă bizantină, puțin cunoscută ¹⁾ a fost *Theodora* ²⁾ din casa *Comnenilor*, căsătorită în 1203 cu Ducele Austriei Leopold VI, de *Babenberg* ³⁾. După anul căsătoriei pare ea să fi fost o fiică, sau o nepoată a Împăratului Isac Angelos II, (1204), iar atât numele *Theodora*, cel al Theodorei Comnena, căsătorită cu C. Angelos, bunicul lui Isac II, cât și orientarea politică a lui Leopold VI către „cuscrul” său Filip de Suabia, ginerele lui Isac II, concordă cu tradiția genealogică.

Și din această Theodora descinde A. S. Principesa Elena precum urmează:

Tab VIII. XXIII. Theodora din casa Comnenilor, căs. 1203 cu Leopold VI d. de Babenberg, 1230.

XXII. Constanța, căs. cu Enric cel Ilustru de Meissen + 1288.

XXI. Albrecht cel Degenerat, Landgraf de Turing. + 1314.

XX. Frederic I, cel Vesel, + 1324.

XIX. Frederic II, cel Serios, + 1349.

XVIII. Frederic III, cel Sever, + 1381.

XVII. Frederic I, Elector al Saxoniei, + 1428 ⁴⁾

XVI. Vilhelm III, cel Viteaz Lgf. de Turingia, + 1482.

XV. Margareta, căs. cu I. Cicero de Bbg. + 1499.

(v. Tab. VI gen. XV).

Din cele expuse reiese, că noțiunea *rassei pure* în casele domnitoare vechi ale Europei, trebuie să fie eclipsată, amestecul națiunilor fiind regulă. Totuși puternica influență a tradiției și a mediului, dau celor mai multe dinastii un caracter național dominant. Alte constatări, care se desprind din cercetările noastre, sunt că încuscririle urmează nu numai situațiile internaționale de preponderanță politică, dar și curente religioase. Drept exemple, atât căderea Bizanțului, când încetează, după scurt timp, căsătoriile dorite cu Principese bizantine, cât și răspândirea protestantismului, când căsătoriile între case catolice și protestante devin excepții. Ultimele căsătorii în casa noastră regală sunt și ele caracterizate atât prin noul avânt ce-l iau Statele Balcanice dela 1913 încoace, sup auspiciile României Mari, cât și prin identitatea religiei.

1. D-nul Charles Diehl, cu prilejul congresului bizantinologilor, n'ia spus că nu o poate identifica.

2). Lorenz, op. cit. Tab. 11.

3). Mayer, Encicl.—cf. Skalla, Herzog Leopold de Glorreiche, Wien, 1877.

4). Un alt fiu al acestuia, Fred. II, (+ 1464) a fost socrul lui Albrecht Achil de Brandbg. (+ 1486) răstrăbunicul Eleonorei de Iulich (v. Tabla VII, gen. XIII).

Buletinul Muzeului municipal „Ion Neculce” — numărul de față — a fost lucrat sub conducerea tehnică a d-lui *Ioan Breabăn*, în calitate de șef de atelier, în tipografia „Lumina Moldovei” din Iași, unde a fost imprimat de la coala 1—34 inclusiv și apoi, de la coala 35—51 în atelierele tipografiei „Vlața Românească”.

Compunerea zăfului la documentele slavone cu litere chirilice, precum și notițele cu litere grecești, a fost executat tot de d-l *Ioan Breabăn*, tipograf.

ANEXE I.

CHRISTIAN I																		
Rege al Danemarcei 1864 n. 1818, + 1906.																		
Căs. cu Luisa P-sa de Hessa-Kassel n. 1817, + 1898																		
Chr. Frederic VIII, R. al Danemarcei n. 1843, + 1912, căs. cu Luisa P-să de Suedia și Norvegia, n. 1851, + 1926	Alexandra n. 1844, + 1925. căs. cu Alb. Eduard Pr. de Galles, Rege al M. Br. etc., 1901, n. 1841, + 1910.	Chr. Vilhelm, R. al Greciei, 1863, supt nu- mele Gheorghios I, n. 1845, + 1913, căs. cu Olga M. D-să de Ru- sia, n. 1851.	Danemar n. 1847, căs. cu Alexandru M. D. de Rusia, Tar, 1881, n. 184 + 1894.	Thyra n. 1853 căs. cu Ernest D. de Cum- berland, n. 1845.	Valdemar n. 1858 căs. cu Maria P-să de Orleans, n. 1865, + 1909.													
Dagmar, n. 1890.	Gustav, n. 1887.	Thyra, n. 1880.	Ingeborg, n. 1878, căs. cu Carol de Sue- dia, n. 1868.	Harald, n. 1878, căs. cu Elena P-sa de S. H. S. Glücksburg ¹⁾ n. 1888.	Carol, n. 1872, R. al Norvegiei, (Haakon VII), căs. cu P-sa Maud a M. Br. n. 1869.	Christian X, n. 1870, căs. cu Alexandrina P-să de Mecklenburg, n. 1879.	Gheorghios n. 1869, căs. cu Maria P-să Bonaparte n. 1888.	Alexandra, n. 1870, + 1891, căs. cu Paul M. D. de Rusia n 1863 + 1919.	Nicolaos n. 1872, căs. cu Elena M. D. de Rusia n. 1882.	Constantin XII n. 1868 + 1923, căs. cu Sofia de Prusia, n. 1863, + 1919. 1870.	Maria, n. 1876 căs. cu Gheorghie M. D. de Rusia n. 1863, + 1919.	Andreas n. 1882 căs. cu Alice P-să de Battenberg, n. 1885.	Cristoforos n. 1888, căs. cu Anastasia Steward din America n. 1883.	Axel, n. 1888, căs cu Margareta P-sa de Suedia, n. 1899.	Aage, n. 1837, căs cu Matilda P-să Caloi de Bergolo, n. 1885.	Margareta ²⁾ n. 1895.	Viggo, n. 1893.	Erik, n. 1890.
{ Eugenia, n. 1910. Petros, n. 1908		{ Marina, n. 1906. Elisaveta, n. 1904. Olga, n. 1903.		{ Elena, n. 1906, căs. cu Carol Pr. al României. Alexandros I, R. 1917, n. 1883, + 1920, căs. cu o Manos		{ Ecaterina, n. 1913. Irina, n. 1904. Paulos, n. 1901.		{ P-să a României n. 1894.		{ Sofia, n. 1914. Cecilia, n. 1911. Theodora, n. 1906. Margareta, n. 1905.		{ Valdemar, C-le de Rosenberg, n. 1915						

1). Fiica unui văr primar al Regelui Gheorghios I.

2). Imp. Fr. Iosef dorea ca Moștenitorul Carol să se căsătorească cu P-sa aceasta, „delicioasă“, dar unele Arhiducese catolice se împotriviră. (Kaiser Fr. Ios. und sein Hof. na 1921,127).

II. Tabla pe 32 de ascendenți ai A. S. R. Principelui-Moștenitor Mihail.

Carol Anton I, Pr. de Hohenzollern - Sigmaringen, + 1853.	32	Carol Anton II Pr. de Hohenzollern + 1885.	16	Leopold Pr. de Hohenzollern Sigmaringen + 1905.	8	Regele Ferdinand I al României n. 1865.	4	Principele Carol n. 1893.	2
Maria Antoineta P-să Murat + 1847.	33	Iosefina de Baden + 1900	17	Antonia de Portugalia + 1913.	9	Maria P-sa de M. Britania n. 1875.	5	Principele Moștenitor Mihail, n. 1921.	1
Carol Ludovic M. D. de Baden + 1812.	34	Ferdinand Pr. de Sax. Cob. și Gotha + 1885.	18	Alfred D. de Edinburg + 1900.	10				
Stefania P-să de Beauharnais + 1860.	35	Maria II da Gloria Regina Portugaliei + 1853.	19	Maria Alexandrovna de Rusia + 1920.	11				
Ferdinand Pr. de Sax. Cob. și Gotha + 1851.	36	Albrecht Pr. de Sax. Cob. și Gotha + 1861.	20	Regele Christian IX al Danemarcel + 1906	24	Regele Gheorghios I al Greciei + 1913	12		
Maria Contesă de Kohary + 1862.	37	Victoria I Regina M. Britaniei + 1901.	21	Luisa de Hessa-Kassel + 1898	25	Olga de Rusia n. 1851	13		
Regele Petru IV al Portugaliei și Algarbiei + 1834.	38	Țarul Alexandru II + 1881.	22	Constantin M. D. de Rusia + 1892	26	Imp. Frederic III + 1888	14		
Leopoldina de Austria + 1826.	39	Maria de Hessa și la Rin + 1880.	23	Alexandra de Saxa Altenburg + 1911	27	Victoria de M. Britanie + 1901	15		
Ernest I D. de Sax. Cob. și Gotha + 1844.	40	Regele Wilhelm IX al Danemarcel + 1906	24	Imp. Wilhelm I + 1888	28				
Luisa de Sax.-Gotha-Altenburg + 1831.	41	Luisa de Hessa-Kassel + 1867	25	Augusta de Sax. Weimar Eisenach + 1890	29				
Eduard Pr. al M. Britanii și Irlandei + 1820.	42	Vilhelm Landgraf de Hessa-Kassel 1867	50	Albrecht Pr. de Sax. Cob. și Gotha + 1861	30				
Victoria de Sax-Cob-Saalfeld + 1861.	43	Luisa de Danemarca + 1864	51	Victoria I Regina M. Britanii + 1901	31				
Țarul Nicolai I al Rusiei + 1855.	44	Țarul Neculai I al Rusiei + 1855	52						
Frederica (Alexandra Feodorovna) de Prusia + 1860.	45	Frederica (Alexandra Feodorovna) de Prusia + 1860	53						
Ludovic II, M. D. de Hessa și la Rin + 1848	46	Iosif D. de Saxonia-Altenburg + 1868	54						
Vilhelmina Luisa de Baden + 1836.	47	Amalia de Württemberg + 1848	55						
Vilhelm D. de Seh. H. S. Beck, apoi Glücksb. + 1831	48	Regele Frederic Wilhelm III + 1840	56						
Luisa de Hessa-Kassel + 1867	49	Augusta de Mecklenburg-Strelitz + 1810	57						
Vilhelm Landgraf de Hessa-Kassel 1867	50	Carol Fred. M. D. de Sax.-Weimar Eisenach + 1853	58						
Luisa de Danemarca + 1864	51	Maria de Prusia + 1859	59						
Țarul Neculai I al Rusiei + 1855	52	Ernest I D. de Sax. Cob. și Gotha + 1844	60						
Frederica (Alexandra Feodorovna) de Prusia + 1860	53	Luisa de Sax. Gotha Altenburg + 1831	61						
Iosif D. de Saxonia-Altenburg + 1868	54	Eduard Pr. al M. Britanii și Irlandei + 1820	62						
Amalia de Württemberg + 1848	55	Victoria de Sax Cob. Saalfeld + 1831	63						
Regele Frederic Wilhelm III + 1840	56								
Augusta de Mecklenburg-Strelitz + 1810	57								
Carol Fred. M. D. de Sax.-Weimar Eisenach + 1853	58								
Maria de Prusia + 1859	59								
Ernest I D. de Sax. Cob. și Gotha + 1844	60								
Luisa de Sax. Gotha Altenburg + 1831	61								
Eduard Pr. al M. Britanii și Irlandei + 1820	62								
Victoria de Sax Cob. Saalfeld + 1831	63								

TABLA DE MATERII

I	STUDII: <i>Sever Zotta</i> , Mănăstirea Golia	(1 39)
	<i>M. Costăchescu</i> , Satul Prigoreni	(40-69)
	<i>Gh. Ghibănescu</i> , Sama visteriei Moldovei din 1763	(70 121)

II DOCUMENTE :

6908 (1400). Uricul lui Iuga Vodă pentru Gârbovăț	333	năteștilor, pe Zeletin, unde a fost casa moșului său Sinatul, care acum se numesc Glăvăneștii	195
6908 (?) 1400. Uricul lui Iuga Vodă pentru Strahotin	338	7041 (1532—3). Petru Vvod. Mold. întărește nepoților lui Necula Toatoescul împărțeala ce și-au făcut în ocinele lor, de cumpărătură a moșului lor Micul postelnicul, satul pe Tilejina, Condreștii și cu Mănăstirea și un codru în acelaș hotar	197
6946 (1438). Suceava. Iliăș Vodă dăruiește lui Duma Neamțul satul Roșiori, pentru slujbele sale	311	7054 (1546) Mart 31. Petru Vvod. Mold. Musa vinde, drept 200 zloți tătărești lui Colac ș. a. a patra parte din Zorilești și a patra parte din satul Văcășani, unde a fost jude Frumușelul	198
6996 Ianuarie 9 (1488) Ștefan Vodă întărește lui Golăi de la Rebricea satul Golăești	26	7064 (1555) Dec 16. Dania ce face Daniil hatman cătră mănăstirea Humorului, în satul Mihailești, din Cârligătura și Băișeștii, de pe Moldova, și alte odoare	199
7005 Mart 1. Ștefan Vvd. Moldovii întărește Anușcăi, fata lui Oană Căuiu, satul Hăușăștii de pe Bârlad, cu moară, iar fetelor Anușcăi și copiilor lui Toader. Căuiu satul de pe Rebricea Căueștii, unde au fost Leonteneștii	194	7067. April 8 (1559). Uricul lui Alexandru Vodă pentru Brăteni de pe Liliva	35
7015 Febr. 28 (slavon). Bogdan Vvod-Mold. întărește dania ce au făcut-o nepoții lui Dragoș Viteazul cătră neamurile lor, urmașii lui Iachim Săcuianul, satul Săcuiani de jos, unde a fost Cozma	200	7072 (1564) (romănesc). Stoia cumpără cu 350 aspri și un cal partea lui Crăciun din Negreni, și cu 900 aspri partea Roșiei.	279
7015 Mai 11 (1507) Suceava. Bogdan Vodă dăruiește la 5 frați : Hăra, Fete, Dediul, Coman și Trăsneasa un loc pe Putna să-și facă sat	311	7072 (1564). Inscriptie pe Crucea lui Maxim Burnar la Golia	37
7036 (1528) Mart 6 Petru Vvod Mold. întărește lui Glăvan pisarul său ocinele și cumpărăturile sale, satele de pe Berheci, Itovăeștii și Mălăeștii ; asemenea satul la Perescheu, la Fântâna Frasinilor, unde sânt Dragomăneștii ; apoi satul unde au fost Jac Ivance ; îi mai întărește giumătate din hotarul Să-		7083 Mart 9 (1575). Inscriptie pe tetraevanghelul lui Ion Golia vel log. la Golia	37
		7054 (recte 7084) Iunie 12 (1576). Inscriptia tetraevangheliului lui Ion Golia vel logofăt	2,36

	Pag		Pag,
7107 Aprilie 24 (1599) Suceava. Ieremia Moghilă Vodă dăruiește măn. Poenile zidită de el, un loc la Ceahlău ales de vornici de poartă, din loc domnesc	312	dată în pricina dintre Ioniță, Măricuța și Apostolachi feciorii lui Enachi Pribeagul cu Ștefan Zugravul pentru o casă din Sărărie.	192
7114 Ghenar 20 (1606). Cneghina Ana lui Ion Golăe vel log. închină măn. Golia măn. Vatopedului din Atos	31	1667 Noemb. 5, regeste	155
7114 Mart 30, Iași (1606). Eremia Vodă Moghilă întărește închinarea ce face Ana soția lui Ion Golia a mănăstirii Golia către Vatopedul	32	7176 Sept. 15 regeste	171
7130 April 20, Iași (1622). Ștefan Vodă întărește Goliei, închinată Vatopedului, satul Tomeștii.	33	7176 Oct. 15 regeste	171
7132 (1624), Iași. Radul Vodă întărește măn. Golia satul Tomeștii	34	7176 April 29, regeste	172
7146 Iulie 13 (1638) Iași. Vasile Vodă întărește măn. Poenile de pe Ceahlău moșiile sale	313	7177 Febr. 26 (1669) Pentru slobozii	237
7150 (1642) Iunie 24, regeste	184	7177 Mart 3, (1669) Iași, Ilie Sturza stolnic cumpără cu 330 lei două locuri de casă lângă Bărboi	129
Fără dată (cătră 7150 1642). Scrisoare de zălog a Baloșenilor pentru 2 cai prețeluiți 60 lei	35	7177 Noem. 22 (1669) Macarie egumenul de la Golia cumpără cu 30 lei o casă de la Boghița	173
7156 April 25, regeste	170	7177 Mai 16 (1669), regeste	173
7168 (1660). Inscriptii Golia	37	7177 Iunie 16 (1669). Sturza stolnic cumpără cu 150 lei casele lui Patrașco postelnicul	172
7168 Mai 24 (1660). Inscriptii Golia	5	7178 Oct. 21 (1669), regeste	172
7169 (1661) Iulie 17. Furt de boi și spânzurătoare	202	7178 Noembrie 29 (1660). Ilie Sturza stolnic cumpără cu 24 lei case și un loc de la Maria și Irina	173
7170 Iulie 14, regeste	154	7178 Mart 17 (1670). Macarie egumenul de Golia cumpără cu 40 lei loc de case de la Ion și Alexandru	173
7172 Aug. 28 (1664). Plata capului pentru o moarte de om	218	7181 Mart 17 (1673) regeste	174
7173. regeste	149	7184 Decemb. 16 regeste	175
7173. Febr. 10, regeste	154	7184 April 31 (1676), Iași. Antonie Ruset Vodă întărește egumenului Neofit de la Bărboi cumpărătura făcută cu 300 lei de la Anița	175
7173 Iulie 17, regeste	154	7184 August 27 regeste	174
7174. Sept. 20, regeste	171	7185 Sept. 5. Egumenul Vlădica Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floarea Armanca	175
7174 April 20. De la domnul Duca Vodă întăritură din dresă de danie și de mărturie de la Evstratie Dabija Vodă pentru un loc de casă	155	7188 Mart 3 (regeste	176
7174 Mai 12, regeste	171	7193 Noemb. 12 (regeste)	174
7174 Mai 13. Ispisoc iarăși de la Duca Vodă cu care au dat și mi-luit pre Andronic postelnic	155	7194 April 24 Egumenul Vlădica Neofit de la Bărboi cumpără cu 20 lei un loc de casă de la Floare Armanca.	176
7174 August 30, regeste	171	7194 Mai 10 (1686). Egumenul de Bărboi cumpără un loc de case de la Grigore Cristea armeanul	176
7175 (1667) Iunie 22. Cartea de judecată a lui Iliaș Alexandru Vodă			

	Pag.		Pag.
7194 Iunie 20 (1686), regeste .	177	culce de hainie și-i dă Prigoreni	57
7198 Mai 29 (1691). Gligore fus- tașul despre Doamna și Damas- china, soți dau danie un loc de casă, pe ulița denafară, bisericii Sf. Neculai zidită de Luca păr- călabul de Chișinău .	122	7231 Dec. 5 regeste.	184
7199 April 17 (1691), regeste .	182	7232 Febr. 2. (1724) regeste Danie cătră pr. Ion Cogălniceanu	138, 143
7201 Iunie 15. (1693). Zapisul lui Avram arman p. bani .	177	7232 Febr. 2 (1724) Iași. Preutul Ioan Cogălniceanu și Safta preu- teasa capătă danie de la V. Cioară un loc de casă între Sf. Neculai și Prapadoamna cea nouă .	123
7201 (1693) Iunie 15. Hotarnica lo- cului caselor Sturzăi vornicul des- pre vecini	174	7234 (1725). Noemb 12. Alexandru Chiia și femeia lui, Safta, dăruiesc finului lor, Toader, un loc de casă la ulița mare, în Iași.	161
7203 April 26, regeste	155	7234 Iulie 20 (regeste)	185
7211 April 24 regeste	182	7236 (1728), April 25. Alexandru ispravnicul lui Iordache Cantacu- zino, vinde drept 140 lei bătuți, lui Gheorghe Potlog de vist., o casă cu locul ei, pe ulița Feredeilor	162
7212 Iulie 22 regeste.	177	7236 (1728) Mai 1. Alexandru, is- pravnicul lui Iordache Cantacuzino, dă carte la mâna lui Gheorghe de visterie, în pricina bașului banilor, luați de aceasta din urmă, pentru cumpărarea unei case de la Ale- xandru	162
7214 Mai 6 regeste	155	7236 Iulie 25. Socoteala de banii ce au cheltuit hatm. Ion la casele sale ce-au cumpărat dela călu- gării de Neamț	162
7215 Iuli 1. Preoții Savin și Vasi- lie, de la Sf. Gheorghe Lozons- chi, din Iași, dăruiesc lui Vasilie de vist. un loc al bisericii, pen- tru ca acesta să ajute la acopere- mântul bisericii.	160	7237 (1729) Sept. 13. Banii ce i a dat Gheorghe Potlog lui Alexan- dru biv comis.	164
7222 (1711), Sept. 15. Ghedeon, Mi- tropolitul Moldovii, dăruiește lui Dumitrachi, cămărașul de izvoade, un loc de casă, în Iași, pe ulița Feredeilor, care loca fost a sfin- tei Mitropolii	160	7237 (1729) Mai 1. Ion hatmanul pentru niște case din Iași, cumpă- rate de la egumenul de Neamț și pentru care i s'au întors banii de Alexandrache comisul	163
7222 Avg, 20. Maria Toderiasă cu fiii ei vând, drept 150 lei bani vechi, vor. Nastasă, două dugheni, în târgul de gios	168	7237 Mai 21 (1729), regeste, pen- tru o pivniță	150
7223 Febr. 19 regeste	178	7237 (1729 , Iunie 21. Alexandru biv comis dă zapis la mâna lui Gheor- ghiță Potlog ot vist. pentru 33 lei cu care primul și-a răscumpărat casele din Iași, de la hat. Ion Ne- culce. Nedând bani la zi, Gheor- ghiță să-l scoată din casă	163
7224 Iunie 1. Milele bis. Sf. Lazăr Iași	202		
7225 (1717) regeste	185		
7222 (1715) Febr. 20. Preotul Ga- vrii și soțul său Safta, vînd drept 9 lei, lui Alexandru și soțului său Despii, o casă cu loc, alătura cu gardul Pivițoaei, în Iași	160		
7225 Iulie 22 (1715) Dumitrașco că- măraș dăruiește preotului Gavril un loc de casă, alătura cu gar- dul Pivițoaei, despre răpă	161		
7230 Mart 9 (1722) Iași, Mihai Vodă Racoviță iartă pe Ion Ne-			

	Pag.		Pag
7238 (1730) Mai 12. Alexandrachi biv comis, cu soțul său Safta, vând lui Gheorghiiță Potlog ot vist. drept 45 lei vechi, niște case pe ulița Feredellor.	164	7252 Iulie 15 (1744) regeste. Pre pivnița dîn târgul de sus a lui Neculai a Mănioaei	149
7240 (1732), regeste.	150	7253 Mart 8 regeste	182
7241 (1733) Mart 6 regeste	178	7253 April 25, regeste	182
7241 Mart 20 (1733) Iași. Pr. Dumit- trașcu capătă danie casele Anti- timiei femeia lui Ion Paraschiv,	129	7254 Noemb 20 (1745) Iași. Ho- tarnica ce Gavril Pilat o face lo- cului dăruit de Gh. Fustașul, și vândut cu 5 lei lui Gh. Lupul, pentru cari bani ia bisericii un ceaslov rumânesc	123
7242 (regeste). Mărturia hotarnică a pivniței vist. T. Paladi	148	7255 (1747) Mai 30. Scrisoarea lui Vasile Căpitan (?) către Gheor- ghe Potlog, pentru niște case din Iași	166
7242 (regeste). O pivniță de Cizmărie	148	7260 April 12 (regeste)	183
7243 Mai 8 (1735) Iași, (regeste). Pe pivnița din Iași din Cizmărie ce a fost a lui Stamate postelnicul	148	7261 Mai 11 (regeste)	184
7244 (1735) Sept. 2. Toader Tăta- rul și femeia lui Safta vând, drept 15 lei, lui Costantin Hrisoverghi post, o casă pe ulița Feredeilor.	165	7261 (1753) April 15. Verii lui Gheor- ghiiță Potlog încredințează că vând, drept 100 lei noi, lui Ioan Gheuca spat. un loc de casă, în Iași, din deal de biserica sf. Gheorghe (Lozonschi), care loc e al copilu- lui lui Gheorghiiță Potlog	166
7244 (1735), Sept. 2 Toader Tăta- rul, cu femeia lui Safta, vinde, drept 15, lui Gheorghiiță Potlog de vist. o casă la ulița Feredeilor	165	7261 Mart 15 (regeste)	184
7244 April 1 (1736) (regeste) pentru o pivniță	150	7261 Iunie 6 (1753) Iași. Gafița cumpără cu 30 lei un loc de casă, de lângă Sf. Neculai, de la Gh. Lupul	124
7244 (regeste) pentru o pivniță	150	1753 Oct. 25. Jalba lui Andronic Bahrin	242
7246, April 12 (1738) regeste. T. Palade vist schimbă un loc de casă și dugheana din târgul de gios (ulița schimbătorilor) cu Mi- hai spișerul	149	7262 Oct. 27 (1753). Patrașco Bă- dărau.	242
7247 Iulie 23 (regeste)	178	7262 Mai 25 (1754). Patrașco Bă- dărau.	242
1741 April 10 (regeste) vie la Ce- tățuia	149	7264 August 20 (1756) Iași. Martu- ria preotului atmenesc Sava des- pre casele lor părințești lângă Bărboi	251
7249 Iulie 1. Mihai Micul împreună cu soțul său Tofana, vând, drept 100 lei bani gata lui Lupul Anas- tasă vel stol un loc de casă pe Podul vechiu	168	Fără an. (c. 1755). Catrina, preu- teasa preotului Lupașco, cu fiii ei vând drept 16 lei, Lupului Balș biv vel ban, un loc de casă, ală- turea cu țintirimul bisericei Sfân- tul Gheorghe	166
1742. Ponturile religioase ale lui C. Vodă Mavrocordat	315	7263 Mai 7 (regeste)	178
7250 Iunie 17 regeste (casă pe Ulița mare)	150	7264 Noem 16 (1755) Iași Ruxanda cumpără cu 35 lei locul de casă,	
7251 Februarie 22 regeste) pentru vinderea unei crâșme cu crainicul de târg	150		

	Pag.
de la Gafița și soțul ei Petco .	124
7264 Dec. 6 (1755). Ioniță Gheuca spat. face un schimb de loc. cu casă, cu Lupul Balș, în Iași .	167
7264 (1756). Ghen. 2. Ioan Gheuca spat. în o socoteală de bani cu Lupu Balș, pentru case din Iași .	167
7265 Februarie 5 (regește) .	183
7265 (1757). April 4, (regește). Carte de judecată .	184
7265 (1757) April 10 Zapisul lui Gheorghe Bacalu .	184
7265 Iulie 17 (regește) .	184
7265 August 7 (1757) Iași. Lupul Sârbul cumpără cu 37 lei locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai de la Ruxanda. .	125
7266 April 2 (regește) .	184
7267 Febr. 15 (1757). Gh. Ghiurgiu cumpără cu 55 lei locul de casă de la Lupul Sârbul .	125
7267 Iunie 26 (regește) .	15
Fără an (1759 ?). O scrisoare a lui Dositei Obradovicici .	279
1760 (regește) .	185
7258 Sept. 10 (1559). Mărturie hotarnică pentru niște locuri de dugheni, în târgul de jos. la ulița ruscă .	169
7268 Ghenar 1 (1760). Primul buget al Casei Sf. Spiridon din Iași. .	233
7269 Sept. 1 (1760) Iași. Soțul V. Crețul Mărgineanu și Ecaterina fac danie bis. Sf. Neculai .	126
7269 Mart 20 (1761) Iași. Hotarnica locului hărăzit de Ion Vodă T. Calimah, lui Ioniță Cuzii b. v. stolnic, făcută de trei vornici de poartă .	151
7270 Dec. 18 (1761) (regește). Cartea domnească pentru locul țințirului bis. Prapadoamnei din Iași .	138, 143
7271 (1762) Sept. 16. Cartea Domnului Grigore Ioan Voevod prin care miluește pe Petrea Sârbu om străin, cu un loc de pe șăsul Bah-	

	Pag.
luiului pentru că s'a însurat cu o moldovancă și s'a așăzat aici ca unul din pământeni lângă capul podului spânzurătorilor. Aici Petre a avut băcălie și o berărie. .	183
7271 Mart 15 (regește) .	183
7272 (1764) Iași. Divanul judecă cu Divan Efendisi o datorie de bani din 1748 a lui Diamandachi sardar către Mustafa Ghialavazoglu. .	219
7272 April 13 (regește) .	185
7272 Mai 6. Sava arhimandrit cumpără cu 40 lei casa Mariei Cațichi .	179
7272 Iulie 16 (regește) .	183
7272 Iulie 16 (regește) .	183
7273 Ghen. 24. Vasile Roset hatmanul schimbă cu mănăstirea Bărbolul, dând 3 dughene .	179
1765 Ghenar 28 Iași. Boerii divaniști judecă pricina dintre Gheorghe Giurgiu și Gh. Sîrbul, pentru locul de casă de lângă biserica Sf. Neculai. .	126
1765 Mart 5. Judecata între stol. Ioniță Miclescul și nepotul său Gavril Miclescul, pentru un loc de casă pe ulița Feredeilor .	133
1765 April 21. Carte domnească pentru C. Bădărău ot Fălciu .	239
1765 Oct 3 (regește) .	185
1766 Mai 8 (regește) Mărturia hotarnică pentru un loc din ulița Sârbească .	139, 144
1766 Noembrie 19. Hotarnica locului rămas de la Ovanes. .	180
7275 Mart 3 (1767) regește. Mărturie hotarnică a locului bisericei sf. Neculai .	138
1767 Mart 13 (regește) .	185
1768, Octomvrie 1. Ioniță Gane cupeț ia dela pit Neculai Cogălniceanu, drept 30 lei pe an, un loc cu bezmăn, în târgul de jos, ca să-și facă dughiană de piatră .	170
7277 Mart 23 (1769) (regește). Mărturie hotarnică locului bis sf. Neculai .	140, 144

	Pag.		Pag.
7278 Mart 3 (1770) (regeste). Mărturie hotarnică a bis. Sf. Neculai	142	1780 Dechembrie 21 Zapisul lui Gheorghe Arapul postelnic prin care vinde lui Todirașco Buzilan și giupânesei sale Paraschiva, casele cu locul lor arătat mai sus .	187
7278 (1765) Iulie 16 Iași. Satta Drăgomiriasă cu fiii săi vinde cu 6 lei, bani gata, o casă cu loc cu tot	146	1780 Dechembrie 21 (regeste)	188
7280 Ghenar 4 (1772), Iași. Toader ispravnic și Anița, soție, cumpără cu 25 lei casa lui Gh. Ghiurgiu .	127	1782 Oct. 20. Mărturia hotarnică a locului lui T. Buzălan, din Muntenime	187
7285 Noemb. 20 (1776) regeste, zapis de casă din Muntenimea de sus	139, 144	1784 Ghenar 9. Căpitan V. Negre cumpără cu 125 lei casele călugăriței Eufrosina	180
1778 Iunie 5. Mărturie hotarnică a locului de case a nepoților lui Matei din Muntenime lângă zidul Sf. Spiridon	146	1785 April 2 A. I. Mavrocordat Vodă acordă Episcop. de Huși anumite venituri de la negustorii din Huși.	226
1773 Aug. 3, regeste	185	1785 Mai 4 (regeste)	190
1773 Octombrie 27 (regeste)	185	1785 Mai 29 Iași. Crâșma de la capul podului împlător pe Prut la Fălciu.	223
1774 Iunie 10 (regeste)	185	1785 Iunie 26. Anania cumpără casele lui Miron Potcovariul	181
1775 Iunie 12 (regeste)	183	1785 Iulie 1 (regeste)	190
1776 Februarie 22 (regeste)	185	1785 Iulie 1. Mărturia hotarnică a locului de berărie	191
1776 Febr. 28 Iași. Anafora pentru podul pe Prut la Fălciu	220	1786 Iunie 6. Cercetare pentru o hudiță	181
1776 Mart 2 Iași. Podul împlător pe Prut la Fălciu	221	1786 Aug. 1. Iași. Spițarie și berărie în Păcurari	203
1776 Iulie 10. Baterea unui băetan la facerea hotarului între moșii, ca să ție minte	213	1786 Aug. 1 (regeste)	190
1777 Ghenar 13. Zapisul lui Simion Rusul tălpăriar prin care vinde Postelnicului Gheorghe Arapul o casă din Muntenime de jos lângă Căcaina	186	1787 Mart 19 (regeste).	190
1777 Ghenar 24 (regeste).	188	1787 Mai 8 Cercetarea unei pricini de vecinătate	182
1777 Mart 17 Iași. Anafora pentru podul împlător pe Prut la Fălciu .	221	1787 Mai 20. Mărturie hotarnică a locului de case a lui Grigore Arman pe Podul vechiu, rădicată de Ion Rale vornic de poartă.	252
1777 April 1. Iași. Măsura vetrei târgului Fălciului.	222	1790 (regeste)	183
7285 April 28. Proclamația pentru alipirea Bucovinei la Austria (acta Gligorcea)	224	1791 April 5. Cernăuți. Amanetul Banilei pe Ceremuș pentru bani	225
1777 Iunie 11 (regeste)	185	1792 Iulie 25. Iași. A. C. Muruz Vodă înoeste privilegiile Episcopiei de Huși de a încasa unele venituri de la târgoveții din Huși	227
1778 Iunie 17 Mărturia lui Antonie Caruso	280	1792 Aug. 1 Cernăuți Decretul de noblețe a fraților I. și M. Ghițescu din Nepolocăuți (Bucovina)	229
1780 Mai 21 Iași. Andrei cumpără cu 65 lei partea de loc de lângă bis. Sf. Teodor de la cumnatul său Chirica și Icar	151	1792 Dec. 6 Iași. Biserica Sf. Neculai capată danie un loc de casă de la Petru Papazolu Crav și .	
1780 Mai (regeste)	183		

	Pag.		Pag.
Casandra	127	sf. Spiridon	205
1793 Oct. 6 (regește)	190	1799 Dec. 28 (regește)	183
1793 Oct. 6 Iași Moară de cai și berărie în Păcurari (Iași)	204	Fără an. Zapis de la Nistor și de la fămea lui Tofana și fii lor Enache și Andronic	176
1793 Oct. 10, regește	190	1800 Ghenar 13 Iași. Urbariu pentru lucrul ce vor lucra șezătorii pe moșiile altora	231
1793 Oct. 15. Zapisul prin care Ca- trina Luna nemțoaica soția repos. Petre lăcătușul vinde jupân. Ursu o berărie dela Podul roș cu 35 lei	190	1800 Mai 1, regește. Zapisul lui Bineca	139, 144
1794 Febr. 2 Iași. M. C. Suțu Vodă întărește lui Manolachi Conachi vornic de aprozi locul luat cu schimb de la Episcopia Hușilor	152	1800 Mai 30 (regește)	183
1794 Februarie 8 (regește)	190	1800 Iunie 2 (regește)	184
1794 Oct. 26 (regește).	183	1800 Iunie 24 (regește)	184
1795 Ghenar (regește).	183	1800 Iulie 2 (regește)	184
1795 Febr. 5 (regește).	193	1800 Iulie 14. Întăritura Domnului pe 2 locuri de casă și o pivniță	184
1796 Mart 10 Iași. Casandra fata lui C. Suiulgiul face danie bisericii Sf. Neculai locul din jurul cișmelii din fața bisericii.	128	1800 Septembrie 10 Iași. Jalba preu- ților de la biserica Sf. Neculai contra lui Ioniță Cerchez pitar pen- tru un loc cu bezmăn al bisericii	130
1797 Sept. 23. O carte de despăr- țenie dată de Veniamin Episco- pul Romanului	214	1800 Octombrie 5 Iași. Ion Tăutul sulger rădică hotarnica focului lui D. Saule.	134
1797 Noemb. 21 (regește)	185	1800 Octombrie 6 Iași. Jalba preuți- lor de la bis. Sf. Neculai contra mahalagiilor, cari au deschis drum pe locul țințirîmului bisericii	133
1798 Febr. 20 Iași. Podul îmblător pe Prut la Fălciu	223	1800 Octombrie 20 Iași. Cost. A Ip- silant Vodă întărește hotarnica ră- dicată de Ion Tăutul sulger, a lo- cului D. Saule.	134
1798 April 1, Iași. Țidula mezatului de vânzare a caselor din Munte- nimea de mijloc ale Elenei, soția lui Sandu Veisa izbașe, către D. Saule cu 660 lei	130	1801 Mai 27 (regește). Cercetarea lui Gh. Tăutul	140, 141
1798 Septembrie 29 Iași. D. Saule cumpără cu 685 lei casele Elenei S. Veisa, din Muntenimea de mij- loc	130	1801 Aprilie 22 Iași. C. Alex. Ipsi- lant Vodă rânduiește boeri să cer- ceteze împresurarea ce pătimește biserica Sf. Neculai cu deschidere de drum prin țințirîmul bisericii.	135
1798 Oct. 5 Iași. Alex. I. Calimah Vodă întărește lui D. Saule cum- părătura caselor de la Elena Veisa	131	1801 Mai 11 Iași. Scrisoare de a- șezare între episcopii bis. Sf. Ne- culai și Vasile Coroi pitar pen- tru drumul deschis pe locul bise- ricii	136
1799 Sept. 18. Adresa logofetei ce- lei mari către I. Tăutul, sulger	132	1802 Feb. 2 (regește)	185
1799 Oct. 3, D. Saule cumpără 3 jum. stânjeni loc de la Ilie Vartic câte 30 lei stânjenu pentru mă- rîrea ogrăzii	132	1802 Iunie 12 (regește)	186
1799 Noemb. 15, regește	185	1802 Iulie 9, (regește)	186
1799 Dec. 1. Berăria Mileroaei din Muntenime și taxa către M-re		1802 Aug. 20, (regește)	186
		1803. Inscripții grecești la casa	

	Pag.		Pag.
apelor de la Golia	37	1817 April 16 Iași. Berărie pe Nicolina și feredeu jidovăsc la Căcaina	206
1803. Ghenar 20. Iași. Berărie jidovăscă la Podul roș	206	1818 August 9. Atestatul lui T. S. Berescul	319
1803 April 23 Iași. Scrisoare de așezare între Ion Gane clucer și Stoica Gălățan pentru locul unei dughene	136	1820, Atestat școlar	319
1804 Mart 16 (regește)	190	1820 Mart 20. Mart 20. Popasurile în drum la Țarigradu și Brusa	230
1804 April 20 (regește)	190	1821 Oct. 11 Iași. Căimăcămia de carte de stăpânit	158
1804 Aug. 27 (regește)	186	1823 Iunie 2 (regește)	191
1804 Noem. 3 (regește)	186	1824—1832. Medeanurile și piețele publice din orașul Eșii	207
1804 Noem. 15 (regește)	186	1825 Febr. 6 Berărie la Păcurari	210
1804 Noem. 18 (regește)	186	1825 Febr. 7. Taxa berării din Păcurari către M-rea Sft. Spiridon	210
1807 Mart (Iași). Divanul judecă și de câștig vornicului Gr. Ghica asupra locului de casă din jos de Trei Sfetitele pe ulița mare, iar Manolachi Donici spatar perde judecata	153	1825 Sept. 19. (spița Ghițeștilor)	229
1806 Iulie 30 (regește)	190	1825 Aug. 7. Iași Ion Sturza Vodă întărește lui Iosif Nahman dreptul de școală jidovăscă la feredeu Sarata	159
1807 Mai 13 (regește). Mărturia pr. Ionlă pentru locul bis. Sf. Neculai	138	1827 Sept 20 Iași. Hrisovul lui Ioan Sandu Sturza Voevod, prin care se întemeiază târg la moșia Hărpaștați a vist. D. Ghica	230
1807 Iunie 16. Iași. Scrisoarea clucerului I. Gane către divan că nu poate aduce scrisorile caselor	137	1824 August 24. Iași. Ion Sturza Vodă întărește lui Nahman Prelă jidov să deschidă școală jidovăscă la feredeu Sarata	158
1807 Iunie 25. Iași. Mărturie hotărnică a locului bisericei Sf. Neculai	142	1830 April 30 Mășoriștea locului de case a Mananei Carabet, în Carvasaraua veche	253
1807 Aug. 8 Iași. Cartea divanului Cnejiei Moldovei	138	1831 Mart 14. Zapisul prin care Arhiepiscopul Filaret Apamias (Beliman) vinde prin sultan mezat d-sale Aga Scarlat Miclescu cu 66.500 lei, meideanul Sft. Spiridon cu toate dughenile ce se află pe dânsul	215
1808 Sept. 11 (regește)	190	1831 Decemb 3. Medeanul Sf. Spiridon	214
1810 Dec. 4 (regește)	190	1832 Iunie 25. Inventariu. Un inventar de avere (berărie) din Păcurari	211
1810 Decemb. 4. Zdelca prin care Panaite sin Miler se împrumută de la Leopold și fratele lui Matei cu 500 galbeni cu amanet actele berării din Păcurari	206	832 August 9. Actul de țesie prin care Carolina Șulț a trecut în stăpânirea lui Natan Șteiner din Suceava, berăria cu toată pojiia ei	
1814 Mai 20. Piața Sf. Teodor din Iași	208		
1815 Oct 4 Iași. Mezatul feredeor jidovești din Iași.	230		
1237 Muharem 25. Pașa de Silistra pentru Nahman din Iași (1815)	281		
1816 Sept 4 Iași. Scarlat Vodă Calimah dă voe lui Avram Herșcul să facă casă de închinăciune la feredeu Sarata	158		
1817. Casa menziliului poștei.	306		

	Pag.		Pag.
aşa cum i-a rămas şi ei dela repos.		1841 Noemb. 19. Numirea şi cinstea	
ei soţ Ignat Şult.	211	Vornicilor de Poartă.	218
1832 Decemb. 12. Hramul sf. Spiridon	296	1844 August 24 Iaşi, perilipsis	182
1833 Iulie 17, regeste	188	1845 Iulie 10 — Paveluirea uliţelor	
1834. Lista boerilor morţi între 1834		cu lemn în târg Eşii	319
până la 1841	302	1846 Sept. 23 Ian. Testamentul lui	
1834 Iulie 5. Perilipsis de acte Pă-		I. Neculce vornic	68
lădeşti	170	1855 Mai 4 (regeste)	191
1834 Iulie 24. Raderea tălharilor	319	1856 Ian. 26, Hotarnică de case	255
1836 Oct. 5 (regeste)	191	1856 Febr. 10. Zapisul prin care	
1836. Harta locului berăriei	191	Spătarul Iorgu Miclescu vinde că-	
1836. Dec. 7 (regeste)	191	minarului Hristodor Petrino, mei-	
1837 Ghenar 13. Avaetul medianu-		deanul dela Sft. Spiridon din Iaşi	
lui sf. Spiridon	216	în preţ de 16 000 galbini	217
Fără an (1838 ?) Inscriptii pe mor-		1859. Candidatura lui Gr. M. Sturza	351
mântul ctitorilor Goliei	37	1862 April 4, (regeste).	191
1838 April 1. Condica Sf. Atanasie		1876 August 22. Zamfira şi C. Bă-	
din Iaşi	318	dărau soţi vînd fiicei lor Mariei	
1838 Maiu. Inscriptia pe chioşcul		Grigoreanu casele lor.	250
de la casa apelor din Golia	38	1900 Mai 10. Inscriptia clopotniţei	
1841 Ghenar 19. Berărie şi locul		Goliei restaurată	38
spânzurătorii la Nicolina	207		
Gh. Ghibănescu. Spiţa neamului Bădărau	234—257		
III. MANUSCRIPTE. <i>Eufrosina Simionescu</i> . Din Codex Cohalmiensis 1592 (258—261);			
<i>Gh. Ghibănescu</i> Din Faptele Apostolilor 1646.	(263—268)		
IV. INSCRIPTII ŞI NOTIŢE DE PE CĂRŢI VECHE: 7023 (Vaslui), 1820 (Vaslui),			
7223 (muzeul naţional Bucureşti), 1914 (Bolgrad), 1868 (Bolgrad);			
1540, 1542, 1619 1842 (Gherla). 1845 (Miercurea Ciucului) 1788,			
1802, 1842, 1846, (Reghinul săsesc); 1845. 1799, 1800, 1799,			
1801, 1830, 1807 (Bereşti, Covurlui); 1818 (Dorohoi), 1836, 7302,			
1809, 1774, 1778, 1763, (Acad. Rom. cărţi necatalogate); 7151 (Preu-			
teşti) de <i>Gh. Ghibănescu</i> .			
7184 (Hangu) 7253 (Mădârjeşti) de <i>M. Costăchescu</i> ;			
1702, de <i>Pr. Ursăcescu</i> .	(269—278)		
V. VARIA. (vezi la documente).			
VI. IAŞII ÎN CRONICARI ŞI CĂLĂTORII STRĂINI: Iaşii în Cronicarii Neculai Costin			
şi I. Neculce între 1700—1710 de <i>Gh. Ghibănescu</i>	282—285		
Iaşii în Andreas Wolf 1805 de <i>M. Costăchescu</i>	(285—291)		
VII PARTEA ADMINISTRATIVĂ, Desbateri şi comunicări. Inventariul muzeului şi			
catalogarea. Cercetări arheologice la Golia, Arhivele statului din			
Buc. şi doc. ce vorbesc de Iaşi (292—266). Hramul Sf. Spiri-			
don din 1832 (297). Cneazul Potemkin îngropat la Golia (297).			
Ziaristii Ceho-Slovaci, 7 Iancu Flondor şi spiţa Flondurească			
(298—299); Arhivele statului şi Iaşii seria II (299—302); Lista			
boerilor morţi 1834—1841 (303). Bîs. Sf. Atanasie, Iaşi 305.			
Casa menzifului poştelor în 1817 (306).			

Cristea Ghenovici și Costăcheștii (307), spița Vasilco 308; două surete vechi (311), măn. Poenile (312). Ponturile religioase ale lui C. Mavrocordat Vodă 315—318; arborele Cîmara (320); Comunicarea d-lui Tr. Ichim (317); Academia și doc. ce vorbesc de Iași (321—329); Cotnarii (330).

Observări la uricile lui Iuga Vodă cu texte slavone de *M. Costăchescu* (331—340). Donația Gh. Balaiș (341). Pietrele de la Bucșenescu (341). Ateneul popular în Ardeal (342). Biblioteca I. Marțian din Năsăud (343—348); Biserica evanghelică din Bistrița (349); la d-l M. I. Cogălniceanu (350—353); A. Saint-Georges (354—357); inscripția bis. Sf. Voevozi din Roman (357).

VIII. RECENZIUNI: Buletinul comisiei istorice; *I. Ursu*, Ștefan cel Mare; *N. Iorga*, Viața lui C. Cantemir; *T. Bulat* din Istoria Olteniei; *Olszewsky*, Muzeul Arhivelor Statului; *C. Moisil*, Revista Arhivelor; Revista soc. arheologice din Chișinău; *F. Popescu*, din fuga Condeului; *Dr. Alexandru Niculescu*, Episcopul Lugojului, din trecutul bisericii răsăritene; *I. Negrescu*, Influențele slave asupra fabulei românești; *C. I. Caradja*, Lucrul apostolesc a lui Coresl (1563); *A. Veress*, Campania din 1595; *C. C. Giurescu*, Marii dregători în secl. XV-a; *C. C. Giurescu*, Niccola Barsi în Moldova (1633); *A. Roșculescu*, Harta Moldovei din 1797; *C. Istrate* Prin satul Hâjdeilor; *Ilie Minea*, domnia lui A. Lăpușneanu; *Ilie Minea*, Letopisețele Moldovenesti; *Marg. Ștefănescu*, Elementele rusești-rutene; *Cercetări Istorice*, Pr. *Ilie Dăianu*, V. L. Popp, *Arhiva Șomeșană*, *Iulian Marțian* Repertoriu arheologic p. Ardeal; *V. Șotroga*, Tatarii la Rodna; *L. Casso*, dreptul bizantin în Basarabia; *Publicațiile Acad. Române* pe 1925; *N. A. Bogdan*, Comerțul moldovenesc; *Ilustrația XIV și Iașii*; *Buletinul com. istorice*: *Gr. Gheorghiu*, Corul lui Gavril Muzicescu; *Catalogul*, expoziției de la Chișinău (1925); *T. Popahagi*, folklorul Maramureșului; *Revista istorică* XI; *I. C. Filitti*, Clasele sociale; *Arhiva*, Iași XXXIII; *Junimea literară*, XIV; *Virgil Caraiuan*, Răzășul I; *Anuarul* institutului de Istorie Națională, Cluj II, *Codrii Cozminului* I; *Schematismus*, Gherla 1914; *N. Borzea de Vist.* Organizarea Românilor Olteni, (de *Gh. Ghibănescu*); *N. Iorga*, Note Polone; *N. Iorga*, Procesele călugărilor de la Sântilie; *I. Vlădescu*, Inceputul anului în cronicile Moldovene până la Ureche; *Al. Philippide*, Originea Românilor; *Gh. Ghibănescu*, Șendricenii, Sur. XIV; *Gh. Ghibănescu*, Ferești, Sur. XVI (de *M. Costăchescu*), de la 358-392.

IX. ADDENDA: Strămoșii Princip. noastre moștenitoare, de *Sever Zotta* (379-392).
TABLA MATERIILOR, și indicele cronologice al documentelor (393-402).

Din publicațiile D-lui Gh. Ghibănescu

a) ISTORICE

- 1) Originile Hușilor, (extras din *Bârladul*) Bârlad 1888.
- 2) Epilogul izvodului lui Clanău, (extras din *Uricar* XVII) Iași 1893.
- 3) *Uricar* vol. XVIII, XXIII, XXIV (colecția T. Codrescu) doc. slavo-române, Iași 1892—1894.
- 4) Documentul, studiu istoric și arheologic, (prefață la vol. XXIII din *Uricar*) Iași 1894
- 5) Originile Iașilor, studiu istoric (extras din *Arhiva*) Iași 1904.
- 6) Ștefan cel Mare, studiu și doc. slavo-române (extras din *Arhiva*) Iași 1904.
- 7) Personalitatea religioasă a lui Ștefan cel Mare (extras din *Viitorul*) Iași 1904.
- 8) Centenarul Socolei (extras din *Evenimentul*) Iași, 1904.
- 9) Schiță despre țigani, după M. Cogălniceanu (extras din *Viitorul*), Iași 1900.
- 10) Opt urice slavone de la Ștefan cel Mare, Iași 1904.
- 11) Din trecutul bisericii române (Bisericile din Iași) Iași 1904.
- 12) Istoria unei moșii (Plotunești) în *Arhiva* I, 385.
- 13) Vlad Țepeș, studiu de critică istorică, în *Arhiva* VIII, 373.
- 14) O sută palme domnești, în *Arhiva* XIII, 154.
- 15) Târgu Ocna, studiu istoric, în *Arhiva* II, 593.
- 16) Vlad Vodă Călugărul în *Arhiva* VII 121.
- 17) Surete și Izvoade, vol. I (1440—1572) Iași 1906—Vol. II (1433—1634) Iași 1907.—Vol. III (1634—1653) Iași 1907.—Vol. IV (1488—1672) Iași 1907.—Vol. V (1423—1691) Iași 1908.—Vol. VI (1472—1715 (docum. Muntenesci) Iași 1909. Vol. VII (Cuzeștii) Iași 1912.—Vol. VIII (Racoviștii) Iași 1914—Vol. IX (Doc. Basarabene—Catargiești) Iași 1914.—Vol. X (doc. Râșcănești) Iași 1915; Vol. XI (doc. basarabene)—Iași 1922: Vol. XII (doc. Dorohoiului), Iași 1923; Vol. XIII (doc. Româneștilor, Iași) Huși 1923.—Vol. XIV (documentele Șendricenilor, Dorohoi). Huși 1925 Vol. XV. Documentele Vasluiului, supt presă, Iași 1926. Vol. XVI (Documentele Fereștilor, Vaslui) Iași 1926. Vol. XVII (Documentele Drăcenilor, Fălcu) Huși 1926 (supt presă). Vol. XVIII—XXI (doc. Cogălnicenești, și slavo române supt presă).
- 18) Ispisoace și Zăpise vol. I p. I (1400—1600) Iași 1906.—Vol. I p. II (1600—1631). Iași 1907; vol. II p. I (1631—1641) Iași 1908.—Vol. II p. II (1641—1651) Iași 1909.—Vol. III p. I (1651—1663) Iași. 1910.—Vol. III p. II Iași 1914 vol. IV p. II (1692—1694) Iași 1694—seq), Iași 1915.—vol. V p. I 1921. vol. V p. II (1696—seq) Iași 1922 Huși 1924.—vol. VI p. I, documente Basarabene (supt presă).
- 19) Ponturile vămilor Munteniei 1827, (extras din Surete IV) Iași 1909.
- 20) Ideia Unirei, conferință (extras din *Opinia*) Iași 1909.
- 21) Breasla Armenilor din Roman (extras din *Arhiva*) Iași 1910.
- 22) Istoria unui sat din Basarabia—Cobălele pe Nistru) Prefața la vol. IX din Surete și Izvoade) Iași 1914.
- 23) Istoria Docolinei, (extras din vol. V. p. I al Ispisoacelor și zapiselor).
- 24) Catastihul vămilor Moldovei din 1765 (extras din *Ion Neculce*) Iași 1922.
- 25) Catastihul Iașilor din 1755 extras din *Ion Neculce* Iași 1922.
- 26) Th. Codrescu, revistă istorică anul I, Octomb. 1915—1916 No. 1 și 2 an. II.
- 27) Roșieștii și apa Idricului, studiu istoric (prefață la vol. V p. II Ispisoace) Huși 1924.
- 28) Breasla mișeilor și mahalaua calicilor din Iași (extras din *Ioan Neculce*) Iași 1924.
- 29) Uricile satelor Bereasa, Grumezoaia, Grajduri, Drănceni, Fălcu și Huși și pomelnicul Cantemireștilor (în foi volante).
- 30) Breasla mișeilor locul Calicilor din Iași (extras din *Ion Neculce*), Iași 1924.
- 31) Sămile visteriei Moldovei din 1763 (extras din *Ion Neculce*) Iași 1926.
- 32) Spița neamului Bădărău (extras din *Ion Neculce*) Iași 1926.
- 33) Surete și Izvoade, colecție manuscrisă de documente slavo-române în 57 volume mari cuprinde peste 60.000 documente.

b) LITERARE, DIDACTICE, PEDAGOGICE

- 1) Școala privită prin prisma socială (extras din Gh. Lazăr), Bârlad 1887.
- 2) Învățământul primar în Bulgaria (extras din *Evenimentul*) Iași 1904.
- 3) Tradiția literară la Români, conferință Buc. 1890.
- 4) Gheorghe Lazăr, revistă de pedagogie și literatură (în colaborare) Bârlad 1887, 1888, 1889.
- 5) Gramatica I. române p. cursul primar urban și rural, 3 ediții, Iași, Tip. Dacia 1894—1904.
- 6) Gramatica I. române, pentru clasa III și IV urbană pentru divizia III rurală, București, Editura Steinberg, 1914.
- 7) Gramatica I. române p. cursul secundar, 2 vol. Morfologia și Sintaxa, Iași 1894.
- 8) Studiu critic anteproiectului legii Instrucțiunii, prezentat d. Spiru Haret Iași, 1898.
- 9) Ținerea clasului, după A. Vessiot, Piatra-Neamț, 1899.
- 10) Baba Vodoaia și Dascălul Dumitrachi nuvele, Iași 1892.
- 11) Școli normale din inițiativă particulară Iași 1906.
- 12) Bârladul, z ar politic literar, Bârlad 1888.
- 13) Gramatica limbii slavone, traducere din rusește după Coșosoff Iași, Tipografia Dacia, 1900.
- 14) Glosarul psaltirei Scheiane, (extras din *Viitorul*) Iași 1901.
- 15) Glosar Slavo-Român, (extras din Ispisoace și Zapise) Iași, (III-2) 1914.
- 16) Din traista cu vorbe, Iași 1906. Ediția II în 2 volume Iași 1925.
- 17) Grafica Chirilică la Români, Bârlad, 1888.
- 18) Leastăvița de Varlam Mitropolitul (extras din Arhiva, Iași, 1914).
- 19) Articole politice și studii literare-istorice în următoarele ziare : „Vocea Tutovei“, Bârlad „Bârladul“ Bârlad „Românul“ Buc. „Lupta“ Iași-Buc. „Evenimentul“ Iași „Sara“ Iași. „Opinia“ Iași „Patria“ Buc. „Ordinea“ Buc., „Presa“ Iași, „Gloria“ Iași, „Ziua de mâine“ Iași, „Jurnalul“ Iași, „Poporul“ Huși, Buc., *viste* : „Gheorghe Lazăr“ Bârlad, „Arhiva“ Iași, „Arhiva Genealogică“ re-„Indrumarea“ Iași, „Analele Literare“ Buc., „Viitorul“ și „Țara Nouă“ Buc. „Școala Nouă“ București, „Școala Normală“ Iași, „Ion Neculce“ Iași, „Viața Creștină“ Iași, „Revista Arhivelor“ București „Conștiința Națională“ București.

EXTRASELE DIN BULETIN

- No. 1) Gh. Ghibănescu. Catastihul Iașlor din 1755.
- No. 2) Gh. Ghibănescu. Catastihul Vămilei Moldovei din 1763.
- No. 3) Gh. Ghibănescu. Breasla mișeilor și locul calicilor din Iași.
- No. 4) Gh. Ghibănescu. „Sămile visteriei Moldovei din 1763.
- No. 5) Gh. Ghibănescu. Hrisoavele târgului Fălciu.
- No. 6) Gh. Ghibănescu. Hrisoavele târgului Huși.
- No. 7) Gh. Ghibănescu. Spița Neamului Bădărău.